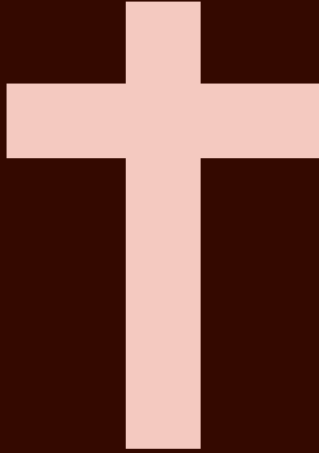

Dios ã jáap naáwát
tólih

New Testament in Cacia

Dios ã jáap naáwát tólih

New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2

Contents

San Mateo	1
San Marcos	53
San Lucas	84
San Juan	138
Hechos	176
Romanos	220
1 Corintios	242
2 Corintios	262
Gálatas	277
Efesios	286
Filipenses	293
Colosenses	298
1 Tesalonicenses	303
2 Tesalonicenses	307
1 Timoteo	309
2 Timoteo	314
Tito	318
Filemón	321
Hebreos	323
Santiago	339
1 Pedro	344
2 Pedro	350
1 Juan	354
2 Juan	359
3 Juan	360
Judas	361
Apocalipsis	363

SAN MATEO

*Dios wāáh, Jesucristo, ā n̄owāji ī wātna
(Lc 3.23-38)*

¹ Weém, Mateo, ded pah Jesucristo ā jumajidih wā daácna caá. Jesucristo ā n̄owāji ī wātnadih wā jwíih naóhbična caá. Ā n̄oji jon jātih bóo David wāt jumni āt jumup wut jī. Caán ā jumat pínah jātih ā n̄oji Abraham wāt jumnibut āt jumup wut jī.

² Abraham Isaac íip
āt jumup wut jī.

Isaacboó Jacob íip
āt jumup wut jī.

Jacobboó Judá ā déewājih
ī íip āt jumup wut jī.

³ Judáboó ā weh chénewā
īt jumup wut jī.

Fares, Zara ít wāt jumup wut jī. Ī íin
Tamar

mit wāt jumup wut jī.

Faresboó Esrom íip
āt jumup wut jī.

Esromboó Aram íip
āt jumup wut jī.

⁴ Aramboó Aminadab íip
āt jumup wut jī.

Aminadabboó Naasón íip
āt jumup wut jī.

Naasónboó Salmón íip
āt jumup wut jī.

⁵ Salmónboó Booz íip
āt jumup wut jī. Ā íin Rahab

mit wāt jumup wut jī.

Boozboó Obed íip
āt jumup wut jī. Ā íin Rut

mit wāt jumup wut jī.

Obedboó Isái íip
āt jumup wut jī.

⁶ Isái boó David íip
āt jumup wut jī.

David wut jīí judiowā
ī chah maáh

āt jumup wut jī.

Davidboó Urias wāt jumniji áadih jwáub
áa jumat táttimah, Salomóndih

āt weh jumup wut jī.*

⁷ Salomónboó Roboam íip
āt jumup wut jī.

Roboamboó Abías íip
āt jumup wut jī.

Abíasboó Asa íip
āt jumup wut jī.

⁸ Asaboó Josafat íip
āt jumup wut jī.

Josafatboó Joram íip
āt jumup wut jī.

Joramboó Uzías íip
āt jumup wut jī.

⁹ Uzíasboó Jotam íip
āt jumup wut jī.

Jotamboó Acaz íip
āt jumup wut jī.

Acazboó Ezequías íip
āt jumup wut jī.

¹⁰ Ezequíasboó Manasés íip
āt jumup wut jī.

Manasésboó Amón íip
āt jumup wut jī.

Amónboó Josías íip
āt jumup wut jī.

¹¹ Josíasboó Jeconías ā déewājih ī íip āt
jumup wut jī.

Queét jum láa Israel baác dih moondih
míc mao yap yohnit, Babilonia
baác dih moónboó queétdih íih baácna
īt ub bejep wut jī.*

¹² Babilonia baácna ī juibiát táttimah,
Jecóniasboó Salatiel dih

āt weh jumup wut jī.

Salatielboó Zorobabel íip
āt jumup wut jī.

¹³ Zorobabelboó Abiud íip
āt jumup wut jī.

Abiudboó Eliaquim íip
āt jumup wut jī.

Eliaquimboó Azor íip
āt jumup wut jī.

¹⁴ Azorboó Zadoc íip
āt jumup wut jī.

Zadochoó Aquim íip
āt jumup wut jī.

Aquimboó Eliud íip
āt jumup wut jī.

¹⁵ Eliudboó Eleazar íip
āt jumup wut jī.

Eleazarboó Matán íip
āt jumup wut jī.

Matánboó Jacob íip
āt jumup wut jī.

¹⁶ Jacobboó José íip
āt jumup wut jī.

Joséboó María áa
āt jumup wut jī.

Mariáboó Jesús íin
mit jumup wut jī.

Jesúsboó Dios ā wahni Cristo ī niijní āt
jumup wut jī.

¹⁷ Abrahamjidih jwí jenah jwíihichah,
péú Davidji jum láa jwí jenah
péanachah, nihāt ī juimenájih jumna,
catorce poómp ít jumup wut jī.

Davidjidih jwí jwáub jenah jwíihichah,
péú Babilonia baácna judiowádih ī ub
bej láa jwí jenah péanachah, nihāt ī
juimenájih jumna, catorce poómp ít
jwáub jumup wut jī.

* 1:6 1Cr 2.1-15; Rt 4.18-22 * 1:11 2R 24.14-15; 2Cr 36.10; Jer 27.20

Babilonia baácna i juibí láa jwí jwúub jenah jwíhichah, púú Cristo á cāac jum láa jwí jenah péanachah, nihat i juimenájih jumna, catorce poómp it jwúub jumap wat jí, páant mantih.

Jesucristo á cāac jumap

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Nin pah Jesucristo át cāac jumap wat jí. Á íin Mariaboó Joséjih téihya chéonih pínah mit jumap wat jí. Í téihya chéwat pínah játiñ Túini Espiritu á wēpatjih caántdih á wudhdanachah, mit wudu jumap wat jí.* ¹⁹ Páant mi wudu jumachah jéihna, Joséboh yoobópdiñ chájni jumna, cāacwá í encanhjeh, caántdih yohat túat átiñ chájap wat yah jí. ²⁰ Pánih jenah jói áonit, á oo júmachah, Dioih ángelboó caandih jigohnit, “José, Davidji juima, Túini Espirituboó á teo wáacatjih María mi wudu jumna caá. Pánihna, tíccanjeh caántjih ma téihya chéweé. ²¹ Caánt newé weépdih mi túuhbipna caá. Caanjéh tigaá áih cāacwá iiguipna bejnit déejidih túi ubni á jumbipna caá. Páant cāacwádih túi ubni pínah á jumachah, Jesús ma wát búudhdúp”, ángel Josédih át niijíp wat jí.*

²² Jon játiñ Dios naáwátidih naóh yapani nin á daacátji pahjeh át yapap wat jí:

²³ “Jáap wili wébit bid juiniñ newé weépdih mi túuhbipna caá. Caandih ‘Emanuel’, í niijbipna caá”, át niij daacáp taji. (Is 7.14)

“Emanuel”, niijná, “Dios jwíjééh á jumna caá”, niij naóhna it chájap wat jí.

²⁴ Dioih ángel caandih á naáwát túttimah, á niiját pahjeh José Mariadiñ át téihya chéwep wat jí. ²⁵ Obohjéhtih, mi weh jumap pínah játiñ, José mijeéh át jumcap wat jí. Pánihna, caánt mi weép jumap túttimah, Joséboó mi wúhdih Jesús át wát búudhdúp wat jí.*

2

Yeó aáb júúwápmant moón Jesúsdiñ enedih íjuyát

¹ Herodes Judea baácdiñ moón í maáh jum láa, caán baácdiñ jumni Belén tútchidih Jesús át cāac jumap wat jí. Á cāac jumap túttimah, cúiwádih bohénit yeó aáb júúwápmant moón júóhniñ, Jerusalén tútchina it júyap wat jí. ² Pánih juiniñ, caanjih moondih nin pah it niij úubh joyóp wat jí:

—¿Judíowá í chah maáh pínah dedjih tigaá á cāac jumap? Yeó aáb júúwápmant jumna, chah iigní cúí á jáap jigohochah enna, ‘Maáh á cāac jumna caá’, jwí niij jéihyep jí. Páant á jigohochah enna, caandih wefedih júóhna caá jwí chájap, cúiwádih bohénit í niijíp wat jí.

³ Páant, í úubh joyát doonádih joinit, Herodesboó búdí át jenah joyóp wat jí. Nihat Jerusalén tútchidih moonbát biic yoobó búdí it jenah joyóp wat jí. ⁴ Pánihna, Herodesboó sacerdotewá í maáta, Moisés á watatjidih bohénitdihbít át bid wáacap wat jí. Páant í míc wáac juí beedéchah ennit, queétdih nin pah át niij úubh joyóp wat jí:

—¿Dedboo tigaá Cristo á cāac jumap pínahdih Dios naáwátidih naóh yapanit it niij daac jí? át niijíp wat jí.

⁵ —Judea baácboó jumni Belén tútchidih Cristo á cāac jumbipna caá. Nin pah Dios naáwátidih naóh yapani át niij daacáp taji:

⁶ ‘Judea baácboó jumni Belén tútchimant judíowádih wutni pínah á júóhbipna caá. Caán queétdih túi en daoní á jumbipna caá. Pánihna, Belénboó á cāac jumni pínah tútchi á jumachah, oboh jumni tútchi nihcan caá’, át niij daacáp taji, (Mi 5.2)

Herodesdih í niijíp wat jí.

⁷ Páant í niiját túttimah, cāac wihchah, yeó aáb júúwápmant moondih Herodes át jwúub bid bojop wat jí. Á pebh í juibínachah ennit, débólih caán cúí á jwíh jigohatjidih queétdih át úubh joyóp wat jí. Páant á úubh joyóchah, caán cúidih í jwíh enatjidih it naáwáp wat jí. ⁸ Páant í naáwát túttimah, Belén tútchina wahna, Herodes queétdih nin pah át niijíp wat jí:

—Caandih ñi túi bidbi jwuhú. Bid juiniñ, weemdiñ naáwádih ñi jwúub júúwá, weembát caandih wefedih wá bejat pínah niijná, át niijíp wat yah jí.

⁹ Páant á niijichah joinit, queét it bejep wat jí. Páant í bejehchah, yeó aáb júúwápmant í jwíh enni cúijeh muntih queétdih át jwúub waáwáp wat jí. Pánihna, wébit á jumni muu cháñ pohba caán cúí át cháwáp wat jí.

¹⁰ Páant á cháwáchah ennit, búdí it weñep wat jí. ¹¹ Pánihna, wébit á jumni muudih waád juibíniñ, caandih beh wili biicdiñ it enep wat jí. Pánih ennit, wébitdih wéina, bódiha it caj yoh ñajap wat jí. Pánih wéi péanit, í ub júóhni pahnahdih wátnit, búdí jib jumni oro, túi chej jumni cáwat pínah, mirra wát jumni chej jumnidihbat caandih it wáhap wat jí.

¹² Caandih wuh péanit, áwadih it bejep wat jí. Pánih áonit, í oo júmachah, Dios queétdih nin pah át niij naáwáp wat jí: “Herodes pebhboó ñi jwúub bejca bojó”, át niijíp wat jí. Páant á niijichah joinitji jáanit, íih baácna jwúub bejna, biih namáboó it bejep wat jí.

Joséwá Jesúsdiñ Egipto baácboó í numah jwei bejat

¹³ Páant í jwúub bejat túttimah, José jwuh á jwúub oo júmachah, Dioih ángel caandihbat nin pah át niij naáwáp wat jí: “Ma jáa bojó. Bainidih í mawat pínah niijná,

Herodes āih soldadowādih wahna caá ā chājap. Pānihna, bainídh, ā índihbat Egipto baácboó waícanjeh ma numah jwei bejeé. Caanná wā niiját pah bóo ñi jum jwuhúá”, ángel Josédih át niijíp wut jī.

¹⁴ Páant ā niijáchah joinít, cheijeh jáanit, Egipto baácna bainídh ā ín bícdih José át numah jwei bejep wut jī. ¹⁵ Caán Egipto baácna juibínit, Herodes ā báadh jwuhat pah bóo caánboó ít jum jwuhap wut jī. Páant Jesús ā yapachah, Dios naáwát dih naóh yapani nin ā daacátji pah át yapap wut jī: “Egipto baácboó jumni wā wáuhdih wā bíd bojípna caá’, Dios ā niijíp be”, át niij daacáp tajī.*

Herodes neoná weépdih ā mawat tútat

¹⁶ Cúiwādih bohénit biih namáboó í jwúub bejat doonádh joinít, Herodesboó búdí át íjíp wut jī. Pānih íjnit, Belén tátchidih moón neoná weépdih, caán tátchi jwéejdih moondihbat át mawat tútat wut jī. Cúiwādih bohénit débólih caán cáí ā jwíih jígohatjidih í naáwáchah joiníji Herodes ā mawíhniboó chéne jópchi dée ā bíbohadih át jéihyep wut jī. Pānih jéihna, chéne jópchi nump bíbhnit nihát neoná weépdih át mao yohat tútat wut jī. ¹⁷ Páant ā mawat tútuchah, Dios naáwát dih naóh yapani Jeremías ā daacátji pah át yapap wut jī.

¹⁸ “Ramá wut jumni tátchidih moón búdí ñaacát dih í joiná caá. Búdí jígahnit, í ñaac júfát búdí ā yána caá. Raquel mi juimená yaádh, judiówā í weha mána yaádh, í wehdih í mao yohochah ennit, búdí í ñaac jainá caá. Í weh í wihtat dih enna, í jígahat ā yaicán niit”, át niij daacáp tajī. (Jer 31.15)

Joséwā Egipto baácmant í jwúub juúwát

¹⁹ Herodes ā wunat túttimah, Joséwā Egipto baácboó páantjeh ít jum jwuhap wut jī. Pānih jumnit, bíc chei José ā oo júmchah, Dioih ángel caandih jígohnit, nin pah át jwúub niij naáwáp wut jī: ²⁰ “Wébdih mawíhniitji maátaboó í wun beedáh bejep be. Pānihna, caandih ā ínjíh Israel baácboó ma numah jwúub bejeé, páant mantih”, át niijíp wut jī.

²¹ Páant ā niiját túttimah, jáanit, wébdih ā ín bícdih Israel baácboó át numah jwúub bejep wut yah jī. ²² Obohjeéhtih, Herodes ā buúdat túttimah, ā wáuh Arquelaooboó Judea baác dih moondih át jwúub túat núum maáh waadáp wut jī. Páant ā jumat doonádh joinít, José caanná ā jwúub bejat pínadhíh át úm jenah joyóp wut jī. Pānih úm jenah joinít, ā jwúub oo júmchah, Dios caandih Judea baácboó át chāwát tútcap wut jī. Páant ā chāwát tútcah joinít, Judea baác dih yap bejnit, púú Galilea baácna ít juibínap wut

jī. ²³ Pānihna, caanná juibínitji, Nazaret wut jumni tátchiboó ít jumap wut jī. Caanná í jumuchah, Dios naáwát dih naóh yapani í daacátji pah Jesús át jumap wut jī. “Nazaret tátchidih bóo caá’, cáacwā Dios ā wahnidih í niijípna caá”, ít niij daacáp tajī.*

3

Juan Daabáni cáacwādih ā bohéat

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

¹ Dawá jópchi túttimah, Juan Daabáni cáacwādih daabána át chājap wut jī. Judea baác dih muá wihcapboó ā pebhna juibínit dih Dios naáwát dih át bohé jwíihíp wut jī. ² Nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī: “íÑi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodih ñi túat numá! Nihat baác dih moondih Dios ā maáh jumatdih ā jútat pínah bahnjeh ā judhna caá”, át niijíp wut jī.*

³ Jon játih Dios naáwát dih naóh yapani Isaiasboó Juan ā bohéat pínadhíh nin pah át niij daacáp tajī:

“Muá wihcapboó nin pah ā niij ñaac bohéípna caá: ‘Jwí Maáh í júwát pínah játih ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodih túat numnit, caandih ñi téi páñaá’, ā niijípna caá”, Isaias át niij daacáp tajī. (Is 40.3)

⁴ Juaníh yéguéh chóo camello wut jumni nuñáp yoócjeh nóomnit, í yacni chóo wut jī. Áih júyáat tóp momo jiwi chóo tóp wut jī. Wúuc joowādih jéempnit, belo macdihbat ápi déeep wut jī.* ⁵ Jerusalén tátchimant, nihát Judea baácmant, Jordán muj jwéejmantbut dawá caandih joyódih ípí juibínap wut jī. ⁶ Pānih juibínit, ā bohénachah joinít, í yéej chājatdih Diosdih ípí naáwáp wut jī. Páant í naáwáchah joinít, Jordán mujboó Juan queétdih át daabánap wut jī.

⁷ Dawá fariseowā, saduceowābut daabáat tútudidih í juibínachah ennit, Juan queétdih nin pah át jípónih niijíp wut jī: “íMaiwā paníhniit yeejépwā jumna, peéh chājat pínadhíh úm jweíhniitjeh caá! Obohjeéhtih, yeeb ñi yéej chājatdih ñi cádahícat jíib Dios yeebdih ā peéh chājachah, ñi jéih jweicán niit.* ⁸ Yéej chājatdih yoohóp dih cádahnit, túiniboodih chājat caá yeebdih náahap. ⁹ Nin pah ñi niij jenah joicá bojoó: ‘Jon játih bóo Abraham jwiit judiówā jwí nuó át jumap wut jī. Pānihna, ā juimená jumna, Dioihwā caá jwí jumap’, ñi niij jenah joicá bojoó. Yeebdih nin pah wā niijna caá: Abraham juimená ñi jumuchah yáhna, dedé pínah nihcan caá. Diosboó nin jee dáhnadhíh túat numnit, Abraham juimená pínadhíh ā jéih chájna caá. Abraham juimená ñi jumat nin oboh jumni jee dáhna ā nihát pahjeh tigaa’.*

* 2:15 Os 11.1 * 2:23 Mr 1.24; Lc 2.39; Jn 1.45 * 3:2 Mt 4.17; Mr 1.15 * 3:4 2R 1.8 * 3:7 Mt 12.34; 23.33

* 3:9 Jn 8.33

¹⁰ Nin pah ā jumna caá: Yeéb máa nah panihni ñi jumchah, Diosboó máa nahdih tib yohni panihni caá ā jumap. Yeejép dahna quehnidih tib yoh bojnit, āih náatnadihbut ā pud yohbipna caá. Tib yoh péanit, caan náhdih, āih náatnadihbut ā cáo yohbipna caá. Páant ā cáwat pah caandih jepahcannitdih iiguipna ā wahbipna caá.* ¹¹ Wā túttimah jüöhni wā chah wēpni caá. Páant ā jumchah jenah joinit, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. Pánihna, ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodih ñi túut nuumúchah, yeebdih wā daabána caá. Páant wā daabát panihni, caánboó yeebdih Túini Espiritu ā wēpatdih búdi ā wahbipna caá. Caán ā wēpat tuu iigát panihniñih ñi yéejatdih cáwat pah ā chājbipna caá, jwúub yéej chājíhatdih ñi jenah joicát pínah niijná. ¹² Trigo teoni panihni caá. Āih chónadidh caoh caj péanit, caán túbna yoobátidihjeh wuh wúuhboó júi yacnit, āih muúboó ā ámhobipna caá. Obohjeéhtih, ā caoh cajni chónaboodih ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah wā túttimah jüöhni caandih jepahnitdih ā túi ubbipna caá. Obohjeéhtih, caandih jepahcannitboodih iiguipna ā wahbipna caá. Caán iigát dedé ā noón dúbcan niit”, Juan āt niijíp wut jī.

*Juan Jesúsdiñ ā daabát
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Túttimah, Jesús Galilea baácboó jumniñi bejnit, Juandih ā daabát túutat túut niijná, Jordán mujna āt dei juibínap wut jī. ¹⁴ Obohjeéhtih, daabáñcan, nin pah Juan caandih āt niij jepahap wut jī:
—Meémboó chah wēpni jumna, weémboodih ma daabána āta túi tagaa. Meemdih daabáni pínah niñcan caá, Juan Jesúsdiñ āt niijíp wut jī.

¹⁵ —Páant niijcánjeh, weemdih ma daabána. Pánih daabánit, Dios āihwádh ā chājat túutat pahjeh tiguaá jwí chājbip. Páant jwí chājachah ennit, cáacwáboó Dios ā wahni wā jumatdih ĩ jéihbipna caá, Jesús āt niijíp wut jī.

—Caán láa bácah, ā túimi nacaá, Juan āt niij jepahap wut jī.

¹⁶ Páant niij jepahnit, Jesúsdiñ āt daabánap wut jī. Á daabá péanachah, Jesús mujna ñuhniñi āt aab ñuhap wut jī. Pánih aab ñahnitjeh, Jesús ā enechah, jeá ā jéweah bejep wut jī. Páant ā jéweah bejchah, jop pah jígohni Túini Espiritu jeámant dei jüöhnit, caandih āt júi jaamáp wut jī. ¹⁷ Páant ā júi jaamáchah, “Nin wā wúuh, wā oimi caá. Caandih búdi wā wéina caá”, Dios jeámant āt niijíp wut jī.*

4

*Nemépwā ĩ maáh Jesúsdiñ ā yéjathat
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)*

¹ Páant ā daabát túttimah, Túini Espiritu Jesúsdiñ muú wihcapboó āt numah bejep wut jī, nemépwā ĩ maáh, Satanás, caandih yeejép ā wutat pínah niijná.*

² Caánboó jumna, Diosdiñ túi uábát túut niijná, cuarenta yeó jáap āt jeémcap wut jī. Pánih jeémpan, Jesús nuugúp wunna āt chājap wut jī. ³ Páant ā nuugúp wunuchah enna, Satanásboó ā pebhna juibínit,

—Meém Dios wúuh jumna, nin jee dáhnadidh ‘Pan dahna ma jumú’, ma niijí, āt niijíp wut yuh jī.

⁴ —Páant wā chājcan niit. Dios naáwátidh naoh yapani nin pah āt niij daacáp tajj:
‘Jeémátidihjeh pohba ĩ jeéméchah, cáacwáñ caolih túi booni panihni ā jumcan niit. ĩñ caolih túi booni ā jumap pínah niijná, Dios naáwátidh túi joyát caá náahap’, āt niij daacáp tajj, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdiñ āt niij jepahap wut jī.

⁵ Páant ā niij jepahat túttimah, Jerusalén, “Dioih tútchi”, ĩ niijni tútchina Satanás Jesúsdiñ āt numah bejep wut jī. Caanná numah juibínit, Dioih muú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdiñ āt ñuhat túutap wut jī. ⁶ Pánih ñuhat túutnit, nin pah āt niij naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wúuh jumna, meemdih ā wapat pínadidh júutat túut niijná, ninmant ma ñaáp jéen bejeé. Davidji nin pah ā niij daacátjidih ma túi náhninaá:

‘Dios āih ángelwádh meemdih ā en dawát túutbipna caá. Pánihna, queét meemdih ĩ jipónih teobipna caá, jee dáhboó míih jítcha ā buug lájcat pínah niijná’, āt niij daacáp tajj, (Sal 91.11-12)

Satanás Jesúsdiñ āt niijíp wut jī.

⁷ —Páant wā chājcan niit. Dios naáwátidh biñ naoh yapani nin pah āt niij daacáp tajj:

‘Ñi Maáh Dios ā niijátjidih “¿Yoobópdih niit?” niij jéihñna, caandih ñi chājat túutca bojoó’, āt niij daacáp tajj, (Dt 6.16)

Jesús caandih āt niij jepahap wut jī.

⁸ Páant ā niij jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdiñ Satanás āt numah púuh laab béjep wut jī. Caán jeejina púuh laab juibínit, niñat cáacwā ĩ jumap yoobó Jesúsdiñ āt júutap wut jī. Dawá ĩñ bií déedidibut āt júutap wut jī. ⁹ Pánih júutnit, nin pah caandih āt niijíp wut yuh jī:

* 3:10 Mt 7.19 * 3:17 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 12.18; 17.5; Mr 1.11; Lc 9.35 * 4:1 He 2.18; 4.15

—Wā pebh bódicha caj yoh ñajnit, weemdih ma weñeé. Páant ma weñechah, ni-hat nin tútchina ã jumatdihbut meémbodíh wā wāhbipna caá, Jesúsdih át niijíp wat jí.

10 —Satanás, weemdih ma cádah bejeé. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

‘Ma Maáh Diosdihjeh weñinit, ã watatdih ma jepahaá’, át niij daacáp tají, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdih át niij jepahap wat jí.

11 Páant ã niijichah joinít, Satanás caandíh át cádahap wat jí. Páant ã cádahat túttimah, Dioíh ángelwábo Jesús pebh juibínit, caandíh ít teo wáacap wat jí.

Galilea baácđih moonđih Jesús ã bohé jwíihat

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Túttimah, Juandih nemat muáboó í nemat doonáđih joinít, Jesús Galilea baácđih át jwáub bejep wat jí.* **13** Caanjíh jumnihi Nazaret tútchimant bejnit, Capernaum tútchina át juibínap wat jí. Caán tútchi Galilea ím jwéeđih Zabulón, Neftalí í juimenáđih baácđi jumni tútchi át jumap wat jí. Caanná juibínit, Jesús át jumap wat jí.*

14 Páant ã jumuchah, Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin ã daacátji pah Jesús át yapap wat jí:

15 “Zabulón, Neftalí í juimenáđih baácđi, Jordán muj conanaamánt, ím pebh, Galilea wút jumni baácđih dawá judíowá nihcannit í jumna caá.

16 Caanjíh moón dupánapboó jumnit panihnit Diosdih ít jéih jwuhcap taga. Pánih jéihcan, iiguípa bejnit déeji ít jumap taga. Obohjeéhtih, Dios á wahni, yeh iigát panihni, ã táí chájatdih júutnit, queétdih caandíh át jéihyanap taga buca”, Isaías át niij daacáp tají. (Is 9.1-2)

17 Caanná jumna, nin pah Jesús át niij naóh bohé jwíihip wat jí: “**Nihat baácđih moonđih Dios ã maáh jumatdih ã júutat pínah bahnijeh ã juhnna caá. Pánihna, ñi yéej chájatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut neumá**”, át niijíp wat jí.*

Queéj júut maonitdih ájeéh Jesús ã bejat túutat

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Túttimah, Galilea ímna dei juibí, péud bejnit, Simón, ã úud Andrésjeh queéj júut maona, íh ñuodíh í yoh báhanachah, Jesús queétdih át enep wat jí. Simónboó Pedro í niijni át jumap wat jí. Pánih ennit, nin pah queétdih át niijíp wat jí:

19 —Weemdih ñi pej jum júúwá. Páant ñi júúwúchah, yeebđih wā bohébiapa caá.

Páant wā bohénachah joinít, queejwáđih ñi bidat pah, cáacwáboodíh bidnit, wíh doonáđih ñi naóhbipna caá, weemdih jepahna, wíhwá í jumat pínah niijná, át niijíp wat jí.

20 Páant ã niijichah joinítjeh, íh ñuonáđih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wat jí.

21 Pánih chibít yuúp queétdih numah bejnit, Santiago ã úud Juandihbut Jesús át enep wat jí. Queét í íip Zebedeo bícđih íh jáj chóodih chúudnit, íh ñuonáđih ámhna ít chájap wat jí. Pánih ennit, queét chénewáđihbut át bid bojop wat jí, caandíh í pej jumat pínah niijná. **22** Páant ã bid bojochah joiná, queétdih bícmantjeh nihat í tewatdih, í ípdihtib cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wat jí.

Dawá cáacwáđih Jesús ã bohéat

(Lc 6.17-19)

23 Pánihna, nihat Galilea baácđih moonđih Jesús ã bohénitdih át numah bohé jibip wat jí. Jwiit judíowá jwí mic wáacat muaná jumat pah waadnit, Dios ã maáh jumat táini doonáđih át bohénap wat jí. Pánih bohéna, det wannitdihbut át boonanap wat jí.*

24 Páant ã chájat doonáđih nihat Siria baácđih moonbút ít joyóp wat jí. Pánih joinít, dawá mách wunat jumnit, búdí tubanit, nemép caolih jumnit, wáá wunat jumnit, jéih wálicannitdihbut ít ub juibínap wat jí. Nihat í ub juibínitdih Jesús át boonanap wat jí. **25** Páant ã chájat doonáđih joinít, Galilea baácđih moón, Diez Tútchináđih moón, Jerusalén tútchidih moón, Judea baácđih moón, Jordán muj conanaamánt moonbút dawá caandíh ít péé bejep wat jí.

5

Jee ñaj yacapboó ded pah jumnitdih Dios ã wéi enatdih Jesús ã bohéat

(Lc 6.20-23)

1 Dawá ã pebh í juibínachah ennit, jee ñaj yacapboó péuh laáb juibínit, Jesús caanjíh át chúudup wat jí. Páant ã chúuduchah, ã bohénitbut ã pebhna ít juibínap wat jí. **2** Páant í juibínachah ennit, queétdih bohéna, nin pah át niij naóh jwíihip wat jí:

3 “Det moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wéi enna caá. Pánih wéi ennit, queétdih ã teo wáacbiapa caá, Dios ã maáh jumapboó í táí jumat pínah niijná.

4 “Det í yéejatdih jígahnit, bita í yéejatdihbut jígahnitdih Dios ã wéi enna caá. Pánih wéi ennit, queétdih táí teo wáacnit, í yéejatdih ã yohochah, í jígahat ã yaibípa caá.*

* 4:12 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20

* 4:13 Jn 2.12

* 4:17 Mt 3.2

* 4:23 Mt 9.35; Mr 1.39

* 5:4 Is 57.18;

- 5 “Det bitadidh yap yohcanjeh teo wáacnitdih Dios á wēi enna caá. Pánih wēi ennit, nin baác jáap á jumachah, queétdih maáta pínah á waadábipna caá.*
- 6 “Det nuugáp wan babhbíhnit panihnit yooópndih chájat pínahdih bidnitdih Dios á wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Dios queétdih á teo wáacipna caá, caandíh í táí jepahat pínah níijná.*
- 7 “Det bitadidh jgah en teo wáacnitdih Dios á wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Diosbut queétdih á jgah en teo wáacipna caá.
- 8 “Det Diosdihjeh bidnit, yooópndih jeh nah jointdih Dios á wēi enna caá. Pánih wēi ennit, á teo wáacachah, Diosdih í enbipna caá.*
- 9 “Det bitadidh míic jühñat túatcan, táí bíicdih chájat túatnitdih Dios á wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ‘Wá weh caá’, queétdih á níijbipna caá.*
- 10 “Det Dios á náahat pah í chájat jüib bitaboó queétdih yeejép í chájachah yuhna, caandíh cádahcannitdih Dios á wēi enna caá. Pánih wēi ennit, á teo wáacachah, Dios á maáh jumapboó í jumbipna caá.*
- 11 “Wühwá ñi jumat jüib bita yeebdíh í jühñuchah, yeejép í chájachah, í yee naóh yacachah, yeebdíh wēi ennit, wá teo wáacipna caá.* 12 Dios naawátidh naóh yapanitjidih bíic yooób yeejép ítát cháj waawáp tají. Pánihna, queétdih í chájatji pahjeh bita yeebdíhbut yeejép í chájipna caá. Obohjeéhtih, jeáboó ñi juibínachah, Dios yeebdíh bádi á táí chájipna caá. Pánt á táí chájat pínahdih jéihnit, bita yeebdíh yeejép í chájachah yuhna, ñi táí weñé”, Jesús queétdih át níijíp wut jí.*

Núumni, jiiát panihnit Jesúthwá í jumat (Mr 9.50; Lc 14.34-35)

- 13 “Yeéb nin baácboó jumna, núumni panihni ñi jumna caá. Núumnijñh ñipí buiná caá, jeémát á nuñat pínah níijná. Pánihat pah yeéb wühwáboó nihát bita-jeéh jumna, queétdih ñi táí teo wáacna caá, í táí jumat pínah níijná. Obohjeéhtih, núumni á buyát beedéchah, ñi jéih jwáub buyácan caá. Pánt á buicáh, caandíh yohatjeh caá náahap. Pánih yohnidih cáacwá jéihcanjeh, í wid chäubipna caá. Pánihat dée pah yeéb Diosdih cádahna, bitadidh teo wáacat dée wihcan, buicánni núumni panihni ñita jum tagaá.*

* 5:5 Sal 37.11 * 5:6 Pr 9.5; Is 55.1-2 * 5:8 Sal 24.3-4 * 5:9 Pr 12.20 * 5:10 1P 3.14 * 5:11 1P 4.14
 * 5:12 2Cr 36.16; Hch 7.52 * 5:13 Mr 9.50; Lc 14.34-35 * 5:14 Jn 8.12; 9.5 * 5:15 Mr 4.21; Lc 8.16; 11.33
 * 5:16 1P 2.12 * 5:18 Lc 16.17 * 5:21 Ex 20.13; Dt 5.17

- 14 “Yeéb nin baácboó jumna, jiiát panihni ñi jumna caá. Chei namáboó ñi jii béjat pah, ñi táí chájachah ennit, bitabut bíic yooób Dioih namáboó í jéih bejna caá. Jeejéh jumni táitdih dedé jáhat wihcáh, nihát cáacwá í táí enat pah, yeéb ñi táí chájatdihbut nihát í táí enna caá.* 15 Jiiát dahdih jiiñit, pamap dahjñh cáacwá ípí páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó ípí jii cáagna caá, nihát muú díitboó jumnit í táí enat pínah níijná.* 16 Pánihna, caán japboó cáagni jiiát dah panihni jumna, yeebbát bitadidh ñi táí chájáa. Pánt ñi táí chájachah ennit, ñi íip jeámant bóodih cáacwá í wēi naóhbipna caá”, queétdih Jesús át níijíp wut jí.*

Moisés á watatji

- 17 “Nindihbut yeebdíh wá jéihyaat túatna caá: Moisés á watatjidih, Dios naawátidh naóh yapanit í daacátjidihbut yohodih wá júóhcan beé. Queét í daacátjidih yooópndih cáacwádih jéihyanit, í níijátji pah bíic yooób chájat túat níijná, wá júuwáp be. 18 Yooópndih yeebdíh wá naóhna caá. Péeni yeó jáap jätih, Moisés á watatji á buudcán níit. Nihat á daacátji pah á yap beedáat pínah jätih, nin baác, jeábut á buudcán níit.* 19 Ded bíic watatdih yap yohna, ‘Dedé pínah nihcan caá’, níijní, bitadidhbut yap yohat túatni, Dios á maáh jumapboó oboh jumni á jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded á watatdih táí jepahna, bitadidhbut jepahat túatni, Dios á maáh jumapboó maáh á jumbipna caá. 20 Yooópndih yeebdíh wá naóhna caá. Moisés á watatjidih bohénit, fariseowábut ‘Dios á watatdih jwí táí jepah beedána caá’, níijná yuhna, í táí chájcan caá. Pánihna, Dios á watatdih yeébbodih queét chah táí jepahat caá náahap. Pánih jepahcan, Dios á maáh jumapboó ñi juibínca níit”, Jesús queétdih át níijíp wut jí.

Íjat

(Lc 12.57-59)

- 21 “Ñi nuowádih nin pah í níij naóh bohéátjidih yeebbát níit joijí tagaá: ‘Cáacwádih ñi mao yohca bojóó. Ded cáacdih mao yohnidih peéh chájat á jumbipna caá’, í níijátjidih níit joijí tagaá.* 22 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wá naóhna caá: Ded bíihdih íijna, cáacdih mao yohnidih í peéh chájat pah, caandíhbut peéh chájat á jumbipna caá.

Ded bihdih jaihna ‘Meém jenah joicánni caá’, á niijátji jíb, peéh chájat tútntit pehbhoó í ub bejbipna caá. ‘Meém yeejépbah caá’, niijni iigúipna bejni pínah á jumna caá.

²³ “Diosdih weñedih juibína, sacerdotedih nuápdih ñi mao wáhat tútat pínah játihbitjeh, bih yeebdih á íjatdih náhninit, nin pah ñi chájaá: ²⁴ Ñi wáhní pínah nuápdih jwejjwuhnit, á pehbna jwáub bej, ñi mic ámohoó. ‘Páant wá chájatjidih wá jgahna caá. Chéneji wá jwáub chájan niit, páant muntih. Pánihna, weemdih ma íj jenah joyátdih ma cádaahaá’, ñi niiji. Páant ñi mic ámohat túttimah, Dioih muuna caandih weñedih ma jwáub bejeé, buca.

²⁵ “Bihdih ma jíb buadaátdih bidnit, cáacwádh peéh chájat tútnti maáh pehbna naóh yacadih meemdih á ub bejchah, ájeéh íjcanjeh ma bejeé. Peéh chájat tútnti pehbhoó ñi juibíat pínah játih, meemdih á naóh yaccat pínah niijná, caanjih ñi mic ámohoó. Páant ñi chájah nihna, yeebdih áta naóh yac tagaa. Páant á naóh yacachah joínit, peéh chájat tútntihoó meemdih nemat maúboó áta nemat tút tagaa. ²⁶ Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Caán nemat maúboó ñi jíb chájj beedaát pah hóo ñi jum jwuhbipna caá. Caán jíb chájat tútntidih jíb chájj péanit, ñi bachipna caá”, Jesús queétdih át niijip wat jí.

Bitá weha mánajih yeejéj chájjcat

²⁷ “Ñi nuowádh nin pah í niij naóh bohéátjidih yeebbát ñit joiji tagaa: ‘Bitá weha mánajih yeejéj ñi chájca hojó’, í niijátjidih ñit joiji tagaa. ²⁸ Obohjeéhtih, weémboó yeebdih nin pah wá naóhna caá: Ded yad wilijih yeejéj chájjcan yuhna, caántdih en ñinahnitjeh, yeejéj áttát chájj péanap taga. Pánihna, yaddihbat biic yoobó muntih á yapna caá.

²⁹ “Ma jéihyempant hóo quíbjih en ñinahnit, yeejéj chájna, caan dáhdih wáat yohat pah, caán yéj chájjatdih ma cádaahaá. Caandih cádahcan, iigúipna mata bej tagaa. Míih quíbh dahdih ma wáat yohochah, caan dájhéh áta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah dahjih iigúipna bejna, chah yeejéj pohba mata yap tagaa. Pánihna, en ñinahnit, yeejéj chájjatdih cádahat caá náahap.*

³⁰ “Míih jéihyempant hóo téihyajih yeejéj chájna, caán téihyadih ma dúuc hóod yohat pah, caán yéj chájjatdih ma

cádaahaá. Caandih cádahcan, iigúipna mata bej tagaa. Míih téihyadih ma yohochah, caán téihyajeh áta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyajih iigúipna bejna, chah yeejéj pohba mata yap tagaa. Pánihna, yéj chájjatdih cádahat caá náahap”, Jesús queétdih át niijip wat jí.*

Yaddih yohcat

(Mt 19.7-9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ “Ñi nuowádh nin pah í niij naóh bohéátjidih yeebbát ñit joiji tagaa: ‘Yad-dih yohíhna, ñi yohat pínah papélahdih wáhnit, caántdih ñi jéih yohna caá’, í niijip wat yah jí.* ³² Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdih wá naóhna caá: Ájeéh bóli bih newéjij yeejéj mi chájat júbjeh, newé caántdih á jéih yohna caá. Páant mi chájjah yuhna, á yohat túttimah, bihjij mi jwáub áa jumna, caanjih yeejéj mita chájj tagaa. Pánihna, det yohnitjih jwáub áa jumna, yeejéj í chájna caá”, Jesús át niijip wat jí.*

Ded pah yoobópdih jwí naáwát pínah

³³ “Jon játih moondih nin pah í niij naóh bohéátjidih yeebbát ñit joiji tagaa: ‘Dios á enechah, wá niiját pah wá chájjipna caá. Páant wá chájjah, weemdih á peéh chája naáh”, niijnit, ñi niiját pahjeh chájat caá náahap’, í niijip wat jí.* ³⁴ Obohjeéhtih, yeebboó ñi niiját pah chájjihcan, Dios á wáttijih niijcánjeh, ‘weemdih peéh chájna’, niijná, bih wáttijeh ñipí niijná caá. Yoobópdih nin pah yeebdih wá naóhna caá: ‘Jeá túni á jumat pah, wá niiját biic yoobó wá chájjipna caá’, ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, ‘jeá’, niijná yuhna, Dios á maáh jumaphoó á jumachah, á wátdih niiját pahjeh muntih niijná caá ñi chájjap. ³⁵ ‘Nin baác túni á jumat pah, wá niiját biic yoobó wá chájjipna caá’, ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, ‘baác’, niijná yuhna, nin baác dih moondih Dios maáh á jumachah, á wátdih niiját pahjeh muntih niijná caá ñi chájjap. ‘Jerusalén tútchi túni á jumat pah, wá niiját biic yoobó wá chájjipna caá’, ñipí niijná caá. Obohjeéhtih, Jerusalén jwí Maáh chah wépní á ñioni, caandih jwí weñat pínah tútchi, oboh jamni tútchi nihcah, biic yoobó muntih niijná caá ñi chájjap.* ³⁶ ‘Wá báadhna, wá niiját pah yoobópdih wá chájjipna caá’, ñi niijíchah, biic yoobó á túcan caá. Diosjeh yeebdih á jéih báadhdat túttna caá. Caanjéh ñiuh waó yoócdih jéih baabána,

* 5:27 Ex 20.14; Dt 5.18 * 5:29 Mt 18.9; Mr 9.47 * 5:30 Mt 18.8; Mr 9.43 * 5:31 Dt 24.1-4; Mt 19.7; Mr 10.4

* 5:32 Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18; 1Co 7.10-11 * 5:33 Lv 19.12; Nm 30.2; Dt 23.21 * 5:35 Sal 48.2; Is 66.1; Mt 23.22; Stg 5.12

ã jéih jwáub eyana caá. Yeéb áihwá jumna, ñiuh bácahjih niijná yuhna, áih wátjih niiját pahjeh mantih niijná caá ñi chájp. ³⁷ Obohjeéhtih, nin pahjeh ñi niiji: ‘Páant wá chájbip caá’, níj, ‘Páant wá chájcan níit’, ñi niiji. Chah dawá jacna ñi niijíchah, á táican caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Jwí peéh cháj jwáubacat (Lc 6.27-36)

³⁸ “Ñi nuowádhin nin pah í níj naóh bohéátjidih yeebbát ñit joijí tagaa. ‘Biñ míh quíib dahdih á búuh mawat pahjeh, meembát caandih búuh mao jwáubanaá. Míh maó doóbhdiñ á daj mawat pahjeh, meembát caandih daj mao jwáubanaá’, ít niijíp wut jí.* ³⁹ Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdih wá naóhna caá: Meemdih yeejép chájnidiñ yeejép ma cháj jwáubaca bojóó. Ded meemdih íjnit, míh jéihyemant bóo páo tíbdiñ á mawachah, biámantbut ma jéutá, mawihna, á jwáub mawat pínah niijná.* ⁴⁰ Biñboó ded pah ma chájatjí jíib meemdih á naóh yacachah, peéh chájat táutniboó míh camisadiñ meemdih naóh yacnidih á wáhat táutuchah, caandih wáhnit, ma duoni jih bóo chóodihbut ma wáhuá. ⁴¹ Biñboó áih bíi déedih namá tacdiñ meemdih á duo wáhat táutuchah, meémboó á juibíát pínahna ma duo wáhaá. ⁴² Ded á náahatdiñ meemdih á uábáchah, ma wáhuá. Biñ meemdih á waíhichah, caandih ma wayaa”, Jesús át niijíp wut jí.

Jwiúdhin enihcannitdiñ Jesús á oyat táutat (Lc 6.27-28,32-36)

⁴³ “Ñi nuowádhin nin pah í níj naóh bohéátjidih yeebbát ñit joijí tagaa: ‘Ñijeéh jumnitdiñ ñi oyoó. Obohjeéhtih, yeebdih enihcannitdiñ enihcat caá náahap’, ít niijíp wut jí.* ⁴⁴ Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdih wá naóhna caá: Yeebdih enihcannitdiñ oinit, ñi túi chájaa. Det yeebdih yeejép í chájachah, Diosdih ñi uábá, queétdih á túi chájat pínah niijná. ⁴⁵ Páñih chájna, jwí íp jeámant bóo á weh ñi jumbipna caá. Diosboó nihát cáacwádhin bíic yoobó á túi chájna caá. Yeejépwádhin, táunitdihbut yeó á túi cháhat táutna caá. Á wutatdiñ jepahnitdiñ, jepahcannitdihbut mah á buugát táutna caá. Cáacwádhin bíic yoobó Dios á túi chájat pah, yeebbát bíic yoobó ñi túi chájaa. ⁴⁶ Yeebdih oinitdihjeh ñi oi jwáubanachah, dedé pínah nihcan caá. Romano maata í uábát táutni dinerodih

uábhnitboó tabit yéejnit jumna yuhna, páant í chájna caá. Obohjeéhtih, yeéb wíihwáboó nihatdiñ oinit, bíic yoobó teo wáacat caá náahap. ⁴⁷ Yeéb ñi déewádhijeh míic jwááhnit, ñi wéi naóh uábúchah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit yuhna, bíic yoobó í chájna caá. Obohjeéhtih, yeéboó nihatdiñ ñi túi wéi jwááa. ⁴⁸ Jeámant bóo jwí íp nihatdiñ túi chájni á jumat pah, á weh jumna, bíic yoobó yeebbát nihatdiñ túi chájnit ñi jumuu”, Jesús át niijíp wut jí.*

6

Ded pah caá jwí túi chájat

¹ “Dios táinidih á chájat táutuchah jepahnit, ‘Ñi enee! Dios á wutat pah wá túi chájna caá’, bitadiñ ñi niijcá bojóó. Páñih bita í wéi enat pínahdihjeh bidna, í wéi naawátjeh ñi túi chájat jíib wáat jumna caá. Dios jeámant bóo yeebdih á wáhan níit.*

² “Moh yéejnitdiñ teo wáacna, bitadiñ ñi jéutca bojóó. Túi chájnit pah jígohnitboó nihát í wéi enatdiñ bidna, ded pah í chájat pah ñi chájca bojóó. Queét namánaboó jumnitdiñ, jwiit judiowá jwí míic wáacat maanáboó jumnitdihbut ípí wáhuá caá, dawá queétdih ennit, í wéi naawát pínah niijná. Queétdih í wéi naawáchah, í túi chájatjí jíib dée í bíbohna caá. Diosboó í túi chájatjí jíib queétdih á jwáub wáhan níit. ³ Obohjeéhtih, moh yéejnitdiñ teo wáacna, bíih ma chéen yoobát á jumuchah yuhna, caandih jéutcanjeh, ma wáhuá. ⁴ Páant moh yéejnitdiñ ñi teo wáacachah, cáacwá í encah yuhna, Diosboó á enna caá. Páñih enna, caanjéh ñi túi chájatjí jíib yeebdih á wáhbipna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Ded pah caá jwí uábát (Lc 11.2-4)

⁵ “Diosdih uábhna, túi chájnit pah jígohnitboó nihát í wéi enatdiñ bidna, í uábát pah yeéboó ñi uábhca bojóó. Queétdih uábhna, jwiit judiowá jwí míic wáacat maanáboó, namánaboobút ñuhnit, Diosdih í uábhna caá, dawá queétdih ennit, í wéi naawát pínah niijná. Páant cáacwá í wéi enatjeh caá í uábát jíib dée.* ⁶ Obohjeéhtih, yeéboó Diosdih uábát táut niijná, ñiuh tólihboó ñi nem waad béjeé. Páñih nem waad béjnit, jwí íp jwí jéih enca naáhdih ñi uábá. Páñihna, cáacwá í encah yuhna, jwí ípboó yeebdih ennit, á túi joiipna caá. Páñih jointit, ñi uábúchah, yeebdih á túi teo wáacipna caá.

* 5:38 Ex 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21 * 5:39 Lm 3.30 * 5:43 Lv 19.18 * 5:48 Lv 11.44-45; 19.2; Dt 18.13 * 6:1 Mt 23.5 * 6:5 Lc 18.10-14

7 “Dawá láa nin jactajñhjuh wá uúbáchah, Dios weemdiñ á túi jepahbipna caá’, caandih jéihcannitboó í niñ jenah joiná yah caá. 8 Páñihna, queét í uúbát pah ñi uúbhca bojóo. Obohjeéhtih, ñi uúbát pínah jáñih, jwí lípboó ded pah ñi náahatdih á jéihna caá. 9 Páñihna, yeébbóo nin pah jwí lípdih ñi niñ uúbá:

‘Paá, meém jeáboó jumni, chah táini ma jumachah, meemdiñ jwí wéina caá. Ma wát chah yáaat caá jwiít jwí náahna caá.

10 Nihat meém maáh ma jumatdih jéihnit, í jepah naáh. Ma wutachah, jeáboó jumnit í túi jepahat pah, nin baácdih moonbút í jepaha naáh.

11 Yeó jáap jumát pah jwí jeémát pínahdih ma wáhuú.*

12 Bitá jwiítidih í yéej cháñatdih jwí yohat pah, meembút jwí yéej cháñatdih ma yohoó.

13 Nemépwá í maáh jwiítidih á yéejahñichah, ma teo wáacá, jwí yéej cháñcat pínah niñná. Páant jwí uúbáchah, meém jwí Maáh chah wépní jumna, ma jéih jepahna caá. Páant ma jumachah, yeó jáap jumát pah nihat meemdiñ í wéi naáwát caá náahap. Páant tíí á jumá nah’,

Diosdih ñi niñ uúbá.

14 “Bitá yeebdíh í yéej cháñatdih ñi yohochah ennít, jwí líp jeáboó jumñibut yeéb ñi yéej cháñatdih á yohbipna caá.

15 Obohjeéhtih, bitá yeebdíh í yéej cháñatdih ñi yohcah, jwí lípbut ñi yéej cháñatdih á yohcan niít”, Jesús át niñjíp wat jí.*

Ded pah caá jeémp jwuhcan jwí uúbát

16 “Diosdih túi uúbát túat niñná, jeémp jwuhcan, jgahñit pah ñi jígohca bojóo. Páant tigaá túi cháñnit pah jígohñitboó ípí cháñap. Cáacwá queétdih í wéi naáwátidih bidna, queét íñ móotdih jgahñi pah í cháñna caá. Páant í cháñachah, jeémp jwuhcannit í jumatdih nihat ennít, ‘Queét táini caá’, í niñ wéina caá. Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá: Cáacwá queétdih í wéi naáwátjeh í jeémp jwuhcat jñib dée á jumna caá. Diosboó queétdih á wéi naóhcan niít. Queét í cháñat pah ñi cháñca bojóo. 17 Obohjeéhtih, yeébbóo jeémp jwuhcan, ñih móotdih túi chocñit, yeó jáap jumát pah ñi táni míc ámohat pah ñi cháñáa. 18 Yeéb páant ñi cháñachah, ñi jeémp jwuhcatdih cáacwá í jéihcah yahna, jwí lípboó á jéihbipna caá. Jwí líp, jwí jéih enca naáh, ñijeéh jumñit, jeémp jwuhcanjeh, ñi uúbáchah, á enbipna caá. Páñih ennít, ded pah

jeémp jwuhcan, ñi uúbát jñib yeebdíh á táni cháñbipna caá”, Jesús át niñjíp wat jí.

Jeáboó búdi jñib jumni panihñidih jwí bíbohát

(Lc 12.33-34)

19 “Nin baácbóo jum jwuhna, ‘Wíih pínahjeh caá’, niñ jenah joinít, bíí déedih dawá ñi ub ámohca bojóo. Nin baácbóo jumni á moopáh bejbipna caá. Bíih moópcannidih bitabóo í nuumbipna caá. Páñihna, nin baácdih bóo bíí dée buadni pínahjeh á jumachah, caandih ñi en ñinahca bojóo.* 20 Obohjeéhtih, bíí déedih ñi en ñinahat pah Dios á weñat pínahdih túi jenah jói cháñnit, búdi jñib jumni panihñidih jeáboó ñi bíbohñipna caá. Caán ñi bíbohñibóo á moópcan niít. Nuumnít í jéih ub bejcan niít. Páñihna, caanná ñi bíbohát pínah á buacdán niít. 21 Dios pehbhoó ñih búdi jñib jumni panihni á jumachah jéihñit, Dios á weñat pínahdih ñi táni jenah joibipna caá. Obohjeéhtih, nin baácbóojéh ñih búdi jñib jumñidih bíbohñit, ñi weñat pínahdih ñi jenah joibipna caá”, Jesús át niñjíp wat jí.

Ded pah jwí jenah joyátidih jwí cháñat

(Lc 11.34-36)

22 “Jíiát á túi yeh iiguichah, jwí túi jéih enat pah, Dios á weñat pínahdih táni jenah joinít, táinidih ñi cháñbipna caá. Ded pah ñi jenah joyátidihjeh ñi cháñbipna caá. Táinidih jenah joinít, táinidih ñi cháñbipna caá. 23 Obohjeéhtih, táicannidih jenah joinít, yeejépdih ñi cháñbipna caá. Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah, tabít yeejép ñi cháñat á jumñipna caá”, Jesús át niñjíp wat jí.

Dinerodih búdi bidna, Diosboodih ñi jéih bidcat

(Lc 16.13)

24 “Ded Diosdih oini á weñat pínahdih cháñna, tabít pohba dinerodih á jenah joicán niít. Obohjeéhtih, ded dinerodihjeh búdi jenah joiníboó Diosboodíh á oican caá. Dinerojñihjeh wéini jumna, Diosboodíh á náahcan niít. Páñihna, Diosdih, dinerodihbat bíic yoobó ñi jéih bidcan caá”, Jesús át niñjíp wat jí.

Dios á wehdih á túi en dawát

(Lc 12.22-31)

25 “Nin pah yeebdíh wá jwáub naóhna caá: Ñi jeémát pínah, ñi habhbat pínah, ñi dawát pínah yéguenhadihbat ñi náñni dahwaca bojóo. Obohjeéhtih, caandih bidat chah Diosjeéh ñi táni jumát pínahboodíh ñi bidíi. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbat á wáhbipna caá, ñi túi

* 6:11 Pr 30.8-9 * 6:15 Mr 11.25-26 * 6:19 Stg 5.2-3

jumlah pínah niijná. ²⁶ Jwébehwãdih ded pah Dios ã en dawãtđih ñi jenah joyoó. Queét wápchi wihcan, jeémát ĩ ámohat muunãdihbut ĩ bíbohcah yuhna, jwí ĩpboó queétdih túi en daoná, ĩ jeémát pínahdih ápí wãhna caá. ĩ Obohjeéhtih, jwébehwãdih ã oyat chah yeébbodđih Dios ã oina caá! Pánih oinit, yeebdihbut ã túi en daobípna caá. ²⁷ Nindih ñi túi jenah joyoó: Búdi náhni dahwana yuhna, ñi wunat pínah yeó jáapđih ñi jéih túut nuumcán niit. Pánihna, búdi ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

²⁸ “Ñi dawát pínah yéguehnadihbut búdi ñi jenah joicá bojoó. Jiãdih bóo cháanadih ñi túi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jígohat pínahdih ápí teocan caá. ²⁹ Pánih teocan yuhna, maáh Salomónji áhĩ túini yégueh chóodih duonít, ã túi jígohat chah cháanaboó ã túi jígohna caá.* ³⁰ Caán cháanadih Diosboó ã túi jígohat túutna caá. Obohjeéhtih, caán cháanaboó buu déedih jum, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cáacwã ĩpí cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumachah yuhna, Dios caán cháanadih túi jígohni ã chájna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ã wãhat chah yeébbodđih Dios yéguehdih ã wãhbiipna caá. Pánihna, caandih búdi jenah joicánjeh, Diosboodđih ñi túi jenah joyoó. ³¹ Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínahdihbut búdi ñi jenah joicá bojoó. ³² Diosdih jéihcannitboó bií déedih tabit ĩpí jenah joiná caá. Obohjeéhtih, jwí ĩp jeáboó jumni, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ded pah yeebdih jedhdadđih ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdih ã teo wáacat pínahdih ñi túi jenah joyoó. ³³ Bií déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh jumlahđih bidnit, caandih ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áhĩ túini doonãdih bitadđih ñi naáwã, queétdihbut caandih ĩ jepahat pínah niijná. Páant ñi chájachah, Diosboó nihãt ñi náahãdđih ã wãhbiipna caá. ³⁴ Cheibit dedé ã yapat pínahdih búdi ñi jenah joicá bojoó. Cheibit yeejép ñi yapachah, Dios yeebdih ã teo wãacbiipna caá. Buu ded pah ñi chájatđihjeh jenah joyát caá náahap. Biĩh yeó jáapđih bóo pínahdih tabit ñi jenah joicá bojoó. Dios yeebdih en daonít, ã túi teo wãacbiipna caá”, Jesús ãt niijjip wat jĩ.*

7

“Yeejép wã caá”, bitadđih niij jãihcat
(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ “Meém yeejép caá”, bitadđih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdihbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niit. ² Bitadđih ‘Ápí túi chájcan caá’, ñi niij enat pah, Diosboó yeebdihbut biic yoo bó ã niij enbiipna caá.* ³ Nin pah yeéb ĩpí chájna caá: Ñi déedih baini quib becát ã jumachah, caandih ñi túi enna caá. Caán baini oj ã jumachah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéej chájatbitđih ĩpí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdih búdi quib becát ã jumachah yuhna, caandih ñi encan caá. Caandih ñi encat pah, búdi yeejép chájna yuhna, ñi enah bojna caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi cháj? ⁴ Yeebdih búdi quib becát panihni ã jumachah yuhna, ‘Némé, ma quib becãdđih weémboó meemđih wã póoj yohbiipna caá’, ĩpí niijná caá. Pánihat pah, búdi yéej chájnĩt jumna yuhna, ‘Némé, tabit yeejép chájna caá ma chájap. Caandih ma cádaheaá’, ĩpí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chájnĩt jumna yuhna, búdi ñi yéej chájatđih jenah joicánjeh, bita baini ĩ yéej chájatđihjeh ñi jenah joí? ⁵ Páant niijnit, túinĩt pah jígohnit ĩ chájat pahjeh muntih yeebãt biic yoo bó ñi chájna caá. Yeebdih búdi quib becát panihnidđih ñi jwĩh póoj yohãt pah, ñi yéej chájatđih jwĩh cádahãt caá náahap. Páant ñi cádahãt túttimah, ñi déelh baini quib becát panihnidđih túi jéih enna, ñi jéih póoj yohãt pah, ã yéej chájatđih ñi jéih cádahãt túutbiipna caá.

⁶ “Majjiowã panihnit yeejép wã Diosdih náahcannitđih áhĩ túini doonãdih ñi naóhca bojoó. Páant ñi naáwãchah, caandih joí ĩjnit, yeebdih tabit yeejép ĩta chá taga. Momo muuwã panihnit, ĩ náah chájnĩtđih Diohĩ túini doonãdih ñi naóhca bojoó. Queétdih ñi naáwãchah, joĩhcan, búdi jĩb jumni jeé tĩbnadih momo muuwã bepéđih ĩ wid chaũãt pah, caán túini doonãdih ĩta yoh tagaa”, Jesús ãt niijjip wat jĩ.

Diosdih jwí wãbũchah, ã jepahãt
(Lc 6.31; 11.9-13)

⁷ “Diosdih wãbhna, ñi wãbh cádahca bojoó. Páant ñi wãbũchah, ded pah ñi wãbãtđih Dios yeebdih ã wãhbiipna caá. Ded pah ñi náahãdđih bidnit, ñi bid cádahca, ded pah ñi bidatđih yeebdih ã wãhbiipna caá. Jęc panihnidđih wãũmp mao cádahca, Dios ã wãtbiipna caá. ⁸ Det Diosdih túi wãbhnit, ĩ wãbãtjidih ĩ bíbohbiipna caá. Det Diosdih bidnit, caandih ĩ jwããhbiipna caá. Det ĩ wãũmp mawachah joinit, jęc panihnidđih Dios queétdih ã wãtbiipna caá. Pánihna, yeó jáap

* 6:29 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

* 6:34 Sal 55.22; 1P 5.7

* 7:2 Mr 4.24

* 7:8 Dt 4.29; 2Cr 15.2-15; Jer 29.13

jumat pah Diosdih ñi wúbúchah, yeebdíh ã jephahbipna caá.*

⁹ “¿Pan dahdih ñi wúbúchah ã wúbúchah joinít, jee dáhbóodih caandíh ñita wáh taniít? Ñita wúhcan tagaá. ¹⁰ ¿Queejdíh ã wúbúchah, bucdih ñita wáh taniít? Ñita wúhcan tagaá. ¹¹ Yeéb yeejnit jumna yuhna, ñi wehdih táinidih ñipí wáhna caá. Pánihna, ñi íp Diosboó yeejcani jumna, táini ñi wúhat chah caandíh wúbhntidih ã wúhbirna caá.*

¹² “Bita yeebdíh í túi chájat pínahdih ñi náahat pah, yeebbút bitadih ñi túi chájaa. Queét yeebdíh í túi chájcah yuhna, yeéboó queédih ñi túi chájaa. Páant tigaá Moisés ã watatji, Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátjibut ã niijíp”, Jesús queédih át niijíp wat jí.*

*Bainí jéc naáwát
(Lc 13.24)*

¹³ “Jeáboó bejíhna, Diosdih túi jenah joinít, ñi jepahaá. Pánih jepahnit, ã weñat pínahdih ñi chájbirna caá. Pánih chájnit, bainí jéc panihni ã jumuchah yuhna, ã pebhna bejni bainí namádih ñi jéih ñaan bejbipna caá. Obohjeéhtih búdi jécidih waadní, búdi namádih ñi bejchah, dedé buwat ã wúhcan niít. Páant ã buocah, dawá jenah joicánjeh iigúipna bejni namádih bejna, buadní í jumbipna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, bainí jécidih waadná, bainí namáboó ñi ñaan bejchah, túi jenah joyát caá náahap. Pánihat pah, Dios pehbóo yeéb ñi bejíchah, ã buwuchah yuhna, caandíh túi jenah joinít jumna, ñi jéih buujábipna caá. Pánih ñaan bejna, Dios pehbóo juibínit, páantjeh ájeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, daocánnit túi jenah joinítjeh caán namáboó í jéih ñaan bejbipna caá”, Jesús át niijíp wat jí.*

*Cáacwá ded pah í chájatdih ennit, ded pah í jumadíh jwí jéihyat
(Lc 6.43-44)*

¹⁵ “Ñi túi chájca chaáh. ‘Dios naáwátidih naóh yapani caá’, niij yeenitdih ñi joyáh bojoó. Queét táinit pah jígohna yuhna, í jenah joyátboó yeejép ã jumuchah, yeebdíh í yeejaíhbirna caá. ¹⁶ Queédih beh enat túut niijná, ded pah í chájatdih ñi túi eneé. Yeejép í chájachah enna, yeejépwa í jumadíh ñi jéihbirna caá. Í túi chájachah enna, táinit í jumadíh ñi jéihbirna caá. Nin pah caá ã jumap: Ded óot nah iguíh pihana ápi quehcan caá. Mai bab nahbat bab dahna ápi quehcan caá. ¹⁷ Táini nah táini dahna ã quehna

caá. Obohjeéhtih, yeejép nahboó yeejép dahna ã quehna caá. ¹⁸ Táini nah yeejép dahna ã quehcah, yeejép nahbat táini dahna ápi quehcan caá. ¹⁹ Yeejép dahna quehni nahdih tib yohnit, cáacwá ípi cáo yohna caá. Pánihat dée det yeejép chájnitdih Dios ã yohbirna caá.* ²⁰ ‘Dios naáwátidih naóh yapani wá jumna caá’, niij yeenitdih nin pah ñi beh enbirna caá: Ded pah í chájatdih enna, yeenit í jumadíh ñi jéihbirna caá”, Jesús át niijíp wat jí.*

*“Meemdíh wá jéihcan caá”, Jesús ã niiját
(Lc 13.25-27)*

²¹ “Dawá weemdíh ‘Maá’, niijnit jumna yuhna, jeáboó í juibícan niít. Wá íp jeáboó jumni ã weñat pínahdih chájnitjeh ã maáh jumapna í juibíbirna caá. ²² Péeni yeó jáapnadih wá íp ã maáh jumapna waadíhntih, dawá weemdíh jepahcanitjibut nin pah í niijbirna yuh caá: ‘Maá, ma wépatjih ma naáwátidih jwít jwí naóh yapanap jí. Ma wépatjih nemépwádih jwí bacat túutap jí. Cáacwáneh í jéih chájca naáhdih ma wépatjih jwí cháj jéutap jí’, í niijbirna yuh caá. ²³ Obohjeéhtih, ‘Yeebdíh wá jéihcan caá! Yeejép chájnitjeh ñi jumna caá! Pánih jumnit, wá pebhna ñi waad jéohca bojoó’, queédih wá niij jepahbirna caá”, Jesús át niijíp wat jí.*

*Chéne muú teonit naáwát
(Lc 6.47-49)*

²⁴ “Ded wá bohéatdih jói jepahna, muú cháj pooni panihni ã jumna caá. Túi jenah joiní jwumép baácdih numah baad waadánit, áih jagápdih ã túi dodhdop be. ²⁵ Caán muúdh ã péaat túttimah, búdi mah jáoh, muj búdi daab béj, búdi johlitbat ã júuwúp be. Páant tubit ã johochah yuhna, caán muú numah dodhni jumna, ã áaccap be. ²⁶ Obohjeéhtih, ded wá bohéatdih joiná yuhna, jepahcan, túi jenah joicánni muú chájni panihni caá ã jumap. Caánboó óonjibitjeh baad waadánit, áih jagápdih ã dodhdop be. ²⁷ Caán muúdh ã péaat túttimah, mah búdi jáoh, muj daab béj, búdi johlitbat ã júuwúp be. Pánih búdi ã johochah, caán muú áacna, búdi ã yáanap be”, Jesús át niijíp wat jí.

²⁸ Páant ã niij naáwáchah joiná, cáacwá í joí wáhi bejep wat jí. ²⁹ “Caán túi jéihni pah jwítidih ã niij bohéna caá. Moisés ã watatjidih bohénit páant ípi niij bohécan caá. Pánih bohéna, caánboó yooobópdih tigaá maáh ã jumap”, í míc niijíp wat jí.*

* 7:11 Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1Jn 3.21-22; 5.14-15

* 7:12 Lc 6.31

* 7:14 Sal 1.6; Pr 4.18-19

* 7:19 Mt

3.10; Lc 3.9

* 7:20 Mt 12.33

* 7:23 Sal 6.8

* 7:29 Mr 1.22; Lc 4.32

8

*Bácah moópniidih ā booaat**(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Páant níj naóh bohé péanit, Jesús jeé ñaj yacapboó cháudniji ā bohénitdih át numah dei bejep wut jī. Á dei bejchah ennit, dawá ájeéh ít péé bejep wut jī. ² Páant í bejchah, bácah moópni jwááhnit, bódiha caj yoh ñajnit, nin pah át níijíp wut jī:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih boana caá, Jesúsdih át níijíp wut jī.

³ —**Júu!** **Wéinit meemdíh wā booana caá**, caandíh teo jáhanit, át níijíp wut jī.

Páant Jesús ā níijichahjeh, ā moopát át ñumáh bejep wut jī.

⁴ —**Meemdíh wā booaatjidih bitadíh ma naóhca bojoó. Pánih naóhcan, sacerdotedihjeh naáwádih ma bejeé. Caanná juibínit, míh bácah ā ñumátjidih ma jéutá. Moisés ā wutatji pah sacerdotewá í cáo wáhat pínah níijná, chéne jopwádih ma wáhuá, Dios meemdíh ā booaatjidih í jéihyat pínah níijná. Tútímah, ma déewájeéh ma jwáub jumuchah, ā táibipna caá,*** Jesús caandíh át wép níijíp wut jī.

Soldadowā í maáhdih teo wáhnidih Jesús ā booaat

(Lc 7.1-10)

⁵ Tútímah, Jesús Capernaum tútchina ā juibínachah, Romano cien soldadowā í maáh ā pebh juibínit, nin pah caandíh át níijíp wut jī:

⁶ —Maá, weemdíh ma teo wáacá. Weemdíh teo wáhni búdí wunna, wíh muáboó ā lajna caá. Áih bácah jwioní ā jumuchah, búdí tabanit, ā jéih bejcan caá, Jesúsdih át níijíp wut jī.

⁷ —**Caandíh booaadíh wā bejmi caá,** Jesús caandíh át níj jepahap wut jī.

⁸⁻⁹ —Obohjeéhtih, Maá, wíh muuná ma bejcah, ā túimi nacaá. Weem cháw wépní ma jumuchah, ‘Wíh muudíh ma waád jüwá’, níijni dée nihcan caá. Ma naáwáchahjeh, weemdíh teo wáhni ā boobipna caá. Wá chah jumnit bita maáta weemdíh í wutna caá. Weembút soldadowádih wutni caá. Bíicdih ‘Ma bejeé’, wā níijichah, ápi bejna caá. Bíihdih ‘Ma jüwá’, wā níijichah, ápi jüóhna caá. ‘Nindih ma chájaá’, wā níijichah, páant ā chájna caá. Weém wutni jumna, meembút wutni ma jumadíh wā jéihna caá. Ma wutat pahjeh weemdíh teo wáhni ā boobipna caá, soldadowā í maáh Jesúsdih át níijíp wut jī.

¹⁰ Páant ā níijichah jói wéinit, Jesús ájeéh péenitdih nin pah át níijíp wut jī:

—**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nin soldadowā í maáh judío nihcan**

yahna, Diosdih ā túi jenah jóiná caá. Caandíh teo wáhnidih wā booaat pínahdih át jéihyep taga. **Weemdíh caán ā túi jenah jóyat pah, ded judío bíic yoobó jenah jóinídih wā en jwáchca caá.**

¹¹ **Yeebdíh wā naóhna caá. Péeni láa bita judíowā nihcannit, nihát baácdih moón Diosdih túi jenah jóinít, jeáboó Dios ā maáh jumapna dawá í juibíipna caá. Caanná jumnit, Abraham, Isaac, Jacob bíicdih í jeémpbipna caá.*** ¹² **Obohjeéhtih, judíowā Dios ā maáh jumapna bejnit déejidih, yeejép dapánapboó ā wahbipna caá. Caanná ā wahnitboó búdí jígahnit, íih maodíh í néeh cháác juibíipna caá,** Jesús át níijíp wut jī.*

¹³ Páant queétdih níj péanit, soldadowā í maáhdih nin pah át jwáub níijíp wut jī:

—**Míh muuná ma jwáub bejeé. Meemdíh teo wáhni booni ā jumna caá. ‘Jesús caandíh ā booaabipna caá’, ma níj jenah jóyat pahjeh á yapna caá,** Jesús caandíh át níijíp wut jī.

Páant ā níijichahjeh, áih muáboó jumni caandíh teo wáhni át boonap wut jī.

*Pedro chudhdíh Jesús ā booaat**(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)*

¹⁴ Páant níj péanit, Jesús ā bohénitdih át jwáub numah bejep wut jī, páant mantíh. Pánih bejna, Pedroíh muuná juibínit, ít waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, Pedro chudh búdí pahat wanna, mi ñajat chóoboó mi ñajachah, Jesús át enep wut jī. ¹⁵ Pánih ennit, míh téihyadih ā teo jáhanachahjeh, pahat át dúucach bejep wut jī. Páant ā dúucachah jóinít, caántboó ñah ñahnit, Jesúsdih jeémát mit wáhap wut jī.

*Dawá wáhnitdih Jesús ā booaat**(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)*

¹⁶ Tōo ñáh jüwáwáchah, dawá nemép caolih jumnitdih í chéenwá Jesús ā jumni muá jóocmant ít ub juibínap wut jī. Páant í ub juibínachah ennit, Jesús wá ít bac bejep wut jī. Pánih bac bejnit, Jesúsboó nemépwádih ā bac bejat túutuchahjeh, cáacwáih bácahmant ít bac bejep wut jī. Bitá tubúp cháuhndihbat Jesús át booa beedánap wut jī. ¹⁷ Páant ā chájachah, Dios naáwátidih naóh yapani Isaías ā níijátji pah át yapap wut jī. ‘Jwí tubúp cháúádtih, jwí wunatdihbat jígah ennit, át boonap taga’, Isaías át níj daacáp tají.*

*Biquína Jesúsdih í péelhat**(Lc 9.57-62)*

¹⁸ Dawá Jesús pebh í juí ñuhuchah ennit, Jesús ā bohénitdih nin pah át níijíp wut jī:

—**Chóbe conanaáboó jwí cháuh bejjíh,** át níijíp wut jī.

* 8:4 Lv 14.1-32 * 8:11 Lc 13.29 * 8:12 Mt 22.13; 25.30; Lc 13.28 * 8:17 Is 53.4

¹⁹ Páant niijnít, jélitna í dei bejchah, Moisés ā watajtídh bohéni Jesúsídh jwááhnit, nin pah át niijíp wut jí:

—Bohéni, deyoób ma bejchah, weembút majeéh wá bejmi caá, át niijíp wut jí.

²⁰ —**Jia mujjiowá íh maú pínah ítnadiah í bíbohna caá. Jwébehwábut íh yécanadiah í bíbohna caá. Obohjeéhtih, weémboó ni-hat cáacwá úd jeñé, wíh muujéh pohba wá bíbohcan caá. Pánihna, wájeéh ma jáúwáchah, búdí buwat meemdíhbut ā jumbipna caá,** Jesús caandíh át niijíp pahap wut jí.

²¹ Páant ā niijíchah joinít, bíh jwah nin pah át niijíp wut jí:

—Maá, majeéh weembút wá bejmi caá. Obohjeéhtih, wá bejat pínah játih wá íp ā wunuchah, áih bácahdih wá yohat pínah ni-ijná. ‘Ma chāo jwáhuú’, weemdíh ma niijí. Á wunuchah yoh péanit, majeéh wá bejbipna caá, át niijíp wut jí.

²² —**Weemdíh náahcannit wannit paninít jumna, queétoó wannitdih í yohonaá. Obohjeéhtih, meémboó wájeéh jumni pínah buu ma jáúwá,** Jesús caandíh át niijíp wut yuh jí.

*Búdí johlit nolihatdihbut ā yayáat
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)*

²³ Páant niij péanit, jélitboó dei juibínit, búdí jááj chóodih ā bohénitdih át numah waadáp wut jí. ²⁴ Ímdih í chúuh bejchah, Jesúsboó át úwah bejep wut jí. Pánihna, ím tac yoób í buug lájachah pohba, Jesús ā úwat pónih, búdí johlit át jáúwáp wut jí. Páant búdí nolihat ā jumuchah, ít daábíhip wut jí.

²⁵ —‘Maá, jwiítidih ma teo wáacá! ¡Daabná caá jwí chājap! Ít niij wucup wut jí.

²⁶ Páant í niij wucuchah, jáanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jí:

—**¿Dépanih tiguaá búdí ní úum? Weemdíh táí jenah joiná, níta úumcan tagaá,** át niijíp wut jí.

Páant niijnít, ñah ñahnit, johlit, nolihatdihbut jéihnit, **“Ma yayáat”**, át niijíp wut jí. Páant ā niijíchahjeh, johlit nolihatbut bícmantjeh át yayáh bejep wut jí. ²⁷ Páant ā yapachah, en wáhi bejnit, queétdih nin pah ít míic niijíp wut jí:

—¿Dedé cáac tiguaá nin? Á naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ā yayáh bejna caá, ít niijíp wut jí.

*Gadara baácídh moón nemép caolih jumnitdih Jesús ā booaat
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)*

²⁸ Páant ā yapat túttimah, Gadara baácna ít chúuh juibínap wut jí. Caanná í chúuh juibínachah, chéne neoná cáac yohopmant Jesúsídh ít jwááh dei jáúwáp wut jí. Queét nemép caolih jumnit, tabit tac behnit í jumuchah, caanná cáacwá ípí bejcap wut jí.

²⁹ Pánihna, Jesúsídh jwááh dei juibínit, nin pah ít niijíp ñaacáp wut jí:

—¿Meém Dios wáuh, dépanih chājadh jūóh tiguaá ma chāj? ¿Dios ā pééh chājat pínah ā judh jwuhuchah yuhna, játih jwiítidih pééh chājadh jūóhnt beé ma chājap? Ít niijíp wut jí.

³⁰ Yúupbit dawá momo muuwá bid jeémpna ít chājap wut jí. ³¹ Pánihna, queétdih ennit, nemép wá nin pah Jesúsídh ít niijíp wut jí:

—Jwiítidih bacat túttna, cot muuwádh ma waadát tútú, ít niijíp wut jí.

³² —**Jáu, caán láa bácah ní bejeé,** Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Páant ā niijíchahjeh, queét cáacwáih bácahmant bacnit, muuwádh nemép wá ít waadáp wut jí. Páant í waadáchah, wépép ñáo dei bej, ímna buug báah bejnit, muuwá ít chíic wun beedáh bejep wut jí.

³³ Páant í yapachah enna, búdí úumnit, queét muuwájdih en daonítboó íh tútchina ít ñáo jweí jwáuh bejep wut jí. Pánih ñáo jwáuh juibínit, muuwá ded pah í yapatjdih, nemép caolih jumnitdihbut ded pah Jesús ā booaatjdih ít naóh peetép wut jí. ³⁴ Páant í naáwáchah joinít, níhat caán tútchidih moón Jesúsídh enedih ít bejep wut jí. Pánih juibínit, caandíh náahcan, íh baácman Jesús wádh ít jwáuh bejat túutup wut jí.

9

*Jéih yoocannidih Jesús ā booaat
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)*

¹ Páant í jwáuh bejat tútuchah joinít, íh jááj chóona waadnit, Jesús wá ít jwáuh chúuh bejep wut jí. Pánih chúuh bejnit, Jesús ápi juibíni tútchina ít jwáuh juibínap wut jí.

² Caanná í juibínachah, caanjíh moón jéih yoocannidih ā ñajat chóojíh Jesús pebhna ít beo juibínap wut jí. “Jesús nindih ā jéih booaipna caá”, ít niij jenah joyóp wut jí. Páant í niij jenah joyátdih jéihnit, jéih yoocannidih nin pah Jesús át niijíp wut jí:

—**Ma weñé. Ma yéejatdih meemdíh wá yohna caá,** át niijíp wut jí.

³ Páant ā niijíchah joinít, biquína Moisés ā watajtídh bohénit nin pah ít niij jenah joyóp wut yuh jí: “Diosjeh yéejatdih ā jéih yohna caá. Nin cáacjeh jumna yuhna, páant niijná, ‘Dios wá jumna caá’, niij yeena caá ā chājap”, ít niij jenah joyóp wut jí. ⁴ Páant í niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús queétdih át niijíp wut jí:

—**¿Dépanih tiguaá páant yeejép ní jenah joiní? ⁵ ‘Ma yéejatdih wá yohna caá’, wá niijíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ní niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ñah ñahnit, ma yáac chái bejeé’, wá niijíchah, caán ā bejchah ennit, wá niiját yoobópdih ā jumatdih**

ñi jéihbipna caá. Pániñ jéihna, yéejat yohat wépat wá díbohathdihbut ñi jéihbipna caá. ⁶ Weém nihát cáacwá úud jeñé, nin baácdih moondih jéih boonanit, í yéj chájatdihbut wá jéih yohna caá. Pániñ tibéé Dios weemdíh á wah deyanap jí, cáacwá í yéjatdih wá yohat pínah níijná. Pániñna, caán wépatdih wá bíbohathdih yeéé ñi jéihyat pínah níijná, nin pah wá chá jéutbipna caá, át níijíp wut jí.

Páant níj péanit, jéih yoocannidih nin pah át níijíp wut jí:

—**Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih muúboó ma jwáub bejeé,** át níijíp wut jí.

⁷ Páant á níijíchah joinít, jéih yoocanniji ñah ñuhnit, áih muúboó át jwáub bejep wut jí. ⁸ Páant á booanachah ennit, cáacwá ít en wáhi bejep wut jí. Pániñ en wáhi bejnit, Dios Jesúsdiñ bádi wépat á wáhatdih jéihnit, Diosdih bádi ít wéi naáwáp wut jí.

Jeús Mateodih á jwáwát tútat
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Pániñ booa péaniji caán muumánt bac bejnit, Jesús á bohénitdih át jwáub numah jí bejep wut jí. Pániñ bejnit, caanmánt jéohnit, weém Mateo pebh í juyáp jí. Romanowá í maata í wábat tútatni dinerodih wáhi wáhi wá jumap jí. Pániñna, caán láa wáhi tewat tólihboó wá cháudup jí. Caanjíh wá cháuduchah ennit, nin pah weemdíh Jesús á níijíp jí:

—**Wájeéh ma péé jwáwá,** á níijíp jí.

Páant á níijíchah joinítjeh, ñah ñuhnit, ájeéh wá bejep jí.

¹⁰ Tútímah, Jeús wádiñ wáhi muúboó numah jeémédih wá bejep jí. Weem páh dawá dinerodih wáhi wáhiñitdih, bita “Yeejépwá caá”, í níijnitdihbut wá numah jeémép jí. ¹¹ Páant queéé bícdih jwí jeéméchah ennit, biquína fariseowá jwíit Jesús á bohénitdih nin pah í níj jáiñap jí:

—¿Dépanih tigaá ñíh bohéni dinerodih wáhi wáhiñit, yeejéj chájnít bícdih á jeémp? í níijíp jí.*

¹²⁻¹³ Páant í níijíchah joinít, Jeúsboó queéé fariseowádiñ nin pah á níj jepahap jí:

—**Tubáp cháuchcannit cohndih ípí bidcan caá. Wánnitjeh caá caandih í bidip. Pániñ pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wá yéjatdih jíghnit, wá tútat nuúmíhna caá’, níj jenah joinít caá teo wáacni pínahdih í bidip. ‘Jwíit yeejépwá caá’, níj jenah joinítjeh teo wáacadiñ wá jwáwáp be, í yéj chájatdih cádahnit, túnimboodih í tútat nuumát pínah níijná. Dios naáwátidih naóh yapani á níj daacátjidiñ yeébdih jéihyat caá náahap. ‘Nuúpwádiñ ní mao**

caó wáhatdih weém wá náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadiñ ní jíghah en teo wáacadiñ caá yeébdih wá náah yacap”, Dios á níijná caá’, át níj daacáp tají. *Caán ded pah á daacátjidiñ jéihyat tútat níijná, ñi jwáub bohénaá. Caán á daacátjidiñ pah, jíghah ennit, weém cáacwádiñ teo wáacadiñ wá jwáwáp be, á níijíp jí.

Jeémp jwáhatdih Jesúsdiñ í wáhi joyát
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Tútímah, Juan Daabáni á bohénitboó jwí pebh jwíit, nin pah Jesúsdiñ í níj wáhi joyóp jí:

—Jwíit Juan á bohénit, jwí nuowá í wutat pah jwíit jeémp jwáhcana caá. Fariseowábut bíc yooó ípí chájna caá. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh í jeémp? Jesúsdiñ í níijíp jí.

¹⁵ —**Nin pah caá á jumap:** Téihya chéoni á numah jeémpnit bícdih á jum jwáuchah, jíghahcan, ípí túi wéi jeémpna caá. Obohjeéhtih, caán téihya chéonidih bita í ub bejat túttimah, jíghahnit, íta jeémp jwáhcana tagaá. Weém caán téihya chéoni panihni wá jumna caá. Pániñ pah tigaá wá bohénit wájeéh jumna, wéinit, páantjeh í jeémpna caá. Obohjeéhtih, bita weemdíh í ub bejat túttimah, wá bohénitjééh wá wihcah, caán láa jíghahnit, í jeémp jwáhcana níit, Jesús queétdih á níijíp jí.

¹⁶ Pániñna, ded pah jwí nuowá í wutatjí áih jáap bohéatjíh fariseowá í widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah á jwáub níj bohénap jí: “**Jáap yéqueh chóo chocca naáh chóojíh máa yéqueh chóodih nah wai búudhdát á náahcan caá. Páant ñi chájachah nihna, caandih ñi chocat túttimah, jínt bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá jwí nuowá í naáwátjidiñ wáhi jáap bohéatjíh wid naóhcat caá náahap. ¹⁷ Pániñ deé, pah jwáhcanni iguíh macdih nuúap chóojíh í chájniji máa wáhi wáhiñit yácat á náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguíh mac pahna, máa wáhi wáhiñit jéih yáhcana, áta yewah bej tagaá. Páant á yewechah, chénat pah áta buud tagaá. Pániñna, jáap macdih, jáap wáhi wáhiñit yácat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguíh mac, caandih yáacni chóobut á túi jumbipna caá. Pániñ pah, wáhi jáap bohéat jwí nuowá í naáwátjijíh wid naóhcat caá náahap”, á níijíp jí.**

Áih yéqueh chóodih jwí, teonih, jairo nuumndihbut Jesús á booaat
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Wáhi muúboó páantjeh jwí jumachah, jwíit judiowá jwí míc wácat muúdiñ en

* 9:11 Lc 15.1-2 * 9:12-13 Os 6.6; Mt 12.7

daonít i maáh ā waád juyáp jī. Waád juiñit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah ā niijíp jī:

—Wā nuám jáantjeh mi wanah bejep be. Obohjeéhtih, caántdih ma teo jáha booaat tóut niijná, wájeéh ma júwáw. Páant ma teo jáhanachah, mi jwáub boobipna caá, Jesúsdiñ ā niijíp jī.

¹⁹ Páant ā niijíchah joinít, Jesús wíih muáboó jeémp cháudniji, ñah ñuhnit, ájeéh ā bac bejep jī. Jwiít ā bohénitbut íjeéh jwí bejep jī. ²⁰⁻²¹ Páñih bejnit, namádih jwí bejchah, cáacwā cáñih biñh wili wunnih mit jumap tajl. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih, “Jesúh yéguéh chóodihjeh juiñi teona, wā boobipna caá”, mit niij jenah joyóp wut jī. Páant niij jenah joinít, Jesús táahmant jéóhñit, áñh yéguéh chóo yapatbitdih mit juí tewep tajl. ²² Páant mi juí tewatdih jéihna, tac páud ennit, Jesús caántdih nin pah ā niijíp jī:

—**Nuámá, ma weñéé. Weemdíh táí jenah joinít, ma boona caá,** ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, mit boonap tajl.

²³ Táltimah, jwiít Jesús biícñih maáñh muúná jwí waád juiñinap jī. Páñih waád juiñinít, chíó póojnitdih, dawá ñaac jáñitdihbut jwí enep jī. ²⁴ Páant i juhúchah ennit, Jesús queétdih nin pah ā niijíp jī:

—**Yeéb ñi bac bejeé. Mi wancañ caá. Ñona caá mi cháñap,** ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinít, “Nih yána caá ā cháñap”, niijnít, cáacwā caandih i dehwep jī. ²⁵ Páñihna, queét i bac bejat táltimah, wunnih pebhna waad béjnit, miñh téihyadih Jesús át tewep wut jī. Páant ā tewechahjeh, boonit, mit ñah ñuhap wut jī. ²⁶ Jóocmant ñuhñit caántdih ā booaat doonádih joinít, caán tótchidih moondih ít naóh peetéj tajl.

Chénewá jéih encannitdih Jesús ā booaat

²⁷ Caanjñih jumñitji jwáub jibidih jwí bejchah, chénewá jéih encannit neoná jwiítñih péé bejnit, nin pah i niij ej ñaacáp jī:

—iDavid juima, Dios ā wahní, jwiítñih ma jīgah eneé! i niijíp jī.

²⁸ Páant i niij ej ñaacáchah, jwiít Jesús biícñih biñh muáboó jwí waad béjep jī. Páant jwí waad béjchah, queét jéih encannitbut i ñuún waad juyáp jī. Páant i waad juyáchah ennit, Jesús queétdih nin pah ā niijíp jī:

—**Jwiítñih ā jéih booami nacaá’, weemdíh ñi niij jenah joí niit?’** ā niijíp jī.

—Páant tigaá jwí niij jenah joyóp, caandih i niij jepahap jī.

²⁹ Páant i niij jepahachah joinít, ñih quibñih teo jáhanit, nin pah ā niijíp jī:

—**Páant ā cháñipna caá’, ñi niij jenah joyát pahjeh tigaá wā cháñip,** ā niijíp jī.

³⁰ Páant ā niijíchahjeh, i jéih enep jī, buca. Páñih booanít, Jesús nin pah queétdih ā jwáub niijíp jī:

—**Weém buutéñ yeedñih wā booaatdih bitadñh ñi naóhca bojóó,** ā niijíp jī.

³¹ Páant ā niijíchah yuhna, bac bejnit, queétdih ded pah ā booaatjidiñ nihat pebh-boó ít naóh peetéj tajl.

Jéih wéhecannidih Jesús ā booaat

³² Páant i bac bejchah, Jesús pebh nemép jumñidih bita i ñahwat ub waád juyáp jī. Caán nemép caandih át jéih wéheat tóutcap tajl.

³³ Páant i ub juyáchah ennit, Jesús nemépdih ā bacat tóutap jī. Páant ā bacat tóutachahjeh, jéih wéhecanniji ā jwáub wéhenap jī. Caandih ennit, nihat i en wáñi bejep jī.

—iNin pah yapatdih nihat jwiít Israel baácñih moón jwíñi encan jñ! i mic niijíp jī.

³⁴ Obohjeéhtih, fariseowá mácañ i mic niij wéhenap jī.

—Nemépwā i maáh ā wépatññh caá nemépwáñih ā bacat tóutap, i mic niijíp jī.*

Jesús cáacwáñih ā jīgah enat

³⁵ Páñihat táltimah, nihat botoni tótchina, dahwani tótchinadihbut bohé jibidih bejna, Jesús jwiítñih ā namah bejep jī. Tótchina yoobó naóh jib bejna, jwiít judíowá jwí mic wáacat muúná waadñit, Jesús áñi bohénap jī. Dios ā maáh jumát táñi doonádih naóññit, nihat caanjñh moón tabáp chéahñitdihbut áñi booañap jī.* ³⁶ Páñih bejna, dawá cáacwá owejawáñih en daoní wihcat pah yeejép yapñit, moh yéejñit i jumachah ennit, Jesús queétdih búdí át jīgah enep jī.* ³⁷ Páñih jīgah ennit, jwiít ā bohénitdih nin pah ā niijíp jī:

—**Jóo daját láa búdí tewat ā jumachah yuhna, teonitboó daocáññitjeh i jumna caá. Páñihat pah, táñi doonádih joinít pínah dawá i jumachah yuhna, queétdih naóññit pínahboó daocáññitjeh i jumna caá.** ³⁸ Páñihna, táñi doonádih chah dawá bohénitdih ā wahat pínah niijná, Diosdñh ñi uúbá, ā niijíp jī.*

10

Jesús doce ā naáwát tóutñit pínah i wáñna (Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Táltimah, jwiít doce ā bohénitdih bid bojñit, nemépwáñih bacaat pínah wépat, nihat wáññitdih booaat pínah wépatdihbut jwiítñih ā wáñap jī.

² Nin caá jwiít Jesús ā bohénit, ā naáwát tóutñit pínah jwí wát: Simón ā jumap jī. Caandih Pedro Jesús ā wát búñdhap jī. Á úd Andrésbut ā jumap jī. Santiago, ā úd Juanjñhbut i jumap jī. Queét chénewá

* 9:34 Mt 10.25; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15 * 9:35 Mt 4.23; Mr 1.39; Lc 4.44 * 9:36 Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16;

Zebedeo weh i jamap ji. ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, weém Mateobut jwi jamap ji. Weémboó Romanowá i maáta i uúbat táutni dinerodih uúbh wáhni wá jamap ji. Biñ Santiago, Alfeo wáuhbut á jamap ji. Tadeo, Lebeo i niy wát búudhniht á jamap ji. ⁴ Biñ Simón, Celote wát jamni poómpdih bóobut á jamap ji. Judas Iscariote, Jesúsdiht eníhcannitdih dúo wáini pínahbut á jamap ji.

Jesús doce á bohénitdih á wahat

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jwiit doce á bohénitdih á wépatdih wáh, biñ tútchinaboó wahna, ded pah jwi chájat pínahdih nin pah Jesús jwiitdih á niy naáwáp ji: “Judíowá nihcannit pebhna ni bejca bojóo. Samaria baáčboobút ni bejca bojóo. ⁶ Diosdih jéihcannit jamna, buúdnit ovejawá panihnit i jamuchah, judíowá pebhboojéh ni bejeé. ⁷ ‘Dios maáh á jamatdih á júutat pínah bahnijeh á judhna caá’, queétdih ni niy naáwá. ⁸ Pánih naóhna, bácah moópnit, dawá tabúp cháúhniht, wunah bejnitdihbut ni booanaá. Nemép caolih jumnitih bácahmant nemépwádh ni bacanaá. Páant ni chájat pínah wépatdih yeebdih wá wáhna caá. Jíib náahcanjeh yeebdih wá wáhat pah muntih, yeebút biíc yoobó jíib náahcanjeh cáacwádh ni teo wáacá.

⁹ “Pánih bejna, dinerodih ni ub bejca bojóo. ¹⁰ Wah wáuh, táut numát pínah camisa, zapatos ub bejcan, íoh cajjat nahdihbut ni ub bejca bojóo. Ni dawát chóojeh ni dúo béjeé. Ni bohénit pínahboó yeebdih i numah jeémpbipna caá. Ni duóni chóo á moopóchah, queétoó ni táut numát pínah chóodihbut i wáhbipna caá. Queétdih ni teo wáacat jíib, páant caá yeebdih i chájbipna caá.*

¹¹ “Caán tútchina juibnit, caán tútchidih jam wáhna, yeebdih wéi jwááhnitih muúdhjeh ni cháo jwáhuá. ¹² Íih muuná waad béjnit, ‘Dios á táyat níjeéh á jamu naáh’, caán muúdh moondih ni niijí. ¹³ Páant ni niijíchah, táini i jamat jíib, Dios á táyat íjeéh á jumbipna caá. Obohjeéhtih, túcannit i jamuchah, páant ni niijíchah yahna, Dios á táyat íjeéh á wihcan niit. ¹⁴ Yeebdih náahcan, i joíhcah, caán muumánt ni bac bejeé. Bac bejnit, queétdih Dios á yohat pínahdih júutat táut niijná, níih zapatosdih too dugnit, caán jamni becchídh ni péoh mao yoh jéenanaá. Pánihna, caán tútchidih moón yeebdih i náahcah, biíc yoobó muntih queétdihbut ni cháj júutá.* ¹⁵ Yoobópdih yeebdih wá naóhna

caá. Peéh chájni yeó jáapdih Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moondihbut Dios búdí á peéh chájbipna caá.* Obohjeéhtih, queétdih á peéh chájat chah, yeebdih náahcannitboodih á peéh chájbipna caá”, jwiitdih á niijíp ji.*

Jesúhwádh bita yeejép i chájat pínah

¹⁶ “Jweemdh ni táí joyoó! Yeeb ovejawá panihnitdih jiwá panihnit pehbóo wá wahna caá. Pánihna, jopwá pah tac behcannit, maiwá pah ni táí yap náhninaá.*

¹⁷ ¡Ni táí chája chaáh! Yeebdih eníhcannit ni maátadih i wáhbipna caá. Jwiit judíowá jwi míc wáacat muúboó waadnit, yeebdih i páhbipna caá. ¹⁸ Wíhwá ni jamat jíib, caán tútchinadih moón i maáta pebhna, chah wépnit maáta pebhna yeebdih i ub bejipna caá. Caanná i ub bejchah, queétoó maátadih, judíowá nihcannit maátadihbut wíh táini doonádh ni naóhbipna caá. ¹⁹ Páant maátadih i wáhuchah, ‘Ded pah wá niiját pínahdih wá jéihcan niit’, ni niy jenah joicá bojóo. Yeebdih i uúbh joyóchahjeh, ni niiját pínahdih Dios yeebdih á jéhyabipna caá. ²⁰ Páant á jéhyanachah, queétdih jepahna, yeeb ni jenah joyátjehjeh ni jepahcan niit. Dios jwi íip á jenah joyátjeh Táini Espírituboó yeebdih á naáwát táutbipna caá.*

²¹ “Caán láa, det wíhwá i jamat jíib, biíc weh jamna yahna, maátadih naóh yacnit, á déedih á mao yohat táutbipna caá. Í mána i wehdih, i wehboó i manadihbut i mao yohat táutbipna caá.* ²² Pánihna, yeeb wíhwá ni jamat jíib, nihát yeebdih i eníhcan niit. Páant i eníhcah, yeebdih yeejép i chájachah yahna, weemdh páantjeh ni cádahcah, yeebdih wá táí ubbipna caá, wá íip pehbóo ni táí jamat pínah niijná.* ²³ Wíh táini doonádh ni naáwát jíib, biíc tútchidih moón yeebdih i yéj chájachah, biñ tútchina jwei béjnit, caanjih moondihbut ni naáwá. Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Nihat Israel baáčboó jamni tútchinadih moondih ni naóh beedáat pínah játiht, weém nihát cáacwá úad jeñe nin baáčboó wá jwáub dei jóóhbipna caá.

²⁴ “Jáap jéihni caandih bohéni chah nihcan caá. Biíc yoobó teo wáhnibut á maáh chah nihcan caá.* ²⁵ ‘Ded pah weemdh bohénidih á yapat pah muntih weemdhbut á yappipna caá’, jáap jéihnidih niy jenah joyát caá náahap. Teo wáhnibut ‘Ded pah wá maáhdih

* 10:10 1Co 9.14; 1Ti 5.18 * 10:14 Hch 13.51 * 10:15 Gn 19.24-28; Mt 11.24 * 10:15 Lc 10.4-12 * 10:16 Lc 10.3 * 10:20 Mr 13.9-11; Lc 12.11-12; 21.12-15 * 10:21 Mr 13.12; Lc 21.16 * 10:22 Mt 24.9,13; Mr 13.13; Lc 21.17 * 10:24 Lc 6.40; Jn 13.16; 15.20

ã yapat pah muntih weemdíhbut ã yapbipna caá', niij jenah joyát caá náahap. Obohjeéhtih, 'Wã maáh chah jumna, caandih yeejép ã yapat pah weémboodih ã yapcan niit', niij jenah joicát caá náahap. Weém muú mínah panihni, yeébbóó wã pebh moon pánihnit ñi jumna caá. Pánihna, cáacwã weemdíh 'Beelzebú caá', niijná, yeéb wíhwádhíhbut biíc yoobó yeejép ã niijbipna caá", Jesús jwiítidih ã niijíp jī.*

¿Deddih tigaá úmat náah?
(Lc 12.2-7)

26 "Buu láa cáacwádhíh wíh túini doonádhíh ñi naáwáchah yuhna, joíhcan, bita í encah, yeebdíh yeejép í chájipna caá. Pánih yeejép í bih chájachah yuhna, túttimah nihát í túi jéihbipna caá. Yeebdíh yeejép chájnitidih ñi úmca bo-joó.* 27 Pánihna, buu ded pah yeebdíhíh wã bohéatdih túttimah dawá cáacwá cáthíh úmcanjeh ñi naáwá. 28 Cáacwá yeebdíh maona, ñíih bácahdíhíh í mao yohna caá. Obohjeéhtih, ñíih caolihdih í jéih maocan caá. Pánihna, det yeebdíh mao yohíhnitidih ñi úmca bojoó. Obohjeéhtih, Diosboodíh caá úmat náahap. Caanjéh tigaá ñíih bácahdíh, ñíih caolihdihbut iiguipna ã jéih yohna caá.

29 "Chéne jwébehwábit bainíbitjeh í jīb jumuchah yuhna, biícbitidih Dios ã buudácan caá. Dios ã wutcah, caanbít ã wuncan niit. 30 Ñíih waó yoócnadhíh Dios jenah en beedáni jumna, ded pah ñi jumatdihbut ã túi jéih beedána caá. Pánih jéih beedána, yeebdíh ã túi jéih en daoná caá. 31 Jwébehwádhíh ã oyat chah, yeébbóodíh ã oina caá. Pánih oinit, ã en dawátidih jéihna, ñi náhni dahwaca bojoó", Jesús ã niijíp jī.

"Weém Jesúh caá", úmcanjeh, niiját
(Lc 12.8-9)

32 " 'Weém Jesúh caá', ded bitadíh ã niijíchah, weembút caandíh 'Caán wíh caá', wã íp jeáboó jumnidíh wã niijbipna caá. 33 Obohjeéhtih, ded wíh jumna yuhna, 'Weém Jesúh nihcan caá', bitadíh ã niijíchah, 'Caán wíh nihcan caá', weembút wã ípidíh wã niijbipna caá", Jesús ã niijíp jī.*

Jesús cáacwádhíh chéne poómp ã chájat
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34 "¿Ded pah tigaá yeéb weemdíh ñi niij jenah joí? 'Áih doonádhíh joinít, nihát cáacwá túi biícidíh í jumbipna caá', ¿ñi niij jenah joí niit? Obohjeéhtih,

pánihcan caá. Cáacwã wã bohéatdih í joyát túttimah, biquína wã naáwátidih í túi wéi joyóchah, bitaboó caandíh jepahcan, queétdih í en jáihbipna caá. 35 Biquína behnit wã naáwátidih í túi joyát jīb í weh queétdih í eníhcan niit. Behnit yaádh wã naáwátidih í túi joyát jīb í weh yatá queétdih í eníhcan niit. Í chadhna yaádh wã bohéatdih í túi joyát jīb, í weh áana yaádh queétdih í eníhcan niit. 36 Ded weemdíh jepahnidíh ã déewá yoobát í eníhbian nacaá.*

37 "Ded weemdíh ã oyat chah ã manádhíh, ã wehdíh oina, wíh nihcan niit. 38 Pánihna, cruzboó wanna, yeejép wã yapat pínah pah, ded wíh ã jumát jīb yeejép ã yapbipna caá. Pánih yeejép yapatdih úmmit, jweiná, wíh nihcan niit.* 39 Ded weemdíh túi jenah joicán, bií déedih en íinahnit, ã náahatdihjeh chájna, iiguipna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded áih pínahdih jenah joicánjeh, wã weñat pínahdih chájniiboó páantjeh wájeéh ã túi jumbipna caá", Jesús ã niijíp jī.*

Jwiítidíh jīb wáhat panihni
(Mr 9.41)

40 "Det yeéb wíhwádhíh túi náahna, weemdíhbut í náahna caá. Pánihna, weemdíh túi náahni weemdíh wahni-díhbut ã náahna caá.* 41 Dios naáwátidih naóh yapani ã tewat jīb Dios caandíh ã túi chájipna caá. Á naáwátidih naóh yapani ã jumuchah enna, ded caandíh túi náahna, naóh yapanidíh ã túi chájat pah Dios caandíhbut biíc yoobó ã túi chájipna caá. Ded túini ã jumát jīb, Dios caandíh ã túi chájipna caá. Túini ã jumuchah ennit, biíhboó caandíh túi náahna, túinidíh Dios ã túi chájat pah, caandíh náahnidíhbut biíc yoobó ã túi chájipna caá. 42 Ded wíh moh yéejni ã jumuchah enna, caandíh ã babhat pínah, bainí mahjeh ã wáhuachah yuhna, ã teo wáacatbit jīb, Dios caandíhbut ã túi chájipna caá", Jesús jwiítidíh ã niijíp jī.

11

Juan Daabáni ã wáhb joyát túttat
(Lc 7.18-35)

1 Páant jwiít ã bohénitidíh ã naóh péaat túttimah, caán baácdíh bóo tútchinadhíh moondíh Jesús áih túini doonádhíh bohénadhíh ã bejep jī. Jwiítbut biíh tútchinadhíh moondíh bohénadhíh jwí bejep jī. 2 Pánih bejnitji jwí jwáub juyéachah, Jesús ded pah ã chájat doonádhíh Juan Daabáni nemat muúboó jumni át joyóp tají. Pánih joiníji ã bohénitidíh

* 10:25 Mt 9.34; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15   * 10:26 Mr 4.22; Lc 8.17   * 10:33 2Ti 2.12   * 10:36 Mi 7.6   * 10:38 Mt 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24   * 10:39 Mt 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33; Jn 12.25   * 10:40 Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16; Jn 13.20

Jesús pebhna át wahap tají, caandih í wábh joí enat pínah niijná. ³ Páant á wahachah, jwí pebh joinít, nin pah Jesúsdi h í niij wábh joyóp jí:

—Juan jwiítidih nin pah á niij wábh joí enat tautup be: “Wá táttimah biíh á jáóhbi pna caá”, ¿wá niijní niit meém? ¿Wá niijní ma nihcah, biíhdih páñat náah niit?” á niijp be, Jesúsdi h í niijp jí.

⁴ Páant í niij wábh joyóchah joinít, Jesús queétdih nin pah á niij jepahap jí:

—**Buu ded pah ní joyátji, ní enatjidihbat Juandih nin pah niij naáwádih ní bejeé:** ⁵ **Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bej-cannitjidihbat á booana beé.** Bácah moópnitji, wanah bejnitjidih yuh buca á booana beé.* **Moh yéejnitdih á táí ubat pínah doonádhbat naóhna á chájap be.***

⁶ Pánihna, **“Ded weemdíh táí jenah joí cádahcannidih Dios á wéi enna caá”, Jesús á niijp be’, Juandih niij naáwádih ní bejeé, á niijp jí.**

⁷ Páant á niijchah joinít, Juandih naáwádih í jwáub bejep jí. Páant í jwáub bejechah, Juan ded pah á jumati dh dawá jwíjeéh péenitdih Jesús nin pah á niij naáwáp jí: “¿Dedédh enedih bej tigaá nípf cháj, muá wihcapboó bejna? ¿Jwi jeémp yilip déedih johlit á joh jwejni panihnidih enedih ní bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan páni hcan beé. Det biáboó í naáwáchah yuhna, caánboó jweé hcanjeh, yoo bópdih ápf naáwáp wat jí. ⁸ Páni h jumnidih bidcan, ¿táini yéueh duonídh enedih ní bejnit beé? Obohjeéhtih, táini yéueh duonít maátaih muáboó ípf jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé. ⁹ Páni h jumnidihbat bidcan, ¿Dios naáwátidih naóh yapanidih enedih bejnit beé ní cháj? Páant tigaá Juan á jumap. Bita naóh yapanit chah á jumna caá. ¹⁰ Juan á jwiíh naóh waáwát pínahdih jon játih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tají:

‘Á wáúhdih Dios nin pah á niijp be: “Ma játih wá naáwátidih naóh weóhni pínahdih wá wahbi pna caá, meé mboó ma naáwáchah joinít, cáacwá í jepahat pínah niijná”, Dios á niijp be’, át niij daacáp tají. (Mal 3.1)

¹¹ **Yoo bópdih yeebdih wá naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni á jumna caá. Obohjeéhtih, páant á jumachah yuhna, Dios á maáh jumapna ded oboh jumni boó Juan chah á jumbi pna caá.**

¹² **“Juan á bohé jwiíh láa buu láana, Dios á maáh jumapboó dawá í waadát pínahdih búdí í bidna caá. Páni h bidna,**

Diosdih táí jenah joinít, yeó jáap jumap pah chah dawá waadná caá í chájap. Obohjeéhtih, bitaboó páant í waadátidih ijnit, queétdih í jáhna yuh caá. ¹³ Juan á júúwát pínah játih, nihat Dios naáwátidih naóh yapanitboó daácna, Moisésbat daácna, Dios á maáh jumap pínahdih ít naóh daacáp tají. Juanbat caandihjeh muntih á naóh bohénap be.* ¹⁴ “Dios á wahni á júúwát pínah játih, Elías panihni á jáóhbi pna caá’, jon játih í niijni tiguaá Juan á jumap. Páni hna, ‘Yoo bópdih tigaá Juan í niijni Elías panihni á jumap’, yeebdih niij jenah joyát caá náahap.* ¹⁵ Ded molit jumna, á táí joyó naáh!

¹⁶ **“Buu láa moón weemdíh jepahcannit nin pah ní jumna caá: Yoahdih tíohnit wébit pah caá ní jumap. Tíoh cháúdnit, nin pah ípf niij míc jáihna caá: ¹⁷ ‘Jwí pelat pój tíhwichah yuhna, yeéboó ní búúdhcan beé. Wunnitdih jwí jáí tíhwichah yuhna, ní jáí wáaquihcan beé’, í niij míc jáihna caá. ¹⁸ Páant í chájat pah, yeehbát biic yoo bó nípf chájna caá. Juan Daabáni cáacwájeéh jeémpan, poonidihbat ápf bahhcap jí. Páant á chájcah enna, ‘Nemep caolih jumni caá’, niij jáihnit, á bohéátidih ní joíhcap jí. ¹⁹ Obohjeéhtih, weém, nihat cáacwá úud jeéne, cáacwájeéh jeémpnit, wápf bahhna caá. Páant wá chájachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpan, bahh máihni caá á jumap. Romanowá í wábat tautni núodih wábh wáhnit, yeejép chájnit biicdh ápf pej jumna caá’, niij jáihnit, weemdíhbat ní jepahcan caá. Páant niij jáihna, wébit pah caá ní jumap. Obohjeéhtih, ded pah Dios á watat pah wá táí chájachah enna, á jenah joyát yoo bópdih á jumati dh ní jéihbi pna caá”, Jesús queétdih á niijp jí.**

Biíh táтчinadi h moón í jepahcat (Lc 10.13-15)

²⁰ Táttimah, biíh táтчinadi h moón caandih í jepahcatji jib, Jesús queétdih á jáihñap jí. Caán táтчinadi h moón biíh táтчina chah Dios á wépatjih Jesús á cháj júutap yuh jí. Páant á cháj júutachah yuhna, í yéejatdih í cádahcap jí. Páant í cádahcatji jib nin pah queétdih á níij jáihñap jí: ²¹ “¡Corazín táтчidih moón yeejép ní yapbi pna caá! ¡Betsaida táтчidih moonbát yeejép ní yapbi pna caá! Níih táтчinadi h Dios á wépatjih búdí wá cháj júutap yuh be. Páant á wépatjih wá cháj júutachah enna, Tiro táтчidih moón, Sidón táтчidih moonbát í yéejatdih cádahnit, táini boodih ita táut nuum tágaá. Jíghana dawát chóo duonít, í

* 11:5 Is 35.5-6 * 11:5 Is 61.1 * 11:13 Lc 16.16 * 11:14 Mal 4.5; Mt 17.10-13; Mr 9.11-13 * 11:21 Is 23.1-18; Ez 26.1-28.6; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4

jġgahatdih jéutna, tæu jǒóhġh ĩta míc waáh tagaa.* ²² **Nin pah yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá: Peéh chġjat yeó jáapdih Dios Tiro tátchidih moón, Sidón tátchidih moondíhbut á peéh chġjat chah yeébbodíh bádí á peéh chġjbipna caá.** ²³ **Yeehbát Capernaum tátchidih moón, ‘Jwiít chah jumnit jwí jumna caá’, ġní míc niġ jenah joi níit? Páant niġ jenah joiná yuhna, oboh jumnit ñi jumbipna caá.*** **Ñíh tátchidih Dios á wġpatġh dawá láa wá chġj jéutachah yuhna, yeéb weemdíh ñi jepahcap be. Sodoma tátchijidih Dios á wġpatġh páant wá chġj jéutachah nihna, caán tátchidih moón ĩ yéejatdih ĩta cádah tagaa. Páant ĩ cádahachah, caán tátchi páantjeh áta jum tagaa.*** ²⁴ **Yeebdíh yoobópdih wá naóhna caá. Peéh chġjat yeó jáapdih Dios Sodoma tátchidih moondíh á peéh chġjat chah yeébbodíh bádí á peéh chġjbipna caá”,** Jesús á niġjíp ġi.*

“Wá pebh ñi choó jǎúwú”, Jesús á niġjít (Lc 10.21-22)

²⁵ Caán láa nin pah Jesús jwí ípdih á niġ uábup ġi: **“Paá, meém nihát baácdih moón, nihát jeádih moondíhbut ĩ maáh ma jumachah, meemdíh bádí wá wġina caá. ‘Jwiít táí jéihnit caá’, niġnítdih wá bohéátdih ma beh joyát tútcap be. Obohjeéhtih, jéih jwġhcanntiboodíh mapí beh joyána caá. Páant ma chġjachah, ‘Táina caá, Paá’, meemdíh wá niġiná caá.** ²⁶ **Páant tigaá, Paá, mapí wġi chġjap”,** á niġjíp ġi.

²⁷ Páant niġ uábh péanit, cáacwáboodíh nin pah Jesús á niġ naáwap ġi: **“Dios wá íp nihát á wġpat bíic yoobó weemdíhbut á wáhup be.”** **Ded pah wá jumatdih wá ípjuh caá á jéihyep. Bíih jéihni whican caá. Pánihna, ded pah wá íp á jumatdihbut weemjéh caá wá jéihyep. Det wá ñionitdihbut wápi bohéna caá. Jwiítjeh caá caandíh jwí jéihyep.*** ²⁸ **Yeéb nihát teo wġejnit, chodóp duonít panihnit wá pebh ñi jǎúwú. Páant ñi jǎúwáchah, yeebdíh wá chooát tútbipna caá.** ²⁹ **Weém bíicdih táí bejnit, wá naáwátdih jenah joinít, ñi wġi jepahaá. Weém cáacwádh jġgah ennit, oboh jumni pah queétdih táí teo wáacni wá jumna caá. Páant wá jumatdih en yacnit, wá naáwátdih táí jenah joiná, táí choonít panihnit ñi jumbipna caá.*** ³⁰ **Pánih choonít jumna, wá weñat pínahdih ñi chġjachah, yeebdíh á buocan níit. Bádí chodat**

panihnidih dúwát tútcan, ñi buájaca naáhdih yeebdíh wá watcan níit”, á niġjíp ġi.

12

Chooát yeó jáapdih Jesús á bohénit trigodih ĩúuc jeémát (Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Bíih chooát yeó jáapdih Jesús jwiítidih bohé bejna, trigo wáapdh á numah chóop yap bejep ġi. Pánih bejna, jwiít á bohénit nuugúp wáanna, trigodih jwí úuc jeémép ġi.* ² Páant jwí úucachah enna, jwġjeéh bejnit fariseowá íjnit, Jesúsdiġh nin pah ĩ niġ jǎihñup ġi:

–Jwiítidih ma joi jwáhuú. ġDépanih tigaá jwí chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ĩ teo? Pánih teona, Dios á watatdih yap yohna caá ĩ chġjap, ĩ niġjíp ġi.

³⁻⁴ Páant ĩ niġjíchah joinít, **“Wá bohénit ĩ yap yohcan caá”,** niġjít túat niġiná, Jesús queét fariseowádh nin pah á niġ bóod chuñup ġi:

–**Davidji á pej jumnitġh nuugúp wáanna, Dioih muúná waadnit, sacerdotewá Diosdih ĩ wáhnji pandih ĩt jeémép wat ġi. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewájeh ĩ jeémát pínah át jumup wat ġi. Dios watna, bitadíh caán pandih át jeémát tútcap wat ġi. ġDavidwá páant ĩ chġjatjidih Dios naáwátdih ĩ daácní nóodih ñi bohécannit ġi? Caán pandih ĩ jeéméchah yuhna, ‘Ñi táí chġjcan beé’, Diosboó át niġcáp wat ġi. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémepna, wá bohénitbut Diosdih ĩ yap yohcan caá.*** ⁵ **Nindihbut ñi náhninaá: Dioih muúboó teonit sacerdotewá jwí chooát yeó jáapdih ípi choocán caá. Páant ĩ choocán yuhna, Dios á watatdih yap yohnit nihcan caá. ġPáant Moisés á watatjidih ñi bohécannit ġi?*** ⁶ **Yeebdíh nin pah niġ naóhna caá wá chġjap: Dioih muudíh wġina, caán muúboó teonit ĩ choocáh enna yuhna, ‘Á táina caá’, ñipi niġiná caá. Obohjeéhtih, caán muudíh ñi weñat chah weémboodíh weñat caá náahap.** ⁷ **Dios naáwát nin pah á niġiná caá: ‘Nuñúpwádh mao cáo wáhat wá náahcan caá. Obohjeéhtih, bitaboodíh ñi jġgah en teo wáacat caá wá náahap’, Dios á niġiná caá.*** **Páant á niġjítjidih beh joiná nihna, wá bohénitdih ñita jǎihñan tagaa. Queét caandíh úuc jeémepna, yap yohna ĩ chġjcan caá. Pánihna, queétdih ñi jǎihñat á táican caá.** ⁸ **Nihat cáacwá úud jeñé, weemjéh tigaá chooát yeó jáapdih**

* 11:23 Is 14.13-15 * 11:23 Gn 19.24-28 * 11:24 Mt 10.15; Lc 10.12 * 11:27 Jn 3.35 * 11:27 Jn 1.18; 10.15
 * 11:29 Is 30.15; Jer 6.16 * 12:1 Dt 23.25 * 12:3-4 1S 21.1-6; Lv 24.9 * 12:5 Nm 28.9-10 * 12:7 Os 6.6; Mt 9.13

cāacwā ded pah ī chājat pínahdih wətni wā jumna caá, Jesús ā niijíp jī.

Téihya ághahndih Jesús ā booaat (Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Páant niij péa, bejnit, jwī míc wáacat mēuná jwiitdih Jesús ā namah waád juibínap jī. ¹⁰ Caanjīh téihya ághani ā jumup jī. Pánihna, fariseowāboó Jesúsdi nahóh yacat táut niijná, caandih nin pah ī niij wábh joyóp jī:

—*Ma jenah joyóhah, jwī chooát yeó jáapdih Dios ā booaat táut níit? ī niijíp jī.*

11 —*Ŋīh oveja íitboó ā buug yácachah ennit, ŋita jwáub ubcan taniit?**
12 *Obohjeéhtih, oveja chah caá cāacboó ā jīb jumup. Pánihna, chooát yeó jáapdih yuhna, cāacwādh Dios ā teo wáacat táutna caá,* Jesús queétdih ā niijíp jī.

¹³ Páant niij péanit, caán téihya ághahndih nin pah ā niij wətup jī:

—***Mih téihyahdih ma yoo dūwúá,*** ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah jointi, áih téihyahdih ā yoo dūwúp jī. Páant ā yoo dūwúhahjeh, áih téihya ā táyah bejep jī. ¹⁴ Páant Jesús ā boanachah ennit, fariseowā ī ij bac bejep jī. Pánih ij bac bejnit, ded pah Jesúsdi ī mao yohat táutat táut niijná, it míc wéhenap wut jī.

Jesús ded pah ā jumat pínahdih Isaías ā daacátji

¹⁵ Pánihna, fariseowā caandih ī mao yohíhatdih jéihna, Jesús jwiitdih biáboó ā namah bejep jī. Páant jwī bejehah ennit, dawá jwiitdih ī péenap jī. Páant ī péenachah, nihat ī ub jóóhnit wənnitdih Jesús ā boanap jī. ¹⁶ Pánih boonit, ded pah ā chājatdih bitadih ā naáwát táutcap jī. ¹⁷ Queétdih boana, jon jātih Isaías nin pah ā daacátji biic yoobó ā chājap jī:

¹⁸ “Dios nin pah ā niijná caá: ‘Nin wā wahni, wā oini, weemdih ā táu teo wáuhachah, búdí wā wéina caá. Caandih Túini Espíritudih wā wáuhbipna caá, wā wəpat biic yoobó caanbút ā bíbohat pínah niijná. Pánih jumnit, yoobópdih wā chājat doonádh nihat baácđih moondih ā naóhbiapna caá.

¹⁹ Pánih naóhna, míc jūihcan, bitadih líjacan, túinjeh ā naóhbiapna caá.

²⁰ Moh yéejnit paníhndih jūihcanjeh, ā táu teo wáacbiapna caá. Bitá jīgahndihbut ā weñabipna caá. Pánih jumna, cāacwā ī míc yéej chājatdih ámhohnit, túinjeh ā chājat táutbipna caá.

²¹ Áih túini doonádh jointi, nihat baácđih moón caandih ī túi jepahbiapna caá. Páant ī táu jepahachah, queétdih ájeéh

ā túi jumat táutbipna caá, Dios ā niijná caá”, Isaías át niij daacáp tajī. (Is 42.1-4)

“Nemép ā wəpatjīh Jesús ā booana caá”, ī niiját

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Biíh yeó jáap nemép jumndih jwī pebhna cāacwā ī ub juyúp jī. Nemépwā caandih enat táutcan, it wéheat táutcap tajī. Páant ī ub juyúchah, Jesús caandih ā boanap jī. Páant ā boanachahjeh, ennit, ā wéhenap jī. ²³ Pánihatdih ennit, nihat ī wáhi bejep jī. Pánih wáhinít, “¿Nin David juma, Dios ā wahni, jwī maáh pínahna níit?” ī míc niij wábh joyóp jī.

²⁴ Obohjeéhtih, páant ī niijíchah jointi, fariseowāboó nin pah ī niijíp jī: “Niican caá. Nemépwā ī maáh Beelzebú ā wəpatjīhchah caá nemépwādh ā bacanap”, ī míc niijíp jī.*

²⁵ Páant ī niij jenah joyádh jéihnit, Jesús queétdih nin pah ā niij naáwáp jī: “**Det biic baácđih moonjéh yuhna, míc maona, ita wən beedáh bej tagaá. Det tútdihidh moón biicwá yuhna, míc maona, queétdit ita jweí peét bej tagaá.**

²⁶ Pánihna, Satanás, nemépwā ī maáh áihwādh ā bacanachah, biic yoobó muntih áta yap tagaá. ²⁷ Obohjeéhtih, ‘nemépwādh bacanit, ī maáh ā wəpatjīh ā wətna caá’, ŋi niiját yoobópdih ā jumuchah nihna, ŋijeéh jumnitboó údéhe ā wəpatjīh tígáá ípi baca? Páant ī bacanachah ennit, ‘**Í táu chájna caá, ŋipí niijná caá. Pánihna, weém páant wā bacanachah ennit, ‘Á táu chájcan caá’, ŋi jéih niijcán caá. 28 Dios ā wəpatjīh nemépwādh wā bacanachah, Dios ā maáh wəpat ŋi cātíh ā jumna caá.**

²⁹ “**Nin pahbut ā jumna caá: Wəpép newéih mēuná ded nuámíhna yuhna, ā jéih waadcan caá. Obohjeéhtih, caandih chéó péanit, áih bií déedih ā jéih ubna caá**”, Jesús ā niijíp jī. Páant niijná, nin pah niij naóhna át chājap wut jī: Nemépwā ī maáh wəpép ā jumuchah yuhna, Jesúsboó caandih chah wəpni jumna, ā jéih yap yohna caá.

³⁰ “**Ded wájééh teocanni, weemdih en jūihni, nemépwā ī maáhjeéh ā jumna caá. Pánih jumna, weemdih jepahíhndih ŋūun yóhna caá ā chājap.**”

³¹⁻³² “**Nin pah yoobópdih yeebdih wā naóhna caá: Det yéej chájna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, ī jwáub táut nuamúchah, Dios ī yéejatdih ā yohbipna caá. Det weém nihat cāacwā úd jeñédihbut yeejép wéhenit, ī táut nuamúchah, yeejép ī wéhatjidih Dios ā yohbipna caá. Obohjeéhtih, det Túini Espíritubodih yeejép ī wéhenachah, ī**

* 12:11 Lc 14.5 * 12:24 Mt 9.34; 10.25 * 12:30 Mr 9.40 * 12:31-32 Lc 12.10

yéejatdih ã yohcan niit. Páant í yéej chájatdih quíib buudcán, Dios queétdih iiguipna ã wahbipna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jî.*

*Máa quehe ded pah ã jummat naáwát
(Lc 6.43-45)*

³³ “Ded máa nah túini dahna ã quehechah ennit, túini nah ã jummatdih ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, biih nah táicanni ã quehechah ennit, caan náh yeejép ã jummatdih ñi jéihna caá. Pánihat pah, cáac ded pah ã jummatdih jéihlha, ã chájatdih enat caá náahap.* ³⁴ Yeéb maiwá panihnit tabit yeejépwá jumna, yoobópdihi ñi wéhecan caá.* Cáacwá ded pah í jenah joyát pah biic yoobó ípi wéhena caá.* ³⁵ Pánih jumna, ded túi jenah joini ápi túi wéhena caá. Obohjeéhtih, ded yeejép jenah joiniboó yeejép ápi wéhena caá. ³⁶ Pánihna, Dios ã peéh cháj láa ded yeejép wéhenidih ã peéh chájbipna caá. ³⁷ Túi wéhenidih ‘Meém túini caá’, Dios ã niijípna caá. Obohjeéhtih, yeejép wéheniboódihi ‘Meemdihi peéh chájat ã náahna caá’, ã niijípna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jî.

*Jwiit cáacwá jwí jéih chájca naáhdih
Jesúsdih í cháj júutat túutat
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)*

³⁸ Biih láa muú diitboó jwí jumuchah, biquína fariseowá, Moisés ã watatjidih bohénitjih waad joinit, nin pah Jesúsdih í niijíp yah jî:

—Bohéní, jwiit cáacwá jwí jéih chájca naáhdih ma cháj júutú, meém Dios ã wahni yoobópdihi ma jummatdih jwí jéihyat pínah niijná, í niijíp jî.*

³⁹ Páant í niijíchah joinit, Jesús queét maátadihi nin pah ã niij jepahap jî:

—Yeéb yeejépwá Diosdih náahcannit ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ã wépatjih ípi cháj júutat túutna yah caá. Obohjeéhtih, yeebdihi páant wá cháj júutcan niit. Dios naáwátidih naóh yapani Jonásjidih Dios ã wépat chájat pah mantih weemdihibut chájnít, ã wépat yeebdihi ã júutbipna caá. Páant bóojeh ã wépat júutat ã jumbipna caá.* ⁴⁰ Pánihna, Jonásjidih búdí queéj ã jeéméchah, biic peihcanni yeó jáap áih wadah diitboó át jumap wat jî. Pánihat pah weém nihah cáacwá úud jeéboó wunnit, jeé íitboó í yohat túttimah, biic peihcanni yeó jáap caanboó wá jumbipna caá. Pánihat túttimah, wá jwáub boo pud júuwáchah, Jonás ã yapatjidih náhninit, Dios ã

wépatdih ñi jéihbipna caá.* ⁴¹ Jonás Nínive tútchidih moonjidih Dios queétdih ã peéh chájat pínah doonádihi ã naáwáchah, í yéejatdih cádahnit, ít túut nuúm beedép wat jî. Pánihna, cáacwádihi ã peéh chájat yeó jáapdih queéj Nínive tútchidih moonidih Dios ã peéh chájcan niit. Obohjeéhtih, Jonásji chah caá weém wá jumap. Páant wá jumuchah yahna, yeéboó weemdihi ñi jepahcan caá. Páant ñi jepahcat jíb Dios yeebdihi búdí ã peéh chájbipna caá.* ⁴² Chóop yapapboó jumni baácdih moon í maáh wili maáh Salomón táí jéihni ã jummat doonádihi joinit, ã naáwátidih joyát túut niijná, yuupmant mit júuwáp wat jî. Obohjeéhtih, caán túi jéihni ã jummat chah weéboó wá jumna caá. Páant wá jumuchah yahna, yeéboó weemdihi ñi joinican caá. Páant ñi joinicat jíb cáacwádihi ã peéh chájat yeó jáapdih Dios yeebdihi búdí ã peéh chájbipna caá, Jesús ã niijíp jî.*

*Bacaniji nemép ded pah ã jwáub waadát
(Lc 11.24-26)*

⁴³ “Nemép í bacaniji, muú wihcapboó jibna, ã jummat pínah biih muú panihnidih ã táoh bidna caá. Pánih bidna yahna, ã jéih bid juicán caá. ⁴⁴ Pánih bid juicán, ‘Weemdihi í bacaniji muuná wá jwáub bejbipna caá, páant mantih’, ã míic níj jenah joiná caá. Páant níj jenah joinit, ã jwáub juí enechah, áih muuji túi tóodh ámohni panihni ã jumna caá. Caán cáacboó ã túut nuumcáh, áih jéc páantjeh páa lajni panihni ã jumna caá. ⁴⁵ Páant ã jumuchah ennit, nemépbó bita si-ete ã chéenwá chah yeejép watnitdih bid wáacnit, queétdih ã numah waadná caá. Páant yeejép í watuchah, í waadni cáac chah yeejép chájni ã jumbipna caá. Pánihat dée pah yeéb yeejépwádihi ã yapbipna caá”, Jesús cáacwádihi ã niijíp jî.

*Jesús ã déewá caandih í bidat
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Páant Jesús queétdih ã naáwát pónih, caandih míic wéheat túut niijná, ã íin ã úudwá bíicdih jóocmant ít juyáp wat jî. ⁴⁷ Páant í juyáchah ennit, jwíjeéhi jumni Jesúsdih nin pah ã niijíp jî:

—íMa eneé! Meemdihi míic wéheat túut niijná, ma íin ma úudwá bíicdih jóocmant í páina caá, ã niijíp jî.

⁴⁸ —Ma niiját túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tígaa wá íin? ¿Det tígaa wá úudwá? ã niijíp jî.

⁴⁹ Páant niijnit, jwiit ã bohénitdih jéutnit, nin pah ã niijíp jî:

* 12:33 Mt 7.20; Lc 6.44 * 12:34 Mt 3.7; 23.33; Lc 3.7
11.16 * 12:39 Mt 16.4; Mr 8.12 * 12:40 Jon 1.17 *

* 12:34 Mt 15.18; Lc 6.45 * 12:38 Mt 16.1; Mr 8.11; Lc
12:41 Jon 3.5 * 12:42 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12

—Nit caá wã íin, wã úudwã panihnit.
50 Det wã íip Dios á náahat pah cháñnitjeh wã úud, wã jwan, wã íin panihnit í jumna caá, á niijíp jĩ.

13

Waáh momni naáwát
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Caán yeó jáapjeh muntih Jesús muú diitboó jumnniji á bac bejep jĩ. Pánih bac bejnit, íim jwéejna jwiitdih á numah dei bejep jĩ. Pánih dei bej, caáná juibínit, jwí chéudup jĩ. 2 Páant jwí chéuduchah ennit, dawá cáacwá á pebh múc wáac juyúchah, búdí jááy chóodih waadnit, á chéudup jĩ. Jwiitboó bita bíicdih jwí ñuhup jĩ.* 3 Á jenah joyátjĩh queétdih bohéna, nin pah á niij naáwáp jĩ:

“Biic newé, waáh momodih á bejep be. 4 Páant á waáh bojochah, biquí túbna namádhí á buug ñájap yuh be. Obohjeéhtih, waícanjeh jáóhñit, jwébehwá caán tiibnadih í jeémp beedánap be. 5 Biih túbna jeejĩh yewéni baác jumapboó á buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, waícanjeh á chíih júúwáp yuh be. 6 Pánih chíihna yuhna, yeó tabit á cháhachah, ñeh bainíjeh jumna, á diit téhah bejep be. 7 Biih túbna nemép óot cáth á buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, á chíihichah, caán nemép óotnaboó caandih á chíih yap bejehah, momniboó máhahnit, á wunah bejep be. 8 Obohjeéhtih, biih túbna táini baácboó á buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíihnit, á táí quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadih cien túbna, biih wawánadih sesenta túbna, biih wawánadih treinta túbna á jumap be. 9 ¡Ded molit jumna, á táí joyó naáh!” queétdih á niijíp jĩ.

Á bohénit beh joicán, Jesúsdi h í uúbh joyát
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Páant á niiját túttimah, jwiit á bohénit á bohéatdih beh joicán, á pebhna juibínit, nin pah jwí niij uúbh joyóp jĩ:

—¿Dépanih tigaá cáacwádhí bohéna, ma jenah joiní naáwátjĩhjah mapí bohé? jwí niijíp jĩ.

11 Páant jwí niijíchah joinít, Jesús nin pah jwiitdih á niij jepahap jĩ:

—Dios jwí maáh yoobát jumna, nihat cáacwádhí á teo wáacat pínah dooná, jwí déewá jon játih moondih á jéihya jwuhca naáh doonádhí buu yeéb wá bohénitdih Dios á jéihyaat túatna caá. Obohjeéhtih, bitadih páantjeh á jéihya jwuhcan caá. 12 Det caán doonádhí táí joinítidih chah á jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, det táí joicánnitboodih bainí í jéihyatdih á dáuc wáyat pah á chájbipna caá.*

13 Cáacwá quíib wihcannit dée, ded pah í enatdih í beh encan caá. Molít wihcannit dée, í joiná yuhna, í jéih beh joicán caá. Páant í jumatdih jéihna, wá jenah joiní naáwátjĩhjah queétdih wá bohéna caá. 14 Jon játih Isaias á daacátji pah caá í jumap.

‘Nin pah caá Dios á niijíp: “Wá naáwátidih maatápdih joiná yuhna, caandih ñi beh joicán niit. Ded pah wá chájatdih enna yuhna, ñi beh encan niit.

15 Ded pah wá naáwát, wá chájatdihbut jéihíhcannitjeh ñi jumna caá. Pánih jumnit, weemdhí joíhcan, ñiíh molítidih ñi nem teona caá. Wá chájatdih eníhcan, ñi quíib ñona caá. Páant ñi chájcan nihna, táí enna, táí joiná, táí beh joinit ñita jum tagaá. Pánih táí beh joinit jumna, túat nuumnit, weemdhí ñita bid tagaá. Páant weemdhí ñi bidichah, ñi yeejatdih yohnit, yeéb iguípna ñi bejat déedih wáta táí ub tagaá”, Dios á niijná caá’, Isaias á niij daacáp tají. (Is 6.9-10)

16 “Obohjeéhtih, yeéb wá bohénitboó jéihíhñit jumna, ennit, ñi beh enna caá. Joinit, ñi beh joiná caá. Páant ñi jumuchah, Dios yeebdih á wéi enna caá. 17 Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Buu ñi enatdih jon játih moón Dioíhwá, Dios naáwátidih naóh yapanitbut búdí eníhna yuhna, í encap jĩ. Buu ñi joyátidihbut búdí joíhna yuhna, í joicáp jĩ”, Jesús jwiitdih á niijíp jĩ.*

Waáh momni naáwátidih Jesús á beh joyáat
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 “Waáh momni naáwátidih beh joyát túat niijná, nindih wá naáwáchah, ñi táí joyoó. 19 Wiíh táini dooná naóhni waáh momni panihni caá. Biquína joinit namáboó buug ñájni panihni í jumna caá. Caandih joiná yuhna, beh joicán, í jepahcan caá. Pánihna, caandih í joyát túttimahbitjeh, nemépboó jáóhñit, jwébehwá caán tiibnadih í jeemát pahjeh, queét í joyátjidi h á quíib buudána caá. 20 Bitá joinitboó, jeejĩh yewéni baácdhí buug ñájni panihni í jumna caá. Caandih joinit, búdí í wéi jwuhna yuh caá. 21 Obohjeéhtih, wéi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni í jumna caá. Pánihna, yeejép á yapachah, wííhwá í jumat jíib bita queétdih í yéej chájachah, waícanjeh wííh táini doonádhí í cádahna caá. 22 Bitá joinitboó nemép óotna cáth buug ñájni panihni í jumna caá. Caandih joinit,

* 13:2 Lc 5.1-3 * 13:12 Mt 25.29; Mr 4.25; Lc 8.18; 19.26

* 13:17 Lc 10.23-24

í jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, nin baácdih bóodih búdí jenah joinít, bíi déedihbut búdí í bidna caá. Páant í jenah joyóchah, í joiní táini dooná pácahi panihni íih caolihboó á jéih behcan caá. Pánihna, caandíh jenah joicán, táiniboodíh í jéih chájcan caá. ²³ Obohjeéhtih, bitaboó wíih táini doonádih joinít, táini baácboó buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joiná, táí beh joinít, í táí jepahna caá. Pánih jepahnit jumna, Dios á náahat pahjeh í táí chájna caá. Biquína, cien tíbna á quehat pah, chah táini yooab í chájna caá. Bitá, sesenta tíbna á quehat pah, táini í chájna caá. Bitaboó, treinta tíbna á quehat pah, nump táini í chájna caá”, Jesús jwiítidih á niijíp jí.

Trigo cáth yeejép ylip á chíihat naáwát
²⁴ “Dios á maáh jumat nin pah á jumna caá: Wápchi mínah áih wápchiboó trigodih á momop yuh be. ²⁵ Obohjeéhtih, caán, nihat ájeéh moonbát í áwat pónih, caandíh enihcanniboó áih wápchina joinít, á momatjí cáth yeejép ylipidih á momop be. Mom péanit, á bejep be. ²⁶ Túttimah, trigo chíihnit, á jáap quehe jáúwáchah, yeejép ylip á jumatdihbut teo wáhnit í enep be. ²⁷ Pánih ennit, wápchi mínah pebhna juibínit, nin pah í niij úúbh joyóp be: ‘¿Maá, trigodihjeh ma momochah yuhna, dépanih tigaá míih wápchidih yeejép ylipbut á chíih?’ í niijíp be. ²⁸ Weemdíh enihcanni caandíh áh momop taga’, á niij jepahap be. ‘¿Caán jáoni ylipidih jwí wai yóh jíih?’ í niij úúbh joyóp be. ²⁹ ‘Ni wai yóhca bojóo. Caandíh wuiná, trigodihbut ñita wai yóh tagaá. ³⁰ Trigo ylip bíicdih á beh jwáhu naáh. Caán trigo á behechah, yeebdíh nin pah wá niijbípna caá: “Yeejép ylipidih ñi jwíih wuyáú. Pánih wai, nah chéó péanit, caandíh ñi cáo yohoó. Pánih cáo péanit, trigoboodíh ñi bóod ubuú. Pánih bóod ub beedánit, caandíh wá ámohat muuná ñi ámohoó”, wá niijbípna caá”, caandíh teo wáhnitdih wápchi mínah á niijíp be”, Jesús á niijíp jí.

Mostaza tíb naáwát

(Mr 4.32; Lc 13.18-19)

³¹⁻³² “Dios á maáh jumat nin pahbut á jumna caá: Mostaza tíb cáo tibih pah bóo á jumna caá. Pánih bainí tibih jumna yuhna, caandíh í momochah, chíihna, á táí behna caá. Páant á behechah, áih cácanaboó dawá jwébehwá ípi jaamná caá. Pánihat pah tigaá Dios á maáh jumat. Áihwá daocánnit jwíih jumnitjí, túttimah í dao béjípna caá”, Jesús á niijíp jí.

Pan paáani naáwát

(Lc 13.20-21)

³³ “Dios á maáh jumat pan paáani panihni á jumna caá. Pandih chájihna, yad wili trigo ojdh pamapdh yacnit, mahjéh wid, caandíh paáani pinahdihbut mipí táí widna caá. Pánihna, nihat mi widniji á táí paabípna caá. Pánihat pah tigaá Dios á maáh jumat doonádih joinít, cáacwá í táut nuumbípna caá. Queét joinitboó bitadih í jwáub naáwáchah, dawá joinít, queébut í táut nuumbípna caá”, Jesús jwiítidih á niijíp jí.

Jesús á jenah joiní naáwátanjihjeh cáacwádh á bohéat

(Mr 4.32-34)

³⁴ Cáacwádh bohéna, á jenah joiní naáwátjijeh Jesús ápi bohénap jí. ³⁵ Pánih bohéna, Dios naáwátidih naóh yapani nin á daacátjí pahjeh bíic yooab ápi bohénap jí: “Nin pah Dios á niijná caá: ‘Wá jenah joiní naáwátjijeh wá bohébipna caá. Nin baácdih wá chájat túttimah, cáacwádh wá naóh jwáhuca naáhdih wá naóhhipna caá’, á niijná caá”, áh niij daacáp tají. *(Sal 78.2)*

Trigo cáth yeejép ylip naáwátidih á beh joyáat

³⁶ Pánih naóh péanit, jááj chóodih cháudniji aáb juóhnit, caandíh joinítidih “Jwí bejna caá”, niijnít, muuná Jesús jwiítidih á numah jwáub aab béjep jí. Pánih muuná aab juibínit, jwiit caandih nin pah jwí niijíp jí:

–Trigo cáth yeejép ylip chíihat naáwátjijeh ma bohénachah, jwí beh joicán beé. Pánihna, jwiítidih ma jéihya naáwá, jwí niijíp jí.

³⁷ Páant jwí niijíchah joinít, Jesús nin pah á niij jepahap jí:

–Weém, nihat cáacwá áud jeñé, wápchi mínah panihni caá. Weém Dios á wahní jumna, trigodih momni panihni wá jumna caá. ³⁸ Nin baác wápchi panihni, Diosdih jepahnit trigo panihnit í jumna caá. Obohjeéhtih, nemépwá í maáhdih jepahnitboó trigo cáth chíihni yeejép ylip panihni í jumna caá. ³⁹ Nemépwá í maáh wápchi minahdih enihcanni yeejép ylipidih momni panihni caá. Caán trigo á behechah, í bóod ub láa, péeni yeó jáap panihni caá. Ángelwá caán trigodih yeejép ylipidihbut bóod abnit panihnit í jumna caá. ⁴⁰ Trigodih abnit, yeejép ylipiboodíh í wai cáwat pah péeni yeó jáapdh nemépihwádh iiguípboó í yohbipna caá. ⁴¹ Weém nihat cáacwá áud jeñé, wíih ángelwádh nin baácboó wá wahbipna caá, wíih cáacwá cáth yeejép chájnit, yéej chájat táutnitdihbut í ub bejat pínah niijná. ⁴² Pánih ub bejnit, queétdih iiguípboó í yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jigahnit, queétyeh í míic

néeh chháac jãibípna caá. ⁴³ Dioihwãboó jwí íp Dios bíicdih á maáh jumapboó í jumbípna caá. Caanjíh jumna, yeo páh táí yeh iigni panihnit, maáta í jumbípna caá.* ¡Ded molít jumna, á táí joyó naáh! Jesús jwiítidih á niijíp jì.

Búdí jíb jumnidih bihni naáwát

⁴⁴ “Dios á maáh jumat wápchiboó búdí jíb jumnidih í baad bíhni panihni á jumna caá. Biíc newé caán wápchi mínahdih teo wáhna, caán búdí jíb jumnidih bid jainít, búdí wéina, á jwáub bihip be, páant muntih. Pánihna, caandíh búdí náahna, áih bíí déedih jíb cháj beedánit, caán jíbíh wápchidih á jíb chájap be. ‘Buu caán wápchi wíih á jumachah, caánboó wá bid jainíbut wíihjeh á jumna caá’, wéinit, á míic niijíp be. Dios á maáh jumapboó ñi waadát pínah caán búdí jíb jumni panihni á jumna caá”, Jesús á niijíp jì.

Búdí jíb jumni perla wát jumni naáwát

⁴⁵ “Dios á maáh jumat nin panihni á jumna caá. Búdí jíb jumni jeé tíib dée perlas wát jumni tíbnadih jíb chájniiboó chah jíb jumni perlas tíbnadih nihát pehbhoó á bid bejep be. ⁴⁶ Chah búdí jíb jumni tíibdih bíid jainít, caandíh jíb chájíhna, nihát áih bíí déedih jíb cháj wáhadíh á bejep be. Pánih jíb cháj wáh beedánit, caán búdí jíb jumni tíibdih á jíb chájap be. Caán tíibdih búdí á náahat pah, Dios á maáh jumapboó waadát pínahdih chah bidat caá náahap”, Jesús á niijíp jì.

Ñuó naáwát

⁴⁷ “Dios á maáh jumat nin pahbut á jumna caá. Cáacwá queejwádih jéut maona, ñuodíh í yoh báahanachah, queejwá jumat yoo bó ípí cháhna caá. ⁴⁸ Páant dawá í cháhúchah, nihát queejwádih íim jwéjina ub náan juibínit, táinítidihjeh í ñiona caá. Pánih ñionit, íih wáhnaboó ípí mao yacna caá. Obohjeéhtih, jeempca naáhwãboodíh ípí yohna caá. ⁴⁹⁻⁵⁰ Pánihat pah, péni yeó jáapdih ángelwãboó cáacwádih í ñiobipna caá. Yeejépwádih ñionit, iiguípna í yohápnna caá. Caán iiguípboó jumna, jígahnit, queétjeh í míic néeh chháac jãibípna caá”, Jesús jwiítidih á niijíp jì.

Máa bohéat, jáap bohéat

⁵¹ Páant niij péanit, Jesús jwiítidih nin pah á niij wáubh joyóp jì:

—¿Butéh wá bohéatdih ñi beh joinít beé? á niijíp jì.

—Jwí beh joiná beé, caandíh jwí niij jepahap jì.

⁵² Páant jwí niij jepahachah joinít, jwiítidih nin pah á jwáub niij naáwáp jì:

—Det Moisés á watatjídih bohénit Dios á maáh jumatdihbut bohéna, máadih, jáapdihbut cáacwádih í jéih bohéna caá. Queét bohénit muú mínah panihnit caá í jumap. Caán, bitadíh teo wáacat táut niijná, áih muudíh jumni táinítidih ub bacanit, jáapdih, máadihbut queétidih á jéih wáhna caá, Jesús jwiítidih á niijíp jì.

Nazaret táтчiboó í bejat

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Páant á jenah joiní naáwátanjíh bohé péanit, Jesús jwiítidih á namah bejep jì. ⁵⁴ Pánih bejnit, á behni táтчina jwí juibínap jì. Caanná juibínit, jwiít judíowá jwí míic wáacat muuná waadnít, caanjíh jumnitdih á bohénap jì. Páant á bohénachah joiná, jói wáhi bejnit, nin pah í míic niij wáubh joyóp jì:

—¿Dedmant tígaa á táí jéih beedá? Dios á wépatjìh jwiít cáacwá jwí chájca naáhdih ápi chájna caá. ⁵⁵ ¿Nin máa teoni wáuh nihcan níit? ¿Á íin María nihcan níit? ¿Santiago, José, Simón, Judas, á úudwá nihcan níit? ⁵⁶ ¿Yad jupna yaádh nin táтчidih jwíjéeh jumnit nihcan níit? Pánihna, jwiít jwí jumat pahjeh jumni tígaa á jumap. ¿Pánih jumna yuhna, nin bohéatdih dee tígaa á joi? í niijíp jì.

⁵⁷ Páant niij jenah joinít, íjna, caandíh í náahcap jì. Páant í náahcatdih enna, nin pah queétidih Jesús á niijíp jì:

—Dios naáwátidih naóh yapanidih bita ípí wéi joiná caá. Páant í wéi joyóchah yuhna, áih táтчidih moón, á déewáboó caandíh ípí joiíhcan caá. Pánihna, niníjh wá behechah ennitji, weemdíh ñi joiíhcan caá, á niijíp jì.*

⁵⁸ Caandíh í joiíhcan enna, caán táтчidih Dios á wépatjìh daocánni láajah Jesús á cháj jéutap jì.

14

Juan Daabáni á wnat

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Caán láa Herodes, Galilea baácdih moón í maáh, Jesús ded pah á chájat doonádih át joyóp wat jì. ² Pánih joinít, caandíh teo wáhnitdih nin pah át niijíp wat yeh jì: “Wá maoniji Juan Daabáni át jwáub boo pud júóh tagaa. Pánih jwáub booni jumna, jwiít cáacwá jwí jéih chájca naáhdih át chájap taga”, át niijíp wat jì. Jesúsdih “Juan tígaa”, át niij jenah joyóp wat yeh jì.

³⁻⁵ Juandíh á mao yohat táut pínah játi, Herodes á úud Felipe áadih át bíbhop wat jì. Páant á chájat doonádih joiná, Juan Daabáni Herodesdih nin pah át niij juiíhwap wat jì: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios á

* 13:43 Dn 12.3 * 13:57 Jn 4.44 * 14:3-5 Lv 18.16; 20.21

wutatdih yap yohna caá ma chājap”, āt niijíp wut jī.*

Páant ā niiját jīb Herodes caandih āt mao yohíhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, “Juan Dios naáwátidih naóh yapani ā jumna caá’, judíowā ī niij jengah joini caá. Pánihna, caandih wā mao yohat tútuchah, queét weemdíh ita íj tagaá”, niij jengah joinit, queétdih āt úmmap wut jī. Pánih úmna, Juandih mao yohcanjeh, caandih teonit, chéwat tútnit, nemat muúboó āt nemat tútup wut jī. Yad Herodías mi wutuchah joinit, páant āt chājap wut jī.* 6 Pánihat túttimah, Herodes ā cáac jumni yeó jāapjidih náhninit, numah jeémát āt chājap wut jī. Pánih chājnit, caanjih jumnit ī enechah, ā aá nuúm mit eo júutap wut jī. Páant mi eo júutuchah enna, Herodesboó búdi āt weñep wut jī. Pánih wēnit, caántdih nin pah āt niijíp wut jī:

7 —Dios ā enechah, meemdíh yoobópdih wā naóhna caá. Dedé ma náhatdih weemdíh ma wúbachah, meemdíh wā wūhbpna caá, caántdih āt niijíp wut jī.

8 Páant ā niijíchah joinit, mi íin ded pah mi niiját tútat pahjeh Herodesdih mit jepahap wut jī.

—Juan Daabániih wao dáhdih dúuc bóodat tútú. Pánih péanit, pamapjih áih wao dáhdih cáagnit, weemdíh ma wūhuá, caán ā wunatdih wā jéihyat pínah niijná, mit niijíp wut jī.

9 Páant mi niijíchah joinit, Herodes búdi āt jīgahap wut yuh jī. Obohjeéhtih, caanjih mic wáacnitdih ticnit, “Meemdíh wā wūhcan niit”, caántdih āt jéih niijcáp wut jī. 10 Pánihna, Juanih wao dáhdih āt dúuc bóodat tútup wut jī, buca. 11 Pánih péanit, pamapjih áih wao dáhdih cáagnit, it ub júúwáp wut jī. Pánih ub júóhnit, Herodías nuumdíh ī wūhchah, caántboó mi íindih mit teo yapanap wut jī.

12 Páant ī chājat túttimah, Juan ā bohénitji júóhnit, áih bácahjidih úbnit, cáac yohop íitboó it yohop wut jī. Pánih yoh péanit, queét jāinít, Jesúsdi naáwádih ī júyáp jī.

Cinco mil cáacwádih Jesús jeémát ā wáhat (Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Páant ī niijni doonádih joí péanit, jāáj chóona waadnit, cáac wihcapboó Jesús jwítdih ā numah chúuh bejer jī. Jwíit Jesús biicdih jwí chúuh bejat doonádih joinit, caandih jwááat túut niijná, dawá íih tútchinamant júóhnit, íim jwéejmant it péud bejer tají. 14 Jwíit jwí chúuh juibát pínah jātih, queét itát juibínap tají. Pánihna, dawá cáacwā ī páñachah ennit, Jesús queétdih āt jīgah enep jī. Pánih jīgah enna, ī ub júóhnit wunnitdih ā boonanap jī. 15 Cheyeh

jumuchah, jwíit ā bohénit caandih nin pah jwí niijíp yuh jī:

—Cheyeh caá. Nin pehbhit tútchi wihcan caá. Pánihna, queétdih yuúpbít jumni tútchina ma wahaá, jeémátidih ī jīb chājat pínah niijná, jwí niijíp jī.

16 —**Í bejca bojo naáh. Yeebjéh queét í jeémát pínahdih ní wūhuá.** Jesús jwítdih ā niij jepahap jī.

17 —Obohjeéhtih, biicjīh bóo téihya botoni pan dahna, chéne queejwábitdihjeh jwí bíbohna caá, jwí niijíp jī.

18 —**Caán ní bíbohidih weemdíh ní ub júúwá,** ā niijíp jī.

19 Páant ā niijíchah joinit, ub júóhnit, caandih jwí wūhup jī. Páant jwí wáhat túttimah, ylipboó cáacwádih ā chúdat tútup jī. Páant ī chúduchah, biicjīh bóo téihya pan dahna chéne queejwábitdihbut úbnit, chéi ennit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih ā niijíp jī. Páant niij péanit, pan dahna, queejwá biicdih jwítdih ā daj wūhup jī. Páant ā daj wūhchah, jwíitboó nihāt cáacwádih jwí pááap jī. 20 Páant jwí pááachah, nihāt ī túi jeémp wud jumap jī. Pánihna, ī judh jeémpnidih doce wūhna jwí ub yac yáwanap jī. 21 Caandih jeémpnit neonádihjeh jwí jengah enechah, cinco mil ī jumap jī. Yaádh, ī wehbut ī jeémép jī.

Jesús ímjih ā yáac chái bejat, Pedrobut ā bejat

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Páant jwí jeémp péanachah, jwíit ā bohénitdih Jesús ā chúuh bej páñat tútup jī. Pánih chúuh bejat túatnit, cáacwáidihbut íih tútchina āt jwúuh bejat tútup wut jī. 23 Pánih wah péanit, ā ípdih wúbát túut niijná, jeéboó āt púuh laab béjer wut jī. Pánih púuh laab béjnit, tóo náh júúwúchah, biicjeh caánboó āt jum jwuhup tají. 24 Caánboó Jesús ā jumat pónih, íim tac yoób jwíitboó jwí buug lájachah, jwí wawápmant johlit, nolihatbut búdi ā júúwúchah, maatápdih meenná yuhna, jwí jéih bejcap jī. 25 Pánihna, johlit páantjeh búdi ā johochah, baáb aabá bojat pínah jātih, Jesús jwí pebhna ímjih ā yáac chái júúwáp jī. 26 Jwí pebhna ā júúwúchah ennit, búdi jwí úmmap jī.

—íCáaquih dadah caá! jwí niij náacáp yuh jī.

27 Páant jwí úmumachah ennit, Jesúsboó jwítdih nin pah ā niijíp jī:

—**íWeemjéh tigua! íWeemdíh ní en úmca bojoó!** ā niijíp jī.

28 Páant ā niijíchah joinit, Pedroboó caandih nin pah ā niijíp jī:

—Maá, yoobópdih meemjéh jumna, ímjih weemdihtut ma pebhna ma yáac chái bejat tútú, ā niijíp jī.

29 —**Ma júúwá,** Jesús ā niij jepahap jī.

* 14:3-5 Lc 3.19-20

Páant ã niijíchah joinít, Pedro jááj chóodih jumniij íimjih dei ñuhnit, Jesús pebhna ã yáac cháí bejep yuh jĩ. ³⁰ Obohjeéhtih, johlit nolihatbut bádí ã jumachah enna, át úmup jĩ. Pánih úmna, daab béjnajeh, Jesúsdih nin pah ã niij ejep jĩ:

—¡Maá, weemdíh ma teo wáacá! ã niijíp jĩ.

³¹ Páant ã niijíchahjeh, áih téhiyadih teonit, Jesús caandíh ã wái ñahanap jĩ.

—¡Bainjeh wã wépatdih ma jengah joiná caá! ¿Dépanih tigaá weemdíh ma táí jengah joicán? Pedrodih ã niijíp jĩ.

³² Páant ã niiját túttimahjeh, jááj chóona queét í waadáp jĩ. Páant í waadáchahjeh, johlit ã yayáh bejep jĩ. ³³ Páant ã yapachah ennit, jwiit ã bohénit Jesúsdih jwí wéi naáwáp jĩ.

—¡Yoobópdih meém Dios wááh tigaá ma jumup! jwí niijíp jĩ.

Genesaret baácdih moón wannitdih Jesús ã booaat

(Mr 6.53-56)

³⁴ Pánih íimdih chúuh bejnit, Genesaret wát jumni baácna jwí chúuh juibínap jĩ.

³⁵ Páant jwí juibínachah, caán baácdih moón Jesúsdih beh ennit, caán tútchinadih moondíh ã juyát doonádiht í wahap tají. Pánihna, caán doonádiht joinít, dawá í chéenwá tubúp chúuhnitdih Jesús pebhna í ub juyúp jĩ. Pánih ub joinít, nin pah Jesúsdih í niijíp jĩ:

³⁶ —Míih yégueh chóodihjeh nit wannitdih ma tewat tútú, í niijíp jĩ. Pánihna, áih yégueh chóodih teonit pah moonjéh í boonap jĩ.

15

Cáacwã ded pah í míic yéjeaat
(Mr 7.1-23)

¹ Túttimah, Jerusalén tútchidih moón fariseowã, Moisés ã watatjidih bohénit bíicdih, Jesús pebhna joinít, caandih nin pah í niij úabh joyóp jĩ:

² —¿Dépanih tigaá ma bohénitboó jwí nuowã í watatji pah í chájcan? Jwiit jwípí téih choccat pah, queét í jeémát pínah játih í téih choccan caá, í niijíp yuh jĩ.

³ Páant í niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih ã niij úabh joi jwáubanap jĩ:

—¿Yeebboó dépanih tigaá Dios ã watatdih jepahcan, jwí nuowã í watatboodíhjih ñi jepah? ⁴ Nin pah caá Dios ã watap: ‘Ñi mánadih táí wéinit, ñi teo wáacá.* Pánihna, ded ã mánadih yeejép ã niijíchah, cáacdiht mao yohnidih peéh chájat pah mantih caandihbut peéh chájat ã jumbipna caá’, Dios át niijíp tají.* ⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, yeebboó ded ã mánadih

teo wáaquíhndih nin pah caá ñipí niij wutap: ‘Ma mánadih teo wáaccanjeh, caán dinerodih Diosboodíh ma wáhuú’, ñipí niij watna caá. ⁶ Pánih watna, ã mánadih ñi táí chájat tútcan caá. Pánih chájat tútcan, Dios ã watatdih jepahat tútcanjeh, jwí nuowã í watatjiboodíh caá ñi jepahat tútup. ⁷ ‘Jwiit táinit caá’, niijná yuhna, cáacwã í encapboó yeeb yeejép chájnít caá. Dios naáwátidih naóh yapani Isaíasji ded pah ñi jumatdih yoobópdih át niij daacáp tají:

⁸ ‘Dios nin pah ã niijná caá: “Nit weemdíh táí wéi naóhna yuhna, yoobópdih í jepahcan caá.

⁹ Pánihna, weemdíh í wéi naáwát dedé pínah nihcan caá. Í jengah joyátjeh watnit, ‘Nin pah caá Dios ã watat’, í niij yee naóh bohéna caá”, Dios ã niijná caá’, Isaías át niij daacáp tají, *(Is 29.13)*

Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁰ Páant niij péanit, caanjih jumnitdih ã pebhna juéwát túttnit, queétdih nin pah ã niij bohénap jĩ:

—Nin wã naáwátidih ñi táí joyoó. ¹¹ Dios ã enechah, ñi jeémát yeebdíh ã yéjeacan caá. Obohjeéhtih, ded pah ñi niijátboó yeebdíh ã yéjeana caá, ã niijíp jĩ.

¹² Páant ã niiját túttimah, jwiitboó caandih nin pah jwí niijíp jĩ:

—Páant ma niijíchah joinít, queét fariseowã bádí í íjna beé, jwí niijíp jĩ.

¹³ —Obohjeéhtih, queét fariseowã wã íip Dios ã momca naáh panihnit í jumachah, queétdih ã yoh beedábipna caá. ¹⁴ Pánihna, queétdih páantjeh ñi enah bojoó. Queét jéih encannit pah Diosdih í jéihcan caá. Pánih jéihcan yuhna, bita jéih encannit panihnitdihbut í bohéna yuh caá. Pánih jéih encannit míic jumna, ítdih í buug yácat pah, queét nihát iiguipna í bejbipna caá, jwiitdih ã niij jepahap jĩ.*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah ã niijíp jĩ:

—Jwiitdih ma naáwátjidih ma jéihyanaá, ã niijíp jĩ.

¹⁶ —¿Yeebbát páantjeh ñi beh joi jwáhcan níit? ¹⁷ Dedé ñi jeémátji níih wudah díitboó jumnijidih ñipí jont yohna caá. Caán níih caolihdih, ñi jengah joyátidihbut chúuhcan, Dios ã enechah, yeebdíh ã jéih yéjeacan caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, ded pah yeejép ñi jengah joyát pah ñi niijíchah, caán caá Dios ã enechah, yeebdíh ã yéjeanap.* ¹⁹ Nindih ñi táí náhminaá: Yeejép chájat, mao yohat, ñi áa nihcannitjeh yeejép chájat, nuumat, yeeat,

* 15:4 Ex 20.12; Dt 5.16

* 15:4 Ex 21.17; Lv 20.9

* 15:14 Lc 6.39

* 15:18 Mt 12.34

yeejép míc niiját pínahdihbut ñipí jengah joiná caá. ²⁰ **Páant ñi jengah joyátjeh caá, Dios á enechah, yeebdíh á yééjanap. Obo-hjeéhtih, ñi téih chocochah, ñi chocchahbut yeebdíh biíc yoobó á enna caá, á niijíp jĩ.**

Judío nihcannih Jesúsdiñ mi jepahat (Mr 7.24-30)

²¹ Páant niij bohé péanit, Jesús Tiro tátchi, Sidón tátchi jumni baácna jwiítidih á numah bejep jĩ. ²² Caanná jwí juibínachah, caán baácndih bóli Jesús pebh jumnit, nin pah mi niij ñaacáp jĩ:

—jDavid juima, Dios á wahní, weemdíh ma jĩgah ené! jWá numdih nemép jumna, caántdih bádí á moh yééjana caá! mi niijíp jĩ.

²³ Páant mi niijíchah joiná yuhna, caántdih á jepah jwuhcap jĩ. Páant á jepahcatdih enna, jwiít á bohénitboó caandih nin pah jwí niijíp jĩ:

—Páantjeh jwiítidih mi ñaac péenachah, ma jwáub bejat túatut, jwí niijíp jĩ.

²⁴ —**Judiowá buudnit uejawá panihnit í jumchah ennit, queétdihjeh teo wáacat náahna, Dios weemdíh á wahap jĩ,** Jesús jwiítidih á niijíp jĩ.

²⁵ Páant á niijíchah joinit, caánt judío nihcannihboó á pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah mi niijíp jĩ:

—jMaá, weemdíh ma teo wáacá! mi niijíp jĩ.

²⁶ —**Wébit í jeémát pínahdih ubnit, ñih mujjiowádhí jwí wáhuchah, á táican caá. Pánihat pah judiowá í jeémát panihnidih biih baácndih moondih wá wáhuchah, á táican caá,** Jesús caántdih á niijíp jĩ.

²⁷ —Ma niiját yoobópdiñ tigaá, Maá. Obo-hjeéhtih, queét í jeémp jéenanidih mujjiowá ípí jeémpna caá, mi niij jepahap jĩ.

²⁸ —**Meémoó weemdíh táí jengah joinih ma jumchah, ma niiját pah wá chájna caá,** Jesús caántdih á niijíp jĩ.

Páant á niijíchahjeh, mi ñeém mit boonap wut jĩ.

Jesús dawá cáacwádhí á booaat

²⁹ Pánihat táttimah, Jesús jwiítidih caanmánt Galilea ím jwééjna á numah dei bejep jĩ. Caanná dei juibínit, ím jwééjdih jumni jeená á numah péuh laab béjep jĩ. Pánih péuh laab juibínit, biícndih jwí cháudup jĩ. ³⁰ Páant jwí cháuduchah enna, dawá cáacwá Jesús pebhna í jwáwáp tají. Pánih jóohna, í chéenwá wannitdih í juí jwejep jĩ. Queét nihát mácah wanat jumnit í jumap jĩ. Jéih bejcannit, jéih encannit, téihya jítcha wihcannit, jéih wéhecannit, dawá biih wanat jumnitbut í jumap jĩ. Páant í jumchah ennit, Jesús queét nihátidih á boonap jĩ. ³¹ Páant á boonachah, jéih wéhecannitjéi í wéhenachah joinit, téihya jítcha wihcannitjéi téihya jítcha í

jumchah ennit, jéih bejcannitjéi í bejehach ennit, jéih encannitjéi í enechah ennit, cáacwáboó bádí í en wáhi bejep jĩ. Pánih en wáhi bejnit, “Jwiít judiowá jwípi wéini Dios bádí á wépatjéh jwiítidih á táí teo wáacna caá”, í niij wéi naáwáp jĩ.

Cuatro mil cáacwádhí Jesús jeémát á wáhat

(Mr 8.1-10)

³² Pánih booa péanit, Jesús jwiítidih á pebh jwáwát túatnit, nin pah á niijíp jĩ:

—**Queét jwíjééh biíc pehcanni yeó jáap í jumchah, ñih jeémát á beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit í jumchah, queétdih bádí wá jĩgah enna caá. ‘Queét nuugúp wan buagná’ niijná, queétdih ñih muunáboó wá jwáub bejat túatcan niit,** á niijíp jĩ.

³³ —jObohjeéhtih, ninjéh tátchi wihcapboó jumna, queét dawá í jumchah, dedboo tigaá í jeémát pínahdih jwí jib cháj bií? Jesúsdiñ jwí niij wábh joyóp jĩ.

³⁴ —jDéboi pan tigaá ñi bíboh? Jesús á niijíp jĩ.

—Siete pan dahna, daocánni queejwábit, páant bóojeh jwí bíbohna caá, caandih jwí niij jepahap jĩ.

³⁵ Páant jwí niijíchah, Jesús cáacwádhí á cháudat túatup jĩ. ³⁶ Páant í cháudat táttimah, Jesús caán siete pan dahna, queejwábit biícndih ubnit, “**Táina caá, Paá**”, Diosdih niij péa, jwiítidih á daj wáhap jĩ, cáacwádhí jwí pááát pínah niijná. ³⁷ Páant queétdih jwí pááát táttimah, í táí jeémp wud jumap jĩ. Páant í jeémp péanachah, í judh jeémpnidih ubnit, siete wahdih jwí ub yac yáwanap jĩ.

³⁸ Caandih jeémpnit neonádhíjeh jwí jengah enechah, cuatro mil í jumap jĩ. Yaádh, í wehbut í jumap jĩ. ³⁹ Páant í jeémp péanachah, Jesús queétdih ñih muunáboó á jwáub bejat túatup jĩ. Pánih wah péanit, jááj chóodih waadnit, Mágdala tátchi jumni baácna jwiítidih á numah cháuh bejep jĩ.

16

Fariseowá, saduceowábut Dios á wépatjéh Jesúsdiñ í chájat túatut

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Biih láa fariseowá, saduceowá biícndih Jesús pebhna í juibínap jĩ. Cáacwá í jéih cháca naáhdih Jesúsdiñ í chájat túatup yuh jĩ, á jepahcah, “Dios á wahní nihcan caá”, niiját túat niijná.* ² Páant í wutuchah joinit, Jesús queétdih nin pah á niijíp jĩ: “**Yeó á buug yáca, jeá duuni á jumchah enna, ‘Cheibit táí jóbohni yeó jáap á jumbipna caá’, ñipí niijná caá.** ³ **Baáb jéenna, mah tólihna duuni á jumchah enna, ‘Mah yeó jáap á jumbipna caá’, ñipí niijná**

* 16:1 Mt 12.38; Lc 11.16

caá. **Ded pah jeá ã jumatdih táí beh enna yuhna, Dios ã wêpatjîh wã chãj jéutatboodîh ñi beh encan caá.** ⁴ **Buu láa moón yeejépwã, Diosdih náahcannit, Dios ã wêpatjîh wã chãjatdih í eníhna yuh caá.*** **Obohjeéhtih, Dios naawátidih naóh yapani jonás ded pah ã yapatjidih ñitát jéihjip taga.*** **Pánihna, Dios ã wêpatjîh caandîh ã chãjatji pahjeh mantîh ã jwáub chãjbipna caá, weém ã wahni wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná”,** ã niijíp jî.

Páant niij péanit, jwiítidih ã jwáub numah bejep jî.

Fariseowã, saduceowã yeejép í bohéat (Mr 8.14-21)

⁵ Pánih bejnit, ímdih chúuh bejna, jwí jeémát pínah pandih ubat jwít quíib buudép tajî. ⁶ Páant jwí chúuh bejchah, Jesús jwiítidih nin pah ã niijíp jî:

—**Ñi táí chãja chaáh! Fariseowã, saduceowãbut í bohéat pan paáat panihni caá. Páant í bohéat yeebdîh ã tobohna caá,** ã niijíp jî.*

⁷ Páant ã niijíchah, joí wáhi bejna, jwiítjeh nin pah jwí míc niijíp jî:

—Pandih jwí ub júóhcah enna, jwiítidih páant ã niijná caá, jwí míc niijíp jî.

⁸ Páant jwí míc niijátidih jéihna, Jesús jwiítidih nin pah ã niij naáwáp jî:

—**¿Dépanih tigaá pan ã wihcatdih ñi náhni dahwa? jWã wêpatdih bainjeh caá ñi jeh joyóp! ⁹ ¿Páantjeh ñi jéih jwuhcan niit? ¿Cinco mil neoná yaádh bíicdih cinco pandihjeh wã pááátjidih ñi náhnican niit? ¿Í judh jeémpni doce wahna ñi ub yac yáwaatjidihbut ñi náhnican niit? ¹⁰ ¿Buu siete pandih dajnit, cuatro mil neoná yaádh bíicdih wã wáhatdihbut ñi náhnican niit? ¿Débói wáhnadîh ñi yáwaatdih ñi náhnican niit? ¹¹ Pánihna, ‘pan paáat’, wã niijíchah, ¿dépanih tigaá ñi beh joicán? Páant niijná, pan yoobátidih niijná wã chãjcan caá. Fariseowã, saduceowãbut í bohéat pan paáat panihni ã jumachah, ñi táí chãja chaáh. Í bohéat yeebdîh ã tobohna caá,** ã niijíp jî.

¹² Páant ã niij naáwáchahna, jwiít jwí beh joyóp jî buca. “Pan paáat”, niijná, pan yoobátidih niijná ã chãjcap jî. Páant niijná, “fariseowã, saduceowãbut í bohéatdih ñi joicá bojó”, niijná ã chãjap jî.

“*Meém Cristo, Dios ã wahni caá*”, Pedro ã niiját

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Pánih chúuh juiibnit, Cesarea Filipino wüt jumni tútchina bejni namáboó bejnit, Jesús

jwiít ã bohénitdih nin pah ã niij wáuh joyóp jî:

—**¿Weém nihát cáacwã úud jeénéidih ded pah tigaá bita í niij? ã niijíp jî.**

¹⁴ —Biquina ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Jeremías, Dios naawátidih bíih naóh yapani nacaá’, ípí niijná caá, caandîh jwí niij jepahap jî.*

¹⁵ —**Queét páant í niijíchah, ¿yeebboó ded pah tigaá ñi niij jehah joí?** jwiítidih ã niijíp jî.

¹⁶ —Meém Cristo, Dios ã wahni caá. Dios báadhni wáuh yoobát caá, Pedroboó ã niij jepahap jî.*

¹⁷ —**Simón, Jonás wáuh, meemdîh wã wéina caá. Cáacwã meemdîh í naóhcap taga. Dios wã íp, jeáboó jumnijeh át jéihyanap taga.** ¹⁸ **Pánihna, meemdîh nin pah wã niij naóhna caá: Meém Pedro wüt jumni caá.** (Pedro niijná, jee dáh niijná ã chãjap jî.) **Nin jeejih búdi muú wã chãjat panihni dawá wíihwã pínahdih wã chãjbipna caá. Queét dawá í jumachah, nemépwã queédih jéih yap yohcan, queét iiguípna í bejcan niit.** ¹⁹ **Dios ã maáh jumapdih bóo llave panihnidih meemdîh wã wáhbipna caá. Páant wã wáhni panihniñîh, cáacwádhîh wíih táini doonádih naóhnit, weemdîh jepahnitdih Dios ã maáh jumapna wát waadáat pah ma chãjbipna caá. Obohjeéhtih, weemdîh jepahcannitdih nemat pah ma chãjbipna caá,*** Jesús Pedrodih ã niijíp jî.

²⁰ Páant niij péanit, jwiítboodîh nin pah ã niijíp jî: “**‘Nin Jesús Dios ã wahni Cristo caá’, bitadîh ñi niij naóh jwuhca bojó**”, ã niijíp jî.

Á wunat pínahdih Jesús ã naáwát (Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Páant ã niiját túttimah, Jesús jwiít ã bohénitdih nin pah ã niij naóh bohé jwíihip jî:

—**Buu, Jerusalén tútchiboó weemdîh bejat caá náahap. Caanná jwí juiibínachah, jwí maáta, sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut weemdîh yeejép í chãjbipna caá. Pánih chãjnit, weemdîh í mao yohat tútthipna caá. Páant tigaá weemdîh yeejép yapat náahap. Obohjeéhtih, páant í mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah wã jwáub boó pud júóhbipna caá,** jwiítidih ã niijíp jî.

²² Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó Jesúsdi chibít yuúpbít numah bejnit,

—**jMaá, ma niiját pah yapcan, meemdîh queét í mao yohca bojo naáh! át niijíp wüt yah jî.**

* 16:4 Mt 12.39; Lc 11.29 * 16:4 Jon 1.1-2.10 * 16:6 Lc 12.1 * 16:9 Mt 14.17-21 * 16:10 Mt 15.34-38

* 16:14 Mt 14.1-2; Mr 6.14-15; Lc 9.7-8 * 16:16 Jn 6.68-69 * 16:19 Mt 18.18; Jn 20.23

²³ Páant ã niijíhah joinít, Jesús tac púud ñuhnit,

—**Pánih naóhna, Satanás ã náahat pah naóhna caá ma chájap. Cáacwá í jenah joyátjeh caá ma jenah joyóp. Dios ã jenah joyát nihcac caá. Pánihna, Dios ã náah yacat pah wá chájat pínahdih ma jáhíhna caá,** ãt niijíp wut jí.

²⁴ Páant niij péanit, jwiitboodíh nin pah ã niij naáwáp jí:

—**Ded wíih jumíhna, ã weñat pínahdih chájcan, wá náahatboodíh chájat caá náahap. Wíih ã jumat jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh páantjeh cádahcat caá náahap.*** ²⁵ **Ded weemdíh jepahcanni, ã weñat pínahdihjeh chájni, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded weemdíh cádahcanniboó bita caandíh yeejép í chájachah yuhna, páantjeh wájeéh ã jumbipna caá.*** ²⁶ **Cáac nin baáboó jum jwahna, dawá bíi déedih bíbohna yuhna, Diosdih náahcan, iiguípna bejna, nihat ã bíbohata dedé pínah nihcac caá. Iiguípboó jumna, ded pah ã jéih jíib cháj baccan níit.** ²⁷ **Weém nihat cáacwá úud jeñé wá íp ã yeh iigátjílh áih ángelwá bíicdih nin baáboó jwáub dei jóóhnit,* nihat cáacwá ded pah í chájatjí jíib wá jíib wáhbipna caá. Túi chájnitjidih wá túi chájipna caá. Obohjeéhtih, túi chájcanitjiboodíh wá peéh chájipna caá.*** ²⁸ **Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Biquína ninjílh ñuhnit ñi wunat pínah játih, weém nihat cáacwá úud jeñé chah maáh wá jumattíh ñi enbipna caá,** Jesús ã niijíp jí.

17

*Dios ã yeh iigátjílh Jesús ã ñuhat
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)*

¹ Seis yeó jáap túttimah, Pedro, Santiago, ã úud Juan queét bíic peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús ã numah púuh laab béjep jí. ² Caanná í péuh laáb juibiát túttimah, í enechah, ã jígohat ãt túut numúp wut jí. Áih móot yeó ã yeh iigát pah yeh íg, áih yéquehbut bíic yoobó túi baabní ãt yeh iiguíp wut jí. ³ Páant ã yeh iiguichahjeh, Moisés, Elíasjí bíicdih Jesús pebh jígohnit, caandíh ít múic wéhenap wut jí. ⁴ Páant ã yapachah ennít, Pedroboó Jesúsdih nin pah ãt niijíp wut yuh jí:

—**¡Maá, ninjílh jwí jumachah, ã túina caá! Ma náahachah, bíic peihcanni man dáhna jwí chájipna caá. Míih pínah, Moiséh pínah, Elíaih pínahdihbut jwí cháj wáhbipna caá, ãt niijíp wut jí.**

⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíhahjeh, túi yeh iigí mah pòh panihni queétdih ãt dei juyép wut jí. Páant ã dei juyéachah, caán chawat yoób nin pah Dios ãt niijíp wut jí: “Nin wá wáuh wá oini caá. Caandíh búdí wá wéina caá. Pánihna, ã naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó”, ãt niijíp wut jí.*

⁶ Páant ã niij wéhenachah joinít, úumna, ã bohénit ít páah yoh ñajap wut jí. ⁷ Páant í páah yoh ñajachah ennít, Jesús í pebhna juí, queétdih teo jáhanit,

—**Ñi ñah ñuhúú. Butéh ñi ennidih, ñi joinidihbut ñi úumca bojóó,** ãt niijíp wut jí.

⁸ Páant ã niijíhah joinít, ñah ñuhna, Jesúsdihjeh ít enep wut jí. Bitá í ennitjiboó ít whicap wut jí.

⁹ Túttimah, jeemánt dei jóóhna, Jesús queétdih nin pah ãt niij wutap wut jí:

—**Butéh ñi enatjidih bitadíh ñi naóh jwahca bojóó. Weém, nihat cáacwá úud jeñé, wunniji wá jwáub boo pud jóúwát túttimah, caandíh bitadíh ñi naáwáchah, ã táibipna caá,** ãt niijíp wut jí.

¹⁰ Páant ã niijíhah joinít, queét bíic peihcannit caandíh nin pah ít niij wáubh joí enep wut jí:

—“Dios ã wahni, ã jóúwát pínah játih, Elíasboó ã jóóhbipna caá”, Moisés ã wutatjidih bohénit ípí niij bohéna caá. ¿Dépah niijíh tígáá queét páant í niij? Ít niij wáubh joyóp wut jí.*

¹¹ —**Yoobópdih tígáá í niij naáwáp. Elíasdih Dios ã jwíih jóúwát túutap jí, nihatdih í ámohat pínah niijná. ¹² Páant niijnít, nin pah yeebdíh niijná caá wá chájap. Elías wáát juí péanap be. Páant ã juyéachah yuhna, yeebdíh bohénit caandíh ít beh encap jí. Pánih beh encan, ded pah í náahat pahjeh caandíh ít chájap taga. Páant í chájat pahjeh mantíh, weemdíhbut í chájipna caá. Páant í chájachah, weém nihat cáacwá úud jeñé, yeejép wá yapbipna caá,** Jesús ãt niijíp wut jí.*

¹³ Páant ã niij naáwáchah joinít, “‘Elías’, niijná, Juan Daabánidih naóhna caá ã chájap”, niijnít, queét ít beh joyóp wut jí.

*Wáá wunat jumnidih Jesús ã booaat
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Pánih múic wéhe dei jóóhnit, jeé ñaj deyepboó Jesús bíic peihcannit ã pej jumnit bíicdih ã jwáub dei juyép jí. Páant í jwáub dei juyéachah, dawá cáacwá cáth jóóhnit, bíic newé Jesús pebh joinít, ã bódiha caj yoh ñajap jí. Pánih bódiha caj yoh ñajnit, nin pah Jesúsdih ã niij naáwáp jí:

* **16:24** Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24   * **16:25** Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25   * **16:27** Mt 25.31   * **16:27** Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Ro 2.6   * **17:5** Gn 22.2; Dt 18.15; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22; 2P 1.17-18   * **17:10** Mal 4.5   * **17:12** Mt 11.14

15 —Maá, wā wāúhdih ma jġah eneé. Caandih wáá wunat ā ñahachah, yeejép āpĭ yapna caá. Dawá láa tūú cáutboó āpĭ buúg cáona caá. Bíih láa mujboó āpĭ daab yóh bejna caá. 16 Pánihna, caandih ĩ booaat pínah niijná, ma bohénit pebh caandih wā úb juyúp yuh be. Obohjeéhtih, queét caandih ĩ jéih boocap be, ā niijíp jĭ.

17 Páant ā niijíchah joinit, Jesús nin pah ā niijíp jĭ:

—**Yeéb yeejépwā weemdih jenah joicánnit ñi jumna caá. ¿Débólíh maatápdih tígaa weemdih táí jenah joicán, ñi tac buugábi? Wā pebh caandih ñi úb júúwá, ā niijíp jĭ.**

18 Páant ā niijíchah joinit, Jesús pebh ā wāúhdih ĩ úb juyúp jĭ. Páant ĩ úb juyúchah, caandih wunat túutni nemépdih Jesús ā bacat túutap jĭ. Páant ā wutachahjeh, ā bacachah, wánnijiboó ā táí boonap jĭ.

19 Páant ā yapat túttimah, jwiit ā bohénit múicjeh jumna, Jesúsdih nin pah jwĭ niij úúbh joyóp jĭ:

—¿Dépanih tígaa jwiitboó caán nemépdih jwĭ wutachah yuhna, āt baccan? jwĭ niijíp jĭ.

20 —**Wā wépatdih yeebdíh wā wáhachah yuhna, caandih náhnican, weemdih ñit táí jenah joicáp taga. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Mostaza tíbíh ā jumat pah, yeéb Dios ā wépatdih bainijeh ñi táí jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chájbpina caá: Nin jeedíh ‘Conboó ma bejeé’, ñi niijíchah, ā hejbipna caá. Pánih táí jenah joiná, nihatdih ñi jéih chájna caá.* 21 Obohjeéhtih, pánihni nemépdih ñi bacaat túut niijná, Diosdih búdí úúbat caá náahap. Pánih úúbhna, jeémp jwahcan, Dios ā wépatdih chah ñi táí jenah joibípa caá. Pánih chah jenah joinit jumna, pánihnit nemépwádhíbut ñi jéih bacat túutbipna caá, jwiitdih Jesús ā niijíp jĭ.**

Jesús ā wunat pínahdih ā jwúúw naáwát (Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Galilea baácboó Jesús búicdih jwĭ bejehchah, caán jwiitdih nin pah ā jwúúw niij naáwáp jĭ:

—**Weém nihat cáacwā úud jeñédih cáacwā teonit, bitadih ĩ wáhbpina caá.**

23 **Páant ĩ wáhat túttimah, queétboó weemdíh ĩ mao yohbipna caá. Páant ĩ maoniji búic peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúúw boo pud júóhbipna caá, ā niijíp jĭ.**

Páant ā niij naáwáchah joiná, búdí jwĭ jġahap jĭ.

Jesús queejíh jacmant dinerodih ā bidat túutat

24 Capernaum tútchina jwĭ jwĭbínachah, Dioíh muúdh ĩ en dawát jĭib úbnitboó Pedro pebhna jwĭbínit, caandih nin pah ĩt niij úúbh joyóp wat jĭ:

—¿Yeebdíh bohéniboó Dioíh muúdh ĩ en dawát jĭib pínahdih ā jĭib chájcan niit? ĩt niijíp wat jĭ.*

25 —**Á jĭib chájbpina caá, Pedro āt niij jepahap wat jĭ.**

Páant ā niiját túttimah, jwĭ jumni muúná Pedro ā waadáchah, Jesúsboó caandih nin pah ā niij úúbh joyóp jĭ:

—¿**Simón, dépah tígaa ma niij jenah joí? ¿Nin baácdih moón ĩ maáta det-boodíh tígaa ĩ jĭib úb, ma jenah joyóchah? ¿Ííh baácdih moondíh niit? ¿Bíih baácdih moónboodíh niit ĩ jĭib úbup, ma jenah joyóchah?** Pedrodih ā niijíp jĭ.

26 —**Bíih baácdih moondíh tígaa ĩpĭ jĭib úbup, Pedro ā niij jepahap jĭ.**

—**Pánihna, maáta ííh baácdih moónboodíh ĩpĭ jĭib úbcan caá. 27 Páant ĩ jĭib úbcah yuhna, queét jĭib úbnitdih íjajhcan, jwĭ jĭib chájbpina caá. Íimboó queejí wáyadih ma bejeé. Caán jeémpni queejídh úbnit, áih jacna dinero júdadíh ma bid jwĭbípna caá. Caán júdu jwiit chénewáíh jĭib pínahdih úbnit, jwĭ jĭib buúdaátdíh jĭib chájadih ma bejeé, Jesús Pedrodih ā niijíp jĭ.**

18

“Déhe tígaa ñi maáh panihni”, Jesús ā ni-iját

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 Caán láa jwiit ā bohénit Jesús pebh jwĭbínit, nin pah caandih jwĭ niij úúbh joyóp jĭ:

—¿Dios ā maáh jumapboó jwĭjeéh jumni déhe tígaa jwĭ maáh panihni ā jumbi? jwĭ niijíp jĭ.*

2 Páant jwĭ niijíchah joinit, Jesús wébít dih júúwát túutnit, caandih jwĭ cátiħ ā ñuhahat túutap jĭ. Páant ā ñuhachah, jwiitdih nin pah ā niij naáwáp jĭ:

3 —**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ñi jenah joyátdih túut nuumnit, wébít oboh jumnit ĩ jenah joyát pah jenah joinit, Dios ā maáh jumapboó ñi jéih waadbípa caá. Obohjeéhtih, caán dée pah ñi jenah joicán, Dios ā maáh jumapboó ñi jéih waadcán niit.***

4 **Pánihna, det wébít ĩ jenah joyát pah jenah joinit, Dios ā maáh jumapboó chah watnit ĩ jumbipna caá. 5 Det wííhwá jumna, wā watat pah bita nin wébít panihnidih wéi jwááhnit, weemdíhbut ĩ wéi jwááhna caá, Jesús ā niijíp jĭ.**

* 17:20 Mt 21.21; Mr 11.23; 1Co 13.2 * 17:24 Ex 30.13; 38.26 * 18:1 Lc 22.24 * 18:3 Mr 10.15; Lc 18.17

Jwí yéej chājat tūtat ā tobohat
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ “Nin wébít panihni weemdih táí jenah joinidih ded ā yéej chājat tūtatji jīb, Dios caandih yeejép pohba ā peéh chājbipna caá. Pánihna, caandih ā yéej chājat tūtat pínah jātih, āih butdih bádí jeé júdujih chéó būdhnit, bádí majna caandih ī yohochah, āta táí taga. Páant ī chājachah, caán wébít panihnidih ā yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandih āta peéh chājcan taga. ⁷ Ded bitadih yéej chājat tūtnidih Dios bádí ā peéh chājachah, tubit yeejép ā yābipna caá. Bitadih yéej chājat tūtnit páantjeh ī jumbipna caá. Obohjeéhtih, queétoob yeejép yoobat ī yābipna caá.

⁸ “Míih téihyajīh, jítchajīh yéej chājna, caandih ma bóod yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádahaá. Caandih cádahcan, iiguipna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dubcan níit. Caandih ma yohochah nihna, caan dáhjeh āta būd tágaa. Meémoob pānihni cólohjeh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ma táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, caandih bóod yohcan nihna, chénat pah dahjīh iiguipna ma bejchah, bádí yeejép mata yap tagaa. ⁹ Pānihat pah mantih, míih quíibjīh ennit, yéej chājna, caan dáhdih ma wāt yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádahaá. Caandih cádahcan, iiguipna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dubcan níit. Caan dáhdih ma yohochah nihna, caan dáhjeh āta būd tágaa. Bičjīh quíib wihcan yuhna, túttimah Diosjeéh ma táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, míih quíib chénat pah dahjīh iiguipna ma bejchah, chah yeejép mata yap tagaa. Pānihna, yéej chājatdih cádah caá náahap”, Jesús ā niijíp jī.*

Būdni oveja naáwát
(Lc 15.3-7)

¹⁰ “Nin wébít panihnidih űi en iicá bojoó. Yeebdih yooópdih wā naóhna caá. Queét wébítidih ded pah ī yapachah Diosdih naáwát tūat niijná, queétdih en daonit ángelwā wā űip pebhna ĩpī bejna caá.* ¹¹ Weém nihat cáacwā úud jeñé, nin baácdih moón yeejép chājnit, iiguipna bejnit déedih táí abudih wā jūáwáp jī. ¹² Queét iiguipna bejnit, būdñit ovejawā panihnit ī jumna caá. Pānihnit ī jumachah, nin wā naáwátidih űi táí jenah joyó: Cien ovejawádih bíbohni bíic oveja ā būdúchah ennit, ¿ded pah tígaa ā chājbi, yeéb űi jenah joyóchah? Bitā noventa y nueve ovejawádih ī jeémát

yĭlip jumapboó jwejnĭt, caán būdñidih bididih ā bejbipna caá. ¹³ Yooópdih yeebdih wā naóhna caá. Caán būdñidih ā bid juyóchah, ā jwejnĭt noventa y nuevedih ā weñat chah caán ā bid jumiboodih ā wēbipna caá. ¹⁴ Pānihat pah wā űip jeáboó jumni nin oboh jumni panihni būdñit ī jumatdih ā náah yaccan caá”, Jesús ā niijíp jī.

Bitā Jesúthwā meemdih ī yéej chājachah, ded pah chājat
(Lc 17.3)

¹⁵ “Ded weemdih jepahni meemdih ā yéej chājachah, míic ámohat tūat niijná, bitā ī joicáboob caandih míic wéhenadih ma bejeé. Páant ma niijíchah joinit, ā jepahachah, űi jwáub míic pej jumbipna caá, páant mantih.* ¹⁶ Obohjeéhtih, meemdih ā jepachah báach, Dios ā watat pah, bitā chénewádih ma namah bejeé, queét ī joyóchah, caandih míic wéheat tūat niijná.* ¹⁷ Yeéb bíic peihcannitdih ā jepachah enna, wūhwā nihat űi míic wáacpna caandih űi namah bejeé, ā yéej chājatdih ma naáwáchah, queét nihat ī joyát pínah niijná. Pānihna, míic wáacnitidibut ā jepachah enna, Diosdih náahcan, ā yéejatdih cádahícat peéh, caandih űi pej jum cádahaá.

¹⁸ “Yooópdih yeebdih wā naóhna caá. Ded ā yéej chājatdih cádahcat jīb, ‘Meém yéejatdih yohcanni ma jumna caá’, yeéb wūhwā űi niijíchah, Diosbat caandih bíic yooob ā niijbipna caá. Ded ‘Wā yéej chājatdih jīgahnit, wā cádahna caá’, niijnidih ‘Meém yéejatdih yohni ma jumna caá’, űi niijíchah, Diosbat caandih bíic yooob ā niijbipna caá.*

¹⁹⁻²⁰ “Chénewā, bíic peihcannit wūhwā űi míic wáacachah, űijeéh wā jumna caá. Pānihna, det chénewā Diosdih űi uábat pínahdih bíic yooob űi jenah joyóchah, wā űip jeáboob jumni űi uábat pah ā chājbipna caá”, Jesús jwúitdih ā niijíp jī.

²¹ Páant Jesús ā niijíchah joinji Pedro ā pebh juibínit, nin pah caandih ā niijíp jī:

—¿Maá, wā dée dawá láa weemdih ā yéej chājachah, débóo láa tígaa caán ā yéej chājatdih wā űij cádahbi? ¿Siete láa cádahat ā náah níit? ā niij uábh joyóp jī.

²² —¡Ma joyóo! Bíih meemdih dawá láa ā yéej chājachah yuhna, siete láajah ĩj cádahat ā náahcan caá. Obohjeéhtih, páant ā yéej chājachah yuhna, meémoob caandih ma jwáub náhnica bojoó, Pedrodih Jesús ā niij jepahap jī.*

Teo wāhni bíih ā jīb būdúátdih ā quíib būdúat naáwát

* 18:8 Mt 5.30 * 18:9 Mt 5.29 * 18:10 Ez 34.16; Lc 9.10 * 18:15 Lc 17.3 * 18:16 Dt 19.15 * 18:18 Mt

16.19; Jn 20.23 * 18:22 Lc 17.3-4

²³ “**Bitá** í yéej chájatdih quíib **buudátdih** jengah joinít, nin wá naawátidh ñi táí jengah joyoó: **Dios** á maáh jumat nin pah á jumna caá. **Biíc** baácdih moón í maáh á pebh moón caandíh í jíib **buudánachah**, í jíib **buudátdih** á jíib cháj **beedáát** tútup be. ²⁴ Í jíib **buudáátdih** á jengah enechah, **biíc** caandíh teo wáhniboó **búdí** yoobat á jíib **buudánap** be. **Búdí** á jíib **buudáátdih** jéihnit, caandíh á pebh á bid bojop be.

²⁵ Á jéih jíib chájcah enna, á maáhboó caandíh, yad, á weh, nihat áih bií dée biíc dih bitaboodíh á jíib chájat tútup be, **queét** í júbjéh á jíib **buudáátdih** á jíib chájat **táut niijná**. ²⁶ **Páant** á jíib chájat **táutachah** joinít, caán **búdí** jíib **buudániboó** á maáh pebh **bódicha** caj yoh ñajnit, **búdí** á **uábup** be. ‘Maá, **weemdíh** jígah ennit, ma pái jwahuú. **Meemdíh** wá jíib **buudáátdih** wá jíib cháj **beedátipna caá**’, á niijíp be.

²⁷ **Páant** á niij **uábúchah** joinít, caandíh jígah ennit, ‘**Weemdíh** ma jíib **buudáát** á **juma naáh**’, á maáh caandíh á niijíp be.

²⁸ “**Páant** á niiját **táttimah**, **búdí** jíib **buudánijiboó** bac bejnít, biih caán biíc dih í maáhdih teo wáhnidih á **jwááap** be. Pánih **jwááhnit**, caánboodíh bainí á jíib **buudáátdih** íjnit, áih **but nahdih jöp** teonít, ‘í **Weemdíh** ma jíib **buudáátdih** waícanjeh ma jíib **chájaal**’ caandíh á niijíp be. ²⁹ **Páant** á niijíchah joinít, caán bainí jíib **buudániboó** á pebh **bódicha** caj yoh ñajnit, caandíh **búdí** á **uábup** yuh be. ‘**Weemdíh** jígah ennit, bainí ma pái jwahuú. **Meemdíh** wá jíib **buudáátdih** wá jíib cháj **beedátipna caá**’, á niijíp yuh be. ³⁰ **Obohjeéhtih**, páant á niij **uábúchah** yuhna, caandíh jígah encanjeh, caánboó á jepahcap be. Pánih jepahcan, caán teo wáhnidih **nemat muúboó** á **nemat tútup** be. Á jíib cháj **beedánachahna**, caandíh áta **baca tagaá**.

³¹ “**Pánihna**, **búdí** jíib **buudániji** bainí jíib **buudánidih** páant á chájachah enna, íjnit, bita teo wáhnitboó í maáhdih naóh yacadih í bejep be. ³² **Páant** í naóh yacachah joinít, í maáh í naóh yacnidih bid bojnít, nin pah caandíh á niij **jéihñup** be: ‘í **Meém** yeejép **pohba caá!** **Meém** **weemdíh** **búdí** ma **uábúchah**, “**Búdí** ma jíib **buudáátdih** á **juma naáh**”, wá niijíp yuh be. ³³ **Obohjeéhtih**, **meemdíh** páant wá niijíchah yuhna, bac bejnít, **meemdíh** bainí jíib **buudánidih** **meémboó** mat **jígah** encap wat be. Ma jíib **buudáátdih** wá **náhnicat** pah **mantih**, caánboó **meemdíh** á jíib **buudáátdih** ma **náhnica**, áta **tái tagaá**. ¿**Depánih** **tibeé** caandíh **jígah** encanjeh, páant ma cháj?” á maáh caandíh á niijíp be. ³⁴ **Páant** niijnít, **búdí** íjnit, **nemat**

muúboó caandíh á **nemat tútup** be. Á jíib cháj **beedánachahna**, áta **baca tagaá**.

³⁵ “**Caan** páh **tigaá** **Dios** **yeebdíh** á **chájtipna caá**. **Yeéb** nihat ñi **déewá** **yeebdíh** **yeejép** í **chájatjidih** ñi **quíib** **buudcáh** **ennit**, caánboó **yeéb** ñi **yéej** **chájatjidih** **but** **biíc** **yoo**bo á **quíib** **buudcán** **niit**”, **Jesús** **jwiítdih** á niijíp jí.

19

Í weha mána yaáhdhíh í yohcat
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ **Páant** niij naóh péanit, caán Galilea baáboó **jumníj** **Judea** baáca **Jesús** **jwiítdih** á **namah** **bejep** jí. Pánih **bejnít**, caáná **juibína**, **Jordán** **mujdíh** **chúuh** **bejnít**, **conanaamánt** **jwí** **juibínap** jí. ² Pánih caáná **juibínit**, **jwí** **jib** **bejehchah**, **dawá** **cáacwá** **jwiítdih** í **péenap** jí. **Páant** í **péenachah** **ennit**, **íjeéh** **bejnít** **wánnitdih** **Jesús** á **boonanap** jí.

³ **Páant** **jwí** **bejehchah**, **jwiítdih** **jwááhnit**, **biquína** **fariseowá** nin pah **Jesús** **dih** í **niij** **uábh** **joyóp** jí, **ded** **pah** á **jepahachah** **joinít**, **caandíh** **naóh** **yacat** **táut** **niijná**:

—**Jwí** **weha** **mána** **yaáhdhíh** **jwí** **yohochah**, áta **tái** **taniit**? ¿**Dios** á **watáboó** páant **niit** á **chájat** **tú**tup, ma **jengah** **joyóchah**? í **niij** **uábh** **joyóp** jí.

⁴ —¿**Moisés** **nin** **pah** á **niij** **daacátjidih** **ñi** **bohé** **jwuhcannit** **jíi**? ‘**Dios** **biílmah** **nin** **baácdih** **chájni** **newé** **yaddihbut** á **chájap** **wut** **jí**’, á **niij** **daacáp** **tají**.* ⁵ **Páant** **niij** **daácnit**, **nin** **pahbut** á **táut** **niij** **daacáp** **tají**: ‘**Páant** á **chájachah**, **newé** á **mánadh** **cádahnit**, **yadjíh** **biíc** **dih** á **jumbipna** **caá**. **Pánih** **jumna**, **queét** **chénewá** **jumna** **yuhna**, **biíc** **bácah** **panihnit** **caá** í **jumap**’, á **niij** **daacáp** **tají**.* ¿**Páant** á **niij** **daacátjidih** **ñi** **bohé** **jwuhcannit** **jíi**?

⁶ **Páant** á **daacátji** **pah** **queét** **chénewá** **jumnitji** **biíc** **bácah** **pah** í **jumna** **caá**. **Pánihna**, í **téihya** **chéwechah**, **Dios** **jeh** **tigaá** **queétdih** **biíc** **dih** á **jumat** **táutna** **caá**. **Páant** **biíc** **dih** á **chájachah**, **queétej** í **múic** **cádahcat** **caá** **náahap**, **Jesús** **queétdih** á **niijíp** jí.

⁷ **Páant** á **niijíchah** **joinít**, **queét** **fariseowá** **nin** **pah** í **jwáub** **niij** **uábh** **joyóp** jí, páant **mantih**:

—**Meém** páant ma **niijíchah** **yuhna**, **Moisés** **jeh** **nin** **pah** á **niij** **daacáp** **tají**: ‘**Majejeh** **bólidih** **yohíhna**, “**Meém** ma **táicat** **enna**, **meemdíh** **wá** **yohna** **caá**”, **niij** **daácnit**, **caántdih** **ñi** **wáhuú**. **Páant** **niij** **daác** **wáhnit**, **majeéh** **bólidih** ma **yohochah**, á **táina** **caá**’, **Moisés** á **niij** **daacáp** **tají**.* ¿**Páant** ma **niijíchah** **yuhna**, **Moisés** **boó** **depanih** **tigaá** páant á **niij** **daácji**? í **niijíp** **yuh** jí.

* 19:4 Gn 1.27; 5.2 * 19:5 Gn 2.24 * 19:7 Dt 24.1-4; Mt 5.31

⁸ —Ñi nuowā Diosdih ī yap yohochah enna, Moisés nin pah āt niij daacáp tajī ī weha mánadiah yohna, páant tíi ī chāj dáhwa naáh', āt niij daacáp tajī. Páant ā niijchah yuhna, biíhmah pohba páant āt nihcap tajī. ⁹ Obohjeéhtih, weémbo yeebdíh nin pah wā naóhna caá: Ded ājeéh bólidih yohna, biíhjih mī yeejép chājcah yuhna, biíh wilidih jwáub áa jumna, caántjih yeejép chājna caá ā chājap. Pánihna, ā yohnihjidih áa jumribut caántjih yeejép ā chājna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.*

¹⁰ Páant ā niijchah joinit, jwiit ā bohénit caandih nin pah jwī niijíp jī:

—Páant newé yadjih ī míc yohat ā táicah, áa wihcah áta túi tagaa, jwī niijíp jī.

¹¹ —Yeéb ñi niiját pahjeh tígaa ā jumap. Dios biquína ā ñionitdihjeh ā áa jumat táutcan caá. ¹² Biquína neoná yaáhdih náhcannit pínah ī cáac jumna caá. Bitadiah fih quehli túbndih ī íb yohochah, yaáhdih náhcannit ī jumna caá. Bitaboó Diosdih teo wáhnit jumat táut niijná, yaáhdih ī bidcan caá. Pánihna, ded túi joini jumna, Diosdih teo wáhat táut niijná, páant tígaa jumat náahap, Jesús jwiitdih ā niijíp jī.

Jesús wébitdih ā uáabát

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Páant jwiitdih ā naawát túttimah, Jesús queétdih ā teo jáha uábat pínah niijná, cáacwā ī wehdih ā pebhna ī ub juyáp jī. Páant ī ub juyácah ennit, jwiit ā bohénitboó queétdih jwī jípónih jūhñap jī.

¹⁴ Páant jwī jūhñachah joinit, Jesús jwiitdih nin pah ā niijíp jī:

—Wébit wā pebh ī júúwá naáh. 'Ñi bejca bojoó', queétdih ñi niijcá bojoó. 'Dios wá maáh caá', niijnit, queét wébit caá túi jenah joinit ī jumap. Pánihna, Dios ā maáh jumapna waadnitboó nit wébit ī jenah joyát pah jenah joinit ī jumna caá, ā niijíp jī.

¹⁵ Páant niijnit, queét wébitdih ā teo jáha uáabú jī. Pánih uábh péanit, jwiitdih ā jwáub numah bejep jī.

Dawá bií dée bíbohni Jesúsdih ā uáubh joyát

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Páant jwiitdih ā numah bejchah, biíc newé Jesús pebh jwinit, nin pah caandih ā niij uábh joyóp jī:

—¿Bohéní, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tígaa túinidih wā chājbi? ā niijíp jī.

¹⁷ —¿Dépanih tígaa túi chájat pinadhíh weemdih ma uábh joi? Diosjeh caá táini. Páantjeh Diosjeéh jumíhna, ā wutat pah ma chájaa, caandih Jesús ā niij jephahap jī.

¹⁸ —¿Ded wutatdih niij tígaa ma chāj? ā niij jwáub uábh joyóp jī.

—Cáacwádhíh ma mao yohca bojoó. Ma áa nihcannijh ma yéej chájca bojoó. Ma nuumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó. ¹⁹ Ma mánadiah ma túi chájaa.* Meemjéh ma míc oyat pah bitadiahbat ma oyoó.* Nin wutatdih jephah caá náahap, Jesús caandih ā niij jephahap jī.

²⁰ —Caán wutatdih weém wápī yap yohcan caá. ¿Diosjeéh túi jumat táut niijná, ded panihat tígaa weemdih páantjeh ā judh? Jesúsdih ā jwáub niij uábh joyóp jī.

²¹ —Meém yéejat wihcanni jumíhna, nihhat míh bií déedih jīb chāj wáhdih ma bejeé. Pánih jīb chájnit, nihhat ma jīb teonidih moh yéejnitdih ma jwáub wáhuú. Páant ma wáhuchah, nin baácboó ma bíbohathji chah táini míh pínah Dios pehbboó ā jumipna caá. Pánih queétdih wáhpéanit, wájeéh ma júúwá, Jesús caandih ā niijíp yuh jī.

²² Obohjeéhtih, páant ā niijchah joinit, dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jīb chāj wáhíhcan, bádí ā jgahap jī. Pánih jgahnit, jephacanjeh, ā jwáub bejep jī.

²³ Páant ā bejchah ennit, Jesús jwiitdih nin pah ā niij naawáp jī:

—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ded dawá bií déedih bíbohni Dios ā maáh jumapboó ā bejihichah yuhna, caandih ā buona caá. ²⁴ Camelloboó awí íitbitdih ā yabac bejihichah nihna, áta buo tagaa. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios ā maáh jumapboó ā waadíhichah yuhna, bádí ā buona caá, ā niijíp jī.*

²⁵ Páant ā niijchah, joi wáhi bejnit, nin pah Jesúsdih jwī niijíp jī:

—Páant ma niijchah bácah, Dios ā jumapboó ded ā jéih waadcán nit, jwī niijíp jī.

²⁶ —Cáacwā ded pah ī jenah joyátjihjeh ī túi chájihna yuhna, Dios pehbboó ī jéih bejan nit. Diosjeh caá úguipna bejnit déedih ā túi ubap. Caanjéh tígaa nihatdih chāj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandih ā wihcan caá, jwiitdih ā niijíp jī.

²⁷ Páant ā niijchah joinit, Pedroboó caandih nin pah ā niijíp jī:

—Maá, weemdih ma joi jwáhuú. Ma-jeéh pécat táut niijná, jwiitboó nihatdih jwī cádahap jī. ¿Páant jwī chájat jīb, dedédh tígaa jwiitdih ma wáhibi? ā niijíp jī.

²⁸ —Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Péni yeó jáap túttimah, nihhat jáap míc ā táut nuumbipna caá. Caán láa weém nihhat cáacwā úud jeñé, jeáboó maáh wā jumipna caá. Páant maáh wā jumuchah, yeéb wā bohénitboó

* 19:9 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

* 19:18 Ex 20.13-16; Dt 5.17-20

* 19:19 Ex 20.12; Dt 5.16

* 19:19 Lv 19.18

* 19:24 Pr 11.28

judiowã doce poómpnadih wãjeéh watnit ñi jumbipna caá.* ²⁹ Ded weemdih teo wáhat táut niijná, áih muú, á mána, á déewá, á weh, áih wápchidih yuh buca á cádahachah, Diosboó caandih chah á jwáub wáhibna caá. Pánih cádahnit, weemdih teo wáhnitboó Diosjeéh páantjeh í táí jumbipna caá. ³⁰ Obohjeéhtih, nin baácboó dawá maáta panihnitji Dios pehbhoó oboh jumnit í jumbipna caá. Nin baácboó dawá oboh jumnitji jeáboó maáta í jumbipna caá, Jesús jwiítidih á niijíp jĩ.*

20

Iguíhadih teonit naáwát

¹ “Dios á maáh jumat nin pah á jumna caá: Iguíha mínah chebitjeh áih iguíhadih teo wáhnit pínahdih bididih á bejep be. ² Pánih bejnit, jwááhna, queétdih nin pah á niijíp be: ‘Wíih iguíhadih ñi teo wáhat jib jwípí jib chájat pah yeebdih wá wáhibna caá’, á niijíp be. Páant á niijichah joinit, tewedih í bejep be. ³ Las nueve dée, jib chájat tólihna pehbhoó á bejep be. Pánih bejnit, bita caanjih áhnitdih á enep be. ⁴ Pánih ennit, queétdihbat nin pah á niijíp be: ‘Yeebbát wíih iguíhaboó tewedih ñi bejeé. Teo cádahat horadidh ñi tewat jib wá wáhibna caá’, queétdih á niijíp be. ⁵ Páant á niijichah joinit, queétdihbat tewedih í bejep be. Yeó jáap tac yoób bejna, bita áhnitdih jwááhnit, biic yoób queétdihbat á niijíp be. Las tres dée bita áhnitdih jwááhnit, biic yoób queétdihbat á niijíp be. ⁶ Las cinco dée bita áhnitdih jwááhnit, nin pah queétdih á niijíp wáhb joyóp be: ‘¿Dépanihna nihát yeó jáap teocan, áh tigaá ñi cháj?’ á niijíp be. ⁷ ‘Jwiítidih tewat watni á wihcan caá’, í niijíp jepahap be. Páant í niijichah joinit, iguíha mínah queétdih nin pah á niijíp be: ‘Wíih iguíhana bejnit, ñi teobi jwáhuú’, queétdih á niijíp be.

⁸ “Cheyeh caán iguíha mínah caandih teo wáhni maáhdih nin pah á niijíp be: ‘Queétdih teonitdih jwáwát táutnit, í tewat jib ma wáhuú.* Pée jwinítidih í tewat jib ma jwíih wáhuú. Páant queétdih ma wáhat táttimah, í játih jwinítidih ma wáhuú. Pánih queétdih jib cháj péa, bita í játih jwinítidih ma wáhuú. Queétdih wáh péa, bita í játih jwinítidihbat ma wáhuú. Queétdih wáh péa, waoh jwinítidih ma jib wáhuú’, á niijíp be. Pánihna, á niiját pah queétdih á jib chájap be. ⁹ Las cinco dée tewedih jwinítidih nihát yeó jáap í tewat jib pah bóo á wáhap be. ¹⁰ Queétdih

nihat teonitdih biic yoób á wáhap be. Queétdih waoh tewedih jwinítidih ‘Jwiítidih chah á jib wáhibna caá’, í niijíp jenah joyóp yuh be. Obohjeéhtih, queétdihbat biic yoób á wáhap be. ¹¹ Queétdih biic yoób míc á jib chájachah enna, caandih bádí íjnit, nin pah í niijíp jwíih wáhap be: ¹² ‘Jwiítidih nihát yeó jáap, tabit á chájachah, bádí jwí tewechah, queétdih pée jwinítidih biic horabitjeh í tewechah yuhna, jwiítidih nihát biic yoób ma jib wáhat, á táican caá’, caandih í niijíp be. ¹³ Páant í niijíp jwíih wáhap joinit, nin pah biic jweéh jwinítidih á niijíp be: ‘Meemdih wá niijátji pah tigaá wá jib chájap. Ñi tewat jib wáhnit, meemdih wá yeecan caá. ¹⁴ Ma tewat jib wáhnit, ma bejeé. Weém wá náahat pahjeh queétdih baini teonitdihbat meemdih wá wáhat biic yoób wá jib wáhap be. ¹⁵ Ded pah wíih dinerójih chájna, wíih pínahjeh caá. Weém queétdih moh yéejnitdih jígah ennit, bádí wá jib wáhachah enna, ¿yeébbóo íj nit, páant ñi niijíp?’ iguíha mínah queétdih á niijíp be.

¹⁶ “Pánihat pah tigaá det waóhnitji péenit í jumbipna caá. Péenitjiboó waóhnit í jumbipna caá”, Jesús jwiítidih á niijíp jĩ.*

Jesús á wanat pínahdih á jwáub naáwát
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Páant niijíp péenit, dawá cáacwá jwíjeéh í péenachah. Jerusalén tátchina bejni namádh jwí bejep jĩ. Pánih bejna, chibít ywáup jwiítidih namah waoh bejnit, jwiítidihjeh nin pah Jesús á niijíp naáwáp jĩ:

¹⁸ —Jerusalén tátchina bejna caá jwí chájap. Caaná jwí jwíbiát táttimah, weém nihát cáacwá úud jeénédh eníhcanniboó sacerdotewá í maátadidh, Moisés á wetatjidih bohénitdihbat á duó wáibipna caá. Páant á duó wáyachah, weemdih teonit, í mawat táutbipna caá. ¹⁹ Pánih mawat táutnit, judiowá níhcannitdih í jwáub wáh yapabipna caá. Queétdihbat weemdih deohnit, í puñat táttimah, cruzboó í péoh dodh mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, biic peihcanni yeó jáap táttimah, wá íp weemdih á jwáub boobipna caá, á niijíp jĩ.

Santiagowá ín Jesúsdih mi wáwbát
(Mr 10.35-45)

²⁰ Pánihat táttimah, Zebedeo á weh ímboó mi weh bíidih Jesús pebh joinit, caandih wáwbát táut niijná, mi bódhica caj yoh ájap jĩ. ²¹ Páant mi bódhica caj yoh ájachah ennit, Jesús nin pah á niijíp wáhb joyóp jĩ:

* 19:28 Mt 25.31; Lc 22.30 * 19:30 Mt 20.16; Lc 13.30
Lc 13.30

* 20:8 Lv 19.13; Dt 24.15 * 20:16 Mt 19.30; Mr 10.31;

—¿Ded pah wā chājatdih tigaá ma náah? ā niijíp jī.

—Maáh waadná, nit chénat pah wā weh meém bícdih ī wutat pínah niijná, bíic ma jéihyepmant bóo buwámant, bíihdih wáyámant bóo buwámant ma chúdat tútut, mi niijíp jī.

²² —Ded pah ñi uábátdih ñi jéihcan caá. Ded wā maáh jumapboó jumíhni, weemdih yeejép ā yapat pínah, bíic yoobó caandíhbat ā yapachah yuhna, weemdih cádahcat caá náahap. Pánih cádahcan, wā maáh jumapboó wājeéh ā wutbípna caá. ¿Yeebíhbat páant yeejép ā yapachah yuhna, ñi cádahbican naniit? mi wehdih Jesús ā niijíp jī.

—Jwí cádahcan niit, ī niij jepahap jī.

²³ —Yoobópdih yeebíh wā naóhna caá. Yeejép wā yapat pah yeebíh bíic yoobó ñi yapbípna caá. Obohjeéhtih, wājeéh wutnit pínahdih weemboó wā jéih ñiocan caá. Wā ípboó queétdih átát ñiwip taga, Jesús queétdih ā niijíp jī.

²⁴ Páant ī niij uábáchah joinit, jwiit diezboó queétdih jwí íjip jī. ²⁵ Páant jwí íjítadh ennit, Jesús jwiit nihadidh ā míic wáacat tútutap jī. Páant jwí míic wáacachah, nin pah jwiitdih ā niij naáwáp jī:

—Judíowā nihcannit ī maátaboó íih cáacwádh tabit wutnit ī jumatdih ñi túi jéihna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, queét wutnit ī jumap pah yeéb ñi jumca bojoó. Yeebboó maáta jumíhna, bitadidh túi teo wáacnit ñi jumá.* ²⁷ Waóhñit jumíhna, teo wáhnit pah jumap caá náahap.* ²⁸ Weém nihac cáacwá úd jeñeéboó cáacwá weemdih ī teo wáacat pínah niijná, nin baáčboó wā jüóhcap jī. Obohjeéhtih, cáacwádh teo wáacat tútut niijná, queét iiguipna ī bejat déedih wun wáhdidh wā jüwáp be, Jesús ā niijíp jī.*

*Jesús chénewā jéih encannitdih ā booaat
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Jwiit Jerusalén tatchina bejna, Jericó tatchidih jwí chóop yap bejep jī. Páant jwí chóop yap bejehah, dawá cáacwábut jwiitdih ī péenap jī. ³⁰ Jericó wáhyat júda jécdih bac bejnit, chénewā jéih encannit namá jwéedih ī chúduchah, jwí enep jī. “Jesús, Nazaret tatchidih bóo caá ā yap bejep”, bita ī niijíchah joinit, nin pah ī niij ñaac ejep jī:

—iMaá, David jumá, Dios ā wahní jwiitdih ma jgah en teo wáacá! ī niijíp jī.

³¹ Páant ī niij ñaacáchah joinit, cáacwáboó queétdih jüihnit,

—iPáant bóojeh! Ñi ñaac cádaaha, ī niijíp yuh jī.

Obohjeéhtih, páant ī niij jüihñuchah yuhna, queétdih joiacánjeh, chah ī ñaacáp jī:

—iMaá, David jumá, Dios ā wahní, jwiitdih ma jgah en teo wáacá! ī niijíp jī.

³² Páant ī niij ñaacáchah joinit, Jesús chāo ñáh, ā pebhna jüwát tútutnit, queétdih nin pah ā niijíp jī:

—¿Ded pah wā chājatdih tigaá ñi náah? ā niijíp jī.

³³ —Maá, jéih enatdih caá jwí náahap, ī niijíp jī.

³⁴ Páant ī niijíchah joinit, Jesús queétdih jgah ennit, íih quíbidih ā teo jáhanap jī. Páant ā teo jáhanachahjeh, ī yoób enep jī, buca. Pánih ennit, caandih ī péenap jī.

21

Jesús wā Jerusaléna ī waadát

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalén tatchina toáh juibínit, Olivo wát jumni pácahi jumni jeeboó jwí juibínap jī. Pánih juibí, páuh laab béjna, Betfagé wát jumni tatchibitdih jwí toáh juibínap jī. Caanná juibínit, Jesús chénewā jwíjeéh jumnitdih caán tatchina ā wahap jī. ² Pánih wahnit, nin pah queétdih ā niij wutap jī:

—Con tatchina waadnit, burroma mi wáuh bíicdih ñi enbípna caá. Pánih en, queétdih wutnit, weemdih ñi ub jüóh wáhuá. ³ Páant ñi ub jüwáchah ennit, cáacwá yeebíh ī uábh joyóchah, nin pah ñi niij jepahaá: ‘Jwí maáh queétdih ā náah jwuhap be. Péanit, queétdih ā jwáubabípna caá’, ñi niijí, Jesús ā niijíp jī.

⁴ Páant ā yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani Zacaríasjini nin pah át niij daacáp tajji:

⁵ “Jerusalén tatchidih moondih nin pah ma niij naáwá: ‘Dios weemdih nin pah ā niiját tútutap be: “Ñi eneé, ñi Maáh ñi pebhna ā jüóhna caá. Caán oboh jumni pah burro wáuhjih chúudni ā jüóhbípna caá”, Jerusalén tatchidih moondih ma niijí’, weemdih ā niijíp be”, Zacarías át niij daacáp tajji. (Zac 9.9)

⁶ Jesús ā wahnitboó bejnit, ā niijátjini pah ít chāyap wut jī. ⁷ Burroma, mi wáuh bíicdih ī ub juyáchah, jwíh jih bóo yéguedih too dugnit, burromajih mi wáuhjihbut jwí cáagap jī. Páant jwí cáagat túttimah, Jesús caán burro wáuhjih ā páuh laab chúdup jī. ⁸ Pánih chúudnit, Jerusalén tatchina jwiitdih ā numah bejep jī. Páant ā bejehah ennit, dawá cáacwá íih jih bóo yéguedih too dugnit, Jesúsdih wéina, namáboó ī jwej waáwáp jī. Bitaboó ī bóodniji táam nuonadih ubnit, queétdih Jesúsdih wéina, namáboó ī jwej waáwáp jī. Páant ī jwejni chóona,

* 20:26 Lc 22.25-26 * 20:27 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26

* 20:28 Lc 22.27; Jn 13.12-15

náonajih Jesús á bejep jî. ⁹ Páant Jesús á bejchah, á waawápmant moón, á méimant péenitbut caandih wéinit, bífcidih nin pah í níij ñaacáp jî:

—¡David juima, Dios á wahni, jwiítidih ma táí ubuú! ¡Meém jwí maáh pínahdih búdí jwí wéina caá! í níij wéi ñaacáp jî. *

¹⁰ Pánih bejnit, Jerusalén tútchina jwí waadáchah, caanjîh jumnitboó en wáhi bejnit, nin pah í níij múic úbhh joyóp jî:

—¿Nin déhe tígaa? í níijíp jî.

¹¹ —Nin Jesús, Galilea baác, Nazaret tútchidih bóo, Dios naawátidih naoh yapani caá, bita queétdih í níij jepahap jî.

*Jesús Dioih muuná á waadát
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.12-23)*

¹² Jerusalén tútchina waadnit, Dioih muu jóocmant bóo juúhdih Jesús jwiítidih á numah waad béjep jî. Pánih waad béjnit, caanboó jíib chájnítidih á ñuun yóh bacanap jî. Dinerodih túut nuumnit í cáagat naanádih ub yoh áacanit, jopwádih jíib chájnítih chéudat naanádihbat á ub yoh áacanap jî. ¹³ Pánih ub yoh áacanit, Jesús nin pah queétdih á níij jühñup jî:

—Dios naawátidih naoh yapani nin pah át níij daacáp tají: ‘ “Wíih muú cáacwá weemdíh í úbát pínah muú caá”, Dios á níijíp be’, ít níij daacáp tají. * Obohjeéhtih, cáacwá Diosdih úbúdíh í juyúchah yuhna, yeébbóo queétdih yeenit, nuumná caá ñi chájap. Pánih nuumnit, Dioih muudih yéjanit, nuumnit í jumat pínah muú chájna caá ñi chájap, á níijíp jî.

¹⁴ Páant Dioih muudih Jesús á jumat pónih, dawá jéih encannit, wúat nahjîh bejnitbut á pebhna í juyúp jî. Páant í juyúchah ennit, queétdih á boonanap jî. ¹⁵ Obohjeéhtih, queétdih á boonanachah ennit, caanjîh jumnit sacerdotewá í maáta, Moisés á watatjidih bohénitbut Jesúsdih búdí í íjip jî. Jwíjeéh péenit webítboó “¡David juima, Dios á wahni, jwiítidih táí ubni pínah, meemdíh búdí jwí wéina caá!” í níij ñaac cádahcah joiná, chah í íjip jî. ¹⁶ Pánih íjip, Jesúsdih nin pah í níij jühñup jî:

—Meemdíh páant í níij ñaacáchah, ¿ma joicán níit? Páant í níijcá bojo naáh, Jesúsdih í níijíp jî.

—Wá joiná caá. Obohjeéhtih, Davidji Dios naawátidih naoh yapani nin pah á níij daacátjidih ¿yeébbóo ñi bohécannit jíí? ‘Webítidih, bita í túhñitdihbat meém ma wéi naawát túutna caá’, Diosdih wéinit, David át níij daacáp tají, (Sal 8.2)

Jesús queétdih á níij jühñup jî.

¹⁷ Páant níij péanit, queétdih cádahnit, caán tútchimant Jesús jwiítidih á numah bac bejep jî. Pánih bac bejna, Betania tútchidih juibínit, caan chéi caanjîh jwí úwup jî.

*Higuera nahdih Jesús á wunat tútat
(Mr 11.12-14,20-26)*

¹⁸ Cheibit bóo yeól jáapdih, Betania tútchiboó úonitji Jerusalén tútchina jwúub bejna, Jesúsboó át nuugúp wunup tají.

¹⁹ Pánih nuugúp wunna, namá jwéejdih lajni higuera nahdih ennit, áih quehedih jeémihna, caan náh pebh enedih á bejep yuh jî. Obohjeéhtih, caan náhboó quehcan, táini wawájeh pohba á jumup jî. Páant á quehcatdih enna,

—¡Ma jwúub quehcan níit! caan náhdih á níijíp jî.

Páant á níijíchahjeh, áih núona á díib téhah bejep jî.

²⁰ Páant á wunuchah ennit, jwiít á bohénitboó jwí en wáhi bejep jî.

—¿Dépanih tígaa waicanjeh á wunah bej? Jesúsdih jwí níij úbhh joyóp jî.

²¹ —**Yoo bópdih yeebdih wá naóhna caá. Dios á wépatdih táí jenah joiná, nin nahdih wá chájat pahjeh muntih yeebát ñi jéih chájbipna caá. Páant wá chájat chahbut ñi jéih chájbipna caá. Con jeedih ‘Conmant bejnit, búdí mujna ma buúg báahá’, ñi níijíchah, ñi wutat pah á yap-bipna caá.*** ²² **Diosdih táí jenah joinit, ded pah caandih ñi úbát pah á chájbipna caá,** Jesús jwiítidih á níij jepahap jî.

*Jesús á wépat
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)*

²³ Pánih bejna, Jerusalén tútchina juibí, Dioih muudih waad béjnit, Jesús cáacwádih á jwúub bohénap jî. Páant á bohéat pónih, sacerdotewá í maáta, jwiít judíowá jwí maátabat á pebh junit, nin pah caandih í níij úbhh joyóp jî:

—¿Déh wépatjîh tibeé jwíin páant ma cháj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant á wat? í níijíp jî.

²⁴ —**Yeebdih wá jwiíh úbhh joibípna caá. Weemdíh ñi táí jepahachah, weebát yeebdih wá jepahachah caá.** ²⁵ **Juan Daabánidih ¿déhe tígaa át watji? ñi jenah joyóchah. ¿Dios át watjican taniit? ¿Cáacwáboo níit caandih ít daabáat túutjip? yeeb ñi jenah joyóchah,** Jesús queétdih á níij úbhh joyóp jî.

Páant á níij úbhh joyóchah joinit, queétdjeh nin pah ít múic níijíp wat jî: “¿Ded pah tígaa jwí níij jepahbí? ‘Dios caá Juandih át watjip taga’, jwí níijíchah, ‘Páant á jumuchah yuhna, ¿dépanih tíjii caandih ñi jepahcan?’ jwiítidih á níij jühñupna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naawátidih naoh yapani yoobat á jumup jî’, í níij jenah joiná caá. Páant í

* 21:9 Sal 118.25-26 * 21:13 Is 56.7b; Jer 7.11 * 21:21 Mt 17.20; 1Co 13.2

nij jengah joyóchah, ‘Cāacwājeh caandih īt daabáat tútjip taga’, jwí nij jepahachah, jwiítidih búdí ī ijbipna caá’, īt míc niijíp wut jī. ²⁷ Pánih míc wéhe péanít, nin pah Jesúsdih ī nij jepahap jī:

—Jwiít jwí jéihcan caá, ī niijíp jī.

—Caán láa bácah weemdih wutnidih weembát yeebdih wā naóhcan niít, Jesús queétdih ā niijíp jī.

Biíc newé ā weh ded pah ī chājat naáwát

²⁸ Páant niij péanít, jwí maátadih Jesús nin pah ā jwáub niij naáwáp jī:

—Nin wā naáwátidih ζded pah ñi nij jengah joi? Biíc newé chénewā ā weh ī jumap be. Pánihna, biíc yeó jáap ī ípboó weép jeñédih, ‘Wáuhá, buu wíih iguĩhaboó tewedih ma bejeé’, ā niijíp be. ²⁹ ‘Wā bejcan caá’, ā nij jepahap be. Páant ni-ijná yuhna, jwáub jengah joinít, tewedih ā bejep be. ³⁰ Túttimah, ā úuddihbut biíc yoobó ā niijíp be. ‘Wā bejmi caá’, ā nij jepahap yah be. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, ā bejcap be. ³¹ ζDed tígaa ā ípídh ā túi jepah? Jesús queétdih ā niijíp jī.

—Weép jeñéboó ā túi jepahap be, queét ī nij jepahap jī.
—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Romano maátadih néo úúbh wáhnit, deoh nah jumnit yaádh biícidih yeéb játih Dios ā maáh jumatdih ī waadná caá. ³² Juan Daabáni cāacwādih bohénadih jwiná, ded pah ñi túi chājat pínahdih yeebdih át naáwáp tajī. Páant ā naáwáchah yuhna, yeéboó caandih ñit jepahcap tajī. Obohjeéhtih, queét néo úúbh wáhnit, deoh nah jumnit yaádhbut īt túi jepahap tajī. Páant ī jepahachah enna yuhna, yeéboó túut nuúmíhcan, ñit jepahcap tajī, Jesús queétdih ā niijíp jī.*

Jiwá iguĩhadih yeejép teo wáhnit naáwát

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ “Nin biih wā naáwát pínahdih ñi túi joyoo. Biíc newé jiwá iguĩhdih ā momop be. Pánih mom péa, wáihyat jádudih chāj péa, iguĩhdih ī búuh chūaít pínah muudihbut ā chājap be. Pánih chāj péa, caán iguĩhadih ī túi en dawát pínah niijná, jap bóo muudihbut ā chājap be. Páant nihatdih chāj péa, bitadih en dawát túutnit, biáboó jib jwuhadih ā bejep be.*
³⁴ Túttimah, iguĩh ei láa, áih iguĩh jībdih ī úúbat pínah niijná, iguĩha mínah caandih teo wáhnitdih áih iguĩhana ā wah bojop yah be. ³⁵ Obohjeéhtih, caandih teo wáhnit caanna ī juibínachah, biícidih pái, biihdih mao yoh, biihdih jeejīh ī yoh mawap be. ³⁶ Pánihat túttimah, bita caandih teo wáhnitdih áih iguĩhaboó ā jwáub wahap be, páant muntih. Chah

dawá ā wahachah yuhna, queét en daonít biíc yoobó muntih queétdihbut yeejép ī chājap be.

³⁷ “Túttimah, ‘Wā wáuhdih caá ī jepahmi dée caá’, niijnít, caandih ā wahap be. ³⁸ Páant ā wahachah yuhna, caandih ennit, en daonítboó nin pah ī míc niijíp be: ‘Iguĩha mínah ā wanat túttimah, nin ā wáuhboó ā túut nuumbipna caá. Pánihna, caandih jwí mao yohochah, iguĩha jwíih ā jumipna caá’, queéteh ī míc niijíp be. ³⁹ Páant níj, ā wáuhdih teonit, iguĩhamant úb bac bejnit, ī mao yohop be.

⁴⁰ “Páant ī chājat doonádh joinít, iguĩha mínahboó áih iguĩhana jwáub jwinít, ζqueétdih ded pah tígaa ā chājbi?” Jesús queétdih ā nij úúbh joyóp jī.

⁴¹ Páant Jesús ā niijchah joinít, queét caandih nin pah ī nij jepahap jī:

—Queét yeejépwadih peéh chājna, ā mao yohat túutbipna caá. Túttimah, bitaboodih áih iguĩhadih ā en dawát túutbipna caá, áih iguĩhdih caandih ī túi dic wáhat pínah niijná, ī niijíp jī.

⁴² Páant ī niijchah joinít, Jesús nin pah ā jwáub niijíp jī:

—Dios naáwátidih naóh yapani nin pah ā nij daacátjidih ζyeéboó ñi bohécannit beé?

‘Muú teonit táini jee dáhnadih ñionit, ī náahcanni dahdih ī yohop yah be. Obohjeéhtih, queét ī yohni dahdihjeh tígaa Dios ā níwip. Caandih ñionit, áih muu pánihnidih chājna, caán muudih ā túi jengah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ā jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ā wahni pínah tígaa. Páant ā chājachah ennit, jwiítboó caandih búdí jwí wéina caá’, át nij daacáp tajī. *(Sal 118.22-23)*

⁴³ Páant ā nihat pah tígaa yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Dios áihwá pínah yeebdih ā jwíih ñionitji ñi jumachah yuhna, weém Dios ā wahnidih ñi náahcáh, bita weemdih túi jepahnit pínahboodih ā ñiobipna caá, páantjeh ájeéh ī jumap pínah niijná. ⁴⁴ Pánihna, weemdih jepahcannitboó caán jee dáhdih tóoc buugnit panihnit ī jumipna caá. Weemdih ī jepahcatji jīb caán jee dáh ā néehat pah, peéh chājna, iiguipna Dios queétdih ā wahbipna caá, Jesús ā niijíp jī.

⁴⁵ Páant ā niijchah joinít, sacerdotewā ī maáta, fariseowábut “Jwiítidih niijná caá ā chājap”, īt nij jéihyep wut jī. ⁴⁶ Páant níj jéihnit, caandih ded pah ī tewat pínahdih īt bidip wut yah jī. Obohjeéhtih, cāacwā caandih “Dios naáwátidih naóh yapani caá”,

* 21:32 Lc 3.12; 7.29-30 * 21:33 Is 5.1-2

Ī niĭj jenah joyóchah jéihnit, queétdih úmna, tewíhna yuhna, ĩt jéih teo jwuhcap wat jĭ.

22

Téihya chéona ā numah jeémát pínah naáwát

(Lc 14.15-24)

¹ Páant ā niĭját túttimah, Jesús nin ā jenah joiní naáwátjĭh queétdih ā jwáub niĭj naóh bohénap jĭ:

² “**Díos ā maáh jumat nin pah caá ā jumap: Maáh wáúh ā téihya chéwat túat chájachah, ā ĩp ā numah jeémát pínahdih ā chájap be.** ³ **Pánih ámoh péanit, ā numah jeémpnit pínahdih júúwát túatna, caandíh teo wáhnidih ā wahap yuh be. Obohjeéhtih, caandíh ĩ jepahcap be.** ⁴ **Túttimah, bita caandíh teo wáhnitdihbut wahnit, ‘Á numah jeémát pínah momo jiwíwá, ā ĩn débèhanitdih mao puubnít, nihatdih ámoh péa, yeebdíh ā júúwát túatp be’, wá bidnitdih ĩni niĭj naáwá.** ⁵ **Páant ā wutuchah joinít, ĩ bejep yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, páant ĩ niĭjichah yuhna, queétdih ĩ joyáh bojop be. Joyáh bojnit, biíc áih wápchiboó bej, biíc ā tewat muáboó ā bejep be.** ⁶ **Bitaboó queétdih ĩ naáwáchah joíhcan, yeejép páinit, queétdih ĩ mao yohop be.** ⁷ **Páant ĩ chájat doonádih joinít, bédí ĩjnit, maáhboó áih soldadowádih ā wahap be, queétdih mao yoh beedánit, ĩh tútchidihbut ĩ cáwat pínah niĭjná.** ⁸ **Pánihat túttimah, bita caandíh teo wáhnitdih nin pah ā niĭjíp be: ‘Wá wáúh ā téihya chéona numah jeémát pínahdih ámoh péanit, cáacwádih wá bidichah yuhna, queétdih yeejépwá ĩ jepahcap taga.** ⁹ **Pánihna, tútchi tac yoób jumni juúhna bejnit, det ĩni jwááhnitdih ĩni numah júúwá’, queétdih ā niĭjíp be.** ¹⁰ **Páant ā niĭjichah joinít, bejna, biquína táí chájnitdih jwááh, bita táí chájcanitdihbut jwááhnit, nihatdih ĩ numah jwáub júúwáp be. Pánihna, ĩ maáih muaná jwáub juibínit, ā numah jeémát túlindhíh ĩ yáwap yuh be.**

¹¹ “**Obohjeéhtih, maáhboó queétdih joinítidih enedih joiná, téihya chéwechah enna ĩ dawát chóodih biíc newé ā duocáh, ā enep be.** ¹² **Pánih ennit, ‘Jĭin wáúá, dépanih tibeé wá dawát túatni yégueh duocán yuhna, ma waád jóóh?’ caandíh ā niĭjíp be. Páant ā niĭjichah joinít, caánboó ā jéih jepahcap be.** ¹³ **Páant ā jepahcah enna, maáh caandíh teo wáhnitdih nin pah ā niĭjíp be: ‘Chéonit, caandíh ĩni ub bac bejeé. Pánih ub bac bejnit, weemdíh ā jepahcat jĭib, dupánapboó ĩni yohoó, wá pebh ā jumcat pínah niĭjná. Caánboó jumnit, tabit jĭgahna, ĩh maonádih néeh**

cháác joinít ĩ jumtipna caá’, caandíh teo wáhnitdih ā niĭjíp be.*

¹⁴ “**Buu wá naáwát pah, dawá cáacwá wíih túini doonádih joiná yuhna, daocánnitjeh ĩ jepahna caá’**”, Jesús ā niĭjíp jĭ.

Romano maáta ĩ wábat túatni dinero júdu
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Páant ā niĭjichah joinít, ĩjna, Dioh muumánt bac bejnit, fariseowá nin pah ĩt míc niĭj wábh joyóp wat jĭ: “¿Ded pah tigaá caandíh jwí niĭj wábh joibí, mácah ā jepahachah, caandíh naóh yacat túat niĭjná?” ĩt míc niĭjíp wat jĭ. ¹⁶ Páant niĭjnit, biquína ĩjeéh jumnit, Herodes ā jumenádih maáh waadáhnitdihbut Jesús pebhna ĩt wahap tajĭ, Jesúsdiĭh ĩ wábh joyát pínah niĭjná. Páant ĩ wahnitboó waád joinít, nin pah Jesúsdiĭh ĩ niĭjíp jĭ:

—Bohéní, yeeconni jumna, Dios ded pah jwíitdih ā chájat túatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwá ĩ niĭjichah, maáta ĩ jumuchah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapĭ naóhna caá. ¹⁷ Páant yoobópdih naóhni jumna, ded pah ma jenah joyátidih jwíitdih ma naáwá. ¿Roma baácđih moón ĩ maáh César ā wábat túatni náodih caandíh jwí wáwhachah, ā táí níit? ĩ niĭj wábh joyóp yuh jĭ.

¹⁸ Páant ĩ niĭj wábh joyóchah, ĩ yeeatdih jéihnit, nin pah queétdih ā niĭj wábh joí jwáubanap jĭ:

—**Yeeb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdíh mácah ĩni jepahat túat?** ¹⁹ **Césardiĭh ĩni wáhat pínah júduđih weemdíh ĩni júatú, ā niĭjíp jĭ.**

Páant ā niĭjichah joinít, biíc júduđih caandíh ĩ júatp jĭ.

²⁰ —**¿Caán júduđih deĭh móot, deĭh wát tigaá ā jum?** queétdih ā niĭj wábh joyóp jĭ.

²¹ —Césariĭh móot, áih wátdihbut ā jumna caá, ĩ niĭj jepahap jĭ.

—**Caán láa bácah caán júdu Césariĭh pínah caá. Pánihna, áih pínah ā jumuchah, caandíh wáhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioh pínah mácah ā jumuchah, Dios-boodíh ĩni wáhuá, queétdih ā niĭjíp jĭ.**

²² Páant ā niĭj jepahachah, ĩ joí wáhi bejep jĭ. Pánih joí wáhi bejnit, ĩ bac bejep jĭ.

Cáacwá ĩ jwáub boo pud júúwát
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Páant queétdih ĩ bac bejat túttimah, biquína saduceowá jwuh, Jesúsdiĭh wábh joyát túat niĭjná, caán muaná muntih ĩ waád juyáp jĭ. Queétdih saduceowá “Cáacwá wánná, ĩ jwáub boo pud júóhcan níit”, niĭjnit ĩ jumap jĭ.*

²⁴ Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdiĭh ĩ niĭjíp jĭ:

* 22:13 Mt 8.12; 25.30; Lc 13.28

* 22:23 Hch 23.8

—Bohéní, nin pah Moisés át niij bohénap tají: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh á wunuchah, á úudboó weép jeñé áajidih jwáub áa jumát caá náahap. Pánihna, á úudboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wannihdih á bíboho naáh, á úud jeñé báadhda weh pah í weh jumát pínah niijná’, jwiítidih Moisés át niijíp tají.* 25 Biíc weh sietewá í jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh á wunup be. Pánihna, á úudboó weép jeñé áajidih á jwáub áa jumap yuh be. Páant áa jumát túttimah, weép jeñé pahjeh mantih, weh wihcanjeh caanbát á wunup be. 26 Páant mícjeh queét nihát í buúd beedép be. 27 Páant mi weha mána í wun beedát túttimah, í áajibat mi wunup be. 28 Pánihna, queét nihát í áa jumnihí, nihát cáacwá í jwáub boo pud júuwúchah, ¿ded áa tígaa mi yoób jumbi? Jesúsdih í niij úubh joyóp jí.

29 Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah á niij jepahap jí:

—íDios naáwátdih jéihcan, á wépatdihbut jéihcan, yeéboó yoobópdih jenah joicánnit caá! 30 Wannitjí í jwáub boo pud júuwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwá pah áa wihcannít í jumbipna caá. 31 Obohjeéhtih, wannitjí í boo pud júuwát pínahdih yeéb ní jéihyatdih náah yacna, nin pah wá naóhna caá. ¿Moisésdih Dios nin pah á niijátjidih ní encannit jíí? 32 ‘Weém Abraham, Isaac, Jacob í Maáh caá’, át niij naáwáp wat jí. Queét í wunat túttimah yuhna, ‘Í Maáh caá’, Dios át niijíp wat jí. ‘Í Maáh caá’, á niijátjidih joinít, báadhnit í jumátidih jwí jéihna caá. Dios báadhnitdihjen maáh á jumna caá. Pánihna, ‘Wannitjí í jwáub boo pud jéohcan niit’, niij jenah joiná, yoobópdih ní jenah joicán caá, Jesús á niijíp jí.*

33 Páant á niijíchah joinít, nihát cáacwá á bohéatdih í joí wáhi bejep jí.

Chahjenah joyát wutat
(Mr 12.28-34)

34 Páant Jesús saduceowádhí á túi jepahachah joinít, fariseowáboó í míic wéhenap jí. 35 Pánih míic wéhe péanit, biíc íjeéh jumni, Moisés á wutatjidih túi jéihniboó caandih nin pah á niij úubh joyóp yuh jí:

36 —¿Bohéní, Dios jwiítidih á wutat deddih tígaa chah jenah joyát náah? á niijíp jí.

37 —Nin wutat caá chah á jumap. ‘Diosdih chah jenah joí, túi jepahnit, wéinit, caandih bádí ní oyoó’, Moisés át niij daacáp tají.* 38 Caán wutatjí caá jwíih jumni. 39 Caán wutat pahjeh mantih, nin biíh wutatbut biíc yoobó á jumna caá: ‘Meemjéh ma míic oyat pah mantih, bitadidihbut bádí ma oyoó’,

át niij daacáp tají.* 40 Pánihna, Diosdih oinit, bitadidihbut oinit, Dios á náahat pah ní chájipna caá. Pánih chájnit, nihát Moisés á wutatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit í niijátjidihbut ní túi jepahbipna caá, Jesús queétdih á niijíp jí.*

¿Dedjuima tígaa Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Páant niij péanit, Jesús jwuh caanjih jumnit fariseowádhí nin pah á niij úubh joyóp jí:

42 —¿Dios á wahni Cristodih ded pah tígaa ní jenah joí? ¿Ded juima tígaa? queétdih á niijíp jí.

—David juima caá, í niij jepahap jí.

43 —Páant á jumachah yuhna, ¿Dépanih tígaa Túni Espiritu nin pah caandih á naáwát tútuchah, Davidjiboó caandih ‘Maá’, át niijíp?

44 ‘Wá Maáhdih Dios nin pah á niijíp be: “Wá jéihyepmant bóo buwámant ma cháudá. Pánih cháudnit, nihátidih ma watachah, meemdih en jéihnitdih wá yap yohat tútubipna caá”, á niijíp be’, Davidjí át niij daacáp tají. (Sal 110.1)

45 Páant niij daácnit, Davidjí Cristodih ‘Maá’, át niijíp wat jí. Páant á niijíchah yuhna, ¿dépanih tígaa Cristo David juima át jumjí? Jesús queétdih á niij úubh joyóp jí.

46 Páant á niij naáwáchah joinít, nihát í jwáub úubh joíhna yuhna, í úubh joí cádahap jí.

23

Fariseowá, Moisés á wutatjidih bohénitbut í túicat

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Páant niij péanit, caanjih jumnitdih, jwiít á bohénitdihbut Jesús nin pah á niij naáwáp jí: 2 “Moisés á wutatjidih bohénit, fariseowábut caán á wutatdih chah túi jéihnit jumna, yeébdih í watna caá. 3 Páant yeébdih í watachah, í niiját pahjeh chájat caá náahap. Obohjeéhtih, páant í niij bohéna yuhna, ípí chájcana caá. Páant í túi chájcátidih yeéboó ní en yacca bojóo. 4 Queét yeébdih bádí wái náah jumnidih chájat tútuna, bainíbitjeh ní yapachah ennit, yeébdih jígah encanjeh, ípí peéh chájna caá. 5 Ded pah chájna, cáacwá í wéi enat pínahdihjeh ípí bidna caá. Dios naáwátdih í daácní náonabit áih átna yacnit, íih móot chah, íih muj nahboobát bádí buwá jumni tóppih ípí nah chéona caá. Úubhna dawát chóona á yapat waanadih maátni ípí chájat tútuna

* 22:24 Dt 25.5

* 22:32 Ex 3.6

* 22:37 Dt 6.5

* 22:39 Lv 19.18

* 22:40 Lc 10.25-28

* 23:5 Nm 15.38;

caá, queétdih ennit, ‘Diosdih táí jepahnit caá’, niijnit, cáacwá í táí wēi enat pínah niijná.* ⁶ Numah jeémépbó bejnit, waáwápná cháudnit, ípí wēina caá. Jwí míc wáacat muáboó bejnit, cáacwá í táí enepboó ípí cháudna caá. ⁷ Tútchi tachboó bíí déedih jíb chájat juáhna í bejchah, cáacwá queétdih wēinit, maj teonit, ‘Ma jóoh, Bohéni’, í niij wábúchah joinit, ípí wēina caá.

⁸ “Obohjeéhtih, ‘Bohéni’, yeébbóó cáacwádih ní niiját táutca bojóó. Weemjéh caá yeebdíh bohéni. Yeéb nihah bíic yooó jumna, ‘Bohéni’, cáacwádih ní niiját táutachah, á táican caá. ⁹ Pánihat pah, cáacwá mícjeh ‘Túini Paá’, ní niijíchah, á táican caá. Dios, jeáboó jumnijeh, ní ípí túini yooó táí jumna caá. ¹⁰ Pánihat pah mántih, yeéb mícjeh ‘Maá’, ní niijcá bojóó. Weém, Dios á wahni Cristojeh, ní maáh wá jumna caá. Pánihna, cáacwá mícjeh páant ní niijíchah, á táican caá. ¹¹ Ded maáh jumihna, yeebdíh teo wáhni á jumá naáh.* ¹² Caanjéh míc maáh waadánidih Dios oboh jumni á chájbipna caá. Obohjeéhtih, teo wáhni panihnihoodíh Dios maáh á waadábipna caá”, Jesús á niijíp jí.*

¹³ Páant niij péanit, nin pah fariseowá, Moisés á watatjidih bohénitidibut Jesús á niij jáiñup jí:

“Yeéb Moisés á watatjidih bohénit, yeéb fariseowábut bádí yeejép ní yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ní jumap. Dios á watatdih ní yee bohénachah joinit, Dios á maáh jumapboó cáacwá í jéih waadcán caá. Pánih bohénit, yeebjéhbut waadcán, queét í waadíhichah yuhna, nípí jáhna caá.

¹⁴ “Yeéb Moisés á watatjidih bohénit, yeéb fariseowábut bádí yeejép ní yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ní jumap. Diosdih táí maátápdih wábhna yuhna, éemp wannitih maunádih nípí dúuc wáina caá. Pánih yeenit ní jumap jíb bádí péeh chájat yeebdíh á jumbipna caá.

¹⁵ “Yeéb Moisés á watatjidih bohénit, yeéb fariseowábut bádí yeejép ní yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ní jumap. Yéup jíb bejnit, dawá cáacwádih nípí bohéna caá, ní jenah joyát pahjeh í táut nuumát pínah niijná. Páant í táut nuumúchah, yeejép ní chájat chah queétdih ní chájat táutna caá.

¹⁶ “Yeéb bohénit, bitadih waóhna, jéih encannit panihnit ní jumna caá! Yeena, nin pah ní niij bohéna yah caá: “Dioih mué táini á jumap pah, wá niiját bíic

yooó wá chájbipna caá”, ní niijíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Dioih mué díh jumni oroboó táini á jumap pah, wá niiját bíic yooó wá chájbipna caá”, ní niijíchah, ní niijátji pahjeh chájat caá náahap”, nípí niij bohéna yah caá. ¹⁷ Yeéb jenah joicánnit, jéih encannit panihnit ní jumna caá! ¿Ded tigaá chah á jum? ¿Dioih mué chah níit? ¿Caán mué díitboó jumni oroboó níit chah á jumap? Caán mué díitboó oro jumna, Dioih caá á jumap. Obohjeéhtih, bíih pebhboó jumna, Dioih áta nihcan taga. Pánihna, oro chah Dioih mué á jumna caá. ¹⁸ Yeéb nin pahbut nípí niij bohéna yah caá: “Dioih muéboó jumni nuñápdih mao cáo wáhat naá táini á jumap pah, wá niiját bíic yooó wá chájbipna caá”, ní niijíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Í mao cáo wáhniboó táini á jumap pah, wá niiját bíic yooó wá chájbipna caá”, ní niijíchah, ní niijátji pah chájat caá náahap”, nípí niij bohéna yah caá. ¹⁹ Yeéb jéih encannit panihnit ní jumna caá! ¿Ded tigaá chah á jum? ¿Diosdih cáo wáhni níit chah á jum? ¿Caán ní cáagat naá níit chah á jum? Caán naajih ní cáagna, Diosdih ní wáhuchah, áih pínah caá. Biáboó ní cáagachah nihna, Diosdih ní wáhni áta nihcan tagaá. Pánihna, caán ní cáagat naá cá chah á jumap. ²⁰ Páant á jumachah, ‘Jwí cáagat naá táini á jumap pah, wá niijátji bíic yooó wá chájbipna caá’, niijnit, caán naá caanjih ní cáagnibut á táyatdih ní jenah joiná caá. ²¹ Pánihat pah, Dioih mué á táyatdih jenah joiná, áih mué díitboó jumni á táyatdihbut ní jenah joiná caá. ²² ‘Jeá táini á jumap pah, wá niijátji bíic yooó wá chájbipna caá’, niijnit, Dios maáh jumna á cháudatdihbut jenah joinit, Dios, caanjih cháudni á táyatdihbut ní jenah joiná caá.*

²³ “Yeéb Moisés á watatjidih bohénit, yeéb fariseowábut bádí yeejép ní yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ní jumap. Dios á watatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni náonadih bíbohna, bíic náodih Diosdih nípí wáhna yah caá.* Obohjeéhtih, pánih wáhna yuhna, bíih á watatna chah jenah joyát pínah á jumachah yuhna, caandíh nípí joyáh bojna caá. Cáacwádih táí chájatboodíh ní jenah joicán caá. Queétdih nípí jígah en teo wáaccan caá. Ded pah bitadíh ní niijátji pah nípí chájcan caá. Pánihna, Dios á watat pah, chej jumni náonadih caandíh wáhna, á táina caá. Obohjeéhtih, bíih á

* 23:11 Mt 20.26-27; Mr 9.35; 10.43-44; Lc 22.26

* 23:12 Pr 29.23; Lc 14.11; 18.14

* 23:22 Is 66.1; Mt 5.34

* 23:23

wutatdihbat jepahat caá náahap. ²⁴ ¡Yeéb bitadidh waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Ñi wutatdih, oboh jumni á jumuchah yuhna, ñipí jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, Dios yoobópdih á wutatoodih ñipí jepahcan caá.

²⁵ “¡Yeéb Moisés á wutatjidih bohénit, yeéb fariseowábut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Tái bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Ñíih pamapnadidh, ñíih babhbat dahnadidhbat jii mantjeh ñipí chocna caá, á táí jígohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, díitboó bádí queé í jumna caá. Caan pámap jii mantjeh ñi chocot pah, yeebát biíc yoobó ñi jumna caá. Tái jígohna yuhna, ñi jenah joyát yeejép á jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chájnít, tubit en ñinahnitbut ñi jumna caá. ²⁶ ¡Yeéb fariseowá jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Páni h jumna, ñi jenah joyátidh túut ñummnit, táiniiboodih ñi chájaá. Páni h chájna, yoobópdih táini ñi jumbipna caá.

²⁷ “¡Yeéb Moisés á wutatjidih bohénit, yeéb fariseowábut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Tái bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Cáac yohopdih bóo muu dáhnabit táí baabni chítahjñh í ñáini panihnit ñi jumna caá. Cáacwá caán yohopdih í enechah, táí jígohni á jumna caá. Páant jii mant táini á jígohochah yuhna, í yohni bácahji á moopátidh queé í jéih encan caá.* ²⁸ Páant á nihat pahjeh man tigaá yeebdíh cáacwá í enechah, táini t pah ñipí jígohna yuh caá. Obohjeéhtih, ñi jenah joyátboó bádí yeeat jum yapna, yeejép á jumuchah, moópni dée pah caá ñi jumap.

²⁹ “¡Yeéb Moisés á wutatjidih bohénit, yeéb fariseowábut bádí yeejép ñi yapbipna caá! Tái bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Tubit yeenit jumna, Dios naáwátidh naóh yapanitji, táí chájnítidihbut ñi oyatdih jútat túut niijná, queétdih í yohopjidih ámohnit, táini ñipí chájna yuh caá. ³⁰ Páni h chájnít, nin pah ñipí niijná caá: ‘Jon játi h jwí nuowá í chájatji pah jwiítboó jwíta chájcan tagaá. Dios naáwátidh naóh yapanitdih wéinit, queétdih jwíta mao yohcan tagaá’, ñipí niijná yuh caá. ³¹ Obohjeéhtih, Dios naáwátidh naóh yapanitdih mao yohnit í jui mená jumna, biíc yoobó tigaá ñi chájap. ³² Páni hnit í jui mená jumna, ñi nuowá í yeej chájatji pahjeh mantih ñi cháj péanaa.

³³ “¡Yeéb maiwá pah yeejép wá ñi jumna caá! Páni hna, ñi yéej chájatdih ñi túut

naumcátji jñib, Dios yeebdíh peéh chájna, iiguipna á wahachah, ñi jéih jweicán niit.* ³⁴ Páant niijná, nin pah niij naóhna caá wá chájap: Dios naáwátidh naóh yapanitdih, bita áñi táini doonádih táí jéihnitdih, bita á naáwátidh bohénit pínahdihbut yeebdíh wá wahbipna caá. Páant wá wahachah yuhna, yeéboó biquínadih cruzboó péoh dodhnit ñi mao yohbipna caá. Bitadidh ñi miíc wáac juyápboó páni t, táti h imant bacani t, queétdih mawat túut niijná, ñi ñuún péebipna caá. ³⁵ Páni h chájna, jon játi h jumnit táí chájnítidih í mawatji jñib yeebboodidhbut Dios á peéh chájbipna caá. Páni hna, táí chájni Abeljidih Caín á mawatji jñib páuuú Zacaríasjidih ñi nuowá í mawatji jñib tigaá yeebboodih Dios á peéh chájbipna caá. Caán Zacarías Berequíasi j wúuh át jumap tají. Dioih muú juúhboó jumni nuúhpdih mao cáo wúhat naa pebh á jumuchah yuhna, caandíh í mawap tají.* ³⁶ Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Queé t nihatdih í mawatji jñib buu láa moondidhbut Dios á peéh chájbipna caá”, Jesús á niijp jñi.

Jerusalén táti h chidih moondih Jesús bádí á oyat

(Lc 13.34-35)

³⁷ Páant niij péanit, caanjñh jumnitdih nin pah á jwúub niij naáwáp jñi:

“¡Yeéb Jerusalén táti h chidih moondih bádí wá jigahna caá! Dios naáwátidh naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita á wah bojnitdihbut jeejñh yohnit, yeéb ñipí maona caá. Ñi nuowábut biíc yoobó í t chájap wat jñi. Páni hnit ñi jumuchah yuhna, yeebdíh bádí wá oina caá. Páni h oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wá pebh yeebdíh wá jumat táutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdih ñi náahcan caá.* ³⁸ Páant ñi náahcat peéh, buu ñíih táti h chidih Dios á wap cádahbipna caá. ³⁹ Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Ninboó weemdih ñi jwúub encan niit. Túttimah bóo láa nin baácna wá jwúub dei juúwúchahjeh, weemdih ñi jwúub enbipna caá. Páni h ennit, ‘Dios á wahni, meemdih bádí jwí wéina caá!’ ñi niijp jñi.*

24

Dioih muúndih bita í yohat pínah

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Páant niij péanit, Dioih muumánt Jesús jwiítidh á numah bac bejep jñi. Páni h bac bejñit, Dioih muúndih wéi enna, á táí jígohatdih Jesúsdi h jwí naáwáp yuh jñi. ² Obohjeéhtih,

* 23:27 Hch 23.3 * 23:33 Mt 3.7; 12.34; Lc 3.7 * 23:35 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21 * 23:37 1R 19.10; Jer 2.30 * 23:39

páant jwí naáwáchah joinít, nin pah jwiítidih á niijíp jì:

—Caandih ennit, ñi tái jenah joyoo. Yoohópdih yeebdíh wá naóhna caá. Yeebdíh eníhcanitboó nin ñi en wéinidih í hoto mao jéna beedábi na caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni á wihcan niít, á niijíp jì.

Péeni yeó jáap játíh ded pah á yapat pínah (Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ Páant niíj múic wéhe bejna, Olivo jeená bejni namáboó bejna jwí chájap jì. Pánih bejna, caán jeená páuh laáb juibínit, Jesús á cháudap jì. Páant á cháudachah ennit, jwiítboó á pebh juibínit, nin pah caandih jwí niíj wábh joyóp jì:

—Maá, jwiítidih ma naáwá. ¿Débólíh tígaa ma niiját pah á yapbi? ¿Meém ma jwúub dei jáúwát pínah játíh, péeni yeó jáap játíhbut ded pah á jwíih yapachah tígaa jwí enbi? jwí niijíp jì.

⁴ —Yeéb ñi tái chája chaáh. Bitá í yeeatdih ñi joicá bojóo. ⁵ ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit, dawá í jéohbi na caá. Páant í niíj yeenachah joinít, Diosdih cádahna, páant niijínitboodíh dawá í péebipna caá. ⁶ Pebhbit jumnit í múic mawat, yuúp jumnit í múic mawat doonáidihbut ñi joibipna caá. Pánih joiná yuhna, caandih bédí ñi éum jenah joicá bojóo. Páant á yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant á yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh á judh jwuhbipna caá. ⁷ Caán láa biíc baácdih moón biíh baácna bejniit, í múic maobipna caá. Nihat baácboó bédí múic mawat á jumbipna caá. Dawá pebhboó naugúp láa, baác méméatbut á jumbipna caá. ⁸ Obohjeéhtih, páant á yapachah yuhna, chah yeejép yapat pínah á judh jwuhbipna caá.

⁹ “Táttimah, bitá yeebdíh teonit, maátadih í wáhbipna caá, yeejép í chájat pínah, í mao yohat pínahbut niijná. Wíihwá ñi jummat jíib, nihat baácdih moón yeebdíh í eníhbican nacaá.* ¹⁰ Caán láa, wíihwá jumna yuhna, dawá weemdíh í cádahbipna caá. Pánih cádahnit, bitá wíihwádh eníhcan, maátadih í naóh yachipna caá, queétdih í pééh chájat pínah niijná. ¹¹ ‘Weém Dios naáwátidih naóh yapani wá jumna caá’, niíj yeenit dawá í jumbipna caá. Ded pah í yee naáwáchah joinít, dawá queétdih í jepahbipna caá. ¹² Caán láa cáacwá chah yeejép í chájbipna caá. Pánih yeejép chájniit, dawá bitadih í oi cádahbipna caá. ¹³ Obohjeéhtih, páant yeejép yapna yuhna, ded weemdíh cádahcanniboó wájeéh páantjeh jeáboó á jumbipna caá.*

¹⁴ Pánihna, Dios á maáh jumat doonádh nihat baácdih moondíh naáwát caá náahap. Páant naáwát táttimah, péeni yeó jáap á jéohbi na caá.

¹⁵ “Bitá í pápnidih Diosdih weñat muú diitboó jwejniit, cáacwá caánboodíh weñaat téutna, caán muú á táyatdih í yéjanachah, ñi enbipna caá. Dios naáwátidih naóh yapani Danielji páant á yapat pínahdih át daacáp tají. Caán á daacátjidih ennit, ñi tái beh joyoo.*

¹⁶ Caanjíh yeejép í pápni á jumachah ennit, Judea baácboó jumnit jeéboó í jweí páuh laab béje naáh. ¹⁷ Caán láa cáacwá tabit yeejép í yapachah, waicanjeh í jweí ñáo páuh laab béje naáh. Ded muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, áih bií déedih ubudih waadcanjeh, yoohópdih á jweí béje naáh. ¹⁸ Wápchiboó jumni áih yéguenadih ubudih á jwúub bejca bojo naáh.* ¹⁹ Caán láa wudu jumnit, weh túhnhitbut í jweyéchah, queét yaáhdhidi chah á buobipna caá.

²⁰ Nin pah Diosdih ñi niíj wábh: ‘Mah noój láa, jwí chooát yeó jáapdihbut páant yeejép á yapca bojo naáh, caán láa jwí jweyát pínah niijná’, ñi niijí. ²¹ Caán yeó jáapnadih cáacwá tabit yeejép í yapbipna caá. Nin baácdih Dios á chájat táttimah, cáacwá yeejép yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba í yapbipna caá.* Páant yeejép yapat táttimah, biíc yoobó á jwúub yeejép yapcan niít. ²² Pánihna, tabit yeejép yapat pínah daocáni yeó jáapna Dios á chájbipna caá, á ñionitboó í jéih huujáat pínah niijná. Páant á chájcach nihna, ded áta huujácan tagaa.

²³ “Caán láa det yeebdíh ‘Ñi eneeé. Ninjìh caá Cristo á jumap’, í niijíchah, bitabat ‘Conjìh caá Cristo á jumap’, í niijíchah, ñi joyáh bojóo. ²⁴ Caán láa dawá yeenit í jumbipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit, ‘Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá’, niíj yeenitbut í jumbipna caá. Queét éum naáh jumnidih í cháj jéutbipna caá, cáacwá í en wáhi bejat pínah niijná. Páant í chájatidih ennit, Dios á ñionitboó í yeeatidih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh í péeat pínahdih í náahbipna caá. ²⁵ Páant á yapat pínah játíh, yeebdíh wáat naóhna caá, caandíh ñi tái jéihyat pínah niijná. Páant wá naáwátjidih náhninit, yeebdíh yeenitdih ñi joicá bojóo. ²⁶ Pánihna, caán láa ‘Muú wihcapboó Cristo tígaa á jumap’, det yeebdíh í niijíchah yuhna, caanná enedih ñi bejca bojóo. ‘Caán muú diítina jumni tólihboó á jweí ñáhna caá’, í

* 24:9 Mt 10.22 * 24:13 Mt 10.22 * 24:15 Dn 9.27; 11.31; 12.11 * 24:18 Lc 17.31 * 24:21 Dn 12.1; Ap 7.14

niijíchah yuhna, ñi joyáh bojoó. ²⁷ Yeó aáb jüúwápmant á huug yácapna wedóát á yeh iigát á jigohochah, nihat cáacwá í jéih enat pah, weém, nihat cáacwá úud jeñé, wá jwúub dei jüúwáchah, nihat í enbipna caá. ²⁸ Jóopwá wunni bácahjidih á jumatdih jéihnit, caanjih ípí wáac juiiná caá. Pánihat pah wíhwa wá jwúub dei jüúwáchah ennit, wá pebh í wáac juibípna caá”, Jesús jwiítidih á niijíp jí.*

Nihat cáacwá úud jeñé á jwúub dei jüúwát (Mr 13.24-37; Lc 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ “Caán láa cáacwá yeejép í yapat túttimah, yeó, widhbat á túi yeh iigcán niit. Páant á túut nuumúchah, jeá á méménachah, cúiwá í yúug jéen bejbipna caá. ³⁰ Páant á yapachah, weém nihat cáacwá úud jeñé, mah túlihjih wá dei jáóhbiipna caá. Búdí wépatjih, túi yeh iigni wá jwúub dei jüúwáchah, nihat baácđih moón weemđih í enbipna caá. Pánih ennit, búdí úumna, í juibípna caá. ³¹ Páant wá dei jüúwát pónih, póojat nah búdí á yáanachah, wíh ángelwáđih nihat baácboó wá wahbipna caá, wá ñíonitdih í ub wáacat pínah niijná.

³² “Higuera nah ded pah á jumatdih ñi túi náhninaá. Caan nah jáap wawá á jumachah ennit, jópchi á tóah jüúwátđih ñi jéihna caá. ³³ Páant á jumat pah, nihat wá niijátji bíic yoobó á yapachah enna, wá jwúub dei jüúwát pínah bahni á judhdátđih ñi jéihbipna caá. ³⁴ Yoobópdih yeehdđih wá naóhna caá. Nihat wá niijátji pah á yapat pínah játih, caán láa moón í huúdcán niit. ³⁵ Nin haác, jeábut á huúdcáchah yuhna, wá naáwátboó á huúdcán niit. Nihat wá niijátji pahjeh wá péabipna caá.

³⁶ “Obohjeéhtih, wá jwúub dei jáóhni pínah yeó jáap, horadihbat nihat í jéihcan caá. Cáacwá, ángelwá, weem yáh buca nihat jwí jéihcan caá. Wá íp Diosjeh caá caandíh á jéihyep.

³⁷ “Noé jum láa cáacwá ded pah í jumatji pahjeh mun tigaá wá jwúub dei jüúwáchah, bíic yoobó í jumbipna caá. ³⁸ Pobyit á jüúwát pínah játih cáacwá jeémp babhñit, téihya chéonit, í wehdih téihya chéwat túatna ít chájp wat jí. Noéboó jááj chíóna á waadáchah, ípí jumat pah, páantjeh ít jumap wat jí. ³⁹ Pánih jumna, pobyit á jüúwáchah, queéit nihat í wan beedáát pínahđih ít jéihcap wat jí. Pánihat pah bíic yoobó muntih wá jwúub dei jüúwáchah, cáacwá

í jumbipna caá.* ⁴⁰ Pánih jumñit, chéne neoná íh wápchi pínahđih í tewat pónih, weemđih jepahñidih ángelwá í ub bejéchah, bíihboó á cháóbípna caá. ⁴¹ Chénewá yaáđh bíicđih í tewechah, weemđih jepahñidih í ub bejéchah, weemđih jepahcannihboó mi cháóbípna caá.

⁴² “Páant á yapat pínahđih jenah joinit, weém ñi Maáh wá jwúub dei jáóhni yeó jáap pínahđih jéihcan, yeó jáap jumat pah túi páinit ñi jumúú. ⁴³ Nin wá naáwátđih ñi túi jenah joyoó: Nuumñi dedé hora á waadát pínahđih jéihna, mué minahboó áta túi en dao tágaá, á jéih waadcat pínah ni-ijná. ⁴⁴ Pánihat pah weém, nihat cáacwá úud jeñé, ñi jéihcat láa wá jwúub dei jüúwáchah, yeehbát bíic yoobó túi páinit jumat caá náahap”, Jesús jwiítidih á niijíp jí.*

Túi teo wáhni, túi teo wáhcanni naáwát (Lc 12.41-48)

⁴⁵ “Bíic teo wáhni túi jenah joini, á maáhđih túi jepahni á jumap be. Páant á jumachah ennit, á maáh á bejat pínah játih, nihat bita caandíh teo wáhñit í maáh pínah caandíh á waadánap be, queéit í jeemát pínahđih yoobópdih á wáhat pínah niijná. Pánih maáh waadá péanit, bíih baácboó á bej jwahap be. ⁴⁶ Pánih bejniji áih muúná á jwúub juyúchah, caandíh teo wáhni á watatji pah á chájjachah ennit, caandíh búdí á wéibipna caá. ⁴⁷ Yoobópdih yeebđih wá naóhna caá. Caandíh wéinit, nihat á bíbohátđih en daoní maáh á waadábipna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, bíih caandíh teo wáhni téicanni jumna, nin pah áta niij jumah joi tágaá: ‘Wá maáh maatápdih jigohcan, huutéh á jwúub jáóhcan niit’, niij jenah joinit, ⁴⁹ bita teo wáhñitđih páinit, babh máihñit bíicđih áta jeémp babh máih tagaá. ⁵⁰ Pánihna, caán á náhnicanni yeó jáap, á páicanni horadíh á maáhboó á jwúub juibípna caá. ⁵¹ Pánih joinit, caandíh á jepahcatji peéh, tabit á púibipna caá. Pánih pái péanit, túi cháñnit pah jigohñit bíicđih, iiguipna á wahbipna caá. Caánboó jumna, tabit jigahñit, maonádih í míic néeh cháác juibípna caá”, Jesús jwiítidih á niijíp jí.

25

Chénat pah téihya japata yaáđh naáwát

¹ “Péeni yeó jáapđih Dios á maáh jumat nin pah á jumbipna caá: Chénat pah téihya japata yaáđh bíic chei íh jiiát páhanadíh ubnit, téihya chéoni pínahđih enat túut niijná, á jáóhni pínah horadíh

* 24:27 Lc 17.23-24 * 24:28 Lc 17.37 * 24:29 Is 13.10; 34.4; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12-13 * 24:30 Dn 7.13; Ap 1.7 * 24:37 Gn 6.5-8 * 24:39 Gn 7.6-24 * 24:44 Lc 12.39-40 * 25:1 Lc 12.35

jéihcanjeh, caandih páñadhí í bac bejep be.* ² Biícjîh bôo téihya jenah joicánnit yaádh í jumap be. Bitá biícjîh bôo téihya túi jenah joinít yaádh í jumap be. ³ Páñihna, jenah joicánnit yaádh fîh jiiát páhanadihjih pohba í ubap yuh be. Obohjeéhtih, caán jiiát páhana á yí beedát pínahdih jenah joicánjeh, í jwáub puhwat pínahbóodih í ub bejcap be. ⁴ Bitá túi jenah joinít yaádhbóo fîh jiiát páhana á yí beedéchah, í jwáub puhwat pínah yíidihbut í ubap be. ⁵ Téihya chéoni pínah á jigohcah enna, quíib chei á jwáwáchah, queé nihát í áwah bejep be. ⁶ Túttimah, chei tac yoób téihya chéoni pínah á jwáwáchah, ájeéh jwáhnit í wéi ejat á yáanap be: ‘íÑi joyoó, téihya chéoni pínah á jwáhna caá! íCaandih wéi jwááádhí ñi jwáwá!’ í niij wéi ejep be. ⁷ Páant í niij wéi ejechah joiná, túi jenah joinít yaádh fîh jiiát páhanadih í jwáub yí puhwap be, á túi iigát pínah niijná. ⁸ Obohjeéhtih, jenah joicánnit yaádhbóo túi jenah joinítidih nin pah í niij wáábap yuh be: ‘Jwíih jiiát páhana dabna caá á chájap. Páñihna, ñíih yíidih jwiítidihbut ñi wáhuá’, í niijp yuh be. ⁹ ‘Jwíih yí nihatdih á jwáibican níit. Yí bíbohmitdih yeebjéh jîb chájadih ñi bejeé’, túi jenah joinít queétdih í niij jepahap be. ¹⁰ Páant í niijchah joinít, yí jîb chájadih í bejep be. Páant í bejat pónih, téihya chéoni pinahbóo á juyáp be. Páant á juyáchah ennit, fîh jiiát páhanadih jiiínit, túi jenah joinít yaádh caandih jwááádhí í bejep be. Caandih jwááhnit, á téihya chéona namah jeémátdih jeémát túut niijná, ájeéh í waad béjep be. Nihat í waad beedéchah ennit, teo wáhnitbóo jécđih í nemep be. ¹¹ Páant í nemat túttimah, jenah joicánnit yaádhbóo jwáub joinít, ‘íMaá, jwiítidihbut ma wát jwáwá!’ í niij ejep yuh be. ¹² Obohjeéhtih, ‘Yeebdih wá jéihcan caá’, téihya chéoni queétdih yaádhđih á niij jepahap be.*

¹³ ‘Yeebbát queétdih túi jenah joinít yaádh panihnit ñi jumáú. Wá jwáub dei jwáhnit yeó jáapđih, caán horadihbut jéihcan, fîh jiiát páhanadih túi ámohnit, yíidihbut túi bíbohmit, í páñat pah, yeebbát túi jenah joinít, túinijeh chájnit, weemđih ñi páñáá’, Jesús jwiítidih á niijp jî.

*Dinero júdana naáwát
(Lc 19.11-27)*

¹⁴ ‘Dios á maáh jumat nin pahbut á jumáipna caá: Biíc newé bíbóo jibidih á bejat pínah játi, caandih teo wáhnitdih á bid wáacap be. Páant í wáac juyáchah, dinero júdanadih queétdih á wáhap be,

í jîb tewat pínah niijná. ¹⁵ Páñih wáhna, biícđih biícjîh bôo téihya júdu á wáhap be. Biíhđih chéne júdu á wáhap be. Biíhboodih biíc júdujeh á wáhap be. Páñih wáhna, chah jéihnidih chah á wáhap be. Páñih queétdih wá péanit, biíh baácbóo jibidih á bejep be. ¹⁶ Páant á bejat túttimah, biícjîh bôo téihya júdu bíbohni jîb chájadih á bejep be. Páñih jîb chájna, biíh biícjîh bôo téihya júdu á jwáub jîb tewep be. ¹⁷ Chéne júdu bíbohni but jîb chájnit, biíh chéne júdu á jwáub jîb tewep be. ¹⁸ Obohjeéhtih, biíc júdu á wáhnibóo caán júduđih páantjeh á baad jwéjep be.

¹⁹ ‘Í maáh bejniji maatápdih jigohcan, biíh yeó jáap áñih muaná á jwáub juyáp be. Páñih jwáub joinít, ded pah í jîb tewatjídih queétdih á wábh joyóp be. ²⁰ Páant á wábh joyóchah joinít, biícjîh bôo téihya júdu á wáhniji á jîb tewatjídih ub wáhnit, nin pah á maáhdih á niijp be: ‘Maá, ma eneé. Weemđih biícjîh bôo téihya júdu ma wáhnijîh jîb chájnit, biíh biícjîh bôo téihya júdu wá jwáub jîb tewep be’, á niijp be. ²¹ ‘Ma túi teona beé. Wá náahat pah mat chájap taga. Páant baini meemđih wá wáhuchah yuhna, mat túi jîb tewep taga. Páant ma túi tewat jîb, dawá wíih bíi déedih en daoni maáh pínah wá waadábipna caá, wájeéh ma túi weñat pínah niijná’, á maáh caandih á niijp be. ²² Páñihat túttimah, chéne júdu á wáhnijibóo á maáhdih nin pah á niijp be: ‘Maá, ma eneé. Weemđih chéne júdu ma wáhnijîh jîb teonit, biíh chéne júdu wá jwáub jîb tewep be’, á maáhdih á niijp be. ²³ ‘Ma túi teona beé. Wá náahat pah mat chájap taga. Páant baini meemđih wá wáhuchah yuhna, mat túi jîb tewep taga. Páant ma túi tewat jîb, meemđih dawá wíih bíi déedih en daoni maáh pínah wá waadábipna caá, wájeéh ma túi weñat pínah niijná’, á maáh caandihbut á niijp be.

²⁴ Páñihat túttimah, biíc júdu á wáhnijibóo á maáhdih nin pah á niijp be: ‘Maá, meém éum náah jumni ma jumatdih wá jéihna caá. Meemjéh teocan, bitadih watnitjeh, í tewat jîb mapí bíbohna caá. ²⁵ Páant ma jumatdih jéihnit, meemđih éumna, ma wáñni júduđih páantjeh wá baad jwéjep be. Dáa, nin míih pínahđih ma bíbohóó’, á maáhdih á niijp yuh be. ²⁶ ‘Meém yeejép tewíhcanni ma jumna caá. Weemjéh teocan, bitadih watnitjeh í tewat jîb wá bíbohhatdih gma jéihnit beé? ²⁷ Páñih jéihna, cáacwá fîh núo ámohpobóo ma jwejechah, áta túi tagaá. Páant ma jwejechah, chah á jîb aab béjechah, chah

wāta bíboh tagaá', ā maáh caandíh ā niijp be. ²⁸ Páant caandíh jūih péanit, bitadíh nin pah ā niijp be: 'Caán ā bíbohni júdadíh déuc wáinit, chénat pah téihya júdu bíbohnbóodíh űi wūhuá. ²⁹ Ded ā bíbohātjīh ā táí chājachah ennit, caandíh chah ī wūhuchah, chah búdí bíbohni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí bíbohni "Weém wā bíbohcan caá", niijníbóodíh ā bíbohātđih ī déuc wáibipna caá.* ³⁰ Pánih déuc wái péanit, caán yabh teonidíh ub bac bejnit, dupánapboó űi yohoó. Caanná jumnit, űih maonádíh ī mūic néeh cháác jūibipna caá', ī maáh ā niijp be", Jesús jwiítđih ā niijp jī.*

Péeh chājat pínah

³¹ "Weém nihāt cáacwā úud jeñé, táí yeh iigátjīh nihāt ángelwā bíicđih wā jwáub dei júóhbična caá. Pánih júóhniť, maáh waadná, táí yeh iiguipboó cháudnit, wā watpíčna caá.* ³² Páant wā chúduchah, ángelwā nihāt cáacwāđih wā pebhna ī ub júóhbična caá, ded pah ī chājatjī jīb wā naawát pínah niijná. Páant ī ub juyáchah ennit, chéne poóp queéđđih wā űiobipna caá. Ovejawāđih en daoní áih ovejawā cabrawā bíicđih ī jumachah ennit, queéđđih ā űíwat pahjeh weembát cáacwāđih wā űiobipna caá. ³³ Pánih űíona, ovejawā paníhniť téinitđih wā jéihyepmant bóo buwámant wā űuhāt táutbipna caá. Cabrawā paníhniť yéejniťđih wā wáyámant bóo buwámant wā űuhāt táutbipna caá. ³⁴ Pánih űíno péanit, weém nihāt cáacwā ī maáh wā jéihyepmant bóo buwámant űuhniťđih nin pah wā niij naóhbična caá: 'Yeéb wā űip ā wēi ennit űi júúwá. Nin baácđih ā chāj lāa ájeéh wutnit űi jumat pínahđih jenah joinít, buu lāa yeebđih maáta ā waadána caá. ³⁵ Weém wā nuugúp wanuchah, yeéboó weemđih jeémát űi wūhup jī. Weemđih ā taca jootóchah, babhbat űi wūhup jī. űi pebh wā jīb bejchah, weemđih jéihcan yuhna, űi táí wēi jwááp jī. ³⁶ Yégueh wíhcanni wā jumachah enna, weemđih űi yégueh yacap jī. Tabáp cháúhni wā jumachah enna, weemđih űi en dawáp jī. Nemat muúboó wā jumachah, weemđih enedíh űi juyáp jī', téinitđih wā niijbipna caá.* ³⁷ Páant wā niij naawáchah joinít, queét weemđih nin pah ī niij úabh joibipna caá: 'Maá, débólih tijjī meém ma nuugúp wanuchah, jeémát jwī wāh? ¿Débólih tijjī meemđih ā taca jootóchah, babhbat jwī wāh? ³⁸ ¿Débólih tijjī meemđih beh encan yuhna, jwī táí wēi jwááh?

¿Débólih tijjī yégueh ma wíhchah enna, jwī yégueh yac? ³⁹ ¿Débólih tijjī ma tabáp cháúúchah, meemđih enedíh jwī juibí?' weemđih ī niij úabh joibipna caá. ⁴⁰ Páant ī niij úabh joyóchah joinít, weém queéđđih nin pah wā niij jepahbipna caá: 'Yoobópđih yeebđih wā naóhna caá. Nin wíih cáacwájeéh jumni, oboh jumni ā jumachah yuhna, caandíh yeéb pánih chājna, weemđih tijjī páant űi chājap', queéđđih wā niijbipna caá.*

⁴¹ "Páant téinitđih niij péanit, wā wáyámant bóo buwámant űuhniťbóodíh nin pah wā niijbipna caá: 'Dios ā peéh chājnit pínah caá yeéb űi jumap. Wā pebh cháócánjeh, iiguipna űi bejeé. Nemépwā ī maáh bíicđih caán iiguipboó ī jumat pínahđih Dios ā chājap jī. Pánihna, caandíh jepahniťbat ájeéh ī bejbipna caá. Caánboó jumni iigát ā noón dubcan niit. ⁴² Weém wā nuugúp wanuchah, yeéboó jeémát űi wūhcap jī. Weemđih ā taca jootóchah, babhbat űi wūhcap jī. ⁴³ Weemđih jéihcanniť, wēi jwááhcan, páantjeh űi enah bojop jī. Yégueh moh yéejniť wā jumachah enna yuhna, weemđih űi yégueh yaccap jī. Wā tabáp cháúúchah, nemat muúboó wā jumachah, weemđih űi en daocáp jī', yeejépwāđih wā niijbipna caá. ⁴⁴ Páant wā niijjíchah joinít, queét weemđih nin pah ī niij úabh joibipna caá: 'Maá, ma nuugúp wanuchah, meemđih ā taca jootóchah, jwī jéihcanniť ma jumachah, yégueh ma moh yéejchah, ma tabáp cháúúchah, nemat muúboó ma jumachah, ¿débólih tijjī jwiitboó meemđih jwī teo wáaccan?' weemđih ī niij úabh joibipna caá. ⁴⁵ Páant ī niij úabh joyóchah joinít, nin pah queéđđih wā niij jepahbipna caá: 'Yoobópđih yeebđih wā naóhna caá. Nin wíih cáacwájeéh jumni, oboh jumniđih yeéb űi teo wáaccan, weemđih tijjī páant űi teo wáaccap jī', queét yeejépwāđih wā niijbipna caá.* ⁴⁶ Queéđđih Dios ā peéh chājachah, iiguipboó páantjeh ī jumbipna caá. Queét téinitboó wā űip bíicđih ā pebhboó páantjeh ī jumbipna caá", Jesús jwiitđih ā niijp jī.*

26

Jwiit judiowā jwī maáta Jesúsđih ī mawíhat (Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Páant niij péanit, nin pah Jesús jwiitđih ā jwáub niij naawáp jī:

² —Oveja wūáhđih jwī jeémát yeó jáap, Pascua ī niijní, chéne yeó jáap ā judhātđih űi jéihna caá. Caán yeó

* 25:29 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18   * 25:30 Mt 8.12; 22.13; Lc 13.28   * 25:31 Mt 16.27; 19.28   * 25:36 He 13.3
 * 25:40 Ez 18.7   * 25:45 1Co 8.12   * 25:46 Dn 12.2

jáapdih weemdih eníhcannitboó teonit, weém nihát cáacwā úud jeñédih bitadih í wāhbična caá, weemdih cruzboó péoh dodhñit í mao yohat pínah niijná, ā niijíp jī.*

³ Túttimah, sacerdotewā í chah maáh, Caifás wāt jumni pebhna bita jwī maáta biícidih ít míc wáacap wat jī. ⁴ Pánih míc wáacnit, ded pah Jesúsdiñ teonit, í mawat táutat pínahdih nin pah ít niij míc wéhenap wat jī:

⁵ —Pascua yeó jáapnadih, dawá cáacwā í jumuchah, Jesúsdiñ jwī tewat táutuchah, nihát tabit ita íj tagaá. Pánih íjñit, jwiítidih ita míc mao tagaá. Pánihna, í encah, jwī tewat táutáp, ít míc niijíp wat jī.

Yad wili miñ chej jumniññ Jesúsdiñ mi puhwat

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Queét Jerusalén táтчiñoó í míc wéheat pónih, jwiít Betania táтчiñoó jumna, bácah moópñiji Simónih munná jeémpna jwī chājap jī. ⁷ Páant jwī jeéméchah, biíc yad wili túi chej jumni búdí jīb jumni yíi quiítidih mi ab waád juyáp jī. Caán quiít alabastro í niijní jeeññ í chāñji quiít ā jumap jī. Pánihna, Jesús pebh juiñit, caán yíjññ áñh wao dáhdih mi puhwap jī.* ⁸ Páant mi puhwachah ennit, jwiít ā bohénitboó jwī íjip jī. Pánih íjñit, nin pah jwiítjeh jwī míc niijíp jī:

—¿Dépanih tigaá nint chej jumni yíi búdí jīb jumnidih páant mi puoh peé? ⁹ Caandih jīb chāñ wáññit, mi jīb teonidih moh yéejñitdih mi wáññuchah, chah áta túi taga, jwī niijíp jī.

¹⁰ Páant jwī míc niijichah joinit, Jesús jwiítidih nin pah ā niij naáwáp jī:

—¿Dépanih tigaá caántdih páant ñi niij jñih? **Weemdih caántboó mi túi chājna caá.** ¹¹ **Moh yéejñit ñijeéh páantjeh í jumbipna caá. Débólih teo wáaquíhna, queétdih ñi jéih teo wáacbična caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baáboó bahñibit wā jum jwahbična caá.*** ¹² Pánihna, wunníñh bácañjidiñ jwípñ puhwat pah, weemdih chej jumni yíjññ puohna, wā wunuchah weemdih í yohat pínahdih mi ámohna caá. ¹³ **Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Nihat baáboó wñih túini doonádh naóhna, nint buu weemdih mi chāñjidiññit í naóhbična caá. Páant í naáwáchah joinit, caántdih dawá í náññibična caá, Jesús ā niijíp jī.**

Judas Jesúsdiñ ā duó wáyat pínahdih ā naáwát

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Páant ā niijichah joinit, jwíjeéh jumni, Judas Iscariote, sacerdotewā í maáta pebhna beññit, nin pah át niijíp wat jī:

¹⁵ —Jesús pebhna yeebdih wā duó wáyat pínah jīb ¿déboó ñi wáññi? át niijíp wat jī.

—Páant jwiítidih ma duó wáyachah, treinta plataññh í chāññiji júdnadih jwí wáññibična caá, wéñit, ít niijíp wat jī.*

Páant niijñit, Judasdiñ ít jīb chājap wat jī. ¹⁶ Páant í jīb wáññidih abñit, Judasboó débólih queétdih ā duó wáyat pínahdih át jehnah joyóp tají.

Jesús ā bohénit biícidih ā pée jeémát

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Paacáñni pandih jwí jeémát yeó jáapna jwíñh waadni yeó jáapdih jwiít Jesúsdiñ nin pah jwí niij wáññh joyóp jī:

—¿Ded muúboó tigaá Pascua jeémátidih jwiítidih ma numah jeémpñi? ¿Dedboó tigaá jeémát jwí chāññi? jwí niijíp jī.

¹⁸ —**Jerusalén táтчina ñi bejeé. Caanná juiñit, biíc newédih jwáññit, caandih nin pah ñi niijí: ‘ “Wá wñat pínah bahñijeh ā júdhna caá. Pánihna, miñ muúboó Pascua jeémátidih wā bohénitdih wā numah jeémpñibična caá”, Bohéni ā niijná be’, caandih ñi niijí,** Jesús jwiítidih ā niij jepahap jī.

¹⁹ Páant ā niijichah joinit, biquína jwíjeéh jumñit í bejep jī. Caanná juiñit, í jwáññi newé á waóh bejni munná waadni, jwiítidih Jesús ā numah jeémát pínahdih ít chājap tají.

²⁰ Túttimah, tóo ñáñ jwáwáchah, Jesús jwiítidih caán munná numah waadni, Pascua jeémátidih biícidih jwí jeémpñ jī. ²¹ Páant jwí jeémát pónih, Jesús jwiítidih nin pah ā niijíp jī:

—**Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Weemdih eníhcannitdih duó wáini pínah ñi cáññh ā jumna caá, ā niijíp jī.**

²² Páant ā niijichah joinit, búdí jehnah joiná, jwiít nihát biqññajeh caandih nin pah jwí niij wáññh joyóp jī:

—¿Weém nihcan niit? jwí niijíp jī.

²³ —**Pandih weém biícidih neéh jeémpñi weemdih eníhcannitdih duó wáini pínah ā jumna caá.*** ²⁴ Páant yeejép wā yapat pínahdih jon jññih Dios naáwátidih naóh yapani át daacáp tají. Pánihna, weém nihát cáacwā úud jeñé caán ā daacátñi pah-jeh yeejép wā yapbična caá. ¡Obohjeéhtih, weemdih eníhcannitdih duó wáini yeejép pohba ā yapbična caá! Caán ā cáac jumcañ, chah áta túi tagaá, jwiítidih ā niijíp jī.

²⁵ Páant ā niijichah joinit, Judas, caandih eníhcannitdih duó wáini pínah, Jesúsdiñ nin pah ā niijíp jī:

* 26:2 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

* 26:7 Lc 7.37-38

* 26:11 Dt 15.11

* 26:15 Zac 11.12

* 26:23 Sal 41.9

—¿Maá, weém nihcan niít? ã niijíp jī.

—**Ma niiját pah meemjéh tigaá**, Jesús caandih ã niij jepahap jī.

²⁶ Páant ã niiját túttimah, Jesús pandih ubnit, **“Túina caá, Paá”**, niij, caandih da-nit, jwiítidih ã wáhp jī.

—**Nin pan wíh bácah panihni caá. Caandih ñi jeémé**, ã niijíp jī.

²⁷ Páant niij péanit, jiwá iguúh mac jumni pamapdih ubnit, **“Túina caá, Paá”**, niijnít, caandihbat jwiítidih ã wáhp jī.

—**Yeéb nihát nindih ñi babhbaá**.

²⁸ **Nin wíh meép panihni caá. Wíh meépjīh í yéejat jīb buudaátidih jīb chájna, dawá cáacwádhíh wá wun wáhbipna caá, Dios biícidih í túi jumát pínah niijná.***

²⁹ **Yeébdih yoobópdih wá naóhna caá. Nin baáboó jum jawahna, jiwá iguúh macdih wá jwáub babhcan niít. Túttimah, wá íp biícidih maáh jumnajeh, yeébdih wá jwáub numah wéi babhbiipna caá, jwiítidih ã niijíp jī.**

*Pedro ã yeekat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

³⁰ Páant ã niiját túttimah, jeémp péanit, Diosdih jwí wéi eo péanachah, Jesús jwiítidih Jerusalén tútchimant ã numah bac bejep jī. Pánih bac bejnit, Olivo jeéboó bejni namádhíh ã numah bejep jī. ³¹ Pánih bejna, nin pah jwiítidih ã niij naáwáp jī:

—**Buu cheijeh yeéb nihát úmna, weemdíh ñi cádahbiipna caá. Jon játih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:** ‘“Ovejawádhíh en daonidih wá mawachah, nihát ovejawá í jweí peét bejbipna caá”, **Dios ã niijná caá**, naóh yapani át niij daacáp tají.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat pínahdih wá jéihna caá. ³² **Obohjeéhtih, weemdíh í mao yohochah yuhna, Dios weemdíh ã jwáub booaat túttimah, Galilea baácna yeébdih wá waóh bej páibipna caá**, ã niijíp jī.*

³³ —Queét nihát í cádahachah yuhna, weémboó wá cádahcan niít, Pedro ã niijíp yuh jī.

³⁴ —**Yoobópdih meemdíh wá naóhna caá. Buu cheijeh mujbai ã ewat pínah játih biíc peihcanni láa ‘Caandih wá jéihcan caá!’ ma niij yeébiipna caá**, Jesús caandih ã niijíp jī.

³⁵ —Majeéh weemdiíhbat í mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wá niijcán niít, Pedro chah ã jwáub niijíp jī.

Jwiít nihátbat biíc yoobó jwí niijíp yuh jī.

*Getsemani pácahi jumapboó Jesús ã uúbat
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)*

³⁶ Olivo jeená páuh laab béjnit, Getsemani í niijní pácahi jumapna jwí juibínap jī.

—**Conboó Diosdih uúbádhíh wá bej jawahuchah, ninjīh ñi chúud páñaá**, Jesús jwiítidih ã niijíp jī

³⁷ Páant niij péanit, Pedrodih, Zebedeo ã weh chénat pahdihbat yuúpbít ã numah bejep jī. Pánih bejnit, ded pah ã yapat pínahdih búdí jenah joinít, át jígah jwíhip wat jī.

³⁸ —**Tabít jígahnit, wanni pah caá wá jumap. Pánihna, yeébbát úocanjeh, ninjīh ñi uúbh páñaá**, queétdih át niijíp wat jī.

³⁹ Páant niij péanit, chibít yuúpbít bej, baáboó páah yoh ñajnit, **“Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat táutca bojóo. Obohjeéhtih, weém wá wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wá wun wáhbipna caá”**, Jesús Diosdih át niijíp wat jī.

⁴⁰ Páant niij uúbh péanit, Jesús queét biíc peihcannít ã bohénit í páñapboó át jwáub juyúp wat jī. Páant ã jwáub juí enechah, úona ít chájap wat jī.

—¿Pedro, biíc horabit úocanjeh, ma noón páicannít beé? ⁴¹ **Túí jáanit, Diosdih yeébdih uúbát caá náahap, yéej chájat jehna joyátdih ñi yap yohat táut niijná. Túí chájhíhna yuhna, jáacan, uúbhcan, páant ñi jéih buújácan niít**, Jesús queétdih át niijíp wat jī.

⁴² Páant niij péanit, jwáub uúbádhíh bejnit, nin pah át niijíp wat jī: **“Paá, cáacwádhíh wá wun wáhat pínahdih ma náah yacachah, wá yeéjép yapíhcah yuhna, ma náahat pah weemdíh ã yapa naáh”**, Diosdih át niijíp wat jī.

⁴³ Pánih uúbh péanit, biíc peihcannít pánit pehbboó ã jwáub juyúchah, jwáub úona ít chájap wat jī. Tabít quíib chei jumachah, ít jwáub úwah bejep wat jī. ⁴⁴ Páant í úwachah ennít, jwáub uúbádhíh át bejep wat jī. Pánih bejnit, biíc yoobó át uúbéup wat jī. ⁴⁵ Pánih uúbh péanit, ã bohénit pebhna jwáub juinít, nin pah át niijíp wat jī:

—¿Yeéb páantjeh úonit, choó niít ñi chájap? Páant bóojeh tigaá. **Butéh yeeyéjpwá weemdíh tewedih juiná caá í chájap.** ⁴⁶ **Ñi jáa bojóo. Chóbe, jwí chéenwá í páñapboó jwí bejjīh. Weemdíh eníhcannítidih duó wáini ã juiná caá**, queétdih Jesús át niijíp wat jī.

Jesúsdiíh eníhcannít caandih í tewat

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Páant ã niijíchahjeh, ã bohéniji Judas ã juyúp jī. Judasjééh dawá cáacwábat í juyúp jī. Íibat naaná, máa quíitnadiíhbat í bíbohóp jī. Sacerdotewá í maáta, bita jwí maátabat

* 26:28 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11

* 26:31 Zac 13.7

* 26:32 Mt 28.16

queétdih it wahap tají, Jesúsdi h teonit, í pebhna í ub bejat pinah niijná. ⁴⁸ Jesús pebhna í jüáwát pinah jätih, Judasboó queétdih nin pah átát niij jéihya naáwáp wut jí: “Páo tíbdi h nomnit, wá uúbhni di h ñi teweép”, át niijíp wut jí. ⁴⁹ Páni hna, jwí pebhna jui nit, Judasboó Jesús pebh á jayáp jí.

—¿Ma jum, Bohéni? niij uúbhni t, Jesúsdi h páo tíbdi h á nomop jí.

⁵⁰ Páant á niij uúbúchah enna, Jesús caandih nin pah á niijíp jí:

—Wá chéen, ma jenah joyátji pah ma chájaá, á niijíp jí.

Páant Judas á uúbúchah enni t, Jesúsdi h tewedi h jöhni t caandih í tewep jí. ⁵¹ Páant í tewechah enni t, biíc jwíjeé h jumni boó íbat naadi h jwáat wái ubni t, sacerdotewá í maá h di h teo wá hni h moli chóodi h á déuc bóod yohop jí. ⁵² Páant á déuc bóod yohochah enni t, Jesús caandih nin pah á niijíp jí:

—Mí h íbat naadi h ma jwáub jwejeé. Nihat íbat naajih míc maonitboó íbat naajih í wanbi pna caá. ⁵³ ¿Nindi h ñi jéihcan niit? Wá íp á teo wáacatdi h wá uúbúchah, cien mil á ngelwá di h áta wah taga, weemdi h í ub bejat pinah niijná. ⁵⁴ Obohjeéhtih, páant á chájachah, á naáwátdih naó h yapani t í niij daacátji pah áta yapcan tagaá. Páni hna, wá íp weemdi h á náah yacat pah, jon jätih í niij daacátji pahjeh tigaá weemdi h yapat náahap, Jesús á niijíp jí.

⁵⁵ Páant niij péani t, caandih tewedi h jui nitboodi h nin pah á niijíp jí:

—¿Nuumni di h tewat pah íbat naaná, máa qui t nadi hbut ubni t, weemdi h tewedi h ñi jöhni t beé? Yeó jáap jumat pah Dioi h muáboó ñijeé h wá jumachah yuhna, weemdi h ñi teocap be. ⁵⁶ Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naó h yapani t í daacátji pah hu weemdi h yapat á náahna caá, á niijíp jí.

Páant á yapachah enna, jwiit nihat á bohéni t jwí jweí peé t bejep jí.

Judi wá í maáta Jesúsdi h uúbh joyát (Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Jesúsdi h teonitboó sacerdotewá í maá h Cai fáih muaná í t ub waad béjep wut jí. Jesúsdi h naó h yacat túat niijná, áih muáboó jumni míc wáacat tóli hboó sacerdotewá í maá h, caandih nump jumni t maáta, Moisés á watajdi h bohéni t, bita jwí maátubat í t míc wáac jui bina p wut jí. ⁵⁸ Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdi h yá pje h át en péenap wut jí. Páni hna, sacerdotewá í maá h muá wáihyat júduboojé h át waad jui bina p wut jí. Páni h waad jui bina t, ded pah Jesúsdi h í chájachah, jéihyat túat niijná, Pedro tuu cáut jwéejdi h,

muádi h wapni t biíc di h, át méé cháudap wut jí.

⁵⁹ Sacerdotewá í maáta, nihat bita maáta biíc di h Jesúsdi h mao yohat túat niijná, yee naó h yacni t pinahdi h í t bidip wut jí. ⁶⁰ Obohjeéhtih, dawá yee naó hni t í jumachah yuhna, chénewá biíc yoo bó niijná di h í t bid jui cáp wut jí. ⁶¹ Maatá p di h í t bidat táttimah, chénewá waad jui bina t, nin pah í t niij yee naó h yacap wut yuh jí:

—Caán nin pah á niijichah, jwí joyóp be: ‘Dioi h muádi h wá yoh beedábi pna caá. Páni h yohni t, biíc peihcanni yeó jáap táttimah jáap muá wá chá p péabi pna caá, páant mantih’, á niijíp be, í t niijíp wut yuh jí.*

⁶² Páant í niijichah joini t, sacerdotewá í maá h ñah ñuhni t, Jesúsdi h nin pah át niij uúbh joyóp wut jí:

—¿Dépani h tigaá queétdih ma jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéj chá j, meemdi h páant í niij naó h yacachah? át niijíp wut jí.

⁶³ Páant á niijichah joiná yuhna, Jesús át jepahcap wut jí. Páant á jepahca h enna, sacerdotewá í maá h nin pah caandih át niij uúbh joyóp wut jí:

—Meemdi h wá wutna caá. Dios á enechah, yoo bó p di h jwiit di h ma naáwá. ¿Meém Dios wúh, á wahni Cristo niit ma jumap? át niijíp wut jí.

⁶⁴ —Páant ma niiját yoo bó p di h tigaá. **Yeé b nihat di h nin pah wá naó hna caá: Weém nihat cáacwá úd jeé Chah Wé pni á jéihyepmant bóo huwá mant cháudni t, wá wutuchah, mah tóli hjih wá jwáub dei júáwá chahbut, ñi enbi pna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jí.***

⁶⁵ Páant á niijichah joini t, sacerdotewá í maá h búdi át í jip wut jí. Á íjat júatna, áih jih bóo yégue h chóodi h át yeo wá yap wut jí. Páni h yeo wá ina, ájeé h jumni t di h nin pah át niijíp wut jí:

—Nin newé ‘Weém Dios wúh caá’, á niij yeenachah, yeé b nihat ñi joiná beé. Páni hna, bita í naáwátdih jwí náahca n caá. ⁶⁶ ¿Yeé bboó ded pah tigaá ñi niij jenah joi? queétdih át niijíp wut jí.

—Caandih peé h mao yohat caá náahap, í t niij jepahap wut jí.*

⁶⁷ Páant niijná, Jesúsdi h móot di h coi jáhanit, téihyajih í t póocop wut jí. Bitabat téihyajih áih móot di h í t mawap wut jí.* ⁶⁸ Páni h maonit, nin pah caandih í t niij deoh naáwáp wut jí:

—Dios á wahni Cristo jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdi h mao? í t niijíp wut jí.

Pedro á yeec (Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

* 26:55 Lc 19.47; 21.37 * 26:61 Jn 2.19 * 26:64 Dn 7.13 * 26:66 Lv 24.16 * 26:67 Is 50.6

69 Páant í chájat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro á mée chúnduchah, teo wáhnih á pebh juibínit, nin pah mit níj wábh joyóp wat jí:

—¿Meembút Jesús Galílea baácdih bóojeéh péeni nihcan níit? mit níjíp wat jí.

70 —Ájeéh péeni nihcan caá. ¿Ded pah níj tigaá ma chá? Pedro caántdih át níj yee jepahap wat jí.

71 Páant níjníitjeh, tuu cúat jwéejmant bejnit, jécna át jwei béj níhup wat jí. Páant caánboó á jwei níhuchah, bíh wili jwuh caandih mit enep wat jí. Pánih ennit, caanjíh jumnitdih nin pah mit níjíp wat jí:

—Nin Jesús Nazaret tútchidih bóojeéh jumni caá, mit níjíp wat jí.

72 —Dios á enechah, yoobópdih wá naóhna caá. ¡Ma níjní newédih wá jéihcan caá! Pedro át níjíp wat yah jí.

73 Páant á níjít túttimah, caanjíh níhnutboó Pedro pebh bejnit,

—Yoobópdih meém íjeéh péeni mun tigaá. Míh wéheat Galílea baácdih moón í wéheat pah caá á jumap. Nihat caandih pej jum bejnit Galílea baácdih moón í jumuchah, meembút íjeéh jumni mun tigaá, ít níjíp wat jí.

74 —Weém yeeni nihcan caá. Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. ¡Ní níjnídih weém wá jéihcan caá! Páant yoobópdih wá naóhcah, ¡Dios weemdíh á peéh chája naáh! át níjíp wat yah jí.

Páant á níjíchahjeh, mujbai át ewep wat jí. 75 Páant á ewechah joinít, “**Mujbai á ewat pínah játih, bíic peihcanni láa ‘Caandíh wá jéihcan caá’, ma níjíbíjna caá**”, Jesús á níjítjidih át náhninap wat jí. Pánih náhnina, bac bejnit, búdí át juáup wat jí.

27

Maáh Pilato pebhna Jesúsdi í ub bejat (Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Túttimah, baáb jénechah, sacerdotewá í maáta, jwiít judíowá jwí maáta bíicdih múic wáacnit, Jesúsdi í mawat tútat pínahdih ít múic wéhenap wat jí. 2 Pánih múic wéhe péanit, Jesúsdi chéonit, Maáh Pilato pebhna ít wahap wat jí. Pilato Romano maáta í maáh waadáni jumna, jwíh baácdih moondíh wutni á jumap jí.

Judas Iscariote á wunat

3 Judas, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáinijiboó, caandíh í mao yohat pínahdih jéihnit, búdí át ígahap wat jí. Pánih ígahnit, í jíb wáhniji treinta júdnadidh sacerdotewá í maáta, jwí maátadihbat át jwáubaihip wat yah jí. 4 Pánih jwáubaihnit, nin pah queétdih át níjíp wat yah jí:

—Weém wá túi chájcap be. Yeebdíh wá duó wáiniboó yoobópdih yéej chájcanni át jumap taga, át níjíp wat jí.

—Meemjéh tigaá páant mat náahap taga. Pánihna, jwíh pínah nihcan, míh pínahjeh caá, ít níj jepahap wat jí.

5 Páant í níjíchah joinít, Judasboó í wáhni júdnadidh Dioíh muáboó át yoh waadá bojop wat jí. Pánih yoh waadá péanit, bíabóó bejnit, át múic jöp wái wunap wat jí.

6 Páant á yoh waadá bojniji júdnadidh hbnit, nin pah sacerdotewá í maáta ít múic níjíp wat jí:

—Nin júdna, cáacdih mawat náahna, jwí jíb wáhni beé. Páant á jumuchah, Dioíh muáboó jwí jéih jwejcana caá, ít níjíp wat jí.

7 Páant níj múic wéhe péa, bac bejnit, wáam dah chájniíh bainí baácdih ít jíb chájap wat jí, bíámant moón caán tútchina jíb joinít í wunuchah, í yohat pínah níjíná. 8 Páant í chájachah, caán baácdih “Meép jumni baác”, jwiít jwípi níjíná caá.* 9 Páant á yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapanit Jeremíaswá nin pah ít níj daacáp tají: “Judíowá í maáta caandíh í mawat pínah jíb treinta platajéh í chájniji júdnajeh á jumap jí. 10 Pánihna, caán jíbíh wáam dah chájniíh baácdih Dios weemdíh á wutat pah ít jíb chájap tají”, ít níj daacáp tají.*

Maáh Pilato Jesúsdi í wábh joyát (Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.22-28)

11 Páant á chájat pónih, sacerdotewá Jesúsdi í ub juibínachah ennit, Maáh Pilato caandíh nin pah át níj wábh joyóp wat jí:

—¿Meém yoobópdih judíowá í maáh níit? át níjíp wat jí.

—**Ma níjít pah tigaá**, Jesús át níj jepahap wat jí.

12 Obohjeéhtih, sacerdotewá í maáta, jwí maáta bíicdih caandíh í jwáub naóh yacachah joiná yuhna, Jesús queétdih át jepahcap wat jí. 13 Páant á jepahcah enna, Pilato-boó Jesúsdih nin pah át níjíp wat jí:

—Páant meemdíh í níj naóh yacachah, joiná yuhna, ¿queétdih ma jéih jepahcan níit? át níjíp wat jí. 14 Páant á níjíchah joiná yuhna, dedé í naóh yacatdih Jesús át jepahcap wat jí. Páant á jepahcah ennit, Maáh Pilato búdí át joi wáhi bejep wat jí.

Jesúsdi í mao yohat tútat (Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Pascua jumat pah Maáh Pilato bíic cáac nemat muáboó jumni, cáacwá í bacaat tútndidh ápi bacana wat jí. 16 Caán láa búdí yéej chájni, chah wát yáani, Barrabás wut jumni, nemat muáboó át jumap wat jí. 17 Pánihna, dawá cáacwá á pebhna í juibínachah enna, Pilato queétdih nin pah át níj wábh joyóp wat jí:

* 27:8 Hch 1.18-19 * 27:10 Zac 11.12-13

—¿Deddih tigaá yeebdih wā baca wāh biif? ¿Barrabásdih ñi náah niit? ¿Jesús, Dios ā wahní Cristo ī niijníndih niit ñi náahap? āt niijíp wut jī. ¹⁸ Dawá cāacwā Jesúsdih ī weñechah, sacerdotewā ī maataboó caandih tūbit ijna, caandih ī mawat tūtatup wut jī. Pánihatdih jéihnit, Pilato cāacwādih páant āt uúbh joyóp wut jī.

¹⁹ Pilato peéh chājat pínahdih naóhni chúdatdih ā chúdat pónih, ájeéh bóli papélah núojih caandih nin pah mit niij daác wahap wut yuh jī: “Buu chei oo júmna, caandih búdi úm náah jumnidih wā oo júmup be. Caánboó yéej tūtatanni caá. Pánihna, ma mawat tūatca bojóó”, mit niijíp wut jī.

²⁰ Cāacwā Jesúsdih ī náahachah yuhna, sacerdotewā ī maáta Barrabásdih bacaat tūatnit, Jesúsbodih ā mao yohat tūtat pínah niijná, queétdih īt jac wutup wut jī. ²¹ Tútítmah, cāacwādih Pilato nin pah āt jwáub niij uúbh joyóp wut jī:

—¿Deddih tigaá wā bacaat pínahdih ñi náah? āt niijíp wut jī.

—¿Barrabásdih ma bacaat tūatú! cāacwā īt niij jepahap wut jī.

²² —¿Páant ñi niijíchah, Jesús Dios ā wahní Cristo ñi niijníndih ded pah tigaá wā chājbi? āt niijíp wut jī.

—¿Caandih cruzboó péoh dodhniit, ma mao yohat tūatú! nihāt īt niij jepahap wut jī.

²³ —¿Dépanihna? ¿Dedé tibeé ā yéejatji? āt niijíp wut jī.

—¿Caandih cruzboó péoh dodhniit, ma mao yohat tūatú! chah īt niij ñaacáp wut jī.

²⁴ Páant ī niij ñaacáchah joinit, queétdih jéih yap yohcan, chah ī ijatdihbut enna, mah pamapdih ubnit, nihāt ī enechah, āt téih chocop wut jī. Pánih téih chocnajeh, queétdih nin pah Pilato āt niijíp wut jī:

—Nin newédih yeebhéh tigaá ñi mawat tūtatup. Páant ñi wutat jíib yeebdihjeh peéh chājat ā jumu náah. Weémbodih peéh chājat ā whican niit, cāacwādih āt niijíp wut jī.*

²⁵ —¿Caandih mawat jíib jwiitdih, jwí jumenádihbut caán peéh chājat ā jumu náah! nihāt cāacwā īt niijíp wut jī.

²⁶ Páant ī niiját tútítmah, ī wutat pah Barrabásdih āt bacaat tūtatup wut jī. Obo-hjeéhtih, Jesúsbodih āh soldadowādih āt ub bejat tūtatup wut jī, caandih páinīit, cruzboó péoh dodhniit, ī mao yohat pínah niijná.

Soldadowā Jesúsdih yeejép ī deoh naáwát

²⁷ Pánih ub bejniit, Pilatoih muú díitna Jesúsdih īt ub waad béjep wut jī. Pánih ub waad béjniit, caanjih wapnit soldadowā Jesús pebh īt ñuh páuda bojop wut jī. ²⁸ Pánih ñahna, Jesúh yéguéh jih bóo chóodih too dugnit, maáh ā dawát pah jíghni duuni

chóodih caandih īt yacap wut jī. ²⁹ Maáh ā dawát júda pah chājnit, óot pihdih péeb wao péanit, Jesúh wao dáhdih īt yacap wut jī. Maáh ā wépat pah ā jútat pínah máa doóbhdih āh jéihyepmant bóo téihyājih īt tewat tūtatup wut jī. Pánih chāj péanit, maáhdih ípī chājat pah ā pebh īt bódiha caj yoh ñajap wut jī. Pánih bódiha caj yoh ñajnit, nin pah caandih īt niij dehwep wut jī:

—¿Ma túi jumúú, judíowā ī maáh! īt niijíp wut jī.

³⁰ Páant niij deoh, caandih cói jáhana, ā bíbohni máa doóbhdih jwáub ubnit, caán doóbhdih āh wao dáhdih dawá láa īt puñup wut jī. ³¹ Pánih deoh naóh péa, ī yac-niji yéguéhdiit too dugnit, āh yéguéhdihjeh īt jwáub yacap wut jī, páant mantih. Pánih yac péa, cruzboó péoh dodhniit, mao yohat tūat niijná, caandih īt ub bac bejep wut jī.

Jesúsdih cruzboó péoh dodhniit, ī mawat (Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² ī mao yohat pínah jeéboó ub bejna, Simón, Cirene baácdiit bóodih īt jwááap wut jī. Pánih jwáádnit, caandih Jesúh cruzdih īt bewat tūtatup wut jī.

³³ Pánih bejniit, Gólgota wāt jumapna īt juibínap wut jī. “Gólgota”, niijná, “Wao lídíp jeé”, niijná īt chājap wut jī. ³⁴ Pánih caanná juibínit, bijnijih widnit, ī ub bejni jiwá iguüh macdih Jesúsdih īt tóihyop wut yuh jī. Obo-hjeéhtih, bainí déeb joinitjeh, āt babhcaw wut jī.

³⁵ Caandih cruzboó īt péoh dodhdop wut jī. Pánih péoh dodh péanit, āh yéguéh chóojidih “¿Deñh tigaá ā jumbi?” múic niijnit, tíhwat júdanabitjīh īt yoh tíhwip wut jī.* ³⁶ Pánih chāj péanit, pái chúdnit, caandih īt wapap wut jī, bita caandih ī ub bejcat pínah niijná. ³⁷ “JESÚS JUDÍOWÁ ī MAÁH CAÁ”, bita ī niij daácniji naadíh Jesús wao cháh cruzdih soldadowā īt nah péoh búndhdop wut jī.

³⁸ Chénewā nuamnítidihbut mao yohat tūat niijná, bíh cruznadih Jesús pebh īt péoh dodhdop wut jī. Bíicdih ā jéihyepmant bóo buwámant, bíhdih ā wáyámant bóo buwámant péoh dodhniit, queét tac yoób Jesúsdih īt péoh dodhdop wut jī. ³⁹⁻⁴⁰ Cruz pebh en yap bejniit, Jesúsdih nin pah yeejép īt niij deoh naáwáp wut jī:

—¿Eneéh buca! ¿Dioih muúdh yohnit, bíic peihcanni yeó jáap tútítmah, meém caán muúdh jwáub chājni pínah niit? Pánihni jumna, Dios wáuh yoobát jumna, wuncat tūat niijná, caán ī péoh dodhdopmant meemjéh ma dei jwáwá, īt niijíp wut jī.*

⁴¹ Sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutatjidiit bohénit, jwí maátatabat bíic yoobó īt deoh naáwáp wut jī.

* 27:24 Dt 21.6-9 * 27:35 Sal 22.18 * 27:39-40 Sal 22.7; 109.25; Mt 26.61; Jn 2.19

42 —Bitadilh táí teo wáacni jumna yuhna, caanjéh á jéih míic teo wáaccan caá. ‘Judíowá í maáh caá’, niijná, caán míicjeh á dei júuwáchah enna, caandih jwí jepahbipna caá. 43 ‘Weém Dios wáúh caá. Caandih wá táí jenah joiná caá’, á niiját júb, Dios caandih oina, á táí ubu naáh, ít niijíp wut jí.*

44 Ájeéh í péoh dodhniit nuumnítbat bíic yoobó caandih ít deoh naáwáp wut jí.

Jesús á wunat

(Mr 15.33-41; Lc 8.2-3; 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Jesús cruzboó í péoh dodhni á ñuhuchah, yeó jáap tac yoób á dupúáh bejep jí. Nihat baác dupániji, bíic peihcanni horas túttimah, á jwáub baáb jwáub bejep jí, páant muntih. 46 Páant á jwáub baabát pínah játihbit, Jesús nin pah át wēp niij ñaacáp wut jí: “**Elí, Elí, ¿lemá sabactani?**” niijná, “¿Wíih Dios, wíih Dios, dépanih tiguaá weemdih ma éemp bej?” Jesús át niij ñaacáp wut jí.*

47 Páant á niijíchah joinít, biquína caanjíh ñuhniit nin pah ít míic niijíp wut jí:

—Dios naáwátdih naoh yapani Elíasjidih bidna caá á chájap, ít niijíp wut jí.

48 Bíic íjeéh jumni ñáo ñah bejnit, páab cháí déedih ubnit, bijni jiwá iguúh macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó báudh, júut ñahanit, Jesúsdih át wái nomat túutap wut yuh jí.* 49 Obohjeéhtih, wái nomat túutnidih bita nin pah ít niijíp wut jí:

—¡Á jumna naáh! Elíasji nindih teo wáacadih á júuwáchah, jwí en jwuh jíih, ít niijíp wut jí.

50 Páant í niiját túttimah, túbít ñaacnit, Jesús át wunah bejep wut jí. 51 Páant á wunuchahjeh, Dioíh muú díitboó í jáh yáihni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át cháwáp wut jí. Pánihat pónih, baác búdí méména, jee dáhna át pah bejep wut jí.*

52 Pánihichah, cáacwáih bácahjidih í yohopji jeéboó á búuh bejchah, Diosdih jepahnitji jwáub boo pud jáóhniit, dawá ít bacap wut jí. 53 Pánihna, Jesús á boo pud júúwát túttimah, Jerusalén tútchina í jwáub waad béjchah, dawá queétdih ít enep wut jí.

54 Páant baác méméatdih nihat bíih á yapachah enna, Jesúsdih wapnit soldadowá í maáh, ájeéh jumnitbat búdí úmmit, nin pah ít míic niijíp wut jí:

—¡Yoobópdih nin Dios wáúh tiguaá át jumap! ít niijíp wut jí.

55 Chibít yuúpbit dawá yaádhbut ít en ñuhup wut jí. Queét yaádh jwiit bíicdih Galileamant jáóhniit, Jesúsdih teo wáacnitji ít jumap wut jí. 56 Íjeéh jumnit, Mágdala tútchidih bóli María, bíih wíli Mariabat mit

jumap wut jí. Caánt José, á úud Santiago í lin mit jumap wut jí. Bíih wíli Zebedeo á weh lin mit jumap wut jí. Queét bíic peihcannit yaádh ít jumap wut jí.*

Jesúh bácahjidih á yohat

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Jesús á wunat túttimah, caan chéyeh tóo ñáh júúwát pínah játih, José, Arimatea tútchidih bóo, Jesúsdih jepahni, áih bácahjidih ub deyanit, yohat túut niijná, cruzboó át juibínap wut jí. 58 Caanjíh jumniiji Pilatodih úubádhít át bejep wut jí. Páant á úubáchah joinít, Jesúsíh bácahjidih Pilato áih soldadowádhít caandih át wúhat túutap wut jí. 59 Páant á jepahachah joinít, José cruz jumapna jwáub juibínit, Jesúsíh bácahjidih ub deya, lino wát jumni quei wíhcanni yégueh chóojíh át pinip wut jí. 60 José á wunuchah, caandih í yohat pínah jeé ítdih átát baadát túutap wut jí. Caán ítdihjeh Jesúsíh bácahjidih át yohop wut jí. Páant á yohat túttimah, caandih nemat túut niijná, caán ítdih waadápboó búdí jeé júdadih tóo pátá bejnit, caán ítdih át nemep wut jí. Pánih nem péanit, áih muuná át jwáub bejep wut jí. 61 Páant á chájachah, Mágdala tútchidih bóli María, bíih Mariabat caandih á yohatji jeé ít pebh ít en cháudup wut jí.

Jesúh bácahjidih á yohniji ítdih soldadowá í wapát

62 Á wanniji yeó jáap, chooát yeó jáap pínah jwípi ámohni yeó jáap á jumap jí. Túttimah bóo yeó jáapdih sacerdotewá í maáta, fariseowábut Maáh Pilato pebhna bejnit, nin pah ít niij úubáp wut jí:

63 —Maá, caán yeeniboó jwíjeéh jum jwahna, ‘Wunna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah wá jwáub boo pud jáóhbipna caá’, á niijátjidih jwí náhnina caá.* 64 Pánihna, caandih í yohopji jeé ítdih bíic peihcanni yeó jáapna á nematdih míih soldadowádhít ma táí wapát túutú, á bohénit áih bácahjidih í nuumcát pínah niijná. Pánih nuumnít, cáacwádhít á boo pud júúwátdih ita naoh tagaá. Pánih naóhna, Jesús á jwíih yeeatji chah í pée yee naáwát áta jum tagaá, Pilatodih ít niijíp wut jí.

65 Páant í niijíchah joinít, Pilato nin pah át niij jepahap wut jí:

—Biquína soldadowádhít numah bejnit, yeebjéh ñi jéihyat pah caán ítdih nemnit, queétdih ñi táí wapát túutú, Pilato át niijíp wut jí. 66 Páant á niijíchah joinít, soldadowádhít numah bej, caán ítdih José á nemniiji jeé júdadih buujcán nah chéonit, soldadowádhít ít wapát túutap wut jí. Pánih cháj péanit, queét maáta ít jwáub bejep wut jí.

* 27:43 Sal 22.8   * 27:46 Sal 22.1   * 27:48 Sal 69.21   * 27:51 Ex 26.31-32; 2Cr 3.14   * 27:56 Lc 8.2-3
 * 27:63 Mt 16.21; 17.23; 20.19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

28

Jesús ā boo pud jāuwāt

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jwiit judiowā jwī chooāt yeó jáap tátimah bóo yeó jáap ā baáb jéenechah, Mágdala tútchidih bóli María, biih wili Mariabut Jesúsih bácahdih José ā yohoppi jeé ítboó enedih ít bejep wut jī. ² Páant caanná ī juibínachah, Dioh ángel jeámant ā dei jāuwáchah, baác búdí át méménap wut jī. Pánih dei jāóhnt, José ā nemniji jeé jádudih pátú dodhnt, caanjih át chéudup wut jī. ³ Caán ángel wedóat pah jígohni ā jumachah, áih yéuehubat táí yeh iigni át jumup wut jī. ⁴ Pánihna, caandih enna, caán jeé ítdih wapnit soldadowā búdí úmna, méménit, wunnit pah ít buug hájap wut jī. ⁵ Caanjih chéudni ángel queét yaáhdih nin pah át niijíp wut jī:

—*ǃNī úmca bojoó!* Cruzboó ī péoh dodh mao yohniji Jesúsdih ní bidatdih wā jéihna caá. ⁶ Oboheéhtih, ninjih ā wihcan caá. Á niijátji pah jáantjen á boo pud jāuwáp be. Á lajapjiboó ní en jāuwá. ⁷ Caandih en péanit, waicanjeh ā bohénitjidih nin pah ní niij náohbi jwuhú: ‘Jesús át boo pud jāuwáp tabeé. Galilea baácna yeebdih waóh bej páina caá ā chájap. Caanná bejnit, caandih ní enbipna caá’, queétdih ní niijí. Páant beé yeebdih niij naawádih wā jāuwáp be, ángel queét yaáhdih át niijíp wut jī.

⁸ Páant ā niijíchah joinit, queét yaádh yohoppi jeé ítmant ít náó jwúb bejep wut jī. Pánih náó jwúb bejnit, úmna yuhna, búdí wéinit, ā bohénitjidih naawádih ít bejep wut jī. ⁹ Páant í bejchah, Jesús jwuh queét yaáhdih át jígohop wut jī.

—*ǃNī jāóhca beé?* át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinit, áih jítcha pebh páah yoh hájnit, áih wúudih pin teonit, caandih ít weñep wut jī. ¹⁰ Páant í chájachah enna, queét yaáhdih nin pah át niijíp wut jī:

—*Ní úmca bojoó. Wā údwā panihntidih nin pah ní niij náohbi jwuhú: ‘Waicanjeh nin tútchimant hacnit, Galilea baácna ní bejeé. Caánboó Jesúsdih ní jwááhbipna caá’, queétdih ní niijí,* Jesús át niijíp wut jī.

Wapnit soldadowā ded pah í yapatjidih í naawát

¹¹ Queét yaádh tútchina í jwúb bejat pónih, biquína caán ítdih wapnit soldadowāboó sacerdotewā í maáta pebhna ít bejep wut jī. Í pebhna juibínit, ded pah í yapatjidih queétdih ít naawáp wut jī. ¹² Páant í naawáchah joinit, caán ā yapatjidih míc wéheat túut niijná, jwí déewá maátadihbut ít míc wáacat túutup wut jī. Pánih míc wéhe péanit, queét soldadowádih búdí ít júb chájap

wut jī, ded pah ā yapatjidih yoobópdih í naóhcat pínah niijná. ¹³ Pánih júb chájnit, nin pah queétdih ít niij wutup wut jī:

—Bitadih nin pah ní niijí: ‘Chei jwí úwat pónih, ā bohénitjiboó jāóhnt, áih bácahdih ít nuumáp tabe’, ní niijí. ¹⁴ Páant ā yapatji doonádih Maáh Pilato ā joyóchah, jwiitboó caandih jwí ámoh naóhbipna caá, yeebdih ā peéh chájcat pínah niijná, soldadowádih ít niijíp wut jī.

¹⁵ Páant í niijíchah joinit, í júb chájatdih ubnit, í niijátji pah soldadowā ít naóh peetép wut jī. Páant í niij naawáchah joinitji, buu láabut páantjeh nihát jwí déewá í yee naawátjidih ípí jenah joiná yuh caá.

Jesús ā bohénitjidih ā pée wutat

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Queét yaádh tútchina juibínit, Jesús ā niiját túatjatji pah jwiit ā bohénitjidih í naóh yapanap jī. Páant í naóh yapanachah joinit, jwiit once ā bohénitji Galilea baácna bejnit, Jesús jwiitdih ā bejat túatniji jeená jwí juibínap jī. ¹⁷ Pánih caanná juibínit, Jesúsdih ennit, Dios wúáh ā jamatdih jéihna, caandih jwí weñep jī. Oboheéhtih, biquína jwíjeéh jumnit “ǃYoobópdih Jesússeh niit?” ít niij jenah joi jwáup tají. ¹⁸ Jwí pebh joinit, Jesús nin pah jwiitdih ā niijíp jī:

—*Nihat wépatdih wā íp weemdih ā wáup be. Páant ā wépat wáhni jumna, nihát jeáboó jumnit, nihát nin baácboó jumnitdihbut watni wá jumna caá.* ¹⁹ *Pánih wépmi jumna, nin pah yeebdih wá naóhna caá: Wíih túini doonádih nihát baácndih moondih ní túi naawá, jepahnit, weemdih í túi péeat pínah niijná. Páant í jepahachah ennit, wā íp ā wépatjíl, wā wépatjíl, Túini Espiritu ā wépatjílbut queétdih ní daabánaa.** ²⁰ *Páant ní daabánitdih ní túi bohénaa, yeebdih nihát wá wutatjidih queétdih í jepahat pínah niijná. Páant ní chájachah, yeó jáap jumat pah páúú péeni yeó jáapna páantjeh níjeéh wá jambipna caá. Páant wá naawátidih ní túi náhninaa,* Jesús jwiitdih ā niijíp jī.

Páant bóojeh tiguaá weém Mateo wá daacát.

* 28:16 Mt 26:32; Mr 14:28   * 28:19 Hch 1:8

SAN MARCOS

Juan Daabáni ā bohé jwíhat

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

¹ Weém, Marcos, nin tólihjih Dios wááh Jesucristo, ded pah ā chājatjidih, áih táini doonáidihbut wā naóh daácna caá. Juan Daabáni ded pah ā chājat pínahdih Dios naawátdih naóh yapani Isaiásji āt daacáp tají. Páant ā niij daacátji pahjeh tih Jesúh táini dooná āt jwíhip tají.

² Nin pah Malaquías, Isaiásjih it niij daacáp tají:

“Á wááhdih Dios nin pah ā niijná caá: ‘Ma játi meemdih naóh waóhni pínahdih wā wahbipna caá.

³ Caán naóh waóhni pínah muú wihcapboó nin pah ā niij ñaac bohéipna caá: “Jwí Maáh ā júúwát pínah játiñ ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih táut nuumnit, caandih ñi túi pánáa”, ā niijbipna caá’, ā wááhdih Dios ā niijná caá”, it niij daacáp tají. *(Mal 3.1; Is 40.3)*

⁴ Juan Daabáni Isaiáswā ī niij daacátji pah muú wihcapboó jumna, nin pah cáacwádhidih āt niij naóh bohénap wut jī: “Ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ñi táut nuumá. Pániñ táut nuumnit, ñi daabáát táutá. Páant ñi chājachah ennit, Dios ñi yéejatdih ā yohbipna caá”, āt niijp wut jī. ⁵ Nihat Judea baácdih moón, Jerusalén tátdhidih moonbát caandih joyát táut niijná, ā pebhna it juibínap wut jī. Pániñ joinit, Diosdih ī yéejatdih ī naawáchah, Juan Jordán mujboó queétdih āt daabánap wut jī.

⁶ Juaníñ yégueh chóo camello wut jumni nuáup yoócjih nóomnit, ī yacni chóo wut jī. Áih juyáát tóp momo jiwí chóo tóp wut jī. Wáúuc joowádhidih jeémpnit, belo macdihbut ápi déebep wut jī. ⁷ Juan cáacwádhidih bohéna, nin pah ápi niij naawáp wut jī: “Wā táttimah jéohni wā chah wépní caá. Páant ā jumuchah jenah joinit, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. ⁸ Weém yeebdih mahjihjeh wā daabána caá. Obohjeéhtih, wā daabáát panihni caánboó yeebdih Táini Espiritu ā wépatdih búdi ā wáhbipna caá”, āt niijp wut jī.

Juan Jesúsdiñ ā daabáát

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Juan cáacwádhidih ā daabánachah, Galilea baác, Nazaret tátdchimant Jesús ā pebhna āt juibínap wut jī. Páant ā juibínachah, Juan caandihbut Jordán mujboó āt daabánap wut jī.

¹⁰ Pániñ daabá péanachah, Jesús mujna ñuhnji āt aab ñúhup wut jī. Pániñ aab ñúhntjeh, Jesús ā enechah, jeá āt jéweah bejep wut jī. Páant ā jéweah bejchah, jop pah jigohni Táini Espiritu jeámant dei júóhnt, caandih āt juí jaamáp wut jī. ¹¹ Páant ā juí jaamáchah, “Meém wā wááh, wā oini caá. Meemdih búdi wā weína caá”, Dios jeámant āt niijp wut jī.*

Nemépwā ī maáh Jesúsdiñ ā yéjeñhat

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Juan caandih ā daabáát táttimah, Táini Espiritu Jesúsdiñ muú wihcapboó āt numah bejep wut jī. ¹³ Páant ā numah bejchah, caánboó cuarenta yeó jáap Jesús āt jumup wut jī. Páant ā jumuchah, nemépwā ī maáh, Satanás, Jesúsdiñ átiñ yeejép chājat táutap wut yuh jī. Pániñna, Jesús muú wihcapboó nuáupwā biícđih ā jumuchah, ángelwá caandih it túi en dawáp wut jī.

Jesús Galilea baácboó ā bohé jwíhat

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Juandih nemat muúboó ī nemat táttimah, Jesús Galilea baácna Dios ā maáh jumat táini doonádhidih naawádhidih āt bejep wut jī: ¹⁵ “**Nihat baácdih moondih Dios ā maáh jumatdih ā júutat pínah bahniñeh ā judhna caá. Pániñna, táini doonádhidih joinit, ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ñi táut nuumá**”, cáacwádhidih ápi niij naóh bohénap wut jī.*

Queéj júut maonitdih ájeéh Jesús ā bejat táutat

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Páant niij bohé bejna, Galilea ímdih dei juibí, páud bejniñ, Simón, ā úud Andrésjih queéj júut maona, íih ñuodih ī yoh báhanachah, Jesús āt enep wut jī. Pániñ ennit, nin pah queétdih āt niijp wut jī:

¹⁷ — **Weemdih ñi pej jum júúwá. Páant ñi júúwáchah, yeebdih wá bohéipna caá. Páant wá bohénachah joinit, queejwádhidih ñi bidat pah, cáacwáboodih bidnit, wíh doonádhidih ñi naóhbipna caá, weemdih jepahna, wíhwá ī jumat pínah niijná**, āt niijp wut jī.

¹⁸ Páant ā niijchah joinitjeh, íih ñuonádhidih cádahnit, Jesúsjeéh it bejep wut jī.

¹⁹ Chibít yuúp queétdih numah bejniñ, Santiago, ā úud Juandihbut Jesús āt enep wut jī. Queét ī íip Zebedo biícđih íih jááj chóodih chúudnit, íih ñuonádhidih ámhona it chājap wut jī. ²⁰ Pániñ ennit, Jesús queétdih āt bid bojop wut jī. Páant ā bid bojochah joiná, biícmantjeh ī ípdih, caandih teo wáhnit biícđih jááj chóomant cádahnit, queétdih Jesúsjeéh it bejep wut jī.

* 1:6 2R 1.8

* 1:11 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 9.7; Lc 3.22

* 1:15 Mt 3.2

Judiowā ī mīc wáacat m̄úboó nemép caolih jumnidih Jesús ā booaat
(Lc 4.31-37)

²¹ Túttimah, Jesús wā Capernaum tútchina īt bejep wut jī. Caannā juibínit, jwiít judiowā jwī chooát yeó jáapdih Dios naáwátdih bohéat túat niijná, jwī mīc wáacat m̄úboó Jesús wābut īt waadáp wut jī. Waadnít, caanjīh mīc wáacnít dih Jesús āt bohénap wut jī. ²² Pánih bohéna, Moisés ā watatjidih bohénit chah Jesús āt wēp naáwáp wut jī. Páant ā wēp naáwáchah joinít, cāacwāboó īt joi ñáuhap wut jī.* ²³ Cāacwā cātih nemép caolih jumnitbat ñuhnit, nin pah Jesús dih āt niij ñaacáp wut jī.

²⁴ —Jesús, Nazaret tútchidih bóo, ded pah jwiít dih ma cháji? ¿Meém jwiít dih bacanadih ma jáóhnit beé? ¿Bacanit, jwiít dih ma mao yohmi niit? Meem dih jwī túi jéihna caá. Meém caá Dioih Túini, āt niijp wut jī.

²⁵ —**¡Ni laihca bojoó! ¡Caán newémant ñi bac bejeé!** Jesús queét nemép wā dih āt niijp wut jī.

²⁶ Páant ā niijchah joinítjeh, nemép wā caán newé dih tubit méméanit, ñaacna, áih bácahmant īt bac bejep wut jī. ²⁷ Páant ā yapachah ennit, cāacwā búdi īt joi ñáuhap wut jī.

—¿Ded jáap naáwát tigaá nin? ¡Maáh yoobát pah ā wēp naóhna caá! ¡Á wutuchah joinít, nemép wā yuh búca jepahnit, ī bac bejna caá! queétjeh īt mīc niijp wut jī.

²⁸ Páant ā chájatji dooná dih joinít, waicanjeh Capernaum tútchidih moón, nihat Galilea baácdih moonbút īt mīc naóh peetép wut jī.

Simón chudhdih Jesús ā booaat
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jwiít judiowā jwī mīc wáacat m̄umánt Jesús wā bac bejnit, Simónih m̄uná īt juibínap wut jī. Simón, ā úud Andrésjīh m̄uú monó wut jī. Pánihna, ñih m̄uná Jesús, Juan, Santiagodihbut, īt numah waadáp wut jī.

³⁰ Simón chudh búdi pahat wunna, mi ñajaj chóboó mit ñajap wut jī. Jesús wā ī waadáchah, mi wunat dih caandih īt naáwáp wut jī. ³¹ Páant ī naáwáchah joinít, Jesús mi pebh juibínit, caánt dih āt wái pud cháud jwejep wut jī. Páant ā chájachahjeh, pahat āt dúucah bejep wut jī. Páant ā dúucah bejchah, queétdih jeémát mit wáuhap wut jī.

Dawá wunnit dih ā booaat
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Tōo ñáh jūúwáchah, dawá Jesús pebh juibínit, wunnit dih, nemép caolih jumnit dihbut īt ub juibínap wut jī. ³³ Nihat caán tútchidih moón caán m̄uú jēc pebh īt wáac juibínap wut jī. ³⁴ Dawá wunnit dih booaanit, dawá nemép wā dihbut Jesús āt bacat

túutap wut jī. Pánih bacat túutna, nemép wā caandih ī jéihyechah, Jesús queétdih āt wéhehat túutcap wut jī.

Jesús Galilea baácbó ā bohé jibat
(Lc 4.42-44)

³⁵ Chei b̄ugjéh jáanit, chibít dupú jwuhuchah, cāac wihcapboó Jesús Dios dih úúbúdih āt bejep wut jī. ³⁶ Túttimah, ā wihchah ennit, Simón wā caandih īt bid bejep wut jī. ³⁷ Pánih bidna, caandih jwááhnit, nin pah caandih īt niijp wut jī:

—Nihat cāacwā meem dih bidna beé, ī chájp be, īt niijp wut jī.

³⁸ —**Nihat tútchidih moondih túini dooná dih naáwá dih wā júúwáp be. Chóbe niijnjeh bóo tútchinadih jwī bejat dée caá. Caanjīh jumnit dihbut túini dooná dih weem dih naáwát caá náahap,** Jesús queétdih āt niijp wut jī.

³⁹ Pánih bej, nihat Galilea baácbó jib, jwiít judiowā jwī mīc wáacat m̄uná jumap pah waadnít, Jesús āt bohénap wut jī. Pánih bohéna, nemép wā dih ā bacat túutuchahjeh, cāacwā ih bácahmant īt bac bejep wut jī.*

Bácah moópni dih Jesús ā booaat
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Biic yeó jáap bácah moópni Jesús pebh āt juibínap wut jī. Pánih juibína, bódiha caj yoh ñajnit, nin pah caandih āt niijp wut jī:

—Ma booihna, weem dih ma jéih booana caá, āt niijp wut jī.

⁴¹ Páant ā niijchah joinít, caandih búdi jīgah enna, teo jáhanit,

—**¡Júu! Wéinit, meem dih wā booana caá,** Jesús āt niijp wut jī.

⁴² Páant Jesús ā niijchahjeh, ā moopát āt ñuumáh bejep wut jī. ⁴³ Páant ā ñuumáchah, sacerdotewā ī pebh wahnit, nin pah Jesús caandih āt niij wutap wut yuh jī:

⁴⁴ —**Meem dih wā booaatj dih bitadih ma naóhca bojoó. Pánih naóhcan, sacerdotedihjeh naáwá dih ma bejeé. Caanná juibínit, mīh bácah ā ñuumátj dih ma júutá. Moisés ā watatji pah sacerdotedih ma wáhuá, booni ma jumat dih nihat ī jéihyat pínah niijná,*** āt niijp wut jī.

⁴⁵ Páant ā niijchah yuhna, nihat ā jwááhnit dih āt naáwáp wut jī. Páant ā naáwáchah joinít, chah dawá Jesús dih enedih ip̄i juibínap wut jī. Tubit dawá ī jumuchah, tútchina Jesús āt jéih waadcáp wut jī. Pánihna, daocánnit ī jumapboojéh ap̄i jumap wut jī. Obohjeéhtih, caánboó ā jumuchah yuhna, dawá biih tútchinadih moón Jesús dih enedih ip̄i juibínap wut jī.

* 1:22 Mt 7.28-29 * 1:39 Mt 4.23; 9.35 * 1:44 Lv 14.1-32

2

Jéih yoocannidih Jesús ā booaat
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Daocanni yeó jáap túttimah, Jesúswā Capernaum tútchiboó it jwáub jaibínap wut jī. Āpī jaibíni muudih ā jwáub jaibínachah, ā jumat doonádih joinit, cáacwā it míc naáwáp wut jī. ² Pánih caán doonádih joinit, dawá caán ā jamni muuná it jaibínap wut jī. Jéc yehmant it ñuh péenap wut jī. Pánih jaibínitdih Jesús Dioih túini doonádih āt naáwáp wut jī.

³ Jesús queétdih ā naáwát pónih, chéneña míc neoná jéih yoocannidih it beo jaibínap wut yuh jī.

⁴ Obohjeéhtih, Jesús ā jamni muuná jaibínit, dawá it jamuchah enna, Jesús pebh it jéih waád jaibícap wut jī. Pánih jéih waadcán, jéih yoocannidih muá chah bóo coahna beo púuh laab béjnit, it it chájap wut jī. Pánih it cháj péanit, jéih yoocannidih ā ñajni chóojih Jesús pebh it cádah deya bojop wut jī.

⁵ Ī cádah deya bojochah ennit, “Jesús jwí cheéndih ā booaipna caá”, ĩ níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah jéih yoocannidih Jesús āt níjíp wut jī:

—**Ma yéejatdih wā yohna caá**, āt níjíp wut jī.

⁶ Páant ā níjíchah joinit, caanjih chúdnit Moisés ā wutatjidih bohénitboó ñih caoli-híjhéh nin pah it níj jenah joyóp wut yuh jī. ⁷ “Diosjeh yéejatdih ā jéih yohna caá. Nin cáacjeh páant níjná, ‘Dios wā jamna caá’, níj yeena caá ā chájap”, it níj jenah joyóp wut jī.

⁸ Queét páant ĩ níj jenah joyóchah jéihnit, Jesúsoó nin pah queétdih āt níjíp wut jī:

—**Yeéb páant ñi níj jenah joyát ā táican caá**. ⁹ ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā níjíchah joinit, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chái bejeé’, wā níjíchah, caán ā bejchah ennit, wā níjít yooópdih ā jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wépat wā bíbohátidibut ñi jéihbipna caá. ¹⁰ Weém nihát cáacwā úud jeñé, nin haácdih moondih jéih boaanit, ĩ yéej chájatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah níjná, nin pah wā cháj jáutbipna caá, āt níjíp wut jī.

Páant níj péanit, jéih yoocanniboodih nin pah āt níjíp wut jī:

¹¹ —**Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh muáboó ma jwáub bejeé**, āt níjíp wut jī.

¹² Jesús páant ā níjíchahjeh, caán newé āt ñah ñuhup wut jī, buca. Ñah ñuhnit, ā ñajat chóodih ubnit, āt bac bejep wut jī. Páant ā bac bejchah, nihát it en wáhi bejep wut jī.

En wáhi bejnit, Diosdih búdí wéinit, nin pah queétdih it míc níjíp wut jī:

—ĪEn yuh buca! Búdí náhnat pínahdih buu jwí enna caá. Játih pánihatdih jwí en jwuhcan jī, it míc níjíp wut jī.

Jesús Levídh ā jáúwát tútat
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Túttimah, ĩim jwéejdih Jesúswā it jwáub bejep wut jī. Pánih bejnit, dawá caan pébh ĩ míc wáac jayúchah ennit, queétdih Jesús āt bohé bejep wut jī. ¹⁴ Pánih bohé bejna, Leví Alfeo wáuhdih ā tewat tólihdih ā chúuduchah, āt enep wut jī. Leví, jwí dée jamna yuhna, Romanowá maáta ĩ uúbat túatni dinerodih uúbh wáhi āt jumup wut jī. Caandih ennit, Jesús nin pah āt níjíp wut jī:

—**Wájeéh ma péé jáúwá**, āt níjíp wut jī.

Páant ā níjíchah joinitjeh, ñah ñuh, áih tewatdih cádahnit, Levíbut Jesúsjeéh āt bejep wut jī.

¹⁵ Túttimah, Levíboó áih muuná numah bejnit, Jesúswádh āt numah jeémép wut jī. Páant ā numah jeéméchah, caán ā nihát pah dawá dinerodih uúbh wáhi, bita “Yeejépwā caá”, ĩ níjnitbut, Jesúswájeéh bejnit, queét bícdih it jeémép wut jī. ¹⁶ Páant queét bícdih Jesúswā ĩ jeémép chúuduchah, Moisés ā wutatjidih bohénit fariseowá queétdih it enep wut jī.

—¿Dépanih tigaá yeejépwā, dinerodih uúbh wáhi bícdih Jesús ā jeémép? ā bohénitdih it níj uúbh joyóp wut jī.

¹⁷ —**Tubáp chúhcannit cohndih ĩpí bidcan caá. Wánnitjeh caandih ĩ bidna caá. Pánihat dée ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinit, teo wáacni pínahdih ĩpí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih cádahnit, wā túat nuámihna caá’, níj jenah joinitboó teo wáacni pínahdih ĩ bidna caá. Pánihna, ‘Yeejépwā caá jwít’, níj jenah joinitdihjeh teo wáacadh wā jáúwáp be, ĩ yéej chájatdih cádahnit, táiniboodih ĩ túat nuamat pínah níjná**, Jesús queétdih āt níjíp wut jī.

Jeém jwuhcatdih Jesúsdih ĩ uúbh joyát
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Caán láa Juan ā bohénit, fariseowábut jwí nuowá ĩ wutat pah it jeémép jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, queét ĩ jeémép jwuhcah yuhna, Jesúswā páantjeh it jeémép wut jī. Páant ĩ jeéméchah ennit, biquina Jesúsdih nin pah it níj uúbh joyóp wut jī:

—Juan ā bohénit, fariseowá ĩ bohénitbut, ĩ jeémép jwuhcan caá, Dios queétdih ā wéi enat pínah níjná. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh ĩ jeémép? Jesúsdih it níjíp wut jī.

¹⁹ —**Nin pah caá ā jumup: Téihya chéoni ā numah jeémpnit bícdih ā jum jwuhchah, jgahcan, ĩpí táí wéi jeémjna caá. Páant tigaá, wájeéh jum jwuhna, wā bohénit ĩ táí wéi jeémjna caá.**

20 **Obohjeéhtih, bita caandíh í ub bejat táttimah, á chéenwá jġahnit, í jeémp jwuhcan níit. Pánihat pah bita weemdíh í ub bejat táttimah bácah, wá bohénitjeéh wá wihcah, queébtut í jeémp jwuhcan níit,** Jesús át níij jepahap wut jġ.

21 Ded pah jwí nuowá í watatji áih jáap bohéatjġh fariseowá í widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah át jwáub níij bohénap wut jġ: “**Jáap yéguéh chóo chocca naáh chóojġh máa yéguéh chóodih nah teo wai búhdhdát á náahcan caá. Páant ñi chájachah nihna, caandíh ñi chocat táttimah, jġint bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá jwí nuowá í naawátji wíih jáap bohéatjġh widcat caá náahap.** 22 **Pánihat dée, pah jwuhcanni iguġh macdih nuúp chóojġh í chájnjii máa wuh wuúhdih yáacat á náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguġh mac pahna, máa wuh wuúh jéih yúhcan, áta yewah bej tagaá. Páant á yewechah, chénat pah áta huud tagaá. Pánihna, jáap macdih jáap wuh wuúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguġh mac, caandíh yáacni chóobut á túi jumbipna caá. Pánihat pah wíih jáap bohéat jwí nuowá í naawátjġh widcat caá náahap**”, Jesús át níijp wut jġ.

Chooát yeó jáapdih Jesús á bohénit trigo quehedih í úuc jeémát

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Biic chooát yeó jáapdih Jesús á bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át numah chóop yap bejep wut jġ. Pánih bejna, á bohénit trigodih í úuc jeémp bejep wut jġ.* 24 Páant í úucachah enna, ġjeéh bejnit fariseowá ġjnit, nin pah Jesúsdiġh í níij jūihñup wut jġ:

–Jwiútdih ma joi jwáhuú. ¿Dépanih tigaá jwí chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénitboó í teo? Pánih teona, Moisés á watatjidih yap yohna caá í chájap, í níijp wut jġ.

25-26 Páant í níijchah joinít, “Wá bohénit í yap yohcan caá”, níiját túat níijná, Jesús queétdih nin pah át níij bóod chuñup wut jġ:

–**Davidji á bohénit biúcdih nuúgúp wanna, Dioih muúná waadnit, sacerdotewá Diosdih í wáhniji pandih át jeémep wut jġ. Pánih jeémpna, á pej jumnitdihbut át wáhp wut jġ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewájeh í jeémát pínah át jumup wut jġ. Dios wutna, bitadih caán pandih át jeémát túatcap wut jġ. Caán láa Abiatar wát jumni sacerdotewá í maáh át jumup wut jġ. ¿Davidwá páant í chájatjidih Dios naáwátđih í daacni náodih ñi bohécannit jġi?*** Caán pandih í jeéméhcah yuhna, **Diosboó ‘Ñi túi chájcan beé’, át níijcáp**

tajġ. Pánihat pah, huú nin trigodih úuc jeémpna, wá bohénitbut Diosdih í yap yohcan caá, Jesús át níijp wut jġ.

27 Páant níijnít, nin pah Jesús queétdih át jwáub níijp wut jġ:

–**Dios chooát yeó jáapdih cáacwáđih á jwejep jġ, teo chuúnít, í chooát pínah níijná. Caán yeó jáapdih dawá wutatnadih í jepahat pínahdih jenah joicán, queétdih á teo wáacat pínahdihjeh át jenah joyóp tajġ.** 28 **Pánihna, weém niġat cáacwá úud jeé, chooát yeó jáapdih ded pah í chájat pínahdih wá jéih wutna caá,** át níijp wut jġ.

3

Téiġha ágahnidih Jesús á booaat

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Jwí miic wáacat muúná juibínit, Jesús wá ít waad béjep wut jġ. Caán muúđih téiġha ágahnitbut át jumup wut jġ. 2 Caán muúđih jumnitboó Jesúsdiġh ít en ñuúnup wut jġ. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téiġha ágahnidih á booaachah, eníhna ít chájap wut jġ, caandíh naoh yacat túat níijná. 3 Téiġha ágahnidih nin pah Jesús át níijp wut jġ:

–**Ñah ñuhnit, wá pebhna ma jéuwá,** át níijp wut jġ.

4 Páant níijnít, caán muúđih jumnitboodih nin pah át níij wábh joyóp wut jġ:

–**Ñi jenah joyóchah, ¿jwí chooát yeó jáapdih Dios jwiútdih ded pah tigaá á wut? ¿Túí chájatđih níit á wutup? ¿Cáacđih á booaat túat níit? ¿Cáacđih á mao yohat túat níit?** queétdih át níijp wut jġ.

Páant á níijchah joinít, queét ít jéih jepahcap wut jġ. 5 Páant í jepahcah enna, cáacwáđih í ġġah encatđih jéihnit, Jesús queétdih át ġjip wut jġ. Queétdih ġjina yuhna, búdí át ġġahap wut jġ. Pánih ġġahnit, téiġha ágahnitboodih nin pah át níijp wut jġ:

–**Míih téiġyadiġh ma yoo dawwá,** át níijp wut jġ.

Páant á níijchah joinít, áih téiġyadiġh át yoo dawwáp wut jġ. Páant á yoo dawwáchahjeh, áih téiġha át túyah bejep wut jġ. 6 Páant Jesús áih téiġyadiġh á booaachah ennit, fariseowá ít ġj bac bejep wut jġ. Pánih ġj bac bejnit, Herodeh cáacwá biúcdih miic wáacnit, “¿Ded pah tigaá Jesúsdiġh jwí jéih mao yohbi?” queétdjeh ít miic níijp wut jġ.

Dawá cáacwá ím jwéejđih í jumát

7-8 Jesús á bohénit biúcdih ím jwéejđih ít jwáub bejep wut jġ. Páant í bejchah enna, Galilea baácđih moón dawá queétdih í péce bejep wut jġ. Ded pah á wép chájat doonáđih joinít, Judea baácđih moón, Jerusalén tútchidih moón, Idumea baácđih moón, Jordán maj conanaamánt moón, Tiro wát

* 2:23 Dt 23.25 * 2:25-26 Lv 24.9; 1S 21.1-6

jumni tátchidih moón, caan pebh jumni Sidón wát jumni tátchidih moonbát dawá ã pebhna it juibínap wat jî. ⁹⁻¹⁰ Dawá jumna, Jesús pebh it túi yáo ñuh juibínap wat jî. Dawá wunnitdih ã booanachah enna, bita wunnitbut Jesúsdi chháúhñit, búdí it míc tóonap wat jî. Páant í míc tóonachah ennit, Jesús ã bohénitdih caanjîh ñajni jááj chóodih át too deya pahaat túutap wat jî, caán chóodih waad páhñit, queétdih bohéat túut niijná.*

¹¹ Jesúsdi ennit, nemép caolih jumnitboó ípî páah yoh ñajap wat jî. Páñih páah yoh ñajnit, nin pah it niij ñaacáp wat jî:

—jMeém Dios wááh caá! it niijíp wat jî.

¹² Obohjeéhtih, Jesús queétdih nin pah ápî niij wutap wat jî:

—**Dios wááh wá jumatdih bitadih ñi naóhca bojóó**, át niijíp wat jî.

Jesús doce ã naawát túutnit pínahdih ã ñíwat

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jeéboó páuh laab juibínit, ã náahnitdih Jesús ã pebhna át bejat túutap wat jî. Á bejat túutachah joinit, ã pebhna it juibínap wat jî. ¹⁴ Doce ã naawát túutnit pínah biih tátchinaboó wahna, áih túini doonádih naóh jibnit pinahdih át ñíwip wat jî. ¹⁵ Páñih ñíonit, nemépwádhí í bacaat pínah wépatdihbut queétdih át wáhap wat jî. ¹⁶⁻¹⁹ Jesús nit docewádhí át ñíwip wat jî: Simón, Santiago, ã úd Juan, Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago Alfeo wááh, Tadeo, Simón Celote poómpdih bóo, Judas Iscariote ã ñíonit it jumap wat jî. Páñihna, Jesús Simóndih Pedro át wát búudhdap wat jî. Santiago, ã úd Juanjîh Zebedeo weh it jumap wat jî. Queétdih waicanjeh ñijnit í jumuchah enna, queétdih Boanerges Jesús át wát búudhdap wat jî. “Boanerges” niijná, “Énoh panihñit”, niijná át chájap wat jî. Judas Iscariote Jesúsdi eníhcannitdih duó wáini pínah át jumap wat jî. Páñih queétdih ñío péanit, Jesús doce ã naawát túutnit pínahdih át numah jwáub dei bejep wat jî.

“*Nemép ã wépatjîh Jesús ã booana caá*”, í niiját

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jwáub dei bejnit, Jesús ã bohénit biicdih muuná it waad béjep wat jî. Páant í waadát téttimah, dawá cáacwá míc wáac juibína, caan muudíh it yáwap wat jî. Páant í míc wáac juibínachah ennit, Jesús wá it jéih jeémpcap wat jî. ²¹ Páñihna, dawá í míc wáacat doonádih joinit, caán muuná juibínit, Jesús ã déewá caandíh wapat túut niijná, it ub bejîhip wat yuh jî. “Jesús déhena caá ã chájap”, queétdih it niijíp wat jî.

²² Biquína Moisés ã wutatjidih bohénit Jerusalén tátchimant dei juibínitboó nin pah

it míc niijíp wat jî: “Nemép wá í maáh Beelzebú ã wépatjîhjah caá nemép wádhí ã bacat túutap”, it niijíp wat jî.*

²³ Páant í niijíchah joinit, Jesúsboó queétdih nin pah át niij naawáp wat jî: “**Nemép wá mícjeh ípî míc bacacan caá. Nemép wá í maáh ã wépatjîh niican. Túini Espiritu ã wépatjîh queétdih wá bacana caá.**

²⁴ **Nin pah ã jumna caá: Det biic baácdih moonjéh yuhna míc maona, queétdih nihat ita wan beedáh bej tagaá.** ²⁵ **Páñihat pah, biic yoobó, biic muudíh moonjéh yuhna, míc maona, ita jweí peétd bej tagaá.** ²⁶ **Satanás, nemép wá í maáh áihwádhí bacana, biic yoobó muntih páant ã yapachah, ã wépatbut ita buud tagaá.**

²⁷ “**Nin pahbut ã jumna caá: Wépép newéih muuná ded naúmíhna yuhna, ã jéih waadcan caá. Obohjeéhtih, caandíh chéó péanit, áih bií déedih ã jéih ubna caá.**

²⁸ “**Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Det yéej chájna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, í jwúb túut nauméchah, Dios í yéejatdih ã yohbipna caá.** ²⁹ **Páant í yéejatdih ã yohochah yuhna, Túini Espirituboodíh yeejép í wéhénachah, caandíh bácah ã noon quíib buadcan niit. Páant í niijátji júb, peéh chájat páantjeh ã jumbipna caá**”, Jesús át niijíp wat jî.*

³⁰ Jesús Túini Espiritu ã wépatjîh nemép wádhí ã bacanachah yuhna, “Caán nemép wá í maáh ã wépatjîh nemép wádhí ã bacana caá”, Moisés ã wutatjidih bohénit í niijíchah joinit, Túini Espiritudih í yéej wéheatji júb Jesús queétdih páant át niij naawáp wat jî.

Jesús ã déewá caandíh í bidat

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Páant ã naawát pónih, Jesús ã íin ã údwá biicdih it juibínap wat jî. Páñih juibínit, jóocmant páñit, Jesúsdi it bid baca bojat túutap wat jî. ³² Páñihna, ã pebh chúudnitboó caandíh nin pah it niijíp wat jî:

—Ma íin, ma údwá biicdih jóocmant meemdih bidna wuát it chájap, it niijíp wat jî.

³³ —**Ma naawát túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tígaa wá íin? ¿Det tígaa wá údwábut, yeéb ñi jenah joyóchah?** Jesús queétdih át niijíp wat jî.

³⁴ Páant niijnít, ã pebh chúudnitdih jéutnit, nin pah át niijíp wat jî:

—**Nit caá wá íin panihñit, wá údwá panihñitbut í jumap.** ³⁵ **Páñihna, ded Diosdih túi jepahni wá údw, wá jwan, wá íin panihni ã jumna caá**, át niijíp wat jî.

* 3:9-10 Mr 4.1; Lc 5.1-3

* 3:22 Mt 9.34; 10.25

* 3:29 Lc 12.10

4

Waáh momni naáwát
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Pánih bohé péanit, cac bej, ím jwéejdih dei juibí ñuhnit, Jesús cáacwádih át jwúub bohénap wat jí. Pánih bohénit, dawá á pebh í juibí ñuhchah, ímdih pahni jááj chóodih Jesús át waad páhap wat jí. Queét ím jwéejdih ít túi yáo ñuhap wat jí.* ² Pánih waad páhni, dawá á jenah joini naáwátñajlh bohéna, Jesús nin pah queétdih át níj naóh bohénap wat jí:

³ “**Nin naáwátidh ñi túi joyoó! Bíc newé waáh momodih á bejep be.** ⁴ **Páant á waáh bojochah, biquí tíbna namádih á buug ñájap yuh be.** **Obohjeéhtih, waicanjeh jóóhni, jwébehwá caán tíbnadidh í jeémáh bojop be.** ⁵ **Bíih tíbna jeejih yewéni baác jumapboó á buug ñájap be.** **Pánih buug ñájnit, waicanjeh á chíih jéuwáp yuh be.** ⁶ **Pánih chíihna yuhna, yeó tubit á cháhachah, ñeh bainíjeh jumna, á diih téhah bejep be.** ⁷ **Bíih tíbna nemép óotna cáti á buug ñájap be.** **Pánih buug ñájnit, á chíihchah, caán nemép óotnaboó caandih á chíih yap bejehchah, momniboó manahna, á quehcap be.** ⁸ **Obohjeéhtih, bíih tíbna túini baácboó á buug ñájap be.** **Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadidh treinta tíb, bíih wawánadidh sesenta tíb, bíih wawánadidh cien tíb á jumap be”,** cáacwádih át níjip wat jí.

⁹ Páant níj péanit, “**¡Ded molít jumna, á túi joyó naáh!**” Jesús queétdih át níjip wat jí.

Á bohénit beh joicán, Jesúsdi í wábh joyát
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Queét jointji í jwúub bejat túttimah, Jesús doce á bohénit, bita daocánnit bíicdih caandih nin pah ít níj wábh joyóp wat jí:

—¿Dépanih tigaá cáacwádih bohéna, ma jenah joini naáwátíjeh mapí bohé? caandih ít níjip wat jí.

¹¹ —**Dios jwí Maáh yoobát jumna, nihát cáacwádih á teo wáacat pínah dooná, jwí déewá jon játiñ moondíh á jéihya jwuhca naáh doonádih buu yeéb wá bohénitdih Dios á jéihyat túttna caá.** **Obohjeéhtih, bitadidh páantjeh á jéihya jwuhcah, wá jenah joini naáwátíjeh queétdih wápi bohéna caá.** ¹² **Pánihna, wá chájatdih enna yuhna, í beh encan caá.** **Wá naáwátidh joiná yuhna, í beh joicán caá.** **Pánih beh encan, beh joicán, í yéejatdih cádahcan, wá pebh í tac púud jóóhcah, í yéejatdih wá yohcan níit,*** Jesús queétdih át níjip wat jí.

Waáh momni naáwátidh á beh joyáát
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ “**Yeéb butéh wá naóhndidh beh joicán, bíih wá naáwát pínahdihbat ñi beh joicán níit”,** Jesús á bohénitdih át níjip wat jí.

Túttimah, á jenah joini naáwátidh í jéihyat pínah níjná, queétdihjeh nin pah át jwúub níj naóh bohénap wat jí: ¹⁴ “**Wíih túini doonádih naóhni, waáh momni panihni caá.** ¹⁵ **Biquína joinit namáboó buug ñájni panihni í jumna caá.** **Caandih í joyát túttimahbitjeh, Satanás jóóhni, jwébehwá caán tíbnadidh í jeémát pahjeh, queét í joyátjidih á quíib buudána caá.** **Páant á quíib buudánachah, í joyátjidih náhnican, í jéih jepahcan caá.** ¹⁶ **Bitá joinitboó jeejih yewéni baácidih buug ñájni panihni í jumna caá.** **Caandih joinit, búdí í wéi jwáhna yuh caá.** ¹⁷ **Obohjeéhtih, wéi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni í jumna caá.** **Yeejép á yapachah, wíihwá í jumat júb bita queétdih í yéej chájachah, waicanjeh wíih túini doonádih í cádahna caá.** ¹⁸ **Bitá joinitboó nemép óotna cátiñ buug ñájni panihni í jumna caá.** **Caandih joinit, í jepahna yuh caá.** ¹⁹ **Obohjeéhtih, nin baácidih bóodidh búdí jenah joinit, dinerodidh, bíi déedidibut búdí í bíbohátidihjeh í jenah joiná caá.** **Páant í jenah joyóchah, í joini túini dooná páchahi panihni íih caolihboó á jéih behcan caá.** **Pánihna, caandih jenah joicán, téiniboodíh í jéih chájcan caá.** ²⁰ **Obohjeéhtih, bitaboó wíih túini doonádih joinit, túini baácboó buug ñájni panihni í jumna caá.** **Caandih joiná, túi jepahnit, táinidih í jéih chájna caá.** **Queét treinta tíbna á quehat pah í jumna caá.** **Bitá túi jepahnit, búdí túi chájna, sesenta tíbna á quehat pah í jumna caá.** **Bitá túi jepahnit, chah búdí túi chájna, cien tíbna á quehat pah í jumna caá”,** Jesús át níjip wat jí.

Jiát dah naáwát
(Lc 8.16-18)

²¹ Páant níj péanit, nin pah queétdih át jwúub níj naóh bohénap wat jí: “**Wá bohéat jiát panihni caá.** **Jiát dahdih jii péanit, wáam dahjíh ñipí páah jwejcan caá.** **Caan dáhdih cháudat páha namphoobát ñipí jii jwéjcan caá.** **Obohjeéhtih, á túi yeh iigát pínah níjná, japhoó ñipí jii cáagna caá.*** ²² **Jiát dah á yeh iiguichah jwí túi enat pah, játiñ í beh joicátjidih túttimah cáacwá í jéihbipna caá.*** ²³ **¡Ded molít jumna, á túi joyó naáh!** ²⁴ **Páant ñi túi jepahachah ennit, Dios yeebdíh á túi teo wáacbipna caá, chah ñi beh joyát pínah níjná.** **Obohjeéhtih, joiná yuhna, ñi joyáh**

* 4:1 Lc 5.1-3

* 4:12 Is 6.9-10

* 4:21 Mt 5.15; Lc 11.33

* 4:22 Mt 10.26; Lc 12.2

bojochah enna, yeebdih ã teo wáaccan niit. Páant ã teo wáaccah, ñi beh joicán niit.* ²⁵ **Ded túi jepahni túi beh joiní ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, jepahcan-niboó 'Bainí wã beh joiná caá', niijná yuhna, beh joicánni ã jumbipna caá",** ãt niijíp wut jì.*

Trigodih momat naáwát

²⁶ **"Dios ã maáh jumat, trigodih momat panihni caá. ²⁷ Mom péanit, chei jumat pah úo, yeó jáap jumat pah ãpí jáana caá. Páant ã chãjat pónih, ã jéihcah yuhna, ã momni ã behna caá. ²⁸ Baáboó momnidih Diosjeh ã behana caá. Páant ã behanachah, caán pínah ã jwíih chíihna caá. Caán ã behechah, ãih wawá pínah ãpí yabacna caá. Caán ã behchah, ãih quehena ã jígohna caá. ²⁹ Caandih ub láa caan quehena ã behechah ennit, cáacwã ípí bóod ubna caá. *³⁰ A momni ded pah ã behatdih ã beh joicát pah, cáacwã ded pah Diosdih í jepahatdihbut ñi jéih beh joicán caá",** Jesús ãt niijíp wut jì.

Mostaza tiib naáwát

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ **"¿Dios ã maáh jumat ded pahna tigaá, ñi jenah joyóchah? ¿Caandih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá caandih wã naóhbi? ³¹ Mostaza tiib ded pah ã jumatdih wã naáwáchah, caandih ñi beh joibipna caá. Caán tiib cáo tibi pah bóo ã jumna caá. ³² Pánih bainí tibi jumna yuhna, caandih í momochah, chíihna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, ãih cácanaboó jwébehwã yeó chãhatdih ípí jweí jaamná caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jumat. Áihwã daocánnit jwíih jumntji, táttimah í dao béjipna caá",** Jesús ãt niijíp wut jì.

Naáwátnejihjeh ã bohéat

(Mt 13.34-35)

³³ Caán dée naáwátnejihjeh cáacwã í jéihyat pah bóo Jesús queétdih ãpí bohénap wut jì. ³⁴ Naáwátna ã wihcah, queétdih ãpí bohécap wut jì. Obohjeéhtih, ã bohénitdihjeh ã bohéatjidih Jesús ãpí jwáub naáwáp wut jì, í túi beh joyát pinah niijná.

Búdí johlit nolihatdihbut Jesús ã yayáat

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Pánih cáacwádih bohé péanit, tóo ñáh jéúwáchah,

—**Chóbe ímdih jwí cháuh bejjih,** Jesús ã bohénitdih ãt niijíp wut jì.

³⁶ Jesús páantjeh jááj chóodih pahnit, ã bohénit bícdih, caandih joinítidih ít éemp cháuh bejep wut jì. Bitabat bíih

jááj chóonajih íjeéh ít cháuh bejep wut jì. ³⁷⁻³⁸ Páant í cháuh bejehchah, Jesús jááj chóo méimant waó cáagatjih cáag lajnit, ãt úwup wut jì. Páant ã úwat pónih, búdí johlit nolihatbut ãt jéúwáp wut jì. Búdí nolihat ã jumuchah, íih jááj chóo ãt daábhip wut jì. Obohjeéhtih, Jesúsboó ãt jáacap wut jì.

Páant ã jáacah ennit, nin pah caandih ít niij wacup wut jì:

—Bohéní, daabná caá jwí chãjap. ¿Jwí chíic wunat pínahdih ma úumcan niit? Ít niij ñaacáp wut jì.

³⁹ Páant í niij wacachah jáanit, Jesús johlit, nolihatdihbut

—**¡Laiha bojoó! ¡Ma yayaá!** ãt niij jéihñup wut jì.

Páant ã niijíchahjeh, johlit, nolihatbut bíicmantjeh ãt yayáh bejep wut jì.

⁴⁰ Páant ã niiját táttimah, ã pej jumntidih nin pah ãt niijíp wut jì:

—**¿Dépanih tigaá búdí ñi úum? Weemdih túi jenah joiná, ñita úumcan tagaá,** ãt niijíp wut jì.

⁴¹ Obohjeéhtih, búdí úumnit, queétdih nin pah ít míic niijíp wut jì:

—**¿Dedé cáac tigaá nin? Æ naáwáchahjeh,** johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ít niijíp wut jì.

5

Gadara baácdih bóo nemépwã jumnidih Jesús ã booaat

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jesús johlitdih yayaníji ã bohénit bícdih Gadara baácna ít cháuh juibínap wut jì. ² Pánih cháuh juibínit, Jesús wã í aab béjehchah, cáac yohopmant nemépwã jumni newé Jesúsdi ít jwáah dei bejep wut jì. ³ Caán newé cáac yohopboó jeé íitna ãpí jumap wut jì. Cáacwã caandih chéona yuhna, ít jéih teocap wut jì. ⁴ Dawá láa ítah tópjih ãih téihya colóhndih í chéwechah yuhna, ãpí páud wái daj yohop wut jì. Áih jítcha colóhndihbut ítah tópjih í chéwechah yuhna, ãpí daj mao yohop wut jì. Pánih wépní ã jumuchah, cáacwã caandih ít jéih teocap wut jì. ⁵ Cáac yohop jeé íitnaboó chei jumat pah, yeó jáap jumat pahbut caán míicjeh jee dáhjih ãpí míic mao ñaacáp wut jì.

⁶ Pánihna, Jesús yuáp ã jéúwáchah ennit, caandih ãt jwáah ñáo dei juibínap wut jì. Jesús pehh juibínit, ã wépatdih jéihna, ãt bódicta caj yoh ñajap wut jì.

⁷⁻⁸ Páant ã chãjachah enna,

—**¡Nemépwãá, nin newémant ñi bac be-jeé!** Jesús ãt niijíp wut jì.

Páant ã niijíchah joinít, caán newéih jacmant nin pah nemépwã ít niij ñaacáp wut jì:

* 4:24 Mt 7.2; Lc 6.38

* 4:25 Mt 13.12; 25.29; Lc 19.26

* 4:29 Jl 3.13

—Jesús, Dios chah wēpni wūáh ¿Dépanihat tūt tígáa jwiítidih páant ma chā? Dios ā enechah, meemdíh jwí wábhna caá. Jwiítidih ma peéh chājca bojoó, Jesúsdih ít niijíp wut jī.

⁹ —**¿Dedé tígáa ma wát jum?** Jesús át niijíp wut jī.

—Dawá caá jwiít jwí jumup. Pánihna, Legión caá wā wāt, Jesúsdih át niijíp wut jī. “Legión” niijná, “Dawá” niijná át chājap wut jī.

¹⁰ —Jwiítidih biih baácboó ma wahca bojoó, nemépwā ít niijíp wut jī.

¹¹ Queét pebh, jeé ñaj deyepboó, momo muuwā í bid jeéméchah ennit, nin pah nemépwā Jesúsdih ít niijíp wut jī:

¹² —Queét muuwādih jwiítidih ma waadát tūtú, ít niijíp wut jī.

¹³ —**Ñi waad béjeé bácah,** Jesús át niijíp wut jī. Páant ā niijíchahjeh, caán newéih bácahant bac bejnít, muuwādih ít waadáp wut jī. Páant í waadáchah, ímna ñáo dei bej, buég báahnit, muuwā ít chíic wunup wut jī. Dos mil muuwā ít wunup wut jī.

¹⁴ Páant í buég báah chíic wunuchah ennit, queétdih en daonítji íih tútchiboó ít jweí jwáub bejep wut jī. Jweí jwáub bejnít, nihát í jwááhnitidih ít naáwáp wut jī. Queét í jumni tútchidih jwáub juibínit, caánboobát ít naóh peetéw wut jī. Páant í naáwáchah joinít, caán tútchidih moón Jesús ded pah ā chājatjidih enedih ít bejep wut jī. ¹⁵ Jesús pebh juibínit, nemépwā jumniji caánboó táinjeh ā cháuduchah, ít enep wut jī. Pánih cháudna, yéguéh duonít, táí jenah joinít át jumup wut jī, baca. Obohjeéhtih, queét juibínitboó caandih enna, búdí ít éumup wut jī. ¹⁶ Jesús ā chājatjidih ennitji jáap jwinítboodih Jesús ded pah nemépwādih bacat tútúnit, muuwādih ā waadát tūtútatjidihbut ít naáwáp wut jī.

¹⁷ Caán doonádih joinít, Jesúsdih náahcan, caán baácdih moón íih baácmant Jesúsdih át jwáub bejat tūtúw wut jī.

¹⁸ Jesúsdih jājá choodih í waadáchah, nemépwā jumniji nin pah át niijíp wut yah jī:

—¿Majeéh weembát wā bej jíih? át niijíp wut jī.

¹⁹ —**Wájeéh ma júuwáchah, áta táí ta yah caá. Obohjeéhtih, weém, ma Maáh, meemdíh jgah ennit, ded pah wā teo wáacatjidih ma déewādih naáwát tútú níj-íná, í pebhna ma jwáub bejeé,** Jesús caandih át níj jepahap wut jī.

²⁰ Páant ā níj jepahachah joinít, jwáub bejna, nemépwā jumniji á déewādih át naáwáp wut jī. Chénat Pah Téihya Tútchi wát jumni baácboó Jesús ded pah ā chājatjidih nihátidih naóh jibidih át bejep wut jī. Páant ā naáwáchah joi íñáhnit, nihát Diosdih búdí ít wēí naáwáp wut jī.

Áih yéguéh chóodih júí, teonih, Jairo nuumdíhbut Jesús ā booaat
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Tútumah, Gadara baácmant Jesúsdih át jwáub cháuh bejep wut jī. Pánih cháuh bejna, ím jwéejidih í ñáan juibínachah, dawá Jesúsdih enedih ít juibínap wut jī. Pánih juibínit, Jesúsdih ít wáac íñuh páuda bojop wut jī. ²² Páant í íñuh páuda bojochah, queét cátih Jairo Jesús pebh át juibínap wut jī. Jairo jwiít judíowá jwí míc wáacat muudih en daonít maátajeéh jumni wut jī. Jesús ā wēpatdih jéihnit, áih jícha pebh páah yoh íñáhnit, nin pah át niijíp wut jī:

²³ —Wá nuúm mi wunat tútú chājachah ennit, ma pebh wā júuwáp be. Caántdih teo jáha booaat tútú niijná, wíih muaná wájeéh ma júuwá, át niijíp wut jī.

²⁴ Páant ā niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh át bejep wut jī. Páant í bejechah, cáacwábut íjeéh ít bejep wut jī. Páant cáacwá cátih ā bejechah, dawá caandih tubit ít too péenap wut jī. ²⁵ Cáacwá cátih biih wíih wunnihbut mit jumup wut jī. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih mit jumup wut jī. ²⁶ Dawá cohnit caántdih ítih cohop wut yah jī. Obohjeéhtih í cohochah yuhna, chah mit tabanap wut jī. Nihat míih dinero í cohat jib wáhna yuhna, mit boocap wut jī. Chah yeejép wut jí mi wunat. ²⁷⁻²⁸ Pánihna, cáacwá Jesúsdih doonádih í míc wéhenachah, mitát joyóp wut jī. Joinít, caántjeh nin pah mit níj jenah joyóp wut jī: “Jesúsdih yéguéh chóodihjeh juibí teona, wā boobipna caá”, mit niijíp wut jī. Páant níj jenah joiná, cáacwá cátih Jesús táahmant juibínit, áih yéguéh chóodih cháihbitjeh mit juibí tewep wut jī. ²⁹ Páant mi teweuchahjeh, mi wunat át yayáh bejep wut jī. Páant í yayátdih míih bácahjíh mit joyóp wut jī. ³⁰ Páant mi juibí teweuchah, ā booaat wēpat caántdih ā chūúatdih Jesúsdih át joyóp wut jī. Pánih joiná, cáacwá cátih tac páud íñáhnit, nin pah át niijíp wut jī:

—**¿Déhe tígáa wíih yéguéh chóodih ā júí teo?** át niijíp wut jī.

³¹ —¿Páant, dawá cáacwá meemdíh í too péenachah jéihna yuhna, páant ma níj wábh joi? ā bohénitboó Jesúsdih ít niijíp wut jī.

³² Obohjeéhtih, yéguéh chóodih júí, teonidih jéihíhna, Jesús át en bidip wut jī. ³³ Pánihna, mi booaatdih jéihnit, éumna, caánt Jesús pebh mit páah yoh íñáhnit wut jī. Pánih páah yoh íñaj, méménit, Jesúsdih táí yooobópdihjeh mit naáwáp wut jī. ³⁴ Páant mi naáwáchah joinít, nin pah Jesús caántdih át niijíp wut jī:

—**Nuumú, wā wēpatdih táí jenah joiná, ma boona be. Wéínit, ma bejeé. Caán wunat meemdíh ā jwáub júóhcan níit, páant muntih,** át niijíp wut jī.

³⁵ Jesús caántdih páant ã niijíchahjeh, Jairoih muumánt bejnit, ã déewã ã pebh it juibínap wat jì.

—Jáantjeh ma nuúm mi wanah bejep be. Bohénidih ma jwáub bejat túatú, Jairoidih it niijíp wat jì.

³⁶ Obohjeéhtih, ì niijátidih joyáh bojnit, Jesús nin pah Jairoidih át niijíp wat jì:

—**iMa úmca bojoó! jwã wépatdih páantjeh ma táí jenah joyoó!** át niijíp wat jì.

³⁷ Túttimah, ájeéh péenitdih **“Ninjìh ñi páñaá”**, niijnít, Jesús Jairojeéh áih muuná it béjep wat jì. Pánih bejna, Pedro, Santiago, ã úd Juan, queét bíic peihcannitdihjeh át numah bejep wat jì. ³⁸ Jairoih muuná juibínit, wannihdih dawá tabit ñaac jáinítidih át enep wat jì. ³⁹ Pánih enna, caán muudíh waadnit, queétdih nin pah át niijíp wat jì:

—**¿Dépanihna tabit ñaac jui tígaa ñi chá?** **Nint wébít wannih nihcan caá. Ñona caá mi chá,** át niijíp wat jì.

⁴⁰ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, caandih it dehwep wat jì. Páant ì dehwechah, queét nihadbi Jesús át bacat túatup wat jì. Páant ì bac bejchah, Pedro, Santiago, Juan, wannih mi manadihbat wébít mi lajni tólihboó át numah waad béjep wat jì.

⁴¹ Pánih waad juibínit, miíh téihyadih teonit, —**iTalita cumi!** Jesús caántdih át niijíp wat jì. Páant niijná, “Bainíhmaá, ma ñah ñuhú”, niijná át cháap wat jì.

⁴² Páant ã niijíchahjeh, ñah ñuhnit, mit yáac chúí bejep wat jì. Caánt doce jópchi mit bíbohóp wat jì. Páant mi booadtih ennit, caán tólihdi ã numah waad béjnit búdí ìt joi ñuhup wat jì. ⁴³ Obohjeéhtih, Jesús queétdih ded pah mi booadtih naáwát túatcan, jeemátidih át wáhat túatup wat jì.

6

Nazaret tútchidih moón Jesúsdi ì náahcat (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jairoih muumánt bac bejnit, Jesús ã bohénit bíicdi ã behni Nazaret tútchina át jwáub juibínap wat jì. ² Pánih juibínit, chooát yeó jáapdi jwí míic wáacat muudih Jesús wã it waad béjep wat jì. Pánih waad béjnit, Jesús caanjih jumnitdih át bohénap wat jì. Páant ã bohénachah, dawá caandih ìt joi wáhi bejep wat jì. Pánih joi wáhi bejnit, nin pah ìt míic niijí wábh joyóp wat jì:

—**¿Jesús dedjìh tígaa, nin bohéatdih át joijí?** **¿Ded pah tígaa ã táí jéih beedá?** Pánih jéihnit, jwíit cáacwã jwí jéih cháca naáhdih ápi chá jútna caá. ³ Maa teonijeh caá. María wáuh ã jumuchah, Santiago, José, Judas, Simón ã údwã ìt jurna caá. Á jwana yaáhdhat jwí pebh ìt jurna caá. Caán jwíit panihni mun tígaa ã jumap, ìt míic niijíp wat jì.

Páant niijnít, ded pah ã jumatdih jéihcanjeh, caandih ìt náahcap wat jì. ⁴ Páant ì náahcah ennit, Jesús nin pah queétdih át niijíp wat jì:

—**Dios naáwátidih naóh yapanidih cáacwã ípi wéina caá. Páant ì weñechah yuhna, áih tútchidih moón, ã déewã, áih muudih jumnitboó, caandih ípi wéina caá. Pánihna, ninjìh behni wã jumuchah, weemdih ñi náahcan caá,** át niijíp wat jì.*

⁵ Caán tútchidih jumna, Jesús Dios ã wépatjìh át jéih chá jútcap wat jì. Pánih chácan yuhna, biquína wannitdih teo jáhanit át boonanap wat jì. ⁶ Caanjìh moón caandih ì jepachah, át en wáhi bejep wat jì. Pánihna, caan pébh jumni tútchinadih Jesús wã bohénadih it bejep wat jì.

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat (Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Túttimah, doce ã bohénitdih ã pebh bid bojnit, ã wépatdih queétdih wáha, chénewã, chénewã, chénewã míic Jesús át wahap wat jì, bíih tútchinadih moondíh teo wáacnit, nemépwádh ìt bacat túatup pínah niijná. ⁸ Pánih wahnit, nin pah queétdih át niijíp wat jì:

—**Bíí dée, pan, wah wáuh, dinerodih abcan, ñi íoh caját nahdihjeh pohba ñi ub bejeé.** ⁹ **Ñi táut nuumát pínah yéguéh, zapatosdihbat ñi ub bejca bojoó.** ¹⁰ **Páant ñi bejchah, ñi juibíni tútchinadih moón yeebdih áwat tólih ì wáhucah, caán muudihjeh ñi chá jwáhuá. Caán tútchimant bejnajeh, caán muudih ñi cádah bejeé.** ¹¹ **Ded tútchidih moón yeebdih náahcan, ì joiíhcah, caán tútchidih yap bejna, ñi zapatosdih bóo becchidih ñi péoh mao yoh jéananaá, queétdih Dios ã yohat pínadhi ì jéihyat pínah niijná. Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moonbát tabit yeejép chájnít ì jumuchah yuhna, péeni yeó jáap, yeebdih náahcannitjiboodíh chah peéh cháat ã jumbipna caá,** át niijíp wat jì.*

¹² Pánihna, queét doce ã wahnitboó Jesús íh táini dooná naáwádh ìt bejep wat jì, cáacwã ì yéj chájatdih cádahnit, táiniboodíh ì táut nuumát pínah niijná. ¹³ Pánih bejnit, dawá nemépwádh bacat túatnit, wannitdihbat yijíh náí, wábhnit, ìt boonanap wat jì.*

Juan Daabánidih ì mawat (Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Jesús ã bohénit ì bohé jibichah, ded pah Jesús ã chájat doonádh dawá ìt joyóp wat jì. Maáh Herodesbat át joyóp wat jì. Pánih joinít, “¿Juan Daabáni ã wunat túttimah, át

juwáub boo pud jüöh niit át chäjap? Pánih boo pud jüöhni jumna, jwiit cáacwá jwí jéih chájca naáhdih á jéih chájna caá. Pánihna, caán Jesús Juanjehna tigaá*, át niij jenah joyóp wut yuh jü.

¹⁵ Bitá "Elias caá", niij, bitabut "Jon jätih Dios naáwátidih naóh yapani dée á jumna caá", it niijíp wut yuh jü.*

¹⁶ Páant í niijíchah joinit, Herodesboó —Juanjidih waó wá bóod yohat tútutniij át jwáub boo pud jüöh tagaá, át niijíp wut jü.

¹⁷⁻¹⁸ Juandih í mawat pínah jätih, Herodes á úd Felipe áa Herodíasdih át dúuc wái áa jumap wut jü. Páant á dúuc wái áa jumap peéh Juan caandih nin pah át niij jüühup wut jü: "Ma úd áadid dúuc wái áa jumna, Dios á watatdih yap yohna caá ma chäjap", át niijíp wut jü. Páant á niiját peéh yad Herodías Herodesdih nemat muáboó Juandih mit nemat tútut wut jü. Páant mi watatdih jepahnit, Herodes caandih chéwat tútutnit, nemat muáboó át nemat tútut wut jü.*

¹⁹ Herodías Juandih tabit enihcan, mit mao yohat tútutih wut yuh jü. ²⁰ Obohjeéhtih, Herodes "Juan Dios naáwátidih naóh yapani á jumna caá", niij jenah joinit, Dios á peéh chäjatdih úmna, caandih át mao yohat tútucap wut jü. Ded pah á túi chäjat pínahdih Juan caandih á naáwáchah, Herodes búdi át jenah joyóp wut jü. Pánih búdi jenah joiná yuhna, Herodes caandih ápi túi wéi joyóp wut jü. ²¹ Páant á wéi joyóchah yuhna, Herodíasboó "Ded pah caandih wá mawat tútubi", páantjeh mit niij jenah joyóp wut jü. Páant mi niij jenah joyóchah, á cáac jumap yeó jáapdih wéina, mi áa Herodes áih cáacwáidih múic wáacat tútutnit, búdi át numah jeémép wut jü. Caán nump jumnit maáta, áih soldadowá maáta, Galilea baácdih moón maátabut, á numah jeémátidih enedih it juibínap wut jü. ²² Bíicdih í jeéméchah, Herodías nuámbóó queétdih mit eo júutap wut jü. Páant mi eo júutuchah ennit, Herodes, á bid bojnitbut, búdi it weñep wut jü.

—Dedé ma náahatdih weemdih ma uáubúchah, meemdih wá wühbipna caá. ²³ Dios á enechah, yoobópdih meemdih wá naóhna caá. Ma uábát pah bóo tac yoób wá maáh jumatdih meemdih wá wühbipna caá, mi ibi Herodes caántdih át niijíp wut jü.

²⁴ Páant á niijíchah joinit, mi íin pebhna bejnit, nin pah caántdih mit niij uáubh joyóp wut jü:

—¿Dedé déedih tigaá wá uáubhi? mit niijíp wut jü.

—Juan Daabániih wao dáhdih dúuc bóodnit, meemdih í wáuh naáh, mi nuámdih mit niij jac wutap wut jü.

²⁵ Páant mi niij jac wutuchah joinit, mi ibi pebhna wépép bejnit, nin pah caandih mit niijíp wut jü:

—Juan Daabániih wao dáhdih dúuc bóodnit, caán á wunatdih wá jéihyat pínah niijná, pamapjih cáagnit, weemdih í wáuh naáh, mit niijíp wut jü.

²⁶ Páant mi niijíchah joiná, maáh Herodesboó búdi át jġgahap wut yuh jü. Obohjeéhtih, cáacwá í enechah, "Dedé ma náahatdih meemdih wá wühbipna caá", átát niijíp wut jü. Pánihna, á niijátjidih cáacwá í joyóchah, tíicna, "Meemdih wá wühcan niit", caántdih át jéih niijcáp wut jü. ²⁷ Bíicmantjeh Juaníh wao dáhdih dúuc bóodat tútutnit, soldadodih át ub júúwát tútutap wut jü. ²⁸ Páant á wutuchah joinájeh, bejnit, áih wao dáhdih dúuc bóod, pamapjih cáagnit, át ub júúwáp wut jü. Pánih ub júöhnit, Herodías nuámdih át wáuhap wut jü. Páant á wáuhachah, áih wao dáhdjih teonit, beh wilidih mit teo yapanap wut jü.

²⁹ Pánihna, caandih í mawatji doonádih joinit, áih bácahdjih ubúdh juibínit, Juan á bohénitji cáac yohopboó it yohop wut jü.

Cinco mil cáacwáidih Jesús jeémát á wáhat (Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jesús á wah bojnitji á pebh jwáub juibínit, ded pah í chäjatjidih, túini dooná í naáwátjidihbut Jesúsdiht it naáwáp wut jü.

³¹ Túttimah, queét í jumapboó dawá cáacwá jwíih juibínitji bita í juibínachah, ípi náhwat jwáub bejep wut jü. Páant dawá í jumuchah, Jesús wá it jéih bid jeémcap wut jü. Pánihna, á bohénitdih biáboó át numah bejep wut jü.

—Chóbe cáac wihcapboó jwí choo jwáhjih, queétdih át niijíp wut jü.

³² Páant á niijíchah joinit, queét jááj chóodih waadnit, cáac wihcapboó it chúuh bejep wut yuh jü. ³³ Obohjeéhtih, queét í chúuh bejchah, dawá queétdih beh ennit, íim jwéejdih it nuán náo páud bejep wut jü. Íim pebh bóo tátdidih moonbát it nuán náo páud bejep wut jü. Pánihna, Jesús wá í juibíat pínah jätih queétoó itát juibínap wut jü. Jesús wá í chúuh juibínachah, dawá queétdih it pái nuhup wut jü. ³⁴ Queétdih bohéni á wihcah, en daoní wihcanni ovejawá panihnit í jumatdih ennit, Jesús queétdih búdi át jġgah enep wut jü. Jġgah ennit, queétdih át túi bohénap wut jü.* ³⁵ Cheyeh á jumuchah, á bohénit Jesúsdiht nin pah it niijíp wut yuh jü:

—Cheyeh caá. Ninjibitjeh tátdi wihcan caá. ³⁶ Pánihna, nitdih pebhbit jumni tátdchinadih ma wahaá, í jeémát juib chäjat pínah niijná, it niijíp wut jü.

* 6:15 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19   * 6:17-18 Lc 3.19-20 Zac 10.2; Mt 9.36

* 6:34 Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5;

37 —**Yeebhéh queétdih jeémát ñi wáhuú,** Jesús queétdih át niij jepahap wat jī.

—Páant, ocho widh tewat jībījīh jeémátidih jwī jīb chājachah yuhna, queét nihatdih āta joicán tagaá, Jesúsdi h it niijīp wat jī.

38 —**¿Débóí pan dah tīgaa á jam? Jéihyat tūt niijná, ñi bidhi jwahuú,** Jesús queétdih át niijīp wat jī.

Páant ā bidat tūtntitj jwáub joinit,

—Cinco botoni pan dahna, chéne quee-jwábut ā jumna caá, it niijīp wat jī.

39 —**Cāacwādih can túi jaihni yilpidih ñi cháudat tūtú. Biíc poómp ninboó, biíh poómp canboó, biíh poómp conboó, ñi cháudat tūtú,** Jesús át niijīp wat jī.

40 Páant ā niijīchah joinit, nihatdih it cháudat tūtup wat jī. Biquí poómpna cincuenta, biíh poómpna cien, nihat i dawát yoobó páant it cháud peetép wat jī.

41 Táltimah, caán biícjīh bóo téihya pan dahna, chéne queejwādihbut abnit, Jesús jeáboó át chéi enep wat jī. Chéi ennit, **“Jeémát ma wáhat túina caá, Paá”**, Diosdi h át niijīp wat jī. Páni h uúbh péanit, pan dahnadih át dajap wat jī. Dajnit, nihat cáacwādih ā bohénitdih át jwáub daj wáhat tūtup wat jī. Táltimah, queejwādihbut i wáhat pinah niijná, át daj wáhap wat jī.

42 Páant i wáhuachah, jeémpnit, nihat it túi wud jumup wat jī. Nihat i túi wud jumuchah, páantjeh i judh jeémpni it bíbohóp wat jī.

43 Páant i judh jeémpni pan, queéj déepjīh doce wahnadih ā bohénit it ab yac yáwanap wat jī. 44 Queejdih pandihbut jeémpnit neonáneh cinco mil it jumup wat jī. Yaádh, i wehjeeh chah it jumjip tagaá.

Íimjih Jesús ā yáac cháí bejat

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Páant i jeémp péanachah, jáaj chóona waadát tūtutnit, Betsaida túchina ā játih Jesús ā bohénitdih át cháuh bej páñat tūtup wat jī. Páant i cháuh bejchah, caandih jointjidih jwáub bejat tūtutnit, 46 caanjéh jeéboó Diosdih uábudih át páuh laab béjep wat jī. 47 Táltimah, cheina ā bohénit íim tac yoób i cháuh bejchah, Jesús biícjeh caánboó uábhna, át cháó jwáhp wat jī. 48 Páni h uábhna, queétdih át en cháuhna bojop wat jī. I wawápmant queétdih johlit búdí ā jéuwáchah, ā bohénit i meenná yuhna, i wép bejcatdih át enep wat jī. Páni hna, baabát pinah jātūhbit, i pebh bejna, íimjihjeh Jesús át yáac cháí bejep wat jī. Páni h bejna, queétdih áti h yap bejīhip wat yah jī. 49-50 Obohjeéhtih, ā yap bejīhichah yuhna, caán íimjih ā bejchah enna, “Wanníih caolih caá”, niij jehnah joí, en wáhi bejnit, queét tubit it ñaacáp wat jī. Páant i en wáhi bejchah ennit,

—iWeemdíh ñi en úmca bojóó!
iWeemjéh tīgaa! Jesús át niijīp wat jī.

51 Páant niij péanit, íjeeh jáaj chóona át waadáp wat jī. Páant ā waadáchahjeh, johlit át yayáh bejep wat jī. Páant ā yayáh bejchah ennit, queéboó it joi ñáhp wat jī.

52 Jesús nihat ā wép chā jéuatjidih enna yuhna, i túi beh joicáti jīb, dawá pandih ā jígohaattjidihbut it beh joicáp wat jī. Páni h beh joicán, Jesús johlitdih ā yayaátdihbut beh joicánjeh, it joi ñáhp wat jī.

Genesaret baácđih moón wannitdih ā booaat

(Mt 14.34-36)

53 Páni h cháuh bej, Genesaret baácna juibínit, jáaj chóodih caán jélitdih it chéó pahanap wat jī. 54 Páni h chéó pahanit, jáaj chóomant i aab béjchahjeh, cáacwáboó Jesúsdi h it beh enep wat jī. 55 Páni h beh ennit, nihat íih muanáboó ñáo aab béjnit, wannit i ñajat chóomant teonit, Jesús pebhna it ab dei bejep wat jī. Jesús ā jumat doonádih joinit, nihat caanná it bejep wat jī.

56 Ded i juibíni tútchinaboó, dahwani tútchidih moón, botoni tútchinadih moonbát, bií dée i jīb chājat muú jóocmant bóo yoahdih i chéenwá wannitdih ípí ab juibí jwejep wat jī. Páant i juibí jwejnitoó Jesúsíh yegueh chóodih tewíhna, caandih búdí it uáhp wat jī. Páni hna, det wannit caandih teonitboó it boonap wat jī.

7

Cāacwá ded pah i múc yéjeaat

(Mt 15.1-20)

1 Jerusalén tútchimant bejnit, Moisés ā watatjidih bohénit, fariseowábut Jesús pebh it múc wáac juibínap wat jī. 2-4 Jwí nuowá i watatji pahjeh, jeémát pinah játi h fariseowá, nihat bita jwí déewábut jwípi téih chocop jī. Bií dée jīb chājadih bejnitj muaná jwáub juibínit, i watatji pahjeh téih choccan, jwípi jeémpcap jī. Pamaapna, puabátna, jwí lajatjínadihbut jwípi chocop jī. “Dios páant caá ā náahap”, niij jehnah joinit, jwí nuowá dawá biíh i watatjidihbut jwípi chāpap jī. 5 Jesús pebh múc wáacnit, ā bohénit téih choccanjeh i jeéméchah ennit, fariseowá Jesúsdi h nin pah it niij uábh joyóp wat jī:

—Jwí nuowá i watatjidih yap yohnit, ma bohénit téih choccanjeh i jeémpna caá. ¿Dépanih tīgaa caandih i jepahcan? Jesúsdi h it niijīp wat jī.

6 Páant i niijīchah joinit, Jesús nin pah queétdih át niijīp wat jī:

—**‘Jwíit táinit caá’, niijná yuhna, cáacwá i encapboó yeéb yeejép chājnit caá. Dios naáwátdih naóh yapani Isaíasji ded pah ñi jumatdih yoobópdih át niij daacáp tají:**

‘Dios nin pah ā niijná caá: “Nit weemdíh túi wéi naóhna yuhna, yoobópdih i jepahcan caá.

⁷ **Weemdih** **uubhna** **yuhna**, **i yee uubhna** **caá**. **I jengah joyátjeh wutnit**, **‘Nin pah caá Dios á wutat’**, **ipí niij yee naóh bohéna caá**, **Dios á niijná caá**, **Isaías át niij daacáp tají**. (Is 29.13)

⁸ **Páant á niij daacátji yoobópdih tiggá**. **Dios á wutatdih yap yohnit**, **ni nuowá i wutatboodihjeh ni chájna caá**. ⁹ **Pánih chájnit**, **Dios á wutatdih cádahna**, **ni déewá i wutatboodih ni jepahna caá**. ¹⁰ **Dios Moisésjidih nin pah át niij naáwát tútup tají**: **‘Ni mánadih oinit**, **ni túi chájaá**. **Ded á mánadih yeejép naóhmidih peéh mao yohat á jumbipna caá’**, **át niijíp tají**.* ¹¹ **Páant Moisésji á niiját pah**, **ded á mánadih á teo wáaquiéhichah yuhna**, **yeéboó ni teo wáacat tútucan caá**. **Á mánadih á wúhat déejidih Diosboodih ni wúhat tútuna caá**. ¹² **Pánih bohéna**, **á mánadih caandih yeéb ni túi chájat tútucan caá**. ¹³ **Jwí déewá i wutatdih jepahna**, **Dios á wutatboodih yap yuhna caá ni chájap**. **Dawá biih ni wutat pahjeh chájat tútuna**, **Dios á wutatdih nípi yap yohat tútuna caá**, **Jesús át niijíp wut jí**.

¹⁴ **Páant fariseowádih niij péa**, **bita ájeéh péenitdih á pebh bid bojnit**, **nin pah át niijíp wut jí**:

—**Yeéb nihat wá naáwátidih túi joinit**, **ni beh joyoó**. ¹⁵ **Dedé jeemát níih jacdih á waadáchah**, **ni téih chocochah**, **ni téih chocchabut**, **Dios yeebdih biíc yoobó á enna caá**. **Obohjeéhtih**, **ni yéej wéheatboó níih jacmant á bacachah joiná**, **‘Caán yeejép cáac caá’**, **á niij enna caá**. ¹⁶ **Ded molít jumna**, **á túi joyoó naáh!** **Jesús át niijíp wut jí**.

¹⁷ **Páant niij péanit**, **Jesús wá munná it waad béjep wut jí**. **Pánih waad juibínit**, **á bohénit á naáwátjidih it uubh joyóp wut jí**. **Páant i uubh joyóchah joinit**, **Jesús nin pah queétdih át niij jepahap wu jí**:

¹⁸ —**¿Páantjeh yeéb ni beh joi jwáhcán níit?** **Níih jacdih waadnit**, **níih jeemátboó ni jengah joyátidih á jéih yéejacan caá**. ¹⁹ **Dedé ni jeemátji níih wudah diitboó jumnijidih nípi jont yohna caá**. **Caán níih caalihdih**, **ni jengah joyátidibut cháuhcan**, **Dios á enechah**, **yeebdih á jéih yéejacan caá**, **át niijíp wut jí**.

Páant niijná, **‘Nihat jeemát túini caá’**, **niijná át chájap wut jí**.

²⁰ **Nin pahbat át jwáub niij naáwáp wut jí**:

—**Ni yéej wéheatboó níih jacmant bacna**, **ded pah yeejép ni jengah joyát á jumatdih á jútuna caá**. ²¹⁻²² **Pánih yeejép jengah joiná**, **nin pah ni jumna caá**: **Ni áa nihcannitjéh yeejép chájna**, **bií déedih**

naumná, **cáac mao yohna**, **bitaíh bií déedih tubit en níinahna**, **bitadih yéejaih jengah joiná**, **yeena**, **yeejép chájat pínahdih wéhena**, **biíh cáac á jumat pah en níinahna**, **yeejép dooná naóhna**, **‘Weém chah jéihni wá jumna caá’**, **niij jengah joiná**, **túí jengah joicánnitbat ni jumna caá**. **Páant yéej chájat ni jengah joyátmant á júóhna caá**. ²³ **Páant yeejépdih ni jengah joyóchah ennit**, **‘Queét táicannit caá’**, **Diosboó yeebdih á niij enna caá**, **Jesús át niijíp wut jí**.

Judío nihcannih Jesúsdih mi jepahat (Mt 15.21-28)

²⁴ **Tiro tútchi**, **Sidón tútchi pebh juibínit**, **caanjih jumni muudih Jesús wá it waadáp wut jí**. **Caán muáboó á jumatdih bitadih át naáwát tútucap wut yuh jí**. **Obohjeéhtih**, **á naáwát tútucap yuhna**, **á jumatdih jéihnit**, **dawá i juibínachah**, **queétdih át jéih jweicáp wut jí**. ²⁵ **Caán tútchidih biíc yad wili mi nuumbít nemép jumnih mit jumap wut jí**. **Pánihna**, **Jesús ded pah á chájat doonádih joí**, **caanjih á jumat doonádihbut joinit**, **á pebhna mit juibínap wut jí**. **Pánih juibínit**, **Jesúsdih wéina**, **áih jítcha pebh mit bódicha caj yoh nájap wut jí**. ²⁶ **Caánt Siria baác Fenicia wát jumni tútchidih bóli**, **Griega wili mit jumap wut jí**. **Pánihna**, **Jesús pebh bódicha caj yoh nájnit**, **mi nuumdih jumni nemépdih á bacat tútut pínahdih mit uubáp wut jí**.

²⁷ **Páant mi uubúchah joinit**, **nin pah Jesús caántdih át niijíp wut jí**:

—**Wébit i jeemát pínahdih ubnit**, **iíh mujjiowádih jwí jwíih wáhuchah**, **á táicán caá**. **Pánihat pah**, **judiowá i jeemát panihni biíh baácidih moondíh wá jwíih wáhuchah**, **á táicán caá**, **át niijíp wut jí**.

²⁸ —**Ma niiját yoobópdih tiggá**, **Maá**. **Obohjeéhtih**, **mujjiowá jeemát cáagat naá nump páinit**, **wébit i jeemp jéenanidih ípi jeempna caá**. **Pánihna**, **biíh baácidih bóli wá jumuchah yuhna**, **weemdihbut ma teo wáacachah**, **á túina caá**, **Jesúsdih mit niij jepahap wut jí**.

²⁹ —**Páant ma niij jepahachah**, **ma nuumdih jumni nemép wáat bac bejna caá**. **Enedih ma bejeé**, **Jesús caántdih át niijíp wut jí**.

³⁰ **Páant á niijichah joinit**, **miíh munná jwáub juibínit**, **mi nuumdih nemép wihcannih mi lajachah**, **mit enep wut jí**.

Wéhécan, joicánnidih Jesús á booaat

³¹ **Jesús wá Tiro tútchi jumni baácmant bejnit**, **Sidón tútchidih juibí yap bej**, **Galilea íim conanaamánt jwáub dei juibínit**, **Chénat Pah Téihya Tútchina wát jumni pebhboó it juibínap wut jí**. ³² **Páant i juibínachah**, **biíc newé wéhécan**, **joicánnidih Jesús pebh**

* 7:10 Ex 20.12; 21.17; Lv 20.9; Dt 5.16

cāacwā ìt ub jubínap wat jī, caandih ā booaat pínah niijná.

³³ Jéih joicánnidih chibít yuúp Jesús át numah bejep wat jī. Pánih bejnit, newéih molítidih Jesús áih téih túbjñh chibít át taj waadánap wat jī. Pánih taj waadá péanit, Jesús áih téih túbidih cói cáagnit, newéih nuúcdih át teo jáhanap wat jī.

³⁴ Pánih teo jáha péanit, jeáboó chéi ennit, caolih juí jéena bojnit, “**¡Efatá!**” át niijíp wat jī. “¡Efatá!” niijná, “¡Ma wataá!” niijná át chájap wat jī. ³⁵ Páant ā niijíchahjeh, caán joicánniji jéih joinít, áih nuúcbut ā wílahachah, át túi jéih wéhenap wat jī. ³⁶ Páant ā chájatjidih ájeéh péenitdih Jesús át naáwát tútcap wat yah jī. Obohjeéhtih, páant ā naáwát tútcah yuhna, queéthroó chah ìt naóh peetép wat jī. ³⁷ Páant ì naáwáchah joinít, cāacwā ìt joí wáhi bejep wat jī. “Ni-hatdih caán ā túi chájna caá. ¡Jéih joicánnidih ā joyána caá! ¡Jéih wéhecannidihbut ā wéheat túttna caá!” ìt niijíp wat jī.

8

Cuatro mil cāacwādh Jesús jeemát ā wáhat

(Mt 15.32-39)

¹ Bih yéó jáap dawá cāacwā Jesús pebh ìt míc wáac jubínap wat jī, páant muntih. Páant ájeéh jumna, jeemát beednit ì jumachah enna, Jesús ā bohénitdih bid bojnit, nin pah queétdih át niijíp wat jī.

² —**Queét jwíjeéh biic peihcanni yeó jáap ì jumachah, ìh jeemát ā beedná nacaá. Pánih jeemát wihcannit ì jumachah, queétdih búdi wá jīgah enna caá.** ³ **Bitá ìjeéh jumnit yuúp júóhnitji ‘Queét nuugúp wan buagná’, niijná, ìh munáboó wá jwáub bejat tútcan niit,** át niijíp wat jī.

⁴ —Obohjeéhtih, ninjñh tútchi wihcapboó jumna, queét dawá ì jumachah, ¿dedboo tígaa ì jeemát pínahdih jwí jíb chájbi? Jesúsdi ìt niijíp wat jī.

⁵ —**¿Débóí pan dah tígaa ñi bíboh?** queétdih át niij wábh joyóp wat jī.

—Siete dah caá, ìt niij jepahap wat jī.

⁶ Cāacwādh baáboó chúdat túttnit, siete pan dahdih ubnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih Jesús át niijíp wat jī. Páant niij péanit, caán dáhnadh dajnit, ā bohénitdih wáhnit, cāacwādh át pááat tútcap wat jī. Páant ā wutachah, ā bohénitboó cāacwādh pandih ìt pááap wat jī. ⁷ Biquína queejwádhidit ìt bíboh wat jī. Pánihna, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih niijnit, queejwádhidit át pááat tútcap wat jī. ⁸ ì páah péanachah, jeempna, queét ìt túi wud jumap wat jī, buca. ì judh jeempnidih siete wáhná ìt

ub yac yáwanap wat jī. ⁹ Queét jeempnit neonádhjeh ì jenah enechah, cuatro mil ìt jumap wat jī. ¹⁰ Páant ì jeemp péanachah, Jesús cāacwādh át wah jwáubanap wat jī. Pánih wah jwáuba péanit, ā bohénit bícdih jáaj chóodih át waadáp wat jī. Waadnit, Dalmanuta wüt jumni baácna ìt chúuh bejep wat jī.

Fariseowā Dios ā wēpatjñh Jesúsdi ì cháj jútat tútat

(Mt 6.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Páant ì chúuh jubínachah, fariseowā Jesúsdi jwááhnit, caanjñh ìt míc wéhenap wat jī. Dios ā wēpatjñh Jesúsdi ìt cháj jútat tútcap wat yah jī, ā jepahcah, “Dios ā wahni nihcan caá”, niiját tút niijná.* ¹² Páant ì wutachah joinít, Jesús ìjnit, caolih juí jéena bojnit, nin pah át niijíp wat jī:

—**¿Dépanih tígaa yeéb buu láa moón Dios ā wēpatjñh cháj jútatdih ñi enih? Yoobópdih yeebdh wá naóhna caá. Buu jumnitdih Dios ā wēpatjñh weém wá cháj jútcan niit,** át niijíp wat jī.*

¹³ Páant niij péanit, ā bohénitdih jáaj chóona numah jwáub waadnit, bitadih ìt yoh chúuh bejep wat jī.

Fariseowā, Herodesbut yeejép ì bohéatdih Jesús ā naáwát

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Pánih jwáub chúuh bejnit, ā bohénit ì jeemát pínah pandih ìt quíib buadúp wat jī. Biic pan dahjeh caán jáaj chóoboo át jumap wat jī. ¹⁵ ì jeemát pínahdih tabit ì jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wat jī:

—**¡Ñi túi chájna chaáh! Fariseowā, Herodesbut ì yee bohéat yeebdh ā tobohna caá. ì yee bohéat pan paáat panihni caá. Caán paáat nihat pan pínahdih ā chúhna caá. Páant ā chúat pah, det ì yee bohéatdih joinít ì yeej bejna caá. Pánihna, ì yee bohéatdih ñi túi chájna chaáh,** át niijíp wat jī.*

¹⁶ Páant ā niijíchah joinít, “Pandih jwí ub júóhcah enna, páant niijná caá ā chájap”, ìt míc niijíp wat yah jī.

¹⁷ Páant ì míc niijíchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij wábh joyóp wat jī:

—**¿Dépanih tígaa yeéb pandih tabit ñi jenah joí? Caandih tabit jenah joinít, ded pah wá naáwátdih ñi beh joi jwáhcan caá.** ¹⁸ **Pánih tabit jenah joiná, quíib ñi bíbohna yuhna, molit jumna yuhna, páantjeh ñi beh joicán caá.*** ¹⁹ **¿Cinco pan dahbitjñh cinco mil neonádh wá wáhatjidih ñi náhnican niit? ¿Ì judh jeempnidih débóí wah tijí ñi ub yac yáwa?** át niijíp wat jī.

* 8:11 Mt 12.38; Lc 11.16

* 8:12 Mt 12.39; Lc 11.29

* 8:15 Lc 12.1

* 8:18 Jer 5.21; Ez 12.2; Mr 4.12

—Doce wah jii, it niij jepahap wat ji.

²⁰ —**Weém siete pan dahdih cuatro mil cáacwādh wā wāhat táttimah, ¿débóí wah tijíí í judh jeémpnidih ñi ub?** Jesús át niijíp wat ji.

—Siete wah jii, it niij jepahap wat ji.

²¹ —**¿Pánih enna yuhna, páantjeh wā wēpatdih ñi táí jenah joicán niit?** Jesús queétdih át niijíp wat ji.

Jéih encannidih Jesús ā booaat

²² Queét Betsaida táttchina í chūuh juibínachah ennit, cáacwā jéih encannidih Jesús pebh it ub juibínap wat ji.

—Caandih teo jáhanit, ma booanaá, Jesúsdi tabit it niij wáábup wat ji.

²³ Jéih encannidih áih majmant teonit, táttchi jwéjboó caandih Jesús át wái bejep wat ji. Caanná numah juibínit, áih téih tíbnadih col cáagnit, caán newéih quíbnadih át teo jáhanap wat ji.

—**¿Ma enechah, jígoh niit?** Jesús caandih át niij wáabh joyóp wat ji.

²⁴ —Cáacwādh wā enna yah caá. Obohjeéhtih, wā enechah, queét máa nahna bejni pah caá í jígohop, át niij jepahap wat ji.

²⁵ Páant ā niijichah joinit, Jesús áih quíbnadih át jwáub teo jáhanap wat ji, páant muntih. Páant ā jwáub teo jáhanachah, nihadih át táí enep wat ji, baca. ²⁶ Pánihna, Jesús caandih áih muaná wah bojnit, nin pah át niijíp wat ji:

—**Táttchiboó jwáub bejcanjeh, butéh meemdh wā chājatjidih bitadih ma naóh peétca bojóó,** át niijíp wat ji.

“Meém Cristo, Dios ā wahní caá”, Pedro Jesúsdih ā niiját

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jesús ā bohénit bíicdih Cesarea Filipo wát jumni táttchi pebh jumni táttchinaboó it bejep wat ji. Pánih namádh bejnit, Jesús ā bohénitdih nin pah át niij wáabh joyóp wat ji:

—**¿Weemdh ded pah tigaá cáacwā í niij?** át niijíp wat ji.

²⁸ —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Eliás nacaá’, niij, bita ‘Dios naáwátdih naóh yapanit bíicdih bóo nacaá’, í niijná beé, ā bohénit caandih it niij jepahap wat ji.*

²⁹ —**Queét páant í niijichah, ¿yeébbóó ded pah tigaá ñi niij jenah joí?** queétdih át niijíp wat ji.

—Meém Cristo, Dios ā wahní caá, Pedroboó át niij jepahap wat ji.*

³⁰ —**Weemdh ‘Caán Cristo caá’, bitadih ñi niij naóh peét jwahca bojóó,** Jesús queétdih át niijíp wat ji.

Á wanat pínahdih Jesús ā naáwát

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jesús queétdih nin pah át niij naóh bohé jwáhip wat ji: **“Weém, nihát cáacwā úud jeñédih tabit yeejép yapat caá náahap. Weemdh náahcan, jwí nuowā, sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbat weemdh í mawat táutbipna yah caá. Obohjeéhtih, páant í mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap táttimah, wā jwáub boo pud jáóhbiipna caá”,** át niijíp wat ji.

³² Páant niij naóhna, í táí beh joyátjeh queétdih ā naáwáchah, Pedroboó chibit yeúpbít caandih numah juibí ñuhnit, páant át niiját táutcap wat ji. ³³ Páant ā niiját táutcah joinit, Jesús ā bohénitdih tac pud ennit, Pedrodih nin pah át niij jáihñup wat ji:

—**Satanás ā náah yacat pah wéhena caá ma chājap. Ma jenah joyát cáacwā í jenah joyátjeh caá. Dios ā jenah joyát nihcan caá,** Pedrodih át niijíp wat ji.

³⁴ Páant niij péanit, cáacwādh, ā bohénit bíicdih ā pebhna bid bojnit, nin pah Jesús queétdih át niij naóh bohénap wat ji:

—**Ded wájeéh pééhna, ded pah caanjéh ā wéi chājíhatdih cádahnit, weém wā weñat pínahboodíh caá chājat náahap.*** ³⁵ **Ded ā weñat pínahdihjeh chājni, iiguipna ā bejbipna caá. Obohjeéhtih, wā weñat pínahboodíh chājni, wā bohéátdih táí jenah joinit, yeó jáap jumat pah wájeéh ā táí jumbipna caá.*** ³⁶ **Nin baácdih jumni dawá bíí déedih bíbohna yuhna, iiguipna ā bejchah, ā bíbohátji caandih dedé pínah nihcan niit.** ³⁷ **Áih caolih iiguipna ā bejchah, ded pah tigaá áih caolihjidih áta jwáub jib chāj baca.**

³⁸ **Buu yeejépwā, Diosdih náahcannit, í weñat pínahdihjeh chājnit í jumna caá. Páant queét yeejépwā í joyóchah, biquína weemdh, wā bohéátdihbut tíic jenah joinit, ‘Weém caandih wā jéihcan caá’, í niijbipna caá. Pánihna, weém nihát cáacwā úud jeñé, táñit ángelwā bíicdih, wā íp ā yeh ígátjéh jwáub dei jóohna, queét weemdh í tíic jenah joyátjidih náhnit, ‘Queétdih wā jéihcan caá’, weembát wā niijbipna caá, Jesús át niijíp wat ji.**

9

¹ Páant niij péanit, nin pah Jesús queétdih át jwáub niij naáwáp wat ji:

—**Yoobópdih yeedíh wā naóhna caá. Biquína yeéb niníh jumnit ñi wanat pínah játih, Dios nihát maáh jumna, ā wēpatdih ā jáutuchah, ñi enbipna caá,** át niijíp wat ji.

* 8:28 Mr 6.14-15; Lc 9.7-8 * 8:29 Jn 6.68-69 * 8:34 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24 * 8:35 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

*Dios ã yeh iigátj̄h Jesús ã ñuhat
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Seis yeó jáap túttimah Pedro, Santiago, Juan, queét biíc peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús át numah páuh laab béjep wut j̄i. Caaná ñ páuh laab juibíat túttimah, ñ enechah, ã jíghohat át téut nuumáp wut j̄i.

³ Áih yéguéh chóo túi baáb yeh iigni át jíghohop wut j̄i. Nin baácdih moón yéguéh chocnit, pánih túi baabní ñ jéih choccan caá. ⁴ Páant ã yeh iiguíchah, Elías, Moisésji biíc dih Jesús pebh jíghohit, caandíh ñ míic wéhenachah, queét biíc peihcannit ã bohénit ñ enep wut j̄i. ⁵⁻⁶ Páant ñ jíghohochah ennit, queét tubit ñ úumap wut j̄i. Pánih úumna, ded pah ã niiját pínahdih jéihcan, nin pah Pedro Jesús dih át niijíp wut yah j̄i:

—¡Maá, jwiít ninj̄h jwí jumuchah, ã túina caá! Biíc peihcannit muu dáhna jwí cháj bipna caá. Míih pínah, Moisésíh pínah, Elíasíh pínahdihbut jwí cháj bipna caá, át niijíp wut yah j̄i.

⁷ Páant ã niijíchahjeh, mah pōh panihni queétdih át dei joyúp wut j̄i. Páant ã dei juyúchah, caanmánt Dios nin pah át niijíp wut j̄i: “Nin wã wáuh, wã oini caá. Pánihna, ã naáwáchah, caandíh ñi túi joyoo”, át niijíp wut j̄i.* ⁸ Páant ã niij pánachah, Pedrowã jwáub enna, Jesús dihjeh ñ enep wut j̄i. ñ ennitjiboo ítat jwáub buudáh bejep wut j̄i.

⁹ Pánihna, jeemánt jwáub dei bejnit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut j̄i: “**Butéh páant ã yapatdih bitadíh ñi naóh jwuhca bojoó. Weém, nihat cáacwã úud jeñé, wanniji wã jwáub boo pud júuwát túttimah, caandíh bitadíh ñi naáwáp buca**”, át niijíp wut j̄i.

¹⁰ Pánihna, ã niijátji pahjeh queét ñ enatjidih bitadíh ñ naóh jwuhcap wut j̄i. Queétdih nin pah ñ míic niij úabh joyóp wut j̄i: “ ‘Wanniji wã jwáub boo pud júuwát túttimah’, niijná, ¿Ded pah niij tígá páant ã niij?’ ñ míic niijíp wut j̄i. ¹¹ Páant niij míic wéhenit, Jesús dih nin pah ñ niij úabh joyóp wut j̄i:

—‘Cristo, Dios ã wahni, ã júuwát pínah játih, Elías ã jwiíh jéohbipna caá’, Moisés ã wutatjidih bohénit ípí niijná caá. ¿Ded pah niij tígá páant ñ niij? caandíh ñ niijíp wut j̄i.*

¹²⁻¹³ —**Yoobópdih tígá. Elías jwiíh jéohni, nihatdih ámohni ã jumna caá. Dios naáwát dih naóh yapanit ñ naóh daacátji pahjeh, weém, nihat cáacwã úud jeñé, dawá láa yeejép wã yapbipna caá. Bitá weemdíh náahcan, yeejép ñ cháj bipna caá. ¿Páant ñ niij daacátjidih yeéb ñi beh joicán niit? Pánihna, nindíh yeebdíh wã naóhna caá: Elías panihni Juan Daabáni wáat júi péana beé. Páant ã juyúchah,**

queét ñ náahatji pahjeh caandíh yeejép ñ chájap wut j̄i. Páant j̄i caandíhbut ñ niij daacáp tají, Jesús queétdih át niijíp wut j̄i.

*Wã wunat jumnidih Jesús ã booaat
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Páant ã niiját túttimah, jeejiboo jumnitji jwáub dei bejna, dawá cáacwã ã bohénit pebh ñ jumuchah, Jesús wã ñ enep wut j̄i. Moisés ã wutatjidih bohénitboó ã bohénit biíc dih míic jūih ñaácsna ñ chájap wut j̄i. ¹⁵ Pánihna, Jesús wã ñ dei juibínachah, nihat caandíh wéi ennit, Jesús dih jwááadíh ñ náo ñah bejep wut j̄i. ¹⁶ Á pebh ñ juibínachah, nin pah queétdih Jesús át niij úabh joyóp wut j̄i:

—**¿Dépanih yeéb míic jūih ñaác tibeé ñi cháj?** át niijíp wut j̄i.

¹⁷ Páant ã niij úabh joyóchah joinit, cáacwã cáth ñuhni nin pah át niij jepahap wut j̄i:

—Bohéní, wã wáuh nemép jumnidih meemdíh wã ub júuwáp yah be. Nemépbó caandíh déheanit, ápi wéheat táutcan caá. ¹⁸ Wã wáuhdih déheat ã júuwáchah, baácbóo buugnit, maoj̄ih nah cháácnit, ápi jwiwáh bejna caá. Pánih bejnit, jacmant moj chej tubit ápi bacna caá. Páant ã jumuchah, ma pej jumnidih nemépdih wã bacaaat táutap yah be. Obohjeéhtih, queét ñ jéih bacacap be, Jesús dih át niijíp wut j̄i.

¹⁹ —**Maatápdih yeebdíh wã bohénachah yuhna, páantjeh weemdíh ñi túi jenah joicán caá. ¿Débólíh maatápdih tígáa weemdíh yeéb ñi jepahbi? Caán wébít dih ma ub júuwá,** Jesús queétdih át niijíp wut j̄i.

²⁰ Páant ã niijíchah joinit, nemép jumnidih Jesús pebh ñ ub bejep wut j̄i. ñ ub juibínachah, Jesús dih ennit, nemépbóo wébít dih baácbóo numah buugúchah, át ñaj tápánap wut j̄i. Páant ã ñaj tápánachah, jacmant moj chej búdí át bacap wut j̄i.

²¹ —**¿Débólíh maatápdih tígáa nin wébít páant ápi jum?** Jesús behedih át niij úabh joyóp wut j̄i.

—Wébítjeh ã jumuchah, ã jwiíhip be.

²² Nemépbóo caandíh tuu céutboó numah buug cáwíhnt, mujboobát numah buug báahnt, dawá láa ã mao yohíhip j̄i. Ma jéihna, jwiítdih jíghah ennit, ma teo wáacá, Jesús dih át niijíp wut j̄i.

²³ —**Weemdíh ma túi jenah joyóchah, Dios nihat túi jéihni meemdíh ã teo wáacipna caá,** Jesús caandíh át niijíp wut j̄i.

²⁴ —Meemdíh wã túi jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, chah wã túi jenah joyát pínah niijná, weemdíh ma teo wáacá, át niijíp wut j̄i.

²⁵ Dawá queét pebhna náo ñah bejnit, ñ míic wáac juibínachah ennit, Jesús nemépdih nin pah át niij jūihñep wut j̄i:

* 9:7 2P 1.17-18; Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22 * 9:11 Mal 4.5; Mt 11.14

—**Meém wéheat tútcanni, joyát tútcanni nemép nin wébitdih jumni ma bac bejeé. Pánih bac bejnit, caandih ma jwáub tac baugáca bojoó,** át niijíp wut jī.

²⁶ Páant ā niij jūihñuchah joinit, ñaacnit, wébitdih baácboó jwáub namah baugnít, ñaj tūpúanit, nemép át bac bejep wut jī. Páant ā chājachah, wébitboó wanni pah át ñajap wut jī. “Caán ā wanah bejna caá”, dawá it niijíp wut yuh jī. ²⁷ Páant ī niijichah yuhna, Jesúsboó caandih āih muj nahdih át teo wái ñahanap wut jī. Páant ā teo wái ñahanachah, wébit át ñah ñuhap wut jī.

²⁸ Túttimah, Jesús wá muáboó ī waád juibínachah, bita wihcah, ā bohénitjeh caandih nin pah it niij úabh joyóp wut jī:

—¿Dépanih tigaá jwiitboó caán nemépdih jwī jéih bacacan? It niijíp wut jī.

²⁹ —**Pánihni nemépdih yohíhna, jeémp jwahcanjeh, Diosdih búdí úabát caá náahap,** Jesús queétdih át niij jepahap wut jī.

Jesús ā wunat pínahdih ā jwáub naáwát (Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Túttimah, ī jumni niij tútchimant Galilea baácna Jesús wá it bejep wut jī. Capernaum tútchina bejni namádih bejna, Jesús ā bohénitdih át bohé bejep wut jī. Pánih queétdih bohé bejna, ā bohénitdijeh ā túi bohéát tút niijná, dedboó ī bejat pínahdih bita ī jéihyatdih át náahcap wut jī. Pánih bohé jib bejna, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

—**Weém nihat cáacwá úud jeénédih teonit, jwī déewá bitaboodih ī wéhbipna caá. Páant ī wáhachah, weéndih ī maó yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, ī mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jaap túttimah, wá jwáub boó pud jūóhbipna caá, páant muntih,** át niijíp wut jī.

³² Páant ā niijichah joiná yuhna, queét it túi beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, úumna, it jwáub úabh joicáp wut jī.

“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ā ni-iját

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Galilea baácndih bejna, Jesús wá Capernaum tútchiboó it juibínap wut jī. Pánih juibínit, ā chéenwáih muúndih waadnit, Jesús ā bohénitdih nin pah át niij úabh joyóp wut jī:

—**Namáboó jūóhnit, ¿Dedédih míic wéhe tibeé ñi chá? át niijíp wut jī.**

³⁴ Páant ā niijichah joinit, it jepahcap wut jī. Namádih bejna, nin pah queétdih it niij míic wéhenap wut jī: “Chah jéihni jumna, weémboó maáh panihni wá jumna caá”,

it míic niijíp wut jī.* ³⁵ Páant ī míic ni-ijátjidih túcna, Jesús dih it jepahcap wut jī. Páant ī jepahcah ennit, juibí chéudnit, ā bohénitdih bid bojnit, nin pah queétdihjeh át niij naáwáp wut jī:

—**Ded waóhni jumíhna, péeni jumat caá náahap. Ded maáh jumíhna, nihatdih teo wáhni jumat caá náahap,** át niijíp wut jī.*

³⁶ Páant niijnit, wébitdih bid bojnit, queét cátih át ñuhat tútup wut jī. Ñuhat tútntit, caandih pin teonit, Jesús nin pah queétdih át niijíp wut jī:

³⁷ —**Ded wá náah yacatdih chájat tút niijná, biíc nin panihni wébitdih wéi jwááhna, weemdihbut ā wéi jwááhna caá. Pánih weemdih wéi jwááhna, wá íip, weemdih wahnidihbut ā wéi jwááhna caá,** át niijíp wut jī.*

“Ded jwiitdih en jūihcanni jwiitdih teo wáacni caá”, Jesús ā niiját (Lc 9.49-50)

³⁸ Túttimah, Juan Jesús dih nin pah át niijíp wut jī:

—Bohéní, jwī enechah, biíc newé ma wépatjīh nemépwádhí ā bacat tútup be. Obohjeéhtih, jwíjeéh jumni ā nihcah, caandih páant jwī chájat tútup be, át niijíp wut jī.

³⁹ Páant ā niijichah joinit, Jesús ā bohénitdih nin pah át niij jepahap wut jī:

—**Páant caandih ñi niijcá bojoó. Ded wá náah yacatdih chájat tút niijná, wá wépatjīh chá jéutna, túttimah weemdih yeejép ā jéih niijcan niit. ⁴⁰ Ded jwiitdih en jūihcanni jumna, jwíjeéh ā jumna caá.* ⁴¹ Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Wíihwá ñi jumat juib, ded yeebdih ā túi teo wáacachah enna, Dios caandihbut ā túi chájbipna caá. Ni babhbat pínah mah-bitdihjeh yeebdih ā wáhachah, páant ā chájat juib caandihbut Dios ā túi chájbipna caá,** Jesús át niijíp wut jī.*

Bitadih jwī yéej chájat tútuchah, jwiitdih búdí peéh chájat ā jumat

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² “**Nin wébit panihni weemdih túi jenah joinidih ded yeejép ā chájat tútatjī juib, Dios caandih yeejép pohba ā peéh chájbipna caá. Caán ā yéej chájat tútat pínah jātih, āih butdih búdí jeé júdujīh chéó búadhnit, búdí mujna caandih ī yohochah, áta túi tagaá. Páant ī chājachah, caán wébit panihnidih ā yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandih áta peéh chájan tagaá.** ⁴³⁻⁴⁴ Níih téihyajih yeejép chájna, caán téihyadih bóod yohat pahjeh caán ñi yéej chájatdih

* 9:34 Lc 22.24 * 9:35 Mt 20.26-27; 23.11; Mr 10.43-44; Lc 22.26 * 9:37 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20 * 9:40 Mt 12.30; Lc 11.23 * 9:41 Mt 10.42

ñi cádahaá. Caandih cádahcan, iiguipna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dabcan, coyiwábut wancannit i jumbipna caá. Ñiñ téhiyahadih ñi bóod yohochah nihna, caan dájhéh áta buud tágaá. Yeebboó pániñh cóloh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ñi táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah téhiyaháñh iiguipna ñi bejchah, bádi yeejép ñita yap tagaá. Pániñhna, ñi yéj chájatdih cádahat caá náahap.*⁴⁵⁻⁴⁶ Biic yoobó ñiñ jítchajñh yeejép chájadih bejna, caán jítchadihbut bóod yohat pahjeh caán ñi yéj chájatdih ñi cádahaá. Caandih cádahcan, iiguipna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dabcan, coyiwábut wancannit i jumbipna caá. Ñiñ jítchadih ñi bóod yohochah nihna, caan dájhéh áta buud tágaá. Yeebboó pániñh cólohjeh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ñi táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah jítchajñh iiguipna ñi bejchah, bádi yeejép ñita yap tagaá.⁴⁷⁻⁴⁸ Biic yoobó ñiñ quibñh ennit, yeejép chájna, caan dáhdih ñi wáat yohat pah caán ñi yéj chájatdih ñi cádahaá. Caandih cádahcan, iiguipna ñi bejbipna caá. Caanná iigát dabcan, coyiwábut wancannit i jumbipna caá.* Caán quibdih ma yohochah nihna, caan dájhéh áta buud tágaá. Pániñhna, biic buwá quib wihcanni yuhna, túttimah Diosjeéh ñi táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pah quibñh iiguipna ñi bejchah, yeejép pohba ñita yap tagaá.

⁴⁹ “Ñin baácdih jum jawahna, nihat cáacwá yeejép yapat caá náahap, i yéj chájatdih cádahnit, túniñjeh i túat nuumát pínah niijná. Jwí jeémátdih núumni ápi náahna caá, á táí nuñat pínah niijná. Pániñat pah, cáacwádhbut yeejép yapat á náahna caá, túat nuumnit, i táí chájat pínah niijná.⁵⁰ Núumni buiná, jeémátdih á táí nuñana caá. Obohjeéhtih, núumni á buyát beedéchah, ñi jéih jwáub buyácan caá. Pániñhna, ñi jeémátdih núumniñh ñi táí buyát pah, yeéb bitajeéh biicdih ñi táí jumat túat niijná, túniñjeh ñi chájaa”, Jesús queétdih át niijp wut jñ.*

10

Í weha mánadih í yohcat
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Capernaum tútchimant bejnit, Judea baácna juibñit, Jordán muj conanaáboó Jesúswá i cháuh juibínachah, dawá Jesús pebh í míc wáac juibínap wut jñ, páant muntih. Páant á pebh í míc wáac juibínachah

ennit, ápi bohéatji pahjeh muntih át jwáub bohénap wut jñ.² Páant á bohéat pónih, fariseowábut í juibínap wut jñ. Pániñ juibñit, Jesúsdih nin pah ít niij wáubh joyóp wut jñ, ded pah á jepahatdih joinit, caandih í naóh yacat túat niijná:

—¿Jwí weha mána yaáhdih jwí yohochah, á túimi naniit? ¿Dios á wutatboó páant niit á chájat túatup, ma jenah joyóchah? Ít niijp wut jñ.

³ —¿Ded pah tígaa Moisés át niij wutji? Jesús queétdih át niij wáubh joí jwáubanap wut jñ.

⁴ —‘Majeéh bólidih cádahñna, “Meém ma táicat enna, meemdh wá yohna caá”, niij daácnit, caántdih ñi wáhuá. Páant niij daác wáñnit, majeéh bólidih ma cádahachah, á táina caá’, Moisés át niij daacáp tají, fariseowá ít niij jepahap wut jñ.*

⁵ —Diosdih ñi nuowá í jepahíchah enna, páant Moisés át niij daacáp tají.⁶ Páant á niij daacátji á jumuchah yuhna, jon jáñh nin baácdih chájnit, newé yad biicdih Dios át chájap wut jñ.*⁷ Pániñ biicdih á chájachah, newé á mánadih cádahnit, yad biicdih ápi jumna caá.⁸ Queét chénewá jumna yuhna, biic bácah panihnit caá í jumap.*⁹ Pániñhna, Dios queétdih biic bácah panihnit á chájachah, queétdih míc cádahcat caá náahap, Jesús queétdih át niijp wut jñ.

¹⁰ Páant á niiját túttimah, muúboó jumna, páant á naawátjidih á bohénit caandih ít wáubh joyóp wut jñ.¹¹ Páant í wáubh joyóchah, nin pah queétdih át niij jepahap wut jñ:

—Ded ájeéh bólidih yohnit, biíh wilidih jwáub áa jumna, á yohnidih yeejép á chájna caá.¹² Yad wilibat newédh yohnit, biíhdih jwáub áa jumna, mi yohnidih yeejép mi chájna caá, Jesús át niijp wut jñ.*

Jesús wébitdih á wábat

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Cáacwá í wehdih á teo jáha wábat pínah niijná, Jesús pebhna í mána ít wáubh juibínap wut yuh jñ. Obohjeéhtih, á bohénitboó queétdih ennit, ít jipónih juíñhap wut jñ.¹⁴ Páant í juíñhachah ennit, Jesús íjnit, á bohénitboodih nin pah át niij juíñhap wut jñ:

—Wébit wá pebh í juúwá naáh. ‘Ñi bejca hojó’, queétdih ñi niijcá hojó. ‘Dios wá maáh caá’, niijnit, queét wébit caá táí jenah joinit í jumap.¹⁵ Dios á maáh jumapna waadnitboó nit wébit í jenah joyát pah jenah joinit í jumna caá. Yoobópdiñ yeebdih wá naóhna caá. Nitbit

* 9:43-44 Mt 5.30 * 9:47-48 Mt 5.29 * 9:47-48 Is 66.24 * 9:50 Mt 5.13; Lc 14.34-35 * 10:4 Dt 24.1-4; Mt 5.31 * 10:6 Gn 1.27; 5.2 * 10:8 Gn 2.24 * 10:12 Mt 5.32; 1Co 7.10-11 * 10:15 Mt 18.73

Diosdih i náahat pah yeéb ñi náahcan, Dios pebhna ñi jéih bejcan niít, át niijíp wut jî.*

¹⁶ Páant niij péanit, wébítidih ub túuh teo jáhanit, nin pah Diosdih át niij wáábup wut jî: “**Nítbitdih ma táí teo wáacá, Paá**”, át niijíp wut jî.

Dawá bií déedih bíbohni Jesúsdiñi á wáabh joyát

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jesús wá namádih i bejchah, biíc newé ñáo ñah bej, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih wéina, nin pah át niij wáabh joyóp wut jî:

—**¿Táí Bohení, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá wá chájbi? át niijíp wut jî.**

¹⁸ —**¿Dépanih tigaá “Táini”, weemdíh ma niij? Diosjeh caá táini.** ¹⁹ **Dios á wutatdih ma jéihna caá. ‘Cáacdiñ ma mao yohca bojóo.*Ma áa nihcannihjñ ma yéej chájca bojóo.*Ma ñumcá bojóo.*Ma yeeca bojóo.*Bitadiñ yee naóhñit, fih bií déedih ma ábca bojóo. Ma mánadiñ táinijeh ma chájap,*Dios á niijíp jî. Caán á wutatdih jepahat caá náahap, Jesús caandih át niijíp wut jî.**

²⁰ —Bohéní, wébít jumna, wá yap yohcatji pah, wáabut biíc yoobó wá yap yohcan caá, Jesúsdiñ át niijíp wut jî.

²¹ Páant á niijíchah joí, en jáhanit, Jesús caandih át oyop wut jî.

—**Diosjeéh ma táí jumat pínah, bainí caá meemdíh á judhdap. Nihat miíh bií déedih jíib chájadiñ ma bejeé. Pániñ jíib chájnit, caán jíibidih moh yéejnitdih ma wáhuá. Páant ma wáhuachah, nin baácboó ma bíbohñit chah táini miíh pínah Dios pebhboó á jumbipna caá. Wá niiját pah cháj péa, wájeéh ma péé jáúwá, Jesús át niijíp wut yah jî.**

²² Obohjeéhtih, páant á niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jíib cháj wáhuíhcan, búdí át jígahap wut jî. Pániñ jígahñit, jepahcanggih, át jwáub bejep wut jî.

²³ Páant á jwáub bejchah, á bohénitdih tac páud ennit, nin pah Jesús queétdih át niijíp wut jî:

—**¡Dawá bií dée bíbohñit Dios á maáh jumapna i waadát á buona caá!** át niijíp wut jî.

²⁴ Páant á niijíchah joinít, queétdih át joí wáhi bejep wut jî. Páant i wáhi bejchah ennit, queétdih Jesús nin pah át jwáub niij naáwáp wut jî:

—**Némewáá, det Diosdih táí jenah joicán, ‘Nihat wíih bií déejñ wá táí yaphipna caá’, niij jenah joinít, Dios**

á maáh jumapna i jéih waadán caá. ²⁵ **Camelloboó awí íitbitdih á yabac bejíchah nihna, áta buo tagaá. Pániñ pah, dawá bií dée bíbohni Dios á maáh jumapboó á waadíhichah yuhna, búdí á buona caá,** át niijíp wut jî.*

²⁶ Páant á niijíchah joinit, chah wáhi bejna, queétdih nin pah ít miíc niijíp wut jî:

—Páant á niijíchah bácah, Dios á jumapboó ded á jéih waadán niít, ít niijíp wut jî.

²⁷ —**Cáacwá ded pah i jenah joyátjñjeh i táí chájihna yuhna, Dios pebhboó i jéih bejcan niít. Diosjeh iiguipna bejnit déedih á táí ubna caá. Caanjéñ tigaá nihadidih jéih beedáni. Dedé jéihcat pínah caandih á wihcan caá,** Jesús queétdih át niijíp wut jî.

²⁸ —Maá, weemdíh ma joi jwáhuá. Ma-jeéh péeat túat niijná, jwítboó nihadidih jwí cádahap jî, Pedroboó át niijíp wut jî.

²⁹⁻³⁰ —**Yoobópdiñ yeebdih wá naóhna caá. Det wíih táini doonádih jepahñit, wá weñat pínahdih chájat túat niijná, nihát fih bií déedih cádahñit, páant i chájat jíib búdí táinidih i bíbohñipna caá. Íih meenádih, i údwádiñ, i mánadiñ, i weha mána yaáhdih, i wehdih, fih wápchidih yah buca cádahñit jumna, nin baácboó jum jwuhna, chah dawá i bíbohñipna caá. Obohjeéhtih, pániñ táini jumna yuhna, yeejébut i yaphipna caá. Túttimah bóo láabut páantjeh Dios biícidih i jumbipna caá.** ³¹ **Obohjeéhtih, nin baácboó jum jwuhñit, dawá cáacwá búdí bií dée bíbohñitji, Dios pebhboó moh yéejnit i jumbipna caá. Pániñna, nin baácboó dawá moh yéejnitji jeáboó maáta i jumbipna caá,** Jesús queétdih át niijíp wut jî.*

Jesús á wunat pínahdih á jwáub naáwát (Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Túttimah, Jesús Jerusalén tútchina á bohénitdih át numah aab béjep wut jî. Caán tútchina á numah bejchah ennit, á bohénitboó ít wáhi bejep wut jî. Bitá íjeéh péenitbut búdí ít úmup wut jî. Pániñna, Jesús doce á bohénitdihjeh bitadiñ yuáppit numah bejnit, ded pah cáacwá caandih i chájat pínahdih queétdih át jwáub naáwáp wut jî: ³³ “**Jerusalén tútchina aab héjna caá jwí chájap. Caanná jwí jubiát túttimah, weém, nihát cáacwá úd jeñédih caanjñ moón i teobipna caá. Pániñ teonit, sacerdotewá i maáta, Moisés á wutatjidih bohénit biícidih i wáhuipna caá. Pániñ wáhuñit, judiowá nihcannitboodih i jwáub wáh yaphipna caá, weemdíh i mao yohat pínah niijná.**

* 10:19 Ex 20.13; Dt 5.17

* 10:19 Ex 20.14; Dt 5.18

* 10:19 Ex 20.12; Dt 5.16

* 10:25 Pr 11.28

* 10:31 Mt 20.16; Lc 13.30

* 10:19 Ex 20.15; Dt 5.19

* 10:19 Ex 20.16; Dt 5.20

³⁴ **Páant í mao yohat tútuchah, queétoó deoh naóh, mao mácjih cói jáhanit, weemdih í päibipna caá. Páant í chājat tättimah, weemdih í mao yohbipna yah caá. Obohjeéhtih, páant í mao yohochah yuhna, biic peihcanni yeó jáap tättimah, wā jwáab boo pud jáóhhipna caá, páant mantih**", át niijíp wut jí.

Santiago, Juanjñh Jesúsdih í wábh joyát (Mt 20.20-28)

³⁵ Páant Jesús queétdih á niij naóh péanachah, Zebedeo weh Santiago, Juanjñh Jesús pebhna jaibínit, caandih nin pah ít niijíp wut jí:

—Bohéní, jwí niiját pah jwiitdih ma chāj wáhuá, ít niijíp wut jí.

³⁶ —**¿Ded pah wā chājat tiguaá yeéb ñi náah?** Jesús queétdih át niij wábh joyóp wut jí.

³⁷ —Nihat cáacwā í maáh waadná, meém biicdih jwiitdihbut ma cháudat tútú, majeéh maáta jwí jumat pínah niijná. Weemdih ma jéihyemant bóo buwámant cháudat tútú, wā údboodih wáyámant bóo buwámant ma cháudat tútú, Jesúsdih át niijíp wut jí.

³⁸ —**Ded pah yeéb yeejép ñi yapat pínahdih jéihcan yuhna, páant weemdih ñi niij wábhna caá. ¿Buu weém yeejép wā yapat pínahdih biic yoobó yeehbút yeejép yapnit, ñi jéih buujámi naniit?** queétdih át niij wábh joyóp wut jí.*

³⁹ —Biic yoobó yapna yuhna, jwiitboó jwí jéih buujámi nacaá, ít niij jepahap wut jí.

—**Weém yeejép wā yapat pahjeh yeehbút yeejép ñi yapbipna caá.**

⁴⁰ **Obohjeéhtih, pánih yapnit pínah ñi jamachah yuhna, wájeéh cháudnit pínahdih wā jéih ñiocan caá. Caandih wā ípboó átát amoh jwejí péa tagaa. Pánihna, caán á ñionitjeh wā jéihyemant bóo buwámant, wáyámant bóo buwámantbut í cháudbipna caá,** Jesús queétdih át niijíp wut jí.

⁴¹ Santiago Juanjñh í wábatjdh joinít, bita á bohénitboó queétdih ít iijip wut jí. ⁴² Páant í íjichah ennít, nihat queétdih bid bojnit, Jesús nin pah át niij naáwáp wut jí:

—**Diosdih jéihcannit maátaboó íih cáacwādh watna, nihat jéihnit dée pah queétdih ípí wép watna caá.** ⁴³ **Yeéboó páant ñi jumca bojóo. Obohjeéhtih, ñijeéh jumni ded maáh jumíhna, nihat ájeéh moondih teo wáhni panihni jumat caá náahap.** ⁴⁴ **Ded nihatdih watíhna, bitadh teo wáhni á jumá naáh.** ⁴⁵ **Weembút oboh jumni panihni wā jumna caá. Pánih jumna, weém nihat cáacwā úd jeñé jumna yuhna, nin baácboó jáóhna, cáacwā weemdih í teo wáhatdih wā**

bidcan caá. Pánih bidcan, queétdih teo wáacadh wā jáúwáp be. Dawá í yéejat jíib iiguípna bejnit déejidih túi abat tútú niijná, queétdih wan wáuhadh wā jáúwáp be, Jesús át niijíp wut jí.*

Jéih encanni Bartimeodih Jesús á booaat (Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Tättimah, Jesús á bohénit biicdih Jericó tútchiboó ít jaibínap wut jí. Jaibínit, í waad yábac bejchah, queétdih dawá ít péenap wut jí. Páant í yabac bejchah, jéih encanni, Bartimeo wut jumni, namá jwéejdih dinero wábh cháudna át chājap wut jí. Caán Timeo á wáuh wut jí.

⁴⁷ Pánih cháudnit, Jesúswá í yap bejchah joinít, Bartimeo nin pah át niij ej jwihip wut jí:

—Jesús, David jumá, Dios á wáhni, weemdih ma jígh en teo wáacá! át niij ejep wut jí.

⁴⁸ Obohjeéhtih, páant á niij ejchah joinít, cáacwā caandih ít jaihnup wut jí:

—Pánih ejcan, ma laiha bojóo, ít niijíp wut yah jí.

Obohjeéhtih, páant í niij jaihnuchah yuhna, Bartimeoboó chah wépép át ejep wut jí.

—jDavid jumá, Dios á wáhni, weemdih ma jígh en teo wáacá! át niijíp wut jí.

⁴⁹ Bartimeo páant á niij ejchah joinít, bejna yuhna, cháonít, nin pah Jesús át niijíp wut jí:

—**Caán á jáúwá naáh,** át niijíp wut jí.

—Ma weñéé. Ma ñah ñuhá. Meemdih 'jáúwá', á niijná caá, caandih ít niijíp wut jí.

⁵⁰ Páant í niijichah joinít, áih jñh bóo yégh chóodih ab yoh jéena, ñah ñuhnit, Bartimeo Jesús pebhna át bejep wut jí.

⁵¹ Páant á pebhna jaibínachah, Jesús caandih nin pah át niij wábh joyóp wut jí:

—**¿Dedé dée tiguaá meemdih wā chājbi?** át niijíp wut jí.

—Bohéní, búdí wā eníhna caá, át niij jepahap wut jí.

⁵² —**Ma bejeé. Weemdih ma túi jenah joyát jíib enni ma jumna caá,** Bartimeodih át niijíp wut jí.

Jesús páant á niijichahjeh, Bartimeo át jéih enep wut jí, buca. Pánih ennít, Jesús á bejchah, Bartimeobat ájeéh át bejep wut jí.

11

Jesúswá Jerusaléma í waadát (Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jericó tátchimant bejnit, Jesús á bohénit biicdih Jerusalém tátchina ít bejep wut jí. Caán tátchidih í jaibíat pínah játih, Betfagé tátchibit, Betania tátchibitbut pehbhit ít jaibínap wut jí. Olivo dah jeé páujdih bóo

* 10:38 Lc 12.50 * 10:43 Lc 22.25-26 * 10:44 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26 * 10:45 Lc 22.27; Jn 13.12-15

tátchina wut jī. Caánboó juibínit, chénewá ā bohénitdih caán bainí tátchina Jesús át wahap wut jī.

² —**Con pehbhit bóo tátchibitna ñi bejeé. Caanná juibínit, chéoni burro wáúhdih ñi enbipna caá. Cáacdih duo jwáhcanni caá. Caandih ñi wataáp. Watnit, ñi ub juúwá. ³ Bitá ñi watatdih ennit, ‘¿Dépanih tiguaá caandih ñi wat?’ í niijíchah, ‘Jwí Maáh caandih ā ub jwuhat táutap be. Ā náhatdih chāj péa, ā jwáubabipna caá’, queédih ñi niijí,** Jesús át niijíp wut jī.

⁴ Jesús páant ā niijíchah joinít, ít bejep wut jī. Juibínit, jęc pehb chéoni, namáboó ñuhni, burro wáúhdih ít enep wut jī. Ennit, caandih ít watap wut jī. ⁵ Caan pébh en ñuhnit, nin pah ít niijíp wut jī:

—¿Dépanih tiguaá caandih ñi wat? ít niijíp wut jī.

⁶ Páant í niij úbhh joyóchah joinít, Jesús ā niijátji pah queédih ít jepahap wut jī.

—Páant tá tigaá. Ñi ub bej jwuhú, ít niijíp wut jī. Páant í niijíchah joinít, Jesús ā páñapboó ít ub bejep wut jī. ⁷ Pánih ub juibínit, íih jih bóo yégueh chóodih too dagnit, burrodih ít cáagap wut jī. Cáag peanachah, burrodih páuh laabnit, yéguehjih Jesús át chúdup wut jī. Pánih chúdnit, Jesúswá Jerusalén tátchina ít bejep wut jī. ⁸ Dawá cáacwá íih jih bóo yégueh chóodih namáboó ít jwej waawáp wut jī. Bitabut tátchi jwéejdih í bóodniji táam núonadidh ub júohnit, namáboó ít jwej waawáp wut jī. Íih yégueh, táam núonadidhbut namáboó jwej waóhna, Jesús í maáh pínah ā jumatdih júutna ít chājap wut jī. ⁹ Páant Jesúswá í bejchah, ā waawápmant, ā méimant péenitbut nin pah ít niij ejep wut jī:

—¿Diosdih jwí wéi naóh jíih! ¡Hosana, nin Dios ā wahní jwiít judiówádh teo wáacni pínah ā táí jumá naáh!* ¹⁰ Jwí nuo David ā maáh jumatji pah nin júohni ā jwáub maáh jumbipna caá. ¡Túina caá, Paá! ¡Meém caá mat wahap! niijná ít chājap wut jī.

¹¹ Pánih bejna, Jesúswá Jerusalén tátchina juibínit, Dioih muuná ít waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, Jesús nihadidh át táoh en jibip wut jī. Táoh en péanit, too ñáh júúwáchah, Betania tátchina Jesús doce ā bohénit bícdih áwudih ít jwáub bejep wut jī.

Jesús higuera nahdih ā wunat táutat
(Mt 21.18-19)

¹² Tálttimah bóo yeó jáapdh queét Betania tátchidih áonitji Jerusalén tátchina ít jwáub bejep wut jī. Pánih bejnit, nuugúp wunna, higuera túi wawá jumni nahdih yuup en bojnit, Jesús áih quehedih bididih át bejep

wut jī. ¹³ Obohjeéhtih, túini wawá jumna yuhna, quehcat láa ā jumachah, áih quehe át wihcap wut jī. ¹⁴ Pánihna, ā quehcatdih enna, nin pah Jesús caan náhdih át niijíp wut jī:

—¡Ma quehcah, cáacwá míih quehedih í jwáub jeémpcan níit! át niijíp wut jī.

Caan náhdih páant ā niijíchah, ā bohénit ít joyóp wut jī.

Júib chājnitdih Dioih muunánt Jesús ā júih ñuun bácaat

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Páant niij péanit, Jerusalén tátchina ít bejep wut jī. Caanná juibínit, Dioih muú jóocmant bóo júhdih ít jwáub waad béjep wut jī. Pánih waad béjnit, bíi dée júib chājnitdih Jesús át júih ñuun bácanap wut jī. Dinero táut nuumnít cáacwáih cáagat naanádih, jopwádh jih chājnitl chúdat naanádihbut át ub yoh áacanap wut jī. ¹⁶ Pánihna, bíi déedih jípónih ub yabac bejnitdih Jesús át júih jwáuba bojop wut jī.

¹⁷ Pánih júih baca péanit, caánboó jumnitdih Jesús nin pah át niij bohénap wut jī:

—**Dios naawádh naóh yapani jon játih nin pah át niij daacáp tají:** ‘**“Wíih muú nihat baácmant moón weemdih úbát pínah muú caá”, Dios ā niijíp be’, át niij daacáp tají.***Obohjeéhtih, cáacwá Diosdih úbádh í juyáchah yuhna, yeébbó queédih yeenit nuumná caá ñi chājap. Pánih chājnit, Dioih muudih yéejana, nuumnít í jumat pínah muú chājna caá ñi chājap,* Jesús queédih át niijíp wut jī.

¹⁸ Páant Jesús ā niij bohéatdih joinít, dawá cáacwá búdí ít joí wáhi bejep wut jī. Í joí wáhi bejatdih jéihnit, sacerdotewá í maáta, Moisés ā watatjdih bohénitbut cáacwáboó queédih cádhnit, Jesúsboodih í jwáub péeat pínahdih ít áumap wut jī. Jesús Dioih muudih páant ā niijíchah joinít, caandih áumna, nin pah ít míic niijíp wut jī: “¿Ded pah tiguaá caandih jwí jéih mao yohbi?” ít niijíp wut jī.

¹⁹ Tóo ñáh júúwáchah, Jesúswá Jerusalén tátchimant ít jwáub bac bejep wut jī, páant mantih.

Higuera nah ā wunat

(Mt 21.20-22)

²⁰ Tálttimah bóo yeó jáap, Jerusalén tátchina jwáub aab béjna, higuera nahjidih ít enep wut jī. Caan náh átát wunah bejep wut jī. ²¹ Caan náh ā wunatdih ennit, Jesús ā niijátjdih náhninit, Pedroboó caandih nin pah át niijíp wut jī:

—¡Bohéní, ma enee! Higuera nah ma wunat táutni jáantjeh át wunah bejep tagaá, át niijíp wut jī.

* 11:9 Sal 118.25-26 * 11:17 Is 56.7 * 11:17 Jer 7.11

²² —Dios ã wēpatdih ñi túi jenah joyoó. ²³ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Diosdih túi jenah jointi, ‘Weém wã úsbát pahjeh ã yapbipna caá’, ñi niíj jenah joyóchah, ñi niiját pahjeh ã yapbipna caá. Dios ã wēpatdih túi jenah joiná, nin jeedíh bádí majna ñi bejat túutachah, ñi niiját pahjeh ã yapbipna caá.* ²⁴ Nin pah yeebdíh wã jwáub naóhna caá. Diosdih úsbhna, ‘Wã úsbát pahjeh tígáá weemdih ã wáhup’, niíj jenah jointi, ñi úsbátidih ñi bíbohbična caá. ²⁵ Obohjeéhtih, Diosdih ñi úsbát pínah jãtih, yeebdíh bita yeejép ã chãjatjidih ñi íj yayaá. Páant ñi íj yayáchah ennit, yeebboó ñi yéj chãjatdih jwí íp jeáboó jumníbut ã íj yaibípna caá.* ²⁶ Obohjeéhtih, yeebdíh yeejép chãjnitdih ñi íj yaicáh ennit, jwí íp jeáboó jumni bíic yoobó ñi yéj chãjatdih ã íj yaicán niit, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Jesús ã wēpat
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Páant niij béjna, Jerusalénna Jesús wã ít juibínap wut jí. Pánih juibínit, Dioih mué jócmant bóo juúhdih ít táoh enep wut jí, páant mantih. Páant Jesús ã táoh enechah, sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, jwiit judíowádih waóhmit bíicdih ã pebh juibínit, ²⁸ nin pah caandih ít niíj úsbh joyóp wut jí:

—¿Deih wēpatjĩh tibeé jwín páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdih páant ã wut? Ít niijíp wut jí.

²⁹ —Yeebdíh caá wã jwíh úsbh joibíp. Weemdih ñi túi jepahachah, weembát ñi úsbh joyátidih wã jepahbipna caá. ³⁰ ¿Juan yeebdíh ã daabánachah, déhe tibeé caandih át daabát túutji? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniit? ¿Cãacwãboó niit caandih ít daabát túutjip? ñi jenah joyóchah, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

³¹ Páant ã niijíchah jointi, queétejeh nin pah ít míc niijíp wut jí: “¿Ded pah tígáá jwí niíj jepahbi? ‘Dios Juandih át wutep tajt’, jwí niijíchah, ‘Páant ã jumachah yuhna, ¿dépanih tijíj caandih ñi jepahcan?’ jwiitdih ã niíj juihbična caá. ³² Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwátidih naóh yapani yoobát ã jumap jí’, í niíj jenah joiná caá. Páant í niíj jenah joyóchah, jwiitboó ‘Cãacwãjeh caandih ít daabát túutjip taga’, jwí niíj jepahachah, queéj jwiitdih í íjbična caá”, ít míc niijíp wut jí. Pánihna, sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, jwiit judíowádih waóhmitbut cãacwádih ít úmup wut jí. ³³ Pánih úmunit, Jesús dih nin pah ít niíj jepahap wut jí:

—Juandih daabát túutnidih jwí jéihcan caá, ít niijíp wut jí.

—Caán láa bácah weemdih wutnidih weembát yeebdíh wã naóhcan niit, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

12

Jiwá iguñhadih yeejép teo wãhñit naáwát
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Páant niíj péanit, Jesús nin ã jenah joini naáwátjĩh cãacwádih át niíj bohénap wut jí: “Bíic newé jiwá iguñhdih ã momop be. Mom péanit, wáihyat júdudih chãj péa, caán iguñhdih í búuh chuñat pínah muudihbut ã chãjap be. Pánih chãj péa, jap bóo muudihbut ã chãjap be, caán iguñ wáapdih í en dawát pínah niijná. Caandih chãj péa, bitadih en dawát túutnit, caán bíih baáboó jib jwuhudih ã bejep be.* ² Túttimah, iguñ ei láa caandih teo wãhñidih áih iguñ wáapna ã wah bojop yah be, áih iguñ juibdih ã úsbát pínah niijná. ³ Obohjeéhtih, caanná ã juibínachah, iguñhadih en daonitboó caandih teonit, í maáhdih jib wahcanjeh, í pái ñuan yóh jwáuba bojop be. ⁴ Túttimah, iguñh mínah bíih caandih teo wãhñidih ã jwáub wahap yah be, páant mantih. Obohjeéhtih, ã juibínachah, caandihbut yeejép niijnit, áih wao dáhdih í déuc mawap be. ⁵ Páant í chãjat túttimah, bíihdih ã wah bojochah, wápchi en daonit caandih í mao yohop be. Dawá bitadihbut ã wahachah, biquínadih mao yohñit, bitadih í yeejép chãjap be.

⁶ “Caán iguñh mínahdih ã wáuh, bádí ã oinijeh ã judhdap be. Pánihna, ã wáuh ã oinidih ã wahap be, buca. Pánih wahnit, nin pah ã niíj jenah joyóp yah be: ‘Wã wáuhboodih í túi chãjbipna caá’, ã niijíp be. ⁷ Obohjeéhtih, wápchi en daonitboó queétejeh nin pah í míc niíj wéhenap be: ‘Nin wápchi mínah wáuh caá. Caandih jwí mao yoh jíh, behe ã wanat túttimah, nin jwíh wáap ã jumat pínah niijná’, queétejeh í míc niijíp yah be. ⁸ Páant niijná, caandih mao yohñit, wápchi jwéjboó áih bácahdih í yohop be.

⁹ “¿Wápchi mínah jwáub juibínit, ded pah tígáá caán wápchidih en daonitdih ã chãjbi? Nin pah queétdih ã chãjbipna caá: Queétdih mao yohñit, bitaboodih caán wápchidih ã en dawát túutbipna caá. ¹⁰⁻¹¹ ¿Dios naáwátidih naóh yapani ã daacátjidih yeéb ñi bohécannit jí? Nin pah át niíj daacát tají:

‘Mué teonit túini jee dáhdnih ñionit, í náhcanni dahdih í yohop yah be.

* 11:23 Mt 17.20; 1Co 13.2

* 11:25 Mt 6.14-15

* 12:1 Is 5.1-2

Obohjeéhtih, caán í yohni dahdi-hjeh tígáá Dios á níwip. Caandih níonit, áih muu pánihnidih chájna, choójboó caan dáhdih á jwíih jwe-jeup be, caán muudih táí jenah enat táut níijná. Caán jee pánihi Dios á wahni pínah Cristo tígáá. Páant á chájachah ennit, jwiítboó caandih búdí jwí wéina caá', áť níij daacáp tají",
(Sal 118.22-23)

Jesús queétdih áť níijíp wat jí.

¹² Páant á níijíchah joinít, sacerdotewá í maáta, Moisés á watatjidih bohénit, jwiít judiowá jwí maáta bíicdih nin pah íť níij jenah joyóp wat jí: "Jesús iguíhadih en daonít naawátjéh jwiítidih júihna caá á chájap", íť níijíp wat jí. Páant níij jenah joinít, Jesúsdih íť tewíhip wat yah jí. Obohjeéhtih, cáacwádhí úmnnit, caandih teocanjeh, íť bejep wat jí.

Romano maáta í úubát túutni dinero júdu
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Pánih bejniťi fariseowá í maátaboó biquína íjeéh moondih Herodesjeéh moondihbut, Jesús pebhna wahna, caandih íť úubh joyát túutap wat jí, Jesús mácah á jepahachah, caandih naóh yacat táut níijná. ¹⁴ Pánihna, Jesús pebhna juibínit, queéť yeenitboó caandih nin pah íť níij úubh joyóp wat yah jí:

—Bohéní, yeeconni jumna, Dios ded pah jwiítidih á chájat tútatdih yoobópdih ma bohéátdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwá í níijíchah, maáta í jumuchah yuhna, úmncanjeh yoobópdih mapí naóhna caá. Páant yoobópdih naóhni jumna, nin jwí úubh joyátdih ma jepahaá: ¿Roma baácđih moón í maáh César á úubát túutni núodih caandih jwí wáhuchah, á táí níit? íť níijíp wat jí.

¹⁵ Páant í níij úubh joyóchah, í yeeatdih jéihnít, nin pah Jesús queétdih áť níij jepahap wat jí:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tígáá weemđih mácah ní jepahat túat? Ní bíbohni dinero júduđih weemđih ní wáhuá, wá en jwuhat pínah níijná, áť níijíp wat jí.

¹⁶ Páant á níijíchah joinít, caandih bíic júdu íť wáhp wat jí. Páant í wáhuchah, caán júduđih ennit,

—¿Nin júduboó deih móot, deih wát tígáá á jum? queétdih áť níijíp wat jí.

—Cesaríh móot, áih wátbut á jumna caá, íť níij jepahap wat jí.

¹⁷ —Caán láa bácah nin júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah á jumuchah, caandih wáhat caá náahap. **Obohjeéhtih, Dioih pínah mácah á jumuchah, Dios-boodíh ní wáhuá,** Jesús queétdih áť níijíp wat jí.

Páant á níij jepahachah, íť joí wáhi bejep wat jí.

Cáacwá í jwúub boo pud júúwát
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Páant queétdih á jepahat túttimah, biquína saduceowá jwuh Jesús pebh íť juibínap wat jí. Queéť saduceowá "Cáacwá wánná, í jwúub boo pud júóhcan níit", níijnít í jumap jí.* ¹⁹ Páant níij jenah joinít, nin pah Jesúsdih íť níijíp wat jí:

—Bohéní, nin pah Moisésji áť níij bohénap tají: 'Weép jeñé weh wihtcanjeh á wunuchah, á úudboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat náahap. Pánihna, á úudboó áa wih jwuhcanni á jumuchah, éemp wánnidih á bíboho nááh, á úud jeñé báadhna weh pah í weh jumat pínah níijná', Moisésji áť níij daacáp tají.*

²⁰ Bíic weh sietewá í jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihtcanjeh á wanup be. ²¹ Á úudboó weép jeñé áajidih á jwúub áa jumap yah be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pahjeh manth, weh wihtcanjeh caanbát á wanup be. Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yuhna, caanbát weh wihtcanjeh á wanup be. ²² Páant míicjeh queéť níhat í búud beedép be. Páant mí weha mána í wun beedát túttimah, í áajibut mí wanup be. ²³ Pánihna, queéť níhat siete í áaji, níhat í jwúub boo pud júúwáchah, ¿ded áa tígáá mí jumbi? Jesúsdih íť níij úubh joyóp wat jí.

²⁴ Páant í níijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah áť níij jepahap wat jí:

—**Dios naawátdih jéihcan, á wépatdihbut jéihcan, yeéboó yoobópdih jenah joicánnit caá.** ²⁵ **Wánnitji í jwúub boo pud júúwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwá pah áa wihtcanni í jambipna caá.** ²⁶ **Obohjeéhtih, wánnitji í boo pud júúwát pínahđih yeéb ní jéihyatdih náah yacna, nin pah wá naóhna caá: Moisésji ígní chálidih á enatjidih nin pah áť níij daacáp tají: 'Dios nin pah weemđih á níijíp jí: "Weém Abraham, Isaac, Jacob í Maáh caá", á níijíp jí', Moisés áť níij daacáp tají.*** ²⁷ **Í wáhat túttimah yuhna, 'Í Maáh caá', Dios áť níijíp wat jí. 'Í Maáh caá', á níijátjidih joinít, báadhnit í jumatdih jwí jéihna caá. ¡Dios báadhnitdihjeh maáh á jumna caá! Pánihna, 'Wánnitji í jwúub boo pud júóhcan níit', níij jenah joiná, yoobópdih ní jenah joicán caá, áť níijíp wat jí.**

Chah jenah joyát watat
(Mt 22.34-40)

²⁸ Moisés á watatjidih bohénitjeéh jumni Jesús wá pebh juibínit, í míic wéhenachah, áť joyóp wat jí. Jesús á táí jepahachah joinít, nin pah caandih áť níijíp wat jí:

—¿Dios jwiítidih á watat dedđih tígáá chah jenah joyát náah? áť níijíp wat jí.

* 12:18 Hch 23.8 * 12:19 Dt 25.5 * 12:26 Ex 3.6

²⁹ —Nin wutat caá chah ã jumap: ‘Yeéb judiowã nindih ñi joyoó: Dios ñi Maáh, biícjeh tigaá ã jumap. ³⁰ Páant ã jumachah, chah jenah joí, túi jepahnit, wēinit, caandih bádí ñi oyoó’, Moisés át niij daacáp tají.* ³¹ Caán wutat nump, nin biih wutat ã jumna caá. ‘Meemjéh ma miíc oyat pah muntih, bitadihbat bádí ma oyoó’, át niij daacáp tají.* Caán chéne wutatna nihát biih wutatnadih chah jenah joyát pínah ã jumna caá, Jesús caandih át niijíp wut jí.

³² —Páant tigaá Bohéní. Yoobópdih tigaá ma niijíp. Dios biícjeh tigaá báadhni. Biih wihcan caá.* ³³ Páant ã jumachah, caandih chah jenah joí, túi jepahnit, wēinit, oyat caá jwiít dih náahap. Jwí miíc oyat pahjeh bitadihbat oyat caá náahap. Nuñápdih mao cáonit, Diosdih jwí weñechah, ã túina caá. Páant ã týuchah yuhna, Diosdih, cáacwá dihbat jwí oyat caá chah ã náahap. Meém páant ma niiját yoobópdih tigaá, Jesús dih át niijíp wut jí.*

³⁴ —Dios ma maáh ã jumat pínah baini caá meemdih ã juddap, Moisés ã wutatjidih bohénidih Jesús át niijíp wut jí.

Páant ã niijíchah joí úumnit, bita it úubh joicáp wut jí.*

¿Cristo déhe ã juma tigaá?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Dioih muudih waadnit, Jesús nin pah át niij bohénap wut jí:

—‘Dios ã wahni pínah Cristo David juma ã jumbipna caá’, Moisésji ã wutatdih bohénit niij naóhna caá. ¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tigaá ã cháj? ³⁶ Davidjijeh Túini Espiritu ã wutachah, nin pah át niij daacáp tají:

‘Diosboó wã Maáhdih nin pah ã niijná caá: “Wã jéihyepmant bóo buwámant ma chúudú. Pánih chúudnit, nihatdih ma wutachah, meemdih en jéihnitdih wã yap yohat túutbipna caá”, ã niijná caá’, Davidji át niij daacáp tají. *(Sal 110.1)*

³⁷ Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át niijíp wut jí. Páant ã niijíchah yuhna, ¿ded pah tigaá Cristo David juma át jumji? Jesús queétdih át niij úubh joyóp wut jí.

Páant ã niij bohénachah, dawá caandih it túi wēi joyóp wut jí.

Moisés ã wutatjidih bohénit ã táicat

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Páant niij péanit, Jesús nin pah queétdih át jwúub niij naóh bohénap wut jí: “Moisés ã wutatjidih bohénit ã yéej chájatdih ñi

túí eneeé. Páant queé í chájat pah ñi chájca hojoó. Queéet maátni yégueh túini chóo duonít, cáacwá ã enepdih ípi táoh jib bejna caá. Bíí dée jib chájapboó bita queétdih túi wēi jwááh úubát dih ípi náahna caá. ³⁹ Jwiít judiowã jwí bohéat muudih waawápboó ípi chúudna caá, nihát queétdih ã túi wēi enat pínah niijná. Numah jeémepboobút bejnit, waawápboó miícjeh chúudna, ípi wēina caá. ⁴⁰ Obohjeéhtih, queéet éemp wannit yaadíh muuná dih ípi dúuc wáina caá. Páant queéet yaáhdih dúuc wáina yuhna, cáacwá ã enepdih Diosdih maatápdih ípi úubhna caá, queétdih ã wēi enat pínah niijná. Páant ã chájat jib Dios queétdih bádí ã peéh chájipna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Éemp wannih Diosdih mi wáhat

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Judiowã ã wáhni dinero á mohat pah pebh Jesús át chúudap wut jí. Pánih chúudna, cáacwá caan páihdih dinero ã yacachah, át enep wut jí. Caán dinero Dioih muudih ã á mohochah, ã jib chájat pínah át jumap wut jí. Dawá bíí dée bíbohnt caan páihdih bádí dinero it yacap wut jí. ⁴² Obohjeéhtih, éemp wannih moh yéejnihboó caan páih pebh juibínit, chéne júduna cobrejih ã chájnijidih mit yacap wut jí. Caán júduna nump baini jib jumni át jumap wut jí. ⁴³ Caán júdanadih mi yacachah ennit, ã bohénitdih ã pebhna júúwát túutnit, nin pah Jesús queétdih át niijíp wut jí:

—Yoobópdih yeedih wã naóhna caá. Nint éemp wannih moh yéejnihboó bita nihát ã wáhat chah mi wáhap be. ⁴⁴ Bita dawá bíí dée bíbohnt, bádí ã wáhuchah yuhna, queétdih páantjeh bádí ã bíbohna caá. Obohjeéhtih, nint moh yéejnihboó nihát mi jeemát pínahdih mi jib chájat déejibitdih mi wáh beedánap be, át niijíp wut jí.

13

Dioih muudih bita ã yohat pínah

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Páant niij péanit, Dioih muumánt ã bac bejchah, bíic ã bohéní nin pah át niijíp wut jí:

—¡Bohéní, ma eneeé! Nin mué bádí jee dáhnajih ã chájni túini mué nihcan niit? át niijíp wut jí.

² —Táttimah, jwiít judiowá dih enihcannit junit, nin jwí enni bádí mué, nin jee dáhnadihbat, ã yoh beedábipna caá. Bíic jee dáh biih dahjih lajni ã wihcan niit, Jesús caandih át niijíp wut jí.

* 12:30 Dt 6.4-5 * 12:31 Lv 19.18b * 12:32 Dt 4.35

* 12:33 Os 6.6 * 12:34 Lc 10.25-28

*Péeni yeó jáap játih ded pah á yapat pínah
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)*

³ Táltimah, Jesús wá Olivo jeená púh laab béjnit, Dioíh muú á táí jógohopboó ít juibínap wut jí. Caanná juibínit, Jesús yuúpbít á chéuduchah, Pedro, Santiago, Juan, Andrésíh á pebh juibínit, nin pah caandíh ít níijíp wut jí:

⁴ —Ma naáwá jwítdih. ¿Débólih tígaa meém ma níiját pah á yapbí? ¿Péeni yeó jáap játih ded pah tígaa á jwíh yapachah, jwí enbí? ít níí jwúbh joyóp wut jí.

⁵ —Yeéb ñi táí chája chaáh. **Bitá í yeeatdih ñi joicá bojoó.** ⁶ ‘Weém Cristo caá’, níí yeenit, dawá í júóhípna caá. Páant í yeenachah joinít, Diosdíh cádahna, túat nuumnít, páant níijnítboodíh dawá í péebípna caá.

⁷ ‘Pebhbit jumnit í míc mawatdih, yuúp jumnit í míc mawat doonádihbut ñi joibípna caá. Pánih joiná yuhna, caandíh búdí ñi jenah joicá bojoó. Páant á yapbípna caá. Obohjeéhtih, páant á yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh á judh jwuhbípna caá.’ ⁸ Caán láa bíic baácdih moón bíih baácdih moonjéh í míc maobípna caá. Nihat baácbóó búdí míc mawat á jumbípna caá. Dawá pebhboó nuugáp láa, baác méméatbut á jumbípna caá. Páant á yapachah yuhna, nin baácdih moón chah yeejép í yapat pínah á judh jwuhbípna caá.

⁹ ‘Páant á yapachah ennit, yeebjéh ñi táí chája chaáh. Bitá yeebdíh teonit, maátadih í wúhuchah, jwíit judíowá jwí míc wácat muúboó í páibípna caá. Páant í chájachah, wííhwá ñi jumat jíib, tútchidih moón maátadih, queét chah maátadihbut bitá yeebdíh í naóh yachípna caá, í peéh chájat pínah níijná. Páant queét pebh ñuhnit, wíih túini doonádih queétdih ñi naóhípna caá.’ ¹⁰ Péeni yeó jáap játih túini doonádih nihat baácdih moondíh naóh bohéat caá náahap. ¹¹ Yeebdíh peéh chájat tútni pebhna í ub bejchah, ‘¿Caandíh ded pah wá naóhí?’ ñi níí jenah joicá bojoó. Caanná ñi jumachahjeh, ñi naáwát pínahdíh Túini Espirituboó yeebdíh á jéihyabípna caá. Páant á níijátdíh joinít, ñi naóh yapanaá. Pánih naóhna, ñi jenah joyátjéh ñi níijnán níit.* ¹² Caán láa bíic á úddih, bíihboó á úd jeénédi mao yohat túttna, í wáhípna caá. Í íp á wehdih, í wehboó í mánadihbut mao yohat túttna, í wáhípna caá. ¹³ Pánihna, wííhwá ñi jumat jíib nihat yeebdíh í eníhcan níit. Páant yeejép ñi yapna

yuhna, weemdíh ñi cádahcah, péeni yeó jáapdíh yeebdíh wá túi abbípna caá.*

¹⁴ ‘**Bitá í pāpnidih Diosdih weñat muú díitboó jwejnít, cáacwá caánboodíh weñat túttna, caán muú á túyatdih í yéjeanachah, ñi enbípna caá. Diosdihjeh cáacwá í úbát muú á jumachah, caán pāpnidih caánboó jwejcat caá náahap. Dios naáwátdíh naóh yapani Danielji, caandíh át naóh daacáp tají.*** Caán á daacátjidih ennit, ñi táí beh joyoó. Caanjíh yeejép í pāpni á jumachah ennit, Judea baácbóó jumnit, jeéboó í jwei púh laab béje naáh. ¹⁵ Caán láa cáacwá tabit yeejép í yapachah, waícanjeh í jwei ñáo púh laab béje naáh. Ded muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejnit, áih bíí déedih ubudih waadcanjeh, yooópdíh á jwei béje naáh. ¹⁶ Wápchiboó jumni áih yéguenadih ubudih á jwúbh bejca bojo naáh.* ¹⁷ Caán láa wudu jumnit yaádh, í wehdíh túuhnítbut í jweyéchah, queét yaádhdíh chah á buobípna caá. ¹⁸ Nin pah Diosdih ñi níí úbú: ‘Mah noój láa á jumachah, páant yeejép á yapca bojo naáh’, caandíh ñi níiji. ¹⁹ Caán yeó jáapnadih cáacwá tabit yeejép í yapbípna caá. Nin baácdih Dios á chájat túttimah, cáacwá yeejép í yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba í yapbípna caá. Páant yeejép í yapat túttimah, í jwúbh yeejép yapcan níit.* ²⁰ Tabit yeejép yapat pínah daocáni yeó jáapna Dios á jwej jwuhbípna caá, á ñíonitboó í jéih buujáat pínah níijná. Páant á chájcah nihna, ded áta buujácan tagaa.’

²¹ ‘Caán láa det yeebdíh ‘Ñi eneeé. Ninjéh caá Cristo á jumap’, í níijíchah, ‘Conjéh caá Cristo á jumap’, bitabat í níijíchah, ñi joyáh bojoó. ²² Caán láa dawá yeenit í jumbípna caá. ‘Weém Cristo caá’, níí yeenit, ‘Weém Dios naáwátdíh naóh yapani caá’, níí yeenitbut í jumbípna caá. Cáacwá í en wáhi bejat pínah níijná, úm náah jumnidih í cháj jwútbípna caá. Páant í chájatdíh ennit, Dios á ñíonitboó í yeeatdíh joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh í péat pínahdíh í náahípna caá. ²³ Páant á yapat pínah játih, yeebdíh wáat naóhna caá, caandíh ñi táí jéihyat pínah níijná. Páant wá naáwátjidih náhnit, yeebdíh yeenitdíh joicát tút níijná, ñi táí chája chaáh’, Jesús át níijíp wut jí.

*Nihat cáacwá úd jeñé á jwúbh dei jwúwát
pínah
(Mt 24.29-35,42,44; Lc 21.25-33)*

* 13:11 Mt 10.17-20; Lc 12.11-12 * 13:13 Mt 10.22 * 13:14 Dn 9.27; 11.31; 12.11 * 13:16 Lc 17.31 * 13:19

Dn 12.1; Ap 7.14 * 13:24 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12

24 "Caán láa cāacwā yeejép i yapat tǎttimah, yeó, widhbat ā táí yeh iigcán niit.* 25 Pánih túut nuumná, jeá ā méménachah, cúwá i yúug jéen bejbipna caá.* 26 Páant ā yapachah, weém nihah cāacwā úud jené, mah tólihjih wā dei jáohbipna caá. Búdi wépatjǎh, táí yeh iigni wā jwáub dei júwáchah, nihah cāacwā weemdih i enbipna caá.* 27 Pánih dei jáohna, wíih ángelwádih nin baácboó wā wahbipna caá, nihah pehbóo wā níonitdih i ub wácat pínah niijná.

28 "Higuera nah ded pah ā jumatdih ni jenah joyoó. Caan náh jáap wawá ā jumachah ennit, jópchi ā júwátidih ni jéihna caá. 29 Páant ā jumat pah, nihah wā niijátji ā yapachah enna, wā jwáub dei júwát pínah bahni ā judhdadidihbut ni jéihbipna caá. 30 Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Caán láa moón i wnat pínah játih, wā niijátji pah biic yoobó ā yapbipna caá. 31 Nin baác, jeábut ā buudáchah yahna, wā naáwátboó ā buudcán niit. Nihat wā niijátji pahjeh wā péabipna caá.

32 "Obohjeéhtih, wā jwáub dei jáohni pínah yeó jáap, horadidihbut nihah i jéihcan caá. Cāacwā, ángelwā, weem yah buca nihah jwí jéihcan caá. Wā íp Diosjeh caá caandih ā jéihyep.*

33 "Pánihna, yeebbút caán yeó jáapdih jéihcannit jumna, weemdih táí pánit jumat túut niijná, jáanit pah Diosdih ni táí uúbú. 34 Ded pah pánit ni jumat pínahdih nin naáwátjǎh wā bohéhipna caá: Mué mínah yuúp ā jib bej jwahat pahjeh tigaá. Á bejat pínah játih, ā pehb moondih áih muudih ā táí en dawát túutap be. Biquínadidih ā tewatdih ā jwejep be. Jécdih wapniboodih ā jwáub júwát pínahdih ā táí pánat túutap be.*

35 Yeebbút ni táí jenah jói pánaá. Mué mínah ā jwáub júwáchah, queét i jéihcat pah, weém ni Maáh wā jwáub dei jáohni pínah yeó jáapdih yeebbút ni jéihcan caá. Cheyeh, chei tac yoób, majbai eo láa, baabáchah caá wáta dei juyép tagaá. 36 Páant wā jwáub dei júwát pínahdih jéihcan, wā wutatdih páantjeh ni chájaá. Pánih chájnít, báahdhajeh wā jwáub dei juyáchah, úonit pah ni jumcan niit. 37 Pánihna, yeebdih wā niiját pah mantih, nihadidihbut naóhna caá wā chájap: Jáanit pah, táí teo pánit ni jumúú!" Jesús queétdih āt niijíp wut jǎ.

14

Sacerdotewā i maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit biicdih Jesúsdi h i mawíhat
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Oveja wáuhdih jwí jeémát yeó jáap, Pascua i niijni,* chéne yeó jáap játih paacáni pandih jwí jeémát yeó jáapna āt jumap wut jǎ. Sacerdotewā i maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut Jesúsdi h mawíhna, caandih it tewat tútíhip wut jǎ. Cāacwā i encah, caandih i tewat pínah niijná, nin pah it míc niij wéhenap wut jǎ:

2 —Pascua yeó jáapnadidih, dawá cāacwā i jumachah, Jesúsdi h jwí tewat túatuchah, nihah tabit ita íj tagaá. Pánih íjnit, jwiitdih ita míc mao tagaá. Pánihna, cāacwā i encah, jwí tewat túatúp, it niijíp wut jǎ.

Yad wili chej jumni jǎh Jesúsdi h mi puhwat
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Queét Jerusalén tǎtchibóo i míc wéheat pónih, Jesúsdi h Betania tǎtchibóo bách moópni Simónih muúná jeémpna it chájap wut jǎ. Páant i jeémát pónih, biic yad wili táí chej jumni quítdih mit ub waád jwabínap wut jǎ. Caán alabastro jeejǎh i chájni quít díitna nardo i niijni chej jumni yí āt jumap wut jǎ. Caán yí búdi jǎib jumni āt jumap wut jǎ. Pánihna, caán quít yapatdih dajnit, Jesúsdi h wao dáhdih mit puhwup wut jǎ.* 4 Páant mi puhwuchah ennit, biquína caánboó jumnit it íjip wut jǎ. Pánih íjnit, nin pah it niijíp wut jǎ:

—¿Dépanih tigaá nint chej jumni yí búdi jǎib jumnidih páant mi puh peét? 5 Caandih mi jǎib cháj wáhna, āta táí tagaá. Pánih jǎib chájna, biic jópchi tewat jǎib pah bóo mita jǎib tewep tagaá. Caán jǎibdih moh yéejnitdih mita jéih wáh tagaá, it niijíp wut jǎ. Páant niijnit, queét caántdih it jǎihhup wut jǎ.

6 Páant i niij jǎihhuchah joinit, Jesús queétdih nin pah āt niij naáwáp wut jǎ:

—Páant caántdih ni níjca bojó. Weemdih caánt mi táí chájna caá. 7 Moh yéejnitboó níjeéh páantjeh i jumbipna caá. Débólih ni teo wáaquhna, queétdih ni jéih teo wáacna caá. Obohjeéhtih, weémboó níjeéh nin baácboó bahnbít wā jum jwahbipna caá.* 8 Nint mi bíbohah pah bóo weemdih páant mi chájna caá. Wunníih báchajidih jwípi puhwat pah, weemdih chej jumni yíjǎh puohna, i yohat pínahdih mi ámohna caá. 9 Yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Nihat baácboó wíih táini doonádh naóhna, nint buu mi chájatjidihbut i naóhna caá. Páant i naáwáchah joinit, caántdih dawá i náhnibipna caá, Jesús āt niijíp wut jǎ.

Jesúsdi h enihcannitdih ā duó wáyat pínahdih Judas ā naáwát
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

* 13:25 Is 34.14; Jl 2.10; Ap 6.13 * 13:26 Dn 7.13; Ap 1.7

* 13:32 Mt 24.36 * 13:34 Lc 12.36-38 * 14:1 Ex

12.1-27; Dt 16.1-8 * 14:3 Lc 7.37-38 * 14:7 Dt 15.11

¹⁰ Caán láa, Judas Iscariote, Jesús doce ã bohénitjeéh bóo, Jesúsdiñ eníhcannit sacerdotewã ï maátadih ã duó wáyat pínahdih naáwádiñ át bejep wut jï. ¹¹ Caandih joinít, maáta ït weñep wut jï. Pánih wëinit, —Meemdiñ dinero jwí wãbhipna caá, queét Judasdiñ ït niijíp wut jï. Pánihna, Jesúsdiñ eníhcannitdiñ duó wáyat túat niijná, Judas át jenah joi bídiñ wut jï.

Jesús ã bohénit bíicdiñ ã pée jeémát
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Paacánni pandih jwí jeémát yeó jáapna jwíñ waadni yeó jáap, oveja wehdih jwí mawat yeó jáap, Jesús ã bohénit caandih nin pah ït niij úabh joyóp wut jï:

—¿Ded muudiñ tigaá Pascua jeémát diñ jwiitdiñ ma numah jeémpni? ¿Dedboo tigaá jeémát jwí chãjbi? Jesúsdiñ ït niijíp wut jï.

¹³ Páant ï niijíchah, Jesús chénewã ã bohénitdiñ wahnít, nin pah át niijíp wut jï:

—**Jerusalén táтчina ñi bejeé. Caanná ñi juiñinachah, wáam dahjñ mah beoni yeebdiñ ã jwáábhpnna caá.** Caandih péenit, ded muudiñ ã waadáchah, yeebbát ñi pée waadá. ¹⁴ Waadniñ, caán muú mínahdih nin pah ñi niij úabh joyóo: ‘ “¿Dedboo tigaá wã bohénit bíicdiñ Pascua jeémát diñ wã numah jeémát pínah tóliñ á jum?” Bohéni ã niijná be’, ñi niijí muú mínahdih. ¹⁵ Páant ñi niijíchah joinít, niñat jwí náahat jum beedni búdi chah bóo tólihdih ã júutbipna caá. Caán tólihbóo jwí jeémát pínahdih ñi chãjáa, át niijíp wut jï.

¹⁶ Páant ã niijíchah joinít, Jerusalén táтчina ït bejep wut jï. Caanná juiñinit, niñat Jesús ã niijátji bíic joyóo ït jwááap wut jï. Queétdih ã júutni tólihdih waadniñ, Pascua jeémát pínahdih ït chãjap wut jï. Niñat chãj péenit, Jesús ã páñapboó ït jwáub bejep wut jï. ¹⁷ Tóo ñáh júuwáchah, Jerusalén táтчina bejnit, Jesús doce ã bohénit bíicdiñ caán chah bóo tólihna waád juiñinit, Pascua jeémát diñ queétdih át numah jeémép wut jï.

¹⁸ Páant ï jeémát pónih, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jï:

—**Yeebdiñ yoobópdih wã naóhna caá. Weemdiñ eníhcannitdiñ duó wáini pínah ñi cátiñ ã jumna caá.** Caánboó wãjeéh jeémpni caá, át niijíp wut jï.*

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, búdi náhni dahwanit, niñat biquínajeh nin pah Jesúsdiñ ït niij úabh joyóp wut jï:

—¿Weém niñcan niit? ït niijíp wut jï.

²⁰ —**Bíic ñijeéh jumni, pandih weém bíicdiñ neéh jeémpni caá.** ²¹ Páant yeejép wã yapat pínahdih jon jãtiñ Dios naáwát diñ naóh yapani át daacáp

tají. Pánihna, weém, niñat cáacwã úud jeñé, caán ã daacátji pahjeh yeejép wã yaphipna caá. ¡Obohjeéhtih, weemdiñ eníhcannitdiñ duó wáini yeejép pohba ã yaphipna caá! Caán ã cáac jumcah, chah áta tái tagaá, Jesús queétdih át niijíp wut jï.

Páant ã niijíchah joinít, Jesúsdiñ eníhcannitdiñ duó wáini pínah át bac bejep wut jï.

²² Á bac bejat túttimah, queét páantjeh ï jeéméchah, Jesús pandih úbnit, “**Nin jeémát ma wáhat táina caá, Paá**”, Diosdiñ niij péenit, ã bohénitdiñ át daj wáhap wut jï.

—**¡Dáa, ñi jeémé! Nin pan wíñ bácah panihni caá,** át niijíp wut jï.

²³ Túttimah, jiwá iguñ mac jumni babhbat dahdih úbnit, “**Nin babhbat ma wáhatbut táina caá, Paá**”, niij péenit, queétdih át wáhap wut jï. Páant ã wáuhachah, queét niñat ït babhbat wut jï. Páant ï babhbachah, queétdih nin pah át jwáub niijíp wut jï:

²⁴ —**Nin babhbat wíñ meép panihni caá. Nin babhbatdiñ yeebdiñ wã wáhat pah, wíñ meépdih yohñit, wã wan wábhpnna caá, dawá cáacwã Dios bíicdiñ ï tái jumát pínah niijná.*** ²⁵ Yeebdiñ yoobópdih wã naóhna caá. Nin baácboó jum jwuhna, jiwá iguñ macdiñ wã jwáub babhcan niit. Túttimah, Dios maáh ã jumapboó wã jwáub babhpnna caá, át niijíp wut jï.

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Pascua jeémát diñ jeémép péenit, Diosdiñ ït wëi ewep wut jï. Pánih eo péa, bac bejnit, Olivo jeená bejni namána ã bohénitdiñ Jesús át numah bejep wut jï.

²⁷ Pánih bejna, Jesús queétdih nin pah át niij naáwap wut jï:

—**Yeéb niñat weemdiñ ñi cádahbipna caá. Jon jãtiñ Dios naáwát diñ naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:** ‘ “Ovejawá diñ en daonídiñ wã maobipna caá. Páant wã mawachah, niñat ovejawá ï jweí peét bejbipna nacaá”, Dios ã niijná caá”, naóh yapani át niij daacáp tají.* Pánihna, weemdiñ ñi cádahat pínahdih wã jéihna caá. ²⁸ Obohjeéhtih, weemdiñ ï mao yohochah yuhna, Dios weemdiñ ã jwáub booaat túttimah, Galilea baácna yeebdiñ wã waóh bej páibipna caá, át niijíp wut jï.*

²⁹ Páant ã niijíchah joinít, Pedro nin pah át niijíp wut yuh jï:

—Queét niñat ï cádahachah yuhna, weémboó wã cádahcan niit, át niijíp wut jï.

³⁰ —**Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Buu cheijeh mujbai chéne á ewat pínah jãtíh bíic peihcanni láa ‘Caandíh wã jéihcan caá!’ ma niij yeebipna caá,** Jesús Pedrodih át niijíp wat jí.

³¹ —Majeéh weemdíhbat í mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wã niijcán niit, Pedro Jesúsdi hah át jwáub niijíp wat yah jí.

Queét nihatbat bíic yoobó ít niijíp wat jí.

Getsemani pácahi jumapboó Jesús á uúbát (Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Táltimah, Olivo jeená juibínit, Getsemani í niijní pácahi jumapna Jesús wã ít juibínap wat jí.

—**Diosdíh wã uúbát pónih, ninjíl ní chãud páñaá,** Jesús á bohénitdih át niijíp wat jí.

³³ Páant niij péanit, yuápbít bejnit, Pedro, Santiago, Juandihbat Jesús át numah bejep wat jí. Pánih bejnit, cáacwãdih á wun wáhat pínahdih búdí jenah joinit, át jgah jwíhip wat jí.

³⁴ —**Tubít jlgahnit, wanni pah caá wã jumap. Pánihna, yeebbát úocanjeh, ninjíl ní uúbh páñaá,** queétdih át niijíp wat jí.

³⁵ Páant niij péanit, chibít yuápbít bej, baácboó páah yoh ñajnit, ³⁶ **“Paá, meém nihatdíh jéih beedáni caá. Pánih jumna, ¡Weemdíh ma wanat táutca bojó! Obohjeéhtih, weém wã waníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wun wáhbipna caá”,** Jesús Diosdíh át niijíp wat jí.

³⁷ Páant niij uúbh péanit, bíic peihcannit á bohénit í páñapboó Jesús át jwáub bejep wat jí. Páant á jwáub juibí enechah, ñona ít chãjap wat jí.

—**¿Ma úo niit, Simón? ¿Bíic horabit-jeh úocanjeh, ma noón páicannit beé?**

³⁸ **Tái jáanit, yeedíh Diosdíh uúbát caá náahap, yééj chãjat jenah joyátdih yap yohat táut niijná. Tái chãjílina yuhna, jáacan, uúbhcan, páant ní jéih buwjácan niit,** Jesús át niijíp wat jí.

³⁹ Páant queétdih níj péa, jwáub bejnit, á jwíh uúbátji pahjeh muntíh bíic yoobó át jwáub uúbáp wat jí. ⁴⁰ Pánih uúbh péa, bíic peihcannit pánit pehbhoó á jwáub juibínachah, jwáub ñona ít chãjap wat jí. Tubít quíib chei jumachah, ít jwáub úwáp wat jí. Jesús queétdih á wacachah, tíicna, caandíh ít jéih jepahcap wat jí. Táltimah, jwáub uúbádhíh bejniji, pánit pehbhoó Jesús át jwáub juibínap wat jí. ⁴¹ Bíic peihcanni láa uúbhnit, pánit pehbhoó át jwáub juibínap wat jí.

—**¿Yeéb páantjeh ñonit, choó niit ní chãjap? ¡Páant bóojeh tígáá! Butéh yéejnit**

weemdíh tewedíh juiná caá í chãjap. ⁴² **Ñi jáa bojóó. Chóbe. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini á juiná caá,** Jesús queétdih át niijíp wat jí.

Jesúsdi hah eníhcannit caandíh í tewat (Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Páant Jesús á niijichahjeh, á bohéniji Judas át juibínap wat jí. Judasjéeh dawá ít juibínap wat jí. Íibat naaná, máa quíitnadihbat ít bíbohó wat jí. Sacerdotewá í maáta, Moisés á wutatjidi bohénit, jwíit judíowãdih waóhnitbut queétdih ít wahap wat jí, Jesúsdi teonit, í pebhna í ub bejat pínah niijná.

⁴⁴ Jesús pebh í bejat pínah jãtíh, Judas ájéeh bejnit pínahdih nin pah átát niij jéihya naawáp wat jí: “Páo tíbdih nomnit, wã uúbhndih ní teweép. Teonit, ní cátlíh ní ub bejeé, á jweicat pínah niijná”, át niijíp wat jí.

⁴⁵ Pánihna, Jesús wã pebhna juibínit, Judas Jesús pebh át juibínap wat jí.

—**¿Ma jum, Bohéni? niij uúbhnit,** Jesúsdi páo tíbdih át nomop wat jí. ⁴⁶ Páant Judas á uúbáchah ennit, Jesúsdi tewedíh jüóhnit caandíh ít tewep wat jí.

⁴⁷ Obohjeéhtih, pehbít ñuhni Jesús á bohéniboó íbat naadh jwáat wái ubnit, sacerdotewá í maádhíh teo wáhníh moli chóodih át dáuc bóod yohop wat jí. ⁴⁸ Caandíh tewedíh juibínitdih nin pah Jesús át niijíp wat jí:

—**¿Numnndíh tewat pah íbat naaná, máa quíitnadihbat ubnit, weemdíh tewedíh ní jüóhnit beé? ⁴⁹ Yeó jáap jumap pah Dioíh muáboó ñjéeh wã jumachah yuhna, weemdíh ní teocap be.* Obohjeéhtih, Dios naawátdih naóh yapani á daacátji pahjeh buu weemdíh á yapa naáh,** át niijíp wat jí.

Pánihna, Jesúsdi hah teonit, ít ub bejep wat jí. ⁵⁰ Páant í teo bejchah enna, nihát á bohénit caandíh ít éemp jwei béjep wat jí.

⁵¹ Obohjeéhtih, weémboó jáap behni, ñoniji wíh ñajapdhíh bóo chóojíhjih míc bainit, Jesús wã í bejat táltimah wã ñuún péenap jí. Páant wã ñuún péenachah ennit, Jesúsdi teonitboó weemdíhbat í tewep yah jí. ⁵² Obohjeéhtih, páant í tewechah yuhna, caán chóodih cádah yoh bojnit, yégueh wíhcannijeh wã ñáo jwei béjep jí.

Judíowá í maáta Jesúsdi hah uúbh joyát (Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵³ Pánih Jesúsdi hah ub bejnit, sacerdotewá í maádhíh muaná ít ub waad béjep wat jí. Áih muáboó jumni míc wáacat tólihboó caanjéh, bita sacerdotewá í maáta, jwíit judíowãdih waóhnit, Moisés á wutatjidi bohénitbut juibínit, Jesúsdi naóh yacat táut

* 14:49 Lc 19.47; 21.37

nijjána, queét nihát ìt míc wáacáp wut jì. ⁵⁴ Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdih yuúpjeh át ñuún péenap wut jì. Pánih ñuún péenit, sacerdotewā ì maáih muú wáihyat júduboojéh át waád juibínap wut jì. Pánih waád juibínit, Pedro tuu cúut jwéejdih, muudíh wapnit bíicdih, át méé chúudup wut jì.

⁵⁵ Sacerdotewā ì maáta, nihát bita maáta bíicdih wáac juibínit, “Jesús yeejép chájna beé”, niijnítidih bidna ìt chájap wut jì. Jesúsdih peéh mawihna, chénewā bíic yoobó naóhntidih bidna ìtih chájap wut yuh jì. Obohjeéhtih, ìt bid jaicáp wut jì. ⁵⁶ Dawá nih yáanit, mácah míc ìt naáwáp wut jì. ⁵⁷ Biquína ñah ñahnit, nin pah ìt niúj yee naáwáp wut jì:

⁵⁸ —Nin pah ā niijíchah, jwí joyóp be: ‘Nin Dioih muú cáacwā ì chājnijidih wā yéeja beedábipna caá. Bíic peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú, cáacwā ì chájca naáh muudíh wā chájbiipna caá’, ā niijíp be, ìt niijíp wut jì.*

⁵⁹ Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, mácah míc ìt niijíp wut jì.

⁶⁰ Sacerdotewā ì maáh cáacwā cátih ñah ñahnit,

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jéih jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéj chāi, meemdíh páant ì niúj naóh yacachah? Jesúsdih át niijíp wut jì.

⁶¹ Obohjeéhtih, Jesúsboó át jepah jwuhcap wut jì. Páant ā jepahcatdih enna, sacerdotewā ì maáh

—¿Meém Dios ā wahni níit? ¿Dios, jwí wēini, ā wúuh níit? Jesúsdih át jwáub niijíp wut jì.

⁶² —Páant ma niiját yoobópdih tigaá. **Weém nihát cáacwā úud jeñé Chah Wēpni ā jéihyepmant bóo buwámant chúdnit, wā wutuchah, ñi enbipna caá. Mah tólihñajih wā jwáub dei júwáchahbat ñi enbipna caá,*** Jesús át niúj jepahap wut jì.

⁶³ Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ì maáh búdi át ìjíp wut jì. Á ìjat júatna, áih jih bóo yéguéh chóodih át yeo wáyap wut jì. Pánih yeo wáanit,

—¿Dépanih tigaá bita naóhntih pínah jwíta bid? ⁶⁴ **‘Weém caá Dios wúuh’**, Jesúsdih ā niijíchah, yeéb nihát ñi joiná be. ¿Yeéboó ded pah tigaá caandíh ñi niúj jenah joi? ájeéh jumntidih át niijíp wut jì.

—Caandíh peéh mao yohat caá náahap, queét nihát ìt niijíp wut jì.*

⁶⁵ Páant niijnít, biquína Jesúsdih ìt coí jáha jwíhip wut jì. Coí jáhanit, quíib nem chéu póocnit,

—Dios wúuh jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? ìt niúj deoh naáwáp wut jì.

Túttimah, Dioih muudíh wapnit soldad-owádh ì wáuhchah, queébtut Jesúsdih ìt puñup wut jì.

Pedro ā yeeat

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Páant ì chájat pónih, wáihyat júdu diitna Pedro ā méé chúuduchah, sacerdotewā ì maáhdih teo wáhnih mit juibínap wut jì. ⁶⁷ Juibínit, Pedro tuu cúutdih ā méé chúuduchah ennit,

—¿Meembút Jesús Nazaret tútchimant bóojeéh péeni nihcan níit? mit niúj wúuh joyóp wut jì.

⁶⁸ —Íjeéh péeni nihcan caá. Caán ma niijní Jesúsdih wā jéihcan caá. ¿Ded pah niúj tigaá ma cháj? Pedro át niúj yee jepahap wut jì.

Páant niijnítjeh, tuu cúut jwéejdih chúdniji bejnit, jécna át jwei bėj ñuhap wut jì. ⁶⁹ Páant caánboó ā ñuhuchah, teo wáhnih Pedrodih mit jwáub enep wut jì. Pánih ennit, mi pebh en ñahntidih nin pah mit jwáub niijíp wut jì:

—Nin newé Jesúsjeéh péeni caá, mit niijíp wut jì.

⁷⁰ —Nihcan caá. Weém ájeéh péeni nihcan caá, Pedro át jwáub niúj yeenap wut jì.

Túttimah, bita caanjih en ñahnit jwuh

—Ájeéh péeni caá meém. Caandíh péenit Galilea baácđih moón míicjeh caá. Meembút Galilea baácđih bóo ma jumna caá. Pánihna, meembút ájeéh péeni nacaá, Pedrodih ìt niijíp wut jì.

⁷¹ —Weém yeeni nihcan caá. Túi yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. ¡Ñi niijní newédih wā jéihcan caá! Páant yoobópdih wā naóhcah, Dios weemdíh ā peéh chāja naáh! Pedro át jwáub niúj yeenap wut jì.

⁷² Páant ā niijátjeéhjeh, mujbai át jwáub ewep wut jì. Páant ā jwáub ewechah joinít, **‘Mujbai chéneji ā ewat pínah játiñ ‘Caandíh wā jéihcan caá’, meém bíic peihcanni láa ma niijbípna caá’**, Jesús ā niijátjidih Pedro át náhninap wut jì. Pánih náhnit, Pedro búdi át juñup wut jì.

15

Maáh Pilato Jesúsdih ā wúuh joyát

(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Baáb jénechah, sacerdotewā ì maáta, jwiit judiówā jwí maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, bita maátabat ìt míc wáac juibínap wut jì. Pánih míc wáac juibínit, Jesúsdih ded pah ì chájat pínahdih ìt míc wéhenap wut jì. Pánih míc wéhe péanit, Jesúsdih ìt chéwat túatup wut jì. Í chéu péaat túttimah, maáh Pilato pebhboó ìt ub bejat túatup wut jì. Pilato, Roma baácđih bóo, Judea baácđih moondíh wutni át jumup wut jì. ² Páant ì ub

* 14:58 Jn 2.19 * 14:62 Dn 7.13 * 14:64 Lv 24.16

juibínachah ennit, Pilato Jesúsdiñ nin pah át niij úabh joyóp wut jì:

—¿Meém yoobópdiñ judíowā ī maáh niit? át niijíp wut jì.

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús át niij jepahap wut jì.

³ Pánihna, sacerdotewā ī maáta Pilatodih yeenit, Jesúsdiñ yeejép īt naóh yacap wut jì.

⁴ Páant ī naóh yacachah joinit, nin pah Pilato Jesúsdiñ át niijíp wut jì:

—¿Páant meemdiñ ī naóh yacachah joiná yuhna, ma jéih jepahcan niit? át niijíp wut jì.

⁵ Obohjeéhtih, Jesús át jwáub jepahcap wut jì. Páant ā jepahcatdih ennit, Pilato búdi át wáhi bejep wut jì.

Jesúsdiñ ī mao yohat tútat

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶⁻⁷ Caán láa, Romanowā queét judíowādiñ ī maáh jumatdih ijnit, biqúina judíowā Romanowādiñ īt míc mawap wut jì. Pániñ míc maona, cáacwādiñ īt mao yohop wut jì. Páant ī mawachah, ī teonitjiñ nemat muúboó dawá īt jumap wut jì. Barrabás wūt jumniñt jjeéh nemat muúboó át jumap wut jì. Pascua jumap pah Pilato biic cáac nemat muúboó jumni, cáacwā ī bacaat túatnidiñ āpī bacapan wut jì. ⁸ Pánihna, cáacwā Pilato pebh juibínit, biic nemnidiñ ā bacaat pínahdiñ īt úábup wut jì.

⁹ Páant ī úábúchah joinit, Pilato queétdih nin pah át niij úabh joyóp wut jì:

—¿Yeéb judíowā ñi maáhdih wā baca wāh jìh? ¿Caandih niit ñi náahap? át niijíp wut jì.

¹⁰ Dawá cáacwā Jesúsdiñ ī weñechah, sacerdotewā ī maátaboó caandih tabit ijina, īt mawat tútup wut jì. Pánihna, queét Jesúsdiñ ī ijatdih jéihnit, cáacwā ī weñatdihbut jéihnit, Pilato queétdih páant át úabh joyóp wut jì. ¹¹ Obohjeéhtih, cáacwā Jesúsdiñ ī náahachah yuhna, sacerdotewā ī maátaboó queétdih jac wutnit, Barrabásboodih ā bacaat pínahdiñ īt jepahat tútup wut jì.

Páant ī jac watuchah joinitji,

—¡Barrabásdih caá jwī náahap! ¡Caandih jwiitdiñ ma baca wūhuú! Pilatodih cáacwā ī niij jepahap wut jì.

¹² —¿Yeéb judíowā ‘jwī maáh’, ñi niijnidih dedé tigaá wā chájbi? Pilato át niijíp wut jì.

¹³ —¡Caandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat tútú! īt niij ñaacáp wut jì.

¹⁴ —¿Dépanihna? ¿Dedé tigaá ā yéejatji, páant ñi niijíchah? Pilato át niij úabh joyóp wut jì.

Obohjeéhtih, queét chah īt jwáub niij ñaacáp wut jì.

—¡Caandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat tútú! īt niijíp wut jì.

¹⁵ Pánihna, cáacwā caandih ī ijcat pínah niijná, Pilato Barrabásdih queétdih át baca

wāhap wut jì. Pániñ bacanit, soldadowādiñ momo jwi chóo coóh jumni tópnajih Jesúsboodih át puñat tútup wut jì. Pániñ puñat tútñit, Pilato caandih át úb bejat tútup wut jì, cruzboó péoh dodhñit, ī mao yohat pínah niijná.

¹⁶ Páant ā úb bejat tútuchah joinit, Pilatoih muú diitna Jesúsdiñ īt úb waad béjep wut jì. Pániñ úb waad béjñit, caanjih wapñit soldadowā īt míc wáacap wut jì. ¹⁷ Pániñ míc wáacñit, Jesúih yégueh jih bóo chóodih too dugñit, maáh ā dawát pah jigohni duñi chóodih caandih īt yacap wut jì. Maáh ā dawát júdu pah chájñit, oot pihdih péeb wao péanit, Jesúih wao dáhdih īt yacap wut jì. ¹⁸ Maáhdih ipī chájat pah Jesúsdiñ nin pah īt niij deoh naáwáp wut jì:

—¡Ma túi jumúú! ¡Meém caá judíowā ī maáh! īt niij deoh naáwáp wut jì. ¹⁹ Pániñ deoh naóhñit, máa doóbhjih āih wao dáhdih maonit, īt coí jāhanap wut jì. Pániñ mao coí jāhanit, maáhdih weñat pah Jesús pebh īt bódiha caj yoh ñajap wut jì. ²⁰ Páant niij deoh naóh péanit, duñi chóodih too dugñit, āih yégueh chóodihjeh īt jwáub yacap wut jì. Pániñ yacñit, īt úb bac bejep wut jì, cruzboó péoh dodhñit, ī mao yohat túat niijná. Pániñ úb bejna, āih cruzdih bewat túatñit, ī mao yohat pínah jeéboó caandih īt úb bejep wut jì.

Jesúsdiñ cruzboó péoh dodhñit, ī mawat
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Í mao yohat pínah jeéboó bejñit, Simón, Cirene baácđih bóodih īt jwááap wut jì. Simón Jerusalén tátchiboó juibína át chájap wut jì. Caán Simón ā wehboó jwíjeéh jumñit Alejandro, Rufojih ī jumna caá.* Pánihna, queét ī ip Simónđih jwáahñit, soldadowā caandih Jesúih cruzdih īt bewat tútup wut jì.

²² Pániñ bejñit, Gólgota wūt jumapna īt juibínap wut jì. “Gólgota” niijná, “Wao lidíp jeé”, niijná īt chájap wut jì. ²³ Pániñ caanná juibínit, mirra wūt jumni macjih widnit, ī úb bejni jiwá iguil macđih Jesúsdiñ īt tóihyop wut yuh jì. Obohjeéhtih, caan mácdih Jesús át babhcap wut jì. ²⁴ Túttimah, cruzboó Jesúsdiñ īt péoh dodhdop wut jì. Pániñ péoh dodh péanit, āih yégueh chóojidih “¿Deih tigaá ā jumbi?” míc niijnit, tihwat júdanabitjih soldadowā īt yoh tihwip wut jì.*

²⁵ Cheibitjeh nueve yeó ā jumachah, Jesúsdiñ cruzboó īt péoh dodhdop wut jì.

²⁶ Á yéejatdih naóhna, cruzboó āih wao cháñ, nin pah īt niij daác búudhdup wut jì. “JUDÍOWÁ Í MAÁH”, caán naadih īt niij daacáp wut jì. ²⁷ Chénewā nuumñitdihbut biñh cruznadih Jesús pebh īt péoh dodhdop wut jì. Biicđih ā jéihyepmant bóo buwámant,

biíhdih ã wáyamant péoh dodhñit, queét tac yoób Jesúsdih ít péoh dodhdop wat jî. ²⁸ Jon jãtîh Dios naáwãtdih naóh yapani ã daacãtji biíc yoobó Jesús át yapap wat jî: “Wutãtdih yap yohnitjeeh jumni caá, cáacwã caandîh ít niij jengah joibípna caá”, át niij daacãp tajî.*

²⁹ Cruz pebh en yap bejnit Jesúsdih nin pah yeejép ít niij deoh naáwãp wat jî.*

—jEneéh buca! ¿Dioíh muudîh yohnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, meém caán muudîh jwúub chãjni pínah niít? ³⁰ Pánihni jumna, jcaán ít péoh dodhdopmant meemjéh ma dei jüúwá! ít niijíp wat jî.

³¹ Páant ít niiját pah sacerdotewã ít maáta, Dios ã watãtdih bohénitbut biíc yoobó caandîh nin pah ít niij deoh naáwãp wat jî:

—Caán bitãdih túi teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ã jéih múic teo wáaccan caá. ³² Judíowã ít maáh caá, niijná, cruzmant ã dei jüúwúchah enna, caandîh jwí jepahbipna caá, ít niijíp wat jî.

Ájeeh ít péoh dodhñitbut yeejép ít niijíp wat jî.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Jesús cruzboó ít péoh dodhni ã ñuhuchah, yeó jáap tac yoób ã dupúáh bejep jî. Nihat baácboó dupú bejnit, biíc peihcanni horas túttimah, ã jwúub baáb jwúub bejep jî, páant muntîh. ³⁴ Páant ã jwúub baabát pínah jãtîhbit, Jesús nin pah át niij wêp ñaacãp wat jî: “**Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?**” niijná, “¿Wíih Dios, wíih Dios, dépanih tigaá weemdîh ma éemp bej?” Jesús át niij ñaacãp wat jî.*

³⁵ Páant ã niijichah joinít, biquína caanjîh ñuhñit,

—Dios naáwãtdih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ã chãjap, ít múic niijíp wat yuh jî.

³⁶ Biíc ñjeeh jumniiboó ñão ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguúh macdîh báah, máa doóbh yapatdih chéo báudh, júat ñahanit, Jesúsdih át wái nomat túutp wat yuh jî.* Pánih wái nomat túutnit, caanjéh nin pah át múic niijíp wat jî:

—jÁ jumã naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ã jüúwúchah, jwí en jwuh jîih, át niijíp wat jî.

³⁷ Páant ã niiját túttimah, tubit ñaacnit, Jesús át wunah bejep wat jî. ³⁸ Páant ã wanuchahjeh, Dioíh muú díitboó ít jãh yaihni búdí wáupni chóo yeo dei bejnit, chéne chóo pah át chwãp wat jî.* ³⁹ Caán ã wanuchah ennit, Jesús pebh ñuhni soldadowã ít maáh nin pah át niijíp wat jî:

—Yoobópdih nin Dios wúúh ta tigaá”, át niijíp wat jî.

⁴⁰ Chibít yuápbít biquína yaádh Jesúsdih ít en ñuhup wat jî. Queét yaádhjeeh Mágdala tútchidih bóli María mit jumap wat jî. Biíh wili Mariãbut mit jumap wat jî. Caánt José, ã úud Santiago ít ñin mit jumap wat jî. Biíh wili Salomébut mit jumap wat jî. ⁴¹ Jesús Galilea baácboó ã jum jwuhuchah, queét yaádh caandîh teo wáacnit ít jumap wat jî. Pánihna, Jerusalén tútchina Jesús ã bejchah, queét yaádh dáwã bita yaádhbut ájeeh ít péenap wat jî.*

Jesúh bácahjidih ít yohat

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jwí chooát yeó jáap jãtîh bóo, jwí chooát pínãdih jwí ámohni yeó jáapdih, Jesús át wanup wat jî. Caan chéyeh tóo ñãh jüúwát pínah jãtîh, José, Arimatea tútchidih bóo, Jesúh bácahjidih Pilatodih uábúdih át bejep wat jî. Caán José jwiít judíowã jwí maátãjeeh ã jumuchah, caandîh bita maáta ipí túi joyóp wat jî. Dios ã maáh jumãt pínãdih túi páini át jumap wat jî. Caán úumcanjeh, Pilatodih Jesúh bácahjidih uábúdih át bejep wat jî, jwí chooát yeó jáap ã waadãchah, áih bácahji páantjeh cruzboó ã ñuhcat pínah niijná. ⁴⁴ Jesús jãtîh ã wunat doonãdih joinít, Pilato át joí wáhi bejep wat jî. Pánih joí wáhi bejnit, soldadowã ít maáhdih át bid bojop wat jî. Á pebh ã juibínachah, nin pah caandîh át niij uúbh joyóp wat jî:

—jJesús wáát wunah bejnit beé? át niijíp wat jî.

—Wáát wunah bejna beé, soldadowã ít maáh át niij jepahap wat jî.

⁴⁵ Páant ã niij jepahachah joinít, Pilato áih soldadowãdih Jesúh bácahjidih ub deyanit, Josédih át wáhat túutp wat jî. ⁴⁶ Páant ã niiját joinít, túi baabni yégueh chóodih júb chãj, cruzna jumapboó jwúub bejnit, Josédih Jesúh bácahjidih ít ub deya wúhuchah, át ubup wat jî. Pánih ubnit, caán yéguehjîh pin péanit, jeedîh ít baadníj íitboó caandîh át yohop wat jî. Yohnit, búdí jeé jedúdih tóo pütú bejnit, caán íitdih át nemep wat jî. ⁴⁷ Páant ã yohochah, Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili Mariãbut ít enep wat jî. Caánt María biíh José íin mit jumap wat jî.

16

Jesús ã boo pud jüúwát

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jwiít judíowã jwí chooát yeó jáap ã yapachah, tóo ñãh jüúwúchah, biíc peihcannit yaádh chej jumndih júb chãjadih ít bejep wat jî, Jesúh bácahjidih ít ñãñat pínah niijná. Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili María Santiago íin, Saloméjîh, queét biíc peihcannit yaádh júb chãjadih ít bejep wat jî.

* 15:28 Is 53.12 * 15:29 Sal 22.7; 109.25 * 15:29 Mr 14.58; Jn 2.19 * 15:34 Sal 22.1 * 15:36 Sal 69.21
 * 15:38 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14 * 15:41 Lc 8.2-3

² Túttimah bóo yeó jáap baáb jéenechah, chej jumndih ùbnit, queét yaádh Jesúh bácahdih yohopji jeé íitboó ít bejep wut jì.

³ —¿Déhe tiguaá jwíitdih jeé júdudih í pátú yoh wáuhbi? queéteh ít níj múc wéhe bejep wut jì.

⁴ Pánih juibína, José á nemniji jeé júdu caán íit jwéjdh á ñuhachah ít enep wut jì. Caán búdí júdu á jumuchah, cáacwá í too pátú dodhdát pah át lajap wut jì. ⁵ Pánihna, caán íitdih waád juibínit, jáap behni pah jíghohi ángeldih ít enep wut jì. Caán ángel túi baabní yéguéh chóo ñonít, í jéihyepmant bóo búwámant át chéúdup wut jì. Caandih ennit, búdí ít úmup wut jì.

⁶ Páant í úmúchah ennit, caán ángel queét yaádhdih nin pah át níijp wut jì:

—Íñi úmca bojoó! ¿Yeéb Jesús, Nazaret tútchidih bóo cruzboó ñuhnit, wunnijidih bid níit ñi chájap? Obohjeéhtih, níjñh á wihcan caá. Jáantjeh á boo pud júúwáp be. Caandih í cáagatjidih ñi enee. ⁷ Úmcanjeh, á bohénitdih naawádih ñi bejee. Pedrodihbut ñi túi naawá chaáh. ‘Jáantjeh á naawátji bíic yoobó Jesús yeebdih Galilea baácna á waóh bej páina caá. Caánboó caandih ñi jwááhbipna caá’, á bohénitdih ñi níiji, ángel át níijp wut jì.*

⁸ Páant á níijchah joinít, bac bejnit, yohopji jeé ítmant ít ñáo jwáub bejep wut jì. Náo jwáub bejnit, úmna, méménit, bitadidih ít naóhcap wut jì.

Mágdala tútchidih bóli Mariadih Jesús á jíghohat

(Jn 20.11-18)

⁹ Chooát yeó jáap túttimah, Jesús boo pud jóhñiji Mágdala tútchidih bóli Mariadih át jwíh jíghohop wut jì. Caánt siete nemépwá jumnihjidih Jesús á boonih mit jamup wut jì. ¹⁰ Jesús á bohénitji caandih í juñúchah, Mariaboó caandih mi enatjidih queétdih naawádih mit juibínap wut jì. ¹¹ “Cristo át jwáub boo pud jóh tabeé. Caandih weém wá enna be”, queétdih mítih níijp wut yuh jì. Obohjeéhtih, páant mi níijchah yuhna, ít joyáh bojop wut jì.

Chénewá Jesúsjeéh péenitdih á jíghohat

(Lc 24.13-35)

¹² Túttimah, chénewá Jesús wájeéh jibnitji mú wihcapboó í jib bejchah, Jesús queétdih át jíghohop wut yuh jì. Obohjeéhtih, mácah á jíghochah, jwíh beh encan yuhna, túttimah, caandih ít beh enep wut jì. ¹³ Pánih beh ennitji jwáub bejnit, í chéenwádih Jesúsdih í enatjidih ít naawáp wut yuh jì. Obohjeéhtih, páant í naawáchah yuhna, queétdihbut ít joyáh bojop wut jì.

Áih túini doonádih á bohénitjidih Jesús á naawát túutát

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Túttimah, once á bohénitji í jeéméchah, queétdih Jesús át jíghohop wut jì. Caán á naawátjidih túi jenah joicán, jwáub booni bitadidih á jíghohatdih í naawáchah yuhna, í joyáh bojatji juib queétdih át jálhñup wut jì. ¹⁵ Pánih juíh péanit, queétdih nin pah át níijp wut jì: “**Nihat haáboó wíh túini doonádih nihat cáacwádih naawádih ñi bejee.**” ¹⁶ **Weemdih jepahnit, daabáát táutnit, iguipna í bejat déejidih Dios í yéejatdih á yoh wáhbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcannitdih Dios á peéh chájachah, iguipna í bejbipna caá.** ¹⁷ **Det weemdih jepahnitboó wá wépatjñh nin pah í chájipna caá: Nemépwá cáacwáih bácahmant jumnitdih í bacat táutbipna caá. Mácah wéheatjñh í wéhebipna caá.** ¹⁸ **Maidih í tewechah, í cháacáchah yuhna, dedé ebépdih í babhbachah yuhna, queétdih á chéúhcan níit. Wunnitdih í teo jáha wáúchah, í túi boobipna caá**”, át níijp wut jì.

Jesús jeáboó á púuh laab béjat
(Lc 24.50-53)

¹⁹ Páant níj naóh péanit, jwí Maáh Jesús jeáboó át púuh laab béjep wut jì. Pánih púuh laab juibínit, maáh waadná, Dios á jéihyepmant bóo búwámant át chéúdup wut jì.* ²⁰ Pánihna, Dios cáacwádih á túi ubat pínah doonádih Jesús á bohénitji nihat pebhóo naawádih ít bejep wut jì. Pánih naóhñit, jwí Maáh queétdih á teo wáacachah, á wépatjñh cáacwá í jéih cháca naáhdih ít cháj júutup wut jì. Páant í cháj júutuchah, á naawátidih joinítboó, “Í naawát yoobópdih caá á jamup”, níijnít, Diosdih ít túi jepahap wut jì.

Páant bóojeh tiguaá weém Marcos wá daacát.

* 16:7 Mt 26.32; Mr 14.28

* 16:15 Hch 1.8

* 16:19 Hch 1.9-11

SAN LUCAS

Á daác jwííhat

¹ Wá dée Teófilo, weém Lucas meemdih bainí wá naóh daácipna caá. Jwí cátih Jesús á chájatjidih dawá cáacwá ít daác jwííhip tají. ² Jesús á cáac jumni yeó jáapdih púú á péani yeó jáapna ájeéh jumnitji, ded pah á chájatjidih ennitji, á naawátdihbut joinitji, jwiítidih í bohénap jí. ³ Páant í bohéátdih joinitji weembút buu wá jéihyep buca. Pániñ jéihnit, “Nin pah Teófilodih wá daác wáuhchah, á túbipna caá”, wá níj jengah joyóp be.* ⁴ Páant níj jengah joinit, meemdih wá daác wahna caá, ma joinitji doonádih túi yoobópdiñ ma jéihyat pínah níjná.

Juan Daabáni á cáac jumát pínahdih ángel á naáwát

⁵ Jesucristo á cáac jumát pínah játiñ, Herodes Judea baácdiñ moón í maáh jum láa, Zacarías wát jumni sacerdote át jumap wut jí. Caán Abías wát jumni sacerdotewá poómpdiñ bóo wut jí. Yad Elisabetbat Aarón juima mit jumap wut jí.* ⁶ Queét chénewá Dios á enechah, nihát á wutatjidih túi jepahnit ít jumap wut jí. ⁷ Obohjeéhtih, Elisabet weh wiñcannih wut jí. Pániñna, queét chénet pah behnitjeh jumna, weh wiñcannitjeh máahna ít chájap wut jí.

⁸ Biíc semana Zacarías jumni sacerdotewá poómp Dioñ maúdiñ ñahwat en daonít pínah ít túut naumap wut jí. ⁹ Biíc yeó jáapdiñ sacerdotewá ípí chájap pah, Zacaríasdih ít níwip wut jí, Dioñ maúdiñ waadnit, chej jumnidih á cáwat pínah níjná. ¹⁰ Chej jumnidih í cáwat horadiñ waad bejnit, á cáwachah, táahmant bóo túlihdih dawá cáacwá Diosdih uúbh páina ít chájap wut jí. ¹¹ Zacarías chej jumnidih á cáwachahjeh, Dios á wahni ángel át jígoñop wut jí. Chej jumni cáwat dah jéihyepmant bóo buwámant át ñuhap wut jí. ¹² Pániñna, Zacarías caandih en wáhi bejnit, búdí át úmup wut jí.

¹³ Páant á úmúchah ennit, ángel caandih nin pah át níj naáwáp wut jí:

—Zacarías, ma úmca bojoó. Ma uúbatdih Diosboó át joiná wut be. Yeebdih á túi chájachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdih mi weh jumnipna caá. Caandih Juan ma wát búudhdúp. ¹⁴ Ñi wáuh á cáac jumuchah enna, búdí ñi wéibipna caá. Dawá cáacwábut biíc yoobó í wéibipna caá. ¹⁵ Dios á enechah, caán oboh jumni nihcan nit. Á ñioni jumna, jiwá iguñ mac, pooni, poocannidihbut á babhcan nit. Beh wiliñ wudah dítmah jum jwuhna, Túini

Espíritu á wépatdih á bíbohípná caá.* ¹⁶ Ma wáuh behna, dawá quíbh buúdnit judiówádh Diosdih á jwáuh jepahat tútupna caá.

¹⁷ Dios á wahni á juúwát pínahdih naóh waóhni pínah á jumnipna caá. Dios á wépat búdí bíbohna, Elíasji á wép naawátji pah muntih ma wáuhbut biíc yoobó wép naóhni á jumnipna caá. Páant á naawáchah joinit, behnitboó túut naumnit, í wehdih í túi oibipna caá. Túinidih yap yohnitbut túut naumnit, túi chájnit í jengah joyát pah muntih í jwáuh jengah joibipna caá. Pániñna, Cristo á juúwát pínah játiñ, cáacwá túut naum pánit í jumnipna caá, caandih í túi jepahat pínah níjná, ángel Zacaríasdih át níjip wut jí.*

¹⁸ Páant á níjíchah joinit, Zacarías ángeldih nin pah át níj uúbh joyóp wut jí:

—¿Ded pah tigaá ma naawátdih wá jéihbi? Weém behe caá. Wájeéh bólibat beh wili caá, át níjip wut jí.

¹⁹ —Weém Gabriel, Diosdih teo wáñni caá. Weém ájeéh jumnidih á wahap be, nin túini doonádih meemdih wá naawát pínah níjná.* ²⁰ Wá naawátdih ‘Yoobópdiñ nihcan caá’, ma níj jengah joyát júb, meém jéih wéhecanni ma jum jwuhípná caá. Wá níjít pah á yapachahjeh, ma jwáuh wéhebípná caá, páant muntih, ángel caandih át níjip wut jí.

²¹ Zacarías maatápdih á jígoñchah, táahmant bóo túlihdih uúbh pánitboó ít náñni dahwanap wut jí. ²² Pániñna, jwáuh bac juóhñit, jéih naóhcanjeh, queétdih áñh téihyáñh át jengah júut naawáp wut jí. Á jéih wéhecach ennit, “Oo jumát déedih át en tagaa”, ít níj jéihyep wut jí.

²³ Túttimah, Zacaríaswá í teo péanachah, áñh maúboó át jwáuh bejep wut jí.

²⁴ Páant á jwáuh bejat túttimah, ájeéh bóli Elisabet mit wudu jumap wut jí. Wudu jumnit, biícñh bóo téihya widh mit múc júutcap wut jí.

²⁵ Pániñ wudu jum wéina, nin pah mit múc níjip wut jí, “Weém weh wiñcannihji tíc náah jumnidih jígh ennit, Dios weemdih át teo wáacap taga. Weemdih newé weép át wuhap taga, cáacwá weemdih yeejép dooná í jwáuh naóhcat pínah níjná”, mit níjip wut jí.

Dioñ ángel Mariádih á naáwát

²⁶ Elisabet seis widh mi wudu jumuchah, Mariádih naawát náahna, Dios áñh ángel Gabrieldih át jwáuh wahap wut jí. Pániñna, Gabriel Galilea baácboó Nazaret tútchidih juibínit, María pebhna át juibínap wut jí.

²⁷ María neonájeéh jum jwuhcannih José áa pínah wut jí. José Davidji juima wut jí. Caán David judiówá í chah maáh át jumap wut jí.*

²⁸ Gabriel Mariádih naáwádih juibínit, nin pah caántdih át niijíp wut jī:

—¿Ma jum, Dios chah oinih? Dios majeéh ā jumna caá, át niijíp wut jī.

²⁹ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, María búdí mit jói wáhi bejep wut jī. Pánih jói wáhinít, caántjeh nin pah mit múic niij úúbh joyóp wut jī: “¿Ded pah ā nihát pínahdih niij tígáá ā chāj, páant niijná?” mit niijíp wut jī.

³⁰ Páant mi niij jenah joyóchah, ángel caántdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—¡Ma úumca bojóó, María! Dios meemdih búdí ā wēi enna caá. ³¹ Ded pah meemdih yapat pínahdih naáwádih wá juóhna caá. Meém wudu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumáipna caá. Caán ā cáac jumúchah, Jesús ma wūt búúhdháp.* ³² ‘Dios chah wēpni wáúh caá’, caandih ī niijbipna caá. David juima jumna, David maáh ā jumátji pah Dios caandih maáh ā waadábipna caá. ³³ Pánihna, ma wáúh nihát judiówádih maáh ā jumáipna caá. Nihat bitadibut maáh ā jumúchah, jwáúb táút nuumní pínah ā wihcan niit, át niijíp wut jī.*

³⁴ Páant ā niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Dedé, weém neonájeéh jumcannih, ded pah tígáá wá wudu jumbi? mit niijíp wut jī.

³⁵ —Táini Espiritu meemdih ā waadáchah, Dios ā wēpatjīh ma wudu jumáipna caá. Pánihna, ma wáúh táini, yéejat wihcanni ā jumáipna caá. ‘Dios wáúh caá’, caandih ī niijbipna caá. ³⁶ Ma dée wili, Elisabetbut beh wili yuhna, wudu caá. Caántbut newé weépdih mi weh jumáipna caá. Búú biíc peihcanni widhjuh judhna caá, caánt mi weh jumát pínah. Jáap wili jumna, weh wihcannihji búú wudu caá buca. ³⁷ Dios nihát jéihni dedé ā búwacan caá, ángel Mariádih át niijíp wut jī.*

³⁸ Páant ā niijíchah joinít, María caandih nin pah mit niij jepahap wut jī:

—Weém Dioih wili caá. Ma niijátji pah weemdih ā yapa naáh, mit niijíp wut jī.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pehbhoó ángel át jwáúb bejep wut jī.

María Elisabetdih enedih mi bejat

³⁹ Ángel páant ā niiját túttimah, María waícanjeh mi dée wilidih enedih mit bejep wut jī. Caánt mijeéh bóo Zacaríasjīh Judea baác jeé cátih bóo tútchidih it jumap wut jī. ⁴⁰ Pánihna, ih muuná waád juibínit, Elisabetdih mit wáúb wut jī. ⁴¹ Caántdih mi wáúbchah joinítjeh, Táini Espiritu mi weépdih ā weñanachah, tubit át wálinap wut jī. Mi weépdih weñanit, beh wilidibut Táini Espiritu búdí át weñanap wut jī. ⁴² María

mi wáúh pínahdih ā jéihyanachah, búdí wēinit, nin pah Elisabet mit niij wēp naáwáp wut jī:

—María, nihát yaáhdhieh en beedánit, meemdih wēi ennit, Dios át túi chájap taga. Ma wáúhdibut ā túi chájipna caá. ⁴³ Oboh jumnih wá jumúchah yuhna, wá Maáh ín pínah weemdih enedih ma juyúchah, bainí wá wēican caá. ⁴⁴ Ma wíhenachahjeh, wá weép wēina, áí wēp wálinap be. ⁴⁵ Pánihna, Dioih ángel ā naáwátji pahjeh ā yapat pínahdih jenah joiná, meemdih ā túi chájachah, bainí ma wēican niit, mit niijíp wut jī.

⁴⁶ Páant mi niijíchah joinít, Mariabut nin pah mit wēi niij naáwáp wut jī:

“Jwí Maáh Diosdih búdí wá wēina caá.

⁴⁷ Caán weemdih túi ubnidih bainí wá wēican caá.*

⁴⁸⁻⁴⁹ Caandih oboh teo wáhnih wá jumúchah yuhna, jīgah ennit, weemdih át teo wáacáp taga. Dios wēpni, táini yooabát jumna, weemdih chah táini át chájap taga. Páant ā chájachah jéihnit, nihát cáacwá, búú jumnit, túttimah jumnitbut ‘Caántboó Dios ā chah túi chájnih wut jī’, weemdih ī niijbipna caá.

⁵⁰ Det caandih jepahnitdih jīgah ennit, ápi teo wáacna caá. Jon játih jumnit, búú jumnitdibut teo wáacnit, púú túttimah jumnitdibut ā teo wáacáipna caá.

⁵¹ Ded pah náahna, ā wēpatjīh ápi chájap wut jī. Pánih chájnit, ‘Weém túi jéihni caá’, niij jenah joinítdih teo wáacacn, búdí ā wēpatjīh át wah peetép wut jī.

⁵² Yeejépwá ī maáh wēpatdih át dáuc wáyap wut jī. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, niij jenah joinítdih teo wáacacn, maáta dée át waadánap wut jī.

⁵³ Moh yéejnitdih táinidih át wahup wut jī. Obohjeéhtih, dawá bíi dée bíbohntiboodih wáhcanejeh, bíaboó át wahap wut jī.

⁵⁴ Jwiit caandih teo wáhnit judiówádih jīgah ennit, át teo wáacáp wut jī.

⁵⁵ Biíc yooob muntih jwí nuo Abraham ā juimenádih jīgah ennit, át teo wáacáp wut jī. Pánih jīgah ennit, ā teo wáacat pínahdih jwí nuowájidih át naáwáp wut jī”,* María mit niij wēi naáwáp wut jī.*

⁵⁶ Pánih juibínihji Elisabetjeéh biíc peihcanni widh mit jum jwáhup wut jī. Túttimah, miih táтчina mit jwáúb bejep wut jī.

Juan Daabáni ā cáac jumát

⁵⁷ María mi jwáúb bejat túttimahbit, Elisabet mit weh jumap wut jī. Newé weépdih

* 1:31 Mt 1.21 * 1:33 2S 7.12,13,16; Is 9.7 * 1:37 Gn 18.14; Jer 32.16,27 * 1:47 Is 61.10 * 1:55 Gn 17.7

* 1:55 1S 2.1-10; Sal 113.5-9

mit téuhup wut jī. ⁵⁸ Miíh mau pébh jumnit mi déewābut Dios caántdih jīgah ennit ā teo wāacat doonádih joinít, mijeéh búdí ít weñep wut jī. ⁵⁹ Ocho yeó jáap tátimah, sacerdotewādih caandih quehli nah yapat chóodih ít bóodat tústup wut jī. Páant judiówā ípí chājap wut jī. Caandih beheih wātjeh ít búudhdhip wut yuh jī.* ⁶⁰ Obohjeéhtih, páant í niijchah joinít, ā íinboó nin pah mit niijíp wut jī:

—Zacarias nihcan caá. Juan caá ā wut pínah, mit niijíp wut jī.

⁶¹ —Obohjeéhtih, ñi déewā poómpdih Juan wut jumni ā wihcan caá, cáacwā caántdih ít niijíp wut jī.

⁶² Páant niij péanit, queét Zacariasdih téihyajih ít jústup wut jī, “¿Dedé tígaá wūt ma búudhbi?” niijná. ⁶³ Páant í jústuchah ennit, Zacarias áih téihyajih daacát naadh júst wábhnit, “Juan caá ā wūt”, āt niij daacáp wut jī. Páant ā daacáchah en wáhi bejnit, queét nihāt ít jói yai ñáh bejep wut jī. ⁶⁴ Pánih daácnaheh, wéhecanniji āt jwáub wéhenap wut jī, páant muntih. Pánih wéhenit, Diosdih búdí āt wēi naáwáp wut jī. ⁶⁵ Pánihna, nihāt í pebh jumnit búdí ít wáhi bejep wut jī. Páant ā yapat doonádih joinít, nihāt cáacwā, Judea baáboó jumni jeé cátił jumni tútchinadiah moón ít míic wéhenap wut jī. ⁶⁶ Pánih míic wéhenit, Dios caandih ā túi chājachah jéihnit, “¿Caán wébit ded pah chājni pínahna tígaá?” búdí ít niij jenah joyóp wut jī.

Zacarias Diosdih ā wēi naáwát

⁶⁷ Túini Espiritu Zacariasdih ā weñanachah, ā wēpatjih nin pah Diosdih āt niij wēi naáwáp wut jī:

⁶⁸ “Jwiít judiówā jwípi wēini Diosdih búdí wā wēina caá! Jwiít áih cáacwādih teo wāacadiah jūóhnit, chéonit panihnit jwí jumcat pínah niijná, nemepwā í maáh ā wēpatdih ā dúuchipna caá.

⁶⁹⁻⁷⁰ Jon jātih Dios naáwátidih naóh yapanitji nin pah ít niij daacáp tají: ‘Diosdih teo wáhi David juma chah wēpni jumna, jwiít áihwādih teo wāacnit, iiguipna jwí bejat déedih túi ubni pínahdih Dios ā wahbipna caá,

⁷¹ jwiítidih enihcannit í wēpatdih ā dúuchachah, jwí túi jumat pínah niijná.

⁷²⁻⁷³ Pánihna, jwí nuowādih ā naáwátji pah-jeh muntih, jīgah ennit, jwiítidih ā teo wāacbipna caá. Nin pah jwí nuo Abrahamjidih āt niijíp wut jī:

⁷⁴ “Ma jumenádih enihcannit í wēpatdih wā dúuchipna caá, umcanjeh, weemdíh í weñat pínah niijná.

⁷⁵ Pánihna, nin baáboó jum jwuhnit, wā enechah, túinitjeh wíhwā í jumbipna caá”, Abrahamdih āt niijíp wut jī, Dios naáwátidih naóh yapanit ít niij

daacáp tají”, Zacarias Diosdih āt niij wēi naáwáp wut jī.

⁷⁶ Diosdih páant niij péanit, ā wáuhdih jwah nin pah āt jwáub niij naáwáp wut jī:

“Wáuhá, jwí Maáh jwiítidih túi ubni pínah ā júuwátidih naóh waóhni ma jumbipna caá. ‘Dios naáwátidih naóh yapani caá’, meemdíh í niijbipna caá.*

⁷⁷ Jwiít áihwādih jwí yéejatdih yohnit, iiguipna jwí bejat déedih ā túi ubat pínahdih ma naóh bupna caá.

⁷⁸ Jīgah en teo wāacnit, jwiítidih túi ubni pínahdih Dios jeámant ā wahbipna caá, baabát panihpboó jwí jumat pínah niijná.

⁷⁹ Wunatdih umna, dupúát panihpboó jumnitdih jiiát déedih ā wáhbipna caá, túini namádih í jii en bejat pínah niijná”,* Zacarias āt niij wēi naáwáp wut jī.

⁸⁰ Pánihna, Zacarias wáuh āt behep wut jī. Dios ā túi teo wāacachah, caolił jústihni, caandih túi jepahni āt behep wut jī. Pánih behnit, judiówādih ā bohéat pínah jātih mau wihcapboó āt jumap wut jī.

2

Jesucristo ā cáac jumat (Mt 1.18-25)

¹⁻² María mi weh jumat pínah jātih, Cirenio Siria baácdih moón í maáh jum láa, César Augusto Roma tútchimant jumna, nihāt baácdih moondih watni āt jumap wut jī. Démoón cáacwā í jumatdih jéiyhat túst niijná, nihāt cáacwādih íih wéniadiah āt daacát tústup wut jī. Caandih náahna, nihāt cáacwādih ā daacni nuódił āt wahap wut jī. Páant ā chājat tústni yeó jáap í jwíih wūt daacát yeó jáap wut jī. ³ Páant ā watuchah joinít, nihāt cáacwā í nuowáji í cáac jumni tútchina yoobó wūt daacádih ít bejep wut jī. ⁴⁻⁵ Josébut yad pínahjīł ít bejep wut jī. María wudu jumna yuhna, Galilea baác Nazaret tútchimant, púú Judea baác Belén tútchina mit bejep wut jī. Belén tútchidih Davidji āt cáac jumap wut jī. Pánihna, David juma jumna, José yadjih Belén tútchina wūt daacádih ít bejep wut jī.

⁶⁻⁷ Queét chénewā Belén tútchiboó juibnít, dawá cáacwā í jumachah, áwat munná ā yáwachah, momo jiwíwā áwat tóliłboó Joséwā ít áwup wut jī. Caánboó jumna, María mi jáap bácahdih bóodih mit weh jumap wut jī. Pánih weh jum péanit, mi wáuhdih yéueghjīł túi pin bojnit, momo jiwíwā jeemát yacat paihdih mit cáagap wut jī.

Ovejawādih en daonít Jesúsdił enedih í bejat

* 1:59 Lv 12.3 * 1:76 Mal 3.1 * 1:79 Is 9.2

⁸ Páant mi weh jumni chei, Belén tátchi jwéédih ovejawādih en daonít íih ovejawādih en daoná ít chājap wut jī. ⁹ Páant í en dawáchah, Dioih ángel queétdih át jígohop wut jī. Pánih jígohnit, búdí á yeh iiguichah ennit, búdí ít úumap wut jī.

¹⁰ Páant í úumachah ennit, ángel queétdih nin pah át níj naáwáp wut jī: “íNi úumca bojóó! íNi joyóó! Búdí níi weñat pínah túini doonádih yeebdih naáwádih jūóhna caá wá chājap. Caán doonádih joinit, nihát cáacwābut búdí í wēibipna caá. ¹¹ Butéh Davíh tátchidih cáacwádih túi ubni pínah á cáac jumap be. Caán Dios á wahní Cristo, nihát cáacwá í maáh pínah caá. ¹² Wá níjnidih níi bid juyáchah, momo jiwíwá jeémát yacat pahdih yéguéh chóojih pin bojni, á lajbipna caá”, át níjíp wut jī.

¹³ Ángel queétdih páant á níjíchahjeh, dawá ángelwá ájeéh jígohnit, Diosdih nin pah ít níj wēi naáwáp wut jī:

¹⁴ “Nihat jeáboó jumnit Dios wēpnidih í weñe naáh! íNin baácoó á oinit í túi jumna naáh!” ít níjíp wut jī.

¹⁵ Ángelwá queétdih páant níj naóh péanit, Dios á jumapboó ít jwáub bejep wut jī. Í jwáub bejat táttimahbitjeh, ovejawādih en daonít nin pah ít múic níjíp wut jī:

—Chóbe, Belén tátchina Dioih ángel jwítdih á níjátdih enjih, ít níjíp wut jī.

¹⁶ Páant níjnit, Belén tátchina wēpép caandih enedih ít bejep wut jī. Pánih bej, caaná júbínit, María, José, wébitdihbut ít enep wut jī. Wébit momo jiwíwá jeémát yacat pahdih át lajap wut jī. ¹⁷⁻²⁰ Pánih bid júnit, ángel ded pah á níjátdih Mariawádih ít naóh yapanap wut jī. Pánih en péanit, íih ovejawá pehbóó ít jwáub bejep wut jī. Pánih bejnit, ángel queétdih á níjátji pahjeh ennitji Diosdih búdí ít wēi naáwáp wut jī. Nihat í jwááhnitdihbut ít naáwáp wut jī. Páant í naáwáchah joinit, cáacwá ít jói wáhi bejep wut jī. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébitdih páant í níjátjidih caántjeh búdí mipí jenah joyóp wut jī.

Dioih muúboó Jesúsdi ih ub bejat

²¹ Jesús á cáac jumniyi ocho yeó jáap táttimah, sacerdotewádih áih quehli nah yapat chóodih ít bóodat táutap wut jī. Páant judíowá ípí chājap wut jī.* Pánih bóod péanit, á íin wadu jumap pínah játih ángel á níjátji pahjeh caandih Jesús ít wát báudhdap wut jī.*

²² Bíic widh táttimah, Moisés á wutatji pah chāj péanit, mi wáuhdih Diosdih wáhat táut níjíná, Jerusaléna ít ub bejep wut jī. ²³ Pánih wáhnit, Dios nin á wutatjidih ít jepahap wut jī: “Jáap bácahdih bóo newé

wéep á jumachah, weemdih níi wáhuú. Caán wáih, weemdih teo wáhní pínah caá”,* Dios át níj wutap tají. ²⁴ Pánihna, Jerusaléna Dioih maudih jubí, jopwádih júb chājnit, sacerdotewádih ít wáhap wut jī, Diosdih í cáo wáhat pínah níjíná. Pánih chājnit, Dios nin á wutatjidih ít jepahap wut jī: “Chénewá jopwádih níi wáhuú weemdih, jáap bácahdih bóodih táut nuumná”, Dios át níj wutap tají. Pánih chājna, í weh jumap táttimah, nihát Dios á wutatjidih ít chāj péanap wut jī.*

²⁵ Caán láa Dios naáwátdih túi jepahni, Simeón wát jumni, Jerusalén tátchidih át jumap wut jī. Caán Diosdih túi wēini jumna, Dios á wahní judíowádih túi ubni pínahdih páina át chājap wut jī. Caandih Túini Espiritu á wépat búdí át jumap wut jī. ²⁶ Pánih jumna, nin pah caandih átát níj jéihyanap wut jī: “Ma wunat pínah játih Dios á wahní Cristo, áih cáacwádih túi ubni pínahdih meémboó ma enbipna caá”, át níjíp wut jī. ²⁷ Pánihna, caandih Dioih muúná Túini Espiritu át bejat táutap wut jī. Joséwá Jesúsdi í ub waad béjehach, Dios á wutatji pah chājat táut níjíná, Simeón queétdih át jwááap wut jī. ²⁸ Pánih jwááhnit, Túini Espiritu caandih á jéihyanachah, wébitdih át ub táuhap wut jī. Ub táuhnit, nin pah Diosdih át níj wēi naáwáp wut jī:

²⁹⁻³⁰ “Maá, meém ma níjátji pahjeh múih cáacwádih túi ubni pínahdih ma wahnidih buú wá enna caá. Weém, meemdih teo wáhní, buú wá wanuchah, á táubipna caá, buca.

³¹ Nihat cáacwá í enechah, meém nindih mat wahap taga, cáacwá iiguípna í bejat déedih á túi ubat pínah níjíná.

³² Nin tigaá nihat judíowá nihcannitdih ded pah Dios á jumatdih á jéihyabipna caá. Páant á jéihyanachah, judío á jumuchah jéihnit, bitaboó múih judíowádih í túi wēibipna caá”,* Simeón át níjíp wut jī.

³³ Páant á níjíchah joinit, Joséwá búdí ít wēi jenah joyóp wut jī. ³⁴ Táttimah, Simeón queétdih wēinit, “Dios yeebdih á túi chāja naáh”, níjnit, Mariadih jwuh nin pah át jwáub níj naáwáp wut jī:

—Nin wá naáwátdih ma túi joyóó. Nin wébit Dios á wahní caá. Dawá judíowá caandih í náahcatji peéh í buúdbipna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowá caandih náahnit, í túi jumipna caá. Caán Dios á weñat pínahdih jéihyani á jumuchah yuhna, dawá caandih yap yohnit, yeejép í naóhbipna caá. ³⁵ Nihat cáacwá ded pah í jenah joyátdih jéihyani pínah Dios nin wébitdih át wahap taga. Obohjeéhtih, meémboó búdí ma jígahbipna caá, Simeón caántdih át níjíp wut jī.

* 2:21 Lv 12.3

* 2:21 Lc 1.31

* 2:23 Ex 13.2,12

* 2:24 Lv 12.6-8

* 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10

³⁶ Caanjih beh wili Ana wāt jumnihbut mit jumap wat jī. Caántbut Dios naáwátdih naoh yapanih wat jī. Caánt Fanuelji nuám, Aserji juméná poómpdih bóli wat jī. Caánt jáap beh toáhnih jumna, mit áa jumap wat jī. Obohjeéhtih, siete jópchiéh caántdih bíbohnt, mijeeh bóo át éemp wanap wat jī. ³⁷ Pánih éemp wannih jumna, ochenta y cuatro jópchi bíbohnt, Dioh muú díitboó mipí jumap wat jī. Yeó jáap jumap pah, chei jumap pahbut jeémp jwahcan, Diosdih mipí wēi wábh jáanap wat jī. ³⁸ Caán horadih pohba Josewá pebhna mit juibínap wat jī. Pánih juibí, Jesúsdi enna, Túini Espiritu á jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wat jī. Dios á wahni, queétdih táu ubni pinahdih judiowá ípí páñap wat jī. Pánihna, Jesús í bidni á jumatdih nihát queéé pánitdih mit naáwáp wat jī.

Nazaret táтчi boó í jwáub bejat

³⁹ Josewá nihát Dios á watatji pah chá j péa, jwáub bejnit, Belén táтчidih íт jum jwahap wat jī. Táttimah, Galilea baác í jumni jī Nazaret táтчina íт jwáub bejep wat jī. ⁴⁰ Í wáuh táu behnit, caolih júútlhijeh jumna, Dios á weñat pinahdih át táu jéihyep wat jī. Pánihna, Dios caandih táu wēi ennit, bádí át teo wáacap wat jī.

Jesús doce jópchi á bíbohochah, Dioh muúná caandih í numah bejat

⁴¹ Oveja wáuhdih í mao jeémát yeó jáap, Pascua í niijni, paacánni pandihbut í jeémp wēi láa, Dios á watatjidih jepahnit, nihát judiowá jópchi jumap pah, Jerusalén táтчidih ípí míic wáac juibínap wat jī. Jesús mánabut jópchi jumap pah Jerusalénna ípí aab béjep wat jī. ⁴² Jesús doce jópchi bíbohnt, caanbát á mánajeéh át bejep wat jī. ⁴³ Pánih juibínit, í wēi jeémát á beedéchah, í chéenwá bícdih Josewá Nazaret táтчina íт jwáub dei bejep wat jī. Obohjeéhtih, á mána í jéihcah yahna, Jesús Jerusalénboojéh át cháwáp wat jī. ⁴⁴ “Dawá jwí bejchah, jwí wáuh jwí déewájeéh á jumna nacaá”, íт ní jjenah joyóp wat jī. Páant ní jjenah joiná, ní jjenah yeó jáap bejnit, cheyeh caandih íтih bidip wat yuh jī. Obohjeéhtih, íт bid juicáp wat jī. ⁴⁵ Pánih bid juicán, Jerusalén táтчina bididih íт jwáub bejep wat jī.

⁴⁶ Jerusalénna jwáub juibínit, caanná í wáuhdih bádí íт bidip wat yuh jī. Chéne yeó jáap táu bid, bih yeó jáapdih íт bid juyáp wat jī, buca. Dioh muú díitna Moisés á watatjidih bohénit cátih cháudnit, queétdih joiná, wábh joí enna át chá jap wat jī. ⁴⁷ Beh joinit, á táu jepahachah, nihát caandih joinit bádí íт joí wáhi bejep wat jī. ⁴⁸ Pánihna, á mána Dioh muúná waád juibínit, caanná behnitjeéh á

cháudachah ennit, queébtut bádí íт wáhi bejep wat jī. Páant á chá jachah ennit, á íт nin pah mit ní j wábh joyóp wat jī:

—¿Wáuhá, dépanih tígáá jwíútdih páant ma nih chá j? Ma joyoó, ma íтijih meemdíh bádí jwí bidip be. Meemdíh bid juicán, bádí jwí náhni dahwanap be, mit ní j jip wat jī.

⁴⁹ —¿Dépanih tibeé weemdíh ní bid? ¿Wá ípíh muúboó á náahatdih chá jni wá jumatdih ní jéihcannit beé? Jesús queétdih át ní j jepahap wat jī.

⁵⁰ Obohjeéhtih, ded pah á ní j átdih íт beh joicáp wat jī.

⁵¹ Caandih bid joinit, Nazaret táтчina íт numah jwáub dei bejep wat jī. Caanná jwáub dei juibínijeh behna, á mánadih á pí táu jepahap wat jī. Obohjeéhtih, beh wili nihát páant á chá j atjidih bádí mipí jjenah joyóp wat jī. ⁵² Jesús táu jéihnijeh át behep wat jī. Páant á jumuchah, Dios caandih bádí át wēi enep wat jī. Cáacwábut bíic yoobó caandih íт weñep wat jī.*

3

Juan Daabáni muú wihcapboó Dios naáwátdih á naoh yapaat

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² Táttimah, Zacarías wáuh Juan behna, muú wihcapboó á jumuchah, Dios caandih át jwíih naáwát túutap wat jī. Caán láa Roma táтчidih moón í maáh Tiberio César quince jópchi maáh át jumap wat jī. Poncio Pilato Judea baácdih moón í maáh át jumap wat jī. Herodes Galilea baácdih moón í maáh át jumap wat jī. Á úud jeñé Felipe Iturea baácdih moón, Traconite baácdih moón bícdih í maáh át jumap wat jī. Lisaniás Abilinia baácdih moón í maáh át jumap wat jī. Páant í maáh jumuchah, Anás Caifásbut sacerdotewá í maáta íт jumap wat jī. ³ Caán láa, Juan muú wihcapboó á jumuchah, Dios caandih át naáwát túutap wat jī. Pánihna, Dios á naáwát túutachah joinit, Juanboó Jordán muj pebh dei juibínit, át táoh naoh jibip wat jī. Nin pah á pí ní j naoh bohénap wat jī: “Ní yé j chá j atdih cádahnit, túiniboodih ní túut nuumú. Páant ní túut nuumúchah, Dios ní yé j atdih á yohbipna caá. Páant ní chá jachah, yeebdih wá daabá bina caá, ní yé j at yohat júutat pinah ní jná”, cáacwádh át ní j jip wat jī.

⁴ Jon j átih Dios naáwátdih naoh yapani Isaías, nin pah Juan á chá j at pinahdih át ní j naoh daacáp wat jī.

“Dios naáwátdih naoh yapani muú wihcapboó jumni nin pah á ní j náac bohé bina caá: “Jwí Maáh á júuwát pinah j átih ní yé j chá j atdih cádah,

táiniboodih túat nuumnít, caandih ñi túi páñaá.

5 Det jġah náah jumnitdih ā teo wáacbipna caá. Oboghjeéhtih, det “Weém nihāt jéihni, dedé weemdih júdhdat wihcan caá”, níj jengah joinítidih ī wēpatdih jwī Maáh ā dúuc wáibipna caá. Det biáboó jengah joinít ī jengah joyátidih ā yoobábipna caá.

6 Pánihna, nihāt cāacwā yoobópdiġ ī jengah joibipna caá, iiguipna ī bejatji déedih Dios ā túi ubatdih ī jéihyat pínah ni-ijná, ā níj naóhbipna caá”, Isaiás āt níj daacáp wut jġ. (Is 40.3-5)

7 Dawá cāacwā Juan pebhna īt juibínáp wut jġ, queétdih Juan ā daabáát pínah níijná. Ā pebhna juibínitdih nin pah āpī níj naáwáp wut jġ.* “¡Yeéb yeena caá ñi chājap! ¡Maiwā panihnit yeejépwā jumna, peéh chājat pínahdih úm jweihnitjeh caá! Oboghjeéhtih, yeéb ñi yéej chājatdih ñi cádahihcat jġib, Dios yeebdih ā peéh chājachah, ñi jéih jweicán níit. 8 Ği yéejatdih cádahnit, táiniboodih túat nuumát caá yeebdih náahap. ‘Abrahamjidih Dios āt wēi enep wut jġ. Pánihna, ā juimená jwī jumachah, jwiitdihbut ā túi wēi enna caá’, ñi níj jengah joiná yuh caá. Oboghjeéhtih, pánihcan caá. Yeejép ñi chājachah ennít, ā wēican caá. Ği joyoó. Dios náahna, Abrahamji ā juimená pah nin jee dáhnadih ā jéih túat nuumná caá.*

9 Wápchi mínah áih wápchidih en dawát pah, yeebdihbut Dios ā en daoná caá. Biquí nahna yeejép ā quehechah enna, tib yohnit, áih náatnadihbut ā pud yohbipna caá. Pánih péanit, caan náhdih, áih náatnadihbut ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah muntih, yeejép ñi chājachah enna, Dios yeebdihbut iiguipna ā wahbipna caá”, Juan āt níj jġ wut jġ.*

10 Páant ā níjíchah joinít, cāacwā Juandih nin pah īt níj úbh joyóp wut jġ:

—ĶDed pah tigaá jwī túat nuumbí? Īt níj jġ wut jġ.

11 —Ded chéne yégueh chóo bíbohni yégueh wihcannidih ā wáhu naáh. Jeémát bíbohni but jeémát wihcannidih ā wáhu naáh, queétdih āt níj jephap wut jġ.

12 Romanowā maáta ī úbát túatni dinerodih úbh wáhnitbut daabáát túat níijná, Juan pebhna juibínit, nin pah īt níj úbh joyóp wut jġ:

—ĶBohéní, jwiitboó ded pah tigaá jwī túat nuumbí? Īt níj jġ wut jġ.*

13 —Ñi maáta ī watat pah bóojeh ñi úbúp. Chah ñi úbátdih ñi cádahaá, queétdih āt níj jġ wut jġ.

14 Biquína soldadowábut caandih nin pah īt níj úbh joyóp wut jġ:

—ĶJwiitbut ded pah tigaá jwī túat nuumbí? Īt níj jġ wut jġ.

—Biéh pah bóonadih en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojoo. Dawá láa núo náahna, cāacwādih yee naóh úmanit, nemat nuúboó bejġican ī jġib chājatdih ñipī watna caá. Páant ñi chājatdih ñi cádahaá. Ği tewat jġibdihjeh wēinit, ñi tewee, āt níj jġ wut jġ.

15 Nihāt judiowā Dios ā wahni queétdih túi ubni pínahdih īt bidip wut jġ. Pánihna, Juan páant ā níjíchah joinít, queétdih nin pah īt níj jengah joyóp wut jġ: “ĶNin Dios ā wahni jwī páini naniit?” Īt níj jġ wut jġ. 16 Oboghjeéhtih, Juan queétdih nin pah āt níj jġ wut jġ: “Weém yeebdih mahjġihjeh wā daabána caá. Oboghjeéhtih, wā túttimah júohni, chah wēpni ā jumna caá. Páant ā jumachah jengah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā níj jengah joiná caá. Caánboó mahjġih daabáát panihni, yeebdih Túini Espírítu ā wēpatdih búdí ā wáhbipna caá. Caán ā wēpat tuu iigát panihniġih ñi yéejatdih cáwat pah ā chājbipna caá, jwáub yéej chājġhatdih ñi jengah joicát pínah níijná. 17 Trigo teoni panihni caá. Áih chóonadih caóh caj péanit, caán tġibna yoobátidihjeh wuh wáhbóo júi yacnit, áih nuúboó ā ámohbipna caá. Oboghjeéhtih, ā caóh cajni chóonaboodih ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah, wā túttimah júohni caandih jephannitdih ā túi ubbipna caá. Oboghjeéhtih, caandih jephannit-boodih iiguipna ā wahbipna caá. Caán iigát dedé ā noón dġbcan níit”, āt níj jġ wut jġ.

18 Páant níjcnit, biéh naáwátjġhbut Juan cāacwādih āpī bohénap wut jġ, túat nuumnít, iiguipna ī bejcat pínah níijná. 19 Galilea baácdih moón ī maáh Herodes ā úud Felipe áa Herodíasdih ā dúuc wái áa jumatji peéh Juan āt júihġap wut jġ. Nihāt biéh yeejép ā chājatjidihbut āt júihġap wut jġ. 20 Páant ā níj júihġatji jġib Herodes Juandih joġhcan, āt nemat túatup wut jġ. Pánih chājna, chah āt yoób yéej bejep wut jġ.*

Juan Jesúsdih ā daabáát (Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Nemat nuúboó Herodes ā nemat pínah jātġih, Juan cāacwādih ā daabánachah, Jesúsbuť ā pebhna daabáát túatdih āt juibínáp wut jġ. Páant ā daabáát túttimah, Jesús Diosdih ā wábučchah, jeá āt jéweah bejep wut jġ. 22 Páant ā jéweah bejchah, jop pah jġoghni Túini Espírítu jeámant dei júohnit, caandih āt júi jaamáp wut jġ. Páant ā júi jaamáchah, jeámant Dios Jesúsdih nin pah āt níj naáwáp wut jġ:

* 3:7 Mt 12.34; 23.33   * 3:8 Jn 8.33   * 3:9 Mt 7.19 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mr 1.1; Lc 9.35   * 3:12 Lc 7.29   * 3:20 Mt 14.3-4; Mr 6.17-18   * 3:22

—Meém wā wāúh, wā oini caá. Meemdih
bádi wā wēina caá, át niijp wut jī.*

Jesús ā nuowā ī wāt
(Mt 1.1-17)

²³ Táiini Espírítu ā dei jāúwát túttimah,
Jesús treinta jópchi bíbohñit, cáacwādih át
bohé jwíhip wut jī.

Nít wut jī Jesús ā nuowā: “José ā wāúh
caá”, cáacwā ít niij jenah joyóp wut yuh jī.

José Elí ā wāúh
át jumap wut jī.

²⁴ Elíboó Matat ā wāúh
át jumap wut jī.

Matatboó Leví ā wāúh
át jumap wut jī.

Levíboó Melqui ā wāúh
át jumap wut jī.

Melquiboó Jana ā wāúh
át jumap wut jī.

Janaboó José ā wāúh
át jumap wut jī.

²⁵ Joséboó Matatías ā wāúh
át jumap wut jī.

Matatíasboó Amós ā wāúh
át jumap wut jī.

Amósboó Nahúm ā wāúh
át jumap wut jī.

Nahúmboó Esli ā wāúh
át jumap wut jī.

Esliboó Nagai ā wāúh
át jumap wut jī.

²⁶ Nagaiboó Maat ā wāúh
át jumap wut jī.

Maatboó Matatías ā wāúh
át jumap wut jī.

Matatíasboó Semei ā wāúh
át jumap wut jī.

Semeiboó Josec ā wāúh
át jumap wut jī.

Josecboó Judá ā wāúh
át jumap wut jī.

²⁷ Judáboó Joanán ā wāúh
át jumap wut jī.

Joanánboó Resa ā wāúh
át jumap wut jī.

Resaboó Zorobabel ā wāúh
át jumap wut jī.

Zorobabelboó Salatiel ā wāúh
át jumap wut jī.

Salatielboó Neri ā wāúh
át jumap wut jī.

²⁸ Neriboó Melqui ā wāúh
át jumap wut jī.

Melquiboó Adi ā wāúh
át jumap wut jī.

Adiboó Cosam ā wāúh
át jumap wut jī.

Cosamboó Elmadam ā wāúh
át jumap wut jī.

Elmadamboó Er ā wāúh
át jumap wut jī.

²⁹ Erboó Josué ā wāúh
át jumap wut jī.

Josuéboó Eliezer ā wāúh
át jumap wut jī.

Eliezerboó Jorim ā wāúh
át jumap wut jī.

Jorimboó Matat ā wāúh
át jumap wut jī.

³⁰ Matatboó Leví ā wāúh
át jumap wut jī.

Levíboó Simeón ā wāúh
át jumap wut jī.

Simeónboó Judá ā wāúh
át jumap wut jī.

Judáboó José ā wāúh
át jumap wut jī.

Joséboó Jonam ā wāúh
át jumap wut jī.

Jonamboó Eliaquim ā wāúh
át jumap wut jī.

³¹ Eliaquimboó Melea ā wāúh
át jumap wut jī.

Meleaboó Mena ā wāúh
át jumap wut jī.

Menaboó Matata ā wāúh
át jumap wut jī.

Matataboó Natán ā wāúh
át jumap wut jī.

³² Natánboó David ā wāúh
át jumap wut jī.

Davidboó Isai ā wāúh
át jumap wut jī.

Isaíboó Obed ā wāúh
át jumap wut jī.

Obedboó Booz ā wāúh
át jumap wut jī.

Boozboó Sala ā wāúh
át jumap wut jī.

Salaboó Naasón ā wāúh
át jumap wut jī.

³³ Naasónboó Aminadab ā wāúh
át jumap wut jī.

Aminadabboó Admin ā wāúh
át jumap wut jī.

Adminboó Arni ā wāúh
át jumap wut jī.

Arniboó Esrom ā wāúh
át jumap wut jī.

Esromboó Fares ā wāúh
át jumap wut jī.

Faresboó Judá ā wāúh
át jumap wut jī.

³⁴ Judáboó Jacob ā wāúh
át jumap wut jī.

Jacobboó Isaac ā wāúh
át jumap wut jī.

Isaacboó Abraham ā wāúh
át jumap wut jī.

Abrahamboó Taré ā wāúh
át jumap wut jī.

Taréboó Nacor ā wāúh
át jumap wut jī.

35 Nacorboó Serug ā wūáh

āt jumup wut jī.

Serugboó Ragau ā wūáh

āt jumup wut jī.

Ragauboó Peleg ā wūáh

āt jumup wut jī.

Pelegboó Heber ā wūáh

āt jumup wut jī.

Heberboó Sala ā wūáh

āt jumup wut jī.

Salaboó Cainán ā wūáh

āt jumup wut jī.

36 Cainánboó Arfaxad ā wūáh

āt jumup wut jī.

Arfaxadboó Sem ā wūáh

āt jumup wut jī.

Semboó Noé ā wūáh

āt jumup wut jī.

Noéboó Lamec ā wūáh

āt jumup wut jī.

37 Lamecboó Matusalén ā wūáh

āt jumup wut jī.

Matusalénboó Enoc ā wūáh

āt jumup wut jī.

Enocboó Jared ā wūáh

āt jumup wut jī.

Jaredboó Mahalaleel ā wūáh

āt jumup wut jī.

Mahalaleelboó Cainán ā wūáh

āt jumup wut jī.

38 Cainánboó Enós ā wūáh

āt jumup wut jī.

Enósboó Set ā wūáh

āt jumup wut jī.

Setboó Adán ā wūáh

āt jumup wut jī.

Adánboó Dios wūáh,

ā jwíh chājniji,

āt jumup wut jī.

4

Nemépwā ī maáh Jesúsdih ā yéejahat

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1-2 Juan Jesúsdih ā daabánachah, Túini Espírítu caandíh ā yáwachah, Jesús Jordán mujmant āt jwúub aab béjep wut jī. Jwúub aab béjnit, Túini Espírítu caandíh muú wíhcapboó āt numah bejep wut jī. Caánboó cuarenta yeó jáap ā jumuchah, Satanás, nemépwā ī maáh, caandíh ātih yeejép chājat túutup wut yuh jī. Páant bóí yeó jáap caánboó jumna, Jesús jeémpan, nuugúp wunna āt chājap wut jī.

3 Páant ā nuugúp wunuchah jéihnit, Satanás caandíh nin pah āt níj naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūáh jumna, can jee dáhdih “Pan dah ma jumúú”, ma níjji, āt níjip wut jī.

4 —Páant wā chājcan níit. **Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī:**

‘Jeemátidihjeh pohba ī jeéméchah, cáacwāih caolih táí booni panihni ā jumcan níit’, āt níj daacáp tajī,
(Dt 8.3)

Jesús Satanásdih āt níj jepahap wut jī.

5 Páant ā níj jepahat túttimah, jap bóo jeeená Jesúsdih Satanás āt numah páuh laab béjep wut jī. Caán jeejina páuh laab juibínit, nihāt cáacwā ī jumat yoobó Jesúsdih āt júutup wut jī. Nihāt bícdih űaáp jígoh, āt buudáh bejep wut jī. 6 Pánih júutnit, nin pah caandíh āt níjip wut yuh jī:

—Nihāt baácboó jumnit ī maáh wēpat weemdíh wūhniji caá. Ded wā wūhíhdih wā jéih wāhna caá. 7 Pánihna, meém bódicha caj yoh űajnit, ‘Meém nihátidih chah maáh caá’, weemdíh ma níjíchah joinit, nihāt ī maáh wēpatidih meemdíh wā wūhípnā caá. Nihāt múih pínah ā jumípnā caá, Satanás Jesúsdih āt níjip wut jī.

8 —Páant wā chājcan níit. **Dios naáwátidih naóh yapani nin pah āt níj daacáp tajī:**

‘Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ā wutátidihjeh ma jepahá’, āt níj daacáp tajī,
(Dt 6.13)

Jesús Satanásdih āt níjip wut jī.

9 Páant ā níjāt túttimah, Jerusalén tútchina Dioh muúboó Satanás Jesúsdih āt numah bejep wut jī. Dioh muú jap bóo muú wát jī. Caanná numah juibínit, Satanás caán muú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdih āt űuhāt túutup wut jī. Pánih űuhāt túutnit, nin pah āt níj naáwáp wut yuh jī:

—Meém Dios wūáh jumna, meemdíh ā wapat pínahdih júutat túat níjñá, ninmant ma űaáp jéen bejeé. 10 Davidji nin pah ā níj daacátjidih ma táí náhninaá:

‘Dios áih ángelwádih meemdíh ā en dawát túutbípnā caá.

11 Pánihna, meemdíh ī jípnih teobípnā caá, jee dáhboó múih jítcha ā buug lájcat pínah níjñá’, āt níj daacáp tajī, *(Sal 91.11-12)*

Satanás caandíh āt níjip wut jī.

12 —Páant wā chājcan níit. **Nin pah Dios naáwátidih naóh yapani āt níj daacáp tajī:**

‘űi Maáh Dios ā níjátjidih “¿Yoobópdih níit?” níj jéihíhna, caandíh űi chājat tútca bojoó’, āt níj daacáp tajī,
(Dt 6.16)

Jesús caandíh āt níj jepahap wut jī.

13 Pánih yee naóh péanit, Satanás Jesúsdih cádah jwúub bejnit, ā jwúub yéejat pínah yeó jáapdih āt páñap wut jī.

Galilea baácđih moondih Jesús ā bohé jwíhat

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Páant Satanás ā chājat túttimah, Jesús Galilea baácna jwúub juibínit, Túini Espírítu

búdí ã wēpatjīh át táoh bohé jwíhip wut jī. Páant ã bohéát doonádih cáacwã ít naóh peetép wut jī. ¹⁵ Pánih táoh bohénit, judiowã í bohéát munná waadnit, queétdih ápī bohénap wut jī. Páant Dios naáwátidih ã bohénachah, nihát caandih joinít ít wēi naáwáp wut jī.

Nazaret tútchiboó Jesús ã jwáub juibíát (Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Pánih bohé jibnit, Nazaret, ã behni tútchina át jwáub juibínap wut jī. Pánih jwáub juibínit, judiowã í chooát yeó jápdih, ápī chájat pah caanbút í míc wáacat muedíh át waadáp wut jī. Pánih waád juibí chéudniji ñah ñuh bejnit, Dios naáwátidih en naáwát téut niijná, naóhnit í ñuhapna át juibí ñuhap wut jī. ¹⁷ Caanjīh ã juibí ñuhachah, Isaías ã daacni tólihjidih ít wáhap wut jī. Pánihna, caán tólihjih pah teonit, ã naáwát pínadh bid joinít, nin pah át niij en naáwáp wut jī:

¹⁸ **“Wã Maáh Dios Túini Espíritu ã wēpatdih weemdíh búdeí ã wáhap be, cáacwádhíh wã teo wáacat pínah niijná. Pánih wúhnit, jīgah náah jumnit panihnitdih áih táini doonádih ã naáwát tútup be. Chéonit panihnitdih ã watat pínah doonádhíh ã naáwát tútup be. Jéih encannitdih ã booaat tútup be, í jéih enat pínah niijná. Nihát cáacwã wéicannit, yeejéy yapnitdihbat ã teo wáacat tútup be.**

¹⁹ **Pánihna, ‘Buu jwuh caá, Dios jīgah ennít, cáacwádhíh búdeí ã teo wáacat jwíhibpna caá’, weemdíh ã niij naáwát tútup be, Isaías át niij daacáp tají”,** (Is 61.1-2a)

Jesús át niijíp wut jī.

²⁰ Pánih en naóh péanit, caán tólihjih jwáub nah teo, sacerdotedih jwáubanít, át jwáub chéudap wut jī. Páant ã chájachah, nihát caánboó jumnit ít en ñuunáp wut jī.

²¹ Pánih chéudnit, Jesús queétdih nin pah át niij bohé jwíhip wut jī:

—Páant ã niij daacátji buu caá buca ñi cáthíh ã yapap. Weemdíh caá páant át niij daácjip taga, át niijíp wut jī.

²² Páant ã túi naáwáchah joinít, nihát caandih wēi naóhna yuhna, búdeí ít wáhi bejep wut jī. Pánih wáhi bejnit, nin pah ít míc niij wáhb joyóp wut jī:

—jjoyó buca! ¿Nin José wááhjeh nihcan níit? ít míc niijíp wut jī.

²³ Páant í míc niij wáhb joyóchah joinít, nin pah Jesús queétdih át jwáub niij naáwáp wut jī:

—‘Cohniá, ma míc cohoó’, jwí míc niiját pah weemdíh ñi niijmí

nacaá. ‘Capernaum tútchiboó ma wēp chájat pah mantih ninjīh ma behni tútchiboobát bíic yoobó ma chájaá, Dios meemdíh ã wahatdih jwí jéihyat pínah niijná’, weemdíh ñi niijná yah caá. ²⁴ Obohjeéhtih, ñi joyó. Ded Dios naáwátidih naóh yapanidih ã pebh jumnitboó ípī joíhcan caá. Pánihna, yeébe weemdíhbat bíic yoobó ñi joíhcan níit.*

²⁵ **Dios naáwátidih naóh yapani Elíasji jum láa, bíic peihcanni jópchi táí beéde, bíih jópchi tacdih mah buugcán, nuugúp láa, Israel baácboó dawá éemp wannit yaadh ít jumap wut yah jī. ²⁶ Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih í jepahcatdih jéihnit, bíih baácđih bóli éemp wannidih teo wáacat tút niijná, Dios Elíasdih át wahap wut jī. Pánihna, Sidón tútchi pebh Sarepta tútchibitdih bólidihjeh át teo wáacat wut jī.* ²⁷ Dios naáwátidih bíih naóh yapani Eliseo jum láabut Israel baácboó dawá báach moópnit ít jumap wut yah jī. Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih í jepahcatdih jéihnit, queétdih booaat tútcan, Naamán Siria baácđih bóodihjeh Eliseodih át booaat tútup wut jī.***

Páant caán láa í jepahcat pah, buu yeebbát weemdíh ñi jepahcan níit, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

²⁸ Páant ã niijíchah joinít, nihát caanjīh chéudnit tabit ít íjip wut jī. ²⁹ Pánih íj ñah ñuh, Jesúsđih teonit, í míc wáacat mummánt caandih ít wái bac bejep wut jī. Nazaret tútchimant wái bac bejnit, tútchi jwéejdih bóo jeé túlhna ít ub bejep wut jī, caandih tóo yoh yac bojat tút niijná. ³⁰ Obohjeéhtih, Jesúsboó queéť cáthíh tac páud ñuhnit, bíáboó át bejep wut jī.

Judiowã í míc wáacat muúboó nemép jumnidih Jesús ã booaat (Mr 1.21-28)

³¹ Nazaret tútchimant Jesúsđih í bacaat túttimah, Capernaum tútchina át dei bejep wut jī. Capernaum tútchibat Galilea baácđih bóo tútchi wut jī. Capernaum tútchina dei juibínit, chooát yeó jápdih judiowã í míc wáacat munná át juibínap wut jī. Caán muedíh waád juibínit, caanjīh jumnitdih Dios naáwátidih át bohénap wut jī. ³² Pánihna, ã wēp bohénachah, búdeí ít joí wáhi bejep wut jī.*

³³ Caanjīh chéudnit bíicđih, nemép jumnitbat át jumap wut jī. Pánihna, Jesús ã bohénachah joinít, nin pah át niij ñaacáp wut jī:

³⁴ —¡Ayó! Jesús, ¡Nazaret tútchidih bóo jwiítđih tac buugáca bojoó! ¿jwiítđih dedé tigaá ma chájbi? ¿Yoh bacanadhíh nit beé ma

* 4:24 Jn 4.44 * 4:25 1R 17.1 * 4:26 1R 17.8-16 * 4:27 2R 5.1-14 * 4:32 Mt 7.28-29

jáuwáp? Weém meemdih wā jéihna caá. Dios ā wahni, chah táini caá meém, Jesúsdiĥ át niĭj ñaacáp wut jĭ.

³⁵ —**Ma laiĥa boĵoó! ¡Caandĭh cádhahnit, ma bac bejeé!** Jesús nemépdih át niĭjĭp wut jĭ.

Páant ā niĭj wutuchah joinit, cáacwā cātĭh nemépboó caandĭh duó buugnĭt, át bac bejep wut jĭ. Pānih duó buugnā yuhna, caán newédih át yéecap wut jĭ. ³⁶ Páant Jesús ā chājatdih nihāt cáacwā búdí ĩt en wāhi bejep wut jĭ.

—**En yuh buca! ¡Á naáwát wēpép caá! ¡Á naáwáchahjeh, nemépwā yuh buca caandĭh ĩ jepahna caá! ĩt mĭc niĭjĭp wut jĭ.**

³⁷ Jesús páant ā chājatdih nihāt Capernaum tátchĭ pebh jumnit ĩt mĭc naóh peetép wut jĭ. Búdí át wūt yáanap wut jĭ.

Simón Pedro ā chudhdih Jesús ā booaat (Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Páant ā chājat téttimah, judiowā ĩ mĭc wáacat mæmánt Jesús wā ĩt bac bejep wut jĭ. Bac bejnit, Simónĭh mæunā ĩt juibĭnap wut jĭ. Caannā ĩ waád juibĭnachah, mĭ ĩndih tabit ā pahachah, Simón áa Jesúsdiĥ mit naáwáp wut jĭ. Páant tabit ā pahachah, mit laĵap wut jĭ. “Caántdih ma booanaá”, caán mæudĭh jumnit Jesúsdiĥ ĩt niĭjĭp wut jĭ. ³⁹ Páant ĩ niĭjĭchah joinit, Jesús mĭ pebh juibĭ ñuhnit, “**Ma yayaá**”, pahatdih át niĭjĭp wut jĭ. Páant ā niĭjĭchahjeh, pahat át déucup wut jĭ. Páant ā déucuchah, ñah ñuhnit, ĩ jeemát pĭnahdih mit cáagap wut jĭ.

Dawá wannitdih Jesús ā booaat (Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Tōo ñáh júawáchah, dawá tabúp chéúhñitdih Jesús pebhna ĩt ub juibĭnap wut jĭ. Dawá máchah wunat queétdih át jumap wut jĭ. Nihat ĩ ub juibĭnit wannitdih Jesús át teo jáha booanap wut jĭ. ⁴¹ Dawá nemépwādiĥbut át bacat táutap wut jĭ. Páant ā bacat táutuchah,

—**Meém Dios wūh caá! tabit ĩt niĭj ñaacáp wut yuh jĭ.**

Obohjeéhtih, Jesús queétdih júihnit, “Dios ā wahni caá”, át niĭját táutcap wut jĭ.

Jesús Galilea baácboó ā bohé jibat (Mr 1.36-39)

⁴² Daa júawáchah, ā ĩpdih wúbát táut niĭjnā, Jesús cáac wĭhcapboó át bejep wut jĭ. Obohjeéhtih, cáacwā caandĭh bid bejnit, ĩt jwááap wut jĭ. Jwááhñit, caandĭh ĩjééh jumat náahna, ĩt chāwát táutap wut yuh jĭ.

⁴³ —**Ñjééh wā jéih chōacón caá. Bíhĭh tátchinadiĥ moondĭhbut Dios ā maáh jumat doonadiĥ weemdĭh naáwát caá náahap. Páant naáwát pĭnah niĭjnā, Dios**

weemdĭh ā wahap be, Jesús queétdih át niĭjĭp wut jĭ.

⁴⁴ Pānihna, nihāt Galilea baácboó jĭb bejnit, judiowā ĩ mĭc wáacat mæunā waadnit, Jesús āpĭ bohénap wut jĭ.

5

Queéj júut maonitdih ájééh Jesús ā bejat táutap

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Bíhĭh yeó jáap, Jesús Genesaret ĩm jwéjĭdih ñuhnit, dawá cáacwādiĥ Dios naáwátđih naóhna át chāĵap wut jĭ. Caán ā bohéátđih búdí joĭhna, Jesúsdiĥ ĩt tōo péenap wut jĭ. ² Páant tabit caandĭh ĩ tóonachah, Jesús chéne búdí jááj chōonadiĥ át enep wut jĭ. Caanjĭh queéj júut maonit ĩ aabní chōona át pahap wut jĭ. Queét ĩh jááj chōona pebh ĩh ñuonádiĥ chocna ĩt chāĵap wut jĭ. ³ Pānihna, bíic chōodih Jesús át waadáp wut jĭ. Caán chōo mĭnah Simón wut jĭ ā wūt. Caán chōodih waadnit, “**Weemdĭh chibĭt ma tōo páud baca pahanaá**”, át niĭjĭp wut jĭ. Páant ā tōo páud baca pahanaachah, Jesús caán chōodih chéudnit, cáacwādiĥ át bohénap wut jĭ.*

⁴ Pānih bohé péanit, nin pah Jesús Simónđih át niĭjĭp wut jĭ:

—**Īm tac yoób páud bac bejnit, queejwādiĥ mawat táut niĭjnā, ñĭh ñuonádiĥ ñĭ yoh báahanaá,** át niĭjĭp wut jĭ.

⁵ —Bohénĭ, nihāt chei jwĭ júut mawachah yuhna, queejwā ĩ wĭhcan beé. Obohjeéhtih, páant ma niĭjĭchah joinit báchah, jwĭh ñuonádiĥ jwĭ yoh báaha enmi caá, Simón át niĭjĭp wut jĭ.*

⁶ Páant niĭj péa, ĩm tac yoób páud bac bejnit, ĩh ñuonádiĥ ĩt yoh báahanap wut jĭ. Páant ĩ yoh báahanachah, dawá yoobát queejwā waadná, ĩh ñuonádiĥ boloh wáina ĩt chāĵap wut jĭ.* ⁷ Páant ĩ boloh wáyachah ennit, ĩ pej jumnit queéj pebh pahnitdih Simón át ejep wut jĭ: “**Jwiŭtdih ñĭ teo wáac júúwá!**” át niĭjĭp wut jĭ.

Pānih teo wáacadiĥ juibĭnit, chénat pah chōo queejwādiĥ ĩt ub yac yáwanap wut jĭ. Dawá queejwā jumna, ĩh jááj chōona át daábĭhip wut jĭ.

⁸⁻¹⁰ Páant dawá queejwādiĥ ennit, Jesús ā wēpatđih jéihna, Simón búdí át úmĭnap wut jĭ. Pānih úmna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, Jesúsdiĥ nin pah át niĭjĭp wut jĭ:

—**Maá, meém chah wēpni, táini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pānihna, meemdĭh wā úmĭnachah, biáboó ma bejeé,** át niĭjĭp wut jĭ.*

—**Ma úmĭca boĵoó! Bĭh meém queejwādiĥ bid jwuhni caá. Obohjeéhtih, meemdĭh wā táut mæmáchah,**

* 5:3 Mt 13.1-2; Mr 3.9-10; 4.1 * 5:5 Jn 21.3 * 5:6 Jn 21.6 * 5:8-10 Job 7.19-20; Sal 39.13; Is 6.5

queejwádh ma bidat pah muntih, cáacwáboodih bidnit, wíh doonádh ma naóhbpna caá, weemdíh jepahna, wíhwá í jumat pínah niijná, Jesús caandíh át niijíp wut jí.

Simón á úumat bíc yoobó á pej jumnitbut ít úumap wut jí. Santiago, Juan wut jí á pej jumnit. Queét chénewá Zebedeo weh wut jí.¹¹ Pániha, jwúb nían juibínit, queét nihát ílh tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jí.

*Bácah moópnidih Jesús á booaat
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

¹² Jesús bíh títchiboó á jumachah, bácah moópni á pebh át juibínap wut jí. Pánih juibíni Jesúsdih ennít, á wépatdih jéihna, páah yoh nájnit, nin pah át níj úábup wut jí:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wut jí.

¹³ Páant á niijíchah joinít, Jesús caandíh teo jáhanit,

—**Júu! Wéinit, meemdíh wá booana caá,** át niijíp wut jí.

Páant á niijíchahjeh, moopát nihát át nuumáh bejep wut jí.¹⁴ Pániha, Jesús caandíh nin pah át wép níj naáwáp wut yuh jí:

—**Bitadih naóhcanjeh, sacerdotedih míh bácah á jwúb nuumátdih jútudíh ma bejeé. Moisés á wutatji pah sacerdotewá í cáo wáhat pínah niijná, chéne jopwádh ma wáhuú, Dios meemdíh á booaatjidih í jéihyat pínah niijná,*** át niijíp wut jí.

¹⁵ Obohjeéhtih, páant á niijíchah joiná yuhna, bejnit, dawá cáacwádh át naóh peetép wut jí. Páant Jesús á chájat dooná chah át wüt yáanap wut jí. Caán doonádh joinít, á naáwátdih joyát túut niijná, í wunatdihbut á booaat pínah niijná, dawá á pebhna ípí wáac juibínap wut jí.¹⁶ Obohjeéhtih, Jesús cáac wihcapboó, á ípdih úúbúdh ápi bejep wut jí.

*Jéih yoocannidih Jesús á booaat
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

¹⁷ Bíh yeó jáap Jesús cáacwádh á bohénachah, fariseowá, Moisés á wutatjidih bohénitbut ít joí cháudap wut jí. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén títchimatbut bejnit, ítát juibínap wut jí. Jesús á bohénachah, dawá joiná ít chájap wut jí. Dios cáacwádh booaat wépatbut Jesúsdih búdí át jumap wut jí.¹⁸ Páant á bohénachah, biquína neoná jéih yoocannidih á lajat chóojíh Jesús pebh ítih beo waad béj jwejíhip wut yuh jí.¹⁹ Obohjeéhtih, dawá muúdh í yáo yapachah ennít, chah bóo coahna caandíh ít beo páuh laab béjep wut jí. Pánih páuh laab juibínit, biquína jeé naanádh úb

jwej, ít chájnit, jéih yoocannidih á lajat chóojíh Jesús pebh ít cádah deyanap wut jí.²⁰ Pániha, caán á booaat wépatdih í jenah joyátdih jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jí:

—**Ma yéejatdih wá yohna caá,** át niijíp wut jí.

²¹ Páant á niijíchah joinít, Moisés á wutatjidih bohénit, fariseowábut íjnit, queétjeh nin pah ít níj jenah joyóp wut jí: “¿Dedé cáac tigaá nin? Diosjeh yéejatdih á jéih yohna caá. Pániha, ninboó cáacjeh jumna yuhna, ‘Ma yéejatdih wá yohna caá’, niijná, ‘Dios wá jumna caá’, níj yeena caá á chájap”, queétjeh ít níj jenah joyóp wut yuh jí.

²²⁻²⁴ Páant í níj jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át níj naáwáp wut jí:

—**¿Dépanih tigaá páant yéejép ní níj jenah joí? ‘Ma yéejatdih wá yohna caá’, wá niijíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ní níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma níh nūhuú. Ma nájatdih úbnit, ma yáac cháí bejeé’, wá niijíchah, caán á bejchah ennít, wá niiját yoobópdih á jumatdih ní jéihbpna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wépat wá bíbohátidihbut ní jéihbpna caá. Weém nihát cáacwá úud jeé, Dios á wahni nin baácdih moondíh jéih booanít, í yéej chájatdihbut wá jéih yohna caá. Páant wá jéih yohatdih yeéb ní jéihyat pínah niijná, nin pah wá cháj jéitbipna caá,** Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Páant níj péanit, jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jí:

—**Ma níh nūhuú. Ma nájat chóodih úbnit, míh muúboó ma jwúb bejeé,** Jesús caandíh át niijíp wut jí.

²⁵ Páant á niijíchahjeh, nihát í enechah, jéih yoocanniji níh níh, á nájat chóodih úbnit, áih muúboó át jwúb bac bejep wut jí. Pánih bejnit, Diosdih búdí át wéi naáwáp wut jí.

²⁶ Páant á bac bejchah, Dios á en wáhi bej, búdí jenah joinít, queétdih bíc yoobó Diosdih ít wéi naáwáp wut jí.

—**En yuh bacá! Búdí náhníat pínahdih buu jwí enna caá, ít míc niijíp wut jí.**

*Jesús Levídh á júúwát tútat
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)*

²⁷ Pánihat táttimah, Jesús wá caán títchidih jumnitji bac bejnit, bíh títchina ít bejep wut jí. Caán í bejni namá jwéejdih Leví wüt jumni á tewat tólihboó át cháudap wut jí. Caán Romanowá maata í úábát túatni náodih úbh wáhi át jumap wut jí. Pániha, Levídh ennít, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jí:

—**Wájeéh ma péé júúwá,** át niijíp wut jí.

* 5:14 Lv 14.1-32

²⁸ Páant ã niijchah joinít, ñah ñah, ãih tewatdih cádahni, Jesúsjeéh át bejep wut jì.

²⁹ Pánihat túttimah, Leví ãih nuúboó Jesúswádh át numah jeémép wut jì. Caán ã nihah pah dawá nuódih úubh wáhnitdih, bita ã chéenwádhbut át numah jeémép wut jì. ³⁰ Páant Jesúswá ñjeéh ñ jeéméchah ennit, fariseowá, Moisés ã watatjidih bohénitbut queétdih ñ ñijip wut jì. ñjnit, Jesús ã bohénitdih nin pah ñt níj jüihñup wut jì:

—¿Dépanihna queét dinero nuumnitjeéh, yéej chájnitjeéhbut jeémp babh tigaá ñi cháj? ñt niijíp wut jì.*

³¹ Páant queétdih ñ niijchah joinít, Jesúsboó nin pah át níj jepahap wut jì:

—**Tubúp cháúhcannti cohnidih ñpí bidcan caá. Wannitjeh caá caandih ñ bidip.**

³² Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jehah joinít, teo wáacni pínahdih ñpí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wá yéejatdih jgahnit, wá túut nuúmihna caá’, níj jehah joinít caá teo wáacni pínahdih ñ bidip. Pánihna, ‘Yeejépwá caá jwít’, níj jehah joinítidih teo wáacadih wá jéúwáp be, ñ yéej chájatdih jgahnit, túniwoodih ñ túut nuumát pínah níjñá, Jesús át niijíp wut jì.

Jeémp jwuhcatdih Jesúsdih ñ úubh joyát (Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Páant queétdih ã níj át túttimah, queét Jesúsdih nin pah ñt jwáub níj úubh joyóp wut jì:

—Dios ã watat pah jwí nuowá ñpí jeémp jwuhcap jì. Juan ã bohénitbut, fariseowá ñ bohénitbut páant ñ chájna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh ñ jeémp? ñt níj úubh joyóp wut jì.

³⁴ —**Nin pah caá ã jumap:** Téihya chéoni ã numah jeémnit bícdih ã jum jwuhchah, jgahcan, ñpí túi wéi jeémpna caá. Páant tigaá, wájeéh jum jwuhna, wá bohénit ñ túi wéi jeémpna caá.

³⁵ Obohjeéhtih, bita caandih ñ ub bejat túttimah, ã chéenwá jgahnit, ñ jeémp jwuhcan níit. Pánihat pah bita weemdhí ñ ub bejat túttimah bách, wá bohénitjeéh wá wihcáh, queébtat ñ jeémp jwuhcan níit, Jesús queétdih át níj jepahap wut jì.

³⁶ Ded pah jwí jeémp jwuhcatdih jwí nuowá ñ watatdih, ãih jáap bohéátjñ fariseowá ñ widihichah enna, Jesús queétdih nin pah át jwáub níj bohénap wut jì:

—**Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojñ máa yégueh chóodih nah wai báudhdát ã náahcan caá. Páant ñi chájachah nihna, caandih ñi chocat túttimah, jñnt bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá, jwí nuowá ñ naawátjidih, wñh jáap bohéátjñ wid naóhcat caá náahap.** ³⁷ Pánihat dée, pah jwuhcanni iguñh

macdih nuñáp chóojñ ñ chájniji máa wuh wuúhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguñh mac pahna, máa wuh wuúh jéih yúhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah áta buud tagaá. ³⁸ Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wuúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguñh mac, caandih yáacni chóobut ñ túi jambipna caá. ³⁹ Obohjeéhtih, ded máa iguñh macdih ã babhbat túttimah, pah jwuhcanni macdih babhbñcan, ‘Máa mac chah túni beé’, ã niijbipna caá. Pánihat pah cáacwá wá jáap bohéátjñ náahcan, ‘Jwí nuowá ñ bohéátjiboó chah ã túyap be’, ñ niijbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jì.

6

Chooát yeó jáapdih ded pah ñ chájat pínahdih Jesús ã bohéát

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Bíic chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át numah chóop yap bejep wut jì. Pánih bejna, ã bohénit trigodih úucnit, ãih chóodih jéqué yohnit, ñt jeémp bejep wut jì.* ² Páant ñ chájachah ennit, bíquína ñjeéh bejnit fariseowá ñjnit, Jesúsdih nin pah ñt níj jüihñup wut jì:

—¿Dépanih tigaá jwí chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ñ teo? Pánih teona, Dios ã watatdih yap yohna caá ñ chájap, ñt niijíp wut jì.

³⁻⁴ Páant ñ niijchah joinít, “Wá bohénit ñ yap yohcan caá”, níj át túut níjñá, Jesús queétdih nin pah át níj jepahap wut jì:

—**Davidji ã bohénit bícdih nuugúp wanna, Dioih muaná waadnit, sacerdotewá Diosdih ñ wáhniji pandih át jeémép wut jì. Pánih jeémpna, ã bohénitdihbut át wáhap wut jì. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewájeh ñ jeémát pínah át jumap wut jì. Dios watna, bitadih caán pandih át jeémát tútcap wut jì. ¿Davidwá páant ñ chájatdih Dios naawátidih ñ daacni nuódih ñi bohécannit jñí? Caán pandih ñ jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi túi chájcan beé’, át níjcap taji.* Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wá bohénitbut Diosdih ñ yap yohcan caá.* ⁵ Weém, nihah cáacwá úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah ñ chájat pínahdih wá jéih wutna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jì.**

Téihya ágahnidih Jesús ã booaát

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Bíih chooát yeó jáapdih Jesús judíowá ñ míc wáacat muaná waadnit, ã bohénachah, caandih joinít cáacwá cátiñ téihya ágahni

* 5:30 Lc 15.1-2 * 6:1 Dt 23.25 * 6:3-4 1S 21.1-6

* 6:3-4 Lv 24.9

āt jumap wat jī. Āih jéihyepmant bóo muj nah át ághap wat jī. ⁷ Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowābut Jesúsdiĥ it en ñuunáp wat jī. Chooát yeó jáapdiĥ yuhna, Jesús téihya ághannidih ā boooanachah, caandih naóh yacat túut niijná, enihna it chāĵap wat jī. ⁸ Obohjeéhtih, Jesús páant ī jenah joyátdih jéihnit, téihya ághannidih nin pah át niijíp wat jī:

—**Ñah ñuhnit, nit cātih ma juí ñuhuá,** át niijíp wat jī.

Páant ā niijíchah joinít, ñah ñuhnit, queét cātih át juibí ñuhap wat jī. ⁹ Pánihna, caandih naóh yaquihnitdih nin pah át niijí wábh joyóp wat jī:

—**Yeéb ñi jenah joyóchah, ĵwí chooát yeó jáapdiĥ Dios jwiitdih ded pah tigaá ā wat? Ĵtúi chāĵatdih niit ā watap? Ĵyeejép chāĵatdih niit ā watap? Ĵwánnidih ā booaat túut niit? ĴCāacdih ā mao yohat túut niit?** Jesús queétdih át niijíp wat jī.

¹⁰ Páant niijnít, ī jepahatdih páina, Jesús queét nihatdih át en behap wat jī. Ī jepahcah ennit, téihya ághanniboodih nin pah át niijíp wat jī:

—**Míih téihyadiĥ ma yoo dawuá,** át niijíp wat jī.

Páant ā niijíchah joinít, āih téihyadiĥ át yoo dawáp wat jī. Páant ā yoo dawáchahjeh, āih téihya át túyah bejep wat jī.

¹¹ Obohjeéhtih, queét Jesúsdiĥ naóh yaquihnitboó caandih ā booaatdih ennit, búdí it ĵijip wat jī. Pánih ĵijnit, nin pah it múic niijí wábh joyóp wat jī: “Ded pah tigaá caandih chāĵat náah?” it múic niijíp wat jī.

Jesús doce ā naáwát túutnit pínahdih ā ñíwat

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Pánihat táttimah, biih yeó jáap Jesús jeéboó Diosdiĥ wábhúdiĥ át bejep wat jī. Nihat chei át wábh daa juúwáp wat jī. ¹³ Daanachah, ā naáwátidih jói péenitdih bid bojnít, doce ā bohé bejnít pínahdih át ñíwip wat jī, āih doonádiĥ naóhniit ī jumat pínah niijná. ¹⁴ Nit wat jī ā ñionit: Simóndih ñionit, Pedro ā wát át búahdhap wat jī. Simón úud Andrésdiĥbut át ñíwip wat jī. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomásdiĥbut át ñíwip wat jī. Biĥ Santiago Alfoe wáúhdih ñío, biĥ Simón Celote poómpdiĥ bóodiĥ ñío, ¹⁶ Judas biĥ Santiago wáúhdih ñío, Judas Iscariote Jesúsdiĥ enñicannitdih duó wáini pínahdiĥbut át ñíwip wat jī.

Dawá cāacwádh Jesús ā bohéát

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Pánih ñío péa jwáub dei jüóhniit, jeé ñaj yacapboó át chāo ñúhup wat jī. Páant ā chāo ñúhupboó ā naáwátidih dawá jói péenit jum, dawá bitabat it jumap wat

jī. Queét jumnit Judea baácdiĥ moón, Jerusalén tútchidih moón, búdí muj jwéejdiĥ jumni Tiro tútchi, Sidón tútchidih moonbát it juibínap wat jī, ¹⁸ Jesús ā bohénachah joyát túut niijná, ī wánatnadiĥbut ā booaat pínah niijná. Nemép jumnitbut it juibínap wat jī, nemépwádiĥ ā bacat túutat pínah niijná. ¹⁹ Booaat túut niijná, queét nihat Jesúsdiĥ it juibí tewíhip wat jī. Caandih ī juibí teonitdih ā wépat ā chāúúchah, nihat it boonap wat jī. Pánihna, wánnitjibut, nemép jumnitjibut it tái jumap wat jī, búca.

Dioĥ cāacwá ded pah ī jumat pínahdih ā bohéát

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jesús ā bohénitdih ennit, nin pah queétdih át niijí bohénap wat jī:

—**“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios ā teo wáacatdih bidnitdih Dios ā wéi enna caá. Pánih wéi ennit, yeebdih ā teo wáacbiĥna caá, Dios ā maáh jumapboó ñi túi jumat pínah niijná.**

²¹ **“Yeéb buu nuugúp wánnit panihnitdih Dios ā wéi enna caá. Pánih wéi ennit, yeebdih ā teo wáacbiĥna caá, wud jumnit pah ñi túi jumat pínah niijná.**

“Buu yeéb júinítidih Dios ā wéi enna caá. Pánih wéi ennit, ā teo wáacbiĥna caá, ñi tái weñat pínah niijná.

²² **“Weém nihat cāacwá úud jeédiĥ ñi jepahat júb bita yeebdih enñican, yeejép naóhniit, fiĥ poómpmant ī bacanachah, Diosboó yeebdih wéi ennit, ā teo wáacbiĥna caá.*”** ²³ Páant ñi yapachah yuhna, caandih ñi cádahcatji júb Dios pebhboó ñi juibínachah, túinidih ā wáhat pínahdih jenah joinít, ñaáp ñahnit, búdí ñi weñé. Pánih chāĵnit ī nuowábut Dios naáwátidih naóh yapanitjidih biic yooó yeejép it chāĵap wat jī. Páant queétdih ā yapat pahjeh muntih yeebdihbut yeejép ā yapachah yuhna, ñi weñé.*

²⁴ **“Obohjeéhtih, yeéb dawá bíi dée bíbohniit, Dios ā teo wáacatdih bidcannit, buu nin baácbóo jumna pohba ñi wéina yah caá. Táttimah, Dios ā peéĥ chāĵachah, búdí moh yéejnit ñi jumbiĥna caá.**

²⁵ **“Bita yeebbát buu dedé ñi náahatdih bíbohniit, wud jumnit panihnit ñi jumna caá. Obohjeéhtih, táttimah, Dios ā peéĥ chāĵachah, tub nuugúp wánnit panihnit, búdí moh yéejnit ñi jumbiĥna caá.**

“Bita yeebbát ñi weñat pínahdihjeh chāĵnit, buu búdí wéi jwahnitji, Dios ā peéĥ chāĵachah, búdí ñi juibíĥna caá.

²⁶ **“Diosdiĥ jepahcannitboó yeebdih ī túi wéi naáwáchah, ĵñi túi chāĵa chaáh! Pánihat dée pah jon játih ī nuowábut**

‘Dios naawátdih naóh yapanit caá’, ni-ijná yuhna, yee naóhntiboodih ípí túi wēi naawáp wut jī. Pánihna, ſi túat nuumcáh, Dios yeebdíhbut á peéh chājipna caá’, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

“Yeebdíh enihcannitdih ſi túi oyoó”, Jesús á niij bohéat

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Obohjeéhtih, yeeb weemdíh joinítdih nin pah wá naóhna caá: Yeebdíh enihcannitdih oinit, ſi túi chājaá. ²⁸ ‘Meemdíh yeejép á yapa naáh’, yeebdíh niijnítdih, ‘Dios meemdíh á túi chāja naáh’, ſi niij jwúbanaá. Yeebdíh yeejép chājnitdih, Diosdih ſi uúbú, queétdih á teo wáacat pínah niijná. ²⁹ Yeebdíh íjnit, bíic buwá páo tíibdih maonidih, bíih buwámantbut ſi jéutá, mawíhna, á jwúb mawat pínah niijná. Níih cábuh jweyát chóodih déuc wáinidih, á náahachah, níih japih bóo chóodihbut ſi wáhuú. ³⁰ Ded moh yeejni á náahatdih á uúbúchah, ſi wáhuú. Ded níih bíi déedih déuc wáinidih, ſi jwúbaat túatca bojoó. ³¹ Bitá yeebdíh í túi chājat pínahdih ſi náahat pah, yeebút bitadih ſi túi chājaá. Queét yeebdíh í túi chājcah yuhna, yeebboó queétdih ſi túi chājaá.*

³² “Yeebdíh oinitdihjeh ſi oi jwúbanchah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó queétdih oinitdihjeh ípí oi jwúbana caá. Pánihna, queét í oyat chah yeebboodih bitadih oyat caá náahap. ³³ Yeebdíh túi chājnitdihjeh ſi túi chāj jwúbanchah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit bíic yooobó í chājna caá. ³⁴ ‘Wá wayát pah bóo á jwúbabipna caá’, niij jenah joinit, núodih ſi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwá yuhna, bitadih páant ípí wainá caá. ³⁵ Obohjeéhtih, yeebdíh enihcannitdih ſi oyoó. Í túi chāj jwúbaat pínahdih bidcanjeh, táinidih ſi chājaá. Núodih náahnit í uúbúchah, í jwúbaat pínahdih bidcanjeh, ſi wayaa. Pánih chājna, Dios weh ſi jumachah, ‘Ma túi chājna beé’, niijnit, caanboó yeebdíh táini á wáhibna caá. Caandíh ‘Túina caá’, niijcannitdih, yeejép chājnitdihbut Diosboó á túi chājna caá. Páant á chājat pah bíic yooobó níi chājat pínahdih yeebdíh á watna caá. ³⁶ Dios jwí íp yeebdíh jġgah ennit, á teo wáacat pahjeh muntih, yeebút bitadih jġgah ennit, ſi teo wáacá”, Jesús át niijip wut jī.

“Yeejépwá caá”, bitadih niij jūihcat
(Mt 7.1-5)

³⁷ “Meém yeejép caá’, bitadih ſi niijcá bojoó. Páant ſi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, á niijcán níit. Bitá í yeej chājachah, ‘Meemdíh peéh chājat caá náahap’, ſi niijcá bojoó. Páant ſi niijcáh nihna, Diosbut yeebdíh bíic yooobó áta niij tágaá. Bitá í yeejatdih ſi náhnica bojoó. Páant ſi náhnica, Diosbut ſi yeejatdih á náhnican níit. ³⁸ Bitadih ſi túi wáhuú. Níi túi wáhuuchah, Diosbut yeebdíh á túi wáhibna caá. Búdi bégupeidih becchidih jui cáj waó bíi chājat dée á wáhibna caá. Ded pah yeeb bitadih níi wáhat pah bóojeh muntih, Diosbut yeebdíh á wáhibna caá.

³⁹ “Jéih encanni bíih jéih encannidih á duó wáyachah, íit jumapboó hejna, queét chénat pah bíicdih í buug yácbipna caá* ⁴⁰ Jáap bohéni caandih bohéni chah á jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihát á jéihyat pínahdih á bohé péanit, caandih bohénidih bíic yooobó á jéihbipna caá. Pánihna, yeeb bitadih duó wáihna, wá naawátdih jwíh túi bohéat caá náahap, jéih encannit dée ſi jumcat pínah niijná. Pánihna, wá naawátdih túi jéihnit, wá bohéat pah muntih bitadihbut ſi túi jéih bohébipna caá.*

⁴¹ “Nin pah yeeb níipí chājna caá: Níi déedih bainí quíib becát á jumachah, caanbítdih ſi túi enna caá. Caán bainí oj á jumachah yuhna, ſi enat pah, ſi dée á yeejatbitdih níipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdi quíib becát á jumachah yuhna, caandih ſi jéih encan caá. Caandih ſi jéih encat pah, búdi yeejép chājna yuhna, ſi míic jéih encan caá. ¿Dépanih tigaá páant ſi chāj? ⁴² Yeebdíh búdi quíib becát panihni á jumachah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weémboó meemdíh wá póoj yohbipna caá’, níipí niijná caá. Pánihat pah, búdi yeej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tubit yeejép chājna caá ma chājap. Caandih ma cádahaá’, níipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeeb yeejép chājnit jumna yuhna, búdi ſi yeej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí í yeej chājatdihjeh ſi jenah joi? Yeeb yeejépwáá, ſi yeej chājatdih jwíh cádahat caá náahap. Páant ſi túat nuumát túttimah, ſi dée á yeejatdih ſi jéih cádahat tútibna caá”, Jesús át niijip wut jī.

Máa quehe ded pah á jumat
(Mt 7.17-20; 12.33-36)

⁴³ “Ded táini nah yeejép dahna á quehchah, yeejép nahbut táini dahna ápí quehcan caá ⁴⁴ Pánihna, ded pah máa nahna á jumatdih jéihíhna, áih quehe dahnadih

enat caá náahap. Nemép óot nahdíh higo wút jumni dahnadíh ñipí bidcan caá. Ei náhdih iguúh ñipí bidcan caá.*
⁴⁵ Pánihat dée pah túini cáac á táí jenah joyát jíb, túinijeh á naóhbična caá. Obohjeéhtih, yeejép cáac yeejép á jenah joyát jíb, yeejépeh á wéhebična caá. Pánihna, cáac ded pah á jenah joyát bíic yoo bó á naóhbična caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

*Chéne muú teonit naáwát
 (Mt 7.24-27)*

⁴⁶ “¿Dépanihna, ‘Maá’, weemdíh niijná yuhna, wá wutatdíh ñi jephacn? ⁴⁷ Ded wá bohéatdíh joinít, jephanna, nin pah á jumna caá: ⁴⁸ Muú cháj pooni panihni á jumna caá. Túí jenah joini jwamúp baácdih numah baád waadánit, áih jagápdih á táí dodhdop be. Pánih cháj péaat túttimah, muj daabáchah yuhna, áih muú táí chájni jumna, á mónocap be. ⁴⁹ Obohjeéhtih, ded wá bohéatdíh joini yuhna, jephacanni táí jenah joicánni muú chájni panihni caá á jumap. Caánboó óon jihbitjeh baád waadánit, áih jagápdih á dodhdop be. Pánihna, caán muudíh á péaat túttimah, muj á jwíh daabáchah, áih muú táí chájni nihcah, chéwat boloh bejnit, áac bejna, á boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

7

Soldadowá í maáhdih teo wáhnidih Jesús át booaat

(Mt 8.5-13)

¹ Páant cáacwádh bohé péanit, Jesús Capernaum tútchiboó át bejep wut jī. ² Romano cien soldadowá í maáh Capernaum tútchidih át jumap wut jī. Caandíh teo wáhni á oini bádí wánná át chájap wut jī. ³ Pánihna, Jesús á juibíat doonádih joinít, judíowá í maátadh Jesús pebhna át wahap wut jī, caandíh teo wáhnidih boonadíh á bejat pínah niijná. ⁴⁻⁵ Páant á wahachah, judíowá í maáta Jesús pebhna juibínit, bádí wáhbhna, nin pah ít níj naáwáp wut jī:

—Jwiítdih wahni túini caá. Jwiít judíowádh táí oinit, jwí múc wáacat muudíh chájat pínah dinero á wáhpur jī. Páant á táí chájat jíb, caandíh ma teo wáac júúwá, ít niijíp wut jī.

⁶⁻⁷ Páant í niijíchah joinít, Jesús íjeéh át bejep wut jī. Pánih bejnit, cien soldadowá í maáh pebhna í toáh juibínachah, caán bita á chéenwádh wáhnit, nin pah át níj naáwát túatup wut jī: “Maá, weem cháh wépmi ma jumuchah jéihna, ma pebhna juibícan, ‘Wíh muudíh ma waád júúwá’, niijní dée nihcan caá. Meemdíh wá tac buugáihcan caá. Pánihna, yuúpmahjeh jumna, ma wépatjīh

weemdíh teo wáhnidih ma booanaá. ⁸ Wá chah jumnit bita maáta weemdíh í wátna caá. Weembát soldadowádh wátni caá. Bíicdih ‘Ma bejeé’, wá niijíchah, ápi bejna caá. Bííhdih ‘Ma júúwá’, wá niijíchah, ápi júúhna caá. ‘Nindih ma chájaa’, weemdíh teo wáhnidih wá niijíchah, ápi chájna caá. Pánihna, ma wutat wépatdihbut wá táí jéihna caá. Ma wutuchahjeh, weemdíh teo wáhni á boobipna caá”, cien soldadowá í maáh á chéenwá Jesúsídh ít níj naóh yapanap wut jī.

⁹ Páant í niijíchah joinít, caán soldadowá í maáh “Jesús caandíh á boobipna caá”, á níj jenah joyádh jéihnít, Jesús bádí át welep wut jī. Pánih wéinit, ájeéh péenitdih tac páud ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Caán soldadowá í maáh judío nihcan yuhna, weemdíh á táí jenah joyát yeeb judíowáboodíh á yapna caá, át niijíp wut jī.

¹⁰ Pánihna, soldadowá í maáh á wáhnitji áih muudíh í jwáub juibínachah, caandíh teo wáhni booni átát jumap wut jī.

Éemp wánnih mi wáwhjídih Jesús á booaat

¹¹ Túttimah, Naín wát jumni tútchina Jesús wá ít bejep wut jī. Dawá cáacwábat íjeéh ít péenap wut jī. ¹² Pánih bejnit, Naín tútchi jéc pebh í toáh juibínachah, caán tútchidih moón wanni bácahjidih yohat túut niijná, caandíh í ub bac júúwáchah, Jesús wá queétdih ít jwááap wut jī. Beh wíli éemp wánnih mit jumap wut jī. Mi wáwh bíic jumni át wáhpur wut jī. Dawá cáacwábat míjeéh ít ñuun bác júúwáp wut jī. ¹³ Páant í júúwáchah ennit, Jesús caántdih jígah ennit, nin pah át niijíp wut jī:

—Ma júúca bojoó, át niijíp wut jī.

¹⁴ Páant niijnít, wánni áih bácahí lajni naadíh á tewechah, caandíh beonit ít cháo ñáhpur wut jī. Pánih teonit, “**¡NÉMÉ, ma boopud júúwá!**” wánnidih át niijíp wut jī.

¹⁵ Páant á niijíchahjeh, wánniji jwáub boopud chéudnit, át wéhenap wut jī. Páant á boonachah, Jesús beh wílidih nin pah át niijíp wut jī:

—Dáa, ma wáwh á jwáub boona caá, páant muntih, át niijíp wut jī.

¹⁶ Páant á boonachah enna, nihát cáacwá wáhi bejnit, Diosdih bádí ít welep wut jī.

—Dios naáwátdih wépm naóh yapani át jui tágaá. Dios jwiít áih cáacwádh teo wáacadih át jui tágaá, ít múc niijíp wut jī.

¹⁷ Páant á chájatji doonádih nihát Judea baác, pehbhit jumni baácnadibbut ít naóh peetépm wut jī.

*Juan Daabáni ú wáwh joyát túttat
 (Mt 11.2-19)*

¹⁸ Jesús páant á chájatji dooná Juan Daabánidibbut át juibínap wut jī. Caán nemat

muáboó ã jumuchah, ã bohénit caandih ít juibí naáwáp wut jí. 19 Páant í naáwáchah joinít, chénewã ã bohénitdih Jesús pebhna át wahap wut jí. “¿Meém Dios ã wahni, jwiít judíowã jwí páini níit? ¿Bíihdih bidat níit náahap?” queétdih át níj uábh joyát táutap wut jí.

20 Páant ã níijíchah joinít, Jesús pebhna ít bejep wut jí. Caanná juibínit, Jesúsdih nin pah ít níijíp wut jí:

—Juan Daabáni jwiítidih wahnit, nin pah ã níj uábh joyát táutap be: “¿Meém Dios ã wahni, jwiít judíowã jwí páini níit? ¿Bíihdih bidat níit náahap?” jwiítidih ã níj át táutap be, Jesúsdih ít níijíp wut jí.

21 Í juibínachahjeh, Jesús dawá cáacwádh dih booana át chájap wut jí. Nemép jumnitdihbut booa, dawá jéih encannitdihbut át booanap wut jí. 22 Juan ã wahnit í níijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih át níj jepahap wut jí:

—Ded pah ñi enatji, ñi joyátjidihbut Juandih naáwádh ñi bejeé. ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bej-cannitjidihbut ã booana beé. Bácah moópnitji, wanah bejnitjidih yah buca ã booanap be.* Moh yéejnitdih ã táí ubat pínah doonádhbut naóhna ã chájap be.* 23 “¿Ded weemdh táí jenah joí cádhacandih Dios ã wéi enna caá!” Jesús ã níijíp be’, Juandih níj naáwádh ñi bejeé, Jesús queétdih át níijíp wut jí.

24 Juan ã wahnitji í jwáub bejat túttimah, Juan ded pah ã jumatdih cáacwádh dih nin pah Jesús át níj naáwáp wut jí: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipí cháj, muú wihcap-boó bejna? ¿Jíwi jeém yíip déedih johlit ã joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánhichah beé. Det biáboó í naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcanejeh yoobópdih ápi naáwáp wut jí. 25 Pánih jumnidih bidcan, ¿táini yégueh duonidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, táini yégueh duonít, dawá bií dée bíbohni, maátaih muáboó ípi jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé. 26 Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwátdih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi cháj? Páant tigaá Juan ã jumap. Bita naóh yapanit chah ã jumna caá. 27 Juan ã jwiíh naóh waawát pínahdih jon játih nin pah ít níj naóh daacáp tají:

‘Á wáúhdih Dios nin pah ã níijíp be: “Ma játih wá naáwátdih naóh waóhni pínahdih wá wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, í jepahat pínah níjina”, Dios ã níijíp be’, át níj daacáp tají. (Mal 3.1)

28 “Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã jumna caá. Obohjeéhtih, buú láa páant ã jumuchah yuhna, Dios ã maáh jumapna ded oboh jumnijiboó Juan chah ã jumbipna caá”, Jesús queétdih át níijíp wut jí.

29 Juandih í nemat pínah játih, ã bohéatdih joinít, nihat cáacwá, Romano maata í uábát táutni néodih uábh wáhnitbut, Juandih ítát daabáát táutap wut jí. Páant Diosdih jepahnit í jumuchah, Jesúsboó ã níijíchah joinít, “Dios ã wutat yoobópdih caá”, ít níijíp wut jí. 30 Obohjeéhtih, fariseowá, Moisés ã wutatjidih bohénitbut, Juandih daabáát táutcan, Dios queétdih ã náah yacat pínahdih ít náahcap wut jí.*

31 Páant í jumatdih jéihnit, Jesús nin pah át jwáub níj naáwáp wut jí: “Buú láa moón weemdh jepahcannit, nin pah ñi jumna caá: 32 Yoahdh tíohnit wébit pah caá ñi jumap. Tíoh cháudnit, nin pah ípi míc níj júhna caá: ‘Jwí pelat póoj tíhwichah yuhna, yeebboó ñi búudihcan beé. Wánnitdih jwí jái tíhwichah yuhna, ñi jái wáaquíhcan beé’, í míc níj júhna caá. 33 Páant í chájat pah, yeebbat bíc yoobó ñipí chájna caá. Juan Daabáni cáacwájeéh jeémpan, poonidihbut ápi babhcap jí. Páant ã chájcah enna, ‘Nemép jumni caá’, níj jáihnit, ã bohéatdih ñi jepahcap jí. 34 Obohjeéhtih, weém, nihat cáacwá úud jeé cáacwájeéh jeémpanit, wápi babhna caá. Páant wá chájachah ennit, ‘Eneé. Nin búdi jeémpani, máihni caá ã jumap. Romanowá í uábát táutni néodih uábh wáhnit, yeejép chájnit bíicdih ápi pej jumna caá’, níj jáihnit, weemdhbut ñi jepahcan caá. Páant níj júhna, wébit pah caá ñi jumap. 35 Obohjeéhtih, ded pah Dios ã wutat pah wá táí chájachah enna, ã jenah joyát yoobópdih ã jumatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih át níijíp wut jí.

Yad wili chej jumnijih Jesúsdih mi puhwat
36 Bíih yeó jáap bíc fariseo, Simón wát jumni, Jesúsdih át numah jeémép wut jí. Áih muuna juibínit, Jesús ájeéh át jeémép wut jí. 37 Simónih muudih Jesús ã jumap doonádh joinít, queét í jeémécah, caán tútchidih bóli, deoh nah jumni, táí chej jumni yí quítdih mit ub waád juibinap wut jí. Caán quíit al-abastro í níjini jeejli í chájni quíit át jumap wut jí. 38 Pánih ub waád juibínit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih mi oyat júatna, áih jíthcanadh miíh quíib macjli jái chócnit, miíh waó yoócjli mit jöp wíwip wut jí. Pánih cháj péa, áih jíthcanadh nomnit, mi ub jáóhni táí chej jumni yíidih puhnit,

* 7:22 Is 35.5-6 * 7:22 Is 61.1 * 7:30 Mt 21.32; Lc 3.12 * 7:38 Mt 26.7; Mr 14.3; Jn 12.3

mit ñáñap wut jī.* ³⁹ Páant mi chājachah ennit, Jesúsdih ñamah jeémpni Simónboó nin pah caanjéh át niŷ jenah joyóp wut jī: “Nin newé Dios naáwátidih naóh yapani jumna, caandih teonih yeejép mi jamatdih áta jéih tagaá. Jéihnit, caandih áta tewat táutcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ā chājcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, át niŷ jenah joyóp wut yuh jī. ⁴⁰ Páant ā niŷ jenah joyátidih jéihnit, nin pah Jesús caandih át niŷjíp wut jī:

—**Simón, meemdíh bainí wā naáwát táut caá, ded pah mi chājatdih ma jéihyat pínah niŷjíná,** át niŷjíp wut jī.

—Ma naáwá, Bohéní, Simón caandih át niŷjíp wut jī.

⁴¹ —**Biíc newédih chéne neoná dinerodih í wayáp be. Biícboó chéne jópchi ā tewat júbdih pohba waí, biíhboó chéne widh ā tewat júbbitdih ā wayáp be.** ⁴² **Queét chénat pah í wayátjidih í jéih júb chājcah ennit, queétdih wáhniboó ‘Jumu naáh. Ñi júb chājcah, ā táina caá’, queét chénat pahdih ā niŷjíp be. Páant ā chājachah, ¿ded tigaá caandih chah ā oibi?** Jesús Simóndih át niŷjíp wut jī.

⁴³ —Búdí néo wainiboó caandih chah ā oibipna caá, Simón át niŷ jephap wut jī.

—**Yoobópdih ma jephahna caá,** Jesús caandih át niŷjíp wut jī.

⁴⁴ Páant niŷjnit, yad wilidih júut jāhanit, Simóndih nin pah át jwáub niŷ naáwáp wut jī:

—**Ma jenah joyoó. Ma chéen yoobát wā jumachah nihna, miíh meuná wā waád juyáchah, wíih jítchanadih wā chocat pínah niŷjíná, mah weemdíh mata wáh tagaá. Obohjeéhtih, nintboó wíih jítchanadih miíh quíib macjñ jái chócnit, miíh waó yoócñih mi jóp wiwip be.** ⁴⁵ **Wā juyáchah, meém weemdíh púo tiíbdih nomcanjeh, ma táí uábhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdíh mi oyat jéutna, wíih jítchanadih mi nom cádahcan caá.** ⁴⁶ **Wā juyáchah, wíih wao dáhdih yíjñh puoh jáha náicanjeh, ma táí uábhcap be. Obohjeéhtih, nintboó wíih jítchanadih táí chej jumni yíjñh puohnit, mi ñáñap be.** ⁴⁷ **Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Búdí mi yéej chājatjidih Dios át yoh wáh tagaá. Páant ā chājatdih jéihnit, weemdíh búdí mi oina caá. Obohjeéhtih, ‘Bainíjeh wā yéej chājap jī’, niŷ jenah joinít, ā yéejat yohat uábhniiboó bainíjeh Diosdih ā oina caá. Pánihatdih ma táí jenah joyoó,** Jesús Simóndih át niŷjíp wut jī.

⁴⁸ Caandih páant niŷ péanit, caántdih jwáh nin pah át jwáub niŷjíp wut jī:

—**Meém yéejat yohnih caá.** ⁴⁹⁻⁵⁰ **Weemdíh ma táí jenah joyát júb, ma yéejat peéh**

iiguípná ma bejatjí déedih, meemdíh Dios át táí ub tagaá. Pánihna, táí wéinit, ma bejeé, át niŷjíp wut jī.

Páant ā niŷjichah joinít, ájeéh jeémpnit nin pah queéteh ít míc niŷ uábh joyóp wut jī:

—¿Dedé newéna tigaá nin? ¡Yéejat yohat wépatbat ā bíbohna caa! ít míc niŷjíp wut jī.

8

Jesús wádh biquína yaádh í teo wáacat

¹ Táltimah, Jesús tátchina yoobó cáacwádh át táoh bohé jibip wut jī. Dios ā maáh jumát doonádh át naáwáp wut jī. Doce ā bohénitbat ájeéh ít jib bejep wut jī. ² Biquína yaádhbat íjeéh ít pej jum bejep wut jī. Jesús ā boonanít yaádh, nemép jumnitdih ā boonanítbat ít jumap wut jī. María, Mágdala tátchidih bólidih siete nemépwádhíh Jesús ā bacat táutniŷjñ jum, ³ Juana, Maáh Herodesdih teo wáhní Chuzá áabut jum, Susana wát jumnihbat mit jumap wut jī. Dawá bita yaádhbat íjeéh ít pej jum bejep wut jī. Queét yaádh íih dineróñh Jesús wádhíh ít teo wáacap wut jī.*

*Waáh momni naáwát
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)*

⁴ Biíc yeó jáap dawá cáacwá í jumni tátchinamant bejnit, caandih enat táut niŷjíná, Jesús pebhna ít juibínap wut jī. Dawá páant í wáac juibínachah ennit, ā jenah joiní naáwátjñh queétdih bohéna, Jesús nin pah át niŷ naáwáp wut jī: ⁵ —**“Biíc newé waáh momodih á bejep be. Páant ā waáh bojochah, biquí tíbna namádhí ā buug nájap be. Namádhí buug nájni tíbnadih cáacwá í néeh chuñap be. Biíh tíbnadih jwébhewá júohnit, í jeémp beedánap be.** ⁶ **Biíh tíbna, jeejñh yewéni baác jumapboó ā buug nájap be. Buug nájnit, chíih júóhna yuhna, mac ā jópah bejchah, ā wanah bejep be.** ⁷ **Biíh tíbna nemép óot cátiñ ā buug nájap be. Pániñ buug nájni ā chíihichah yuhna, caán nemép óotboó caandih ā chíih yap bejchah, momniiboó mánahnit, ā wanah bejep be.** ⁸ **Obohjeéhtih, biíh tíbna táini baácboó ā buug nájap be. Pániñ buug nájna, chíihnit, ā táí quehep be. Pániñ quehñit, wawána jumát pah cien tíbna ā quehep be”**, Jesús queétdih át niŷjíp wut jī.

Caán naáwátjñh bohé péanit, “**¡Ded molít jumna, ā táí joyó naáh!**” át niŷ ej ñaacáp wut jī.

*¿Dépanih tigaá ā jenah joyátjñh át naóhji?
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)*

⁹ Páant naáwátjñh ā bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ā bohénit ā bohéátjidih ít uábh joyóp wut jī.

—¿Ded pah niŷ naóh bohé tibéé jwiítdih ma chāj? ít niŷ uábh joyóp wut jī.

* 8:3 Mt 27.55-56; Mr 15.40-41; Lc 23.49

¹⁰ Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah át niij jepahap wat jī:

—**Ded pah Dios maáh ā jumatdih bitadīh naóh jwahca naáhdih buu yeebdíhjah wā naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadīh naáwátjīhjah wāpī bohéna caá, weemdīh enna yuhna, ī beh encat pínah, wā naáwáchah joiná yuhna, ī beh joicát pínah niijná. Weemdīh ī jepahíhcat jīib páant ī jumna caá,**^{*} queétdih Jesús át niijíp wat jī.

Waáh momni naáwátidih Jesús ā beh joyáat

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Túttimah, waáh momni naáwátidih ī beh joyát pínah niijná, nin pah Jesús queétdih át jwáub niijíp wat jī: “**Nin pah niij naóhna wā chājap be: Waáh momni tībna Dios naáwát panihni caá.** ¹² **Biquína joinít namaboó buug nájni panihni caá. Dios naáwátidih ī joyóchahjah, nemépwā ī maáh ī joyátjidih ā jenah joyát táutcan caá, jepahcanjah iiguípna ī bejat pínah niijná.** ¹³ **Bitá joinít jeejih yewénibit baácbó buug nájni panihni caá. Dios naáwátidih joiná, ī táí wēi jwahna yuh caá. Obohjeéhtih, īih caolihboó űeh jāap choo bejni panihni ā jumachah, bitaboó queétdih deohnit, ī yēej chājat táutcachah, Diosdih jepah cádahnit, ī jwáub yēej chājna caá.** ¹⁴ **Bitá joinítboó nemép óotna cátih buug nájni panihni ī jumna caá. Dios naáwátidih joinít, ī jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, yeó jāap jumat pah ī chājat pínahdih queét tubit ī náhni dahwana caá. Búdi dinero bíbohadihjah ī wēina caá.** ¹⁵ **Obohjeéhtih, bitá joinítboó táini baácdih buug nájni panihni caá. Dios naáwátidih táí joinít, jwáub náhnina, caandīh ī cádahcan caá. Pánih jumna, Dios ā náahat pah ípī táí chājna caá,”** Jesús át niijíp wat jī.

Jiát dah naáwát
(Mr 4.21-25)

¹⁶ “**Wā bohéat jiát panihni caá. Ded āih jiát dahdih jī péanit, puubát dahjīh āpī páah jwejcana caá. Caan dáhdih chéudat páha numpboobát āpī jīi jwējcana caá. Obohjeéhtih, japboó āpī jīi cáag jwejcana caá, ā yeh iiguíchah, nihah waadnít ī táí enat pínah niijná.**^{*} ¹⁷ **Caán ā yeh iiguíchah, dedé ī bihnijī ā jígohbipna caá. Dedé ī bih chājatjidihbut nihah cáacwā ī enbipna caá. Wā naáwátidih ī bohénachah,**

cáacwā ded pah fīh caolih ā jumatdih ā jéihyana caá.^{*}

¹⁸ “**¡Ni táí chāja chaáh! Ded pah wā naáwátidih joinít, űi táí jepahaá. Ded wā naáwátidih táí joiní ā jwáub náhninachah, Dios caandīh chah ā jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, ā jwáub náhnichah, ā jwīh joyátjidih Dios ā dáuc wáibipna caá,”** Jesús át niijíp wat jī.^{*}

Jesús íin, ā úudwābut caandīh ī bidat
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Caán láa Jesús íin ā úudwābut ā pebhna ítih jūbinap wat yuh jī. Obohjeéhtih, dawá cáacwā ī jumachah, Jesúsdih ít jéih jwááhcap wat jī. ²⁰ Pánihna, bitá caanjīh jumni Jesúsdih nin pah át niijíp wat jī:

—Ma íin ma úudwābut meemdīh bidnit, jóocmant ī pái űuhna caá, át niijíp wat jī.

²¹ —**Ma naáwát táina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wā déewā yoobát ī jumna caá. Dios naáwátidih wā bohénachah, joi jepahnit wā íin panihnit, wā úudwā panihnitbut ī jumna caá,** Jesús caandīh át niij jepahap wat jī.

Búdi johlit, nolihatdihbut Jesús ā yayáat
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Biih yeó jāap Jesús ā bohénitdih jāáj chódih namah waadnít.

—**Chóbe conanaáboó íumdih jwī chúuh bejjīh,** át niijíp wat jī.

Páant niijnít, ít chúuh bejep wat jī. ²³ Páant ī chúuh bejehchah, Jesúsboó át úwup wat jī. Á úwat pónih, búdi johlit át jéuwup wat jī. Pánih búdi nolihat ā jumachah, íih jāáj chóo át daábihip wat jī. ²⁴ Páant ā tobohochah, ā bohénit Jesús pebh juibí wacnit, caandīh nin pah ít niijíp wat jī:

—¡Bohéní, Bohéní, daabná caá jwī chājap! íjwī buudbípna caá! caandīh ít niijíp wat jī.

Páant ī niij wucuchah, jáanit, Jesús johlitdih, nolihatdihbut “**Ma yayaá**,” át niijíp wat jī.

Páant ā niijíchahjah, johlit, nolihatbut bíicmantjeh át yayáh bejep wat jī.

²⁵ —**¿Dépanih tibeé weemdīh űi táí jenah joicán? Jesús ā bohénitdih át niijíp wat jī.**

Páant ā yayánachah en wáhi bejnit, búdi ít úmup wat jī. Pánih úmna, búdi jenah joinít, queétdih nin pah ít míc niij wáuh joyóp wat jī:

—¿Dedé cáacna tigáa nin? Á naáwáchahjah, johlit, nolihatbut ā yayáh bejna caá, ít míc niijíp wat jī.

Gadara baácdih bóo nemép jumnidih Jesús ā booaat

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Páant ā yapat túttimah, Gadara baácbó Jesús wā ít chúuh juibínap wat jī. ²⁷⁻²⁹ Caanná

* 8:10 Is 6.9-10

* 8:16 Mt 5.15; Lc 11.33

* 8:17 Mt 10.26; Lc 12.2

* 8:18 Mt 25.29; Lc 19.26

chúuh juibínit, Jesúswā ī aab béjehchah, caán tátchidih bóo nemép jumni Jesúsdih át jwááh dei jūáwúp wat jī. Caán maatápdih yéguéh duocán, muúdh jéih jumcanjeh, cáac yohopboó āpī jumap wat jī. Maatápdih nemépwā caandih ī déheanap wat jī. Páant ī déheanachah, cáacwā āih téihya colóhnadih, āih jitcha colóhnadihbat itah tōpjīh īt chéwep wat jī. Pánih chéonit, nemat muúboó itih nemep wat yuh jī. Obohjeéhtih, ī chéwatjidih páud wái daj yohnit, queét nemépwā muú wihcapboó caandih ī numah jwei bác bejep wat jī. Pánihna, Jesúswādh jwááh dei juibínit, nemépwādh Jesús ā bacat tūtuchah joinit, Jesúsdih nin pah īt niij űaacáp wat jī:

—¿Jesús, Dios chah wēpni wúuh, dépanihat tút tígaa weemdh páant ma chá? ¿Weemdh ma peéh cháca bojó! át niij űaacáp wat jī.

³⁰ Páant ā niij űaacáchah joinit,

—¿Dedé tígaa ma wát? Jesús caán nemépdih át niijíp wat jī.

Páant ā niijíchah joinit, dawá nemépwā jumna, nin pah át niij jepahap wat jī:

—‘Dawá’ caá wā wát. ³¹ ¡Búdi iigni íitboó jwiítidih ma wahca bojó! īt niij wēp uúháp wat jī. ³² Queét pebh, jeé űaj yacapboó dawá momo muúwā ī bid jeémécha ennit, —Jwiítidih queét muúwā díitna ma wahaá, nemépwā Jesúsdih īt niijíp wat jī. Páant ī niijíchah joinit, Jesús queétdih át bejat tútutap wat jī. ³³ Páant ā bejat tútuchahjeh, nemépwā newéih bácahmant bac bejnit, muúwādh ī waadáchah, űáo dei bej, buug báhnit, muúwā īt chíic wun beedáh bejep wat jī.

³⁴ Páant ā yapachah ennit, muúwādh en daonitjiboó íih tátchina īt jwei jwáub bejep wat jī. Jwei jwáub bejna, ī jwááhnitidih naóhnit, íih tátchidih moondihbat páant ā yapat doonádh īt naáwáp wat jī. ³⁵ Páant ī naáwáchah joinit, cáacwáboó íih tátchimant Jesús ā chájatjidih enedih īt bejep wat jī. Pánih bej, Jesúswā ī jumapna juibínit, nemépwā jumni yéguéh duó, túinijeh jenah joinit, Jesús pebh ā chéuúdachah enna, búdi īt úumap wat jī. ³⁶ Jesús nemépwā jumnidih ā booanachah ennitjiboó, jāap jwiítidih ded pah ā yapatjidih īt naáwáp wat jī. ³⁷ Páant ī naáwáchah joinit, nihat Gadara baácdih moón búdi úumnit, íih baácmant Jesúsdih īt jwáub bejat tútutap wat jī. Páant ī bejat tútuchah joinit, Jesúswā íih jāáj chíona īt jwáub dei bejep wat jī. ³⁸ Páant ī jwáub dei bejehchah, nemépwā jumnijiboó Jesúsdih búdi átih pej jumhíp wat yuh jī.

³⁹ —Wájeéh ma júúwáchah, áta túi ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdh jgah ennit, ded pah wā teo wáacatjidih ma déewādh naáwát tút ni-ijná, ī pehbóo ma jwáub bejeé, Jesús caandih át niijíp wat jī.

Páant ā niijíchah joinit, nemépwā jumni jwáub bej, nihat āih tátchidih moondih caandih Jesús búdi ā teo wáacatjidih át naóh peetép wat jī.

Áih yéguéh chóodih jui teonih, Jairo numdhíhbat Jesús ā booaat (Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Gadara baácmant Jesúswā ī jwáub chúuh juibínachah, dawá múic wáac páanit cáacwā wēnit, queétdih īt jwááap wat jī. ⁴¹ Jairo wat jumni, judiowā ī múic wáacat muúdh en daonit ī maáh, Jesús pebh át juibínap wat jī. Juibínit, bódhica caj yoh űajnit, Jesús āih muúboó ā bejat pínahdh búdi át uúháp wat jī. ⁴² Á nuúm bíic wiliyeh wat jī. Caánt doce jópchi bíbohni, búdi mi wanuchah, caántdh ā booaat pínah niijná, Jesúsdih āih muúhá át bejat tútutap wat jī. Páant ā niijíchah joinit, Jesús Jairojeéh ā bejehchah, dawá cáacwā caandih īt too néeh péenap wat jī.

⁴³ Pánihna, queét cátih bíih wili mácanihat panihat wannihbat mit jumap wat jī. Doce jópchi caán wanatdh mi bíbohochah, ī cohochah yuhna, át yaicáp wat jī. ⁴⁴ Pánih jumna, Jesúh yéguéh chóo yapat waadh táahmant mi juibi tewechahjeh, mi mácanihat panihat wanat át yayáj bejep wat jī. ⁴⁵ Páant mi tewechah, Jesús cáacwādh nin pah át niij uúbh joyóp wat jī:

—¿Déhe tígaa wíh yéguéhdih jui teoni? át niijíp wat jī.

—Weém meemdh wā teocan beé, nihat īt niijíp wat jī.

—Páant Bohéní, dawá meemdh ī too néeh péena caá, Pedroboó át niijíp wat jī.

⁴⁶ Páant ā niijíchah joinit, Pedrodh nin pah át jwáub niijíp wat jī:

—Obohjeéhtih, wanni weemdh jui tewechah, booaat wēpat wíh bácahmant āi bejep be, Jesús át niijíp wat jī.

⁴⁷ Páant ā niijíchah joinit, caandih juibi teonih, jéih jweicán, úum méménit, Jesús pebh mit bódhica caj yoh űajap wat jī. Pánih bódhica caj yoh űajnit, nihat cáacwā ī enechah, ded pah mi juibi teonitjeh boootjidih caandih mit naáwáp wat jī. ⁴⁸ Páant mi naáwáchah joinit,

—Némá, weemdh túi jenah joiná, mat boonap tagaa. Úumcanjeh, wēnit ma jwáub bejeé, Jesús caántdh át niijíp wat jī.

⁴⁹ Páant ā niijíchahjeh, Jairoh muúmant bej, Jesúswā pebhna juibínit, Jairobodih nin pah át niijíp wat jī:

—Jáantjeh ma nuúm mi muájah bejep be. Páant mi wanuchah, bohénidih ma jwáub bejat tútutá, Jairodih át niijíp wat yuh jī.

⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinit,

—Ma úumca bojó. Wā wēpatdh ma túi jenah joyóchah, ma nuúm mi boobipna caá, Jesús Jairodih át niijíp wat jī.

51-53 Túttimah, Jairoih mauna juibinit, i jatih juibinitji wannihdih badi jigahnit, i juuhachah, Jesus at enep wat ji.

—Ni jui cadahaá. Caant wannih nihcan caá. **Ɔona caá mi chajap**, Jesus queédih at niijip wat ji.

Paant a niijichah joinit, mi wunatdih jéihnit, caandih it dehwep wat ji. Queédih paant niij naoh péanit, Jairoih maudih waadnit, ájeéh bejnitdih jóocmantjeh at chawát túutup wat ji. Pánihna, Pedro, Santiago, Juan, wannihji mi manadih pohba ájeéh at waadat túutup wat ji.

54 Pánih waadnit, Jesus wannihih téihyadiah teonit,

—iBainhmaá, ma nah nuhuú! caantdih at niijip wat ji.

55 Paant a niijichahjeh, caant jwúb boonit, mit nah nuhup wat ji. Mi jwúb boonachah, Jesus mi manadih caantdih jeémát at wáhat túutup wat ji. 56 Paant a boonachah, mi mana badi it en wáhi bejep wat ji. Obohjeéhtih, caantdih a booaatjidih bitadiah Jesus at naawát túutcap wat ji.

9

Jesus doce a bohénitdih a wahat (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 Biic yeó jáap doce a bohénitdih Jesus a pebhna bid wáacnit, nemépwádih i bacaat pinah, wannitdihbut i booaat pinah niijná, a wépatdih queétdihbut at wáhup wat ji. 2 Pánih wáh péanit, queétdih at wahap wat ji, Dios a maáh jumatdih i naawáchah, cáacwá i jepahat pinah, cáacwádihbut i booaat pinah niijná. 3 Pánih wahnit, Jesus queétdih nin pah at niij naawáp wat ji:

—Bejna, dedé bií déedih ni ub bejca bojoó. Ioh cajat nah, wuh wúh, jeémát, dinerodih yah buca ni ub bejca bojoó. Ni dawát chóodihjeh ni duo béjeé. 4 Caán tátchidih moondih bohéna, ded ni jwíh waadni maudihjeh ni áwúá. Caanjih moondih bohé péanitjeh caán maudih ni cádah bejeé. 5 Det tátchidih moón yeehdih náhcan, ni naóhni doonádih i jóihchah, bac bejna, i enechah, queétdih Dios a yohat pinahdih i jéihyah pinah niijná, níih zapatosdih too dugnit, becchidih ni péoh mao jéenanaá, at niijip wat ji.*

6 Paant a niijichah joinit, nihat tátchibitna yoobó it bejep wat ji. Pánih juibinit, Dioih táini doonádih nihat cáacwádih naóhnit, wannitdihbut it booaanap wat ji.

Maáh Herodes tabit a umap (Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7 Caán láa Maáh Herodes Jesus a bohénitbut ded pah i chajat doonádih jwúb

joiná, badi at umap wat ji. “Juanji at jwúb boo pud jóh tagaa”, biquína niij, 8 “Elias at jwúb jigoh tagaa”, bita niij, “Dios naawátidih biih naoh yapaniji at jwúb boo pud jóh tagaa”, bitabut it niijip wat yah ji.*

9 Paant i niijichah joinit, Herodesboó nin pah at niijip wat ji: —Weemjéh tíjii Juandih wá waó bóod yohat túutup ji. ¿Pánihna, deih doonádih tigaá wá jwúb jói, páant mantih? at niijip wat ji. Paant niijnit, Herodes Jesúsdihtabít at enhihp wat ji.

Cinco mil cáacwádih Jesus jeémát a wáhat (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Túttimah, Jesus a wahnitji a pebhna jwúb juibinit, ded pah i chajatjidih caandih it naawáp wat ji. Paant i naawáchah joinit, a bohénitjihjeh jumihna, cáacwádih at cádah bejep wat ji. Pánih cádah bejnit, Betsaida tátchina it bejep wat yah ji. 11 Obohjeéhtih, cáacwáboó i bejatdih jéihnit, queétdih it nuun béjep wat ji. I nuun jwááachah, Jesus queétdih wéinit, Dios a maáh jumatdih at bohénap wat ji. Wannitdihbut at booaanap wat ji.

12 Cheyeh doce a bohénit nin pah Jesúsdiht it niijip wat yah ji:

—Nin pehbít tátchinaboó nitdih ma bejat túuté, i áwat tólih pinah, i jeémát pinahdihbut i bidat pinah niijná. Ninjihbitjeh pohba mauna a wihcan caá, it niijip wat ji.

13 —Yeebhéh queétdih jeémát ni wáhuá, Jesus at niij jepahap wat ji.

—Paant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwábitdihjeh jwí bíbohna caá. ¿Queét i jeémát pinahdih jíb chájadh jwí bejmi naniit? a bohénit it niij uúbh joyóp wat ji.

14 (Cinco mil neonájuh it jumup wat ji. Yaádh i weh biicdih चाह it jumap wat ji.)

—Cáacwá poómp jumat pah cincuenta ni chúdad túuté, a bohénitdih Jesus at niijip wat ji.

15 Paant a niijichah joinitjeh, queétdih it chúdad túutup wat ji. 16 Paant i chúdadchah, Jesúsboó cinco pan dahnadih, chéne queejwádihbut abnit, chéi ennit,

—Nin pandih, queejwádihbut ma wáhat táina caá, Paá, a lipdih at niijip wat ji.

Paant niij péanit, pan dahnadih queejwádihbut dajnit, cáacwádih i pááat pinah niijná, a bohénitdih at wáhup wat ji. 17 Pánihna, nihat it tái jeémp chúúup wat ji. I judh jeémpnidih doce wáhdih it ub yac yáwanap wat ji.

“Meém Cristo, Dios a wahnit caá”, Pedro Jesúsdiht a niiját (Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Biih láa Jesus Diosdih uúbh péanit, a bohénitdih nin pah at niij uúbh joyóp wat ji:

* 9:5 Lc 10.4-11; Hch 13.51 * 9:8 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

—¿Weemdíh ded pah tigaá cāacwā ī niij? āt niijp wat jī.

¹⁹ —‘Juan Daabáni nacaá’, biquína niij, ‘Elías nacaá’, bita niij, ‘Jon jātih Dios naawátdih naoh yapaniji āt jwáub boo pud jāoh tegaá’, bitabut ī niijná beé, Jesúsdiht īt niij jepahap wat jī.*

²⁰ —**Queét páant ī niijchah joiná, ¿yeéboó ded pah tigaá űi niij jenah joí?** queétdih āt niijp wat jī.

—Meém Cristo, Dios ā wahní caá, Pedroboó āt niij jepahap wat jī.*

Ā wunat pínahdih Jesús ā naawát (Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Páant Pedro ā niijchah joinit, Jesús ā bohénitdih nin pah āt jwáub niij naawáp wat jī:

—**Dios ā wahní wā jumat doonádih bita-boodih űi naohca bojoó.** ²² **Weém nihāt cāacwā áud jeñédih tubit yeejép yapat caá náahap. Jwí maáta, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā watatjidih bohénitbut weemdíh náahcan, ī mao yohāt tawatbipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ī mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jāap túttimah, wā jwáub boo pud jeóhhipna caá. Páant yeejép yapat caá weemdíh náahap, Dios ā jenah joyátjidih biíc yoobó ā yapat pínah niijná,** āt niijp wat jī.

²³ Túttimah, queét nihātndih nin pah āt niij naawáp wat jī:

—**Ded wíh jumíhna, ā weñat pínahdih jenah joicán, wā weñat pínahboodih jenah joinit, ā jepaha naáh. Bita caandih ī wéi encah yuhna, caandih tubit yeejép ī chājachah yuhna, ī mao yohíhichah yuhna, weemdíh jepah cádahcat caá náahap.***

²⁴ **Ded ā weñat pínahdihjenah joí chājni iiguipna bejni ā jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ā weñat pínahdih joyáh bojni, wā weñat pínahboodih chājni, ā buudcán niit.*** ²⁵ **Ded ā weñat pínahdihjenah chājni, búdí dinero ā bíbohochah yuhna, caandih dedé pínah nihcan caá. Wā weñat pínahdih ā chājcatji jib, iiguipna ā bejbipna caá.** ²⁶ **Pánihna, weém maáh jumna, wā ip ā yeh iigátjil, āih táunit ángelwā ī yeh iigátjilbut jwáub dei jāohna, ded weemdíh náahcan, wā naawátdihbut joíhcannidih wā wēpatjil wā yohbipna caá.** ²⁷ **Yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Biquína ninjil űhñit űi wunat pínah jātih, Dios ā maáh jumatdih ā jéutachah, űi enbipna caá,** Jesús āt niijp wat jī.

Dios ā yeh iigátjil Jesús ā űhñat (Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Biíc semana túttimah, Diosdih wábat túat niijná, Pedro, Santiago, Juan queét biíc peihcannitdihjenah jap bóo jeená Jesús āt numah páuh laab béjep wat jī. ²⁹ Caanná ī páuh laab juibínit, Jesús ā wáábachah, ā jígohat āt túat numáp wat jī. Āih móot yeó ā yeh iigát pah yeh iig, āih yéquebut biíc yoobó túi baabní āt yeh iiguip wat jī. ³⁰ Páant ā yeh iiguichah, Moisés, Elíasji biicdih ā pebh it jígohop wat jī. ³¹ Queébut Jesús biíc yoobó it yeh iiguip wat jī. Pánih jígohñit, Dios ā jenah joyátjidih biíc yoobó ā yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ā wunat pínahdih it miíc wéhenap wat jī. ³² Páant ā yapachah, Pedro ā chéénwā biicdih chunnit jumna, queétdih quib chei āt jumap wat jī. Obohjeéhtih, jwáub jāanit, Jesús búdí ā yeh iiguichah, ā pebh űhñitdihbut it enep wat jī. ³³ Pánih űhñitji ī jwáub buud jéuwáchah, Pedro Jesúsdiht nin pah āt niijp wat jī:

—¿Bohéni, ninjiljwí jumachah, ā táina caá! ¿Biíc peihcanni muu dáhnadh, miih pínah, Moiséih pínah, Elíaih pínahdihbut jwí chāj jil? āt niijp wat yuh jī. Páant niijná, āt jenah joicap wat jī.

³⁴ Páant ā niijchahjenah, mah pōh panihni queétdih āt dei juyáp wat jī. Páant ā dei juyáchah, búdí it umup wat jī. ³⁵ Mah pōh cātih Dios queétdih nin pah āt niijp wat jī:

—Nin wā wáuh, wā oini caá.* Ā naawáchah, caandih űi túi joyoó, Dios queétdih āt niijp wat jī.*

³⁶ Páant ā niiját túttimah, Pedrowā jwáub enna, Jesús biicjeh ā űhuchah, it enep wat jī. Páant ī enatjidih bitadih it naoh jwahcap wat jī.

Wá wunat jumnidih Jesús ā booaat (Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Cheibit Jesús wā ī jwáub dei juibínachah, dawá cāacwā caandih it jwááp wat jī. ³⁸ Páant ī jwááachah, queét cātih biíc newé Jesúsdiht ejnit, nin pah āt niij wábur wat jī:

—Bohéni, meemdíh wā wáuhna caá. Wā wáuh biíc jumnidih jigah ennit, ma teo wáacá. ³⁹ Dawá láa nemép caandih āpí déheana caá. Pánih déhe buug űājnit, tubit mémé űáacnit, chāi bid űājnit, āpí jac moj chej bac űaj bejna caá. Pánih chājna, wā wáuhdih dedé ā noón yaicán caá. Pánihna, āih bácahdih tubit yéjéana caá ā chājap. ⁴⁰ Páant ā chājachah, nemépdih ī bacaat pínah niijná, ma bohénitdih wā wábur yuh be. Obohjeéhtih, queéboó caandih ijéih bacacap be, Jesúsdiht āt niijp wat jī.

⁴¹ Páant ā niijchah joinit, Jesús queét nihātndih nin pah āt niij jūhñap wat jī:

—¿Yeé yeejép wā weemdíh jenah joicannit űi jumna caá! ¿Débólíh tigaá

* 9:19 Mt 14.1-2; Mr 16.14-15; Lc 9.7-8   * 9:20 Jn 6.68-69   * 9:23 Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24   * 9:24 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25   * 9:35 Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22   * 9:35 2P 1.17-18

weemdíh táí jenah joicán, ñi tac buugábi? at niijp wut jī. Páant niijnít, —**Ma wáúhdih wá pebhna ma ub jáúwá,** behedih at niijp wut jī.

⁴² Páant á niijíchah joinít, á wáúhdih Jesús pebhna á ub jáúwáchah, nemépbóó déhea ub yoh buugánit, tabit caandíh át méméanap wut jī. Páant á chájachah ennit, Jesús nemépdih át jáiuh bacanap wut jī. Pánih baca péanit,

—**Dáa, ma wáúh á táí boona caá buca,** behedih at niijp wut jī. ⁴³ Páant á bacaatdih ennit, Dios á wépatdih niहत cāacwā it en wáhi bejep wut jī.

Jesús á wunat pínahdih á jwáúub naáwát

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Páant nemépdih á bacaatjidih cāacwā búdí í jenah joyóchah, Jesúsboó á bohénitdihjeh nin pah át niij naáwáp wut jī:

⁴⁴ —**Ñi táí joyoó. Weém yeebdíh bainí wá naáwát túut caá. Weém niहत cāacwā úud jeñédih cāacwā teonit, bitadih í wáhbipna caá,** Jesús queétdih át niijp wut jī.

⁴⁵ Páant á niijíchah joiná yuhna, Dios queétdih á beh joyát túutcah, it táí beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, í jwáúub wáhb joyátji déjei it tíquip wut jī.

“Déhe tígáá ñi maáh panihni”, Jesús á niiját

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Páant Jesús á niiját túttimah, á bohénitboó nin pah queétejeh it múic niijp wut jī: “¿Déhe tígáá jwí cātíh jwí maáh panihni?” it múic niij jáiuhñap wut jī.*

⁴⁷ Páant í múic niij jáiuhñatdih jéhnit, bíic wébitdih Jesúsboó á pebh át wái boj dodhdop wut jī.

⁴⁸ —**Det wáúhwá jumna, nin wébit panihni, oboh jumnidih wéi jwááhnit, weemdíhbut wéi jwááhnit caá. Det weemdíh wéi jwááhnit, weemdíh wahnijidihbut wéi jwááhnit í jumna caá. Pánihna, ded nin wébit dée oboh jumniboó ñi maáh panihni á jumna caá,** Jesús queétdih át niijp wut jī.*

“Ded jwútdih en jáiuhcanni jwútdih teo wáacni caá”, Jesús á niiját

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Páant á niijíchah joinít, Juanboó Jesúsdih nin pah át niijp wut jī:

—Bohéní, jwí enechah, bíic newé ma wépatjīh nemépwádhí á bacat túutap be. Obohjeéhtih, jwíjeéh jumni á níhcah, caandíh páant jwí chájat túutcap be, át niijp wut jī.

⁵⁰ —**Páant caandíh ñi niijcá bojoó. Ded yeebdíh en jáiuhcanni jumna, ñijeéh á jumna caá,** Jesús queétdih át niijp wut jī.

Samaria baácdih moón Jesúsdih í náahcat

⁵¹ Pániहत túttimah, jeáboó á púuh laab bejat yeó jáap pínah tóah jáúwáchah, “Weemdíh Jerusalén tútchina bejat caá náahap”, Jesús búdí át niij jenah joyóp wut jī. ⁵² Páant niij jenah joinít, bíiquina á bohénitdih Samaria baácdih bóo tútchina í áwat pínah pebhboó í ámoh páñat pínah niijná, í játiह át wah waáwá bojop wut jī. ⁵³ Obohjeéhtih, caán tútchiboó í jáiuhñachah yuhna, Jerusalén tútchina Jesús á bejat doonádhí joinít íjina, caán tútchidih moón caandíh it náahcap wut jī. ⁵⁴ Páant í náahcat doonádhí joinít, Jesús á bohénit Santiago Juanjīh nin pah Jesúsdiह it niij wáúh joyóp wut jī:

—¿Maá, meemdíh í náahcatji peéh, queét í iig beedaát pínah niijná, jeámant iigátdih jwí dei jáúwát túut jīh? It niijp wut yuh jī.*

⁵⁵ Páant í niijíchah joinít, Jesús tac púud ennit,

—**Yeéb íjnit, ñi peéh chájíhichah, á táicán caá. ⁵⁶ Weém, niहत cāacwā úud jeñé cāacwádhí yohat túut niijná, nin baácbóó wá dei jáóhcap jī. Obohjeéhtih í yéejat peéh iiguipna í bejat déejidih queétdih táí ubat túut niijná, wá dei jáúwáp jī,** Jesús queétdih át niij jáiuhñap wut jī.

Páant niijnít, bíih tútchina it bejep wut jī.

Bíiquina Jesúsdiह í péelhat

(Mt 8.18-22)

⁵⁷ Páant Jesús wá namáboó í bejehah, bíic íjeéh péeni Jesúsdiह nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Deyoób ma bejehah, weembát majeéh wá bejmi caá, át niijp wut jī.

⁵⁸ —**Jía mujjiowá íih muú pínah íitnadih í bíbohna caá. Jwébehwábut íih yécanadhí í bíbohna caá. Obohjeéhtih, weém niहत cāacwá úud jeñé wáih muujéh pohba wá bíbohcan caá. Pánihna, wájeéh ma jáúwáchah, búdí buwat meemdíhbut á jumbipna caá,** Jesús caandíh át niijp wut jī.

⁵⁹ Páant í bejehah, Jesús bíih íjeéh péeniboodíh

—**Wájeéh ma jáúwá,** át niijp wut jī.

—Wá bejmi caá, Maá. Obohjeéhtih, wá bejat pínah játiह wá íip á wunuchah, áih bácahdíh wá yohat pínah niijná, ‘Ma chāo jwáúhúú’, weemdíh ma niijí. Á wunuchah, yoh péanit, majeéh wá péebipna caá, át niijp wut jī.

⁶⁰ —**Weemdíh náahcannit wunnit panihnit jumna, queét wunnitdih í yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wájeéh jumni pínah buu má jáúwá. Wáih tewat-boodíh chah jenah joinít, Dios maáh á jumat dooná, bitadih naáwádhí bejat caá**

* 9:46 Lc 22.24

* 9:48 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20

* 9:54 2R 1.9-16

meemdíh náahap, Jesús caandíh át niijíp wut yuh jī.

⁶¹ Páant ī bejehah, bih tjeéh péenibut nin pah Jesúsdih át niijíp wut yuh jī:

—Maá, majeéh wā bejmi caá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah jātíh ‘Wā bejna caá’, wā pebh moondíh wā níj babhbat pínah niijná, weemdíh ma wahaá. Pánih chāj péanit, majeéh wā péebipna caá, át niijíp wut jī.*

⁶² —**Ded wā watni tewatdih teo jwíhna yuhna, ā weñat pínahdih jwúb jenah joi chājnit, Diosdih teo wāhni pínah ā jéih jumcan caá,** Jesús caandíh át niijíp wut jī.

10

Jesús setenta y dos ā bohénitdih ā wahat

¹ Tútímah, Jerusalén tútchina bejna, Jesús setenta y dos ájeéh péenitdih níonit, át wahap wut jī. Pánih wahna, ā bejat pínah tútchinadih ā jātíh ī naóh waawát pínah niijná, chénewā míc át wahap wut jī. ² Queétdih ā wahat pínah jātíh, nin pah át níj naawáp wut jī: “**Wíih doonádh jephahnit pínah dawá ī jumna yuh caá.** Obohjeéhtih, daocánnit naóhnit ī jumchah, queét jephahnit ī joi jwáhcan caá. Pánihna, yeéboó Diosdih ní uúbá, chah dawá naóhnit pínahdih ā wahat pínah niijná.*

³ Pánihna, naawádih ní bejeé. Bejnit, nin pah ní túi jenah joyoo: Diosdih jephacannit, jiwá cáthi ovejawádh wahat pah, yeebdíh wā wahna caá.* ⁴ Pánih bejna, dinerodih ubcan, wah wuúhdihbut ubcan, bih zapatosdihbut ubcanjeh, wépép ní bejeé. Dawá cáacwádh túi naawát túut niijná, deddih jwááh uúbhna, chāocánjeh, bejat caá náahap. ⁵ Ded ní jwíh waadni maudíh moondíh ‘Dios ā túyat níjeéh ā jumé naáh’, ní niijí. ⁶ Túinit jumna, páant ní niijíchah joinít, ī túi jephahbipna caá. Obohjeéhtih, táicannit jumna, páant ní niijíchah yuhna, ī jephahcan níit. Páant ī jephahcah, caán maudíh moondíh Dios ā túyat ā wihcan níit. ⁷ Yeebdíh jwíh jephahnitjeéh ní jum jwahuáp. Queét yeebdíh jeémát, babhbatdihbut ī wáhuchah, ní túi jeémp babhbaá. Yeéb queétdih teo wáacnit bohénachah, queétdih ní teo wáacat jīb jeémát babhbat ī wáhuchah, ā táina caá. Caán tútchidih moondíh ní bohé jwuhna, ní jwíh juibíni maudíhjih ní jum jwahuáp.*

⁸ **Ded tútchidih ní juibínachah, yeebdíh jephahnit, dedé jeémátdih ī wáhuchah, ní túi jeémé.** ⁹ Caán tútchidih moón wannitdih boonanit, queétdih nin pah

ní niijí: ‘Dios yeebdíh bádi caá ā bidip, áihwá ní jumat pínah niijná. Wannitdih ā boana, Maáh jumna ā wēpatdih yeebdíh ā jútna caá. Páant ā wēpatdih jéihnit, ní yéejatdih cádahna, táiniboodíh túut naumnít, caandíh ní jepahaá’, queétdih ní niijí. ¹⁰ Obohjeéhtih, ded tútchidih juibí, bohéna, wannitdih ní boonanachah yuhna, ī jephahcah, íh namádh bejnit, nin pah queétdih ní niijí: ¹¹ ‘Dios maáh jumna, ā wēpat yeebdíh ā jútachah yuhna, yeéboó caandíh ní jephahcah jī. Pánihna, níih tútchi becchidíh jwíh jítchamant jwí pit yohna caá. Páant jwí chājat pah, ní jephahcatji jīb Dios yeebdíhbut ā yohbipna caá’, ní niijí.*

¹² Yeéboó nin pah wā niijátdih ní tái náhninaá: Sodoma tútchidih moonjít tabít yeejép chājnit ít jumap wut jī. Obohjeéhtih, queétdih Dios ā peéh chājat chah, ā peéh chājat pínah yeó jāpdih ní bohéátdih jephacannitboodíh ā peéh chājbiipna caá’, Jesús queétdih át niijíp wut jī.*

Biñ tútchidih moón ī jephahcat

(Mt 11.20-24)

¹³ “Yeéb Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbut Dios bádi ā peéh chājbiipna caá! Weém níih tútchinadih jumna, Dios ā wēpatjīh bádi wā teo wáacachah yuhna, ní jephahcah jī. Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut Dios ā wēpatjīh páant wā teo wáacachah nihna, queétdih jāantjeh ī yéejatdih bádi jünít, íta túut naum tágaá.* ¹⁴ Pánihna, Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut Dios ā peéh chāj láa, Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbut chah ā peéh chājbiipna caá. ¹⁵ Yeéb Capernaum tútchidih moondíhbut peéh chājna, maáta panihnit chājcanjeh, yeebdíh moh yéejnit Dios ā chājbiipna caá.*

¹⁶ “Ded yeebdíh joi jephahni, weemdíhbut jephahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh jephahcanni, weemdíhbut jephahcanni caá. Weemdíh jephahcanni, wā íp weemdíh wahnidihbut jephahcanni caá”, át niijíp wut jī. Páant ā níj péanachah joinít, ā wahnitboó ít bejep wut jī.*

Setenta y dos Jesús ā wahnitji ī jwúb juyát

¹⁷ Pánih bejnitji wéinit, queét setenta y dos Jesús ā wahnitji ā pebhna ít jwúb juibínap wut jī. Pánih jwúb juibínit, nin pah Jesúsdih ít niijíp wut jī:

* 9:61 1R 19.20 * 10:2 Mt 9.37-38 * 10:3 Mt 10.16

Lc 9.3-5; Hch 13.51 * 10:12 Gn 19.24-28; Mt 10.15; 11.24

9.2-4 * 10:15 Is 14.13-15 * 10:16 Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20

* 10:7 1Co 9.14; 1Ti 5.18 * 10:11 Mt 10.7-14; Mr 6.6-11;

* 10:13 Is 23.1-18; Ez 26.1-28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac

—jMaá, ma wēpatjĭh jwī wutachah, nemépwā yuh buca jepahnit, it bac bej tagaál ĩt niijíp wut jĭ.

18 —**Japmant wedóat pah ā bejchah, nemépwā ĩ maáh ā buág jéen jūúwáchah, wā enep jĭ.** 19 ĩNi joyoó! Wā wēpat yeebdĭh wáát wáhp be, maiwādih, dúowādihbut jwááhnit, ĩi jéih chuñat pínah niijná. Nemépwā ĩ maáh ā wēpatjĭh yeejép ā chājat déedih jāhat wēpat wā wáhp be. Páant wā wáhuchah, áih nemépwā yeebdĭh ĩ jéih yéejacan niit.* 20 Pánihna, nemépwādih yeéb ĩi wutachah, ĩ jepahatdih ennit, búdí ĩi wéina yuh caá. Obhojéhtih, nin caá chah búdí ĩi weñat pínah pohba: Yeéb Dioihwā ā pehbhoó bejnit pínah ĩi jumachah, áih papélah tólih panihniiboó ĩi wátna daácnĭ ā jumna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jĭ.

Jesús ā weñat

(Mt 11.25-27)

21 Páant niij naóh péanit, Jesús Táini Espiritu ā wēpatjĭh búdí wéinit, Diosdih nin pah āt niijíp wut jĭ: “Paá, meém nihat baácdih moón ĩ maáh, nihat jeádih moonbút ĩ maáh ma jumachah, meemdĭh búdí wā wéina caá. Jwiit túi jéihnit caá’, niijnitdih wā bohéatdih ma beh joyát táutcap be. Obhojéhtih, jéih jwhcannitboodĭh mapĭ jéihyanap be. Páant mapĭ wēi chājna caá”, ā ĩpdih āt niijíp wut jĭ.

22 Páant ā ĩpdih niij uúbh péanit, ā pébh joi ĩúhnitdih nin pah āt jwáub niij naáwáp wut jĭ: “Dios, wā ĩp nihat ā wēpat bíic yooó weemdĭhbut ā wáhp be. Ded pah wā jumatdĭh wā ĩpjuh caá ā jéihyep. Bíih páant jéihni ā wihcac caá. Ded pah wā ĩp ā jumatdĭhbut weemjéh caá wā jéihyep. Det wā ĩionitdihbut caandĭh wápi bohéna caá. Pánihna, jwiitjuh caá caandĭh jwĭ jéihyep”, āt niijíp wut jĭ.*

23 Páant cáacwádih naóh péanit, ā bohénitdih tac páud ennit, queétdihjuh nin pah āt niijíp wut jĭ: “Yeéb wā wēpatdih ennit, Dios weemdĭh ā wahatjidih ĩi túi jéihna caá. Pánihna, hitabat páant wā jumatdih jéihnit, queébut túi wéinit ĩ jumna caá. 24 ĩi jenah joyoó. Jon jātih Dios naáwátidih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ĩi ennidih búdí enihna yuhna, ĩt encap wut jĭ. ĩi joinidihbut búdí joihna yuhna, ĩt joicáp wut jĭ”, āt niijíp wut jĭ.

Samaria baácdih bóo ā túi chājat naáwát

25 Bíih láa, Moisés ā watatjidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh āt juibínap wut jĭ.

Pánih juibínit, nin pah āt niij uúbh joyóp wut jĭ:

—ĭBohéni, Dios pebhna bejihna, ded pah wā chājbi? āt niijíp wut jĭ.

26 —ĭMoisés ded pah tigaá āt niijji? Caandĭh enna, ĭdépah tíi mapĭ niij jenah joi? Jesús āt niijíp wut jĭ.

27 —Diosdih chah jenah joi, túi jepahnit, wéina, caandĭh búdí ĩi oyoó.* Meemjéh ma míic oyat pah muntih, bitadihbut búdí ma oyoó,* Moisés āt niij daacáp tajĭ, āt niijíp wut jĭ.

28 —Yoobópdih ma jepahna caá. Pánih chājnit, wanna, Dios pebhna ma bejipna caá,* Jesús caandĭh āt niijíp wut jĭ.* 29 Páant ā niijchah joinit, Moisés ā watatjidih bohéni ā túi chājatdih jéutat táut niijná, nin pah āt jwáub niij uúbh joyóp wut jĭ:

—ĭObhojéhtih, Bohéni, deddih tigaá wā oibi? āt niijíp wut jĭ.

30 Páant ā niijchah joinit, nin ā jenah joini naáwátjĭh Jesús āt niij naóh bohénap wut jĭ:

—Bíic newé Jerusalén tútchimant Jericó tútchina ā dei bejchah, namá tacdĭh nuumnit cáacwā caandĭh jwááhnit, nihat áih bíi dée, ā duóni chóodihbut dúuc wáyat táut niijná, ĩ wan mao jwejp be. Páant ĩ wan mao jwejni namáboó ā ĩjap be.

31 Páant ĩ chājat túttimah, bíic sacerdote caán namádih dei bejna, ĩ wan mao jwejnijidih ā enep yuh be. Obhojéhtih, enna yuhna, chāocánjuh, ā bóod páud yap bejp be. 32 Túttimah, Leví ā jumená poómpdih bóobut ā bejp be. Caán ĩajni pebh juibí ennit, chāocánjuh, caanbút ā bóod páud yap bejp be. 33 Obhojéhtih, páant ĩ yap bejat túttimah, ĩi enihcanni Samaria baácdih bóo caán namádihjuh muntih ā dei bejp be. Pánih dei bejna, caán ĩajnidih juibí ennit, caandĭh ā jĭgah enep be. 34 Pánih jĭgah ennit, ā pebh juibínit, yíi, iguĭh mac bíicdih áih yahwítnadih ā cohop be. Coh péanit, yégueh chóojĭh ā chéwep be. Chéo péanit, caandĭh duoniji burrodĭh ub táuh cáagnit, áwat tólihna jumni muuná ā numah bejp be. Caanná ub juibínit, nihat chei ā en dao dáa jéúwáp be. 35 Cheibit, áwat muú mínahdih caandĭh ā en dawát pínah niijná, ā jĭib chājap be. Pánih jĭib chājnit, nin pah caandĭh ā niijíp be: ‘Nindih ma túi en dao jwáhuú. Caandĭh ma en dawát pínah jĭib wā wáhna caá. Pánihna, chah ma jwáub jĭib náahachah, jwáub joinit, wā jwáub jĭib chāj jāhabipna caá, páant muntih’, Samaria baácdih bóo muú mínahdih ā niij naáwáp be, Jesús āt niij bohénap wut jĭ.

* 10:19 Sal 91.13 * 10:22 Jn 3.35; 10.15 * 10:27 Dt 6.5 * 10:27 Lv 19.18 * 10:28 Lv 18.5 * 10:28 Mt 22.35-40; Mr 12.28-34

³⁶ Páant niij naóh bohé péanit, Moisés á wútatjidih bohénidih nin pah át niij úúbh joyóp wut jî:

—**Queét biic peihcannit bií déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé táí oini á jum?** át niijíp wut jî.

³⁷—Caandih jîgah en teo wáacni á táí oyop be, át niij jepahap wut jî.

—**Pánihna, meembát bejna, biic yoobó meemdih enihcannidih oinit, ma táí teo wáacá,** Jesús caandih át niij naáwáp wut jî.

Martawájeéh Jesús á jumat

³⁸ Táttimah, Jesúswá Jerusalén tútchina bejnit, bainí tátchidih ít juibínap wut jî. Í juibínachah, caán tátchidih bóli, Marta wút jumnih, Jesúswádh míh muúboó mit cháó jwáhat túatup wut jî. ³⁹ Mi jwan, María wút jumnihbut mit jumap wut jî. Mariaboó Jesús á bohénachah, á pebh mit jói cháudup wut jî.* ⁴⁰ Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit iijip wut jî. Pánih íjnit, Jesús pebh juibínit, nin pah mit niijíp wut yuh jî:

—Maá, wá jwan weemdih mi teo wáacchah, weém biic wilidihjeh wái náah jumni tewat á jumna caá. ¿Páant mi teo wáacchah, weemdih ma jîgah encan niit? Weemdih ma teo wáacat túatú, Marta mit niijíp wut jî.

⁴¹ —**¡Marta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabitdih meém tabit jenah jointit, ma míc íjana caá.** ⁴² Obohjeéhtih, wá bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Mariaboó chah táinidih mi níwichah, caántdih ded mi joyátjidih á jéih déuc wáican niit, Jesús Martadih át niijíp wut jî.

11

Ded pah caá jwí úúbat (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Biih yeó jáap Jesús á ípidih á úúbáchah, á bohénitbut ít jumap wut jî. Páant á úúbh péanachah ennit,

—Maá, Juanji á bohénitdih Diosdih ded pah í úúbat pínahdih át bohénap wut jî. Caán á bohéát pah muntih jwiítidihbut ma bohénaá, ít niijíp wut jî.

² Páant í niijíchah jointit, nin pah queétdih át niij jepahap wut jî:

—**Yeéb Diosdih úúbhna, nin pah ní niij úúbá:**

‘Paá, meém chah táini ma jumuchah, meemdih jwí wéina caá. Ma wút chah yáaat caá jwiít jwí náahna caá. Meém maáh ma jumatdih jéihnit, nihát cáacwá í jepaha naáh.

³ **Yeó jáap jumap pah jwí jeémát pínahdih ma wáhuú.***

⁴ **Bitá jwiítidih í yeéj chájatdih jwí yohat pah, meembát jwiít jwí yeéj chájatdih ma yohoó. Nemépwá í maáh jwiítidih á yeéjahlíchah, ma teo wáacá, jwí yeéj chájcat pínah niijná’,**

Diosdih ní niij úúbá, á bohénitdih Jesús át niijíp wut jî.

⁵ Páant niijnít, ded pah í úúbat pínahdih nin pahbut át niij naóh bohénap wut jî:

—**Ded chei tac yoób á dée pebhna bejnit, ‘Némé, bainí jeémát dih weemdih ma wáhuú.** ⁶ Wá chéen yuúp júóhni á juyáchah, caandih wá wáhat pínah jeémát wá bíbohcan caá’, á niijíchah, ⁷ á dée muú dítmant nin pah á niij jepah bacacan niit. ‘Weemdih tac buugáca bojóó. Jáantjeh jéc nem péanit, wá wehdih wáát namah úwáp be. Meemdih jeémát wáhat déedih, queétdih wá wuquihcan caá’, á dée úúbhndih á niij jepahcan niit.

⁸ **Yeebdih wá naóhna caá. Á dée tíccanjeh á úúbáchah, jáanit dedé á náahatdih á wáhbipna caá.** ⁹ Pánihna, nindih ní táí náhninaá: **Tíccanjeh ní úúbáchah, ded pah ní úúbatdih Dios yeebdih á wáhbipna caá. Ded pah ní náahatdih bidna, ní bid cádahcah, ded pah ní bidatdih yeebdih á wáhbipna caá. Jéc panihnidih wuúmp mao cádahcah, Dios á wátbipna caá.**

¹⁰ **Det Diosdih táí úúbhnit, í úúbatjidih í bíbohbiipna caá. Det Diosdih bidnit, caandih í jwááhbipna caá. Det í wuúmp mawachah jointit, jéc panihnidih Dios queétdih á wátbipna caá.** ¹¹ ¿Ní wáuh yeebdih queejdih á úúbáchah, bucdih níta wáh taniit? Níta wáhcán tagaá.

¹² ¿Mujbai típdih á úúbáchah, dáodih níta wáh taniit? Níta wáhcán tagaá.

¹³ **Yeéb cáacwá yeéjnit jumna yuhna, ní wehdih táinidih nípi wáhna caá. Pánihna, Diosboó táini yoobát jumna, det Táini Espíritu á waadát pínahdih í úúbáchah, ní íp jeáboó jumni caandih á waadát túatbipna caá,** Jesús át niijíp wut jî.*

“Nemépwá í maáh á wépatjîh Jesús á boana caá”, í niiját (Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Biih yeó jáap biic newé wéheat túatcanni nemép jumni Jesús pebh át juibínap wut jî. Páant á juibínachah, Jesús caán nemépdih áih bácahmant át bacat túatup wut jî. Páant á bacat túatuchah, caán newé át jwúub wéhenap wut jî, páant muntih. Páant á jwúub wéhenachah jointit, nihát en wáhi bejnit, búdí ít jenah joyóp wut jî. ¹⁵ Obohjeéhtih, bita nin pah ít niij naáwáp wut jî: “Nemépwá í maáh, Beelzebú wút jumni, á wépatjîh caá

* 10:39 Jn 11.1 * 11:3 Pr 30.8-9 * 11:13 Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15 * 11:15 Mt 9.34; 10.25

Jesús nemépwādh āpī bacat tūtutap”, it niijp wut yuh jī.*

¹⁶ Bitaboó, “Dios ā wēpatjīhjih nit ā yoób chājap”, niijná, biih ā wēp chāj jūtutadh itih bidip wut yuh jī.* ¹⁷ Obohjeéhtih, “Beelzebú ā wēpatjīh nemépwādh ā bacat tūtutna caá”, ī niij jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih āt niij naáwáp wut jī:

“**Det biíc baácdih moonjéh yuhna míc maona, ita wan beedáh bej tagaá. Ded tátchidih moón biícwá yuhna, míc maona, queétdih ita jwei peét bej tagaá.** ¹⁸ Pánihna, Satanás, nemépwā ī maáh áihwādh ā bacanachah, biíc yoobó muntih āta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, áihwādh wāta bacacan tagaá. Ni naóh yacat yoobópdih nihcan caá. ¹⁹ Nemépwādh bacanit, ī maáh Beelzebú ā wēpatjīh wā wutuchah nihna, niijeéh jumnthoó ¿déhe ā wēpatjīh tiguaá īpī baca? Páant ī bacat tūtutuchah ennit, ‘Í túi chājna caá’, niipī niijná caá. Pánihna, weém páant wā bacanachah ennit, ‘Á túi chājcan caá’, ni jéih niijcán caá. ²⁰ Obohjeéhtih, Dios ā wēpatjīh nemépwādh wā bacanachah, Dios ā maáh wēpat ni cāth ā jumna caá.

²¹ “Wépép newé nihāt áih tua nah déenadh bíbohni áih muúdh ā wapachah, nihāt áih bií dée ā túi jumbipna caá. ²² Obohjeéhtih, biih caán chah wēpniboó juí míc mao yap yohnit, nihāt ā wēp űuhāt tua nah déenadh dúuc wái, bií déedihbut dúuc wáinit, ā pej jumntidih ā páahbipna caá. Pánihat pah weém chah wēpni jumna, nemépwā ī maádh wā jéih yap yohna caá. Yap yohnit, áihwādh wā dúuc wáibipna caá, wíhwā ī jumat pínah niijná.

²³ “Ded wájeéh teocanni, weemdh en jāihni, nemépwā ī maáhjeéh ā jumna caá. Pánih jumna, weemdh jepahíhntidih ā űuun yóhna caá”, Jesús queétdih āt niijp wut jī.*

Bacaniji nemép ded pah ā jwáub waadát (Mt 12.43-45)

²⁴ “Nemép ī bacaniji muú wihcapboó jibna, ā jumat pínah biih muu pánihnidih ā táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, jéih bid juicán, ‘Weemdh ī bacaniji muúna wā jwáub bejbipna caá, páant muntih’, ā míc niij jenah joiná caá. ²⁵ Páant niij jenah joinit, ā jwáub juí enechah, áih muúji túi tóodh ámohni panihni ā jumna caá. Obohjeéhtih, caán cáachoo ā tūtut nuumcáh, áih jéc páantjeh pāa lajni panihni ā jumna caá. ²⁶ Páant ā jumachah ennit, nemépwá bita siete ā chéenwá chah

yeejép wutnidih bid wáacnit, queétdih ā numah waadná caá. Páant yeejép ī wutuchah, ī waadní chah yeejép ā jumbipna caá”, Jesús queétdih āt niijp wut jī.

Ded panihat tiguaá weñat yoobát

²⁷ Jesús páant ā niiját pónih, cáacwā cāth jumnih nin pah mit niij ejep wut yuh jī:

—ī Meemdh weép jum noma behanih mi wēna naca! mit niij ejep wut jī.

²⁸ —Obohjeéhtih, Dios naáwátdih joí jepahnthoó mi weñat chah ī wēna caá, Jesús caántdih āt niijp wut jī.

Cáacwā Jesús ā wēpatdih ī jūtut tūtut (Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Páant ā bohénachah, chah dawá cáacwā Jesús pebh ī míc wáac juibínachah, nin pah queétdih āt niij naóh bohénap wut jī: “Yeéb buu láa moón tubit yeejépwā ni jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ā wēpatjīh niipī chāj jūtut tūtutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdih páant wā chāj jūtutan niit. Jonásjidih Dios ā wēp chājat pahjeh muntih weemdhbut chājnit, ā wēpat yeebdih ā jútutbipna caá. Páant bóojeh ā wēpat jútut ā jumbipna caá.* ³⁰ Jonásjidih bédí queéj ā jeéméchah, biíc peihcanni yeó jāap tútumah, Dios caandih jwáub ab bacanit, Nínive tátchidih moondih āt wahap wut jī.* Pánihna, ded pah caandih ā yapatjidih ā naáwáchah joinit, Dios caandih ā wahatjidih queét it jéihyep wut jī. Páant ā yapatji pah muntih weém nihāt cáacwā úd jeñe wunnit, biíc peihcanni yeó jāap tútumah wā jwáub boo pud jwáwáchah, Dios weemdh ā wahatjidih yeebút ni jéihbipna caá. ³¹ Jon jātih Salomónji ā túi jéihyat doonádh joinit, Sabá baácdih moón ī maáh wiliji, yuúp miih baácmant ā naáwátdih joyódh mit juibínap wut jī. Obohjeéhtih, ninjīh weém Salomón chah jéihni wā jumachah yuhna, yeebboó weemdh ni joíhcan caá. Pánihna, Dios nihāt cáacwā ī yéjatji peéh chājat pínah yeó jāapdh Dios pebh caántboó yeéb biicdh űuhnit, yeebdih nin pah mi niij naóh yacipna caá: ‘Wā joiniji Salomóndih chah jéihni Jesús ā jumachah yuhna, ¿dépanih tibeé yeebboó caandih ni jepachan?’ mi niijbipna caá.*

³² Jonásji Nínive tátchidih moondih Dios naáwátdih ā naóh yapanachah, queét ī yéjatdh bédí jāinit, it tūtut nuumép wut jī. Obohjeéhtih, Jonás chah wēpni ninjīh wā jumachah yuhna, weemdh joíhcan, yeebboó ni tūtut nuumcáp be. Pánihna, ni tūtut nuumcátji jīb, peéh chājat pínah

* 11:16 Mt 12.38; 16.1; Mr 8.11

* 11:23 Mr 9.40

* 11:29 Mt 16.4; Mr 8.12

* 11:30 Jon 3.4

* 11:31 1R

yeó jáapdih Dios pebh Nínive tútchidih moonji yeeb biíc dih ñuhnit, queébtut yeebdih í naóh yachipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.*

Jesús jiiát déedih á bohéát
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ “Ded jiiátdih jiiínit, jáh cáagcan, pamap dahjibut ápi páah jweican caá. Obohjeéhtih, caandih japboó ápi jii cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnit í tui enat pínah niijná.* ³⁴ Níih quíib dahna níih jiiát dah panihni caá. Á tui jumachah, ded pah ñi chájatdih ñi tui enna caá. Obohjeéhtih, yeejép jumna, depúát dée á jumachah, ded pah ñi chájatdih ñi jéih encan caá. ³⁵⁻³⁶ Pánihna, níih quíib dah panihni á túyachah, wá naáwátdih tui jenah joinit, tuiñidihjeh ñi chájbipna caá. Obohjeéhtih, á táicah, wá naáwátdih jenah joicán, yeejépbodih ñi chájbipna caá. Pánihna, ñi tui chája chaáh! Wá naáwátdih tui jenah joinit ñi jepahaa”, át niijíp wut jí.

Fariseowá, Moisés á wutatjidih bohénitbut í táicat
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús queétdih á naóh péanachah, biíc fariseo Jesúsdiñ áih muúboó numah jeémédih át bejep wut jí. Caanná waád juibínit, í jeémát taut niijná, Jesús wá ít juibí cháudap wut jí. ³⁸ Dios queétdih á tui wéi enat pínah niijná, queét judiówá í jeémát pínah játih í nuowá í wutatji pah ípi téih chocop wut jí. Obohjeéhtih, Jesúsboó waadnit, queét í wutatji pah téih choccanjeh á jeéméchah enna, caandih numah jeémpni fariseoboó budi át en wáhi bejep wut jí. ³⁹ Páant á en wáhi bejchah ennit, Jesús nin pah caandih át niij naáwáp wut jí:

—Yeé fariseowá níih pamapnadih, níih babhbat dahnadihbut jii mantjeh ñipí chocna caá, á tui jigohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diitboó budi quei á jumna caá. Caan pámap jii mantjeh ñi chocat pah, yeebbát biíc yoobó ñi jumna caá. Ni tui jigohna yuhna, ñi jenah joyát yeejép á jumna caá. Ni weñat pínahdihjeh chájnít, tubit en ñinahnitbut ñi jumna caá. ⁴⁰ ¡Yeé jenah joicánnit caá! ¿Pamap jii mant dée, Dios jwíh bácahdih chájni, pamap diitboó dée, jwíh caolihdihbut chájni nihcan niit? Pánih chájnít, jwiitdih jéih beedáni caá. ⁴¹ Pánihna, pamap diitboobát chocat pah, níih caolihdih taut numnit, moh yeejnitdih ñi teo wáacá. Pánih chájnít, pamap quei wíchat pah, Dios á enechah, ñi tui jumbipna caá.

⁴² “¡Yeé fariseowá budi yeejép ñi yapbipna caá! Dios á wutatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni núonadih bíbohniit, biíc núodih caandih ñipí wáhna yuh caá. Obohjeéhtih, pánih wáhna yuhna, biih á wutatnadih ñipí joyáh bojna caá. Cáacwádh tui chájatboodih ñi jenah joicán caá. Diosdih ñi oyatdihbut ñipí jenah joicán caá. Dios á wutat pah, chej jumni núonadih caandih ñi wáhachah, á tui na caá. Obohjeéhtih, biih á wutatdihbut jepahat caá náahap.*

⁴³ “¡Yeé fariseowá budi yeejép ñi yapbipna caá! Jwiit judiówá jwí míc wáacat muúboó waád juibínit, waáwápná ñipí cháudna caá, nihat cáacwá yeebdih í wéi enat pínah niijná. Tútchi tacboó bií dée jii chájat juáhna bejnít, cáacwá yeebdih í wéi jwááatdih ñipí náahna caá.

⁴⁴ “¡Yeé fariseowá budi yeejép ñi yapbipna caá! Yeé cáac tacchiana panihnit ñi jumna caá. Cáacwá baác diitboó jéih en waadácan, caán tacchianajih yáac chá bejna, í yohniji yagáp á jumatdih í jéih encan caá. Caan pánihat pah cáacwá ñi bohéatdih joinit, níih caolihdih jéihcan, ñi jenah joyát yeejép á jumatdih í jéihcan caá”, Jesús queét fariseowádh át niij juihñap wut jí.

⁴⁵ Páant fariseowádh Jesús á niij juihñachah joinit, Moisés á wutatjidih tui jéihni jwuh nin pah Jesúsdiñ át niijíp wut jí:

—¿Bohéni, queétdih páant niij juihna, jwiitdihbut juih niit ma chájap? át niijíp wut jí.

⁴⁶ Páant á niijíchah joinit, Jesús queét Moisés á wutatjidih bohénitdih jwuh nin pah át jwáub niij juihñap wut jí:

—¡Yeebbát budi yeejép ñi yapbipna caá! Yeé cáacwádh budi wáí náah jumnidih chájat tautna, bainibitjeh í yapachah ennit, queétdih jigah encanjeh, budi ñipí peéh chájna caá.

⁴⁷ “¡Yeé Moisés á wutatjidih bohénit budi yeejép ñi yapbipna caá! Dios naáwátdih naóh yapanitjidih ñi nuowá ít mao yohop wut jí. Pánihna, queétdih ñi weñat jéutat taut niijná, íh tacchianadih ñi tui ámohna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, pánih chájna yuhna, í bohéatjidih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, ñi nuowá í chájatji biíc yoobó ñi chájna caá.

⁴⁹ “Dios, nihat jéihni jumna, nin pah át niij naáwáp wut jí: ‘Weém wá naáwátdih naóh yapanit pínahdih, wá naáwátdih bohénit pínahdihbut cáacwádh wá wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cáacwáboó biquína queétdih í mao yohbipna caá. Bitadidihbut yeejép í chájbipna caá’, Dios át niijíp wut

* 11:32 Jon 3.5 * 11:33 Mt 5.15; Mr 4.21; Lc 8.16 *

11:42 Lv 27.30

jí. ⁵⁰⁻⁵¹ **Nihat Dios naawátidh naóh yapanitidh í mao yohatji peéh yeéb buu láa moondíh caán waó jíib ã jumbipna caá. Jwíih mao yohni Abeldíh ã mao yohatji jíib, páú sacerdoté Zacaríasdih, Dioih maú coah tac yoób í mao yohatji jíibbut, yeéb buu láa moondíh Dios ã peéh chājipna caá. Queét í jepahcatji pahjeh, yeéb bíic yoobó weemdíh ñi jepahcatji jíib yeebdíhbut ã peéh chājipna caá.***

⁵² **“Yeéb Moisés ã watatjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwiít Dios ã watatdih bohénit caá’, niijná yuhna, ã naawátidh cáacwã í jéihyat déedih ñi jáhna caá. Pánih jáhna, Dios pehbóó ñi wát waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wát waadacán caá. Pánih chājna, yeebbút waadacán, queétdihbut ñi waadát táutcan caá”, Jesús queétdih át niij júihñap wat jí.**

⁵³⁻⁵⁴ **Queétdih páant niij júih péanit, Jesús át bac bejep wat jí. Páant ã bac bejehchah, fariseowã, Moisés ã watatjidih bohénit bíicdih Jesúsdi naóh yacat táut niijná, yeejép ã jepahachah joíhna, tubit caandíh ít uúbh joí ñuún péé bac bejep wat jí.**

12

“Weém túini caá”, niij yee naóhcat

¹ **Páant ã bohéat pónih dawá cáacwã Jesús pebh míic wáac juibínit, í míic tóo néeh chūi bejehchah, Jesús ã bohénitdih nin pah át niij naóh bohénap wat jí: “Yeéb ñi túi chāja chaáh! Fariseowã í jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. ‘Weém táinijeh caá’, í niijíchah yuhna, íih caolih yeejép ã jumna caá. Páant í jumat pah yeebboó ñi jumca bojoó. Páant niij jenah joyát, pan paáat panihni ã jumna caá. Jwíih jíghocanni ã jumachah yuhna, táttimah ã jumatdih nihát í jéihbipna caá.* ² Pánihat pah, ded pah caolih díitboó jumna, jwíih jíghocan yuhna, táttimah ã jíghobipna caá. Ded ñi bih chājnidihbut táttimah cáacwã í jéihbipna caá.* ³ Ded pah dupanapboó ñi niijátjidih baabápboó cáacwã í joibípna caá. Ded pah yeéb ñiíh tólihboó daocánitdih ñi jéyé niijátjidih, táttimah dawá í míic wáacapboó í jwáub wépép naóh yapabipna caá, át niijíp wat jí.**

Déhedih tigaá úumat náah (Mt 10.26-31)

⁴ **“Wã chéenwáá, yeebdíh nin wã naawátidh ñi túi náhninaá: Níih bácahdih mao yohnit pínahdih ñi úumca bojoó. Páant í chājat táttimah, yeebdíh chah yeejép í jéih chājcan níit. ⁵ Obohjeéhtih, ñi úumat pínahdih wã naóhna caá.**

íDiosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wanat táttimah, yeebdíh peéh chājna, iiguípna ã jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíhjih caá úumat náahap.

⁶ **“Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ã quíib buudcán níit. Cinco jwébehwádh chéne júdabit yeéb ñipí jíib teona caá. Botonit í jumachah yuhna, Diosboó bíic jwébehdíhjih ã quíib buudcán níit. ⁷ Obohjeéhtih, jwébehwá chah yeebdíh Dios ã oina caá. Búdí oinit, ñíih waó yoócnaajah débóí ã jumatdih Dios ã túi jéihna caá. Páant ã oyatdih jenah joint, ñi náhni dahwaca bojoó”, át niijíp wat jí.**

“Weém Jesúh caá”, úumcanjeh, niiját (Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ **“Cáacwã í joyóchah, ded ‘Weém Jesúh caá’, ã niijíchah, weembát wã ípíh ángelwã í joyóchah, ‘Caánboó wíih caá’, wã niijípna caá. ⁹ Obohjeéhtih, cáacwã í joyóchah, ded ‘Weém Jesúh nihcan caá’, ã niijíchah, weembát wã ípíh ángelwã í joyóchah, ‘Caánboó wíih nihcan caá’, wã niijípna caá. ¹⁰ Ded weém nihát cáacwã úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ã táut nuumáchah, yeejép ã wéheatdih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espírituboodíh yeejép wéhenit, ã jéih táut nuumcát jíib, Dios ã yéejatdih ã yohcan níit.***

¹¹ **“Wíihwã ñi jumat jíib cáacwã yeebdíh teonit, naóh yacat táut niijná, ñi míic wáacat muúboó, peéh chājat táutnit pehbóó, bita ñi maáta pehbóobút í ub bejehchah, ‘¿Ded pah wã niij jepahbí?’ ñi niij náhni dahwaca bojoó. ¹² Caanna ñi juibínachah, Túini Espíritubóó ded pah ñi jepahat pínahdih ã jéihyabipna caá”, Jesús át niijíp wat jí.***

Dawá bíi dée bíbohát ã tobohat

¹³ **Páant ã niij naóh péanachah, í cātíh jumni Jesúsdih nin pah át niijíp wat jí:**

–Bohéní, jwí íp báadhda áih bíi dée jwiitdih ã wáhhachah yuhna, wã úud jeñé nihátidih ubnit, wíih pínahdih ã wáhhap jí. Páant ã chājachah, weemdih wíih pínahdih caandíh ma wáhat táutú, át niijíp wat yah jí.

¹⁴ **–Weém bíi déedih pááhni maáh nihcan caá. Pánih chājat wíih pínah nihcan caá, caandíh Jesús át niij jepahap wat jí.**

¹⁵ **Páant caandíh niijnít, nihát ájeéh péenitdih nin pah át jwáub niij naawáp wat jí:**

–**íÑi túi chāja chaáh! Dawá bíi déedih ñi en ñinahca bojoó. ‘Dawá bíi dée bíbohna, wã túi jumbipna caá’, ñi niijná yeh caá.**

* 11:50-51 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21 * 12:1 Mt 16.6; Mr 8.15 * 12:2 Mr 4.22; Lc 8.17 * 12:10 Mt 12.32; Mr 3.29 * 12:12 Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc 21.14-15

Obohjeéhtih, dawá bíi dée bíbohah júb ni-hcan caá jeaboó ñi bejat pínah, át niijíp wut jí.

¹⁶ Páant niij naóhñit, í tái beh joyát pínah niijná, nin á jenah joini naawátjñh át jwáub bohénap wut jí: “**Bíic newé dawá bíi dée bíbohni, áih wápchiboó pácahi á momochah, dawá á quehep be.** ¹⁷ **Dawá á quehechah ennit, nin pah á míic niij jenah joyóp be:** ‘¿Ded pah wá chájbi? Wíih pácahi wá ámohat pínah muú baini á jumuchah, á yáo yaphipna caá. ¹⁸ **Nin pah wá chájbi na caá: Caandíh ámohat muunádih wai yoh jeéna péanit, chah bádí ámohat pínah muunádih wá chájbi na caá. Pániñ chájñit, niñat wíih pácahidih, wíih bíi déedihbut wá ámohipna caá.** ¹⁹ **Pániñ ámoh péanit, nin pah wá míic niijbípna caá: “Dawá jópchina tái jumat táut niijná, dawá bíi déedih buu wá bíbohna caá, buca. Pániñ jumñit, choonít, bahj jeémpñit, wá wéibipna caá”, wá míic niijbípna caá’, caán newé á niij jenah joyóp yah be.** ²⁰ **Obohjeéhtih, páant á niij jenah joyóchah jéihñit, Dios caandíh nin pah á niijíp be:** ‘Jenah joicánniabeñ! Buu cheijeh ma wunuchah, míih caolih á buudbípna caá. ¿Páant ma wunat táttimah, niñat ma ámohñiji bíi dée deñ pínah tigaá á jumbi? Meémoó caandíh ma jéih ub bejcan niit’, Dios caandíh á niijíp be. ²¹ **Pániñna, ded áih pínahjeh dawá bíi déedih en ñinah ub jwejnít, Dios á weñat pínahdih bidcanjeh, buudni á jumbípna caá”, Jesús cáacwádih át niijíp wut jí.**

Dios áihwádih á tái en dawát (Mt 6.25-34)

²² Páant niij péanit, nin pah á bohénitboodíh át jwáub niij naóh bohénap wut jí: “**Ded pah ñi jumatdih ñi náñni dahwaca bojoó. Ñi jeémát pínah, ñi dawát pínah yéguéhdiñbut, ñi náñni dahwaca bojoó.** ²³ **Caandíh bidat chah Diosdih tái bíicdih ñi jumat pínahboodíh ñi bidíi. Páant ñi bidíichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut á wáñbipna caá, ñi tái jumat pínah niijná.** ²⁴ **Jwébehwádih ñi jenah joyoó. Queéñ ñiñ jeémát pínahdih ípi momcan caá. Íññ jeémátidih ámohat pínah muuná ípi bíbohcan caá. Pániññit í jumuchah yahna, Dios queéñdih í jeémát pínahdih ápi wáñna caá. Jwébehwádih oina, á en dawát chah, yeebdíh oinít, Dios á tái en daoná caá.** ²⁵ **Yeeb bádí náñni dahwana yahna, ñi wunat pínah yeó jáapdih ñi jéih táut nuumcán niit.** ²⁶ **Pániñ jéih táut nuumcán, bádí ñi náñni dahwana yahna, bíih pínahdihbut ñi jéih táut nuumcán**

niit. Pániñna, náñni dahwaat dedé pínah niñcan caá. ²⁷ **Cháanadiñbut ñi jenah joyoó. Caán cháana behna, á tái jíghat pínahdih ápi teocan caá. Pániñ teocan yahna, Maáh Salomónji áih táini yéguéh chóo duonít, á tái jíghatji chah, cháanaboó á tái jíghona caá.*** ²⁸ **Caán cháanadiñ Dios á tái jíghat táutna caá. Obohjeéhtih, cháana buu déedih jum, cheibít déedih á diib téh bejna caá. Páant á diib téhechah, cáacwá ípi cáo yohna caá. Páant maátcanjeh á jumuchah yahna, Dios caán cháanadiñ tái jíghoni á chájna caá. Caán cháanadiñ táini yéguéh dée pah á wáñat chah, yeebboodíh Dios yéguéhdiñ á wáñbipna caá. Pániñna, caandíh náñni dahwacanjeh, Diosboodíh ñi tái jenah joyoó.** ²⁹ **Ded pah ñi jeémát pínah, ñi bahbat pínahdihbut tabít náñni dahwa joi bídca bojoó.** ³⁰ **Nihat Diosdih jéihcannít bíi déedih tabít ípi náñni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, ñi ípboó ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ded pah yeebdíh judhdadidih á jéihna caá. Pániñ jéihna, yeebdíh á teo wáacat pínahdih tái jenah joyóh, bádí ñi náñni dahwaca bojoó.** ³¹ **Pániñna, bíi déedih ñi bidat chah, Dios á maáh jumatdih bidnit, caandíh ñi tái jepahaá. Pániñ jepahñit, áih táini doonádih bitadidihbut ñi naawá, queéñbut caandíh í jepahat pínah niijná. Páant ñi chájachah, Diosboó nihat ñi náñni dahwacat á tái wáñbipna caá”, Jesús át niijíp wut jí.**

Jeaboó bádí júb jumni panihñidih jwí bíbohah (Mt 6.19-21)

³² “**Yeeb wíihwá daocánnit jumna yahna, Diosdih tái jenah joinít, ñi áumca bojoó. Páant ñi tái jenah joyóchah, Dios ñi íp yeebdíh bádí oinít, wéñit, táiniñdih á wáñbipna caá. Pániñna, yeebdíh á pebhboó á ub bejbipna caá, ájeéñ ñi tái jumat pínah niijná.** ³³ **Ñíih bíi déedih júb cháj wáñna, caán jiididih ubñit, tabít moh yéejñitdih wáñat caá náhap. Páant ñi chájatji júb, Dios á jumaphoó ñi juibínachah, yeebdíh táini yooabátidih á wáñbipna caá. Páant á wáñni pínah á buudcán niit. Ded nuumñi caandíh á jéih nuumcán niit. Pólohwábut í jéih jeémp yéejacan niit.** ³⁴ **Pániñna, Dios pebhboó ñíih bádí júb jumni panihni á jumuchah, Dios á weñat pínahdih ñi tái jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéñ ñíih bádí júb jumñidih bíbohñit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibípna caá”, Jesús át niijíp wut jí.**

Jesúsdiñ tái jenah joi páñat

* 12:27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

³⁵ “Weemdih ñi jenah joyátdih ñi túi míc ámoh páñaá. Ded pah míc ámoh páñatdih ñi beh joyát pínah niijná, nin bainí naawátdih yeebdih wá naóhna caá.*
³⁶ Biic newé á chéeniñ téiñya chéwat weñatdih namah jeémédih á bejep be. Páant á bejat túttimah, chei á jwáub juyát pínahdih páina, jécidih wépép í jéih wátadih bejat tút niijná, caandih teo wáñnitboó íih yéguh chóodih wái aabá chéonit, íih jíát dahnadihbut í jíi cáag páina caá. Páant í chájat pah, wá jwáub dei júuwát pínahdih yeebút ñi jenah joyátdih ñi túi míc ámoh páñaá.*
³⁷ Í maáh á jwáub juyáchah, caandih teo wáñnit túi páinit, bádí í wéibipna caá. Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Páant í túi páñat jíib, í maáhboó teo wáñnit í dawát dée chóodih duó péa, queétdih cháudat tútñit, jeemát á wáñbipna caá.
³⁸ Chei tac yoób, daa júuwáchah, caán á juyáchah yuhna, túi páina, queét bainí í wéican níit.
³⁹ Nin biñ bainí naawátdihbut yeebdih wá naóhna caá: Nindihbut ñi túi jenah joyoó. Débólih nuumní cáac nuumátdih á juyát pínahdih mué mínahboó jéihna, nuumní á jéih waadcat pínah niijná, túi jáanit, áih muúdiñ áta túi wap tagaá.
⁴⁰ Pánihat pah, weém, nihat cáacwá úd jeñé, ñi jéihcat láa wá jwáub dei júóhbipna caá. Pánih jéihcan, weemdih túi jwáát tút niijná, ñi jenah joyátdih túi tút nuúm páñat caá náahap”, Jesús át niijíp wat jí.*

Túi teo wáñni, túi teo wáñcanni naawát (Mt 24.45-51)

⁴¹ Páant á niijíchah joinit, Pedroboó nin pah Jesúsdiñ át niij wáñh joyóp wat jí:

—Maá, páant níj naóhna, ¿jwíñh pínahjeh níit? ¿Nihat cáacwáñh pínah níit? át niijíp wat jí.

⁴² Páant á niijíchah joinit, nin naawátjñh queétdih Jesús át jwáub bohénap wat jí: “Biic teo wáñni túi jenah joini, á maáhdih túi jepahni á jumap be. Páant á jumachah ennit, á maáh á bejat pínah jätih, nihat bita caandih teo wáñnit í maáh pínah caandih á waadánap be, queét í jeemát pínahdih yoobópdih á wáhat pínah niijná. Pánih waadá péanit, biñ haácboó á bejep be.
⁴³ Pánih bejniji áih muúná á jwáub juyáchah, caandih teo wáñni á watatji pah á chájachah ennit, caandih bádí á wéibipna caá.
⁴⁴ Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Caandih wéinit, nihat áih bií déedih en daoní maáh á waadábipna caá.
⁴⁵ Obohjeéhtih, biñ caandih teo wáñni túi jepahcan, ‘Wá maáh maatápdih jígochan, buutéñ á jwáub júóhcan níit’, níj jenah joinit, bita teo wáñnit neoná yaáhdihbut

páinit, á jeémp babh máihñap be.
⁴⁶ Á náñcanni yeó jáap, á páicanni horadih á maáhboó á jwáub juibípna caá. Pánih juinit, caandih á jepahcatji peéh, tabit á páibipna caá. Pánih pái péanit, Diosdih jepahcannit biicdih iiguipna á wáñbipna caá.
⁴⁷ Pánihna, ded teo wáñni á maáh á weñat pínahdih jéihna yuhna, túi ámoh páican, á maáhdih jepahcah, á maáh caandih peéh chájna, bádí á páibipna caá.
⁴⁸ Obohjeéhtih, ded teo wáñniiboó á maáh á weñat pínahdih túi jéihcan, yeejép á chájachah, á yeej chájat jíib bádí áta peéh cháj tagaá. Obohjeéhtih, á túi jéihcatdih ennit, caandih peéh chájna yuhna, nump á páibipna caá. Pánihna, deddih túi chájat pínahdih Dios bádí á jéihyanachah, túi jepahat caá náahap. Ded maáhdih cáacwá bádí watat wépatdih í wáñhuchah, táinijeh watat caá caandih náahap”, Jesús át niijíp wat jí.

Jesús cáacwáñh chéne poómp á chájat (Mt 10.34-36)

⁴⁹ “Ni náahcannidih ñi cáo yohat pah, Dios yéj chájnitdih peéh chájna, iiguipna á yohat pínah niijná, nin baácboó wá dei júuwáp jí. Jätih páant á chájachah niñna, wáta wéi tagaá!
⁵⁰ Obohjeéhtih, páant á peéh chájat pínah jätih, weémboó bádí yeejép wá yapbipna caá. Pánih yeejép wá yapat pínahdih jéihnit, tabit wá jígahna caá.*
⁵¹ ¿Ded pah weemdih ñi níj jenah joini? ‘Áih doonádh joinit, nihat cáacwá túi biicdih í jumbipna caá’, ¿ñi níj jenah joini? Obohjeéhtih, páant á niñcan níit.
⁵² Cáacwá wá naawátdih í joyát túttimah, biicwáñh jumna yuhna, biic peihcannit weemdih jepahnitdih chénewá jepahcannitboó í míc júihbipna caá.
⁵³ Behe á wáñhdih á júihñuchah, á wáñhbut behdih á júihbipna caá. Beh wili mi nuumdih mi júihñuchah, mi nuumbát beh wilidih mi júihbipna caá. Beh wili mi wáñh áadih mi júihñuchah, mi wáñh áabat mi chudhdih mi júihbipna caá. Biquína weemdih í jepahachah, biquína í jepahcat jíib páant tabit í míc júihbipna caá”, Jesús át niijíp wat jí.*

Ded pah á yapat pínahdih í beh joicát (Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Páant á bohénitdih naóh péanit, nin pah Jesús íjeh péenitdih jwáñh át jwáub níj naawáp wat jí: “Yeéboó yeó dei bejepmant mah tóliñna á júuwáchah enna, ‘Mah buugát tút caá’, ñipí niijná caá. Ni niiját pah ápi buugná caá.
⁵⁵ Mah buugáp buwámant johlit á júuwáchah enna, ‘Cháñ cháhat tút niñcan caá’,

* 12:35 Mt 25.1-13

* 12:36 Mr 13.34-36

* 12:40 Mt 24.43-44

* 12:50 Mr 10.38

* 12:53 Mi 7.6

ñipí niijná caá. Ñi niiját pah tabit ãpí cháhna caá. ⁵⁶ Obohjeéhtih, yeéb yeejépwá, ‘Wá jéih beedána caá’, niij jenah joiná yuhna, jéihcannit caá ñi jumup. Baácdih, jeadíhbat ennit, ded pah á yapat pinahdih ñi jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wá chájatdih ennit, wá naawátidih joiná yuhna, ded pah táttimah á yapat pinahdih ñi jéihcan caá’, Jesús queét cáacwáidih át niijíp wat jí.

*Yeebdíh eníhcanñitíh míc ámohat
(Mt 5.25-26)*

⁵⁷ “Ded pah ñi chájat pinahdih yeebjéh jenah joinít, ñi túi chájáa. ⁵⁸ Yeebdíh naóh yacni peéh chájat túatni pehbóo á namah bejchah, ‘¿Majeéh túi jumat túat niijná, ded pah tigaá wá chájibi?’ caandíh ñi niijí, yeebdíh peéh chájat túatni pehna á ub bejcat pinah niijná. Páant caanjíh ñi míc ámohcah, peéh chájat túatni bóo yeebdíh nemat muúboó á nemat túatbipna caá. ⁵⁹ Páant á nemechah, nihát ñi jíb buúdaátidih ñi jíb cháj péaat pinah játi, yeéb ñi baccan níit. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh túi jumat túat niijná, ded pah tigaá wá chájibi?’ niijnít, caandíh ñi jepahaá, yeebdíh á peéh chájcat pinah niijná”, Jesús át niijíp wat jí.

13

Yéej chájatdih cádahnit, túat nuumát

¹ Caán láa biquina Jesúsdih joinít nin pah caandíh ít niij naawáp wat jí:

—Galilea baácdih moón Jerusalén táтчidih Dioíh muúboó ovejadih cáo wáhnit, Diosdih í wéi uúbúchahjeh, Pilatoboó queétdih át mawat túatup wat jí. Pánih maonit, oveja meép, cáacwá í maonitji meépjíh ít widip wat jí. ¿Ded panih tigaá páant ít yap? queét Jesúsdih ít niij uúbh joyóp wat jí.

² Páant í niij uúbh joyóchah joinít, nin pah át niij jepahap wat jí:

—¿Ded pah tigaá yeebjéh ñi niij jenah joí? “Páant queét tabit yeejép yapna, nihát bita Galilea baácdih moón í yeejat chah níit ít yéej chájap”, ¿yeéb ñi niij jenah joí níit? ³ Nihcan caá. Dedé yéejatdih biíc yoobó Dios á peéh chájbipna caá. Yeébbóo ñi yéejatdih cádahcan, túiniboodíh ñi túat nuumcátji jíb á peéh chájachah, yeebbát iiguipna ñi bejbipna caá. ⁴ Nindihbat ñi túi jenah joyóo: Siloé wát jumni jap bóo muú áac jéennit, dieciocho cáacwáidih át tájap wat jí. ‘Pánih wunna, bita Jerusalén táтчidih moón í yéejat chah ít yéej cháj tagaa’, ¿ñi niij jenah joí níit? ⁵ Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi yéejatdih cádahcan, túiniboodíh ñi túat

nuumcán, yeebbát wunna, iiguipna ñi bejbipna caá, queétdih át niijíp wat jí.

Quehe wihcanni higuera nah naawát

⁶ Páant niij péanit, nin naawátjíh queétdih át jwáub bohénap wat jí: “Biíc newé áih wápchibóo higuera wát jumni nah á jumup be. ‘Caan náh á quehna nacaá’, niijnít, diquidíh á bejep yah be. Obohjeéhtih, caan náh á quehcah, á bid juicáp be. ⁷ Pánih bid juicán, áih wápchidih teo wáhnidih nin pah á niijíp be: ‘Weemdíh ma joyóo. Biíc peihcanni jópchi nin higuera nah quehedih wá bidip yah caá. Obohjeéhtih, á quehcan caá. Páant á quehcat jíb ma tib yohoó. Nin nah wíh wápchidih á jumuchah, biih nahdih wá jéih momcan caá. Á wíhcah, biih nahdih momnit, caan náh quehedih wáta jeémp tagaa’, caandíh teo wáhnidih á niijíp be. ⁸ Páant á niijichah joinít, caandíh teo wáhnit nin pah á niij jepahap be: ‘Maá, nin jópchidih pohba á jum jwáhu naáh. Nin nah páuj yehmant baád púuda péanit, nuúép jónópdi wá yachipna caá, míih higuera nah á quehat pinah niijná. ⁹ Páant wá chájat táttimah, á quehmi dée caá. Á quehcat ennit bácah, weemdíh ma yoób tib yohat túatú’, á maáhdih á niij jepahap be. Pánihat pah, yeébbóo ñi túat nuumát pinahdih Dios á páina caá. Maatápdih á páina beé. Pánihna, ñi túat nuumcát ennit bácah, yeebdíh á yoób peéh chájbipna caá”, Jesús át niijíp wat jí.*

Judiowá í chooát yeó jáapdih wunnihdih Jesús á booaat

¹⁰ Biíh láa judiowá í chooát yeó jáapdih í míc wáacat muúdih Dios naawátidih Jesús át naóh bohénap wat jí. ¹¹ Caanjíh nemép jumnih mit jumup wat jí. Nemépboó dieciocho jópchi caántdih á jumuchah, caántboó chóyo bejnihjah mit jumup wat jí. ¹² Páant mi jumatdih ennit, Jesús caántdih át jéuwát túatup wat jí.

—Némá, meemdíh wá booaana caá, át niijíp wat jí.

¹³ Páant niijnít, caántdih á teo jáhanachahjeh, yoobópdih mit ñuhup wat jí. Pánih boonit, Diosdih búdí mit wéi naawáp wat jí.

¹⁴ Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdih caántdih á booaat peéh, judiowá í míc wáacat muúdih en daoni maáhbóo át ijip wat jí. Pánih ijnit, caánboó míc wáacnitdih nin pah át niijíp wat jí:

—Biíc semanadih seis yeó jáap jwípi teona caá. Pánihna, yeéb tabúp cháuhnít booaat túatdih jéohna, caán tewat yeó jáapnadihjah

* 13:9 Is 5.1-7; Jer 2.21; 8.13

* 13:14 Ex 20.9-10; Dt 5.13-14

ñi jaúwá. Jwiít jwí chooát yeó jaapnadih páant ñi cháca bojó, át niijíp wut jī.*

¹⁵ Páant á niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah át niij jūihñap wut jī:

—Yeéb yeenit caá. Yeebhébut chooát yeó jaapdih yuhna, ñih jiwidih, burrodihbut í jeémát tólihmat watnit, mah í babhbat pínah niijná, ñipí wái bac bejna caá. Pánih chājna, teo tigaá ñi chājap.¹⁶ ζNint Abrahamji á jaimadih nemép dieciocho jópchi pohba chéonih dée át bíbohó be. Páant á chéonihdih chooát yeó jaapdih wá watachah, á táican niít? át niijíp wut jī.

¹⁷ Páant á niijíchah joinít, tícnit, queét ít jepahcap wut jī. Pánihna, nihat cáacwá Jesús á wēp chājatdih ennit, búdí ít weñep wut jī.

Mostaza tīb naáwát

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Nin naáwátjīh cáacwádih Jesús át jwáub bohénap wut jī: “ζDios á maáh jumát ded pahna tigaá, yeéb ñi jenah joyóchah? ζCaandih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá, wá naóhbi? ¹⁹ Mostaza tīb ded pah á jumatdih jenah joinít, Dios á maáh jumatdih ñi beh joibípna caá. Caán tīb cǎo tībīh pah bóo á jumna caá. Momni áih wápchiboó caán tībīhdih á momp be. Á momat táttimah, chíhna, búdí nah á behep be. Páant caan náh á behechah, áih cácanaboó jwébehwá í jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios á maáh jumát. Áihwá daocánnit jwīh jumnitji, táttimah í dao béjbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Pan paáani naáwát

(Mt 13.33)

²⁰ “ζDios á maáh jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá caandih wá naóhbi? ²¹ Pan paáat ded pah á jumatdih wá naáwáchah, caandih ñi beh joibípna caá. Pandih chājīhna, yad wili trigo ojdih pamapdih yacnit, mahjīh wid, caandih paáani pínahdihbut mipí tái widna caá. Pánihna, nihat mi widniji á tui paabípna caá. Páant á jumát pah Dios á maáh jumát doonádih joinít, cáacwá í tuit nuumbípna caá. Pánihna, queét joinitboó bitadih í jwáub naáwáchah, dawá joinít, queébut í tuit nuumbípna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

Bainíjéc naáwát

(Mt 7.13-14, 21-22)

²² Táttimah, Jerusalén tátchina bejna, dahwani tátchina, botoni tátchinadihbut Jesús Dios naáwátidih naóh bejna át chājap wut jī. ²³ Páant á bejechah, bíc newé caandih nin pah át niij úébh joyóp wut jī:

—ζMaá, daocánnitjeh niít iiguípna bejnit déejidih Dios á tui abnit pínah í jumap? át niijíp wut jī.

Páant á niijíchah joinít, nin naáwátjīh Jesús át jwáub bohénap wut jī:

²⁴ —Yeéb dawá Dios á jumapboó ñi waádihna yuh caá. Obohjeéhtih, búdí ñi yéejatdih cádahīhcan, ñi jéih waadcán caá. Bainíjéc panihnidih waádihna, ñi yéejatdih cádahat caá náahap. Pánihna, yeéb waadátidih bidna, ñi yéejatdih cádahnit, Diosboodih ñi tui jepahaá. ²⁵ Ñi beh joyát pínah niijná, muú mínah ded pah á jumatdih wá naóhīpna caá. Chei caán muú mínah áih jécidih á nemna caá. Páant á nemat táttimah, yeébboó caán jécidih juibí, wuúmp maonit, nin pah ñi niij ejbipna caá, ‘Maá, jécidih ma wát jaúwá’, ñi niijípna caá. ²⁶ Páant á niijíchah joinít, yeébboó nin pah ñi jwáub niijbípna caá, ‘Majeéh jeémpnit, jwí babhbat jī. Jwīh tátchiboó jumna, ma naáwátidih jwítidih ma bohénap jī’, ñi niij ejbipna yuh caá. ²⁷ Yeéb páant ñi niijíchah yuhna, caánboó nin pah á jwáub niij jepahbipna caá, ‘Obohjeéhtih, yeebdih yoobópdih wá jéihcan caá. Pánihna, nihat yéejnit jumna, wá pebh jóhcanjeh, biáboó ñi bejeé’, muú mínah á niijbípna caá. Páant á niiját pah Dios yeebdih á niijbípna caá.* ²⁸ Pánihna, Abraham, Isaac, Jacob, nihat Dios naáwátidih naóh yapanitjibut, Dios pebhboó í jumuchah ennit, yeébboó jéih waadcán, tubit jīgahna, ñih maodih ñi néeh cháác jáiβipna caá. Pánih jīgahna, jóocmantjeh ñi chāobípna caá.* ²⁹ Caán láa nihat baácidih moón Dioihwá á pebhboó í juibínachah, caánboó queétdih á numah jeémpbipna caá.* ³⁰ Nin baácboó oboh jumnitji Dios á jumapboó maata í jumipna caá. Ninboó maata jumnitji Dios pebhboó moh yéejnit í jumipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

Jerusalén tátchidih moondih Jesús búdí á oyat

(Mt 23.37-39)

³¹ Páant á niij péanachahjeh, biquína fariseowá Jesús pebhna juibínit, nin pah ít niijíp wut jī:

—Herodes meemdih á mawih páina caá. Pánihna, biáboó ma jwei bejeé, caandih ít niijíp wut jī.

³² Páant í niijíchah joinít, nin pah queétdih át niij jepahap wut jī:

—**Nin pah caán yeejépbahdih niŋ naawádih ñi bejeé:** ‘**Jesús nemépwádih baca, wannitdihbat booana caá á chájap.** **Buu yeó jáap, cheibitbat páant á chájipna caá.** **Pánihna, cheibit daani á teo péabipna caá’, Herodesih ñi niijí.** ³³ **Buu bej, cheibit bej, daanibat bejnit, Jerusalén tátchina wá juibibipna caá.** **Dios naawátdih naoh yapanitjidih caán tátchidih mícjeh ípí mao yohop wat jí.** **Pánihna, caán tátchina wá juibínachah, weemdíhbat í mao yohbipna caá.**

³⁴ **“Yeéb Jerusalén tátchidih moondih bádi wá jgahna caá.** **Dios naawátdih naoh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita á wah bojnitdihbat jeejñh yohnit, yeéb ñipí maona caá.** **Ñi nuowábat biic yoobó ít chájap wat jí.** **Pánihnit ñi jumachah yuhna, yeebdih bádi wá oina caá.** **Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wá pebh yeebdih wá jumat táutna yuh caá.** **Obohjeéhtih, yeebboó weemdíh ñi náahcan caá.** ³⁵ **Páant ñi náahcat peéh, buu ñih tátchidih Dios á wap cádahbipna caá.** **Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá.** **Ninboó weemdíh ñi jwúb encan niit.** **Táttimah bóo láa nin baácna wá jwúb dei júwáchahjeh, weemdíh ñi jwúb enbipna caá.** **Pánih ennit, ‘Dios á wahni, meemdíh bádi jwíwéina caá’, weemdíh ñi niijbipna caá”,** ^{*} Jesús át niijp wat jí.

14

Bácah chalanidih Jesús á booaát

¹ Biíh chooát yeó jáapdih fariseowá í maáh áih muaná Jesúsdiñ nahmah jeémédih át bejep wat jí. ² “¿Ded pah caá á chájibi?” niijná, caán muúdiñ moón caandíhjih ít táu en ñuunáp wat jí. ³ Caandíh ennit, Moisés á wutatjidih bohénitdih, fariseowádihbat nin pah Jesús át niij wábh joyóp wat jí:

—¿**Chooát yeó jáapdih tubúp cháúhñitdih ñi booanaá’, Moisés át niijnit jí?** át niijp wat jí.

⁴ Páant á niijichah yuhna, queét ít jepahcap wat jí. Í jepahcat ennit, Jesús wannidih teo jáha boonanit, át jwúb bejat táutap wat jí. ⁵ Pánih booa péanit, queét fariseowádih át jwúb wábh jói jáhñap wat jí.

—**Jwí chooát yeó jáapdih ñi wáuh, ñih momo jiwibat fitna á buug yác bejchah, yeéb ñita ub púuh laabácan taniit.** ¿Páant ñi chájat, tewat nihcan niit? át niijp wat jí.*

⁶ Páant á niijichah, ded pah ít jepahcap wat jí.

Téihya chéwat nahmah jeémát naawát

⁷ Jesús fariseoiñ muaná waadnit, bita á nahmah jeémpnit pinahboó waád juibinit, waawápna í cháudat pinahdih í ñiwichah, Jesús át enep wat jí. Páant í ñiwichah ennit, queét nihatdih nin pah át niij naawáp wat jí:

⁸ —**Téihya chéwat nahmah jeémát yeó jáapdih yeebdih á bid bojochah, caanna juibinit, waawápna ñi cháudca bojó.** **Páant ñi cháudchah nihna, ñi chah maáh á juyáchah,** ⁹ **‘Ma cháudni páhadih nindih ma cháudat táutú’, yeebdih á niijbipna caá.** **Páant á niijichah joinit, jwéejboó juibi cháudna, ñita tíic tagaa.**

¹⁰ **Obohjeéhtih, muú mínah yeebdih á bid bojochah, jwéejdih bóo páhadih ñi juibi cháudap.** **Yeéb páant ñi cháudchah ennit, ‘Waawápboó ñi cháud júuwá’, muú mínah yeebdih á niijbipna caá.** **Pánihna, yeéb waawápboó ñi bejchah, bita á bid bojnit yeebdih í táu wéi enbipna caá.***

¹¹ **Ded caán mícjeh ‘Weemdíh dedé judhat wihcan caá’, niijnidih Dios moh yéjni á chájipna caá.** **Obohjeéhtih, ded laihcanniboodih Dios maáh á waadábipna caá.** **Pánihna, yeebjéh míc maata ñi waadaca bojó.** **Diosjeh maata pinahdih á jéih waadána caá, queét jeémédih juibinitdih Jesús át niijp wat jí.***

¹² Páant niij péanit, Jesús muú mínahboodih nin pah át jwúb niij naawáp wat jí:

—**Ma nahmah jeémihna, ma pebh jumnitdih, bádi dinero híbohñitdih, ma déewádih, ma pej jumnitdihbat ma bidca bojó.** **Meém queétdih ma bidichah, ma táu chájat jíib, queétdih meemdíh biic yoobó í nahmah jeémpbipna caá.** ¹³ **Obohjeéhtih, bitadih ma nahmah jeémihna, moh yéjnit, jéih bejcanñit, wio wihcannit, jéih encannitdihbat ma bidíp.** ¹⁴ **Queétdih meemdíh biic yoobó í jéih nahmah jeémpcan niit.** **Páant ma táu chájatjí jíib, táinit í boo pud júóhni yeó jáapdih Diosboó meemdíh á táu chájipna caá, Jesús caandih át niijp wat jí.**

*Bádi nahmah jeémát naawát
(Mt 22.1-10)*

¹⁵ Páant á niijichah joinit, biic íjéeh cháudni Jesúsdiñ nin pah át niijp wat jí:

—Dios pehbboó ded á nahmah jeémpni bádi á wéibipna caá, át niijp wat jí.

¹⁶ —**Bádi nahmah jeémát chájni dawá cáacwádih á bidip be.** **Páant á bidichah joinit, queét nihát í táu wéi jepah jwahup be.** ¹⁷ **Caán á yoób nahmah jeémát yeó jáapdih queétdih naawát náahna, caandíh teo wáhñidih wahñit, ‘Nihat jwí jeémát pinahdih ámoh péanit, yeebdih á bidip be, buca’, á niij naawát táutap be.** ¹⁸ **Caandíh teo wáhni páant á niij**

naawáchah joinít, queét í jumat yoobó nin pah í niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh jáap wáapdih jíib cháj péanit, caandíh enedih bejat túut caá wá chájap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh á páicat pínah niijná’, á jwíih bidni á niijíp be. ¹⁹ Bíihbut nin pah á niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh híicjíl bóo téihya máha jiwíwádih wá jíib chájap be. Pánih jíib chájniiji queétdih enedih bejat túut caá wá chájap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh á páicat pínah niijná, caanbát á niijíp be. ²⁰ Bíihbut nin pah á niijíp be: ‘Weém butéh wá téihya chéwep be. Pánihna, numah jeémátboó wá jéih bejcan caá’, á niijíp be. ²¹ Páant í niijíchah joinít, caandíh teo wáhni á maáh pehna jwáub joinít, queét í niijátjidih á jwáub naóh yapanap be. Páant á naawáchah joinít, á maáhboó tabít íjnit, nin pah á niijíp be: ‘Tátchi tac yoób búdí namánadih, bainí namánadihbut bejnit, moh yéejnit, jéih bejcanit, jéih encannit, wio wihcannitdihbut jwááhnit, waicanjeh ma ub jáúwáp’, á niijíp be. ²² Pánih naáwádih bejniiji jwáub joinít, ‘Maá, ma niijátji pah wá chájap be. Páant wá chájachah yuhna, páantjeh chéudat á jedhna caá’, á niijíp be. ²³ Páant á niijíchah joinít, á maáh caandíh á jwáub watup be. ‘Tátchi jwéejboó búdí namánaboó bejnitdih, bainí namánaboó bejnitdihbut ma jáúwát túutú, chéudatnadih í túi yáwat pínah niijná. ²⁴ Meemdíh yoobópdih wá naóhna caá. Queét wá jwíih bidnitboó wá numah jeémátidih í jeémpan níit’, á niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwá pínahdih á bidichah yuhna, det í weñat pínahdihjeh chah jenah joiná, caandíh jepahcannit, ájeéh í jumcan níit. Obohjeéhtih, caandíh jepahnitjeh á pehbhoó ájeéh í jumbipna caá, Jesús át niijíp wut jí.

Jesúsjeéh jwí jumíhchah, á buwat (Mt 10.37-38)

²⁵ Bíih láa dawá cáacwá Jesúsjeéh ít bejep wut jí. Pánihna, Jesús queétdih tac páud ennit, nin pah át niij naáwáp wut jí: ²⁶ “Ded wá bohéni jumíhna, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. Á ípdih, á índih, á áadih, á wehdíh, á déewádh, á déewá yáadhdihbut á oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.” ²⁷ Ded wájeéh péé bohéni jumíhna, ded pah á weñat pínahdih jenah joicát caá náahap. Pánih chájna, wíih á jumat jíib yeejéj yapna yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap.” ²⁸ Nindihbut ní jenah joyoó: Muá teoni jap bóo muudíh á chájat

pínah játih, á jíib juyátdih jéihyat túut niijná, caán muá jíib pínahdih á jwíih jenah enna caá. ²⁹ Á jíib pínahdih á jwíih jenah encan, áih muudíh á jéih péacah enna, bitaboó caandíh í deohbipna caá. ³⁰ ‘Nin pohba áih muudíh teona, át péa tagaá’, í niij deohbipna caá. ³¹ Nindihbut ní jenah joyoó: Maáh bíih maáhjíih í míc mawat pínah játih, nin pah á niij jenah joiná caá: ‘¿Weém diez mil soldadowá bíbohnt, caánboó veinte mil soldadowá á bíbohochah, jwí míc maona, wáta jéih buujá tanit?’ á niij jenah joiná caá. ³² Páant niij jenah joinít, á buujácat pínahdih jéihna, bíih maáh áih soldadowájíih míc mawadh jéohnit, yuúpjeh í jum jwahuchah, ‘Jwí míc maoca boj jíih’, niiját túutnit, caandíh teo wáhndih á wah bojhipna caá. ³³ Pánihna, wíhwá jumíhna, weemdíh ní jepahat pínah játih, ‘Nihat wá yéej chájatdih wá cádahbipna caá. Wíih bíi déedih jenah joicán, Jesúsboodíh jenah joiná, caandíh wá jepahbipna caá. Páant wá jepahat jíib, yeejéj yapna yuhna, caandíh wá cádahcan níit’, niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joinít jumna, wíhwá ní jéih jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Buicánni núumni naáwát (Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Páant niij naóhnt, nin bíih naawátjíih Jesús queétdih át jwáub bohénap wut jí, á jwíih naawátidih í beh joyát pínah niijná: “Núumni buiná, jeémátidih á túi nuána caá. Obohjeéhtih, núumni á buyát beedéchah, ní jéih jwáub buyácan caá. ³⁵ Pánih buicánni dedé pínah níhcah, caandíh yohatjeh caá náahap. Caán á nihat pah yeeb ní jumca bojoó. Dios naawátidih túi joinít, caandíh ní cádahca bojoó. ¡Ded molít jumna, á túi joyó naáh!” Jesús át niijíp wut jí.

15

Buudní oveja naáwát (Mt 18.12-14)

¹ Bíih yeó jáapdih dawá cáacwá, Romanowá í maáta í uúbat túutnit dinerodih uúbh wáhnt, bita Moisés á wutatjidih jepahcannit “Yeejépwá”, niijnítbut Jesúsdih joyódih í juibínap wut jí. ² Páant í juibínachah ennit, fariseowá, Moisés á wutatjidih bohénitbut íjnit, queéjtjeh nin pah ít míc niijíp wut jí:

–Nin newé yeejépwádih túi wéi jwááhnt, íjeéh ápi jeémpan caá, ít niijíp wut jí.*

³ Páant í niijíchah jéihnt, Jesús nin naawátjíih queétdih át bohénap wut jí: ⁴ “Cien

* 14:26 Mt 10.37 * 14:27 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24 * 15:2 Lc 5.29-30

ovejawādhí bíbohni, bíic oveja caandíh ã buudúchah ennit, ¿ded pah tígaā ã chājbi? yeéb ñi jenah joyóchah. Bita noventa y nueve ovejawādhí í jeémát ylip jumapboó jwejnít, caán buudnídhí bididíh ã bejbipna caá. Pánihna, caandíh bíd junítina, ã cádahbipna caá. ⁵ Caandíh bíd juí wēina, ãih daadjíh mao cáagnít, ãih muaná ã ub jwáub bejbipna caá.* ⁶ Pánih ub jwáub juibínít, ‘Wíih oveja buudnídhí wā bíd juyáp be. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac júwáw’, níijnít, ã pebh jumnitdíh, ã déwādhíbut ã bíd wáacbipna caá. ⁷ Páant ã weñat pah, ded bíic cáac ã yéejatdhí cádahnit, ã túat nuuméchah, Dios pebhboó jumnit búdí í wēibipna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve paníhnit ‘Weemdíh yéejat wíhcan caá. ¿Dépanih tígaā wáta túat nuám?’ níij jenah joinítídhí Dios pebhboó jumnit í wēican níit”, Jesús át níijip wat jí.

Buudní dinero júdu naáwát

⁸ “Diez dinero júdu bíbohni bíic júdu caántídhí ã buudúchah ennit, ¿ded pah tígaā mi chājbi? Jíat dahjíh jíinít, muudíh mi túi tóodh bíd beedábipna caá. Caán júdadíh bíd junítina, mi cádahbipna caá. ⁹ Caán júdadíh bíd junít, ‘Weemdíh buudní dinero júdadíh wā bíd juná beé. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac júwáw’, níijnít, mi pebh jumnitdíh, mi déwādhíbut mi bíd wáacbipna caá. ¹⁰ Yooópídhí yeebídíh wā naóhna caá. Páant mi weñat pah, bíic yéejni ã yéejatdhí cádahnit, táiniboodíh ã túat nuuméchah, Díohí ángelwábut búdí í wēibipna caá”, Jesús át níijip wat jí.

Buudní ã wáuh naáwát

¹¹ “Bíic newé chénewá ã weh jumap be. ¹² Uudyiboó ã ípídhí nin pah ã níijíp be: ‘Wanna, meemdíh wā wáhbipna caá”, ma níijnídhí buu ma wáhuá, Paá’, ã níijíp be. Páant ã níijíchah joinít, ã íp ãih bíi déedíh ã wehdíh ã pááap be. ¹³ Daocánni yeó jáap túttimah, uudyiboó níhat ãih bíi déedíh ubnit, yuáp bíih baácbóó jíbidíh ã bejep be. Caán baácbóó jumna, cheha náahdíh jíib chāj, yaádh metat jíib wāh, namah jeémát jíib wāh, búdí ã jíib chājap be. Pánih jíib chājna, ãih dínerodíh ã yoh beedánap be. ¹⁴ Páant ã yoh beedaát túttimah, caán baácbóó jeémát wíhcah, nuugúp láa ã jumap be. Caanbát nuugúpíh díib wánna ã chājap be. ¹⁵ Páant jeémát ã wíhcah, tewat bídidíh ã bejep be. Páant ã bíd be- jechah, bíic newé caandíh íi náah jumni tewat wáhnít, ãih momo muuwá jumni wáihyat júduboó caandíh ã wahap be,

queétdíh jeémát ã wáhat pínah níijná. ¹⁶ Pánih queétdíh inna, queét muuwádhí wáhní jeémátídhí búdí ã jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, ã maáh caandíh ã jeémát túatcah, bítabat caandíh dedé jeémát í wáhcáp be. ¹⁷ Páant ã yapat túttimah, ã jwáub náhninap be, ‘Níhat wā ípídhí teo wáhnít jeémát bíboh, í júdh jeémpni jeémátbut ápi jumna beé. Obohjeéhtih, nin baácbóó jumna, weemdíh jeémát wíhcah, wánna caá wā chājap. ¹⁸ Pánihna, wā íp pebhna wā jwáub bejbipna caá. Caaná jwáub juibínít, wā ípídhí nin pah wā níijípina caá: ‘Diosdíh búdí wā yéej chājna beé, Paá. Meemdíhbut wā yéej chājna beé. ¹⁹ Pánihna, í ‘Wáuhú’, buu weemdíh ma níijcá bojoó! Meemdíh teo wáhníjeh wā jumíbina caá’, wā ípídhí wā níijípina caá, caán míicjeh ã níij, jenah joyóp be. ²⁰ Páant níij jenah joinít, ã íp pebhna ã jwáub bejep be.

“Pánih jwáub bejna, ã ípíh muudíh ã tóah bejchah, ã ípboó caandíh yuápmah ã jwááh enep be. Pánih jwááh enna, ãih caolíhjíh búdí jgahnít, ã wáuhdíh jwááadíh ã náa ñah bejep be. Jwááhnít, caandíh búdí wēina, ã pin tewep be. ²¹ Páant ã pin tewechah, ã ípídhí nin pah ã níij naáwáp be: ‘Diosdíh búdí wā yéej chājap be, Paá. Meemdíhbut wā yéej chājap be. Pánihna, ‘Wáuhú’, weemdíh ma níijcá bojoó’, ã níijíp be. ²² Obohjeéhtih, páant ã níijíchah yuhna, ã ípboó caandíh teo wáhnítídhí nin pah ã níij watap be: ‘Wáicanjeh táini yégueh chóodíh ub júóhnít, wā wáuhdíh ñi yacaá. Táini téihya yacat júdadíh ãih téih tíibdíhbut ñi yacaá. ãih jíchadíhbut táini zapatos ñi yacaá. ²³ Jwí túi in débehani momo jíwi wáuhdíh ub júóhnít, ñi mawaáp. Mao péa, quíbh péanit, ñi puubú. ²⁴ “Wā wáuh ã wanah bejna nacaá”, wā níij jenah joyóp yuh be. Buudní déeji buu ã túi jwáub juná caá, buca. Búdí wēinit, chóbe jeémpíh’, caandíh teo wáhnítídhí ã níijíp be. Pánihna, queét níhat búdí wēinit, í jeémép be.

²⁵ “Obohjeéhtih, uudyi ã jwáub juyáchah, weép jeéñoó momo jíwiwá jumni wáihyat júduboó ã jumap be. Pánihna, ã ípíh muudíh tóah bejna, í wēi ewechah, ã joyóp be. ²⁶ Pánih joinít, teo wáhnítídhí nin pah ã níij wáhbí joyóp be: ‘¿Dépanih eo tígaā queét í chāj?’ ã níijíp be. ²⁷ Páant ã níij wáhbí joyóchah joinít, teo wáhní caandíh nin pah ã níij jepahap be: ‘Ma úud ã jwáub juná beé. Á túi juyáchah, ma íp jwí in débehani momo jíwi wáuhdíh ã mawat túatup be.

* 15:5 Is 40.11; Ez 34.11-12; Jn 10.1-16; He 13.20

Pánih maonijidih jwí puúb péanachah, numah jeémp wéi eona caá í chājap', caandih ā niijíp be. ²⁸ Páant teo wāhni ā niij naawáchah joinit, weép jeñé ā ípdih tabit ā íjip be. Íjnit, ā waádihcap be. Páant ā waádihcah enna, ā ípboó bac bejnit, 'Wáuhú, ma waád jūáwá', caandih ā niijíp yuh be. ²⁹ Obohjeéhtih, ā ípdih nin pah ā niij jepahap be: 'Maatápdih meemdih búdí teo wāhni, ma naawáchah wā yap yohcah yuhna, wā pej jumntidih wā numah jeémát déedih cabra wáuhbidtih weemdih mapí wāhcan beé. ³⁰ Obohjeéhtih, buu yeejép ma wáuh ā jwáuh juyáchah, yaádh metat jib mih dinero yoh beedánidih búdí wéinit, meém ma numah jeémpna caá. Jwí in débehani momo jiwí wáuhhidih maonit, caandih ma numah jeémpna caá', ā ípdih ā niij jūihñap be.

³¹ "Páant ā niij jūihñachah joinit, ā íp caandih nin pah ā niij jepahap be: 'Wáuhú, meém wájeéh mapí jumna caá. Nihat wíh bíí déedih mih mun caá. ³² Obohjeéhtih, ma úud wanní déeji buu ā táí jwáuh juyáp be. Pánihna, wéinit, jwí numah jeémp ewechah, ā táina caá', ā íp weép jeñédih ā niijíp be", Jesús queédih át niijíp wat jí.

16

Dinero en daoní ded pah ā chājat naawát

¹ Bíih láa Jesús nin naawátjīh ā bohénitdih át jwáuh bohénap wat jí: "Bíic newé búdí dinerodih bíbohni, áih dinerodih en daoníboó ā táí en daocát ennit, bíih teo wāhniboó í maáhdih ā naóh yacac be. ² Páant ā naóh yacachah, í maáhboó áih dinerodih en daonídh ā bid bojop be. Páant ā bid bojni ā juyáchah, nin pah caandih ā niijíp be: 'Wíh dinerodih ma táí en daocát doonádh wā joyóp be. Pánihna, wíh dinerodih táí en daocát jib weemdih ma jwáuh teo wāhcan níit. Ded pah wíh dinerodih ma chājatjīdh weemdih ma naóh daác beedánaá', ā maáh caandih ā niijíp be. ³ Páant ā niijíchah joinit, en daoníjiboó caanjéh nin pah ā niij jenah joyóp be: 'Wā maáh weemdih yohat táut caá páant ā niijíp. Weém wépcanni jumna, baác baadát tewatnadih wā buujacán níit. Weém bitadih dinero wā uábhna, tíic náah jumni wāta uábh tac buugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdih chājat náah? ⁴ Buu, wā chājat pínahdih wā jéihna caá, buca. Nin pah wā chājachah, wā teo cádahat túttimah, wā maáhdih jib buadánit weemdih í oibipna nacaá. Pánih oinit, jīgah ennit,

weemdih í teo wáacpina caá', caanjéh ā niij jenah joyóp be. ⁵ Páant niij jenah joinit, nihat ā maáhdih jib buadánit yoobó ā bid bojop be. Páant ā jwíh bid bojni ā juyáchah, nin pah caandih ā niij uábh joyóp be: '¿Wā maáhdih débóo tigaá meém ma jib buadá?' ā niij uábh joyóp be. ⁶ 'Jeémát chājat yí cien dahwani quíitnadih caandih wā jib buadána caá', ā niij jepahap be. 'Ninboó ma jib buadáttdih daácni néo ā jumna caá. Waicanjeh jūí chūudnit, ma jib buadáttdih jwáuh deyanit, tac yoobjéh ma daacá', teo wāhni ā niijíp be. ⁷ Páant niij péanit, bíih jib buadánidih bid bojni, nin pah caandihbut ā niij uábh joyóp be: '¿Débóo tigaá wā maáhdih ma jib buadá?' ā niijíp be. 'Cien trigo wuh wáuhnadih wā jib buadána caá', ā niijíp be. 'Ninboó ma jib buadáttdih daácni néo ā jumna caá. Ochentajeh ma daacá', ā niijíp be. ⁸ Páant ā chājatdh jéihnit, ā maáhboó áih dinerodih en daoníjīdh nin pah ā niijíp be: 'Meém yeeni yuhna, ded pah túttimah ma táí jumat pínahdih mat jenah joyóp taga', ā niijíp be. Páant ā chājat pah, Diosdih jéihcannit, túttimah táí jumat táut niijná, bíí déenadh í táí jéih ubna caá. Ded pah í bíbohah pínahdih Dioíhwáboodih chah í táí jéihna caá.

⁹ "Yeébbodih nin pah wā naóhna caá: Moh yéejnitdih jīgah ennit, níih bíí déejīh queédih ní táí teo wáacá. Páant ní teo wáacachah, queébtu Diosdih jepahnit, ā pebhboó ní juibínachah, yeebdih í wéi jwááhbiipna caá.

¹⁰ "Ded bainíbit bíbohna yuhna, caanjīh bitadih táí teo wáacni jumna, túttimah búdí bíbohna, caanjīhbut ā táí teo wáacpina caá. Obohjeéhtih, ded bainí ā bíbohahjīh táí chājcan, túttimah búdí ā bíbohahbut, bíic yoobó ā táí chājcan níit. ¹¹ Níih bíí déejīh ní táí chājcat enna, Diosboó ā wépatjīh yeebdih ā teo wáaccan níit. ¹² Pánihna, nin baácboó jum wuhna, Dios yeebdih ā wāhni bíí déejīh ní táí chājcat enna, jeáboó ní juibínachah, túini yoobátdih ā wāhcan níit. ¹³ Ded Diosdih táí jenah joini jumna, áih bíí dée pínahdih tabit ā jenah joicán níit. Obohjeéhtih, bíí déedih tabit bidni jumna, Diosboodih ā jéih jenah joicán níit. Pánihna, Diosdih bíí déedihbut chénat pah bíicdh ní jéih jenah joicán níit. Diosdihjeh bidat caá náahap", Jesús át niijíp wat jí.*

¹⁴ Páant ā niijíchah joinit, fariseowá dawá bíí déedih bidni jumna, caandih íit dehwep wat jí. ¹⁵ Páant í dehwechah ennit, Jesús queédih nin pah át niijíp wat jí: "Cáacwá í enechah pohba, yeéb táinit pah tigaá ní

* 16:10 Mt 25.21; Lc 19.17 * 16:13 Mt 6.24

jígohop, ‘Nít táí chājnit caá’, yeedb́íh í níj jenah joyát pínah níjná. Obohjeéhtih, dawá bíí déedih níí bid jenah joyátdih Dios á jéihna caá. ‘Nít táinit caá’, cáacwá í níj ennitdih Diosboó ‘Yeejépwá caá’, á níj enna caá”, Jesús át níijíp wat jí.

Moisés á watatjidih, Dios á maáh jumatdihbut Jesús á bohéat

¹⁶ “Juan Daabáni á jumat pínah játih, Diosjeéh táí jumat táut níjná, Moisés á watatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit í daacátjidihbut cáacwádh jepahat caá átih náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios á maáh jumat táini doonádh cáacwádh á jwíh naáwáp jí. Bua weem jwáh caán táini doonádh yeedb́íh wá naóhna caá. Pánihna, yéejatdih cádahnit, Diosdih jepahat á buwachah, det jepahihnitboó Diosdih bádi bidat caá náahap.* ¹⁷ Jeá, nin baácbut á buudáchah yuhna, Moisés á watatjiboó á buudcán níit”, Jesús át níijíp wat jí.*

Yad wíldih yohcat

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ “Ded ájeéh bóldih yohnit, bíih wíldih jwáub áa jumna, yeejé á chájna caá. Ded bíih áajidih jwáub táut nuém áa jumna, caántj́ih á yéej chájna caá”, Jesús át níijíp wat jí.*

Moh yéejni Lázaro, dawá bíí déedih bíbohni naáwát

¹⁹ “Dawá bíí déedih bíbohni, dinerobot bádi bíbohni newé á jumap be. Bádi jíib jumni táini chítah jumni yégueh chóodih ápi dúwáp be. Yeó jáap jumat pah táini jeémátdih míic ápi jeémép be. ²⁰ Áih muá jéc pebh moh yéejni, Lázaro wát jumni, ápi ñajap be. Nihat áih bácah áoh peétni á jumap be. ²¹ Páant á ñajachah, mujjiowá áih áhwatnadh déebedih ípi juibínap be. Dawá bíí déedih bíbohni boó á jeémp jéenanidih Lázaro á jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, caandíh ápi wáhat táutcap be. ²² Bíic yeó jáap, Lázaro á wanap be. Abraham á juima yooab á jumuchah, Dioíh ángelwá Abraham pebhna áih caolihdih í ub hej wahap be. Cubucah, dawá bíí dée bíbohniwát á wanap be. Obohjeéhtih, á wanat táttimah, cáacwá áih bácahjídih í yohochah, áih caolih iiguípna á hejep be. ²³ Caánboó jumna, tabit á tubanap be. Pánih tuba chéi enna, Abrahamdih, Lázaro á pebh á ñuhuchah, á enep be. ²⁴ Pánih ennit, Abrahamdih nin pah á níj ejep be: ‘Nuwá, weém nin iiguípnoo wá jumuchah, weemdíh tabit á tubna caá. Páant á tubuchah, weemdíh j́gah ennit, ma teo wáacá. Lázarodih

áih téih tíibj́ih mahdih taj daabánit, wíih nuúcdih á cámahat pínah níjná, ma chífaat táutá’, Abrahamdih á níj ejep yuh be. ²⁵ Obohjeéhtih, páant á níijíchah yuhna, Abraham caandíh nin pah á níj jepahap be: ‘Juimá, meém baácbóo jum jwáuhna, nihat ma náahatdih ma bíboh beedánap jí. Obohjeéhtih, Lázaro boó á moh yéejep jí. Bua Lázaro níj́ih á táí jumuchah, meemdíh caá tabit an tubap. ²⁶ Jwí cátih jéih bejcat dée á jumuchah, ded ninmant conna á jéih dei bejcan caá. Ded conmant ninnabut á jéih aab j́óhcan caá’, Abraham caandíh á níj jepahap be.

²⁷⁻²⁸ “Páant á níijíchah joinit, dawá bíí déedih bíbohni níj pah á jwáub níj́ip be: ‘Nuwah Abraham, wá íp pebhboó bíicj́ih bóo téihya wá údwá páantjeh í jumap be. Pánihna, wá údwádh naáwát náahna, Lázarodih ma wahaá, queébut nin iiguípna í j́óhcat pínah níjná’, Abrahamdih á níj́ip yuh be. ²⁹ Obohjeéhtih, Abraham caandíh nin pah á níj jepahap be: ‘Dios naáwátdih Moisésji, bita á naáwátdih naóh yapanitj́i í daácní náonadhíbut ma údwá í bíbohna caá. Caán naáwátdih ma údwádh jepahat caá náahap’, Abraham á níj́ip be. ³⁰ Páant á níjíchah joinit, iiguípnoo jumni nin pah á jwáub níj́ip be: ‘Yooobópdih tigaá ma níj́ip, Nuwah Abraham. Obohjeéhtih, bíic wanniji í pebhna á jwáub bejchah, queé caandíh joinit, Ita táut nuum tagaá’, Abrahamdih á níj́ip yuh be. ³¹ ‘Queé Moisés á daacátjidih táí joicán, bita naóh yapanit í daacátjidihbut táí joicán, wanniji á boo pud j́úwáchah yuhna, queé caandíhbut í joibícan nacaá’, Abraham caandíh á níj́ip be”, Jesús át níj́ip wat jí.

17

Jwí yéej chájat táutat á tobohat

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Bíih láa, Jesús nin pah á bohénitdih át níj naáwáp wat jí: “Dawá yeedb́íh yéej chájat táutnit í jumbipna caá. Obohjeéhtih, í yéej chájat táutatj́i jíib, Dios queétdih bádi á peéh chájipna caá. ² Nin wébit panihni weemdíh jáap jepahnitdih ded á yéej chájat táutatj́i jíib Dios caandíh yeejép pohba á peéh chájipna caá. Pánihna, caán á yéej chájat táutat pínah játih, áih butdih bádi jeé jeduj́ih chéo búudhniit, bádi mujna caandíh í yohochah, áta táí taga. Páant í chájachah, caán wébit panihnidih á yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh áta peéh chájcan taga. ³ Ded pah níí chájat pínadh níí táí jenah joyoó.

* 16:16 Mt 11.12-13

* 16:17 Mt 5.18

* 16:18 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

Ñi dée yeebdíh ã yéej chājachah, ‘Páant ma chājatdih ma cádaahá’, caandíh ñi niijí. Páant ñi niijíchah joinít, táinidih ã téut nuumúchah, yeéboó ã yéej chājatjidih ñi jwáub náhnica bojoó.* ⁴ Pánihna, ñi déeboó biíc yeó jáapdihjeh siete láa yeebdíh yéej chājnit, ‘Páant wá chājatjidih wá jīgahna caá. Chéneji wá jwáub chājcan niít’, ã niijíchah, páant bóo láa ã yéej chājatjidih ma jwáub náhnica bojoó”, Jesús át niijíp wut jí.

Ded pah caá Diosdih táijengah joyát

⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénit caandíh nin pah ít niijíp wut jí:

—Meemdíh chah jwí jengah joyát pínah ni-ijná, jwiítidih ma teo wáacá, ít niijíp wut jí.

⁶ —Mostaza bainí tibih jumna yuhna, chíhna, búdí nah ã behna caá. Pánihat pah, Dios ã wēpatdih bainíjeh jengah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chājbična caá: Can búdí máa nahdíh ‘Máa nahaá, meemjéh dug ñah bejnit, búdí mujna ma juibí ñuhúú’, ñi niiját pahjeh ã bejbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Teo wáhni ã tewat naáwát

⁷ “¿Yeebdíh teo wáhni wápchidih teo, ovejawádh en daonjí ã jwáub juyáchah, ded pah tigaá caandíh ñita niij? ‘Ma jeémp juúwá. Ma jeémát pínahdih ninjíl wá puúb páñap be’, ¿ñita niijtá niít? ⁸ Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjeh caá caandíh ñita niijíp: ‘Wá jeémát pínahdih ma puúbí jwuhúú. Wá jeémp babhbachah, weemdíh ma pái jwuhúú. Wá jeémp péaat túttimah, meem jwáh jeémpnit ma babhbaá’, yeebdíh teo wáhndih ñita niij tagaá. ⁹ Yeebdíh teo wáhni ñi watatdih ã chājachah, caandíh ‘Táina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niijátidih bidcan, ã tewatdihjeh caá ápi chājap. ¹⁰ Pánihna, teo wáhni ít jumat pah mun tigaá yeebbát ñi jumap. Dios ã watatdih jepahnit, ‘Táina caá’, ã niiját pínahdih bidcanjeh, nin pah yeebdíh niij jengah joyát caá náahap: ‘Meemdíh teo wáhni jeh mun tigaá wá jumap. Ma watatdihjeh tigaá wápi tewep’, ñi niij jengah joyóó”, Jesús át niijíp wut jí.

Diez bácah moópnitdih Jesús ã booaat

¹¹ Biéh yeó jáapdih Jesús wá Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cátih ít bejep wut jí. ¹² Bainí tútchidih í waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yuúp caandíh ít en ñuhup wut jí. ¹³ Pánih ennit, nin pah ít niij ejep wut jí:

—Maá Jesús, jwiítidih ma jīgah eneé, ít niijíp wut jí.

¹⁴ Páant í niij ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wut jí:

—Moisés ã watatji pahjeh sacer-dotewádh ñiéh bácahdih jéutadidih ñi bejeé, caán moopát ã ñuumátdih í jéihyat pínah niijná,* át niijíp wut jí.

Páant ã niijíchah joinít, í bejechahjeh, ílh bácah moopát át ñuumáh bejep wut jí. ¹⁵ Biíc íjeéh jumni áih bácah ã ñuumúchah ennit, Jesús pebhna át jwáub bejep wut jí. Pánih jwáub bejnit, Diosdih búdí át wēi ejep wut jí. ¹⁶ Pánih wēnit, Jesús íjtcha pebh bódična caj yoh ñajnit, “Táina caá, Maá”, át niijíp wut jí. Caán bácah moópniji Samaria baácidih bóo judío nihcan wut jí.

¹⁷ —¿Yeeb boonit diez nihcannit beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá wefedih í jwáub jéohcan? ¹⁸ Nin biícjeh, judío nihcan yuhna, Diosdih ‘Táina caá’, niijidih ã jwáub jéuwáp be. ¿Dépanih tibeé bita í jéohcan? Jesús át niijíp wut jí.

¹⁹ Páant niijnít, bódična caj yoh ñajnidih

—Ñah ñuhnit, ma jwáub bejeé. Wá wēpatdih ma táijengah joyát júb ma boonap be, át niijíp wut jí.

Ded pah caá Dios ã maáh jumat

(Mt 24.23-28,36-41)

²⁰ Biéh yeó jáapdih fariseowá Jesús dhih nin pah ít niij wáubh joyóp wut jí:

—¿Débólíh tigaá nin baácboó Dios ã maáh jum jwiíhbi? ít niijíp wut jí.

—Dios ã maáh jumatdih yeeb cáacwá ñi jéih encan caá. ²¹ Jáaj, ninjíl caá ã jumap, ‘Jáaj, cój caá ã jumap’, ñi jéih niijcán caá. Obohjeéhtih, weém Dios ã wēpatjíl yeebdíh wá teo wáacachah, Dios ã maáh jumat ñi cátih ã jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

²² Páant niij péanit, Jesús ã bohénitdih jwáh nin pah át niij naáwáp wut jí:

—Túttimah, búdí yeejép yap láa ã jumachah, nin baácboó wá jwáub dei jéuwát pínahdih búdí ñi bidbipna yuh caá. Obohjeéhtih, wá jígoh jwuhcan niít. ²³ ‘Candih eneé. Can Dios ã wáhni Cristo caá’, niij, ‘Nin Cristodih eneé’, bita yeebdíh í niijbipna yuh caá. Páant í niijíchah yuhna, yeéboó queétdih ñi joyáh bojoó. ²⁴ Wedónachah, nihat yuúp jumna yuhna, í enat pah, weém nihat cáacwá úud jeñé, wá jwáub dei jéuwáchah, nihat í enbipna caá.

²⁵ Obohjeéhtih, páant wá jwáub dei jéuwát pínah játih, ñuu láa moón weemdíh náahcan, tubit yeejép í chājbična caá. ²⁶ Weém, nihat cáacwá úud jeñé wá jwáub dei jéuwáchah, Noéwá jum láa í jumatjí pahjeh cáacwá í jwáub jumbipna caá.* ²⁷ Caán láa moón nihat jeémp babhniit, téihya chéona ít chājap wut jí. Pánih chājna, Diosdih ít jengah joicáp wut

* 17:3 Mt 18.15   * 17:14 Lv 14.1-32   * 17:26 Gn 6.5-8

jí. Páant í jumachah, Noéwáji bádí jááj chooboó í waadát túttimah, Dios pobyit wahnit, caandíh náahcannitdih át mao beedánap wut jí. Páant í jumatji pahjeh mun tigaá wá jwáub dei jáúwát pínah játih cáacwá í jumbipna caá.*

²⁸ Lot jum láa í jumatji pahjeh, wá jwáub dei jáúwát pínah játih, cáacwá í jumbipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, jíib cháj, wápchidih taj, muú ít chájap wut jí. ²⁹ Páant í chájat pónih, Sodoma tútchimant Lotwáji í jwei béjchahjeh, tuu iigát panihni iigni jee dáhna jeámant át buug jeénep wut jí. Nihat caán tútchidih moondíh yohna, Dios caán iigátdih át wahap wut jí.*

³⁰ Páant í jumatji pahjeh mun tigaá weém nihat cáacwá úud jeñé, wá jwáub dei jáúwáchah, cáacwá í jumbipna caá.

³¹ “Caán yeó jáapdih ded áih muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, áih bíi déedih ubudih waadcánjeh, yoo bópdih á jwei béje naáh. Wápchiboó jumnbuut áih yéguenadih ubudih á jwáub bejca bojo naáh.* ³² Lot áaji ded pah mi yapatdih ní náhninaá. Dios á wutatjídih jepahcan, miíh bíi déedih oinit, tac páud enna, núumni nah mit wééep wut jí.*

³³ Pánihna, ded á weñat pínahdihjeh jeh nah jói chájni, iiguipna bejni á jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded á weñat pínahdih joyáh bojni, wá weñat pínahboodíh chájni, á buudcán níit.*

³⁴ “Yeehdíh yoo bópdih wá naóhna caá. Wá jwáub dei jáóhni yeó jáapdih chénéwá íih muú díftna bíicdih í úwuchah, weemdíh jepahnidihjeh wá ubbipna caá. Weemdíh jepahcanniboó á cháobípa caá. ³⁵ Chénéwá yaádh bíicdih í tewechah, weemdíh jepahnidihjeh wá ub bejchah, bíih willi cháobípa caá. ³⁶ Wápchiboó chénéwá teonit í jumachah, weemdíh jepahnidihjeh wá ubbipna caá. Bíih á cháobípa caá”, Jesús át níijíp wut jí.

³⁷ Páant á níijichah joinít, á bohénit caandíh nin pah ít úubh joyóp wut jí:

—¿Dedboó tigaá páant á yapbi? Ít níijíp wut jí.

—Jóopwá í jíij jáuduchah ennit, nuñúp á moopóboó jéihna, bíáboó níi bidcan níit. Páant níi jéihyat pah, dedjíh wá jwáub dei jáúwáchah jéihna, bíáboó bidcat caá náahap, Jesús queétdih át níijíp wut jí.

18

Éemp wannih mi úubh tac buugáat naáwát

¹ Túttimah, Diosdih í úubh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús á bohénitdih

át níij naáwáp wut jí: ² “Bíic tútchidih yéejat peéh chájat túttni á jumap be. Caán Diosdih úumcan, cáacwáidihbut ápf táí chájcap be. ³ Caán tútchidih éemp wannihbut mi jumap be. Pánihna, peéh chájat túttni pebhna jubínit, ‘Weemdíh eníhcan, yeejéep chájnidih ma peéh chájat tútú’, mi níijíp be. ⁴ Páant mi níijichah yuhna, dawá láa caánboó ‘Wá peéh chájcan níit’, caántdih á níijíp be. Páant á níijichah yuhna, caántboó caandíh chah mi úubh tac buugánap be. Páant mi úubh tac buugánachah yap joiná, caanjéh nin pah á níijjenah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cáacwáidihbut wá úumcan caá. ⁵ Páant wá jumachah yuhna, nintboó mi úubh tac buugána, weemdíh mi chuúábipna caá. Pánihna, caántdih yeejéep chájnidih wá peéh chájat tútubipna caá’, á níijíp be”, Jesús át níijíp wut jí.

⁶ Páant níijnít, Jesús queétdih nin pah át níij jéihyanap wut jí: “Caán yéejat peéh chájat túttni ded pah á chájatdih níi táí jenah joyoo. ⁷ Caán túicanni yuhna, caandíh úubh tac buugánidih á teo wáacap be. Diosboó túini jumna, á níionit á teo wáacat pínahdih bádí í bidichah, queétdih maatápdih á páñat tútucan níit. ⁸ Pánih táí teo wáacnit, queétdih yeejéep chájnitdih waicanjeh á peéh chájipna caá. Pánih táí jepahni á jumachah yuhna, weém nin baácboó jwáub dei jáóhna, daocánnit Diosdih táí jenah joinítidih wá bid jumíi dée caá. Pánihna, yeebboó caandíh níi táí jenah jói cádahca bojóo”, át níijíp wut jí.

Chénéwá Diosdih úubhnit naáwát

⁹ Páant níij péanit, “Jwiítboó túinit caá. Bitaboó yeejéepwá caá”, níij jenah joinítidih Jesús nin pah át níij naáwáp wut jí:

¹⁰ “Chénéwá Diosdih úubhna í chájap be. Bíic fariseo á jumap be. Bíih Romanowá í maáh á wutni dinerodih úubhni á jumap be. ¹¹ Pánihna, fariseo ñahnit, nin pah Diosdih á níij úubúp be: ‘Weém bíi déedih nuumni, yaádhdih yéej chájni nihcan caá. Nin Romanowá í maáh á wutni dinerodih úubhni á yéej chájat pahbut wá chájcan caá. Bitá í yéej chájat pah wápi chájcan caá. Pánih táí jumna, ‘Túina caá’, meemdih wá níijná caá. ¹² Weém semana jumap pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wápi úubhna caá. Ded cien dinero jáududih wá jíib ubna, diez jáududih meemdih wápi wáhna caá. Ma wutat pahjeh wápi táí chájna caá’, fariseo á níij úubúp be. ¹³ Obohjeéhtih, dinerodih úubhniboó á yéej chájatdih jgahna, yuúpbít yaíh duo

* 17:27 Gn 7.6-24 * 17:29 Gn 18.20-19.25 * 17:31 Mt 24.17-18; Mr 13.15-16 * 17:32 Gn 19.26 * 17:33

Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; Jn 12.25

ñáhnit, japboó en ñahacanjeh, Diosdih nin pah á niij wáábup be: 'Dios, weém yéejni caá. Weemdih jġah ennit, ma teo wáacá', á niijp be. ¹⁴ **Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Caán dinerodih wábhni áih munná á jwáub bejchah, 'Caán túini caá', Dios caandih á niij enep be. Obohjeéhtih, fariseoboodih 'Caán túini caá', Dios á niij encap be. 'Weém túini, dedé yéejat wihcanni caá', niijnidih 'Meém táicanni caá', Dios á niij enna caá. Obohjeéhtih, 'Meemjéh caá túini. Weém yéejni wá jumachah, weemdih ma jġah en teo wáacá', niijniboodih Dios á wéi enna caá", Jesús át niijp wat jġ.***

*Jesús wébitdih á wáábát
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

¹⁵ Biíh láa, cáacwá ĩ túuhnitdih á teo jáha wáábát pínah niijná, Jesús pebhna ĩt wá juibínap wat yuh jġ. Obohjeéhtih á bohénitboó queétdih ennit, ĩt jírónih jáihñap wat jġ. ¹⁶ Páant ĩ jáihñachah ennit, Jesús wébitdih júúwát tútnit, á bohénitboodih nin pah át niijp wat jġ:

—**Queét wébit wá pebhna ĩ júúwá naáh. ĩ júúwát déedih ñi jáhca bojoó. Queét panihnit Diosdih chah ĩ túi jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioíhwá ĩ jéih jumna caá.** ¹⁷ **Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Nit Diosdih ĩ túi jenah joyát pahjeh yeebboó ñi jenah joicáh, Dios ñi maáh á nihcan niit, át niijp wat jġ.**

Dawá bií déedih bíbohni Jesúsdiġh á wáabh joyát

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Páant niijníji Jesús á bohénit bícdih á bejchah, judíowá ĩ maátajeéh jumni caandih wábh joyódiġh át juibínap wat jġ.

—**¿Túí Bohení, páantjeh Diosjeéh túi jumíhna, ded pah tigaá wá chájbi? át niijp wat jġ.**

¹⁹ —**¿Dépanih tigaá 'Túini', weemdih ma niij? Diosjeh caá túini.** ²⁰ **Dios á watatnadiġh ma jéihna caá. 'Ma áa nihcannihjġh ma yéej chájca bojoó.* Cáacdih ma mao yohca bojoó.* Ma naumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Ma mánadiġh túinijeh ma chájap',* Dios á niijp jġ. Caán á watatnadiġh jepahat caá náahap, Jesús át niijp wat jġ.**

²¹ —**Wébit jumna, wá yap yohcatji pah, buabut biic yoobó wá yap yohcan caá, Jesúsdiġh át niijp wat jġ.**

²² —**Diosjeéh ma túi jumat pínah, baini meemdih á judhna caá. Nihat miíh bií déedih jġib chájadiġh ma bejeé. Pánih jġib chájnit, caán jġibdiġh moh yéejnitdih ma**

wáhuá. Páant ma wáhuachah, nin baácboó ma bíbohátji chah túini miíh pínah Dios pebhboó á jumhipna caá. Wá niiját pah cháj péa, wájeéh ma péé júúwá, Jesús caandih át niijp wat yuh jġ.

²³ Obohjeéhtih, páant á niijchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jġib cháj wáihcan, búdí át jġahap wat jġ.

²⁴ Páant á jepahcatdih ennit, Jesús nin pah át niijp wat jġ:

—**Ded dawá bií déedih bíbohni Diosdih á jepahlichah yuhna, caandih á buona caá.** ²⁵ **Camelloboó awí ĩtibandiġh á waad yábac bejġichah nihna, áta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios á maáh jumapboó á waadíhlichah, búdí á buona caá, át niijp wat jġ.***

²⁶ Páant á niijchah joinít, bita caandih nin pah ĩt niijp wat jġ:

—**Páant ma niijchah bácah, Dioíh pínah ded á jéih jumcan niit, ĩt niijp wat jġ.**

²⁷ —**Cáacwá ded pah ĩ jenah joyátjġh jeh ĩ túi chájihna yuhna, Dios pebhboó ĩ jéih bejcan niit. Diosjeh caá ĩguipna bejnit déedih á túi ubup. Caanjéh tigaá nihatdiġh cháj beedáni. Dedé jéihat pínah caandih á wihcan caá, Jesús át niij jepahap wat jġ.**

²⁸ Páant á niijchah joinít, Pedroboó caandih nin pah át niijp wat jġ:

—**Weemdih ma joi jwáhuá. Majeéh péeat túat niijná, jwáitboó nihatdiġh jwí cádahap jġ, át niijp wat jġ.**

²⁹⁻³⁰ —**Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Diosdih jepahni áih muadíh, á mánadiġh, á déewadíh, yaddih, á wehdih cádah bejnit, nin baácboó á jum jwuhachah, Dios chah dawá caandih á wáhibna caá. Pániġhna, á wanat túttimahbat, Diosjeéh páantjeh á jumhipna caá, Jesús queétdih át niijp wat jġ.**

*Jesús á wanat pínahdiġh á jwáub naáwát
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

³¹ Páant niij péanit, Jesús doce á bohénitdih chibit yuap buúg át numah bejep wat jġ. Pániġh bejnit, nin pah queétdih át niij naáwáp wat jġ: —**"Baini yeebdih wá naáwíhna caá. Buú Jerusalén tútchina bejna caá jwí chájap. Caanná jwí juibínachah, Dios naáwátđih naóh yapanit jon játiġh ĩ daacátji biic yoobó weém nihat cáacwá úud jeñé wá yaphipna caá.** ³² **Weemdih teonit, judíowá nihcannitdih ĩ jwáub wáh yapabipna caá. Páant ĩ wáh yapanachah, queétoó weemdih deoh naóhnit, mao mác coi jáha, yeejep wéhe, pánit, ĩ mao yohhipna yuh caá.** ³³ **Obohjeéhtih, biic**

* 18:14 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11

* 18:20 Ex 20.14; Dt 5.18

* 18:20 Ex 20.13; Dt 5.17

* 18:20 Ex 20.15; Dt

5.19 * 18:20 Ex 20.16; Dt 5.20

* 18:20 Ex 20.12; Dt 5.16

* 18:25 Pr 11.28

peihcanni yeó jáap túttimah, wá jwáub boo pad jáohbipna caá", queétdih át niijíp wat jī.

³⁴ Páant ā niijíchah joiná yuhna, ā bohénit ded pah ā naáwátidih ít beh joicáp wat jī.

Jéih encannidih Jesús ā booaat (Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesúswā Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchina ít toáh juibínap wat jī. Caanjīh jéih encanniboó namá jwéejdih cháudnit, dinero úbhna át chājap wat jī. ³⁶ Pánih cháudnit, dawá ā pebh í yap bejehah joinit, queétdih nin pah át niij úbhb joyóp wat jī:

—¿Dépanih tigaá dawá cáacwā í yap bej? át niijíp wat jī.

³⁷ —Jesús, Nazaret tútchidih bóo ā yap bejna caá, caandih ít niij jepahap wat jī.

³⁸ Páant í niijíchah joinit, caán át ej jwíhip wat jī.

—Jesús, David juima, Dios ā wahni, weemdíh ma jīgah eneé! át niij náac ejep wat jī.

³⁹ Páant ā niij náac ejehah joinit, Jesúsdih waóhntiboó, nin pah ít niijíp wat jī:

—¡Ma laiha bojoó! caandih ít niij jíponih juihñap wat jī.

Páant í niij jáihñehah yahna, caánboó chah át wēp ejep wat jī.

—¡David juima, Dios ā wahni, weemdíh ma jīgah eneé! át jwáub niij náac ejep wat jī.

⁴⁰ Páant ā niij náac ejehah joinit, Jesúsoó cháō nūhñit, caandih ā pebhna át úb bejat túttup wat jī. Páant ā bejat túttuchah joinit, jéih encannidih Jesús pebhna ít úb bejep wat jī.

Á pebhna í úb juibínachah, nin pah caandih át niij úbhb joyóp wat jī:

⁴¹ —¿Ded pah wá chājat tigaá ma náah? át niijíp wat jī.

—Maá, jéih enatdih caá wá náahap, át niij jepahap wat jī.

⁴² —¡Ma eneé! Weemdíh túi jenah joiná, ma boona caá, Jesús caandih át niijíp wat jī.

⁴³ Páant ā niijíchahjeh, jéih encanniji át yoób enep wat jī, buca. Pánih ennit, Jesúseéh bejna, Diosdih bádí át wēi naáwáp wat jī. Pánihna, bita caán jéih encanniji ā enechah ennit, queébtat Diosdih bádí ít wēi naáwáp wat jī.

19

Zaqueo Jesúsdih ā jwááát

¹ Jesúswā Jericó tútchina juibínit, bac bejat tútt ít chājap wat jī. ² Caán tútchidih Zaqueo wát jumni át jumup wat jī. Caán Romanowā í maáta dinerodih úbát túttnit í maáh jumna, bádí dinero át bíbohó wat jī. ³ “Caán dedna tigaá”, niijnit, Jesúsdih át eníhip wat yah jī. Obóhjeéhtih, ā eníhichah yahna, japcanni dahbit ā jumachah, dawá

cáacwā caandih ít jáhap wat jī. ⁴ Pánihna, Jesús ā yap bejehah, túi enat tútt niijná, cáacwādih náo yap bejnit, sicómoro wát jumni nahdih aab béjnit, caanjīh Jesúsdih át pái lajap wat jī. ⁵ Caanjīh ā pái lajachah, caan náh páujdih Jesús juibí ñahñit, Zaqueodih chéi ennit,

—¡Zaqueo, waicanjeh ma dei júwá! **Buu míih maúboó wá cháō jwáhbipna caá**, Jesús caandih át niijíp wat jī.

⁶ Páant ā niijíchah joinit, Zaqueoó wēpép dei jáoh, bádí wéinit, áih maaná Jesúsdih át numah bejep wat jī. ⁷ Jesús caandih ā pej jam bejehah ennit, nihát cáacwā íjnit, queéteh nin pah ít múic niijíp wat jī:

—Jesús tubit yéejniñ maaná ā bejna caá, ít niijíp wat jī.

⁸ Áih maaná numah juibínit, queétdih át numah jeémép wat jī. Pánih jeémp cháudniiji Zaqueoó ñah ñahñit, Jesúsdih nin pah át niijíp wat jī:

—Maá, meemdíh bainí wá naáwát tútt caá. Wá yéejatdih cádah, túiniiboodih tútt maámnit, moh yéejnitdih nihát wíih bíi déedih tac yoób wá wáhbipna caá. Ded dinero wá yee úbhñidih cuatro láa wá jwáhbabipna caá, át niijíp wat jī.

⁹ Páant ā niijíchah joinit, nin pah caandih Jesús át niijíp wat jī:

—**Abrahamji Diosdih ā jepahat juib, Dios caandih át túi ubap wat jī. Buu meembát Diosdih ma jepahat juib, Abrahamji ā juima yoobát ma jumna caá. Páant ma jumachah, meém, majeéh jumnitbut iiguipna bejnit déejidih Dios ā túi ubna caá.** ¹⁰ **Weém nihát cáacwá úd jeñé, buudnit panihnitdih bidnit, túi ubat tútt niijná, wá júwáp be**, Jesús át niijíp wat jī.*

Dinero júdna naáwát (Mt 25.14-30)

¹¹ Páant ā niijíchah joinitboó Jerusalén tútchi pebhjeh jumna, caanná juibínit, “Maáh ā waadbipna nacaá”, í niij jenah joyátidih jéihñit, nin pah queétdih át niij bohénap wat jī: ¹² “**Áih baácđih moonđih wutat tútt niijná, í maáh wááh bíih baácboó maáh waad jwáhdih ā bejep be.**

¹³ **Á bejat pínah játih, chénat pah téihya caandih teo wáhnitdih ā bid wáacap be. Í wáac juyáchah, queét nihátđih bíic yoobó bádí juib jumni múic dinero júdnadih ā wáhap be. Wáhnit, ‘Wá jwáub júwáat pínah játih, nin dinerojīh ñi juib chāj teo páñaá’, í maáh pínah queétdih ā niijíp yah be.** ¹⁴ **Obóhjeéhtih, áih cáacwā caandih eníhcan, ā maáh jumatdih náahcan, bíquínadih chah maáhdih naáwádih í bejat túttup be.**

'Jwiitboó caán ã maáh jumatdih jwí náahcan caá', í niij naáwát túutap yah be.

¹⁵ "Obohjeéhtih, caánboó maáh waadnit, ã jwáub juyáp be. Jwáub jaunít, í tewatdih jéihyat túut niijná, caandih teo wáhnitdih ã jwáub bid wáacap be. ¹⁶ Jwíih waóh jauní nin pah ã niijíp be, 'Maá, ma wáhni júdujñh jñib chäj teonit, diez júdaduh wá jwáub jñib ubup be', ã maáhdih ã niijíp be. ¹⁷ Páant ã niijíchah joinit, 'Ma táí chäjap be. Weemdih táí teo wáhni ma jumna caá. Bainíbitjñhjah ma táí chäjat jñib, diez tátchinadih moondih í maáh meemdih wá waadána caá', ã maáh caandih ã niijíp be. ¹⁸ Caán táttimah jauníboó 'Maá, ma wáhni júdujñh jñib chäj teonit, cinco júdaduh wá jwáub jñib ubup be', ã maáhdih ã niijíp be. ¹⁹ Páant ã niijíchah joinit, 'Meém ma táí chäjat jñib, cinco tátchinadih moondih í maáh meemdih wá waadána caá', ã niijíp be.

²⁰ "Obohjeéhtih, táttimah jauníboó 'Maá, ma ené. Weemdih ma wáhni júdaduh yéguéh chóojñh wá táí tai jwey ámhohop be. ²¹ Meém tubit úum náah jumni caá. Bitadih momat túut, dicat túutnit, meemjéh caán jñibidih mapí ubna caá. Páant ma chäjatdih jéihnit, meemdih wá úumap be', ã maáhdih ã niijíp be. ²² Páant ã niijíchah joinit, 'Meém weemdih ma táí teo wáhap be. Ma niijátjñhjah meemdih wá jwáub naóh yacipna caá. ¿Weém úum náah jumni niit? ¿Bitadih momat túutni, dicat túutni niit? ²³ Páant wá jumuchah nihna, wñih dinerodih dinero jwejat muená ma ámhochah, áta táí tagaá. Páant ma chäjachah, caán meudih teonit weemdih chah íta wáñ tagaá', ã niijíp be. ²⁴ Páant niij péanit, pehbít ñuhnitdih nin pah ã niijíp be: 'Caandih wá wáhni júdaduh dúuc wáinit, chénat pah téihya júdujñh táí teoniboodih ñi wáhuá', queétdih ã niijíp be. ²⁵ Páant ã niijíchah joinit, '¡Obohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júdu jáantjeh ã bíbohna caá!' caandih í niijíp be. ²⁶ Páant í niijíchah joinit, 'Ded ã bíbohniñh táí teonidih chah wá wáñhipna caá. Obohjeéhtih, ded ã bíbohna yahna, ã táí teocat jñib, ã bíbohniidih wá dúuc wáibipna caá.* ²⁷ Weemdih enñcannit, í maáh wá jumatdih náahcannitdih, ninna ub jáóhñit, wá enepdih ñi mao yohoó', í maáh ã niijíp be', Jesús át niijíp wat jñi.

Jesús wá Jerusalénna í waadát

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Páant niij péa, cáacwádh chibít yáupbit waóh bejnit, Jerusalén tátchina Jesús wá ít toáh páuh laab béjep wat jñi. ²⁹ Pánih toáh

páuh laab béjnit, Betfagé wát jumni, Betania wát jumni tátchina pebh, Olivo Jeé páujdih ít jwáubnap wat jñi. Pánih jwáubnit, Jesús chénewá ã bohénitdih wáhnit, nin pah queétdih át niijíp wat jñi:

³⁰ —Con jíghni tátchibitdih ñi bejeé. Waád jwáubnitjeh, burro wáuh cáacwádh duo jwáhcannidih ñi jwááñhipna caá. Caandih í chéwat tópdih watnit, ñi ub jwáub jwáuwá. ³¹ Yeebdih enni '¿Dépanih caandih watnit, ub bej tigaá ñi chäj?' ã niij wáñh joyóchah joinit, 'Jwí Maáh ã náah jwuhna caá', ñi niij jepahaá, Jesús queétdih át niijíp wat jñi.

³² Páant ã niijíchah joinit, ít bejep wat jñi. Caanná jwáubnit, Jesús ã niijátjñi pahjeh ít jwááap wat jñi. ³³ Pánihna, burro wáuhdih í watachah ennit,

—¿Dépanih caandih wat ub bej tigaá ñi chäj? ã monó ít niij wáñh joyóp wat jñi.

³⁴ —Nindih jwí Maáh ã náah jwuhna caá, ít niij jepahap wat jñi.

³⁵ —Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwáuhá, í niij jepahachah joinit, Jesús ã páñapboó ít ub jwáub bejep wat jñi. Pánih ub jwáubnit, Jesús ã chúdat pínah niijná, íih jih bóo yéguéh chónonadih too dugnit, burro wáuhdih ít cáagap wat jñi. ³⁶ Pánih páuh laab chúdnit, ã bejchahjeh, ã játñh waóhñit, caán í maáh pínahdih í weñat jéutna, íih jih bóo yéguéh chónonadih too dugnit, namádh ít jwey waáwáp wat jñi. ³⁷ Pánih bejnit, Jerusalén tátchina toáh jwáub, Olivo Jeé páujdih dei jwáubnit, Jesús ã wép chäjatjinadih náhnit, Diosdih búdi wéina, nin pah ít niij ejep wat jñi:

³⁸ —¡Táina caá, Dios! ¡Meém caá nin jwí Maáh pínahdih mat wahap taga! ¡Nin ma wahnidih ma táí teo wáaca! Páant jwí maáh ã jumuchah, majeéh jwí táí jumbipna caá. ¡Nin baácñh jumnit jeáboó jumnitbat meém chah wéñi Maáhdih í wéi naáwá naáh! Ít niij wéi ejep wat jñi.*

³⁹ Páant í niij wéi ejechah joinit, ¡Jeéh péenit fariseowá nin pah Jesús dñh ít niij jwáuhap wat jñi:

—¡Bohéni, páant bóojeh! Ma bohénitdih ma ej cádahat túutá, ít niijíp wat yah jñi.

⁴⁰ Obohjeéhtih, Jesús queétdih nin pah át niij jepahap wat jñi:

—Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Queé í yayáchah, nin ñajni jee dáhnaboó áta wéi ej tagaá, át niijíp wat jñi.

⁴¹ Pánihna, Jerusalén tátchina toáh jwáubnit, caandih enna, caán tátchidih moondih jíghahna, át juñup wat jñi. ⁴² Pánih jaunít, nin pah át niijíp wat jñi: "Yeéb Jerusalén tátchidih moón buu yeó jáapna ded pah ñi táí jumat pínahdih jéihna nihna, áta táí tagaá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcan,

* 19:26 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18 * 19:38 Sal 118.26

ñi túi jumat pínahdih ñi beh joicán caá. ⁴³ **Maátcanjeh yeebdíh enihcannit ñíh títchidih í túi bóod cháí ñeh páud bejbipna caá, yeéb títchi díitboó jumnit ñi jéih jwei báccat pínah niijná.** ⁴⁴ **Pánih chájna, ñíh títchidih í túi boto mao jéena beedábipna caá. Nihat yeéb díitboó jumnitdih, ñi wehdihbut í mao yoh beedábipna caá. Dios yeebdíh teo wáacni pínah weemdíh á wahachah yuhna, ñi jepahcatji jíb páant yeejép á yapbipna caá”,** Jesús át niijíp wut jí.

Jíib chájnítidih Dioih muumánt Jesús á ñuun bácaat

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jerusalén títchidih waád juibínit, Dioih muú jóocmant bóo juúhdih Jesús wá ít waad béjep wut jí. Pánih waad béjnit, Diosdih í wúhat pínah nuúp wáidih jíib chájnítidih Jesús át ñuun bácanap wut jí. Pánih ñuun bácanit, queétdih nin pah át niij júihñap wut jí:

⁴⁶ **—Dios naawátidih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tají: ‘Wíih muú weemdih úubát muú pínah caá’, Dios á niijná caá,* át niij daacáp tají. Obohjeéhtih, yeébbóo Diosdih úubádih jóóhndih yeenit, chah ñi jíib waadá úubhna, nuumnit í wáac jayát muú pínah ñit chájp taga,* át niijíp wut jí. Queétdih júih péanit, át bac bejep wut jí.**

⁴⁷ Yeó jáap jumat pah Jesús Dioih muú jóocmant bohénadh ápi bejep wut jí. Páant á bohénach ennit, sacerdotewá í maáta, Moisés á wutatjidih bohénit, bita maátabut caandih ít mao yohíhip wut yuh jí.*

⁴⁸ Obohjeéhtih, á bohénachah joinit, nihat cáacwáboó búdi ít weñep wut jí. Páant í weñechah jéihnit, í mao yohat túut niijná yuhna, ít jéih teo jwuhcap wut jí.

20

Jesús á wépat

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Bíih yeó jáap Jesús Dioih muú jóocmant bóo juúhboó cáacwáidih át bohénap wut jí. Páant á bohénachah, sacerdotewá í maáta, Moisés á wutatjidih bohénit, bita maátabut caandih nin pah ít niij úubh joyóp wut jí:

² —Jwúitdih ma naawá. ¿Deih wépatjíl tibeé jwín páant ma cháj? ¿Déhe tibeé meemdih páant á wut? ít niijíp wut jí.

³ Páant í niijíchah joinit. Jesúsbut nin pah át niij úubh jói jwúabanap wut jí:

—Weembát yeebdíh wá úubh joibípna caá. ⁴ **Juan Daabánidih déhe tigaá át daabáát tútji? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniit? ¿Cáacwájah níit ít daabáát tútjip? Jesús queétdih át niijíp wut jí.**

⁵ Páant á niijíchah joinit, queéteh nin pah ít míc niijíp wut jí: “¿Ded pah tigaá jwí niij jepah bíi? ‘Dios caandih át wutap taga’, jwí niij jepahachah, caánboó ‘Páant á jumuchah yuhna, ¿dépanih tíi caandih ñi jepahcan?’ jwúitdih á niij júihbipna caá. ⁶ Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naawátidih naóh yapani yoobát á jumap jí’, nihat cáacwá í niij jenah joiná caá. Páant í niij jenah joyóchah, jwúitboó ‘Cáacwájah caandih ít daabáát tútjip taga’, jwí niij jepahachah, queét jee dáhnajíl yohnit, jwúitdih í maobipna caá”, ít niijíp wut jí.

⁷ Pánih míc wéhe péanit,

—Jwí jéihcan caá, ít niijíp wut jí.

⁸ **—Caán láa bácah weemdíh watnidih weembát yeebdíh wá naóhcan níit,** Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Jiwá iguúhadih yeejép teo wáhnit naawát

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Páant niij péanit, nin naawátjíl cáacwáidih át bohénap wut jí: **“Bíic newé jiwá iguúhdih á momop be. Mom péanit, bitadih áih iguúhadih en dawá tútnit, bíih baáboó jíib jwuhdih á bejep be. Pánih bejniji maatápdih á jígochap be.* ¹⁰ Túttimah, iguúh ei láa, áih iguúh jíibdih náahna, caandih teo wáhnidih áih iguúhna á wah bojop yuh be. Obohjeéhtih, caanná á juibínachah, iguúhadih en daonítboó caandih teonit, í maáih pínahdih wáhcanjeh, í pái ñuun yóh jwáaba bojop be. ¹¹ Túttimah, iguúhna mínah bíih caandih teo wáhnidih á jwáub wahap yuh be. Obohjeéhtih, á juibínachah enna, caandihbut bíic yoobó yeejép niijnit, jíib wáhcanjeh, í mao ñuun yóh jwáaba bojop be. ¹² Páant í chájat túttimah, bíihdih jwuh á jwáub wahap yuh be, páant mantih. Obohjeéhtih, caandihbut bíic yoobó í mao ñuun yóh jwáaba bojop be.**

¹³ **“Páant í chájatjidih ennit, iguúhna mínah nin pah caanjéih á niij jenah joyóp be, ‘Buu bíic peihcanni láa wá wáhnitjidih ít yeejép chájp tagaá. ¿Buu ded pah tigaá wá cháji? Wá wáuh wá oinidih wá wahachah, caánboodih yeejép chájat úumnit, í jepahmi nacaá’, á niij jenah joyóp yuh be. ¹⁴ Obohjeéhtih, iguúhadih teonitboó í maáh wáuh á juyúchah ennit, nin pah í míc niijíp be: ‘Jwí maáh á wenachah, ninboó iguúhna mínah á jumtipna caá. Pániha, nin iguúhadih jwúitjeh bíbohah túut niijná, ¿caandih jwí mao yoh jíih?’ í míc niijíp be. ¹⁵ Páant niijnit, í maáh wáuhdih teonit, iguúhamant úb bac bejnit, í mao yohop be.**

* 19:46 Is 56.7

* 19:46 Jer 7.11

* 19:47 Lc 21.37

* 20:9 Is 5.1

“Pánih mao yohat doonádih joinít, í maáhboó ¿ded pah tigaá queétdih á chájbi? ¹⁶ Áih iguíhana jwáub juibínit, á wáúhdih í mawatji peéh queét teonitdih á mao yohbipna caá. Queétdih mao yoh péanit, áih iguíhadih bitaboodih á wáhbipna caá”, Jesús cáacwádih át niijíp wut jí.

Páant á niijíchah joinít,

—jMa niiját pah á yapca bojo naáh! cáacwá ít niijíp wut jí.

¹⁷ Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih ennít, nin pah át niijíp wut jí:

—Obohjeéhtih, caan páh tigaá á jumbipna caá. Caandíhjuh muntih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niijíp naóh daacáp tají:

‘Múú teonit túini jee dáhnadidh ñionit, í náahcanni dahdih í yohop yah be. Obohjeéhtih, queét í yohni dahdihjuh tigaá Dios á ñiwip. Caandíh ñionit, áih múú pánihnidih chájna, caán múúdíh túi jenan enat túut ni-ijná, choójboó caan dáhdih á jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios á wahni pínah tigaá’, át niijíp daacáp tají. (Sal 118.22)

¹⁸ Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih tóoc buugní áih bácah dajni á jumbipna caá. Obohjeéhtih, deddih caan dah á buúg jéen néehnit, á boto yoh bojhipna caá. Páant á yapat dée, ded weém Dios á wahnidih jepahcan, buúdní á jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

¹⁹ Jesús caán naáwátíh á bohénachah joinít, “Jwiitdih niijná caá á chájap”, Moisés á wutatjidih bohénit, sacerdotewá í maátabut ít niijíp jéihyep wut jí. Pánih jéihnít, Jesús á naóh péanachahjuh, ítih tewíhip wut yah jí. Obohjeéhtih, cáacwáboodih úmna, Jesúsdih ít jéih teo jwahcap wut jí.

Romano maáta í wábat túutni dinero júdu (Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Pánih jéih teo jwahcan, débólih teonit, í maátadidh wáhat túut niijná, caandíh encanni pahjuh, ít en ñúún péenap wut jí. Pánihna, bita túinit pah jigohnitdihbut Jesús pebh ít wahap wut jí, mácah á jepahachah, í naóh yacat túut niijná. ²¹ Queét yeenitboó Jesúsdih nin pah ít niijíp wábh joyóp wut yah jí:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiitdih á chájat túutatdih yooópdihi ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwá jwí niijíchah, maáta í jumuchah yuhna, úmcanjuh yooópdihi mapí naóhna caá. Páant yooópdihi naóhni jumna, nin jwí wábh joyátidih ma jepahaá: ²² ¿Roma baácidih moón í maáh César á wábat túutni dinero júdadidih

caandíh jwí wáhachah, á túi niit? Ít niijíp wut jí.

²³ Páant í niijíchah, í yeeatdih jéihnít, nin pah queétdih Jesús át niijíp wábh joi jwáubanap wut jí:

²⁴ —Dinero júdadidih weemdíh ñi júatú. ¿Caán júdadidih deih móot, deih wut tigaá á jum? át niijíp wut jí.

—Cesaríh móot, áih wábtut á jumna caá, ít niijíp jepahap wut jí.

²⁵ —Caán láa bácah caán júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah á jumuchah, caandíh wáhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah á jumuchah, Dios-boodíh ñi wáhuá, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

²⁶ Páant á niijíp jepahachah joinít, queét caandíh mácah jepahat túutíh nitboó joi yai ñúh bejnit, ít jéih jwáub yee wábh joicáp wut jí.

Cáacwá í jwáub boo pud júúwát pínah (Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Páant queétdih á jepahat túttimah, biquína saduceowá jwah Jesús pebh ít juibínap wut jí. Queét saduceowá “Cáacwá wána, í jwáub boo pud júúhcan niit”, niijnít ít jumap wut jí.* ²⁸ Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdih ít niijíp wut jí:

—Bohéní, nin pah Moisés át niijíp daacáp tají: ‘Weép jeñé weh wihcanjuh á wáwuchah, á úudboó weép jeñé áajidih jwáub áa jumát caá náahap. Pánihna, á úudboó áa wih jwahcanni jumna, éemp wánnidih á bíboho naáh, á úud jeñé báadhda weh pah í weh jumát pínah niijná’, jwiitdih Moisés át niijíp daacáp tají.* ²⁹ Bic weh sietewá í jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjuh á wáwup be. ³⁰ Á úudboó weép jeñé áajidih á jwáub áa jumap yah be. Páant áa jumát túttimah, weép jeñé pahjuh muntih, weh wihcanjuh caanbút á wáwup be. ³¹ Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwáub áa jumna yuhna, caanbút weh wihcanjuh á wáwup be. Páant mícjuh queét nihat í buúá beedép be. ³² Páant mi weha mána í wan beedát túttimah, í áajibat mi wáwup be. ³³ Pánihna, queét nihat í áa jumnihji, nihat cáacwá í jwáub boo pud júúwáchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? saduceowá Jesúsdih ít niijíp wábh joyóp wut yah jí.

³⁴ Páant í niijíchah joinít, Jesús nin pah át niijíp jepahap wut jí:

—Nin baáboó jumna, yad pínahdih ípí wána caá. Í weh yatáidihbut ípí wáhna caá. ³⁵⁻³⁶ Obohjeéhtih, wánnitji í jwáub boo pud júúwát túttimah, Dios weh jumna, jeáboó jumnit, ángelwá pah í jwáub wáncan niit. Pánih jwáub wáncan, í jwáub áa jumcan niit. ³⁷ Obohjeéhtih,

* 20:27 Hch 23.8 * 20:28 Dt 25.5

wannitji i boo pad juuwat pinahdih yeeb ni jehiyatdih naah yacna, nin pah wa niij naohna caa: Moisesji iigni chalihdih a enatjidih nin pah at niij daacap tajj: 'Dios nin pah weemdih a niijip ji: "Weem Abraham, Isaac, Jacob i Maah caa", a niijip ji', Moises at niij daacap tajj.* 38 I wanat tattimah yuhna, 'I Maah caa', Dios at niijip wat ji. 'I Maah caa', a niijatjidih jehnit, baadhnit i jumatdih jwi jehna caa. iDios baadhnitdihjeh Maah a jumna caa! Pahnina, caacwaih bacah a wunuchah yuhna, fih caolih paantjeh a baadhna caa, Jesus at niijip wat ji.

39 Paant a niijichah joinit, bita Moises a wutatjidih bohénitboó,

—Ma túi jepahap be, Bohéni, it niijip wat ji.

40 Paant a jepahachah joinit, umna, bitabat caandih it jwub ubh joicap wat ji.

¿Cristo déhe a juma tigaá?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Jesús queédih nin pah at jwub niij ubh joyop wat ji:

—'Dios a wahni pinah Cristo David juma a jumbipna caa', i niij naohna caa. ¿Paant niij naohna, ded pah niij bohé tigaá i chaj? 42 Davidjijeh Salmos i niijni tolihndih nin pah at niij daacap tajj:

'Wá Maahdih Dios nin pah a niijna caa: "Wá jehiyepmant bóo buwámant ma chadú."

43 Pánih chadnit, nihadnih ma wutuchah, meemdi en jahnitdih wa yap yohat tautbipna caa", a niijna caa', Davidji at niij daacap tajj. *(Sal 110.1)*

44 Paant niij daacnit, Davidji Cristodih 'Maá', at niijip wat ji. Paant a niijichah yuhna, ¿ded pah Cristo David juma at jumji? Jesús at niijip wat ji.

Moises a wutatjidih bohénit i tuicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Paant niij péanit, nihad ajeéh péenit i joyochah, nin pah a bohénitboodih Jesús at niij naawap wat ji: 46 "Moises a wutatjidih bohénitdih ni túi chaja chaah! Queét maátni yegueh túini chóo duonit, caacwá i enepdih ipi táoh jib bejna caa. Bií dée jib chajapboó bita queédih táu wéi jwááh ubbátidih ipi náahna caa. Jwiit judiowá jwi bohéat muudih waawapboó ipi chadúna caa, nihad caacwá queédih i táu wéi enat pinah niijna. Namah jeémepboobát bejnit, waawapboó micijeh chadúna, ipi wéina caa. 47 Obohjeéhtih, queét éemp wannit yaádih muunádh ipi dáuc wána caa. Paant queét yaádhndih i dáuc wána yuhna, caacwá i enepdih Diosdih

maatápdih ipi ubhna caa, queédih i wéi enat pinah niijna. Paant i chajat jib Dios queédih bádi a peéh chajbipna caa", Jesús at niijip wat ji.

21

Éemp wannih Diosdih mi wáhat

(Mr 12.41-44)

1 Jesús a enechah, Dioih muudih jumni dinero júdna amohat pahndih bádi dinero bíbohntboó Diosdih i wáhi júdnadnih it yacap wat ji. 2 Paant i yacachah, éemp wannihbut chéne júdubitdih mi yacachah, at enep wat ji. 3 Paant i yacachah ennit, nin pah a bohénitdih at niij naawap wat ji:

—Nint éemp wannihboó moh yéjnih yuhna, queét chah mi wáhap be. 4 Queét bádi dinero bíbohnt, i náahcanni júdnadnih Diosdih i wáhap be. Obohjeéhtih, caantboó bainitbit bíbohntih nihad biih pah bóonadnih mi jib chajat déedih Diosdih mi wáh beedánap be, at niijip wat ji.

Dioih muudih bita i yohat pinah

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5 Biquína a bohénit Dioih muudih wéi ennit, nin pah it niij mic wéhenap wat ji:

—Nin muá túini caa. Túini jee dáhnajih it chajjip taga. Nin diitboó caacwá Diosdih i wáhnitbut túini caa, it niijip wat ji.

6 Paant i niijichah joinit, nin pah queédih Jesús at niijip wat ji:

—Maátcanjeh, nihad buu ni wéi ennidih yeebdih enihcannitboó i boto mao jéna beedábipna caa. Biic jee dáh biih dahjih lajni a wihcan niit, at niijip wat ji.

Péni yeó jáap játih ded pah a yapat pinah

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7 Paant a niijichah joinit, queéboó nin pah it niij ubh joí enep wat ji:

—Bohéni, paant ma niijat ¿debolih tigaá a yapbi? ¿Ded pah tigaá jwiit jwi jehih? it niijip wat ji.

8 Paant i niijichah joinit, nin pah at niij jepahap wat ji: "iYeéb ni táu chaja chaah! Bita i yeeatdih ni joicá bojóo. 'Weem Cristo caa', niij yeenit, dawá i juóhhipna caa. 'Yeejépwá ni maáta i wépat dáuc wáinit, yeebdih táu ubni pinah a jumna caa', i niijichah yuhna, yeebboó ni joyáh bojóo. 9 Dawá baácdih moón i mic mawat doonádh joinit, biih baácdih moón i maátadh yohihna, i mic mawat doonádhbut joina, ni umca bojóo. Péni yeó jáap játih paant a yapbipna caa. Obohjeéhtih, caán péni yeó jáap caán láajeh a nihcan niit.

10 "Caán láa biic baácdih moón biih baácna bejnit, i mic maobipna caa.

Pánihna, nihat baácboó búdí míc mawat á jumbipna caá. ¹¹ Dawá pehbhoó búdí baác méméat, nuugúp láa, wépép wunat á jumachah, dawá í wunbipna caá. Nin baácboó tabit yeejép á yapachah, jeámantbut úm náah jumni á jigohbipna caá. ¹² Obohjeéhtih, páant á yapat pínah jätih, yeebdih enihcannitboó teonit, yeejép í chäjipna caá. Pánih chäjnit, ñi míc wáacat muudih moón maátadih naóh yacnit, nemat muúboó í nemat tútubipna caá. Wíhwá ñi jumat júb dawá baácdih moón í maátadihbut yeebdih í naóh yachipna caá. ¹³ Yeebdih páant yeejép í chäjachah, wíh doonádih queédih ñi naóhbipna caá. ¹⁴ Páant á yapat pínahdih jéhnit, í naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahdih jätih ñi jenah joicá bojóó. ¹⁵ Weémoó ded pah ñi naáwát pínahdih wá jéhyabipna caá. Páant ñi naáwáchah jointit, yeebdih naóh yacnit í jéih níj jwáubacan níit.* ¹⁶ Ñi mána, ñi údwá, ñi déewá, ñi pej jumnitbut yeebdih naóh yacnit, ñi maátadih í tewat tútubipna caá, nemat muúboó í nemat pínah níijná. Biquínadih nemat muúboó nem, bitadih í mao yohbipna caá. ¹⁷ Pánihna, wíhwá ñi jumat júb, nihat yeebdih í en jähbipna caá. ¹⁸ Páant í chäjachah yuhna, Dios yeebdih á túi wapbipna caá, ñi buudcát pínah níijná. ¹⁹ Páant yeebdih yeejép í chäjachah yuhna, Diosdih cádahcan, wanna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá.

²⁰ “Bíh baácdih moón soldadowá Jerusalén tútchidih í ñuh púda bojipna caá, díitboó jumnit í jéih jwei báccat pínah níijná. Páant í ñuh púda bojochah ennit, ‘Nin tútchi buudná caá á chäjap’, ñi níj jéihbipna caá. ²¹ Pánih jéhnit, Judea baácdih jumnit jeená í jwei béje naáh. Jerusalén tútchi díitna jumnitboó í jwei bác beje naáh. Wápchibóó jumnit jweiná, tútchina í jwáub waad béjca bojo naáh. ²² Páant ñi jweicáh, caán láa Diosdih jepahcannit judíowádih í yap yohatji júb á peéh chäjachah, yeebdihbut á chähbipna caá. Páant í yéejat peéh á chäjachah, jon jätih Dios naáwátadih naóh yapanit í daacátjidih bíic yooó á jumbipna caá.* ²³ Dedh wadu jumnihdih, weh téuhnihdihbut jweyat chah á buobipna caá. Caán láa Dios judíowá í yéejatdih búdí újnit, queédih búdí á peéh chäjipna caá. Páant á chäjachah, nin baácdih moón tabit í jgahbipna caá. ²⁴ Biquínadih í mao yohbipna caá. Bitaboodih teonit, íh baácna jumat yooó í ub bejbipna

caá. Jerusalén tútchidih moondih beedánit, queét judíowá nihcannit caán tútchidih waadnit, maáta í jumbipna caá. Túttimah, Dios á jenah joyátji pah, maáta í jumatdih á jwáub dáuc wáibipna caá”, Jesús át níijp wat jl.

Nihat cáacwá úud jeñé á jwáub dei jwáuwát pínah

(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ “Caán péeni yeó jáap toáh jwáuwáchah, yeó, widh, cúiwábut mácah í jigohbipna caá, Dios ded pah á chäjat pínahdih cáacwá í jéihyat pínah níijná. Búdí muj á nolihat yáaat pah á yáabipna caá. Pánihna, jeáboó jumni mácah jigohatdih ennit, búdí yáaatdihbut joiná, nihat baácdih moón tabit úmmit, búdí í náhni dahwabipna caá.* ²⁶ Pánih úmmit, nin baác ded pah á yapat pínahdih búdí jenah jointit, jeámant jumni á tút nuumáchah enna, náhni joicánnit pah í jumbipna caá. ²⁷ Páant á yapachah, weém nihat cáacwá úud jeñé, maáh waadnji, mah tólihjih, búdí yeh úgátjthbut wá jwáub dei jwóhbipna caá. Páant wá jwáub dei jwáuwáchah, nihat cáacwá í enbipna caá.* ²⁸ Pánihna, wá jwáub dei jwáuwát pínahdih ded pah á júut waáwátadih ennit, úmcan, ñi náhni dahwaca bojóó. Yeebdih túi ubni waicanjeh wá jwóhbipna caá.

²⁹ “Higuera nah, bíh nahbut ded pah á jumatdih ñi náhinaá. ³⁰ Caan náh jáap wawá á jumachah ennit, jópchi á toáh jwáuwátadih ñipí jéihna caá. ³¹ Pánihat pah wá níijátji bíic yooó á yapachah ennit, ‘Jesús nin baácboó maáh jumaduh á jwáub dei jwáuwát pínah bahnijeh á judhna caá’, ñi níj jéihbipna caá.

³² “Yooópdih yeebdih wá naóhna caá. Wá níijátji bíic yooó á yapat pínah jätih, nihat caán júut waáwátadih ennitboó í wancan níit. ³³ Nihat nin baác jeábat á buudbipna caá. Obohjeéhtih, wá naáwátboó buudcánjeh, nihat bíic yooó á yapbipna caá.

³⁴ “Yeeb ñi túi jenah joyó chaáh! Búdí namah jeémátidih chäj, babh máihnit, dawá bíi déedih bíbohátidihjenah joiná, wá jwáub dei jwáuwát pínahdih ñi jenah joicán níit. Pánih jenah joicán, ñi jéihcat láa yeebdih ñi yéejat peéh chäjadih wá jwóhbipna caá. ³⁵ Nihat baácdih moonbát í jenah joicát láa wá jwáub dei jwóhbipna caá. ³⁶ Pánihna, yeó jáap jumat pah túi jenah jointit, Dios á teo wáacatdih ñi úubú, yeejép á yapachah yuhna, weemdih ñi cádahcat tút níijná. Pánih yap yohnit, weemdih cádahcan, weém nihat cáacwá

* 21:15 Lc 12.11-12

* 21:22 Os 9.7

* 21:25 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13

* 21:27 Dn 7.13; Ap 1.7

úud jeñé pebh tíccanjeh ñi ñuhbipna caá", Jesús át niijíp wut jī.

³⁷ Yeó jáap jumat pah Dioih muúboó bohénit, cheyeh jumat pah tútchimant jwáub bac bejnit, Olivo Jeéboó Jesús wá ipī jumup wut jī.* ³⁸ Pániha, cáacwáboó Jesús á naáwáchah búdí joíhñit, cheibitjeh jáanit, Dioih muúboó ipī juibí páñap wut jī.

22

Judas maátajih á míc wéheat

(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

¹ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, Pascua í niijni, bahnibit át judhdap wut jī. Caán yeó jáapnadih dawá cáacwá Jerusalén tútchina ipī míc wáacap wut jī.* ² Caán láa sacerdotewá í maáta, Moisés á wutatjidih bohénit biicdih, Jesúsdih í tewat pínahdih ít míc wéhenap wut jī. Obohjeéhtih, í tewecheh, nihat cáacwá íjnit, queétdih í míc mawat pínahdih í úumap wut jī. Pánih úumna, cáacwá í encah, ded pah Jesúsdih teonit, í mawat pínahdih ít bidip wut jī.

³ Páant í bidat pónih, nemépwá í maáh, Judas, Iscariote í niijniidih át waadáp wut jī. Caán Judas, Jesús á bohéni á jumuchah yuhna, áih jenah joyátdih át túat nuumép wut jī. ⁴ Pánih jenah joyát túat nuumníji Jesús pebh queétdih duó wáyat túat niijná, sacerdotewá í maáta, Dioih muúdih wapnit í maátadihbut naáwádh át bejep wut jī.

⁵ Páant á naáwáchah wéi joinit, —Cáacwá í encah, ded pah soldadowá Jesúsdih í tewat pínah niijná, ma duó wáyat pínah jīb, meemdih jwí jīb chājipna caá, Judasdih ít niijíp wut jī.

⁶ Páant í niijíchah joinit, jepahna, cáacwá í encah, Jesús pebhna á duó wáyat pínahdih Judas át jenah joi bidip wut jī.

Jesús á bohénit biicdih á pée jeémát

(Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wáuhdih ipī maoni yeó jáap, Pascua í niijni yeó jáapdih, ⁸ Pedro, Juandihbut á numah jeémát pínah muúdih bidat túatna, Jesús át wahap wut jī. Pánih wahnit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—**Pascua yeó jáapdih biicdih jwí jeémát pínahdih, ñi ámohbi jwuhú,** át niijíp wut jī.

⁹ Páant á niijíchah joinit,

—¿Dedjih tigaá ámohodih jwí bejbi? Ít niij úúbh joyóp wut jī.

¹⁰ —**Jerusalén tútchidih ñi waadáchah, wáam dahjī mah beoni yeebdih á jwááhbipna caá. Ájeéh bejnit, á waadni muúdih yeebbát ñi pée waadá.**

¹¹ **Waadnit, caán muú mínahdih nin pah ñi niij úúbh joyoó:** ‘ “¿Deyoob tigaá Pascua jeémátdih wá bohénitdih wá numah jeémát tólih pínah á jum?” Bohéni á niijná beé’, caandih ñi niijí. ¹² Páant ñi niijíchah joinit, búdí chah bó tólih, nihat jwí náahat jum beedni tólihdih á jéutbipna caá. Caán tólihboó Pascua jwí jeémát pínahdih ñi chājaá, queét chénewádh át niijíp wut jī.

¹³ Páant á niijíchah joinit, Jerusalén tútchina ít bejep wut jī. Caanná juibnit, nihat Jesús á niijátji pah ít jwááap wut jī. Pániha, queétdih jútñi tólihdih waadnit, Pascua í jeémát pínahdih ít chājap wut jī.

¹⁴ Í jeémát hora á juyáchah, í ámohni tóliha juibnit, Jesús á bohénitdih át numah jeémép wut jī. ¹⁵ Páant í jeéméchahjeh, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—**¡Wá wunat pínah jātih, nin Pascua jeémátdih yeebdih búdí wá numah jeémíhip be!** ¹⁶ **Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Dios pebhboó jwí jumat pínah jātih, chéneji nindih wá jwáub jeémp jwahcan niit. Dios á jenah joyátji pah á maáh jumapboó biicdih jwí jwáub jeémpbipna caá,** queétdih át niijíp wut jī.

¹⁷ Páant niij péanit, jiwá iguúh mac jumni pamapdih úbnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih niij péanit, á bohénitdih át wáhap wut jī.

—**Dáa, yeebjéh ñi babhbaá.** ¹⁸ **Weém páant bóojeh wá babh péa jwuhna caá. Dios á maáh jumapboó biicdih jwí jwáub babhbipna caá,** Jesús át niijíp wut jī. Páant á niijíchah joinit, ít babhgap wut jī.

¹⁹ Páant í babhbat táttimah, pandih úbnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih niij péanit, á bohénitdih át daj wáhap wut jī.

—**Nin pan wíh bácah panihni caá. Nindih wá dajat pah, weemdih í maobipna caá, yeebdih wá táí ubat pínah niijná.** Pániha, yeebdih wá wun wáhatdih náhnit, nindih ñi jeémé, queétdih át niijíp wut jī.

²⁰ Pascua jeémátdih jeémp péanit, Jesús biih pamapdih jwáub úbnit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—**Nin iguúh mac wíh meép panihni caá. Wíh meépjīh ñi yéejat jīb buadáatdih jīb chājna, Dios biicdih ñi táí jumat pínah niijná, yeebdih wá wun wáhbipna caá.*** ²¹ **Obohjeéhtih, ñi joyoó. Weemdih eníhcannitdih duó wáini pínah wá pebh á chúudna caá.*** ²² **Wá íp jon jātih weemdih á wutatji biic yoobó wá wunbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih eníhcannitdih duó wáinoodih Dios búdí á peéh chājipna caá,** Jesús queétdih át niijíp wut jī.

* 21:37 Lc 19.47

* 22:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

* 22:20 Jer 31.31-34

* 22:21 Sal 41.9

23 Páant ã niijíchah joinít, “¿Déhe tígaã ã ðuó wáibi?” queétejh ít míc niij úabh joyóp wut jì.

“¿Déhe tígaã maáh panihni ã jumbi?” ã míc niiját

24 Pánih jeémpnaje, ã bohénitboó nin pah ít míc niij úabh joyóp wut jì: “¿Jwíjeéh jumni déhe tígaã maáh panihni ã jumbi?” ít niijíp wut jì.*

25 Páant ã míc niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naáwáp wut jì: “**Judiowã nihcannit ã maata ãih cáacwãdih tabit wutnit caá.** Pánih chájna, ‘**Yeebdíh wã túi teo wáacna caá,**’ queétdih ípí niijná yuh caá. 26 **Obohjeéhtih, queét ã chájat pah, yeéb ñi chájca bojoó. Ded chah jumíhna, údyi pah ã juma naáh. Maáh jumíhna, teo wúhni pah ã juma naáh.**” 27 Jeémp chéudndih teo wúhnitboó jeémátidih ípí cáagna caá. Pánihna, jeémpnitboó maáta panihnit ã jumna caá. **Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jumna yuhna, teo wúhni pah wã jumna caá.***

28 “**Yeéb wájeéh pée cádahcan, yeejép ã yapachah yuhna, ñi jweicáp be.**” 29 Páant ñi jumachah, wã íp weemdíh maáh ã waadaát pah mantih, yeebdíhbut maáta wã waadábipna caá, 30 **doce judiowã poómp ã maáta ñi jumat pínah niijná. Páant bólihna yeebdíh wã jwáub numah jeémp bahbipna caá,** Jesús queétdih át niijíp wut jì.*

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát (Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)

31 Páant queétdih niij naóh péanit, Pedro-boodíh nin pah át jwáub niij naáwáp wut jì:

–**Simón, Simón, meemdíh bainí wã naáwíhna caá. Yeéb nihat weemdíh ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih át úábup wut yuh be.** 32 **Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdíh búdí wã úábup be.** Pánihna, jwáub túi jenah joinít, hita wílhwádh ma teo wáacá, queétdih biíc yoobó ã jwáub túi jenah joyát pínah niijná, Pedrodih át niijíp wut jì.

33 –Maá, majeéh weemdíhbut nemat muúboó ã nemechah, ã mawachah yuhna, weémboó meemdíh wã cádahcan niit, Pedro át niijíp wut yuh jì.

34 –**Pedro, meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Buujeh mujbai ã ewat pínah játih, biíc peihcanni láa ‘Caandíh wã jéihcan caá,’ ma niij yeebipna caá,** Jesús caandíh át niijíp wut jì.

Caandíh ã tewat pínahdih Jesús ã naáwát

35 Pedrodih páant niij péanit, nihat ã bohénitdih nin pah Jesús át jwáub niij úabh joyóp wut jì:

–**Wíih doonádih naáwát túutna, yeebdíh wã wahachah, dinerodih úbcan, bíí déedih yacat pínah wuh wúúhdih úbcan, zapatosdihbut úbcah yuhna, ¿náahat yeebdíh ã jumnit jii?** át niijíp wut jì.*

–Jwiitdih náahat ã wihcan jii, ít niij jepahap wut jì.

36 –**Obohjeéhtih, buu láa ded dinero bíbohni, bíí dée yacat pínah wuh wúúhdih bíbohni but ã ub beje naáh. Íbat naadíh bíbohcani áih jih bóo yégueh chódih jiih cháw wúhni, caán jiih jiih íbat naadíh ã jiih chája naáh. Tabit tobohát láa jóhna caá ã chájap.** 37 **Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah weemdíh ít niij daacáp tají. ‘“Yeejép chájni caá,” ni-ijnit, caandíh ã péeh chájbipna caá,’ ít niij daacáp tají.** *Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Páant ã niij daacátji biíc yoobó weemdíh enihcannit ã chájbipna caá, Jesús át niijíp wut jì.

38 –¡Maá, ma enee! Ninjìh chéne íbat naá ã jumna caá, queét ít niijíp wut jì.

–¡Páant bóojeh! **Caandíh ñi jenah joi cádaaha,** Jesús queétdih át niijíp wut jì.

Getsemani pácahi jumupboó Jesús ã úábát (Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Páant niij péa, bac bejnit, cheyeh jumát pah ápi bejepboó Olivo Jená át jwáub bejep wut jì. Á bohénitbut ájeéh ít bejep wut jì. 40 Caanná jubínit, Jesús nin pah queétdih át jwáub niijíp wut jì:

–**Yeebdíh Satanás ã yeejaat túutuchah, caandíh jepachat téut niijná, Diosdih úábát caá náahap,** át niijíp wut jì.

41 Páant niij péa, chibít yuúpbít bej, bódiha caj yoh ñajnit, 42 **“Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat túutca bojoó. Obohjeéhtih, weém wã wunihcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wan wúhbiipna caá,”** át niijíp wut jì.

43 Páant ã niij úábúchahjeh, Dios ã wahni ángel caandíh jigohnit, át teo wáacáp wut jì. 44 Tabit jigahnit, Jesús ã ípdih búdí át úábup wut jì. Pánih úábhniit, búdí túp bejna, meépjìh widni át chínap wut jì.

45 Pánih úábh péa, jwáub ñah ñuhniit, ã bohénit pebh át jwáub jubínap wut jì. Páant ã jwáub jubínachah, búdí jigahnit, tabit chéuná, ítát áwah bejep wut jì. 46 Páant ã áwuchah ennit, Jesús queétdih nin pah át niij wácap wut jì:

* 22:24 Mt 18.1; Mr 9.34; Lc 9.46   * 22:26 Mt 20.25-27; 23.11; Mr 9.35; 10.42-44   * 22:27 Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15   * 22:30 Mt 19.28   * 22:35 Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4   * 22:37 Is 53.12

—Ñi jáa bojoó. ¿Dépanih ūo tiguaá ñi chá? Yéejatdih túi yap yohat túut niijná, Diosdih uúbát caá náahap, át niijíp wut jí.

Jesúsdih enihcannit caandih i tewat (Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesús páant á niijichahjeh, dawá cáacwá it juibínap wut jí. Judas, Jesús á bohéniji, queétdih át duó wái juibínap wut jí. Pánih duó wái juibínit, Jesúsíh péo tíibdih nomnit, caandih át uúbáp wut jí. 48 Páant á uúbáchah, Jesús caandih nin pah át niij uúbh joyóp wut jí:

—¿Judas, weém nihat cáacwá úd jeñédih péo tíib nomnit uúbhna, weemdih enihcannitdih jáut niit ma chá? át niijíp wut jí.

49 Páant á niijichah, Jesús á bohénit ded pah á yapat pínahdih jéihnit, nin pah caandih it niijíp wut jí:

—¿Maá, nin jwí bíbohni íibat naajlh queétdih jwí mao jíih? it niijíp wut jí.

50 Páant á niijichahjeh, bíic Jesús á bohéniboó sacerdotewá i maáhdih teo wáhníh jéihyepmant bóo moli chóodih át dáuc bóod yohop wut jí. 51 Páant á dáuc bóod yohochah ennít,

—Páant ñi chájca bojoó, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

Páant niijnít, áih moli chóo jumapjiboó teo jáhanit, boonachah, jáap chóo át jígohop wut jí. 52 Pánih boonit, sacerdotewá i maáta, Dioíh muudíh wapnit soldadowá i maáta, bita maáta bíicdih caandih tewedih juibínitdih nin pah át niij uúbh joyóp wut jí:

—¿Dépanihna nuumnídh tewat pah íibat naaná, máa quiñnadihbat ubnit, weemdih tewedih ñi juóh? 53 Yeó jáap jumát pah Dioíh muúboó ñijeéh wá jumachah yuhna, weemdih ñi teocap be. Obohjeéhtih, buu nemépwá i maáhdih jepahnit, ded pah ñi weñat pínahdih Dios á chájat túutna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jí.*

Pedro á yeeat (Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

54 Pánih Jesúsdih teonit, sacerdotewá i maáih muuná it ub bejep wut jí. Páant i ub bejehah, Pedroboó yuápjeh át en péenap wut jí. 55 Maáih muuná waad juibínit, Jesúsdih teonitji soldadowá wáihyat júdu díitboó tuu it cáo jwejep wut jí. Pánih cáonit, it mée chúud páuda bojop wut jí. Pedrobot i cátilh át mée chúudap wut jí. 56 Páant á chúuduchah ennít, bíic teo wáhnih queétdih nin pah mit niijíp wut jí:

—Ninbut Jesúsjeéh jumni beé, mit niijíp wut jí.

57 Obohjeéhtih, Pedro nin pah át niij yeenap wut jí:

—Caandih wá jéihcan caá, át niijíp wut jí.

58 Túttimah, bíih jwuh Pedrodih ennít,

—Meembút íjeéh jumni caá, át niijíp wut jí.

—Nihcan caá, Pedro át jwúub niij yeenap wut jí.

59 Bíic hora túttimah, bíih jwuh bitadih nin pah át niijíp wut jí:

—Yoobópdih tiguaá ninbut Jesúsjeéh jumni caá. Caandih péenit Galilea baácđih moón míicjeh caá. Ninbut Galilea baácđih bóo jumna, ájeéh péeni mun tiguaá, át niijíp wut jí.

60 —iMa niijnídh wá jéihcan caá! Pedro át jwúub niij yeenap wut jí.

Páant á niijichahjeh, mujbai át ewep wut jí. 61 Páant á ewechahjeh, Jesús Pedrodih át tac púud enep wut jí. “**Buu chei mujbai á ewat pínah játih, ‘Weém nin newédih wá jéihcan caá’, bíic peihcanni láa ma niij yeebipna caá**”, Jesús á niijátjidih Pedro át náhninap wut jí. 62 Pánih náhninit, bac bej, búdí át juñúp wut jí.

Jesúsdih deohnit, i puñat (Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesúsdih wapnit soldadowá caandih yeejép deohnit, it puñup wut jí. 64 Pánih páinit, áih quíibdih nem chéonit, nin pah it niij uúbh joi dehwep wut jí:

—¿Déhe tibeé meemdih pái? it niijíp wut jí.

65 Pánih chájnit, Jesúsdih yeejép it niij juíhñup wut jí.

Maáta Jesúsdih i naóh yacat (Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Baáb jénechah, judiowá i maáta, sacerdotewá i maáta, Moisés á watatjidih bohénitbut it míic wáacap wut jí. Páant i míic wáacachah, soldadowá Jesúsdih it ub waad béjep wut jí. 67 Caanná i ub waad juibínachah, queét míic wáacnitboó nin pah Jesúsdih it niij uúbh joyóp wut jí:

—Jwiútdih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios á wahní Cristo niit? it niijíp wut jí.

—**Yeebdíh wá naáwáchah yuhna, ‘Yoobópdih nihcan caá’, ñi niijbípna caá.** 68 **Yeebdíhbut wá uúbh joyóchah, ñi jepahcan niit.** 69 **Obohjeéhtih, Dios chah wéjni á jéihyepmant bóo buwámant weém nihat cáacwá úd jeñé chúudnit, nihatdih wá watbipna caá**, Jesús queétdih át niij jepahap wut jí.

70 —Páant niijná, ¿Meém Dios wáuh niit? it niij uúbh joyóp wut jí.

—**Caan tiguaá weém**, Jesús át niij jepahap wut jí.

71 Páant á niij jepahachah joinít, queétdjeh nin pah it míic niij wéhenap wut jí:

—Nin Diosdih búdí á yéje naáwáchah, jwí joiná caá. Pánihna, bíih naóh yacni pínahdih bidat náahcan caá, it niijíp wut jí.

* 22:53 Lc 19:47; 21:37

23

Maáh Pilato pebhna Jesúsdih í ub bejat

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Queét maátajah míc wéhe péanit, Jesúsdih Pilato pebhna í ub bejep wut jí. ² Á pebhna ub juibínit, Jesúsdih nin pah í níj naóh yacap wut jí:

—Nin newé jwí déewādh ā yee naáwáchah, jwít jwí joyóp be. Jwí maáh Césardih dinero ā wáhat tútcap be. ‘Weém Dios ā wahni Cristo ñi maáh caá’, āpí níjíp be, Pilatodih í níjíp wut jí.

³ Páant í níjíchah joinít, Pilato Jesúsdih nin pah át níj uábh joyóp wut jí:

—¿Meém judíowā í maáh níit? át níjíp wut jí.

—**Ma níját pahjeh tigaá**, Jesús át níj jepahap wut jí.

⁴ Páant ā níjíchah joinít, Pilato sacerdotewā í maátadh, bita en ñuhnitdihbut nin pah át níjíp wut jí:

—Nindih dedé peéh mawat wihcan caá, át níjíp wut jí.

⁵ Obohjeéhtih, páant ā níjíchah joinít, queét chah í naóh yacap wut jí.

—Caán nihāt ā bohénitdih yeejép ā chājat túttna caá. Galilea baácdih moondih jwíh bohénit, Judea baácdih moondih, nin tútchidih moondihbut yeejép āpí bohéna caá, í níjíp wut jí.

Herodes Jesúsdih ā uábh joyát

⁶ Páant í níjíchah joinít, Pilatoboó queétdih nin pah át níj uábh joyóp wut jí:

—Galilea baácdih moondih jwíh bohéna, ¿nin Galilea baácdih bóo níit? át níjíp wut jí.

⁷ —Caán baácdih bóo tigaá, í níj jepahap wut jí.

Páant í níj jepahachah joinít, Galilea baácdih moondih Herodes maáh ā jumachah, Pilato Herodes pebhna Jesúsdih át wahap wut jí. Pascua yeó jápnadh Herodes Jerusalén tútchiboó juibíni át jum jwahup wut jí. ⁸ Páant ā wahni Herodes pebhna ā juibínachah, Herodesboó caandih ennit, búdí át weñep wut jí. Jesús ded pah ā chājat doonádih joiníji maatápdih Jesús ā wép chājatdih búdí át eníhip wut jí.

⁹ Pánhna, Jesús Herodes pebhna ā juibínachah, Herodes maatápdih áti uábh joí ñuanép wut yuh jí. Obohjeéhtih, caandih Jesús át jepahcap wut jí. ¹⁰ Sacerdotewā í maáta, Moisés ā watatjidih bohénitbut, Herodes pebhna juibí ñuhnit, Jesúsdih chah yeejép í naóh yacap wut jí. ¹¹ Túttimah, Herodes áih soldadowā bícdih yeejép níjnít, Jesúsdih í dehwep wut jí. Pánih deohnit, táini yéguhe chóo, maáh ā dawát dée chóodih yacnit, Pilato pebhna í wah jwáuba bojop wut jí. ¹² Pánhna, caán yeó jáapjeh Jesúsdih í míc wah jwáuba boj ñuhna, Herodes Pilatojih í míc wéi jwíhip

wut jí. Páant í chājat pínah játi í míc eníhcap wut jí.

Jesúsdih í mao yohat tútut

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38-19.16)

¹³ Jesúsdih Pilato pebhna í jwáub ub juibínachah, Pilatoboó sacerdotewā í maátadh, judíowā í maátadh, cáacwādhbut át míc wáacat tútup wut jí. ¹⁴ Páant í míc wáacat túttimah, nin pah queétdih át níj naáwáp wut jí:

—Nindih weemdih ub júohnit, ‘Cáacwādh yeejép chājat túttni caá’, ñi níj naóh yacap be. Páant ñi níj naóh yacachah joinít, yeéb ñi enechah, caandih wā uábh joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéh mawat caandih ā wihcan caá. ¹⁵ Herodesbut caandih uábh joí ennit, dedé ā yeejatjidih bid juicánjeh, jwí pebhna át jwáuba bojop taga. ¹⁶ Pánhna, caandih puñat túttnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queétdih áti níjíp wut yuh jí.

¹⁷ Pascua jumat pah nemat muáboó jumni í náahnidih Pilato āpí bacanap wut jí. ¹⁸ Pánhna, “Jesúsdih wā bacami caá”, ā níjíchah joinít, nihāt cáacwā nin pah í níj ñaacáp wut jí:

—¿Caán newédih bacacanjeh, ma mao yohat tútut! ¿Barrabásboodih jwítdih ma baca wáhuá! í níjíp wut jí.

¹⁹ Jerusalén tútchiboó jumnit Romano maátadh ā yohíhātji jib, bitadh ā mao yohatji júbbut, Barrabás nemat muáboó át jumup wut jí. ²⁰ Pánhna, Pilato Jesúsbodih bacáhnit, cáacwādh át jwáub uábh joyóp wut jí, páant muntih. ²¹ Obohjeéhtih, páant ā bacáhnichah joinít,

—¿Cruzboó péoh dodhnit, caandih ma mao yohat tútut! í níj ñaacáp wut jí.

²² Páant í níj ñaacáchah joinít,

—Yeéb páant ñi níj ñaacáchah, ¿dedé tigaá caán ā yeej chājatji jum? Obohjeéhtih, dedé ā yeejat peéh mawat ā wihcah, caandih wā mao yohat tútcan níit. Pánhna, puñat túttnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queétdih át níj jepahap wut jí.

²³ Obohjeéhtih, páant ā níjíchah joinít, chah ít yoób ñaacáp wut jí, baca.

—Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútut! í níjíp wut jí.

Páant tubit í níj ñaacáchah joiná, Pilato ā jenah joyát tút ñuumnit, ²⁴ í níját pah át chājat tútup wut jí. ²⁵ Pánih jepahnit, cáacwādh mao yohni, nemat muáboó jumni, cáacwā í uábhni Barrabásboodih Pilato át bacanap wut jí. Jesúsdih cruzboó át yoób mao yohat tútup wut jí, baca.

Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, í mawat

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jesúsdih soldadowā cruzdih bewanit, caandih mao yohat tút níjná, ít ub bejep wut jí. Pánih ub bejnit, Simón wut jumni, Cirene tútchidih bóodih í jwááap wut

jī. Jerusalén tátchidih ā waád juibínachah, caandih Jesúh cruzdih it bewat tútup wut jī. Pánih bewat tútup, Jesús túttimah caandih it péeat tútup wut jī.

²⁷ Jesúsdi ih ub bejehah, dawá cáacwá caandih it en péenap wut jī. Yaádhbat caandih bádi it ñaac jái péenap wut jī. ²⁸ Páant í ñaac jái péenachah, tac páud ennit, Jesús queét yaádhdi ih nin pah át niijíp wut jī:

–**Yeéb Jerusalén tátchidih moón yaadá, weemdíh ñi jáicá bojóo. Yeéb míicjeh, ñi wehdihbat juñát caá náahap.** ²⁹ **Biíh yeó jáap yeebdih yeejép ā yapachah, ‘Weh wihcannit yaádh chah weñit í jumna caá’, ñi niijípna caá.** ³⁰ **Pánihna, úm jweíhna, ‘Jeená jwiít dih ma jáh jáúwá!’ ñi niijípna caá.*** ³¹ **Ñi jenah joyoó. Weém túini wá jumachah yuhna, weemdíh yeejép chájnít, yeéb yeejnitboodih bácah, chah yeejép í chájbipna caá,** át niijíp wut jī.

³² Jesúsdi ih, chénewá yéej chájnít dihbut ájeéh mao yohat tút niijná, Waó Iidíp Dah wút jumni jeéboó soldadowá it ub bejep wut jī. ³³ Caán jeená juibínit, Jesúsdi ih cruzboó péohnit, it pud dodhdop wut jī. Yeejnit dihbut biíh cruznadih péohnit, it pud dodhdop wut jī. Biíc yeejnidih Jesús ā jéihyepmant bóo búwámant, biíhdih ā wáyámant bóo búwámant, Jesúsdi ih tac yoób it dodhdop wut jī. ³⁴ Páant í péoh dodhdat túttimah, cruzboó ñuhnit, Jesús ā ípdih nin pah át niij úábáp wut jī: **“Weemdíh mao yohnit í yeejatdih ma yohoó, Paá. Ded pah í chájatdih í beh joicán caá”,*** át niijíp wut jī.

Cruzboó ñuhnitdih wapnit soldadowá Jesúh yéguéh chóojidih “Jdeih tigaá ā jumbi?” míic niijnít, tíh wat júdnabitjīh it yoh tíh wip wut jī.

³⁵ Dawá cáacwá pehbhit it en ñuhup wut jī. Judiowá í maátabat en ñuhnit, Jesúsdi ih nin pah it niij deoh naáwáp wut jī:

–Cáacwá di ih túi teo wáacni jumna, Dios ā wahni Cristo nihna, caanjéhbat ā míic teo wáaca naáh, it niijíp wut jī.

³⁶ Soldadowábut caandih deoh naóhnit, ā pebh juibínit, bijni iguúh macdih Jesúsdi ih babhbat túttna, ítih toonap wut yuh jī. ³⁷ Pánih toonit, queébtat nin pah it niij deoh naáwáp wut jī:

–jMeém judiowá í maáh jumna nihna, ma wēpatjīh jeh ma míic túi teo wáacá! it niijíp wut jī.

³⁸ “NIN JUDIOWÁ Í MAÁH CAÁ”, í niij daácní néodih Jesúh wao cháh cruzboó it nah péoh búudhdap wut jī.

³⁹ Biíc péoh dodhni Jesúsdi ih nin pah át niij juíhñup wut jī:

–jMeém Dios ā wahni Cristo jumna nihna, ma wēpatjīh ma míic teo wáacá! jwiít dihbut ma teo wáacá! át niijíp wut jī.

⁴⁰ Obohjeéhtih, páant niij juíhni di ih biíh yeejnitboó nin pah át niij juíh jwáubanap wut jī:

–jCaandih páant ma niijcá bojóo! jPáant niijná, Diosdi ih ma úmcan niit? Meemdi ih péeh mawat biíc yoobó caandih ā jumna caá.

⁴¹ Jwiít yéej chájnít di ih í péeh mawachah, yoobópdih caá. Obohjeéhtih, nin ā yéej chájcah yuhna, caandih í péeh maona caá, át niijíp wut jī.

⁴² Páant niij péanit, Jesúsdi ih nin pah át niijíp wut jī:

–Jesús, meém maáh waadná, weemdi ih ma tái náhninaá, át niijíp wut jī.

⁴³ –**Yoobópdih meemdi ih wá naóhna caá. Búu yeó jáapjeh Túini Pebhboó wájeéh ma jumbipna caá,** Jesús caandih át niijíp wut jī.

Jesús ā wanat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Páant í péoh dodhdat túttimah, yeó jáap tac yoób át dupááh bejep wut jī. Pánihna, nihát baác dupániji biíc peihcanni horas túttimah át jwáub baabáh bejep wut jī, páant mántih. ⁴⁵⁻⁴⁶ Páant á jwáub baabáh bejat pínah játih, Jesús nin pah át niij ñaacáp wut jī:

–**Wíh caolihdi ih ma ubuú, Paá,** át niijíp wut jī.*

Páant niij péanit, át wanah bejep wut jī. Páant ā wanachahjeh, Dioíh muú díitboó í jáh yaíhni bádi wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át cháwáp wut jī.*

⁴⁷ Páant niijnít, Jesús ā wanachah ennit, pebh ñuhni soldadowá í maáhboó Diosdi ih wéinit,

–Nin yeejniji át nihcan tagaá, át niijíp wut jī.

⁴⁸ Pánihna, nihát enedih wáac juibínitji Jesús ā wanachah ennit, bádi jgahnit, íih maónáboó it jwáub bejep wut jī. ⁴⁹ Obohjeéhtih, nihát Jesúsdi ih jéihnit, Galilea baácmant ájeéh jéohnit yaádhbat Jesúsdi ih yuúpbít it en ñuhup wut jī.*

Jesúh bácahjidi ih í yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Caán láa José wút jumni, Judea baác di ih bóo, Arimatea tútchimant Jerusalén tátchina juibínitji át jumap wut jī. Yoobópdih chájni, Dios ā maáh jumatdih páini wut jī. Judiowá í maátajeéh jumna yuhna, Jesúsdi ih mao yohat tútatdih át náahcap wut yuh jī. ⁵² Pánihna, José Pilato pebhna Jesúh bácahjidi ih wábdih át bejep wut jī. ⁵³ Pánih wábh péanit, Jesúh bácahjidi ih ub deya,

* 23:30 Os 10.8; Ap 6.16 * 23:34 Sal 22.18 * 23:45-46 Sal 31.5; Hch 7.59 * 23:45-46 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14

* 23:49 Lc 8.2-3

táini yégueh chóojih tainit, wannitdih i yoh jwahca naáh jeé itboó at yohop wat ji. ⁵⁴ Jesús a wanni yeó jáap judiowá i chooát pínahdih i ámohat yeó jáap wat ji. Pánihna, i chooát pínah hora játihbitjeh a jamuchah, Jesúsih bácahjidih túi ámohanjeh at yohop wat ji. Chooát yeó jáap túttimah at túi ámoh péahhip wat yah ji.

⁵⁵ Galilea baácmant Jesúsjeéh jüóhnt yaádh, a yohat pínah itboó Jesúsih bácahjidih a ub bejchah, Joséjeéh it en péenap wat ji. Pánihna, caán jeé itna juibínit, áih bácahjidih á yohochah, it enep wat ji. ⁵⁶ Pánih en péa, iih muúná jwáub bejnit, Jesúsih bácahjidih i náñat pínah chej jumni núona, chej jumni macdihbat it ámohop wat ji. Pánihna, chooát hora a jayáchah, Moisés a wutatji pahjeh it choonáp wat ji.*

24

*Jesús a boo pud jüúwát
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)*

¹ Domingo yeó jáap baáb jeénechah, queét yaádh i ámohni chej jumndih ubnit, Jesúsih bácahdih i yohopjibó caandih náñadih it bejep wat yah ji. ² Caandih i yohopji itna juibínit, caán itdih nematji jeé júdadih bita i pütá dodhdattji pah á jamuchah, it enep wat ji. ³ Pánih ennit, caán itdih waad béjnit, i Maáh Jesúsih bácahjidih it bid juicáp wat ji. ⁴ Pánih bid juicán, “¿Ded pah tígaa at bej?” it niij jenah joyóp wat ji. Páant i niij jenah joi nüuhchah, chéne neoná yeh iigni yégueh chóo duonit, queét yaádh pebh it jigoh nüuhap wat ji. ⁵ Páant i jigoh nüuhchah ennit, bádi úmna, queét yaádh it páah yoh ñajap wat ji. Páant i páah yoh ñajachah ennit, ángelwá queétdih nin pah it niij uábh joyóp wat ji:

—¿Dépanih tígaa wannitdih i yohopboó Jesúsdih ñi bid? ⁶ Caán ninboó a wihcan caá. Jáantjeh a boo pud jüúwáp be. ¿Galileaboó ñijeéh jum jwahna, yeebdih a niijátjidih ñi náhnican niit? ⁷ **‘Weém ni-hat cáacwá úd jeñédih yeejépwádh i wáuhchah, cruzboó péoh dodhnt, i mao yohbipna caá. Páant i mawachah yahna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wá jwáub boo pud jüóhbiipna caá’,** yeebdih a niij naáwátjidih ¿ñi náhnican niit? it niijáp wat ji.*

⁸ Páant i niijáchah joinit, Jesús a niijátjidih it náhninap wat ji. ⁹ Pánih náhninit, Jesús once a bohénitji, bita biícidih i jumupna i enatjidih naáwádh it jwáub bejep wat ji. ¹⁰ Queét yaádh María Mágdala tútchidih bóli, Juana, biih wili María Santiago iin, bita yaádhbat ijeéh bejnit Jesús a bohénitjidih it naáwáp wat ji. ¹¹ Obohjeéhtih, i naáwáchah joina yahna, “Nih yána caá. Déhenit yaadábeh caá”, niij

jenah joinit, queét yaádhdih it joyáh bojop wat ji.

¹² Obohjeéhtih, Pedroboó i naáwáchah joinit, Jesúsih bácahjidih i yohopjina at ñáo ñah bejep wat ji. Caanná juibínit, jeé it diitna péeb jeén ennit, Jesúsih bácahjidih i pinni chóojijeh a ñajachah, at enep wat ji. Pánih en, bádi jenah joinit, áih muúboó at jwáub bejep wat ji.

*Emaús tútchina bejntdih Jesús a jigohat
(Mr 16.12-13)*

¹³ Caán yeó jáapjeh chénewá Jesúsjeéh péenitji Emaús tútchina it bejep wat ji. Jerusalén tútchimant Emaús tútchina once kilómetros wat ji. ¹⁴ Pánih bejna, nihat Jesús ded pah a yapatjidih queétjeh mic wéhe bejna it cháap wat ji. Jesús cruzboó nühnt, a wunatjidih, a jwáub boo pud jüúwátji doonádhbat mic wéhe bejna it cháap wat ji. ¹⁵ Páant i mic wéhe bejchah, queétdih nüún jwááh juibínit, ijeéh Jesúsjeéh at bejep wat yah ji. ¹⁶ Obohjeéhtih, caandih it beh encap wat ji.

¹⁷ Pánih nüún jwááh juibínit, Jesús queétdih nin pah at niij uábh joyóp wat ji:

—¿Dépanihatdih mic wéhe bej tígaa ñi chá? at niijáp wat ji.

Páant a niijáchah, cháonit, wéicanjeh, caandih it en nüuhap wat ji. ¹⁸ Pánih en nühnt, Cleofas caandih nin pah at niij jepahap wat ji:

—¿Meém Jerusalem tútchidih nih jibni niit? ¿Buu yeó jáapna caán tútchiboó ded pah a yapatjidih ma jéihcan niit? at niijáp wat ji.

¹⁹ —¿Dedé a yapatjidih niij tígaa ñi chá? Jesús at niij uábh joyóp wat ji.

—Jesús, Nazaret tútchidih bóodih a yapat. Caán Dios naáwátdih naóh yapani jumna, a naáwat wépní, a chájatbat wépní beé. Páant a jumatdih Dios a enechah, nihat cáacwádh i enep be. ²⁰ Túttimah, Dioih muúdh en daonit maáta, bita jwí maátbat caandih peéh mawat pínah niijná, Romanowádh i wáuhchah, queét cruzboó péoh dodhnt, i mao yohop be. ²¹ ‘Romanowá i wutatdih Jesús jwiit judiowádh a túi ubbipna caá’, niij jenah joinit, bádi wéina jwí cháap yah be. Obohjeéhtih, a wunap be. Buu a wunat túttimah biíc peihcanni yeó jáapjeh a yapna caá. ²² Biquina jwiit biícidih Jesús báadhajeéh péenit yaádh jwiitdih i naáwáchah, jwí joi wáhi bejep be. Buu cheibitjeh Jesúsdih i yohopji jeé itna juibínit, ²³ áih bácahjidih it bid juicáp wat be. Bid juicánjeh, jwí pebhboó jwáub juinít, ángelwádh i enatjidih jwiitdih i naáwáp be. ‘Jesús a boo pud jüúwáp be’, ángelwá queétdih i niij naáwátjidih jwiitdih i jwáub naóh yapanap be. ²⁴ Bitá jwíjeéh

* 23:56 Ex 20.10; Dt 5.14 * 24:7 Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

jamnitbut Jesúsdih yohopji jeé lítna ìt bejep wat be. Caanná juibínit, queét yaádh ì naawátji pah ìt enep wat be. Obohjeéhtih, Jesúsdih ìt encap wat be, Emaús tútchina bejnit Jesúsdih ìt niij naawáp wat jì.

²⁵ Páant ì niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naawáp wat jì:

—**Yeéb túi jenah joicánnit jumna, Dios naawátdih naóh yapanit nihát ì daacátjidih páantjeh ñi joyáh bojna caá. Páant ñi joyáh bojat juib, ñi beh joicán caá. Túi joinít, ñi beh joyóchah, áta túi tagaá. Nin pah Dios naawátdih naóh yapanit ìt niij daacáp tají.** ²⁶ “**Dios á wahni pínahdih cáacwá búdí yeejép chájnit, ì mao yohbipna caá. Páant ì mawat túttimah, Dios caandíh boonanit, á pehbóo maáh á waadábipna caá, naóh yapanit ìt niij daacáp tají,** Jesús át niijíp wat jì.

²⁷ Túttimah, Dios á wahni Cristodih ded pah á yapat pínahdih nihát Dios naawátdih naóh yapanit ì daacátjidih Jesús queétdih át beh joyánap wat jì. Moisés á daacátjidih jwíh bohé, túttimah nihát bita naóh yapanit ì daacátjidihbut át bohénap wat jì.

²⁸ Páant ì míc wéhe bejna, ì juibíát pínah tútchidih ì tóah bejchah, Jesús caán tútchidih yap bejni pah át nihip wat jì. ²⁹ Páant á yap bejhíchah ennít, “Jwíjeéh ma cháó jwúhuú. Tóo ñáh jáóhna caá á chájap”, Jesúsdih ìt niijíp wat jì.

Páant ì niijíchah joinít, Tjeéh át cháó jwúhup wat jì.

³⁰ Pánihna, ì jeéméchah, Jesús pan dahdih ubnit, Diosdih nin pah át niij úábup wat jì: **“Jeémát ma wáhat táina caá, Paá”,** niij péanit, queétdih át daj wúhup wat jì. ³¹ Páant niij úábhñit, á daj wúhuchahjeh, caandíh ìt yoób beh enep wat jì, buca, ìt beh enechah-jeh, Jesús át buudáh bejep wat jì.

³² Á buudáh bejchah ennít, nin pah ìt míc niijíp wat jì:

—**Namáboó jwiútdih jwááhnit, Dios naawátdih á bohé juúwúchah, jwíh caolih bainí á wéican beé, ìt míc niijíp wat jì.**

³³ Pánihna, jeémp péanitjeh, Jerusalén tútchina waicanjeh ìt jwúub bejep wat jì. Caanná juibínit, Jesús once á bohénitji bita ì chéenwábut ì míc wáacapoó ìt juibínap wat jì. ³⁴ Játih jwíh míc wáac juibínitboó queét chénewá jáap juibínitdih nin pah ìt jípónih jwááh naawáp wat jì:

—**jwí Maáh át boo pud júóh tagaá! Pedrodíh át jíghop wat be, buca, ìt niijíp wat jì.**

³⁵ Páant ì niijíchah joinít, queét jáap juibínitbut namádh ì bejchah, queétdih ded pah á yapatjidih ì naawáp wat jì. Jesús pan

dahdih úábhñit, á dajachah, caandíh ì beh enatjidihbut ìt naawáp wat jì.

Jesús á bohénitjidih á jíghoh

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Páant ì naawát tacjeh, ì cátlh Jesús át jíghoh ñuhup wat jì.

—**¿Ñi jum caá? Dios á túyat ñijeéh á jumna naáh,** queétdih át niijíp wat jì.

³⁷ Páant á niijíchah joinít, “Áih dadahjidih enna caá jwí chájap”, niij jenah joinít, tubit ìt úumup wat jì. ³⁸ Páant ì úumuchah, queétdih nin pah át jwúub niijíp wat jì:

—**¿Dépanihna ‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi niij jenah joi?**

³⁹ **Wíh téhyanadih, wíh jítchanadihbut ì péhwatji ítnadih ñi eneé. Weemdíh ñi teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna caá. Dadahjeh wá jumuchah nihna, ñita jéih teo joicán tagaá. ¡Weemjéh tigua! Jesús queétdih át niijíp wat jì.**

⁴⁰ Páant niijnít, áih téhiyana, jítchanadihbut, queétdih át júutap wat jì. ⁴¹ Obohjeéhtih, páant á júutachah yuhna, búdí wéina, en wáhi bejnit, páantjeh ìt túi jenah joi jwúhcap wat jì. Páant ì túi jenah joicátdih ennít,

—**¿Jeémát ñi bíbohcan níit?** Jesús át niijíp wat jì.

⁴² Páant á niij úábúchah joinít, diibáni queejdih caandíh ìt wúhup wat jì. ⁴³ Páant ì wúhuchah ubnit, queét nihát ì enechah, át jeémép wat jì. ⁴⁴ Pánih jeémp péanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wat jì:

—**Ñijeéh jum jwúhna, ded pah wá yapat pínahdih yeebdih wá naawáp jì. Moisés á daacátji, Dios naawátdih naóh yapanit ì daacátji, David Salmos ì niijní á daacátjidihbut bíic yoób weemdíh yapat á náahap be,** át niijíp wat jì.

⁴⁵ Páant niijnít, Dios naawátdih jwúub bohénit, nin pah át niij beh joyánap wat jì:

—Dios naawátdih daácnit nin pah ìt niij naóh daacáp tají. ‘Dios á wahni pínah Cristo yeejép yapnit, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, á jwúub boo pud júóh bípna caá.’ ⁴⁷ Páant, á boo pud júúwát túttimah, cáacwá ì yéejatdih cádahnit, túiniboodíh ì túut neumát pínah niijná, nihát baácdih moondíh áih túini doonádh ì naóh peét bejbipna caá. Páant ì túut neumúchah, Diosboó ì yéejatdih á yoh wúhípna caá. Jerusalén tútchidih moondíh ì jwíh naóh bípna caá. Túttimah, nihát baácdih moondíhbut ì naóh peét bejbipna caá, ìt niij daacáp tají. ⁴⁸ Pánihna, yeebboó ded pah weemdíh á yapatdih ennítji, bitadíh túi naawát caá náahap.

⁴⁹ **Dios á niijníji yeebdíh teo wáacni pínah Túini Espíritudih weémboó yeebdíh wá wahbípna caá. Pánihna, wá wahni**

pínahdih nin tátchidih ñi pãi jwahúá,
Jesús ã bohénitdih ãt niijíp wut jĩ.*

Jesús jeáboó ã púuh laab béjat
(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Páant niij péanit, Jesús Jerusalén tátchimant Betania tátchi pebh queétdih ãt numah bejep wut jĩ. Caanná jwibínit, ãih téihyajĩh júut ñahanit, **“Dios yeebdíh ã túi teo wáaca naáh”**, queétdih ãt niijíp wut jĩ. ⁵¹ Páant niij péanitjeh, jeáboó ãt púuh laab béjep wut jĩ.* ⁵² Páant ã púuh laab béjehchah ennit, caandíh ãt wēi naáwáp wut jĩ. Tálttimah, bádí wēinit, Jerusalén tátchiboó ãt jwúub bejep wut jĩ. ⁵³ Pánihna, caanjĩh jumna, yeó jáap jummat pah Dioih munná bejnit, Diosdih ãpĩ wēi naáwáp wut jĩ.

Páant bóojeh tigaá weém Lucas wã daacát.

---

* 24:51 Hch 1.9-11

SAN JUAN

Dios biicdih jumni nin baacboó ã cãac jumat

¹ Biihmahjeh ded pah Dios ã jumatdih naóhni pínah, Cristo, Diosjeéh átát jumap wut jĩ. Caán Cristo Dios yoobát át jumap wut jĩ. ² Nin baácdih Dios ã chãjat pínah jãtĩh, Cristo Diosjeéh átát jumap wut jĩ. ³ Caan wut jĩ nin baácdih jumni pinahdih át chãjap wut jĩ. Nin baácdih, jeádih, nihadĩh Dios caandĩh át chãjat tútup wut jĩ. Pánih chãjat tútunit, cãacwãdihbut caandĩh át chãjat tútup wut jĩ. Páant ã wutuchah, Cristo nihadĩh át chãj beedánap wut jĩ. Buu jwĩ ennidih, jwĩ enca naahdihbut ã chãjcah, nihát ãta wihcan tagaa.* ⁴ Cristo tigaá nihadĩh báadhani. Jiátjĩh jwĩ jĩ enat pah, jwĩ íip ded pah ã jumatdih caán jwiit cãacwãdih ã túi jéihyana caá. ⁵ Chei jwĩ jéih encat pah, yéej chãjna, jéih encannit panihnit jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, Cristoboó jiát panihni jumna, jwiitdih túi ennit panihnit ã chãjna caá. Pánihna, dupúatboó jiátidih ded pah ã jéih dubacat pah, dedé yéejatbut Cristoboóidih ded pah ã jéih yap yohcan caá.

⁶⁻⁷ Cãacwãdih daabáni Juan wut jumnidih Diosboó ã wahni Cristoih doonádih át naóh waáwát tútup wut jĩ, cãacwã caandĩh joinit, Cristodih í túi jepahat pínah niijná.* ⁸ Caán Juan Cristo át nihcap wut jĩ. Obohjeéhtih, Cristo baabát panihni ã jumatdih naóhni Juan át jumap wut jĩ. ⁹ Caán Cristo baabát panihni, nihát cãacwã Diosdih í jéihyat pínah niijná, nin baacboó át jéuwáp wut jĩ.

¹⁰ Dios nin baácdih chãjna, caán Cristo biicdih ít chãjap wut jĩ. Pánih chãjni Cristo ã jumachah yuhna, nin baácdih moónboó caandĩh í jéihcap jĩ. ¹¹ Nin ã chãjniji baácdihjeh át cãac jumap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ã cãac jumachah yuhna, ã chãjni baácdih jumnitboó caandĩh í náahcap jĩ. ¹² Páant í náahcap yuhna, biquína caandĩh jepahnitdih Dios ã weh pah át chãjap wut jĩ. Caandĩh jepahnitboó bácah, yoobópdih ã weh yoobát tigaá í jumap. ¹³ Páant niij naóhna, jwiit jwĩ weh jumihat dée panihcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó Cristodih jepahnitdih biic weh pah ã chãjna caá.

¹⁴ Pánihna, Cristo ã cãac jumap túttimah, jwĩjeéh ã jumap jĩ. Páant ã jumachah ennitji, cãacwãdih oinit, yoobópdih naóhni ã jumatdih jwĩ jéihna caá. Caán Dios wúuh biicjeh jumna, Dios ã wépat ã túyatbut caandĩh ã jumap jĩ. Pánihni ã jumachah,

jwĩ túi jéihna caá.* ¹⁵ Juan Daabániboó cãacwãdih daabána, Cristo ã jéuwáchah ennit, nin pah ã niij naáwáp jĩ: “Con caá yeebdih wãpĩnaóhni. Obohjeéhtih, weém wã cãac jumap pínah jãtĩh, caán átát jumap wut jĩ. Nin baac ã jumap pínah jãtĩhbut átát jumap wut jĩ. Pánihna, caán weem cháh ã jumna caá”, Juan cãacwãdih ã niijjip jĩ.

¹⁶ Caán Cristo wépní jumna, jwiitdih búdi oinit, dawá láa ã túi teo wáacap jĩ. ¹⁷ Dios ã wutatdih Moisésboodih áih cãacwãdih át naóh yapaat tútup wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesucristoboó Dios cãacwãdih búdi ã oyatdih, ã naáwát túi yoobópdih ã jumatdihbut naóh yapanadih át jéuwáp tajĩ. ¹⁸ Obohjeéhtih, Diosdih jwiit cãacwã jwĩ jéih encan caá. Pánihna, Dios wúuh biicjeh ájeéh jumniiji nin baacboó cãac jumnit, ded pah ã íip ã jumatdih jwiitdih ã jéihyanap jĩ.*

Juan Daabánidih bita í wúuh joyát (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jerusalén tútchidih moón jwĩ maátaboó sacerdotewãdih, Dioih muúboó teonitdihbut Juan Daabáni pebhna “¿Déhe tigaá meém?” niij wúuh joyát tútunit, ít wah bojop tajĩ. ²⁰ Páant í niij wúuh joyóchah joinit, Juanboó nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Weém, Dios ã wahni Cristo nihcan caá, ã niij jepahap jĩ.

²¹ —¿Caán láa bácah déhe tigaá? ¿Meém Cristo nihcan, Elíasji níit? í niij wúuh joyóp jĩ.

—Nihcan caá, queétdih ã niij jepahap jĩ.

—¿Dios naáwãtdih naóh yapani ã jéuhbipna caá, jwĩ naowã í niijní níit? í niij wúuh joyóp jĩ.

—Obohjeéhtih, weém caán nihcan caá, ã niij jepahap jĩ.

²² —¿Caán láa bácah déhe tigaá meém? Jwiitdih biicmantjeh ma naáwã, jwiitdih wúuh joyát tútunitdih jwĩ túi naáwát pínah niijná. ¿Ded pohba tigaá ma yoob jum? í niij wúuh joyóp jĩ.

²³ Páant í niij wúuh joyóchah joinit, nin pah queétdih ã niij jepahap jĩ:

—Weemdih jenah joiná, Isafasji nin pah át niij daacáp tajĩ: “Biic cãac muú wihcapboó nin pah ã niij wépní naóhbiipna caá: “Jwĩ Maáh ã jéuwát pínah jãtĩh ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodih túnt nuumnit, caandĩh ñi túi pánaá”, ã niijbipna caá, át niij daacáp tajĩ.* Páant ã niij daacnji caá weém, ã niijjip jĩ.

²⁴⁻²⁵ Páant ã niijjichah joinit, biquína fariseowã wúuh joyát tútunit í wahnitboó nin pah í jwáwub niij wúuh joyóp jĩ:

* 1:3 Gn 1.1-3; Sal 33.6; Pr 8.22-31; Col 1.15-17; He 1.2; 1 Jn 1.1; Ap 19.13 * 1:6-7 Mt 3.1; Mr 1.4; Lc 3.1-2 * 1:14 1Jn 1.2 * 1:18 Mt 11.27; Lc 10.22 * 1:21 Mal 4.5 * 1:21 Dt 18.15,18 * 1:23 Is 40.3

—Meém Cristo nihcan, Elíasjibat nihcan, Dios naáwátidh naóh yapani pínah nihcan, ¿Caán láa bácah dépanih tigaá meém cáacwáidh ma daabá? Í niijíp jì.

²⁶ Páant í niijíchah joinít, Juanboó queétdih nin pah á niij jepahap jì:

—Weém cáacwáidh mahjìhkeh wá daabána caá. Oboghjeéhtih, bíih ñi beh enca naáh ñi cátih á jumna caá. ²⁷ Caán wá túttimah jáóhni chah wépmi caá. Pánihna, caandih jenah joiná, ‘Weém oboh jumni caá’, wá niij jenah joiná caá, á niijíp jì.

²⁸ Betania tútchi Jordán muj conanaamánt Juan cáacwáidh á daabánapdih queét páant í niij míic wéhenap jì.

“Oveja wááh panihni Jesús á jumna caá”, Juan Daabáni á niiját

²⁹ Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús í niijni á pebhna á dei juyáchah ennit, jwiít caandih joinítidh Juan Daabáni nin pah á niij naáwáp jì: “Ñi enee. Con jáóhni Dios á wahni oveja wááh panihni caá. Jwiít judíowá jwí yéejat yohat túut niijná, oveja wááhndih sacerdotewáidh jwí mawat túttna caá. Páant í chájat dée panihni, con Dios á wahnidihbut cáacwá í mao yohbipna caá. Pánih wannit, nihat baácndih moón jwí yéejatdih á yoh wáwhipna caá. ³⁰ Con caá yeebdih wápi naóhni. ‘Wá túttimah jáóhni wá cáac jumap pínah játih jumni jwí weem cháñ á jumbipna caá’, yeebdih wáát niijíp jì.

³¹ Caán láa, weembát Dios wááh á jumátidh wá jéih jwuhcap jì. Oboghjeéhtih, panih jéihcan yuhna, yeéb wá déewá caandih ñi túi jéihyat pínah niijná, yeebdih mahjìh wá daabánap be”, á niijíp jì. ³²⁻³³ Páant niij péanít, Juan jwiítidh nin pah á jwáwh niij naáwáp jì: “Wá daabáát pínah játih weembát caandih wá jéih jwuhcah, weemndih daabáát túttni nin pah á niij naáwáp jì: ‘Jop pah jígohni Túini Espíritu yeámant dei jáóhnit, bíic newédih á jaamáchah enna, “Caán Dios á wahni caá”, ma niij jéihbipna caá. Caánboó mahjìh daabáát panihni Túini Espíritu á wépatdih búdi á wáwhipna caá’, weemndih á niijíp jì. ³⁴ Pánihna, Túini Espíritu, jop pah jígohni, dei jáóhnit, caandih á jaamáchah, wá enep be. Pánih ennit, con Dios á wahni á jumátidh jéihna, ‘Yooópndih Dios wááh caá’, yeebdih wá niij naóhna caá”, jwiítidh Juan á niijíp jì.

Jesús á jwíth bohénit pínahndih á ñúwat

³⁵⁻³⁶ Daanimant bóo yeó jáapdih, jwiít chénewá Juan Daabáni á bohénit, caán bíicndih jwí ñuhuchah, Jesús á yop bejehah ennit, nin pah jwiítidh á niij naáwáp jì:

—Conndih ñi enee. Con tigaá Dios á wahni oveja wááh panihni, á niijíp jì.

³⁷ Páant á niijíchah joinít, jwiít Jesúsndih jwí ñúun pée bejep jì. ³⁸ Páant jwí ñúun pée

bejehah, tac páud ennit, jwiítidh nin pah á niij wáwh joyóp jì:

—**Júúh, dedédih tigaá ñi bid?** á niijíp jì.

—¿Bohéni, deh tigaá meém ma jum? caandih jwí niijíp jì.

³⁹ —**Wájeéh ñi júúwá,** jwiítidh Jesús á niij jepahap jì.

Páant á niijíchah joinít, á jumátidh jéihyat túut niijná, ájeéh jwí bejep jì. Cheyeh jwááhnitji caandih jwí pej jum túwup jì.

⁴⁰ Jwiít chénewá Juan Daabáni á niijíchah joinítji Jesúsjeéh bejnit, weém Andrésjìh jwí jumap jì. Andrésboó Simón Pedro á úud jì. ⁴¹ Waicanjeh Andrés weép jeñédih bididih á bejep jì.

—Mesías jwí niijni, Dios á wahnidih jwí jwááap be, á niijíp wat jì. Griegowáboó Dios á wahni niijná, ‘Cristo’ ípi niijná caá.

⁴² Páant niijnit, Andrés Simóndih jwí pebhna á tumah jáúwup tajì. Páant á tumah juyáchah, Jesús Simóndih nin pah á niijíp jì:

—**Meém Simón, Juan á wááh caá. Oboghjeéhtih, meém Cefas wát búudhni ma jumbipna caá,** á niijíp jì. Jwiít judíowá “Cefas” jwí niijnidih griegowáboó “Pedro”, ípi niijná caá. Páant niijnidih “Jee dáh panihni”, niijná caá jwí chájap.

Jesús Felipedih Natanaeldihbut “Wájeéh ñi júúwá”, á niiját

⁴³ Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús Galilea baácna jwiítidh numah bejna, Felipedih jwááhnit:

—**Wájeéh ma júúwá,** caandihbut á niijíp jì.

⁴⁴ Felipeboó Betsaida wát jumni tútchidih bóo á jumap jì. Andrés Pedrojìh caán tútchidih moon mántih í jumap jì. ⁴⁵ Páant Jesús caandih á niijíchah joinít, Felipeboó Natanaeldih jwíh bididih á bejep jì. Caandih jwááhnit,

—Moisés á naóh daánciji, bita Dios naáwátidh naóh yapanitbut í daáncijidih jwí jwááhna beé. Jesús Nazaret tútchidih bóo José wááh caá, Felipe caandih á niijíp wat jì.

⁴⁶ Oboghjeéhtih, páant á niijíchah joiná yuhna, Natanaelboó nin pah á niij jepahap wat jì:

—Páant, Nazaret tútchi oboh jumni tútchi á jumuchah, ded caán tútchidih bóo cáacwáidh teo wáacni pínah á wihcan níit, á niijíp wat jì.

—Caán láa bácah, meemjéh tih enedih ma jáúwup, Felipe á niij jepahap wat jì.

⁴⁷ Páant niijnit, Jesús bíicndih jwí jumapna á tumah jáúwup tajì. Páant, í jáúwúchah ennit, Jesús nin pah á niijíp jì:

—**Con jáóhni, yooópndih túini judío cáac caá. Caandih dedé yeat á wihcan caá,** Natanaeldih enna, jwiítidh á niijíp jì.

⁴⁸ Páant á niijíchah joinít, Natanaelboó caandih nin pah á niij wáwh joyóp jì:

—¿Ded pah tiguaá weemdih ma túi jéih? á niijíp jī.

—**Meemdih Felipe á naáwát pínah játih, higuera nah páujdih ma cháuduchah, wáat enep be,** Jesús caandih á niij jepahap jī.

⁴⁹ —Bohéní, meém Dios wáuh caá. Jwiít judiowá jwī Maáh pínah caá, Jesúsdi h á niijíp jī.*

⁵⁰ —**‘Higuera nah nump ma cháuduchah, wá enep be’, wá niijichah jointí, ‘Dios wáuh caá meém’, ¿ma niij jenah joi niit? Páant meemdih wá enatjichah wá chájachah, ma enbipna caá,** Natanaeldih Jesús á niijíp jī.

⁵¹ Páant niijnit, nin pah jwiít nihatdih á jwáub niijíp jī:

—**Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Jeáboó wátni pah á jumachah, weém nihah cáacwá úud jeñé namá panihni wá chájndih Dioih ángelwá aab béjnit, í jwáub dei jwáwáchah, ni enbipna caá,*** Jesús á niijíp jī.

2

Caná tútchidih moón í téihya chéwat

¹⁻² Chéne yeó jáap túttimah, Galilea baác Caná tútchidih, téihya chéwat á jumup jī. Pánihna, Jesúsdi h í bidichah, jwiítbut ájeéh jwī bejep jī. Jesús ín jwī játih caán muaná mitát juibínap tají. ³ Í túi wēi babhbachah, íih jiwá iguúh mac át beedáh bejep wat jī. Páant á beedéchah, Jesús ín caandih nin pah mi niijíp jī:

—Wáuhú, jáantjeh íih jiwá iguúh mac á beedáh bejep be, mi niijíp jī.

⁴ —**Naá, ¿dépanih tiguaá weemdih páant ma niij? Wá tewat pínah á juibí jwahna caá,** Jesús á niij jepahap jī.

⁵ Páant á niij jepahachah joiná yahna, á ínbóo queét teo wáhnitdih nin pah mit niij watjī taga:

—Wá wáuh ded pah yeebdih á watat pah ní chájáp, mit niijí taga.

⁶ Caanjíh seis dahwani wáam dahna á jumup jī. Bíic wáam búdí jáaj cómoh pah bóo á jumup jī. Jwiít judiowá Dios á watatjī pah jwī téih chocat túat niijná, páant bóo dahdih mah yáac yáawaat pínahdih jwípí bíbohoh jī. Pánihna, caán muudih moonbít caan dáhnadih í bíbohoh jī.

⁷ Pánihna, queét teo wáhnitdih nin pah Jesús á niij watup jī:

—**Mahdih ub juóhnit, caán wáam dahnadih ní yáac yáwanaá,** á niijíp jī.

Páant á niijichah jointí, teo wáhnit caán wáam dahnadih mah í túi yáac yáwanap jī.

⁸ Páant í yáac yáawaat túttimah, Jesús queétdih nin pah á jwáub niij watup jī:

—**Buu caandih toih ubnit, yeebdih watnidih ní juibí wáuhú,** á niijíp jī.

Páant á niijichah jointí, caandih toih ubnit, í maáhdih í juibí wáuhup jī.

⁹ Obohjeéhtih, queét mahdihjeh í yáacnijidih Jesús á túat nuumáchah, jiwá iguúh mac yoobát át bejep tají. Pánihna, queétdih watnibóo caan mácdih á jwíih babh joyóchah, dedmant í ubatjidih át jéihcap wat jī. Obohjeéhtih, caandih teo wáhnitboó mahjeh í yáacatjidih í jéihyep jī. Pánihna, queétdih watni babh jointí, téihya chéonidih á juúwát túatup jī. ¹⁰ Caán á juyúchah, teo wáhnit í maáh nin pah á niijíp jī:

—Jwí bidnitdih caán yoobát macdih jwípí jwíih wáhna caá. Pánihat túttimah, í babh yáwachah ennit, juu macdih jwípí ínuún toihna caá. Obohjeéhtih meémboó páant mat chájat túatcan tagaá. Caán yoobát macdih toihcanjeh, juu machoodih mat jwíih toihyat túatup taga. Pánihat túttimah, buu caán yoobát machoodih mat wáhat túatup taga, teo wáhnit í maáhboó téihya chéonidih á niijíp jī.

¹¹ Pánih chájna, Galilea baác Caná tútchidih á jwíih wēp cháj júatup jī, “Dios wáuh caá”, cáacwá í niiját pínah niijná. Pánihna, “Caán Dios á wahni yoobát caá”, jwiít á bohénit caandih jwī niij jenah joi jwíihup jī.

¹² Túttimah, Capernaum tútchina Jesús jwiítidih á numah bejep jī. Páant á numah bejehchah, á ín, á úudwábut jwíjeéh bíicdih í bejep jī. Caanná juibínit, daocánni yeó jáap jwí jum jwáuhup jī.*

Jiib chájnitdih Dioih muumánt Jesús á ñuun bácaat

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua yeó jáapna á toáh juúwáchah jéihnit, dawá jwí déewá Jerusalén tútchina í bejep jī.* Jesúsbut jwiítidih caanná á numah bejep jī. Caanná juibínit, Dioih muuná enedih jwí bejep jī. ¹⁴ Caán muudih jiwíwá, ovejawá, jopwádhbut jiib chájnitdih Jesús á enep jī. Bitabat dinero júdudih túat nuumnit í cháuduchah, á enep jī. Queét túat nuumnitboó cáacwádh búdí nuumná ít chájap tají. ¹⁵ Pánihna, caanjíh jumni tópnadih ubnit, caánboó jumnit cáacwádh íih nuúrpwádhbut á pui ñuun bácanap jī. Dinero túat nuumnit í cháudat páhana, íih cáagat naanádhbut á too yoh áacanachah, íih dinero júduna á puo yoh áajap jī. ¹⁶ Pánihna, jopwádh jiib chájnitdih nin pah á niij juíhñup jī:

—**Ñíih jopwádh ní ub hac bejeé. Nin wá ípdih ubát muudih jiib chájat muú ní chájca bojoó,** Jesús á niijíp jī.

* 1:49 Mt 16.15

* 1:51 Gn 28.12

* 2:12 Mt 4.13

* 2:13 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

17 Jesús páant ā niijchah joinít, Dios naáwátdih naóh yapani ā daacátjidih jwí náhninap jī. “Dios wā Maáh, múih muudíh búdí wā oina caá. Pánih oina, caandíh yeejép ī chājachah ennit, búdí wā íjina caá”, āt niij daacáp tajī.*

18 Jesús páant ā chājachah ennit, jwí maáta caandíh nin pah ī niij jūihñap jī:

—¿Dépanihna queétdih páant ma íñan yóh baca? Meemdíh Dios páant ā chājat tētuchah, cáacwā ī chājca naáhdih ma chāj jéutá, jwí jéihyat pínah niijná, Jesúsdih ī niijíp jī.

19 Páant ī niijchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jephap jī:

—**Nin muudíh ñi yohochah, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, yeéb ñi yohni muujídh wā jwúb amohbipna caá,** ā niijíp jī.*

20 Páant ā niijchah joinít, queét maáta caandíh nin pah ī niij wúbh joyóp jī:

—Cuarenta seis jópchi nin muudíh teona, it péancap tajī. Obohjeéhtih, ¿meémoó bíic peihcanni yeó jáapbitjeh teona, ma ámo h péami naniit? ī niijíp jī.

21 Obohjeéhtih, caán muudíhjuh niijcán, áih bácahdih niijná āt chājap tajī. Páant ā naáwáchah yuhna, maáta ī jéihcah, jwiitbut jwí jéih jwuhcap jī. 22 Pánihna, wunniji Jesús ā boo pud jūáwát túttimah, jwiit ā bohénitboó páant ā niijátjidih náhnin, jwí beh joyóp jī, buca. Dios naáwátdih ī daacniji nuódi, Jesús ā niijátjidihbut “Caán yooópdi h tigaá”, jwí niij jéihyep jī.

Cāacwā ī jenah joyátdih Jesús ā jéih beedáat

23 Pascua yeó jáapdi h Jesús Jerusalén tétchiboó ā jumap jī. Pánih jumnit, jwiit cáacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wépatíh Jesús ā chājachah ennit, “Caánboó Dios ā wahni Cristo caá”, dawá ī niij jenah joyóp yuh jī. 24 Obohjeéhtih, ded pah ī jenah joyátdih jéihnit, “Weemdíh yooópdi h ī jephacna caá”, Jesús āt niij jéihyep tajī. 25 Pánihna, caanjéh cáacwā ī jenah joyátdih táí jéih beedáni jumna, bita ded pah ī jenah joyátdih caandíh wúbh joyát ā wihcap jī.

3

Nicodemo

1 Nicodemo, fariseo, jwiit judiowā jwí maáta poómpdi h bóo wat jī. 2 Jesucristo Jerusalén tútchiboó jum láa, chei tac yoób dée, Nicodemo Jesúsdi h enedih āt juibínap wat jī. Pánih juibínit, nin pah āt niijíp wat jī:

—Bohéni, Dios jwiitdi h ma bohéat pínah niijná, meemdíh ā wahatdi h jwí jéihna caá. Pánih wahnit, majeéh ā jumati hbut jwí jéihna caá. Majeéh ā wihcah, jwiit cáacwā

jwí jéih chājca naáhdih mata jéih chājcan tagaá, āt niijíp wat jī.

3 Páant ā niijchah joinít, Jesús caandíh nin pah āt niij jephap wat jī:

—**Yooópdi h meemdíh wā naóhna caá. Ded jáap cáac jumni panihni jwúb jumcan, ded pah Dios ā maáh jumati h ā jéihcan niit,** āt niijíp wat jī.

4 —Páant cáac behe ¿ded pah jáap cáac jumni panihni ā jéih jwúb jumbi? ¿Ded pah ā íni h wudahboó ā jéih jwúb waadbí? ¿Caandíh mi jwúb jéih weh jumca niit? Nicodemo āt niijíp wat jī.

5-6 —**Cāacwā jeh ī weh jumuchah, cáacjeh caá. Obohjeéhtih, Túini Espirituboó cáacwáih caolih wanni panihnidih ā booanachah, jwúb jáap cáac jumni panihnit ī jumna caá. Jáap caolih jumni panihnitjeh Dios weh ī jumna caá. Yooópdi h meemdíh wā naóhna caá. Ded mahíh daabácani, Túini Espiritu wihcanni, jáap panihni jumcan, Dios ā maáh jumapboó ā jéih waadcan niit.** 7 **Yooópdi h meemdíh wā naóhna caá: Meemdi hbut jáap cáac jumati h panihni caá náhap. Caandíh páant wā niij naáwáchah, ¿Ded pah caán ā yaphi? ma niij wúbh joicá bojóo.** 8 **Johlit johati h panihni caá. Johlit ā jūáwápmanti h ma jéihcan caá. Á bejep pínahboobát ma jéihcan caá. Á joh buug láajatdi hjuh ma jéih enna caá. Pánihat pah, caolih wanni panihnitdi h Túini Espiritu ā booanachah, ded pah ā booaati h jéih encan yuhna, cáac ā túat neemátdih ma táí jéih enna caá,*** Jesús āt niijíp wat jī.

9 Páant ā niijchah joinít, Nicodemo Jesúsdi h nin pah āt jwúb niijíp wat jī:

—¿Ded pah niij naóh tigaá ma chāj? Ma naáwátdih wā beh joicán caá, āt niijíp wat jī.

10 —¿Páant, meém judiowádi h bohéni yuhna, ded pah wā naáwátdih ma beh joicán? 11 **Yooópdi h meemdíh wā naóhna caá. Jwí jéihyatdi h, jwí enati hbut yeébdih jwí naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, jwiitdi h ñi joíhcan caá.** 12 **Nin baáboó ded pah ā jumati h wā naáwáchah, ‘Yooópdi h ā naóhcan caá,’ niijná, Dios pehbóo ded pah ā jumati hbut wā naáwáchah, bíic yooó ñi niij jenah joibína caá.**

13 **“Ded Dios ā jumapboó enedih aab béjniji jwúb dei jūóhni ā wihcan caá. Obohjeéhtih, weémoó, nihati cáacwā áud jeñé, caánboó wápi jumap jī. Pánihna, caanmánt dei jéóhni weemjéh ded pah ā jumati h yooópdi h wā jéih naóhna caá.** 14-15 **Jon játi h, Moisésji h jum láa, Dioíh cáacwā tútchi wihcapboó jum**

* 2:17 Sal 69.9 * 2:19 Mt 26.61; 27.40; Mr 14.58; 15.29

* 3:7 1P 1.3,23 * 3:8 Ec 11.5

jwahna, caandih i jsihñachah, dawá maiwádih wahnit, queétjñh cáacwádih át peéh chájap wut jñ. Mai pah jígohnidih ítahjñh Dios Moisésdih át chájat tútup wut jñ. Caán mai pah jígohnidih cháj péanit, máa nahdih búadhnit, át baad dóhdop wut jñ. Pánihna, det Diosdih túi jenah joinit, caán á baad dódhni mai pah jígohnidih ennit, ít boonap wut jñ.* Caán á baad dóhdat pah, cruzboó péohnit, pud dodhnt, cáacwá weemdih i maobipna caá.* Pánihna, weém caán cruzboó wá wanuchah, det weemdih túi jenah joinit, iiguipna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh i túi jumbipna caá*, Jesús Nicodemodih át niijíp wut jñ.

Dios nihat cáacwádih búdi á oyat

¹⁶ **“Dios nihat cáacwádih búdi á oina caá. Pánih búdi oina, queétdih á peéh chájat déedih túi ubat tút niijná, weém á wáuh bíic jumnidih á wah deyanap jñ. Pánt á wahachah, det weemdih jepahnit iiguipna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh i túi jumbipna caá. ¹⁷ Dios cáacwádih yéejat peéh chájat túttna, weém á wáuhdih nin baáboó á wah deyap jñ. Obohjeéhtih, iiguipna i bejat déedih queétdih wá túi ubat pínah niijná, á wah deyanap jñ.**

¹⁸ **“Weém á wáuhdih det jepahntdih Dios i yéejat jñib á peéh chájcan niit. Obohjeéhtih, det weemdih i jepahcah, queétdih i yéejat jñib á peéh chájipna caá. ¹⁹ Weém Dios wáuh baabát panihni nin baáboó jéohna, ded pah cáacwá Diosjeéh i túi jumat pínahdih wá jéihyaína caá. Obohjeéhtih, weém caán baabát panihnidih cáacwá i náahcap be. Í chájat yeejép á jumuchah, dupúat panihnidihjeh i náahap be. Pánihna, baabát panihnidih náahcan, yeejép chájnit i jumuchah, Dios queétdih á peéh chájipna caá. ²⁰ Nihat yéej chájnit i yéej chájatdih cádahihcan, páant i chájatdih bita i encat pínah niijná, baabát panhipboó i júúwihcan caá.* ²¹ Obohjeéhtih, det Diosdih jepahnit baabápboó i júúwihna caá, Dios á wépatjñh i túi chájatdih bita i enat pínah niijná”, Nicodemodih Jesús át niijíp wut jñ.**

Jesús ded pah á jumatdih Juan Daabáni á naáwát

²² **Táttimah, jwiit á bohénitdih Judea baácna Jesús á numah jib bejep jñ. Caanná jib bejnit, caanjñh moón Diosdih i jepahachah, queétdih á daabánap jñ. ²³ Enón wut jumni pebh Salim wut jumndih caan máj**

numahni á jumuchah, Juanbut cáacwádih daabána át chájap wut jñ. Queétdih á daabát pínah niijná, dawá á pebhna ít jwabínap wut jñ. ²⁴ **Caán láa Juan Daabánidih jwí maáta i teo jawhcap jñ.***

²⁵ **Biquína Juan Daabáni á bohénit bíic jwí déejñh ded pah jwiit judiowá jwípñ daabáatdih míic wéhena ít chájap wut jñ. ²⁶ Pánih míic wéhe péanit, Juan pebhna jwabínit, á bohénit caandih nin pah ít niij wáuh joyóp wut jñ:**

—Bohéni, Jordán muj conanaajñh majeéh jumni i ‘Caán caá weemdih chah jumni’, ma niijnjiboó buu cáacwádih daabána caá á chájap. Pánt á daabánachah, nihat caan pébhna míicjeh bejna caá i chájap, Juandih ít niijíp wut jñ.

²⁷ **Pánt i niijíchah joinit, Juan nin pah át niij jepahap wut jñ:**

—Diosboó weemdih á jwíñh daabáat tútup jñ. Pánihna, buu caandih jawh daabáat túttnit, á pebhna cáacwádih á bejat túttna caá. ²⁸ **‘Weém Cristo nihan caá’, wá ni-ijíchah, yeéb ñi joiná beé. Obohjeéhtih, Cristo jätih weemdih Dios á wahap jñ.* ²⁹ Pánihna, ájeéh cáacwá i bejchah enna, búdi wá wéhina caá. Nin panihat dée caá: Téihya chéonih pínahboó mí ájeéh mí bejchah ennit, á pej jumni á weñat pah mun tigaá, weembát Jesús dñh i túi péenachah ennit, búdi wá wéhina caá. ³⁰ Pánihna, cáacwá weemdih pée cádahnit, Cristoboodih jwáuh túi péeat caá náahap, Juan queétdih át niij jepahap wut jñ.**

Dios wáuh japmant jéohni á jumat

³¹ **Pánt niij naóh péanit, nin pah Juan á bohénitdih át jwáuh niij naáwáp wut jñ: “Jeámant jumni i nin baáboó dei jéohni nihatdih á túi jéih beedána caá. Obohjeéhtih, jwiit cáacwá nin baáboó jumni, nin baácdihjeh ded pah á jumatdih jéihnit, jwí naóhna caá. Caán Dios á wahniboó jwiit cáacwá chah jéihni á jumna caá. ³² Ded pah á enatj, á joyátjidihbut jwiitdih á naóhna caá. Pánt á naáwáchah yuhna, cáacwáboó á naáwát dñh i joihcan caá. ³³ Pánihna, jeámant jéohni á naáwáchah, ded túi joini ‘Dios yooóp dñh naóhni caá’, á niij jéihna caá. ³⁴ Dios á wahní Cristodih áñh Túini Espiritudih búdi yoobát á wáuhap be. Pánihna, Cristo Dios naáwát dñh yooóp dñh áñh naóhna caá. ³⁵ Dios á wáuhdih búdi onit, caandih nihat i maáh á jumat túttna caá.* ³⁶ Dios wáuhdih ded jepahni Diosjeéh páantjeh á jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded á wáuhdih yap yohniboodih iijnit, Dios búdi á peéh**

* 3:14-15 Nm 21.9 * 3:14-15 Is 52.13; Jn 8.28; 12.32-34; 18.32 * 3:20 Job 24.13-17 * 3:24 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc

3.19-20 * 3:28 Jn 1.20 * 3:35 Mt 11.27; Lc 10.22

chājachah, ájeéh ã wihcan niít”, Juan át niijíp wut jī.

4

Jesús Samaria baácdih bólijīh ã míc wéheat
¹ Juan चाह दawa cáacwã Jesúsdih péenitdih ã daabáát doonádh fariseowã ãt joyóp wut jī. ² Obohjeéhtih, Jesús pohba ã daabácan jī. Jwiít ã bohénitboó jī cáacwãdih jwī daabánap jī. ³ Fariseowã ã jéihyat doonádh joinít, Jesúsboó Judea baácdih jumniji Galilea baácna jwiítidih ã numah bejep jī.

⁴ Caanná bejna, Samaria baácdih yap bejat túat jwī chājap jī. ⁵ Pánih yap bejna, Samaria baácdih bóo Sicar táтчina jwī juibínap jī. Caan pébh jwī nuo Jacob ã wááh Josédih ã wáhniji baácbit ãt jumap wut jī.* ⁶ Caanjīh Jacobwãji ã mah tóhyat íit ã jumap jī. Pánihna, Jesúsboó yuúp jüóhniji chunná, yeó jáap tac yoób caán íit pebh ã choó chúudap jī. ⁷⁻⁸ Páant ã choó chúudat póni, jwiít ã bohénitboó táтчina jeémát jīb chājadih jwī aab bejep jī. Caanjīh Jesús ã chúuduchah, Samaria baácdih bóli mah tóhyodih mit dei juibínap wut jī. Páant mi mah tóhyochah, Jesús nin pah caántdih ãt niijíp wut jī:

—**Weemdh mah ma wáhuú**, ãt niijíp wut jī.

⁹ —Meém judío cáac caá. Weémboó Samaria baácdih bóli caá. ¿Dépanih tígaa weemdh mah ma wábh? Jesúsdih mit niij jephap wut jī. (Jwiít judiowã Samaria baácdih moondih jwīpí eníhcap jī. Pánihna, páant mit niijíp wut jī).*

¹⁰ Páant mi niijichah joinít, Jesús caántdih nin pah ãt niij naáwáp wut jī:

—**Dios meemdh ã teo wáacat déedih jéihcan, meemdh mahdh wábhndihbut ma jéihcan caá.** Pánih jéihna nihna, ‘**Mah ma wáhuú**’, weémboodih mata niij wábh tagaa. Caán wã wáhihni mah panihnidih ma babhbachah, mih caolih áta túi boo tagaa, ãt niijíp wut jī.

¹¹ —¿Dépah niij tígaa páant ma niij? Nin mah tóhyat íit numah bóo caá. Mah tóhyat pínah wáam dah bibohcan, ¿deh tígaa caolihdh boot túatni mah ma ubbi? ¹² Jwī nuo Jacobji, ã wehbut, íih nuáhpwã bíicdih nin íitdih mah ubnit, íit babhchap wut jī. Áihjidih jwiít ã jaimenádh ãt wáhpap wut jī. ¿Pánihna, jwī nuo Jacobji चाह wepni níit ma jumap, páant ma niijná? mit niijíp wut jī.

¹³ —**Ded nin íitdih bóo mahdih bahhni ã jwáub taca joótbpna caá, páant mantih.** ¹⁴ **Obohjeéhtih, weém wã wáhn mah panihniboodih babhna, chéneji ã taca joótcan níit. Ded wã wáhn mah**

panihnidih babhna, Diosjeéh páantjeh ã tái jumbipna caá. Meo wáé cáahdh mah nooj bácní ã jöpcat pah wã wáhn mah panihni ã beedcán níit, Jesús caántdih ãt niijíp wut jī.*

¹⁵ —Caán láa bácah, caán ma niijní mahdih weemdh ma wáhuú, jwáub taca joótcah, ninboó yeó jáap jumap pah mah tóhyodih wã jáóhcat pínah niijná, mit niijíp wut jī.

¹⁶ —**Majeéh bóodih ma bidbi jwáhuú,** Jesús ãt niijíp wut jī.

¹⁷⁻¹⁸ —Obohjeéhtih, weém áa wihcannih caá, mit niij jephap wut jī.

—**Yoobópdih tígaa ma niijíp. Obohjeéhtih, cinco neoná caá ma weha mánaji. Buu majeéh jumni ma áa yoobát nihcan caá. Pánihna, ‘Weém áa wihcannih caá’, ma niiját yoobópdih tígaa,** Jesús caántdih ãt niijíp wut jī.

¹⁹ —Meémboó Dios naáwátdih naóh yapani nacaá. ²⁰ Pánihna, yoobópdih wã jéihyat pínah niijná, weemdh ma naáwá: Con jeená jwī nuowãji Diosdih ípí wáubap wut jī. Obohjeéhtih, ‘Jerusalén táтчiboó Diosdih wáubdih bejat caá náahap’, yeéb judiowã ípí niijná caá, mit niijíp wut jī.

²¹ —**Yad wíli, weemdh ma joi jwáhuú. Nin wã naáwát yoobópdih caá. Túttimah bóo láa, con jeéboó, Jerusalén táтчiboobát jwī íipdih níi wábhcan níit. 22 Yeéb Samaria baácdih moón níi wábhndih níi jéihcan caá. Obohjeéhtih, jwiít judiowáboó caandih jwī jéihna caá. Dios ã wáhn, nihát cáacwãdih tái ubni, judiojeh tígaa ã jumap. Pánihna, jwī wéini Diosdih jwiít judiowáboó jwī jéihna caá. 23 Buu láa, túttimahbut Túini Espíritu ã teo wáacachah, túi yoobópdih jenah joinít, cáacwã Diosdih ãt wéibpna caá. Páant caandih tá wéinitboodih caá Dios ã bidip. 24 Dios jíghocanni ã jumuchah, cáacwã caandih ã jéih encan caá. Pánihna, dedboó jumna, caandih jwī wéi wábhachah, bíic yoobó ã túina caá. Caandih wéina, Túini Espíritu ã teo wáacatjīh, tái yoobópdih jenah joinít, weñat caá náahap,** Jesús caántdih ãt niijíp wut jī.

²⁵ —Mesias, ‘Cristo’, ã niijní, ã jüúwát pínahdh weém wã jéihna caá. Caán jüóhna, jwiítidih nihát ã jéihya beedábpna caá, mit niijíp wut jī.

²⁶ —**Weém ma niijní Cristo tígaa,** Jesús caántdih ãt niijíp wut jī.

²⁷ Páant caántdih ã míc wéhenachah, jwiít ã bohénitboó jeémát jīb chājadih bejniiti jwī jwáub juibínap jī. Pánih jwáub juibínit, Jesús yad wilijīh ã míc wéhenachah ennit, jwī en wáhi bejep jī. Pánih en wáhi bejna yáhnna, “¿Dépanih tibeé caántdih ma míc wéhe?” niij

* 4:5 Gn 33.19; Jos 24.32

* 4:9 Esd 4.1-5; Neh 4.1-2

* 4:14 Is 44.3; Jer 2.13; 17.13; Jn 7.37-39

uúbh joinít déeji jwí niijcáp jī. ²⁸ Pánihna, caántboó míih mah tóhyat wáam dahdih cáag jwejnít, tútchina mi jwúb aab béj jwuhup jī. Pánih bejnít, míih tútchidih moondíh nin pah mit níj naáwáp wat jī:

²⁹ —Ded pah wá chājatjidih weemdíh naóh beedánidih ñi en jéúwá. Caán yoobópdih Cristo dée caá, mit niijp wat jī.

³⁰ Páant mi niijchah joinít, caán tútchidih moondíh Jesúsdi mi jwááájpina mit numah jwúb jéúwáp tajī.

³¹ Pánihna, í juyát pínah jātíh, jwiít Jesús á bohénitboó jwí jīb chājni jeémátidih caandíh jwí numah jeémíhip jī.

—Bohéni, ma jeemp jéúwá, jwí niijp yah jī.

³² —**Obohjeéhtih, ñi jéihca naáh jeémát weemdíh á jumna caá,** Jesús jwiítidih á niij jepahap jī.

³³ —¿Bita caandíh jeémát ítat wáh taniít? jwiítjeh jwí míc niijp jī.

³⁴ Páant jwí míc niijchah joinít, Jesús jwiítidih nin pah á jwúb niijp jī:

—**Cāacwá jeémát í bidat pah, weemdíh wahni ded pah á watatdih chāj péaatidih búdí wá bidna caá.** Pánihna, **butéh caandíh jepahnit, caántjīh míc wéhena, wíh jeémát panihni á jumna caá.**

³⁵ ‘**Chénena míc widh á jedhna caá jwí momni á quehechah, jwí dicat pínah,** wápchi mínah á niiját pah, yéebboó ñi níj jenah joicá bojóo. ‘**Dios naáwátidih jwí naáwát pínah á jedh jwuhna caá,** ñi níj jenah joicá bojóo. Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Jáantjeh quehat láa panihni á jumna caá. **Buu láa báach cáacwá jwí pebhna í juyúchah, ñi táí eneé. Queétoó pácahi á quehat pah í jumna caá.** Pánihna, **buu cáacwádih wá bohénachah, í joyát láa á jumna caá.** ³⁶ **Cāacwádih wíh túini doonádih jepahat túttni dicni panihni á jumna caá. Queét jepahnit, caán á dicni panihnit, Diosjeéh páantjeh í táí jumnipna caá.** Pánihna, **cāacwá í táí jepahachah enna, dicni panihni, momni panihni bíicdih búdí í wéibipna caá.** Páant í weñat í tewatj jīb panihni á jumna caá. ³⁷ **Cāacwá nin pah í niijná caá: ‘Bíic á jwíh momop be. Bíihboó á momni á quehechah á diquip be,’ ípí niijná caá. Momni panihni wíh túini doonádih naóh jwíihni caá. Bita caandíh dicnit panihnit wíh túini doonádih jepahat túttnit caá.**

³⁸ Páant á jumat pah, bitaboó cáacwádih ítat jwíh bohénap tajī. Queétdih jwíh bohénit ñi jumcah yuhna, **buu yeebdíh jwuh wá wahna caá, wíh túini doonádih jwúb joinít í táí jepahat pínah niijná,** Jesús jwiítidih á niijp jī.

³⁹ Páant Jesús jwiítidih á míc wéheat pónih, caánt Samaria baácdih bóli “Ded pah wá

chājatjidih jéih beedánidih mah tóhyop ítidih wá jwááap be”, mi niijchah joinít, dawá Samaria baácdih moón Jesúsdi í jepahat pínahdih ít jenah joyóp tajī. ⁴⁰ Pánihna, queét jwí pebh joinít, “jwíjeéh ma chāo jwáhuú”, Jesúsdi á niijp jī. Páant í niijchah joinít, chéne yeó jáap íjeéh jwí jum jwuhup jī. ⁴¹ Jesússeh queétdih á naáwáchah joinít, dawá caandíh í jepahap jī. ⁴² Í dée wilidih nin pah í niijp jī:

—Ma jwíh naáwáchah joináneh, jwiítbut Jesúsdi jepahíhat jwí jenah joyóp be. **Buu caanjéh á naáwáchah joiná, jwí táí jepahna caá.** ‘Nihat nin baácdih moón iiguipna bejnít déejidih yoobópdih táí ubni caá’, jwí níj jéihna caá, í niijp jī.

Maáh wáúhdih Jesús á booaat

⁴³ Chéne yeó jáap Sicar tútchidih numah chāo jwáhniji, Jesús Galilea baácbóo jwiítidih á numah bejep jī. ⁴⁴ “Ded Dios naáwátidih naóh yapanidih áih baácdih moón ípí wéican caá. Pánihna, Galilea baácdih wá behechah ennitji, weemdíh í táí jenah joibican nacaá. Obohjeéhtih, páant í jumcah yuhna, caanná jwí jwúb bejna caá”, á niijp jī.*

⁴⁵ Jerusalén tútchiboó Pascua yeó jáapnadih jwí jum láa, Jesús á chājatjidih ennitji biquína Galilea baácdih moón ít jumup tajī. Pánihna, íih baácna jwí juibínachah, queétoó á wép chājatdih jwúb enihna, caandíh í táí wéi jwááap jī.*

⁴⁶ Mahdihjeh jiwá iguúh mac Jesús á túut numnjí Caná tútchidih jwí jwúb juibínap jī. Capernaum tútchiboó maáh Herodes nump jumni maáh wáúh wunna át chājap tajī.* ⁴⁷ Pánihna, Jesús Judea baácbóo jumnjí Galilea baácna á jwúb juyát doonádih joinít, jwí pebhna át aab jéúwáp tajī: Pánih aáb joinít, nin pah Jesúsdi á niijp jī:

—Wá wáúh muujná beé á chājap be. Pánihna, caandíh booaat túut niijná, wájeéh waicanjeh ma dei jéúwá, á wép níj uúbup yah jī.

⁴⁸ Páant á niijchah joiná yuhna, Jesús caandíh nin pah á níj jepahap jī:

—**Dios á wépatjīh wá chāj jútuchah encan, ‘Caán Dios á wahni Cristo caá,’ weemdíh ñi níj jenah joibican nacaá,** Jesús á niijp jī.

⁴⁹ —Obohjeéhtih, Maá, wá wáúh á wunat pínah jātíh, waicanjeh ma booa wáh jéúwá, Jesúsdi á niijp yah jī.

⁵⁰ Páant á niijchah yuhna,

—**Míih muuná ma jwúb bejeé. Ma wáúh á boona caá,** Jesús caandíh á niijp jī.

Páant á niijchah joinít, “Á niiját pah tih wá wáúh á boona nacaá”, níj jenah joinít, áih muúboó á jwúb bejep jī. ⁵¹ Páant á jwúb

* 4:44 Mt 13.57; Mr 6.4; Lc 4.24

* 4:45 Jn 2.23

* 4:46 Jn 2.1-11

juibínachah, ã pebh moón caandíh ít jwááh naáwáp wut jî:

—Ma wáúh jáantjeh ã jwáúh boona beé, caandíh ít níijíp wut jî.

⁵²—¿Deyoób yeó lajachah tibeé caán ã boo? queétdíh át níj wáúh joyóp wut jî.

—Jwíñ yeó jáap tac yoób tâtímahbit caandíh pahat ã dáucup be, ít níj jepahap wut jî.

⁵³Páant í níijíchah joinít, “Jesús weemdíh **‘Ma wáúh ã boona caá’**, ã níijíchahjeh, wá wáúh át boonap taga”, maáhboó át níj jenah joyóp wut jî. “Jesús weemdíh yoobópdíh tígaa át níijíp”, níijná, ã déewá bíicdih Jesúsdiñ “Caán Dios ã wahni Cristo yoobát caá”, ít níj jenah joyóp wut jî.

⁵⁴Jesús Judea baácdíh jamniñi Galilea baácna jwáúh juibínit, maáh wáúhdíh booana, chéne láa jwíit cáacwá jwí jéih chájca naáhdíh Dios ã wépatjîh ã cháj júutup jî.

5

Jéih bejcanndíh Jesús ã booaat

¹Tátímah, jwíit judíowá Diosdiñ jwí wéi láa Jesús Jerusalén tátchina jwíitdih ã numah juibínap jî, páant mantíh. ²Caanjîh Ovejawá Bejni Jêc wut jamni pebh jéehat júá ã jumup jî. Jwíit judíowá jwííh wéheatjîh níijná, caán júádih Betzata jwí níijná cáa. Caán Betzata júá jwéejdih cinco nemat wihcanni jêcna ã jam púud bejep jî. ³Caán júádih muú wáap lap nump dawá tubáp chéúhñit ípi ñaj púud bejep tajî. Jéih encannit, jéih jibcannit, jéih yoocannitbut caán júá pebh ít ñajap tajî. Caanjîh ñajnit, mah chibít ã dácohatdih pái ñajna ít chájap tajî. ⁴“Dioih ángel dei jwínit, caán jéehat júádih ã dácohanachah ennit, ded játíh jwííh buúg báahniboó dedé wunat jamni ápi boonap wut jî”, ít níj jenah joyóp tajî. ⁵Pánihna, caanjîh jamni bíic jéih bejcanñi, treinta ocho jópchi tubáp chéúhñi ã ñajap jî. ⁶Caandíh ennit, maátápdíh ã tubáp chéúátdíh jéihna, Jesús caandíh nin pah ã níj wáúh joyóp jî:

—¿Meém ma booíh níit? ã níijíp jî.

⁷—Wá booíhna yah caá. Obohjeéhtih, can júána weemdíh ded úb báahni pínah ã wihcan caá. Pánihna, dawá láa ã dácohochah, wá buúg báah bejñichah yahna, bita wá játíh ípi juibí buúg báahna caá, Jesúsdiñ ã níijíp jî.

⁸Páant ã níijíchah joinít,

—**Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdíh úbnit, ma yáac chái bejeé’**, Jesús caandíh ã níijíp jî.

⁹Páant ã níijíchahjeh, caán jéih bejcanñi ñah ñuhñit, ã ñajatjidiñ úbnit, ã yáac chái bejep jî, buca. ¹⁰Páant ã boonachah enna, jwí chooát yeó jáap ã jumuchah, jwí maáta caandíh nin pah ít níj jéihñup wut jî:

—¿Dépanihna, ma ñajatjidiñ beo bej tígaa ma cháj? Buu jwí chooát yeó jáap ã jumuchah, ma ñajatjidiñ ma beo bejchah, ã táican caá, ít níijíp wut jî.*

¹¹—Obohjeéhtih, **‘Ma ñajatjidiñ úbnit, ma yáac chái bejeé’**, weemdíh booani ã níijíp be. Páant ã níijíchah joinít, nin wá ñajatjidiñ úb bejna caá wá chájap, át níj jepahap wut jî.

¹²—¿Déhe tibeé meemdíh páant níj, booani? queét ít níj wáúh joyóp wut jî.

¹³Obohjeéhtih, Jesús dawá cáacwá cátiñ ã bejchah, caandíh booanidih át beh encap wut jî. Pánihna, ã wátdih jéihcan, át jéih jepahap wut jî. ¹⁴Tátímah, Dioih muúboó Jesús caandíh jwááhñit, nin pah ã níijíp jî:

—**Weemdíh ma joi jwáhuú. Buu ma táí jumna caá. Pánihna, ma jwáúh yéej chájca bojoó, páant mantíh. Jwáúh yéej chájna, chah yeejép wunat meemdíh ã júóhbipna caá**, Jesús ã níijíp jî.

¹⁵Caandíh páant ã níijíchah joinít, Jesúsdiñ át beh enep wut jî, buca. Pánih beh enniñi jwí maátadiñ naáwádiñ át bejep jî.

—Jesús wut jamni beé weemdíh át boonap tabe, queétdíh át níijíp wut jî.

¹⁶Páant ã níijíchah joinít, Jesús chooát yeó jáapdíh ã booaatjidiñ jéihñit, jwí maátaboó caandíh yeejép í cháj jwíhip jî.

¹⁷Páant caandíh í mawíhatdih jéihna, Jesús queétdíh nin pah ã níijíp jî:

—**Wá íp páantjeh teona caá ã chájap. Pánihna, weembát wá teo jwahna caá**, ã níijíp jî.

¹⁸Jesús páant ã níijíchah joinít, jwí maátaboó chah í íjip jî. Jwí chooát yeó jáapdíh caán tubáp chéúhñidih ã boonachah enna, queét í íj jwíhip jî. Pánih íjna, **“Wá íp”**, Diosdiñ ã níijíchah joiná, chah í yoób íjip jî. **“Wá íp”**, níijná, ‘Diosdiñ bíic yoobó wá jumna caá’, Jesús caán míicjeh ã níj jenah joiná caá’, jwí maáta ít níj jenah joyóp tajî. Páant níj jenah joinít, chah íjna, Jesúsdiñ í yoób mao yohíhip yah jî.*

Jesús ã íp ã wutuchahjeh, jepahni ã jamat

¹⁹Páant í níj jenah joyátdih jéihñit, Jesús queétdíh nin pah ã jwáúh níj naáwáp jî: **“Yoobópdíh yeebdíh wá naóhna caá. Weém, Dios wáúh, wá jenah joyátjeh wá chájcan caá. Wá íp weemdíh ded pah ã wutuchah, caandíhjah wá jepahna caá. Wá íp ded pah ã chájachah ennit, weém ã wáúhbut bíic yoobó wápi chájna caá. Wá íp weém ã wáúhdíh oina, ded pah ã chájatdih weemdíh ápi jéihyana caá. Buu wá chájatji chah, bíih wá chájat pínahdih weemdíh ã jéihyabipna caá. Páant weemdíh ã wutatdih joinít, ã wépatjîh yeebdíh wá cháj júutuchah, ní en wáhi**

* 5:10 Neh 13.19; Jer 17.21 * 5:18 Jn 10.30-38

bejbipna caá. ²¹ Wã íp ded pah wanah bejnitdih ã booaat pah, weembút ã booaat táutnitdih biíc yoobó wã booana caá. ²²⁻²³ Wã íp cáacwã í yéej chájatdih peéh chãjni nihcan caá. Obohjeéhtih, í yéejat jíib wã peéh chájat pínah niijná, weémboodih ã watup be, nihat cáacwã caandih í weñat pah, weemdihbut biíc yoobó í weñat pínah niijná. Wã íp caá weemdih wahni. Pánihna, ded weém ã wáúhdih wéicanni, wã ípdihbut ã wéican caá.

²⁴ “Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Det wã naawátidih joinit, weemdih wahnidih jepahna, páantjeh ájeéh í táí jumbipna caá. Páant ájeéh í jumuchah, queétdih wã peéh chájcán niit. Queét iiguipna bejnit déejidih táí ubnit í jumbipna caá. ²⁵ Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Iiguipna bejnit déeji weém Dios wáúhdih huu jepah jwíihna caá í chájap. Wã naawátidih joi jepahnitboó Dios biícidih páantjeh í táí jumbipna caá. ²⁶ Wã íp Dios páantjeh jumniiboó cáacwãdih páantjeh ã jumat téutna caá. Pánihna, weém ã wáúhdihbut páantjeh jumat téutni pínah ã chájap jí. ²⁷ Weém nihat cáacwã úud jeñé wã jumuchah, cáacwãdih wã peéh chájat pínah niijná weémboodih ã watup jí. ²⁸ Páant wã naawáchah joiná, ñi joi wáhi bejca bojó. Cubucah nihat wannit íih bácah í yohopjíboó jumna yuhna, wã ejechah, í joibipna caá. ²⁹ Pánih joiná, nihat táí chájnitji boo pud jáóhni Dios pehbóo í púuh laab héjbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép chájnitjiboó, í yéej chájatji jíib iiguipna í bejbipna caá.*

³⁰ “Weém wíih jenah joyátjeh, wã weñat pínahdih wã chájcán caá. Obohjeéhtih, weemdih wahni ã watatdihjeh wã chájna caá. ã niiját pahjeh cáacwãdih wã peéh chájbipna caá. Páant wã peéh chájachah, yoobópdih ã jumbipna caá. ³¹ “Weém Dios wáúh, ã wahni caá”, weemjéh wã niijíchah, ‘Ma nih yáana caá’, weemdih ñita niij tágaá. ³² Obohjeéhtih, biíc caá weemdih naóhni pohba. Caán naóhni Juan Daabáni caá. Pánihna, ‘ã niijátji yoobópdih ã jumna caá’, wã niij jéihna caá. ³³ Yeéb weemdih jéihíhna, bitaboodih Juan pebhna í úúh joyát pínah niijná, ñit wahap tabe. Caán yoobópdih yeebdih át naawáp jí.* ³⁴ ‘Nin Dios wáúh caá’, weemdih niijnitdih wã bidcan caá. Pánih bidcan yuhna, ‘Dios wáúh caá’, Juanboó weemdih ã niiját yoobópdih caá. Pánihna, weemdih jepahnit, iiguipna ñi bejcat pínah niijná,

Juan ã niijátjidih yeebdih wã náhniana caá. ³⁵ Táí enat táut niijná, jíiat dahdidh jwí jíí cáagat pah, Juan ded pah wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, yeebdih át naawáp tají. Páant ã naawáchah joiná, daocáni weó jáap ñi táí wéi joi jwáhup jí. ³⁶ Obohjeéhtih, wã íp weemdih ã wutuchah, ã wépatjéh wã chájachah ennit, yoobópdih Dios ã wahni wã jumatdih ñita táí jéih tagaá. ³⁷ Juan weemdih ã daabánachah, wã ípjuhbut weemdih wahni ‘Caán wã wáúh caá’, ã niijíp jí. Páant ã niijíchah yuhna, yeebboó caandih encan, joicánitbut ñi jumna caá.* ³⁸ Weém Dios ã wahnidih jepahcan, wã íp ã naawátidihbut ñi náahcan caá. ³⁹ ‘Dios naawát tólihdih bohéna, yeó jáap jumat pah Diosjeéh jwí táí jumbipna caá’, ñi niij jenah joiná caá.* Obohjeéhtih, caán tólihdih tigaá weém ded pah wã jumatdih ã naawáp. ⁴⁰ Caán tólih weemdih ã naawáchah yuhna, yeebboó weemdih ñi náahcan caá. Yeó jáap jumat pah Diosjeéh jumíhna yuhna, weemdih páant ñi úúhcan caá.

⁴¹ “Weemdih wéi naóhndih wã bidcan caá. ⁴² Obohjeéhtih, yeebboó mácah ñi jenah joyátidih wã táí jéihna caá. Pánih jenah joinit, Diosdih ñi oicatdihbut wã jéihna caá. ⁴³ Wã íp weemdih ã watat pah wã chájachah yuhna, weemdih ñi náahcan caá. Obohjeéhtih, ã wahcanniboó ã weñat pínahdihjeh ã cháj júutuchah ennit, caánboodih ñi náahbipna caá. ⁴⁴ Bitá yeebdih í wéi naawátidihjeh bidna yuhna, Diosboó yeebdih ã wéi naawátidih ñi náahcan caá. Pánih náahcan, ‘Caán Dios ã wahni Cristo nihcan caá’, niij jenah joiná, weemdihbut ñi joíhcan caá. ⁴⁵ Páant weemdih ñi joíhcatji jíib ‘Jwí ípdih Jesús jwíitdih ã naóh yacbipna caá’, ñi niij jenah joicá bojóo. ‘Moisés ã watatjidih jwí jepahna, Dios pehbóo jwí bejbipna caá’, ñi niij jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, ded pah Moisés weemdih ã naawátjidih ñi joyáh bojat jíib, Dios yeebdih ã peéh chájbipna caá. ⁴⁶ Moisés weemdihjeh át naóh daacáp tají. Pánihna, caán ã daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, niijná, wã naawátidihbut ‘Yoobópdih tigaá’, ñita niij jenah joi tágaá. ⁴⁷ Obohjeéhtih, Moisés ã daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, niijcán, wã naawátidihbut ‘Yoobópdih tigaá’, ñi niijcán niit”, Jesús queétdih ã niijíp jí.

6

Cinco mil cáacwãdih Jesús jeémát ã wáhat (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

* 5:29 Dn 12.2 * 5:33 Jn 1.19-27; 3.27-30

* 5:37 Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22

* 5:39 Dt 4.1; 8.1; 30.15-20

¹ Túttimah, Galilea ímdih conanaáboó Jesús jwiítidh á numah cháuh bejep jī. Caán ímjeh mantih Tiberias ím á wūt jumap jī. ² Jesús á boonachah ennitji dawá cāacwā īt ñuán péenap tajī. ³ Pánih cháuh juibínitji, aab béjnit, jeená páuh laab juibínit, jwiít á bohénitidh á numah cháudap jī. ⁴ Caán láa Pascua yeó jáapna pínah bahnijeh á judhdap jī. ⁵ Caanná juibí cháudna, Jesús dawá cāacwā jwī pebhna ī jūúwáchah, á enep jī. Pánih ennit, Felipedih nin pah á niij úúbh joyóp jī:

—**Dawá cāacwā jwī pebhna ī jūóh jigohna caá. ¿Deh tiguaá ī jeémát pínahdih jwī juib chájbi?** á niijip jī.

⁶ “Ded pah caá Felipe á niij jephahi”, niijná, Jesús caanjéh á chájat pínahdih jéihna yuhna, Felipedih páant á niij úúbh joyóp jī.

⁷ Páant á niij úúbh joyóchah joinit, Felipeboó nin pah á niij jephap jī:

—Ocho widh tewat jūibjīh jeémátidh jwī juib chájachah yuhna, queédih áta juibícan tagaa, á niijip jī.

⁸ Jwiít biícidh jumni Simón Pedro úudboó, Andrés wūt jumni, Jesúsdih nin pah á niijip jī:

⁹ —Cinco pan dah, chéne queejwādih nin wébít á bíbohna caá. Obohjeéhtih, páant bóobitjeh á jumuchah, queét páant moón dawá cāacwādih á juibícan níit, Andrés á niijip jī.

¹⁰ —**Queédih ñi cháudat táutú,** Jesús jwiítidh á niijip jī.

Caanjīh túini ylip á jumap jī. Pánihna, jwī cháudat táutuchah, ylip jumapdih cāacwā ī téi cháud beedép jī. Cinco mil neonájuh ī jumap jī. Yaádh, ī weh biícidh chah ī jumap jī.

¹¹ Páant ī cháud beedéchah ennit, Jesús pan dahnadih úbnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih á niijip jī. Páant niij péanit, jwiít á bohénitidh queét cháudnitdih pan, queejdíhbut á pááat táutap jī. ¹² Páant jwī pááachah, jeémpnit, cāacwáboó ī táu wud jumap jī. Páant ī wud jumuchah ennit, Jesús jwiítidh nin pah á niij wutap jī:

—**Í judh jeémpnidih ñi táu ubuá, ī yoh peétcap pínah niijná,** á niijip jī.

¹³ Páant á niijichah joinit, cinco pan dahnaji, chéne queejwājídihbut ī judh jeémpnidih jwī ub yacachah, doce wuhna pohba á yáwap jī. ¹⁴ Pánihna, jwiít cāacwā jwī jéih chájca naáhdih Jesús á chájachah enna, cāacwā nin pah ī míc niijip jī:

—Yoobópdih tiguaá. Nin Dios naáwátidh naóh yapani, nin baácboó juóhni pínahdih jwípī páini caá, queét ī míc niijip jī.

¹⁵ Páant míc niijnit, queét Jesúsdih maáh pínah ī waadálhip yuh jī. Obohjeéhtih, queét páant ī niij jenah joyátidh jéihnit, biícjeh jeená páuh laab béjnit, Jesús á bejah bojop jī.

Jesús ímjih á yáac cháih bejat
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Páant á páuh laab béjat túttimah, tóo ñáh jūúwáchah ennit, jwiít á bohénit ímboó jwī dei bejep jī. ¹⁷ Caanná juibí, jááj chóodih waadnit, Capernaum tátchina cháuh bejat táut jwī chájap jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó jwī pebhna á juicáp jī. Páant á jigochah, caandih pái cháunít, jwī cháuh bejep jī. Páant jwī cháuh bejehah, á tub tóoáh bejep jī. ¹⁸ Páant á tóoáh bejat túttimah, johlit búdí á jūúwáchah, búdí nolihatbat á ñahap jī. ¹⁹ Pánihna, caán ím tac yoób jwī bejehah pohba, Jesus ímjih jwī pebhna á yáac cháih jūúwáchah, jwī enep jī. Páant á jūúwáchah ennit, búdí jwī úumap jī. ²⁰ Páant jwī úumachah ennit, caán jwiítidh nin pah á niijip jī:

—**¡Ñi en úumca bojóo!** ¡Weemjéh tiguaá! á niijip jī.

²¹ Páant á niijichah joinit, búdí wéinit, caandih jááj chóona jwī waadát táutap jī. Páant á waadát túttimah, waicanjeh jwī jenah joi béjepna jwī cháuh juibínap jī.

Cāacwā Jesúsdih ī bidat

²²⁻²³ Cheibit bóo yeó jáapdih Jesús Diosdih “**Túina caá, Paá**”, niijnit, queédih jeémát á wúhupjiboó dawá cāacwā páina ítih chájap wut yuh jī. Jwī jwáub cháuh jūúwáchah, Jesús jwíjeh á waadátidihbut ī enep jī. Caandih páantjeh pái wuhna ít chájap wut yuh jī. Tiberias tátchiboó jumniji jááj chóona ī jumapboó át juibínap wut jī. ²⁴ Pánihna, Jesús á wihcatdih ennit, queét caandih bidna, caán jááj chóonadih waadnit, Capernaum tátchina cháuh juóhnit, jwiítidh ī ñuán juyáp jī.

Jesús pan panihni á jumatdih á naáwát

²⁵ Pánih ñuán cháuh juinítji, Jesúsdih jwááhnit, caandih nin pah ī niij úúbh joyóp jī:

—¿Bohéni, débólih tibeé ninboó ma juóh? ī niijip jī.

²⁶ Páant ī niij úúbh joyóchah joinit, queédih Jesús nin pah á niij jephap jī:

—**Yoobópdih yeedbíh wā naóhna caá. Dios búdí á wépatjīh yeedbíh wā teo wáacachah yuhna, ‘Caán Dios á wahni Cristo caá’, weemdíh ñi niij jenah joicán beé. Páant niij jenah joicán yuhna, jwáub jeémp, wud jumatdihjeh ñit bid juóh tagaa, páant mantih.** ²⁷ Obohjeéhtih, yoobópdih yeedbíh wā naóhna caá. Nin baácidh bóo jeémát moopáh bejnijeh caá. Pánihna, caán déenadih juib chájjícan, teocat caá náahap. Obohjeéhtih, Diosjeh táu jumat táutni jeémát panihnihoodíh bidat caá náahap. Weém nihah cāacwā úud jeñé caán jeémát panihnidih wā wáuhna caá. Wá íp weemdíh páant á wúhat táutap be. Páant wá jumatdih yeé ñi jéihyat pínah

niijná, Dios ã wēpatjīh weemdīh ã chāj jéutat tútuchah, yeeb ñi enep be, Jesús queétdih ã niijíp jī.

²⁸ Páant ã niijichah joiná yuhna, queét caandih nin pah í jwáub niij wáuh joyóp jī:

—¿Ded pah tiguaá jwī chājbi, Dios ã náahatdih chājat tút niijná? Í niijíp jī.

²⁹ —**Nindih Dios yeebdīh ã chājat túttna caá: ‘Wã wahnidih táí jenah joinít, ñi jepahaá’, yeebdīh ã niij wutap be,** Jesús queétdih ã niijíp jī.

³⁰ —Meém Dios ã wahní yoobát jumna, ã wēpatjīh ma chāj júet en tiguaá bácah, meemdih jwī jepahat pinah niijná. ³¹ Jwī nuowāji jon jātih tútchi whicapboó maná í niijníjdih ít jeémép wat jī.* Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī: ‘Jeámant queétdih jeémátidih át wáuhp wat jī, í táí jeémát pinah niijná’, át niij daacáp tajī.* ¿Páant ã chājatjī chah meémoó mata jéih chāj taniít? caandih í niijíp jī.

³² —**Yoobópdih yeebdīh wã naóhna caá. Moisésjeh pohba queétdih jampant jéohni jeémátidih ã wáhcáp jī. Wã íp jeémát yoobát panihnidih jeémant cáacwáidih ápi wáhna caá.** ³³ Pánihna, **Dios ã wáhni jeémát panihni jampant dei jéohnit, nihat baácđih moondih ã báadhdat túttna caá,** Jesús queétdih ã niijíp jī.

³⁴ —Maá, yeó jáap jumant pah ma niijní jeémátidih jwiitdih ma wáhuá, queét í niijíp jī.

³⁵ —**Weem tiguaá báadhdat túttní jeémát panihni caá. Det weemdih táí péenitboodih jwáub nuagáp wanat panihat ã wihcan niit. Det weemdih náhninit, wēi jenah joinítboodih taca jootát panihatbut ã wihcan niit.** ³⁶ **Obohjeéhtih, yeebdih jātih naóhna, yoobópdih naóhna beé wã chājap be. Yeeboó weemdih enna yuhna, ‘Caán Dios ã wahní Cristo caá’, ñi niij jenah joicán caá.** ³⁷ **Nihat wã íp ã jepahat túttnitjeh weemdih í péebipna caá. Weemdih pánih péenitdih wã yohcan niit.** ³⁸ **Jampant jéohna, wã náahatdihjeh chājcan, weemdih wahní ded pah ã weñat pinahboodih chājadih wã jáúwáp be.** ³⁹ **Nin caá weemdih wahní ã weñat pinah yoobát: Nihat weemdih ã jepahat túttnitdih huúđacan, weemdih caán péeni yeó jáapdih queétdih wã jwáub booaat pinahdih ã náah yacna caá.** ⁴⁰ **Nihat weém ã wáuhdih jepahnit, páantjeh ájeéh í jumant pinahdih wã íp, weemdih wahní, ã náah yacna caá. Pánihna, péeni yeó jáapdih queétdih wã jwáub booaipna caá, Jesús ã niijíp jī.**

⁴¹ —**‘Weém jampant jéohni jeémát panihni tiguaá wã jumap’,** Jesús ã niijichah

joinít, jwī maátaboó caandih íjnit, túbit í míic niijíp jī.

⁴² —¿Nin Jesús José wáuh nihcan niit? Á íp, ã índihbut jwiit jwī jéihna caá. Pánihna, jwiit panihnihjeh mun tiguaá. Pánihni jumna yuhna, ¿dépanihna **‘Jampant jéohni wã jumna caá’,** ã niij? í míic niijíp jī.

⁴³ Queét páant í míic niijichah joinít, Jesús queétdih nin pah ã jwáub niij jepahap jī:

—**Weemdih yeejép ñi niijcá bojoó.**

⁴⁴ **Det í jenah joyátjīhjih weemdih í jéih jepahcan niit. Obohjeéhtih, wã íp, weemdih wahniboó, ‘Caán Dios ã wahní Cristo yoobát caá’, queétdih ã niij jenah joyát túttna caá, wájeéh í péeat pinah niijná. Páant ã chājcah, det wíhwhá pinah íta jéih jumcan tagaa. Pánihna, péeni yeó jáapdih weemdih jepahnitjidih wã jwáub booaipna caá.** ⁴⁵ **Dios naáwátidih naóh yapanitboó nin pah ít niij daacáp tajī. ‘Dios queét nihatdih ã bohébiipna caá’, ít niij daacáp tajī.*** Pánihna, **nihat wã íp ã bohéátidih joinít, weemdihbut í jepahbiipna caá. Pánih jepahnit wíhwhá í jumbipna caá.**

⁴⁶ —**‘Wã ípdih ded ã encan caá. Weém ã wahnijeh caandih wã enep jī.**

⁴⁷ **Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Det weemdih jepahnit páantjeh wã ípjeéh í táí jumbipna caá.** ⁴⁸ **Weém báadhđani jeémát panihni wã jumna caá.** ⁴⁹ **Ñi nuowāji tútchi whicapboó manádih jeémpna yuhna, ít wanap wat jī.** ⁵⁰ **Obohjeéhtih, jampant jéohni wã niijní jeémát panihnidih ded jeémpna, iiguípna ã bejcan niit.** ⁵¹ **Weém jampant jéohni báadhđani jeémát panihni wã jumna caá. Caán jeémát panihnidih jeémpnitjeh wã ípjeéh páantjeh í jumbipna caá. Caán báadhđani jeémát panihni wíh bácah ã jumna caá. Pánihna, wíh bácahdih wã wáuhbiipna caá, nihat baácđih moón wã ípjeéh í táí jumant pinah niijná. Pánih wáhna, nihat cáacwáidih wã wan wáuhbiipna caá’,** Jesús ã niijíp jī.

⁵² Páant ã niijichah joinít, jwī maátaboó, queétdih nin pah í niij míic wéhenap jī:

—¿Nin dépanih tiguaá áih bácahdih jeémát pinah panihni ã wahbi? í míic niijíp jī.

⁵³ Páant í niijichah joinít, Jesús nin pah queétdih ã niijíp jī:

—**Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Weém nihat cáacwá súđ jeñé wã jumuchah, ded wíh bácah panihnidih jeémpcanni, wíh meép panihnidih babhcanni wã íp pehbboó ã bejcan niit.**

⁵⁴ **Ded wíh bácah panihnidih jeémpni, wíh meép panihnidih babhnidih péeni yeó jáapdih wã jwáub booaipna caá. Caánboó wã ípjeéh páantjeh ã jumbipna**

* 6:31 Ex 16.4,15 * 6:31 Sal 78.24-25 * 6:45 Is 54.13

caá. ⁵⁵ **Wíih bácah ñi jeemát yoobát panihni, wíih meébut ñi bahbat yoobát panihni á jumna caá.** ⁵⁶ **Det wíih bácah panihnidih jeémpnit, wíih meépanihnidihbat bahbnit, weém bíicdih í táí jumbipna caá. Weembát queét bíicdih wá jumbipna caá.** ⁵⁷ **Wá íp páantjeh jumni weemdih wahna, weemdihbut páantjeh jumni á jumat túatna caá. Páant á chájat dée, jeemátidih ñi bidat pah, ded weém páantjeh jumnidih bádi bidna, caandih wá ípjeeh páantjeh jumni wá jumat túatbipna caá.** ⁵⁸ **Butéh yeebdih wá naóhni jeemát panihni Dios pehmant dei jóóhni caá. Caán jeemát panihni jwí nuowáji í jeémpni maná panihni nihcan caá. Queétoó caán jeemátidih jeémpnitji ít wunap wat jí. Obohjeéhtih, butéh wá naóhni jeemát panihnidih ded jeémpni wá ípjeeh páantjeh á jumbipna caá, Jesús á niijíp jí.**

⁵⁹ Capernaum tútchidih moón í míc wáacat muúboó Jesús queétdih páant á niij wáon bohénap jí.

Jesúsdih jepahna, páantjeh ájeeh jwí táí jumat

⁶⁰ Dawá jwíjeeh péenit Jesús á bohéatdih joinit, nin pah í niij wéhenap jí:

—Jesús nin á bohéat buoni yoobát á jumuchah, caandih jwí joíhcan caá, queéjtjeh ít míc niijíp tají.

⁶¹ Páant í míc wéheatdih jéhnit, Jesúsboó queétdih nin pah á niij wáon joyó jí:

—¿Nin wá bohéatdih joiná, ñi íj niit? ⁶² **Weém, nihat cáacwá úud jeñé, jätih wá jumappijiboó wá jwáub páuh laab béjchah enna, ¿ded pah ñita niij jenah jóí? ¿Caandíhbat ñita íj taniit?**

⁶³ **Dios á wahni Túini Espiritu cáacwáih caolihdih á boona caá. Cáacwájuh íh caolihdih í jéih boocan caá. Pánihna, wá naawátidih ñi táí jenah joyóchah, Túini Espirituboó ñíih caolihdih á boobipna caá.** ⁶⁴ **Obohjeéhtih, páant á jumuchah yuhna, ‘Caán Dios á wahni Cristo nihcan caá’, biquína ñi niij jenah joiná caá, Jesús á niijíp jí.**

Jesús páant niij jenah joinitdih jätih átát jéihyep tají. Pánihna, caandih eníhcannitdih duó wáini pínahdihbat átát jéihyep tají.

⁶⁵ Páant niij naóh péanit, nin pah á jwáub niij naawáp jí:

—**Nin pah yeebdih wá niij naawáp yuh be: ‘Wá ípboó cáacwáidih weemdih á jepahat túatcah, det wíihwá pínah íta jéih jumcan tagaa’, wá niijíp be,** Jesús queétdih á niijíp jí.

⁶⁶ Páant á niijíchah joiná, dawá jwíjeeh péenitji Jesúsdih wéican, í cáadahap jí. ⁶⁷ Páant

í cáadahachah ennit, Jesús jwíit docewá á bohénitboodih nin pah á niij wáon joyó jí:

—¿**Yeebbát weemdih ñi cáadahmi naniit?** á niijíp jí.

⁶⁸ Páant á niij wáon joyóchah joinit, Simón Pedro nin pah á niij jepahap jí:

—Obohjeéhtih, Maá, jwíitdih bíih bohéni á wihcan caá. Diosjeeh páantjeh jwí jumat pínah niijná, ma naawátjeh jwíitdih á táí jéihyana caá. ⁶⁹ Pánihna, jwíitboó meemdih jepahnit, ‘Meém táini, Dios wáuh, á wahni caá’, jwí niij jéihna caá. Pánih jéhnit, meemdih jwí cáadahcan niit, á niijíp jí.*

⁷⁰ Páant á niijíchah joinit, Jesús jwíitdih nin pah á niijíp jí:

—**Weém yeé docewáidih wá níwip yuh jí. Obohjeéhtih, bíic ñijeéh jumni nemépih pínah á jumna caá,** á niijíp jí.

⁷¹ Páant niijná, Judas, Simón Iscariote wáuhdih niijná át cháhap tají. Judas jwíit Jesús á bohénitjeeh jumna yuhna, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáini pínah á jumap jí.

7

Jesús úudwá caandih í jepahcat

¹ Túttimah, Jesús Galilea baáboó jwíitdih numah jibidih á bejep jí. Judea baácidih moón jwí maáta caandih í mao yohihatdih jéihna, Judea baáboó á bejih jwuhcap jí.

² Jwíit judiówá wápchí dahna jwí chájatidih náhnat yeó jáapna, bahni á judhdap jí.*

³ Pánihna, Jesúsdih á úudwá nin pah í niijíp yuh jí:

—Niníh cháocánjeh, Judea baácna bejnit, meemdih péelhnitdih ma wépatjil ma cháí júatá. ⁴ Ded á wépatdih júatíhna, bilh júatcat caá náahap. Pánihna, yoobópdih wépi jumna, jwí míc wáac juibini tútchiboó ma wépatdih jwíjeeh ma júat júuwá. Jeñé, í niijíp jí. ⁵ Queét á úudwájuh yuhna, ‘Caán Dios wáuh caá’, Jesúsdih í niij jenah joicáp jí. Páant niij jenah joicán, caandih páant í niijíp jí.

⁶ Páant í niijíchah joinit, Jesús queétdih nin pah á niij naawáp jí:

—**Wá wépatdih cáacwáidih júat pínah á judh jwuhachah, wá bejcan caá. Yeeboó fiestadih eníhna, caán tútchina ñi enbi jwahuú.** ⁷ **Cáacwá yeebdih í íjcan caá. Obohjeéhtih, í yeej chájatdih wá naawáchah joinit, weémboodih í íjna caá.** ⁸ **Pánihna, caán fiesta yeó jáapna á jumuchah, yeebjuh ñi enbi jwahuú. Weém caanná wá bejat pínah á judh jwuhna caá,** á niijíp jí. ⁹ Páant niijnit, Galilea baáboó jwíitdih á numah cháwáp jí.

Jesús fiestadih enedih á bejat

* 6:69 Mt 16.16; Mr 8.29; Lc 9.20 * 7:2 Lv 23.34; Dt 16.13

¹⁰ Obohjeéhtih, ã úudwã ī bejat túttimah, Jesúsbat Jerusalén tútchina jwiítidih ã numah bejep jī. Pánih bejna, cãacwã ī encapmant-bit jwī bejep jī. ¹¹ Fiesta yeó jāapdih mīc wáac juibínit, jwī maáta Jesúsdih búdí it bidip wat yuh jī.

—¿Dee tigaá ã jam? it niij úabh joyóp wat jī.

¹² Pánihna, cãacwãbut caandih búdí jehnah joinit, it mīc wéhenap wat jī. “Caán táini caá”, biqúina niij, “Caán yeejép caá. Cãacwãdih yee naóhni caá”, bitaboó it niijíp wat jī.

¹³ Páant niijná yuhna, jwī maátadih úumna, Jesús ded pah ã jumadidih queétjeh it mīc wéhenap wat jī.

¹⁴ Ī weñat yeó jāapna tac yoób Jesús Dioih muuná waád juibínit, cãacwãdih ã bohénap jī. ¹⁵ Páant ã bohénachah, jwī maáta joí wáhi bejnit, nin pah queétjeh ī mīc niijíp jī:

—¿Nin bohécanni yuhna, dépanih tigaá bohéatdih ã táí jéih? ī mīc niijíp jī.

¹⁶ Páant ī niijíchah joinit, Jesús queétdih nin pah ã niij naáwáp jī:

—**Wã bohéat weemjéh wã naáwát nihcan caá. Obohjeéhtih, weemdhíh wahní ã naáwát tútat caá.** ¹⁷ **Ded Dios ã weñat pínahdih chãjīhni ‘Páant ã bohénachah, ã jéihyatjeh nihcan caá. Yoobópdih Dios naáwát caá’, ã niij jéihbipna caá.** ¹⁸ **Ded ã jenah joyátjeh naóhna, cãacwã caandih ī weñat pínahdih bídna caá ã chãjap. Obohjeéhtih, weemdhíh wahniboó weemdhíh ã naóh yapaat túttna caá. Pánih naóh yapana, caandihjeh ñi weñat pínahdih yeebdíh wã náah yacna caá. Páant wã naóh yapanachah joiná, ‘Yeecanjeh, yoobópdih ã naóhna caá’, ñi niij jéihbipna caá.**

¹⁹ “**Moisésji ded pah Dios yeebdíh ã watatdih ãt jwáub naóh yapanap wat jī. Obohjeéhtih, biic ñijeéh jumni caán ã watatjidih jepahni whican caá. Pánihna, ¿dedé wã chãjatji jīb tigaá weemdhíh ñi mao yohih?’** jwī maátadih ã niij úabh joyóp jī.

²⁰ —Meemdhíh nemép ã jumna caá. ¿Déhe tigaá meemdhíh mao yohihnit ī jam, páant ma niijíchah? queét dawá caandih ī niij úabh joyóp jī.

²¹ —**Biic láa jwī chooát yeó jāapdih yeéb cãacwã ñi jéih chãjca naáhdih weémboó yeebdíh wã chãj jéutap be. Páant wã chãj jéutachah ennit, búdí ñi en wáhi bejep be.** ²² **Jon jãtíh Moisésji nihát neoná weépdih quehlinah yapat chóodih ãt bóodat tútup wat jī. Pánihna, nihát neoná weép ñi weh jumna, ocho yeó jāap túttimah chooát yeó jāapdih yuhna, ã watatji pahjeh ñipí bóodna caá.*** Obohjeéhtih, Moisés ã

watatji pohba ãt nihcap wat jī. Jwī nuo Abrahamjidih Dios páant bóodat pínahdih ãt jwíh watup wat jī.* Pánihna, caán túttimah, jwī nuowã páant ípí chãjap wat jī. ²³ **Chooát yeó jāapdih yuhna, Moisés ã watatjidih yap yohihcan, yeebbát ñi wehdih ñipí bóodat túttna caá. Páant ñi chãjna yuhna, ¿dépanihna, chooát yeó jāapdih weémboó wunnidih wã boonachah enna, ñipí íj?*** ²⁴ **Ded pah wã chãjatdih táí jéihcan, ‘Caán yeejép ã chãjna caá’, ñi niijcá bojoó. Obohjeéhtih, ded pah wã chãjatdih jéihna, weemdhíh yoobópdih ñi jenah joyoó,** Jesús queétdih ã niijíp jī.

Jesús jeámant ã jéuwátjidih ã naáwát

²⁵ Páant ã niijíchah joinit, biqúina Jerusalén tútchidih moón nin pah ī mīc niij úabh joyóp jī:

—¿Nin jwī maáta ī mao yohihni nihcanna niit? ²⁶ Wáat en tih. Páantjeh jwī cãtíh bohéna caá ã chãjap. Páant ã bohénachah yuhna, jwī maáta ded pah ī niijcán caá. ‘Cristo, Dios ã wahní caá’, queét ī niijjéhna caá. ²⁷ Obohjeéhtih, Dios ã wahní Cristo dedmant ã jéuwátjidih ded ã jéihcan niit. Nin Jesús ã jumni tútchidih jwiit jwī jéihna caá. Pánihna, Dios ã wahní Cristo nihcanna caá, queét ī mīc niijíp jī.

²⁸ Jesús Dioih muú díitboó queétdih bohénajeh, páant ī mīc niijíchah jéihnit, nin pah ã jwáub niij ñaacáp jī:

—**Yeebjéh pohba ‘Caandih jéihna, ã jumni tútchidihbut jwī táí jéihna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, wã jenah joyátjéhjeh ninboó jéohna wã chãjcan jī. Wã íp jī weemdhíh ã wahap jī. Pánih wahní yeecanni, yoobópdih chãjni caá ã jumap. Caandih ñi jéihcan caá.** ²⁹ **Obohjeéhtih, weémboó ã pebhmant jéohnji caandih wã táí jéihna caá, ã niijíp jī.**

³⁰ Páant ã niijíchah joinit, jwī maáta caandih ī tewíhup yuh jī. Obohjeéhtih, caandih ī mao yohat pínahdih Dios ã jenah joyát ã jedh jwuhachah, caandih ī jéih teo jwuhcap jī. ³¹ Pánihna, dawá Jesúsdih táí jenah joiná, nin pah ī mīc niijíp jī:

—Nin Jesús jwiit cãacwã jwī jéih chãjca naáhdih dawá láa ã chãj jéutap be. Dios ã wahní pínah Cristoboó ¿caan cháh áta chãj taniit? ¿Páant tih jéuh? ¿Pánih chãjna, caanjéh Dios ã wahní Cristo nihcan niit? Ī niijíp jī.

Jesúsdih fariseowã ī tewat túutíhat

³² Páant ī niij wéhenachah joinit, fariseowã, sacerdotewã ī maáta biicdhíh Dioih muúdhíh wapnit soldadowádhíh Jesúsdih ī tewat pínah niijná, it wahap wat yuh jī.

* 7:22 Lv 12.3 * 7:22 Gn 17.10 * 7:23 Jn 5.9

³³ Jesús queét cāacwādhin nin pah ā jwáub niijíp jī:

—**Daocánni yeó jáap ñijeéh wā jum jwuhbipna caá. Weemdíh wahní pehbhoó wā jwáub bejat pínah bahñijeh ā judhna caá.** ³⁴ **Wā jumat pínah pehbhoó yeéb ñi jéih bejcan níit. Weemdíh bidna yuhna, ñi jéih bid juibícan nacaá,** ā niijíp jī.

³⁵ Páant ā niijíchah joinít, queétjeh nin pah ī míic niij úabh joyóp jī:

—Nin páant niijná, ¿dedboó bejat túat tígaa ā chāj? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Jwí déewā ī bej peétni baácnaobó bejnit, jwí déewā nihcannitdih ā bohémi naniit? ³⁶ **‘Yeéb weemdíh bidna yuhna, ñi jéih jwāáhcan níit’,** niijná, **‘Wā bejat pínah pehbhoó ñi jéih bejcan níit’,** niijná, ¿ded pah niij tígaa páant ā níij? ī míic niijíp jī.

Báadhdani mah panihnidih Jesús ā naáwát

³⁷ Fiesta péeni yeó jáap, chah jwí weñat yeó jáap yoobát ā jumachah,* Jesús caanjīh ñuhnit, tubit ā ñaac niij naáwáp jī:

—**Ded taca joótni wā pebh ā jáúwá naáh. Á juyéchah, túi báadhdani mahdíh caandih wā wáhbipna caá. Wā wáhni pínah mah panihnidih babhna, Diosjeéh ā túi jumbipna caá.** ³⁸ **Ded weemdíh jepahni pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit nin pah īt niij daacáp tají: ‘Ded weemdíh jepahna, áih caolihmant muj nooj bácat panihni ā jumachah, wéinit wíih táini doonádih bitadih ā wép naóhbipna caá, īt niij daacáp tají,’** ā niijíp jī.

³⁹ Páant niijná, Jesúsdi h jepahnitdih Túini Espíritu jumna, ded pah ā teo wáacat pínahdih naóhna ā chājap jī. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó ā jwáub aab béj jwuhchah, Túini Espíritu ā dei jáoh jwuhcap jī.

Jesúsdi h judíowā bíic yoobó ī jenah joicát

⁴⁰ Páant Jesús ā niijíchah joinít, dawá cāacwā nin pah īt míic niij wéhenap wat jī:

—Nin yoobópdi h Dios naáwát di h naóh yapani jwípí páini caá, īt niijíp wat jī.

⁴¹ —Nin Cristo jwiít di h túi úbni nacaá, bita īt niijíp wat jī.

Obohjeéhtih, bitaboó nin pah īt míic niijíp wat jī:

—Cristo jáóhna, Galilea baácbó áta jumcan tagaa. Nin Jesús caanjīh bóo tígaa.

⁴² Dios naáwát di h naóh yapani nin pah át niij daacáp tají. ‘Cristo David juma yoobát ā jumbipna caá.* Páni hna, David ā cāac jumni Belén tútchiboó ā cāac jumbipna caá’, át niij daacáp tají.* Páni hna, Jesús Belén tútchidih

bóo ni hcan, Dios ā wahní yoobát ni hcan caá, queétjeh īt míic niijíp wat yah jī.

⁴³ Páni hna, queét Jesúsdi h bíic yoobó īt jenah joicáp wat jī. ⁴⁴ Biquína Jesúsdi h īt teo nemíhip wat yah jī. Obohjeéhtih, ījéih teocap jī.

Jesúsdi h jwí maáta ī jepahcat

⁴⁵ Sacerdotewā ī maáta, fariseowā bíic di h Jesúsdi h ī tewat túatni t soldadowā Jesús pebh juínitji, queétdih wahnit pehbhoó īt jwáub bejep wat jī. Í pebhna ī jwáub juibínachah, soldadowá di h queét nin pah īt niijíp wat jī:

—¿Dépanih tibeé Jesúsdi h ñi teocan? īt niijíp wat jī.

⁴⁶ —Caán yoobópdi h naóhni beé. Bíih caan páni h wép naóhni ā wi hcan caá, queét soldadowā īt niij jepahap wat jī.

⁴⁷ Páant ī niij jepahachah joinít, fariseowáboó nin pah īt niijíp wat jī:

—¿Yeébdíh caán ā yeenachah, ‘Yoobópdi h tígaa’, ñi niijnít beé? ⁴⁸ Det jwí maáta Jesúsdi h jepahcan, caandíh ī náahcan caá. Páni hna, jwiítbut caandih jwí náahcan caá. ⁴⁹ Obohjeéhtih, queét caandíh jepahnitboó Moisés ā watatjidi h ī jéihcan caá. Caandíh ī jéihcat jíib jwí íp queétdih peéh chájna, iiguína ā yohbipna caá, fariseowā īt niijíp wat jī.

⁵⁰ Obohjeéhtih, bíic fariseo, Nicodemo wát jumni, chei Jesúsdi h wéhenadi h juibíniji,* páant ī niijíchah joiná, bita caanjīh jumnitdih nin pah át niijíp wat jī:

⁵¹ —Jesús yeejép ā chājachah, jwí jéihcan caá. Páni h jéihcannit jumna, ded pah ā chājatdi h caanjéh ā naóhchah, jwí jéih peéh chájcan caá. Páni h jéihcan yuhna, caandíh jwí peéh chājachah, jwí watatdi h jeh jwíta yap yoh tagaa, át niijíp wat jī.

⁵² Páant ā niijíchah joinít, queét nin pah caandíh īt niij juíhñap wat jī:

—¿Meembút Galilea baácdih bóo níit, jwiít di h páant ma niij naóhna? Dios naáwát di h meemdíh túi bohéat caá náahap. Páni h bohéna, ‘Galilea baácmant ded Dios naáwát di h naóh yapani átát wi hcap tají’, ma niij jéihbipna caá, Nicodemodi h īt niijíp wat jī.

⁵³ Páant niij péanit, íih muanáboó īt jwáub bejep wat jī.

8

Deoh nah jumni h mi yéejat di h Jesús ā yohat

¹ Dioi h muáboó jumnitdih naóh péanit, Olivo Jeéboó Jesús jwiít di h ā numah páuh laab béjep jī. ² Cheibitjeh, jwáub dei jáóhni t, Dioi h muédi h jeh mantih jwiít di h ā jwáub

* 7:37 Lv 23.36; Nm 29.35 * 7:37 Jn 4.10-14 * 7:38 Ez 47.1; Zac 14.8 * 7:42 2S 7.12-13; Sal 89.3-4; 132.11-12 * 7:42 Mi 5.2 * 7:50 Jn 3.1-2

numah waadáp jĩ. 3 Á jwúub juyáchah ennit, nihát cáacwá á pebhna í míic wáac juyáp jĩ. Í míic wáac juyáchah ennit, caanjĩh jwíbí cháudnit, Jesús queétdih á bohénap jĩ, páant muntih.

3 Á bohéat tac jumuchah, Moisés á watatjidih bohénit, fariseowá biícđih deoh nah jumnihđih íť ub jéúwáp jĩ. Pánih ub jóóhnit, Jesús pebh cáacwá cáťih caántđih í ub jwí řuhap jĩ. 4 Pánih ub jwí řuhnit, Jesúsđih nin pah í níj naáwáp jĩ:

—Nint mi áa nihcannijťh yeejép mi chájachah, jwí enep be. 5 Dios á watatđih Moisésji nin pah át níj daacáp tajĩ. ‘Det í áa nihcannijťh yeejép í chájachah ennit, jee dáhnajťh ři yoh mawaá’, át níj daacáp tajĩ.* Pánihna, meémboó ¿ded pah tigaá ma níj naóhbi? í níjíp jĩ.

6 Páant níjnit, caandĩh naóh yacat túat níjina, Jesúsđih mácah í naáwát túatup yuh jĩ. Obohjeéťh, Jesús páant í níjíchah joinit, páah jéennit, áih téih tíjbťh baácboó á daacáp jĩ. 7 Páant á daác jwuhuchah, queéťboó caandĩh úbħ joí yójahna í chájap jĩ. Páant í úbħ joí yójahachah, Jesús řah řuhnit, queéťđih nin pah á níj jepahap jĩ:

—Ded řijeéh jumni yéejat wihcanniboó caántđih jee dáhťh á jwíh yoh waáwá naáh, á níjíp jĩ.

8 Páant níj péanit, jwúub páah jéennit, á jwúub daacáp jĩ, páant muntih. 9 Páant á níjíchah joinit, caántđih naóh yacnitboó í yéej chájatjidih náhninit, chah behnit biquína í jwúub beedáh bejep jĩ. Páant í bejat túttimah, deoh nah jumnih Jesús pebh řuhnit, caandĩh joinit cáťih queéť chénewájuh í jumup jĩ. 10 Pánihna, caántđih ub jóóhnitji í wihcah enna, jwúub řah řuhnit, Jesús caántđih nin pah á níj úbħ joyóp jĩ:

—¿Deyoob tigaá queéť í bej? ¿Meemđih peéh chájat túatnit í wihcah caá? á níjíp jĩ.

11 —Wihcah caá, Maá, mi níjíp jĩ.

—Weembát meemđih wá peéh chájat túatcan nit. Ma jwúub beje. Ma jwúub yéej chájca bojóó, páant muntih, Jesús caántđih á níjíp jĩ.

Jesús baabát panihni á jumatđih á naáwát

12 Caántđih naóh péanit, Jesús caanjťh jumnitđih nin pah á jwúub níj naáwáp jĩ, páant muntih:

—Weemjéh tigaá baabát panihni nin baácđih moondĩh wá řip Dios ded pah á jumatđih wá jéihyana caá. Det weemđih péenit, dápúát panihpboó bejcan, wá řipđih í jéihpina caá. Pánihna, weemđih í jepahachah, páantjeh Diosjeéh wá túi jumat túatbipna caá, á níjíp jĩ.*

13 Páant á níjíchah joinit, fariseowáboó nin pah caandĩh í níjíp jĩ:

—Meém ma túi jumatđih meemjéh naóhna, oboh nih yána caá ma chájap. Páant ma níjíchah, ma naáwát dedé pínah nihcah caá, í níjíp jĩ.*

14 —Weemjéh dedmant wá jéúwátjidih wá jéihna caá. Wá bejat pínahđihbut wá jéihna caá. Obohjeéťh, yeebboó caandĩh ři jéihcah caá. Páant weemđih ‘nih yána caá’, ři níjíchah yuhna, ded pah wá jumatđih yoobópđih yeebđih wá naóhna caá. 15 Yeéboó ded pah ři enatđihjeh jenah joinit, cáac ded pah á jenah joyátđih yoobópđih ři jéihcah caá. Pánih jéihcah yuhna, ‘Caánboó táican caá’, weemđih řipí níjina caá. Obohjeéťh, yeeb ři jenah joyát pah jenah joican, ded pah cáacwá í jumatđih weémboó wápi naóhcah caá. 16 Weém biícjeh pohba nihcah caá cáacđih páant níj naóhni. Wá řip weemđih wahni biícđih, páant jwí níj naóhna caá. ‘Nin táini caá. Nin táicanni caá’, níj naóhna, yoobópđih wá naóhna caá. 17 Moisés yeebđih watna, nin pah át níj daacáp tajĩ: ‘Chénewá biíc yoobó í naáwáchah, í níjít yoobópđih caá’, át níj daacáp tajĩ. 18 Weémboó ded pah wá jumatđih naóhna, weemđih wahni, wá řipbut biíc yoobó á naóhna caá. Pánihna, ded pah wá jumatđih chénewá naóhnit jwí jumachah, jwí naáwát yoobópđih caá, Jesús queéťđih á níjíp jĩ.

19 Páant á níjíchah joinit, fariseowá nin pah í níj úbħ joyóp jĩ:

—¿Ma řip dedboó tigaá á jum? í níjíp jĩ.

—Weemđih jéihcah, wá řipđihbut ři jéihcah caá. Obohjeéťh, weemđih jéihna nihna, wá řipđihbut řita jéih taga, Jesús queéťđih á níj jepahap jĩ.

20 Páant níj bohéna, Dioih mawáboó cáacwá í wáħni dinerodih í jwejat pahna pebh á jumup jĩ. Obohjeéťh, caandĩh í mao yohat pínahđih Dios á jenah joyát á judh jwuhuchah, caandĩh tewíħnit pínahbut caanjťh jumna yuhna, caandĩh í jéih teo jwuhcap jĩ.

“Wá bejep pínahna ři jéih bejcan nit”, Jesús á níjít

21 Pánih bohénajeh, Jesús nin pah á jwúub níj naáwáp jĩ:

—Wá jéúwápjiiboó wá jwúub bejbipna caá. Páant wá bejat túttimah, weemđih ři bidbipna caá. Obohjeéťh, ři yéej chájatđih ři cádahcatji jwib, wanna, řiħ caolih iiguipna bejna, wá bejep pínahboó ři jéih bejcan nit, á níjíp jĩ.

22 Páant á níjíchah joinit, jwí déewá queéťjeh nin pah í míic níj úbħ joyóp jĩ:

* 8:5 Lv 20.10; Dt 22.22-24

* 8:12 Mt 5.14; Jn 9.5

* 8:13 Jn 5.31

—**Wā bejep pínahboó yeéb ñi jéih bejcan niit'**, niijná, ¿caanjéh míc mao wunat túut niit á chājap? Í niijíp jī.

²³ Páant í míc niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah á jwáub niij naáwáp jī:

—**Yeéb nin baácdih moón jumna, Dioihwā nihcannit í jenah joyát biic yooobó ñi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, weémboó japmant jéohni jumna, wá íp Dios á jenah joyát biic yooobó wá jenah joiná caá.** ²⁴ **Wá íp á wahní wá jumatdih yeebdíh wá naáwáchah yuhna, 'Á naáwát yooobópdih nihcan caá', ñi niijátji jīb ñi yéejatdih cádahcan, iiguipna ñi bejbipna caá. Pánihna, ñi yéejatdih cádahcat peéh, wá niijátji biic yooobó yeebdíh á yapbipna caá, á niijíp jī.**

²⁵ —¿Déhe pohba tigaá, meém? Í niijíp jī.

—**Ded pah wá jwíh naáwátji pahjeh wá jumna caá.** ²⁶ **Yeéb ñi túi chājatji jīb Dios á peéh chājat pínahdih yeebdíh wá naáwát pínah búde á judhna caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahní á naáwát túutnidihjeh yeebdíh wá naóh yapana caá. Caán á naáwát túutat yooobópdih caá, Jesús queétdih á niijíp jī.**

²⁷ Obohjeéhtih, **“Wá íp caá weemdíh wahní”**, á niijíchah joinít, queét í beh joicáp wut jī. ²⁸ Páant í beh joicátdih jéihna, Jesús queétdih nin pah á jwáub niij naáwáp jī:

—**Weém nihát cáacwá úd jeñédih cruzboó péohnit, í pud dodhbiipna caá. Páant í chājachah, 'Caán Dios á wahní caá', ñi niij jéihbipna caá. Pánih jéihnit, wá jenah joyátjeh wá chājatjidihbut ñi jéihbipna caá. Wá íp ded pah weemdíh á bohéatjidihjeh yeebdíh wá naáwátjidihbut ñi jéihbipna caá.** ²⁹ **Weemdíh wahniboó wájeéh á jumna caá. Pánih wahní jumna, á weñat pínahdihjeh yeó jáap jumát pah wápi chājna caá. Páant wá chājachah, weemdíh á cádahcan caá, Jesús á niijíp jī.**

³⁰ Páant á niijíchah joiná, **“Caán Dios á wahní Cristo yooobát á jumna caá”**, dawá í niij jenah joyóp jī.

Dios á wehdih, yéej chājnitdihbut Jesús á naáwát

³¹ Biquína jwí déewá **“Caán Dios á wahní Cristo caá”**, niij jenah joinítidih Jesús nin pah á niijíp jī:

—**Wá naáwátidih cádahcannit, wá bohénit yooobát ñi jumna caá.** ³² **Pánih jumna, yooobópdih ñi jéihbipna caá. Yooobópdih jéihnit jumna, watnit panihnit ñi jumbipna caá. Pánih jumna, ded yéej chājat jenah joyát á jéuwáchah yuhna, caandíh ñi jéih yap yohbipna caá. Yeebdíh watni panihni á jwáub wihcan niit, queétdih á niijíp jī.**

³³ Páant á niijíchah joinít, queétdih nin pah í niij jepahap jī:

—**Jwiitboó Abrahamji á jaimená jwí jumna caá. Páant jwí jumuchah, ded jwiitboodíh watni á wihcan caá. Páant wihcach yuhna, ¿ded pah niij tigaá 'yeebdíh watni á jwáub wihcan niit', ma niij naóh? Í niijíp jī.***

³⁴ —**Yooobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Cáacwájuh í yéej chājatdih í jéih cádahcan caá. Pánihna, queétdih yéej chājat túutni í maáh panihni caá. Pánih yéej chājnit jumna, caandíh teo wáhnit panihnit í jumna caá.** ³⁵ **Ded teo wáhní á maáh wáuh pah nihcan caá. Bitá caandíh í ubuchah, queétdih teo wáhní á jumbipna caá. Obohjeéhtih, á maáh wáuhboó páantjeh á wáuh á jumbipna caá.** ³⁶ **Pánihna, weém Dios wáuh jumna, deddih wá watachah, caanbút wá íp wáuh á jumbipna caá. Páant wá watachah, yéej chājatdih teo wáhní panihni á jwáub jumcan niit.***

³⁷ **Yeéb Abrahamji á jaimená ñi jumátidih wá jéihna caá. Obohjeéhtih, á jaimená jumna yuhna, wá naáwáchah joíhcan, weemdíh ñi mao yohíhna caá.** ³⁸ **Wá ípjeéh jumna, wá enatjidih yeebdíh wápi naóhna caá. Obohjeéhtih, ñi íp, nemépwá í maáh, yeebdíh á watuchah joinít, yeebboó ñipi jepahna caá, Jesús queétdih á niijíp jī.**

³⁹ —**Jwí íp yooobát Abraham caá, queét í niijíp jī.**

—**Abrahamji á weh yooobát jumna, ded pah á chājatji biic yooobó ñita chāj tagaá.** ⁴⁰ **Obohjeéhtih, yeebdíh wá íp á naáwátidih yooobópdih wá naóh yapanachah yuhna, yeebboó weemdíh ñi mao yohíhna caá. Abrahamjiboó páant áta chājcan tagaá.** ⁴¹ **Pánihna, ñi íp panihni á chājíhat biic yooobó mun tigaá yeebát ñi jenah joyóp, Jesús queétdih á niijíp jī.**

—**Jwiit íp wihcannit pohba jwí nihcan caá. Dios bícjeh caá jwí íp, queét í niijíp jī.**

⁴² —**Weém Diosjeéh jumniini nin baácna wá jéuwáp jī.** Pánihna, **Dios ñi íp á jumuchah nihna, yeéb weemdíh 'jwí úd jeñé', ñita niij oi tagaá. Wá jenah joyátjeh nin baácboó wá dei jéohcan jī. Wá íp Dios ninboó weemdíh á wahachah, wá jéuwáp jī.** ⁴³ **¿Dépanih tigaá wá naáwátidih ñi beh joicán? Ñi joíhcat jīb caandíh ñi beh joicán caá.** ⁴⁴ **Ñi ípboó yeejép chājat túutnit í maáh caá. Pánihna, caán á weñat pínahboodíh ñipi chājna caá. Nin baác á jwíh jumuchah, beubut páantjeh cáacwádih mao yohat túutni caá. Caán biicmant yeenijeh jumna, yooobópdih á jéih naóhcan caá. Pánih**

* 8:33 Mt 3.9; Lc 3.8   * 8:36 Gá 5.1,13

yeet baáhna, nih yáatdihjeh ápi naóhna caá. ⁴⁵ Páant yeebdih yeeni í naáwáchah jointíji weémboó yeebdih yoobópdih wá naáwáchah yuhna, ñi joíhcan caá. ⁴⁶ Páant wá naáwáchah, ‘Meém yeejép chājni caá’, weemdih ñi jéih niijcán caá. Yoobópdih wá naáwáchah yuhna, ¿dépanih tiguaá ñi joíhcan? ⁴⁷ Det Dios wehboó á naáwátdih í túi joiná caá. Obohjeéhtih yeéb á weh nihcannit, á naáwátdih wá naóh yapanachah yuhna, ñi joíhcan caá, Jesús queétdih á niijíp jì.

Abrahamji jum láa Cristo á jumat

⁴⁸ Páant á niijíchah joinít, queét nin pah Jesúsdih í niijíp jì:

—‘Meém Samaria baácđih bóo jumna, Diosdih jéihcanni, nemép caolih jumni caá’, jwí niiját yoobópdih caá, í niijíp jì.

⁴⁹ —Weemdih nemép wihcan caá. Obohjeéhtih, wá íp á wépatjìh yeebdih wápi chāj júutna caá, caandih ñi wéi naáwát pínah niijná. Páant wá chājachah yuhna, yeéboó weemdih wéi naóhcanjeh, yeejép ñipi wéhena caá. ⁵⁰ Weemdih ñi wéi naáwátdih wá bidcan caá. Obohjeéhtih, cáacwá weemdih í túi weñat pínahdih wá ípboó á náah yacna caá. Pánihna, weemdih í náahcatji jìib queétdih á peéh chājbipna caá. ⁵¹ Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Det wá naáwátdih jepahnit, í wancan niit, Jesús queétdih á niijíp jì.

⁵² —Buu bácah chah jenah joicánniabehe meém ma jumatdih jwí jéihna caá. Abrahamji, nihát Dios naáwátdih naóh yapanitji pah muntih ít wunup wut jì. ‘Wá naáwátdih jepahní á wancan niit’, niijná ¿dépanih tiguaá meém páant ma niij? ⁵³ Jwí wá Abrahamji, Dios naáwátdih naóh yapanitjibut chah wépní niit ma jumup? ¿Ded pohba tiguaá meém? páant niij naóhni, queét í niijíp jì.

⁵⁴ —‘Chah wépní caá’, weemjeh wá jéih niijcán caá. Wá ípjuh ‘Caán chah wépní caá’, weemdih á niijná caá. Yeéb ‘Dios-jeh caá jwí íp’, ñi niijnjeh wá íp á jumna caá. ⁵⁵ Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, caandih yoobópdih ñi jéihcan caá. Weém caá caandih wá jéihyep. ‘Caandih wá jéihcan caá’, niijná, yeéb ñi nihát pah yeeni wáta jum tagaá. Obohjeéhtih, caandih yoobópdih wá jéihna caá. Pánih jéihna, ded pah á naáwáchah, wápi chājna caá. ⁵⁶ Jwí neo Abrahamji nin baácbóó wá dei júwát pínahdih jéihnít, á weñep jì. Pánihna, wá dei júwáchah ennit, bádi á yoób weñep jì, Jesús á niijíp jì.

⁵⁷ —Páant, meém cincuenta jópchi ma juibí jwuhcan caá. Páant niijná, ¿jon jātih bóo Abrahamjidih meém ma ennit jì? Jesúsdih í niijíp jì.

⁵⁸ —Yoobópdih yeebdih wá naóhna caá. Abrahamji jum láa, weém wáát jumap jì,

Jesús queétdih á niij jepahap jì.*

⁵⁹ Páant á niij jepahachah joinít, queétdí jee dáhnadih ubnit, Jesúsdih í yohíhip yuh jì. Obohjeéhtih, páant í yohíhichah, í encat pónih, Jesúsbóó Dioih munnánt á bac bejep jì.

9

Jesús jéih encannidih á booaat

¹ Táttimah, jwiítdih Jesús namáboó numah bejna, jéih encannidih jwí jwááap jì.

² Caandih enna, Jesúsdih nin pah jwí niij wébh joyóp jì:

—¿Bohéni, dépanih tiguaá nin jáap cáac jumnajeh jéih encanni átát jumji? ¿Caanjéh yeejép át chāji taniit? ¿Á mánaboó ít yeej chāji taniit? jwí niijíp jì.

³ —Nin á yeej chājatji jìib nihcan caá.

Á mánaboó í yeej chājatji jìib nihcan caá. Obohjeéhtih, pánihni á jumuchah, wá íp á wépatjìh caandih wá teo wáacipna caá. Páant wá boonachah ennit, wá íp á wépatdih cáacwá í túi jéihbipna caá. ⁴ Yeó jáap cáacwá íh tewatdih í jéih teona caá. Obohjeéhtih, chei í jéih teocan caá. Pánihna, buu caá á baab jwuhát panihichah, weemdih wahni á wutatdih jwiítdih chājat á náahna caá. Táttimah, chei jwí teocat pah, caandih jwí jéih chājcan niit. ⁵ Pánihna, nin baácbóó wá jum jwuhuchah, baabát panihni cáacwáđih ded pah Dios á jumatdih wá jéihyabipna caá, Jesús jwiítdih á niijíp jì.*

⁶ Páant niij péanajeh, baácbóó mao mac á coí jéenanap jì. Pánih coí jéenanit, baácđih wid teo, jéih encanniíh quíbnadih á náap jì. ⁷ Pánih náí péa, Jesús caandih nin pah á niijíp jì:

—Siloé wát jumni jéehat júána quíib táñadih ma bejeé, á niijíp jì. Siloé niijná, jwíh wéheatjìh “Wahni”, niijná á chājap jì.

Jesús páant á niijíchah joinít, jéih encanni quíib táñadih á bejep jì. Pánih quíib táñini ennit, áih munná át jwúub bejíp taga. ⁸ Páant á jwúub juibínachah, á chéenwá, caán dinero wébhni á jumatdih jéihnibut, ennijeh áih munná á jwúub juibínachah ít enep wut jì. Pánih ennit, queétdjeh nin pah ít mic niij wébh joyóp wut jì:

—¿Nin dinero ápi wébhni niican niit? ít niijíp wut jì.

⁹ —Caanjéh tiguaá, biquína ít niijíp wut jì.

—Obohjeéhtih, caán yoobát pohba nihcan caá. Caan páh jigohna caá á chājap, bitaboó ít niijíp wut jì.

—Caanjéh tiguaá, weém, encanni á niijíp wut jì.

* 8:58 Ex 3.14; Jn 8.24; 10.30-33; 13.19 * 9:5 Mt 5.14; Jn 8.12

¹⁰—Jéih encanniji jumna yuhna, ¿ded pah tibeé ma nih? Bua má jéih enat pínahdih, it niij wábh joyóp wut jī.

¹¹—Jesús wát jumni áih mao mácjīh baácđih wid teonit, wíh quíbnadih áí náñap be. Weemđih náí péanit, **‘Siloé wát jumni jéehat júana quíib táñadih ma bejeé’**, á niijichah joinít, caanná wá bejep be. Pánih quíib táinajeh, wá jéih enep be buca, queéđih át niijíp wut jī.

¹²—¿Meemđih pánih chājni deyoob tígaá an jum? it niijíp wut jī.

—Jaóh jah. Deh caá an jumapna caá, queéđih át niij jepahap wut jī.

Jéih encannijidih fariseowá í wábh joyát

¹³ Páant niij wábh jói péanit, jéih encannijidih fariseowá maáta pebhboó it ub bejep wut jī. ¹⁴ Jwiit judíowá jwí chooát yeó jáapđih caán encannijidih Jesús á boonanap jī. ¹⁵ Páant chooát yeó jáapđih á boonachah jéihnit, caán newéđih fariseowá jwuh it jwáub wábh joyóp wut jī:

—¿Ded pah tibeé meém ma nih en? it niijíp wut jī.

—Mao mácjīh baácđih wid teonit, wíh quíbnadih áí náñap be. Pánih náí péanit, á quíib táñat túatuchah joinít, wá bejep be. Pánih quíib táinajeh, wá yoób enep be, queéđih át niijíp wut jī.

¹⁶ Páant á niijichah joinít, biquína queét fariseowá nin pah it niijíp wut jī:

—Caán jwí chooát yeó jáapđih át tewep taga. Páant chooát túatadđih yap yohna, Dioh yoobát nihcan caá, it niijíp wut yah jī.

Obohjeéhtih, bitaboó

—Yeejép chājni nihna, páant áta jéih boocan tagaá. Pánihna, caán túini nacaá, it niijíp wut jī. Páant niijná, queét chénat pah poómp bíic yoobó it jenah joicáp wut jī. ¹⁷ Caán encannijidih queét nin pah it jwáub niij wábh joyóp wut jī, páant muntih:

—Meemđih míih quíibđih boonani Jesúsđih meémboó ¿ded pah ma niij jenah jói? it niijíp wut jī.

—Caán yoobóđih Dios naáwátđih naóh yapani nacaá an jumap, queéđih át niij jepahap wut jī.

¹⁸ Pánihna, jwí maáta nin pah it niij jenah joyóp wut yah jī: “Nin jéih encanni át nihjican tagaá”, it niijíp wut jī. Páant niij jenah joinít, jéih encanniji manáđih it bid bojop wut jī. ¹⁹ Pánih bid bojónit, á manáđih jwuh nin pah it niij wábh joyóp wut jī:

—¿Nin yoobóđih ní wáuh níit á jumap? ¿Bíicmantjeh caán jwíh cáac jumna, jéih encanni níjī wáát jumap? it niijíp wut jī.

²⁰—Nin jwí wáuh tígaá. Bíicmant jéih encannijeh á cáac jumap jī. ²¹ Caandíh jéihna yuhna, ded pah bua á enatđih, caandíh boonanidibut jwí jéihcan caá. Jwí wáuh

wébit nihcan caá. Caandíhjah ní wábh joyoó. Caanjéh á jéih naóhna caá, á mána it niij jepahap wut jī.

²² Ded “Jesús Dios á wahni Cristo caá”, ni-ijníđih jwí maátaboó jwí míic wáacat muđđih ita waadát túatcan tagaá. Páant í chājat pínahđih jéihna, encanniji mána jwí maátadih it úumji tagaá. ²³ Pánih úumna, “Caán wébit nihcan caá. Caandíhjah ní wábh joyoó”, it niij jepahap wut jī.

²⁴ Páant í niij jepahachah joinít, jwí maáta jéih encannijidih it jwáub niijíp wut jī:

—Jesús yéejni á jumatđih jwiitboó jwí jéihna caá. Pánihna, Diosđih wéini, jwiitđih yoobóđih ma naáwá, caandíh it niijíp wut jī.

²⁵—Jesús yéej chājni á jumatđih wá jéihcan caá. Nindíhjah wá jéihna caá. Jéih encanni wá jumap jī. Obohjeéhtih, bua wá enna caá, queéđih át niij jepahap wut jī.

²⁶—¿Ded pah tí meém ma enat pínahđih caán áí chāj? it jwáub niij wábh joyóp wut jī.

²⁷—Caandíhjah tibeé yeebđih wáát naáwáp be. Páant wá naáwáchah yuhna, weemđih ní joíhcan beé. ¿Dedé chājat túat tígaá wá jwáub naáwáchah, ní joíh, páant muntih? ¿Yeebbát áíhwá ní jumíh níit? queéđih át niijíp wut jī.

²⁸—Meém Jesús á bohéni caá. Obohjeéhtih, jwiitboó Moisésji á bohénit caá. ²⁹ Dios Moisésđih á naáwátjidih jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, caán Jesúsboó dedmant á jáuwátjidih jwí jéihcan caá, queét caandíh it niij jáihñap wut jī.

³⁰—¿Páant! Dedmant á jáuwátjidih ní jéihcáh yuhna, ¿caán weemđih enani Dios á wahni áta nihcan tanít? ³¹ Yéejnit í wábhchah, Dios á joicán caá. Caandíh bácah jwiit nihát jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, Diosđih wéini, á wutatđih jepahniboó á wábhchah, Dios á joiná caá. ³² Jon játih nin baác á jwíh jumachah, jwíh cáac jumnajeh, jéih encannidih ded á enat doonáđih jwí joicán jī. ³³ Pánihna, Jesús Dios á wahni nihcan, weemđih áta jéih enacan tagaá, queéđih át niijíp wut jī.

³⁴—Bíicmantjeh yéejni mat jumap wut jī. ¿Pánih yéejni jumna yuhna, jwiitđih meém ma bohéh níit? jwí maáta caandíh it niij jáihñap wut jī. Páant niij péanitjeh, Dioh muámant caandíh it bacanap wut jī.

Jéih encannit panihnit ded pah í jumap

³⁵ Jéih encannijidih í bacaaat doonáđih Jesús á joyóp jī. Pánih joinít, jéih encannijidih jwááhñit, caandíh nin pah á niij wábh joyóp jī:

—¿Meém nihát cáacwá úud jeñéđih jepahní níit? á niijíp jī.

³⁶—¿Maá, déhena tígaá caán? Caandíh jéihna, wá jepahbipna caá, Jesúsđih á niij jepahap jī.

³⁷ —Caandih ma enna caá. Weém meemdih wéheni caanjéh tiguaá, Jesús á niijíp jî.

³⁸ —Maá, meemdih wá jepahna caá, á niij jepahap jî. Páant niijnáneh, Jesús pebh bódiha caj yoh ñajnit, caandih á weñep jî.

³⁹ Páant á weñechah ennit, Jesús cáacwáboodih nin pah á niijíp jî:

—Ded pah túi chájat, ded pah túi chájcattidibut cáacwá í jéihyat pínah niijná, nin baacboó wá júúwáp jî. Wá íp ded pah á watatdih jéihcan, jéih encannit panihnit í jumna caá. Det páant í jumattidih jéihnitdih wá íp ded pah á jumattidih wá bohébična caá, jéih ennit panihnit í jumát pínah niijná. Obohjeéhtih, bita jéih encannit panihnit jumna yuhna, ‘Jwiit túi jéihnit caá’, niij jenah joinitdih wá bohécan niit, páantjeh jéih encannit panihnit í jumát pínah niijná, Jesús á niijíp jî.

⁴⁰ Páant á niijichah joinit, biquína caan pebh jumnit fariseowá caandih nin pah í jwáub niij uábh joyóp jî:

—‘Jéih encannit panihnit’, niijná, ¿jwiitdih niij niit ma chájap? Jesúsdi h í niijíp jî.

⁴¹ —Jéih encannit panihnit ñi jumattidih ñi jéihyechah, yeebdih peéh chájat áta wihcan tagaa. Obohjeéhtih, jéih encannit panihnit jumna yuhna, ‘Diosdih jwí túi jéihna caá’, ñi niij jenah joyát jîib, yeebdih peéh chájat á jumbipna caá, Jesús queétdih á niijíp jî.

10

Ovejawādh en daonit

¹ Túttimah, biih naáwátjîh, bohéat túut niijná, nin pah Jesús cáacwādh á niij naáwáp jî: “Yoobōpdih yeebdih wá naóhna caá. Ded ovejawādh wáihyat júdu jēcdih waadacánjeh, jēc wihcapmant aab páud deini, ñuunní tiguaá á jumap.

² Obohjeéhtih, wáihyat júdu jēcdihjeh waadniboó áih ovejawādh en daoní yoobát á jumna caá. ³ Ovejawá mínah wáihyat júdadih á juyáchah, caán jēcdih wapni caandih á wát wáhibna caá. Páant á wátachah, queétdih en daoniboó íih wátna yoobó á ejechah, áih wéheatdih áih ovejawá ípî beh joiná caá. Pánih beh joinit, queét ájeéh ípî pée bac bejna caá. ⁴ Nihat áihwá í bac beedéchah ennit, queétdih á waóh bejna caá. Pánihna, á wéheatdih túi beh joiná, caandihjeh í túi pée bejna caá. ⁵ Obohjeéhtih, biih í jéihca naáhdih ípî pée bejcan caá. Bitá í wéheatdih joiná, ñuunnit, ípî jwei béjna caá”, Jesús á niijíp jî.

⁶ Jesús páant á niijichah yuhna, queét ít beh joicáp jî.

Ovejawādh en daonit naáwátidih Jesús á beh joyáat

⁷ Páant í beh joicátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah á jwáub niij naáwáp jî: “Yoobōpdih yeebdih wá naóhna caá. Ovejawādh wáihyat júdu jēc panihni tiguaá weém wá jumap. ⁸ Nihat wá játih júóhnit, ñuunnit panihnit, cáacwādh ít yee bohénap jî. Queét í wéhenachah yuhna, cáacwá, ovejawá panihnit, queétdih ít joyáh bojop jî. ⁹ Weémboó wáihyat júdu jēc panihni caá. Weemdi h jepahnit jēcdih waadnit panihnit í jumna caá. Pánihna, queét íguipna bejnit déejidih wá túi abna caá. Ovejawá úmcanjeh, íih wáihyat júdamant jumnitji wáica naáhwá jéemédih bac bejnit, jwáub waadnit, ípî túi jumna caá. Pánihat pah, wíih cáacwáboó wájeéh jumna, ípî úmcanjeh, wáica naáhwá panihnit, ded pah í náahatdih í bíbohna caá.

¹⁰ “Queét ñuunnitboó ovejawá panihnit Dioih cáacwādh mao yohodih í júóhna caá. Obohjeéhtih, búdí wéinit, yeó jáap jumát pah wájeéh í túi jumát pínah niijná, weémboó queét ovejawá panihnitdih bididih wá júúwáp jî. ¹¹ Weémboó ovejawá panihnitdih túi en daoní wá jumna caá. Ded ovejawādh túi en daoní caandih í mao yohat dée tobohat á jumachah yuhna, áih ovejawādh ápî en daó cádahcan caá. Pánihat dée pah queét íguipna bejnit déejidih wá túi ubat túut niijná, weémboó cáacwādh wá wan wáhibna caá. ¹² Obohjeéhtih, á maáih ovejawādh en daoniboó yoobōpdih á túi en daocán caá. Áihwá nihcah, jó ovejawādh jéemédih á júúwáchah enna, teo wáhniboó á en daonit ovejawādh á yoh jwei béjna caá. Á yoh jwei béjat túttimah, jó ovejawādh á tewechah enna, queét í jwei peét bejna caá. ¹³ Caán teo wáhniboó á jîib chájatdihjeh á bidna caá. Á maáih ovejawādh oican, queétdih á túi en daocán caá.

¹⁴⁻¹⁵ “Weém ovejawādh túi en daoní panihni tiguaá wá jumap. Wá íp weemdi h á túi jéihna caá. Weembát caandih wá túi jéihna caá. Páant wá ípdih wá túi jéihyat pah, wíih ovejawá panihnit weemdi hbut í túi jéihna caá. Wá íp weemdi h á jéihyat pah, weembát queétdih wá túi jéihna caá. Pánih jéihna, wá ípíeéh í túi jumát pínah niijná, queétdih wá wan wáhibna caá.* ¹⁶ Biih wáihyat júdu diitboó jumnit ovejawá panihnitbut wíihwá í jumbipna caá. Pánih jumnit, wá

* 10:14-15 Mt 11.27; Lc 10.22

* 10:16 Ef 2.11-22

* 10:16 Is 40.11; Ez 34; Lc 15.4-5; He 13.20

naawáchah, queébtut í joi póobipna caá. Pánih joinít, wíihwá bíicdih queébtut í jumbipna caá.* Pánihna, weemjéh nihát wíihwádih wá túi en daobípna caá.*

17 “Wíihwá Diosjeéh í jumat pínah ni-ijná, queétdih páant wá wan wúhat pínah, wá jwúb boo pud júwát pínahdihbut jéihnit, wá íip weemdíh á oina caá. 18 Ded á náahat pah weemdíh mao yohni pínah á wihcan caá. Wá náahat pahjeh weemdíh í mao yohbipna caá. Pánihna, wá náahat pahbut wá jwúb boo pud júohbipna caá. Páant wá íip weemdíh á chájat túutup jí”, Jesús á niijíp jí.

19 Páant á niijíchah joinít, queét jwí déewá bíic yoobó it jenah joicáp jí.

20 —Caán nemép jumni caá. Pánih jumna, á túi jenah joicán caá. ¿Dépanih tígaa caandih jwí jwúb joíh, páant muntih? dawá í míic niijíp jí.

21 Obohjeéhtih, bitaboó

—Nemép jumni nihna, páant áta niij naóhcan tagaa. Ded nemép jumni jéih encannijidihbut áta jéih enacan tagaa. Pánih chájna, nemép jumni nihcan caá, í míic niijíp jí.

Judiowá í maáta Jesúsdih í náahcat

22-23 Táttimah, mah noój láa, jwiit judiowá Jerusalén tútchidih bíih fiesta jwí jwúb chájap jí. Jon játih Dioih muudih cháj péanit, Diosdih í wéi wúhatjidih jwí náhnat yeó jáapna á jumap jí. Caán yeó jáapnadih Dioih muudih wáap lap numpboó Salomón á chájat túutit coahjidih Jesús á en jibip jí. 24 Caan cóahboó Jesús á jumachah enna, jwí maáta caandih ñuh péenda bojoinít, nin pah í niij wúbh joyóp jí.

—Maatápdih jwiitdih ma túi naóhcan caá. Pánihna, buu jwiitdih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios á wahni Cristo yoobát niit ma jumap? Jesúsdih í niijíp jí.

25 —Yeebdíh játih wáat naáwáp jí. Páant wá naáwáchah yuhna, weemdíh ní joíhcan jí. Wá íip ded pah weemdíh á wutachah joinít, á wépatjéh wápi chájna caá. Pánih chájna, weém Cristo yoobát wá jumatdih jéut tígaa wá chájap.

26 Páant wá jéutachah yuhna, bitáih ovejawá panihnit jumna, weémboodih ní joíhcan caá. 27 Ovejawá queétdih en daonidih í túi joyát pahjeh tih, wíihwá weemdíh í túi joiná caá. Queétdih wá jéihyechah, weemdíh í túi péena caá.

28 Páantjeh Diosjeéh queétdih wá túi jumat túutachah, iiguípna í bejcan niit. Pánihna, queétdih wá túi en dawáchah, bitaboó weemdíh í jéih dáuc wáican niit. 29 Wá íip, wíih cáacwádih weemdíh wáhni, nihátidih chah wépní caá á jumap.

Pánih jumna, wíihwádih á wapachah, bitaboó caandihbut í jéih dáuc wáican niit. 30 Weém wá íipjéh bíic pahjeh jwí jumna caá, Jesús á niijíp jí.

31 Páant á niijíchah joinít, jwí maátaboó caandih yohat túut niijná, jee dáhnadih í ubup jí. 32 Páant í chájachah ennit, Jesús queétdih nin pah á niij wúbh joyóp jí:

—Wá íip á wépatjéh dawá láa yeebdíh wá cháj jéutup yuh jí. ¿Dedé wá chájatjí júb tígaa weemdíh jee dáhnajéh ní yohih? á niijíp jí.

33 —Dios á wépatjéh ma cháj jéutatjí júb nihcan caá. Obohjeéhtih, meém cáacjeh jumna yuhna, ‘Diosjeh tígaa weém’, ma niij yee naáwát júb, meemdíh jee dáhnajéh jwí yoh mawíhna caá, queét í niij jepahap jí.*

34 —Obohjeéhtih, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah á niij daacáp tají: ‘Yeeb wá naáwát túutnitdih “weem pánihnit ní jumna caá”, wá niijíp he’, Dios á niij daacát túutup tají.* 35 Páant á niij daacátjí yoobópdih á jumatdih jwiit nihát jwí jéihna caá. ‘Yeení caá’, caán tóhíhdih jwí jéih niijcán caá. Dios naáwátidih jéihnitdih ‘Dios panihnit ní jumna caá’, á niij naáwáchah, yoobópdih caá. 36 Dios á náahat pah weemdíh nin baácboó á wáhap jí. Pánihna, ‘Weém Dios wúh caá’, wá niijíchah joinít, ¿dépanih tígaa weemdíh ‘Jesús Diosdih yéej naóhna caá á chájap’, nípi níj? 37 Wá íip á náahat pah wá chájach bácah, wá bohéatdih ‘Yoobópdih tígaa’, niijcát caá náahap. 38 Obohjeéhtih, wá íip á wépatjéh wá cháj jéutachah yuhna, ‘Caán Dios á wahni Cristo caá’, ní niij jenah joicán caá. Páant niij jenah joicán yuhna, wá cháj jéutatdih ‘Yoobópdih Dios á wépatjéh chájni caá’, niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joiná, weém wá íip bíicdih wá jumatdih ní túi jéihbipna caá, Jesús queétdih á niijíp jí.

39 Páant á niijíchah joí íjnit, queét chéneji í tewíhip yuh jí. Obohjeéhtih, í tewíhichah jéihnit, Jesús queétdih á jwei béc bejep jí.

40 Pánih bac bejniji Juan cáacwádih á daabánapij, Jordán muj conanaáboó jwiitdih á numah chúh bejep jí, páant muntih. Caanná juibínit, jwiitdih á numah jumap jí.* 41 Dawá cáacwá caanná caandih enedih ípi juibínap jí. Nin pah queét míicjeh í niijíp jí:

—Juan Dios á wépatjéh cháj jéutcan yuhna, ded pah Jesús á jumat pínahdih á naáwáchah, yoobópdih tají, í míic niijíp jí.

42 Páant niij jenah joinítjí dawá Jesúsdih í jepahap jí.

11

Lázaro

* 10:33 Lv 24.16 * 10:34 Sal 82.6 * 10:40 Jn 1.28

* 11:1-2 Lc 10.38-39

1-2 Lázaro, María, Marta queét biíc peihcannit, Betania táтчидиһ moon táјi. Queét yaádh i úd Lázaro biícдиһ iрi jumup jī.* Caánt María, Jesúh jitchanadiһ túi chej jumni macјih puohnit, miih waó yoócјih jop wionih pínah mit jumup táјi.* Biíc yeó jáap Lázaro búdi át wunup wut jī. 3 Á wunuchah, yad jeńéna yaádh Jesúsdih dooná it wahap táјi.

—Ma oini búdi wanna beé á chájap be, Maá, it niј náawát túatup táјi.

4 Pániһna, Lázaro á wanat doonadiһ joinit, Jesús jwiit á bohénitдиһ nin pah á niј náawáp jī:

—Lázaro wanna yuhna, á boobipna caá. Wanna, Dios á wépatдиһ jáutat pínahjeh caá. Páant á wépatдиһ jáutnit, á wúuh wá jumatдиһ, wépi wá jumatдиһbut cáacwádiһ á jáutbipna caá, á niijíp jī.

5 Lázarodih, yad jeńéna yaádhдиһbut Jesús búdi á oyop jī. 6 Pániһna, Lázaro á wanat doonadiһ joiná yuhna, caán yuapbit bóo táтчидиһ Jesús chéne yeó jáap jwiitдиһ á numah jum jwahup jī. 7 Túttimah, Jesús jwiitдиһ nin pah á niijíp jī:

—Chóbe Judea baáboó, Lázarowá i jumni táтчina, jwí jwáub bejjih, á niijíp jī.

8 —Bohéni, jwinah bóonajeh tibeé, jwí maáta meemdiһ jee dáhnajih i yoh mawihip be. ¿Dépanihna buu ma jwáub bejjih, páant mantih? jwí niijíp jī.

9 Páant jwí niijichah joinit, caandih i mao jwahcat pínahdiһ naóhna, biih náawátјih jwiitдиһ nin pah á niј jéhya náawáp jī:

—Búdi ni jenah joicá bojó. Biic yeó jáapдиһ doce horajeh caá á baabáp. Páant á baabáchah, jwí túi enna caá. Pániһna, yeó jáap jibna, jwí buugán caá. 10 Chei jibna, baabcáh, jwípi buugná caá, Jesús á niijíp jī.

Páant niijná, nin pah niijná át chájap jī: “Buu wá ip ded pah á chájat túatadiһ wá cháj beedá jwahcan caá. Páant weemdiһ á chájat túatadiһ jwdh jwahuchah, weemdiһ i jéih mao jwahcan caá”, niijná át chájap jī.

11 Páant niј péanit, jwiitдиһ nin pah á jwáub niijíp jī, páant mantih:

—Jwí chéen Lázaro, ūona caá an chájapna caá. Páant á ūwuchah, weém caandih wucudih wá juibíipna caá, jwiitдиһ á niijíp jī.

12 —Caán láa bácah, Maá, ūona, á túi boobipna caá, jwí niijíp jī.

13 Páant jwí niј jenah joyóchah yuhna, Jesús “Ūona caá an chájapna caá”, niijná “Muájah bejna beé”, niijná át chájap jī. 14 Páant jwí niј jenah joyádiһ jéihnit, Jesús jwiitдиһ nin pah yoobópdih á niijíp jī:

—Lázaro jáantjeh á wunup be. 15 Wá wihcah, caán á wunuchah, wá wéna caá. Buu bejnit, ded pah wá chájat pínahdiһ enna, weemdiһ chah ni túi jenah joibíipna caá. Pániһna, chóbe tí bácah, caandih i yohopjina enedih jwí bejjih, á niijíp jī.

16 Páant á niijichah joinit, Tomás, waláhni jwí niijni, nin pah jwiitдиһ á niijíp jī:

—Chóbe jwiitbut ájeéh jwí en péejih. Caandih maona, jwiitдиһbut i mawa naáh, á niijíp jī. Páant á niijichah joinit, biícдиһ jwí bejep jī.

Jesús cáacwádiһ jwáub booni á jumat

17 Jwiit Jesúsjeéh Betania táтчina jwí juibiat pínah játiһ, Lázaroih bácahјidih jeé iitboó itat yohop táјi. Biícјih bóo téhya yeó jáap játiһ átat wunup táјi. 18 Betania táтчi Jerusalén táтчi pebhjeh, biic hora tacдиһ bejat á jumup jī. 19 Páant pebhjeh á jumuchah, dawá jwí déewá María, Marta i úddih i jgahat yayáat tút niijná, i pehna it juibinap táјi. 20 Jwí juibiat doonadiһ joinit, muumánt bac jóohnit, Marta Jesúsdih jwááadiһ mi juyáp jī. Obohjeéhtih, yad jupu muú diitboó mit jum jwahup táјi.

21 Pániһna, Jesúsdih jwááhnit, Marta nin pah caandih mi niijíp jī:

—Maá, ninboó meém ma jumuchah, wá úd áta wuncan tagaá. 22 Obohjeéhtih, ded pah ma úbúchah, Dios á jepahat pínahdiһ weém wá jéihna caá, mi niijíp jī.

23 —Ma úd á boo pud jóohbipna caá, Jesús á niijíp jī.

24 —Páant tih, Maá, caán péeni yeó jáap, nihat cáacwá i boo pud jóohni yeó jáapдиһ,* wá údbut á jwáub boo pud jáuwát pínahdiһ wá jéihna caá, mi niijíp jī.

25 —Weemjéh wannidih wá jéih jwáub boona caá. Ded weemdiһ jepahni wanna yuhna, á jwáub boo pud jóohbipna caá. 26 Ded báadhnibut weemdiһ jepahni, iiguipna á bejcan niit. ¿Caandih ma jenah joí niit? Martadiһ Jesús á niijíp jī.*

27 —Maá, meém Cristo Dios wúuh ma jumatдиһ wá túi jéihna caá. Nin baáboó meemdiһ á wahatјidihbut wá jéihna caá, Marta mi niј jepahap jī.

Jesús á juáht

28 Páant Marta caandih niј péanit, Mariadiһ náawádiһ mi jwáub bejep jī. Pániһ jwáub bejnit, mi jwandih mit juibí jéyé náawáp wut jī.

—Bohéni át jui tábeé. ‘Mi jáuwá naáh’, meemdiһ á niijná beé, mit niijíp wut jī.

29 Páant mi niijichah joinit, María waicanjeh Jesúsdih jwááadiһ mit bac jáuwáp táјi. 30 Marta mi jwáub bejat túttimah, táтчiboó waadcan, caanjјhch jwí páfap jī. 31 Jwí déewá, Mariajeéh jumnit, wépép mi

* 11:1-2 Jn 12:3 * 11:24 Dn 12:2 * 11:26 Ro 6.4-5; Col 2.12; 3.1

bac bejattidh ennit, “Mi úuddih yohopjiboó juúúdiđ bejna caá mi chājap”, it nių jengah joyóp tajĭ. Páant nių jengah joinít, caántdih it pée juúwáp tajĭ.

³² Jwĭ pebhna jwinít, Jesúsdiđ enna, ā pebh Maria baácboó mi páah yoh űajap jĭ. Pániđ páah yoh űajnit, caandih nin pah mi niųjĭp jĭ:

—Maá, ninboó meém ma jumuchah, wā úud āta wuncan tagaá, mi nių jwĭ naáwáp jĭ.

³³ Páant mi jwĭ naáwáchah ennit, mi jeéh péenit jwĭ déewā ĩ juúúatdihbut ennit, Jesús búdí ā jġahap jĭ. ³⁴ Pániđ jġahnit, Jesús queétdih nin pah ā nių úúbh joyóp jĭ:

—**¿Dee tibeé caandih űi yoh?** ā niųjĭp jĭ.

—Maá, caandih jwĭ yohopjiboó ma en juúwá, ĩ nių jepahap jĭ.

³⁵ Pániđ jġahnit, Jesúsbut ā juúúp jĭ. ³⁶ Páant Jesús ā juúúchah ennit, mi jeéh péenit jwĭ déewā nin pah queétdih ĩ míc niųjĭp jĭ:

—Jesús Lázarodih búdí āt oi tagaá, ĩ míc niųjĭp jĭ.

³⁷ Obohjeéhtih, bita caanjĭđ jumnit nin pah queétdih ĩ míc niųjĭp jĭ:

—¿Dépanih tigaá jéih encannidih ā jéih booana yuhna, Lázaroji ā wunat pínah jātih, caandih āt jéih booaji caá? ĩ niųjĭp jĭ.

Lázaro ĩ yohnjidiđ Jesús ā booaat

³⁸ Páant ĩ nių míc wéheat pónih, Jesús búdí ā jwúub jġahachah, Lázarodih ĩ yohopjiboó jwúútdih ĩ numah juúúbinap jĭ. Caán úútdih búdí jee dáđđih ĩt nemep tajĭ. ³⁹ Páant ĩ nematjidiđ ennit, Jesús queétdih nin pah ā niųjĭp jĭ:

—**Can jeé júddih űi pátú dodhdoó,** ā niųjĭp jĭ.

—Maá, biúcjĭđ bóo téihya yeó jáap jātih ā wunuchah, jwĭ yohop be. Pániđna, buu āih bácah an wĭjĭna nacaá buca, Marta mi niųjĭp jĭ.

⁴⁰ —**Wā naáwátjidiđ ma túi náhninaá. Dios ā wépatdih ma enat pínahdiđ meemđih wáát naóhna beé,** caántdih ā niųjĭp jĭ.

⁴¹ Páant caántdih ā nių péanachah, queét jeé júddih ĩ pátú dodhdop jĭ. ĩ pátú dodh péanachah, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdiđ nin pah ā nių úúbhup jĭ:

—**Weemđih ma joyátji táina caá, Paá.**

⁴² **Wā úúbat pah ma joyátđih wā jéihna caá. Pániđna, weemđih ma wahatjidiđ nit jumnit ĩ jéihyat pínah niųjĭná, buu meemđih páant wā nių úúbhna caá,** Jesús ā niųjĭp jĭ.

⁴³ Páant nių úúbh péanit, Jesús nin pah ā nių wép ejep jĭ:

—**¡Lázaro, ma bac juúwá!** ā niųjĭp jĭ.

⁴⁴ Jesús páant ā nių ejechahjeh, Lázaro ĩ yohnji yuhna, jeé ítmant ā bac juúwáp jĭ. Pániđ bac juúúhna, āih bácah, āih wao dáđđihbut yéguéh chóo tópjĭđ ĩ pinatji pahjeh ā duo bac juúwáp jĭ.

Páant ā bac juúwáchah, Jesús queétdih nin pah ā niųjĭp jĭ:

—**Caandih űi pinatji yéguéh chóo tópnadiđ űi wataá,** ā niųjĭp jĭ. Páant ā niųjĭchah joinít, ĩ pinatji tópnadiđ Lázarodih ĩ watap jĭ.

Jesúsdiđ ĩ tewat pínahdiđ ĩ míc wéheat (Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Páant Lázarodih ā booaachah ennit, Maria pebh jwinítji dawá jwĭ déewā, Jesúsdiđ ĩ jepahap jĭ.

⁴⁶ Obohjeéhtih, biquína jepahcannitboó fariseowā pebhna juúúbinít, ded pah Jesús ā chājatjidiđ ĩt naáwáp wat jĭ. ⁴⁷⁻⁴⁸ Pániđna, sacerdotewā ĩ maata, fariseowā, bita jwĭ maata biúcdih míc wáacnit, queétdih nin pah ĩt nių míc wéhenap wat jĭ:

—Jesús dawá láa Dios ā wépatjĭđ ā chāj jwúúta caá. Pániđna, ‘Páant ma chājca bojó’, jwĭ niųjĭcáđ, nihat cáacwā ájeéh ĩ bejbipna caá. Páant dawá biúcdih ĩ jumuchah ennit, Jesúsdiđ maāđ ĩ waadaát pínahdiđ jengah joinít, Romadiđ moón ĩ maata ‘Jwúútdih yohna caá ĩ chājap’, niųjĭnit, jwúúit judiowāboodih ĩ péeh chājbipna caá. Pániđ péeh chājnit, Diođđ muúđđih ĩ yohat pínah niųjĭná, fih soldadowáđih ĩ wahbipna caá. Jwúúđ baácdihbut ĩ dáuc wáibipna caá. Pániđna, ¿buu ded pah tigaá jwĭ chājbi? ĩt míc niųjĭp wat jĭ.

⁴⁹ Páant ĩ niųjĭchah yuhna, biúc ĩjeéh jumni, caán jópchđđ sacerdotewā ĩ maāđ yooabát Caifás wat jumni, queétdih nin pah āt nių naáwáp wat jĭ:

—Wā déewāá, weemđih űi joi jwáhuá. Páant nių míc wéhana, yeéb űi túi jéihcan caá. ⁵⁰ Nihat jwúúit judiowā jwĭ túi jumat pínahdiđ biúc cáac ā wun wáuhachah, ā túibipna caá. Ā wun wáuhachah, jwúúit nihatdih Romadiđ moón ĩ maata ĩ yoh beedábipna caá. Caandih yeéb űi túi beh joi jwáuhcan caá, Caifás āt niųjĭp wat jĭ.

⁵¹ Páant nių naóhna, ā jengah joyátđih niųjĭná āt chājcap wat jĭ. Sacerdotewā ĩ maāđ yooabát ā jumuchah, jwĭ déewā ĩ túi jumat pínah niųjĭná, Jesús ā wun wáuhat pínahdiđ Diosboó Caifásdiđ āt naáwát túúúp wat jĭ. ⁵² Obohjeéhtih, páníđ wunna, jwúúit judiowáđđihjeh pohba āt wun wáuhap tajĭ. Nihat baácdih moón Dios ā weh pínah biúc weh pah jwĭ jumat pínah niųjĭná, jwĭ yéjeat jĭib Jesús āt wun wáuhap tajĭ. ⁵³ Páant Caifás ā niųjĭchah joinít, caán yeó jáapjeh “¿Jesúsdiđ ded pah tigaá jwĭ mao yohbi?” queét ĩt nių míc wéhe jwúúhip tajĭ.

⁵⁴ Pániđna, caandih ĩ mao yohíhatdih jéihnit, Jesús dahwani tútchinadiđ jibidiđ ā bejĭhcap jĭ. Tútchi wihcapboó bejnit, caán pehbbit Efraín wát jumni baini tútchibitna jwúútdih ā numah juúúbinap jĭ. Pániđ juúúbinít, caanjĭđ jwĭ jum jwahup jĭ.

⁵⁵ Caán láa jwiít judiowā jwīpī wēini Pas-cua yeó jáapna pínah bahniyeh ā judhdap jī. Moisés ā naoh yapaatji pah, Diosdih jwī weñat pínah jātih túi míc amohat āpī náahap jī, Dios ā enechah, yéejat wihcannit jwī jumat pínah niijná. Pánihna, caandih chājat túut niijná, dawá jwī déewā nihāt tātchinadih moón Jerusalén tātchina it aab béjep tajī. ⁵⁶ Caán tātchina juibínit, queét Jesúsdih bidna itih chājav ta yah jī. Pánih bidna, Dioih maudih jumnit, queétjeh nin pah it niij míc wéhenap wat jī:

—¿Pascua yeó jáapnadih Jesús enedih ā juóhca naniút? ñi jenah joyóchah, it niijip wat jī.

⁵⁷ Sacerdotewā ī maáta, fariseowābut jātih nin pah cáacwādiht itāt niij wutap wat jī: “Jesús dedboó ā jumāt doonádiht jointit, jwiítidih ñi naáwá”, itāt niijip wat jī. Caandih tewat túut niijná, páant it niijip wat jī.

12

Jesúh jitchanadih María miñ chej jumniyih mi puhwat

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Pascua yeó jáapna pínah seis yeó jáap ā judhdachah, Efrain tātchimant Betania tātchina Jesús jwiítidih ā numah jwáub juibínap jī. Caanná juibínit, Lázaro wanniji, Jesús ā boonáih muuná jwī juibínap jī. ² Páant jwī juibínachah, jwī jeemát pínahdih ī chāj wáhp jī. Pánihna, Lázaro, Jesús, jwiít biícdiht jeemát cáagat naadiht jwī laj páuda bojop jī. Páant jwī laj páuda bojochah, Marta jwiítidih jeemát mi cáagat jī. ³ Mariaboó nardo wāt jumni chej jumni quiítidih, biíc kilo tac yoób ub juóhniht, Jesúh jitchanadih mi puhwap jī. Puohnit, miñ waó yoócjīh mi jōp wiwip jī.* Páant mi puhwat tättimah, caán nihāt muú á túi chej jum chéyah bejep jī. ⁴ Páant mi chājachah ennit, jwiít biícdiht jumni Judas Iscariote wāt jumniaboó, Jesúsdiht enihcannitdih duó wáini pínah, nin pah ā niijip jī:

⁵ —¿Dépanih tigaá nint caan mácdih mi bíbohna yuhna, mit jīb chāj wāhcan? Caandih jīb chājna nihna, biíc jōpchi tewat pah bóo mita jīb teo tagaá. Pánihna, caán dineroyih moh yéejnitdih jwīta jéih teo wáac tagaá, ā niijip jī.

⁶ Obohjeéhtih, Judasboó moh yéejnitdih teo wáaquhcan, caanjéh dinerodih náahna, nih yáana, páant át niijip jī. Caán jwīih dinerodih en daoní jumna yuhna, biquí láana āpī numáup tajī.

⁷ Páant ā niijíchah jointit, Jesús nin pah ā niijip jī:

—Caántdih páant ma niijca bojoo. Mi ámhniy chej jumniyih wíh bácahdih ī yohat pínah jātih ñáñat dée pah weemdiht

páant mi puohna caá. ⁸ Moh yéejnitboó páantjeh ñijeéh ī jumbiyna caá. Páant ī jumachah, débólih wáhihna, queétdih ñi jéih wáhna caá.* Obohjeéhtih, weemboó ñijeéh maatápdih wá jumcan niit, ā niijip jī.

Sacerdotewā ī maáta Lázarodihbut ī mao yohíhat

⁹ Jesús biícdiht Betania tātchiboó jwī jumachah, dawá jwī déewā caandih enedih it juúwáp tajī. Obohjeéhtih, caandihjeh pohba nihcan, ā boonáiji Lázarodihbut enedih juóhna it chājav tajī. ¹⁰ Páant enedih ī juibínachah jéihnit, sacerdotewā ī maáta Lázarodihbut it mao yohíhip jī. ¹¹ Lázaro wannijidih ā booaat doonádiht jointit, dawá jwī déewā Jesúsdiht it jepahap tajī. Pánih jepahnit, sacerdotewā ī bohéatboodih it cádahap tajī. Páant ī cádahachah ennit, sacerdotewā ī maátaboó íj yapnit, Lázarodihbut itih mao yohíhip ta yah jī.

Jesúswā Jerusalénna ī waadát

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.26-40)

¹² Jwī juibíni daanimant bóo yeó jáapdiht dawá cáacwā Jerusalén tātchina juibínitji jwī juibíat pínah doonádiht itāt joyóp tajī. ¹³ Pánih jointitji táam nuonadiht bóodnit, Jesúsdiht ī ub jwááh dei juúwáp jī. Pánih jwááh dei juóhniht, nin pah ī niij wēi ñaacáp jī:

—¿Diosdih jwī wēi naóh jīh! ¡Hosana, nin Dios ā wahni jwiít judiowādiht teo wáacni pínah á túi jumá naáh! ¡Nin jwī Maáh yoobát tigaá! queét ī niij wēi ñaacáp jī.*

¹⁴ Burrodih bid junít, Jesús caanjih ā chūudap jī. Pánih chūudna, Dios naáwátdih naóh yapaniji ā daacátji pahjeh ā yapap jī.

¹⁵ “Jerusalén tātchidih moón, ñi umca bojóo. Eneé, ñi Maáh burro wáuhjih chūudnit, ā juóhna caá”, át niij daacáp tajī. (Zac 9.9)

¹⁶ Obohjeéhtih, ‘Caán ā daacátji Jesúsdiht niijná caá át chājav’, jwiít ā bohénit jwī niij jéih jwuhcap jī. Pánih jéihcan yuhna, jeáboó Jesús ā púuh laab béjat tättimah, ā daacátjidih náhnit, jwī beh joyóp jī. Pánih beh jointit, “Dios naáwátdih ā daacátji biíc yoobó Jesúsdiht ā yapap jī”, niij jenah jointit, jwī yoób jéihyep jī.

¹⁷ Jesús ā ezechah, Lázaroih bácahdih ī yohatji ítmant báadhni ā bac juúwáchah ennitjiboó bitadiht it naáwáp tajī. ¹⁸ Caán doonádiht jointitji dawá cáacwā Jesúsdiht ī jwááh juúwáp jī. ¹⁹ Páant dawá ī bejehach ennit, fariseowā queétjeh nin pah it míc niijip wat jī:

—¿Eneé buca! Nihat Jesúhwā mícjeh buu jumna caá ī chājav. Queétdih jwī naáwáchah yuhna, ī joicán caá. Pánihna, ded pah

* 12:3 Lc 7.37-38

* 12:8 Dt 15.11

* 12:13 Sal 118.25-26

queétdih jwí jéih chāwácan caá, ít míic niijíp wut jī.

Biquína griegowā Jesúsdih ī bidat

²⁰ Fiesta yeó jāpnadhí Diosdih weñedih jéohnitjeéh, biquína griegowābut ít juyúp tajī. ²¹ Pánih jwinít, jwíjeéh jumni Felipe pebhna queét ít juyúp tajī. Felipeboó Galilea baácdih jumni Betsaida wāt jumni tátchidih bóo ā jumúp jī. Caan pébh jwinít, nin pah caandíh ít niijíp wut jī:

—Jwiít Jesúsdih jwí eníhna caá, ít niijíp wut jī.

²² Páant ī niijíchah joinít, Felipe Andrésdih naáwádih át bejep wut jī. Queét chénat pah Jesúsdih naáwádih ī juyúp jī. ²³ Páant ī naáwáchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Weém nihát cáacwā úud jeñé wā wunat pínah, wā boo pud jūúwát pínah, jeáboó wā jwáub bejat pínahbut bahniéh ā jwdhna caá. ²⁴ Nin naáwátjīh yeebdíh wā bohébična caá. Pácahi tíibdíh jwí momat túttimah, áih japih bóo chóo ā moopáh bejna caá. Páant ā moopóchah, áih díimant bóo tíib ápi chíih jéohna caá. Pánih chíih, behna, dawá ā quehna caá. Obohjeéhtih, caán tíib moópcan, áta chíihcan tagaá. Chíihcan, caanjéh áta jum tagaá. Pánihat pah, weémboó wunna, wā boo pud jūúwát túttimah, dawá cáacwádih Diosjeéh wā túi jumat tútbična caá. Obohjeéhtih, wancan, weemjéh wáta jum tagaá.* ²⁵ Det ī weñat pínahdihjeh jenah joiná, Dios ā weñat pínahboodih chájihcan, iiguípna ī bejbipna caá. Obohjeéhtih, det ī weñat pínahdih joyáh bojnit, Diosdih túi jepahna, páantjeh ájeéh ī túi jumbipna caá.* ²⁶ Det weemdíh teo wáhnit jumíhna, wā naáwátdih túi joyát caá náahap. Pánih chájna, queétdih wájeéh ī jumbipna caá. Pánihna, queét weemdíh teo wáhnitdíh búdi oina, wā ípbut ájeéh ā túi jumat tútbična caá, Jesús ā niijíp jī.

Jesús ā wunat pínahdih ā naáwát

²⁷ “Buu búdi wā jīgahna caá. ¿Wā ípdiéh ded pah tigaá wā niijbí? ‘Paá, weemdíh yeejép ā yapca bojo naáh’, ¿wáta niij tániít? Caandíh páant wā niij úubhcan caá. Yeejép yapnit, wunat túut niijná, nin baáboó wā jūúwáp jī. Pánihna, buu weemdíh chah yeejép buwat ā jumbipna caá. ²⁸ Paá, buu ded pah wépní ma jumatdih cáacwádih ma jéihyanaá”, Diosdih ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, jeámant Dios nin pah áí niijíp jī:

—Wā wépatdih queétdih wáát jéutap be. Pánihna, wā jwáub jéutbipna caá, páant muntih, ā niijíp jī.

²⁹ Páant ā niijíchah joiná, dawá caanjíh joi náhnit, ī joi wáhi bejep jī. Pánih joi wáhi bejnit, nin pah ī niijíp jī:

—Énoh níit páant yáani, biquína ī niijíp jī.

—Ángel Jesúsdih naóhna caá ā chájap, bita ī niijíp jī.

³⁰ Queét páant ī niijíchah joinít, Jesúsboó nin pah ā niijíp jī:

—Jeámant wéheni wíih pínah nihcan, weém Dios ā wahni wā jumatdih yeéb ní jéihyat pínah niijná, páant áí niijíp be. ³¹ Buu nin baácdih moón yeejép wā ī yeej chájat jíb wā íp queétdih ā peéh chájbična caá. Queétdih wutni nemépwā ī maáhdihbut ā yohbipna caá. ³² Weemdíh cruzboó péoh dodhnit ī mawachah, dawá cáacwā wíhwā pínah wā chájbična caá, Jesús ā niijíp jī.

³³ Páant niijná, ded pah ā wunat pínahdih Jesús cáacwádih naóhna át chájap tajī. ³⁴ Páant ā niijíchah joinít, cáacwáboó caandíh nin pah ī niij úubh joyóp jī:

—Dios naáwátdih daácnitji nin pah ít niij daacáp tajī: ‘Dios ā wahni Cristo páantjeh ā jumbipna caá’, ít niij daacáp tajī.* ¿Páant ī niij daacáchah, meém nihát cáacwā úud jeñé, Dios ā wáhnidih dépanihna pohba cruzboó ī péoh dodh mao yohcan níit? ¿Meém Dios ā wahni nihcan níit? ī niijíp jī.

³⁵ Páant ī niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

—Weémboó baabát panihni ded pah wā íp ā jumatdih yeebdíh wā jéihyana caá. Obohjeéhtih, maátcanbitjeh níjeéh wā jumbipna caá. Pánihna, túi jumat túut niijná, yeebdíh wā bohéatjídih ní quíib buudcá bojoó. Ded dupánaphoó jib bejni dedboó ā bejat pínahdih ā en juicán caá. ³⁶ Pánihna, weém baabát panihni wā jumuchah, buu wā bejat pínah játiéh weemdíh ní jepahaá. Pánih jepahna, baabátboó jumnit panihnit wíhwā ní jumbipna caá, ā niijíp jī.

Páant niij naóh péanit, jwítdih ā numah bac bejep jī. Pánih bac bejnit, queétdih ā jwei béjep jī.

Judíowā Jesúsdih ī náahcat

³⁷ Dawá láa Dios ā wépatjéh Jesús queétdih ā cháj jéutachah yuhna, dawá jwí déewā caandíh ī jóihcap jī. ³⁸ Dios naáwátdih naóh yapani Isaiás ā naáwátji pahjeh queét ī chájap jī. Nin pah át niij daacáp tajī:

“Maá, ma naáwátdih wā bohénachah yuhna, cáacwā ī jóihcan caá. Ma wépatjéh queétdih wā cháj jéutachah yuhna,

* 12:24 Mt 10:38; 16:24; Mr 8:34; Lc 9:23 * 12:25 Mt 10:39; 16:25; Mr 8:35; Lc 9:24; 17:33 * 12:34 Sal 110:4; Is 9:7;

‘Caán naáwát yoobópdih nihcan caá’,
í níj jengah joiná caá’, Isaías át níj
daacáp tajī. (Is 53.1)

³⁹ Páant í joíhcat ennit, Dios queétdih á
jéihyat tútcan caá. Caandíhbut Isaías nin
pah át níj daacáp tajī:

⁴⁰ “Jéih encannit panihnit Dios queétdih
át chājap wut jī. Pánih chājnit, á
naáwátdih queétdih át jéihyat tútcap
wut jī. Pánihna, á wēp chāj júattdih
enna yuhna, í beh encan caá. Á
bohéátdih joiná yuhna, í beh joicán
caá. Á bohéátdih jéihna nihna, í yéj
chājatdih íta cádahji tagaá. Páant í
cádahchah, queétdih Dios áta túi ubji
tagaá”, Isaías át níj daacáp tajī. (Is
6.10)

⁴¹ Páant níj daácna, Isaías Cristo á wēpat,
búdí á yeh ígátdihbut enniji jumna, ded pah
Cristo á yapat pínahdih naóh daácna át chājap
wut jī.

⁴² Obohjeéhtih, dawá cáacwā, biquína
jwí maátabut “Caán Dios á wahni Cristo
yoobát caá”, Jesúsdih ít níj jengah joyóp
tajī. Páant níj jengah joiná yuhna, queét
fariseowádhíh umna, bita “Jesúsjeéh wā
waadáp be”, ít níj naáwíhcap wut jī. Páant
í naáwáchah nihna, jwí múc wáacat munná
fariseowáboó queétdih íta waadát tútjican
tagaá. ⁴³ Queétdih Dios á wēi naáwátdih
náahna yuhna, cáacwāboó í weñátdih chah
ít bidip wut jī. Pánihna, queét “Weém Jesúhíh
caá”, bitadih ít níj naáwíhcap wut jī.

*Jesús á naáwátdih í joíhcat jīb peéh chājat
ájumat*

⁴⁴ Túttimah, Jesús cáacwádhíh nin pah
tubit á níj náac naáwáp jī: “**Ded weemdhíh
jepahni weemdhíhjuh pohba jepahna á
chājcan caá. Weemdhíh wahnidihbut
á jepahna caá.** ⁴⁵ **Ded weemdhíh enni
weemdhíh wahnidihbut á enna caá.** ⁴⁶ **Ded
dapánapboó jumnihi, weemdhíh jepahna,
baabát panihpboó á jwáub jumat pínah
niijná, weém baabát panihni nin baacóó
wá júáwáp jī.** ⁴⁷ **Obohjeéhtih, ded wā
naáwátdih joiná yuhna, á jepahcah,
weémboó wā peéh chājcan níit. Nin
baácđih moón weemdhíh jepahcannitdih
peéh chājadhíh júóhna wā chājcan jī.
Obohjeéhtih, iiguípna bejnit déedih túi
ubat tút niijná, wā júáwáp jī.** ⁴⁸ **Ded
weemdhíh náahcanni, wā naáwátdihbut
joíhcanndih peéh chājat á jumbipna
caá. Wā naáwátdih í joíhcatji jīb péeni
yeó jáapdhíh wā ípboó queétdih á peéh
chājbipna caá.** ⁴⁹ **Weém wā jengah joyátjuh
yeebdhíh náohna wā chājcan caá. Wā íp
weemdhíh wahniboó ded pah wā naáwát
pínahdih á naáwát túttna caá. Pánihna,
wā naáwátboó á naáwátjuh tígaa.** ⁵⁰ **Ded
á naáwátdih joí waadána, wā ípjeéh**

**páantjuh á túi jumbipna caá. Pánihna, wā
íp á naáwát túattdihjuh tígaa, yeebdhíh
wā naáwáp”,** Jesús queétdih á níjip jī.

13

Jesús á bohénitíh jítchanadhíh á chocat

¹ Pascua yeó jáapna pínah játíhbit, Jesús
nin baácđih cádahnit, á íp pehbboó á be-
jat pínah bahni á judhdátdih átát jéihyep
tajī. Áihwā nin baácđih moondih búdí oina,
queétdih á oi cádahcap jī. Pánihna, á oyatdih
júatna, áihwádhíh á wān wáhap jī.

² Caan chéi Jesús jwiítdih á numah
jeéméchah, Jesúsdih enihcannitdih á naáwát
pínah niijná, Judas, Simón Iscariote
wááhdih nemépboó át waad dée tajī. ³ Dios
pebhmant á júáwátjidih, á jwáub péuh laab
béjat pínahdihbut Jesús átát jéihyep tajī. Á íp
caandíh chah maáh á waadát pínahdihbut
átát jéihyep tajī. ⁴ Pánih jéihna, jwíjeéh
jeémp lajniji náh níhñit, áih yégueh jih bóo
chóodih too dūgnit, jōp wiwat pínah yégueh
chóojíh cháhliit yoób á chéwep jī. ⁵ Chéo
péanit, pamapdhíh mah puoh yacnit, jwíh
jítchanadhíh á choc jwíhip jī. Pánih chocnit, á
chéo búadhi chíojíh jwíh jítchanadhíh á jōp
wiwip jī.

⁶ Pánihna, biquínadhíh choc péa bejnit,
Simón Pedro pebhna á jwíbinap jī. Áih
jítchanadhíh chocat tút á chājachahjuh,
Pedroboó caandíh nin pah á níjip jī:

—¿Maá, wíh jítchanadhíh chocodih júóh níit
ma chājap? á níjip jī.

⁷ —**Weém butéh yeebdhíh ded pah wā
chocatdih ma jéih jwahcan yuhna,
túttimah ma jéihbipna caá,** Jesús caandíh á
níjip jī.

⁸ —Obohjeéhtih, wíh jítchanadhíh meemdhíh
wā chocat tútcan caá, Pedro á níjip jī.

—**Meemdhíh wā chocchah, wíh ma nih-
can níit,** Jesús caandíh á níjip jī.

⁹ —Pánihna, Maá, wíh jítchanadhíhjuh nih-
can, wíh téihyanadhíh, wíh wao dáhdihbut
ma chocoó bácah, Pedro á níjip jī.

¹⁰ —**Ded jéehna, nihát áih bácahdih á
túi chocna caá. Caandíh chéne jwáub
chocat á náahcan caá. Áih jítchanadhíhjuh
chocat caá náahap. Pánihna, yeéboó
jéehnit panihnit ní jumuchah yuhna,
bíic níjeéh jumni jéehcanni panihni á
yéjatdih cádahcanni á jumna caá,** Jesús
Pedrodih á níjip jī.

¹¹ Páant niijná, Jesús caandíh enihcannitdih
duó wáini pínahdih jéihñit, jwiítdih páant át
níjip tajī.

¹² Jwíh jítchanadhíh choc péanit, áih yégueh
chóodih jwáub duonit, á lajappina á jwáub júi
lajap jī, páant muntih. Pánih jwáub júi lajnit,
nin pah jwiítdih á níj naáwáp jī:

—¿Butéh yeebdhíh wā chocatjidih ní jéih
níit? ¹³ **Yeéb weemdhíh ‘Bohéni’, niijná,**

‘Maá’, niijná, yoobópdih niij tígáá ñi chájap. Weém yeebdíh bohéni, ñi Maáh yoobát tígáá. ¹⁴ Páant yeebdíh bohéni, ñi Maáh jumna yuhna, teo wáhnit ípí chájat pah ñíih jítchanadih wá chocna beé. Páant wá chájachah enniti jumna, yeebbát ñíih jítchanadih míic chocat caá náahap. ¹⁵ Ded pah ñijeéh jumnitdih ñi teo wáacat pínahdih butéh wá júatup be. Pániha, yeebdíh ded pah wá chájatji pah yeebbát bíic yoobó ñi chájáa.* ¹⁶ Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Ded teo wáhniboó á maáh chah nihcan caá. Ded á wáhniboó caandíh wáhní chah nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb chah jumna yuhna, yeebdíh teo wáhní pah ñíih jítchanadih yeebdíh wá choc wáhap be. Pániha, wá chájatjidih enniti bíic yoobó ñi chájáa. ¹⁷ Páant wá watatdih jéihnit, chájna, búdí ñi wéibipna caá.

¹⁸ “Obohjeéhtih, yeéb nihatdih páant wá niicán caá. Det wá ñionitdih wá túi jéihna caá. Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátji bíic yoobó á yapbipna caá. ‘Wájeéh jeémpnijeh tígáá weemdíh yeejéy á chájipna caá’, ít niij daacáp tají.* ¹⁹ Páant á chájat pínah játih yeebdíh naóhna caá wá chájap, páant á yapat táttimah, ‘Caán Jesús, Dios á wáhní Cristo ta tígáá’, ñi niij jéihyat pínah niijná. ²⁰ Nindíhbat yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Wá wáhnidih ded túi wéi jwááhni, weemdíhbat á túi wéi jwááhna caá. Pánih weemdíh wéi jwááhni, weemdíh wáhnijidihbat á wéi jwááhna caá”, Jesús jwiítidih á niijíp jí.*

Judas á duó wáyat pínahdih Jesús á naáwát (Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Páant niij péanit, Jesús búdí á jígahap jí. Pánih jígahnit, jwiítidih nin pah á niijíp jí:

—Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Bíic ñi cáthí jumni weemdíh eníhcannitdih á duó wáibipna caá, á niijíp jí.

²² Páant á niijíchah joinit, caandíh júetni pínahdih jéihcan, jwiítjeh jwí míic en íjáhanap jí. ²³ Weém, Jesús búdí á oiniboó caandíh wá dodh jáah lajap jí. ²⁴ Pániha, Simón Pedro weemdíh áih téhyajíh jenah júetit, nin pah á niijíp jí:

—Caandíh ma wáhb joi eneé dedna tígáá caandíh duó wáini pínah, weemdíh á niijíp jí.

²⁵ Páant á niijíchah joinit, weémboó Jesúsdih jwáwb dodh jáah lajnit, caandíh nin pah wá niij wáhb joyóp jí:

—¿Maá, deddih niij tígáá ma cháj? wá niijíp jí.

²⁶ —Nin pandíh dajnit wá neéh wáhní pínah weemdíh eníhcannitdih á duó

wáibipna caá, weemdíh Jesús á niij jepahap jí.

Páant niij péanitjeh, pan dahdih daj wá neéhnit, Judas, Simón Iscariote wáúhdih á wáhap jí. ²⁷ Páant Jesús á daj neéh wáhní pandíh Judas á jeéméchah, nemépoó caandíh yeejéy á chájat túatup tají. Pánih jéihna, Jesús caandíh nin pah á niijíp jí:

—Ded pah ma chájat pínahdih waicanjeh chájadih ma bejeé, Judasdih á niijíp jí.

²⁸ Páant Judasdih á niijíchah joinit yuhna, jwiít nihát jwí jéihcap jí. ²⁹ Pánih jéihcan, “Judas jwíih dinerodih en daoní á jumachah, jwí jeémát pínahdih jíib chájat túatna, Jesús páant á niij wáhná caá”, biquína ít niij jenah joyóp ta yuh jí. Bitaboó “Moh yéejnitdih dinero wáhat túatna caá á chájap”, ít niij jenah joyóp tají. ³⁰ Pániha, Jesús á neéh wáhní pandíh jeémp péanit, Judas á bac bejep jí. Páant á bac bejehchah, chei wáát jumup jí.

Jesús jáap watatdih á naáwát

³¹ Páant Judas á bac bejat táttimah, Jesús jwiítidih nin pah á niij naáwáp jí:

—Buu láa bácah weém nihát cáacwá úud jeéé wá íp á wáhní wá jumatdih, wá wépatdihbat cáacwádih á jéihyabipna caá. Caán á wépatdih weembát queétdih wá jéihyabipna caá. ³² Páant wá íp á wépatdih wá jéihyanachah, caán wá wépatdihbat waicanjeh á jéihyabipna caá. ³³ Yeéb wá weh paníhnt, nindíhbat wá naáwáchah ñi túi joyoó. Daocánni yeó jáapbitjeh ñijeéh wá jum jwuhbipna caá. Wá bejat táttimah, weemdíh búdí ñi bidbipna caá. Jwí déewádih wá niijátji pah yeebdíhbat bíic yoobó niijnit, ‘Wá bejep pínahna yeebboó ñi jéih bejcan caá’, wá niijná caá.* ³⁴ Pániha, jáap watatdih yeebdíh wá naóhna caá. Yeebjéh ñi míic oyoó. Yeebdíh wá oyatji pah, yeebjéhbát ñi míic oyoó.* ³⁵ Páant ñi míic oyochah ennit, wáhwá ñi jumatdih bita í jéihbipna caá, Jesús jwiítidih á niijíp jí.

Pedro á yeeat pínahdih Jesús á naáwát

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Páant á niijíchah joinit, Simón Pedro Jesúsdih nin pah á niij wáhb joyóp jí:

—¿Maá, dedboo tígáá ma bejbi, páant ma niijná? á niijíp jí.

—Wá bejat pínahna wájeéh ma jéih bej jwuhcan caá. Obohjeéhtih, buu jéih bejcan yuhna, táttimah wá pehna ma jwíibipna caá, Pedrodih Jesús á niijíp jí.

³⁷ —¿Maá, dépanih tígáá buu majeéh wá jéih bejcan? Weemdíh í mawachah yuhna, meemdíh wá cádahcan níit, Pedro á niijíp jí.

³⁸ —Páant niijná, ¿weemdíh wapna, ma wan wáhní naniit? Obohjeéhtih,

* 13:15 Mt 20.28; Mr 10.45; Lc 22.27 * 13:16 Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 15.20 * 13:18 Sal 41.9 * 13:20 Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16 * 13:33 Jn 7.34 * 13:34 Jn 15.12,17; 1Jn 3.23; 2Jn 5

yoobópdih meemdíh wá naóhna caá. Mujbai á ewat pínah játih, ‘Caandíh wá jéihcan caá’, bíic peihcanni láa pohba bitadíh ma níj yeebipna caá, Jesús Pedrodíh á níijíp jí.

14

Jesús Dios pebhna bejni namá panihni á jumát

¹ Túttimah, Jesús jwiítidih nin pah á níijíp jí: “Butéh wá níijátidih náhninit, ní jígahca bojóo. Wá ípdih túi jenah joinít, weemdíhbut bíic yoobó ní túi jenah joyoo. ² Wá íp á jumapboó dawá jumát pínah muuná á jumna caá. Pánihna, caanná júbínit, ní jumát pínahdíh ámohodih wá bejbipna caá. Wá naáwát pah bíic yoobó á wíhcah, páant yeedíh wáta níj naóhcan tagaá. ³ Yeeb ní jumát pínahdíh túi ámoh péanit, yeebdíh ubudíh wá jwáub dei jáóhbiipna caá, wájeéh ní jumát pínah níijná. ⁴ Wá bejat pínah namá panihnidíh ní jéihna caá”, á níijíp jí.

⁵ —Maá, deh ma bejat pínahboó jwiít jwí jéihcan caá. ¿Ded pah tigaá caán namá panihnidíh jwí jéihbi? Tomás Jesúsdi h á níj wábh joyóp jí.

⁶ —Weemjéh tigaá namá panihni wá jumap, wá íp pebhboó ní júbíat pínah níijná. Weemjéh mun tigaá yoobópdih naóhni. Jeáboó júbínit pínahdíh weemjéh mun tigaá caolih boonani wá jumna caá. Caolih wá boonit míicjeh wá íp pebhboó páantjeh í jumbipna caá. ⁷ Weemdíh túi jéihna nihna, wá ípdihbut níta jéh tagaá. Pánihna, buu caandíh ennít panihnit jumna, caandíh ní túi jéihna caá buca, Jesús jwiítidih á níijíp jí.

⁸ Páant á níijíchah joinít, Felipe jwah nin pah á níijíp jí:

—Maá, jwí ípdih jwiítidih ma jéutá. Páant bóojeh tigaá jwí eníhip, á níijíp jí.

⁹ —¿Felipe, maatápdih wájeéh jumna yuhna, weemdíh ma túi jéh jwahcan níit? Weemdíh enna, wá ípdihbut maát enep be. ‘Jwí ípdih ma jéutá’, níijná, ¿dépanih tigaá weemdíh páant ma níj? ¹⁰ Weém wá ípíjh chénewá jumna yuhna, bíicjeh caá. ¿Páant caán yoobópdih níhcan caá’, ma níj jenah joicáh? Yeebdíh naóhna, wá jenah joyátjéh wápi naóhcan caá. Wá íp á naáwát túutuchahjeh, wá naóhna caá. Pánihna, caán bíicdíh jumna, á wépatjéh wápi cháj jéutna caá. ¹¹ Weém wá ípíjh chénewá jumna yuhna, bíicjeh caá. Caán ‘Yoobópdih tigaá’, níj jenah joicán, wá íp á wépatjéh wá cháj jéutatjídih náhninit,

bíicjeh jwí jumátidih ní jéihbiipna caá. ¹² Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Det weemdíh túi jenah joinít wá chájat pah bíic yoobó í chájbipna caá. Buu wá íp pebhboó jwáub bejna, wá chájat chah pohba wá íp á wépatjéh í chájbipna caá. ¹³ Weemdíh túi jenah joinít í wábat pah wá chájbipna caá, wá íp á wépatdih cáacwá í jéihyat pínah níijná. ¹⁴ Pánihna, weemdíh jepahnit ní jumachah, dedé ní wábat bíic yoobó wá chájbipna caá, Jesús á níijíp jí.*

Túini Espíritu á wahat pínahdíh Jesús á naáwát

¹⁵ “Yeeb weemdíh oina, wá watatdih ní jepahbiipna caá.* ¹⁶ Yeebdíh Túini Espíritu á wahat pínah níijná, wá ípdih wá wábhbiipna caá, wá wíhcah, níjeéh á jumát pínah níijná. Caán Túini Espíritu yeebdíh teo wáacniboó yoobópdih naóhni jumna, yeó jáap jumát pah níjeéh á jumbipna caá. ¹⁷ Nin baácdih moón wá ípdih jéihcannit, caán Túini Espíritudihbut í jéihcan caá. Pánih jéihcan, caandíh í túi jenah joicán caá. Obohjeéhtih, caán níjeéh jumni pínahdíh yeebboó ní túi jéihbiipna caá.

¹⁸ “Yeebdíh wá éemp bejcan níit. Pánih éemp bejcan, caán Túini Espíritu yeebdíh á juyáchah, weém wá jumát pahjeh mantih níjeéh á jumbipna caá. ¹⁹ Wá bejat pínah bahnijeh á judhna caá. Páant wá bejat túttimah, nin baácdih moón weemdíh jepahcannit, weemdíh í jwáub encan níit. Obohjeéhtih, yeéboó weemdíh ní enbipna caá. Weém jwáub boo pud jáóhni wá jumát pah mantih, yeebbát jwáub boonit Diosjeéh páantjeh ní jumbipna caá. ²⁰ Jwí wahni Túini Espíritu yeebdíh joinít, wá íp bíicdíh wá jumátidih yeebdíh á túi jéihyabipna caá. Pánihna, wá íp bíicdíh wá jumát pah mantih, yeéb bíicdíh wá jumátidihbut á jéihyabipna caá. ²¹ Ded wá watatdih joí waadáni weemdíh oini caá.* Weemdíh oinidíh wá ípbat á oibipna caá. Weembát caandíh bíic yoobó wá oibipna caá. Páant weemdíh oinidíh ded pah wá jumátidih wá túi jéihyabipna caá”, Jesús jwiítidih á níijíp jí.

²² Jwíjeéh jumni bíih Judas, Iscariote níhcan, Jesúsdi h nin pah á níj wábh joyóp jí:

—¿Maá, dépanihna jwiítidihjeh páant ma jéihyana yuhna, bita meemdíh jepahcannit-boodíh ma jéihyabican? á níijíp jí.

²³ —Ded weemdíh oini wá naáwátidih á túi joí waadábipna caá. Páant á túi joí waadánachah, wá íp caandíh á oibipna

* 14:6 Mt 11.27; Jn 1.18; 6.46; Hch 4.12

* 14:14 Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15

* 14:15 Dt 6.4-9; 11.1

* 14:21 Dt 6.4-9; 11.1

caá. Pánih oina, wā íp bíicdih áih caolihdih waadnit, ájeéh jwí jumbipna caá. ²⁴ Obohjeéhtih, weemdih oicanni-boó wā watatdih á jepahcan caá. Páant á jepahcah, ájeéh jwí wihcan níit. Butéh ñi joini weemjéh wā naáwát pohba nihcan caá. Obohjeéhtih, wā íp weemdih wahni-jeh páant á naáwát tútup be.

²⁵ “Ñijeéh jum jwahna, páant yeebdih wáat níj naáwáp be. ²⁶ Obohjeéhtih, túttimah wā ípdih wā wúbáchah, Túini Espíritudih yeebdih á wahbipna caá. Pánihna, caán Túini Espiritu yeebdih teo wáacni jumna, á táí bohébiipna caá. Pánih bohénit, nihát yeebdih wā naáwátjidih á náhniabipna caá.

²⁷ “Yeebdih wā táí jumat tútuna caá. Weém wā táí jumat pah mantih yeebbát ñi táí jumbipna caá. Wā wáñni táí jumat pah nin baácdih moón í jéih wáhcán caá. Pánihna, búdí náhni dahwanit, ñi úmca bojóó. ²⁸ “Weém wā bej jwahbipna caá. Obohjeéhtih, ñijeéh jumat tútú níijná, wā jwúb dei jóóhbiipna caá, páant mantih’, yeebdih páant wā níj naáwáchah, níát joiná jíí. Páant wā níijichah joinit, weemdih yooópdihi ñi oina nihna, ñita wéi tagaá. Wā ípboó weém chah wépi á jumachah, ájeéh jumnit, chah yeebdih wā jéih teo wáacbiipna caá. Páant wā chájat pínahdih jéihna, yeebdih weñat caá náahap. ²⁹ Weemdih ded pah á yapat pínahdih yeebdih wáat naóhna jíí, wā níijátji bíic yooóó á yapachah, weemdih táí jenah joinit ñi jumat pínah níijná.

³⁰ “Yeebdih wā míic wéhe jwahat pínah bahnihitjeh á judhna caá. Waicanjeh, nin baácdih moón í maáh, weemdih yeejép chájadih á jóóhbiipna yuh caá. Nemépwá í maáh wépi jumna yuhna, weemdih á jéih yap yohcan níit. ³¹ Obohjeéhtih, weemdih wā íp á watat pahjeh wā chájbipna caá, nihát cáacwá caandih wā oyatdih í jéihyat pínah níijná. Ñi ñah ñuhúá. Chóbe bejjíh”, Jesús jwuítidih á níijíp yuh jíí.

15

Jesús jiwá iguñ páuj panihni á jumat

¹ Páant níijná yuhna, nin pah jwuítidih á jwúb níj bohénap jíí, páant mantih: “Weém jiwá iguñ páuj panihni, wā ípboó iguñhadih en daoni panihni, wíh cáacwá iguñ pihna panihnit í jumna caá.* ² Quehcanni pihdih iguñhadih en daoni á bóod yohbipna caá. Páant á bóod yohat pah, det weemdih táí jenah joicánnitdih wā íp á yohbipna caá. Ded táí quehni pihboodih á bóod ámohna

caá, dawá á quehat pínah níijná. Páant á chájat pah det wíhwá í náahatdihjeh í chájachah enna, wā íp queétdih á cádahat tútbiipna caá, ded pah wā náah yacatboodih í chájat pínah níijná. ³ Yeeboó wā naáwátidih jói jepahnit, bóod ámohni panihnit ñi jumna caá. ⁴ Táí bíicdih wájeéh ñi jumá. Páant wájeéh ñi jumachah, weembát yeeb bíicdih wā jumbipna caá. Ded iguñ pih áih páujdih táí dauj lájcan, á jéih quehcan caá. Pánihat pah, yeebbát weemdih táí joicán, wā wépat á wihcah, wā weñat pínahdih ñi jéih chájcan níit.

⁵ “Weém jiwá iguñ páuj panihni, yeeboó áih pihna panihnit caá ñi jumap. Ded weemdih táí joini wájeéh táí bíicdih á jumachah, weembát ájeéh táí bíicdih wā jumbipna caá. Pánih jumna, táí quehni pih panihni wā weñat pínahdih á táí chájbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih joicánnitboó, wā weñat pínahdih í jéih chájcan níit. ⁶ Ded wan jóóhni pihdih á yohat pah, weemdih cádahni, wájeéh táí jumcannidih wā íp á yohbipna caá. Pánihna, caán yohni iguñ pihna á diib téhechah, iguñhadih en daoni-boó caán tehni pihnadih wao wáacnit, á cáo yohbipna caá. Páant á chájat pah, weemdih cádahnitdih Dios peéh chájna, iiguñpa á yohbipna caá.

⁷ “Yeeb weemdih cádahcan, wā naáwátidih táí joiná, ded ñi náahatdih ñi wúbáchah, bíic yooóó wā chájbipna caá. ⁸ Wā weñat pínahdih ñi chájachah ennit, ‘Queét Jesúhwá caá’, bita í níj jéihbiipna caá. Páant níj jéihnit, wā ípdihbat í wébiipna caá. ⁹ Wā íp weemdih ded pah á oyat pah mantih weembát yeebdih bíic yooóó wā oina caá. Páant yeebdih wā oyatdih ñi táí náhinaá. ¹⁰ Wā íp weemdih ded pah á wutachah, caandih jepahna, á oyatjeh ájeéh wā táí jumna caá. Páant wā chájat pah, weém jwáh yeebdih ded pah wā watatdih jepahna, wā oyatjeh wájeéh ñi táí jumbipna caá.

¹¹ “Páant yeebdih wā naóhna caá, wájeéh táí jumnit, búdí ñi weñat pínah níijná. Baimi ñi wéican níit. ¹² Nin pah yeebdih wā níj watna caá: Yeebdih wā oyat pahjeh mantih, yeebjébbat ñi míic oyoó.* ¹³ Ded á chéendih búdí oina, caanjéh á wanat pínah tobhochah yuhna, caandih á táí teo wáacbiipna caá. ¹⁴ Ded pah wā watatdih jepahna, yeeboó wā chéenwá ñi jumna caá. ¹⁵ Wā chéenwá yooóbat ñi jumachah, ‘queét wā pebh moonjéh caá’, yeebdih wā níjcan caá. Í maáh ded pah á chájatdih á pebh moón í jéihcan caá. Obohjeéhtih, wā chéenwá

* 15:1 Is 5.1-7 * 15:12 Jn 13.34; 15.17; 1Jn 3.23; 2Jn 5

ñi jamuchah, ded pah wã íp ã naawátidih yeebboodih wáat naoh yapanap jĩ. ¹⁶ Yeeb weemdíh ñi ñiocan beé. Obohjeéhtih, weemboó yeebdíh wã ñiwip jĩ, wã ípíhwã jumna, á watatdih jepahnit, ñi túi chãj cádahcatdih ennit, bitabat Diosdih í jepahat pínah niijná. Pánih túi chãj cádahcannit, wíihwã jumna, ded pah wã ípídh ñi wáábúchah, yeebdíh ã wáhbipna caá. ¹⁷ Pánihna, nin pah yeebdíh wã jwáub wutna caá: Yeebjéh ñi míc oyoó”, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.

Jesúsdi, áihwáidihbut nin baácđih moón í iiat

¹⁸ “Nin baácđih moón yeebdíh í iináchah, weemđihbut í iiatjidiđh ñi túi náhninaá. ¹⁹ Diosdih jepahcannit ñi jamuchah nihna, queéťjeh í míc oyat pahjeh, yeebdíhbut íta oi tagaá. Obohjeéhtih, yeeb wã ñionit jumna, ded pah queéť í chãjat pah biíc yoobó ñi chãjatdih ennit, yeebdíh í eníhcan caá.* ²⁰ ‘Wíihwã jumna, weem cháđh ñi jumcan caá’, yeebdíh wã niijatjidiđh ñi túi náhninaá. Pánih weem nump jumna, weemdíh yeejép í chãjat pahjeh yeebdíhbut biíc yoobó í chãjbipna caá. Bitaboó wã bohéatdih jepahnit, yeebbát queéťdih ñi bohénachah, í jepahbipna caá.* ²¹ Pánihna, nin baácđih moón weemdíh wahnidih í jéihcat jíb, yeeb wíihwã ñi jamuchah ennit, yeebdíhbut yeejép í chãjbipna caá.

²² “Queéťdih bohénadiđh wã júohcađh, weemdíh í náhcátjĩ jíb queéťdih peéđh chãjat áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, buu queéťdih wã bohéat táttimah, ‘Yeejat jíb weemdíh á wihcan caá’, queéť í jéih niijcán caá. ²³ Ded weemdíh eníhcanni wã ípídhbut eníhcanni caá. ²⁴ Wã íp ã wépatjĩłh cáacwã í jéih chãjca naáhdih wã chãj jéutap be. Páant wã chãj jéutcađh, queéťdih yeejat jíb áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, wã chãj jéutatdih enna yuhna, weemdíh, wã ípídhbut í eníhcan caá. Páant í eníhcat jíb, Dios queéťdih ã peéđh chãjbipna caá. ²⁵ Pánih eníhcan, Dios naawátidih naoh yapanit í daacátjĩ biíc yoobó chãjna caá í chãjap. ‘Queéťdih yeejép wã chãjcađh yuhna, weemdíh í eníhcan caá’, íť niij daacáp tajĩ.*

²⁶ “Táttimah, wã ípíjeéđh jumni Túini Espíritudih wã wahbipna caá, yeebdíh ã teo wáacat pínah niijná. Yeebdíh yoobópdih naóhni pínah jumna, yeebdíh ded pah wã jumatdih á túi jéihyabipna caá. ²⁷ Cáacwáđih wã bohé jwiíhichah, yeeb wájeéđh ñiat jumap jĩ. Pánih wájeéđh

jumnit, ded pah wã chãjatdih ennitjĩ yeeb jwáđh bitadidih naawát caá náhap.

16

¹ “Butéh yeebdíh ded pah ã yapat pínahdih wã naawáp be, caandíh túi náhninit, biíc yoobó yeebdíh ã yapachah, weemdíh ñi cádahcat pínah niijná. ² Táttimah, wíihwã ñi jumat jíb, ñi maáta jwí míc wáacat muúna í waadát táutcan niít. Biíh láa ded yeebdíh mao yohna, ‘Dios ã náhat pah chãjna caá wã chãjap’, ã niij jenah joibipna yuh caá. ³ Wã ípídh, weemđihbut í jéihcat jíb páant í chãjbipna caá. ⁴ Pánihna, yeebdíh yeejép ã yapachah enna, ‘Páant á yapat pínahdih Jesús jwiítidih ã naawáp jĩ’, ñi niij náhnibipna caá. Caandíh ñi náhnat pínah niijná, buu yeebdíh wã naóhna caá”, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.

Túini Espiritu ded pah á teo wáacat pínah

“Weemdíh ñi jwiíh pej jum láa weemboó ñijeéđh jumna, butéh wã bohéatdih yeebdíh wã naoh jwuhcap jĩ. ⁵ Obohjeéhtih, buu weemdíh wah deyani pehbóo wã jwáub béjat pínah bahniñeh á jedhdachah, yeebdíh páant wã naóhna caá. Obohjeéhtih, ‘¿Dee tugaá ma bejbi?’ weemdíh ñi niij wábh joicán caá. ⁶ Wã púuh laab béjat pínahdih yeebdíh wã naawáchah, búdí ñi jígahna caá. ⁷ Obohjeéhtih, tubit ñi jígahcat pínah niijná, yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Wã púuh laab béjat táttimah, yeebdíh teo wáacni pínah, Túini Espiritudih wã wahachah, chah ñi túi jumbipna caá. Wã púuh laab béjcađh, yeebdíh teo wáacni pínahboó áta júohcan tagaá. ⁸ Wã wahachah, caán dei juiiná, nin baácđih moón í yeejatdih queéťdih ã jéihyabipna caá. Ded pah túi chãjat pínahdihbut ã jéihyabipna caá. Yeej chãjnitdih í yeejat jíb Dios á peéđh chãjat pínahdihbut caán ã jéihyabipna caá. ⁹ Caán Túini Espiritu cáacwáđih nin pah ã niij jéihyabipna caá: ‘Jesucristodih ma jepahcat caá ma yeejat’, ã niijbipna caá. ¹⁰ Wã íp pehbóo wã jwáub bejat táttimah, cáacwã weemdíh í jwáub encađh, Teo Wáacni jwuh queéťdih ã bohébiipna caá, ded pah í túi jumat pínahdih í jéihyat pínah niijná. ¹¹ Nin baácđih moón í maáh nemépdih Dios ã peéđh chãjat pínahdih Túini Espiritu ã jéihyabipna caá.

¹² “Búdí caá yeebdíh wã naawát pínah ã jedhdap. Obohjeéhtih, buu caandíh wã naawáchah, ñita beh joicán tagaá. ¹³ Páant wã naohcađh yuhna, Túini Espirituboó yeebdíh ã jéihyabipna caá. Caán ã jenah

* 15:19 Jn 17.14-18 * 15:20 Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 13.16

* 15:25 Sal 35.19; 69.4

joyátjeh ã naóhcan niít. Obohjeéhtih, wã íp caandíh ã naáwát táutuchah, yeebdíh yoobópdih ã naóh beedábipna caá. Táltimah ded pah ã yapat pínahdihbat ã bohébiplna caá. ¹⁴ Pánihna, ded pah wã jumatdih ã naáwáchah joinít, yeebboó weemdíh búdí ñi wëibipna caá. ¹⁵ Wã íp ã jéihyat pah, weembát wã jéihna caá. Páant tígaa 'Táini Espíritu ded pah wã jumatdih ã jéihyabipna caá', yeebdíh wã niij naáwáp be.

¹⁶ "Bahñibitjeh weemdíh ñi en jwahbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ñi jwáub enbipna caá, páant muntih", Jesús jwiít dih ã niijíp jí.

Buu jígahñit, táttimah wëinit jwí jumat pínah

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, jwiít biquína nin pah jwí míc niij úabh joyóp jí:

—Bahñibitjeh weemdíh ñi en jwahbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ñi jwáub enbipna caá, páant muntih', niijná, ¿ded pah niij tígaa páant ã niij? 'Wã íp pehbboó wã jwáub páuh laab béjbipna caá', niijná, ¿ded pah ã chájat pínahdih niij naóh tígaa jwiít dih páant ã niij? ¹⁸ 'Bahñibitjeh', 'maátcanjeh', niijná, ¿ded pah niij tígaa ã cháj? Obohjeéhtih, jwí beh joicán caá, jwí míc niijíp jí.

¹⁹ Páant niijnít, caandíh jwí úabh joíhatdih jéihna, Jesús nin pah jwiít dih ã niij naáwáp jí:

—Bahñibitjeh weemdíh ñi en jwahbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ñi jwáub enbipna caá páant muntih', ¿wã niiját dih beh joicán, úabh joíh niít ñi chájap? ²⁰ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Wã wnat pínah bahñibitjeh ã jadhna caá. Pánihna, wã wunuchah enna, búdí ñi jálbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhannitboó búdí í wëibipna caá. Yeebboó búdí jígahñitji, táttimahbitjeh ñi jwáub wëibipna caá. ²¹ Nin pah ã jumna caá: Yad wili mi weép jáana, yeejép mi yapat pínah ã jumachah, búdí mi jígahna caá. Pánih jígahna yuhna, mi weép jumat táttimah, caánt dih ã tubatjidih náhnican, wébit ã cáac jumachah ennit, búdí mi wëina caá. ²² Páant mi jumat pah tígaa buu yeéb ñi jígahbipna caá. Táttimah, yeebdíh wã jwáub enechah, yeebbát búdí ñi jwáub wëibipna caá. Páant ñi weñechah, det yeebdíh í jéih jwáub jígahcan niít.

²³ "Weemdíh ñi jwáub enni yeo jáap dih táí beh joinít jumna, weemdíh ñi úabh joicán niít. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Wíhwá jumna, wã wëpatjíl ñi úabhachah, wã íp yeebdíh ã jepahbipna caá. ²⁴ Játih wã ípdih páant ñi úabh

jwahcap jí. Obohjeéhtih, yeebdíh wã wun wáhat táttimah, wíhwá jumna, páant caandíh ñi úábú. Páant ñi úábúchah, ñi úábát dih ã wáhbipna caá, búdí ñi weñat pínah niijná.*

Jesús yéjat dih yap yohñi ã jumat

²⁵ "Játih wã jenah joini naáwátjíl jeh yeebdíh wã bohénachah, ñi táí beh joicán beé. Obohjeéhtih, wã boo pud jáúwát táttimah, ded pah jwí íp ã jumatdih táí buocannijeh wã naóhbipna caá. ²⁶ Caán láa wíhwá jumna, wã wëpatjíl yeebjéh wã ípdih ñi úabhbipna caá. Weemboó ñíh pínahdih wã jwáub úabh wáhan niít. ²⁷ Pánihna, wã íp pebhmant jáóhni wã jumachah 'Yoobópdih tígaa', niij jenah joinít, weemdíh ñi oyochah ennit, wã ípboó yeebdíhbat ã oibipna caá. Páant ã oyatdih jéihñit, yeebjéh caandíh ñi úabhbipna caá. ²⁸ Weém wã íp bíicdih jumñiji nin baácboó wã jáúwáp jí. Pánihna, buu nin baácboó jum jwahñi wã íp pehbboó wã jwáub páuh laab béjbipna caá", Jesús jwiít dih ã niijíp jí.

²⁹ Páant ã niijíchah joinít, jwiít caandíh nin pah jwí niijíp jí:

—Buu bácah ma jenah joini naáwátjíl jeh bohécan, buocannijeh jwiít dih ma naóhna caá. ³⁰ Pánihna, meém jéih beedáni ma jumatdih buu jwahna jwí jéihna caá. Ded meemdíh bohéni pínah ã wíhcan caá. Páant tígaa Dios pebhmant jáóhni ma jumatdih jwí táí jéihna caá, jwí niijíp jí.

³¹ —Buu 'Yoobópdih Dios pebhmant jáóhni tígaa át jumap', ¿ñi niij niít buca?

³² Páant niijnítji yuhna, buu chejeh nihat yeéb ñíh munnáboó ñi jweí jwáub bejehchah, weém bíicjeh wã cháobipna caá. Obohjeéhtih, bíicjeh pohba wã niñcan niít. Weemdíh ñi yoh bejehchah yuhna, wã ípboó wájéeh ã jumipna caá.

³³ Páant wã yapat pínah játih yeebdíh naóhna caá wã chájap, jígahcanjeh ñi táí jumat pínah niijná. Nin baácboó ñi jum jwahuchah, Diosdih náahcannit yeebdíh yeejép í chájipna caá. Obohjeéhtih, nin baác dih moón í yéj chájatdih yap yohñi wã jumad dih jéihñit, búdí ñi weñeé, jwiít dih ã niijíp jí.*

17

Jesús áih pínahdih Diosdih ã úábát

¹ Páant niij péanit, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdih nin pah ã niij úábúp jí: "Paá, buu ma niijátji pah tih weemdíh í mawat pínah ã juná caá. Pánihna, weém ma wáuh wã jumad dih cáacwá dih ma jéihyanaá, weemdíh í weñat pínah niijná. Páant ma chájachah, weem

* 16:24 Mt 7.7-11; Stg 1.5-6 * 16:33 Ro 8.37; 2Co 2.14; Ap 3.21; 5.5

jwáh meemdíhbut queétdih wā weñat tātubipna caá. ² Nihat cáacwā í maáh weemdíh ma waadánap be. Pánih maáh jumna, det weemdíh ma wáhnitdih majeéh wā jumat tātubipna caá. ³ Det meém Dios bíicjeh jummidih jéihna, weém ma wahnidihbut jéihna, japboó jwíjééh bíicdih páantjeh í tái jumbipna caá.

⁴ “Nin baácboó jum jwahna, ma chājat tātutjidih wā chāj péanap be. Pánih chājna, ded pah ma jumatdih cáacwādih wā tui jéihyanap be, meemdíh í weñat pínah niijná. ⁵ Pánihna, nin baácđih jwí chājat pínah jātih, majeéh bíicđih jum jwahna, bíic yoobó jwípí watat pah muntih, weemdíh ma jwáub maáh waadánaa.

Jesús ā bohénitlh pínahđih jwuh Diosđih ā uábát

⁶ “Paá, nit wíhwāđih jwuh wā uábhna caá. Nit weemdíh ma wáhnit nin baácboó yeejépwā cátił í jumuchah yuhna, queétdih ded pah ma jumatdih wā jéihyanap be. Queét míhwāđih weemdíh ma wáhuchah, queét ma watat pah í chājna beé. ⁷⁻⁸ Weemdíh ma naáwátjidih queétdih wā bohénachah, í tui wéi joyóh be. Pánih wéi jointi, ma pebhmant jéóhni wā jumatdih, ma wahní wā jumatdihbut í tái jéihna caá. Pánih jéihnit, ‘Nihat jwiitdih ā bohéátjidih, nihat ā chāj jéutatjidihbut Dios át watap taga’, í niij jéihna caá.

⁹ “Paá, nit wā bohénitlh pínahđihjeh uábhna caá wā chājap. Bitaih pínahđih uábhna wā chāj jwahcan caá. Nit weemdíh ma wáhnit míhwā caá í jumap. Íih pínahđih meemdíh uábhna caá wā chājap. ¹⁰ Nit wíhwā nihat míhwā mun tigaá. Pánihna, míhwāboó wíhwā mun tigaá. Weemdíh jepahna, í tātut nuumáchah ennit, bitabut weemdíh í wéina caá.

¹¹ “Buu nin baácboó wā chāócán niit. Ma pebhna jwáub bejat tātut caá wā chājap. Páant ma pebhna wā jwáub be-jechah yuhna, nit weemdíh ma wáhnit nin baácboó í chāóbipna caá. Paá, meém táini jumna, nit weemdíh ma wáhnitdih ma wépatjil, weemdíh ma wáhní wépat bíicđih, ma tui en dawaá. Páant ma tui en dawáchah, jwiit tui bíicđih jwí jumat pah muntih nitbut tui bíicđih í jumbipna caá.

¹² Íjééh jum jwahna, ma wépatjil nitđih wā tui en dawáp be, bíicboó ā buudcát pínah niijná. Obohjeéhtih, ma naáwátđih í daacátji pahjeh tih, bíic bācāh iiguipna ā bejbipna caá.*

¹³ “Buu ma pebhboó bejat tātut caá wā chājap. Nin baácboó jum jwahna, íih pínahđih páant wā niij uábáp be, caandih jointi, weém bíicđih búdi í weñat pínah niijná. ¹⁴ Ded pah ma jumatdih nitđih wáát naáwáp be. Weém yeejé wā chājcat pah nit wíhwāboó yeejé chājnitji í tātut nuumáp be. Páant í tātut nuumáchah ennit, bita tātut nuumcánnitboó queétdih í iiná caá. ¹⁵ ‘Nin baácđih jumnit wíhwāđih ma ub bejeé’, wā niij uábhcān caá. Obohjeéhtih, ‘nin baácđih í jum jwahuchah, ma tui en dawaá, Nemép queétdih ā yéjecat pínah niijná’, wā niij uábhna caá. ¹⁶ Weém nin baácđih moón yeejé í jenah joyát pah wā jenah joicán caá. Pánihna, weemdíh jepahnit jumna, nin baácđih moón í jenah joyát pah queétdih í jenah joicán caá. ¹⁷ Ma naáwát yoobópdih ā jumuchah, caandih nit wíhwāđih ma tui bohénaa, meemdíh chah í jepahat pínah niijná. ¹⁸ Nin baácboó weemdíh ma wahat pahjeh muntih, weembát nit wíhwāđihbut wā wahna caá, ded pah jwí jumatdih queét jwuh bitadih í bohéat pínah niijná. ¹⁹ Cáacwāđih wā wun wáhbipna caá, míhwā jumna, ma weñat pínahđihjeh í chājat pínah niijná.

Jesús nihat āihwā pínahđihbut ā uábát

²⁰⁻²¹ “ ‘Nit wíhwāđihjeh ma teo wáacá’, wā niij uábhcān caá. Buu queétdih bitadih wíih doonáđih í bohénachah jointi, weemdíh jepahnitdihbut ma teo wáacat pínahđih wā uábhna caá, nihat wíhwā bíicđih í jumat pínah niijná. Weém majeéh jwiit chénewā jumna yuhna, bíicjeh caá. Pánihna, jwiit bíicjeh jwí jumat pah queétdih jwíjééh tui bíicđih í jumna naáh, ma wahní wā jumatdih nihat cáacwā ‘Yoobópdih tigaá’, í niij jéihyat pínah niijná. ²² Weemdíh ma wáhní wépatdih wíhwāđihbut wáát wáhp be, bíicđih jwiit jwí jumat pah, queétdih tui bíicđih í jumat pínah niijná. ²³ Weém queét bíicđih wā jumuchah, meembát weém bíicđih ma jumna caá. Páant bíicđih jwí jumuchah, wíhwā yoobópdih bíicwā pahjeh í jumbipna caá. Páant bíicwā pah í jumuchah enna, ma wahní wā jumatdih cáacwā í jéihbipna caá. Pánihna, weemdíh ma oyat pah muntih, queétdihbut bíic yoobó ma oyatdih í tui jéihbipna caá.

²⁴ “Paá, nin baácđih jwí chājat pínah jātih weemdíh búdi oina, ma wépat weemdíh wáhnit, bíic yoobó maáta jwí jumap jí. Pánihna, wíhwā jwí pebhboó wájeéh í jumat pínahđih queétdih wā náah yacna caá, weemdíh maáh ma jwáub

* 17:12 Sal 41.9; Jn 13.18

waadaátdih í enat pínah niijná. ²⁵ **Paá, meém táini yooab chájni, nin baácdih moón yeejépwá meemdíh í jéihcah yuhna, weémboó meemdíh wá táí jéihna caá. Ma wahní wá jumátdih nit wíihwá í táí jéihna caá.** ²⁶ **Ded pah meém ma jumátdih queétdih wá jéihyanap be. Táltimáhtut, páantjeh wá jéihyabipna caá, weemdíh ma oyat pahjeh muntih queétdihbut ma oyatdih í jéihyat pínah niijná. Pánih jéihnít, queétdjehbut í míic oyochah, íjeéh bíicdih wá jambipna caá”,** Diosdih á niijíp jí.

18

Jesúsdih eníhcannit caandíh í tewat

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Páant níj wábh péanit, Jesús jwiit á bohénitdih numah bac bejnit, Cedrón wát jumni mujdih cháuh bej. Olivo pácahi jumni jeená jwí juibínap jí. ² Dawá láa caán pácahi jumapna Jesúsíh jwípi míic wáacap jí. Pánihna, Judas Jesúsdih eníhcannitdih duó wáini pínah caanná jwí bejat pínahdih át jéihyep tají. ³ Pánih jéihna, Jesúsdih júatat táut niijná, Romano soldadowádh, Dioíh muúdh wapnitdihbut át duó wáí juúwáp tají. Queétdih sacerdotewá maáta, fariseowá maátatut it wahap tají. Pánih juóhna, íih jiiát yayá déejíh jiiínít, ítah tóopna, íibat naaná, máa quíitnajíh man jumnit, í juýáp jí. ⁴ Pánihna, jwí jumapdih í toáh juúwáchah ennit, yeejép á yapat pínahdih jéihna, Jesúsboó queétdih jwááh bejnit, nin pah á níj wábh joyóp jí:

—**¿Déhedih bid juóh tígaa ní cháj?** á niijíp jí.

⁵ —Jesús Nazaret tátdidih bóodih bid juóhna caá jwí cháhap, queé í níj jepahap jí.

—**Caan tígaa weém,** Jesús á niijíp jí.

Queétdih duó wáini, Judas, queé cátina á jumap jí. ⁶ “**Caan tígaa weém**”, Jesús á níj jepahachah joinít, caandíh tewedih juóhmitji táahjíh í chéi jwáuh bej buugúp jí. ⁷ Páant í buugúchah ennit, queétdih Jesús nin pah á jwáuh níj wábh joyóp jí:

—**¿Déhedih bid tígaa ní cháj?** á niijíp jí.

—Jesús Nazaret tátdidih bóodih bidna caá jwí cháhap, queé í jwáuh níj jepahap jí.

⁸ —“**Caan tígaa weém, yeebdíh wáit níj jepahap be. Pánihna, weemdíh teona, nit wájeéh jumnitdih ní teoca bojoó,** Jesús queétdih á niijíp jí.

⁹ “**Míihwá weemdíh ma wáhnitdih bíic cáacdih wá buudát táutcap be**”, Diosdih á níj wábtáji pah bíic yooó á yapat pínah niijná, “**Nitdih ní teoca bojoó**”, á niijíp jí. ¹⁰ Simón Pedro áih íbat naadíh jwáat wáini, sacerdotewá í maádhíh teo wáhni Malco wát jumniíh jéihyepmant bóo moli chóodih á bóod

yohop jí. ¹¹ Páant á bóod yohochah ennit, Jesús Pedrodh nin pah á niijíp jí:

—**Míih íbat naadíh ma jwáuh yacaá. Wá íp ded pah weemdíh á náah yacat pah bíic yooó yeejép wá yapbipna caá,** á niijíp jí.*

Sacerdotewá í maáh pebhna Jesúsdih í ub bejat

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Páant á níj péanachah, soldadowá, í maáhjíh, jwiit judíowá jwí maátatut Jesúsdih teonit, caandíh í chéwep jí. ¹³ Chéo péanit, Anás pebhna í ub bejep jí. Anás Caifás jóon wát jí. Caifásboó caán jópchidih sacerdotewá í maáh á jumap jí. ¹⁴ “Nihat jwiit judíowá jwí táí jumátdih bíic cáac á wun wáuhachah á táibipna caá”, níj naóhni Caifás á jumap jí.*

Pedro á yeeat

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Weém, Simón Pedrojíh Jesúsdih yuúpbít jwí en péenachah, Anáih muuná Jesúsdih í ub juibínap jí. Pánihna, weémboó sacerdotewá í maáh á jéihni jumna, Jesús táttimah maáih muú wáihyat júdana weembát wá waad béjep jí. ¹⁶ Obohjeéhtih, weém wá waadáchah, Pedroboó wáihyat júdu waadápmaheh á cháwáp jí. Pánihna, jwáuh bac juóhmit, waadátboó wapnihdih Pedrodh wá waadát táutut jí. Páant mi waadát táutuchah joinít, weém Pedrodh wá numah waad béjep jí. ¹⁷ Páant wá numah waad béjechah ennit, caánt wapnihoó Pedrodh nin pah mi níj wábh joyóp jí:

—**¿Meembát Jesús á pej jumni nihcan níit?** mi niijíp jí.

—Nihcan caá weém, Pedro á níj jepahap yuh jí.

¹⁸ Caan chéi tubit pohba á cubuhachah, caanjíh moón teo wáhnít tau cáonit, í méé cháudap jí. Pánihna, jwiitbut Pedrojíh íjeéh jwí méé cháudap jí.

Sacerdotewá í maáh Jesúsdih á wábh joyát

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Páant jwí méé cháudat pónih, sacerdotewá í maáh á jóon Anásboó Jesúsdih át wábh joyóp wát jí. Jwiit á bohénitdih, ded pah á bohéatjidihbut át wábh joyóp wát jí. ²⁰ Páant á wábh joyóchah, Jesús caandíh nin pah át níj jepahap wát jí:

—**Weém nihat í joyóchah, jweéhcanej wápi bohénap jí. Jwiit judíowá jwí míic wáacat muúdh, Dioíh muúdhbut wápi bohénap jí.** ²¹ **Páant wá bohénachah yuhna, ¿dapanihna weemdíh páant ma níj wábh joi? Ma jéihíhna, weemdíh joinítjidih ma wábh joyóó. Queétdi boó meemdíh**

* 18:11 Mt 26.39; Mr 14.36; Lc 22.42   * 18:14 Jn 11.49-50

yoobópdih í naóhbpna caá, át niijíp wut jĩ.

²² —Sacerdotewā í maáhdih páant ma ni-jcá bojoo, niijnit, caan pébh ñuhni soldado tēihyañh Jesúh páo tíbdih át mawap wut jĩ.

²³ —**Ded pah yeejép wā niijátjidih weemdih ñi naáwá.** ¿Yoobópdih yeebdih wā naáwáchah yuhna, dépanih tigaá weemdih ma mao? Jesús soldadodih át niijíp wut jĩ.

²⁴ Pánih úabh joí péanit, Anásboó Jesúsdihi páantjeh í chéonijidih ā jii Caifás, sacerdotewā í maáh yoobát pebhna át wahap wut jĩ.

Pedro ā jwúub yeeat

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jesúsdihi páant ā úabh joyát pónih, jwíit Simón Pedrojñh páantjeh tau cúat pebh jwí méé chúudup jĩ. Páant jwí méé chúuduchah ennit, caanjñh moon jwáh Pedrodih nin pah í niij úabh joyóp jĩ:

—¿Meembát Jesús ā pej jamni nihcan niit? í niijíp jĩ.

—Nihcan caá weém, Pedro ā jwúub niij jepahap yuh jĩ.

²⁶ Páant ā niiját túttimah, sacerdotewā í maáhdih teo wáhni, Pedro moli chóodih ā bóod yohniji ā dée jwuh Pedrodih nin pah ā niij úabh joyóp jĩ:

—¿Pácahi jumapdih meemdih nihcannit beé Jesús biicdih wā enep? ā niijíp jĩ.

²⁷ —Weém ájeéh wihcan beé, Pedro ā niij jepahap yuh jĩ. Páant ā niijíchahjeh, mujbai āi ewep jĩ.

Pilato jwuh Jesúsdihi ā úabh joyát

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-50)

²⁸ Baáb jéenechah, Caifáih muumánt Jesúsdihi ub bac bejnit, caán tútchidih moón í maáh Pilato wát jumniñh muuná caandih í ub bejep jĩ. Pánih ub bejna yuhna, queétjeh áih muuná waadcán, soldadowādih Jesúsdihi í ub waad béjat tútup jĩ. Pilato judío nihcah, áih muuná waadnit, jwí wutatdih yap yohna, Pascua jeémátdih ita jéih jeémpan tagaá. ²⁹ Páant í waadcáh ennit, Pilato jécđih bac jui ñuhnit, queétdih nin pah ā niij úabh joyóp jĩ:

—¿Dedé jiih tigaá nindih ñi naóh yac? ā niijíp jĩ.

³⁰ —Caán yeejép nihcah, meemdih jwíta ub jóohcan tagaá, í niij jepahap jĩ.

³¹ —Caandih ub bejnit, ñi wutat pah yeebjéh ñi péeh chájaá, Pilato queétdih ā niij jepahap jĩ.

—Obohjeéhtih, yeéb Romano maátaboó jwíit judiowādih cáacwādih ñi mao yohat tútup jĩ, í niijíp jĩ. Páant niijná, Jesúsdihi í mawat tútatdih niijná í chájap jĩ.

³² Páant í mawat tútuchah, Jesús cruzboó ā wunat pínahdih, jätih ā naáwátji biic yoobó

í chájat tútup jĩ.* ³³ Páant í niiját túttimah, Pilatoboó jwúub waad béjnit, Jesúsdihi át bid bojop wut jĩ. Pánih bid bojnit, caandih nin pah át niij úabh joyóp wut jĩ:

—¿Meém judiowā í maáh niit? át niijíp wut jĩ.

³⁴ —¿Meemjéh úabh joí en niit ma chájap? ¿Bita í naáwáchah joiniji niit, páant ma niij úabh joyóp? Pilatodih Jesús át niijíp wut jĩ.

³⁵ —Páant, weém judío nihcan caá. Ma déewā, ñih sacerdotewā maátabut meemdih í wahap be. ¿Dedéđih tibeé yeejép ma cháj, páant í péeh chájhichah? Jesúsdihi át niij úabh joyóp wut jĩ.

³⁶ —**Weém nin baácdih moón í maáh nihcan caá. Páant wā jumuchah nihna, wā bohénit weemdih ita teo wáac tagaá, jwí déewā í teocat pínah niijná. Obohjeéhtih, wā maáh jumat nin baácbóo nihcan caá,** Jesús Pilatodih át niij jepahap wut jĩ.

³⁷ —Pánihna, ¿meém maáh niit? páant niijná, Pilato át niijíp wut jĩ.

—**Ma niiját pah maáh tigaá wā jumap. Cáacwā í maáh jumat táut, queétdih yoobópdih naáwát túat niijná, nin baácbóo wā júuwáp jĩ. Pánihna, ded yoobópdih chájhni, weemdih ā táu jepahna caá,** Jesús át niijíp wut jĩ.

³⁸ —¿Dedé tigaá yoobópdih jumat? Pilato át niijíp wut jĩ.

Judiowā Jesúsdihi í mao yohat tútat

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.1-25)

Páant niij péa, Pilato jwúub bac jóohnit, queét pái ñuhnit judiowādih nin pah ā niij naáwáp jĩ:

—Ñi mawat túatni Jesúsdihi dedé péeh mawat wihcan caá. ³⁹ Jópchi jumat pah, Pascua yeó jáapdih biic nemat muúboó jumnidih wápí baca wáhna caá. Pánihna, ¿ñi maáh ñi niijnidih yeebdih wā baca wáh jñh? Pilato jwí maátadih ā niij úabh joyóp jĩ.

⁴⁰ —Nihcan caá. Caandih ma bacaca bojóo. Barrabásboodih jwíitdih ma baca wáhuú, Pilatodih jwí déewā í niij ñaac jepahap jĩ. Barrabásboó Romano maátadih yohíhntjeéh ā jumap jĩ.

19

¹ Páant í niij ñaac jepahachah joinit, Pilato Jesúsdihi soldadowādih át puñat tútup wut jĩ. ² Páant í puñat túttimah, queét óot tópdih péeb waoni jedú cháñit, Jesúh wao dáhdih it yacap tají. Pánih yac péanit, maátaih yégueh pah jígohni caandih yacnit, nin pah it niij deoh naáwáp wut jĩ:

³ —Ma táu jumúú, judiowā í maáh, niij deoh naóhni, Jesúsdihi í dawát yoobó páina it chájap wut jĩ.

* 18:32 Jn 3.14; 12.32

4 Páant í puñat túttimah, Pilato jwúub bac jüóhñit, caanjlh pái ñuhñit jwí déewádhin nin pah á jwúub niñ naáwáp jï:

—Ñi joyoó. Nindih dedé peéh mawat wihcan caá. Páant á wihcatdih ñi jéhyat pínah niijná, wá jwúub ub bac jüóhna caá, á niijíp jï.

5 Páant á niñ péanachahjeh, Jesús óot júdu duoni, maátaih yégueh pah jígohni í yacniji muú díftmant á bac jüúwúp jï. Páant á bac jüúwúchah, Pilato queétdih nin pah á niijíp jï:

—Ñi eneeé. Nin caá, á niijíp jï.

6 Páant á niijíchah joinít, sacerdotewá í maáta, Dioñ muúdh wapñitbut Jesúsdiñ ennit, búdí í jüih ñaacáp jï.

—¡Caandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat tútú! ¡Caandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat tútú! í niijíp jï.

Páant í niñ ñaacáchah joinít, Pilato nin pah queétdih á jwúub niijíp jï:

—Caandih peéh mawat wihcah yuhna, ñi mawíhna, yeebjéh ub bejnít péoh dodhñit, ñi mawaa, á niijíp jï.

7 Páant á niijíchah joinít, jwí maáta nin pah í jwúub niijíp jï:

—‘**Weém Dios wúuh caá wá jumap**’, caanjéh á niijíp be. Páant á niijátji jüib jwí nuowá í wstatáji pah caandih mao yohat caá náahap, queéé Pilatodih í niijíp jï.

8 Páant í niijíchah joinít, Pilatoboó chah á joí wúhi bejep jï. 9 Pánih joí wúhi bejna, Jesúsdiñ jwúub numah waad béjnit, caandih nin pah át jwúub niñ uúbh joyóp wut jï:

—¿Dedjñ bóo tigaá meém? át niijíp wut jï.

Páant á niijíchah yuhna, Jesús caandih át jepahcap wut jï.

10 Páant á jepahcah, Pilato nin pah át jwúub niñ uúbh joyóp wut jï, páant muntih:

—¿Weemdhí ma jepahíhcan niít? Weémboó meemdhí wá jéih bacana caá. Cruzboobút wá jéih péoh dodh mawat tútúna caá. ¿Caandih ma jéihcan niít? Jesúsdiñ át niijíp wut jï.

11 —**Dios meemdhí pánih wépatdih á wúhcah, weemdhí ded pah mata jéih chájat tútúcan tagaá. Obohjeéhtih, weemdhí eníhcanñitdih duó wáimiboó meém chah yéejni á jumna caá**, Jesús Pilatodih át niijíp wut jï.

12 Páant á niijíchah joinít, Pilato caandih átih bacaihip wut yuh jï. Pánih bacaihna, jwúub bac jüóhñit, queéé jwí maátadih á bacaihat déejidih á wép naáwáp yuh jï. Obohjeéhtih, páant á naáwáchah, jwí déewáboó chah íjñit, búdí í jwúub niñ jüih ñaacáp jï.

—‘**Weém maáh caá**’, niijná, Jesús wí maáh Césardih eníhcani caá. Pánihna, caandih bacana, meembút Césardih yap yohni mata jam tagaá, Pilatodih í niijíp jï.

13 Páant í niijíchah joinít, Jesúsdiñ jwúub bac jüúwát tútúñit, caandih ded pah á chájat

pínahdih naáwát tútú niijná, peéh chájat pínahdih naóhñit ípí chüúdupboó Pilato á yoób juí chüúdup jï. Pilato á chüúdupboó jee dáhna í jwejni coah á jumap jï. Caan cóah jwiít judíowá jwíh wéheatjñh Gabatá á wüt jumap jï. 14 Caán yeó jápdih Pascua jeémát yeó jáap játih jwí múic ámohat yeó jáap, yeó téih púuh laáb juini á jumap jï.

Pánih juí chüúdnit,

—Nin caá ñi maáh, Pilato caanjlh páñit jwí déewádhin á niijíp jï.

15 —¡Á wun dáhwa naáh! ¡Á wun dáhwa naáh! ¡ub bejnít, cruzboó péoh dodhñit, caandih ñi mao yohoó! í niñ ñaacáp jï.

—¿Ñi maáh á jumachah yuhna, caandih cruzboó péoh dodhñit, mao yohat tútú niít ñi cháhap? Pilato queétdih á niñ jepahap jï.

—Roma tútchidih bóo César jwí maáh yoobát caá. Biñ maáh jwiítidih á wihcan caá, sacerdotewá í maáta í niñ jepahap jï.

16 Páant í niiját túttimah, queéé í weñat pínah niijná, Jesúsdiñ cruzboó mao yohat tútúna, Pilato áih soldadowádhin á ub bejat tútúp jï. Pánihna, queéé soldadowá Pilatoih muumánt Jesúsdiñ í ub bac jüúwúp jï.

Jesúsdiñ cruzboó péoh dodhñit, í mawat (Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Pánih ub bac jüóhñit, Jesússeh áih cruzdih á bewechah, Waó Iidip wüt jumni jeejína caandih í ub bejep jï. Jwíh wéheatjñh caán jeeé Gólgota á wüt jumap jï. 18 Pánihna, bita chénewádhibut caán biícidih í mao yohat tútú niijná, ájeéh í ub bejep jï. Pánih ub bejna, caanná juibíñit, queéé biíc peihcannit í beoniji cruznadih soldadowá í nah péoh jwejep jï. Biícidih Jesús á jéihyepmant bóo buwámant péoh jweje, biíhdih á wáyámant bóo buwámant í péoh jwejep jï. Pánihna, í tac yoób Jesúsdiñ í péoh jwejep jï. 19 Pánih péoh jweje péanít, Pilato á daacát tútúni naadhí Jesúsuh waó chahmant í nah péoh búudhdup jï. Nin pah át niñ daacát tútútap tají: “NIN JESÚS NAZARET TÚTCHIDIH BÓO JUDÍOWÁ Í MAÁH CAÁ”, át niñ daacát tútútap tají. 20 Caán naadhí páant á niñ daacát tútúna, jwíh wéheatjñh, Roma tútchidih moónih wéheatjñh, Grecia baácdih moónih wéheatjñhbut páant át niñ daacát tútútap tají. Pánih nah péoh péanít, queéé biíc peihcannitdih í yoób pud dodhdop jï, buca. Queétdih cruzboó í péoh dodh mawapboó tútchi jwéejdih á jumap jï. Dawá jwí déewá queétdih í mawachah enat tútú niijná, jwíjeéh í bejep jwejep jï. Pánihna, caanná juibíñit, Pilato á daacát tútútatjidih dawá jwí enechah íjñit, Pilato pehbóo jwúub bejnít, sacerdotewá í maáta nin pah caandih ít niñ wutúp wut yuh jï:

—‘Nin judíowá í maáh caá’, ma niñ daacát tútúca bojóo. Caánboó jwí maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, nin pah ma jwúub niñ daacát

túatú: **“Judíowā í maáh caá weém”,** ã niijíp be’, ma niij daacát túatú, ít niijíp wut yuh jĩ.

²² —Wā jwíih daacát túatú pahjeh ã jumna náh, Pilato queétdih át niij jepahap wut jĩ.

²³ Jesúsdi ih péoh dodhdát túttimah, chéna míc soldadowā Jesúih yéguenajidih í jumat yoobó í ubap jĩ. Áih jih bóo chóo, waica naáh chóo ã jumap jĩ. ²⁴ Caán chóo, pánihi ã jumachah, nin pah queét míicjeh í niijíp jĩ:

—Nin yéguéh chóodih jwí yeo wáica boj jũh. Ded nin chóodih ubni pínahdih jéihyat túat niijná, jwí yoh tíoh jwah jũh, í míc niijíp jĩ. Páant niijnít, íih tíhwat naajĩh í yoh tíhwap jĩ.

Pánih tíoana, Dios naáwátdih naóh yapani ã daacátji pahjeh ã yapat pínah niijná, queét páant í chājap jĩ. “Wíih yéguéh chóodih queét í jumat yoobó í ubbipna caá. Pánihna, wíih yéguéhdi ubni pínahdih jéihíhna, tíhwat naajĩh í yoh tíohbipna caá”, át niij daacáp tajĩ.*

²⁵ Páant í chājachah, Jesúih cruz pehbít chéna míc yaádh bíicdih weém wā en ñuhup jĩ. Jesús íin, ã cheh, bíih wili María Cleofas áa, bíih wili María Mágdala tátchidih bóli jwí en ñuhup jĩ. ²⁶ Pánihna, ã íin bíicdih weém bádí ã oiníbát ã pehb wā en ñuhuchah ennít, ã índih Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—**Naá, can wā bohénijibóo meemdíh ma wáuh pah ã jumbipna caá,** ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant niij péanit, weemdíh jwah nin pah ã niijíp jĩ:

—**Buu cant ma íin pah mi jumbipna caá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijichah joinít, caán yeo jáapjeh caántdih jwíih muáboó wā ub waadánap jĩ.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Páant ã niij péaat túttimah, **“Nihat Dios weemdíh ã watnidih wā chāj péanap be”**, niij jéihna, Dios naáwátdih naóh yapani í daacátji pahjeh ã yapat pínah niijná, Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—**Weemdíh taca joótna caá,** ã niijíp jĩ.*

²⁹ Caanjĩh bijni jiwá iguáh mac jumni wáam dahdíh í bíbohóp jĩ. Pánihna, bíic soldado hisopo wát jumni máa doóhbdih ubnit, páab chuí déedih chéu búudhni, bijni macdíh ã taj báahanap jĩ. Taj báaha péanit, Jesúih jacna ã nah tewep jĩ, ã wái nomat pínah niijná. ³⁰ Páant ã chājachah, Jesús caandih wái nom péanit,

—**Páant bóojeh tígaa,** niij, waó yaíh dónit, ã wunah bejep jĩ.

Soldado Jesúih páwádhí ã jwāgat

³¹ Caán ã wunni yeo jáapdi, Pascua yeo jáapna jwí chooát yeo jáap pínahdih jwí ámohat ã jumap jĩ. Jwiít judíowā caán chooát

yeo jáapdih cruzboó páantjeh í ñuhatdih jwí náahcap jĩ. Pánihna, íih wáu nahnadih daj mawachah, waícanjeh í wunat pínah niijná, jwí maátaboó Pilatodih ít daj mawat túatup wut jĩ. Páant í daj mawat túttimah, íih bácahdih waicanjeh ub deyaat túat ít chājap tajĩ. ³² Páant í wutuchah joinít, Pilato cruzboó ñuhnitdih íih wáu nahnadih soldadowádhí át daj mawat túatup wut jĩ. ³³ Obohjeétdih, caan pébh ñuhnitdih daj mao péa, yap jáóhni, Jesús játih ã wunatjidih enna, áih wáu nahnaboodih í daj maocap jĩ.

³⁴ Pánih daj maocan yáhna, bíic soldado áih ítah tóopjih Jesúih páwá píjmant ã jwāag aabánap jĩ. Páant ã jwāagachah, bíicmantjeh meép mahjĩh wid jumni ã chíu jáúwáp jĩ. ³⁵ Páant ã chíu jáúwáchah, weemjéh wā enep jĩ. “Weém nin tólihdih páant wā niij daácna, yoobópdih naóhna caá wā chājap”, wā niij jéihna caá. Pánihna, yeebdíhbat wā naóh yapana caá, yeebbát Jesúsdih íi táu jenah joyát pínah niijná. ³⁶ Dios naáwátdih naóh yapani í naóh daacátji pahjeh tibeé páant ã yapap jĩ. “Áih bácahdih ded íidpdih í daj maocan niit”, í niij daacátji pahjeh, Jesúih wáu nahnadih í daj maocap jĩ.* ³⁷ Dios naáwátdih bíih tólihdih nin pahbat ít niij daacáp tajĩ: “Queét í jwāagnijidih í enbipna caá”, ít niij daacáp tajĩ.*

Jesúih bácahdih í yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Jesús ã wunat túttimah, José Arimatea tátchidih bóo, áih bácahdih ub deyaat túat niijná, Pilatodih uábádhí át bejep wut jĩ. Páant ã uábúchah joinít, ã yohat pínah niijná, Pilato caandih át ub deyaat túatup wut jĩ. Páant ã ub deyaat túatuchah joinít, José cruzboó ñuhni pebhna jwinít, Jesúih bácahdih ã ub deyanap jĩ. José jwí déewá maátadhí úmna, Jesúsdih ã jepahatjidih át naáwíhcap tajĩ. ³⁹ Nicodemo, Jesúsdih chei juí wéhenijibut,* ájeéh jáóhni, mirra wát jumni chej jumni ah, áloe wát jumni chípéh déejih widnidih ã ub joyép jĩ, Jesúih bácahdih í yohat pínah játih íáñat túat niijná. Caán ã ub jáóhni treinta kilos át chodop jĩ. ⁴⁰ Pánihna, queét chénewá Jesúih bácahdih ub deyanit, jwiít judíowā wannitdih jwííí yohat pah, áih bácahdih chej jumniíh íáñit, yéguenajĩ í pinip jĩ. ⁴¹ Cruzboó Jesúsdih í mawap pebh pácahi ã jumap jĩ. Caán pácahi tac yoób cáac í yohat pínah í jáap baadni jeé íit át jumap jĩ. Caán í baadni ítdih cáac yoh jwahca naáh át jumap jĩ. ⁴² Pánihna, jwí chooát hora tóah jáúwáchah, áih bácahdih ub bejnit, chooát yeo jáap túttimah caandih táu ámoh péaat túat niijná, caán pehbít jumni jeé ítdih yóahntjeh í yohop jĩ.

* 19:24 Sal 22.18 * 19:28 Sal 69.21 * 19:36 Ex 12.46; Nm 9.12; Sal 34.20; 1Co 5.7 * 19:37 Zac 12.10; Ap 1.7

* 19:39 Jn 3.1-2

20

*Jesús ã boo pud juúwát
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)*

¹ Domingo yeó jaapdih baab bójat pínah jãtìh, María Mágdala tãtchidih bóli, Jesúsdih í yohopjiboó mit bej jáanap wut jì. Caanná juibínit, caán ìitdih í nemniji jeé júduidih bita í pütá dodhdatji pah ã jumuchah, mit enep wut jì. ² Pánih ennihji weém, Jesús búdí ã oini, Simón Pedrojìh jwí jumapna mi ñáo juyúp jì. Pánih ñáo juinít, jwiítidih nin pah mi niijí naáwap jì:

—Jwí Maáih bácahjidih jáantjeh ìt ubap tabe. Pánih ub bejnitji ded í jwáub jwejepjiboó wã jéihcan caá, mi niijíp jì.

³ Páant mi niijichah joinít, jwiítbut Jesúsdih í yohopjiboó enedih jwí ñáo ñah bejep jì.

⁴ Pánih ñáo ñah bejna, weém Pedrodih ñáo yapnit, ã jãtìh caán yohopji jeé ìitna wã waóh juibínap jì. ⁵ Pánih jãtìh juibína yuhna, caán ìitdih waadcánjeh, péeb jéen enna, Jesúsdih í pinni chónajijeh ã lajachah, wã enep jì. ⁶ Páant wã péeb jéen enechahjeh, Simón Pedro péé juinít, chão ñúhcanjeh, caán ìitna ã waad béjep jì. Pánih waad béjnit, Jesúh bácahjidih í pinni chónajijeh ã lajachah, caanbút ã enep jì. ⁷ Jesúh wao dáhdih í pinni chóo chibít yuúp ã lajachah, caandíhbut ã enep jì. Í pinni chóona ãih bácahdih ãih wao dáhdihbut í pinatji pahjeh ã lajap jì. ⁸ Pánihna, waad béjnit, ã en ñáhuchah ennit, weembát wã ñuún waad béjep jì. Pánih ñuún waadnit, Jesúh bácah ã wihcah ennit, “Yoobópdih Jesús ãt jwáub boo pud jãóh tagaá”, weém wã niijí jéihjep jì. ⁹ Caán ìitboó jwí bejat pínah jãtìh, Dios naáwátidih naóh yapanit Cristo ã wánat pínahdih, ã jwáub boo pud juúwát pínahdihbut í daacátjidih jwí túi beh joi jwáhcap jì. ¹⁰ Pánih en péanit, jwíh muná jwí jwáub bejep jì.

María Mágdala tãtchidih bólidih Jesús ã jìgohat

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jwiítidih mi naáwát túttimah, María Mágdala tãtchidih bóli jwí túttimah péé bejnit, Jesúh bácahdih í yohopji jeé ìit jéc jipónih ñuhnit, mit jui ñúhup wut jì. Pánih jui ñúhnajeh, péeb jéennit, caán ìitna mit en waadá bojop wut jì. ¹² Pánih en waadána, Dios ã wahnit ángelwã chénewáidih mit enep wut jì. Túi baabni yéquehna duonít, Jesúh bácah ã lajajidih ìt chéudap wut jì. Biíc ãih wao jumapjimat, biih ãih jítcha jumapjimat ìt chéudap wut jì. ¹³ Páant queétdih mi péeb jéen enechah, queétdih caántdih nin pah ìt niijí uúbh joyóp wut jì:

—¿Yad wilí, dépanih tiguaá ma jái? ìt niijíp wut jì.

—Wã maáih bácahjidih ub bejnit, ded í jwáub jwejepjiboó wã jéihcan caá, mit niijí jepahap wut jì.

¹⁴ Queétdih páant niijnít, tac púud enna, Jesús caanjìh ã ñúhuchah, mit enep wut yuh jì. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, mit beh encap wut jì.

¹⁵ Páant mi beh encah, Jesús caántdih nin pah ãt niijí uúbh joyóp wut jì:

—¿Yad wilí, dépanih tiguaá ma jái? ¿Déhedih tiguaá ma bid? ãt niijíp wut jì.

Páant caandih beh encanjeh, “Nin pácahidih en daoní nacaá”, mit niijí jenah joyóp wut yuh jì. Páant niijí jenah joiná,

—¿Meemnít beé jwí maáih bácahjidih ma ub bejep? Ëb bejna, ded ma jwáub jwejepjiboó weemdih ma naáwá, caandih jwáub ubudih wã bejat pínah niijná, caandih mit niijíp wut jì.

¹⁶ —María, ãt niijíp wut jì.

Páant ã niijichah joi, tac púud ñuhnit, Hebreo wéheatjìh nin pah mit niijíp wut jì.

—Raboni, niijnít, Jesúsdih mit pin tewep wut jì. “Raboni”, niijná, “Bohéni”, niijná mit chájap wut jì.

¹⁷ Páant mi pin tewecheh, Jesús caántdih nin pah ãt niijíp wut jì:

—**Weemdih ma pin teoca bojoó. Wã íp pehbhoó wã páuh laab béj jwáhcan caá. Pin teocanjeh, wã údwá pahnitidih nin pah niijí naáwáidih ma bejeé: ‘Jesús nin pah yeebdih ã niijí naáwát tútutap be: ‘Wã íp ñi íp mun tiguaá. Caanjéh wíh Dios ñíh Dios mun tiguaá. Pánihna, ã pehbhoó wã páuh laab béjbipna caá’, ã niijí naáwát tútutap be’, queétdih ma niijí,** Mariadih Jesús ãt niijíp wut jì.

¹⁸ Páant ã niijichah joiníhji jwí pebhna juinít, nin pah mi niijíp jì: “Jwí Maáhdih wã enep be”, niijnít, Jesús caántdih ã naáwát tútatjidih jwiítidih mi naóh yapanap jì.

Jesús ã bohénitjidih ã jìgohat
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Caán domingo yeó jaap cheyeh túo yap aabát túttimah, jwiít Jesús ã bohénitji, jwí maátadih úmna, jécidih túi nem beedá bojnít, muú díitna biícidih jwí chéudap jì. Páant túi nem beedáni ã jumuchah yuhna, Jesús jwí cáth ã jìgohop jì. Pánih jìgohnit, nin pah ã niijíp jì:

—¿Ñi jum caá? Dios ã túyat ñujeé ã jumú naáh, ã niijíp jì.

²⁰ Páant niijí péanit, ãih téihyanadih, ãih jítchanadihbut jwiítidih ã júutap jì. Páant ã júutuchah enna, jwí Maáh ã jumatdih jéihnit, búdí jwí weñep jì. ²¹ Páant jwí weñechah, Jesús nin pah jwiítidih ã jwáub niijíp jì:

—**Ëmcanjeh, ñi túi jumáú. Wã íp weemdih ã wahat pah muntih, wíh túini doonáidih ñi naáwát pínah niijná, yeebdihbut wã wahna caá,** ã niijíp jì.

²² Páant niijí péanit, jwiítidih ã pój jáhanap jì.

—**Buu Túini Espíritudih ñi ubuá, ñíih caolih diitboó á jumat pínah niijná.**
 23 **Páant ñijeéh jumna, á wēpatj̄h det í yéej chājatdih ñi yohochah, yohni á jumbipna caá. Obohjeéhtih, det í yéej chājatdih ñi yohchah, yohca naáh á jumbipna caá,** Jesús jwiítidih á niij̄ip j̄i.*

Jesús á jwáub jigohochah, Tomás á enat

24 Jesús jwí cātíh á jwíih jigohni chei, Tomás pohba jwíjeéh á wihcap j̄i. Tomás Jesúsdih jwíjeéh bohéni “Waláhni”, ípí niij̄ wāt ejni á jumap j̄i.

25 Táltimah, á jwáub juyáchah, caandíh nin pah jwí niij̄ip j̄i:

—Jwiit jwí maáh Jesúsdih jwí enna beé, jwí niij̄ip j̄i.

Páant jwí niij̄ichah joiná yuhna, Tomásboó nin pah á jípónih niij̄ jepahjehep j̄i:

—Weémboó áih téihyadih í péhwatji ítnadih wíih téih tíbj̄h teo encan, áih páwádih í jwáagatji ítdihbut teo encan, ‘Á boo pud júúwát dooná yoobópdih caá’, wá niij̄ jenah joicán niit, jwiitdih á jāh niij̄jehep j̄i.

26 Táltimah bóo domingo yeó jáap caán meudíhjih jwí jwáub míc wáac juyáchah, Tomásbut jwíjeéh á jumap j̄i. Pánih míc wáac junít, nihat jēcnadih jwí jwáub túi nemechah yuhna, Jesús jwí cātíh á jwáub jigohop j̄i. Pánih jigohni, nin pah jwiitdih á niij̄ip j̄i:

—**¿Ñi jum caá? Dios á túyat ñijeéh á jumna naáh,** á niij̄ip j̄i.

27 Páant niijnít, Tomásboodíh nin pah á niij̄ip j̄i:

—**Tomás, wíih téihyadih í péhwatji ítnadih meemjéh ma teo eneé. Wíih páwádih í jwáagatji ítdihbut ma teo eneé. Teo ennit, ‘Yoobópdih tígaa át boo pud júúwáp taga’, ma niij̄ jéihyeé,** caandíh á niij̄ip j̄i.

28 —Meémboó wá Maáh, wíih Diosbut caá, Tomás caandíh á niij̄ip j̄i.

29 —**Weemdíh ennitjeh, ‘Yoobópdih tígaa át boo pud júúwáp. Pánih boo pud jéohna, Dios á wahní Cristo yoobát caá’, meém ma niij̄ jéihna caá. Obohjeéhtih, bitaboó weemdíh encan yuhna, páant niij̄ jéihnít, bádí í wēibipna caá,** Jesús Tomásdih á niij̄ip j̄i.

Jesúsdih cāacwā í jéihyat pínah niijná, Juan nin tólihdih á daacát

30 Jwíjeéh jum jwuhna, dawá láa jwiit cāacwā jwí jéih chāja naáhdih Dios á wēpatj̄h Jesús á chāj júutap j̄i. Páant á chājatj̄idih nin tólihdih wā jéih daác beedácan caá. 31 Pánih daác beedácan yuhna, nin tólihdihjih wā daacáp be, “Yoobópdih Dios á wahní Jesúsjeéh tígaa. Caanjéh tígaa Dios wáuh”, ñi niij̄ jéihyat pínah niijná. Páant

niij̄ jéihna, caandíh jepahnit, yeéb Diosjeéh páantjeh ñi jumbipna caá.

21

Jesús Tiberias ím jwējdíh siete á bohénitj̄idih á jwáub jigohat

1 Táltimah, jwiit siete á bohénitj̄idih Tiberias ím jwējdíh Jesús á jwáub jigohop j̄i. Nin pah á jumap j̄i: 2 Jwiit bíicdih jumnit, Simón Pedro, Tomás “Waláhni”, jwí niij̄ ejni, Natanael Galilea baác Caná tátdidih bóo, jwiit chénewá Zebedeo weh, bita chénewá Jesús á bohénitji, páant moón jwí jumap j̄i. 3 Páant moón jwí jumachah, Simón Pedro jwiitdih nin pah á niij̄ip j̄i:

—Weém queej júut mawadih bejna caá wā chājap, á niij̄ip j̄i.

—Jwiitbut majeéh jwí bejmi caá, jwí niij̄ip j̄i.

Páant niij̄, dei juibí, jááj chóodih waadnit, ímdih jwí páud bac bejep j̄i. Pánih páud bac bejnit, nihat chei jwí júut mawachah yuhna, queejwá í chūáhcap j̄i.* 4 Baáb báahachah, Jesús ím jwējdíh á ñuhachah, jwí enep yah j̄i. Obohjeéhtih, caandíh jwí beh encap j̄i.

5 Pánih ñuhna, jwiitdih nin pah á niij̄ ej wáuh joyóp j̄i:

—**¿Wá dēwáá, queejwádih ñi bid juicá?** á niij̄ip j̄i.

—Wihcan caá, jwí niij̄ jepahap j̄i.

6 Páant jwí niij̄ jepahachah joinít, nin pah Jesús á jwáub niij̄ ejep j̄i:

—**Jéihyepmant bóo buwáboó ñíih ñuodíh ñi yoh báaha en tígaa,** á niij̄ip j̄i.

Páant á niij̄ichah joinít, caán ñuodíh yoh báahana, dawá queejwá í chūáhach joinít, jwíih ñuodíh jwí wái ñaha bojop yah j̄i. Obohjeéhtih, tub dawá í jumachah, jááj chóoboó jwí jéih ub yaccap j̄i.* 7 Páant dawá í jumachah, Jesúsdih jwí jwíih jwááh láa bíic yoobó á yapatj̄idih náhnit, weémboó, Jesús bádí á oini,

—Jwí Maáh caá, Pedrodih wā niij̄ip j̄i.

Páant wā niij̄ichah joinítjeh, á tóo dug jwejni yégueh chóodih jwáub duó ámoh chéonit, ñaáp báah bejnit, Jesús pebhna á yaáh ñáan bejep j̄i. 8 Páant á yaáh ñáan bejchah, caán ñuodíh teonit, jwiitboó jááj chóoj̄h jwí wái ñáan juibínap j̄i. Ím tac yoob póhba á niican j̄i, túi jwēj buugdíhjih jwí jumap j̄i. 9 Pánih wái ñáan juibínit, Jesús á chājni téi iigní tuu táóhjih queejwá pan bíicdih á lajachah, jwí enep j̄i. 10 Páant jwí ñáan juibínachah, Jesús nin pah jwiitdih á niij̄ip j̄i:

—**Butéh ñi júut maonitdih daocánnit ñi ub júúwá,** á niij̄ip j̄i.

11 Páant á niij̄ichah joinít, Simón Pedro jááj chóodih waadnit, ñuodíh watnit, óon coahboó á wái ñáan júúwáp j̄i. Dahwanit mícjeh

* 20:23 Mt 16.19; 18.18   * 21:3 Lc 5.5   * 21:6 Lc 5.6

ciento cincuenta y tres queejwá ī jumap jī. Páant moón dawá ī jumna yuhna, caán ñuódih ī boloh wáicap jī. ¹² Pánihna, Jesús jwiítidih nin pah ā jwáub niijp jī:

—**Ñi jeémp jáa jūúwá,** ā niijp jī.

Páant ā niijchah joinit, ā pebh juibínit, caandih en poonit jumna, “Jwī Maáh caá”, niijná, jwiít jwī uúbh joi encap jī. ¹³ Páant ā pebh jwī juibínachah, Jesús queéj pan biícidih nah teonit, jwiítidih ā wáhap jī.

¹⁴ Caán yeó jáapdih ā boo pud jūúwát táttimah, jwiítidih biíc peihcanni láa míc jéutna ā chājap jī.

Jesús Simón Pedrodih ā míc wéheat

¹⁵ Páant jwī jeémp péaat táttimah, Jesús Simón Pedrodih yuúpbít numah bejnit, nin pah ā niij uúbh joyóp jī:

—**Simón, Jonás wáúh, ¿queét ī oyat chah weemdih ma oi niit?** ā niijp jī.

—Wá oina caá, Maá. Wá oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—**Pánih oina, wíh oweja weh panihnit-dih ma táí inií,** Jesús caandih ā niijp jī.

¹⁶ Páant niijnit, nin pah ā jwáub niij uúbh joyóp jī, páant mantih:

—**Simón, Jonás wáúh, ¿yoobópdih weemdih ma oi niit?** ā niijp jī.

—Maá, meemdih wá oina caá. Wá oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—**Pánih oina, wíh owejawá panihnit-dih ma táí en dawaá,** Jesús ā niijp jī.

¹⁷ Páant niijnit, nin pah ā jwáub niij uúbh joyóp jī:

—**Simón, Jonás wáúh, ¿weemdih oyat yoobát niit ma oyop?** ā niijp jī.

Biíc peihcanni láa “¿Weemdih ma oi niit?” ā niij uúbh joyóchah joinit, Pedro búdi jīgahnit, nin pah ā niij jepahap jī:

—Maá, niihatdih jéihni jumna, meemdih wá oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—**Pánih oina, wíh owejawá panihnit ī jeémát pínahdih ma táí wáhuú.**

¹⁸ Yoobópdih meemdih wá naóhna caá. Jáap jum jwahna, meemjéh yégueh waadnit, ded ma bejihpboó mapí bejep jī. Obohjeéhtih, behe ma jumachah, miih muj nahdih ma jéut ñahanachah, meemdih yégueh yacnit, ded ma bejihcapboó bita ī ub bejbipna caá, Pedrodih Jesús ā niijp jī.

¹⁹ Páant niijná, Jesúsdih jepahni ā jumat jīb, ded pah Pedrodih bita ī mawat pínahdih jéihya naóhna ā chājap jī. Páant niij péanit,

—**Weém ded pah wá chājatjidih enniiji jumna, biíc yoobó ma chājaá,** Jesús caandih ā niijp jī.

Jesús ā bohéni búdi ā oini nin tólihdih ā daacát

²⁰ Páant ā niij naáwáchahjeh, Pedroboó tac púud ennit, weém Juan, Jesús búdi ā oini, queétdih wá ñuún péenachah, ā enep jī. Biícidih jwī péé jeémp láa, weémboó Jesús ā pebh dodh jáah lajni “¿Maá, meemdih enihcannitdih jéutni pínah ded tigaá ā jam?” Jesúsdih niij uúbh joini wá jumap jī.*

²¹ Pánihna, weemdih ennit, Pedro Jesúsdih nin pah ā niij uúbh joyóp jī:

—¿Maá, canboodih ded pah tigaá ā yapbi? ā niijp jī.

²² —**Nin baáboó wá jwáub dei jūúwáchah, candih páantjeh wá jumat táutachah, miih pínah nihan caá. Pánihna, candih ded pah ā yapat pínahdih meemdih wá naóhcan caá. Obohjeéhtih, ded pah wá chājatjidih enniiji jumna, meémboó biíc yoobó ma chājaá,** Jesús Pedrodih ā niijp jī.

²³ Páant Pedrodih ā naáwátjidih jéihnit, niihat Jesúihwá queétejeh chah búdi it míc wéhenap jī. “Juan, Jesús búdi ā oini, ā wáncan niit”, weemdih queétejeh it niij míc wéhenap yuh jī. Obohjeéhtih, “Caán ā wáncan niit”, Jesús niijná ā chājcan jī. “**Nin baáboó wá jwáub dei jūúwáchah, candih páantjeh wá jumat táutachah, miih pínah nihan caá. Pánihna, ded pah candih ā yapat pínahdih meemdih wá naóhcan caá**”, Pedrodih Jesús niij naóhna ā chājap jī.

²⁴ Pánihna, weemdih jī, Jesús páant ā niij naáwáp jī. Caán ded pah yoobópdih ā yapatjidih jéihnit, nin tólihdih wá daácna caá. Pánihna, nin wá naáwát yoobópdih ā jumatdih jwī táí jéihna caá. ²⁵ Dawá biíhdihbut Jesús ā chājap yuh jī. Obohjeéhtih, “niihat ā chājatjidih wá daác beedánachah, dawá tóliha ā jumachah, ita en buájcan tagaá”, wá niij jenah joini caá.

Pánihna, páant bóojeh weém Juan wá daác péana caá.

* 21:20 Jn 13.25

LOS HECHOS

Túini Espíritu ā jǎúwát pínah yeó jáapdih Jesús ā jéihya naáwát

¹⁻² Teófilo, weém, Lucas, meemdíh wá jwáub daác wahna caá, páant muntih. Wá jwíh daácní núdodih Jesús ded pah ā chájatdih, ded pah ā bohéatdih, jeáboó ā páuh laab béjatjidih wá naóh péanap be.*
Nin baáboó jum jwahna, Jesús ā bohénitdih ñionit, cáacwádhíh áih doonádih átát naáwát túatup wat jí. Pánihna, ā páuh laab béjat pínah játih, ā naáwát túatnit ded pah í chájat pínahdih Túini Espíritu ā wépatjǐh queétdih át wutup wat jí. ³ Jesús cruzboó ā wunat túttimah, ā jwáub bootjidih í jéihyat pínah niijná, cuarenta yeó jáap pohba, dawá láa ā bohénitdih át jwáub jǐgohop wat jí. Pánih jǐgohnit, “Dios nihat cáacwá í maáh ā jumuchah, caandih ded pah caá cáacwádhíh jepahat náahap”, queétdih ápi níj naáwáp wat jí.

⁴ Biíc láa Jesús ā bohénit biícđih jeémpna, queétdih nin pah át níj naáwáp wat jí:

—**Túini Espíritudih yeebdíh wá wáhbipna caá, wá íp ā niijnídhíh Jerusalén tátchidih ñi pái jwuhú. Caán ā niijnídhíh yeebdíh wáát naáwáp be.*** ⁵ **Juan yeebdíh mahjǐh ā daabánap jí. Obohjeéhtih, wá íp yeebdíh Túini Espíritudih wahna, caán daabaát panihni ā wépat yeebdíh bádi ā wáhbipna caá, át níjíp wat jí.***

Jesús jeáboó ā páuh laab béjat

⁶ Biíc yeó jáap Olivo jee jína Jesús ā bohénit biícđih ā jumuchah, caandih nin pah í níj wáubh joyóp wat jí:

—¿Maá, Romano maátadhíh yohnit, buu jwiít judíowá jwí maáh ma waadní níit? Ít níjíp wat jí.

⁷ Páant í níjíchah joinít, Jesús nin pah át níj jepahap wat jí:

—**Jwí íp ā ñioni yeó jáapdihjeh weemđih maáh ā waadábipna caá. Caán yeó jáapdih yeeboó jéihnit pínah nihcan caá.** ⁸ **Obohjeéhtih, Túini Espíritu yeebdíh ā waadáchah, Dios ā wépatdih ā wáhbipna caá. Caán wépatjǐh Jerusalén tátchidih moón, nihat Judea baácdih moón, Samaria baácdih moón, yuápbó baácnadhíh moondíh yah buca wíh túini doonádih ñi wép naóhbipna caá, át níjíp wat jí.***

⁹ Páant níj péanit, jeáboó Jesús át páuh laab béjep wat jí. Caandih í chéi en ñuun ñúhuchah, mah tólihdih yap páuh laab béjna,

át buadáh bejep wat jí.* ¹⁰ Páant Jesús ā páuh laab béjehah, í chéi en ñuun ñúhuchah, chéne ángelwá baabní yégueh duonít Jesús ā bohénitjí cátih í jǐgoh ñuhup wat jí.

¹¹ Pánih jǐgoh ñuhnit, queétdih nin pah ít níj wáub joyóp wat jí:

—¿Yeéb Galilea baácdih moón, dépanihna jeáboó chéi en ñuh tígaa ñi cháj? Caán Jesús, jeáboó páuh laab béjni, ā páuh laab béjatjí pahjeh tih ā jwáub dei júohbipna caá, ít níjíp wat jí.

Judasjidih jwáub túat nuumní pínahdih í ñíwat

¹² Jesús ā naáwát túatnit Olivo jee jímant jwáub dei bejnit, Jerusalén tátchina í jwáub juibínap wat jí. Caán jee Jerusalén pehb-bitjeh át jumup wat jí. ¹³ Jwáub juibínit, queét chahboó í jumni tólihdih í páuh laab béjep wat jí. Nin caá queét í wátina: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, biih Santiago Alfeo wáuh, Simón Celote wat jumni, Judas biih Santiago wáuh ít jumup wat jí.* ¹⁴ Queét on-cewájeéh, biquína yaádh, María Jesús íin, mi weh biícđih, mic wáacnit, ít jumup wat jí. Nihat biíc yeobó jenah joinít, Diosdih bádi ípi wáubap wat jí.

¹⁵ Biíc yeó jáap Jesúhwa caán tólihdih mic wáacnit, ciento y veinte ít jumup wat jí. Páant í jumuchah, Pedroboó queét cátih ñuhnit, nin pah át níj naáwáp wat jí: ¹⁶ “Wá déewáa, Dios jon játih ā níjátjí pah buu ā yapna caá. Túini Espíritu Davidjidih ded pah Judasjí ā yapat pínahdih át naóh daacát túatup tají. Judasjí beé Jesusdih teonit pínahdih ā waáwáp jí. ¹⁷ Pánih chájni pínah jwíjeéh Jesús ā tewatdih chájni ā jumup yah be”, át níjíp wat jí.

¹⁸ Judasjiboó Jesusdih í tewat pínah naáwát juibđih ā jwáubaihichah yuhna, queét sacerdotewáboó ít teocap wat jí. Pánihna, caán juibđih bainí baácdih í juib chájap wat jí. Caán baácdih Judasboó mic jóp wái wunni wálahnit, dúuc jéen bejna, át páah yoh ñajap wat jí. Pánih páah yoh ñajna, áih wudah át báuh yoh bejep wat jí. Áih jónóp tópná nihat át bac peét bejep wat jí. ¹⁹ Judas ā yéejatjí juibđih nihat Jerusalén tátchidih moón ít jéih beedép wat jí. Pánihna, caán í juib chájni baácdih Acéldama wát ít báudhdap wat jí. “Acéldama”, niijná, “Meép jumni baác”, niijná ít chájap wat jí.*

²⁰ Túttimah, nin pah queétdih Pedro át jwáub níj naáwáp wat jí: “Jon játih í daacátjí pahjeh tibee Judasjí ā yapap be. Davidjí ā daácní Salmos í niijní tólihdih nin pah át níj daacáp tají:

* 1:1-2 Lc 1:1-4 * 1:4 Lc 24:49 * 1:5 Mt 3:11; Mr 1:8; Lc 3:16; Jn 1:33 * 1:8 Mt 28:19; Mr 16:15; Lc 24:47-48
* 1:9 Mr 16:19; Lc 24:50-51 * 1:13 Mt 10:2-4; Mr 3:16-19; Lc 6:14-16 * 1:19 Mt 27:3-8

‘Á tewatji yohni ã juma naáh, niŷ daácniŷ,
(Sal 69.25)

Biŷh ã tewatjidih jwúb tãt numniŷ, ã tewe
naáh’, ãt niŷ daacáp tajŷ. (Sal 109.8)

21-22 “Pãant ã niŷ daacátjidih jéihnit,
Judasjidih jwúb tãt numniŷ pínahdih
jwítidih bidat caá náahap. Juan Daabánijeéh
jumniŷ biquína Jesúsjeéh í bejep jŷ. Íjeéh
jumniŷ biícđih níwat caá náahap, jwŷjeéh ã
jumat pínah niŷná.* Jesúsjeéh jwŷ jamachah,
jwŷjeéh páant péeni, Jesús ã púh laab
béjatjidih jwŷjeéh ennidihbut níwat caá
náahap.* Pãant jwŷ níwichah, Jesús ã jwúb
boootjidih jwŷjeéh naóhni ã jumbipna caá”,
Pedro queét Jesúsŷwãdih ãt niŷjip wat jŷ.

23 Pãant ã niŷjichah joinit, chénewãdih íť
níwip wat jŷ. Biíc José Barsabás wãt jumnidih
íť níwip wat jŷ. Caán Justo í niŷ wãt ejni
wat jŷ. Biŷh Matías wãt jumnidihbut íť níwip
wat jŷ. 24-25 Queéđih níonit, Diosdih nin pah
íť niŷ wúbup wat jŷ: “Maá, nihat cãcwã íť
jenah joyáđđih ma túi jéihna caá. Judasjidih
tãt numniŷ pínah, nit chénewã jwŷ níonitdih,
deed meém ma náahndih jwítidih ma júutã.
Jesúsđih cádahni Judasji iiguipna ãt bejep
taga. Caandih tãt numniŷ, jwítit Jesús ã
naáwát tãtñit biícđih jumniŷ pínahdih ma
júutã”, Diosdih íť niŷjip wat jŷ.

26 Pãant niŷjínãjeh, bidat tãt niŷjínã, íť níwat
naanãđih íť péudanap wat jŷ. Matiaŷh naá ã
jwŷih buúg jéenechah, caánboó Jesús ã naáwát
tãtñit oncewãjeéh ãt waadáp wat jŷ.

2

Túini Espiritu ã wêpat queéđđih ã wãhat

1 Pentecostés wãt jumniŷ yeó jáapđih* nihat
Jesúsŷhã biíc muudđih íť jwúb míc wãac
juyúp wat jŷ. 2 Neohjeh búđi johlit yáaat
panihni jeámant jáóhñit, íť jumniŷ muudđih
ãt yeéj yáanap wat jŷ. 3 Nihat íťh wao
cháth tau óopát tópnã panihni ãt jígohop
wat jŷ. 4 Pánihna, Túini Espiritu queéđđih ã
waadáchah, ã wêpatjŷh bitaŷh wéheatna íť beh
jóica naáhjŷh íť wéhe jwŷihip wat jŷ.

5 Caán láa, nihat baácna bej peétnitji
judiówã Dios ã watatđđih jepahnit, Jerusalén
tátchina íťat wãac juyúp wat jŷ. 6 Pánihna,
japboó yáanachah joinit, Jesúsŷhã íť jumniŷ
munná dawã íť míc wãac juibínãp wat jŷ.
Pánih juibínit, cãcwã yoobó íť wéheatnajŷh
Jesúsŷhã íť wéhenachah, beh joinã, joí wáhi
bejnit, nin pah íť míc niŷ wéhenap wat jŷ:

7-8 —¿Dépanih tigaá nit Galilea baácđih
moon yáhna, jwŷh wéheatnajŷh íť túi
wéhenachah, jwŷ beh joí? 9 Nihat jwŷh
wéheatnajŷh buú wéhena caá íť chãjap: Partia
baác, Media baác, Elam baác, Mesopotamia
baác, Judea baác, Capadocia baác, Ponto
baác, Asia baác, 10 Frigia baác, Panfilia

baác, Egipto baác, África baác, Cirene tátchi,
Roma tátchidih moonbút jwítit jwŷ jumap.

11 Biquína judiówã jwŷ jumna caá. Bita
judiówã nihcannit yáhna, Dios naáwátđđih
bohénitbut jwŷjeéh íť jumna caá. Bita Creta
quewadhí moón, Arabia baácđih moonbút
jwŷjeéh íť jumna caá. Pánihna, nitboó íť
wéhenachah, jwítit nihat jwŷ beh joinã caá.
Queét jwŷh wéheatnajŷh Dios ã wêp chãjãtđđih
naóhna caá íť chãjap, íť míc niŷjip wat jŷ.

12 Pãant niŷ joí wáhi bejna, íť ennidih íť
joinidihbut ded pah ã yapatđđih íť jéihcap wat
jŷ.

—¿Nit dépanih tigaá bitaŷh wéheatnajŷh Dios
ã wêp chãjãtđđih íť túi wéhe? yeéh níť jenah
joyóchah, queéťjeh íť míc niŷjip wat jŷ.

13 Obohjeéhtih, bita íťjeéh jumniŷ nin pah íť
niŷjip wat jŷ:

—¿Dépah nit cheha náahndih babh máihnit,
wéhena caá íť chãjap! íť niŷ deoh naáwãp wat
jŷ.

Pedro cãcwãđđih ã naáwát

14 Pánihna, Pedro once Jesús ã naáwát
tãtñit biícđih níhñit, cãcwãđđih nin pah
ãt niŷ naáwãp wat jŷ: “Wã déewãã, biŷh
baácmanť jáóhñit, Jerusalén tátchiboó
jumniŷbut, buú ã yapatđđih jéihyat tãt niŷjínã,
nin wã naáwát pínahndih níť túi joyoó. 15 ‘Queét
máihnit caá’, níť niŷ jenah joyát yoobóđđih
nihcan caá. Jwítit judiówã cheibitjeh jwŷpŷ
máihcan caá. Buú cheibitjeh las nuevejeh
caá. Pánihna, jwŷ máihcan caá. 16 Dios jon
jãtđđih ã niŷjãtđđih pahjeh buú ã yapna caá. Dios
naáwátđđih naóh yapani Joel nin pah ãt niŷ
daacáp tajŷ:

17 ‘Péeni yeó jáap toáh júúwáchah, nin pah
ã yapbipna caá: Wŷh Túini Espiritu
ã wêpatđđih nihat cãcwãđđih búđi wã
wãhbiŷna caá, buca. Pánihna, níť weh,
níť weh yatábút wã naáwátđđih íť naóh
yapabipna caá. Jáap beh toáhnit oo
júmat jígohat panihndih íť enbipna
caá. Behnit íť oo júmũchah, queéđđih
wã naóhbiŷna caá.

18 Weemđđih teo wãhñit neonã, yaádhđđihbut
wŷh Túini Espiritu ã wêpatđđih búđi
wã wãhbiŷna caá. Queéťbut wã
naáwátđđih íť naóh yapabipna caá.

19 Wã wêpatjŷh úum náah jumnidih jeáboó
baácboobút wã wahachah, níť enbipna
caá. Baácboó meép panihni, iigát
panihni, tau jei pánihni ã jumbipna
caá.

20 Jeáboó yeó dupáúđđih ã tãt numbipna
caá. Chei bóo widhbut meép panih
đđniŷ ã tãt numbipna caá. Pãant ã
yapbipna caá, níť Maáh Cristo ã jwúb
dei jáóhni yeó jáap pínah jãtđđih. Caán

* 1:21-22 Mt 3.16; Mr 1.9; Lc 3.21   * 1:21-22 Mr 16.19; Lc 24.51   * 2:1 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11

yeó jáapdih nihát cáacwā ī en wāhi be-
jɔɓɓna caá. Pánihna, oboh jəmni yeó
jáap ā nihcan niít buca. Yéejnitdih úum
náah jəmni yeó jáap jumna yuhna,
yéejat yohnitboodih caán yeó jáap
táini yeó jáap ā jumbipna caá.

21 Ded jwī Maáhdih ā yéejat yohat túutni,
caán iiguipna ā bejat déjei ā táí yap-
bipna caá', āt niij daacáp tajī. (Jl
2.28-32)

22 "Yeéb wā déewāá, nindih wā naawáchah,
ñi táí joyoó. Jesús Nazaret tátchidih bóo
Dios ā wēpatjīh ā chāj jáutup jī, caandih
Dios ā wahatjidih cáacwā ī jéihyat pínah
niijná. Yeéb caandih ennitji ñi jéihna caá.
23 Jesúsdi h mawat náahna, ñi maátadih
ñi wāhup jī. Páni h wāhni t, yeejépwādi h
cruzboó ñi mawat túutup jī.* Dios jon
jātih caandih ā niijátji biíc yoobó ā yapap
be.* 24 Obohjeéhtih, Jesús ñi maonijidi h
Diosboó āt jwáub booanap tabe. Táttimah,
ā jwáub wuncan niít buca. Chah wēpni
jumna, wunnidih yuhna, āt jwáub booanap
tabe, páant muntih. Páni hna, buu páantjeh
báadhni caá.* 25 Davidjiboó jon jātih nin pah
Jesucristo ā jwáub boo pud jáúwát pínahdih
āt niij daacáp tajī:

'Wā Maáh wājeéh āpī jumna caá. Yeó jáap
jumat pah Dios wā Maáh wā pebh ā
jumuchah, enna, wā úumcan niít.

26-27 Dios, weemdi h oina, wunnit ī jumapboó
wīih caolihdih ma yohcan niít. Wīih
bácahdihbut ma moopát tútcan niít.
Páant ma chājat pínahdih jéihna, wā
táí wēi naóhna caá. Míih jumna,
úumcanjeh, wā táí jumbipna caá.

28 Páni hna, weemdi h jwáub booanit, wājeéh
ma jumuchah, wā táí wēina caá', āt niij
daacáp tajī. (Sal 16.8-11)

29 "Wā déewāá, jwī nɔo Davidji ded pah
ā jumatdih yoobópdih wā naóhna caá. Caán
ā wunuchah, it yohop wut jī. Caandih ī
yohni itiji páantjeh ā jumna caá. Páni hna,
'Wīih bácahdih ma moopát tútcan niít', niij
daacna, caanjéh āih pínahjeh āt nihjican
tagaá. 30-31 Davidji Dios naáwátdih naóh
yapani ā jumuchah, Dios caandih nin pah
āt niijp wut jī: 'Yoobópdih meemdi h wā
naóhna caá. Ma juima jwáub boonit, meém
maáh ma jumatji dée pah, nihát nin baácdih
moondih maáh ā jumbipna caá', āt niijp wut
jī.* Cristodi h Dios maáh ā waadaát pínah,
ā boo pud jáúwát pínahdihbut nin pah āt
niij daacáp wut jī: 'Caán wunnit ī jumapboó
páantjeh ā jumcan niít. Āih bácahbut ā
moópcan niít', David āt niij daacáp tajī.*
32 Caán Jesúsdi h beé Dios āt booanap be. Ā
jwáub booanidih jwiít nihát jwī enep be.

33 Caán Dios ā jéihyepmant bóo buwámant
jumni maáh caá. Páni hna, 'Táini Espiritudi h
noónboó ma wahaá', ā ip Dios caandih ā ni-
ijíchah, nin Táini Espiritudi h āt wahap taga.
Buu jwáh Táini Espiritu ā chājatdih ennit,
joiná caá ñi chājap. 34 Davidji Dios pebhboó
āt péuh laab béjcap wut jī. Páni hna, āih pínah
nihjican tagaá. Nin pah ā niij daacni Jesúsdi h
pínahji tagaá:

'Wā Maáhdih Dios nin pah ā niij naáwáp
be: "Wā jéihyepmant bóo buwámant
chúudnit, maáh ma jumáú.

35 Páant maáh ma jumuchah, meemdi h
enhcannitdih wā yohbipna caá. Meém
queétdih chah wēpni ma
jumbipna caá", ā niijp be', Davidji
āt niij daacáp tajī. (Sal 110.1)

36 "Páni hna, wā déewāá, nindih ñi táí
jéihyeé: Caán Jesús yeéb cruzboó ñi mao
yohat túutnijidi h Diosboó maáh ā waadánap
be. Caán Jesússeh jwīpī páini Dios ā wahni
Cristo beé", Pedro cáacwādi h āt niijp wut jī.

37 Páant ā niijíchah joinit, búdi jgah
úumnit, Pedrowādi h nin pah it niij úabh
joyóp wut jī:

—Jwī déewāá, ded pah tigaá jwī chājbi? it
niijp wut jī.

38 —Yeéb ñi yéej chājatdih cádahnit,
táini boodih ñi jwáub túut nuumú. Páant
ñi túut nuumáchah, Dios ñi yéejatdih ā
yohbipna caá. Páni h niij túut nuumit ñi
jumuchah, Jesús ā wēpatjīh ñi daabáát
túutú. Páant ñi chājachah, Dios yeebdi h
Táini Espiritudi h ā wāhbi pna caá. 39 Jon
jātihjeh Dios yeéb pínahdih, ñi weh pínahdih,
ñi juimená pínahdihbut, nihát caán ā ñionit
pínahdih nin pah āt niij naáwáp wut jī: 'Nihat
weemdi h jepahnitdih Táini Espiritudi h wā
wāhbi pna caá', Dios āt niijp tajī,* Pedro
queétdih āt niijp wut jī.

40 Páant niij péanit, queétdih nin pah āt
jwáub niij wēp naáwáp wut jī, páant muntih:

—Nin baácdih moón yeejéj ī chājatji jīb
Dios búdi ā peéh chājbi pna caá. Páni hna,
queét pah ñi jumca bojoó. Ñi yéej chājatdih
cádahnit, ñi túut nuumú. Páant ñi chājachah,
yeebdi h ā peéh chājcan niít, āt niijp wut jī.

41 Páant ā niijíchah joinit, dawá jepahnit, it
daabáát túutup wut jī. Páni hna, Jesúsdi h wājeéh
caán yeó jáapjeh tres mil cáacwā chah dawá
it jumap wut jī. 42 Yeó jáap jumant pah
queét jáap jepahnit Jesús ā naáwát túutni t ī
bohénachah, it táí joyóp wut jī. Āih jeémátdih
míc pááh wāhni t, Diosdi h úabhni t, biúcdih
ipī táí jumap wut jī.

Jesúthwā ded pah ī jumat

43 Jesús ā naáwát túutnitboó Dios ā
wēpatjīh wunnitdih ipī booa jáutup wut jī,

* 2:23 Mt 27.35; Mr 15.24; Lc 23.33; Jn 19.18 * 2:23 Lc 24.26 * 2:24 Mt 28.5-6; Mr 16.6; Lc 24.5 * 2:30-31 Sal
132.11; 2S 7.12-13 * 2:30-31 Sal 16.10 * 2:39 Is 57.19

Dios ã wêpatdih cãacwã ï jéihyat pínah niijná. Páant ï chãjachah ennit, nihát ït en wáhi bejep wut jï. ⁴⁴ Jesúhwa ïih bií déedih míc páah wáhnit, biícđih túinijeh ïpi jumap wut jï.* ⁴⁵ ïih bií déedih jïib chãj wáhnit, nihát biih pah bóo wihcanitđih queét ï jumat yoobó ïpi wáh wáacap wut jï. ⁴⁶⁻⁴⁷ Pánih chãjna, yeó jáap jumat pah Dioih muná míc wáacnit, “Dios túini caá”, ïpi niij wêi naáwáp wut jï. ïih munáboobút míc wáacnit, biícđih ïpi túi numah wêi jeémép wut jï. Páant ï chãjachah ennit, “Queét túinit caá”, nihát cãacwã ïpi míc niijjip wut jï. Pánihna, yeó jáap jumat pah bita jáap jepahnitđih túi ubnit, jwiih jepahnitjeéh Dios át waadánap wut jï. Jáap jepahnitbut ïjeéh ït míc wáacap wut jï.

3

Jéih bejcanndih Pedro Juanjñh ï booaat

¹ Biíc yeó jáap, cheyeh, las tres jumachah, judiowã Diosđih ïpi úábát horadih Pedro, Juanjñh Dioih muná ït bejep wut jï. ² Yeó jáap jumat pah Túini Jéc wut jumapđih ã chéenwã jéih bejcanndih ïpi ub jwabí chãud jwejep wut jï. Jáap cãac jumnijeh caán jéih jïbcanni átát jumap wut jï. Caan jécđih chãudnit, caanjñh waadnitđih dinero ãpi úábáp wut jï. ³ Pánihna, Pedro, Juanjñh caán muná ï waadát túat chãjachah ennit, queétđih jéih jïbcanni dinerodih át úábáp wut jï. ⁴ Pedroboó caandih ennit,

–Jwiitđih ma túi enee, át niijjip wut jï.

⁵ Páant ã niijchah joinit, queétđih en behnit, “Queét baini dinero weemđih ï wáhibna caá”, caanjéh át niij jenah joyóp wut yuh jï. ⁶ Obohjeéhtih, páant ã niij jenah joyóchah yuhna, Pedro caandih nin pah át niij naáwáp wut jï:

–Weém dinerodih wã bíbohcan caá. Obohjeéhtih, caandih wáhcán yuhna, chah túinidih meemđih wã chãjibpna caá. Jesucristo Nazaret táтчidih bóo ã wêpatjñh meemđih wã booana caá. Ma ñah ñuhú. Ñah ñahnit, ma yáac chãi bejeé, át niijjip wut jï.

⁷ Páant niijnit, ãih jéihyepmant bóo téihyadih teonit, caandih át wái ñahanap wut jï. Páant ã wái ñahanachahjeh, caán jéih jïbcanniji ãih wio wêpép nahna át jumap wut jï. ⁸ Pánihna, caán ñah ñahnit, át yáac chãi bej jwihip wut jï. Pánih yáac chãi bejnit, ñáap táamp chãinit, “Dios túini caá. Wã túi jéih bejna caá”, niij wéinit, Dioih munáđih át waad bejep wut jï. ⁹ Pánih yáac chãi bejnit, “Dios túini caá”, ã niijchah, nihát cãacwã ït enep wut jï. ¹⁰ Caandih ennit, “Caán Dioih muú Túini Jécđih chãudni dinero úabhñiji caá”, ït niij jéihyep wut jï. Páant ã jïbichah

ennit, caandih ded pah ã yapatdih ït en wáhi bejep wut jï.

Dioih muná Pedro cãacwãđih ã bohéat

¹¹ Jéih bejcanndih Pedrowãđih ã teo ñuán péenachah, nihát cãacwã en wáhi bejnit, Dioih muú Salomón ã chãjat túatni coahjina ñáo ñah bejnit, Pedrowã pebhna ït míc wáacap wut jï. ¹² Páant ï míc wáacachah ennit, Pedro nin pah queétđih át niij naáwáp wut jï. “¿Wã déewáá, dépanihna nindih ñi en wáhi bej? ¿Dépanihna jwiitđih ñi en ñuán? ‘Queéboó Diosđih túi joinit jumna, ïih wêpatjñh nindih ï jéih yáac chãi bejat túatna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jenah joyát yoobópđih nihcan caá. Jesús ã wêpatjñh beé caandih jwí booanap be. ¹³ Abraham, Isaac, Jacob jon jãtñh moón jwí nuowã Diosđih ït túi weñep wut jï.* Caán Diosjeh beé, caandih teo wáhi Jesús ã wut chah yáat pínah niijná, nindih ã jibanap be.* Yeéboó Jesúsđih en jñihnitđih wáhnit, Pilato caandih nemat munmánt ã bacalichah yuhna, yeéb ã bacaat déedih ñi jepahcap be. ¹⁴ Pilato caandih ã bacalichah yuhna, Jesús túini, túi chãjni ã jumachah yuhna, yeéboó caandih ñi náahcap be. Pánih náahcan, cãac maonidih ñi bacaat túatup be.* ¹⁵ Jwiitđih túi ubni Jesúsboodih yeéb ñi mawat túatup be. Obohjeéhtih, wunnidih ï yohochah yuhna, Dios caandih ã jwáub booanidih jwiit jwí enep be. ¹⁶ Pánihna, caandih túi jenah joinit, nin ñi jéihni, ñi ennidih Jesús ã wêpatjñh jwí booanap be.

¹⁷ “Wã déewáá, yeéb jwí maátajñh Jesús Dios ã wáhi ã jamatdih jéihcan, caandih ñi mawat túatup be. Páant ñi chãjatjidih weém wã jéihna caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, jon jãtñh Dios naáwátđih naóh yapanit, ñi chãjat pínahđih nin pah ït niij daacáp tajj: ‘Cristo yeejép ã yapbipna caá’, ï niijátji pahjeh tibeé ã yapap be.* ¹⁹ Bũu jwuh yeéb yeejép ñi chãjatjidih búdi jgahnit, túiniboodih jwáub túat numnit, Jesucristodih ñi jepahaá. Páant ñi túat numúchah, yeejép ñi chãjatjidih Dios yeebđih ã yoh wáhibpna caá. ²⁰ Páant ñi chãjachah, Dios ã wáhniji Cristodih jwiitđih ã jwáub wah deyabipna caá, jwiitđih ã teo wáacachah, jwí túi weñat pínah niijná. ²¹ Obohjeéhtih, bũu Dios pehbhoó caá ã jum jwuhap. Dios nihátđih ã ámohat pínahđih jon jãtñh ã naáwátđih naóh yapanitđih át naóh daacát túatup wut jï. Pánihna, nihát ã naáwátjidih chãj péanit, Jesucristodih ã jwáub wah deyabipna caá. ²² Moisés nin pah át niij naáwáp tajj: ‘Jwí dée Dios naáwátđih naóh yapani pínahđih jwí Maáh Dios yeebđih ã wáhibpna caá. Weemđih ã jwiuh naáwát túatjti pahjeh

* 2:44 Hch 4.32-35 * 3:13 Ex 3.15 * 3:13 Is 52.13-53.12; Fil 2.7-9 * 3:14 Mt 27.15-23; Mr 15.6-14; Lc 23.13-23; Jn 19.12-15 * 3:18 Is 52.13-53.12

tigaá caandíhbut ã jwáub naawát túutbipna caá. * Pánihna, ded pah ã niij naawát pínahdih ñi túi joyoó.* ²³ Det caandíh joicán, ã wutuchah jepahcannitdih Dios ã yohbipna caá. Dioíhwájeéh queét í jéih jumcan niit', Moisés ãt niij daacáp tají.*

²⁴ “Nihat Dios naawátidih naóh yapanitji Samuel, ã buadát túttimah moonbút nin yeó jáapnadih yapat pínahdih naóhna, Jesucristodih niijná íť chájap tají. ²⁵ Jon játih moón jwí nuowájidih Dios ãt naawáp wut jí. Pánih naóhna, Abrahamdih ã naawátji pahjeh tih jwiítidihbut biíc yoobó naóhna ãt chájap wut jí. Nin pah ãt niij naawáp wut jí: ‘Ma jumadih wá túi chájachah, caánboobút nihat baácđih moonđíhbut ã jwáub túi chájipna caá’, ãt niijíp wut jí.* ²⁶ Pánihna, jwiítboodíh Moisés ã naóhniij Dios wúáhđih jwiít judiowáđih ãt jwíih wahap tají, jwiítidih ã túi chájachah, yeejép chájnit jwí túút nuumát pínah niijná”, Pedro cáacwáđih ãt niijíp wut jí.

4

Pedrowáđih judiowá í maáta í jühññat

¹⁻³ Páant cáacwáđih Pedro Juanjñh í naawáchah, sacerdotewá, Dioíh muúđih wapnit soldadowá í maáh, saduceowábut Pedrowá pebhna juibínit, íť joyóp wut jí. Páant í joyóchah, Pedrowá nin pah cáacwáđih íť niij naawáp wut jí: “Jesús ã wanat túttimah, ãt jwáub boo pud jüáwáp be. Á boo pud jüáwátđih jéihna, áihwá jumna, jwiítbut jwí boo pud jüáwát pínahdih jwí jéihna caá”, íť niijíp wut jí. Páant í niijíchah joí íjnit, maátaboó cáacwáđih too paa bejnit, Dioíh muúđih wapnit soldadowáđih Pedrowáđih íť juibí tewat túútup wut jí. Cheyeh jumachah, túttimah bóo yeó jáapđih queéđih úabh joíhna, nemat muúboó íť nemat túútup wut jí. ⁴ Judiowá í maáta Jesúsđih í náahcah yuhna, áih doonáđih joinít, “Yoobóđih tigaá”, dawá íť niij jenah joyóp wut jí. Pánihna, Jesúihwá chah dawá jumna, cinco mil neoná íť jumap wut jí. Yaáđhjeéh íť wehjeéhbut chah íť jumap wut jí.

⁵ Túttimah bóo yeó jáapđih sacerdotewá í maáta, bita judiowáđih waóhñit, Moisés ã wutatjidih bohénit biícđih íť múc wáacap wut jí. ⁶ Sacerdotewá í maáh, Anás wüt jumni, ã déewábut Caifás, Juan, Alejandro, bita biícđih íť múc wáacap wut jí. ⁷ Pánihna, queét Pedrowáđih íť bid bojochah, soldadowá queéđih íť ub juibínap wut jí. Páant í ub juibínachah, maáta nin pah íť niij úabh joyóp wut jí:

* 3:22 Dt 34.10 * 3:22 Dt 18.15-16 * 3:23 Dt 18.19 14.16

—¿Deíh wēpatjñh tibeé yeéb caandíh ñi booa? ¿Déhe tibeé yeebđih páant chájat túutni? Íť niijíp wut jí.

⁸ Páant í niijíchah joinít, Túini Espiritu ã wēpatjñh Pedro nin pah ãt niij jepahap wut jí:

—¿Yeéb maáta, yeéb waóhñit, ⁹ jéih jibcannijidih jwí túi chájatđih úabh joi en niit ñi chájap? ¹⁰ Yeebđih, nihat judiowáđihbut nindih jéihyat caá náahap: Jesucristo ã wēpat beé nindih ã booanap be. Jesús Nazaret tútchidih bóo, yeéb cruzboó ñi mawat túutni, Dios ã booani, caán ã wēpatjñh nindih jwí booanap be. Pánihna, buu nin ã jibichah, ñi enna caá. ¹¹ Dios naawátidih naóh yapanit jon játih Jesucristodih naóhna, ‘Cáacwá í náahcannidih Dios ã ñiobipna caá’, íť niij daacáp tají.* Pánihna, Jesucristodih yeéb ñi náahcah yuhna, Diosboó caandíh jwí maáh pínah ãt waadánap wut be. ¹² Caán Cristojeh tigaá cáacwá iiguipna bejnit déjidih túi ubni. Nin baácboó biíh túi ubni pínah wihcan caá. Caanjéh caá yeejat yohni ã jumap, Pedro ãt niijíp wut jí.*

¹³ Páant niij naóhna, Pedrowá bohécannit yuhna, úumcanjeh, íť wēp bohénachah ennit, íť joí wáhi bejep wut jí. Jesús ã bohéat pah íť wēp bohénachah enna, “Pedro, Juanjñh yoobóđih Jesúsjeéh jumnit tigaá”, íť niij jéihyep wut jí. ¹⁴ Jéih jibcanniji boonit, Pedrowájeéh ã jumachah, queét maáta Pedrowáđih “Yeejép íť chájna caá”, íť jéih niij naóh yaccap wut jí. ¹⁵ Pánih jéih naóh yaccan, maáta íť múc wáacat túllimant Pedrowáđih íť bac bej wuhat túútup wut jí. ¹⁶ Páant íť bac bejat túttimah, queéťjeh nin pah íť niij múc wéhenap wut jí:

—¿Queéđih ded pah tigaá jwí chájbi? Dios ã wēpatjñh jéih jibcannijidih íť booanap taga. Nihat Jerusalén tútchidih moón páant íť chájatjidih íť jéihna caá. Pánihna, jwiítboó ‘Páant íť chájcan beé’, jwí jéih niijcán caá. ¹⁷ Pánihna, Jesúih doonáđih bitadih jwí bohéat túutca boj jíñh, queét maátajeh íť múc niijíp wut jí.

¹⁸ Páant niij péanit, Pedrowáđih jwáub bid bojnit,

—Jesúih doonáđih bitadih ñi jwáub naóhca bojoó, íť niijíp wut yuh jí.

¹⁹ Páant íť niijíchah joinít, Pedro Juanjñh nin pah íť niij jepahap wut jí:

—Páant ñi wutuchah, jepahna nihna, Diosboodíh yap yohna caá jwíta chájap. ¿Pánihna, dedboodíh tigaá jwí jepahbi, Dios ã weñat pínah niijná? ²⁰ Obohjeéhtih, jwiítboó jwí ennidih, jwí joinidihbut jwí jéih jweéhcán caá, íť niijíp wut jí.

²¹ Páant íť niijíchah joinít, maátaboó nin pah Pedrowáđih íť jwáub niijíp wut yuh jí:

* 3:25 Gn 12.3; 22.18 * 4:11 Sal 118.22 * 4:12 Jn

—Jesúh doonádh ñi jwáub bohénachah, yeebdih yeejép jwí peéh chājibpna caá, ít niijíp wut jī.

Pánihna, cáacwáboó jéih bejcanñiji á túi bejatdih ennit, “Dios wépní yooabá á jumna caá”, í niijíchah joinit, maátáboó Pedrowádhíh jéih peéh chājcanejeh, queétdih ít bacanap wut jī. ²² Jéih jibcanniji cuarenta jópchi bíbohni wut jī.

Jesúhwā í úumcat pínahdih í úúabát

²³ Pedro Juanjīh bac bejnit, í chéenwā pebhna jwáub juibnit, judiowā í maáta ded pah í niijátjidih queétdih ít naáwáp wut jī. ²⁴ Páant í niijíchah joinit, queét nihat bíicdih Diosdih nin pah ít niij úúbáp wut jī: “Maá, meém jeádh chājni, nin baácdihbut chājni, búdí mujdihbut chājni, nihat báadhniidihbut chājni caá.” ²⁵ Túini Espiritu á wēpatjīh jwí náo Davidji, meemdhíh teo wāhni, nin pah át niij daacáp tajī:

‘Judiowā nihcannitboó jenah joicánjeh, Diosdih íjnit, í jáihna yuh caá. Cristo á chājat pínahdih í jáihmína yuh caá.

²⁶ Dawá nin baácdih móon maáta míc wáacnit, jwí Maáh Diosdih, á wahni Cristodihbut en jáihna, Dios á jenah joyátjidih í yéejálhina na yuh caá”, át niij daacáp tajī. *(Sal 2.1-2)*

²⁷ “Páant tigaá nin tútchiboó Herodes, Poncio Pilato, judiowā nihcannit, judiowā bíicdih ma wahni Jesúsdih mawat túatna, í míc wáacp be.* Caán Jesús túi yooópndih jumni, meemdhíh túi jepahni á jumachah yuhna, caandíh í mawíh jenah joyóp be.*

²⁸ Páant caá á nihbip’, ma niijátji pah queét í chājap be. Meém ma jéihyatjīh páant mat niij naáwáp tajī. ²⁹ Pánihna, Maá, queét jwiitdih ‘Yeéb ñi jwáub bohéat peéh yeejép jwí chājibpna caá’, í niijátjidih joinit, jwiitdih ma teo wáacá, jwiit meemdhíh teo wāhni úumcanjeh, míh túini doonádh jwí wēp naáwát pínah niijná. ³⁰ Jwiitdih ma teo wáacá, tubáp chūhniidih jwí boonachah, cáacwā í jéih chājca naáhdih Jesús á wēpatjīh jwí chājat pínah niijná”, ít niij úúbáp wut jī.

³¹ Páant í niij úúbúchahjeh, í míc wáacni muú búdí át méménap wut jī. Páant á méménachah, Túini Espiritu á wēpat queétdih búdí á wāhachah, úumcanjeh Dios naáwátndih ít jwáub naáwáp wut jī.

Jesúhwā í míc pááat

³²⁻³³ Dios á wēpatjīh queét Jesús á naáwát túatnit nin pah cáacwādhíh ípí niij naáwáp wut jī: “Jesús á boo pad jūwát túttimah caandíh jwí enep jī”, ít niijíp wut jī. Queét nihatdih Dios búdí á teo wáacachah, chah dawá Jesúsdih ít jepahap wut jī. Bíic yooabó jenah joinit, íih bíí déedih “Wíih mícjeh

caá”, ít niijcáp wut jī. Queét nihat í bíbohni yooabó míc pááhniit, íjeéh jumnitdih ípí túi teo wáacap wut jī.* ³⁴ Pánihna, ded moh yéejnit íjeéh ít wihcap wut jī. Det wápchi pínah baácdih bíbohniit, muúdhíbut bíbohniit, íhdih ípí jīb chāj wáhp wut jī. Caán jībndih úb bejnit, ³⁵ Jesús á naáwát túatnitdih ípí juibí wáhp wut jī. Páant í úb juibí wāhachah, teonit, queétoó íjeéh jumnit moh yéejnitdih ípí jwáub pááap wut jī. ³⁶ Bíic íjeéh José wut jumni át jumap wut jī. Jesús á naáwát túatnit Josédhíh Bernabé wut ít búhdhp wut jī. Á wut Bernabé “Cáacwādhíh túi weña teo wáacni”, Griego wéheatjīh niijná ít chājap wut jī. Caán Leví juima, Chipe quewadih bóo wut jī. ³⁷ Pánihna, caanbút áih wápchidih át jīb chājap wáhp wut jī. Pánih jīb chāj wāhniit, caán jībndih Jesús á naáwát túatnitdih wāhniit, bitadidh át pááat túatp wut jī.

5

Ananías ájeéh bóli Safirajīh í yeeat

¹ Bitabut Bernabé á chājat pah ítih chājīhp wut yuh jī. Newé Ananías wut jumni, yad Safira wut jumni wut jī. Queétoó íih wápchidih jīb chāj wāhniit, caán jībndih Jesús á naáwát túatnitdih Ananías át wáhp wut yuh jī. ² Obohjeéhtih, á jīb chājna yuhna, bainjeh á wāhat pínahdih úbniit, ni-hat bíhdih caanjéh át ámohop wut jī. Páant á chājachah ennit, yadbut mit jéihyep wut jī. Pánihna, bainjeh úb bejnit, Ananías Jesús á naáwát túatnitdih át juibí wáhp wut jī.

³ Páant á yeeatdih Túini Espiritu á jéihyanachah, Pedro Ananíasdih nin pah át niij jáihñap wut jī:

—Ananías, nemépwā í maáh Túini Espiritudih meemdhíh át yeeat túatp wut. Pánihna, míh baácdih ma jīb chāj wāhna, caán jībndih meemjeh mat ámohop wut. ⁴ Ma jīb chāj wāhat pínah jātih, míh wápchijeh tigaá átih jumap ta yuh caá. Pánihna, míh jīb tigaá átih jumap. Páant, míh á jumachah yuhna, jépanihna oboh ma yee? Jwiitdihjeh ma yeean caá. Diosdih caá ma yeenap, át niijíp wut jī.

⁵ Páant á niijíchahjeh, Ananíasboó át wun buugúp wut jī. Páant á yapat doonádh joinit, nihat búdí ít úumap wut jī. ⁶ Á wāhachah ennit, japata áih bácahdih yéguéhjīh pin, cáacdhíh yohopboó úb bejnit, caandíh ít baad yóhop wut jī.

⁷ Tres horas túttimah, Ananías áaji á wānatjidih jéihcan, Pedro pebhna caántbut mit waád juibínap wut jī. ⁸ Páant mi waád juibínachah, Pedroboó nin pah caántdih át niij úubh joyóp wut jī:

* 4:24 Ex 20.11; Neh 9.6; Sal 146.6 * 4:27 Lc 23.7-11; Mt 27.1-2; Mr 15.1; Lc 23.1; Jn 18.28-29 * 4:27 Is 52.13; Fil 2.7 * 4:32-33 Hch 2.44-45

—¿Ñih wápchidih ñi jíib chāj wāhuchah, bóo nit beé yeebdih ī jíib chājap? āt niijíp wat jī.

—Pánt bóojeh tibeé jwiitdih ī jíib chājap be, mit niij jepahap wat yuh jī.

⁹ —¿Dépanihna yeeb chénat pah Túini Espíritudih biíc yoobó ñi yee? Ma joyoó. Majeéh bóojidih baad yóh péanit, jwáub juóhna, meemdihbut múih bácahdih ī ub bejbipna caá, Pedro caántdih āt niijíp wat jī.

¹⁰ Pánt ā niijíchahjeh, caántbut mit wun buugúp wat jī. Pánihna, baad yóhñit japata caán muudih jwáub waad juibínit, múih bácahdih enna, caántjidihbut ub bac bejnit, newéih bácahji pebhna ub juibínit, īt baad yóhop wat jī. ¹¹ Pánihna, Jesúhwā, nihāt bitabut caán doonádih joinít, búdí īt úmup wat jī.

Jesús ā naáwát tútnit wannitdih ī booaat

¹² Jesús ā naáwát tútnit Dios ā wēpatjīh dawá cāacwādih īt booa jútup wat jī, “Dios wēpni ā jumna caá”, ī niiját pínah niijná. Queét Jesúhwā Dioih muá Salomón ā chājat tútni coahjidih īpī míc wáacap wat jī. ¹³ Bita ī yéejat peéh chājatdih úmna, queét pebhna bejcan yuhna, “Queét túnit caá”, cāacwā īpī niijíp wat jī. ¹⁴ Neoná, yaádhbat, chah dawá Jesúsdih īt jepahap wat jī. ¹⁵ Pánihna, tubúp chāúhñitdih Pedro ā teo jāha booaat pínah niijná, ī chéenwā queétdih ī lajatjīh namá jwéejdih īpī ub juibí jwejep wat jī. Bita ā muj juibícanitboó booihna, Pedroih dadahjeh buug lájat īt náahap wat jī. ¹⁶ Jerusalén tātchi pehbhit jamni tātchinadih moón tubúp chāúhñitdih, nemép jamnitdihbut īt ub juibínap wat jī. Pánihna, queét nihatdih īt tái booa beedánap wat jī.

Jesús ā naáwát tútnitdih bita yeejép ī chājat

¹⁷ Pedrowādih dawá cāacwā ī péenachah enna, sacerdotewā ī maáh, ájeéh jumnit saduceowābat Pedrowādih búdí īt ijip wat jī. ¹⁸ Pánih ijnit, Jesús ā naáwát tútnitdih teonit, nemat muáboó īt nemep wat jī. ¹⁹ Chei Dioih ángelboó ī nemitjidih āt wāt bacanap wat jī. ²⁰ “Dioih muaná ñi bejeé. Caán muaná juibínit, ded pah Diosjeéh ī túi jumat pínahdih cāacwādih ñi túi bohénaá”, ángel queétdih āt niijíp wat jī.*

²¹ Pánt ā niijíchah joinít, baabáchah, Dioih muaná waad béjnit, ángel ā niijátji pah cāacwādih īt jwáub bohénap wat jī.

Caán yeó jáapjeh judiowā ī maáta míc wáacnit, Jesús ā naáwát tútnit nemat muáboó jumnitjidih soldadowā ī maátadih itih ub juáwát tútup wat yuh jī. ²² Obohjeéhtih, nemat muaná juibínit, queétdih īt bid jicáp wat jī. Pánih bid

jicánjeh, maáta pebhna jwáub bejnit, nin pah queétdih īt niij naáwáp wat jī:

²³ —Nemat muá jēc buujcánni yuh beé. Caán nemni jécđih warnit ī pái ñuhna yuh beé. Pánt ī pái ñuhuchah yuhna, caán jécđih wātnit, jwí enechah, jwí nemnitji ī whicap be, īt niijíp wat jī.

²⁴ Pánt ī niijíchah joinít, Dioih muudih warnit soldadowā ī maáh, sacerdotewā ī maátabut īt joi wáhi bejep wat jī. “¿Dépah caá ī tóahbi queét pánihna?” queétjeh īt míc niijíp wat jī. ²⁵ Pánt ī míc niijíchahjeh, biih ī pebhna juibínit, queétdih nin pah āt niij naáwáp wat jī:

—Yeeb ñi nemnitji Dioih muaná cāacwādih jwáub bohéna beé ī chājap be. Ñi enbi jwuhúú oboh, āt niijíp wat jī.

²⁶ Pánt ā niijíchah joinít, soldadowā ī maáh, áih soldadowājīh bejnit, Jesús ā naáwát tútnitdih īt jwáub tewep wat jī. Obohjeéhtih, cāacwādih úmna, maonit déeji maocanjeh, queétdih īt teo bejep wat jī. “Nitdih jwí puñuchah, cāacwáboó jwiitdih jeejīh ī yohbipna nacaá”, queét soldadowā īt niij jenah joyóp wat jī. ²⁷ Queétdih ub bejnit, Jesús ā naáwát tútnitdih maáta pebhna īt ub juibínap wat jī. Pánih ub juibínachah, sacerdotewā ī maáh queétdih nin pah āt niij juihñap wat jī:

²⁸ —Yeebdih tubit watnit, ‘Jesús ded pah ā chājatjidih ñi bohéca bojóó’, jwí niijíp yuh be. Obohjeéhtih, páant jwí niijíchah yuhna, yeebboó nihāt Jerusalén tātchidih moondih ñi bohéna caá. Jesúsdih jwí mawatji waó jíib jwiitdih peéh chājat náahna, pánih naóhna caá ñi chājap, āt niijíp wat jī.*

²⁹ Pánt ā niijíchah joinít, Pedroboó bita Jesús ā naáwát tútnit biicđih nin pah īt niij jepahap wat jī:

—Diosboó jwiitdih ā naáwát tútup be. Pánihna, caandih jepahnit jumna, ñi naáwát tútcatdih jwí jepahcan niit. ³⁰ Jwí nuowā īpī wēini Dios Jesúsdih āt booaan tají. Caandihjeh tibeé yeeb cruzboó péoh dodhñit, ñi mawat tútup jī. ³¹ Jesúsdih ‘Caán túni caá’, niijnit, Dios caandih maáh āt waadánap wat jī. Pánih maáh waadánit, ā jéhyepmant bóo buwámant āt chúdat tútup wat jī. Jwiit cāacwā jwí yéejat peéh chājat déejidih túi ubni pínah Jesúsdih āt jumat tútup wat jī. Jwiit judiowā jwí yéejatdih cádhñit, jwí tút nuamúchah, jwí yéejatdih ā yohat pínah niijná, páant āt chājap wat jī. ³² Pánihna, jwiitboó Jesús páant ā jumatdih ennitji, Túini Espiritu ā wēpatjīh caandih jwípí naóhna caá. Det ā wēpatdih jepahnitdih Dios Túini Espiritudih biíc yoobó ā wáhna caá, queétdih Pedro āt niijíp wat jī.

³³ Pánt ā niijíchah joinít, chah ijnit, queét Jesús ā naáwát tútnitdih maáta itih

* 5:20 Jn 11.25; 14.6; Ro 6.4 * 5:28 Mt 27.25

mao yohíhip wat yuh jī. ³⁴ Obohjeéhtih, Gamaliel, fariseowā poómpdih bóo, queétdih át mao yohat tútcap wat jī. Caán Moisés ā watatjidih bohéni ā jumuchah, cáacwā caandih “Caán tui chājni caá”, ípī niijíp wat jī. Pánihna, caán Jesús ā naáwát tútntidih soldadowādih át ub bac bej jwuhat tútup wat jī. ³⁵ Páant ī ub bac bej jwuhat túttimah, maátadih Gamaliel nin pah át niij naáwáp wat jī:

—Yeéb wā déewāá, ñi maona chaáh buca. Ñi tui jenah joi jwáhuú. ³⁶ Teudajidih ñi náhninaá. ‘Weem cáacwādih tui waóhni caá wā jumap’, caanjéh cáacwādih át niijíp wat yuh jī. Pánihna, dawá, cuatrocientos ájeéh ī péenap yuh be. Obohjeéhtih, bitaboó caandih ī mao yohochah, ájeéh péenitji ī bej peét bejep be. ³⁷ Bwú queétji ī wihcan caá. ³⁷ Túttimah, cáacwādih ī jenah enat láa Galilea baácdih bóo Judas wút jumnji Romano cáacwā ī maátadih yohíhna, ájeéhbut dawá ī péenap yuh be. Obohjeéhtih, bita caandih ī mao yohochah, nihát áihwábút ī bej peét bejep be. ³⁸ Páant niijná, yeebdíh nindih naóhna caá wā chājap. Nit Jesúih doonádih bohénitdih páantjeh ñi enah bojóo. Í bohéat Dioih nihcan, Teudaji ā bohéat bwúdat pah ā bwúd béjmina caá. ³⁹ Obohjeéhtih, nin Dios ā bohéat yoobát ā jumuchah, queétdih ñi jéih cádahat tútcan níit. Páant ñi cádahat túttna, yeéb Diosíh míc maona caá ñita chājap taga, Gamaliel át niijíp wat jī.

⁴⁰ Páant ā niijíchah joinít, “Yoobópdih tigaá”, maata ít niij jenah joyóp wat jī. Pánih jenah joinít, Jesús ā naáwát tútntidih ít jwáub bid bojop wat jī. Páant ī jwáub waád jwáubínachah, queétdih ít puñat tútup wat jī. Páant ī pui péanachah, “Jesúih doonádih yeéb ñi jwáub bohéca bojóo”, niij jáih péanít, queétdih ít bejat tútup wat jī.

⁴¹ Páant ī bejat tútuchah joinít, ít jwáub bac bejep wat jī. Jesúihwā ī jumap jíib, yeejép yapna, búdi ít weñep wat jī. ⁴² Pánihna, yeó jáap jumap pah Dioih muúboó, íih muunáboobút “Jesús Dios ā wahní Cristo ā jumna caá”, ípī niij naóh bohénap wat jī.

6

Siete teo wáacnit pínahdih Jesúihwā ī níwat

¹ Caán láa Jesúih doonádih bohénit ít dao béjep wat jī. Pánih dao béjna, Jesúihwā mícjeh jumna yuhna, ít míc jáihñep wat jī. Biquína judíowā jumna yuhna, Griego wéheatdih wéhenit ít jumap wat jī. Queétoó íjeéh éemp wunnit yaáhdhíh yeó jáap jumap pah íih jeémátdih ī tui bíic yoobó wáh jeémpcah enna, Hebreo wéheatdih wéhenitdih ít jáihñep wat jī. ² Páant ī míc jáihñachah jéihnit, Jesús doce ā naáwát

túntitboó bita áihwādih bid bojnit, nin pah ít niij naáwáp wat jī:

—Dios naáwátdih bohéat jwíih tewat ā jumuchah, jeémátdih jwí jéih páahcan caá. ³ Pánihna, jwí déewāá, siete neonádih ñi níwíi, jeémátdih páahnit ī jumap pínah niijná. Bita queétdih ‘Túinit caá’, ī niijnít, Túini Espírítu ā wépat búdi jumnit, tui jenah joinítidih ñi bidíi. ⁴ Obohjeéhtih, jwiitboó yeó jáap jumap pah Diosíh muúhñit, ā naáwátdih jwí bohébpna caá, ít niijíp wat jī.

⁵ Páant ī niijíchah joinít, “Júu. Páant tíi jwí chājap”, nihát Jesúihwā ít niij jepahap wat jī. Pánihna, Esteban, Jesudíh tui jenah joinít, Túini Espírítu ā wépat búdi jumnidih ít níwip wat jī. Bitadidibut ít níwip wat jī. Nin caá ī wátna: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas, Nicolás. Caán Nicolásboó Antioquia tátdhidih bóo judío nihcan yuhna, judíowā ī bohéatdih joiná, íjeéh waadni át jumap wat jī. ⁶ Páant ī ñionitdih Jesús ā naáwát túntit pebhna ít ub jwáubínap wat jī. Queét ī ub jwáubínachah ennit, ī ñionitdih teo jáhanit, ít muúbup wat jī, Dios queétdih ā tui teo wáacat pínah niijná.

⁷ Pánihna, caán baácdih moón Dios naáwátdih chah dawá jéihnit ī jumuchah, Jerusalén tátdhiboó jumnit Jesúihwā ít dao béjep wat jī. Sacerdotewábút dawá túnt muumnít, Jesúihwájeéh ít waadáp wat jī.

Bitá Estebandih í tewat

⁸ Esteban, caandih Dios búdi ā teo wáacachah, ā wépatjéh dawá láa jwiit cáacwā jwí jéih chájca naáhdih át cháj jáutup wat jī. Páant ā cháj jáutuchah ennit, cáacwā Jesúih doonádih chah ít joíhíp wat jī. ⁹ Obohjeéhtih, biquína judíowā ī míc wáacat muúdhíh moón caandih ít jáihñep wat jī. Queét Teo Wahnitji wat jumni poómp ít jumap wat jī. Cirene tátdhidih moón, Alejandria tátdhidih moón, Cilicia baácdih moón, Asia baácdih moón ít jumap wat jī. Queét wat jíi Estebandih jáihñit ít jumap wat jī. ¹⁰ Pánihna, Esteban Túini Espírítu ā wépat búdi jumnit, tui jéihni jumna, ā wéhenachah joinít, queétoó caandih bíic yoobó ít nihcap wat jī. ¹¹ Bíic yoobó nihcan, íjna, bita ī yee naáwát pínah niijná, ít jíib wáhp wat jī. Páant ī yeeat tútuchah joinít, nin pah ít niij naóh yacap wat jī: “Esteban Moisés ā watatjidih Diosidibut yeejép ā wéhenachah, jwí joyóp be”, ít niij yeenap wat jī. ¹² Páant ī niijíchah joinít, cáacwā, Moisés ā watatjidih bohénit, bita waóhñitbut Estebandih ít íjip wat jī. Pánih íjnit, caandih teonit, ī maata pebhna ít ub bejep wat jī. ¹³⁻¹⁴ Queét ī yeenap túntitniij nin pah ī maátadih ít niij yeenap wat jī:

—Nin yeó jáap jumap pah Dioih muúdhíh, Moisés ā watatjididibut yeejép ápi wéhenap be. Nin pah ā niijíchah, jwiit jwí joyóp be:

'Jesús Nazaret tútchidih bóo Dioih meúdíh ā yohbipna caá. Moisés ā wutatjidihbut ā jwáub tút nuumbípna caá', Esteban ā niijíp be, it niijíp wat jī.

¹⁵ Nihat caanjīh cháudnit Estebandih ī enechah, āih móot ángelh móot panih yeh iugnī āt jígohop wat jī.

7

Esteban ā míc jāh niiját

¹ Sacerdotewā ī maān nin pah Estebandih āt niij úabh joyóp wat jī: "¿Nit ī niiját yoobópdih niit?" āt niijíp wat jī.

² Páant ā niijíchah joinít, Estebanboó nin pah caandih āt niij jepahap wat jī: "Wā déewāá, behnitbat űi joyoó. Weemdih ī naóh yacat yoobópdih nihcan caá. Ded pah Moisés ā chājatjidih yeéb űi jenah joyát pah weembát biic yoobó wā jenah joiná caá. Ded pah jwī nuowā ī chājatjidihbut biic yoobó wā jenah joiná caá. Jwī nuo Abrahamji Mesopotamia baácdih ā jumuchah, Harán baáccoó ā bejat pínah jātih, Dios nihat jéihni jumna, caandih āt jígohop wat jī. ³ Meém míih baácdih ma déewādhíbut ma cádah bejeé. Páant ma bejehchah, wā űíoni baáčna meemdih wā waóhbiipna caá', Abrahamjidih Dios āt niijíp wat jī.* ⁴ Páant ā niijíchah joinít, Abrahamji Caldea baácmant āt numah júúwúp wat yah jī. Pánih yuúp júóhni, Harán baáčna joinít, it chāo jwúuhup wat jī. Behe ā wanat túttimah, nin jwī jumni baácdih Dios Abrahamwājidih āt júúwát tútup wat jī.* ⁵ Obohjeéhtih, Abrahamji Dios ā naóhni baácdih ā juyúchah yuhna, āih baác pínahdih caandih āt wāh yuhcap wat jī. Jibnitjeh it jumup wat jī. Abrahamji ā weh wih jwuhcah, Dios caandih nin pah āt niij naáwáp wat jī: 'Meemdih, ma juimenádhíbut nin baácdih wā wāhbiipna caá', āt niijíp wat jī.* ⁶ Túttimah, ma juimená biih baáčna bejnit, caán baácdih moónjeéh jumna, queétdih teo wāhniit ī jumbipna caá. Pánihna, cuatrocientos jópchi ma juimenádhíh yeejé ī chājbipna caá. ⁷ Obohjeéhtih, páant ī chājat jīb, weém caán baácdih moondi h wā peéh chājbipna caá. Páant wā peéh chājat túttimah, ma juimená nin baáčna ī jwáub juibípna caá, páant muntih. Pánih jwáub joinít, weemdi h jepahniit, ī wēi úabhbiipna caá', Abrahamdih Dios āt niijíp wat jī.*

⁸ Páant niijínit, Dios nin pah caandih āt jwáub niij naáwáp wat jī: 'Weém wā niijátjidih wā náhniat pínah, yeebhút űi náhniat pínah niijná, nin pah űi chājáa: Quehli nah yapat chóodih űi bóod yohoó. Meém míicjeh, ma

juimenábut biic yoobó bóodnit űi jumáú', āt niijíp wat jī. Pánihna, Abraham ā Isaacdih mi weép jumuchah, ocho yeó jáap túttimah, āih quehli nah yapat chóodih Abraham āt bóod yohop wat jī. Túttimah, Isaac Jacob pínahdih āt weh jumup wat jī. Pánihna, Jacobboó docewā āt weh jumup wat jī. Queét doceboó jwī nuowā pínah it jumup wat jī.*

⁹ "Queét jwī nuowā ī úud Josédih iijnit, caandih yohna, Egipto baáčna bejnitdih it jīb chāj wāhup wat jī. Páant ī jīb chāj wāhniiji ā moh yéjechah enna, Dios Josédih āt táu teo wáacup wat jī.* ¹⁰ Páant ā teo wáacachah, José táu jenah joiní ā jumuchah, Faraón Egipto baácdih moón ī maáhboó Josédih āt wēi enep wat jī. Diosboó caandih páant āt wēi enat tútup wat jī. Pánih wēi ennit, Faraón Josédih nihat Egipto baácdih moondi h tewat watni maáh pínah āt waadánap wat jī. Ā pebh moondi hbut maáh āt waadánap wat jī.*

¹¹ "Caán láa Egipto baáccoó Canaán baáccoobút mah ā buugcáh, caán baácnadih moón tubit it moh yéjeep wat jī. Pánihna, jwī nuowábut jeémát it jéih bid juicáp wat jī.* ¹² Egipto baáccoó jeémát jumat doonádhíh joinít, Jacob ā wehdih neoh āt jwíih wah bojop wat jī. ¹³ Túttimah ā jwáub wahachah, Egipto baáccoó ī juibínachah, 'Weém űi úud tigaa', José ā úud jeñénadih āt niijíp wat jī. Pánihna, Joséboó ā déewádhíh ā maáh Faraóndih āt júutup wat jī.* ¹⁴ Túttimah, José ā íp Jacobdih ā déewádhíbut āt bidip wat jī. Ā déewā setenta y cinco cáacwājeh it jum jwuhup wat jī.* ¹⁵ Ā wáuh ā bid bojochah joinít, Jacobwā ā wáuh pebhna Egipto baáccoó it bejep wat jī. Caanná juibínitji it huudúp wat jī.* ¹⁶ Jacob ā nuo Abraham Hamor báadhda wehdih Siquem wāt jumni baáccoó ī wanuchah ī yohat pínahdih ātát jīb chājap wat jī. Pánihna, Abraham ā jīb chājniji baáccoó Jacobíh bácahjidih ub bejnit, ā wehboó it yohop wat jī.*

¹⁷ "Túttimah, 'Nin baácdih yeebdih wā wāhbiipna caá', Dios Abrahamdih ā niijátji pah toáh júúwúchah, Egipto baáccoó jwī déewā it cáac poonap wat jī. ¹⁸ Egipto baácdih ī jumuchah, biih maáh Faraón ī niijní, āt tút nuumup wat jī. Caán Faraóboó ded pah José ā chājatjidih āt jéihcap wat jī.* ¹⁹ Pánih jéihcan, jwī nuowádhíh yeejé chājna, ī weh jáap túhniitdih āt mao yohat tútup wat jī.* ²⁰ Páant ā yapat cátih, Moisés pínah ā cáac jumuchah, Dios caandih āt táu wēi enep

* 7:3 Gn 12.1 * 7:4 Gn 11.31; 12.4 * 7:5 Gn 12.7; 13.15; 15.18; 17.8 * 7:7 Gn 15.13-14; Ex 3.12 * 7:8 Gn 17.10-14; 21.2-4; 25.26; 29.31-35.18 * 7:9 Gn 37.11,28; 39.2,21 * 7:10 Gn 41.39-41 * 7:11 Gn 42.1-2 * 7:13 Gn 45.1,16 * 7:14 Gn 45.9-10,17-18; 46.27 * 7:15 Gn 46.1-7; 49.33 * 7:16 Gn 23.3-16; 33.19; 50.7-13; Jos 24.32 * 7:18 Ex 17-8 * 7:19 Ex 1.10-11,22

wut jī. Pániha, ā mána tres widh caanbítdih jéutcanjeh, íih muáboó ít túi bih bíbohópwut jī.* 21 Pánihat túttimah, Moisésdih muáboó jéih bíbohcan, ā mána caandíh mujboó ít pahanap wut jī. Páant í pahanidih Faraón nuám bid juí, ub aab béjnit, mi wúáh pah mit behanap wut jī.* 22 Egipto baácdih moón túi jéihnitidih Moisésdih ít bohénáp wut jī. Pániha, caán maáh wúáh pah át jumap wut jī.

23 “Túttimah, caán cuarenta jópchi bíbohnit, ā déewá judíowádih enedih át bejep wut jī. 24 Pánih enedih juibína, Egipto baácdih bóo judíodih yeejép ā chájachah, Moisés át enep wut jī. Páant ā chájachah ennit, ā déedih teo wáacadih bejna, Egipto baácdih bóodih át mao yohop wut jī. 25 Pánih chájna, ‘Wá déewá í déedih wá teo wáacachah enna, “Dios jwiítidih túi ubni pínah át wahap taga”, í níj jengah joibípna caá’, Moisés át níj jengah joyóp wut yuh jī. Obohjeéhtih, queétoó páant ít níj jengah joicáp wut jī. 26 Bíih yeó jáapdih chénewá ā déewá í míc mawachah, Moisés át enep wut jī. Pánih enna, ‘¿Yeéb bíicwájuh dépanih míc mao tigaá ñi cháj?’ queétdih át níjíp wut yuh jī. 27 Obohjeéhtih, páant ā níjíchah joinít, ā déedih yeejép chájniiboó Moisésdih át ub too yoh bojop wut jī. ‘Meém jwí maáh nihcan, jwiítidih watni nihcan caá. 28 ¿Jwíin Egipto baácdih bóodih ma mao yohatjí pah weemdíhbat mao yohíh níit ma chájap?’ át níj juihñap wut jī. 29 Páant ā níjíchah joí wúhi bejnit, Moisés Madián baácbóó át jwei béjep wut jī. Caanna jwei juibíniji áa jumnit, chénewá át weh jumap wut jī.*

30 “Madián baácbóó Moisés cuarenta jópchi jumna, muú wihcapboó Sinaí jee pébh jumnit, máa chálih iigni panihnidih át enep wut jī. Caán iigát panihat cáthíh ángelboó caandíh át jíghop wut jī. 31 Páant ā jíghochah, Moisés át en wúhi bejep wut jī. Pánih en wúhi bejna, caán máa chálih iigni panihni pebhbit enedih át bejehchah, Dios caandíh nin pah át níj naáwáp wut jī: 32 ‘Weém Dios caá. Weemdíhjuh caá ma nuowá, Abraham, Isaac, Jacob í túi wéi wúábup’, át níjíp wut jī. Páant ā níjíchah joinít, Moisésboó méménit, úmna, át en ñahacap wut jī. 33 Pániha, Dios nin pah caandíh át jwúub níj naáwáp wut jī: ‘Buu wá pebh ñahna, míh zapatodih waicanjeh ma too dugnú. 34 Wíih cáacwá Egiptobóo jumnit, yeejép yapna, tubit moh yeejnit í juñáchah, wá joiná caá. Páant í juñátdih joinít, queétdih teo wáacat náahna, Egipto baácbóó meemdíh wahat túat níjina, ma pebh wá dei juúwáp be. Pániha, buu conboó ma jwúub bejeé’,

Dios Moisésdih át níjíp wut jī.*

35 “Í náahcannijidih yuhna, í maáh pínah, queétdih túi ubni pínahdih Diosboó át wah jwúuba bojop wut jī. ‘Meém jwí maáh nihcan, jwiítidih watni nihcan caá’, í jáh níjijehnijidih Dios Egipto baácbóó át wah bojop wut jī, queétdih ā numah bac juúwát pínah níjina. Pánih wahna, Moisésdih teo wáacni pínah máa chálih iigni panihni cáthíh jumni ángeldihbat Dios át wahap wut jī. 36 Pániha, Egipto baácbóó jumnitji judíowádih Moisés át numah juúwáp wut jī. Egipto baácbóó caán Moisés Dios ā wépatdih át jwíih jéut waawáp wut jī. Túttimah, Muj Mac Duuni wut jumniiboó át jwúub jéutap wut jī. Túttimah, muú wihcapboobát cuarenta jópchi í jumachah, Dios ā wépatdih páant ápi jéutap wut jī.* 37 Caán Moisésboó judíowádih nin pah át níj naáwáp wut jī: ‘Weém wá nihap pah mantih Dios naáwátdih naóh yapani pínahdih yeebdíh ā wahbipna caá. Caán ñijeéh ā jumbipna caá’, Moisés queétdih át níjíp wut jī.* 38 Moisés muú wihcapboó jwí nuowá bíicdih át jumap wut jī. Sinaí wut jumni jeená caandíh naóhnihi ángeljeéhbat át jumap wut jī. Íjeéh jumnit, Dios ā watatdih Moisésboó át naóh yapanap wut jī, caandíh jepahnit, Diosjeéh í túi jumat pínah níjina. Jwiítbat jwí joyát pinahdih át naáwáp wut jī.*

39 “Pánih juóhniitji muú wihcapboó jumna, Egipto baácbóó jwúub bejínna, Moisésdih náahcan, jwí nuowá ā watatdih ít yap yohop wut jī. 40 Pánih yap yohna, Moisés úud jeéh Aaróndih nin pah ít níjíp wut jī: ‘Jwiítidih waóhniit pínah Dios panihnitdih ma páp wúhuú. ¿Egipto baácbóó jwí jumachah, jwiítidih numah juóhni Moisés ded pah tigaá át bej?’ ít níjíp wut jī.* 41 Páant níjnit, queét momo jwi wúáh pah jíghonidih orojíh ít pápap wut jī. Pánih páp péanit, queét nuñúpdih mao ub juóhniit, í pápnidih cáo wúhna, búdi ít weñep wut jī.* 42 Páant í pápnijidih í weñechah ennit, ‘Weemdíh yohnit, cáiwádh, widhdih, yeodíhbat í wéi dáhwa naáh’, níjnit, Dios queétdih áthi yohop wut yuh jī. Páant í chájatjidih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají:

“Yeéb weemdíh yeejép ñi chájap be. Muú wihcapboó cuarenta jópchi jumna, yeéb judíowá nuñúpwádih mao cáonit, weemdíh wúhna, ñita túi cháj tagaá. Obohjeéhtih, weemboodíh ñi náhnicap be.

43 Pánih náhnican, Móloc wut jumnidih wéinit, áih muúdhíh ñi bíbohópwut jī. Bíih

* 7:20 Ex 2.2 * 7:21 Ex 2.3-10 * 7:29 Ex 2.11-15; 18.3-4 * 7:34 Ex 3.1-10 * 7:36 Ex 7.3; 14.21; Nm 14.33
 * 7:37 Dt 8.15,18 * 7:38 Ex 19.1-20.17; Dt 5.1-33 * 7:40 Ex 32.1 * 7:41 Ex 32.2-6

caí Refán wāt jumni, caan páh jíghohni yeéb ñi pāpni dahdihbat ñi weñep be. Pániha, yeebdíh peéh chājna, yuúp Babilonia baácboó wā wahbipna caá”, Dios ā niijná caá’, āt niij daacáp tají. (Am 5.25-27)

44 “Jon jātih moón jwí nuowā muú wihcapboó jumna, Dios íjeéh ā jumat pínah niijná, nuñúp chóojíh í chājni muudíh ít bíbohoh wat jí. Caán muudíh Dios ā ni-ijátji pah bíic yoobó Moisés āt chājap wat jí. Caán muú díitboó Dios ā watat daácni jeé naaná āt jumup wat jí.* 45 Pániha, queétdih Dios ā naóhnji nin baácđih juiiná, Josué jwí nuowā bícdih caán muudíh ít ub juyúp wat jí. Páant í ub juyúchah, Dios queétdih teo wáacna, caanjíh jumnitjidih āt yohop wat jí. David ā jum láabat caán muudíh ít bíboh jwuhup wat jí.* 46 Pániha, caandíh Dios ā túi weñechah jéihnit, caán íjeéh ā jumat pínah muudíh chājíhna, David Diosdih ātih uúbup wat yah jí.* 47 Obohjeéhtih, páant ā uúbúchah yahna, ā wanat túttimah, ā wúéh Salomónboó Dioíh muudíh āt chājap wat jí.* 48 Pánih chājna yahna, Diosboodíh cáacwā í chājni muudíh í jéih nemcan caá. Páant niijnít, Dios naáwátđih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tají:

49 “Japboó wā chúdat panihni caá. Caánboó chúadna, nihatđih wā wutna caá. Pániha, noónboó wíih jícha wā chūi chúdat panihni caá. Pánih chūi chúadna, chah wépni wā jumna caá. Weém Dios caá. Páant wā jumuchah, wíih muú pínahđih ñi jéih teo wúhcan caá. Wā chooát pínah muudíh wā náahcan caá.

50 Weemjéh nin baácboó nihatđih wā chājap jí”, Dios ā niijná caá’, āt niij daacáp tají. (Is 66.1-2)

51 “Jwí nuowāji í yap yohat pah muntih yeebbút Diosdih ñi yap yohna caá. Dios naáwátđih joiná yahna, yeéb yehna joyáh bojnit Táini Espiritudihbat yehna ñi niijná caá.* 52 Jwí nuowāji Dios naáwátđih ni-hat naóh yapanitđih yeejép í chājap wat jí. “Túttimah táini yoobát ā jóohbipna caá’, queét í niij naáwáchah, jwí nuowā ít joijí ta yah caá. Obohjeéhtih, páant niij naóhnitjidih ípí mao yohop wat jí. Pániha, “Táini yoobát ā jóohbipna caá’, í niijníji Jesúsđih yeebbút ñi mawap be. 53 Dios ā watatđih ángelwā Moisésđih ít naóh yapanap wat yah jí, jwí joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, í watatjidih jwí bíbohna yahna, yeebboó caandíh ñi yap yohna caá”, Esteban āt niijp wat jí.

Estebandih jee dáhnajíh í yoh mawat

* 7:44 Ex 25.9,40 * 7:45 Jos 3.14-17 * 7:46 2S 7.1-16; 1Cr 17.1-14 * 7:47 1R 6.1-38; 2Cr 3.1-17 * 7:51 Is 63.10 * 7:59 Sal 31.5; Lc 23.46 * 7:60 Lc 23.34 * 8:3 Hch 22.4-5; 26.9-11

54 Páant ā niijichah joinít, queétdih tabit ít íjip wat jí. Pánih íjna, úm náah jumnit ít jíghohop wat jí. 55 Páant í íjichah yahna, Táini Espiritu caandíh búdí ā teo wáacachah, japboó chéi en ñahanit, Dios ā yeh iigátđih, Jesús Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā ñuhuchahbat Esteban āt enep wat jí.

56 —¡Ñi eneé! Jeáboó jéweat panihni ā jumuchah, Jesús nihat cáacwā úud jeñé, Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā ñuhuchah, wā enna caá, āt niijp wat jí.

57 Páant ā niijichah joinít, queét tabit íj yapna, ñaacnit, íih molitđih nem teo, ñáo ñah bejnit, caandíh ít tewep wat jí. 58 Pánih teonit, caán tútchimant wái bac bejnit, jee dáhnajíh ít yoh mawap wat jí. Páant í yohat pínah jātih, jíh í duoni yégueh chóonadih too dug jwejnít, jáap beh toáhi Saulo wāt jumnidih ít wapát túutup wat jí.

59 Estebandih jeejíh í yohochahjeh, “Maá Jesús, wíih caolihđih ma uúbú”, āt niijp wat jí.* 60 Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnit, “Maá, weemđih yeejép í chājachah yahna, queétdih ma peéh chájca bojoo”, niijnít, āt wanah bejep wat jí.*

8

Saulo Jesúsíhwáđih yeejép ā chājap

1-2 Bitá Jesúsíhwā Estebanjidih baad yóhna, búdí ít juñup wat jí. Obohjeéhtih, Sauloboó Estebandih í mawachah enna, “Táina caá”, āt niij jenah joyóp wat jí. Caán yeó jáapjeh Jerusalén tútchidih jumnit Jesúsíhwáđih eníhcan, yeejép ít chāj jwíhip wat jí. Páant í mao jwíhichah, Jesúsíhwā Jerusalén tútchimant Judea baác, Samaria baácnaabat yuúp ít teoi peét bejep wat jí. Jesús ā naáwát túutnit pohba í bejcap wat jí. 3 Pániha, Sauloboó Jesúsíhwáđih eníhcan, queétdih yeejép chājna, íih muunáđih waadnit, neonáđih, yaádhđihbat teo wái bacnit, nemat muúbboó ápí nemat túutup wat jí.*

Felipe Samaria baácboó Jesúsíh doonáđih ā bohéat

4 Pánih jweí peétnitji í juibíni tútchinadih moonđíh Jesúsíh táini doonáđih ípí naáwáp wat jí. 5 Samaria baácboó jumni chah búdí tútchina juibíni, Felipebat caán tútchidih moonđíh Jesúsíh táini doonáđih āt naáwáp wat jí. 6 Páant ā naáwáchah joinít, Dios ā wēpatjíh jwíit cáacwā jwí jéih chájca náahđih ā chājachah ennit, caanjíh moón dawá ít túi joyóp wat jí. 7 Dawá nemép jumnit ā pebh í juibínachah, nemépwáboodih ápí bac bejat túutup wat jí. Páant ā bac bejat túutuchah joinít, nemépwá ñaacnit, ípí bac bejep wat jí.

jī. Dawá jéih wálicannitdih, jéih bejcan-nitdihbut ápi boonanap wat jī. ⁸ Páant ā chājachah enna, caán tātchidih moón bádí ít weñep wat jī.

⁹ Caán tātchidih bóo Simón wāt jumni, jóhni át jumap wat jī. Pánihna, caán tātchidih moondih jóhniit ded pah ī chājatdih ápi chāj jútup wat jī. Páant ā chājachah enna, caanjīh moón en wáhi bejnit, Simóndih ít úmup wat jī. Nin pah ápi níijp wat yah jī: “Weem páh jéihni bita wihcan caá. Dedé weemdh judhcan caá”, át níijp wat jī.

¹⁰ Páant ā chājachah enna, “Nin Dios pah muntih wēpat bíbohni caá”, cáacwā ī maáta bícdih ít níijp wat yah jī. Queét nihāt caandih ít túi joi jwáhup wat jī.

¹¹ Páant ā chājatīh queétdih maatápdih át jútup wat jī. Páant ā chāj jútachah enna, queétoó wáhi bejnit, caandih ít túi joyóp wat jī. ¹² Obohjeéhtih, caandih ī joyóchah yahna, Felipeboó Dios maáh ā jumatdih, Jesucristóh táini doonádhbut ā naáwáchah joinit, Simóndih cádahnit, Felipeboodih ít joyóp wat jī. Pánih túi joinit, ī jepahachah enna, Felipe neonádih, yaádhdihtat át daabánap wat jī. ¹³ Simónbut Felipe ā naáwáchah joinit, Jesúsdi h ā jepahachah, caandihbut át daabánap wat yah jī. Páant ā daabáat tátimah, Felipejeéh caanbút át péenap wat jī. Felipe Dios ā wēpatjīh chāj jútup, tubáp cháhniitdih ā túi boonachah enna, Simón át en wáhi bejep wat jī.

¹⁴ Samaria baácdih moón Dios naáwátidih ī túi jepahat dooná Jerusalem tátchina Jesús ā naáwát tútupitdih át juibínap wat jī. Páant ī jepahat doonádih joinit, Pedro, Juan bícdih, Samaria baácna ít wahap wat jī. ¹⁵ Pánih caanná juibínit, Pedrowá Jesúsdi jáap jéihnitdih Diosdih ít úbáp wat jī, Túini Espiritu ā wēpat queétdih ā jumat pínah níijná. ¹⁶ Queét Samaria baácdih moón Jesúsdi h ā jumat jútup pínah níijná, queétdih Felipe átát daabánap wat jī. Jesúsdi h jeh ít jéih jwáhup wat jī. Obohjeéhtih, caán láa, Túini Espiritu ā wēpat queétdih át wih jwáhup wat jī. ¹⁷ Pánihna, Pedro Juanjīh Samaria baácdih moondih ī teo jáha úbúchah, Túini Espiritu ā wēpat queétdih át jum jwíhip wat jī.

¹⁸ Pedrowá ī teo jáha úbúchah, Túini Espiritu ā wēpatjīh mácah wéheatjīh ī wéhenachah, Simón át enep wat jī. Pánih ennit, Pedrowá ī wēpat déedih náahna, dinerojīh áti h jīb chājīhip wat yah jī.

¹⁹ —Weembút cáacwádih wā teo jáha úbúchah, Túini Espiritu ā wēpat queétdihbut ā jumat pínah níijná, weemdhbut níi wēpat déedih níi wáhuú, át níijp wat yah jī.

²⁰ —Míih dinerojīh Dios ā wēpatdih ma jīb chājīhat yeejép caá. Pánihna, caandih ma jīb chājīhat peéh míih dinero bícdih iiguípna ma bejeé. ²¹ Dios ā enechah, ma jenah

joyát yeejép ā jumna caá. Nindih jwíit jwí chājat pah meém chājni pínah nihcan caá. ²²⁻²³ Wēpatdih tubit en finahnit, tubit íj yaicániabeh caá. Páni h jumna, yeejépdih ma jéih cádahcan caá. Yeejép ma jenah joyátidih Dios ā yohat pínah níijná, caandih ma úbú. Páant ma chājachah enna, caán ma yéejatdih áta yoh tagaá, Pedro jóhni Simóndih át níij jūihup wat jī.

²⁴ —Weemdh yeeb Diosdih níi úbú, ma níijpboó wā bejcat pínah níijná. Caán waó jīb iiguípna wā bejihcan caá, Simón át níijp wat jī.

²⁵ Tátimah, Pedro Juanjīh Dios naáwátidih bíih tátchinadih moondih naáwádih ít bejep wat jī. “Jesús ā boo pud júawát tátimah, caandih jwíit jwí enep jī”, Samaria baácdih moondih ít níij naóh peetép wat jī. Pánihna, caanjīh moondih bohé péanit, Jerusalem tátchina ít jwáub bejep wat jī.

Felipe Etiopía baácdih bóodih ā bohéat

²⁶ Felipe Samaria baáboó ā jumachah, Dioih ángel caandih nin pah át níij naáwáp wat jī: “Máú wihcapboó Jerusalem tátchimant Gaza baáboó bejni namána chóop yapapboó ma bejeé”, át níijp wat jī. ²⁷ Páant ā níijchah joinit, caanná át bejep wat jī. Caán namádih Etiopía baácdih bóo jwáub bejna át chāpap wat jī. Caán Etiopía baácdih moón ī maáh wili Candace wāt jumnih h dinerodih en daoní wat jī. Jerusalem tátchiboó Diosdih weñedih juibíniji jwáub bejna át chāpap wat jī. ²⁸ Áih tátchina pátanjīh jwáub bejna, Dios naáwátidih naóh yapani Isaiás ā daacni núojidih enna át chāpap wat jī. ²⁹ Pánihna, Túini Espiritu Felipedih nin pah át níijp wat jī: “Con bejni pátáni pebhna ma bejeé”, át níijp wat jī.

³⁰ Páant ā níijchah joinit, Felipeboó pátáni pebhna juibínit, caán núodih Etiopiadih bóo ā míic en naáwáchah, át joyóp wat jī.

—¿Ma ennidih ma beh jói níit? Felipe caandih át níij úabh joyóp wat jī.

³¹ —Weemdh bohéni ā wihcah, wā túi beh joicán caá. Wā pebh júi cháudnit, weemdh ma bohénaá, Felipedih át níijp wat jī.

—Júu, níijnit, ā pebh át juibí cháudup wat jī.

³² Dios naáwátidih naóh yapani Isaiás nin pah ā níij daacátidih Etiopía baácdih bóo míic en naóhna át chāpap wat jī:

“Ovejadh mawat taut, ī teo wáyachah, ā ñaacat pah muntih caanbút caandih ī tewechah, laihcanni ā jumbipna caá. Oveja yoócdih ī bóodochah, ā ñaacat pah muntih caanbút laihcanni ā jumbipna caá.

³³ Caandih ī deoh naóhbi pna caá. Caán yeejép ā chājcah yahna, queétoó caandih yeejép ī chājbi pna caá. Pánihna,

caandih i mao yohochah, weh whicanjeh nin baacboó a buudbipna caá”, Isaías at niij daacáp tají. (Is 53.7-8)

³⁴ Caán nuodih en naóhnit, Etiopía baacdih bóo Felipedih nin pah at niij uúbh joyóp wut jì:

—Ma naáwá weemdih. ¿Nin Isaías a niijátji dedna tigaá? ¿Caanjéh naóh niit at chájip? ¿Bíhdih naóh niit at chájip, páant a niijná? at niijíp wut jì.

³⁵ Páant a niij uúbh joyóchah joinít, Felipeboó caán nuodih ennit, Etiopiadih bóodih Jesúh táini doonádh at naáwáp wut jì. ³⁶ Páant niij béjna, íimdh it enep wut jì.

—¡Enejúh! Conboó íim caá. ¿Weemdih ma daabáhhcan niit? Felipedih at niijíp wut jì.

³⁷ —Jesúsdih ma táí jepahachah, meemdih wá daabábipna caá, Felipe caandih at niijíp wut jì.

—Dios wáúh Jesúsdih weém wá táí jenah joiná caá. Caán Jesús Dios a wahni Cristo a jumatdih wá táí jéihna caá, at niij jepahap wut jì.

³⁸ Páant niijnít, pátáni íoh teonidih at chāwáát tútup wut jì. Caán a chāwáchah, dei íuhnit, íimna ít dei juibínap wut jì. Páni deí juibínit, íimdh póbo péud bac bej juibí íuhnit, Felipeboó caandih at daabánap wut jì. ³⁹ Daabá péanit, í aab íuhhachah, Táini Espíritu Felipedih at ubah bejep wut jì. Á buudáh bejchah, Etiopiadih bóo caandih at jwúub encap wut jì. Pánihna, Jesúsdih jepahna, táí wéinit, áih baacna at jwúub bejep wut jì. ⁴⁰ Táini Espíritu Felipedih a ub bejchah, Azoto tútchina at juibínap wut jì. Pánihna, nihát tútchinadih moondih Jesúh táini doonádh naóh jibna, Cesarea tútchiboó at juibínap wut jì.

9

Saulo a túut nuumát (Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Páant Felipe a chajat pónih, Sauloboó Jesúhwádh en jaihna, “Queédih maomi caá”, niijnít, sacerdotewá í maáh pebhna at bejep wut jì. ² Caanná juibínit, mawat pínah papélahdh caandih at uúbáp wut jì. “Damasco tútchiboó judíowá í míc wáacat muunádh moón í maátadh ní daacá. Weém Jesúhwádh bid junít, queédih chéonit, nin Jerusalén tútchiboó wá jwúub ub júohmi caá. Pánihna, wá tewat pínah papélahdh weemdih ní wáhuú”, Saulo at niijíp wut jì.

³ Páant a niijíchah joinít, caán nuodih í wáhhachah, Damasco tútchina ít bejep wut jì. Damasco tútchina í tóah juibínachah, japmant iig jéenaat caandih at jíghop wut jì. ⁴ Páant a iig jéenachah, Sauloboó at buug nájap wut jì. Páni buug nájnit, Jesús a wéhenachah, at joyóp wut jì. “¿Saulo,

dépanihna meém weemdih yeejép ma cháj?” at niijíp wut jì.

⁵ “¿Maá, meém déhe tigaá?” Saulo at niijíp wut jì. “Weém Jesús, yeejép ma chájni caá. Weemdih íjnit jepahcan, meemjéh tigaá ma míc yéejana caá. ⁶ Ma íah íuhúú. Tútchidih waad béjnit, ma jumúú. Ma chájat pínahdh meemdih naóhni pínah a juibíbipna caá”, Jesús Saulodih at niijíp wut jì.

⁷ Páant a wéheatdh joiná yahna, Saulo a pej jumnitboó cáacdh encan, ít joí wáhi bejep wut jì. ⁸ Saulo íah íuhnit, a jéih encan, a pej jumnit áih muj nahmant teonit, Damasco tútchina caandih ít wáí waad béjep wut jì. ⁹ Pánihna, Saulo bíic peihcanni yeó jáap jéih encan, jeémpcan, babhcan, Diosdh bádí uúbhna at chájap wut jì.

¹⁰ Damasco tútchidih bóo Jesúsdih jéihni Ananías wut jumni oo júmat dée pah Jesúsdih at enep wut jì. Páant a enechah, Jesús caandih at ejep wut jì: “¡Ananías!” at niijíp wut jì. “Júú, wá jumna caá”, at niij jepahap wut jì.

¹¹ “Yoobópdih wut jumni namádh, Judáih muunádh bejnit, Tarsodih bóo Saulo wut jumnidih ma bidíi. Caán Diosdh uúbhna caá a chájap. ¹² Caanbát oo júmat dée jíghatdh enna caá a chájap. Á jwúub enat pínah niijná, meém juibínit, caandih teo jáhanit, uúbat panihatdh a enep be”, Jesús Ananíasdh at niijíp wut jì.

¹³ “Maá, caán míhwá táinit, Jerusalén tútchidih moondih yeejép at chájap wut be. Dawá cáacwá weemdih páant í niij naáwáp be. ¹⁴ Nin Damasco tútchiboó caán nihát míhwádh teo nemat túut niijná, sacerdotewá í maátadh papélahdh daacát túttrit, caán núo a wépatjít at júuwáp wut be”, Jesúsdih Ananías at niij jepahap wut jì.

¹⁵ “Caán Sauloboó wá níoni jumna, judíowá nihcannitdh, í maátadh, judíowádhbat wá naáwátdih a naóhbipna caá. Pánihna, a pebhna sumcanjeh ma bejeé. ¹⁶ Túttimah, wíh a jumát jíib, dawá láa yeejép a yapat pínahdh caandih wá jéihyabipna caá”, Jesús Ananíasdh at niijíp wut jì.

¹⁷ Páant a niijíchah joinít, Ananías Saulo pebhna juibí, caandih teo jáha uúbhnit,

—Wá dée Saulo, jwí Maáh Jesús namáboó meemdih jíghni weemdih a wahap be, ma jwúub enat pínah, Táini Espíritu a wépat meemdih a jumát pínahbat niijná, at niijíp wut jì.

¹⁸ Páant a niijíchahjeh, áih quíib dahdh queej cháa pah jíghni a buúg jéenechah, Saulo at jwúub enep wut jì, páant muntih. Pánihna, íah íuh bac bejnit, at daabáat tútup wut jì. ¹⁹ Páant caandih í daabáat túttimah, jwúub bid jeémpna, a nuugúp

wunatji át boonap wut jī. Pániha, Saulo Damasco tátchidih Jesúhwájeéh maátcanjeh át jumap wut jī.

Saulo Damasco tátchiboó ā naáwát

²⁰ Saulo ā tét nūmát túttimahbitjeh, judiowā ī míc wáacat muúnaboó Jesúh táini doonádh át naáwáp wut jī.

—Caán Jesús Dios wááh caá, Saulo āpī ni-ijíp wut jī.

²¹ Páant ā niú naáwáchah joinít, nihat it joi wáhi bejep wut jī.

—¿Nin Jesúhwádhíh ñūn yóhni ni-ihcan niít? ¿Ninjíhbat júóhni, queédih teonit, sacerdotewā ī maátadh wáhihni ni-ihcan niít? It míc niijíp wut jī.

²² Obohjeéhtih, Saulo úmcanjeh, chah át bohénap wut jī. Pánih bohénit, “Yoobópdihi tigaá Jesús Dios ā wahni Cristo caá”, ā ni-ijíhah joinít, bita Damasco tátchidih moón judiowáboó it beh joiap wut jī.

Saulo judiowádhíh ā jweyát

²³ Maátcanjeh ā jumát túttimah, judiowā caandih mawíhna, queéjtjeh it míc wéhenap wut jī. ²⁴ Pánih míc wéhenit, caán tátchidih bóo jécnadh yeó jáp jumát pah, chei jumát pahbat it páñap wut yah jī. Obohjeéhtih, Saulo boó ī mawíhat doonádh át joyóp wut jī. ²⁵ Caán doonádh joinít, Saulo ā chéenwā caandih búdí wáhdih yacnit, chei caán tátchi wáihyat júdu táahmant it cádah deya bojop wut jī. Páant ī chájat túttimah, Jerusalén tátchiboó át bejep wut jī.*

Saulo Jerusalén tátchiboó ā jumát

²⁶ Jerusalén tátchidih juibínit, Jesúhwā bícdih Saulo áti h jumíhip wut yah jī. Obohjeéhtih, “Jesúsdihi jepahni ni-ihcan caá”, niú jenah joinít, caandih it úmmap wut jī. ²⁷ Páant ī úmúchah yahna, Bernabéboó Jesús ā naáwát tétnit pebhna caandih át numah bejep wut jī. Pániha, Saulo ded pah ā yatjidihi Bernabé queédih át naáwáp wut jī: “Nin Saulo Damasco tátchiboó bejnit, Jesúsdihi át enep wut jī. Á enechah, Jesúsboó caandih át wéhenap wut jī. Túttimah, Damasco tátchidih moondih úmcanjeh, Jesúh doonádh át naáwáp wut jī”, Bernabé át niijíp wut jī. ²⁸ Páant ā niiját túttimah, Saulo íjeéh waadnit, Jerusalén tátchidih moondih úmcanjeh, Jesúh doonádh át wép naáwáp wut jī. ²⁹ Pánih naóhni, biquína Grecia baácmant júóhni judiowájeéh míc wéhenit, queédih yehna át naáwáp wut jī. Páant Saulo chah ā wép naáwát peéh caandih it mawíhip wut yah jī. ³⁰ Páant ī mawíhat doonádh joinít, Saulojeéh jumnit Jesúhwáboó caandih Cesarea tátchina it úb jwei déi bejep wut jī. Caanjíh numah jum jwahnit, Tarso tátchina caandih it wah bojop wut jī.

³¹ Caán láa nihat Judea baác, Galilea baác, Samaria baáboó Jesúhwā it táí jumap wut jī. Dedé tac buégáát wihchah, it táí míc bohénap wut jī. Queét Diosdihi úmmit, ī yéejtdih cádahachah, Túini Espíritu queédih búdí át teo wáacap wut jī. Pániha, Jesúsdihi jepahnit chah it dao béjep wut jī.

Pedro Eneasdihi ā booaat

³² Saulodih ī wahat túttimah, Pedro nihat tátchinaboó Jesúhwádhíh táoh en jib bejna, Lida tátchidih át juibínap wut jī. ³³ Caanná juibínit, Eneas wát jumndih át enep wut jī. Ocho jópchi játihi Eneas tabáp cháúhni át jéhi wálicap wut jī.

³⁴ —Eneas, Jesucristo meemdhíh ā booana caá. Ma ñah ñuhú. Ma lajtdih ma úb ámoohoó, Pedro át niijíp wut jī.

Páant ā niijíhahjeh, Eneas át ñah ñuhup wut jī. ³⁵ Pániha, nihat Lida tátchidih moón, Sarón tátchidih moonbát caán doonádh joinít, ī yéej chájatdihi cádahnit, Jesúsdihi it jepahap wut jī.

Tabita mi boo pud júúwát

³⁶ Jope wát jumni tátchidih Tabita wát jumnih Jesúsdihi táí jéihni mit jumap wut jī. Mi wát Tabita griego wéhatjíh Dorcas it niijíp wut jī. Caánt trá chájnihi, moh yéejnitdih mipí táí teo wáacap wut jī. ³⁷ Pániha, caán láa wunat ñah júúwáchah, mit wanah bejep wut jī. Páant mi wunat túttimah, queét mihi bácahjidih táí choc péanit, chah bóo tólihboó it jwejep wut jī. ³⁸ Lida tátchi Jope tátchi táí pebh buégééh át jumap wut jī. Pániha, Jope tátchidih moón Jesúhwá, Pedro Lida tátchiboó ā jumát doonádh játihi itát joyóp wut jī. Pánih joinítji chénewádhíh Pedro pebhna it wah bojop wut jī. Á pebhna juibínit, “Tabita mi wanah bejep be. Waicanjeh jwí jumapboó jwíjeéh ma júúwát”, Pedrodih it niijíp wut jī.

³⁹ Páant ī niijíhah joinít, Pedro íjeéh át bejep wut jī. Caánboó ī juibínachah, caán moódhíh jumnitboó Pedrodih chah bóo tólihna it numah páuh laab béjep wut jī. Tabita íjeéh jum jwahna, moh yéejnitdih wáhat tét niijná, dawá yéguedih mit chájp wut jī. Pániha, éemp wunnit yaádh Pedrodih ñuh páuda bojnit, mi chájnihi yéguenadhíh it jéut juñap wut jī. ⁴⁰ Obohjeéhtih, Pedro caán tólihboó jumndih át bac bejat tétup wut jī. Í bac beedáát túttimah, bódhica caj yoh ñajnit, Diosdihi át wááp wut jī. Pánih wábh péanit, mihi bácahjidih tac páud ennit,

—Tabita, ma ñah ñuhú, át niijíp wut jī.

Páant ā niijíhahjeh, caánboó Pedrodih wát ennit, mit pud cháudup wut jī. ⁴¹ Páant mi pud cháuduchah, Pedro mihi téhiyadihi teonit, caántdih át wái ñahanap wut jī. Pániha, caanjíh moón Jesúhwádhíh, éemp

* 9:25 2Co 11.32-33

wannit yaáhdihbut bid bojnít, “Eneé mi jwáub boonap be”, queétdih át niijíp wat jī.

⁴² Páant mi boopat doonádih nihát Jope tátchidih moón ít joyóp wat jī. Pánih joinít, dawá Jesúsdih ít jepahap wat jī. ⁴³ Pánihna, nuñúpwá chóo teoni, Simón wát jumnijeéh Jope tátchiboó maatápdih Pedro át jumap wat jī.

10

Pedro Corneliowádh Jesúth doonádih naáwádh á bejat

¹ Caán láa Cesarea tátchiboó cien soldad-owá í maáh Cornelio wát jumni át jumap wat jī. Queét soldadowá Italiano wát jumni poóm wat jī. ² Cornelio áih muúdh moón biicdih Diosdih táí jenah joí wēnít, caandih úmna, yéjeat cádahnit, ít táí chājap wat jī. Jīgah náah jumnit judiowádh búdí át teo wáacap wat jī. Jesucristodih jéih jwuhcan yuhna, yeó jáap jumat pah Diosdih át uúbup wat jī. ³ Biíc yeó jáap cheyeh las tres jumachah, Cornelio á uúbúchah, oo jumat pah, Dioih ángel á pebhna á waád juibínachah, át enep wat jī. Páant á enechah, “Cornelio”, át niijíp wat jī. ⁴ Cornelio caandih en behnit, úmna, “¿Maá, dedédih caá ma náah?” át niijíp wat jī. Páant á niijíchah joinít, ángel nin pah caandih át niij jepahap wat jī: “Diosdih ma uúbúchah, át joyóp wat be. Jīgah náah jumnitdih ma wáuhachahbut, át enep wat be. Pánihna, buu ma uúbátdih á jepahbipna caá. ⁵ Jope tátchiboó Simón Pedro wát jumnidih ub júúwát náahna, miih cáacwádh ma wah bojóo. Caán táini doonádih yeebdih á naóhbiipna caá. ⁶ Biíh Simón nuñúpwá chóo teonijeéh búdí muj jwéjdh jumni muúdh á jumna caá”, ángel Corneliodih át niijíp wat jī.

⁷ Páant niij péanit, át bac bejep wat jī. Á bac bejat túttimah, Cornelio chénewá caandih teo wáhnitdih, biíc ájeéh jumni soldadodihbut át bid bojop wat jī. Caán soldadoboó Diosdih táí wēni jumna, yeó jáap jumat pah Corneliodih wapni wat jī. ⁸ Pánihna, Cornelio ángel á niijátjdih queétdih naóh beedánit, Jope tátchiboó át wah bojop wat jī.

⁹ Biíh yeó jáapdh Jope tátchiboó í toáh juibínachah pohba, yeó jáap tac yoób Pedro á jumni muú chahmant bóo coahna Diosdih uúbúdh át páuh laab béjep wat jī. ¹⁰ Páant á uúbúchah, caandih nuñúpwá túbuchah, át jeémíhip wat jī. Obohjeéhtih, í jeémát chājat pónih, oo jumat jígohat déedih át enep wat jī. ¹¹ Jeáboo á jéwah bejehah, chénaoboó bóod chéoni chóo, búdí chóo át dei júúwáp wat jī. ¹² Caán chóo diítna dawá nuñúpwá judiowá í jeémpana naáhwá múic ít jumap wat jī. Maiwábut jum, jwébehwábut ít jumap wat jī. ¹³ Caandih á enechah, Dios nin pah át

niijíp wat jī: “Pedro, ñah ñahnit, nitdih ma mao jeémé”, át niijíp wat jī.

¹⁴ Páant á niijíchah joinít, “Nihcan caá, Maá. Weém wá jeémpan niít. Jwí nuowádh ma jeémát táutca naáh yeejépwádh wápi jeémpan beé”, Pedro át niij jepahap wat jī. ¹⁵ “‘Buu táinit caá’, wá niijnitdih ‘Yeejépwá caá’, ma niijá bojóo”, Dios Pedrodih át niijíp wat jī.

¹⁶ Páant biíc peihcanni láa á yapachah, caán chóo át páuh laab béjep wat jī, buca. ¹⁷ Pánihna, Pedro tubit náhni dahwanit, “¿Dépanihatdih niijih tígáa pánih jígohnidih á júut?” caanjéh át niij jenah joyóp wat jī. Páant á niij jenah joyóchah, Cornelio á wah bojnítboó, Pedro á jumni muúná ít juibínap wat jī: “¿Simón nuñúpwá chóo teoníh muú dedboo tígáa á jum?” cáacwádh ít niij uúbh joyóp wat jī. Caán muúdh í jéihya naáwáchah, á jumni muúná ít juibínap wat jī. ¹⁸ Pánih juibínit, nin pah ít niij ej uúbh joyóp wat jī: “¿Simón Pedro wát jumni nin muúdh niít á jumap?” ít niijíp wat jī.

¹⁹ Páant í ezechahjeh, Pedro caandih jígohnijidih á jenah joyóchah, Táini Espiritu caandih nin pah át niijíp wat jī: “Pedro, jéchoó biíc peihcannit meemdh bidna caá í chājap. ²⁰ Ñah ñuh, dei bejnít, jjeéh ma bejeé. Biíh pah bóodih náhni dahwacanjeh ma táí bejeé. Weémboó queétdih wá júúwát táutap be”, át niijíp wat jī.

²¹ Páant á niijíchah joinít, Pedro í pebhna át dei bejep wat jī. Dei juibínit, queétdih nin pah át niijíp wat jī:

—Ninjih tígáa wá jumap, ñi bid júóhni. ¿Dépanihna weemdh ñi bid júóh? át niijíp wat jī.

²² Páant á niijíchah joinít, queétoó nin pah ít niij jepahap wat jī:

—Cornelio cien soldadowádh watni jwiútdih á wahap be. Caán táí chājni, Diosdih úmnit yéj chājcanni, nihát judiowá caandih ‘Táini’, í niijni caá. Meemdh Dioih ángel caandih át bidat táutap wat be, táini doonádih jwiútdih ma naáwát pínah niijná, Pedrodih ít niijíp wat jī.

²³ Páant í niijíchah joinít, Pedro queétdih waadát túut, jeémát wáhnit, á jumni muúboó át úo jwuhat táutap wat jī. Cheibit Pedro jjeéh át bejep wat jī. Páant á bejehah, bita Jope tátchidih moón Jesúhwábut caandih ít pej jam bejep wat jī.

²⁴ Í bejni daanimant bóo yeó jáapdh queét Cesarea tátchina ít juibínap wat jī. Corneliooboó á déwádh, á chéenwádhbut bid wáacnit, Pedrowádh át pánap wat jī. ²⁵ Pánihna, Pedro Cornelioíh muúdh á téih waadáchah, Corneliooboó jwáah bac júóhnit, áih jítcha pebh bódhica át caj yoh ñajap wat jī.

²⁶ Obohjeéhtih, Pedro caandih wái ñahanit,

—Ma ñah ñuhúú. Weembát meem pánih cáacjeh mun tígáá. Weém maáh nihcan caá, caandih át niijp wat jī.

²⁷ Páant á niijchah joinit, ñah ñuhnit, mic wéhenit, Cornelio caandih át numah waad béjep wat jī. Caanáa waádjuhíbit, dawá mic wáac pánitdih Pedro át enep wat jī.

²⁸ Pánih ennit, Pedro queétdih nin pah át niijp wat jī:

—Jon játih Dios jwī nuowádh nin pah át niij watup wat jī: ‘Judíowá nihcannit biíc dih ñi jumca bojóó’, át niijp wat jī. Pánihna, caán watatjidih ñijééh jumnit, wá yap yohatdih ñi túi jéihna caá. Obohjeéhtih, judíowá nihcannitdih ‘Yeejépwá caá’, Dios weemdih á niiját tútcan beé. ²⁹ Páant á niijchah joiná, yeéb weemdih ñi bidichah, ‘Wá bejcan níit’, ni-ijcánjeh, ñi pebhna wá júúwáp be. ¿Dépanihat tút tibeé ninjīh weemdih ñi júúwát tút? át niijp wat jī.

³⁰ Páant á niijchah joinit, Cornelioboó nin pah át niij jepahap wat jī:

—Jwínah bóodih, yeó tres jumuchah, nin horadih pohba, Diosdih wá wúbáchah, áih ángel túi baabni yeh iigni yéguh duoni, wá pebh á jígohop be. ³¹ Pánih jígohnit, ‘Cornelio, meém Diosdih ma wúbáchah, meemdih át joyóp wat be. Jígah náah jumnitdih ma teo wáacachabú enna, Dios meemdih jwah á jwúub teo wáacbpna caá. ³² Pánihna, Jope tútchiboó míh cáacwádh ma wah bojóó, Simón Pedro wát jumnidih ninna queé t í ub júúwát pínah niijná. Caán biíh Simón, nuñúpwá chóo teoni pebh, búdí muj jwéejdih jumni muúdh á jumna caá’, caán ángel weemdih á niijp be. ³³ Páant á niijchah joinit, meemdih í ub júúwát pínah niijná, wíh cáacwádh wá wah bojop be. Meém túi chájni jwī pebhna mat júúwáp tagáá. Pánihna, jwiit nihat ninjīh Diosjeéh jumna, ded pah jwiitdih á naáwát tútatdih joíhna, jwī páina caá, Cornelio Pedrodih át niijp wat jī.

Pedro Corneliowádh Jesúh doonádh á naáwát

³⁴ Páant á niijchah joinit, Pedro nin pah queétdih át niij naáwáp wat jī:

—Buu jwah yoobópdih wá jéihna caá. Nihat cáacwádh Dios biíc yoobó áihwá pínah á náahna caá.* ³⁵ Nihat baácdih moón Diosdih úmnit, yéejatdih cádahna, í túi chájjachah, Dios queétdih á wéina caá. ³⁶ Cáacwá Diosjeéh í túi jumat pínahdih Jesucristodih át wah deyanap wat jī. Caán túini doonádh jwiit judíowádhjeh át jwíh jéihyanap wat jī. Páant á wahni caá nihat cáacwá í maáh. ³⁷ Jesús ded pah á chájjatji doonádh ñitát joi tágáá. ‘Ñi yéejatdih ñi cádaháá. Pánih cádahnit, ñi daabáát tútú’, Juan Daabáni cáacwádh ápi niij naóh bohénap jī. Páant

á bohéat túttimah, Jesúsboó Galilea baácdih, nihat Judea baácdihbut ded pah á chájjatji doonádhbut ñit joi tágáá. ³⁸ Caán Jesús Nazaret tútchidih bóodih Túini Espiritu á wépatdih Dios búdí át wáhp tajī. Pánihna, jib bejnit, caán Túini Espiritu á wépatjīh Jesús cáacwádh á túi teo wáacap jī. Pánih teo wáacna, nemép caolih jumnitdih á túi booanap jī. Dios ájeéh á jumuchah, páant á chájjap jī. ³⁹ Jwíh baácbó Jerusalem tútchiboobú nihat á chájjatjidih jwiit jwī enep jī. Túttimah, jwī maáta judíowá caandih cruzboó í péoh dodh mao yohat tútup jī. ⁴⁰ Obohjeéhtih biíc pehicanni yeó jáap túttimah, caandih booanit, Jesúsdih Dios át jígohat tútup tajī. ⁴¹ Páant á jígohochah yuhna, nihat cáacwá caandih í encap jī. Jwiit Dios á ñionitdihjeh á jígohop jī. Jesús á boo pad júúwát túttimah, ájeéh jeémpnit, jwī babhbab jī. ⁴² Pánih jwíjeéh jumna, jwiitdih nin pah á niij watup jī: ‘Nihat cáacwádh nin pah ñi niij naáwá: “Jesúsdih jepahcannit báadhnit, wannitdihbut í yéejat peéh chájjat tútúni maáh Dios caandih át waadánap wat jī”, ñi niijí, á niijp jī. ⁴³ Pánihna, nihat Jesúsdih í jepahachah, Dios í yéejatdih á yohbipna caá. Nihat Dios naáwátidih jon játih naóh yapanit caán Jesúsdih niij naóhna í chájjap wat jī, Pedro Corneliowádh át niijp wat jī.

Judíowá nihcannitdih Túini Espiritu á jwíh jumat

⁴⁴ Pedro páant á niij naáwáchahjeh, nihat caandih joinitdih Túini Espiritu át waadáp wat jī. ⁴⁵⁻⁴⁶ Corneliowá judíowá nihcannit yuhna, mácah wéheatjīh Diosdih í wéi naáwáp wat jī. Páant í wéi naáwáchah, Pedrodih pej jum bejnit judíowá í joyóp wat jī. Túini Espiritu judíowá nihcannitdih á waadácah enna, queé t judíowáboó í en wáhi bejep wat jī. Pánihna, Pedro caandih pej jum bejnitdih nin pah át niijp wat jī:

⁴⁷ —Jwiitdih waadáp pah mun tígáá nitdihbut Túini Espiritu á waadáp. ¿Páant á chájjachah, queétdih jwī daabánachah, á túimi naniit? át niijp wat jī.

⁴⁸ Páant niij péanit, Jesús á watuchah joiniji á wépatjīh queé t judíowá nihcannitdih Pedro át daabáát tútup wat jī. Páant í daabáát túttimah, “Jwíjeéh ma cháó jwúhuá”, Pedrodih í niijp wat jī. Páant í niijchah joinit, íjeéh át cháó jwúuhap wat jī.

11

Pedro á chájjat doonádh Jerusalem tútchidih moón Jesúh wá í joyát

¹ Judíowá nihcannitbut Jesúsdih í jepahat dooná át bej peé t bejep wat jī. Jesús á naáwát tútúntboó, bita Jesúh wábut Judea baácbó jumnit, caán doonádh í joyóp wat

jī. ² Pánihna, Pedro Jerusalén tútchina ā jwáub júbínachah, biquína Jesúsdi jephahnit judíowā, caandíh nin pah ít níj jūihñap wut yah jī:

³ —¿Dépanihna, meém judíowā nihcannit pehbóo ma bej? Queét yeejépwájeéh jeémnit, Dios jwí nuowádih ā watatjidih mat yap yohop taga, ít níjíp wut jī.

⁴ Páant, í níjíchah joinít, Pedro nihat ā yapatjidih nin pah queétdih át níj naawáp wut jī:

⁵ —Weém Jope tútchiboó jumnit, úbhna, oo jumat jígohat déedih wā enep jī. Páant wā enechah, chénaboó bóod chéoni búdi chóo jeámant wā pehb ā dei juyáp jī. ⁶ Páant ā dei juyáchah, túi ennit, caán chóo dínta maiwā, jwébehwā nihat nauápwābut í ñuhchah, wā enep jī. ⁷ Caandíh wā enechah, wéheatbut yáanit, nin pah ái níjíp jī: ‘Pedro, ñah ñahnit, nitdíh ma mao jeémé’, weemdíh ā níjíp jī. ⁸ ‘Nihcan caá, Maá. Wā jeémpan níit. Yeejépwā, meém jwí nuowádih ma jeémát tútcanntidih wápl jeémpan beé’, wā níj jephahap jī. ⁹ Obohjeéhtih, páant wā níj jephahachah, ‘Buu “Túinit caá”, wā níjnítdih “Yeejépwā caá”, meém ma níjca bojoo’, weemdíh ā níjíp jī. ¹⁰ Biíc peihcanni láa páant ā yapachah, caán chóo ā jwáub páuh laab béjep jī. ¹¹ Páant ā páuh laab béjehahjeh, biíc peihcannit neonā jwí jumni muúdíh ít juyáp jī. Cesarea tútchidih bóo weemdíh ubat túutna, queétdih át wahap tajī. ¹² Pánihna, Túini Espíritu weemdíh nin pah ā níjíp jī: ‘Íjeéh ma bejeé. Ñi nuowádih wā watatjidih náhni dahwacanjeh ma túi bejeé’, ā níjíp jī. Páant ā níjíchah joinít, úmcanjeh wā béjep jī. Nit seis Jope tútchidih moón Jesúihwābut weemdíh í pej jum béjep jī. Caannā juibínit, Cesarea tútchidih bóoh muúdíh jwí waad béjep jī. ¹³ Páant jwí waad juibínachah, ded pah caandíh ā yapatjidih nin pah jwiútdih ā níj naawáp jī: ‘Dioih ángel nin muáboó weemdíh jígohnit, weemdíh nin pah ā níjíp jī: “Jope tútchidih míih cáacwádih wahnit, Simón Pedrodih ma ub jūáwát túéut. ¹⁴ Caán jwinít, yeebdíh túini doonádih ā naóhbipna caá. Caán doonádih ñi jephahachah, meém ma pehb moón biícđih ñi yéejat peéh chájat déedih Jesús ā túi ubbipna caá”, ā níjíp jī’, Cornelio jwiútdih ā níjíp be. ¹⁵ Pánihna, Jesúih túini dooná queétdih wā jáap naóh jwiúhichahjeh, jwiútdih ā waadátji pah muntih, Túini Espíritu queétdihbut ā waadáp jī. ¹⁶ Caandíh ennit, Jesús jwiútdih ā níjítjidih wā náhninap jī: **‘Juan mahjéhjeh ā daabánap be. Obohjeéhtih, Túini Espíritu yeebdíh ā waadáchah, yeebdíh ā wépat búdi ā wáhbipna caá’,** ā níjíp jī.* ¹⁷ Páant ā níjítjidih náhninit, Dios queétdih Túini

Espíritu ā wáhatdih ennit, ‘Weém Diosdih wā yap yohcan níit’, níjínit, queétdih wā daabáát túéutap jī, Pedro Jesúsdi jephahnit judíowádih át níjíp wut jī.

¹⁸ Páant Pedro ā níjíchah joinít, jwáub jūihcanjeh, Diosdih wéinit, nin pah ít míic níjíp wut jī.

—Joi yáh baca! Judíowā nihcannit yuhna, yéejat peéh iígúipna í bejat déejidih Dios át túi ubap taga. Pánihna, í yéejatđih cádahnit, í túut nuumúchah, queétdihbut áihwā át chájah taga, ájeéh páantjeh í jumat pínah níjíná, ít míic níjíp wut jī.

Antioquia tútchidih moon jwáh Jesúih doonádih íjephahat

¹⁹ Estebandih í mao láa, bita Jesúsdi jéhnitdihbut judíowá ít mao ñunáp wut jī. Pánihna, queét í mawatđih jweinit, yuúp ít bej peét bejep wut jī. Biquína Fenicia baáboó bej, bita Chipre quewaboó bej, bitabat Antioquia tútchiboó ít bejep wut jī. Pánih bejnit, Jesúih túini doonádih ít naóh peét bejep wut jī. Pánih naóh bejna yuhna, judíowáđihjeh ít naawáp wut jī. Judíowā nihcannitboodíh ít naóh jwahcap wut jī.* ²⁰ Obohjeéhtih, biquína Jesúihwā Chipre quewadih moón, Círene tútchidih moonbát, Antioquia tútchina juibínit, judíowā nihcannitdihbut jwí Maáh Jesúih doonádih ít naawáp wut jī. ²¹ Pánihna, Dios búdi ā teo wáacachah, dawá queétdih joinít, túut nuumná, Jesúsdi ít jephahap wut jī.

²² Antioquia tútchidih moón í jephahat dooná ā bej peét bejehah, Jerusalén tútchidih jumnit Jesúihwā caán doonádih ít joyóp wut jī. Pánih joinít, queétdih ā bohé teo wáacat pínah níjíná, Bernabédih Antioquia tútchina ít wah bojop wut jī. ²³ Caannā juibínit, queétdih Dios ā túi teo wáacatđih ennit, Bernabé búdi át weñep wut jī. Pánih wéinit, queétdih bohénit, nin pah ápl níj naawáp wut jī: ‘Jesúsdih ñi túi péenaá. Ded pah ā yapachah yuhna, caandíh ñi túi jenah joi cádahca bojoo’, queét Jesúsdih jáap jephahnitdih át níjíp wut jī. ²⁴ Bernabé túi chájni, Túini Espíritu ā wépat búdi jumni, Jesúsdih túi jenah joinít át jumap wut jī. Pánihni jumna, queét judíowā nihcannitdih yuhna, búdi ā teo wáacachah, Jesúsdih jephahnit chah ít dao béjep wut jī.

²⁵ Tátimah, Bernabé Saulodih ā pej pínah Tarso tútchina bididih át bejep wut jī. ²⁶ Caandíh jwááhnit, Antioquia tútchina át numah jwáub bejep wut jī. Pánihna, caánoó jwáub juibínit, Jesúsdih jáap jephahnitdih biícđih ít bohénap wut jī. Jesúihwájeéh jumnit, biíc jópchi ít túi bohénap wut jī. Caán Antioquia tútchidih wut jī Jesúihwáđih

* 11:16 Hch 1.5   * 11:19 Hch 8.1-4

“Cristodih péenit”, niijná, “Cristianos”, it jwíih niij wút búudhdup wut jī.

²⁷ Caán láa biquína Dios naawátidih naóh yapanit Jerusalén tútchimant Antioquía tútchina it dei juibínap wut jī. ²⁸ Biíc newp Ijeéh jüóhni, Agabo wút jumni, queéet Jesúhwá biícidih í míc wáacachah, caánboó ñah ñuhnit, Túini Espíritu á niijátidih át jwáub naóh yapanap wut jī. “Maátcanjeh, jeémát wihcat láa nihah baácboó á jumbipna caá”, át niijíp wut jī. Túttimah, Claudio Romano cācwá í maáh á jumuchah, Agabo á niijátji pahjeh jeémát wihcat láa át jumap wut jī.* ²⁹ Pánihna, Agabo á niijíchah joinit, “¿jwí déewa Judea baácidih moón Jesúhwádih jwí teo wáac jīih?” it míc niijíp wut jī. Pánih teo wáacnit, det dinero bádí bíbohntit bádí it wáuhap wut jī. Buáh buagní bíbohntit buáh buagní it wáuhap wut jī. Bainí bíbohntit bainíjeh it wáuhap wut jī. Bitá bíbohcnanít it wáuhcap wut jī. ³⁰ Í wáh wáacni dinerodih Bernabéwádih wáhnit, Jerusalén tútchidih moón í déewa Jesúhwá maátadih it wahap wut jī, bitadih í pááat pínah niijná. Pánihna, Bernabé Saulojih í wáhni dinerodih Jerusalén tútchina it ub bejep wut jī.

12

Herodes Santiagodih mawat túutnit, Pedrodihbut á nemat túutat

¹ Caán láa Maáh Herodes Jesúhwádih yeejéj chájna, biquína queéidih nemat muúboó át nemat túutat wut jī. ² Juan weép jeéné Santiagodih* waó át bóod yohat túutat wut jī. ³ Páant á chájachah ennit, judiowá í maáta bádí it weñep wut jī. Í weñatdih ennit, Pedrodihbut át tewat túutat wut jī. Á tewat túutachah, paacánni pandih jeémát, Pascua í niijni, láa wut jī. ⁴ Pánihna, caandih tewat túutnit, át nemat túutat wut jī. Chénena míc soldadowá jwíih wapnit pínah it jumap wut jī. Túttimah, jwáub túut nuumnit pínahbut páant moon mántih it jumap wut jī. Bitabat páant moon mántih it jumap wut jī. Bitabat páant moon mántih it jumap wut jī. Pánihna, Pedro á jweicát pínah niijná, dieciseis soldadowá caandih wapnit pínah it jumap wut jī. “Pascua túttimah, ub bac júóhntit, cācwá í enepdih caandihbut wá mawat túutbipna caá”, Herodes caanjéh át niij jenah joyóp wut yuh jī.* ⁵ Páant niij jenah joinit, soldadowá Pedrodih nemat muúboó át túi wapap túutat wut yuh jī. Páant caandih í nemechah, Jesúhwá Pedrodih bádí wáuhna it chájap wut jī.

Dioih ángel nemat muumánt Pedrodih á ub bacaat

⁶ Herodes á jenahni yeó jáap cheijeh Pedroboó túi wóna át chájap wut jī. Chéne soldadowá chénaboó ítah tōp á teo lajachah, Pedro biícidih wóna it chájap wut jī. Í jumni tólih jéc pehbhat bita chéne soldadowá it wap ñuhap wut jī. ⁷ Dioih ángel queéet pebh á jigohchah, á yeh iigát í jumni tólihndih át túi yeh iiguíp wut jī. Pánih jigohntit, Pedroi h páwádih át wuúmp mao wácup wut jī. “¡Wáicanjeh jáanit, ma ñah ñuhúú!” ángel Pedrodih át niijíp wut jī. Páant á niij wacuchah jáanit, Pedro át ñah ñuhap wut jī. Páant á ñah ñuhuchahjeh, áih téihya colóhndih í chéoni tōpna át waát jeénep wut jī. ⁸ “Míih yéguéhdi míih zapatosdihbut ma duwúú”, ángel át niijíp wut jī. Páant á niiját joinit, át duwúp wut jī. Pánih duó péanachah, “Míih cáubh jweyát chóodih pinnit, wájeéh ma péé juúwá”, ángel caandih át niijíp wut jī.

⁹ Páant á niijíchah joinit, caán chóodih pinnit, ángeljeéh át péé bac bejep wut jī. “Oboh oo jámatjeh caá. Yapat yoobát pohba nihcan caá”, Pedro át niij jenah joiijéhep wut yuh jī. ¹⁰ Nemat tólih jéc pebh wapnitdih yap bej, biih jéc pebh wapnitdihbut yap bejnit, tútchina bac bejat ítah jécidih it juibínap wut jī. Caán ítah jécidih í juibínachah, caanjéh át páa bejep wut jī. Páant á páa bejchah ennit, it bac bejep wut jī. Namádih bejnit, biih namána ángel Pedrodih át namah juibínap wut jī. Pánihna, caán namádih juibínit, ángel át buudáh bejep wut jī. ¹¹ Ángel á buudáh bejchah, Pedroboó jáani pah, á yapatdih yoobópdih át jenah joyóp wut jī. “Dios áih ángeldih wahntit, Herodes á mawat déedih, judiowá í maáta í náahat pah í chájat déedihbut weemdih nemat muumánt át túi ub bacanap taga. Buu jwuhna wá jéihna caá”, Pedro át míc niijíp wut jī.

¹² Caán á yapatdih túi jéihntit, Juan Marcos íni Maríah muuná át bejep wut jī. Caán muudih dawá Jesúhwá míc wáacnit, bádí wáuhna it chájap wut jī. ¹³ Pánihna, caán muuná juibínit, muú wáihyat júdu jécidih waádihna, át wuúmp mawap wut jī. Páant á wuúmp mawachah joinit, teo wáhnih Rode wút jumnih mit juibí wáuh joyóp wut jī. ¹⁴ Pánihna, Pedro á wéheatdih beh joinit, bádí wéina, wáicanjeh, naawádih mit jwáub waad béjep wut jī.

—Pedro beé áí juyóp be. Jéc pebh áí ñuhap be, mit niijíp wut jī.

¹⁵ Obohjeéhtih páant mi niijíchah joinit, —Yeena caá ma chájap, it niijíp wut jī.

Obohjeéhtih, caántboó biíc yoobó chah mit wép naawáp wut jī.

Queéetboó caántdih joyáh bojnit, —Oboh áih dadah nacaá, it niijíp wut jī.

¹⁶ Pánihna, Pedroboó páantjeh át wuúmp mao behjehap wut jī. Páant á wuúmp mao

* 11:28 Hch 21.10 * 12:2 Mt 4.21 * 12:4 Ex 12.1-27

behjehechah joinit, jēcdih it wātap wut jī, b̄ca. Wātnit, Pedrodih ennit, it en wāhi bejep wut jī. ¹⁷ Obohjeéhtih, Pedro queétdih too mao jwáuhbanit, at wéheat tātucap wut jī. Queétdih i wéheat yayānit, ded pah Dios caandih nemat m̄m̄m̄ánt ā ub bacaatdih at naáwáp wut jī.

—Wā naáwátdih Jesús úd Santiagodih, bita Jesúhwādh̄bat ñi naóh yapanáa, at ni-ijíp wut jī.

Páant niij naóh péanit, biáboó at bejep wut jī.

¹⁸ Túttimah, baáb jéenechah, soldadowā Pedro ā wihcatdih ennit, búdi it wāhi bejep wut jī. “¿Ded pah tigaá Pedro at bej?” it míc niijíp wut jī. ¹⁹ Pánihna, Herodesboó caandih bid bojat tātuchah, āih soldadowā it bid juicáp wut jī. Pánih bid juicán, caandih wap-ntjī soldadowādh̄ tabit at uábh joí ñunup wut jī. Pánih uábh joí péanit, Pedrodih i tui wapcatjī peéh, queétdih at mao yohat tātucap wut jī. Pánihat túttimah, Herodes Judea baácmant Cesarea tātchina jumat tūt niijná, at dei bejep wut jī.

Herodes ā wunat

²⁰ Herodes Cesarea tātchidih ā jumachah, Tiro tātchidih moondih, Sidón tātchidih moondihbat búdi at iijip wut jī. Caán tātchinadh̄ moón Herodeih̄ baácdih moondih jeémátdih ip̄i juibí jīb chājap wut jī. Pánihna, jwáub jīb chājat tūt niijná, Herodes ā iijat yayát náahnit, Cesarea tātchina caandih enedih it juibínap wut jī. Pánih juibínit, Herodes ā pebh bōo Blasto wāt jumnidih jwááhnit, queétdih ā teo wácat pínah niijná, it jīb chājap wut jī. Herodesdih i míc wéheat pínah yeó jáapdh̄ Blastodih it uábt tātucap wut jī. ²¹ Pánihna, queétdih ā míc wéheat pínah yeó jáapdh̄, maáh jumna ā duwát choódh̄ duonit, ā chúúdatdih juibí chúúdnit, caandih enedih míc wáacnitdh̄ búdi at naáwáp wut jī. ²² Páant ā naáwáchah joinit, nihat míc wáacnitboó “Cáaquih naáwát panihcan, Dios naáwát panihni caá”, it niij wēi ejep wut yuh jī. ²³ Páant i niij ejechahjeh, cáacwā i weñatdih náahnit, Diosboódh̄ ā jwáub wēi naóhcatjī jīb, Dioih̄ ángel Herodesdih wunat at wáhp wut jī. Pánihna, coywá caandih i jeéméchah, at wunah bejep wut jī.

²⁴ Pedrodih Dios ā ub bacaat túttimah, Jesúhwā jīb bejnit, āih táini doonádh̄ it naóh peetép wut jī. Caán doonádh̄ jepahnit it dao bejep wut jī.

²⁵ Bernabé Saulojh̄ Judea baácdih moondih wáac wáhniji dinerodih wah péanit, Jerusalén tātchimant Antioquia tātchina it jwáub bejep wut jī. Jwáub bejnit, Juan Marcosdihbat ijeéh it ub bejep wut jī.

13

Bernabé Saulojh̄ Táini Espiritu ā wahat

¹ Antioquia tātchidih moón Jesúhwājeéh jumnit, biquína Dios naáwátdih naóh yapanit jum, biquína Jesúh̄ doonádh̄ bohénitbat it jumap wut jī. Nin caá i wātina: Bernabé, Simón Eini i niijní, Lucio Cirene tātchidih bōo, Manaén Herodes Antipasjeh̄ biicdh̄ behni, Saulo yuh b̄ca. ² Pánihna, biic yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, Diosdih wēina, i uábhachah, Táini Espiritu queétdih nin pah at niijíp wut jī: “Bernabédih, Saulodihbat jātih wáát ñiwip jī, Jesúh̄ táini doonádh̄ i naóh jibat pínah niijná. Páant wā ñionit i jumachah, yeébbóo queétdih ñi wahaá”, at niijíp wut jī.

³ Pánihna, páantjeh jeémp jwuhcanjeh, teo jáha uábhnit, Bernabéwádh̄ it wahap wut jī.

Bernabéwā Chipre quewana i bejat

⁴ Táini Espiritu queétdih ā wahachah, Seleucia tātchina dei bej, johltjeh bejni bádi jāáj choódh̄ waadnit, Chipre quewaboó it chúuh bejep wut jī. ⁵ Chipre quewaboó Salamina tātchidih juibí, judiowā i míc wácat m̄uná waadnit, caanjh̄ moondih Dios naáwátdih it bohénap wut jī. Juan Marcosbat queétdih teo wácat tūt niijná, ijeéh at bejep wut jī.

⁶ Pánihna, Chipre quewaboó jumnitdh̄ bohé púud dei bejna, Pafos wāt jumni tātchina it juibínap wut jī. Caán tātchidih biic judío Barjesus wāt jumni, “Weém Dios naáwátdih naóh yapani caá”, niijná yuhna, jióhni at jumap wut jī. ⁷ Caán jióhni Romano maáh Sergio Paulo wāt jumnijeéh at jumap wut jī. Sergio Paulo, tui jenah joinit jumna, Dios naáwátdih joyát tūt niijná, Bernabéwádh̄ at bid bojop wut jī. ⁸ Obohjeéhtih, caán jióhni, griego wéheatjeh̄ Elimas i niijní, Sergio Paulo ā tūt numcát pínah niijná, Bernabéwádh̄ atih naáwát tātucap wut yuh jī. ⁹ Pánihna, Sauloboó, Pablo biih ā wāt jumni, Táini Espiritu ā wēpatjeh̄ Elimasdih en behnit, nin pah at niij jaihñup wut jī:

¹⁰ —Meém, nemépdh̄ jepahni, nihat táiniboodih yap yohni, tabit yeeni caá. ¿Diosdih tui peéhnitdh̄ ma jáh cádahcan niit?

¹¹ B̄u meemdh̄ Dios ā peéh chājachah, jéih encanni ma jum jwáuhbipna caá. Pánihna, yeó ā chāhatdih ma jéih en jwuhcan niit, Pablo at niijíp wut jī.

Páant ā niijchahjeh, Elimas at jéih encap wut jī. Pánih jéih encan, caandih teo wáini pínadh̄ at bid bejep wut jī. ¹² Páant ā yapachah ennit, i naóhni doonádh̄ joinit, Sergio Pauloboó joí wāhi bejna, Jesúsdih at jepahap wut jī.

Pablo Bernabéjeh̄ Pisidia baác Antioquia tātchina i bejat

13 Pafos jëlitiidih Pablowā johlitjīh bejni jāāj choodih jwáub waadnit, Panfilia baácdih bóo Perge tútchina ít chéuh juibínap wut jī. Caanná juibínit, Juan Marcos queétdih cádahnit, Jerusalén tútchina át éemp jwáub bejep wut jī. 14 Obohjeéhtih, Pablowáboó jwáub bejcanjeh, Pisidia baácdih bóo Antioquia tútchina ít aab béjep wut jī. Caanná aáb juibínit, judiowā í chooát yeó jáapdih, í míic wáacat muúboó ít waád juibí chéudap wut jī. 15 Páant í waád juibí chéudachah, caán muúdíh wáac juinít maáta Moisés ā wutatjidih, Dios naáwát naóh yapanit í daacátjidihbut queét míic wáacnitdih ít en naáwáp wut jī. Caandíh en naóh péanit, queét maáta Pablowádh níh pah ít níijíp wut jī:

—Jwí déewáá, nit jumnitdih teo wáacat pínah doonádhíh ub júohna, buu ní naáwá, ít níijíp wut jī.

16 Páant í níijíhah joinít, Pabloboó ñah ñuhnit, í míic wéhenachah yayánit, níh pah át níijí bohénap wut jī:

—Yeéb wā déewáá, judiowā níhcannit yuhna Diosdih wéinitbut, wā naáwáchah, ní táí joyoó. 17 Dios jwí nuowádhíh át níwip wut jī. Túttimah, Egipto baácbóó í jumuchah, ā teo wáacatjīh ít cáac poonap wut jī. Pánihna, dawá í cáac pooot túttimah, ā wépatjīh caán báacmant át ub bac júúwáp wut jī.* 18 Túttimah, cuarenta jópchi pohba muú wihcapboó jumnit, dawá láa Diosdih í yap yohochah yuhna, queétdih át cádahcap wut jī.* 19 Canaán baácbóó jumnitji siete poómpdih yoh péanit, jwí nuowā í jumát pínah níijná, Dios caán baácdih át wúhup wut jī.* 20 Abrahamdih ā naáwát túttimah, cuatrocientos cincuenta jópchi yapat túttimah, jwí nuowájdihíh caán baácdih át wúhup wut jī. Pánihna, caánboó í jum láa, caán baácdih jumnitdih í yoh beedaát tút níijná, teo wáac waóhnt pínah maátadhíh Dios queétdih át níio wúhup wut jī.

“Queét dée péeni maáh Samuel wút jumni, Dios naáwátdih jwíh naóh yapani át jumup wut jī.* 21 Pánihna, Samuel jum láa, jwí nuowáboó queétdih watni pínah maáhdih Diosdih ít yójah wúábup wut jī. Páant í wúábútdih joinít, queétdih í jwíhíh maáh pínah Cis wúáh Saúljdihíh Dios át níio wúhup wut jī. Saúl Benjamín juimená poómpdih bóo át jumup wut jī. Pánihna, caán Saúl cuarenta jópchi maáh át jum jwúhup wut jī.* 22 Caán ā maáh jummatdih déuc wáinit, Davidboodíh Dios át jwáub tút nuém maáh waadánap wut jī. “Isaí wúáh Daviddíh bid juinít, wā

wéina caá. Caánboó wā weñat pínahdihjeh chájna, weemdíh ā yap yohcan níit”, Dios át míic níijíp wut jī.* 23 Caán David juima Jesús caá. Pánihna, judiowádhíh í yéejat peéh chájat déedih yohni pínah caán Jesúsdih Dios át níiojip taga. 24 Jesús ā bohéat pínah játi, Juanboó níhat judiowádhíh níh pah át níijí naóh bohénap wut jī: ‘Níi yéej chájatdih cádahnit, tút nuumát júntna, ní daabáat tútú’, āpi níijíp wut jī.* 25 Juan bohé péa júohna, níh pah cáacwádhíh át níijí naáwáp wut jī: ‘¿Yeéb weemdíh ded pah ní níijí jenah jói? ¿“Caán Dios ā wahni Cristo caá”, ní níijí jenah jói níit? Caán ā wahni níhcan caá. Weém oboh jumni caá. Obohjeéhtih, wā túttimah júohni chah wéjni ā jumbipna caá’, Juan át níijíp wut jī.*

26 “Wā déewā Abraham juimená, yeéb judiowā níhcannit yuhna Diosdih wéinitbut, jwíh níhatdih yéejat peéh chájat déedih yohni pínah doonádhíh jwí joyóy be. Caán doonádhíh yeebdíh naáwát tút caá wā chájap. 27 Jerusalén tútchidihíh moón, í maáta bíicdih, chooát yeó jáap jumát pah, Dios naáwátdihíh naóh yapanit í daacátjidih í en naáwáchah joiná yuhna, queét í beh joicáp jī. Pánih beh joicán, Jesucristo Dios ā wahni ā jumátidihbut í jéihcap jī. Pánih jéihcan, Jesucristodihíh mawat tútntit, Dios naáwátdihíh naóh yapanit í daacátji bíic yoobó í chájap jī. 28 Jesús ā yéej chájach yuhna, Pilatodih í mao yohat tútup jī.* 29 Jon játi í daacátji bíic yoobó í cháj péanachah, cruzboó í péohíhíh dohnijdihíh ub deyanit, jéé íitboó áih bácahjdihíh bita ít yohop wut yuh jī.* 30 Obohjeéhtih, Dios caandíh át jwáub boonanap wut jī. 31 Páant ā booaat túttimah, áihwá Galileamant Jerusalén tútchina ájeéh péenitjdihíh dawá yeó jáapna át jígothop wut jī. Pánihna, caandíhíh ennitji jumna, ded pah Jesús ā chájatjdihíhíh buu bita jwí déewádhíh naóhna caá í chájap.*

32-33 “Pánihna, caán táini doonádhíh jwíitbut yeebdíh naáwádhíh jwí júúwáp be. Jesucristodihíh boonanit, Dios jwí nuowádhíh ā naáwátji jwíit í juimenádhíh bíic yoobó buu ā yapap be. Páant tigaá Davidji ā jwíhíhíh daacátji numpboó Salmo níh pah át níijí daacáp tají: “Meém wā wúáh caá. Buu níhat cáacwā í enechah, meemdhíh maáh wā waadána caá”, Dios ā níijná caá’, David át níijí daacáp tají.* 34 Caán ā wanuchah yuhna, áih bácah í moócpat pínah níijná, Dios caandíh át boonanap tají. Á naáwátdihíh naóh yapani Isaías níh pah át níijí daacáp tají: “Daviddíh

* 13:17 Ex 1.7; 12.51 * 13:18 Nm 14.34; Dt 1.31 * 13:19 Dt 7.1; Jos 14.1 * 13:20 Jue 2.16; 1S 3.20 * 13:21 1S 8.5; 10.21 * 13:22 1S 13.14; 16.12; Sal 89.20 * 13:24 Mr 1.4; Lc 3.3 * 13:25 Jn 1.20; Mt 3.11; Mr 1.7; Lc 3.16; Jn 1.27 * 13:28 Mt 27.22-23; Mr 15.13-14; Lc 23.21-23; Jn 19.15 * 13:29 Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42 * 13:31 Hch 1.3 * 13:32-33 Sal 2.7

wā niijátji pah meemdih bíic yoobó wā túi chájbipna caá”, Cristodih Dios ā niijná beé’, āt niij daacáp tajī.* ³⁵ Bíih Salmoboó Davidji nin pah āt jwáub niij daacáp tajī: ‘ “Wíih túini, wā oiniih bácahdih wā moopát tútcan níit”, Cristodih Dios ā niijná beé’, āt niij daacáp tajī.* ³⁶ Pánihna, nindih ñi náhninaa: Davidjiboó Dios ā wutatdih túi jepahnit, āih cáacwādhī ā túi chājat túttimah, āt wunap wut jī. Ā wunuchah, ā nuowādhī ī yohopjī-boó caandihbat ī yohop wut jī. Ā yohat túttimah, āih bácah āt moópiip taga. ³⁷ Obohjeéhtih, Dios ā boonaniboó āih bácah āt moópcap tajī. ³⁸ Páant ā moópcatdih jéihnit, nindih ñi túi jéihyee’: Caán Dios ā booani Jesús ā wun wáhatjīhjih ñi yéejatdih Dios ā yohna caá. ³⁹ Yeéb Moisés ā wutatjīdih jepahíhnit, ñi yéejat yohatdih ñipī bidna yuh caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjih jepahnit, ñi yéejat yohatdih ñi jéih bid juibipna caá. ⁴⁰ Pánihna, Dios naáwátidih naóh yapanit nin ī niijátji pah yapcat túut niijná, ñi túi chāja chaáh.

⁴¹ ‘ “Eneé, wā wēpatdih wā júutuchah, yeéb deoh naóhnitboó ñi en wáhi bejbipna caá. Wā wēp chājat pínahdih ī naáwáchah yuhna, túi jenah joicánnit, ñi wunbipna caá”, Dios ā niijná caá’, it niij daacáp tajī”, (Hab 1.5)

Pablo cáacwādhī āt niijíp wut jī.

⁴² Páant niij naóh péanit, Pablowā it bac bejep wut jī. Ī bac bejehchah, cáacwā queétdih nin pah it niijíp wut jī: “Túttimah bóo chooát yeó jáapdih jwiítidih ma jwáub bohénaa”, it niijíp wut jī. ⁴³ Túttimah, maátaboó wáac jwinítidih ī bacanachah, dawá judiowā, dawá judiowā nihcannit yuhna Diosdih wēinitbut Pablowādhī it ñuun bác bejep wut jī. Pánih ñuun bác bejnitdih Pablowā nin pah it niijíp wut jī: “Dios yeebdih túi oinit, Jesucristodih ā wahatji doonádhī buu túi jepahnit, caandih ñi cádahca bojóó”, it niijíp wut jī.

⁴⁴ Túttimah bóo chooát yeó jáapdih caán tútchidih moón nihat beéd júóhnit pah Dios naáwátidih joíhna, it múic wáac juibínap wut jī. ⁴⁵ Obohjeéhtih, judiowā ī maáta dawá wáac juibínitdih ennit, bádí it líjip wut jī. Pánihna, Pablo ā bohénachah, queétdi boó caandih júihna, yehna it niijíp wut jī. ⁴⁶ Obohjeéhtih, Pablo Bernabéjīh úumcanjeh, nin pah it niij wēp naáwáp wut jī:

–Jwiit judiowādhīhjih Dios naáwátidih ā jwiih naáwát túutap be. Obohjeéhtih, caandih náahcan, Diosjeéh páantjeh ñi jumíhcat jīb, jwiitboó judiowā nihcannitdih naáwádhī jwī bejbipna caá. ⁴⁷ Dios naáwátidih naóh yapani Isaías ā daacátji pah jwiitdihbut páant niij wutna āt chājip taga:

“Judíowā nihcannitdih wā túi ubat pínahdih ī beh joyát pínah niijná, meemdhī ī pebhna wā wahbipna caá. Pánihna, nihat baácdih moondih ī yéejat peéh chājat déedih wā yohat pínahdih ñi naáwá”, Dios ā niijná caá’, āt niij daacáp tajī, (Is 42.6; 49.6)

Pablowā it niij naáwáp wut jī.

⁴⁸ Páant ī niijíchah joinit, judiowā nihcannit bádí it weñep wut jī. “Dios naáwát túina caá”, it niijíp wut jī. Pánihna, nihat Diosjeéh páantjeh jumnit pínah, Jesucristodih it jepahap wut jī. ⁴⁹ Dios naáwátidih jáap jepahnitbut caán baácbóo it naóh peét bejep wut jī. ⁵⁰ Obohjeéhtih, judiowā ī maáta bitadih Pablowādhī it íjanap wut jī. Páant ī íjanachah, Diosdih jepahíhnitji maáta yaádh, neoná bíicdih íjnit, Pablowāboodih yeejép chājnit, íih baácmant it ñuun yóh bacanap wut jī. ⁵¹ Pánihna, caán tútchidih moondih Dios ā yohat pínahdih júutna, Pablowāboó íih zapatos becchidih it péoh mao yoh jéenanap wut jī. Péoh mao yoh jéena péanit, Antioquia tútchimant Iconio tútchina it bejep wut jī.* ⁵² Pánihna, Antioquia tútchidih moón Jesúsdi h jáap jéihnitdih Túini Espíritu ā túi teo wáacachah, bádí it weñep wut jī.

14

Iconio tútchidih moondih Pablo Bernabéjīh ī bohéat

¹ Pablowāboó Iconio tútchina juibínit, chooát yeó jáapdih judiowā ī múic wáac muuná caanjīh moónjeéh it waad béjep wut jī. Antioquia tútchidih moondih ī bohéatji pahjeh muntih túini doonádhī caánboobú it túi naáwáp wut jī. Páant ī naáwáchah, dawá judiowā, judiowā nihcannitbut túi joinit, Jesucristodih it jepahap wut jī. ² Obohjeéhtih, joíhncannit judiowā Pablowādhī yee naóhnit, judiowā nihcannitdih it joyát tútcap wut jī. ³ Páant ī chājachah yuhna, maatápdih Pablowā caánboó jumnit, úumcanjeh Jesúih túini doonádhī it wēp naáwáp wut jī. Pánihna, “Í naáwát yoobópdih caá”, cáacwā ī niij jéihyat pínah niijná, jwiit cáacwā jwī jéih chājca naáhdih ī chāj júutat pínah wēpatdihbut Dios Pablowādhī āt wūhap wut jī. ⁴ Obohjeéhtih, biquína caán tútchidih moón joíhncannit judiowājeéh ī péenachah, bitaboó Pablowājeéh it péenap wut jī. ⁵ Pánihna, judiowā nihcannit, judiowā, ī maáta bíicdih, “Pablowādhī jee dáhnajīh yohnit, jwī mao yoh jūih”, it niij jenah joyóp wut jī. ⁶⁻⁷ Obohjeéhtih, páant ī niij jenah joyát doonádhī joinit, Pablowā Iconio tútchimant it jwei bác bejep wut jī. Pánih jwei béjna, Licaonia baácdih Lистра tútchi, Derbe tútchi,

* 13:34 Is 55.3 * 13:35 Sal 16.10 * 13:51 Mt 10.14; Mr 6.11; Lc 9.5; 10.11

caán tútchina pebh jumnitdihbat ít naóh jibip wut jì.

Listra tútchidih moón Pablodih jee dáhnajìh iyohat

⁸ Listra tútchina juibínit, Jesúh táini doonádih ít bohénap wut jì. Caanjìh jéih yáac cháì bejcani Pablowádih át joi cháudap wut jì. Caán jwíh cáac jumnajeh, áh jítchana yéejni át jumap wut jì. ⁹ Pánihna, á túi joyóchah jéihnit, “Caán á boocat pinahdih á túi jenah joiná caá”, Pablo át níj jéihyep wut jì. ¹⁰ Pánih jéihnit, caandíh ennit, nin pah át wép níjíp wut jì:

—Yoobópdih ma ñah ñahúá, át níjíp wut jì.

Páant á níjíchah joinit, ñaáp ñah ñahnit, át yáac cháì bej jwíhíp wut jì. ¹¹ Caandíh á booanachah ennit, cáacwá búdí ít en wáhi bejep wut jì. En wáhi bejnit, íih wéheatjìh nin pah ít níj wéi ñaacáp wut jì:

—Jwiít jwípí úabh wēnit dioswá cáac wééhnit, ít dei jūúwáp taga, ít níjíp wut jì. Páant í níj wéi ñaacáchah yuhna, Pablowá ít beh joicáp wut jì.

¹² Páant níj jenah joinit, Bernabédih íih dios Zeuíh wát ít búudhdap wut jì. Pabloodíh íih bíih dios Hermeih wát ít búudhdap wut jì. Zeusboó Griego cáacwáíh dioswá í maáh, Hermesboó íih dioswáíh naóh yapani wut jì. Pánihna, Pabloboó naóhni á jumuchah, naóh yapani Hermeih wát ít búudhdap wut jì. ¹³ Zeusdih úabhnit, í wéi wúhat maú tútchi jwéejdih át jumap wut jì. Pánihna, caán maúdíh en daoní Bernabédih “Zeus caá”, níj jenah joinit, Pablowádih jwááat túut níjina, momo jiwíwádih cháajìh í búudhni júdnadidibut tútchi jéena át ub jūúwáp wut jì. Caánboó cáacwá bícdih wēnit, momo jiwíwádih Pablowádih átih mao wáhihíp wut yuh jì. ¹⁴ Obohjeéhtih, Pablowá í chájatdih en wáhinít, cáacwá póomp cátih ñáo waadní, nin pah ít wép níj ñaacáp wut jì:

¹⁵ —Páant ñi chájatdih ñi cádahaá. Jwiítbut yeeb pánihnit cáacwájeh mun tigaá. Jwiítidih wēnit, ñi mao wúhca bojóo. Jwiít yeebdíh Jesúh táini doonádih nawádih jwí jūúwáp be. Dios yoobát báadhni, wēpni caá. Yeéb ñipí wēini panihni nihcan caá. Pánihna, nin wēpcanni, báadhcannidih ñi wéi cádahaá. Túut numnit, báadhni Dios yoobátidih ñi jepahaá. Caán jeadíh cháj, baácdihbat cháj, mujnadidibut cháj, nihatdih át chájar wut jì. ¹⁶ Jon játih Dios nihát cáacwádih dedé í náahat pahjeh í chájachah, át enah boj jwuhap wut jì. ¹⁷ Pánih enah bojna yuhna, ded pah á jumatdih át túi jūutap taga. Yeebdidibut á oyatdih júutna, mahdih buagát túut, jeémát pinahdidibut ápi quehat túutna caá. Jeémátloh wáhna, yeebdíh ápi wēnat túutna caá, Pablo queétdih át níjíp wut jì.

¹⁸ Páant á níjíchah, momo jiwíwádih cáacwá wéi mao wáhihnit, ít tahca bejep wut jì.

¹⁹ Cáacwá páantjeh í wéfechah, Antioquia tútchidih moón, Iconio tútchidih moón judíowá bícdih juibínit, Pablowádih ñuún yee naóh péenit, “Jwiítboodíhñe ñi joyoo”, cáacwádih ít níjíp wut jì. Páant í níjíchah joinit, caán tútchidih moón Pablodih mawat túut níjina, jee dáhnajìh ít yohop wut jì. “Jáantjeh á wanah bejep be”, níj jenah joinit, tútchi jwéejboó caandíh ít wái bac bejep wut jì.* ²⁰ Páant í ub bac bej yohochah ennit, Jesúhwá Pablo pebh ít míic wáac juibí ñuhap wut jì. Páant í míic wáac juibí ñuhuchah, Pablo boonit, jwáub ñah ñahnit, tútchiboó át jwáub waad béjep wut jì. Pánihna, cheibit Pablo Bernabéjìh Listra tútchimant bac bejnit, Derbe tútchina ít bejep wut jì.

Pablowá í jwíh bohéniji tútchinadidih moondíh í jwáub bohéat

²¹⁻²² Derbe tútchina juibínit, caán tútchidih moondíhbat Jesúh táini doonádih Pablowá ít naawáp wut jì. Páant í naawáchah, dawá caandíh joinit, túut numnit, Jesucristodih ít túi jepahap wut jì. Pánihna, Derbe tútchidih moondíh bohé péenit, Listra tútchina jwáub jwinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih jwáub bohéna, queétdih ít weñanap wut jì. Táttimah, Iconio tútchididibut, Antioquia tútchididibut jwáub jwinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih bíic yoobó ít teo wáacap wut jì. Caán tútchinadidih jumnit, Jesúsdih jáap jepahnitdih bohéna, nin pah ít níj naawáp wut jì: “Yeéb yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ñi cádahca bojóo. Nin baácboó jwí jam jwuhuchah, jwiít nihatdih yeejép yapat páantjeh á jumbipna caá. Páant jwiítidih á yapachah yuhna, Jesúsdih cádahcan, Dios á jumapboó jwí jéih waadbípa caá”, ít níjíp wut jì. ²³ Caán tútchina jumap pah Jesúsdih jáap jéihnitdih ennit, queétdih waóhnit pinahdih Pablowá ít ñio jwejep wut jì. Pánih íonit, jeémp jwuhcanjeh úabhna, “Nít meemdíh jepahnitdih waóhnit pinahdih ma túi teo wáacá”, Diosdih ít níj úábup wut jì.

Pablowá Siria baácdih bóo Antioquia tútchina í jwáub juyat

²⁴ Pisidia baácdih bóo Antioquia tútchidih moondíh bohé péenit, caán baácmant jūóhnit, Panfilia baácna ít jwáub dei jūúwáp wut jì. Pánih jwáub dei jūóhna, jwíih bejna, bohécanej í yapniji Perge tútchidih cháonit, caanjìh moondíh Jesúh táini doonádih ít bohénap wut jì. ²⁵ Pánih bohé péenit, Atalia wát jumni jéitidih ít dei juyáp wut jì. ²⁶ Pánih dei jwinít, johlitjìh bejni jááj chóodih waadní, Siria baácdih bóo Antioquia

* 14:19 2Co 11.24-25; 12.2-5; 2Ti 3.11

tútchina it jwáub cháuh júáwáp wut jī. Dios ā jwīh naáwát tútna, queétdih teo jáha úúbhñit ī wahni tútchinajeh muntih, Dios ā watatjidih chá j péanit, It jwáub júyáp wut jī. ²⁷ Pánih jwáub júnit, Jesúh wádhīh míc wáacat tútnit, ded pah ī yapatjidih it naáwáp wut jī: “Dios jwítdih búdí ā teo wáacap be. Páant ā teo wáacachah, ā wēpatjīh cāacwádhīh boonanit, áih túini doonádhībut jwī naáwáchah, dawá joinit, ī jepahap be. Pánihna, judíowā nihcannitbut joinit, dawá ī tái tút nuúwáp be”, Pablowā queétdih wahnitdih it niijíp wut jī. ²⁸ Pánihna, caánboó Jesúh wá bíicdih maatápdih it jumap wut jī.

15

Jerusalén tútchidih Jesúh wá ī maáta ī míc wáacat

¹ Biquína judíowā Judea baácmant bejnit, Antioquía tútchina it jaibínap wut jī. Pánih jaibínit, judíowā nihcannit Jesúh wádhīh nin pah it niij naáwáp wut jī: “Moisés jwī nuowádhīh fih quehli nah yapat chóodih ī bóodat pínadhīh át wutup wut jī. Páant nī bóodach, Diosboó yeebdīh ā tái ubcan níit”, it niijíp wut jī. ² Páant niijnit, queét Judea baácdih moón Pablowádhīh it míc jūihñap wut jī. Páant ī míc jūihñachah, Jesúh wáboó Pablo, Bernabé, biquína caanjīh moón bíicdih Jerusalén tútchina it wah bojop wut jī. Jesús ā naáwát tútnit, Jesúh wádhīh waóhñitdihbut Judea baácmant jaibínit ī naáwátdih ī úúbh joyát pínah niijná, queétdih it wahap wut jī.

³ Páant ī wahnitji Fenicia baácna juí, yap júoh, Samaria baácna it júyáp wut jī. Pánihna, caán baácnadhī moón Jesúh wádhīh míc wáacnit, judíowā nihcannit Jesúsdih ī jepahatjidih it naáwáp wut jī. Páant ī naáwáchah joinit, queét búdí it weñep wut jī.

⁴ Queét Jerusalén tútchina ī júyáchah, caanjīh moón Jesúh wá, queétdih waóhñit, Jesús ā naáwát tútnit bíicdih, queétdih it tái wēi jwááap wut jī. Pánihna, Pablowā Dios ā wēpatjīh ded pah ī chájatjidih queétdih it naáwáp wut jī. Judíowā nihcannitbut Jesúsdih ī jepahatjidih it naáwáp wut jī. ⁵ Obohjeéhtih, páant ī niijíchah joinit, biquína Jesúsdih jepahnit fariseowā ñah ñahñit, nin pah it niijíp wut jī:

–Queét judíowā nihcannitdih fih quehli nah yapat chóodih bóodat caá náahap. ‘Moisés ā watatji pah nī chájaá’, queétdih nī niij wutuú, it niijíp wut jī.

⁶ Páant ī niijátdih míc wéheat tút niijná, áih doonádhī Jesús ā naáwát tútnit, Jesúh wádhīh waóhñit bíicdih it míc wáacap wut jī. ⁷ Páant maatápdih ī míc wéhenachah,

joinit, Pedroboó ñah ñahñit, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī:

–Wá déewáá, jon ñijeéh wá jumachah, judíowā nihcannitdih Jesúh túini doonádhī wá naáwáchah joinit, ī jepahat pínah niijná, weemdhī ñíonit, Dios ā wahap jī. ⁸ Cāacwá ded pah ī jenah joyátdih jéihni jumna, queét judíowā nihcannit jwī naóhni doonádhī ī jepahatdih át jéihji tagaá. Pánih jéihna, áihwá ā chájatjidih jwítdih júatna, Túini Espíritudih jwítdih ā wáhatji pahjeh muntih, queétdihbut ā wáhap jī. ⁹ Pánih wáhna, jwítdih queétdihbut bíic yoobó ā chá jap jī. Queétdihbut caandih ī jepahachah, ī yéejatdih át yohji taga. ¹⁰ Jwíit judíowā Moisés ā watatjidih bíic yoobó jwī tái jepahcan caá. Jwī nuowájibut bíic yoobó it jepahcap wut jī. Páant jwī tái jepahcah yuhna, zépanihna queét judíowā nihcannit Jesúsdih jepahnitdih yeéb bíic yoobó nī watih? Pánih watnit, Dios queétdih ā chájatjidih ‘Yoobópdih nihcan caá’, niijná caá nī chá jap. ¹¹ Obohjeéhtih, jwíit nin pah jwī niij jenah joiná caá: ‘Jwítdih jīgah en oinit, Dios jwī yéejat jīb ā peéh chájat déeji jwī Maáh Jesús ā tái ubat pah muntih, buu jwuh judíowā nihcannitdihbut bíic yoobó ā tái ubna caá’, jwī niij jenah joiná caá, Pedro át niijíp wut jī.

¹² Páant ā niijíchah joinit, Pablowā jwuh judíowā nihcannitjééh jumna, Dios ā wēpatjīh ded pah ī chájatjidih ī naáwáchah, nihat laiñcanjeh it joi yai ñúh bejep wut jī. ¹³ Páant ī naóh péanachah, Santiago jwuh nin pah át niijíp wut jī:

–Wá déewáá, weemdhī nī joi jwáhuú. Yeebdih baini wá naáwíhna caá. ¹⁴ Dios judíowā nihcannitdih tái wēi ennit, áihwá pínadhī ā ñíwatjidih Simón Pedroboó jwítdih ā naóh péanap be. ¹⁵ Dios naáwátdih naóh yapani, ā daacátji pahjeh tih judíowā nihcannitdih páant át yapap taga. Nin pah át niij daacáp tajī:

¹⁶ ‘ “Davidji maáh jum láa, nihat áihwábút ī wun beedép jī. Pánih beednit ī jumachah yuhna, túttimah bóo láa, jwáub dei júóhñit, áihwá panihñitdih wá jwáub chájbipna caá.

¹⁷ Páant wá chá jachah, nihat cāacwá bita judíowā nihcannitbut weém ī Maáhdih ī náahbipna caá. ‘Wíihwá nī jumúá’, wá niij bidnit weemdhī ī jepahbipna caá”,

¹⁸ jwī Maáh ā niijná caá’, át niij daacáp tajī. (Am 9.11-12)

¹⁹ “Páant ā niij daacátjidih náhnit, weém, Santiago nin pah wá niij jenah joiná caá: Judíowā nihcannit, Dios naáwátdih jáap jepahnitdih wái náah jumni jwī chájat tútca boj jíih. ²⁰ Obohjeéhtih, queétdih nin

* 15:1 Lv 12.3 * 15:7 Hch 10.1-43 * 15:8 Hch 2.4; 10.44

pahjeh jwí niŷ daác wah jŷih: ‘Í pāpnidih wēi wāhniŷi jeémátdih ñi jeém̄pca bojoó. Ñi áa nihcannitjŷh ñi yéj chājca bojoó. Jōp teo maonitji nuñápwādh ñi jeém̄pca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó’, jwí niŷ daác wah jŷih.* 21 Jon jātih, buubut jwiit judiowā jwí míc wáacat mauná, jwí chooát yeó jāap jumat pah, Moisés ā wutatjidih ipī bohéna caá. Nihat tātchidih moón caandih jwí jéihna caá. Pánihna, weém wā niŷát pahjeh tih Jesúsdih jéihnit judiowā nihcannitdih, niŷ daác wahat dée caá, bita jwí déewā jwiitdih í lŷicat pínah niŷná”, Santiago āt niŷjip wat jŷi.

Judiowā nihcannitdih í daác wahat

22 Páant ā niŷjichah joinít, Jesús ā naáwát táutnit, Jesúhwādh waóhnit, nihat Jesúhwā biícđih, Antioquía tātchidih moondih í daácni núodih Pablowājeéh ab bejnit pínah, Judas, Silasdihtā ít ñiwip wat jŷi. Judas āih biíh wāt Barsabás wat jŷi. Queét Jesúsdih táí jepahnit í jamuchah, bita Jesúhwā queétdih ít táí wēi enep wat jŷi. 23 Pánih queétdih ñío péanit, nin pah ít niŷ daacáp wat jŷi:

“Yeéb nihat judiowā nihcannit Jesúhwā Antioquía tātchidih moón, Siria baácđih moón, Cilicia baácđih moondihbut jwiit Jesús ā naáwát táutnit, āihwādh waóhnit, nihat āihwābut, yeebdih jwí táyat táutna caá. 24 Biqúina jwíjeéh jwmnit yeeb pébhna juibínit, yeebdih dawá wutatdih ít jepahat táutap wat jŷi. Pánih watnit, yeebdih ít tac buagánap wat jŷi. Obohjeéhtih, jwiitboó queétdih jwí wahcāh yuhna, queétjeh bejnit, yeebdih páant ít wutap taga. 25 Pánihna, jwiit nihat biíc yoobó ñi pebhna wahni pínahdih jwí ñiwip be. Páant jwí ñionitdih jwí oini Pablo Bernabéjeéh jwí wahbipna caá. 26 Pablowā jwí Maáh Jesucristoíh táini doonádh úmcanjeh í bohénachah, dawá láa bita queétdih ít puñap wat jŷi. ‘Í mao yohíhichah yuhna, Jesúh táini doonádh jwí naóh cádahcan niit’, ipī niŷná caá. 27 Pánihna, jwí daácni núodih yeebdih í naáwát pínah niŷná, Judas, Silasjŷh Pablowājeéh ñi pebhna jwí wahna caá. 28 Táini Espiritu jwiitdih ā teo wáacachah, ā jéihyatjŷh nin pah jwí jenah joiná caá: Wái náah jumni wutatdih watcan, nin pahjeh jwí niŷ watbipna caá: 29 ‘Nin jwíh dios caá’, niŷ jenah joi pāpnidih wēinit, í cádah cáagniji jeémátdih ñi jeém̄pca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó. Jōp teo maoni nuñápwādhbut ñi jeém̄pca bojoó. Ñi áa nihcannitjŷh ñi yéj chājca bojoó. Nin jwí wutatdih jepahna, ñi táí jambipna caá. Páant bóojeh tiguaá yeebdih jwí wutap’, ít niŷ daacáp wat jŷi. 30 Caán núodih daác péanit, Antioquía tātchina bejnitdih í wāhat tättimah,

queétoó bejna, Antioquía tātchina ít juibínap wat jŷi. Caanná juibínit, Jesúhwādh míc wáacat táutnit, Jerusaléndih moón í daác wahni núodih ít wāhap wat jŷi. 31 Páant í wāhni núodih míc en naóhna, táinjeh í wutuchah joinít, búdí ít weñep wat jŷi. 32 Judas Silasjŷh Dios naáwátdih naóh yapanit jumna, Jesúhwādh Dios naáwátdih ít táí bohénap wat jŷi. Páant í bohénachah joinít, Jesúhwāboó búdí wēinit, Jesúsdih chah ít táí jenah joyóp wat jŷi. 33 Judas Silasjŷh caanná maatápdih jumnitji caanjŷh moondih í cádah jwáub juáwáchah, “Ñi táí bejee”, Antioquía tātchidih moón queétdih ít niŷjip wat jŷi. Páant niŷnit, Judaswādh wahnitji Jerusalén tātchidih moondih ít táyat táutap wat jŷi. Páant í niŷát tättimah, Judasjeh át jwáub juáwáp wat jŷi. 34 Obohjeéhtih, Silasboó biíh jwáub jenah joinít, Antioquía tātchidih āt chāwáp wat jŷi. 35 Pablo Bernabébut caán tātchidih ít chāwáp wat jŷi. Pánihna, queét, dawá bita biícđih Jesúh táini doonádh ít bohénap wat jŷi.

Chéneji Pablo táini doonádh naóh jibidih ā bejat

36 Tättimah, Antioquía tātchidih maatápdih jumniŷi Pablo Bernabédih nin pah āt niŷjip wat jŷi:

—Chóbe, nihat tātchinadh moón jwí jwíh naóhnitjidih jwí táoh en jibjŷh, páant muntih, āt niŷjip wat jŷi.

37 Páant ā niŷjichah joinít, Bernabéboó Juan Marcosdih íjeéh ātih ab bejŷip wat yuh jŷi. 38 Caánboó í jwíh jibichah, íjeéh Panfilia baácna juibíniji yuhna, biíc yoobó nihcan, āt jwáubah juáwáp wat jŷi. Caán biíc yoobó ā nihcatdih enniŷi, Pablo caandih chéneji āt ab bejŷhap wat jŷi.* 39 Páant ā ab bejŷchah enna, Bernabé Pabljŷh queétjeh tabit míc niŷnit, ít míc cádahap wat jŷi. Pánihna, Bernabéboó Chipre wāt jumni quewana Juan Marcosdih āt numah chéuh bejep wat jŷi. 40 Pablobó Silasdih ā chéen pínahdih ñionit, āt numah bejep wat jŷi. Pánihna, í bohénadh bejat pínah jātih, “Paá, queétdih en daonít, ma táí teo wáacá”, Jesúhwā ít niŷ wáubap wat jŷi. Páant í wáubát tättimah, Pablo Silasjŷh ít bejep wat jŷi. 41 Pánih bejnit, Siria baácna Cilicia baácna but juibínit, caanjŷh moón Jesúhwādh jwáub bohéna, queétdih ít táí teo wáacap wat jŷi.

16

Timoteo Pablowājeéh ā bejat

1 Cilicia baácant Derbe tātchina juibí, yap bej, Lистра tātchina Pablowā ít juibínap wat jŷi. Caanná juibínit, Timoteo wāt jumnidih ít jwááap wat jŷi. Á ín judío wili,

* 15:20 Gn 9:4; Ex 34.15-17; Lv 17.10-16; 18.6-23 * 15:38 Hch 13.13

ã íp Griego cáac wut jī. Timoteo, ã ín bíicdih Jesúsdih jepahnit wut jī. ² Lистра tútchidih moón, Iconio tútchidih moonbát Jesúshwã “Timoteo túi chãjni caá”, ípī niijíp wut jī. ³ Páant í niijíchah joinit, Pablo Timoteodih át numah bejhip wut jī. Obohjeéhtih, caán baácđih moón judiowãboó “Timoteo íp Griego cáac caá”, í niijíchah joinit, judiowã í íjcat pínah niijná, Pablo Timoteodih quehli nah yapat chóodih át bóodat túutap wut jī. ⁴ Pánihna, Pablo Silasjīh Timoteodih numah jibna, ded í juibíni tútchidih moondih Jerusalén tútchidih moón Jesú ã naáwát túttnit, Jesúshwãdih waóhñitbut í daác wahni néojidih ít en naáwáp wut jī, caandih í jepahat pínah niijná. ⁵ Páant í naáwáchah, Jesúshwã caandih chah ít túi jenah joyóp wut jī. Pánihna, queét yeó jáap jumat pah chah ít dao béjep wut jī.

Pablo Macedonia baácđih bóodih ã oo jumat

⁶ Túini Espiritu Asia baácboó queéđdih Dios naáwátđih bohénadih át bejat túutcap wut jī. Páant ã wahcah, queét Frigia baácđih, Galacia baácđih moondihjeh ít bohé jibip wut jī. ⁷ Pánih jib bejna, Misia baácna juibínit, Bitinia baácna ít bejhip wut yah jī. Obohjeéhtih, Túini Espiritu queéđdih caánboó át bejat túutcap wut jī. ⁸ Páant caanná ã wahcah, Misia baácđih yap bej, Troas jélitna ít dei juibínap wut jī. ⁹ Caanná dei juibínit, ãona, Pablo nin pah át oo jumap wut jī: Macedonia baácđih bóo ã pebh ñuhachah, át enep wut jī. “Jwiit Macedonia baácđih moondih ma teo wáac júúwá”, Pablodih át niij bidip wut jī. ¹⁰ Pánih oo jumniji jáanit, jwíih bíi déedih ámoah péa, Macedonia baácna jwí bejep jī. “Dios caán baácna áih túini doonádih jwiitdih naáwát túutna caá ã chãjap”, jwí niij jéihyep jī. Weém Lucasbut íjeéh wã bejep jī.

Pablówã Silas bíicđih Filipos tútchibóo í jumat

¹¹ Troas tútchimant Macedonia baácna bejat túut niijná, jélitna dei juibínit, johlijtih bejni búdi jááj chóodih waadnit, Samotracia wut jumni quewadih jwí chéuh juibínap jī. Bíih yeó jáap Neápolis tútchina jwí chéuh juibínap jī. ¹² Pánih juibí, caán tútchidih yap bejnit, Filipos tútchina jwí juibínap jī. Caán tútchi Roma tútchidih moón í juí jumni tútchi, Macedonia baácboó jwíih jumni tútchi tajī. Oboh jumni tútchi át nihcap tajī. Caanná maatápdih jwí jumap jī. ¹³ Judiowãih chooát yeó jáapđih caán tútchimant bac bejnit, muj wúeejna jwí juibínap jī. Caanjīh Diosdih wúbát túut niijná, judiowã ípī míic wáacap tajī. Caanjīh juibí chéudnit, wáac juinít yaádhđih Jesúsh túini doonádih jwí naáwáp jī. ¹⁴ Bíic wili jwiitdih joinih, Tiatira tútchidih bóli Lidia

wut jumnih mi jumap jī. Caánt búdi jib jumni yéguéhđih jib chãjni, judio wili nihcan yahna, Diosdih túi wéinuh mi jumap yah jī. Obohjeéhtih Jesúsh doonádih mit joi jwáhcap tajī. Pánihna, Pablo Jesúsh doonádih ã naáwáchah, túi jepahatđih Dios caántdih át wáhup tajī. ¹⁵ Páant mi jepahachah, caántdih miuh muúđih moón bíicđih Pablówã í daabánap jī. Daabá péanachah, nin pah jwiitdih mi niijíp jī:

—‘Caántboó Jesúsdih túi jepahnih caá’, niij jenah joiná, wãjeéh júóhñit, wíih muúboó ñi chão jwáhúú, jwiitdih mi niijíp jī.

Páant mi niijíchah joinit, miuh muaná jwí chãwáp jī.

Pablówãdih nemat muúboó í nemat

¹⁶ Bíih yeó jáapđih Diosdih wúbát pehb-boojeéh mantih jwí jwáhup bejchah, nemép jumnih jwiitdih mi jwááap jī. Caánt teo wáhnih jumna, “Meemdih nin pah ã yapbipna caá”, cáacwãdih niij naóhna, mi maátadih búdi mit jib teo wáhup tajī. ¹⁷ Pánihna, jwiit Pablo bíicđih jwí bejchah, nin pah mi niij ñaac ñuún péenap jī:

—Nit Dios chah wépnidih teo wáhnit caá. Jwiit iiguipna jwí bejat déedih ded pah Dios jwiitdih ã túi ubat pínahđih í naóhna caá, mi niij ñaac péenap jī.

¹⁸ Maatápdih caandih páant mi niij tac buugá péena, Pablodih ã túi naáwát dée mi bojcap jī. Páant mi niij ñaacáchah joí chéunít, Pablo tac péud ennit, nemépdih nin pah ã niij jaihñup jī:

—Jesucristo ã wépatjīh meemdih wã wutna caá. Caántdih cádahnit, ma bac bejeé, ã niijíp jī.

Páant ã niijíchahjeh, nemép át bac bejep tajī.

¹⁹ Páant ã bacat túttimah, caánt mi jib teo wáhah ã buudéchah ennit, mi maátaboó búdi íijnit, Pablo, Silasđihbut í tewep jī. Teonit, caán tútchi tac yoóbo juéhna í ub bejep jī. ²⁰ Pánih ub juibínit, peéh chãjat túttnit pebhna jwejnít, nin pah í niij naóh yacap jī:

—Nit judiowã jwíih tútchidih moondih tac buugánadih ít júúwáp taga. ²¹ Queét jwí nuowá í wutatđih cádahat túttnit, bíih wutatđih naóhna caá í chãjap. Jwiit Roma tútchidih moón maáhdih jepahnit jumna, nit í naáwátboodih jwí jéih jepahcan caá, í niijíp jī.

²² Páant í niijíchah joinit, dawá Pablówãdih í íjip jī. Pánihna, peéh chãjat túttnitboó Pablówãih yéguéh chóodih yeo wáyat túttnit, máa nahnajih queéđdih í puñat túutap jī. ²³ Páant queéđdih í pái péanachah, nemat muúboó í nemat túutap jī. Í nemat túttimah, nemat muúboó en daonídih í túi en dawát túutap jī. ²⁴ Páant í wutachah, caán muúđih

en daoniboó péeni tólihna queétdih át nemep wut jī. Pánih nemnit, máa naanájlh līh wáunadilh át nah chéwep wut jī.

²⁵ Chei tac yoób Pablo Silasjlh Diosdih uúbhñit, it wēi ewep wut jī. Páant i wēi ewechah, bita nemat muúboó jumnitbut it joyóp wut jī. ²⁶ Páant i wēi ewechahjeh, caán muú tabit méménachah, nihát jēcna át waát beed béjep wut jī. Nemat muúboó jumnitdih i chéwatji tōpnabat át jwáat beed béjep wut jī. ²⁷ Páant ā yapachah ennit, queétdih wapniboó “Nin nemat muúboó jumnit inát jweiná caá. Ī jweyéchah, wá maáta weemdih i péeh maobipna caá”, át niij jengah joyóp wut jī. Páant niij jengah joinit, áih libat naadh jwáat wánit, át míc jwāaguihip wut yuh jī. ²⁸ Obohjeéhtih, ā míc jwāaguihichah ennit, Pabloboó caandih nin pah át niij űaác ejep wut jī:

—Meemjéh ma míc jwāagca bojoó. Jwiit nihát jwī jumna caá, át niijip wut jī.

²⁹ Páant ā niijíchah joinit, queétdih wapniboó “Jīi júúwá, jīi júúwá”, át niij ejep wut jī. Queét pebhna űáo űah bej, méménit, Pablo Silas līh jitcha pebh át páah yoh űajap wut jī. ³⁰ Pánihna, queétdih ub bac bejnit, nin pah át niij uúbh joyóp wut jī:

—Jesúsh jumihna, ded pah tigaá wá chājbi? queétdih át niijip wut jī.

³¹ —Jwī Maáh Jesúsdih túi jengah joinit, ma jepahaá. Ma déewábut caandih i jepaha naáh. Páant űi jepahachah, yeéb iiguipna bejnit déejidih Diosboó ā túi ubbipna caá, Pablowā caandih it niijip wut jī.

³²⁻³³ Chei tac yoobjéh Pablowā Jesúh táini doonádih i naoh péanachah, queétdih wapni áih muúná át numah béjep wut jī. Caanná numah juibínit, i puñatji yahwítnadh át chocop wut jī. Ā choc péaat túttimah, Jesúsdih caán ā déewā biicdih i jepahachah, queétdih Pablowā it daabánap wut jī. ³⁴ Ī daabáát túttimah, queétdih wapniji Pablowādih jeemát át wáhp wut jī. Pánihna, caán ā déewā biicdih Jesúsdih jepahnit, búdi it weñep wut jī.

³⁵ Baabáchah, tútchidih moón maátaboó Pablowādih i watat pínah niijná, soldadowádih nemat muúná it wahap wut jī. ³⁶ Páant i bacaat tútatdih joinit, Pablowādih wapniji queétdih nin pah át niijip wut jī:

—Maáta yeebdih it bacaat tútup wut be. Pánihna, úmcanjeh, űi bac bejeé, át niijip wut jī.

³⁷ Páant ā bacaihatdih joinit, Pabloboó soldadowádih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Jwiit jwī yéej chājan be. Jwiitdih naoh yacnit i niiját pah biih niij naohni ā wihcáh yuhna, űi peéh chājachah, yoobópdih nihcan be. Obohjeéhtih, jwiit Roma baácđih moón jwī jumuchah yuhna, jwiitdih queét maátaboó cáacwá i enepdih i puñat tútup

be. Páni péanit, nemat muúboó i nemep be. Pánihna, jwiitdih i yéej chājatjidih tícnit, ¿buú cáacwá i encáh niit, i bacaihip? Queét maátajeh tih jwiitdih bacanadh i juúwá naáh, át niijip wut jī.

³⁸ Páant ā niijíchah joinit, soldadowāboó maátadh naawádih it bejep wut jī. Pablo Silasjlh Roma baácđih moón i jumadđih jéihna, maátaboó queétdih i puñatji peéh chājat pínadh it úmup wut jī. ³⁹ Pánihna, queét Pablowā pebh juibínit, nin pah it niijip wut jī: “Yeebdih jwī yéej chājan be. Chéneji páant jwī jwúub chājan niit”, it niijip wut jī. Páant niij péa, queétdih numah bac bejnit, maáta līh tútchimant it bejat tútup wut jī. ⁴⁰ Páant i niijíchah joinit, Pablo Silasjlh nemat muumánt bac bejnit, Lidiah muúná it bejep tajī. Caanná juibínit, Jesúsh biicdih i míc wáacap jī. Pánih míc wáacnit, “Jesúsdih péena, űi cádahca bojoó”, queétdih i niij wép naáwáp jī. Páant niij péanit, Pablo Silasjlh Filipos tútchimant i bejep jī.

17

Tesalónica tútchidih moón Jesúshwádih i lujat

¹ Pánih Filipos tútchimant bejnit, Anfípolis tútchidih yap bej, Apolonia tútchidihbut yap bej, Tesalónica tútchina queét it juibínap wut jī. Caanjih judiowā i míc wáacat muú át jumup wut jī. ² Pánihna, judiowáih chooát yeó jáap jumap pah ipi bejat dée pah Pablowā judiowā i míc wáacat muúná it bejep wut jī. Caanná juibínit, tres semanas chooát yeó jáap jumap pah Dios naawátđih caanjih moonđih Pablo át bohénap wut jī. ³ Pánih bohéna, nin pah ápi niij naáwáp wut jī:

—Jwiit judiowā, jwī páini, Dios ā wahni Cristo yeejép ā yapat pínah, ā wunat pínah, ā jwúub boo pud júúwát pínadhbut jon játi moón Dios naawátđih naoh yapanit it daacáp tajī. Wá naohni Jesúsoó Dios ā wahni Cristo ā jumna caá. Caán caá jwī páini, át niijip wut jī.

⁴ Páant ā niijíchah joinit, biquína caanjih moón judiowā, dawá Griegowā Diosdihjeh wēnit, caán tútchidih moón maáta yaádhbut caandih joinit, “Yoobópdih tigaá”, it niijip wut jī. Páant niijnit, Pablowádih it péenap wut jī. ⁵ Obohjeéhtih, judiowā maátaboó ijeéh péenachah ennit, búdi it iijip wut jī. Pánih iijna, dawá yeejép wádih bid bojnit, nin pah it niiját tútup wut jī: “ Īnit yeejép chájna caá i chājan”, űi niij űaacá”, queétdih it niij jac wutup wut jī. Páant i niij űaacáchah joinit, caán tútchidih moonbát Pablowádih it iijip wut jī. Pánihna, judiowā i maáta Jasón wut jumniih muúná juibínit, cáacwádih wáhihna, Pablowádih it bidip wut jī. ⁶ Obohjeéhtih, queétdih bid juicán, Jasónboodih, bita Jesúshwádihbut it teo wái

bac bejep wut jī. Pánih teo wái bac bejnit, tátchidih moón maáta pebhna ub jaibínit, nin pah ít níj naóh yacap wut jī:

–Pablowā nihát baácdih moondih ít tac buugánap wut be. Pánihna, buu jwíih tátchidihbat tac buugánadih ít jwiná caá. ⁷ Nin Jasón queétih áih muaná át waadát tautap wut jī. Queét Roma tátchidih bóo jwí maáh César á wutatdih yap yohnit, ‘Biíh maáh, Jesús caá á wut’, níjnit, jwí maáh á wutatdih jwiítidihbat ít yap yohat tautna caá, ít níj naóh yacap wut jī.

⁸ Páant ít níj naóh yacachah joinít, nihát cáacwá ít maáta biúcdih tabít ít líjip wut jī. ⁹ Obohjeéhtih, queétdih ít nembat pínah níjina, Jasón, ájeéh jumnitbat caán tátchidih moón maátadih dinero ít wáhp wut jī.

Pablo Silasjñ Berea tátchina ít juibíat

¹⁰ Caan chéjeh waicanjeh Berea tátchina Jesúhwá Pablowádh ít wahap wut jī. Caanná juibínitji judíowá ít míc wáacat muaná ít waadáp wut jī. ¹¹ Tesalónica tátchidih moón ít jenah joyátjidih Berea tátchidih moónboó Jesúh doonádh chah táí joinít ít jumap wut jī. Pánihna, Jesúh táini doonádh ít joyát túttimah, “¿Yoobópdih níit?” níj jéihhna, yeó jáap jumat pah jon játih moón Dios naawátdih ít daacátjidih ennit, ít míc bohénap wut jī. ¹² Pánih bohéna, judíowá, Griegowá neoná, maáta yaádh biúcdih, dawá Jesúsdih ít jepahap wut jī. ¹³ Obohjeéhtih, Pablo Berea tátchidih moondihbat Dios naawátdih á bohéat doonádh joinít, Tesalónica tátchidih moón judíowá ít maáta caanná ít ñuan béjep wut jī. Caanná ñuan jaibínit, Berea tátchidih moondih tac buugána, ít yee naawáchah joinít, Pablowádh ít líjip wut jī. ¹⁴ Páant ít íjichah ennit, Pablodih búdí muj jélitna waicanjeh Jesúhwá ít numah dei bejep wut jī. Obohjeéhtih Silas Timoteojñ Berea tátchidih ít chāwáp wut jī. ¹⁵ Pánihna, caán jélitmant Pablodih Atenas tátchina búdí jááj chóojñ ít numah chúuh bejep wut jī. Pánih chúuh jaibínitji, Berea tátchiboó ít jwúub aab béjep wut jī, páant muntih. “Waicanjeh bejnit, Pablodih ñi pej jam bií”, Silas Timoteodihbat ít níjip wut jī. Páant Pablo queétdih át níjít tautap wut jī.

Pablo Atenas tátchidih á jumat

¹⁶ Pablo Atenas tátchina jaibínit, Silas Timoteodihbat át páñap wut jī. Pánih páina, caán tátchidih át táoh jib bejep wut jī. Pánih táoh jib bejna, caán tátchidih moón ít páp cáagnitdih “Jwíih dios caá”, ít níjichah jéihnit, dawá á jumatdih enna, Pablo tabít át jīgahap wut jī. ¹⁷ Pánih jīgahnit, judíowá ít míc wáacat muaná waadnit, judíowá, judíowá nihcannit yahna,

Diosdih wéinitjñbat át míc wéhenap wut jī. Yeó jáap jumat pah Pablo caán tátchit tac yoóbó jwáihna en jibnitjñbat át míc wéhenap wut jī. ¹⁸ Biquina Epicureowá ít jenah joyátdih bohénit, bita Estoicowá ít jenah joyátdih bohénitbat Pabljñh ít míc wéhenap wut jī.

–¿Nin wéheat beedcánni ded pah tigaá á níj wéhe? queét ít míc níjip wut jī.

Pánihna, Pablo ded pah Jesús á jumatjidih, á boo pud jéuwátjidihbat á naawáchah joinít,

–Caánboó biíh diosnadih naóhna caá á chājap, ít níjip wut jī.

¹⁹ Túttimah, queét ípñ míc wáac jaibí wéhenapboó, Areópago wut jumapna Pablodih ít numah bejep wut jī.

–Ma jáap bohéatdih jwí jéihhna caá. ²⁰ Jwí joíca naáh doonádh ma naawáchah, jwí joíhna caá, queét Pablodih ít níjip wut jī. ²¹ Nihat Atenas tátchidih moón, biíh baácmant jéohnit caán tátchidih jumnitbat, yeó jáap jumat pah jáap bohéatdih ípñ míc wéhehip wut jī. Pánih jéihhnit jumna, Pablo á naawátdihbat ít joíhip wut jī.

²² Pánihna, Pablo Areópago wut jumapboó ñah ñahnit, caánboó wáac jaibínitdih nin pah át níj naawáp wut jī:

“Atenas tátchidih moón, dawá pápnitdih yeéb búdí wéinit, ñi wúbátdih wá jéihna caá. ²³ Nin ñíh tátchidih dawá ñi páp cáag wéinitdih wá táoh enep be. Pánih en jibna, yeéb ñi wéinit cátdih, biúcdih nin pah ñi níj daacátjidihbat wá enep be. “WÉT JWÍ JÉHCA NAÁH DIOS CAÁ”, ñit níj daacáp tabe. Yeéb caandih jéihcan yahna, caandih ñi wéina caá. Pánihna, caán ñi jéihca naáhdih yeebdih naawát taut caá wá chājap.

²⁴ “Caán Dios nihát baácdih chāj, nihát baácbóo jumnidihbat át chājap tají. Pánihna, nihát jeáboó jumnit, baácbóo jumnitbat ít maáh caá. Cáacwá ít chājni muudih jumni nihcan caá. ²⁵ Caán jwiútdih báadhdát tautni, caolih wáyat tautni, nihát biíh pah bóo chāj wáhni jumna, jwiútdi teo wáacatdih á naáhcán caá. Caán moh yéejni nihcan caá.*

²⁶ “Newé pinahdih caán Dios át jwíih chājap wut jī. Caanjñh nihát baácdih moondihbat át chājap wut jī. Pánihna, nihát baácbóo jwiútdih át jwejep wut jī. ‘Nin pah bólih maatápdih á báadh jwáhibpna caá’, jwiútdih Dios át níj jenah joyóp wut jī. ²⁷ Queét weemdih bidnit, ít jwááhibpna caá’, Dios át níj jenah joyóp wut jī. Obohjeéhtih, Dios yuúp á jumcan caá. Jwíjeéh tigaá á jumap. ²⁸ Nin pah biíh át níj daacáp tají: ‘Caandih míc wéhenit pínah jwiútdih át chājap wut jī. Pánihna, jwíjeéh ápñ jumna caá’, ít níj daacáp tají. Jon játih moón ñi déewábat ‘Jwiútdi Dios weh caá’, ít níj daacáp tají. ²⁹ Pánihna, ‘Jwiútdi Dios weh caá’, níj náhnina, oro, plata, jeejñ yeéb ñi

* 17:25 1R 8:27; Is 42:5; Hch 8:47

jenah joyátjeh ñi chājnidih 'Jwīih dios caá', niij jenah joyátdih ñi cádaahaá. ³⁰ Jon jātih moón Diosdih jéhcannit jam jwuhna, i yéej chājachah yuhna, Dios át peéh chāj jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, buú láa nihát baácđih moón i yéej chājatđih át cádahat táutap wut jī. ³¹ Tálttimah, Dios ā jenahni yeó jáapđih nihát baácđih moón táinitđih, yeejépwáđihbut ded pah i chājatji jīb ā jīb chājbiḡna caá. Pánih chājni pínahđih Jesúsdih Dios nin baácboó át wahap wut jī. Jesús wánnidih yuhna, át jwáub boooanap tajī. Pánih boooana, 'Ded pah cáacwā i chājatji jīb nin wā boooani ā tú jīb chājbiḡna caá', Dios cáacwáđih át niij jéihyanap wut jī', Pablo Atenas tátchidih moondih át niijip wut jī.*

³² Páant cáacwā i boo pud jūwátjidiđ ā wéhenachah joinit, biḡuina Pablodih ít deoh naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó nin pah ít niijip wut jī:

—Chéneji caandih ma naáwáchah, jwī jwáub joíhna caá, ít niijip wut jī.

³³ Páant i niiját túttimah, imíc wáacampant Pablo át bejah bojop wut jī. ³⁴ Daocánnit Jesúsdih jáap jepahnit, caán biicđih ít péenap wut jī. Biic newé, Dionisio wát jumni, Areópogodih maátajeéh jumni, Jesúsdih át jepahap wut jī. Biic wili Dámaris wát jumnih, bitabat Jesúsdih ít jepahap wut jī.

18

Pablo Corinto tátchiboó ā jumát

¹ Tálttimah, Pablo Atenas tátchiboó jumniḡi Corinto wát jumni tátchina át bejep wut jī. ² Caanná juibínit, judío cáac Aquila wát jumnidih át jwááap wut jī. Roma tátchidih moón i maáh Claudio Roma tátchiboó jumnit judiowáđih ā bejat táutachah, Aquilaboó yad Priscilajih bejnit, Corinto tátchina jātih ítát juibínap wut jī. Aquila Ponto wát jumni baácđih bóo wut jī. Pánihna, queét Corinto tátchidih i jumachah, Pablo queét pebhna enedih juibínit, ijeéh át chāwáp wut jī. ³ Aquilawā nuñúpwā chóojih muúđih teo jīb chāj wáhnit ít jumap wut jī. Pablobat caán déedih teoni jumna, ijeéh át tewep wut jī. ⁴ Pablo chooát yeó jáap jumát pah, judiowā i míc wáacat muuná juibínit, queét Jesúsdih ít jepahat pínah niijná, judiowā, judiowā nihcannitđihbut Dios naáwátđih át naáwáp wut jī.

⁵ Silas Timoteojih Macedonia baácmant Corinto tátchina i juibínachah, Pablo yeó jáap jumát pah judiowáđih Dios naáwátđih át naáwáp wut jī. "Jesús caá jwiit judiowā jwi páini, Dios ā wahni", ápi niijip wut jī. ⁶ Páant ā niij bohénachah, judiowā caandih ít joíhcap wut jī. Pánih joíhcan yap yohnit, caandih ít jūhñap wut jī. Páant i joíhcatđih enna, queéđih ā cádahatđih jáutna, Pablo áih jih

bóo yégueh chóodih tóo dagñit, át ñéenc maó jéenanap wut jī. Pánih chājnit, queéđih nin pah át niij jūhñap wut jī:

—Yeéb ñi yap yohatji jīb iḡuipna ñi bejbiḡna caá. Pánihna, buú judiowā nihcannitđih Jesúsh donáđih naáwáđih wā bejbiḡna caá, át niijip wut jī.

⁷ Páant niij péanit, judiowā i míc wáacat muumánt bac bejnit, Tito Justo wát jumniđih muuná át waád juibínap wut jī. Caán judío nihcan yuhna, Dios yoobáđih wéini wut jī. Áih muú judiowā i míc wáacat muú pébh át jumap wut jī. ⁸ Crispo wát jumni, judiowā i míc wáacat muúđih bóo maáhji, ájeéh bóli, ā wehbat, Jesúsdih ít jepahap wut jī. Pánihna, dawá Corinto tátchidih moón Pablo ā naáwátđih joinit, Jesúsdih ít jepahachah, ípi daabánap wut jī. ⁹⁻¹⁰ Biic chei áocanjeh, Pablo oo jámat déedih ā enechah, Jesús caandih jígohnit, nin pah át niij naáwáp wut jī. "**Majeéh wā jumna caá. Nin tátchidih moón dawá wīh wā i jumna caá. Pánihna, bita meemđih yeejép i chājihichah yuhna, áumcanjeh, wā naáwátđih ma naóh cádahca bojoo. Páantjeh ma jumah bojca bojoo**", át niijip wut jī. ¹¹ Páant ā niijichah joinit, biic jópchi túi beéd, biih jópchi tac yoób caanjih moondih Dios naáwátđih Pablo át naóh jumap wut jī.

¹² Caán tátchidih Pablo ijeéh ā jam jwuhachah, Galión wát jumni, Acaya baácđih moón maáh át jumap wut jī. Pánihna, caán láa judiowā i maáta nihát biic yoobó jenah joinit, Pablodih naóh yacat táut niijná, Galión pebhna caandih ít ub juibínap wut jī. ¹³ Pánih ub juibínit, Galiónđih nin pah ít niij yee naóh yacap wut jī:

—Nimboó cáacwā ded pah Diosdih i weñat pínahđih bohéna, Moisés ā wutatjiboodih ā jepahat táutcan caá, ít niijip wut jī.

¹⁴ Páant i niij yee naáwáchah joinit, Pablo ā naáwíhichahjeh, Galiónboó judiowáđih nin pah át niij jepahap wut jī:

—Nin jwiit Roma baácđih moón jwī maáta i wutatđih yap yohni ā jumachah nihna, yeebđih wáta jepah tagaá. ¹⁵ Obohjeéhtih, yeéb judiowā ñi wutatboodih caán yap yohni ā jumachah, ñih pínahjeh caá. Caandih wā jéihcan caá, át niijip wut jī.

¹⁶ Páant niijnit, queét naóh yacnitđih áih túlihmant át bacanap wut jī. ¹⁷ Páant ā bacanachah, Sóstenes, judiowā i míc wáacat muúđih bóo maáhđih teonit, Galión ā enepđih caandih ít puñap wut jī. Páant i puñuchah enna yuhna, Galión át enah bojop wut jī.

Pablo Antioquia tátchina ā jwáub bejat

¹⁸ Páant i niij naóh yacat túttimah, Pablo Corinto tátchiboó maatáđih jumniḡi "Wā

* 17:31 Sal 9.8

bejna caá”, niijnít, Jesúhwādhī āt cādah bejep wat jī. Páant niij péa bejna, Aquila Priscilajīh Siria baácna chéuh bejat túut niijná, Cencrea wāt jumni jēlītīh īt páud dei bejep wat jī. Pánihna, jāāj chóodīh ī waadát pīnah jātih, judiowā īpī chājat pah, Pablo Diosdīh ā naáwátjīdh péanit, āt jwáub waó bojat túutap wat jī.* ¹⁹ Pánih boja péanit, queét Éfeso tútchina īt chéuh bejep wat jī. Caanná chéuh juibínit, Aquila Prisciladihbut Pablo āt cādahap wat jī. Pánih cādahnit, judiowā ī mīc wáacat munná āt bejep wat jī. Caanná juibínit, mīc wáacnit judiowājīh ded pah Jesús ā jumatdīh āt mīc wéhenap wat jī. ²⁰ Páant ī mīc wéheat túttimah, caandīh ījēéh īt chāwát túutap wat yuh jī. Obohjeéhtih, “Nijeéh wā jēih chāocán caá. ²¹ Dios ā náahachah, wā jwáub jūóhpihna caá”, queétdīh Pablo āt niijíp wat jī.

Páant niij péanit, Éfeso tútchimant āt chéuh bejep wat jī. ²² Pánihna, Cesarea tútchina chéuh juibí, aab béj, Jerusalén tútchina āt aab juibínap wat jī. Caanná aab juibínit, caanjīh moón Jesúhwā mīc wáacnitdīh ded pah ā chājatjīdh naóhnitjeh, Antioquia tútchina āt yap bejep wat jī.

²³ Pánihna, maatápdīh caanjīh jumniiji Galacia baácđih, Frigia baácđih āt jwáub jīb bejep wat jī, páant muntih. Caán baácndīh moón Jesúhwādhī ā jwáub bohénachah, chah Jesúsđih īt táu jenah joyóp wat jī.

Apolos Éfeso tútchidīh moondīh Dios naáwátđih ā bohéat

²⁴ Pablo Galacia baácđih, Frigia baácđihbut ā bohé jībichah, Apolos wāt jumniiboó, judío cāac Alejandria tútchidīh bóo, Éfeso tútchina āt juibínap wat jī. Caán Apolos táu naóhni jumna, Dios naáwátđih jon jātih moón ī daacátjīdh táu jēihnibut āt jumap wat jī. ²⁵ Bīh caandīh Jesúh táuni doonáđihbut āt bohénap wat jī. Pánihna, búdí weñatjīh caán doonáđih āt táu bohénap wat yuh jī. Obohjeéhtih, Juanji ā daabáatđihjeh āt jēihyep wat jī. ²⁶ Judiowā ī mīc wáacat munná Apolos áumcanjeh, queétdīh āt bohé jwíhīp wat yuh jī. Obohjeéhtih, ā táu jēih beedácah enna, caandīh bohéat túut niijná, Priscila, Aquilajīh Apolosđih īh munná īt numah bejep wat jī. ²⁷ Páant ī táu bohéat túttimah, “Acaya baácna bejat túut”, Apolos ā niijichah joinít, Jesúhwā caandīh “Ma táu bejeé”, niijnít, ī daácni núodihbut īt wúhup wat jī, Acaya baácđih moón Jesúhwā caandīh ī táu wēi jwááát pīnah niijná. Pánihna, Apolos caanná juibínit, caán baácđih moón Dios ā oyatjīh Jesúsđih jepahnitjīdh āt bohé teo wáacap wat jī. ²⁸ Caán tútchidīh moón judiowādhī nin pah āpī niij naáwáp wat jī: “Jesús tigaá Dios ā wahni, jwíit jwīpī páini”,

cāacwā ī enepdīh āt niijíp wat jī. Pánihna, Dios naáwátđih jon jātih ī daacátjīdh ā táu naáwáchah joinít, “Yoobópdīh nihcan caá”, īt jēih niijcáp wat jī. Pánih naóhna, Jesúhwādhī Apolos chah āt jwáub teo wáacap wat jī.

19

Pablo Éfeso tútchina ā bejat

¹ Corinto tútchidīh Apolos ā jumachah, Pablobóo Frigia baácđih jumniiji jēé yoób páud dei bej, Éfeso tútchina āt juibínap wat jī. Caanná juibínit, biquina ā jēih jwahcannit Jesúhwādhī āt jwáááp wat jī. ² Queétdīh jwááhnit, nin pah āt niij áubh joyóp wat jī:

—¿Jesúsđih nī jāap jepahachah, Túini Espiritu yeebđih ā waadnit jī? āt niijíp wat jī.

—Túini Espiritu ā jumatdīh jwíitdīh ī naóhcan jī, īt niij jepahap wat jī.

³ —¿Túini doonáđih yeeb nī jepahachah, ded pah tí yeebđih ī nih chāj daabá? Pablo queétdīh āt niij áubh joyóp wat jī.

—Juan Daabáni ā naáwátđih ī jepahachah, ā daabáatjī pah jwíitdīh ī daabánap jī, īt niij jepahap wat jī.

⁴ —Cāacwā ī yéejatđih ī yohochah ennit, queétdīh Juan āt daabánap wat jī. Pánih daabána, ī yéejat yohat júutna ī chājap wat jī. Obohjeéhtih, Juan cāacwādhī nin pah āpī niij naáwáp wat jī. “Wā túttimah jūóhndīh nī táu jepahaá”, āt niijíp wat jī. Páant niijná, Jesúsđih niijná āt chājap wat jī, Pablo āt niij naáwáp wat jī.*

⁵ Páant ā niijichah joinít, Jesús ā wēpatjīh queét īt daabáat túutap wat jī. ⁶ Pánih daabánitdīh Pablo ā teo jāha wáubúchah, Túini Espiritu queétdīh āt waadáp wat jī. Páant ā waadáchah, mácah wéheatjīh Diosdīh wēi naóhnit, ā naáwátđihbut īt naóh yapanap wat jī. ⁷ Queét nihāt doce neoná īt jumap wat jī.

⁸ Queétdīh naáwát túttimah, Pablo judiowā ī mīc wáacat munná waadnit, āt bohénap wat jī. Bīc peihcanni widh pohba Éfeso tútchiboó chooát yeó jāap jumat pah áumcanjeh, Dios maáh ā jumatdīh naóhna āt chājap wat jī. Páant ā naáwáchah joinít, “Á naáwát yoobópdīh caá”, īt mīc niijíp wat jī. ⁹ Obohjeéhtih, bitaboó joiíhcan, cāacwā ī enechah, Jesúh doonáđih īt yéj naáwáp wat jī. Páant ī yéj naáwáchah joinít, judiowā ī mīc wáacat munnánt Pablobóo Jesúhwādhī numah bac bejnít, Tirano wāt jumniíh munná īt bejep wat jī. Pánihna, caán munnádhī yeó jāap jumat pah Jesúsđih doonáđih āpī bohénap wat jī. ¹⁰ Chéne jópchi caanjīh āt bohénap wat jī. Páant ā bohénachah, nihāt Asia baácđih moón judiowā, judiowā nihcannitbut jwí Maáh Jesúsđih táuni doonáđih īt joyóp wat jī. ¹¹ Dios ā wēpatjīh jwíit

* 18:18 Nm 6.18 * 19:4 Mt 3.11; Mr 1.4,7-8; Lc 3.4,16; Jn 1.26-27

cāacwā jwī jéih chājca naáhdih chājnit, Pablo dawá láa wannitdih át booa júntup wat jī. ¹² Dios ā wēpat caandih búdí ā jumuchah, áih bācāhdih cāacwā ī chāúáni chónādih ub bejnit, wannitdih ī cáagachah, ĩpī boonap wat jī. Ded nemép jumnidih caán chóojī ī cáagachah, nemépwāboó ĩpī bac bejep wat jī.

¹³ Obohjeéhtih, bita judiowā jióhnnitboó jibnit, nemépwādh ĩpī bacānap wat jī. Pánihna, Pablo ded pah ā chājatdih ennitji nemépwādh bacāhna, nin pah ĩtih níj wutap wat yuh jī: “Pablo ā bohéni Jesús ā wēpatjīh yeebdih jwī watna caá. ĩni bac bejeé nin newémant”, ĩpī níijp wat jī.

¹⁴ Esceva wāt jumni, siete ā wehboó páant ĩt chājap wat jī. ĩ ĩpī judiowā sacerdotewā ī maátajeéh jumni át jumap wat jī. ¹⁵ Pánihna, ā weh nemépdih ī bacaat déedih, nemépboó nin pah queétdih át níijp wat jī: “Jesúsdiwā wā jéihna caá. Pablodihbut wā jéihna caá. Obohjeéhtih, yeebboodih wā jéihcan caá”, át níijp wat jī.

¹⁶ Páant níijnjtjeh, nemép jumnioboó űaáp jūóhni, queétdih át teo puñup wat jī. Páant ā puñuchah, yégueh wihcannit, yahwítna jumni, caán muamánt queét ĩt űáo bac peét bejep wat jī. ¹⁷ Páant ĩ yapachah, nihāt Éfeso tátchidih moón, judiowā, judiowā nihcannitbut caán doonádih joinit, búdí ĩt űumap wat jī. “Jesús ā wēpat búdí caá”, nihāt cāacwā ĩt míc níijp wat jī.

¹⁸ Dawá Jesúsdiwā jepahnitji, nihāt cāacwā ĩ enechah, ĩ yéj chājatjidih Diosdih ĩt naáwáp wat jī. ¹⁹ Queét cātīh dawá jióhni ĩt jumap wat jī. Pánihna, jióhna ĩ enat papélah quiñtājidih caanná ub jūóhni, cāacwā ĩ enechah, ĩt cáo yohop wat jī. Caán quiñtāji ā jīb jumadidih ĩ jenah enechah, cincuenta mil yeó jāapna tewat jīb pah bóo át jīb jumap wat jī. ²⁰ Páant ĩ chājat doonádih joinit, chah dawá Jesúsdiwā doonádih jepahnit, ĩt táí tūt numáp wat jī.

²¹ Táltimah, Pablo nin pah át níj jenah joyóp wat yuh jī: “Macedonia baácna juibí yap bej, Acaya baácna juibínit, Jerusalén tátchina wā jwáub bejbipna caá. Caanná juibíniji Roma tátchina enedih wā bejbipna caá”, át níj jenah joyóp wat jī. ²² Pánihna, Timoteo, Erasto wāt jumniijh caandih teo wāacnitdih Macedonia baácna átát wah waáwá bojop wat jī. Pánih wah boj péanit, Pablo maátcanjeh Asia baácboó, Éfeso tátchidih biícjeh át chāo jwáhup wat jī.

Éfeso tátchidih moón ĩ jūih űaacát

²³ Pablo Éfeso tátchidih ā jumuchah, caán tátchidih moón Jesúsdiwā doonádih náahcan, Pablodih ĩt jūihñup wat jī. ²⁴ Demetrio wāt jumni, ĩh dios wili Artemisa wāt jumniih botoni muu dáhnadh platajīh āpī chājap wat jī. Bitabat biíc yooobó teonit, ĩ jīb

chāj wāhna, búdí ĩpī jīb tewep wat jī. ²⁵ Demetrio queétdih bid wāacnit, nin pah queétdih át níijp wat jī: “ĩni joyoó. Nin tewatjīh búdí jwī jīb tewatdih ĩni jéihna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, nin Pablo ā bohénachah, jwiitdih ā tobhona caá. ‘Dioswā déedih cāacwā ĩ pāpnidih báadhni nihcan caá’, āpī níj bohéna caá. Páant ā níijchah joinit, dawá Éfeso tátchidih moón, nihāt Asia baácdih moonbút ā bohéatdih ‘Yooópdih tigaa’, ĩ níjná caá. ²⁷ Páant níjná, jwī tewatdih cāacwā yeejép ĩ wéhebična caá. Jwīih dios wili Artemisaih muudihbut ĩ yohbična caá. Pánihna, nihāt Asia baácdih moón, nihāt baácndih moonbút caántdih wēi wūbhntji ĩ cádahbična caá”, Demetrio queétdih át níijp wat jī.

²⁸ Páant ā níijchah joinit, queétdih ĩjnit, ĩt jūih űaac űuhup wat jī: “Artemisa, jwiit Éfeso tátchidih moónih dios wili wēpép wili mi jumna caá”, ĩt níj jūih űaacáp wat jī.

²⁹ Pánihna, nihāt Éfeso tátchidih moonbút ĩjna, biíc yooobó ĩt níj űaacáp wat jī. Pánih ĩjnit, Gayodih, Aristarco wāt jumnidihbut teonit, cāacwā ĩ míc wāacap júduna queétdih ĩt wái bejep wat jī. Gayo, Aristarcojīh Macedonia baácdih moón Pablo ā pej jum jibnit ĩt jumap wat jī. ³⁰ Pablo queét cāacwādh wéhenadh ā bejihichah yuhna, Jesúsdiwāboó caandih ĩt wahcap wat jī. ³¹ Bita caán baácdih moón ĩ maáta Pablo ā chéenwābut ā bejcat pínah níjná dooná ĩt wahap wat jī. “Cāacwā ĩ míc wāacapboó ā bejca bojo naáh”, Pablodih ĩt níj naáwát tūtup wat jī. ³² Dawá caanjīh míc wāac junit biícdih “¿Dépanih tigaa jwiit míc mawat tūt jwī chāj?” ĩt níj jenah joicáp wat jī. Queét tubit űaacnit, ĩt jūih yapanap wat jī. Biquína mách ĩt jūih űaacáp wat jī. Bitabat mách ĩt jūih űaacáp wat jī. ³³ Biquína judiowā Alejandro wāt jumnidih cāacwādh ĩt naáwát tūtup wat jī. Pánihna, Pablowā ded pah ĩ chājatdih ā yooó naáwát tūtup wat jī. Alejandro “Laiha bojoó”, níjná, áih téihyājīh júutnit, át yayát tūtup wat yuh jī. ³⁴ Obohjeéhtih, caán judio ā jumuchah ennit, nihāt cāacwā chah ĩjnit, biíc yooobó chéne horas pohba ĩt űaac jūih űuhup wat jī: “Artemisa, jwiit Éfeso tátchidih moónih dios wili wēpép wili mi jumna caá”, ĩt níj űaacáp wat jī.

³⁵ Páant ĩ níj űaac jūihñuchah ennit, Éfeso tátchidih moón maátadih teo wāacnioboó, “Laiha bojoó” níjnit, nin pah át níj naáwáp wat jī: “Wā déewāá, yeeb Éfeso tátchidih moón, ĩni joyoó. Jwīih chah wēpép dios wili Artemisaih muudih wapnit jwiit jwī jumadidih nihāt baácdih moón ĩ jéihna caá. Jeámant caánt pah jigohni buég jéen jūóhniidih en daonit jwī jumachahbut ĩ jéihna caá. ³⁶ Bita ‘Nin yooópdih nihcan caá’, ĩ jīb

nijcán caá. Pániha, ñi míc jüih cádaahá. Táiñijeh ñi joyoó. ³⁷ Nit yeéb teo jüóhñit jwíih dios wilidih yeejép niij wéhecan, miih muudih waad béjnit, i nuumcáp be. Pániha, ñi táí chjáaá. ³⁸ Demetrio, platajih teonit biicdih naóh yaquihna, peéh chájat tátuñitboodih naóh yacadih i beje naáh. ³⁹ Jwáub míc wáacna, táiñijeh ñi míc wáacáp, buca. Yeéb buu ñi chájatji pah ñi jwáub chájca bojoó. ⁴⁰ Buu yeéb ñi míc jüih ñaacátidih jwí maáta joinit, 'Jwiitdih i yohbipna caá', i niij jenah joiná nacaá. Pániha, yeéb ñi niij ñaac jüih ñuhatjidih queétdih táiñijeh jwí jéih naóhcan niit", maátadih teo wáacniboó queétdih át niijíp wut jī. ⁴¹ Páant niij naóh péanit, "Páant bóojeh tigaá. Ñi bejeé", át niijíp wut jī.

20

Macedonia baác, Grecia baácna but Pablo á juibíat

¹ Páant i jüih ñaac yayát táttimah, Pabloboó Jesúhwádih bid wáacnit, át jwáub bohénap wut jī, Jesúsdi ih cádahcat pínah niijná. Pánih bohé péanit, "Wá bejna caá", niijnit, Macedonia baácna bejna, queétdih át cádah bejep wut jī. ² Caaná juibínit, Dios naáwátidih táoh naóh bohénit, caanjih moón Jesúhwádih át weñanap wut jī. Queétdih Dios naáwátidih táoh naóh bejna, Grecia baácna át juibínap wut jī. ³ Pánih juibínit, caán baácndih biic peihcanni widh át chāo jwáuhap wut jī. Caanjih jumna, Siria baácna át jwáub chúuh júúwihap wut jī. Obohjeéhtih, judiowá caandih tewihat doonádi ih át joyóp wut jī. Caán doonádi joinit, Pablowá Macedonia baácboó bejni namádi h jwáub aab bejnit, Filipos tútchina it páud dei juyáp wut jī. ⁴ Páant á júúwúchah, Berea tútchidih bóo, Sópater wüt jumni Pablodih át pej jum júúwúp wut jī. Sópater Pirro wúh át jumap wut jī. Tesalónica tútchidih moón Aristarco, Segundobut, Asia baácndih moón Tíquico, Trófimobut, Derbe tútchidih moón Gayo, Timoteobut caandih it pej jum júúwúp wut jī. Filipos tútchina i jwáub juyáchah, weém Lucasbut Pablodih wá jwáub pej jumap jī. ⁵ Pániha, caandih pej jum juiñitji, Troas wüt jumni tútchina i waóh bej páñap jī. ⁶ Páant i bej páñachah, paacánni pandih jwí jeémát túttimah, jwiitboó Pablotjih Filipos tútchidih jumnitji, johlitjih bejni jááj chóodih waadnit, Troas tútchina jwí chúuh bejep jī. Pánih chúuh bejnit, cinco yeó jáap táttimah, caán tútchina chúuh juibínit, queé wáoh bej páñitjidih jwí jwááap jī. Pánih chúuh juibí jwááhñit, siete yeó jáap caáná jwí jum jwáuhap jī.

Troas tútchidih moondih Pablo á naáwát

⁷ Troas tútchidih jumna, domingo yeó jáapdi h Jesúh cáacwá míc wáac juiñit, Jesús

á wanatjidih jwí náhni jeémátidih jwí jeémát pínah játih, Pablo queétdih Dios naáwátidih á bohénap jī. Pániha, Pablo á pée naáwát chei, maatápdih á naáwáp jī, páú chei tac yoob póhba. ⁸ Dawá jiiátna jumni chah bóo tólihbóo jwí míc wáacap jī. ⁹ Pablo á naáwáchah joinit, jáap behni, Eutico wüt jumni, enat jécdih bóo naadih á páuh laáb chúudap jī. Pablo jwiitdih maatápdih Dios naáwátidih á bohénachah, Euticodih quíib chei át jáóhji p taga. Pániha, biic peihcanni tólih chah caán úo chúudni át pud jéen bejep jī. Á pud jéen bejchah ennit, játih dei be-jnitboó wannidih i wái ñahanap jī. ¹⁰ Pablo i táttimah pée dei bejnit, caandih á juibí ub túuhap jī. Pánih ub túuhñit, nin pah queétdih á niijíp jī.

—Ñi jīgahca bojoó. Á báadhna caá, á niijíp jī.

¹¹⁻¹² Páant á niijíchahjeh, wanniji á jwáub boonap jī. Á jwáub boonachah ennit, queétdih bóo bádi i weñep jī. Pánih wēñit, chah bóo tóliha jwáub páuh laab béjnit, Jesús á wanatjidih jwí náhni jeémátidih jwí jeémép jī, buca. Páant jwí jeémép péanachah, maatápdih Pablo queétdih jwáub bohénajeh, á daa peetéj jī. Páant á bohé péaat táttimah, jwiit jwí bejep jī.

Pablo Troas tútchidih jumni bejnit, Mileto tútchina á juibíat

¹³ Troas tútchidih jumnit, Pablo játih jwiitdih Aso tútchina johlitjih bejni jááj chóojih á chúuh bej páñat tátuap jī. Pabloboó namámant á bejihap jī. Pániha, Pablo á niijátji pahjeh Aso tútchina caandih jwí jwááap jī. ¹⁴ Caandih jwí jwáááchah, jwí bejni jááj chóodih jwíjeéh á waadáp jī. Pániha, caán chóojih chúuh bejnit, Mitilene tútchina jwí chúuh juibínap jī. ¹⁵ Caán tútchidih juibí yap bej, biih yeó jáapdi h Quío quewadih jwí yap bejep jī. Pánih yap bejnit, táttimah bóo yeó jáapdi h Samos quewadih páantjeh jwí en yap bejep jī. Pánih yap bejnit, Trogilio wüt jumni tútchidih ñonitji biih yeó jáap Mileto tútchina jwí chúuh juibínap jī. ¹⁶ Pablo Pentecostés yeó jáapnadi h Jerusalén tútchina juibíhna, Asia baácndih maatápdih á jumihcap jī. Pániha, Éfeso tútchidih yoobópdih yap bejnit, Mileto tútchina jwí juibínap jī.

Pablo Éfeso tútchidih moón Jesúhwá maátadih á naáwát

¹⁷ Mileto tútchina jwí juibínachah, Pablo Éfeso tútchidih moón Jesúhwá maátadih á bid bojop jī. ¹⁸ Páant á bid bojnitji jwí pehna i juyáchah, Pablo queétdih nin pah á niij naáwáp jī: "Asia baácndih jumna, ded pah wá chájatjidih yeebjéh ñi jéihna caá. ¹⁹ Níjeéh jumna, dedé biih pah bóo niiját wihcan, jwí Maáh Jesúh táiñi doonádi h wá naáwáp jī. Yeéb Jesúsdi h chah ñi jéiyat pínah niijná,

wā jūi naawáp jī. ‘Yeéb chah wā jéihna caá’, wā niijcáp jī. Wā déewā weemdih í yéé chājachah yahna, Dios ā wēpatjīh wāpī naóh bohénap jī. ²⁰ Yeéb Jesúsdi h chah űi túi péeat pínah niijná, yeebdih Dios naawátdih wā naóh beedánap jī. Cáacwā í enechah, űi h muanáboobút yeebdih wā bohénap jī. ²¹ Judiowádih, judiowā nihcannitdihbut biíc yoobó Dios naawátdih wā wēp bohénap jī. ‘Ni yéé chājatdih cádahnit, jwī Maáh Jesúsdi h űi túi jenah joyoó’, wāpī niij naawáp jī. ²² Pánihna, buu Túini Espírítu ā watat pahjeh tih Jerusalén tátchina bejna caá wā chājap. Caanná juibínit, ded pah wā yapat pínahdih wā jéihcan caá. ²³ Obohjeéhtih, tátchi jumat pah Túini Espírítu weemdih nin pah ā niij jéihyanap be: ‘Jerusalén tátchiboó jumnit, meém yeejép ma yapibna caá. Meemdih nemat muáboó í nembipna caá’, ā niijíp be. ²⁴ Obohjeéhtih, túini dooná, Dios ā oyat doonádih jwī Maáh Jesús weemdih ā naawát tátup jī. Páant ā watatjidih wā teo péa jwuhbipna caá. Caandih wā teo péa beedánit, wā wunat pínahdih wā úmcan caá.*

²⁵ ‘Pánihna, űijeéh jumna, Jesús maáh ā jumatdih wāpī naawáp jī. Obohjeéhtih, chéneji jwī jwúub múic encat pínahdih wā jéihna caá. ²⁶⁻²⁷ Pánih jéihna, buu nin pah yeebdih wā naóhna caá: Nihat Dios naawátdih yeebdih wā túi naóh beedánap jī. Pánihna, űijeéh moón Dios naawátdih náhcannit í jumuchah, weémboodih peéh chājat ā wi hcan niit. ²⁸ Yeebjéh űi túi jenah joyoó. Jesús h wā Túini Espírítu yeebdih ā en daawát tátutritdih űi túi en dawaá. Ovejawádih en daonít í en dawát pah Jesús h wádihbut yeéb űi túi en dawaá. Dios wúuh wunna, áih meépjīh queétdih áihwā pínah át jīb chājip taga. ²⁹ Weém ninjīh wā bejat táttimah, jiowā ovejawádih í mawat pah, bita yeejépwáboó Jesús h wádih yééjanadh í juóhbipna caá. Pánihna, queét Jesús h wádih űi túi en dawaá. ³⁰ Táttimah, bita űijeéh jumnitboó ‘Jesús h wā jwī jumna caá’, niijná yahna, queétboodih í péeat pínah niijná, bita Jesús h wádih yeenit, bi h naawátdih í joyát tátubipna caá. ³¹ Pánihna, űi túi chāja chaáh! Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jānit, biíc peihcanni jópchi pohba, Dios naawátdih yeéb nihatdih, wā wēp bohénap jī. Caandih űi túi náhninaá.

³² ‘Buu jwuh bejna, ‘Paá, queétdih ma túi en dawaá’, Diosdih wā niij úubhna caá. Á oyatdih jenah joinit, űi túi jumbipna caá. Dios naawát wēpép caá. Pánihna, caandih yeó jáap jumat pah űi jepahachah, yeebdih ā teo wáacipna caá. Pánih jepahnit, Dios pehbhoó nihat ā űionit biíc dih ájeéh űi jumbipna caá. ³³ űijeéh jumna, űi h

dinerodih, űi h yéguéhdi hbut wī h pínah wāpī úubhcap jī. ³⁴ Obohjeéhtih, weemjéh teonit, wī h pínahdih wā jīb chājap jī. Pánihna, wā náahatdih, wājeéh jumnit í náahatdihbut wā tewat jībī h wāpī jīb chājap jī. Páant wā chājatjidih űi jéihna caá. ³⁵ Maatápdih űijeéh jumna, búdi wā tewechah, űi enep jī. Pánih ennitji moh yéejnitdih teo wáacat tátut niijná, yeebbút biíc yoobó űi chājaá. Jwī Maáh Jesús nin pah ā niijátjidih űi túi náhninaá: **‘Ded bi h dih teo wáacna, chah búdi ā wēibipna caá. Obohjeéhtih, áihdihjeh ubna, nump ā wēibipna caá’**, át niijíp wat jī’, Pablo Éfeso tátchidih moón Jesús h wā í maatadh ā niijíp jī.

³⁶ Páant niij péanit, Pablo queét biíc dih bódicha caj yoh űajnit, Diosdih í úubáp jī. ³⁷ Páant í úubh péanachah, queét nihat Pablodih oina, pin teonit, jānit, áih pao tíbdih í nomop jī. ³⁸ ‘Yeebdih chéneji wā encan niit’, ā niijíchah joinit, queét búdi í jīgahap jī. Pánihna, caán jélitna jwī dei bejehchah, jwijeéh queét nihat í pée dei bejep jī.

21

Pablo Jerusalén tátchina ā jwúub bejat

¹ Mileto tátchiman bejna, Jesús h wā maátá Éfeso tátchimanit jūnitjidih ‘Jwī bejna caá’, niijnit, johlitjīh bejni jāáj chóodih waadnit, Cos wát jumni quewaboó jwī chúuh juibínap jī. Pánih juibínitji daanimanit bóo yeó jáapdih Rodas wát jumni quewadh chúuh juibi, yap bejnit, Pátara wát jumni tátchidih jwī juibínap jī. ² Pátara tátchidih juibínitji Fenicia baácboó bejni pínah jāáj chóodih jwī bid juyép jī. Pánihna, caán chóodih waadnit, caanná jwī bejep jī. ³ Pánih bejna, Chipre wát jumni quewa wáyámant bóo huwámant ā jígohochah, en yap bejnit, Siria baác dih Tiro wát jumni tátchina jwī chúuh juibínap jī. Pánih chúuh juibínit, bií déedih í ub aabánachah, caanjīh jwī chāo jwuhap jī. ⁴ Páant í aabáát pónih, jwíitboó tátchi tacna bejnit, Jesús h wádih jwī jwááap jī. Pánih jwááhnit, biíc semana űjeéh jwī chāo jwúuhap jī. Pablo ded pah Jerusalén tátchiboó ā yapat pínahdih Túini Espírítu queétdih át jéihyanap tajī. Pánihna, ‘Jerusalénna ma bejca bojóó’, caandih í niijíp yah jī. ⁵ Obohjeéhtih, queétdih jepahcan, jwī bejat pínah yeó jáapdih tátchimanit jwī jwúub dei bejep jī, páant muntih. Nihat Jesús h wā, í weha mána yaadhjīh, í wehjīhbut jwíitdih búdi muj jwéejdih bóo jélit óon coahna í pej jum dei bejep jī. Pánihna, nihat óon jumapboó dei juibínit, bódicha caj yoh űajnit, Diosdih biíc dih jwī úubáp jī. ⁶ Pánih úubh péanit, ‘Jwī bejna caá’, niijnit, queétdih pin teo péanit,

* 20:24 2Ti 4.7

Ƶwĩ ƵǰóhniƵi Ƶǰǰá chóodihjeh mũntih Ƶwĩ Ƶwǰǰũb waadǰǰ jĩ. Ƶwĩ Ƶwǰǰũb waadǰǰchah en pǰanit, ƵesúhƵwǰǰ tih mũnǰǰá Ƶ Ƶwǰǰũb aab beƵep jĩ.

⁷ Pǰnihna, Tiro tǰtchĩmant bej, Tolemaida wǰt Ƶumni tǰtchina Ƶwĩ chǰũh Ƶuibĩnap jĩ. Caannǰ chǰũh Ƶuibĩnit, ƵesúhƵwǰǰdih Ƶwǰǰǰhni, mũj teo, biic yeó Ƶǰǰp Ƶjeéh Ƶwĩ chǰo Ƶwǰǰũh jĩ. ⁸ Cheibit caán tǰtchĩmant bej, Cesarea tǰtchina aáb Ƶuibĩnit, Felipe pebhboó Ƶwĩ Ƶuibĩnap jĩ. Caán Felipe Ƶesúh Ƶtǰini doonǰdih wǰp naóhni ǰ Ƶumǰp jĩ. Ƶerusalén tǰtchiboó Ƶesús ǰ naáwǰt tǰtntitdih teo wǰacnit pĩnah siete neonǰdih Ƶ ñio láa, Felipedihbut Ƶt ñiƵwip wut jĩ.* ⁹ ǰ weh yatǰ chémena mũc yeáadh, áa Ƶihcannit, Dios naáwǰtǰdih naóh yapanit Ƶt Ƶumǰp jĩ. ¹⁰ Ƶjeéh daocǰnni yeó Ƶǰǰp Ƶwĩ Ƶum Ƶwǰhũchah, Agaboboó Judea baácmant Ƶǰóhni ǰ dei Ƶuyǰp jĩ.* ¹¹ Pǰnihna, Ƶwĩ pebhna Ƶuinĩt, Pabloĩh Ƶuyǰáat tǰpdih Ƶbnit, caan tǰpƵh ǰih tǰihya ǰih Ƶtchadĩhbut ǰ mũc chéwep jĩ.

–Nin pah Tǰini Espĩritu ǰ niijnǰ caá: ‘Ƶerusalén tǰtchidih moón Ƶudiowǰ nin Ƶuyǰáat tǰp mũnahdih Ƶ chéobipna caá. Pǰnih chéonit, Ƶudio nihcannitdih caandih Ƶ wǰhĩpna caá’, ǰ niijnǰ caá, Agabo ǰ niijĩp jĩ.

¹² Pǰánt ǰ niijichah Ƶoinĩt, “Ƶerusalén tǰtchina ma bejca boǰoó”, Ƶwiit ni-hat Pablodih Ƶwĩ wǰp niijĩp yuh jĩ. ¹³ Obohjeéhtih, Pablobóo Ƶwiitdih nin pah ǰ niijĩp jĩ:

–ƵDépanih tigaá ñi Ƶǰi? Weemdih ñi Ƶǰgahaca boǰoó. Ƶesúh Ƶtǰini doonǰdih wǰ naáwǰt Ƶiib nemat mũuóboó Ƶ nemihna, Ƶ neme naáh. Weemdih Ƶ mawĩhnabut, Ƶ mawa naáh. Weémboó wǰ Ƶumcan caá, ǰ niijĩp jĩ.

¹⁴ Pǰánt Ƶwĩ naáwǰchah yuhna, Pablo ǰ jephachah ennit, Ƶwĩ cádahap jĩ.

–Dios ǰ náahatdihjeh ǰ chǰǰa naáh, Ƶwĩ ni-ijĩp jĩ.

¹⁵ Tǰttimah, Ƶwiĩh bií déedih Ƶwǰǰũb ámoh pǰanit, Ƶerusalén tǰtchina Ƶwĩ aab beƵep jĩ. ¹⁶ Bita Cesarea tǰtchidih moón ƵesúhƵwǰǰbut Ƶwiitdih pej Ƶum bejnit, Mnasón wǰt Ƶumni pebhna Ƶwiitdih Ƶ mũmah Ƶuibĩnap jĩ. Mnasón Chĩpre quewadih bóo jonjeh ƵesúhƵdih jephahni ǰt Ƶumǰp wut jĩ. Pǰnihna, ǰ pebh Ƶwĩ Ƶumǰp jĩ.

Pablo Santiagodih enedih ǰ bejat

¹⁷ Ƶerusalén tǰtchina Ƶwĩ Ƶuibĩnachah, ƵesúhƵwǰǰ wǰenit, Ƶwiitdih Ƶ Ƶwǰǰǰh mũj tewep jĩ. ¹⁸ Biĩh yeó Ƶǰǰp Santiago pebhna Pabloĩh enedih Ƶwĩ beƵep jĩ. Nihat ƵesúhƵwǰǰdih waóhniit ǰ pebh Ƶuibĩnit, Ƶt pǰǰap tajĩ. ¹⁹ Pǰnihna, Pablodih Ƶ mũj teo pǰanachah, Ƶudiowǰ nihcannitjeéh Ƶum láa, Dios caandih ded pah ǰ chǰajat tǰtutǰtjidih Pablo queétdih ǰ naóh beedǰnap jĩ. ²⁰ Pǰánt ǰ naáwǰchah

Ƶoinĩt, nihat biicdih Diosdih bádi Ƶ weƵep jĩ. Tǰttimah, Pablodih nin pah Ƶ niij naáwǰp jĩ:

–Ƶwĩ dée Pablo, ma joyoó. Dawǰ Ƶudiowǰboó Ƶesúsdih tǰi jephahnit, Moisés ǰ wutǰtjidih pǰántjeh nihat Ƶ jephahna caá. ²¹ Pǰnihna, bita nih yáanit, nin pah queétdih Ƶt niij naáwǰp wut be. ‘Pablo Ƶudiowǰdih bohéna, Moisés ǰ wutǰtjidih ǰt jephahat tǰutcap wut be. Ƶudiowǰdih Ƶ wehdih quehli nah yapat chóodih ǰt bóodat tǰutcap wut be. Ƶwĩ nuowǰǰi ded pah Ƶ chǰajatjidih ǰt chǰajat tǰutcap wut be’, Ƶt niijĩp wut be. ²² Queétd Ƶudiowǰ Ƶesúsdih jephahnit ninĩh ma Ƶuyǰt doonǰdih Ƶ joimĩ nacaá. ƵPǰnihna, queétd Ƶ Ƶijcat pĩnah niijnǰ, ded pah tigaá Ƶwĩ chǰǰbi? ²³ Nin pah ma chǰǰaá: Ƶwĩjeéh moón chémena mũic ƵesúhƵwǰǰ ‘Nin pah wǰ chǰǰbiƵna caá’, Diosdih Ƶt niijĩp wut jĩ. Obohjeéhtih, pǰánt niijnĩtĩ Ƶ péa Ƶjuhcan caá. ²⁴ Pǰnihna, queétdih numah bejnit, Moisés ǰ wutǰtjĩ pah ma chǰǰaá, ‘Queétd tǰinĩt caá buca’, Dios ǰ niiját pĩnah niijnǰ. Moisés ǰ wutǰtjĩ pah, Ƶ niiját péaat Ƶujat pĩnah niijnǰ, Ƶ wao bojat pĩnah Ƶiib meémboó ma Ƶiib chǰǰaá. Meém pǰánt ma chǰǰachah ennit, ‘Ƶwĩ Ƶoinĩ doonǰ yooobópdih ǰt nihcán tagaá’, Ƶwĩ déewǰ Ƶ niij Ƶéihbipna caá. Pǰánt niijnĩt, Moisés ǰ wutǰtjidih ma tǰi jephahatdih queétdjeh Ƶ Ƶéihbipna caá.* ²⁵ Obohjeéhtih, Ƶudiowǰ nihcannit ƵesúhƵwǰǰboodih Ƶ Ƶéihyat pĩnah niijnǰ, Ƶwiitjeh Ƶwĩ jenah joyǰtǰdih Ƶántjeh nin pah queétdih Ƶwĩ niij daác wahap jĩ: ‘Pǰpnidih wǰhniƵi jeémǰtǰdih ñi jeémƵca boǰoó. Meépdihbut ñi babhca boǰoó. Nuǰǰpǰwǰdih Ƶǰp teonit maonidih ñi jeémƵca boǰoó. Ñi áa nihcannitĩh ñi yej chǰǰa Ƶboǰoó’, queétdih Ƶwĩ niijĩp jĩ, Pablodih ƵesúhƵwǰǰ maáta Ƶ niijĩp jĩ.*

Dioĩh mũuú díitna Pablodih Ƶ tewat

²⁶ Pǰánt Ƶ niijichah Ƶoinĩt, Pablo cheibit queétd chémena mũic neonǰdih namah bejnit, “Queétd tǰinĩt caá”, Dios ǰ niiját pĩnah niijnǰ, Moisés ǰ wutǰtjidih Ƶ chǰǰap jĩ. Pǰnihna, Dioĩh mũnǰǰá waadnit, Ƶ péaat pĩnah yeó Ƶáapdih, Diosdih Ƶ wǰhat pĩnah yeó Ƶáapdihbut sacerdotewǰdih Ƶt naáwǰp wut jĩ.

²⁷ Moisés ǰ wutǰtjĩ pah siete yeó Ƶǰǰp Ƶ chǰajat pĩnahdih Ƶ péa Ƶúuwǰchah, biqũna Ƶudiowǰ Ásia baácmant caandih mũnǰǰn Ƶǰóhniit, Dioĩh mũuú díitna Pablodih Ƶt enep wut jĩ. Pǰnih ennit, Pablodih Ƶ iƵiat pĩnah niijnǰ, dawǰ cáacwǰdih Ƶt yee naáwǰp wut jĩ. Pǰánt Ƶ yee naáwǰchah, Pablodih iƵjnit, Ƶt tewep wut jĩ. ²⁸ “Yeéb Ƶwĩ déewǰá, Ƶwiitdih ñi teo wǰac Ƶúuwǰ. Nin nihat baácboó Ƶiib bohéna, Ƶwiit Ƶudiowǰdih, Moisés ǰ wutǰtjidih, nin Dioĩh mũndihbut nihat cáacwǰdih yejeƵp ǰpĩ bohéna caá. Ƶudiowǰ nihcannitdih buu Dioĩh

* 21:8 Hch 6.5; 8.5 * 21:10 Hch 11.28 * 21:24 Nm 6.2-21 * 21:25 Hch 15.29

mæddih namah waadnit, nindih ã yéjeana caá”, i niij ñaacáp jī.

29 Jātih Pablo judío nihcanni Tróximo wāt jumni, Éfeso tātchidih bóodih Jerusalén tātchidih ã namah jibichah, it enep wut jī. Páant ã namah jibichah enniti “Pablo judío nihcannidih Dioih muú díftna át namah waadáp tagaá”, it niij jenah joiij tagaá. Obohjeéhtih, páant i niij jenah joyát yoobópdih nihcap jī.*

30 Páant i niij ñaacáchah joinít, nihát caán tātchidih moón iijnit, ñáo waad béj, Pablodih teonit, Dioih muú díftmant it wái bac bejep wut jī. Páant i wái bac bejchahjeh, jécidih it ñuún nemep wut jī. 31 Pánih wái bac bejnit, caandih mao yohíhna, tabit i ñaacát dooná Romano soldadowá i maáhdih át juibínap wut jī. “¡Nihat Jerusalén tātchidih moón ñaac peét bejna caá i chājap!” it niijíp wut jī. 32 Caán doonáhdih joinítjeh, Pablodih pūnít pebhna áih soldadowáhdih ã namah ñáo juyúp jī. Pánihna, queét i juyáchah ennit, Pablodih i pái cádahap jī. 33 Queét pebhna joinít, soldadowá i maáh Pablodih nemat muúboó nemat túnt niijná, chéne itah tópnajih caandih ã chéwat túntap jī. Pánih chéonit, caandih pūnítndih nin pah ã niij úbhdh joyóp jī: “¿Déhe tiguaá nin? ¿Dedé tibeé ã chāj?” ã niijíp jī. 34 Biquína wáac joinít mácah juíh ñaac, bita mácah i juíh ñaacáp jī. Páant i ñaacáchah, soldadowá i maáh ded pah i niijátidih át beh joicáp wut jī. Pánihna, yoobópdih jéhihna, Pablodih íih muú díftna soldadowáhdih ã ub waad béjat túntap jī. 35 Íih muúná i ub púuh laab béjchah ennit, íjna, cáacwá caandih i teo bid ñuún péenap jī. Pánihna, cáacwá i jwúub déuc wáicat pínah niijná, páantjeh i beo púuh laab béjep jī. 36 Páant i bejchah, dawá queétdih ñuún péenit, “¡Caandih ñi mao yohoó! ¡Caandih ñi mao yohoó!” i niij ñaacáp jī.

“Yeejép wā chājcap be”, Pablo ã niiját

37 Pánihna, Pablodih íih muúná i ub waad béjchahjeh, Pablo soldadowá i maáhdih nin pah át niijíp wut jī:

—Weém meemdíh baini wā naáwíhna caá, Griego wéheatjīh át niijíp wut jī.

—¿Dépah meém Griego wéheatdih jéihni níit? 38 ¿Meém Egipto baácdih bóo jwí maátadih yohíhna, cáacwáhdih maonitdih muú wihcapboó cuatro milwá duó wáini nihcan níit? soldadowá i maáh Pablodih át niij úbhdh joyóp wut jī.

39—Caán nihcan caá. Weembút judío man tiguaá. Cilicia baácdih Tarso tātchidih bóo caá. Caán tātchi oboh jumni tātchi nihcan caá. Pánihna, queét cáacwáhdih weemdíh ma naáwát túntú, Pablo át niijíp wut jī.

40 Páant ã niijíchah joinít, Pablodih át naáwáp túntap wut jī. Pánihna, Pablo púuh laab béjat cáyahdih ñuhnit, i yayát pínah niijná, áih téhyajīh ã júntap jī. Páant ã júntachah, i ñaac yayáchah ennit, Pablo queétdih íih wéheatjīh ã naáwáp jī.

22

1 “Yeéb wā déewáa, yeéb behnitbut ñi joyoó. Ded pah wā chājatji yeebdih wā naáwát túnt caá”, Pablo ã niijíp jī.

2 Pablo íih wéheatjīh ã naáwáchah joinít, laihcanjeh i joi íuhap jī. Pánihna, Pablo nin pah queétdih ã niij naóh yoobánap jī:

3 “Weembút judío man tiguaá. Tarso tātchidih wāt cáac jumap jī. Obohjeéhtih, Cilicia baácdih bóo yuhna, nin Jerusalén tātchidih wā behep jī. Nihat Dios naáwátidih, Moisés ã wutatjidih, jwí nuowá i naáwátjidihbut Gamaliel weemdíh ã bohénap jī. Nihat Dios ã wutat pah, yeéb ñi chājat pahjeh mantih, weembút wāpí chājap jī.* 4 Pánihna, Jesúsdih jepahnitdih eníhcan, queétdih mao ñuún péena, queétdih búdi pohba wā moh yéjejanap jī. Queétdih ñuún teo chéonit, neoná, yaáhdhíbut nemat muúboó wāpí nemat túntap jī. Bitadihbut wāpí mao yohat túntap jī. 5 Pánihna, jwíh sacerdotewá i maáh, nihát bita jwí maátabut páant wā naáwát pah mantih queétdib bíic yoobó i naóhípná caá. Queét jī Damasco tātchidih jumnit judiowá i maátadih wā júntat pínah papélah núodih weemdíh i daác wúhup jī. Pánihna, caán núodih úbnit, caánboó jumnit Jesúsíhwáhdih chéonit, wā ub jwúub jwáwúchah, queétdih i péeh chājat pínah niijná, Damasco tātchina jwí bejep jī.*

Pablo ded pah ã túnt nuumátjidih ã naáwát (Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 “Damasco tātchina toáh juibínachah, yeó jáap tac yoób, báadhajeh wépép yeh iigát weemdíh ã yeh iig jáhanap jī. 7 Caandih en wáhi bejnit, baácbóo wā buugúp jī. Pánih buugnít, wéheatdih wā joyóchah, weemdíh nin pah ái niijíp jī: ‘¡Saulo, Saulo! ¿Dépanih tiguaá weemdíh ma mawíh ñuún péé?’ ã niijíp jī. 8 Páant ã niijíchah joinít, nin pah wā niij jepahap jī: ‘¿Maá, meém déhe tiguaá?’ wā niijíp jī. ‘**Weém Jesús Nazaret tātchidih bóo ma mawíh ñuún péeni caá**’, weemdíh ã niij jepahap jī. 9 Wā pej jumnit caán yeh iigátidihjeh íit enep wut jī. Obohjeéhtih, weemdíh ã wéheatboodih íit joicáp wut jī. 10 Pánihna, nin pah wā jwúub niij úbhdh joyóp jī: ‘¿Maá, ded pah wā chājatdih tiguaá ma náah?’ Jesúsdih wā niijíp jī. **‘Ma íhah íhuhú. Damasco tātchiboó ma waad béjeé. Caanjīh ma jumuchah,**

* 21:29 Hch 20.4 * 22:3 Hch 5.34-39 * 22:5 Hch 8.3; 26.9-11

ded pah ma chājat pínahdih meemdih naóhni ma pebhna ā juibíbipna caá', Jesús weemdih ā niijíp jī. ¹¹ Pánihna, caán wēpép yeh iigátidih enniñi wā jéih encah, wā pej jumnit weemdih téhiyamant wáinit, Damasco tātchina ī ub bejep jī.

¹² “Caanjīh biic newé Ananías wūt jumni āt jumap tajī. Caán Diosdih túi wēi uábhni, nihāt Moisés ā wutatjidih túi chājni, caanjīh moón judiowā caandih ī túi wēi enni tajī. ¹³ Pánihna, wā pebhna juí űhñnit, caán Ananías nin pah weemdih āi niijíp jī. ‘Wā dée Saulo, buu ma jwúub enbipna caá, páant muntih’, ā niijíp jī. Páant ā niijíchahjeh, jwúub ennit, caandih wā enep jī. ¹⁴ Nin pah Ananías weemdih ā jwúub niijíp jī: ‘Jwī űowā ī wēini Dios ded pah meemdih ā náah yacat pínahdih ma jéihyat pínah, Jesús táini yoobátidih ma enat pínah, caandih ma joyát pínahdihbut, meemdih āt űiwip taga. ¹⁵ Meemboó āih doonádih nihāt cāacwādih bohéna, ma enatjidih ma joyátjidihbut ma naóhbiipna caá. ¹⁶ Pánihna, ¿dedédih pái jwuh tiguaá ma chāj? ¡Ma űah űuhuú! Ma yéejatdih cádahnit, Jesúsdiuh jepahni jumna, ma daabáát túatú’, Ananías weemdih ā niijíp jī.

Pablo judiowā nihcannitdih ā bohéatjidih ā naáwát

¹⁷ “Túttimah, nin Jerusalén tūtchina jwúub joinit, Dioih muuná uábúidih wā bejep jī. Páant wā uábát pónih, jáana yuhna, oo jumat pah Jesúsdiuh wā enep jī. ¹⁸ Páant wā enechah, nin pah weemdih ā niijíp jī: ‘**Nin Jerusalén tútchidih moón wíih doonádih ma naáwáchah, ī joihcan niit. Páant ī joihcah, nin tútchimant wacanjeh ma bac bejeé'**, Jesús ā niijíp jī. ¹⁹ Páant ā niijíchah joinit yuhna, nin pah wā jwúub niijíp jepahap jī: ‘Maá, jātih weém wā déewa ī míc wáacat muunádih waadnit, mihwádih nemat muúboó nemihna, wā mawih űuún péeatdih nihāt queétjeh ī jéihna caá. ²⁰ Bitá Estebandih ī mawachah, wēi ennit, maonitih jih ī dawat chónadiah wā páñap jī. Páant wā chājatjidih jéihnit, weemdih yeejép ī chājcan niit’, Jesúsdiuh wā niijíp jī.* ²¹ ‘**Weemjéh tiguaá meemdih wā wahap, yuúp bóo baácnadih moón judiowā nihcannitdih wíih táini doonádih ma naáwát pínah niijná. Pánihna, buu weemdih jepahnit, ma bejeé'**, Jesús weemdih ā niijíp jī”, Pablo queét iijnitdih ā niijíp jī.

Pablo soldadowā ī maáhjīh ā míc wéheat

²² Páant ā niijíchah joinit, judiowā nihcannitdih ā naáwátjī peéh joihcan, nin pah ī niijíp űaacáp jī: “¡Caandih űi mao yohoó! ¡Caandih űi mao yohoó! ¡Nin baácbóo ā jumuchah, ā táican caá! ¡Caandih mao yohatjeh caá

naahap!” ī niijíp űaacáp jī. ²³ Nihat cāacwā búdi ī űaacáp jī. Pánih űaacnit, tubit ī iijatdih jéutna, biquína jih ī dawat chóodih ī too dug yohochah, bitaboó baácdih júinit, ī waáh yoh űahanap jī. ²⁴ Páant ī chājachah ennit, soldadowā ī maáh űih muú diitboó Pablodih ā ub waad béjat túutap jī. Caanná waad juibínit, Pablo yoobópdih ā naáwát pínah niijná, űuúep chóo tópnajīh caandih āt puñat túutap wut jī. Judio wéheatdih beh joicán, “¿Dedé peéh tiguaá cāacwā caandih ī jéih?” āt niijíp jéihhip wut jī. ²⁵ Ī maáh páant ā niijíchah joinit, ī puñat pínah jātih soldadowā Pablodih it chéo dodhodop wut jī. Obohjeéhtih, Pablo ā pebh űhñni nump jumni soldado maáhdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Weém Roma baácdih bóo wā jumuchah, ded pah wā yéej chājatdih jéihcan yuhna, ¿weemdih ma puñat túutmi niit? āt niijíp wut jī.

²⁶ Páant ā niijíchah joinit, caán nump jumni maáh ā maáh pebhna juibínit, nin pah caandih āt niijíp naáwáp wut jī:

—¡Maá, ma túi chājaá! Nin newé ‘Weém Roma baácdih bóo caá’, weemdih ā niijíp be, āt niijíp wut jī.

²⁷ Páant ā niijíchah joinit, ā maáhboó Pablo pebhna juibínit,

—Weemdih ma naáwá. ¿Meém yoobópdih Roma baácdih bóo niit? āt niijíp wut jī.

—Jéjuh, caanjīh bóo tiguaá weém, Pablo āt niijíp jepahap wut jī.

²⁸ —Weémboó Roma baácdih bóo jumihna, queét maátadih búdi dinero wā wúhup jī, soldado maáh Pablodih āt niijíp wut jī.

—Obohjeéhtih, weémboó jwíih cāac jumna, páant wáát jumap jī, Pablo āt niijíp wut jī.

²⁹ Páant ā niijíchah joinitjeh, Ī maáh, caandih puñihnit soldadowábut it doo jwúub űuhup wut jī. Pablo Roma baácdih bóo ā jumuchah yuhna, ā chéwat túatjī peéh búdi āt úmup wut jī.

Pablo judiowā ī maátadih ā wéheat

³⁰ Ded pah Pablodih judiowā tubit Ī jūihñatdih soldadowā Ī maáh yoobát páantjeh āt jéihhip wut jī. Pánihna, cheibit nihāt sacerdotewā Ī maátadih, judowā Ī maátadih yuh buca āt míc wáacat túutap wut jī. Pablodih ub júuwát túutnit, nihāt wáac joinit pebhna āt ub waad béjat túutap wut jī.

23

¹ Pablo queétdih jwáah en űhñnit, míc wáac joinitdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Wā déewaá, Dios ā enechah, weém wāpī túi chājap be, āt niijíp wut jī.

² Páant ā niijíchah joinit, sacerdotewā Ī maáh, Ananías wūt jumni, páant ā niiját peéh, Pablo pebh űhñnitdih āih jacdih āt

* 22:20 Hch 7.58

nem mawat t^uat^up wut jⁱ. ³ Páant ā chājchah, Pablo caandih nin pah āt niij jūihñap wut jⁱ:

—Meém ma laiha bojoó. Dios meemdíh ā peéh chābipna caá. Ninjⁱh ch^uudnit, ‘Meém Dios ā wutatdih yap yohni caá’, weemdíh niijná yahna, weemdíh páant mawat t^uat^una, meémboó bácah ā wutatdih chah yap yohni caá, āt niijⁱp wut jⁱ.*

⁴ Páant ā niijⁱchah, bita ā pebh ñahnit Pablodih nin pah āt niijⁱp wut jⁱ:

—¿Sacerdotewā ī maáh Dios ā ñionidih meém yeejép niij jūih niit ma chājap? It niijⁱp wut jⁱ.

⁵ —Wā déewāá, caán sacerdotewā ī maáh Dios ā ñioni ā jumatdih wā jéihcan beé. Jéihna, páant wāta niijcán tagaá. Dios naáwátⁱdih naóh yapanit nin pah āt niij daacáp tajⁱ: ‘Ñi maáhdih yeejép niij wéheca bojoó’, ī niij daacátjidih weembút jepahni caá, Pablo āt niijⁱp wut jⁱ.*

⁶ Queét míc wáac ch^uudnit biquína saduceowā, bita fariseowā ī jumatdih jéihnit, Pablo nin pah āt niij ñaacáp wut jⁱ:

—Wā déewāá, weém fariseo w^uáh jumna, weembút fariseojeh mun tigaá. Nihat wunnitji ī jw^uub boo pud j^uuwát pínahdih w^uái páina caá. Caandih wā bohéat jⁱih weemdíh nemat muéboó nemíhna, ī tewep be, āt niijⁱp wut jⁱ.*

⁷ Páant ā niijⁱchah joinit, queétjeh it míc jūih jwihip wut jⁱ. Saduceowā fariseowājⁱh biic yoobó it jenah joicáp wut jⁱ. ⁸ Saduceowā nin pah āt niijⁱna caá: “Wunnitji ī jw^uub boo pud j^uohcan niit. Ángelwā, wunnitⁱh caolihñabat ī wihcan caá”, āt niijⁱna caá. Obohjeéhtih, fariseowāboó mácah jenah joinit, “Wunnit ī jw^uub boo pud j^uohbipna caá. Ángelwā, wunnitⁱh caolihñabat ī jumna caá”, āt niijⁱna caá.* ⁹ Pánihna, queét míc wáacnit tabit jūihna, chah pohba it míc jūih ñaacáp wut jⁱ. Biquína Moisés ā wutatjidih bohénit fariseowā ñah ñahnit, nin pah wépép it niij ñaacáp wut jⁱ:

—‘Nin newé yeejép chājni nihcan caá’, jwiit jwⁱ niij jenah joiná caá. Biic wunnitⁱh caolih, biic ángel caandih ā naóh dée caá. Páant ā naáwáchah, jwiit nindih peéh chājnit, Diosdih jwⁱta yap yoh tagaá. Pánihna, jwⁱ peéh chājca boj jūih buca, āt niijⁱp wut jⁱ.

¹⁰ Chah yeejép pohba it míc jūihñap wut jⁱ. Páant ī míc jūihñachah ennit, soldadowā ī maáh úmna, nin pah āt niij jenah joyóp wut jⁱ: “Pablodih yeejép ī chājmi dée caá”, niij jenah joinit, ī míc wáac j^uyúpmant Pablodih ñih muéna soldadowādh āt ub waadát t^uat^up wut jⁱ.

¹¹ Caan chéijeh Jesús Pablo pebh jⁱgohnit, caandih nin pah āt niijⁱp wut jⁱ: **“Ma úmca bojoó. Wíh táini dooná Jerusalén tátchidih moondih ma naáwát pahjeh mantih Roma tátchidih moondihbut ma naáwáp”**, āt niijⁱp wut jⁱ.

Pablodih judíowā ī mao yohíhat

¹² Cheibitjeh, biquína judíowā míc bih wáac joinit, nin pah āt niij míc wéhenap wut jⁱ: “Jwiit Pablodih jwⁱ maocah, jwiitdih Dios ā mawa naáh. Pablodih jwⁱ mawat pínah jātih, jeémpan, jwⁱ babhca boj jūih”, it míc niijⁱp wut jⁱ. ¹³ Cuarenta judíowā chah pohba Pablodih mawíhñit páant niijnit wut jⁱ. ¹⁴ Páant niijnit, sacerdotewā ī maáta, bita ī maáta pebhna juibnit, queétdih nin pah āt niij naáwáp wut jⁱ:

—Nin pah jwⁱ niij míc wéhenap be: ‘Jwiit Pablodih jwⁱ maocah, Dios jwiitdih ā mawa naáh. Pablodih jwⁱ mawat pínah jātih, jeémpan, jwⁱ babhca boj jūih’, jwⁱ míc niijⁱp be. ¹⁵ Pánihna, jwiit judíowā nihat jwⁱ maáta ñi míc wáacpoó Pablo ā jw^uub j^uuwát pínah niijná, yeebjéh soldadowā ī maáhdih dooná ñi wahaá. Nin pah caandih ñi niijⁱ. ‘Pablodih jwⁱ jw^uub w^uáh joíhna caá, páant mantih’, ñi niijⁱ. Pánihna, jwiitboó míc bih pánit, ñi pebhna ā j^uyát pínah jātih, caandih jwⁱ maobipna caá, ī maátadih it niijⁱp wut jⁱ.

¹⁶ Obohjeéhtih, Pablo jwan w^uáh ded pah ī chājat pínah doonádh āt joyóp wut jⁱ. Pánih joinit, soldadowādh muéna waad juibnit, ā joyátjidih Pablodih āt naáwáp wut jⁱ. ¹⁷ Pánihna, Pablo biic nump jumni maáhdih bid bojnit, nin pah caandih āt niijⁱp wut jⁱ:

—Nin jāap behnidih ma maáh pebhna ma ub bejeé, ded pah ā joyátjidih caandih ā naáwát pínah niijná, āt niijⁱp wut jⁱ.

¹⁸ Pánihna, caán soldado ā maáh pebhna caandih āt numah bejep wut jⁱ. Numah juibnit, nin pah ā maáhdih āt niijⁱp wut jⁱ:

—Pablo nemat muéboó jumni nin jāap behnidih ma pebhna weemdíh ā numah j^uuwát t^uat^up be, ded pah ā joyátjidih meemdíh ā naáwát pínah niijná, āt niijⁱp wut jⁱ.

¹⁹ Pánihna, ā maáh bita wihcapboó caán joinitjidih téhiyamant teo wái bejnit, nin pah āt niij w^uáh joyóp wut jⁱ:

—¿Dedédh tigaá weemdíh ma naáwíh? āt niijⁱp wut jⁱ.

²⁰ —Judíowā ī maáta cheibit meemdíh Pablodih ī pebhna ī wah bojat t^uat^ubipna caá, caandih jw^uub w^uáh joí enat t^uat niijná. ²¹ Obohjeéhtih, bita caandih mawíhna, ī míc bih páibipna caá. ‘Pablodih jwⁱ mawat pínah jātih, jeémpan, jwⁱ babhca boj jūih’, it míc niijⁱp wut be. Páant niijnitji ma jepahat

* 23:3 Mt 23.27 * 23:5 Ex 22.28 * 23:6 Hch 26.5; Fil 3.5 * 23:8 Mt 22.23; Mr 12.18; Lc 20.27

pínahdih buu páina caá í chājap. Pánihna, í wábatdih ma jepahca bojoó, Pablo jwan wáuh soldadowā í maáhdih át niijíp wut jī.

²² —Weemdh ma naáwátjidih bitadih ma naóhca bojoó, soldadowā í maáh át niijíp wut jī. Páant niij péanit, caán jáap behnidih át jwáub bejat túatup wut jī.

Maáh Félix pebhna Pablodih í wahat

²³⁻²⁴ Pablo jwan wáuh ā jwáub bejat túttimah, soldadowā í maáh chénewā ā nump jumnit maátadih ā pebhna át bid bojop wut jī. Páant ā bid bojnit í juibínachah, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jī: “Doscientos soldadowā yáac chūi bejnit pínahdih míc wáacnit, ñi ámohat tútú. Bitá setenta soldadowā caballowājih bejnit pínah, bita docientos soldadowā ítah tōopdih ubnit pínahdihbut míc wáacnit, ñi ámohat tútú. Pabloh caballowā pínahdihbut ñi ámoh wáhuá. Míc ámoh péanit, buu chei las nueve, páú Cesarea tútchi, Maáh Félix pebhna Pablodih ñi túi ub bejeé”, át niijíp wut jī.

²⁵ Pánihna, caán maáh nin pah Maáh Félixdih át niij daacáp wut jī:

²⁶ “Weém, Claudio Lisias meém wā maáh Félixdih wā daác wahna caá. ¿Ma túi jum níit? ²⁷ Nin tútchidih moón judíowā nin newé Pablo wát jumnidih íjnit, caandih maona í chājap be. Páant caandih í mao yohat déedih, í pebhna wíh soldadowājih enedih wā bejep be. Caánboó Roma baácdih bóo ā jumachah jéhnit, caandih í maocat pínah niijná, jwí dúac wáyap be. ²⁸ Páant í mawíhichah ennit, ded pah í jūih ñaacátdih jéihna, í maáta í míc wáacpábo caandih wā numah bejep be. ²⁹ Caánboó jwí jumachah, queét judíowā í watatdihjeh í jūihñap be. Obohjeéhtih, dedé ā yéej chājatji jīb wunat pínah, nemat muúboó nemat pínahbut caandih ā wihcan beé.

³⁰ Bitá míc bih pánit mawíhat doonádh jointi, waícanjeh ma pebhna caandih wā wahap be. Pánihna, caandih naóh yacnitdih ma pebhna wā bejat tútubipna caá, meémboodih í naóh yacat pínah niijná”, soldadowā í maáh Maáh Félixdih át niij daacáp wut jī.

³¹ Queét soldadowā í maáh ā watatdih jointi, chei Pablodih numah bejna, páú Antípatris tútchina ít juibínap wut jī.

³² Cheibit queét jítchajih bejnit soldadowā Jerusalén tútchina ít jwáub bejep wut jī. Obohjeéhtih, bita caballowājih bejnitboó Pablodih ít numah bejep wut jī. ³³ Pánih bejna, Cesarea tútchina juibí, Maáh Félix pebhna waád juibínit, í maáh ā daácniji papélah núodih wáhnit, Pablodihbut caandih ít wáhp wut jī. ³⁴ Pánihna, caán núodih en péanit, Félix Pablo ded baácdih

bóo ā jumatdih át wábh joyóp wut jī. Cilicia baácdih bóo ā jumatdih jéihna, nin pah Pablodih át niijíp wut jī:

³⁵ —Meemdh naóh yacnit í juyáchah, queétdih wā joibipna caá, át niijíp wut jī. Páant niijnit, caandih í wapát pínah niijná, Maáh Herodesjūih muuná Félix soldadowādh át ub bejat túatup wut jī.

24

Pablo Maáh Félixdih “Wā yéej chājcan beé”, ā niiját

¹ Bíjcjñ bóo téihya yeó jáap túttimah, sacerdotewā í maáh Ananías, bita judíowā maáta bícdih Cesarea tútchina í ñuon déi juibínap wut jī. Roma baácdih moón í maáta í watatdih jéihni Tértulo wát jumnitbat íjeéh át juibínap wut jī. Tértulo judíowā í naóh yacatdih naóh yapani pínah wut jī. Pánihna, Pablodih í peéh chājat pínah niijná, Maáh Félix pebhna ít waad juibínap wut jī. ² Páant í waád juibíat túttimah, soldadowā Pablodih caanná í ub waád juibínachah, Tértulo boó judíowā í naóh yacatdih nin pah át niij naóh yapanap wut jī:

—Meém túini maáh caá. Jwí maáh ma jumachah, dedé tac buugát wihcan, jwí túi jumna caá. Túi jéihni jumna, nihát jwíh baácdih moonádh ma túi teo wáacna caá. ³ Pánihna, nihát jwíh tútchidih moón meemdh búdi jwí wéina caá. ⁴ Meém jīgah enni ma jumatdih jéihna, meemdh maátápdih tac buugáat túat páant jwí ni-ijcán caá. Ma jéihyat pínah niijná, bainíjeh meemdh jwí wéihna caá. ⁵ Nin cáacwádh tubit ā tac buugána caá. Nihát baácbóo ded pah bohénit, judíowádh í míc eníhcat chájna caá ā chājap. Jesús Nazaret tútchidih bóodih péenitdh waóhni caá. ⁶ Dioih muuná judíowā nihcannitdh numah waadnit, caán muudih ā yéjanap be. Páant ā chājachah ennit, caandih teona, jwí nuowā í watatdih ā yap yohatji jīb jwí peéh chājihip yuh be. ⁷ Obohjeéhtih, maáh Lisias áih soldadowádh numah jéohnit, caandih jwíitdh í dúac wáyap be. ⁸ Pánih dúac wáiniji ma pebhna jwíitdh ā naóh yacat túatup be. Pablodih wábh joí enna, nihát jwí naóh yacat yooópdih ā jumatdih meém ma jéhbipna caá, Tértulo Félixdih át niijíp wut yuh jī.

⁹ Ájeéh juibínit judíowábut Pablodih bíc yooó Félixdih ít yee naóh yacap wut jī. ¹⁰ Páant í naóh yacat túttimah, Félixboó Pablo ā naáwát pínah niijná, caandih át jút jāhanap wut jī. Páant ā jút jāhanachah ennit, Pablo nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Dawá jópchina jwíh baácdih moón jwí naóh yacatdih mapí túi joiná caá. Páant ma jumatdih jéihna, ma túi jéihyat pínah niijná, wéinit, meemdh yooópdih wā naóhbipna caá. ¹¹ Doce yeó jáap jātíjeh

Jerusalén tátchina Diosdih weñedih wá juibínap be. Bitadilh uábh joiná, ma jéihbipna caá. ¹² Bíhndih wápi júihcap be. Dioíh muúdh míc wáacnitdih wá míc júihñat tútcap be. Judiówá í míc wáacat muú dítna, tátchiboobát wá míc júihñat tútcap be. ¹³ Páant í naóh yacachah yuhna, bitadilh uábh joí enna, í yee naóh yacatdih meém ma jéihbipna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, buú meemdh yooópdih wá naóhna caá. Dios jwí nuowáji í weínidih weembát wápi wéina caá. Pánihna, Jesúsdih jepahna, weém Diosdih wá weñechah, ‘Mácah á bohéna caá’, queét ípi níijná caá. Obohjeéhtih, wá bohéat mácah nihcan caá. Nihat Moisés á wutatjidih jepahnit, nihat Dios naawátidih naóh yapanit í daacátjidihbut wápi jepahna caá. ¹⁵ Dios nihat wunnitdih á jwúub booaat pínah yeó jáapdih wápi páina caá. Túinitdih, yeejépwádhbut bíic yooobó á jwúub boobipna caá. Páant á booaat pínahdih nihat judiówábut bíic yooobó ípi páina caá. ¹⁶ Pánih páina, túnijeh wápi chájna caá, ‘Caán túini caá’, Dios weemdh á níjját pínah, cáacwábut bíic yooobó í níjját pínah níijná.

¹⁷ “Dawá jópchina bíih baácna jibniji wá déewá jlgah náah jumnitdih dinerodih wáhat túat níijná, Diosdihbut wéi wáhat túat níijná, Jerusalén tátchina wá jwúub juibínap be, páant muntih. ¹⁸ Pánihna, Diosdih wá wáhat pínah játi, ‘Caán túini caá’, Dios á níj enat pínah níijná, ded pah Moisés á wutatjidih wá chájp be. Páant wá chájat túttimah, Dioíh muú dítna jumna, caandih wá wáhuchah, bita judiówá Asia baacdih moón weemdh ít enep tabe. Páant í enechah, wájeéh míc wáacnit wihcan, míc jéihñatbut á wihcap be. ¹⁹ Pánihna, weém yeejép wá chájatdih enna nihna, queét Asia baacdih moónboó ma pebhna naóh yacadih í jwúwá naáh.* ²⁰ Jwí maáta wáac júnit, weemdh í uábh joí enechah, ded pah wá yéj chájatjidih enna nihna, queétjeh naawádhí jwúwá naáh. ²¹ Nin pahjeh í níjmi nacaá: ‘Pablo jwí míc wáacpaboó jumnit, nin pah á níj ñaacáp jí: “Wunnitjidih Diosboó á jwúub booaatdih jwípi pánatdih wá bohéatjí jíb nemat muúboó weemdh í nemat tútup jí”, á níj ñaacáp jí”, queét í níjmi nacaá”, Pablo Félixdih át níjjíp wut jí.*

²² Páant á níjjáchah joinit, Félix, Jesúsdih doonádh jéihnit, í naawátidih át cádahat tútup wut jí. Pánih cádahat tútunit, Pabloboódh nin pah át níjjíp wut jí:

—Maáh Lisias í juyúchah, dedé peéh chájat pínah á jumuchah, meemdh wá naóhbipna caá, át níjjíp wut jí.

²³ Páant níj péanit, Pablodih ub júóhni soldadowá í maáhdih nin pah át níjjíp wut jí:

“Maátaíh muúná jwúub ub bejna, míc soldadowá caandih í túi wapa naáh. Obohjeéhtih, á náahat pah á chája naáh. Det á chéenwábut caandih teo wáacadih í juyú naáh”, át níjjíp wut jí.

²⁴ Daocánni yeó jáap túttimah, Félix ájeéh bóli Drusilajih í míc wáacat tólihna át juibínap wut jí. Drusila judío wili wut jí. Pánih juibínit, Jesúsdi doonádh jóihna, Pablodih át bid bojop wut jí. ²⁵ Páant á bid bojochah, Pablo queétdih nin pah át níj naóh bohénap wut jí: “Bitadilh túi chájat caá náahap. Yéj chájat jenah joyátdih yap yohat caá náahap. Cáacwá yeejép í chájatjidih Dios búdí á peéh chájbipna caá”, queétdih át níjjíp wut jí.

Páant á níj naawáchah, joí wáhi bejnit, —Páant bóojeh tígáá. Ma bejeé. Bíih yeó jáap meemdh wá jwúub bidbipna caá, páant muntih, Félix caandih át níjjíp wut jí.

²⁶ Pablo á míc jíb cháj bacat pínah dinerodihbut Félix át bidip wut jí. Pánih bidnit, dawá láa Pablodih míc wéheat túat níijná, Félix á pebhna át júawát tútup wut jí. ²⁷ Obohjeéhtih, chéne jópchi túttimah, Félix maáh jumni át bacap wut jí. Pánihna, judiówádh weñáihna, Félix Pablodih nemat muúboojéh át cádahap wut jí. Porcio Festo wát jumni át jwúub túat nuém maáh waadáp wut jí.

25

Pablo Maáh Festodih á naawát

¹ Caán baácna Maáh Festo juibíniji bíic peihcanni yeó jáap túttimah, Cesarea tátchimant Jerusalén tátchina át aab béjep wut jí. ² Caanná á aab juibínachah, queét sacerdotewá í maáta, bita judiówá í maáta bíicdi á pebhna bejnit, Pablodih yeejép í jwúub naóh yacap wut jí. ³ Caan pebhna í bejat pínah játi queétdjeh nin pah ít míc níjjíp wut jí: “¿Pablodih mawat pínah níijná, cáacwádh míc bih pánit, mawat túat jíh?” ít míc níjjíp wut jí. Páant níj jenah joinit, nin pah Maáh Festodih ít níjjíp wut yah jí:

—Nin Jerusalén tátchiboó Pablodih ma wah aabá bojoo, ít níjjíp wut jí.

⁴ Obohjeéhtih, Festo nin pah queétdih át níj jepahap wut jí:

—Pablo páantjeh Cesarea tátchidih nemat muúboó á jumna caá. Búetéh caánboó wá jwúub dei bejbipna caá, páant muntih.

⁵ Pánihna, Cesarea tátchina ní maáta weemdh í pej jum dei bej jwúuh naáh, Pablo á yéj chájachah nihna, caandih í naóh yacat túat níijná, át níjjíp wut jí.

⁶ Ocho yeó jáap túttimah, Maáh Festo Cesarea tátchina át jwúub dei bejep wut jí. Á jwúub dei juibíni daanimant, í naóh yacachah joyát túat níijná, peéh chájnit í

* 24:19 Hch 21.17-28

* 24:21 Hch 23.6

naawápboó át waad juibí cháudap wut jī. Caánboó cháudnit, Pablodih át bid bojop wut jī. ⁷ Pablo ā pebhna ā juibínachah, Festojeéh Jerusalén tátchimat dei juibínit judiowā caán tãahmant it ñuh péuda bojop wut jī. Pánih ñuhnit, dawá yeejép dooná it naawáp wut jī. Obohjeéhtih, páant ī naawáchah yuhna, ī yee naawátidih Festo át jéihcap wut jī. ⁸ Páant ī naawáchah joinít, Pablo nin pah át niij naóh yoobánap wut jī:

—Jwiít judiowā jwí wutatdih, Dioih muudih, Roma tátchidih moón ī maáhdihbut yeejép wā chájcay be, át niijíp wut jī.

⁹ Obohjeéhtih, Festo judiowádh weñáihna, nin pah Pablodih áti niijíp wut yuh jī:

—Jerusalén tátchina ma jwúub aab béjihcan niit? Caanná juibínit, míih doonádh jéiháihna, weemjéh tígá wā jwúub joibíp. Yeejép ma chájachah nihna, ma yeejat peéh wā naóhbipna caá, át niijíp wut jī.

¹⁰ Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, Pablo nin pah át niij jepahap wut jī:

—Maáh César ā wēpat ninjih meém ma bíbohna caá. Pánih bíbohna, ninboó wā jumuchah, dedé wā chájatjí peéh, ma jéih naóhna caá. Judiowádh dedé wā yeej chájcattidih ma túi jéihna caá. ¹¹ Pánihna, yeej chájna nihna, wā yeej chájat jib weemdh ī mao yohatdih wā úumcan caá. Obohjeéhtih, ī naóh yacat yoobópdih nihcah, weemdh queétdih páantjeh ma wáuhcah, ā táican niit. Pánihna, Roma tátchi jwí chah maáh César pebhna weemdh ma wahaá, Pablo Festodih át niijíp wut jī.

¹² Páant ā niijíchah joinít, Festo caandih teo wáacnitdih míic wéhe péanit,

—Caán láa bácah, César pebhna meemdh wā wahbipna caá, át niijíp wut jī.

Pablo ā chájatjidih Festoboó Maáh Agripadih ā naawát

¹³ Daocánni yeó jáap túttimah, maáh Agripa ā jwan Berenicejīh Festo jáap maáh ā waadácah, Cesarea tátchina caandih muj tewedih it dei juibínap wut jī. ¹⁴ Pánih dei juibínitji maátápdih it jum jwuhap wut jī. Biíc yeó jáap Pabloih doonádh Agripadih Festo nin pah át niij naawáp wut jī:

—Félix nemat muúboó ā cádahni, Pablo wut jumni, ā jumna caá. ¹⁵ Jerusalén tátchiboó wā juibínachah, sacerdotewā ī maáta, bita judiowā ī maátabat caandih wé peéh chájatdih náahna, wā pebhna yeejép dooná naawádh ī juyáp jī. ¹⁶ Obohjeéhtih weém nin pah queétdih wā niijíp jī: ‘Jwiít Roma baácdih moón ī maáta nin pah jwípí chájna caá: Det naóh yacnitdih jwípí jwíh naawát túutna caá. Páant ī naóh yacatdih joinít, ī naóh yacniboodih jwuh jwí jwúub naawát túutna caá. Jwiít Romanowā páant jwí chácah, caandih naóh yacnitdih jwípí wáhcana caá’, queétdih wā niijíp jī.

¹⁷ Pánihna, nin Cesarea tátchina wájeéh ī juyát túttimah daanimant bóo yeó jáapjeh peéh chájat naawát muúboó cháudnit, ī naóh yacnidih wā bid bojop jī. ¹⁸ ‘Queét judiowā bádi ā yeej chájatjidih ī naóh yacni dée caá’, wā niij jehah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih queét naóh yaquihnitji báca dedé ā yeej chájatjidih ī jéih naóhcap jī. ¹⁹ ‘Jwíh Dios ā wutatjidih biáboó caá ā bohénap’, niijnit, ī íjip jī. Biíc newé, Jesús wut jumni, wanniji yuhna, ā jwúub boo pad juúwátjidih Pablo ā bohéatjidihbut ī íjip jī. ²⁰ Weémboó ni-hat ī naawátjidih wā beh joicáp jī. Pánih beh joicán, ‘Jerusalén tátchiboó ma aab béjihcan niit? Míih doonádh caanná wā joíhna caá, páant muntih’, Pablodih wā ni-ijíp jī. ²¹ Obohjeéhtih, ‘Maáh César pebhna weemdh ma wahaá, wíh doonádh caánboó ā joyát pínah niijná’, weemdh ā niijíp jī. Páant ā niijíchah joinít, jwí maáh pebhna wahat túut niijná, caandih nemat muúboó soldadowádh wā pánat túutap jī, Festo Agripadih át niijíp wut jī.

²² Páant ā niijíchah joinít, Agripa Festodih nin pah át niijíp wut jī:

—Á naawátidih weembát wā joíhna caá, át niijíp wut jī.

—Cheibit caandih ma joibípna caá, Festo Agripadih át niijíp wut jī.

²³ Pánihna, cheibit Agripa Berenicejīh bádi míic wáacat tóihna juibínit, it waad béjep wut jī. Páant ī waad béjehcah, nihat cáacwá queétdih ennit, bádi it weñep wut jī. Ni-hat soldadowā ī maáta, nihat caán tátchidih moón maátabat caán muúná íjeéh it waad béjep wut jī. Túttimah, Festo Pablodih át ub juúwát túutap wut jī. ²⁴ Pánihna, Pablo ā waad juibíát túttimah, Festo queét míic wáacnitdih nin pah át niij naawáp wut jī:

—Maá Agripa, nihat yeéb jwíjeéh jumnitbut nin newédih ñi enna caá. Jerusalénboó wā jumuchah, ninboó wā jumuchahbut, nihat judiowā weemdh nindih bádi ī naóh yacap jī. Tubit ñaácnit, ‘Caandih ma mao yohoó’, chah pohba ī niijíp jī. ²⁵ Obohjeéhtih, weémboó ded pah ā yeej chájatjidih wā jéihcap jī. Á yeej chájatjí jib mao yohat ā wíhcap jī. Pánihna, caanjéh tibeé jwí maáh César dih naawát túut niijná, ā pehbboó ā bejat pínahdih ā wúbup jī. ²⁶ Obohjeéhtih, jwí maáh César dih ded pah wā naóh daacát déedih wā jéihcana caá. Pánih jéihcana, yeéb nihat, Agripa biícidih ñi pebhna caandih wā juúwát túutap be. Pánihna, caandih joinít jwí míic wéheát túttimah, ded pah caandih wā naóh daacát pínahdih wā jéihbipna caá. ²⁷ Ded pah ā yeej chájatjidih naóhcah, nemat muúboó jumnidih César pebhna wā jéih wahcana caá, Festo queétdih át niijíp wut jī.

26

Ded pah ā chājatjidih Pablo Maáh Agri-padh ā naáwát

¹Táttimah, Maáh Agripa Pablodih nin pah āt niijíp wut jī:

—Buu míh doonádih jwiít dih ma naáwá, āt niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, Pablo maátadh uuábhna, áih téihyajīh āt júut űahanap wut jī. Pánih júut űahanit, áih doonádih āt naóh jwíhip wut jī. ²“Maá Agripa, wá déewá ĩ maáta yeejép weemdíh ĩ naóh yacatjidih wá naóh yoobáát pínahdih buu meém ma joyát pínahdih wá wéina caá. ³Nihat jwiít judiówá ded pah jwí chājatjidih, ded pah jwí bohéatdihbut meemjéh ma táí jéihna caá. Pánihna, nihat wá naáwát pínahdih ma táí joyoó”, Pablo āt niijíp wut jī.

Pablo Jesús dih ā jepahat pínah jātih ded pah ā jum jwahatjidih ā naáwát

⁴“Nihat judiówá wíh baácboó ĩ cātīh wébít jum jwahna, ded pah wá jumatjidih ĩ jéihna caá. Táttimah, Jerusalénboó ded pah wá jumatjidihbut ĩ táí jéihna caá. ⁵Maatápdih fariseowájeéh wá jumap jī. Jwiít fariseowá Moisés ā wutatjidih chā jepahnit jwí jumna caá. Pánihna, queét judiówá naáwíhna, ‘Yoobópdih caá ā niiját’, ĩta jéih niij tágaá. ⁶Dios jwí nuowádih ‘Nihat cáacwá ĩ boo pud jáóh bípna caá’, ā niijátjidih wá páñat jīb, buu ĩ naóh yacni ninboó wá űuhna caá. ⁷Nihat jwiít doce judiówá poómpbat ā naáwát dih jointiji jwí páina caá. Yeó jáap, cheibut Dios dih jwípí táí wéi wáhna caá. Pánihna, Maá Agripa, jwí maátaboó caandih wá páñat jīb weemdíh ĩ naóh yacap jī. ⁸¿Dépanihna ‘Dios wunnitdih ā jéih jwáub boocan niit’, űi niij jenah joí?

⁹“Jon jātih ‘Jesús Nazaret tátchidih bóodih jepahnitdih weemdíh cádahat tútat caá náahap’, wá niij jenah joyóp jī. ¹⁰Páant niij jenah joinít, Jerusalén tátchidih moón dawá Jesús dih jepahnitdih teonit, sacerdotewá ĩ maáta ĩ wutatdih joinít, nemat muáboó wá nemat tútup jī. Pánihna, queétdih ĩ mao yohíhichah, weembát biíc yoobó wá mao yohat tútup jī. ¹¹Maatápdih jwiít judiówá jwí míc wáacat muúdh Jesúsíh wá ĩ míc wáacachah, waadnít, queétdih wá jīgah náah chājap jī. Jesús dih ĩ jepahatdih wá cádah tútup yah jī. Pánihna, búdí íjina, biíh baácna jwéi peétnit Jesúsíh wádih űuunnít, wá moh yééjanap jī”, Pablo āt niijíp wut jī.*

Jesús caandih ded pah ā niijátjidih Pablo ā naáwát

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹²“Pánih Jesúsíh wádih űuunná, sacerdotewá ĩ maáta ĩ wēpatjīh ĩ wutatji pah chājat

túut niijná, biíc yeó jáap Damasco tátchina wá bejeph jī. ¹³Yeó jáap tac yoób namáboó jwí bejechah, yeó ā yeh iigát chah jeámant yeh iig jéenanachah, jwí enep jī. Weemdíh, wájeéh bejnitdihbut ā táí yeh iig yóh jwejep jī. ¹⁴Páant ā yeh iiguichah, en wáhi bejnit, jwiít nihat baácboó jwí buug űájap jī. Pánih buug űájnit, wéheatdih wá joyóp jī. Jwíh wéheatjīh nin pah weemdíh āi niijíp jī: **‘Saulo, Saulo, ¿Dépanihna íjnit, wíh wádih mawíh űuún péé tigaá ma chāj? Wíh wádih pánih chājna, weemdíh caá páant ma chājap. Pánih chājna, meemjéh míc yééjana caá ma chājap. Nuápdih ĩi chéwechah, íjnit, míc tápána, ā míc yééjaat dée pah meembát ma míc yééjana caá’,** ā niijíp jī. ¹⁵‘¿Maá, meém déhe tigaá?’ wá niijíp jī. **‘Weém Jesús jeh tigaá, ma űuún mawíh péeni.** ¹⁶**Buu ma űah űuhá. Weemdíh teo wáhni ma jumát pínah niijná, meemdíh wá jígohna caá. Ma enatjidih bitadh ma naáwát pínah niijná, meemdíh wá űiona caá. Ded pah wá jumát dih meemdíh wá jwáub jéihyaat pínahdihbut ma naóh bípna caá. ¹⁷Buu meemdíh jígohnit, judiówádih, judiówá nihcannitdihbut wíh doonádih ma naáwát pínah niijná, meemdíh wá wahna caá. Pánih wahnit, ĩ jéih yéej chājcat pínah niijná, meemdíh wá táí wapbípna caá. ¹⁸Judiówá nihcannitdih ma naáwáchah, queét dupáat paníhipboó jumnitji ĩ yéej chājatdih cádahnit tút nuumná, baabat paníhipboó ĩ bejípna caá. Pánihna, Satanás ā maáh jumapmant queétdih ub bacanit, Dios ā maáh jumapboó wá waadábipna caá. Pánih chājnit, weemdíh jepahnitdih ĩ yéejatdih wá yohochah, queét Dios ā űionitjééh ĩ jumbípna caá’,** Jesús weemdíh ā niijíp jī”, Pablo āt niij naáwáp wut jī.

Pablo Jesús dih ā jepahatjidih ā naáwát

¹⁹“Páant Jesús ā naáwáchah joinít, caandih wá yap yohcan jī. ²⁰Pánihna, Damasco tátchidih moondíh wá jwíh naáwáp jī. Táttimah, Jerusalén tátchidih moondíh, Judea baác dih moondíh, judiówá nihcannitdihbut naóh nit, ‘Ni yéejatdih cádahnit, Dios dih bidnit, ā náahat pahjeh űi chājaá. Pánih chājnit, “Yoobópdih Dios dih jepah tigaá ĩ chājap”, bita ĩ niijbípna caá’, wápi niijíp jī. ²¹Páant wá niij bohéatji peéh nit judiówá Dioih muú dítna weemdíh teonit, ĩ mao yohíhip yah jī. ²²Obohjeéhtih, jon, buubut Dios weemdíh ā teo wáacap be. Páant ā teo wáacachah, weém ninjīh űuhnit, nihat maátadh, oboh jumnitdihbut yoobópdih wá naóhna caá. Moisés ā wutatjidih, Dios naáwát dih naóh yapanit ĩ daacátjidihbut wápi bohéna caá. ²³Nin pah ĩt niij daacáp

* 26:5 Hch 23.6; Fil 3.5 * 26:11 Hch 8.3; 22.4-5 * 26:20 Hch 9.20,28-29

tajj: ‘Cristo Dios ã wahni pínah yeejép yapnit, ã wunbipna caá. Pánih wunniji, ã waóh boo pud jãóhbiþna caá. Pánih jwúub boo pud jãóhniþ, yeh iigni panihni nihát judiowã, judiowã nihcannitbat ï yéejat peéh iiguipna ï bejat déedih túi ubni pínah ã jumbipna caá, ït niij daacáp tajj.* Páant ï niij daacátji pah weembút biic yoobó wãþi bohénap jï”, Pablo át niijíp wut jï.

Pablo Agripadih Diosdih ã jepahat tútat

²⁴ Páant Pablo ã naáwáchahjeh, Festo nin pah át niij ñaacáp wut jï:

—ïPablo, meém náhni joyát buud béjni caál Maatáþdih ma bohéátji jib, náhni joicánni caá buca, át niij ñaacáp wut jï.

²⁵ —Nihcan caá, Maá Festo. Náhni joicánni nihcan caá weém. Yee wéheni nihcan caá. Yoobóþdih tigaá wã naáwáp. ²⁶ Nin Maáh Agripa nihát wã naáwátðih ã beh joiná caá. Pánihna, úmcanjeh caandih wã naóhna caá. Nihát wã chájat bih naáwát nihcan beé. Nihát ded pah wã chájatji doonáðih Agripaboó átát joiji tagaá, át niijíp wut jï.

²⁷ Páant niij péanit, Agripadih jwah nin pah át jwúub niijíp wut jï:

—Maá Agripa, meémoó Dios naáwátðih naóh yapanit jon játih ï daacátjidih ‘Yoobóþdih tigaá’, ¿ma niij jenah joí niit? Páant ma jenah joyátðih wã jéihna caá, át niijíp wut jï.

²⁸ —¿Ma naáwátjïh waícanjeh weemðih Jesúsðih ma jepahat tútíh niit? Agripa Pablodih át niij jepahap wut jï.

²⁹ —Waícanjeh ma jepahachah, túttimah ma jepahat doonáðihbut joiná, wã wëibipna caá. Meém Jesúsðih ma jepahat pínah, yeéb nihát buu weemðih joinitbat caandih ñi jepahat pínahðih wã náah yacna caá. Pánih náah yacna, Diosdih yeebdih wãþi úbñhna caá. Weém wã jumat pah yeéb nihátbut ñi jumat pínahðih wã náah yacna caá. Nin ïtah tóþdih wã dúwát pah niijná wã chájcan caá, át niijíp wut jï.

³⁰ Páant ã naáwáchah joí péanit, Maáh Agripa, Berenice, Maáh Festo, caánboó chũdnitbat ñah ñuhnit, biícðih ït bac bejep wut jï.

³¹ Pánih bac bejnitji nin pah ït niij múc wéhenap wut jï:

—Nin newé ã chájatji jib, mawat, nemat muúboó waadaátbat caandih ã wihcan caá, queétjeh ït múc niijíp wut jï.

³² Maáh Agripa Maáh Festodih nin pah át niij naáwáp wut jï:

—Maáh César pebhna Pablo ã wahat tútcah nihna, jwíta jéih baca tagaá. Obohjéhtih, caanná ma wahat pínahðih ã úbát túttimah, caandih jwí jéih bacacan caá, Festodih át niijíp wut jï.

27

Pablodih Roma tútchina ï wahat

¹ Roma tútchidih moón ï Maáh César Italia baácðih át jumap wut jï. Pablodih, bita nemat muúboó jumnitðihbut Festo soldad-owã ï maáh Julio wut jumniðih át wapat tútup wut jï. Pánihna, johlitjïh bejni jááj chóojïh queétðih Italia baácna Julio ã numah bejep jï. Caán Julio cien soldad-owã ï maáh ã jumuchah, ãih soldadowã César Augustoíhwã wut jumnitbat ï bejep jï. ² Pánihna, weém Lucasbat Pablojéeh wã bejep jï. Aristarco, Macedonia baác Tesalónica tútchidih bóobut jwiitðih ã pej jam bejep jï. Pánihna, Adramitio wut jumni tútchimant jũóhni jááj chóodih jwí waadáp jï. Caán chóo Asia baácðih bóo jélitna yoobó aab béjni chóo pínah tajj. ³ Pánih bejnit, cheibit Sidón wut jumni jélitna jwí juibínap jï. Julioboó Pablodih en daoná, ã túi chájap jï. Pánih túi chájnit, caanjïh moón ã chéenwã dedé ã náahatðih ï wúhat pínah niijná, ï pehb-oo Pablodih ã aabát tútup jï. ⁴ Caanjïh aabnitji jwúub dei junit, caán chóodihjeh muntih jwúub waadnit, jwí bejep jï, páant muntih. Jwí bejat déemant johlit ï jwááh johochah, Chipre wut jumni quewa ã túi jáhat pínah niijná, caan quéwadih wáyámant bóo buwámant jwí en yap bejep jï. ⁵ Caan quéwadih yap bej, cháuh bejnit, Cilicia baác ñaj deyatðih yap bej, Panfilia baác ñaj dey- atðihbut yap bej, Licia baácðih jumni Mira tútchina jwí juibínap jï.

⁶ Jwí bejni chóo caán tútchidih ã cháwát pínahðih jéihnit, Julio biih jááj chóo, Italia baácboó bejni pínah chóodih át bid jayúp tajj. Caán ã bid juní chóo Alejandria wut jumni tútchimant jũóhni chóo tajj. Pánih bid junit, caán chóoboó jwiitðih ã numah waadáp jï. ⁷ Johlit ã jwááh joh buug lájachah, páant muntih, wépép jéih bejcan, cháihjeh jwí bejep jï. Pánih bejnit, Gnido wut jumni tútchidih jwí toáh juibínachah, johlit- boó jwiitðih tacboó ã ub joh púud baca bojop jï. Pánihna, yoobóþdih bejcanjeh, Salmón wut jumni pióh ñajatðih yap bejnit, Creta wut jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwí en yap bejep jï. ⁸ Pánihna, johlit páantjeh yeejép ã johochah, caan quéwa buwáðih cháihjeh bejnit, Túini Jélitna púud bacapðih jwí cháõ páh jwuhap jï. Caán jélit Lasea wut jumni tútchi pehbbit ã jumap jï.

⁹ Pánih cháihjeh jwí bejchah, mah noój láa, jááj chóojïh bejat tobohat láa ã toáh jwúwáp jï. Pánihna, jwiitðih numah bejnitðih Pablo nin pah ã niij naáwáp yuh jï:

¹⁰ —ïWeemðih ñi joyoó! Buu jwí bejchah, ã túican niit. Mah noój láa ã jumuchah, nin jááj chóo ã buudbipna caá. Pánihna, nihát ñi

* 26:23 Is 42.6; 49.6; 1Co 15.20

ub bejniabut, jwiitbut jwí daáb buudbírna caá, á niijíp jí.

¹¹ Obohjeéhtih, caán chóo mínah, caán chóodih íoh teonibut Pablodih í jepahcap jí. Julibot Pablodih joyáh bojnit, queétbodyíh á jepahap jí. ¹² Caán í chāoni jēlitboó mah noój láa jáaj chóo á chāwáchah, ápi túicap wut jí. Pánihna, nihat caán chóodih bejnit caan quēwadihjih tih bíih tútchi, Fenice wūt jumni tútchi jēlitna í bejhip yuh jí, mah noój á yapatdih jwíbi pái jwuhat túut niijná. Fenice jēlitdih yeó dei bejepmant jááj chóo waadát át jumap wut jí. Pánihna, “Caánboó jwíbinít, mah noój láa jwí túi pái jwuhbipna caá”, ít niij jenah joyóp wut yuh jí.

Búdi mujdih nolihat á jūáwát

¹³ Chóop yapapmant johlit á túi jūáwáchah, caán chóodih teonit í túi bejat pínah niijná, í yoh báahani chodóp dahdih í jwáub ub yacap jí, páant muntih. “Jwí túi jéih jááj jwíbíbipna caá”, niij jenah joinít, jwíitdih í numah bejep yuh jí. Pánih bejna, Creta quewa pebhjih jwí jáaj béjep jí. ¹⁴ Obohjeéhtih, túttimahbitjih caan quéwa chūahap yoób yeó aab jūáwápmant johlit búdí á joh jūáwáp jí. ¹⁵ Caán johlit jwíih jááj chóo buwámant tubit á joh jáhanachah, jwí bejatjí dée yoób jwí jéih bejcap jí. Pánih johna, caán chóodih á páah joh páud baca bojop jí. ¹⁶ Pánihna, Cauda wūt jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwí yapap jí. Caan quéwa jwíitdih chibít johlitdih á jáhap jí. Páant á jáhachah, jwí wáini baini jááj chóodih, búdí chóo díitna í ub yacap jí. Johlit nolihatjih páantjeh búdí á tobohochah yuhna, í jéih ub yacap jí. ¹⁷ Caán chóodih ámah yac péanit, búdí chóo á búuh bejcat pínah niijná, queét jááj chóodih teonit buujcānni tōpnajih caán chóodih í nah chéwep jí. Pánih nah chéó péanit, “Libia baácboó jwí jwíbimi dée caá. Caanjih óon yehbenibit Sirte wūt jumapboó buug lájat jwíitdih tubit tobohna caá”, niij jenah joinít, jááj chóo wēpép á bejcat pínah niijná, johlitdih teoni búdí yégueh chóodih í ub deyanap jí. Páant í ub deyat túttimah, jááj chóodihjih johlit á ub joh bojop jí. ¹⁸ Caán johlit dedé á yaicáp jí. Pánih joh yaicán, चाह pohba á yoób johop jí. Páant á johochah, nolihat búdí júóhñit, jááj chóodih tubit á buug lájap jí. Pánihna, jih buugjéh á pahat pínah niijná, túttimah bóo yeó jáapdih í ub bejniji bíi déedih í yoh báaha jwíhip jí. ¹⁹ Túttimah bóo yeó jáapdih johlit teoni yégueh chóona, chéwat tōpna, máa nahnadihbut í yoh báhanap jí. ²⁰ Maatápdih yeodih cáiwādhíbut jwí encap jí. Johlit nolihatbut dedé noón yaicáp jí. Yeó jáap jumat pah chah pohba á tobohop jí. Páant á tobohochah, “¿Nin búdí mujboó jwíit jwí buudmí naniít?” jwíitjeh jwí niij jenah joyóp jí.

²¹ Pánihna, búdí teona, maatápdih í jéih bid jeémpcap jí. Páant í bid jeémpcatdih enna, Pablo í cátih jwí ñuhñit, queétdih nin pah á niij naáwáp jí:

—Wá naáwáchah, yeéb ñi joicán beé. ‘Cretamant jáaj béjcat caá náahap’, wá niijíp yuh be. Jwí júóhach, nin pah áta yapcan tagaá. Jwí jūáwátjí jibjih nin pah á yapna caá. ²² Obohjeéhtih, buu yeebdíh wá jwáub naóhna caá, páant muntih. Ñi úumca bojoó. Jwíit jwí buudcán niít. Obohjeéhtih, nin jááj chóo pohba á búuh peét bejbipna caá. ²³ Dios wá maáh wá wēini weemdih á jéihyaat pínah niijná, áih ángeldih át wahap tabe. Caán ángel weemdih buu chei jigohñit, jwí buudcát pínahdih á naáwáp be. ²⁴ Wá pebh joinít, nin pah á niijíp be: ‘Pablo, ma úumca bojoó. Meém Romanowá í maáh César pebhna jwíbinít, ded pah ma chājatjidih ma naóhbipna caá. Dios túini jumna, ma bejni jááj chóodih moondihbut bíic yoóbó á wapbipna caá’, weemdih ángel á niijíp be. ²⁵ Pánihna, ñi úumca bojoó. Diosdih túi jenah joinít, ‘Ángel á niiját bíic yoóbó á yapbipna caá’, wá niij jéihna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, jwíih jááj chóodih johlit bíih quewāboó á ub joh dodhbipna caá, queétdih Pablo á niijíp jí.

²⁷ Pánih johna, chéne semana wēpép á johat túttimah, chei, Adriático wūt jumni búdí mujdih jwí tyaoh chūah bejep jí. Pánih bejna, chei tac yoob póhba caán chóodih teonit “¿Yehbenapboó jwí jwíbimi naniít?” queétdih ít niij jenah joyóp tají. ²⁸ Pánihna, “Débóo cah ninjñh á numah”, niijná, í jenah enep jí. Páant í jenah enechah, treinta y seis metros pohba caanjih át numahap wut jí. Maátcanbitjih í jwáub jenah enechah, veintisiete metros caanjih át numahap wut jí. ²⁹ Páant á yehbe bejchah ennit, búdí ít úumap wut jí. “¿Quewa páud bacapdih bóo jeenádh jwí buug lájmi naniít?” ít niij jenah joyóp tají. Pánihna, caán chóo á bejcat pínah niijná, chéne míc chodóp dahna méimant í yoh daabánap jí. Pánih yoh daabánit, “Waícanjeh á baabá naáh”, queét í niijjéhep jí. ³⁰ Biguina caán chóodih teonit, jweíhna, caán baini chóodih chéwat tōpdih watnit, í wat deya pahanap jí. Pánih chājñit, nin pah í yee niijíp jí: “Caán baini chóodih waadnit, bíih chodóp dahnadih wawápmant jwí yoh daabábipna caá”, í niijíp jí. ³¹ Obohjeéhtih, soldadowá í maáhdih, soldadowādhíbut Pablo nin pah á niijíp jí:

—Nit nin chóodih teonit í bejchah, yeebbát ñi daab wánbipna caá, á niijíp jí.

³² Páant á niijichah joinít, teonit í jweicát pínah niijná, soldadowā baini chóodih chéwat tōpnadih í dúuc bóodop jí. Páant í dúuc bóodochah, caán chóo á daabáh bejep jí.

³³ Baabát pínah jātih, Pablo queétdih nin pah á niij naáwáp jí:

—Yeéb náhni dahwanit ñi jeémpech, chéne semana á yapna caá. ³⁴ Pánihna, bũ yeebdih búdí wá jeémát túttna caá, ñi túi wêp yaáat pínah niijná. Ñi náhninaá, biíc jwí bũudcán niít, á niijíp jĩ.

³⁵ Páant niijnít, Pablo pandih ubnit, “Paá, jwiítidih nin jeémátdih ma túi wáhnna caá”, Diosdih niijnít, jwiít nihat jwí enechah, pandih á jeémép jĩ. ³⁶ Páant á jeéméchah ennit, jwiítbat wënit jwí jeémép jĩ. ³⁷ Jwiít caán chóodih jumnit doscientos setenta y seis cáacwá jwí jumap jĩ. ³⁸ Pánieh jeémp péanit, nihat jwí wad jumát túttimah, caán chóo á chodcat pínah niijná, páantjeh jumni trigo wah wááhnadih búdí mujboó í yoh báaha beedánap jĩ.

Pablowá í jumni jááj chóo á daabát

³⁹ Túttimah, baáb jeénechah, pehbhit jumni baácdih beh encan yáhnna, túi óon ñaj dei páud bac juúwát, jee dáhnna wihcpidih í wëi enep jĩ. Pánieh ennit, “¿Con óonna jwí bũug ñáj juibí jĩih?” í niijíp jĩ. ⁴⁰ Pánihna, jááj chóo á túi bejat pínah niijná, chodát dahnadih chéwat tópnadih í déuc bóod yohop jĩ. Páant í déuc bóod yohat pónieh, íoh tewat túat niijná, bitaboó íoh tewat pínah meenát naanádih chéwat tópnadih í wat deyanap jĩ. Caán túttimah, waáwápmant bóo johlit teoni bainí yégueh chóodih í wáí aabánap jĩ. Pánieh bejna, caán óon coahna í juibíhip yah jĩ. ⁴¹ Obohjeéhtih, jwí bejep yoób yehbenibit biíh óon poómp át jumap tají. Pánihna, jwíih jááj chóo waáwápmant bóo caán óondih á báagh yoh bejep jĩ. Páant á báagh yoh bejehah, búdí nolihat á bũug lájachah, jwíih jááj chóo méimant á búuhah bejep jĩ.

⁴² Páant á búuhachah ennit, queét soldadowá nemat muúdih moonjí í yaáh jweicat pínah niijná, queétdih í mao yohíhip yah jĩ. ⁴³ Obohjeéhtih, soldadowá í maáh Pablodih túi chájhna, soldadowádih queét nemat muúdih moonjídih á mawat tútcap jĩ. Pánihna, jwéejna í yaáh ñáan bejat pínah niijná, jéih yaáhnitdih á jwíih ñaáp báahaat tútup jĩ. ⁴⁴ Jéih yaáhcannitdih jááj chóodih bóo máa naanádih teonit, á yaáh ñáan bejat tútup jĩ. Pánieh bejnit, nihat jwí túi yaáh ñáan juibínap jĩ.

28

Pablo Malta wát jumni quewaboó á jumát

¹ Páant jwí ñáan juibínachah, caan quéwadih moón jwiítidih jwááh muj teo péanit, “Nin Malta wát jumni quewa caá”, jwiítidih í niij naáwap jĩ. ² Caan quéwadih moón jwiítidih túi teo wáacnit, páantjeh mah á bũugúchah, jwí cúbuhachah ennit, í tũu cáo wáhap jĩ. ³ Queét í tũu wawachah ennit, Pablobat tũu wawadih bejnit, á juí cáwap jĩ. Páant á cáwachah, tũu cháha bac juóhni

mai Pabloíh téihyadih á cháacáp jĩ. ⁴ Páant á cháac ñuhachah ennit, caan quéwadih moón nin pah í múic niijíp jĩ: “¿Nin newé cáacwádih mao jweini nanit? Pánieh tigaá búdí nolihatdih á jweí juúwáchah yáhnna, á mao jweyátji jib caandih peéh chájna caá á chájap. Pánihna, bũu á wanbipna caá”, í múic niijíp jĩ. ⁵ Obohjeéhtih, Pabloboó caán maidih tũu cáutna á wimp yoh cáwap jĩ. Pániehni á tubacap jĩ.

⁶ Páant á chájachah ennit, caanjih moón nin pah í múic niijíp yah jĩ: “Caandih á chalanachah, á wan bũugbírna caá”, í niijíp jĩ. Obohjeéhtih, maatápdih í en ñuhachah yahna, dedé á tubacap jĩ. Páant á tubacat enna, í jenah joyátdih jwáub túat nuumnit, nin pah queétdih í múic niijíp jĩ: “¿Caán jwíipí páp uábhni poómpdih bóona niít?” í niijíp jĩ.

⁷ Publio wát jumni, áih jumát jwí aabápmant bahnitbitjeh át jumap jĩ. Publio caanjih moón í maáh tají. Pánihna, caán jwiítidih dooná á wahachah, áih muuná jwí aab béjep jĩ. Caanná jwí juibínachah, jwiítidih á túi wëi jwááap jĩ. Pánieh wëi jwááhnit, biíc peihcanni yeó jáap ájeéh jwí jumachah, jwiítidih á túi chájap jĩ. ⁸ Publio íp pahat yoyóp wunna, á lajachah, Pablo caandih enedih á bejep jĩ. Á pebh juibínit, teo jáha uábhnit, caandih á boonanap jĩ. ⁹ Páant á booaat doonádih joinit, bita caanjih moón wunnit, á booaat pínah niijná, Pablo pebhna í juyáp jĩ. Pánieh jumitdihbut teo jáha uábhnit, á boonanap jĩ. ¹⁰ Pánihna, búdí wënit, jwiítidih í túi teo wáacáp jĩ. Túttimah, caan quéwamant jwí bejat túat chájachah, jwí bejni pínah jááj chóodih dedé jwí náahatdih wáhnna, í túi yac beedánap jĩ.

Pablo Roma tútchina á juibíat

¹¹ Biíh búdí jááj chóo Alejandria tútchimant juóhni caan quéwadih mah noój láa át cháw juúhap tají. “Nin jááj chóodih teonitdih wapnit pínah”, niij jenah joinit, caán chóo wuúcdih chéne í pápniji Cástor, Pólux wát jumnidih í búudhnit í ñuhap jĩ. Pánihna, caan quéwadih jwiít biíc peihcanni widh jumnitji, bejna, caán chóodih waadnit, jwí chúuh bejep jĩ. ¹² Pánieh chúuh bejnit, Siracusa wát jumni tútchidih juibínit, biíc peihcanni yeó jáap jwí cháw juúhap jĩ. ¹³ Caán chóodih jwáub waadnit, páu Regio wát jumni tútchina yoobópdihjeh jwí chúuh juibínap jĩ. Cheibit chóop yaparmant joh juóhni johlit jwiítidih á túi ub bejep jĩ. Chéne yeó jáap túttimah, Puteoli wát jumni tútchina chúuh juibínit, jwí aab béjep jĩ. ¹⁴ Caanjih moón Jesúhwá jwiítidih wëi jwááhnit, íjeéh jwiítidih biíc semana í cháw juúhat tútup jĩ. Biíc semana túttimah queétdih cádahnit, Roma tútchina jwí yoób aab béjep jĩ. ¹⁵ Roma tútchidih jwí toáh bejehah, Roma tútchidih moón Jesúhwá

jwí bejat doonádih joinít, biíc poómp Foro de Apio wát jumni jíb chājatboó jwiítidih jwāáat tūat niijná, ít jwí páñap tají. Tálttimah, biíh poómp Romadih moonbát Tres Tabernas wát jumni áwat pebhboó ít jwí páñap tají. Páñih queétdih jwāáhñit, búdí wēina, “Paá, weemdih ma táí chājna caá”, Pablo Diosdih ā niijíp jī. ¹⁶ Roma tátchidih juibínit, Julio ā maáhdih Pablodih ā wūhup jī. Caánboó Pablodih nemat muúboó nemcanjeh, biíh muúboó ā jumat tūatup jī. Obohjeéhtih, ā jweicát pínah niijná, biíc soldadodih ā wapap tūatup jī.

Pablo Roma tátchidih moondíh Jesúth doonádih ā naáwát

¹⁷ Biíc peihcanni yeó jáap tálttimah, Pablo caanjíh moón judiowá í maátadih ā pebhna át bid bojop wut jī. Páant í múic wáac juyúchah, Pablo queétdih nin pah át níj naáwáp wut jī:

–Wá déewáá, weémboó jwí déewádih wá yéej chājcap jī. Jwí nuowá í wutatjidihbut yeejép wá niijcáp jī. Obohjeéhtih, Jerusalén tátchiboo wá jumuchah, biquina jwí déewá weemdih teonit, Romanowá í maátadih nemat muúboó í nemat tūatup jī. ¹⁸ Páñihna, weemdih wúbh joinít, queéT Romanowá í maáta weemdih í bacaihip jī. “Nin newé ā yéej chājatji peéh mao yohat ā wihcan caá”, í niijíp jī. ¹⁹ Obohjeéhtih, jwí déewá í maáta weemdih bacaat táutcan, íjnit, Romanowá í maátadih í jepahcap jī. Páant í jepahcah ennit, nin pah Romanowá í maátadih wá niijíp jī: “Maáh César pebhboó weemdih ñi wahaá”, wá niijíp jī. Obohjeéhtih, weémboó wá déewádih wá naóh yaccan niit.* ²⁰ Páñihna, yeebdih eníhñit, ñijeéh múic wéheíhna, wá bid bojop be. Jwiit judiowá jwípí páini Cristo ā boo pud jūúwátidih wá naáwát peéh nin chéoni ítah tōpdih wá dñoná caá, át niijíp wut jī.

²¹ Páant ā niijíchah joinít, queéT caandih nin pah ít níj jepahap wut jī:

–Conmant moón jwí déewá míh doonádih jwiítidih daác wahcan, dedé yeejép doonádihbut í naóhcan be. ²² Obohjeéhtih, ni-hat tátchinadih moón Jesúsdih jepahnitdih í íj enatdih jwiítboó jwí jéihna caá. Áñih jáap bohéatdihbut yeejép ípi naóhna caá. Páñihna, dedé ma naáwát pínahdih jwí jóíhna caá, Pablodih ít niijíp wut jī.

²³ Biíh í jenahni yeó jáapdih dawá Roma tátchidih moón judiowá Pablo ā jumni muúná ít juibínap wut jī. Páant í juibínachah, táí cheibitjeh jwíh naóh jwíhñiji púá cheyehna Pablo queétdih át naóh cádahap wut jī. Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátjidihbut át naáwáp wut jī. Páñih caandih naóhna, Dios ā wahni, judiowá í páini Jesús ā jumatdih jéihna,

caandih í jepahat pínahdih queétdih át náah yacap wut jī. ²⁴ Biquina ā naáwátidih ít jepahap wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó ít jepahcap wut jī. ²⁵ Páñihna, í bacat pínah jáñih, queéTjé í múic íjanachah ennit, Pablo nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī:

–Jon jáñih jwí nuowá í jepahcatji biíc yoobó yeebbát ñi jepahcan caá. Dios naáwátidih naóh yapani Isaiasji, Túini Espiritu ā jéihyanachah, nin pah jwí nuowádih át níj naóh daacáp tají:

²⁶ ‘Nit pebhna bejnit, queétdih ma naáwá: “Maatápdih joiná yuhna, ñi beh joicán niit. Maatápdih enna yuhna, ñi beh encan niit”, ma niijí.

²⁷ “Maatápdih wá naáwáchah yuhna, jóíhcan, yoobópdih í beh joicán caá. Queétdih wá boonachah, enna yuhna, í beh encan caá. Jéihíhna nihna, yoobópdih íta beh en tagaá. Páñih beh enna nihna, í jenah joyátidih íta tūat nuum tagaá. Páant í tūat nuumúchah nihna, queétdih í yéejatdih wáta yoh tagaá”, Dios ā niijná caá’, Isaias át níj daacáp tají. (Is 6.9-10)

Yeebbát biíc yoobó jepahcannit ñi jumna caá. ²⁸ Páñihna, yeéb wá déewáá, nindih ñi jéihyeé. Buu Dios cáacwá í yéejat yohat pínah doonádih judiowá nihcannitdih ā wahna caá. Páñihna, queéTboó caandih joinít, í jepahbipna caá, queétdih át niijíp wut jī. ²⁹ Páant ā niijíchah joinít, íjna, múic wéhenit, queéT judiowá ít bac bejep wut jī.

³⁰ Páant ā yapat tálttimah, chéne jópchi caanjíh Pablo ā jumap jī. Dedé ā náahatnadih caanjéh ā jíb chāj beedánap jī. Páñihna, nihat caandih enedih juibínitdih wéñit, ³¹ Dios maáh ā jumat doonádih, Jesucristoh doonádihbut úmcanjeh, ápi naáwáp jī. Ded caandih naáwát táutcanni ā wihcap jī.

Páant jójeh tigaá wá naáwát.

Lucas

* 28:19 Hch 25.11

ROMANOS

Queédih ā túyat túttat

¹ Weém, Pablo biíhdih daacát túttnit, yeéb Roma tútchidih moón Jesúihwádhíh wá wahna caá. Jesucristo weemdíh ñonit, áih túini doonádhíh nihát baácdih moondíh ā naáwát túttup jī.

² Caán túini dooná pínahdih jon játhíh Dios naáwátđih naóh yapanitđih “Cāacwādhíh wá túi chājbipna caá”, āt niij daacát túttup wut jī. ³ Caán dooná ā wūúh ded pah ā jumát naáwát caá. Pánihna, caán cāac jumna, David jumena í juma āt jumup wut jī. ⁴ Pánih cāac jumna yuhna, jwí Maáh Jesucristo Dios wūúh jumna, dedé yeejāt wihcanni āt jumup wut jī. Pánih jumna, ā wunát túttimah, Dios caandíh ā wēpatjīh āt jwáub boonanap wut jī. Pánih boana, Jesucristo yoobópdih ā wūúh ā jumatđih cāacwādhíh āt jūttup wut jī.*

⁵ Caán Jesús tigaá weemđih oinit, ā wēpatjīh áih túini doonádhíh nihát cāacwādhíh ā naáwát túttup jī, caandíh túi jenah joinít, í jepahat pínah niijná. ⁶ Yeebdíhbat áihwá pínah ā ñiwichah, ñit jepahap taga. ⁷ Yeéb Roma tútchidih moón Dioíhwá, búdí ā oinitđih nin náodih wá wahna caá. Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristojīh, yeebdíh oinit, í túi teo wáaca naáh, ñi túi jumát pínah niijná.

Pablo Roma tútchina enedíh ā bejíhat

⁸ Nindíh yeebdíh wá jwíih naóhbiipna caá: Jesucristodíh yeéb ñi túi jenah joyát doonádhíh nihát baácdih moón í joiná caá. Queét í naáwáchah, weembát joinít, búdí wá wéina caá. Pánih wēnit, Jesucristo ā wēpatjīh, jwí íip Diosdih nin pah wāpí niij úúbhna caá: “Paá, meemđih í túi péeat túina caá”, wāpí niijná caá. ⁹ Dios weemđih ā wutuchah wēi jepahnit, ā wūúh túini doonádhíh wá túi bohéna caá. Dios ā enechah, yeebdíh ā teo wáacat pínah niijná, yeó jáap jumát pah caandíh wāpí úúbhna caá. ¹⁰ Pánih úúbhna, nin pahbat wāpí niij úúbhna caá: “Paá, ¿bun jwuhna í pebhna enat túttina, weemđih ma wahni niit?” wá niijná caá. ¹¹ Túini Espíritu weemđih ā teo wáacat pah muntíh, yeebdíhbat ā teo wáacat pínahdih wá náah yacna caá, yeéb Jesúsđih chah ñi túi péeat pínah niijná. Á wēpatđih ñi bíbohát pínahdih teo jáha úúbhna, yeebdíh búdí wá eníhna caá. ¹² Jestúíhwá míc jumna, ā naáwátđih bíicđih míc wéhenit, míc teo wáacna, chah jwí túi wēibipna caá.

¹³ Weém dawá tútchinaboó bohé jibichah, caán tútchinadíh moón judíowá nihcannit túini doonádhíh joinít, dawá Jesúsđih í jepahap jī. Pánihna, maatápdih ñi pebhboó

wá bejíhup yah caá, dawá ñíih tútchidíh moondíhbat Jesúsíh doonádhíh wá naáwáchah joinít, í jepahat pínah, yeebbát Jesúsđih chah ñi jenah joyát pínah niijná. Wá úúdwá paníhnit, caandíh ñi jéihyatđih wá náah yacna caá.* ¹⁴ Nihat cāacwādhíh túini doonádhíh naáwát caá weemđih náahap. Dahwani tútchinadíh moondíh, tútchi wihcapboó jumnitđihbat, bohénitđih, bohécannitđihbat naáwát caá náahap. ¹⁵ Pánihni jumna, nihát yeéb Roma tútchidíh moondíhbat túini doonádhíh búdí wá bohélna caá.

Jesúih túini dooná ded pah ā jumát

¹⁶ Caán túini doonádhíh joinít, det Jesúsđih túi jepahnitđih Dios ā wēpatjīh ā túi ubna caá. Caán doonádhíh jwíih joinít, jwiit judíowá jwí jepahap jī. Jwí jepahat túttimah, judíowá nihcannitbat joinít, ít jepahap jī. Pánih joinít, jwí jepahachah, jwiit nihátđih bíic yoobó ā wēpatjīh ā túi ubna caá. Páant ā wēpatđih jéihnit, “Caán túini doonádhíh í jepahachah, Dios queétđih ā túi ubbipna caá”, niij jenah joinít, caán doonádhíh bohéna, wāpí túiccan caá.* ¹⁷ Pánih bohéna, nin pah wāpí niij naóhna caá: “Ded Jesúsđih túi jenah joinítđihjeh ‘Nin túini caá’, Dios ā niij enna caá. Páant ā niij enat pah, jon játhíh nin pah ít niij daacáp tají: ‘Caandíh túi jenah joinítđih ‘Queét túinit caá’, Dios ā niij enna caá. Pánih túi jenah joinítjeh páantjeh Dios-jéeh í túi jumbipna caá’, ít niij daacáp tají”, wāpí niijná caá.*

Cāacwā í yéej chājat

¹⁸ Dios jeámant jumni yeejép chājnitđih ā en íjna caá. Pánih yéej chājna, ded pah Dios ā jumatđih bita í jéihyat déedíh í jáhna caá. Páant í chājachah en íjnit, Dios búdí ā peéh chājbipna caá. Páant ā peéh chājat pínahdih nihát cāacwādhíh ā jéihyana caá. ¹⁹ Diosdih jwiit cāacwá jwí jéih beedácah yuhna, ded pah ā jumatđih caanjéh jwiitđih āt jéihyanap taga. Páant ā jéihyanachah, caandíh jwí jéihyat pínah dedé buwat wihcan caá. ²⁰ Diosdih jéih encan yuhna, nihát ā chājatjiboodíh jwí jéih enna caá. Pánih ennit, “Caán nihátđih Dios búdí ā wēpatjīh ā chājni caá. Pánih chājni jumna, nihát í maáh páantjeh ā jumbipna caá”, jwí niij jéihna caá.* Caandíh jéihna yuhna, det joyáh bojnitđih Dios ā peéh chājbipna caá. Páant ā peéh chājachah, “Obohjeéhtih, ded pah ma jumatđih jéihcan, meemđih wá jenah joicáp jī”, det Diosdih í jéih niijcán niit. ²¹ Dios ded pah ā jumatđih jéihna yuhna, “Meém nihát ma chājnitđih enna, meemđih búdí wá wéina caá”, dawá caandíh í niij naóhcap jī. Queétđih ā túi chājachah yuhna, queétboó caandíh “Weemđih ma túi chājat

* 1:4 Mt 1.1; 12.23 * 1:13 Hch 19.21 * 1:16 Mr 8.38; 1Co 1.18 * 1:17 Hab 2.4 * 1:20 Hch 17.24-27

túina caá", it niijcáp jī. Páant caandíh ī joyáh bojatji jīb ī jenah joyát át buo peét bejep jī.*²² "Weém túi jenah joiní caá", ī míc yee niijátji jīb, jenah joicánnit yoobát it jumap jī.²³ Pánih jenah joicánnit jumna, Dios nihát jéihni, páantjeh jumnidíh it wéicap jī. Pánih caandíh wéican, "Meémboó nihát jéihni jumna, weemdíh ma jéih teo wáacna caá", ī pápniboodíh it niij weñep jī. Jwiít cáacwá wánnit pínah míc jwí jumna yuhna, cáac pah jígohnidíh pápnit, caandíh it weñep jī. Pánih chājnit, jiijní, nuñáp, mai paníh jígohnidíhbut pápnit, "Meémboó chah wépní caá", caandíh it niij wéi naáwáp jī.*

²⁴⁻²⁵ Dios nihát chājní ā jumuchah yuhna, caandíhjih ī wéi naáwát déeji, "Nit caá chah wépnit", niij yee jenah joinít, ā chājnitboodíh it wéi naáwáp jī. Páant queétdíh ī wéi naáwáchah ennit, "Í náahatdihjih ī chāja naáh", niijnít, Dios queétdíh át cádahap wut jī. Páant ā cádahat túttimah, queétjeh chah yeejép ī chājat pínahdihjih jenah joinít, tíc náah jumnidíh it chājav jī. Pánih yeejép chājna, íih bácahdihbut it míc yeejanap jī.

²⁶ Páant ī yee jenah joyóchah enna, "Yeejép ī náahatdihjih ī bid dáhwa naáh", niijnít, Dios queétdíh át cádahap wut jī. Páant íi náah chājatdih jenah joinít, yaádhboó neonádíh náahcanjeh, yaádh mícjeh it yéej chājav jī.²⁷ Páant ī chājat pah muntíh, neonábut yaáhdíh ī en ñinahat pah neoná mícjeh it en ñinahap jī. Pánih en ñinahnit, queét neoná mícjeh it yéej chājav jī. Pánih yéej chājnit, ī yéej chājatji jīb íih bácah, íih jenah joyátbut páantjeh át yéej bejep jī.

²⁸ Diosdíh ī jwíih jéihna yuhna, "Caandíh jéihyat weemdíh dedé pínah nihcan caá", ī niij jenah joyóchah ennit, Dios queétdíh át cádahap wut jī, ī jenah joyát déheni pah ā jumap pínah niijná. Páant ā cádahat túttimah, chah yeejép yoobát it yoób jenah joyóp jī. Pánih chah yeejép jenah joinít jumna, jwí chājca naáh déedíh it chājav jī.²⁹ Pánih yeejép chājna, buubut nin pah ī jumna caá: Dedé ī en ñinahatdihjih ī yéej chājna caá. Ded pah bitadíh chah yeejép ī chājat pínahdih búdí jenah joinít jumna, cáacwádíh mao yohnit jumna, chah dawá bíí déedíh búdí en ñinahnit jumna, tub yeenit jumna, yeejép dooná naóhnitbut ī jumna caá.³⁰ Bitadíh yee naóh peétnit jumna, Diosdíh eníhcannit jumna, bitadíh jígah encan, "Weém maáh paníhni jumna, dedé wá náahatdih wá chājbična caá", ī niij jenah joiná caá. "Weémboó chah jéihni caá", niij jenah joinít jumna, bitadíhbut páant niij naóhnit ī jumna caá. Chah yeejép ī chājat pínahdihjih jenah joinít ī jumna caá. Í mánadíh jepahcannit jumna,³¹ jenah joicánnit jumna, ī niiját pah chājcannit

jumna, ī déewádíh oicannit jumna, bitadíh jígah encan, ī teo wáacna caá.³² Páant yeejép ī chājatdih ī cádahcatji peéh Dios iiguípna queétdíh ā yohbipna caá. Páant ā peéh chājav pínahdih jéihna yuhna, ī yéej chājatdih ī cádahcan caá. Pániha, bita ī yéej chājachah ennit, "Páant ñi chājachah, ā túina caá", queétdíh ī niij wéi naóhna caá.

2

Dios ā peéh chājav pínah yoobópdíh ā jumap

¹ Yeeb cáacwá mícjeh jumna yuhna, ¿Dépanih tígáá "Yeejépwá yoobát ī jumuchah, ī yéej chājav jīb, queétdíh peéh chājav caá náahap", ñi niij jenah joi? Yeebbát queét ī chājav pahjeh mun tígáá bíic yoobó ñi chājav. "Jwiít yéej chājchah, jwiítíh dedé yeejav peéh wíhcan caá", ñi jéih niijcán caá. Pánihnit jumna, bitadíh naóh yacnit, yeebjéh peéh chājavdih míc wutna caá ñi chājav.*² Nihat yéej chājnitdih Dios ā peéh chājbična caá. Yoobópdíh chājni ā jumuchah, ā peéh chājavbut yoobópdíh ā jumadíh jwí jéihna caá.³ Cáacwá mícjeh jumna yuhna, "Peéh chājav caá náahap", niij naóh yacnit ñi jumuchah, yeebbát bíic yoobó ñi chājav jīb, yeebdíhbut peéh chājav ā jumbipna caá. "Jwí yéej chājachah yuhna, āpí peéh chājcan beé. Pániha, buu pohba, ā peéh chājcan niit", ñipí niij jenah joiná yuh caá. ¿Dépanih tígáá páant ñi niij jenah joi? Yeebdíhbut Dios ā peéh chājbična caá.⁴ Obohjeéhtíh, ñi yéej chājachah yuhna, Dios yeebdíh jígah ennit, ā peéh chāj jwahcan caá. Páant ā peéh chājcatdih enna, "Dios wá yeejavdih ā íjcan caá", ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtíh, yeebdíh ā túi chājavdih ennit, caandíh ñi jepahat pínahdih páina caá ā chājav.⁵ Obohjeéhtíh, yeebdíh ā jígah enechah yuhna, yeebboó caandíh ñi jepahíhcan caá. Ñi yéej chājavdih cádahíhcan, yeebdíh ā peéh chājbična caá. Á peéh chājav pínah yeó jáap jātíh, chah ñi yéej chājachah ennit, caán yeó jáapdih yeebdíh chah ā peéh chājbična caá. Yeeacanjeh, ā niijátji bíic yoobó ā peéh chājavdih nihát cáacwá ī jéihbipna caá.⁶ Cáacwá yoobó ded pah ī chājavtji jīb Dios queétdíh ā jīb chājbična caá.*⁷ Det bitadíh túinijeh chājnit, Dios queétdíh ā wéi naáwát pínahdih bidnit, yeó jáap jumap pah ā pehbboó yomíhnit, queétdíh bácah páantjeh Dios ájeéh ā jumap tútbična caá.⁸ Obohjeéhtíh, det ī náahatdihjih chājnit, bitadíh túi chājcannit, queétdíh Dios búdí íjnit, ā peéh chājbična caá.⁹ Páant ā peéh chājachah, nihát yeejnit yoobó tubit yeejép ī yapbipna caá. Judíowá nihcannitdih ā peéh chājbična caá. Obohjeéhtíh, judíowá Moisés

* 1:21 Ef 4.17-18 * 1:23 Dt 4.16-18; Sal 106.20; Jer 2.11 17.10; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27

* 2:1 Mt 7.1; Lc 6.37 * 2:6 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer

ã wutatjidih bíbohna yuhna, í túi jepahcatji júb queétoodih chah í peéh chājipna caá. ¹⁰ Det túi chājnitdih, “Ñi túi chājna beé”, ã niijbípna caá. Páant ã niijnítidih Dios ã túi jumát tóutbipna caá. Judiowádih, judiowá nihcannitdihbut biíc yoobó ã túi chājipna caá.

¹¹ Dios nihát cáacwá ded pah jwí chājatdih enna, yeejépwádih, táinitdihbut yoobópdih ã chājipna caá. Pánih chājna, judiowádih, judiowá nihcannitdihbut biíc yoobó ã chājipna caá.* ¹² Páant biíc yoobó chājni ã jumachah, nin pah ã jumna caá: Moisés ã wutatjidih jéihcannitboó í yéej chājachah, í yeejat júb ligúipna í bejipna caá. Pánihna, biíc yoobó caán wutatjidih jéihnitbut í yéej chājachah enna, “Queétdih peéh chājat náahna caá, caán wutatjidih í yap yohat júb”, Dios queétdihbut ã niij enna caá. ¹³ Caán ã wutatjidih í en naáwáchah, páantjeh joijéhnitdih “Nít túinit caá”, Dios ã niij encan nít. Obohjeéhtih, ã wutatjidih túi jepahnitboodih “Nít túinit caá”, ã niij enbipna caá. ¹⁴ Judiowá nihcannit í jéihyatjijeh túi chājna, Moisés ã wutatjidih jéihcan yuhna, caandih í jepahna caá. ¹⁵ Pánih jepahna, caán ã wutatjidih jéihcan yuhna, queét í jenah joyátmant caán wutat panihni ã jumna caá. Páant ã jumachah, yéej chājat jenah joyát ã juáwáchah, “Páant wá chājachah, ã táican nít”, í niij jéihna caá. Ded túi chājatdih, yéej chājatdihbut í jéihna caá. ¹⁶ Pánihna, péeni yeó jáapdih Dios Jesucristodih cáacwá ded pah í yéej chājatdih í jweeátji júb ã peéh chājat tóutbipna caá. Páant tiguaá ãhí táini doonádih wápi náoh bohéna caá.

Moisés ã wutatjidih judiowá í jepahcat

¹⁷ Táini doonádih judiowádih bohéna, nin pah queétdih wápi niij náohna caá: Yeéb judiowá, Moisés ã wutatjidih jéihnit jumna, “Jwiít judiowá chah táinit jwí jumna caá. Jwiítjeh caá Dioíhwá”, ã niij jenah joiná caá. ¹⁸ Caán wutatjidih jéihnit jumna, ded pah Dios ã náahatdihbut ñipi jéihna caá. Pánih jéihnit jumna, “Jwí túi chājat pínahdih jéih ñionit jwí jumna caá”, ñipi niij jenah joiná caá. ¹⁹ “Túí jéihnit jumna, jéih encannit panihnitdih jwí jéih teo wáacna caá. Jliát panihnit jumna, dupánapboó jumnit panihnitdih jwí jéih bohéna caá, ded pah túi chājatdih í jéihyat pínah niijná”, ñipi niij jenah joiná caá. ²⁰ “Jwiít judiowá caán wutatjidih jéihna, túi yoobópdih jéihnit jwí jumna caá. Pánih jumna, det jenah joicánnitdih, wébit panihnitdihbut jwí jéih bohéna caá”, ñipi niij jenah joiná yah caá.

²¹ Obohjeéhtih, páant niij jenah joiná yuhna, ¿Dépanih tiguaá queétdih ñi bohéhatdih yeebjéh ñi jwíh múic bohécán?

Bitadih nuumát túatcan yuhna, ¿Dépanih tiguaá yeebjéhbut ñi nuúm? ²² Bitá í áa nihcannitjéh yéej chājat túatcan yuhna, ¿Dépanih tiguaá yeebjéhbut biíc yoobó ñi áa nihcannitjéh ñi yéej chāj? Judiowá nihcannit í pápnidih tubit iiná yuhna, ¿Dépanih tiguaá í pápni ã ñuhát nuunádih waadnit, orodih platadihbut ñi nuúm? ²³ “Jwiít judiowá Moisés ã wutatjidih jéihnit jwí jumna caá”, wéi niijná yuhna, caán wutatjidih yeebjéh ñi yap yohna caá. Pánih yap yohna, ñi túi chājcatdih ennit, “Dios páant wátni ã jumachah, caandih jwí náahcan caá”, bita í niij jenah joimi nacaá. ²⁴ Páant ñi chājatdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Yeeb judiowá wát jumnit, ‘Diosdih wéinit poómp’, í niijnít yuhna, Dios ã wutatdih ñi yap yohochah enna, judiowá nihcannitboó Diosdih yeejéj í naóh peétna caá”, át niij daacáp tají.*

²⁵ Jwiít judiowádihjeh quehli nah yapat chóodih Dios át bóod yohat túatap wát jí, áihwá jwí jumatdih júat tóut niijná. Pánih bóodna, “Míihwá jumnit, Moisés ã wutatjidih jwí jepahbipna caá”, Diosdih jwí niij júatna caá. Obohjeéhtih, “Jwiít bóodnit jwí jumna caá”, niijná yuhna, Moisés ã wutatjidih jepahcan, ñi bóodatji yeebdih dedé pínah nihcán caá. ²⁶ Det judiowá nihcannitboó bóodcannit jumna yuhna, caán wutatjidih í jepahachah enna, “Nít wíihwá caá”, Dios queétdih ã niij enbipna caá. Jwiít bóodnitdih ã niij enat pah mantih, queétdihbut biíc yoobó ã niij enna caá. ²⁷ Dawá judiowá Moisés ã wutatjidih jéihna yuhna, caandih í jepahcan caá. Obohjeéhtih, queét judiowá nihcannitboó bóodcannit jumna yuhna, ã wutatjidih í túi jepahna caá. Páant í jepahachah ennit, Dios jwiít judiowádih nin pah ã niijbípna caá: “Queét bóodcannit, Moisés ã wutatjidih jéihcan yuhna, caandih í jepahap be. ¿Dépanih tiguaá yeéb bóodnitboó caán wutatjidih jéihna yuhna, caandih ñi jepahcan? Yeébbóodih chah yeejéj peéh chājat caá náahap”, ã niijbípna caá. ²⁸⁻²⁹ Judio yoobát ded pah ã jumatdih but wá náohbipna caá. Bóodni jumna yuhna, Diosdih jepahcanni judio yoobát nihcán caá. ã wutatjidih jéihna yuhna, jepahcan, judio yoobát nihcán caá. Obohjeéhtih, ded Diosdih wéi jepahni judio yoobát ã jumna caá. Pánihna, áhí quehli nah yapat chóodih ã bóod yohat túatap pah ã yéej chājatdih cádahna, ã jenah joyátdih ã túat nuumná caá. Pánihnidih “Nin táini caá”, Dios ã niij enna caá. Cáacwá caandih í wéi náohchah yuhna, Diosjeh caandih ã wéi náohna caá.*

3

¹ Weém páant niij náohna, “Jwiít judiowá

* 2:11 Dt 10.17 * 2:24 Is 52.5 * 2:28-29 Dt 10.16; 30.6; Jer 4.4

jwī jumachah, Dios jwiitdih ā wutatji pah
 bóodnit jwī jumachahbut, dedé pínah nihcan
 caá”, wā niijcán caá. ² Judíowā jwī jumat
 jīb, jwiitdih búdí táyat ā jumna caá. Dios
 naáwátidih jwiitdih āt jwīh wāhup tajī,
 bitadīh jwī naóh yapaat pínah niijná.*
³ Obohjeéhtih, biquína jwī déewā caán
 naáwátidih jepahcan, “Ma wutatdih jwī túi
 jepahbipna caá”, ī niijátji pah īt chājcap jī.
 “Páant queét ī niijátji pah ī chājcah, Diosbut
 biic yoobó ā niijátji pah ā chājbican nacaá”,
 ¿ñi niij jenah joí níit? ⁴ ¡Nihcan caá! Nihat
 cāacwā yoobó yeenit ī jumachah yuhna,
 Diosboó ā niijátji pahjeh ā chājbipna caá.
 Páant yecanni ā jumachah jéihna, jon jātih
 David, Dios naáwátidih naóh yapani, ā yéej
 chājatdih naóhna, nin pah āt niij daacáp tajī:
 “Wā yéej chājachah ennit, ‘Peéh chājat
 caá náahap meemdh’, ma niijchah,
 yoobópdih naóhni ma jumatdih nihat ī
 jéihna caá. Pánih jéihnit, ded meemdh
 ā jéih yap yohcan níit’, āt niij daacáp
 tajī. (Sal 51.4)

⁵ Biquína ī jenah joyátjīhjih nin pah īta niij
 jenah joi tá yuh caá: “Jwiit jwī yéej chājachah,
 Dios yoobópdih ā jumatdih cāacwā chah īta
 jéih taga. Pánihna, jwī yéej chājachah, ā táina
 caá. Páant túini ā jumachah, jwī yéejat peéh
 chājna, Dios yoobópdih āta chājcan taga”, īta
 niij jenah joi tá yuh caá. ⁶ Obohjeéhtih, páant
 nihcan caá. Jwī yéej chājatdih peéh chājcan,
 yoobópdih chājni āta nihcan tagaá. Pánih
 jumna, nihat ī yéej chājat jīb āta jéih peéh
 chājcan tagaá.

⁷ Bitaboó nin pah īta niij jenah joi tá yuh
 caá: “Jwiit cāacwā yeenit jumna, jwī niijátji
 pah jwīpī chājcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó
 yecanni caá. Pánihna, ded pah yeenit jwī
 jumatdih jenah joinit, Dios ded pah yeeat
 wihcanni ā jumachah, chah jwīta túi jéih
 taga. Páant ā jumachah, jwī yeeatji jīb peéh
 chājat āta wihcan taga. ⁸ Páant niij jenah
 joiná, “Yeejép chājna, Dios túini ā jumatdih
 jéitna caá jwī chājap. Pánihna, ¿jwī yéej chāj
 jīh?” īta niij jenah joi tá yuh caá. “Pánihatdih
 Pablowā ī bohéna caá”, biquína jwiitdih ī niij
 yee naóhna caá. Páant ī niij yee naáwáchah
 joinit, “queétidih peéh chājat caá náahap”,
 Dios ā niiját yoobópdih caá.

*Jwiit nihat cāacwā ā peéh chājnit pínah jwī
 jumat*

⁹ ¿Ded pah tigaá yeéb ñi niij jenah joi?
 ¿Jwiit judíowā bita chah táinit níit jwī jumap?
 Nihcan caá, wā déewā. Nin pah yeebdih
 wā jwáub naóhna caá: Jwiit judíowā, judíowā
 nihcannitbut nihat biic yoobó Dios ā peéh
 chājnit pínah mīc jwī jumna caá. ¹⁰ Jon
 jātih Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátji
 pahjeh tigaá ā jumap:

“Ded yoobópdih chājni wihcan caá.

¹¹ Nihat ded pah Dios ā jumatdih ī túi je-
 nah joicán caá. Nihat cāacwā yoobó
 caandih joíhcan, bidcannit mīcjeh
 tigaá.

¹² Nihat Diosdih náahcan, tac páud bejat pah
 īt chājap taga. Ded túi chājni ā wihcan
 caá. (Sal 14.1-3; 53.1-3; Ec 7.20)

¹³ Īih jacnaboó cāac ī yohni jaáh jéwe lajna ā
 wīj bacaat pah caá ā jumap. Wéhena,
 yeeat mīcjeh ī naóhna caá. Mai ā
 chāacáchah, āih man cāacdih ā yéejat
 pah, queét yeenit bitadīh ĩpī yéejana
 caá. (Sal 5.9; 140.3)

¹⁴ Pánih yeenit, bitadīh jó waadaát pah
 chājnit, tabit jāihnitbut ī jumna caá.
 (Sal 10.7)

¹⁵ Pánihnt jumna, cāacwādih mao
 yohíhntijeh caá ī jumap.

¹⁶ Ded ī bejepboó jumntidih yeejép chājna,
 ĩpī moh yéejana caá.

¹⁷ Bitadīh túi chājcan, ĩjeh ī túi jumcan caá.
 (Is 59.7-8)

¹⁸ Diosdih jenah joicánjeh, ī jepahcan caá”, ĩt
 niij daacáp tajī. (Sal 36.1)

¹⁹⁻²⁰ Páant ī niij daacátjidih náhnit, jwiit
 judíowā nin pah jwī niij jéihna caá: “Ni-
 hat Dios naáwátji jwīh pínah caá. Páant
 ā jumachah, jwiitdih caá caandih jepahat
 náahap”, jwī niij jéihna caá. Ā wutatdih
 jéihna yuhna, caandih jepahcan, “Jwiitdih
 yéejat peéh wihcan caá”, jwī jéih niijcán
 caá. Jwiit judíowā Dios ā peéh chājnit pínah
 jwī jumap pah muntih, nihat baácdih moón
 judíowā nihcannitdihbut biic yoobó ā peéh
 chājbipna caá. Ā wutatdih nihat cāacwā jwī
 túi jepahcan caá. Páant jwī jepahcah, Moisés
 ā wutatjidih joinit, Diosdih jwī yap yohatdih
 jwī jéihna caá. Pánih jéihnit, Diosdih nin pah
 jwī jéih niijcán caá: “Ma wutatdih wā túi
 jepahachah, ‘Túini ma jumna caá’, weemdh
 ma niij enmi nacaá”, jwī jéih niijcán caá.*

Diosdih jepahna, āihwā jwī jumat

²¹⁻²² Páant niij péanit, jwiit cāacwā ded
 pah Diosjéeh jwī túi jumap pínah ā jenah
 joyátjidih buu yeebdih wā naóhbipna caá.
 Moisés ā wutatjidih jepah beedácan, jwiit
 nihat Dios biicdih jwīta jéih jumcan tagaá.
 Caandih jéihna, caán wutatjidih ded pah jwī
 jepahatdih jenah joicánjeh, det Jesucristo-
 boodih jepahnitdih, “Queét táinit caá”, ā niij
 enna caá. Jon jātih Moisés, Dios naáwátidih
 bita naóh yapanitbut caán ā jenah joyátjidih
 ĩt daacáp tajī. Pánihna, buu ded pah Dios
 jwiitdih “Nit táinit caá”, ā niiját pínahdih
 jwiit nihat cāacwādih ā jéihyanap taga. Jwiit
 judíowādih, judíowā nihcannitdihbut Dios
 biic yoobó ā túi chājna caá.* ²³ Yéejnit mīc
 jumna, jwiit nihat jwī yéej chājna caá. Jwī túi

* 3:2 Sal 147.19-20

* 3:19-20 Sal 143.2; Gá 2.16

* 3:21-22 Gá 2.16

châjat pínahdih Dios ã jwíth jenah joyátji pah biíc yoobó jwí chãjcan caá. Dios ã túyatdih yuúp jwí jumna caá. ²⁴ Páant jwí túi chãjcah yuhna, Dios jwiítidih búdí ã oyochah, Jesucristoboó jwí yéejat jíb buúdáat panihnidih jíb chãjna, jwiítidih át wun wuhup wut jì. Páant jwí jíb buúdáatdih ã jíb chãjchah, “Nit táinit caá”, jwiít Jesúsdi h jephahnitdih Dios ã niij enna caá. Jwiítidih jíb náahcanjeh, jwí túi chãjcatdih át yohop taga. ²⁵ Jon jãtith moón ì yéej chãjatdih ìj enna yuhna, Dios queétdih át peéh chãjcap wut jì. Pãnih peéh chãjcan yuhna, yoobópdih chãjni jéuat túat niijná, caanjéh Jesucristodih át wah deya bojip taga, jwí yéejat jíb wun wãhnit, ãih meépdih ã yoh wãhat pínah niijná. Pãnih wun wãhna, ãih meépdih yoh wãhatdih jwí túi jenah joyóchah ennit, Diosboó jwí yéej chãjatdih ã ìj cádahna caá. Pãnih chãjnit, jon jãtith moondíh ì yéejat jíb peéh chãjcanjeh, Jesús nihat cáacwãboodih jwí yéejat jíb buúdáatdih át jíb chãjap wut jì. Páant ã chãjchah, Dios ded pah ã niijátji pahjeh yoobópdih chãjni ã jumatdih jwiítidih át jéihyanap wut jì. ²⁶ Pãnih jéihyanit, Jesúsdi h jephahnitdih “Nit táinit caá”, ã niij enatdihbat ã jéihyana caá. Páant ã jéihyanachah, “Dios yoobópdih chãjni caá”, jwí niij jéihna caá.

²⁷⁻²⁸ Páant ã chãjchah jéihnit, nin pahbat jwí niij jéihna caá: “Moisés ã wutatjidih jwí jephachah ennit, ‘Nit wã peéh chãjnit pínah nihcan caá’, Dios jwiítidih ã niijcã caá. Obohjeéhtih, Jesúsboodih jwí jephachah enna, ‘Nit táinit caá’, ã niij enna caá”, jwí niij jéihna caá. Páant niij jéihnit, “Weemjéh wã túi chãjat jíb Dios weemdíh ã wëi enna caá”, jwí niij jenah joicã caá. “Dios ã wutatdih túi jephahat jíb, ‘Nit táinit caá’, Dios ã niijbípna caá”, çjwíta niij jenah joi tániit? ìNihcan caá, wã déewã! Obohjeéhtih, Jesús jwiítidih ã wun wãhatjidih túi jenah joinit, caãboodih jwí jephachah, “Nit táinit caá”, Dios ã niij enbipna caá.

²⁹⁻³⁰ Dawá jwí déewã nin pah ìpí niij jenah joiná caá: “Jwiít judiowãdihjeh Dios jwí maãh ã jumna caá. Queét judiowã nihcannitdih ì maãh nihcan caá”, ìpí niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Dios biícjeh jumna, nihat cáacwãdih ì maãh ã jumna caá. Pãnih jumna, Dios jwiít judiowãdih, judiowã nihcannitdihbat jwiít nihatdih biíc yoobó jwí maãh ã jumna caá. Jwiít judiowã Jesús ã wun wãhatjidih túi jenah joinit, jwí jephachah, jwiítidih “Nit táinit caá”, ã niij enna caá. Judiowã nihcannitbat biíc yoobó Jesúsdi h ì jephachah, queétdihbat “Nit táinit caá”, Dios ã niij enna caá.* ³¹ Pãnihna, Jesús ã wun wãhatjidih jenah joinit, ç“Moisés ã wutatjidih jwí cádahchah, ã táimi nacaá”,

jwíta niij tániit? ìNihcan caá, wã déewã! Obohjeéhtih, Jesúsdi h jephahna, Moisés ã wutatjidihbat jwí jephahna caá.

4

Abraham Diosdi h ã túi jenah joyátji

¹ Buú, jwí nuo Abrahamdih ded pah Dios ã chãjatjidih yeebdih wã jwúub náhniabipna caá. ² Abraham ded pah ã túi chãjatji jíb “Nin táini caá”, Dios ã niij enechah, “Weém bácah táini caá wã jumup”, ãta jéih niij tágaá. Obohjeéhtih, Diosboodih páant niijná pínah ã wi hcan caá. ³ Páant ã jumuchah, Dios naáwãtdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajì: “Abraham ded pah Dios ã niijátidih joinit, caandih át túi jenah joyóp wut jì. Páant ã túi jenah joyóchah ennit, ‘Caã yoobópdih tígá’, Dios caandih át niij enep wut jì”, át niij daacáp tajì.* ⁴ Ded maátadih ã teo wãhuchah, caandih ìpí jíb chãjna caá. Oboh ìpí jíb wãhcan caá. ⁵ Obohjeéhtih, ded teo wãhcan, Diosdi h ã túi jenah joyóchah ennit, “Nin táini caá”, caandih ã niij enna caá. Páant ã niij enechah, dedé ã túi chãjat jíb pohba nihcan caá. ⁶ Pãnihna, ded Diosdi h ã túi jenah joyóchah ennit, ded pah ã chãjatjidih jenah joicãnjeh, “Nin táini caá”, Dios caandih ã niij enna caá. Páant ã niij ennidih Dios ã túi chãjatdih Davidji nin pah át niij daacáp tajì: ⁷ “Ded ã jephahcatdih Dios ã yohochah, wëinit, ã túi jumna caá. “Á túi chãjatdih wã jwúub encan niit”, caandih Dios ã niijchah, wëinit, ã túi jumna caá. ⁸ “Nin táini caá. Caandih dedé yéejat peéh chãjat wi hcan caá”, Dios ã niij enni wëinit, ã túi jumna caá”, David át niij daacáp tajì. (Sal 32.1-2)

⁹ Judiowãjeh bóodnit ì jumuchah, Dios ì yéej chãjatdih át yohji tániit? Nihcan caá, wã déewã. Judiowã nihcannit, bóodcannitdihbat ì yéej chãjatdih ã yohna caá. Pãnih jumnit, queét nihat biíc yoobó wëinit, ì túi jumna caá. Ded pah Dios Abrahamdih ã chãjatjidih jwúub náhniat caá náahap. Caã Diosdi h ã túi jenah joyóchah, “Nin táini caá”, Dios át niij enep wut jì. ¹⁰ Nindihbat náhniat caá náahap: çDébóli hji ta tígá Abrahamdih páant át niij enji? çBóodni ã jumat túttimãhji tániit? Nihcan wut jì. Bóodni ã jumat pínah jãtith “Nin táini caá”, Dios caandih átát niij enep wut jì. ¹¹ Á bóodat pínah jãtith Abraham Diosdi h át túi jenah joyóp wut jì. Páant ã túi jenah joyóchah, “Nin táini caá”, Dios caandih át niij enep wut jì. Páant ã jumatdih jéuat túat niijná, Dios caandih át bóodat túatup wut jì. Pãnihna, caã ã bóodat pínah jãtith, ã túi jenah joyát pahjeh,

* 3:29-30 Dt 6.4; Gá 3.20 * 4:3 Gn 15.6; Gá 3.6

Diosdih túi jengah joinít judiowā nihcannit, bóodcannidih “Nit táinit caá”, Dios át niij enep wut jī. Páant biíc yoobó ā niij ennit ī jumuchah, Abrahamji jwī nuo ā jumat pah queétdihbut ī nuo mun tiguaā ā jumap.*
 12 Páinhna, det bóodnit judiowābut Diosdih ī túi jengah joyóchah, Abraham ī nuoji yoobát ā jumna caá. Caán ā bóodat pínah jātih Diosdih átāt túi jengah joyóp wut jī. Páinhna, caán Diosdih ā túi jengah joyát pahjeh muntih, judiowā ī túi jengah joyóchah, Abraham ī nuoji ā jumna caá. Obohjeéhtih, bóodnit jumna, “Abraham jwī nuoji caá”, niij jengah joiná yuhna, Diosdih ī túi jengah joicáh, Abraham ī nuoji yoobát ā nihcan caá.

Dios caandih ā naáwátjidih “Yoobópdih tiguaā”, Abraham ā niiját

13 Jon jātih Dios nin pah Abrahamdih át niij naáwáp wut jī: “Meém, ma jumená pínah biíc dih, nihát baácdih moón ī nuowā pínah ñi jumna caá”, át niijáp wut jī. Páant ā niijáh, Moisés ā wutatdih Abraham ā jepahatji jīb át nihcap wut jī. Obohjeéhtih, Abraham Diosdih ā túi jengah joyóchah, “Nin táini caá”, caandih niij ennit, páant át niij naáwáp wut jī.*
 14 “Moisés ā wutatjidih jepahnit, jwiítjeh tiguaā nihát baácdih moón ī nuowā jwī jumap”, jwī déwā ipī niij jengah joiná yuh caá. Páant ī niij jengah joyát yoobópdih jumna nihna, Diosdih jwī túi jengah joyát dedé pínah nihcah, ā niijátjibut dedé pínah āta nihcan tagaá.*
 15 Dedé wutat wihcah, caandih yap yohatbut āta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Moisés ā wutatji ā jumuchah, cáacwā caandih ī yap yohochah ennit, Dios queétdih búdí ā íjna caá. Pánih íjnit, ī yap yohatji jīb, queétdih ā peéh chājibpna caá.

16 Obohjeéhtih, Moisés ā jumat pínah jātih, Abraham Diosdih át túi jengah joyóp wut jī. Caán Diosdih ā túi jengah joyát pah, det caandih jepahnit Abraham ā jumená panihnit ī jumna caá. Moisés ā wutatjidih jéihnit, jéihcannitbut Diosdih ī túi jengah joyóchah, biíc yoobó ā naáwátji pah Abraham ā jumená ī jumna caá. Páinhna, ded pah jwī chājat jīb ā jumená jwī jumcan niit. Obohjeéhtih, Diosdih jwī túi jengah joyát jībjuh caá, páant jwī jumap.*
 17 Dios Abrahamdih ā niijátji pahjeh nin pah it niij daacáp tajī: “Dawá baácnadih moón ī nuo pínah meém ma jumna caá”, Dios Abrahamdih át niij naáwáp wut jī”, it niij daacáp tajī. Dios wunnitdih booani, dedé wih jwuhcannidih jumat táutnidih Abraham át túi jengah joyóp wut jī. Páinhna, Abraham Diosdih ā túi jengah joyát pah, jwiitbut túi jengah joinít jwī

jumuchah, “Nit Abraham ā jumená mun tiguaā”, Dios jwiitdih ā niij enna caá.*

18 Abraham weh wihcanni behe yoobát ā jumuchah, Dios caandih nin pah át niij naáwáp wut jī: “Cúiwā dawá ī jumat pah, óonna pahbut ma jumená ī jumbipna caá. Pánih jumnit, dawá baácdih moón ī nuo panihni ma jumbipna caá”, Dios caandih át niijáp wut jī. Pánih weh wihcan yuhna, “Á niiját yoobópdih tiguaā”, át niij jengah joyóp wut jī. Páant caandih ā túi jengah joyóchah, Dios ā niijátji pah át túi chājap wut jī.*
 19 Obohjeéhtih, caán cien jópchi bíbohna, yad Saradih át jéih weh chājap wut jī. Caántbut beh wili yoobát jumna, mit jéih wudu jumcap wut jī. Páant wunnit dée ī jumuchah yuhna, “Jwiit jwī weh wihcan niit”, Abraham át niij jengah joicáp wut jī. Páant niij jengah joicán, Diosdih át túi jengah joí cádahcap wut jī.*
 20 “Á niijátji pah ā jéih chājcan niit”, át niij jengah joicáp wut jī. “Dios wēpni, ā niijátji pah túi chājni caá”, niij wēi naóhnit, caandih át túi jengah joí cádahcap wut jī.
 21 “Dios ded pah weemdih ā niijátji pah biíc yoobó ā jéih chājna caá”, Abraham át niij jéihyep wut jī.
 22 “Páant ā niij jéihyechah, ‘Abraham táini caá’, Dios caandih át niij enep wut jī”, Dios naáwátidih naóh yapani át niij naóh daacáp tajī.*

23 Páant niij daácna, Abrahamdihjeh pohba niij daácna át chājcap wut jī.
 24-25 Obohjeéhtih, jwiitbut jwī jéihyat pínah niijná, át niij daacáp wut jī. “Diosdih jwī yap yohatji jīb, jwī Maáh Jesúsdih át wan wúhat táutap wut jī. Pánih wunnitjidih át jwáub booanap wut jī”, jwī niij jengah joyóchah, Diosboó “Nit táinit caá”, jwiitdihbut ā niij enna caá.*

5

“Nit táinit caá”, Dios ā niij ennit ded pah jwī jumat

1 Jesucristodih jwī túi jengah joyóchah, “Nit táinit caá”, Dios jwiitdih ā niij enna caá. Páant ā niij enechah, jwī Maáh Jesucristo jwiitdih Diosjéeh ā túi jumat táutna caá.
 2 Caandih túi jengah joinít, ā oimít jwī jumuchah, “ʘumcanjeh weemdih jáoñnit, ñi wúbú”, Dios jwiitdih ā niijná caá. Áihwā jumna, túttimah bóo láa ā pebhna bejnit, caán táini yoobát ā jumat pahjeh jwiitbut biíc yoobó jwī jumat pínahdih jengah joinít, búdí jwī wéina caá.
 3 Dawá láa jwiitdih yeejép ā yapachah yuhna, biíc yoobó jwī wéina caá. Páant yeejép ā yapachah, Diosdih chah jwī túi jengah joyátidih jwī jéihna caá. Pánih jéihnit, yeejép ā yapachah yuhna, búdí jwī wéina caá.
 4 Páant yeejép ā yapachah yuhna, wéinit, caandih jwī túi jengah joí cádahcan

* 4:11 Gn 17.10 * 4:13 Gn 17.4-6; 22.17-18; Gá 3.29 * 4:14 Gá 3.18 * 4:16 Gá 3.7 * 4:17 Gn 17.5 * 4:18 Gn 15.5 * 4:19 Gn 17.17 * 4:22 Gn 15.6 * 4:24-25 Is 53.4-5

caá. Pánih cádahcannit jumna, chah túinit jwí jum bejna caá. Pánih chah túinit jum bejna, Dios ded pah jwiítidih á túi chājat pínahdih jenah joinít, jwí wēi páina caá. ⁵ Pániha, jwiít wēi páinitdih Dios Túini Espíritudih átāt wūhup taga, jwíjeéh á jumat pinah niijná. Túini Espiritu jwíjeéh jumna, Dios jwiítidih ded pah búdí á oyatdih á jéihyana caá. Páant á jéihyanachah, nindihbut jwí niij jéihna caá: “Jwiítidih Túini Espiritu á teo wáacbpna caá, Dios pebhna juibínit, caan páh jwí túi jumat pinah niijná”, jwí niij jéihna caá.

⁶ Nin wā naawátdih jenah joinít, Dios jwiítidih á túi chājat pínahdih chah ni jéihbipna caá: Jwiít jwí yéej chājatdih jéih cádahcan, á jīb buúáátdih jwí jéih jīb chājcah, Dios á jehahat láa, Jesucristoboo jwí yéejat jīb át wun wūhup wat jī. ⁷ Ded túi chājnidih biihboo áta wun wūhcan taga. Biih túi chājni yoobátdih búdí oinit, umcanjeh wun wūhni pínah á jum dée caá. ⁸ Obohjeéhtih, jwiít yeejépwā yoobát jwí jum jwuhchah, jwí yéejat jīb Cristoboo át wun wūhup wat jī. Páant á wun wūhchah, Dios jwiítidih ded pah búdí á oyatdih á jéihyana caá. ⁹ Pánih jwiítidih wun wūhni, áih meép á yohochah, “Nit túinit caá”, Dios jwiítidih á niij enna caá. Páant niij enna, jwiítidih iiguipna bejnit déejidih át túi ubup wat jī. Pániha, yeejépwā jwí jum jwuhchah, á wun wūhatjīh “Nit túinit caá”, jwiítidih á niij enatdih jwí jéihna caá. Pánih jéihnit, “Buu nit túinitdih en iijcan, wā peéh chājcan niit”, jwiítidih á niijátdih chah jwí jéihna caá. ¹⁰ Diosdih enihcannit jwí jum jwuhchah, á wūh á wanatjīh jwí yéejatdih yohnit, chénaaboo jwí múic enihcatdih Dios át ámhoh wat jī. Pánih ámhoh, jwiítidih áihwā át chājap wat jī. Páant áihwā jwí jumachah, nindih chah jwí túi jéihna caá: “Buu Dioih wā jumachah, weemdíh peéh chājat wihchah, Jesús boo pud jéohnit, páuh laab béjni jumna, weemdíhbut á pebhna á túi juibiát túutbipna caá”, jwí niij jéihna caá. ¹¹ Páant jwí túi juibiát pínahdih wēnit, nindihbut chah jwí wēina caá: Buu nin baácbóo jwí jum jwuhchah, jwí Maáh Jesucristo á wanatjīh Dios jwiítidih áihwā át jumat túutup wat jī. Páant á jumat túutatdih jéihnit, caandih búdí jwí wēi naóhna caá.

Adán, Cristo ded pah mácah í chājatjī

¹² Jwíh jumni Adán wut jumni, á yéej chājachahjeh, nin baácdih yéejat át jwíh waadáp wat jī. Páant á yéej chājat jīb, wanatbut át waadáp wat jī. Adán á yéej chāj waawáchah, nihat jwiítbut yéej chājnit jwí jum jwíhip wat jī. Pánih yéej chājnit jumna, jwiít nihat wannit pínah múic jwít jumup wat jī.* ¹³ Dios Moisésdih á wutat túeat pínah jātīh, nin baácdih moon jwít yéej chājap wat jī. Obohjeéhtih, páant jwí

yéej chājachah yuhna, á wutat wih jwuhchah, caandih yap yohatbut át wih jwuhcap wat jī. Páant wihchah, caandih yap yohat peéh chājatbut át wih jwuhcap wat jī. ¹⁴ Páant yap yohat peéh chājat á wih jwuhchah yuhna, Adán túttimah jumnit nihat ít wanup wat jī. Moisés á jumat pínah jātīh, caán wutat á wih jwuhchah yuhna, caán láa jumnit ít wanup wat jī. Adán Dios á wutatjidih á yap yohatjī pahjeh queétjeh chājcan yuhna, queét nihatbut biíc yoobó ít wanup wat jī. Páant wannit í jumuchah jéihnit, “Adán á yap yohochahjeh, nihat jwiítbut biíc yoobó yap yohnit panihnit jwít jumup wat jī”, jwí niij jéihna caá. Pániha, Adán yéej chāj waóhni á jumatjī pahjeh, túttimah nin baáca jéohni Jesucristoboo túi chāj waóhni át jumup wat jī.*

¹⁵ Obohjeéhtih, Dios cáacwādh oinit, á teo wáacatboo Adán á yap yohatjī pah át nihcap wat jī. Adán biícjeh jumna yuhna, á jwíh yéej chājatjī jīb dawá jwít buúáp wat jī. Obohjeéhtih, Dios jwiítidih búdí oinit, teo wáacna, Jesucristodih nin baácbóo wahna, túini yoobát át chāj wūhup wat jī. Jesucristo biícjeh jumna yuhna, dawá iiguipna bejnit déejidih át túi ubup wat jī, jeáboo jwí túi juibiát pínah niijná. ¹⁶ Dios cáacwādh oinit, á teo wáacat Adán á yap yohatjī pah át nihcap wat jī. Adán biícjeh jumna yuhna, á yéej chājatjī jīb, nihat cáacwā Dios á peéh chājnit pínah jwít jumup wat jī. Pánih peéh chājnit pínah jumna, dawá jwí yéej chājachah yuhna, jwiítidih búdí oina, teo wáacnit, Dios jwí yéejatdih á yohna caá. Pánih yohna, “Nit túinit, wā peéh chājnit pínah nihcan caá”, jwiítidih á niij enna caá. ¹⁷ Adán biícjeh jumna yuhna, á jwíh yéej chājachah, nihat cáacwādh á chūúchah, jwí wunna caá. Caán yoobópdih tigaá. Páant á jumuchah yuhna, ninboodih jwiít jwí wēibipna caá: Buu jwuh Dios jwiít cáacwādh oinit, teo wáacna, Jesucristo biícjeh á wanatjīh jwí yéejatdih yohna, “Nit túinit caá”, jwiítidih á niij enna caá. Páant jwiítidih á niij enechah, ájeéh páantjeh jwí túi jumbipna caá. ¹⁸ Pániha, Dios á wutatjidih jeh biíc á yap yohatjī jīb, jwiít nihatbut yap yohnit jwí jumna caá. Pánih jumna, jwiít nihat Dios á peéh chājnit pinahbut jwí jumna caá. Pánihat pah mantīh, biíc newé Jesucristo á túi chājatjī jīb, jwiít nihat yéejat yohnit jwí jéih jumna caá. Pánih yéejat yohnit jwí jumachah, “Nit túinit caá”, Dios jwiítidih á niij enna caá. Pániha, jwiít nihat caandih jepahnit ájeéh páantjeh jwí túi jumbipna caá. ¹⁹ Biíc newé Adán Dios á wutatdih á yap yohatjī jīb, “Nit yéejnit caá”, dawádh Dios át niij enep wat jī. Pániha, biih newé Jesucristo Diosdih á túi jepahat jīb, “Nit túinit caá”, dawádh Dios át niij enna

* 5:12 Gn 3:6-19 * 5:14 Gn 2:16-17; 3:11-12

caá.

²⁰ Obohjeéhtih, Adán jum láa dawá jópchi táttimah, Jesucristo nin baáboó á jüúwát pínah játih, Dios á wutadnih cáacwádh Moisés át naóh yapanap wut jí, yéejnit jumna, chah yap yohnit jwí jumadnih jwí jéihyat pínah niijná. Pánih yap yohnit yooabát jwí jumuchah yuhna, jwiítidih búdí oinit, jwí yap yohat chah Diosboó jwiítidih búdí át teo wáacap wut jí. ²¹ Jwí yéej chājat júb, jwiít nihat wannit pínah múcjuh jumna, Dios bíicdih jwíta jéih jumcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó, jwiít cáacwádh búdí oinit, jwí Maáh Jesucristodih át wah deyanap wut jí, jwiítidih á teo wáacap pínah niijná. Pánih teo wáacnit, “Nit túinit caá”, jwiítidih Dios á niij enechah, caán bíicdih páantjeh jwí túi jumbipna caá.

6

Jesúsjeéh ded pah jwí jumat

¹ Wá déewá biquína nin pah ñita niij jenah joi tágaá: “Páant ma bohénachah, chah yéej chājat caá náahap, Dios jwiítidih oinit, chah á túi teo wáacap pínah niijná”, ñita niij jenah joi tágaá. ² ¡Páant nihcan caá, wá déewá! ¡Jwí yéej chājca boj jíih! Jwí yéejatdih yohna, Cristo jwiítidih á wun wühuchah, jwiítbut ájeéh wannit panihnit jwí jumna caá. Páant jwí jumuchah, yéej chājat jenah joyát jwiítidih á jüúwúchah yuhna, jwí jéih yap yohna caá. Wanníih bácahjidih bita í yéej chājat táutachah, á jepahcat pahjeh muntih caandih jwí jepahcan niit. ³ Nindihbut ñi túi náhninaá: jwiítidih í daabánachah, Jesúsíhwá jumna, ájeéh wannit panihnit jwí jumadnih bitadih júutna jwí chājap be. ⁴ Pánih daabánit jumna, Cristoíh bácahdih í yohochah, jwiítbut ájeéh yohnit panihnit jwí jumna caá. Pánih yohnit panihnit jumna, jwí íp nihat jéihni, túi chājni, á wēpatjīh Cristodih á boonachah, jwiítbut á boonanit panihnit jwí jumna caá. Pánih boonanit panihnit jumna, á wēpatjīh téut nuunnit, jáap cáac jumnit panihnit jwí jumna caá. Jáap cáac jumnit panihnit jumna, á wēpatjīh yéej chājat jenah joyátidih jwí jéih yap yohna caá.*

⁵ Cristoíhwá ájeéh jwiítbut wannit panihnit jumna, wannit í yéej chāj cádahat pah, jwiítidihbut yéej chāj cádahat caá náahap. Ájeéh jwiítbut boo pud jüóhnit panihnit jumna, Dios á weñat pínahboodihjeh chājat caá náahap. ⁶⁻⁷ Det wannitjidih yéej chājat jenah joyát á wihcan caá. Páant á wihcatdih jéihnit, nindihbut jwí túi jéihna caá: Cristodih jwíih jepahna, ájeéh wannit panihnit jumna, yéej chājat jenah joyát jwiítidih á jwúub jüúwúchah yuhna, jwí jéih yap yohna caá.*

⁸ Pánihna, Cristojeéh wannit panihnit jumna, túi chājat téut niijná, ájeéh jwúub boo pud jüóhnit panihnitbut jwí jumna caá. Pánih boo pud jüóhnit panihnit jumna, á wēpatjīh ájeéh páantjeh jwí jumbipna caá. ⁹ Caandih jéihnit, nindihbut jwí jéihna caá: Cristo á jwúub boo pud jüúwát táttimah, chéneji á jwúub wuncan niit, páant muntih. Pánih boo pud jüóhnit, wunatdih át yap yohop wut jí. ¹⁰ Jwiít cáacwá jwí yéej chājat júb, Cristo bíic láajeh wanna, á jwúub boo pud jüúwát táttimah, ded pah chājna, Dios á wēpatjīh ápi chājna caá, cáacwá caandih búdí í weñat pínah niijná. ¹¹ Pánihna, ájeéh wannit panihnit jwí jumadnih jenah joinit, “Buu yéej chājat jenah joyát wá maáh panihni nihcah, Jesúsíh jumna, caánboó wá maáh á jumna caá. Páant á jumuchah, weembát ájeéh jumnit, Dios á wēpatjīh yéej chājat jenah joyátidih wá jéih yap yohna caá”, ñi niij jenah joyoó.

¹² Páant yéej chājat jenah joyát á jüúwúchah, caandih ñi jepahca bojó. Pánih jepahcan, yéej chājatdih ñinahcanjeh, caandih ñi yap yohbipna caá. ¹³⁻¹⁴ Moisés á wutadtidih jwí jepahat júb nihcan, Dios bíicdih jwí túi jumna caá. Obohjeéhtih, túi oinit, jwiítidih teo wáacna, Dios ájeéh át jumat táutap wut jí. Pánih ájeéh jumna, á teo wáacatjīh dedé yéej chājat jenah joyátidih jwí jéih yap yohna caá. Pánihna, yeejép chājna, Dios á náahatdih yap yohnit ñi jumca bojó. Obohjeéhtih, Cristojeéh wannit, jwúub boo pud jüóhnit panihnit jumna, Dios á náahatboodihjeh á wēpatjīh túi chājnit ñi jumú.

Jwí yéej chājat jwí maáh panihni á jumat

¹⁵ ¡Páant wá naawáchah, ded pah tigaá yeeb ñita niij jenah joi? Dios ded pah jwí chājatdih jenah joicánjeh oinit, jwiít caandih túi jenah jointidih át túi ubup taga. Pánih túi ubnit, Moisés á wutadtidih jepahat júb át nihcan taga. Pánih túi ubnit jumna, ¿chah jwíta yéej chāj taniit? ¡Nihcan caá, wá déewá! ¹⁶ ¿Nindih ñi jéihcan niit? Deddih jepahna, caán jwí maáh á jumuchah, caandih teo wáhnit jwí jumna caá. Pánihat pah, yéej chājnit jwí jumuchah, caán yéej chājat jenah joyát jwí maáh panihni á jumna caá. Pánihna, yeej chājat jenah joyátidih jepahna, iiguipna bejnit pínah jwí jumna caá. Obohjeéhtih, Diosboodih jepahna bácah, caandih teo wáhnit jumna, túi chājnit jwí jumna caá. ¿Caandih ñi jéihcan niit? ¹⁷ Játih yéej chājnit ñi jumuchah, caán yéej chājat jenah joyát ñi maáh panihni át jum jwuhup taga. Obohjeéhtih, buu jwuh táini doonádih túi jenah joinit, caánboodih ñi túi wéi jepahna caá. Pánihna, ñi téut

nuumátdih “Búdí táina caá”, Diosdih jwí ni-ijná caá. ¹⁸ Pániñ tui wēi jepahnit jumna, buu yéej chājat jenah joyát ā jūwúchah yuhna, caandih ſi jepahcan caá. Pániñ jepahcan, táiniboodih jepahna, caandih teo wāhñit panihñit ſi jumna caá. ¹⁹ Ded pah maáta ī jumatdih ſi tui jéihna caá. Pániñna, ſi jéihyatjīh yeebdih wā naóhna caá, wā bohéatdih ſi tui beh joyát pínah niijná. Jātih yéej chājñit jum jwuhna, yéej chājat jenah joyát ſi maáh panihñidih ſit jepahap taga. Pániñ jepahnit jumna, chah yeejép ſit chāj bejep taga. Páant yéej chājat jenah joyátdih ſi jepahat pah muntih, buu jwúub túat nuumnit, táiniboodih caá jepahat náahap, Dios ā náahat pahjeh chājñit ſi jumát pínah niijná.

²⁰ Jātih yéej chājat jenah joyátdih jepahna, táiniboodih ſit jéih jepahcap jī. ²¹ Caán láa yéej chājna, dedé tui jumatdih ſit bid juicáp jī. Páant ſi yéej chājatjī jīb iiguipna ſita bej tagaá. Pániñna, buu ſi yéej chājatjīdih náhnit, tícñit, búdí ſi jgahna caá. ²² Buu jwuh yéej chājat jenah joyátdih jepah cádahñit, Dioihwá jumna, caánboodih jepahnit ſi jumna caá. Dioihwájeh jumna, ā náahat pahjeh chājñit, ájeéh páantjeh ſi jumbipna caá.* ²³ Nindih jwiútdih tui náhnit caá náahap: Jwí yéej chājat jīb, iiguipna bejni pínah jwita jum tagaá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesucristo jwiútdih ā wun wāhatjīdih tui jenah joinit, caandih jwí jepahachah, jwiútdih ájeéh páantjeh Dios ā jumát túatbipna caá. Pániñ tui chājna, jwiútdih ā jīb náahcan ſit.

7

Ded pah Moisés ā watatjī

¹ Wā déewáá, cáacwá ī watat ded pah ā jumátidih ſi tui jéihna caá. Cáac ā báadh jwuhna, caán watatdih jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, ā wunat túttimah báach, caán watatdih jepahat ā wihcan caá. ² Páant ā jumachah, Moisés ā watatjībut nin pah ā niijná caá: “Yad wili mijeeh bóojīhjih mi jumna náah”, ā niijná caá. Páant ā wutuchah yuhna, mijeeh bóo ā wunat túttimah, caánt biíhdih mi jéih áa jumna caá. ³ Mijeeh bóo páantjeh ā jumachah yuhna, caánt biíhjeéh jumñit, yeejép chājñih caá mi jumap. Obohjeéhtih mijeeh bóo ā wunat túttimah, caán watat miñ pínah nihcah, biíhdih jwúub áa jumna, mi yéej chājcan caá.

⁴ Páant ā nihát pah muntih, yeebbút wā déewáá, Jesúhwá jumna, ájeéh wunnit panihñit ſi jumachah, Moisés ā watatjī ſiñih pínah nihcan caá. Pániñna, buu Cristodih jwúub áa jumñit panihñit jumna, caán jwúub boo pud jóohnih ſi jumna caá, Diosdih tui chāj wāhat túat niijná. ⁵ Jātih yéej chājat jenah

joyátdih jepahna, jwí ſinahatdihjih chājñit, Moisés ā watatjīdih jwí joyóchah, caandih chah yap yohíhat āpī jígohop jī. Páant jwí yap yohatjī jīb, iiguipna bejni déeji jwí jumap jī. ⁶ Caán láa Moisés ā watatjī jwiútdih chéoni pah āt jumap jī. Obohjeéhtih, buu Cristoihwá ájeéh wunnit panihñit jumna, jwúub watnit panihñit jwí jumna caá. Pániñ watnit panihñit jumna, Táini Espiritu ā teo wáacatjīh táiniboodih jwí jéih chājna caá. Páant ā jumachah, Moisés ā watatjī buu jwuh jwíñih pínah nihcan caá.

Ded pah jwí yéej chājat

⁷ Páant niijná, ¿Moisés ā watatjīdih ded pah tígaa jwita niij? ¿Caán watat yeejép niit ā jumap, ſi jenah joyóchah? ¿Nihcan caá, wā déewá! Obohjeéhtih, caán watat wihcah, ded pah yéej chājat ā jumátidih wāta jéihcan tagaá. Caán watat nin pah caá ā jumap: “Bitaiñ bií déedih ſi en ſinahca bojóo”, āt niij wutap jī. Páant ā niij wutcah, en ſinahat yéejat ā jumátidih wāta jéihcan tagaá.* ⁸ Caán watatdih wā jéihyat túttimah, caandih yap yohíhna, bitaiñ bií déedih wāpī búdí en ſinahna caá. Caán watatdih jéih jwuhcan, caandih yap yohíhat wihcah, bitaiñ bií déedih wāta en ſinahcan tagaá. ⁹ Pániñna, dedé watatdih wā jéihyat pínah jātih, ded pah yéejatdih, ded pah yéejat jīb ā peéh chājatdihbut wā jéihcap jī. Obohjeéhtih, “Páant ſi chājca bojóo”, ā niij watatdih wā jéihyat túttimah, yap yohíhna, caandih búdí wāpī chājīh jī. Páant wā yap yohatjī jīb, iiguipna bejni pínah wāt jumap jī. ¹⁰ Pániñna, yeejni nihcan, Dios ā watatdih yap yohcan, Diosjeéh wāta tui jum tagaá. Obohjeéhtih, yeejni jumna, caán watatdih yap yohñit, wā yéejat jīb iiguipna bejni pínah wāt jumap jī. Caán watatboó tui chājat túatni ā jumachah, caandih wā yap yohatjī jīb iiguipna bejni déeji wāt jumap jī. ¹¹ Pániñ yéej chājñi jumna, caán watatdih yap yohna yuhna, “Nin pah chājñit, wā tui yapbipna caá”, wā niij jenah joyóp yuh jī. Yéej chājatboó “táinidih” niijná pah āt jumap jī. Pániñna, ā watatdih jéihna yuhna, wā yap yohat jīb iiguipna bejni déeji wāt jumap jī.*

¹² Páant niijná, nin pah niij naóhna caá wā chājap: Moisés ā watatjī táini ā jumna caá. Caán yoobópdih watnit, táinidihjih chājat túatna caá. ¹³ Pániñ táini watat jumna yuhna, ¿weemdih iiguipna ā bejat túat niit? ¿Nihcan caá, wā déewá! Caan póhba ā bejat túatcan caá. Wā yéej chājat caá weemdih iiguipna ā bejat túatup. Á watatdih wā jéihyat túttimah, caán watatdih yap yohna, wā yéej chājatdih wā jéihna caá. Caán watatdih jéihna yuhna, wā yap yohochah enñit, “Wā yéejat yeejép yoobát ā jumna caá”, wā niij jéihna

* 6:22 Pr 12.28 * 7:7 Ex 20.17; Dt 5.21 * 7:11 Gn 3.13

caá. Pániha, tabit yéej chājni wā jumatdih jéihnit, iiguipna bejni pínah wā jumatdihbut wā jéihna caá.

¹⁴ Dios wut jíi Moisésdih páant át wutat táutup wut jí. Pániha, caán wutat Dioih á jumuchah, túini á jumatdih jwí jéihna caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejnijeh wā jumna caá. Pánih jumna, yéej chājat jenah joyátdihjeh jepahni wā jumna caá. ¹⁵ Ded pah túinidih chājihna yuhna, wā chājan caá. Obohjeéhtih, “Caán weemdih chājat caá náahap”, níj jenah joiná yuhna, caandihjeh wāpí chājna caá. Ded pah wā chājatdih wā jéihcan caá.* ¹⁶ Yéej chājihcan yuhna, caandihjeh wāpí chājna caá. Páant wā chājihcatdih chājna, “Dios á wutat túini caá”, níjina caá wā chājan. ¹⁷ Weemjéh pohba wā yéej chājan caá. Obohjeéhtih, yéejni wā jumt jíib, yéej chājat jenah joyátboó wā maáh panihni jumna, weemdih á yéej chājat táutna caá. ¹⁸ Wā jenah joyát yeejép míc á jumatdih wā túi jéihna caá. Dedé túini jenah joyát pohba weemdih á wihcan caá. Pánih yéejni jumna, túini wā chājat déedih, weemjéh wā jéih chājan caá. ¹⁹ Túiniboodih wā chājat déedih wā chājan caá. Obohjeéhtih, náahcan yuhna, yeejépdih wāpí chājna caá. ²⁰ Pániha, wā chājihcatdih chājna, weemjéh pohba caandih wā chājan caá. Obohjeéhtih, caán yéej chājat jenah joyátboó weemdih á wutna caá.

²¹ Nin pah weemdih á jumna caá: Túiniboodih chājihna yuhna, yéej chājihatbut ápi júohna caá. ²²⁻²³ Dios á wutatdih búdi wéina yuhna, caolih díitboó míc mawat panihni ápi jumna caá. Pánih jumna, túinidih búdi wā chājihna yuhna, yéej chājihatboodih chah jenah joinit, wāpí chājna caá. Pániha, weemjéh yéejatdih wā jéih cádahcan caá.

²⁴ Páant yéej chājatdih jéih cádahcan, iiguipna bejni pínah jumna, búdi moh yéejni wā jumna caá. Pánih jéih cádahcanni wā jumuchah, ¿déhe tigaá weemdih túi ubni áta jum? ²⁵ Jwí Maáh Jesucristo caá weemdih túi ubni pínah á jumap. Caandih wā túi jepahachah, wā yéejatdih yohnit, weemdih á túi ubnipna caá. Páant á teo wáacatdih jéihnit, “Jesúsdiwah deyanit, ma teo wáacat táutatdih túina caá, Paá”, Diosdih wāpí níjina caá. Pániha, nindih wā túi jéihna caá: wā jenah joyátjeh Dios á wutatdih wāpí jepahihna yuh caá. Obohjeéhtih, Diosdih jepahihni jumna yuhna, páantjeh yéejni jumna, yéej chājat jenah joyát á júuwáchah, caánboodih wāpí jepahna caá.

8

Túini Espiritu ded pah jwiútdih á teo wáacat

* 7:15 Gá 5.17 * 8:11 1Co 3.16

¹⁻² Pániha, iiguipna jwí bejat déejidih Jesucristo á túi ubuchah, áihwá jumna, Túini Espiritu á teo wáacatjeh jwí yéej chājat jenah joyátdih jwí jéih yap yohna caá. Pánih yap yohnit, Túini Espirituboodih jwí jepahachah, Dios bíicdih jwiútdih á túi jumt táutna caá. Páant bíicdih jwí jumuchah, jwiútdih Jesucristoihwádh bue dedé peéh chājat pínah wihcan caá. ³ Moisés á wutatjidih jéih jepah beedácanit jumna, jwiútdih mícjeh caandih yap yohnit jwí jumna caá. Páant á wutatdih yap yohnit jwí jumt jíib, Dios bíicdih jwí túi jumcap jí. Caán wutat jwiútdih á jéih teo wáacah yuhna, Diosboó jwiútdih á túi teo wáacap jí. Caán á wáúhdih nin baácboó át cáac jumt táutup wut jí, jwí yéejat jíib á wun wáhat pínah níjina. Pánih wun wáha, Jesús jwí yéejat jíib beedáat panihnidih át jíib chājan wut jí. ⁴ Páant á jíib chājachah, jwiútdih Túini Espiritu á wēpatjeh Dios yooópdih jumnbodih jwí jéih jepahna caá. Pániha, jwiútdih á wutatdih jéih buujácan yuhna, Túini Espiritu á teo wáacatjeh jwí jéih buujána caá.

⁵ Det í ninahatdihjeh chājihnit, ded pah í náahatdih ípi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Túini Espiritu á náahatdih jenah joinitboó á wutat pahjeh ípi chājna caá. ⁶⁻⁸ “Ded pah wā náahatdih wā chājachah, á túina caá”, ded níj jenah joiní Diosdih enihcanni jumna, Dios á wutatboodih á jepahihcan caá. Páant á jepahihcat jíib, caandih jéih jepahcan, iiguipna bejni pínah á jumna caá. Det panihnitboó Diosdih í jéih weñacan caá. Obohjeéhtih, “Túini Espiritu á teo wáacatjeh á náahat pahjeh wā chājipna caá”, det níj jenah joinitboó Diosjéeh páantjeh í jumbipna caá.

⁹ “Wā náahatdihjeh wā chājipna caá”, níj jenah joí cádahnit, Túini Espiritu níjéeh á jumuchah, yéeb á náahatboodih ní chājna caá. Det Túini Espiritu wihcannitboó Cristoihwá nihcan caá. ¹⁰ Obohjeéhtih, yéebboó áihwá ní jumuchah, Túini Espiritu níjéeh á jumna caá. Pániha, yéejat jíib níih báach á wunuchah yuhna, caán níjéeh á jumuchah, níih caolih túi booni á jumna caá. Pánihnit ní jumuchah, Dios yeebdih “Nit túinit caá”, á níjichah, páantjeh ájéeh ní jumbipna caá. ¹¹ Dios jwiútdih wahní Túini Espiritu jwíjéeh jumna, Jesúsdiwah booaatjeh pahjeh mantih jwiútdihbut á booaipna caá. Pánih booaatjeh, jáap báach jwiútdih á chāj wáhibna caá.*

¹² Wā déewáá, jwiútdih jwí náahatdihjeh chāj cádahnit, caandih jwáub chājat caá náahap. ¹³ Jwí weñat pínahdihjeh chājnit jumna, iiguipna bejni pínah tigaá jwí jumap. Obohjeéhtih, Túini Espiritu á teo wáacatjeh

yéj chājatdih cādahna, páantjeh Diosjeéh jwí jumbipna caá.

¹⁴ Det Túini Espíritudih péenit jumna, Dios weh caá. ¹⁵ Caán Túini Espiritu jwíjeéh ā jumat pínah jātih, Dios ā péeh chājatdih jwí úm jwahup jī. Obohjeéhtih, buu Dios weh jumna, Túini Espiritu ā teo wáacatjīh “Oini Paá”, úmcanjeh caandih jwí jéih niijná caá.* ¹⁶ Túini Espiritu jwiítidih nin pah ā niij jéihyana caá: “Yeeb yoobópdih Dios weh ni jumna caá”, ā niijná caá. ¹⁷ Ā weh jwí jumuchah, “Wā wehdih táinidih wā chāj wūhbiipna caá”, Dios ā niijátji pah, jwiítidih, Jesucristo biicdih, ā túi chājbiipna caá. Pánihna, Cristoihwā jwí jumat jīb yeejép yapnit jumna, túttimah jeáboó túi wēinit, ājeéh maáta jwí jumbipna caá.*

Dios ded pah jwiítidih ā túi chājat pínah

¹⁸ Buu nin baáboó jum jwahna, yeejép jwí yapna caá. Obohjeéhtih, túttimah Diosjeéh maáta waadnit, chah táinit jwí jumat pínahdih jenah joinit, nin baáboó jwí yeejép yapatdih “Oboh jumni ā jumna caá”, wā niij jenah joiná caá. ¹⁹ Dios weh jeáboó ājeéh jumnit, jwiít maáta jwí jumat pínahdih búdi enihna, nihāt Dios ā chānitjibut ī páina caá. ²⁰ Caán ā chānitjī ī jwiíh túi jumuchah yahna, cáacboó ā jwiíh yéj chājatji jīb, queébtut biic yoobó wannit pínah it jum jwiíhip wut jī. Caanjéh pohba páant āt bejcap wut jī. Diosboó ā chānitjidih wannit pínah āt jum jwahat túutap wut jī.* ²¹ Dios ā chānitjī wun beednit déejidih táinit ā jwáub chājbiipna caá, páant muntih. Dios wehdih ā túi túut nuúm beedáat pahjeh muntih, biic yoobó ā chānitjidihbut ā túi túut nuumbiipna caá. ²² Obohjeéhtih, buu nihāt ā chānitjī wannit pínah múc ī jum jwahna caá. Pánihna, yad wili mi weh jumna, mi tuba űaacát pah Dios ā chānitjibut yeó jāap jumat pah búdi tuba űaacni panihnit ī jum jwahna caá. Páant ī jumatdih jwiít jwí jéihna caá. ²³ Jwiítidih Túini Espiritu ā jumuchah yahna, biic yoobó tuba űaacnit panihnit jwí jum jwahna caá. Nin baáboó jwí jum jwahuchah, caán jwíjeéh jumnit, jwiítidih táini ā chāj wāhna caá. Ā pebhna jwí juibínachah, chah búdi jwiítidih ā túi chāj wūhbiipna caá. Pánihna, jwiít Dios ā wehdih yoobópdih ā túut nuúm beedáat pínah, ājeéh jwí túi jumat pínah, jāap báach jwiítidih ā wāhat pínahdihbut búdi jwí wēi páina caá.* ²⁴ “Páant ā chājbiipna caá”, niij wēi jenah joinit, iiguipna bejnit déejidih ā túi ubnit jumna yahna, páantjeh ā túi túut nuúm beedáat jwí jum jwahcan caá. Ā túut nuúm beednit jumna, páant ā chājat pínahdih jwíta páican tagaá. ²⁵ Obohjeéhtih, ā chājat

pínahdih encan yahna, Dios jwiítidih ā túi túut nuúm beedáat pínahdih jéihnit, jwí wēi páina caá.

Túini Espiritu jwí wábatdih ā teo wáacat

²⁶ Buu túi jéihcannit jwí jumuchah enna, Túini Espirituboó jwiítidih ā teo wáacna caá. Diosdih ded pah wábat pínahdih jwí jéihcah, caán Túini Espiritu jwiítidih búdi ā teo wáacna caá, yoobópdih jwí wábat pínah niijná. Jwiítboó búdi wábihna yahna, jwí wéheatjīh jwí jéih buujácah, jwí ípdih yoobópdih naóhni jwiítidih ā wábh wáacna caá. ²⁷ Dios ded pah jwí jenah joyátidih túi jéih beedána, ded pah Túini Espiritu jwiítidih ā wábh wāhatdihbut ā túi jéihna caá. Pánihna, ded pah áihwādh Dios ā náah yacat pah, jwiítidih Túini Espiritu āpī wábhna caá.

Cristo ā wēpatjīh yéjeadih túi yap yohnit jwí jumat

²⁸ Jwiít nihāt Diosdih oinit, ā náahatdih chājnīt pínah ā űionit jwí jumuchah, Dios jwiítidih āpī túi en daoná caá. Ded pah jwí yapachah, jwiítidih ā teo wáacna caá, caandih chah jwí túi jenah joyát pínah niijná. Páant ā chājatdih jwí túi jéihna caá. ²⁹ Jwiít áihwā jwí jumat pínahdih Dios biíhmah átat jéihyep wut jī. Pánih jéihnit, ā wáuh Jesucristo ā jumat biic yoobó jwiítidih āt jumat túutap wut jī, dawá ā úudwā jwí jumat pínah niijná. Páant jwí jumuchah, caánboó jwí úud jeñé caá ā jumap.* ³⁰ Biíhmah áihwā jumat túutnitdih āt űiwip wut jī, “Nit táinit caá”, jwiítidih ā niij enat túut niijná. Páant niij ennit, ā pebhboó ājeéh maáta pínah jwiítidih āt waadánap wut jī.

³¹ Caandih jéihnit, nin pahbut jwí jéihna caá: Dios ā oinit jwí jumuchah, det jwiítidih ī en jūih buujácan niit. ³² Dios ā wáuhdih āt wahap wut jī, jwí yéjead péeh ā wun wāhat pínah niijná. “Wā wáuhdih tabit oina, caandih wā wunat túutcan niit”, āt niijcáp wut jī. Pánih wahnit, ded pah jwí náahatdihbut ā túi wēi teo wáacbiipna caá. ³³ Dios jwiítidih űiona, “Nit táinit caá”, ā niij ennit jwí jumuchah, “Queét yeejép wā caá”, det jwiítidih ī jéih niij naóh yaccan caá. ³⁴ Cristo jwí yéjead jīb wun wāhna, jwáub boo pud jéohnit, Dios ā jéihyepmant bóo buwámant chéudnit, caán biicdih nihāt dih wutni ā jumna caá. Pánih jumna, jwíh pínahdih āpī wábh wāhna caá, det jwiítidih péeh chājat túutna, ī jéih naóh yaccat pínah niijná. ³⁵ Cristo jwiítidih búdi ā oyochah, “Queétdih ma oi cādahaá”, bita ī niijcháah yahna, ā jepahcan niit. Jwiítidih yeejép ā yapachah, bita jwiítidih yeejép ī chājachah, jwí nuugáp wunuchah, yégueh wihcannit jwí jumuchah, jwiítidih tobohat ā

* 8:15 Mr 14.36; Gá 4.6 * 8:17 Gá 4.5-7 * 8:20 Gn 3.17-19 * 8:23 2Co 5.2-4 * 8:29 2Co 3.18; Gá 4.19; Fil 3.10

jumuchah, jwiítidh í mao yohochah yuhna, Cristo jwiítidh á oi cádahcan niít. ³⁶ Dios naáwátidh naóh yapani páant jwí yapat pínahdih nin pah át niíj daacáp tají:

“Yeó jáap jumat pah míhwhā jwí jumat jíib jwiítidh íjnit, í mao yohíhna caá. Í mao jéemát pínah ovejavā pah jwiítbut jwí jumna caá”, át niíj daacáp tají. (*Sal 44.22*)

³⁷ Páant yeejép jwí yapachah yuhna, Cristo jwiítidh oina, búdí á teo wáacatjīh wēnít, jwí túi yap yohna caá. ³⁸⁻³⁹ Jesucristoíhwhā jwí jumuchah ennit, Diosboó jwiítidh bainí á oican caá. Pánih oinít, jwiítidh á oi cádahcan niít. Jwí wunuchah, jwí báadhachah, buubut, téttimahbut, ded pah jwiítidh á yapachah yuhna, á oi cádahcan niít. Ángelwā, nemépwā, nin baácidih moón í maáta, japmant moón, nump bóo tólihmant moón, “Queét míhwhādih ma oi cádahaá”, Diosdih í niíjchah yuhna, á jepahcan niít. Pánihna, nihat Dios á chājnitboó caandih í jéih oi cádahat túatcan niít. Pánih búdí oina, jwiít jwí Maáh Jesucristoíhwhādih Dios á oi cádahcan niít.

9

Judiowā Dios á ñlonit

¹⁻² Weém Cristoíh jumna, “ Wā déewā, judiowā caandih í náahcatdih búdí wā jīgahna caá’, niijná, yoo bópdih niijná caá ma chājap”, Túini Espíritu weemdíh á niíj jéihyana caá. ³ Wíih baácidih moón, wā déewā, Israel á juimená, Cristodih í náahcat jíib iiguírna í bejbipna caá. Pánihna, “Wā déewādih búdí oinít, iiguírna í bejcat pínah niijná, túat nūmnít, weémboó iiguírna wāta bej tagaá, queét í túi yapat pínah niijná”, wāpí niíj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, páant niíj jenah joiná yuhna, wā jéih chājcan caá. ⁴ Queét wā déewā Israel juimená jumna, Dios á weh pínah queétdih át ñiwip wut jí. Ded pah áihwhā í jumat pínahdih queétdih át naáwáp wut jí. Moisés jum láa áih yeh iigátjīh queétdih át waáwáp wut jí. Á watatdih Moisésjidih queétdih át jwíih naáwát túatup wut jí. Diosdih í weñat pínah muudih queétdih át chājat túatup wut jí. Á túi chājat pínahdih queétdih wut jí Dios át naáwáp wut jí.* ⁵ Jwí nuowā Abraham, Isaac, Jacob queét biíc peihcannít, jwiít judiowādih cáac waowā í jumuchah, jwiít í juimená caá. Jesucristobut, í juima yoo bāt át jumup wut jí. Caán Jesucristo Diosjeh muntih jumna, nihat chah maáh á jumna caá. Yeó jáap jumat pah caandih jwí túi wéi naóh jíih. Páant tíí á jumū náah.

⁶ Páant wā naáwáchah, nin pah ñita niíj jenah joi tágaá: “Dios á naáwátjī pah biíc yoo bó jwiít Israel á juimenádih áihwhā pínah

át chājcap taga”, ñita niíj jenah joi tágaá. Obohjeéhtih, páant niíhcan caá. Biquína Israel á juimená jumna yuhna, Dioíhwhā yoo bāt niíhcan caá. ⁷ Nin pah caá: Biquína Israel juimená Abraham juimená í jumuchah yuhna, “Abraham juimená yoo bāt niíhcan caá”, queétdih Dios á niíj enna caá. Nin pah Dios át niíjip wut jí: “Obohjeéhtih, ma wáuh Isaac juimená bácah ma juimená yoo bāt í jum bípna caá”, Dios Abrahamdih át niíjip wut jí.* ⁸ Páant á niíj naáwáchah joinít, nindih jwí jéihna caá: Abraham juimená cáac jumna yuhna, Diosdih túi jenah joicán, á weh niíhcan caá. Dios á niíjájidih túi jenah joinítjeh tígáá Abraham á juimená pohba. ⁹ Nin pah Dios Abrahamdih át niíj naáwáp wut jí: “Túttimah bóo jópchi nin dée widhdih muntih wā jwáub jūwáchah, majeéh bóli Sara ma wáuhdih mí túuhbípna caá”, át niíjip wut jí.*

¹⁰ Túttimah, Isaac áa Rebeca waláhnit mit weh jumup wut jí. Queét chénat pah í íip Isaac jwí nuó át jumup wut jí. ¹¹⁻¹² Í cáac jumat pínah jātih, túini, túicátidh í chāj jwhachah, ded pah í chājatdih jenah joicánjeh, caandih náahna, úudyiboodhí Dios át ñiwip wut jí. Pánih ñlonit, Rebecadih nin pah át niíjip wut jí: “Weép jeñé á úuddih á teo wáuhbípna caá”, caántdih át niíjip wut jí.* ¹³ Páant á ñíwatjidih jenah joinít, Dios naáwátidh naóh yapani nin pah át niíj daacáp tají: “ Jacobdih caá wá oyop. Obohjeéhtih, Esaúboodhí wā iíná caá’, Dios á niijná caá”, át niíj daacáp tají.*

¹⁴ Caandih jenah joinít ¿ded pah tígáá jwíta niíj? “Ded pah í chājatdih jenah joicánjeh, á náahnidihjeh pánih ñíona, Dios yoo bópdih á chājcan caá”, ¿jwíta niíj tánit? ¡Pánihcan caá! ¹⁵ Dios Moisésdih nin pah á niíjájidih jwiítidh náhnit caá náahap: “Det wā náahnitdihjeh wā jīgah en teo wáacbípna caá”, Dios á niíj caá, át niíj daacáp tají.* Ded pah cáac á chājatdih jenah joicánjeh caandih ñlonit, yoo bópdih á chājna caá. ¹⁶ Jwiít cáacwā jwí náahat pah niíhcan, ded pah jwí chājat júbbut niíhcan, det á náahnitdihjeh Dios á jīgah en teo wáacna caá. ¹⁷ Faraón Egipto baácidih moón í maáhdih ded pah Dios á niíjájidih náhnit, “Dios á chājat yoo bópdih á jumna caá”, jwí niíj jéihna caá. Nin pah Faraóndih át niíjip wut jí: “Egipto baácidih moón í maáh pínahdih meemdíh maáh wā waadánap jí, nihatdih wā wēpatdih wā júutat túat niijná. Pánihna, ded pah meemdíh wā chājachah ennit, nihat baácidih moón ‘Caánboó chah wēpni caá’, í niíj naóhbípna caá”, Dios caandih á niíjip be, Moisés át niíj daacáp tají.* ¹⁸ Dios det á náahnitdihjeh á

* 9:4 Ex 4.22 * 9:7 Gn 21.12 * 9:9 Gn 18.10 *

9:11-12 Gn 25.12 * 9:13 Mal 1.2-3 * 9:15 Ex 33.19

* 9:17 Ex 9.16

jġgah enna caá. Oboghjeéhtih, det bitadilh caanjéh ā jephahat tútcan caá. Pánihna, Dios ded pah ā náahatdihjeh ā jéih chājna caá.

¹⁹ Pánih chājni ā jumuchah ennit, weemdíh nin pah ūita niġ tagáa: “Dios ā náahnitdihjeh ā jġgah ennehah, jwiitboó caandih yap yohna, jwí bujácán niit. Pánih yap yohna, jwí jéih bujácáh, ħdépanih tigaá caán jwiitdih ā peéh chājihna?” niġ iġnit, weemdíh ūita ūábh joi tagáa. ²⁰ Nin pah yeebdíh wáta niġ jephah taga: ħYeeb cáacwā oboh jumnit jumna yuhna, Diosdih ūita jūih niit? Ded wáam dahdíh ā nawachah, ā naoni dahboó caandih nin pah ā jéih niġ jūihcan caá: “ĤDépanih tibeé weemdíh nin pah jġgohni dah ma nao?” ā jéih niġcán caá. Pánihna, yeéb Diosdíh jūihna, caán wáam dah ā jūihnat pah niġná caá ūi chājap.* ²¹ Wáam dah naoni ā náahat pah caán wáam déepġihjeh muntih dawá mácah jġgohni dahnadíh ā jéih naona caá. Biqúina túini wáam dahnadíh naona, biíh oboh jumnidihbut ā jéih naona caá. Pánihna, caán ā nawat dée, Diosbut ā náahat pahjeh jwiitdih ā jéih chājna caá.*

²² Iiġúipna bejnit pínah ĩ yeej chājatdih búdí ā iġatdih jéutat tút niġná, Dios queétdih ā peéh chājipna caá. Oboghjeéhtih, ā wépatboodíh jéutat tút niġná, queétdih ā peéh chājat pínahdih jenah joiná yuhna, maatápdiġ ĩ yeej chājatdih át enah boj jwuhap wut jġ. ²³⁻²⁴ Ded pah ā túi jumát, ā wépatdihbut ā jġgah ennitdih át jéihyanap wut jġ. Jwiitdih jātíh átát ūiojip taga, caán biúcdih jumnit, ā wépat, ā táyatdihbut jwí bíbohah pínah niġná. Pánihna, jwiit ā ūionitboó biqúina judiowā, bita judiowā nihcannitbut jwí jumna caá. ²⁵ Páant ā yapat pínahdih Dios naawátidih naóh yapani Oseas nin pah át niġ daacáp tajġ:

“Játíh wíihwā nihcannitjidiġ “Yeéb wíihwā caá”, wā niġbípna caá. Játíh wā oicannitjidiġbut “Yeéb wā oimít caá”,* wā niġbípna caá, Dios ā niġná caá. (Os 2.23)

²⁶ “Wíihwā yeéb nihcan caá”, ā niġnitjiboó Dios báadhni weh ĩ jumbípná caá”, át niġ daacáp tajġ. (Os 1.10)

²⁷⁻²⁸ Jon jātíh Isaíasbut Israel ā juménadíh nin pah át niġ daacáp tajġ:

“Dios cáacwā ĩ yeej chājatdih búdí iġnit, waícanjeh queétdih ā peéh chājipna caá. Pánihna, óndih jenah enna jwí bujácáh pah, Israel ā juméná dawá ĩ jumuchah yuhna, det caandíh jephaniitdihjeh Dios ā túi ūbbipna caá”, át niġ daacáp tajġ. (Is 10.22-23)

²⁹ Isaías nin pahbut át niġ daacáp tajġ:

“Jwí Maáh Chah Wépmi, biqúina jwí déewadíh ā túi ūbcah, jwiit judiowā jwíta

buúd beed tagáa. Pánihna, Sodoma, Gomorra tútchidih moondíh peéh chājna, ā yoh beedáat pahjeh muntíh jwiitdihbut áta yoh beedá tagáa”, át niġ daacáp tajġ. (Is 1.9)

Judiowā túini doonádih ĩ náahcat

³⁰ Nindih túi náhnat caá náahap: judiowā nihcannit Jesucristodih túi jenah joinít, ĩ jephachah ennit, “Nit túinit caá”, queétdih Dios át niġ enep taga. Dios biúcdih ĩ túi jumát pínahdih ĩ bidcah yuhna, Dios queétdih át túi ūbap taga. ³¹ Oboghjeéhtih, Israel ā juméná judiowāboó “Jwiit Dios ā wutatdih jwí chājachah, caán biúcdih jwí túi jumbípná caá”, niġ jenah joi bidna yuhna, Moisés ā wutatjidiġ jepháihna yuhna, ĩt jéih bujácáh taga. Pánihna, túinit ĩ jumíhna yuhna, ā wutatdih ĩ jephacatdih ennit, “Nit túinit caá”, Dios át niġ enep taga. ³² ĤDépanih tigaá túinit jumíhna yuhna, ĩ bujácán? “Dioíhwā jumíhna, jwí jenah joyátjġhieh Moisés ā wutatjidiġ jwí jéih jephahna caá”, niġ jenah joinít, Diosdih túi jenah joicánjeh, ĩt jéih bujácáh taga. Jesúih túini doonádih naóhna, nin pah jwípġ niġná caá: “Jwí túocni jee dáh paníhni Cristo ā jumna caá”, jwípġ niġ naóh bohéna caá. Det jee dáhdih buag lájnitboó ĩ túocni dahdíh ĩpġ iġna caá. Pánihat pah, Cristoíh doonádih joinít, túocni jee dáhdih ĩ iġat pah caandíhbut iġnit, Dios biúcdih ĩ jéih jumcan niit. ³³ Páant Dios naawátidih naóh yapani nin pah át niġ daacáp tajġ:

“Dios nin pah ā niġná caá: ‘Jerusalén tútchiboó ĩ túocat pínah jee dáh paníhndih wā jwejna caá. Caandíh túoc buagnit, ĩ buag lájni dahdíh cáacwā búdí ĩ ĩjbpna caá. Caandíh ĩ iġat pah caán tútchidih moón caán jee dáh paníhndih ĩ náahcatjġ jġib, wā pebhna ĩ juibcan niit. Oboghjeéhtih, caán jee dáh paníhndih túi jenah joinítboó wájeéh jumna, ĩ túi wébbipna caá’, Dios ā niġná caá”, át niġ daacáp tajġ. (Is 28.16)

10

¹ Israel ā juméná wā déewā iġúipna bejnit pínah ĩ jumuchah, búdí wā jġgahna caá. Pánih jġgahnit, Dios queétdih ā túi ūbat pínahdih náah yacna, búdí wā ūábhna caá. ² Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Queét Dios ā náahat pah búdí ĩ chājihna yuh caá. Oboghjeéhtih, pánih chājihna yuhna, Dios ded pah ā chājat túatdih yoobópdih ĩpġ jéihcan caá. ³ ĩ Jenah joyátjġhieh túini ĩ chājihna yuhna, Dios ā náah yacatdih ĩ jéih bujácán caá. Pánih bujácán yuhna, Dios ā teo wáacat pínahdih ĩ jenah joicáh, queétdih “Nit túinit caá”, ā niġ encan caá. ⁴ Oboghjeéhtih,

Cristodih túi jenah joinítboodíh “Nít túinit caá”, Dios á niij enna caá. Pániha, Moisés á wutattjidih jwí jepahat jíib túi ubnit jwí jéih jumcan caá. Obohjeéhtih, Cristoboodíh túi jenah joí jepahnitdihjeh á túi ubna caá.

⁵ Moisésjeh jon játih nin pah át niij daacáp tají: “Det Dios á wutattidih túi jepahnitdihjeh á túi ubnipna caá”, át niijp tají.* ⁶⁻⁷ Páant á niij daacáchah yuhna, buu jwuh det Cristodih túi jenah joinítidihjeh “Nít túinit caá”, Dios á niij enna caá. Cristoíh doonádih bohéna, nin pah jwípí niij naóhna caá: Dios á wahni Cristojeh nin baácboó átát dei juyáp tají. Pánih dei jwiníji á jumuchah, nin pah ní niij jenah joicá bojoó: “Jeáboó páuh laab béjnit, Cristodih ub dei jüóhni pinahdih jwí náahna caá. Wunnitji caolih pebhboó dei bejnit, Cristodih booot túútnit, caandíh jwúub ub páuh laab jüóhni pinahdih jwí náahna caá, jwiitdih á túi ubat pinah niijná”, ní niij jenah joicá bojoó. ⁸ Dios naáwátidih naóh yapaniji nin pah át niij daacáp tají: “¿Dépanih tiguaá Dios naáwátidih ní bid? Caandíh jéihnit, nitát bohé tagaá”, át niij daacáp tají.* Pániha, caán jwí bohéni naáwát Cristodíh á túi jenah joyát túútna caá. ⁹ Pánih bohéna, nin pah jwípí niij naóhna caá: Det Dios bíicdih túi jumíhna, “Jesús wá maáh caá”, niij naóhnit, “Dios caán wunnitjidih át jwúub booanap jí”, í niij jenah joyóchah, Dios queét iguipna bejnit déejidih á túi ubnipna caá. ¹⁰ Jesúsdih jwí túi jenah joí jepahachah, Dios jwiitdih “Nít túinit caá”, á niij enna caá. Pániha, “Jesús wunnitji jwúub boo pud jüóhni jumna, nihát cáacwá í maáh á jumna caá”, bitadidh jwí niij naáwáchah, á túi ubnit jwí jumna caá.

¹¹ Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Det Diosidih túi jenah joinít, ‘Páant á niiját pah bíic yoobó á yapbipna caá’, niij jenah joinít, ticcanjeh í túi wéibipna caá”, át niij daacáp tají.* ¹² Dios nihát cáacwá yoobó í maáh jumna, det caandíh ubhntidih túini á chájipna caá. Judíowádih, judíowá nihcannitdihbut bíic yoobó á túi teo wáacbipna caá. ¹³ Dios naáwátidih bíih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “ Wá yéejatdih yohnit, weemdíh ma túi ubuú’, det jwí maáhdih niij ubhntidih á túi ubbipna caá”, át niij daacáp tají.* ¹⁴ Obohjeéhtih, det Cristoíh doonádih joicánnitboó caandíh í jéih ubhcan caá. Pániha, á naáwátidih naóhnit wihcah, caán doonádih joicánnit, caandíh ita jéih jepahcan tagaá. ¹⁵ Á naáwátidih naóhnit pinahdih Dios á wahcah, det áih túini doonádih naóhnit ita wihcan tagaá. Dios naáwátidih bíih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Túini doonádih naóhnit í jéiwáchah, jwí túi wéina caá”, át niij daacáp

tají.*

¹⁶ Páant í daacátji á jumuchah yuhna, Israel juimená dawá caán túini doonádih ít joíhcap jí. Páant í joíhcat pah Isaías Diosdih ubbhna, nin pah át niij daacáp tají: “Maá, ma naáwátidih queétdih jwí naóh yapanachah yuhna, dawá í joíhcap be”, át niij daacáp tají.* ¹⁷ Cristoíh túini doonádih joyát caá náahap, caandíh túi jenah joinít, cáacwá í jepahat pinah niijná. ¹⁸ Nin pah yeebdíh wá niij ubh joiná caá: “¿Israel juimená caán doonádih ít joijícan taniit?” ní jenah joyóchah. Caandíh yoobópdih ít joijí ta yuh caá. Páant í joyátjidih tiguaá Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Dioíh doonádih nihát pebhboó ít naóh peetép wat jí. Pániha, nihát baácdih moón caandíh ít joyóp wat jí”, át niij daacáp tají. (Sal 19.4)

¹⁹ Pánih jéihnit, nin pah wá jwúub niij ubh joiná caá páant muntih: ¿Caán doonádih Israel juimená joiná, ít túi beh joijícan ta niit? ní jenah joyóchah. Ít túi beh joiji ta yuh caá. Nin pah Moisés á niij daacátjidih yeebdíh wá jwíh náhniabipna caá:

“Nin pah Dios Israel juimenádih á niij naóhna caá: ‘Jenah joicánnit, yeejépwá caá’, ní niij ennitdih wíihwá pinah wá chájipna caá. Páant wá chájachah, yeebboó jepchá tubnit, queétdih búdi ní íjibipna caá’, á niijná caá”, Moisés át niij daacáp tají. (Dt 32.21)

²⁰ Isaíasbut úumcanjeh, nin pah át niij daacáp tají:

“Nin pah Dios á niijná caá: ‘Weemdíh bidcannitboó í jwááap be. Weemdíh ubhcanntidih ded pah wá jumatdih wá jéihyanap be’, Israel juimená nihcannitdih Dios á niijná caá’, Isaías át niij daacáp tají. (Is 65.1)

²¹ Israel juimenáboodíh, nin pah Isaías át jwúub niij daacáp tají:

“Nin pah Dios á niijná caá: ‘Queét weemdíh náahcan, yap yohnit í jumna caá. Obohjeéhtih, í túut nuumat pinahdih náah yacnit, maatápdih “Wíihwá ní jumúú”, queétdih wá niijp yuh be’, Dios á niijná caá’, Isaías át niij daacáp tají. (Is 65.2)

11

Israel á juimená daocánnitdih Dios á túi ubat

¹ Israel á juimená Dios á níonitjidih buu láa áta yoh taniit? yeéb ní jenah joyóchah. ¿Nihcan caá! Queétdih á yohcan beé. Weembút Israel á juima, Abraham juimená í juima náahji mun tiguaá. Benjamín á juimená

* 10:5 Lv 18.5 * 10:8 Dt 30.12-14 * 10:11 Is 28.16

* 10:13 Jl 2.32 * 10:15 Is 52.7 * 10:16 Is 53.1

* 11:1 Fil 3.5

jumni poómpdih bóo caá.* ² Bihmah Israel á juimenádih Dios á ñionitji í jumuchah, queétdih át yohcap jī. Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji Israel á juimená í yéej chájtjidih Diosdih át naóh yacap jī. ¿Caán á naóh yac daacátjidih yeéboó ñi jéihcan níit? Nin pah át níj daacáp tajī: ³ “Maá, ma naáwátdih naóh yapanitdih dawá ít mao yohop be. Meemdih wēina, ñuñápdih jwī mao cáo wūhat jeé poómpnadihbat ít boto mao yoh beedánap wut be. Ma naáwátdih naóh yapanit bíicdih jumni weemjéh caá wā jūdhdap. Páant wā jumat doonádihi joiná, weemdihtbat í mawíhna caá”, át níj daacáp tajī.* ⁴ Páant á níijchah jointi, Diosboó Elíasdih nin pah át níj jepahap wut jī: “Meém bíicjeh pohba níhcan caá. Páantjeh wíih cáacwá siete mil pohba í jumna caá. Queétdih weéboó wā túi wapap be. Páant wā wapachah, bita í pāpni Baal wāt jumnidih queét í wēi úbhcan caá. Páant dawá í jumatdih jéihnit, ma úmca bojóó”, Dios Elíasdih át níijp wut jī.* ⁵ Elías jum láa, daocánnit Diosdih túi wēinit í jumat pah mantih, buubut daocánnit Israel á juimenádih Dios búdi oina, jġgah ennit, áihwá pínah át níwip taga. ⁶ Pánih ñionit, “Ñi túi chájt jīb yeebdih wā ñiona caá”, át níjcap jī. Í túi chájt jīb á teo wáacna, oinit, jġgah enat yobát áta níhcan tagaá.

⁷ Páant níijnit, ¿ded pah tigaá á jum? Nin pah caá: “Nit wíihwá caá”, Dios queétdih á níjät pínahdih Israel á juimená búdi í náahachah yuhna, páant át níjcap wut jī. Obohjeéhtih, áihwá í jumat pínah níijná, daocánnitdihjeh Dios át níwip wut jī. Bita á ñiocannitboó caandih chah yap yohnit ít jumap wut jī. ⁸ Páant á yapatdih Dios naáwátdih naóh yapanit nin pah ít níj daacáp tajī:

“Caandih náahcannitdih Dios ñonit panihnit át chájp be. Páant á chájjachah, ded pah á wēpatdih á jūatuchah yuhna, ípī beh encan caá. Á naáwátdih joiná yuhna, ípī beh joicán caá. Páantjeh tigaá buubut queét í jumap”, ít níj daacáp tajī. (Dt 29.4; Is 29.10)

⁹ Maáh David nin pah caandihjeh mantih át níj daacáp tajī:

“Queét Israel á juimená búdi jeémátdih, dawá bíi déedihbat bíbohñit, wēina, ‘Jwiútdih Dios á túi wēi enna caá’, níj jenah jointi, ded pah yéej chájniti í jumatdih í jéihcan caá. Páant í jumuchah ennit, queétdih ma peéh chájaá.

¹⁰ Pánih peéh chájna, queétdih jéih encannit panihnit ma chájaá. Ma peéh chájniti pínahjeh jumna, búdi jġgah

naáh jumñit í jumna naáh”, át níj daacáp tajī. (Sal 69.22-23)

Judiowá níhcannitdih Dios á túi ubat

¹¹ Páant níijnit, nin pah wā jwúub úbh joiná caá: Israel á juimená, Cristodih í náahach ennit, ¿Dios queétdih yohat yobát taniit? ñi jenah joyóchah. Queétdih páant bóo pohba á chájcan níit. Páant á yohcan yuhna, queét Cristodih í náahach, buu judiowá níhcannitboodih Dios á túi úbbipna caá. Judiowáboó í jepchá tabat pínah níijná, judiowá níhcannitdih Dios áihwá pínah á chájna caá. ¹² Judiowá Cristodih náahcan, í yap yohat jīb, buu láa níhat baacdihi moondih dawá túi ubnit, Dios queétdih á túi cháj wúhna caá. Pánihna, judiowá yap yohnit í jumuchah, bitadih Dios túi chájna, queét judiowá Cristodih í jepahachah bácah, bitadih chah túini pohba á cháj wúhbiipna caá.

¹³ Páant níijná, yeéb judiowá níhcannitdih wā naóhna caá. Yeebdih caá Cristo weemdihi á bohéat tútup. Pánih yeebdih bohéna, oboh níh bohéna wā chájcan caá. ¹⁴ Páant wā déewádh wāpī níj naóhna caá, Dios á túi ubnit ñi jumatdih í jéihyat pínah níijná. Pánih jéihnit, íjna, tútup ñuamñit, queétdih Cristodih í náahach ennit, Dios queétdihbat á túi úbbipna caá. ¹⁵ Judiowádh Dios á cádah jwuhuchah, níhat baacdihi moón judiowá níhcannitboó túini doonádh jointi, Cristodih í jepahna caá. Páant í jepahachah ennit, queétdih ájeéh á túi jumat tútupna caá. Queét judiowáboodih áihwá pínah á chájjachah bácah, níhat baacdihi moondih túini yobát á jumat tútupna caá. Áihwá í jumuchah, chah dawá Cristodih jepahnit íguipna bejniti déejidihi Dios á túi úbbipna caá. ¹⁶ Nin pah caá á jumap: Cáacwá í jwíh chájni pan dahdih Diosdih í wúhuchah, “Nin túini caá”, á níj enbipna caá. Pánih caanbítidih ennit, níhat júdhnidihbat bíic yobó “Nin túini caá” á níj enbipna caá. Pánihat pah mantih, máa náat túini á jumuchah, áih cácanabut túini á jumna caá. Páant níijná, nin pah wā níj naóhna caá: Jwí ñuo Abrahamji Diosdih á túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios caandih á níj enat pahjeh, á juimenábut caandih í túi jenah joyóchah, “Nit túini caá”, queétdihbat á níj enbipna caá.

¹⁷ Biquína judiowá olivo nah Dios á bóod yohni cácana panihnit í jumuchah, yeéb judiowá níhcannitboodih á bóod yohopjidihi á jwúub duujnit panihnit ñi jumna caá. Yeéb jiadhi bóo olivo cácana panihnit ñi jumuchah yuhna, momni olivo nah panihnidih át jwúub duujp wut jī. Páant níijná, nin pah wā níj naóhna caá: Judiowá í jumapjidihi yeéb judiowá níhcannitdih Dios át jwúub

táut nuum̄ jwejep wat jī. Pánih duujnit panihnit ñi jumuchah, judiowādh Dios á túi teo wáacat pah, buu yeebdíhbat á túi teo wáacna caá. ¹⁸ Páant yeebdíh á ñiwichah jéihnit, “Jwiitboó judiowādh chah táinit caá”, ñi niij jengah joicá bojó. Nindih ñi túi náhninaá: Ded máa cācana áih náatdh āpī teo wáaccan caá. Obohjeéhtih, áih náat caá caán cācanadh á túi teo wáacap. Páant á nihat pah, jwiit judiowādh Dios jwíh ñiona, máa náat panihnit jwí jumna caá. Pánih ñiona, jwí dée pínah Cristodih át ñiwip wat jī, yeebdíhbat á túi ubat pínah niijná. Pánihna, “Jwiitboó judiowādh chah táinit caá”, ñi niij jengah joicá bojó.

¹⁹ Yeéb judiowā nihcannit nin pah ñita niij tágaá: “Biquína máa cācanadh í bóod yohat pahjeh Dios biquína judiowādh át yohop wat jī, jwiitboó áihwā jwí jumat pínah niijná”, ñita niij tágaá. ²⁰ Páant ñi niiját yooópdh tígáá. Obohjeéhtih, queét Cristodih í túi jengah joicátj jīb Dios queétdih át cádah jwahup taga. Cristodih ñi túi jengah joyát jīb jeh áihwā pínah yeebdíh át ñiwip taga. “Jwiit judiowādh chah táinit caá”, ñi niij jengah juyóchah, á táucan caá. Yeebbút ñi túi chāja chaáh, queét judiowā í cádahat pah “caandíh ñi cádahná” niijná. ²¹ Jwíh jumni cācana panihnit judiowā Cristodih í jephacat jīb, Dios yohna, yeéb á jwáub táut nuum̄ni cācana panihnit, caandíh ñi cádahachah ennit, yeebdíhbat biic yooobó á yohbipna caá. ²² Dios yeebdíh ded pah á túi chājatdh ñi túi náhninaá. Uum náah jumni caandíh jephacannitdh á peéh chājat pínahdihbat búdí jengah joyát caá náahap. Yeéboó caandíh ñi túi jengah joí cádahachah, yeebdíh á túi chājbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh ñi cádahachah, yeebdíhbat Dios á yohbipna caá. ²³ Queét jephacannit judiowā táut nuum̄nit, caandíh í jephachah, caán á bóod yohni cācana panihni í jumuchah yuhna, queétdih á jwáub duujbipna caá, á ñionit biicdh í jwáub jumat pínah niijná. Diosdih dedé bawat wihcah, á yohnijidih á jéih jwáub duujná caá. ²⁴ Pánihna, yeéb judiowā nihcannit jiadíh bóo olivo cācana panihnit ñi jumuchah yuhna, momni olivo nahdih duuját pah, Dios yeebdíh áihwā pínah át chājap wat jī. Yeebdíh pánih chājni jumna, judiowāboó á jwíh ñionit í jumuchah, momni olivo nah yoobat panihnidih queét á yohnitjiboodíh á jwáub duuját pínahdih Dios á buwacan caá.

Dios judiowādh á túi ubat

²⁵ Yeéb wá déewā panihnit, “Dios jwiit judiowā nihcannitdh chah á wéi enna caá”, ñi niij jengah joicát pínah niijná, buu yeebdíh cācwā í jéihca naádh wá naóhbipna caá.

Nin pah á jumna caá: Buu jwáw dawá judiowā Diosdih í jephah jwahcan caá. Dios á ñionit judiowā nihcannitdh áihwā á chājat táttimah, judiowā jwáw jwáub táut nuum̄nit, caandíh í jephahbipna caá, buca. ²⁶ Páant í jephachah, queét nihát iiguipna bejnit déejidih Dios á túi ubbipna caá. Páant á yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapanit nin pah í niij daacáp tají:

“Jerusalén táttchimant jjóhni judiowādh á túi ubbipna caá. Pánih jjóhniobó queét Jacob á jumeiná Diosdih í náahcatjidih á táut nuumbipna caá. (Is 59.20)

²⁷ Páant á táut nuum̄uchah, í yéejatdh wá yohbipna caá. Pánih yohnit, wá niijátj pahjeh queétdih wílhwā wá chājbipna caá, Dios á niijná caá”, í niij daacáp tají. (Jer 31.33-34)

²⁸ Judiowā í nuowādh á ñionitj í jumuchah, Dios queétdih búdí á oyatj pahjeh muntíh, buu jumnitdhbat biic yooobó á oina caá. Obohjeéhtih, páant á oinit í jumuchah yuhna, Cristoíh doonádh joíhcan, Diosdih enihcannit í jumna caá. Páant í enihcat jīb, buu jwáw yeéb judiowā nihcannitboó Cristoíh doonádh joíni, ñi jephahna caá. Obohjeéhtih, judiowā Diosdih í enihcah yuhna, Dios páantjeh queétdih á oina caá. ²⁹ Pánih oina, í nuowādh Dios á niijátj pah í jumeinádhbat ñionit, á oi cádahcan niit. ³⁰ Yeéboó jātíh Diosdih yap yohnit ñi jumuchah yuhna, judiowā í yap yohochah ennit, buu jwáw yeebdíh jīgah ennit, Dios át túi ubup taga. ³¹ Yeebdíh á jīgah en teo wáacatdh enna yuhna, queétdih páantjeh yap yohnit í jumna caá. Pánih yap yohnit í jumuchah, Dios yeebdíh á jīgah enat pahjeh queétdihbat biic yooobó á teo wáacbipna caá. ³² Nin pah caá: “Nihat cācwā tubit yap yohnit í jumuchah, queét nihatdh jīgah ennit wá teo wáacbipna caá”, Dios á niijná caá.

³³ ¡Choo! ¡Dios wēpni niit! Nihat túi jéih beedáni yoobat caá á yooó jumup. Páant á jumuchah, á jengah joyátdih, á chājatdhbat jwiit cācwāboó jwí túi jéih beedācan caá.* ³⁴ Nin pah Dios naáwátdih naóh yapanit í niij daacáp tají: “Dios jwí maáh á jengah joyátdih det í jéihcan caá. Pánih jéihcannit jumna, det caandíh ‘Nin pah ma chājaá’, í jéih niijcān caá.* ³⁵ Det Diosdih biíh pah bóodíh í wáhat táttimah, ‘Caán weemdíh á jīb buudána caá’, í jéih niijcān caá”, í niij daacáp tají.* ³⁶ Dios nihatdh chājni á jumna caá. Pánih jumna, nihát á chājni áih míc á jumuchah, nihatdh á wēpatjéh páantjeh á jumat táutna caá. Páant á jumuchah, yeó jáap jumat pah caandíh jwí wéi naóh jīh. Páant tí

* **11:33** Is 55.8-9 * **11:34** Job 15.8; Is 40.13; Jer 23.18; 1Co 2.16 * **11:35** Job 41.11 * **11:36** 1Co 8.6; Ef 4.6; Col 1.16

ã jumna nah.*

12

Dioihwãdih túini chãjat caá náahap

¹ Dios jwiítidih bádí ã oyatdih náhninit, ded pah ã chãjatdihbut jengah joiná, nin pah ñi chãjat pínahdih yeebdíh bádí wã náah yacna caá: Túini oveja wãúhdih ì mao cáo wáhat pah, yeebjéh Diosdih ñi míic wáhuú, ã náahatdihjeh ñi chãjat túat niijná. Páant tígaa náahap jwiítidih, Diosdih jwí túi weñaat túat niijná. ² Pánih chãjnit, Diosdih jéihcannit ì jengah joyát pah ñi jengah joicá bojoó. Yeejép ì chãjat pah biíc yoobó ñi chãjca bojoó. Ñi jengah joyátidih túat nuum béjna, túinidih chãjnit ñi jumbipna caá. Pánih túat nuumná, Dios yeebdíh ded pah ã náah yacatdih ñi jéihbipna caá. Á náah yacat túini jumna, yoobópdihtut ã jumna caá. Caán ã náah yacat pah chãjna, Diosdih ñi túi weñabipna caá.

³ Bádí oinit, Dios weemdíh ã ñiwip jì, cáacwãdih wã bohéat pínah niijná. Pánih bohéni jumna, nihat yeebdíh nindih wã naóhna caá: “Weém túi jéihni yoobát caá”, ñi niij jengah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Jesúsdihtúí jengah joinit jumna, “Dios weemdíh ã teo wáacat pah bóojeh tígaa wã jéih chãjap”, niij jengah joyát caá náahap. ⁴⁻⁵ Jwiít nihat Cristoihwã míic jumna, áih bácah panihni jwí jumna caá. Pánih jumna, mácah tawatna Dios jwiítidih át wáhap taga. Nin pah ã jumna caá: Jwíih bácahdih téihyana, jítchana, quibna, dawá ã jumna caá. Pánihna, biíc bácahjeh jumna yuhna, mácah tawatna ã jumna caá. Páant jwíih bácah ã jumat pah, jwiít Cristoih bácah panihni jwí jumuchah, mácah tawatna jwiítidih ã wáhuca caá, jwí túi míic teo wáacat pínah niijná.*

⁶ Dios jwiít nihatdih ã teo wáacachah, mácah tawatnadih át wáhap taga, ã wēpatjìh jwí chãjat pínah niijná. Biqúina jwiítidih Dios naáwátidih naóh yapanit pínahdih át ñiwip taga. Páant ã ñionit jumna, Cristodih ì túi jengah joyát pah bóo bitadihtut ì túi naóh yapana naáh. ⁷ Biíhboodíh cáacwãdih teo wáacni pínahdih Dios át ñiwip taga. Páant ã ñioni jumna, Dios ã wēpatjìh bitadidih ã túi teo wáaca naáh. Bitadíh Dios naáwátidih bohéni pínah jumna, caandíh ã túi bohéna naáh. ⁸ Biíhboó bitadidih weñani pínah jumna, queétdih ã túi weñana naáh. Biíhboó, moh yéejnitdih bíí déedih túi wáhuca pínah jumna, túini caolih jumnit, ã wēi wáhuca naáh. Bitaboó maáta pínah jumna, túi jengah joinitjeh ì wutu naáh. Biíhboó jìgah en teo wáacni pínah jumna, ã túi wēi teo wáaca naáh.

* 12:4-5 1Co 12.12

* 12:8 1Co 12.4-11

* 12:13 He 13.2; 1P 4.9

* 12:14 Mt 5.44; Lc 6.28

* 12:16 Pr 3.7

* 12:19 Dt 32.35

* 12:20 Pr 25.21-22

Pánihna, mácah jéihnit ñi jumat yoobó yeeb Cristoihwã túi míic teo wáacat caá náahap.*

Cristoihwãdih ded pah chãjat caá náahap

⁹ Nin pah caá yeeb Cristoihwãdih jumat náahap: Bitadidih túi oyat caá náahap. Yeejépdih en iinit, túiniboodíh chãjat pínahdih bádí ñi bidíi. ¹⁰ Ñi úadwã yoobátidih ñi oyat pah Cristoihwã ñijeéh jumnitdih biíc yoobó ñi oyoó. Ñijeéh jumnitdih ñi túi míic wáyaá.

¹¹ Dios ã wutat pah chãjna, yabhcanejeh, ñi túi wēi jepahaá.

¹² Dios yeebdíh ã pebhna ã ub bejat pínahdih jéihna, túi wēi páñat caá náahap. Yeejép yapna yuhna, biíc yoobó Cristodih cádahcat caá náahap. Diosdih ñi túi wéhh cádahca bojoó.

¹³ Jesúihwã moh yéejnitdih ñi túi teo wáaca. Bitá ñi pebh ì juibínachah, queétdih ñi wēi jwááa.*

¹⁴ Det yeebdíh yeejép ì chãjachah, “Yeejép ì yap dáhuca naáh”, niijcánjeh, “Ì túi yapa naáh”, ñi niijj.*

¹⁵ Det wēinijeéh jumna, yeebbát ñi weñee. Jìgahnit ì jumuchah, jjeéh ñi jìgah wáaca.

¹⁶ Biícidih ñi túi jumúú. “Weém chah túini caá”, niij jengah joicánjeh, oboh jumnit biícidih ñi túi jumúú. “Weémboó túi jéih beedáni caá”, ñi niij jengah joicá bojoó.*

¹⁷ Bitá yeebdíh yeejép ì chãjachah yuhna, queétdih yeejép chãj jwáubaca bojoó. Túinijeh ñi chãjaá, “Nin ã túi chãjna caá”, nihat ì niij jéihyat pínah niijná. ¹⁸ Yeéb ñi déewãdih túi chãjat pínahdih bádí ñi bidíi, biícidih túi jumat túat niijná. ¹⁹ Yeéb, wã oinitá, bitá yeebdíh yeejép ì chãjatji jib, ñi jwáub peéh chãjca bojoó. Ì yéej chãjatji jib, Diosboó jìjnit, queétdih ã peéh chãjbipna caá. Páant ã chãjat pínahdih jengah joinit, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “ ‘Weémboó cáacwã ì yéej chãjat jib yoobópdihtut wã peéh chãjbipna caá’, jwí Maáh ã niijná caá”, át niij daacáp tají.* ²⁰ Páant ã jumuchah, yeebboó nin pah ñi chãjaá: Yeebdíh en juihni ã nuugúp wunuchah ennit, ã jeémát pínahdih ñi wáhuca. Á taca jootóchah ennit, ã babhbat pínahdihbut ñi wáhuca. Páant caandíh ñi túi chãjachah enna, bádí ã tucbipna caá.* ²¹ Bitá yeebdíh yeejép ì chãjachah, queétdih biíc yoobó yéej chãj jwáubacan, túinijeh ñi chãjaá.

13

Ñi maátadih jepahat caá náahap

¹ Nihat maátadih Diosjeh tígaā ī maáh jumát pínahdih át̄ űwip taga. Páant ā maáh waadánit ī jumuchah, queét̄ yeebdíh ī watuchah, űi t̄ái jepahaá. ² Det̄ jwī maátadih jepahcannit, Dios ā űíonitdih yap yohna caá ī ch̄ajap. Páant ī yap yohatji j̄ib̄ queétdih peéh ch̄ajat ā jum̄bipna caá. ³ Det̄ t̄ái ch̄ajnit ī maátadih ĩp̄í űumcan caá. Obohjeéhtih, yeejép ch̄ajnitboó ī maáta ī peéh ch̄ajat pínahdih ĩp̄í űumna caá. űi maátadih űumcat̄ t̄úat̄ niijná, t̄áinidihjeh űi ch̄ajaá. Páant űi t̄ái ch̄ajachah ennit, “Ma t̄ái ch̄ajna beé”, maátaboó yeebdíh ī niijb̄ipna caá. ⁴ Dios yeebdíh teo wáacat̄ t̄úat̄ niijná, űi maátadih ā watna caá, űi t̄ái jum̄at̄ pínah niijná. Obohjeéhtih, űi t̄ái ch̄ajcah, yeebdíh ī peéh ch̄ajat pínah niijná, Dios queétdih át̄ űwip taga. Páant yeejép ch̄ajnit jumna, queétdih űumat̄ caá náahap. ⁵ Peéh ch̄ajat náahcan, űi maátadih t̄ái jepahat caá náahap. “Páant wā ch̄ajachah, ā t̄áib̄ipna caá”, niij̄ jenah joiná, t̄ái jepahnit, t̄áinijeh ch̄ajat caá náahap. ⁶ űi maátadih caán tewatdih Dios át̄ w̄uh̄ap taga. Páant ī t̄ái tewechah ennit, yeebboó ī tewat̄ j̄ib̄ űip̄í j̄ib̄ ch̄ajna caá.

⁷ Ded pah yeebdíh ī j̄ib̄ ch̄ajat t̄úatuchah, t̄ái jepahnit, űi j̄ib̄ ch̄ajaá. Maáta ī tewat̄ j̄ib̄but, t̄ái j̄ib̄ ch̄ajnit, queétdih t̄ái w̄eī naáwát caá náahap.*

Míc oyat caá náahap

⁸ Bitadih űi j̄ib̄ buadáatdih waicanjeh űi j̄ib̄ ch̄aj̄ beedánaá. Obohjeéhtih, űi t̄ái míc oi cádahca bojoó. Det̄ bitadih oina, Dios ā watatdih ā t̄ái jepahna caá. ⁹ Á watat̄ nin pah caá ā niij̄ip̄: “Biíh áaj̄ih űi yéj̄ ch̄ajca bojoó. Cáacwādih űi mao yohca bojoó. űi n̄umcá bojoó. Bitaih̄ bií̄ déedih űi en̄ űinahca bojoó”, ā niij̄ watna caá. “Meemjéh ma míc oyat pahjeh m̄antih, bitadihbat̄ ma oyoō”, ā niij̄ watatdih jepahna, Dios nihat biíh ā watatdihbut̄ jwī t̄ái jepah beedána caá.* ¹⁰ Bitadih oina, queétdih jwī yéj̄ ch̄ajcan niit̄. Pánihna, queétdih oina, Dios ā watatdih t̄ái jepah beedána caá jwī ch̄ajap.

¹¹ űonit̄ panihnit̄ űi jumca bojoó. Nin baácboó ded pah ā yapatdih t̄ái jenah joinit̄ űi jumú. Jesús ā jw̄úub̄ deī j̄úúwát̄ pínahdih náhn̄init̄, űi t̄ái p̄ánaá. Caandih̄ jw̄iíh̄ jepahna, “Jw̄iit̄dih̄ űbud̄ih̄ ā jw̄úub̄ deī j̄úóhb̄ipna caá”, jwī niij̄ jenah joyóp̄ ĩ. Obohjeéhtih, bū ā jw̄úub̄ deī j̄úúwát̄ pínah bahnijeh caá ā judhd̄ap. Páant bahnijeh ā judhd̄uchah, jw̄iit̄dih̄ t̄ái jenah joyát̄ caá náahap. ¹² Jesús ā jw̄úub̄ deī j̄úúwáchah, cheī panihnipboó yeejép ī ch̄ajat waicanjeh ā buad̄b̄ipna caá. Jesús ā jw̄úub̄ deī j̄úúwát̄ pínah bahnijeh ā judhd̄atdih̄ j̄éih̄nit̄, yeejép ch̄ajatdih̄ cádahnit̄, Jesús ā yeh

iiguip̄ panihnipboó jumna, t̄áinijeh ch̄ajat caá náahap. ¹³ Jw̄iit̄ mícjeh̄ t̄ái ch̄ajat caá náahap. W̄eī babh̄ máih̄ñat̄, íí náah ch̄ajatdihbut̄ jwī bidcat̄ dée caá. Míc̄ j̄úih̄nit̄, míc̄ jepchá̄ t̄ab̄nitbut̄ jwī jumca boj̄ j̄iíh̄. ¹⁴ Pánihna, yeejép űi űinahatdih cádahnit̄, jwī Maáh Jesucristo ā teo wáacat̄j̄ih̄ t̄áinidihjeh űi ch̄ajaá.*

14

Bitadih yeejép jenah joicát̄

¹ Jesúsdīh̄ jāap̄ jepahnit̄ pah, ā naáwátdih̄ t̄ái j̄éih̄ jw̄uhcannitdih̄ űi t̄ái míc̄ pej̄ jumú. Í t̄ái j̄éih̄ jw̄uhcāh̄ ennit, “Meém̄ j̄éih̄canniabeh̄ caá”, űi míc̄ niij̄ ĩj̄aca bojoó. ² “Weém̄ nihat̄ nūñup̄wādih̄ wā̄ jeéméchah̄ ā t̄áina caá”, biq̄uina ī niij̄ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó, Jesús̄ih̄ doonádih̄ t̄ái j̄éih̄ jw̄uhcannit̄, nūñup̄wādih̄ jeém̄pcanjeh̄, pácahinadih̄jeh̄ ī jeém̄pna caá. ³ Det̄ nihatdih̄ jeém̄pnit̄, pácahinadih̄jeh̄ jeém̄pnit̄boodih̄ “Meém̄ oboh̄ jum̄ni caá”, ī niij̄ jenah joicát̄ boj̄o naáh. Pácahinadih̄jeh̄ jeém̄pnit̄but̄ nihatdih̄ jeém̄pnit̄boodih̄ “Yeejép̄ ch̄ajna caá ma ch̄ajap”, ī niij̄ jenah joicát̄ boj̄o naáh. Det̄ Jesús̄dīh̄ jepahnit̄ nihatdih̄ jeém̄pnit̄ ī jumuchah̄ yuhna, “Nit̄ w̄iíhwā caá”, Dios queétdih̄ ā niijná caá. Áih̄wā ī jumuchah̄ ennit, nūñup̄wādih̄ jeém̄pcannit̄boó queétdih̄ yeejép̄ ī niij̄ jenah joicát̄ boj̄o naáh. ⁴ Ded̄ Jesús̄dīh̄ jepahnī Dios̄dīh̄ teo w̄ah̄nī panihnī caá ā jum̄ap. Páant̄ áih̄ ā jumuchah̄, yeebboó caandih̄ űi j̄éih̄ naóh̄ yaccan caá. Ded̄ pah caán ā ch̄ajatīh̄ ennit, ā maáh̄jeh̄ “Ma t̄ái ch̄ajna beé. Ma t̄ái ch̄ajcan beé”, ā j̄éih̄ niijná caá. Pánihna, Jesús̄ih̄ ā jumuchah̄, áih̄dih̄ t̄ái teo wáacna, “Meém̄ yeejép̄ ch̄ajni caá”, caandih̄ Jesús̄ ā niij̄ naóh̄ yaccan niit̄.

⁵ “Dios̄dīh̄ jwī̄ weñat̄ pínah̄ nin̄ yeó̄ jāap̄jeh̄ caá. Biíh̄ yeó̄ jāap̄ jwī̄ tewat̄ pínah̄ ā jumna caá”, biq̄uina ī niij̄ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó yeó̄ jāap̄ jum̄at̄ pah̄ biíc̄ yoōbó Dios̄dīh̄ ī w̄eina caá. Queét̄ biíc̄ yoōbó ch̄ajcannit̄ jumna yuhna, nihat̄ nin̄ pah̄ ī niij̄ jenah joyó naáh: “Jesús̄ ā náah̄ yacat̄ pahjeh̄ wā ch̄ajna caá”, ī niij̄ jenah joyó naáh. ⁶ Det̄ “Nin̄ yeó̄ jāap̄dih̄ Dios̄dīh̄ jwī̄p̄ī w̄eina caá”, niij̄ jenah joinit̄, jwī̄ maáh̄dih̄ jepahna caá ī ch̄ajap. Bit̄a “Yeó̄ jāap̄ jum̄at̄ pah̄ Dios̄dīh̄ jwī̄p̄ī w̄eina caá”, niij̄ jenah joinit̄, queétdih̄ jwī̄ maáh̄dih̄ jepahna caá ī ch̄ajap. Det̄ déep̄dih̄ jeém̄pnit̄, Dios̄dīh̄ “T̄áina caá, Paá”, niij̄ jeém̄pna. Dios̄dīh̄ ī w̄eina caá. Bitaboó Dios̄dīh̄ weñat̄ t̄úat̄ niijná, déep̄dih̄ jeém̄pcannit̄, Dios̄dīh̄ “T̄áina caá, Paá”, biíc̄ yoōbó ī niij̄ w̄eī naóh̄na caá.*

⁷⁻⁸ Jw̄iit̄ nihat̄ Cristoíhwā̄ jumna, jwī̄ náahatdih̄jeh̄ jwī̄ j̄éih̄ ch̄ajcan caá. Báadh̄

* 13:7 Mt 22.21; Mr 12.17; Lc 20.25

* 13:9 Ex 20.13-15,17; Dt 5.17-19,21; Lv 19.18

* 13:14 Ef 6.11-17

* 14:6

jwuhna, jwí maáhdih jwí jepahna caá. Wunnabut jwí maáihwá jwí jumna caá. Nin baácboó jum jwuhna, caandih weñaat caá náahap. Jwí wunat pínah jätihbit, äihwá jumna, caandih páantjeh biíc yoobó weñaat caá náahap. Pánihna, jwí báadhachah, jwí wunuchahbut, páantjeh Cristoihwá jwí jumna caá. ⁹ Báadhnitdih, wunnitjidihibut, jwí Maáh jumat téut niijná, Cristo wanniji át jwáub boo pud jáuwáp wat jī.

¹⁰ Nihat äihwá jumna yuhna, ¿Dépanih tigeá ñi déewá panihnit Jesúsdih jáap jepahnit í jumachah, “Dios meemdiíh á peéh chája naáh”, ñi niij naóh? ¿Dépanih tigeá ñi déedih oboh jumni pah ñi en? Diosboó ded pah jwí chäjatdih jéih beedáni á jumatdih túi náhnat caá náahap. Á jumapboó jwí juibi ñuhachah, biquína jumat pah ded pah jwí chäjatjidiíh á uábh joyóchah, jwiít nihatdih jepahat á náahbipna caá. Páant á uábh joyát pínahdih náhnit, ñi dée panihnidih “Yeejép caá”, ñi niijcá bojó.* ¹¹ Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Nin pah jwí Maáh á niijná caá: ‘Weém báadhni wá jumachah, yoobópdih wá niiját biíc yoobó á yapbipna caá: Nihat wá pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Meém túini, wépmi caá”, weemdiíh í niij, wéi naóhbipna caá’, á niijná caá”, át niij daacáp tajī. (Is 45.23)

¹² Pánihna, Dios pehbóó jwí juibi ñuhachah, nihat jwí chäjatjidiíh “¿Dépanih tigeá páant ma chäj?” jwiítidih á niij uábh joyóchah, jepahat á náahbipna caá.

Ñi déedih buugát dée pah chäjcat

¹³ Jwí dée panihnidih “Yeejép caá”, niij naóhcanjeh, nin pahbut niij jenah joyát caá náahap: “Jwiít Jesúihwá jwí tóoc buugát panihat pah, numah yéej chäj wácha boj jīh”, niij jenah joyát caá náahap. ¹⁴ Weém jwí Maáh Jesúih jumna, nin wá naáwát pínahdih wá túi jéihna caá: Weémboó nihat jeemátdih wá jeéméchah, á túina caá. Pánihna, dedé wá jeemát jīb, weemdiíh peéh chäjät á wihcan caá. Obohjeéhtih, biíhboó “Nin jeemátdih jeémpna, yeejép wá chájna caá”, niij jenah joí jeémpnidih peéh chäjät á jumbipna caá. ¹⁵ Yeéb ñi jeéméchah ennit, ñi déebut en yac jeémpna, “Weém Jesúsdih wá yap yohna beé”, niij jenah joinit, búdi áta jenah joí tágaá. Pánih chäj jéutna, caandih ma túi oican caá. Ñi déedihbut Cristo á wun wáhatdih jéihnit, caán jeemátdih jeémp jéutcat caá náahap, “Cristodih á cádahná”, niijná. ¹⁶ “Nin pah wá chäjachah, á túina caá”, yeéb ñi niij jenah joyóchah yuhna, “Páant á chäjachah, á túican caá”, bita yeebdih ita niij tágaá. Páant í niiját pínahdih náahcan, “Páant wá chäjät á táyuchah yuhna, wá chäjcan niit,

Jesúihwádh yeejép dooná á wihcat pínah niijná”, ñi niij jenah joyó. ¹⁷ Pánih jenah joinit, nindihbut túi jenah joyát caá náahap: Diosboó jwí maáh á jumachah, jwí jeemát, jwí babhbatbut oboh jumni caá. Pánihna, äihwá jumna, Dios á náahat pah chäjnit, bitajeéh túi jumnit, Túini Espiritu á teo wáacátjīh weñaat caá náahap. ¹⁸ Páant jwí jumachah ennit, Diosboó “Meém ma túi chájna beé”, jwiítidih á niijbipna caá. Páant á niiját pahjeh muntih cáacwábut biíc yoobó í niijbipna caá.

¹⁹ Ded pah biícidih jwí túi jumat pínah, ded pah jwí túi miíc teo wáacat pínahdihbut bidat caá náahap. Pánih chájna, Jesúsdih chah jwí túi jenah joibipna caá. ²⁰ Dios á jeemát táutcannijidih ñi jeéméchah ennit, biíh Jesúihboó á en wéican, Jesúsdih áta cádah tagaá. Pánihna, buugni pah á jumcat pínah niijná, caandih ñi jeémpca bojó. Yoobópdih tigeá nihat jeemát túini miíc caá. Páant á jumachah yuhna, biíh pah bóó jwí jeéméchah, “Nin yeejép jeemát caá”, biíhboó niijná yuhna, en yacnit, áta jeémp tagaá. Pánihna, Dios á wutatdih jenah joicánjeh jeémpna, á yéej chájna caá. Páant jwiítidih en yacnit á jeéméchah, á yéej chäjät jwíih jīb caá. ²¹ Nuáup déepdih yeéb ñi jeéméchah enna, poonidihbut ñi babhbachah enna, biíh Jesúihboó “Caandih jeémp, babhna, yeejép wáta chäj tagaá”, niij jenah joiná yuhna, caanbút en yacnit, biíc yoobó áta chäj tagaá. Páant niij jenah joini báach, jeémp babhna, yeejép áta chäj tagaá. Pánihna, caán yeejép á chäjcat pínah, Jesúsdih á túi jenah joí cádahcat pínahbut niijná, nuáup déepdih, poonidihbut ñi cádahachah, á túina caá. ²² “Nihatdih wá jeéméchah á túina caá”, ñi niij jenah joyátidih Diosdihjeh ñi naáwá. Páant niij jenah joiná, yeejépdih chäjcani, “Weemdiíh peéh chäjät á wihcan niit”, niij jenah joini á wéina caá. ²³ Obohjeéhtih, “Nin jeemátdih jeémpna, yeejép wáta chäj tagaá”, biíhboó niij jenah joiná yuhna, caán jeemátdih á jeemát jīb, caandih peéh chäjät á jumbipna caá. Pánihna, ded pah chájna, “Nin pah chájna, wá túi chájna caá”, niij jenah joicát jīb, jwiítidih peéh chäjät á jumbipna caá.

15

Jwíjeéh jumnitdih túi teo wáacat

¹ Jwiít Jesúsdih túi jenah joinit, behnit panihnit jumna, wébit panihnidih ijcanjeh, túi teo wáacat caá náahap. Pánih teo wáacna, jwí weñat pínahdihjeh chäjcat caá náahap. ² Jwíjeéh jumnit Jesúihwáboodih jenah joinit, Jesúsdih chah í túi jenah joyát pínah niijná, queétdih teo wáacat á náahna caá. ³ Cristoboó á weñat pínahdihjeh chäjcan, bita caandih yeejép í wéhenachah yuhna, á lip á

* 14:10 2Co 5.10

wutatdihjeh äpí chājap wat jī. Páant ā chājat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī: “Meemdíh yeejép ī naáwát pah muntih, ma wutatdih wā jepahat jīib, weemdíhbut yeejép ī wéhena beé”, át niij daacáp tajī.* ⁴ Jon jātih Dios naáwátidih naóh yapanit daacna, jwiitbut Diosdih jwí tūi jéihyat pínah niijná, it daacáp wat jī. Ī daacátjidih bohéna, ded pah Dios jwiitdih ā náah yacatdih jwí tūi jéihbipna caá. Pánih bohéna, yeejép yapna yuhna, Diosdih tūi jenah joi cádahcan, ā pehbhoó jwiitdih ā ub bejat pínahdih náhninit, jwí tūi wēi jumbipna caá. ⁵ Yeebdíh úabhna, nin pah wāpí niijná caá: “Paá, queét Jesúsdih péenitdih búdi ma teo wáacá, tūi wēinit, meemdíh cádahcanjeh, tūi biicdih ī jumat pínah niijná. ⁶ Páant queétdih ma tūi teo wáacachah, queét nihat biic yoobó jenah jointit. ‘Dios, jwí Maáh Jesucristo ā lip, táini, chah wēpni caá’, ī niij wēi naóhbipna caá”, wāpí niij úabhna caá.

Judiowā nihcannitdihbut táini dooná ā jwiibát

⁷ Cristo yeebdíh ā wēi enat pahjeh muntih, yeebbát biic yoobó bita Jesúhwādih ni tūi wēi eneé. Páant ni tūi wēi enechah ennit, bitabut Diosdih ī wēi naóhbipna caá. ⁸ Nindih yeebdíh wā naóhna caá: Cristo teo wāhni panihni ā jūáwáchah, jwiit judiowāih pínahjeh pohba niican, yeéb judiowā nihcannitíh pínahbut páant át jūáwáp tajī. “Yeebdíh wā tūi chājbipna caá”, jwí nuowādih ā niijátji pah chājni ā jumatdih jwiit judiowā jwí jéihyat pínah niijná, Dios Cristodih át wahap tajī. ⁹ Pánih wahnit, yeéb judiowā nihcannitdihbut ā jgah en teo wáacachah ennit, yeebbát caandíh ni wēi naáwát pínah niijná, Cristodih át wah deyanap wat jī. Ded pah yeebdíh ā teo wáacat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Cristo nin pah Diosdih ā niijíp be: **‘Judiowā nihcannit pehbhoó be-jnit, meemdíh namah wēi naóhnit, queét cātih wā namah wēi eobipna caá’**, Diosdih ā niijíp be”, át niij daacáp tajī. (2S 22.50; Sal 18.49)

¹⁰ Páant ā niij daacátji pah muntih, nin pah biih naóh yapanibut át niij daacáp tajī:

“Yeéb judiowā nihcannit Dios ā níonit judiowā biicdih ni tūi weñeé”, át niij daacáp tajī. (Dt 32.43)

¹¹ Páant ā niij daacátji pah muntih, nin pah biihbut át niij daacáp tajī:

“Nihat yeéb judiowā nihcannit Diosdih ni weñeé. Nihat baácđih moón caandíh ni wēi eweé”, át niij daacáp tajī. (Sal 117.1)

¹² Isaíasjibut biic yoobó muntih nin pah át niij daacáp tajī:

“Isaí juma nihat cāacwādih ī maáh ā jumbipna caá. Pánihna, judiowā nihcannitdihbut ī maáh jumna, queét iiguipna bejnit déejidih ā tūi ubat pínahdih ī jéihbipna caá”, át niij daacáp tajī. (Is 11.10)

¹³ Yeéb judiowā nihcannitdihbut ā tūi teo wáacatdih ni jéihychah, Dios yeebdíh tūi jumat táutnit, búdi ā weñana naáh. Pánihna, Jesúsdih tūi jenah jointit, ā pehbhoó yeebdíhbut ā ub bejat pínahdih Túini Espiritu ā teo wáacatjīh náhninit, ni tūi wēi páñaá.

¹⁴ Wā déewā panihnitá, yeebdíh wā bohéah yuhna, yeejéh Dios ded pah ā jumat táutatdih tūi jéihnit, ni jéeh jumnitdih jéih bohénit, tūi chājnit yoobát ni jumat doonádih wā joiná beé. Pánih jointit, “Caán dooná yoobópdih tigaá”, wā niij jenah joiná caá. ¹⁵ Páant ni jumuchah yuhna, weemdíh oina, nihat judiowā nihcannitdih Dios ā bohéat táutni jumna, úamcanjeh yeebdíh baini wā naóhna caá, ni tūi náhnit pínah niijná. ¹⁶ Páant weemdíh ā bohéat táutuchah, caandíh teo wāhni jumna, Jesucristoih táini doonádih judiowā nihcannitdih wāpí bohéna caá. Páant wā bohénachah, Jesúsdih ī tūi jepahachah ennit, Táini Espirituboó queétdih Dioihwā ā chājachah, “Nit táinit caá”, Dios ā niij enna caá.

¹⁷ Jesucristoih jumna, ded pah Diosdih wā teo wáhatdih cāacwādih búdi wāpí wēi naóhna caá. ¹⁸⁻¹⁹ Pánihna, Cristo ā teo wáacatjīh wā bohénachah joiná, ā wēpatjīh wā chājachah enna, dawá judiowā nihcannit Diosdih ī jepahap be. Caandíh bácah yoobópdih wā wēi naáwíhna caá. Bitá Ī chājatboodíh wāpí naóhcan caá. Jerusalén tátdidih moondíh wā bohé jwíhip jī. Táttimah, nihat tátdchina jumat yoobó jib bejnit, páú Iliria baácđih jwiibínit, caanjīh moondíhbut Cristoih táini doonádih wā tūi bohénap jī. ²⁰ Bitá Ī bohénitjidih wā jwáub bohéícan, Cristoih táini doonádih joi jwáhcannitdihjeh búdi wāpí bohéíhna caá. ²¹ Páant wā bohéíhat pínahdih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Ā naáwátidih joi jwáhcannitji caandíh Ī joibípna caá. Queét áih táini doonádih jointit, Ī tūi beh joibípna caá”, át niij daacáp tajī. (Is 52.15)

Pablo Roma tátdchina ā bejíhat

²² Nihat tátdchinadih moondíh caán doonádih bohé jibni jumna, maatápdih ni pehbhoobút yeebdíh enedih wā bejíhip yuh be. Obohjeéhtih, pánih bejíhna yuhna, búdi tewat ā jumuchah, wā jéih bejcap be.* ²³ Nin baácđih moondíh naóh péana, dawá jópchi yeebdíh enedih bejíhniji buu jwahna ni pebhna wā bejbipna caá. ²⁴ España baácđih

moondih bohénadih bejna, yeebdih wā en yap bejbipna caá. Pánihna, ñijeéh jumna, bícdih búdí jwí wēibipna caá. Bahnijeh jumnit, ñi teo wáacatjih España baácna wā bejbipna caá. ²⁵ Obohjeéhtih, butéhjeh Jerusalén tátchidih moón Jesúhwardih dinerodih wahat tút niijná, caanná bej jwhat tút caá wā chājap. ²⁶ Macedonia baácdih moón, Acaya baácdih moonbút Jerusalén tátchidih moón Jesúhwardih moh yéejnitdih teo wáacat tút niijná, túi wēinit, dinerodih í wāhup be. Páant í wūhni dinerodih queétdih wahadih wā bejna caá.* ²⁷ Caán dinerodih wāhna, queétjeh túi wēi jenah jointi, í wāhup be. “Páant judiówādhí í teo wáacat á túina caá”, wā nij jenah jointi caá. Jwiit judiówādhíeh Dios Cristóh doonádhí át jwíh jéihyanap wut jí. Páant á jéihyanachah, jwiit judiówā queét judiówā nihcannitdih teo wáacnit, áih túini doonádhí jwí bohénap jí. Páant jwí teo wáacachah, queét Macedonia baácdih moón Acaya baácdih moonbút Jerusalén tátchidih moón judiówādhí í teo wáac jwáubaat á túina caá.*

²⁸ Queét í wāhni dinerodih Jerusalén tátchidih moondih wāh péanit, España baácna wā bejbipna caá. Pánih caanná bejna, yeebdih wā en yap bejbipna caá. ²⁹ Ñi pebhna jwibinit, Cristo ded pah búdí á teo wáacatdih jwí míc wéhenachah, jwiit bícdih á túi weñabipna caá.

³⁰ Wā déewā panihnitá, jwí Maáh Jesucristodih túi jenah jointi jumna, Túini Espiritu jwiitdih á míc oyat tútuchah, weemdih búdí ñi wáábú, wā tewat buoni á jumuchah yuhna, wā túi bujáját pínah niijná. ³¹ Judea baácdih moón Jesúhwardih nihcannit weemdih yeejép í chājíchah yuhna, Dios weemdih á wapát pínahdihbut ñi wáábú. Jerusalén tátchidih moondih dinerodih wā wāhuchah, caandih í wēi ubat pínahdihbut ñi wáábú. ³² Páant ñi wáábúchah, Dios á náahachah, ñi pehbhoó wā túi jwibibipna caá. Pánih caanná jwibinit, ñijeéh jumna, weemdih ñi weñanachah, ñi pebh wā túi choo jwāhbiipna caá. Pánih chooniji España baácna wā bejbipna caá. ³³ Dios jwiitdih túi jumat túttni ñijeéh á jumá naáh. Páant tíí á jumá nah.

16

Pablo á péé túyat túutat

¹⁻² Jwí dée wili panihnih Febe wūt jumnih ñi pehbhoó mi bejna caá. Caánt Cencrea wūt jumni tátchidih moón Jesúhwardih túi teo wáacnih caá. Dawá cáacwādhí teo wáacnit, weemdihbut mi túi teo wáacap jí. Jwí Maáh Jesúh wili mi jumuchah, caántdih ñi wēi jwááá. Caántdih bíih pah bóo á wihcah enna,

ñi wāhna. Páant tigaá jwiit Jesúhwardih míc teo wáacat náahap.

³ Aquila, yad Priscilabut í túyu naáh. Jesucristoíh doonádhí wā bohénachah, queét wājeéh í tewep jí.* ⁴ Bitá weemdih í mao yohíhichah, weemdih í teo wáacat jíib queétdihbut bainíbit mawat dée á jwdhdup jí. Pánihna, queétdih búdí wā weñechah, nihát judiówā nihcannit Jesúhwardihbut queétdih í wēina caá. ⁵ Aquilawáih muúdhí míc wáac jwíntí Jesúhwardihbut í túyu naáh. Wā oini Epenetobut á túyu naáh. Caán Asia baácdih moondih Cristodih jwíh jepah waóhni á jumap jí. ⁶ María wūt jumnihbut mi túyu naáh. Caánt yeebdih búdí mi teo wáacap jí. ⁷ Andrónico, Juniasjih í túyu naáh. Queétdihbut judiówā jumnit, weem pah mantih Jesúhwardihbut jimat jíib, nemat muúboó wājeéh í jumap jí. Cristodih wā jepahat pínah játi h queét itát jepahat tají. Jwiit Jesúhwardihbut maátajeéh í jumuchah. “Yoobópdih chājnit, ípí túi waóhna caá”, nihát queétdih í níj wēi naóhna caá.

⁸ Jesús á oyatjih wā oini Ampliatobut á túyu naáh. ⁹ Urbanobut á túyu naáh. Caanbút Cristoíh doonádhí bohé wáacni caá. Wā oini Estaquisbut á túyu naáh. ¹⁰ Apellesbut á túyu naáh. Caán yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h á cádahcatdih ennit, nihát Jesúhwardihbut caandih í túi wēi enep wut be. Aristóbloih muúdhí moón nihát í túyu naáh. ¹¹ Wā dée Herodióntbut á túyu naáh. Narcisoíh muúdhí moón Jesúhwardihbut nihát í túyu naáh. ¹² Trifena, Trifosajih í túyu naáh. Queét yaádh jwí Maáh Jesúsdi h teo wāhna, áihwādhí búdí í teo wáacap wut be. Jwí oinih Pérsidabut mi túyu naáh. Caántbut jwí maáhdih túi teo wāhnhíh mit jumap wut be. ¹³ Rufobut nihát Jesúhwardihbut í wēi naóhni á túyu naáh. Á ínbut mi túyu naáh. Caánt wā íin panihnih caá.* ¹⁴ Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, bita íjeéh jumnit Jesúhwardihbut í túyu naáh. ¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, á jwan Olimpas, bita íjeéh jumnit Jesúhwardihbut í túyu naáh.

¹⁶ Dios á oyatjih yeéb Jesúhwardihbut ñi túi míc wáábú. Nihát Jesúhwardihbut yeebdih í túyat túutna caá.

Pablo á péé wutat

¹⁷ Wā déewā panihnitá, ñijeéh jumnit biqúina yeebdih míc en jwíhíat túutnit, bícdih ñi túi jumatdih í teo yéjanap wut be. Páant í chājachah, yeebhoó Jesúhwardihbut naawátdih ñi jepahatjidih ñi cádah bejna caá. Páant í cádahachah enna, ¡ñi túi chāja chaáh! Queétdih ñi pej jumca bojoó, yeebdih chah í yéjacat pínah niijná. ¹⁸ Pánih cádahnit jwí Maáh Jesucristodih teo wāhnhíh nihcannit caá. Yeejép í en ínahatdihjeh chājnit í jumna caá. Queét túini jacjeh í bohéna yuhna, í yee naóh

* 15:26 1Co 16.1-4 * 15:27 1Co 9.11 * 16:3 Hch 18.2 * 16:13 Mr 15.21

bohénachah, túi jéihcannitboó queétdih ī túi joiná caá. Pániha, queét yee naóhntidih ũi pej jumca bojoó. ¹⁹ Obohjeéhtih, yeebboó Jesúsdihi túi jepahnit caá ũi jumap. Pánihi túi jepahnit ũi jumap doonádihi nihiat īt joyóp wut be. Weembát caán doonádihi joinít, búdí wā wēina caá. Pánihi wēina yahna, yeebdíhi bainí wā ũum yacna caá, “queét yee naóhntiboodíhi ũi jepahná”, niijná. Ded pah túi chājatdihi ũi jéihyat pínahdihi yeebdíhi búdí wā náah yacna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājat pínahboodíhi ũi jéihyatdihi wā náah yaccan caá. ²⁰ Pánihi jéihnit ũi jumachah, Dios, jwiútdihi túi jumap túutni, yeebdíhi ā teo wáacipna caá, nemépwā ī maáh Satanásdihi ũi yap yohat pínah niijná. Jwí Maáh Jesucristo yeebdíhi oinit, ā túi teo wáaca naáh.

Pablojéeh jummit ī túyat túutat

²¹ Timoteo, wā pej jumni, yeebdíhi ā túyat túutna caá. Wā déewā Lucio, Jasón, Sosípater yuh buca yeebdíhi ī túyat túutna caá.*

²² Weém, Tercio, Pablo ā daacát túutachah, daac wáhi wā jumna caá. Weembát Jesúsíhi jumna, yeebdíhi wā túyat túutna caá.

²³ Weém Pablo, Gayoíhi maúdihi wā jumna caá. Nin maúdihi Jesúsíhwā īpí míc wáacna caá. Pániha, caanbát yeebdíhi ā túyat túutna caá. Erasto, nin tátchidih moón ī maátaíhi dinerodih en daonibut yeebdíhi ā túyat túutna caá. Jwí dée panihni Cuartobut yeebdíhi ā túyat túutna caá.*

²⁴ Jwí Maáh Jesucristo yeéb nihiatdihi oinit, ā teo wáaca naáh. Páant tíi ā jumap nah.

Diosdihi ā wēi naóh péaat

²⁵⁻²⁶ ¡Dios, chah wēpnidih jwí wēi jíih! Caán nihiat jéihni jumna, yeebdíhi ā jéih teo wáacna caá, wā naóhni Jesúsíhi túini doonádihi túi jenah joinít, caandíhi ũi cádahcat pínah niijná. Caán doonádihi jon jātíhi moón īt jéih jwahcap wut jī. Obohjeéhtih, ā naáwátidih naóh yapanítidih jéihyanit, Diosjeh āt daacát túutap wut jī. Buh ī daacátjidih jwí enechah, jwiútdihbut ā jéihyana caá. Pánihi jéihyanit, judíowā, judíowā nihcannitdihbut túi ubni pínah Jesús ā jumapdihi weemdíhi ā bohéat túutap jī, nihiat baácdih moón caandíhi ī jepahat pínah niijná. ²⁷ Pániha, ¡Jesucristo ā teo wáacatjīh, Dios bíicjeh nihiat jéih beedánidih yeó jáap jumap pah jwí wēi naóh jíih! Páant tíi ā jumap nah.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

* 16:21 Hch 16.1 * 16:23 Hch 19.29; 1Co 1.14; 2Ti 4.20

1 CORINTIOS

Pablo queétdih ã túyat túutut

¹⁻² Weém, Pablo, bíhdih daacát túutnit, yeéb Corinto tútchidih moón Jesúíhwádhí wá wahna caá. Dios weemdíh ñíonit, Jesucristoíh túini doonádhí ã naáwát túutni wá jumna caá. Pánihni jumna, yeebdíh búdí wá túyat túutna caá. Wá úud panihni Sóstenesbut yeebdíh jenah joinít, búdí ã túyat túutna caá. Yeéb jwí Maáh Jesucristodih jepahnit, Dioíhwá ñi jumna caá. Nihat baácdih moonbát bíic yoobó jwí maáhdih úubhñit, bíicdih jumnit pah Dioíhwá jwí jumna caá. Jwiít nihatdih Jesús jwí Maáh ã jumna caá.*

³ Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristobat yeebdíh búdí oinít, í teo wáaca naáh, bíicdih ñi túi jumat pínah niijná.

Dios ded pah queétdih ã túi teo wáacat

⁴ Diosdih úubhñna, “Paá, queét Jesúíhwádhí búdí oinít, ma túi teo wáacatdih túina caá”, wápi niijná caá. ⁵ Pánih teo wáacna, ã jéihyanachah, ñi túi jéih naóh yapana caá. ⁶ Páant ã túi teo wáacachah, wá naóhñi Jesúíh doonádhí ñi túi joyóp jí. ⁷ Búdí ã teo wáacachah, yeebdíh dedé jéihcat pínah ã wihcan caá. Pánihna, Jesús ã jwáub dei júúwát pínahdih wéi páinít, ã wépatjñh ñi múic túi teo wáacna caá. ⁸ Yeebdíh páantjeh ã túi teo wáacbpna caá, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Páant ñi cádahcah, Jesucristo ã jwáub dei júúwáchah, yeebdíh yeéjat peéh chájat ã wihcan niít. ⁹ Dios jwiít dih ã ñíwip jí, jwí Maáh Jesucristodih jwí túi pej jumat pínah niijná. Páant ã niijátji bíic yoobó ã chájbipna caá.

Í múic juihñatdih ã cádahat túutat

¹⁰⁻¹¹ Dios páant yeebdíh ã teo wáacachah yuhna, Cloéwá wá pebhna joinit, ñi múic juihñat doonádhí weemdíh í naáwáp jí. Páant ñi chájachah, wá úudwá panihñitá, jwí Maáh Jesucristo ã wépatjñh nin pah yeebdíh wá wutna caá: ¡Ñi múic juihñatdih caanjíhjih ñi cádahaa! ¡Páant bóojeh! Yeebdíh túi bíicdih jumat caá náahap. Jesús ded pah ã jumatdih, ded pah ã bohéatdihbut bíicdih ñi túi jenah joyoó. ¹² Páant niijnít, nin pah wá naóhna caá. Yeéb bíicdih ñi túi jumcan caá. Biquina, “Jwiít Pabloíhwá caá. Caán चाह túi bohéni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Apoloihwá jwí jumna caá. Caánboó चाह túi naóhni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Pedroíhwá caá. Caánboó चाह túi jéihni caá”, ñi niijná caá. Bitá “Jwiítjeh Cristo ã bohéatdih yoobópdih jéihñit caá. Pánih jumna, jwiítjeh áihwá caá”, ñi niijná yuh caá.* ¹³ Obohjeéhtih, Jesucristo

páant ñi jumat pínahdih át bohécap jí. Weém, Pablo, yeebdíh wun wáhni niican caá. Wá wépatjñh niican jíi yeebdíh í daabánap jí. Jesús ã wépatjñh í daabánap jí, áihwá ñi jumat jéutat pínah niijná. ¹⁴⁻¹⁵ Crispo wát jumni,* Gayo wát jumni,* queét chénewádhijeh wá daabánap jí. Bitadhí wá daabácap jí. Yeebdíh wá daabánachah nihna, “Pabloboó ã wépatjñh weemdíh ã daabánap jí”, ñita niij tágaá. Pánihna, “Queétdih wá daabácattjdh túina caá”, Diosdih wá niijná caá. ¹⁶ ¡Cáaj! Estéfanawádhí wá quíib buudáp be. Queétdihbut wá daabánap jí. Obohjeéhtih, “Bitadhí wá daabácap jí”, wá niij jenah joiná caá.* ¹⁷ Cáacwádhí daabáni pínah Jesús weemdíh wahcan, áih túini doonádhí naáwát túutna, ã wahap jí. Jwiít cáacwá jwí jenah joyátjñhjih ã naáwát túutcap jí. Páant wá naáwáchah nihna, joinítboó “Caán túi naóhni caá”, niijnít, weemdíhjih íta wéi jenah joi tága. Jesúsdih íta jenah joicán taga. Obohjeéhtih, Dios ã wépatjñh yoobópdih áih doonádhí weemdíh ã naáwát túutap jí, Jesús cruzboó ã wun wáhatjdhíh í túi jenah joyát pínah niijná.

Cristo Dios ã jéihyat, ã wépatdih juiutni caá

¹⁸ Jwiít Jesús cruzboó ã wun wáhatji doonádhí joinit, caandíh jwí jepahachah, Dios ã wépatjñh jwiít dih ã túi ubna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jepahcannit iiguipna bejnit pínah, cruzboó Jesús ã wun wáhatji doonádhí joinit, nin pah í niij jenah joiná yuh caá: “Dedé pínah niican jíi. Páantjeh át wunjehep wat jí”, í niij jenah joiná caá.* ¹⁹ Páant í niiját bíic yoobó Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Dios nin pah ã niijná caá: “Cáacwá í bohéatdihjih túi jéihna yuhna, weemdíh í jenah joicát jiiib í buudbipna caá”, ã niijná caá”, át niij daacáp tají. (Is 29.14)

²⁰ Diosdih jéihcannit í jenah joyátjñhjih búdí í jéihyechah yuhna, Dios í jéihyatdih “Dedé pínah niican caá”, ã niij jenah joiná caá. Pánihna, jwiít cáacwá jwí jenah joyátjñhjih bohénit, í túi jéihna yuhna, jeáboó í bejcan niít. Moisés ã wutatjdhíh bohénit, túi naóhñitbut jéihna yuhna, Dios pebhna í bejcan niít.* ²¹ Dios nihatdih jéihni jumna, nin pah át niij jenah joyóp wat jí: “Cáacwá í jenah joyátjñhjih jéihñitdih wá túi ubcan niít. Obohjeéhtih, wá wáuh ã wun wáhatdih jenah joinít dhijeh wá túi ubbipna caá”, át niijíp wat jí. Jesúíh doonádhí jwí bohénachah, jepahcannitboó “Oboh í naáwátjeh caá”, niij jenah joinit, buudñit í jumbipna caá.

²² Jwiít judíowá nin pah jwípi niij jenah joiná yuh caá: “Dios ã wépatdih ã jéutcah,

* 1:1-2 Hch 18.1 * 1:12 Hch 18.24 * 1:14-15 Hch 18.8 * 1:14-15 Hch 19.29; Ro 16.23 * 1:16 1Co 16.15

* 1:18 Ro 1.16 * 1:20 Job 12.17; Is 19.12; 33.18; 44.25

caandih jwí jepahcan niit”, jwí niijná caá. Yeéb judiowá nihcannit nin pah ñipí niij jehnah joiná yah caá: “Dios ded pah ã jumatdih jwí jehnah joyátjijeh beh joicán, caandih jwí jepahcan niit”, ñi niijná caá. ²³ Obohjeéhtih, jwiitboó nin pah jwípí niij naóh bohéna caá: “Jesucristo cruzboó jwiitdih át wan wáhap tají”, jwí niijná caá. Páant jwí niij bohéatdih jointit, jepahcannit judiowá nin pah í niij jehnah joiná yah caá: “Obohjeéhtih, Dios ã wahni jwiitdih táí ubni pínah wancanjeh, jwí maáh ã jumbipna caá. Pánihna, Jesús wunah bejna, caánboó jwí páini nihcan caá”, í niij jehnah joiná caá. Páant niij jehnah jointit, Jesúh doonádih í yap yohna caá. Judiowá nihcannitboó nin pah í niij jehnah joiná yah caá: “Í yee naáwátjeh caá”, niij jehnah jointit, queébtut Jesúh doonádih í yap yohna caá. ²⁴ Obohjeéhtih, biquína jwiit judiowádih, yeéb judiowá nihcannit-dihbat Dios ã ñiwichah, Jesúh doonádih táí joi jepahnit, nin pah jwí niij jéihna caá: “Dios chah wépi, niihat jéihni jumna, cáacwádih táí ubat túat niijná, Jesúsdih át wan wáhat túatup tají”, jwí niijná caá. ²⁵ Páant ã ñiwichah, áihwá jumna, nin pah jwí niij jéihna caá: “Jwiit cáacwá jwí jehnah joyát chah Dios át jehnah joi tága. Jwiit cáacwá jwí wépat chah Dios ã wépa caá”, jwí niijná caá.

²⁶ Páant wá naáwátidih jehnah jointit, Dios yeebdih ã ñiwichah, ded pah ñi jumatdihbat ñi táí jehnah joyoó. Wá úudwá panihnitá, bita yeebdih ennit, “Queét bohécannit, dinero wihcannit jumna, oboh jumnit caá”, í niij jehnah joyóp tají. ²⁷ Obohjeéhtih, “Jéihcannitjeh caá”, cáacwá í niijnitdih Dios át ñiwip taga. Pánih ñíona, jéihnitboodih “Búdi bohéna yuhna, wá jéhyat dedé pínah nihcan caá”, Dios queétdih át niij jéihyanap taga. Oboh jumnitdihbat ã ñiwichah ennit, “Wá wépat dedé pínah nihcan caá”, maátadih át niij jéihyanap taga. ²⁸ Oboh jumnit, bita í deohnit, bita í enah bojnitdihbat Dios át ñiwip taga. Pánih ñíonit, “Jwiit cáacwá jwí jéihyat weemdhí ã jumuchah yuhna, dedé pínah nihcan caá”, jwiitdih át niij jéihyanap taga. ²⁹ Pánihna, Dios pehboó juibínit, “Wá jéhyatjijeh wá juúwáp be”, jwí niij jéihcan niit. ³⁰ Obohjeéhtih, Dios caá jwiitdih át teo wáacap taga, Jesucristodih jepahnit, áihwá jwí jumat pínah niijná. Pánih áihwá jumna, Jesús ã jehnah joyát pahjeh mantih Dios jwiitdihbat ã jehnah joyát túatna caá. Á wan wáhatdih jwí táí jehnah joyóchah, jwiit áihwádih “Caánboó túini caá. Wá peéh cháccan niit”, Dios ã niij enna caá. ³¹ Nin pah Dios naáwátidih naóh yapani át niij daacáp tají: “ ‘Weemdhí dedé judhdat wihcan caá’, niijnít í jumca bojo naáh. Obohjeéhtih ‘Jwí Maáh Dios niihat jéihni, weemdhí ã táí teo

wáacap be’, niijnít í jumca naáh”, át niij daacáp tají. *

2

Cristo ã wan wáhatji

¹⁻² Wá úudwá panihnitá, ñi pebhna jwíh juibína, ded pah wá jumatjidih ñi táí náhninaá. Ñi pehbhoó wá bejat pínah játih nin pah wá niij jehnah joyóp jí: “Jesucristo ded pah ã jumatjidih bohéna, jwiitdih ã wan wáhatjidih queétdih wá jéihyabipna caá”, wá niij jehnah joyóp jí. Páant niij jehnah jointit, Dios weemdhí ã jéihyani doonádih táiniijeh yeebdih wá naóh bohénap jí, “Pablo niihat jéihni caá”, ñi niij jehnah joicát pínah niijná. ³ Njeéh jumna, nin pah wá niij jehnah joyóp jí: “¿Yoobópdih niit wá bohénap? ¿Jesúsdih í táí jepahmi naniit? ¿Jepahcan, lijnit, weemdhí í yoh bacami naniit?” niij jehnah jointit, búdi wá úumap jí. ⁴ Jwiit cáacwá jwí jehnah joyátjijeh wá naóh bohécap jí. Obohjeéhtih, Túini Espírítu ã wépatjijeh yeebdih táiniijeh wá bohénachah jointit, Dios ded pah ã wépatdih ã júatuchah ennit, Jesúsdih ñi jepahap jí. ⁵ Pánihna, “Pablo ã táí jéhyatjijeh jwiitdih ã jepahat túatcap jí. Obohjeéhtih, Dios ã wépatjijeh ã cháj júatuchah ennit, Jesúsdih jwí táí jehnah joyóp jí”, ñi niiját pínah niijná, páant wá bohénap jí.

Túini Espírítu ded pah Dios ã jumatdih ã jéihyaat

⁶⁻⁷ Diosdih jéihcannit í jehnah joyát dedé pínah nihcchah, Diosboodih táí jehnah joyát caá náahap. Diosdih táí jehnah jointidih nin pah wápi niij naóh bohéna caá: “Dios niihat jéihni jumna, jwiitdih táí ubat túat niijná, Jesúsdih át wahjip taga. Pánih chájna, jeáboó jwí juibínachah, chah táinidihbat jwiitdih ã chájbipna caá”, wápi niij naóh bohéna caá. Nin baácdih moón maáta í jehnah joyát chah Dios ã jehnah joyát caá. Queéboó í wanuchah, í jehnah joyátjidih bita í náhnican niit. Obohjeéhtih, Diosboó nin baácdih ã chájat pínah játih, Jesúsdih ã wah deyaat pínahdih átat jehnah joijip taga. Jon játih páant niij jehnah joiná yuhna, jwiit cáacwádih át jéihya jwahcap taga. ⁸ Páant ã jehnah joyátjidih nin baácdih moón í maátaboó í beh joicáp jí. Í beh joiná nihna, niihat jéihni, chah wépi, jwí Maáh Jesucristodih íta mao yohcan taga. ⁹ Dios páant ã niij jehnah joyátjidih cáacwá í beh joicáh yuhna, ã naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

“Caandih oinitdih ded pah Dios túini ã chájat pínahdih jwiit cáacwáboó encan, joicán, jwí jehnah joi jwáhcán caá. Ded pah jwí jehnah joyát chah ã táí

* 1:31 Jer 9.23-24   * 2:3 Hch 18.9

jumbipna caá”, ãt niŷ daacáp tajĭ. (Is 64.4)

¹⁰ Páant ã jéihya jwuhcah yuhna, ã jenah joyátjidih buu jwuhna Túini Espírituboo jwiítidih ã jéihyana caá. Caán Túini Espiritu nihat jéihni, Dios ã jenah joyátidih ã túi jéih beedána caá.

¹¹ Jwiit cāacwā biih ã jenah joyátidih jwi jéihcan caá. Caanjéh caá ã jéihyep. Pánihat pah, jwiit cāacwā Dios ã jenah joyátidih jwi jéihcan caá. Áih Túini Espiritujeh caá caandih ã jéihyep. ¹² Diosdih jéihcannit ĩ jenah joyát pah jenah joiná, Dios ã jenah joyátidih jwi beh joicán caá. Páant jwi beh joicáh, áih Túini Espiritudih jwiítidih Dios ã wuhup jĭ, ded pah oinit, ã túi chājatjidih jwi jéihyat pínah niijná. ¹³ Páant ã jéihyanachah, ã wēpatjĭh jwiitbut yeebdih jwi jwúub bohéna caá. Diosdih jéihcannit ĩ jenah joyát pah jenah joinit, jwi bohécan caá. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ã jéihyanachah, bitadih jwĭpĭ bohéna caá.

¹⁴ Jesúsdih jepahcannit, Túini Espiritu wi-hcannit, caán ã bohéatdih náahcan, “Dedé pínah nihcan caá”, ĩ niŷ jenah joiná yah caá. Pánihna, Túini Espiritu ã teo wāacah, ã bohéatdih queét ĩ jéih beh joicán caá. ¹⁵ Túini Espiritu ã teo wāacachah, Dios ded pah ã bohéatdih jwiit Jesúhwā jwi jéih beh joiná caá. Pánih beh joiná, ã weñat pínahdih jwi jéih chājna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jéihcannitboo páant jwi chājachah ennit, Dios ã weñat pínahdih beh joicán, “¿Dépanih tigaá queéttboo páant ĩ chāj?” ĩ niijná caá. ¹⁶ Páant ã jumat pah jon jātih Dios naawátidih naoh yapani Isaías nin pah ãt niŷ daacáp tajĭ: “Dios nihat jéihni ã jumuchah, jwiit cāacwāboo ded pah ã jenah joyátidih jwi jéih beedacan caá. Pánih jéihcannit jumna, caánboodih jwi jéih bohécan caá”, ãt niŷ daacáp tajĭ.*

Obohjeéhtih Túini Espiritu ã teo wāacachah, jwiitboo Jesucristo ded pah ã jenah joyátidih jéihna, ã weñat pínahdih jwi jéih chājna caá.

3

Pablo, Apolosjĭh Diosdih oboh teo wāhnitjeh ĩ jumat

¹ Yeé wā údwā panihnitá, Jesucristodih jepahna yuhna, páantjeh jáap jéihnit pah ñi jumna caá. ² Yeebdih maatápdih wā bohénachah yuhna, wébít páantjeh nom jwuhnit dée pah ñi jumna caá. Páant ñi jumuchah, ñi túi beh joyát pínah niijná, buocannidihjeh yeebdih wā naóhna caá. Pánihna, nom jwuhnitdih jeémátidih jwi wúcat pah, buoni bohéatidih yeebdih wā jéih naóh jwuhcan caá. ¿Dépanihna, páant ñi jum*? ³ ¿Dépanihna Túini Espiritu wi-hcannit pah Dios ã weñat pínahdih ñi chājan?

Túini Espiritu wi-hcannit pah jumna, tubit míc jéihnit, míc ĩjanitbut ñi jumna caá. Jesucristodih jepahcannit biíc yoobó ñi chājna caá. ⁴ Yeé biquína “Weém Pabloih caá”, niijnít, bita “Weém Apoloih caá”, niijnít, tubit ñi míc ĩjana caá. Pánih míc ĩjana, Diosdih jéihcannit dée pah ñi jumna caá.*

⁵ Biquína “Pablo caá chah jéihni”, niŷ jenah joí, bitabat “Apolos caá chah jéihni”, ñi niŷ jenah joiná caá. Páant ñi niŷ jenah joicá bojoó. Jwiit bohénit nihat biíc yoobó Diosdih teo wāhnitjeh jwi jumna caá. Ded pah ã wutuchah, caandih jepahnitjeh, yeebdih jwi bohénap jĭ. Páant ã wutuchah, jwi bohénachah joinit, Jesucristodihjeh yeé ñi jepahap jĭ. ⁶ Nin pah ã jumna caá: Pácahidih momni dée, weém jĭi yeebdih

Jesúh doonádih wā jwiíh naawáp jĭ.* Páant ã momat túttimah, pácahi en daoni dée, Apolos yeebdih ã jwúub bohénap be, chah ñi jéihyat pínah niijná.* Obohjeéhtih, momnidih Diosjeh chíihanit, ã behana caá. Pánihat pah Diosjeh téut nuamát téutnit, yeebdih ã jéihyana caá. ⁷ Momni, en daonit oboh jumnitjeh caá. Diosjeh ã chíihana caá. Pánihna, weém wā túi naawáchah yuhna, Apolosbut ã túi bohénachah yuhna, Dios yeebdih ã jéihyacah, ñita beh joicán tagaá. Páant ñi beh joicán, caandih ñita jepahcan tagaá. ⁸ Pácahidih momni, en daonit, Dios ã enechah, biíc yoobó ĩ jumna caá. Dios ã wēpatjĭh biíc ã túi bohéatdih ennit, ã pehbboó ã juibínachah, Dios chah ã juib chājipna caá. Obohjeéhtih biihboó ã túi bohécatdih ennit, nuamp ã juib chājipna caá. ⁹ Jwiit nihat Dios ã wutadit jepahnit, yeebdih jwi bohéna caá. Yeébbó Dioih pácahi dée, áih muú dée ñi jumna caá. ¹⁰ Dios weemdíh ã túi teo wāacachah, weémboó yeebdih wā jwiíh bohénap jĭ. Muú chājna, túini jĭho jwio náhdih ñionit, ĩ dodhdát dée, weémboó yeebdih wā jwiíh túi bohénap jĭ. Túttimah, muú chājnit dée bita yeebdih ĩ jwúub bohénap taga. Túini muú chājnit dée, jwiit bohénitboodih Dios ã wēpatjĭh jeh túi bohéat caá náahap. ¹¹ Túini jagáp nahdih ĩ dodhdát dée, Jesucristo ã wun wūhatjidih wā jwiíh bohénachah, ñi jepahap jĭ. ¹² Maatápdih jumni pínah muudih chājĭhna, túini máa nahnadih ñionit, túi chājat caá náahap. Pánihat pah, yeé Dioih muú dée ñi jumuchah, ñi jepah cádahcat pínah niijná, wā túttimah jūóhntidih Túini Espiritu ã wēpatjĭh yoobópdih bohéat caá náahap. ¹³⁻¹⁴ Pánih chājna, Jesús jwúub dei juóhna, muudih ĩ túi chājat dée, ĩ túi bohéatji juib, Dios ã túi chājipna caá. ¹⁵ Obohjeéhtih, muudih ĩ túi chājcat dée, ĩ túi bohécatji juib, ã túi

* 2:16 Is 40.13; Ro 11.34

* 3:2 He 5.12-13

* 3:4 1Co 1.12

* 3:6 Hch 18.4-11

* 3:6 Hch 18.24-28

chājcan niit. Queét tui bohécannitboó Dios pebhna i juibínachah yuhna, Túini Espiritu ā teo wáacatjīh i bohécach, Dios queédih ā tui chājcan niit. ¹⁶ Pánihna, “Jwiit biicdih Dioih muú dée jwī jumuchah, Túini Espiritu jwījeéh ā jumna caá”, ñi niij tui jenah joyoó.* ¹⁷ Pánihna, āihwājeh jwī jumuchah, ded yeéb biicdih ñi jumatdih ā yéjeanachah, Dios caandih búdi ā peéh chājbiipna caá.

¹⁸ Biquína nin pah ñi niij jenah joiná caá: “Weém tui jéih beedáni caá. Dedé weemdih judhcan caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant niij jenah joinit, yeebjéh ñi múic yeena caá. Páant ñi niij jenah joyátdih yeebdih cádahat caá náahap. Pánih cádahnit, túat nuumná, nin pah ñi jwáub niij jenah joyoó: “Weém baini jéihnjeh jumna, yoobópdih jéihyat túat niijná, Dios ā teo wáacatdih búdi wá náahna caá”, ñi niij jenah joyoó. ¹⁹ Diosboó caandih jepahcannit ded pah i jenah joyátdih ennit, “Dedé pínah nihcan caá”, ā niijná caá. Páant niijná, nin pah jon jātīh āt niij daacát túatup tajī: “ ‘Jwiit chah jéihnit caá’, niij jenah joinitdih wá yohbiipna caá”, āt niij daacát túatup tajī.* ²⁰ Davidjīboodih biic yoobó nin pah āt niij daacát túatup tajī: “Weemdih jéihcannit i jenah joyátdih ennit, ‘Dedé pínah nihcan caá’, āt niij daacát túatup tajī.*

²¹⁻²² Biquína yeéb nin pah ñi niij jenah joiná yuh caá: “Pablo chah jéihni ā jumuchah, weém āih jumna, weembát chah jéihni wá jumna caá”, ñi niij jenah joiná caá. Bitabut Apolosdih, Pedrodihbut biic yoobó ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jenah joyát yoobópdih nihcah, túat nuumát caá náahap. Yeéb jwīhwā nihcah, jwiit yeebdih bohénitboó ñiuhwā jwī jumna caá. Dios jwiitdih yeéb nihatdih āt wūhap taga. Páant yeebdih ā wāhuchah, jwiit nihat yeebdih teo wáacnit jwī jumna caá. Yeebdih teo wáacnitdih wāhniit, nin baáboó ñi jum wūhuchah, páantjeh ā tui chājbiipna caá. Wūnnit, ā pehbboó ñi juibínachah, chah túini ā wāhbiipna caá. Bū láa Dios yeebdih tui teo wáacna, túttimāh bóo láabut, chah ā teo wáacbiipna caá. Pánihna, nihat túini ā wāhni ñiuh ā jumna caá. ²³ Yeéb Cristoihwā jumna, caánboó Dioih ā jumuchah, yeebbát Dioihwā ñi jumna caá.

4

Cristo ā naáwát túatnit ded pah i jumat

¹ Jwiit yeebdih bohénitdih “Queét Jesucristodih teo wāhniitjeh caá. Dios cáacwādh i jéihya jwuhca naáhdih Pablowādh āt bohé jibat túatup taga”, niij jenah joyát caá náahap. ² Det teo wāhniitdih i maátadhjeh tui jepahat caá náahap. Pánihat pah, jwiit

Jesúsdih teo wāhniit jumna, jwī Maáh ded pah ā bohéat túatuchah, jwiitdih yoobópdih bohéat caá náahap. ³ “Caán Pablo tui yoobópdih ā bohécan caá”, yeéb ñi niijchah yuhna, weémboó wā jgahcan caá. Bitabut biic yoobó i niijchah yuhna, biic yoobó wā jgahcan niit. Weemjéhbut “Dios ā bohéat túatjidih wá tui bohécan beé”, wá niij jenah joicán caá. ⁴ “Diosdih jepahnit, yoobópdih wá bohécan caá”, niij jenah joicán yuhna, “Weém tui yoobópdihjeh bohéni caá. Dedé yéjeat jīb weemdih ā wihcan caá”, wá jéih niijcán caá. Jwī Maáh Jesucristojeh weemdih ennit, “Meém ma tui bohénap be”, niijná pínah caá.* ⁵ Jwī Maáh Jesús ā jwáub dei jūúwát pínah jātīh, yeébbóo ded pah jwī bohéat, bita i chājatdihbut ennit, “Caánboó jwī Maáh ā wutatdih ā tui chājcan caá”, niijcát caá náahap. Obohjeéhtih, jwáub dei jūóhniit, Jesúsboó ded pah jwī bohéatjidih jwiitdih ā naóhbiipna caá. Jwiit cáacwāboó ded pah biih ā chājatdih, ā jenah joyátdihbut jwī jéihcan caá. Jwiitjehbut jwī jenah joyátdih jwī jéih beedácan caá. Diosjeh caá ā jéihyep. Pánihna, Jesús jwáub jūóhniit, nihat jwī chājatjidih, nihat jwī jenah joyátdihbut ā naóhbiipna caá. Caán láajeh caá “Meém ma tui chājap jī”, jwiitdih ā niij naóhbiipna caá.

⁶ Wá údwā panihnitá, pánih naóhna, ñi tui beh joyát pínah niijná, ded pah jwiit Apolosjīh jwī jumatdihjeh wá naáwāp be. Ded pah jwī jumatdih ennit, biic yoobó yeebbát ñi jéih jumbiipna caá. Dios ā daacát túatdih jepahna, “Yeebdih bohéni ā jéihyat chah jwiitdih bohéni ā jéihna caá. Pánihna, meém ma jéihyat chah caá wá jéihyep”, ñi múic niijcá bojoó ⁷ “Caán bohénitboó chah jéihni ā jumuchah, caandih caá jwī náahap”, ñi niijcá bojoó. Nihat ñi bíbohāt dīh Dios yeebdih wāhniijeh caá. Jwī bohéatdih ñi joyóchah, Dios caá yeebdih āt beh joyánap taga. Ñi jenah joyátjīh jeh ñi beh joicáp be. Pánihna, i jéihyatjīh jeh beh joinit dée, weemdih nin pah niijcát caá náahap: “Weemdih bohéni tui jéihni ā jumuchah, weembát tui jéihni jumna, Jesúsdih doonádh weemjéh wá tui beh joyóp be”, niijcát caá náahap.

⁸ Yeéb nin pah ñi niij jenah joiná caá. “Jwiitboó Dioih doonádh tui jéih beedánit caá. Jwiitdih dedé judhdāt wihcan caá. Túini Espiritu nihāt ā wāhni wépat jwiitdih ā jumna caá. Pablowā i wihcah yuhna, jwiitjeh maáta jwī jumna caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwī Maáh Jesús ā jwáub dei jūúwāchah, caán biicdih maáta yoobópdih ñi jumuchah, āta tui taga. Pánih jumna nihna, jwiitbut ñijeéh maáta jwīta jum taga. Nihat yeeyép yapat āta péa taga. Obohjeéhtih, páant ā yap jwuhcan

* 3:16 1Co 6.19; 2Co 6.16 * 3:19 Job 5.13 * 3:20 Sal 94.11 * 4:4 1Jn 3.19-21

caá. ⁹ Weémoó nin pah wā niŷ jenah joiná caá: “Jwiít Dios ā naáwát tútntiidih oboh jumnit, peéh mawat pínahdih páinit pah bitaboó i enna caá. Nihat cáacwā, nihat Dioih ángelwābut ded pah jwiítidih ā yapat pinahdih jéhyat tút niijná, jwiítidih enna caá i chájap”, wā niŷ jenah joiná caá. ¹⁰ Pániñ ennit, “Jesucristoiñ doonádiñ naóhna, queét dedé pínah niñcan caá”, jwiítidih i niŷ enna caá. Obohjeéhtih, “Queét Jesúhwa jumna, dedé jéihcat pínah wiñcan caá”, yeébbodih i niŷ enna caá. “Queét wēp naóhniñ niñcan, queétdih jwí jepahcan niít”, jwiítidih i niŷ jenah joiná caá. Obohjeéhtih, “Queét i túi wēp naáwáchah joiniít, nihat cáacwā i tút nuumbípna caá”, yeébbodih i niŷ jenah joiná caá. Pániñna, dawá yeébdih wēi naóhniñ, jwiítbodih i iiná caá. ¹¹ Jwiít jwí bohé jibichah, nuugúp tabna, āpí taca joótna caá. Jwiítidih túini yégueh wiñcan, nuubút wiñcan caá. Jwí naáwáchah joiniít, iijna, jwiítidih dawá láa bita i mawap be. Jwí jib bohé jwiíhipmant, nuubút biíc yoobó ā yapna caá. ¹² Jwí náahatdih jib chájat tút niijná, búdi teonit, jwípi chuaná caá.* Cáacwā jwiítidih yeejép i naáwáchah joiniít, yeejép naóh jwáubacankeh, Dios queétdih ā teo wáacat pínahdih jwípi úbhna caá. Yeejép i chájachah yuhna, jwípi enah bojna caá. ¹³ Yeejép dooná i naáwáchah joiniít, “¿Biícdiñ jwí jéih jumcan niít?” jwípi niŷ jwáubana caá. Nihat cáacwā i yohni pah jwiítidih iŷi enna caá. Jwí bohé jwiíhipmant nuubút biíc yoobó jwiítidih i jenah joiná caá.

¹⁴ Caandih dáacna, ñi tícat pínah niñcan, yeéb wā weh panihniitdih oina, ñi tút nuumát pínahdih náah yacniít, páant wā niŷ daacáp be. ¹⁵ Nin wā naáwát pínahdih ñi jenah joyóo: Weém ñi íp panihni caá. Yeébdih wā bohéat túttimah, dawá Jesúh doonádiñ bohéniít i jumuchah yuhna, weemjéh beé yeébdih jwiñ naóhni. Páant wā jwiñ naáwáchah joiniít, Jesucristodih ñi jepahap jí. ¹⁶ Ñi íp panihniñ yeébdih oinit, páant wā niŷ naáwáp be. Í mána ded pah i jummatdih ennit, wébitút biíc yoobó iŷi chájna caá. Pániñna, ñi íp panihni ded pah wā jummatdih ennit, yeébbút biíc yoobó ñi chájaá.*

¹⁷ Páant ñi chájat pínahdih náah yacniít, Timoteodih ñi pebhna wā wahna caá. Jesúh doonádiñ wā naáwáchah joiniít, caanbát ā jepahachah, wā wúuh pah wā oini á jumna caá. Nihat tútchinadiñ moón Jesúhwádiñ ded pah bohéna, biíc yoobó wápi chájna caá. Ded pah wā chájachah enniñi yeébdihbat ā jwáub náhniabipna caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, biíquina yeéb nin pah ñi niŷ jenah joiná caá: “Jwiít चाह jéihniít caá.

Dedé pínah Pablo jwiítidih ā jéih bohécan niít. Jwiítidih úmmniít, ā júóhbican nacaá”, ñi niŷ jenah joiná yuh caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, jwí Maáh ā wahachah, waicankeh ñi pebhna wā juiúbipna caá. Juiúbiniít, páant niŷ naóhniñtabeh ded pah i chájatdih wā enbipna caá. Jesúh doonádiñ i naáwáchah, ¿Bita i tút nuum niít? ¿Oboh i niijátjeh caá? ²⁰ Queét Dios ā wēpatjñh yoobópdih i naáwáchah, queétdih joiniítboó jepahniít, i tút nuumbípna caá. Obohjeéhtih, páantjeh i naáwáchah, cáacwā i jepahcatdih wā jéihbipna caá. Jesúhwa jumna, ded pah naóhna, Dios ā wēpatjñh i chájbipna caá. Oboh naóhna, i chájan niít. ²¹ Pániñna, ñi pebhna juiúbiniít, wā juihñatdih náahcan, ñi tút nuum páñaá. Páant ñi tút nuumúchah, ñi íp pah yeébdih oinit, cháñjeh wā naóhbipna caá.

5

Yeejép yoobát pohba chájniidih i yohat pínah

¹ Buu yeébdih baini wā jwáub naáwát tút caá. Ñi pebh चाह yeejép chájat doonádiñ wā joyóp be. Ñi cátiñ tubit yéj chájni ā íp áadiñjeh át bíhohop wat be. Jesúsdih jéihcanniít páant yeejép iŷi chájan caá. Obohjeéhtih, yeéboó Jesúsdih jéihniít jumna yuhna, páant ā chájatdih ñi enah bojna caá.* ² “Jwí Maáhdih túi jepahniít, jwiítidih dedé yéejat wiñcan caá”, niŷ jenah joiná yuhna, túccan, jígahcan, caán yeejép chájniidih ñi tút nuumát tútcap be. Páant ñi tút nuumát tútcan, buu páantjeh ā yéj chájat jib, yeéb ñi múc wáac joiniít, caandih ñi jwáub waadát tútca bojoó. ³ Weémoó ñijeéh wiñcan yuhna, caán doonádiñ joiniít, búdi úbhna wā chájap be. Pániñna, ñijeéh wā jummat pahjeh, ded pah caandih ā yéejat peéh chájat pínahdih Jesús weemdiñ ā jéihyanap be. ⁴⁻⁵ Páant ā jéihyanachah, nin pah yeébdih wā niŷ naóhna caá: Caandih ā yéejat peéh naáwát tút niijná, yeéb ñi múc wáacá. Pániñ múc wáacna, ñijeéh wā jummat pah, Jesús ā wēpatjñh nin pah caandih ñi niijí: “Jwí jwáub múc wáacachah, ma waadca bojoó. Nemépwā i maáh ded pah meemdiñ yeejép ā chájihna, ā chája naáh, ma jwáub tút nuumát pínah niijná. Pániñ tút nuumniít, Jesús ā jwáub dei jwáuwáchah, ájeéh ma bejat pínahdih meemdiñ jwí náah yacna caá”, caandih ñi niijí.

⁶ Pániñ yéj chájni ñijeéh ā múc wáacachah, yeéboó “Jwiít Jesúhwa jwí túi jumna caá”, ñi niŷ jenah joyóchah yuhna, ā túccan caá. Nin pah jwípi niŷ naáwátidih ñi túi jéihna caá: “Búdi pan pínahdih ā paadát pínah bainiítjeh jwí widichah yuhna, nihat āpí paa béjna caá”, jwí niijná caá. Pániñ pah, biícjeh ā yéejatdih cádahñcan, nihat Dioihwā

* 4:12 Hch 18.3 * 4:16 1Co 11.1; Fil 3.17 * 5:1 Dt 22.30 * 5:6 Gá 5.9

biícdirh míc wáacna, queétdihbut ã yéejabipna caá.* ⁷ Jwiit judíowá Pascuadirh jeémát pínah chájnít, nihát paáát pínahdirh jwíih nuumánt yohnít, paacánni pandihjeh jwípí chájna caá. Diosdirh jwípí mao wáhni oveja wáuh pah, Dios á enechah, yéejat wihcannít jwí jumat pínah níijná, Jesucristo jwiitdirh át wun wáuhap tají. Pánihna, paáát pínahdirh jwí yohat pah yeebdirhbut nihát ñi yéejatdirh, ñi cátih jumni yéejat cádahíhcannidihbut yohat caá náahap. Pánih yohna, paacánni pan dée, Dios á enechah, yéejat wihcannít ñi jumbipna caá.* ⁸ Pánihna, túi wéinit, biícdirh jumat túat níijná, nihát yeejép chájatdirh, yeejép jenah joyátdihbut cádahnit, yoo bópdih jenah joinít, jwiitdirh túi chájat caá náahap.*

⁹ Wá jwíih daác wáhni núodih wá níjájti pah muntih, buu wá jwáub níj daácna caá, ñi túi beh joyát pínah níijná. “Í áa nihcannítjeh yeejép chájnít biícdirh ñi jumca bojóó”, wá níj daacáp jl. ¹⁰ Páant níj daácna, “Jesúsdih jéihcannít yeejép chájnít”, níijná wá chájan be. “Jesúsdih jéihcannít bií déedih en ñinahnitdirh, nuumnítidih, pápnidih wábnitidihbut”, níijná wá chájan be. Pánih chájnít nihát pehbóó í jumna caá. Íjeéh jumíhcan, dedboó ñi jweyát pínah áta wihcan taga. ¹¹ Obohjeéhtih, nin pah níijná wá chájan be: “ ‘Weém Jesúh caá’, níijná yuhna, nin pah chájnít biícdirh ñi jumca bojóó: í áa nihcannítjeh yeejép chájnít, en ñinahnit, pápnidih wábnit, bitadidih yee naóh yacnit, máihnit, nuumnít, í jumuchah, queét biícdirh ñi jumca bojóó”, níijná wá chájan be. Pánih chájnítidih numah jeémpcat caá yeebdirh náahap. Queétdihbut yeebdirh í numah jeémíhichah, ñi jepahca bojóó. ¹²⁻¹³ Weém Jesúsdih jéihcannítidih í yéejat peéh wá chájan níit. Diosboó queétdih á peéh chájbipna caá. Obohjeéhtih jwíjeéh wáac junít Jesúhwá í yéej chájachah, jwiitboó queétdih peéh chájat caá náahap, í túi túat nuumát pínah níijná. Pánihna, ñijeéh jumni tabit yeejép chájnítidih ñi yohoó. Caandíh ñijeéh biícdirh ñi jumat tútca bojóó.*

6

Jesúhwájuh míc ámohat

¹ Buu biíh yeejép yapat doonádirh joinít, bainí wá naóhbirna caá. Yeéb Jesúsdih jéihnit jumna yuhna, chénewá míc juihnit, ¿Dépanihna, á yoo báát pínah níijná, Jesúsdih jéihcannít maáh pehbóó ñi bej? Jesúsdih jéihni pebhna ñi bejchah, yeebdirh á túi yoo báát pínah níijná, Dios caánboodíh áta teo wáac taga. ²⁻³ Nindih ñi túi náhninaá: Jwí Maáh Jesús á jwáub dei júúwúchah, yéejnitdirh caán biícdirh jwiit

áihwáboó jwí wutbipna caá. Ángelwádirhbut jwí wutbipna caá. Nin baácboó jwí jum jwuhuchah, ¿Dépanihna, bainí míc juihnit á jumuchah yuhna, yeéb Jesúhwájuh ñi jéih yoo bácan? ⁴ Queét maátadirh wéi encan yuhna, ¿Dépanihna, nihát yeéb Jesúhwájuh míc juihnit, í yoo báát pínah níijná, queétdihjeh naawádirh ñipí bej? ⁵ Ñi tícat pínah níijná, nindih wá naóhna caá: “Jwiit túi jéihnit caá”, níj jenah joiná yuhna, míc juihnitidih naóh yoo báni pínah ñijeéh á wihcat pah ñi jumna caá. ⁶ Jesúhwájuh mícjuh míc juihnit, Jesúsdih jéihcannít maáta pebhna naawádirh bejna, Jesúsdih jepahcannít í joyóchah, ñipí naóh yacna caá. ¿Pánih chájna, ñi tíccan níit?

⁷ Yeéb Jesúhwájuh mícjuh míc juihnit, yeebdirh yoo báni pínah maátadirh ñi bid bejchah, á túican caá. Caanná bejcanjeh, yeebjuh ñi yoo bánachah, áta túi tagaá. Obohjeéhtih, jéih míc ámohcan, “Á jumna naáh”, ñi níijichah, chah áta túi tagaá. Bitá í jéih chá jwí nuumúchah, yeebjuh ñi jéih yoo bácan, “Á jumna naáh”, yeebdirh níj át caá náahap. ⁸ Obohjeéhtih, páant níjccánjeh, yeebboó chah yeejép ñipí chájna caá. Bitá í yeejép chájatdirh, í jéih chá jwí nuumátidih, biíc yoo bó yeéb ñipí chájna caá. Yeéb Jesúhwájuh míc jumna yuhna, páant ñipí chájna caá.

⁹⁻¹⁰ Nindih ñi túi náhninaá: Det yeejép chájnít Dios pehbóó í bejcan níit. Yeebjuh míc yeejanjeh, yoo bópdih ñi jenah joyoó. Nin pah chájnít, Dios pehbóó í bejcan níit: íí náah chájnít, pápnidih wábnit, í áa nihcannítjeh yeejép chájnít, neoná mícjuh chájnít, yaadh mícjuh chájnít, nuumnít, bií déedih en ñinahnit, máihnit, bitadidih yeejép doonádirh táoh naóhnit, jéih chá jwí nuumnítbut Dios pehbóó í bejcan níit. ¹¹ Páant í chájat pah biquína yeebboó ñi jumap jí. Obohjeéhtih, Jesucristodih ñi jepahachah, á wun wáhnit, ñi yéejatdirh át yohop taga. Pánihna, buu, Túini Espírítu á teo wáacachah, Dioíhwá ñi jumuchah, yeebdirh yéejat jíib á wihcan caá.

Jwíih bácahjuh yéej chájat caá náahap

¹² Buu biíh yeejép yapatdirh bainí wá naóhbirna caá. Biquína yeéb “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chája bojóó’, níj át weemdirh á wihcan caá”, ñi níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwí yéej chájachah, á túican caá. Biíh jwí chájachah, túini jumna yuhna, jwíih bácahdirh, jwí jenah joyátdih yéejana, jwiitdirh á teo wáacna caá. Biquí láana, páant chájatdirh cádahíhna yuhna, jwí jéih cádahcan caá. Páant chájat caá jwiitdirh náahap.* ¹³ “Jwíih wudah jeémp yacat pínah caá”, níjnit, nuugúp tubuchah, jwípí jeémpna caá. Páant jwí chájachah, á túina caá. Nin baácboó jum jwuhna, bid jeémpna, jwí túi jumna caá. Obohjeéhtih, Dios pehbóó jwí

* 5:7 Ex 12.5

* 5:8 Ex 13.7; Dt 16.3

* 5:12-13 Dt 13.5; 17.7

* 6:12 1Co 10.23

jumuchah, bid jeémát ā wihcan niit. Biquína “Jwíih bácah yaáhdhdi metat pínah caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Dios jwíih bácahdih chájna, caandih jwí teo wáhat pínah niijná, át chájap tajl. Caanjéh caá jwí Maáh. ¹⁴ Dios Jesucristodih boo pud jéúwát tétunit, jwiitdihbut biic yoobó ā wēpatjīh ā boo pud jéúwát tétubipna caá.

¹⁵⁻¹⁶ Nindihbut ñi túi náhninaá: Jwiit Jesúhwa jumna, caán biicdih biic bácah dée jwí jumna caá. Génesisboó Dios nin pah át niij daacát tétup tajl: “Newé yadjīh biic bácah dée ī jumbipna caá”, át niij daacát tétup tajl.* Caandih jéihnit, nin pahbut yeebdih túi náhnit caá náahap: Ded newé yadjeéh ā jumuchah, queét biic bácah dée ī jumna caá. Pánihna, deoh nah jumnih wilijeéh ñi jumuchah, mijeéh biic bácah dée ñi jumna caá. Mi jenah joyát pahjeh, yeebbát ñi jenah joibipna caá. ¿Dépanihna yeéb Jesúhwa, ájeéh biic bácah dée jumna yuhna, yeejép wilijeéh biic bácah dée ñi jumih? Páant chájat yeejép caá. ¹⁷ Obohjeéhtih yeebboó Jesúhwa jumnit, ájeéh biic bácah dée jumna, Túini Espiritu ñiīh caolihboó ā jumuchah, caán ā jenah joyát pahjeh yeebbát ñi jenah joiná caá.

¹⁸ Yeebdih ñi āa nihcannitjīh yeejép chájcat caá náahap. Pánih yéej chájnit nihna, chah jwíih bácahdih, jwí jenah joyátdihbut jwí yéejana caá. Páant jwí chájat túttimah, jwiitdih tétup numát chah ā buona caá. Dedé biīh jwí yéej chájachah yuhna, tétup numát nump ā buona caá. ¹⁹⁻²⁰ Nindih ñi túi náhninaá: Jwíih caolihboó ā jumat pínah niijná, Dios jwiitdih Túini Espiritudih át wahap jī. Páant ā wahachah, jwiitboó áih mūu pánihni caá jwí jumap.* Dios Jesucristodih wah deyanit, jwiitdih ā wun wáhat pínah niijná, jwiitdih ā jīb chájap jī, áihwá jwí jumat pínah niijná. Pánih áihwá jumna, caán jwí maáh ā jumuchah, jwí weñat pínahdih jenah joicánjeh, ā weñat pínahdihjeh chájat caá náahap.

7

Téihya chéwat

¹ Būu weemdih ñi úbh joí daacátjīdih wá jepahbipna caá. Nin pah ñit niij úbh joyóp tajl: “¿Jwiit Jesúsdih jéihnit jwí āa jumuchah, ā túimi niij?” ñit niij daacáp tajl. Páant ñi niij daacátjīdih ennit, nin pah wá jepahna caá: Yeéb āa wihcannit ñi jumuchah, ā túina caá. ² Obohjeéhtih, páant ñi jumuchah, í náah chájat ā tobohna caá. Pánihna, yeebdih āa jumat caá náahap. ³⁻⁴ Páant ñi āa jumuchah, yaádih bácah miīh pínahjeh nihcan caá. Mijeéh bóoīh pínah caá. Pánihna, mi āa mijeéh

ā jumihichah, caántdih jepahat caá náahap. Biic yoobó newéih bácah áih pínahjeh nihcan caá. Ájeéh bóliih pínah caá. Pánihna, yad ájeéh mi jumihichah, caandihbut jepahat caá náahap. Pánih chájna, bitadih ñi bidcan niit. ⁵ “Diosdih túi úbbát tétup niijná, biicdih jwí jum jwahca boj jīh”, ñi miic niijichah, ā túina caá. Obohjeéhtih, úbh péanit, túi biicdih ñi jwúub jumúú. Tabit maatápdih cádahna, Satanásboó bitadih ā yéej chájat tétuchah, jéih yap yohcanjeh, ñi yéej chájipna caá.

⁶ Obohjeéhtih, “Ñi téihya chéweé”, niijnit, wá wutcan caá. Áa jumna, āa wihcatbut, biic yoobó ā túina caá. Ñi í náah chájcat pínah niijná, páant wá niij naóhna caá. ⁷ Obohjeéhtih, “Weem páh queét nihát āa wihcannit ī jumuchah, áta túi tagaá”, wá niij jenah joiná caá. Biquínadih āa jumat wēpatdih Dios ā wáhna caá. Obohjeéhtih, bitadih āa wihcan yuhna, túi jumat wēpatdihbut ā wáhna caá.

⁸ Būu, āa wihcannitdih, éemp wunnitdihbut bainí wá naóhbipna caá. Yeébboó āa wihcannit ñi jumuchah, ā táuibipna caá. ⁹ Obohjeéhtih, yaddih, newédih búdí bidnit, í náah chájcat tétup niijná, ñi āa pínahdih ñi úbhú.

¹⁰⁻¹¹ Būu, yeéb Jesúhwa āa jumnitboodih bainí wá naóhbipna caá. Nin wá jenah joyátjeh nihcan caá. Dios ā watat caá. Yaádh í áadih í cádahca bojo naáh. Neonábú í weha mána yaáhdhdi í yohca bojo naáh. Obohjeéhtih, miic cádahnitjī, biīhdih í áa jumca bojo naáh. Pánih miic cádahnitjī queét chénat pahjeh jwúub miic ámohna, biicdih jwúub jumnit, chah ā táuibipna caá.*

¹² Būu, yeéb bitadih jwah bainí wá naóhbipna caá. Biquína yeéb neoná Jesúsdih ñi jepahachah yuhna, ñi weha mána yaádhboó í jepahcap jī. Yeéb Jesúhwa ñi jumuchah yuhna, ñijeéh í jumihichah, ñi yohca bojoó. ¹³ Biquína yeéb yaádhbut Jesúsdih ñi jepahachah yuhna, ñi weha mánaboó í jepahcap jī. Páant ñi jumuchah yuhna, ñijeéh í jumihichah, ñi cádahca bojoó. ¹⁴ Yeéb biic bácah dée ñi jumuchah, biic Jesúh jumna, biīh Jesúh nihcah yuhna, Dios yeebdih ennit, “Queét wíihwá caá”, ā niijná caá. Pánihna, Jesúsdih jepahcannit neoná í weha mána yaádh Jesúsdih í jepahachah, queét neonádhbut Dios ā túi chájipna caá. Biic yoobó Jesúsdih jepahcannit yaádh í weha mána Jesúsdih í jepahachah, Dios queét yaádhbut ā túi chájipna caá. Páant ñi jumuchah, ñi wehdih ennit, “Queébt wíihwá caá”, Dios ā niijná caá. ¹⁵ Obohjeéhtih biquína Jesúsdih jepahcannitboó í weha mána yaáhdhdi, í weha mánadhbut ípí cádahihna caá. Pánih cádahihna, miic maocat tétup niijná, í beje

* 6:15-16 Gn 2.24

* 6:19-20 1Co 3.16; 2Co 6.16

* 7:10-11 Mt 5.32; 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18

naáh. ¹⁶ Obohjeéhtih, túi bíicdih ñi jumachah, chah á túina caá. Yeéb Jesúsdiñ jéihnitboó ñi weha mána Jesúsdiñ í jepahat pínah, Dios queétdih á túi ubat pínah niijná, ñi jéih teo wáacmi nacaá. “Í jepahbipna caá. Í jepahcan niit”, jwí niij jéihcan caá.

¹⁷ Nin pah niñat Jesúsdiñ wádiñ wápi naóhna caá: Jesucristodih jepahnit, ded pah ñi jumatiñ diñ bíic yoobó ñi jumá. Páant ñi jumatiñ pínahdiñ jwí Maáh jéihnit, yeebdih át jwejep taga. ¹⁸ Det Jesúsdiñ jepahnit bóodniñti jumna, í náhni dahwaca bojo naáh. Obohjeéhtih, bóodcannit jumna, í bóodat táutca bojo naáh. ¹⁹ Bóodnitdih, bóodcannitdihbut Dios bíic yoobó á enna caá. Á wutatdih jwiitdih jepahat caá náahap. Páñih jepahnitdihjeh á wéi enna caá. ²⁰ Dios yeebdih áñih pínahdiñ á ñio láa ded pah ñi jumatiñ pah ñi táut numcá bojoó. ²¹ Teo wáñnit ñi jumachah, á túina caá. Páant ñi jumatiñ ñi náhni dahwaca bojoó. Obohjeéhtih, ñi maata yeebdih watihna, í wata naáh. Á túimi nacaá. ²² Dios á túi ubuchah, bitadih teo wáñnitboó jwí maáñih jumna, watnit dée pah í jumna caá. Bitadih teo wáñnitboó Jesucristodih teo wáñnit caá. ²³ Jesúsdiñ ñi jumatiñ pínah niijná, yeéb ñi yéejat jib át wun wáñup tají. Páñih áñihwá jumna, á weñat pínahdiñjeh yeebdih chájat caá náahap. Yeebdih bita Jesúsdiñ í cádahat táutachah, queétdih ñi joyáh bojoó. ²⁴ Páñihna, wá údwá panihnitá, Jesúsdiñ jwih jepahnit, yeéb niñat ded pah ñi jumatiñ bíic yoobó ñi jumá. Páant ñi jumachah, Dios yeebdih wéi ennit, á teo wáacbipna caá.

²⁵ Wuu, áa wihcannitdih ñi wáñb jwátidih wá jepahbipna caá. Ded pah queét í chájat pínahdiñ Dios á wutcan caá. Obohjeéhtih, weém wá jenah jwátidihjeh wá naóhbiñna caá. Dios weemdiñ á jgah en teo wáacachah, wá jenah jwátidih ñi túi joyóchah, á túimi nacaá. ²⁶ Nin pah wá jenah joiná caá: Wuu yeó jáapna Jesúsdiñwá tubit yeejép í yapna caá. Ñi áa jumachah, chah á buobipna caá. Páñihna, áa wihcannit jumna, áa wihcaneñ jumatiñ caá náahap. ²⁷ Obohjeéhtih, áa jumnitboó ñi áadiñ yohcat caá náahap. Áa wihcannitboó ñi áa pínahdiñ bidcat caá náahap. ²⁸ Páant wá niijíchah yuhna, ñi áa pínahdiñ bid jwíñit, téihya chéonit, á túina caá. Obohjeéhtih, nin yeó jáapnadiñ áa jumnitboodih chah á buobipna caá. Ñi áa wihcan, nump yeebdih á buobipna caá.

²⁹ Páant niijnit, wá údwá panihnitá, nin pah wá naóhna caá: Jesús á jwáub dei jwáwát pínah bahniñeh á judhna caá. Páñihna, ded pah á weñat pínahdiñ búdi jenah jwát caá náahap. Ñi weha mána yaádh í weñat pínahdiñ ñi jenah jwát chah, Jesús á weñat pínahdiñ jenah jwát caá náahap. ³⁰ Jwí jgahat, jwí weñat, dedé pínah niñcan caá.

Bíi déedih jib chájna yuhna, bíbohcanñit pah ñi jumá. ³¹ Páñihna, Jesús á wutatdih túi chájat táut niijná, nin baácboó jumnidih búdi wéi jenah jwát caá náahap. Ded pah Jesús á wutatboodih jwiitdih túi jenah jwát caá náahap.

³² Bíi déedih jenah jwátidih, Dios á weñat pínahdiñ ñi túi jenah jwátidih yeebdih búdi wá náah yacna caá. Áa wihcannitboó jwí Maáh á weñat pínahdiñjeh ded pah á chájat pínahdiñ á túi jenah joiná caá. ³³ Obohjeéhtih, áa jumnitboó ájeéh bóli mi túi weñat pínah niijná, bíi déedihjeh ápi jenah joiná caá. ³⁴ Páñihna, Dioñih pínahdiñ á jenah jwátidih caá. Yaádhidihbut bíic yoobó á jumna caá. Caánt mi áa wihcan, jwí Maáh á weñat pínahdiñjeh ded pah mi chájat pínahdiñ mi túi jenah joiná caá. Dioñih wili mi jumna caá. Obohjeéhtih, áa jumna, newé á weñat pínahdiñjeh mi jenah joiná caá.

³⁵ Páñih naóhna, túi wéinit ñi jumatiñ pínahdiñ yeebdih wá náah yacna caá. Diosdiñjeh túi oinit, á weñat pínahdiñ jenah joinit, bíi déedih jenah jwátidih, ñi túi jumatiñ pínahdiñ caá wá náah yacap.

³⁶ Wuu, bíih naáwát yeéb japatadih jwáñ wá naóhbiñna caá. Ñi náahnit yaádh í behechah enna, “Caántdih ubnit, jwiit chéñat pah jwí túi jumbipna caá”, niij jenah joinit, ñi wáñ. Páant ñi ubuchah, yéejat niñcan niit.

³⁷ Obohjeéhtih, bíihboó “Áa wihcannit wá jumachah, chah á táubipna caá”, á niij jenah jwát dée caá. Páant caanjéh niij jenah joiná, bita caandih í wutach, á jenah jwát pah chájna, caanbát á túi chájna caá. ³⁸ Páñihna, ded á áa pínahdiñ ubnit, á túi chájna caá. Obohjeéhtih, ded caántdih ubcan, chah á túi chájna caá.

³⁹ Dedh áa jumnih, mi áa á wunach, caandih cádahcat caá náahap. Obohjeéhtih, mijééh bóo á wunachah, chéwat déedih á watachah, ded bíih áa wihcannitdih náahna, mi jwáub áa jumachah, á túina caá. Obohjeéhtih, Jesúsdiñjeh mi ñiwi naáh. ⁴⁰ Weémboó nin pah wá niij jenah joiná caá: “Mi jwáub áa jumcan, chah mi wéibipna caá. Túini Espiritu caá weemdiñ páant á niij jenah jwát táutup be”, wá niij jenah joiná caá.

8

Páñnidih í wáñni déep

¹ Wuu, bíih ñi wáñb jwátidih wá jepahbipna caá. Nin pah ñit niij wáñb joyóp tají: “¿Páñnidih í wáñni déepdih jwiit Jesúsdiñwá jwí jeéméchah, á túimi niit? Í páñni cáacwá í cháñniñeh caá. Dedé wépat wihcan caá, jwí niij jéihna caá”, ñit niij daacáp tají. Páant niijnit, “Jwiit chah jéihnit caá”, niij jenah joinit pah ñit daacáp tají. Páant ñi niij jenah jwát bitadih teo wáacat pínah niñcan caá. Bitadih oinit, queétdih túiniñeh naáwát

caá náahap. ² Ded “Weemboó nihatdih túi jéih beedáni caá”, níj jengah joiná yuhna, yoo bópdih á jéihcan caá. ³ Obohjeéhtih, ded Diosboodih jéihni, caandih oina, bitadih á teo wáacbpna caá. Páant á oyochah, Dios caandihbut jéihnit, “Caán wíih caá. Wá oini caá”, á níijná caá.

⁴ “¿Pápnidih í wáhni déepdih jwí jeéméchah, á túimi níit?” ní níj daacátjidih buu jwuh wá jepahbpna caá. “Pájni báadhni nihcan caá. Dios bíicjeh caá báadhni”, jwí níj jéihna caá. ⁵ Bitaboó dawádih “Nin wépni, jwiítidih teo wáacni caá”, í níj jengah joiná caá. Biguúna widhdih, cúiwádih, yeodihbut páant ípí níj jengah joiná caá. Bitá jeé doobhnadih, máa nahnadih, nuñápwáidihbut páant ípí níj jengah joiná caá. “Nin jwiítidih wép teo wáacni caá”, í níijná, dawá á jumna yuh caá. ⁶ Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwí níj jéihna caá: “Dios bíicjeh, caánboó jwí íip caá”, jwí níj jéihna caá. Caán nihatdih át chájap tají. Jwiít cáacwáidihbut át chájap tají, áihwá jumna, caandih jwí weñat pinah níijná. Jwí Maáh Jesucristo bíicjeh caá. Caandih Dios nihatdih chájat túatnit, jwiítidihbut át jumat túatup tají, Diosdih jwí weñat pinah níijná.*

⁷ Obohjeéhtih, “Pájni báadhcan caá”, jwí níj jéihyechah yuhna, bitaboó, Jesúihwá jumna yuhna, páant í níj jéih jwuhcan caá. Jesúsdih í jepahat pinah jáih, pápnidih “Jwiítidih wép teo wáacni caá”, níj jengah joinit, caandih wéina, í wáhni déepdih ípí jeémép tají. Pánihna, buubut Jesúihwá jumna yuhna, pápnidih wáhni déepdih jeémpnit, pápnidih í jengah joiná caá. Obohjeéhtih, yoo bópdih í túi beh joi jwuhcan caá. Páant níj jengah joinit, “Páant wá jeéméchah, yéejat júb weemdih á jumbipna caá”, í níj jengah joiná yuh caá. ⁸ Obohjeéhtih dedédih jwí jeéméchah, jwí jeémpcabut, Diosboó bíic yoo bó jwiítidih á enna caá. ⁹ Caán déepdih jwí jeéméchah, á týuchah yuhna, bita Jesúsdih jáap jéihnitdih jwíta yéjea tagaa. ¹⁰ Pápnidih í weñat pebhna waadnit, caandih í wáhni déepdih bitajeéh jwí jeéméchah ennit, “Caánboó Jesúsdih túi jéihni páant á jeéméchah, weemdihbut á túina nacaá”, á níj jengah joibipna caá. Obohjeéhtih, “Pájni á wépna caá”, páantjeh níj jengah joinit, jwáub jeémpna, á túi chájcan caá. ¹¹ “Weém túi jéihni caá”, níj jengah joinit, jwí jeéméchah, á túina yuh caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit jwí jumatdih jwí jéuat júb, bita Jesúihwá jwí áudwá panihnit, jáap jéihnitdih jwí yéejabipna caá. Jesús queétdih á wan wáuhchah yuhna, buadnit í jumbipna caá. ¹² Jwí áudwá panihnitdih páant yéejanit, Jesucristodih caá jwí yéejanap.* ¹³ Pánihna, weemboó wá

áudwá panihnitdih oinit, queétdih yéejacat túat níijná, pápnidih wéini í wáhni déepdih wá jeémpcan níit.

9

Jesús á naawát túatnit ded pah í jumat

¹ Jesús á bohénitji bíic yoo bó weembát Jesúsdih wá enep jí. Páant caandih wá enechah, weemdihbut á naawát túatup jí. Pánihna, ded pah wá chájihchah, Jesúsboó á wutuchah, á túina caá. Weém caandih teo wáhni yeebdih áih doonádih wá naawáchah joinit, ní jepahap jí.* ² Áih doonádih jepahnit jumna, bitaboó “Pablo Jesús á naawát túatni nihcan caá”, í níj jengah joyóchah yuhna, yeebboó weemdih á wahatjidih ní jéihna caá. Wá bohénachah joinit, jepahna, “Jesús á wépatjih jwiítidih á bohénap jí”, ní níj jéihna caá.

³ Bitaboó nin pah ípí níijná caá: “Caánboó Jesús á naawát túatni nihcan caá”, í níjichah yuhna, queétdih bohéna, ní túat nuumátjidih wápi naóhna caá. ⁴ Cáacwáidih jwí bohénachah, jeémátidih babhbatdihbut queétdih jwiítidih wáhat caá náahap. ⁵ Jesús áudwá, Pedrobut, nihat bita Jesús á naawát túatnitbut í weha mána yaádh bíicdih í bohé jibichah, ded pah í náahatdih ípí wáhna caá. Jwiítbut áa jumna nihna, queétdih yaádhidihbut jwí numah jibichah, jwí náahatdih yeebdih wáhat áa náahcan tagaa. ⁶ Nihat bohé jibnitdih í bohénitboó dedé í náahatdih ípí wáhna caá. Pánihna, weém Bernabéjih jwí bohénachah, bíih tewatdih jwí teocat pinah níijná, jwiít chénat pahdih jwí náahatdih yeebdih wáhat caá náahap. ⁷ Soldadowá queétdih í náahatdih ípí júb chájcan caá. Í maátaboó queétdih ípí wáhna caá. Iguh momnitboó íih iguh quehechah, ípí jeémpna caá. Nihat ovejawáidih en daonitboó íih ovejawáidih ípí mao jeémpna caá. ⁸⁻⁹ Páant wá níjít jwiít cáacwá jwí jengah joyátjeh nihcan caá. Moisésji nin pah át níj daacáp tají: “Momo jiwí trigo tíbnadih á caóh chuhchah, áih jacdih ní chéoca bojó, tíbnadih jeémíhna, á jeémát pinah níijná”, át níj daacáp tají.* ¹⁰ Páant á níj daacát túatna, momo jiwidihjeh níit Dios át jengah joiúp? ¹¹ Nihcan caá. Jwiít bohé jibnitboodih át jengah joyóp tají, cáacwáidih jwí bohénachah, jwiítidih í túi en dawát pinah níijná. Wápchidih teonit, jeémátidih ípí bidna caá. ¹² Jwiítbut momnit dée, yeebdih Jesúsdih doonádih jwí túi bohénap jí. Páant jwí chájachah, jwí náahatdih yeebdih wáhat át náahap ta yuh jí.* ¹³ Pánihna, bita bohénitdih ípí wáhat pah, jwiítidihbut wáhat caá náahap.

* 8:6 Mal 2:10; Jn 1:3; Ro 11:36; Ef 4:6; Col 1:15-17

* 8:12 Mt 25:45

* 9:1 Hch 9:3-6; 1Co 15:8; Gá 1:11-16

* 9:8-9

Obohjeéhtih, páant wáhat yeebdíh ã náahachah yuhna, ñi wáhchah ennitt, jwiítboó jwí úúbh tac buugácap jí. Pánih úúbhcanjeh, búdí jwípí tewep jí. Jwí úúbhchah, nin pah ñita níj jenah joi tagáá: “Pablowá bíí déedih náahnitjeh, í bohéna caá”, níj jenah joinít, jwí bohénachah, ñita joiíhcan tagaá. Pánihna, yeebdíh bohéna, ded pah jwí náahatdih jwípí úúbhcap jí. ¹³ Obohjeéhtih, nindih ñi túi náhninaá: Diosh muuná juibínit, jwiít judíowá sacerdotewádih nuñúpwádih jwípí wáhna caá, Diosdih í cáo wáhat pínah níijná. Dios queét sacerdotewádih, bita caánboó teonitdihbut í cáo judhni déepdih át jeémát túutap tají.* ¹⁴ Pánihna, bíic yoobó jwí Maáh Jesucristo jwiít áih doonádih naóhntidih jwí bohénitdih át en dawát túutap tají.* ¹⁵ Páant ã wutachah yuhna, weémboó yeebdíh wápi úúbhcap jí. Buubát páant níj daácna yuhna, “Weemdíh ñi teo wáacá”, níijná wá chájcan caá. Weém nuugúp wunna yuhna, wáta úúbhcan tagaá. Wá úúbhchah joinít, ñi wáhchah, “Weém jíib wihcanni Jesúh túini doonádih wápi bohéna caá”, wáta jéih níjcan caá.

¹⁶ “Jesúh túini doonádih wá bohéat jíib, Dios á enechah, weém chah túini caá”, wápi níj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios weemdíh ã bohéat túutatdih chájcan, tubit wáta jígah tagaá.* ¹⁷ Wá náahat pahjeh áih doonádih wá bohéna, wá bohénitboó weemdíh í jíib chájat pínahdih wáta bid tagaá. Obohjeéhtih, wá bohéihichah, wá bohéihchah yuhna, bíic yoobó áih doonádih weemdíh bohéat caá náahap. Á wutachah joinít, áih túini doonádih wápi bohéna caá. Pánih jepahnit, weemdíh ã wáhni tewatjeh á jumuchah, wá bohéat jíib wápi bidcan caá. ¹⁸ Pánihna, jíib bidcanjeh bohéna, búdí wá wéina caá. Yeebdíh bohénitdih en dawát ã náahachah yuhna, weémboó wápi úúbhcan caá.

¹⁹ Páant wá bohénachah, cáacwá jíib wáhcan, weemdíh í jéih wutcan caá. Bitá í weñat pínahdih chájcan, Dios ded pah á bohéat túutat pahjeh wápi bohéna caá. Obohjeéhtih, pánih chájna yuhna, bita ded pah í jumatdih ennitt, bíic yoobó wápi jumna caá, weemdíh wéi ennitt, túini doonádih wá naáwáchah joinít, í jepahat pínah níijná. ²⁰ Pánih chájna, wá úúdwá panihnitá, bita judíowádih Jesúh doonádih bohénit, ded pah í chájat bíic yoobó weembát wápi chájna caá, wá naáwáchah wéi joinít, Jesúsdih í jepahat pínah níijná. “Nihat jwiít judíowá jwí nuowá í wutatdih wá jepahcah yuhna, Dios weemdíh ã túi enna caá”, wá níj jéihna yuhna, queétdih bohénit, jwí nuowá í wutatdih wápi jepahna caá. ²¹ Bitá judíowá

nihcannit Moisés ã wutatjidih jéhcannitdih bohéna, ded pah í jumat pah bíic yoobó wápi jumna caá, wá bohénachah wéi joinít, í jepahat pínah níijná. Pánih jumna yuhna, Dios á wutatdih wápi yap yohcan caá. Ded pah Jesucristo weemdíh ã wutachah, caandíhbut wápi jepahna caá. ²² Jáap jéihnitboodíh bohéna, “Weém Jesúsdih chah jéihni caá”, wápi níjcan caá. Queétdih túi beh joi jwáhcan, “Nin pah chájnit, wáta yéej cháj tagaá”, níj jenah joinít, í chájcatdih weembát wápi chájcan caá, queétdih teo wáacat túut níijná. Pánihna, nihat í jumat bíic yoobó wápi jumna caá, wá bohéatdih í túi jepahachah, Dios queétdih ã túi ubat pínah níijná. ²³ Jesúh túini doonádih nihat cáacwá í joyát pínah níijná, páant wápi chájna caá. Pánih chájna, queét í jepahachah, Dios pehbboó jumna, jwiít bíicdih jwí túi wéibipna caá.

²⁴ Dios pehbboó juibínit, chah túini ã wáhat pínahdih bidnit, nin baácboó jum jwáhna, ded pah ã wutatdih ñi túi jepaháa. Nin pah ã jumna caá: Cáacwá ñáonit, nihat í ñáwachah yuhna, chah wépép ñáonidihjeh wéinit, túinidih ípi wáhna caá. Pánihna, chah wépép ñáoni dée jwiítbut Dios ã wutatdih túi chájnit, ã pehbboó jwí juibínachah, jwiítidih wéinit, túinidih ã wáhbipna caá. Pánih wépép ñáoni dée, Dios á weñat pínahdih túi chájat caá náahap. ²⁵ Nin pahbut ã jumna caá: Náonitboó íih bácahdih ípi wépana caá. Pánih wépana, íih bácahdih yéejat pínahdih ípi chájcan caá. Cáacwá queétdih wéinit, núojlh péeb waoni júduidih í wáhatdih ípi bidna caá. Obohjeéhtih, pánih wáhni júdu waicanjeh ápi wunah bejna caá. Pánihat dée jwiítboó jwiíh caolihdih yéejahcan, Diosdih úúbhntit, ã naáwátidihbut jwípí jenah joiná caá. Pánih chájnit, ã pehbboó jwí juibínachah, túinidih jwiítidih ã wáhbipna caá. Caán ã wáhni pínahboó á buudcán níit. ²⁶ Weémboó yoobópdihjeh ñáoni dée, Dios ã weñat pínahdihjeh chájat túut níijná, caandíh wápi túi jenah joiná caá. Míic mao tíohnit yoobópdih í mao chááat pah, weembát Jesús ã wutatdih túi chájat túut níijná, Diosdih wá túi jenah joiná caá. ²⁷ Náonit, míic mao tíohnit íih bácahdih yéejacat túut níijná, í náahatdihjeh ípi chájcan caá. Páant í chájat pah, weembát wíih caolihdih yéejacat túut níijná, wá náahatdih chájcan, Dios ã weñat pínahdihjeh wápi chájna caá. Pánih chájnit, Dios pehbboó wá juibínachah, “Bitadih ma bohénachah yuhna, dedé jíib wáhat pínah meemdíh ã wihcan caá”, weemdíh ã níjcan níit.

10

Egipto baácmant jáohnit ded pah íyapatjí

* 9:13 Dt 18.1

* 9:14 Mt 10.10; Lc 10.7

* 9:16 Jer 20.9; Am 3.8

1-2 Dios pehbóo juibnit, jwiítidih wéinit, táinidih á wáhat pínahdih jwiít nihát jwí bidna caá. Pánih bidnit, jwiít judiówá jwí n̄owá Egipto baácmant juóhna, ded pah í yapatjidih jwiítidih túi náhnat caá náahap. Queét nihát Moisésjeéh í bejehach, Dios-boó queétdih wapna, mah pōh panihniñh át waáwáp wut jī.* Muj Mac D̄unidih jōpanit, queét nihát Moisésjeéh Dios át cháuh bejat tútup wut jī.* Pánih jumna, Moisésdih í túi pénap wut jī. 3 Tútchi wihcapboó jumnit, Dios á wáhni jeémátdih nihát íp̄i jeémép wut jī.* 4 Muj wihcah, mah á bac juúwát pínah niñná, Dios Moisésdih búdí jee dáhdih át mawat tútup wut jī. Páant á chájachah, á wáhni mahdih queét nihát í babh̄ap wut jī. Jee dáhmant í babh̄ni mah á bac juúwát dée, Jesucristobat Túini Espiritudih át wáhp wut jī. Í jéih encáh yuhna, Jesús íjeéh á jib bejehach, á wáhni Túini Espiritu queétdih át teo wáacap wut jī.* 5 Obohjeéhtih, queétdih Dios búdí á teo wáacachah yuhna, biquínajeh caandih í jepahap wut jī. Bitá dawá caandih jepahcannitdih wéi encan, Dios queétdih át péeh cháhap wut jī. Pánihna, nihát Egipto baácmant juóhniht, tútchi wihcapboó jib bejna, páantjeh í wun beedép wut jī.*

6 Páant queét nihát í yapatdih náhnina, bíc yoobó yeejép í chájat pah jwí cháca boj jīh.* 7 Dios á daacát túatni tólih, Éxodo í niñnidih, nin pah át níj daacát túatup tají: “Queét cāacwá í pāpnidih wéinit, bícdih wéi jeémp babh máihna í cháhap wut jī”, át niñjip tají.* Páant í yéj chájat pah, jwiítidih chájcat caá náahap. 8 Bíh láa biquína yaádh metnit, í náah í cháhap wut jī. Páant í í náah chájat péeh bíc yeó jápdihjeh veintitrés mil queétdih Dios át mawap wut jī.* Páant í chájat pah, jwiítidih chájcat caá náahap. 9 Bíh láa, biquína nin pah Moisésdih í níj jūhñup wut jī: “¿Dépanih tibeé jwiítidih Egipto baácmant ma ub juóh? Nin tútchi wihcapboó jwí yabh jibna caá. Dios jwiítidih á túi en daocán caá”, í niñjip wut jī. Páant niñjnit, Diosdih tac buágána, caandih í íjanap wut jī. Páant í yéjat péeh, Dios maiwáidih át wahap wut jī, queétdih í cháác mawat pínah niñná.* Páant í yapatdih jenah joinit, í chájat pah jwiítidih chájcat caá náahap. 10 Bíh láa, biquína nin pah í míc niñjip wut jī: “¿Dépanih tugaá Dios Moiséswáidihjeh jwí maáta át chá? Jwiít nihát bíc yoobó táinít jwí jumna caá”, míc niñjnit, Diosdih í jūhñup wut jī. Páant í jūhñat péeh mawat pínah niñná, Dios áih ángeldih át wahap wut jī.* Páant í chájat pah,

jwiítidih chájcat caá náahap.

11 Páant queét í yapatjí jwiít péeni yeó jáapna jumnitdih á jéihyana caá. Í yapatjidih Moisés á daacátjidih ennit, túi jenah joinit, bíc yoobó jwiítidih chájcat caá náahap. 12 “Weémboó Jesúsudih wá chah túi jenah joiná caá. Dedé yéj chájat jenah joyát weemdíh á juúwáchah yuhna, wá túi jéih yap yohna caá”, níj jenah joiná, ní túi chája chaáh. Páant níj jenah joiná yuhna, jon játi moón í chájat pah, ní jwúub yéj chájmi nacaá. 13 Jwiít nihát biquí láana yeejép chájat jwí jenah joiná caá. Páant jwí yéj chájlíchah yuhna, jwí yéj chájcat pínah niñná, Dios jwiítidih ápi teo wáacna caá. Pánih teo wáacna, namá déedih jwiítidih ápi júatna caá, jwí yap yohat pínah niñná. Pánihna, ded pah jwí bujácatdih jéihnit, chah yeejépdih jáhniht, jwiítidih ápi teo wáacna caá.

Pāpnidih wéicat

14 Wá chéenwá, nindih ní túi joyoó: Bitá “Jwíh dios, jwiítidih teo wáacni caá”, í níj pāpnidih í weñepboó bejcanjeh, queét í chájat bíc yoobó yeebbát ní cháca bojó. 15 Yéeb túi jéihnit jumna, ded pah ní chájat pínahdih jéihyat tút niñná, nin wá naawátidih yebjéh ní túi jenah joyoó: 16 Míc wáac jumnit, Jesús meép panihni iguñh macdih babhniht, áih bácah panihni pandihbut bícdih jwí jeémátdih baini yeedih wá naóhbipna caá. Pánih babh, jeémpna, á wun wáhatdih jenah joinit, “Túina caá”, jwípi niñná caá. “Jwiítidih wun wáhna, jwiít ájeéh túi bícdih jwí jumachah, á wépat jwiítidihbut á wáhna caá”, jwí níj jéihna caá.* 17 “Jwí jeémpni pan bíc dahjeh á jumat pah, jwiít nihát bícdih bíc bácah dée jwí jumna caá”, níj jéihnit, caán pan dahdih bícdih jwípi jeémpna caá.

18 Jwiít judiówá ded pah jwí chájatdih ní jenah joyoó: Dioih munná bejniht, nuñépdih mao cáo wáhniht, Diosdih jwípi wéina caá. Caandih jwí wáhat túttimah, caán déepdih jeémpna, Diosjīh bícwá jwí jumna caá. Bitabat pāpnidih í wáhnjidih jeémpna, queétdih caanjīh bícwá í jumna caá.* 19 Páant niñjnit, “Jwíh dios caá”, níj pāpni, caandih í wáhnibat “Dedé wépat á jumna caá”, wá niñcán caá. 20 Obohjeéhtih, dedé wépat á wihcah yuhna, bita caandih jeémátdih wáhna, Diosdih jenah joicánjeh, nemépwáboodihjeh jenah joinit, í wáhna caá. Pánih wáhp péanit, jwúub jeémpna, nemépwá bícdih í jumna caá. Yeebbodih nemépwá bícdih ní jumatdih wá náah yaccan caá.* 21 Nemépwá bícdih jumna, Dios bícdih ní jéih jumcan caá. Dios bícdih túi jumat tút niñná, nemépwá bícdih jumcat caá

* 10:1-2 Ex 13.21-22 * 10:1-2 Ex 14.22-29 * 10:3 Ex 16.35 * 10:4 Ex 17.6; Nm 20.11 * 10:5 Nm 14.29-30

* 10:6 Nm 11.4 * 10:7 Ex 32.6 * 10:8 Nm 25.1-18 * 10:9 Nm 21.5-6 * 10:10 Nm 16.41-49 * 10:16 Mt

26.26-28; Mr 14.22-24; Lc 22.19-20 * 10:18 Lv 7.6 * 10:20 Dt 32.17

náahap. Pániha, nemépwādhī ī wāhni jeémátdih űi jeém̄pca bojoó. Caandih wāhni babhbatdihbut űi babhca bojoó. Jesucristo ā wan wāhatdih jenah joinit, caān biicdih jumāt tāt niijnā, āih meép panihni iguīh maddih babhna, āih bācāh panihni pan dahdih jeémāt caā náahap.* ²² Pāpnidih wāhni jeémátdih, Jesús ā wanatdih jenah joini jeémátdihbut jeém̄pna, jwī Maāhdih űi lījana caā. űYeéboó Diosdih chah wēpnit niit űi jum̄p? űNi yéejāt ā peēh chājatdih űi jēih jweimī naniit? Nihcan caā. Pániha, ā lījatdih űmm̄nit, nemépwādhī ī wāhni jidih űi jeém̄p, babhca bojoó.*

Bitadih oinit, teo wāacat

²³ Biquina yeéb nin pah űi niij jenah joinā caā: “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chājca bojoó’, niijāt weemdih ā wihcan caā. Weemdih yéej chājatjeh ā náahcan caā”, űi niij jenah joinā caā. Obohjeéhtih, biih jwī chājachah, túini jumna yuhna, jwiitdihjeh, bitadidibut ā teo wāacan caā.* ²⁴ Pániha, jwī weñāt pínahdihjeh chājcan, bitadih jwī teo wāacat pínahdih chājat caā náahap.

²⁵ Déepdih jūib chājatboó jūib chājadih bejna, “űPāpnidih ī wāhni niit? űWā jeéméchah, ā túini niit?” niij űabh joicānjeh, jūib chājnit, űi jeémé. ²⁶ Jwī līp Dios nihatdih ā chājni, nihāt āih caā. Dedé jwī jeémāt pínahdihbut chājnit, jwiitdih ā wāhna caā. Pániha, ā wāhniidih jwī jeéméchah, ā túina caā.*

²⁷ Jesúsdih jēihcanni yeebdih ā numah jeéméchah, bejnīt, dedé ā wāhuchah, “űNin pāpnidih ī wāhni niit?” niij űabh joicānjeh, űi jeémé. ²⁸ Obohjeéhtih, Jesúsdih jāap jēihnibut jumna, “Nin déep pāpnidih ī wāhni caā”, yeebdih ā niijchah joinit, caandih űi jeém̄pca bojoó. ²⁹ “Wā jeéméchah, ā túina caā”, niij jēihna yuhna, jeém̄pnit, jwī Maāhdih jāap jēihniboodih yeéb űita yéejā tagāā. Obohjeéhtih, “Ni jeém̄pca bojoó”, wā niijchah joinit, nin pah weemdih űita niij űabh joi tagāā. “Caandih wā jeéméchah ā túyatdih jēihna yuhna, űDépanihna jāap jēihni ā jenah joyāt pah weemdih chājat náah?” ³⁰ Dedédih jeém̄pnit, ‘Ma wāhat túina caā, Paá’, wāpī niijnā caā. Páant wā niijchah yuhna, űDépanihna, ‘Caandih jeém̄pnit, ma yéej chājna caā’, weemdih ma niij?” űita niij tagāā. ³¹ Páant niij naóhna, nin pah niijnā caā wā chājap: Jwiit Jesúhwādhī túi chājat caā náahap, bita jwiitdih ennit, queébtut Diosdih ī weñāt pínah niijnā. Pániha, jeém̄p, babh, dedédih chājna, bita Diosdih ī wēi naawát pínah niijnā, túi chājat

caā náahap. ³² Judíowā, judíowā nihcan-nit, Jesúhwādhībut yeejép űi chāj jútca bojoó. ³³ Weém̄boó dedé wā chājīhna, nihāt cāacwā ī túi jumatdih jenah joinit, wāpī chājna caā. Pániha, Jesúsdih ī jepahachah, Dios queétdih ā túi űbat pínahdih búdí náah yacna, wā túi jumāt pínahdih jenah joicānjeh, bita ī túi jumāt pínahdih wāpī jenah joinā caā.

11

¹ Weém̄ Jesucristo ded pah ā chājatjidih jenah joinit, biic yoobó wāpī chājna caā. Páant wā chājat pah, yeebbāt ded pah wā chājatdih ennit, biic yoobó űi chājna.*

Mūic wāacnit, ded pah ī chājat pínah

² Ded pah wā chājatjidih náhninit, yeéb biic yoobó űi túi chājna caā. Jesúh doonādih jwī bohénachah joinit, páantjeh űi túi jepahna caā. Páant űi chājachah, yeebdih wā wēina caā.* ³ Būū biihdih wā naóhbiipna caā, yeéb Jesúhwā mūic wāacnit, ded pah űi chājatdih űi túi jēihyat pínah niijnā. Nindih űi náhinaā: Jwī līp Dios Jesucristo ā maāh caā. Jesús neonā ī maāh caā. Neonā ī weha mána yaadh ī maāh caā. ⁴ űNih baācdih moón biihdih jepahat jútna, űnih waojīh yégueh chóojīh űipī cáagna caā. Pániha, Jesúh neonáboó űabhnit, Dios naawátdih naóh yapanitbut jih cáagna, “Biih caā wā maāh. Jesús nihcan caā”, niijāt jútāt dée chājnit, jwī Maāh Jesucristodih yeejép ī chājna caā. ⁵ Yaadhboó űabhna, Dios naawátdih naóh yapanit, jih cáagan, “Wājēeh bóodih wā jepahcan niit”, niijāt jútāt dée chājnit, ī weha mánadih yeejép ī chājna caā. Mī áa nihcannijēeh yeejép chājnih wili, nihāt miih wao yoóc boj yohnih dée mi jumna caā. ⁶ Yaadhboó iih waojīh yégueh chóojīh cáaguīhcan, wao yoóc boj beedānih ī jumna náah. Obohjeéhtih, boj beedātdih tūicnit, ī jih cáaga naāh. ⁷ Diosdih űabhna, neonáboó Dios ā nihāt panihni jumna, iih wao dāhjeh cáagat caā náahap. Páant ī cáagan, “Diosjeh caā wā maāh. Caánboó chah túini caā”, ī niijāt jútna caā. Yaadhboó cáagnit, “Wājēeh bóo túini caā. Caandih wā wēi jepahna caā”, ī niijāt jútna caā.* ⁸ Dios cāacwādhī jwīh chājna, newédih āt jwīh chājap wut jī. Túttimah āih páwājīh yaddih āt chājap wut jī. ⁹ Newédih chājnit, yaddih teo wāacni pínah nihcan wut jī. Obohjeéhtih, yadboodih newédih teo wāacni pínah āt chājap wut jī. Páant tigaā neonā maāh panihnit ī jumna caā.* ¹⁰ Yaadhdih wao dāh jih cáagat caā náahap, ī weha mánadih ī jepahat jútāt túit niijnā, Diohī ángelwā ī wēi enat pínah but niijnā. ¹¹ Obohjeéhtih, neonā ī weha mána

* 10:21 2Co 6.15-16 * 10:22 Ex 20.5; Dt 32.21 * 10:23 1Co 6.12 * 10:26 Sal 24.1; 50.12; 89.11 * 10:29 1Co 8.7-12 * 11:1 1Co 4.16; Fil 3.17 * 11:2 2Ts 2.15 * 11:7 Gn 1.26-27 * 11:9 Gn 2.18-23

yaádh ī maáh ī jumuchah yuhna, Jesúhwā jumna, Dios queét chénat pahdih biíc yoobó ā enna caá. Pánihna, queétdih míic teo wáacat caá náahap. ¹² Dios newédih jwíh chájna, áih páwájih yaddih át chájap wut jī. Bwū yaádh caá neoná pínahdih ī weh jumna caá. Obohjeéhtih, Dios caá nihatdih ā chájap.

¹³ Míic wáacnit, ded pah űi jumat pínahdih túi jéihyat túat níijná, yeebjéh űi jenah joyoó. Níih tútchinadih moón bitadih ī jepahat júutíhna, íh waojéh yéguéh chóojíh ípī cáagna caá. Pánihna, yaádhboó Diosdih wábhñit, ī weha mánadih ī jepahat júutna, queétdih waojéh cáagat caá náahap. ¹⁴ Níi cáth newé waó yoóc maátni ā duwáchah ennit, “¿Caánboó yad wili pah waó yoóc duoná, ā tíccan níit?” űipī níij jenah joiná caá. ¹⁵ Obohjeéhtih, yadboó waó yoóc maátni mi duwáchah ennit, “Míih waó yoóc maátni duoná, mi túi jíghna caá”, űipī níij jenah joiná caá. Pánihna, míih waó yoóc maátni duonit, mijeéh bóodih jepahat júutna caá mi chájap. ¹⁶ Páant wá náawátdih ded bíihboó mácah ā naawíhichah, nin pahjeh wá jepahna caá: Nihat jwiit yeebdih bohénit wá naawátdih biíc yoobó jwípī bohéna caá. Nihat nin baácnadih moón Dioíhwábat Diosdih wéinit, biíc yoobó ípī chájna caá.

Jesús ā wutni jeémátdih ī túi chájcat

¹⁷ Jesús ā wutni jeémátdih bwū bainí wá naóhbična caá. Míic wáacnit, Jesús ā wutni jeémátdih ded pah űi jeémát doonádh joinit, yeebdih wá wéican caá. Jesús ā naawátdih biíc yoobó chájcan, caandih űi chah jenah joyát pínahdih míic teo wáaccanjeh, űi míic yéejana caá. ¹⁸ Pánih míic wáacnit, Jesús ā wunatdih náhnit, biícdh jeémát túat níijná yuhna, ¿Dépanihna, biícdh űi jeémpcan? Biquína dawá bíi dée bíbohnit moh yéejnit biícdh ī jeémíhcan caá. Bitaboó ī chéenwá biíc yoobó jenah joinitjeh biícdh ī jeémpna caá. Obohjeéhtih, biquína bitajeéh ípī túi jeémpna caá. Pánih nihát biícdh jeémpcan, ded pah Jesús ā bohéátdih űi chájcan caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, pánih jumna, det Jesúsdh túi jepahnitdih, det Jesúsdh túi jepahcannitdihbat űi jéihna caá. Páant űi chájcan, űita jéihcan tagaá. ²⁰⁻²¹ Níi jeémécah, bitadih páicanjeh, űi wá jóohni jeémátdih űipī jeémpna caá. Páant űi jeémécah, biquína moh yéejnitboó bainí jeémátdihjeh bíbohnit, túi jeémp chūuhcan, nuugáp ī wunna caá. Bitaboó bándi iguúh macdih wá jóohnit, bitadih wáhcanjeh, ī babh máihna caá. Pánih chájna, “Jesús ā wutni jeémátdih jeémpna caá jwí chájap”, níijná yuhna, yoobópdih űi níijcán caá. Á wutni jeémát ā jumuchah, nihát űi wá jóohni jeémátdih pááhnit, biícdh űita wéi

jeémp tagaá. Pánih jeémpna, túi biícdh áih bácah pah űita jum taga. ²² Níi jenah joyoó buca! ¿Dépanihna tubit nuugáp tubuchah yuhna, níih muáboojéh jum jwuhna, űi jeémpcan? ¿Dépanihna bita Jesúhwā páant yeejép űi cháj? ¿Dépanihna Jesúhwā moh yéejnitdih jígh encanjeh űi tíca? ¿Ded pah wá níijbí? ¿Páant űi chájachah, yeebdih wá wéimi naniit? Nihcan caá. Wá wéican níit.

Jesús ā wutni jeémát ded pah ā jumat

²³ Jesucristojeh nin pah weemdih ā jéihyanap jī, ā wun wáhatdih náhnit, ded pah pandih jeémp, iguúh macdih babhñit, jwí túi jeémát pínah níijná: Caandih eníhcannit ī teoni pínah chei Jesús ā bohénitdih át numah jeémép wut jī. Pánih jeémpnit, jwí Maáh Jesús pan júadadih wbnit, ²⁴ “**Nindih ma wáhat túina caá, Paá**”, níij péanit, ā bohénitdih át ói wáhp wut jī. Pánih ói wáhnit, nin pah át níijp wut jī: “**Nin pan wíh bácah panihni caá. Yeeb űi yéejat jíib wá wun wáhbipna caá. Pánihna, nindih jeémpnit, wá wun wáhatdih űi náhninaá**”, át níijp wut jī. ²⁵ Pánih jeémp péanit, Jesús pamapdihbat wá, wábhñit, nin pah queétdih át níijp wut jī: “**Nin iguúh mac wíh meép panihni caá. Wun wáhnit, jáap namá dée wá chájbična caá, Diosjeéh űi túi jumat pínah níijná. Wá wun wáhatdih űi túi jenah joyócah, Dios űi yéejatdih ā yohbična caá, iiguípná bejnit déedih ā pebhboó űi bejat pínah níijná. Pánihna, iguúh macdih babhñit, weemdih űi náhninaá**”, Jesús ā bohénitdih át níijp wut jī. ²⁶ Pánih pandih jeémp, iguúh macdih babhbat jumat pah “Jesús weemdih ā wun wáhatdih wá túi jenah joiná caá”, níiját júutna caá jwí chájap. Pánihna, Jesús ā jwáub dei jóúwát pínah játhi páantjeh jwiit áihwádh pandih jeémpnit, iguúh macdih babhbat caá náahap.

Jesús ā wutni jeémátdih ded pah ī jeémát pínah

²⁷ Jesucristo ā wun wáhatdih túi jenah joinit, bita Jesúhwádh oinit, pandih jeémp, iguúh macdih babhbat caá náahap. Ded jenah joicánjeh jeémpnit, babhna, Jesúh bácahdih áih meépdihbat “Dedé pínah nihcan caá”, níijnit, caandih búdi ā yéej chájna caá. ²⁸ Ded ā jeémát pínah játhi, ā yéej chájatdih jenah joyát caá náahap. Pánih jenah joinit, ā yéejatdih Diosdih naóh péanit, ā jeémé naáh. ²⁹ Jeémpnit, nin pah jenah joyát caá náahap: “Nin pan Jesúh bácah panihni, nin iguúh mac áih meép panihnidih enna, wá yéejat jíib weemdih ā wun wáhatdih wá náhnina caá”, níij jenah jói, jeémpnit, ā babhna naáh. Páant níij jenah joicán,

* 11:25 Ex 24.6-8; Jer 31.31-34; Mt 26.27-28

dedé yéejatdih naóhcan, ã jeéméchah, Dios-boó caandih ã peéh chäjipna caá. ³⁰ Jesús ã wutni jeémátidih túi jenah joicánjeh ñi jeémát jib, dawá tubáp chähñit, bitabut it wunah bejep wut jī. ³¹ Obohjeéhtih, yeebjéh ded pah ñi yéejatdih jenah jointit naáwáchah, Diosboó yeebdih áta peéh chäjcan tagaá. ³² Pániha, Dios buu yeebdih peéh chäjnit, bohéna caá ã chäjap, táttimah iiguipna ñi bejcat pínah niijná.*

³³ Wã údwã panihnitá, Jesús ã wutni jeémátidih jeémát túut niijná, miic wáacnit, nihtadidh páinit, biicdih ñi túi jeémé. ³⁴ Nuugúp tubanitboó ñi muúboó jum jwuhna, i jeémp wud jumna naáh. Pániha, túiniijeh ñi jeémé, Dios yeebdih ã peéh chäjcat pínah niijná.

Ñi pebhna juibinit, biih ñi wábh joi daacátjidih wã jepahbipna caá.

12

Túini Espiritu ã jéhiyaat

¹ Buu Túini Espiritu ã jéhiyaatnadidh ñi wábh joyátidih wã jepahbipna caá, ñi túi jéhiyat pínah niijná. ² Nindih ñi náhninaá: Yeeb Jesucristodih ñi jepahat pínah jätih, nemépwã ã maáh ñi nuowádih yeenit, ã jéih jepahcah yuhna, yeeb Corinto táttchididh moondih pápnitidih át wábat tútup tajī. ³ Ded Túini Espiritu ã wépatjīh naóhni, ded nemépwã ã wépatjīh naóhndihbut ñi jéhiyat pínah niijná, nin pah wã niij daácna caá: “Túini Espiritu ã wépatjīh naóhni, ‘Jesucristo yeejé caá’, ã niijcán niit. Obohjeéhtih, nemépwáboó ã wépatjīh naóhni, ‘Jesucristo Dios wáuh, jwī Maáh caá’, ã jéih niijcán niit”, wã niijná caá.

⁴ Túini Espirituboó jwiit Jesúhwádih teo wáacna, mácah jéhiyatnadidh ápī wúhna caá. Obohjeéhtih, jéhiyatna mácah ã jumuchah yuhna, caán Túini Espiritujeh páant ápī teo wáacna caá. ⁵ Ded pah bitadidh jwī teo wáaquihichah, mácah ã jumuchah yuhna, jwī Maáh Jesússeh jwiit nihtadidh ã teo wáacat túutna caá. ⁶ Bitadidh mácah jwī teo wáacachah yuhna, Dios ã wépatjīh jwī nihtat nihtat jwī jéih teo wáacna caá. ⁷ Jwiit nihtat Jesúhwádih Túini Espiritu ã wépatjīh ápī teo wáacna caá, jwiitbut bita áihwádih jwī teo wáacat pínah niijná. ⁸ Biquína ã wépatjīh, “Nin pah meemdih chäjat caá náahap”, ã niij jéih naóh yapana caá. Bitá ã wépatjīh ded pah yapatdih, ded pah yapat pínahdihbut ã túi jéih naóh yapana caá. ⁹ Bitá ã wépatjīh, Diosdih chah jenah jointit, biihdih ã jéih teo wáacna caá. Bitabut wunnitidih teo jáhanit, ã jéih booana caá. ¹⁰ Bitabut cáacwã ã jéih chäjca naáhdih ã chájna caá. Bitá Dios ã naáwáchah, ã jéih naóh yapana caá. Bitá ded Túini Espiritu jumnidih, ded nemépwã

jumnidihbut ã beh enna caá. Bitabut ã wépatjīh mácah wéheattjīh ã jéih naóhna caá. Bitá mácah wéheattjīh ã naáwáchah jointit, ã jéih naóh yapana caá. ¹¹ Pániha, nihtat mácah ã jumuchah yuhna, Túini Espiritujeh ã weñat pínahdih chäjnit, queét nihtadidh ápī teo wáacna caá.*

Jesúhwã biic bácah pah jwī jumat

¹² Jwīh bácah biicjeh ã jumuchah yuhna, téihyana jum, quib dahna jum, jitchana jum, moli choonabut ã jumna caá. Obohjeéhtih, dawá ã jumuchah yuhna, nihtat jwīh bácahdih jumnijeh caá. Pánihat pah, jwiit Jesúhwã dawá jumna yuhna, jwiit nihtat biicdih áih bácah dée jwī jumna caá.*

¹³ Biquína judiowã, bita judiowã nihtatnihtat jum, biquína teo wáhnit, bita teo wáhcannitbut jwī jumna caá. Obohjeéhtih, jwiit nihtat mácah jwī jumuchah yuhna, jwiitdih teo wáacni Túini Espiritu biicjeh jumna, jwiitdih waadnit, jwiit nihtadidh biic bácah pah át chäjap taga.

¹⁴ Jwīh bácahdih jumni biicjeh nihtat, dawá ã jumna caá. ¹⁵ Jwīh jitcha wéheni nihtat, “Caán téihya chah túini caá. Weémboó téihya nihtat, nin bácahdih jumni pínah nihtat caá”, ã niijchah yuhna, bácahdih jumni páantjeh áta jum tagaá. ¹⁶ Jwīh molitboó “Weém quib dah nihtat, nin bácahdih jumni pínah nihtat caá”, ã niijchah yuhna, bácahdih jumni páantjeh áta jum tagaá. ¹⁷ Obohjeéhtih, jwīh bácahdih quib dahjeh jumna, molit wihcah, ¿ded pah tigaá jwita jéih joi? Molitjeh jumna, wáac it wihcah, ¿ded pah tigaá jwita jéih joi? ¹⁸ Pániha, nihtat bácah jumnidih jwī náahna caá. Diosboó túi jéihni jwiitdih chäjni ded pah ã náahatdih nihtat jwīh bácahdih jumni pínahdih át chäjip taga, jwī túi jumat pínah niijná. ¹⁹ Jwīh bácahdih quib dahjeh, jitchajeh, téihyajah ã jumuchah, jwita jéih jumcan tagaá. ²⁰ Pániha, dawá bácahdih jumni ã jumuchah yuhna, biic bácahjeh ã jumna caá.

²¹ Jwīh quib dahboó “Weém nihtat jéihni caá. Dedé weemdih judhcan caá. Pánih jumna, caán téihya ã teo wáacat pínahdih wã náahcan caá”, ã niijchah yuhna, ã teo wáacat ã náahna caá. Jwīh wao dahboó “Dedé weemdih judhcan caá. Pánih jumna, caán jitchadidh wã náahcan caá”, ã niijchah yuhna, caandih ã náahna caá. ²² “Wīh bácahdih jumni túi wépcanni caá”, jwī niij jenah jointitboó chah ã náahna caá. ²³ “Túini jigohcanni caá”, jwī niij jenah jointit, túini yéguéhdih jwīpī duóna caá, túi jigohat túut niijná. ²⁴ “Túini jwīpī jáhna caá, bita ã encat pínah niijná. ²⁴ “Bita ã enechah, dedé pínah nihtat caá”, jwī niij jenah jointidih jwīpī jáhcan caá.

* 11:32 Dt 8.5; He 12.5-11 * 12:11 Ro 12.6-8 * 12:12 Ro 12.4-5; Ef 4.14-16

“Wēpcanni caá. Túi jígohcanni caá. Tíic náah jumni caá”, jwí niij jenah joinidih chah jwípi túi en daoná caá. Páant tigaá Dios át chājap taga, ²⁵ míc jūihñat dée wiicanjeh, nihát ā túi míc teo wáacat pínah niijná. ²⁶ Pánihna, jwíih quíib dah tabna, nihát bácah ā tabana caá. Quíib tabat ā yayáchah, nihát jwíih bácah ā túina caá.

²⁷ Yeéb nihát Corinto tútchidih moón Jesúhwa áih bácah dée ñi jumna caá. Pánihna, jwíih bácahdih jumni nihát ā chājat pínah mácah ā jumat pah, yeebbút Jesúh bácahdih jumnit dée, ñi chājat pínahbut mácah ā jumna caá. ²⁸ Nihat Jesúhwa bíicdih jumnit, Túini Espíritu ā wēpatjīh mácah jéihyatnadih Dios át wúhup taga. Dios ā jwíih ñionitboó Jesús ā naáwát tútnit i jumna caá. Túttimah, Dios naáwátidih naóh yapanit i jumna caá. Túttimah, ā naáwátidih bohénit i jumna caá. Túini Espíritu ā wēpatjīh cáacwā i jéih chājca naáhdih biquína i chājna caá. Biquínaboó wannitdih teo jáha wúhñit, ā wēpatjīh i jéih booana caá. Bitaboó, bitadih jīgah ennit, ípi teo wáacna caá. Bitaboó, cáacwādhíh túi waóhñit pínah i jumna caá. Bitaboó, ā wēpatjīh, mácah wéheatjīh i naóhna caá.* ²⁹ Yeéb nihát Jesús ā naáwát tútnit nihcan caá. Nihat Dios naáwátidih naóh yapanit pínah, nihát ā naáwátidih bohénit pínah, nihát wēp chājnit pínahbut nihcan caá. ³⁰ Nihat booanit pínah, nihát mácah wéheatdih naóhñit pínah, nihát mácah wéheatdih jwúub túut nuóm naóh yapanit pínahbut nihcan caá. ³¹ Jwiít biquínadih nihát jéihyatna ā wiican caá. Diosjeh caá áih cáacwādhíh ā jéihyana caá. Chah túini jéihyat pínahdih bidna, jwiít nihatdih caandih búdi wúbat caá náahap. Obohjeéhtih, bitadih jwí oyat pínah caá chah náahap. Pánih oina, Túini Espíritu ā wēpatjīh bitadih jwí túi teo wáacpina caá. Jwí oican, Túini Espíritu jwiítidih ā teo wáacachah yuhna, bitadih jwí túi teo wáaccan niit.

13

Oyat

¹ Túini Espíritu ā wēpatjīh mácah wéheatjīh wéhenit, bita i wéheat, ángelwā i wéheatjīh wéheni yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah nihcan caá. Yéej yáaatjeh caá. ² Túini Espíritu ā wēpatjīh Dios ā naáwáchah, jwí jéih naóh yapana yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah nihcan caá. Ded pah Dios ā jumatdih, ā chājat pínahdihbut túi jéihna yuhna, bitadih jwí oicah, dedé pínah nihcan caá. Jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh jwí jéih chājat pínahdih túi jenah joiná yuhna, bitadih jwí oicah, Dios ā enechah, dedé pínah nihcan caá.* ³ Nihat jwí bíbohathdih moh yéejnitdih jwí wáhuachah

yuhna, Jesúh doonádh jwí naáwát peéh bita jwiítidih i cáwachah yuhna, bitadih jwí oicah, Dios jwiítidih wéi encan, túinidih ā wáhcan niit.

⁴ Bitadih oina, ded pah jwiítidih i yéej chājachah yuhna, yéej chāj jwúubacan, túinijeh jwí jumbipna caá. Bitadih oina, jīgah ennit, jwí teo wáacpina caá. Queétdih oina, íih bíi déedih en ñinahcan, ded pah i túi yapachah, jwí íjcan niit. Pánih oina, queétdih jwiítidih i wéi enat pínah niijná, ded pah jwí túi jumat, jwí túi yapat, jwí túi chājatdihbut jwí naóhcan niit. “Weém nihát jéihni caá. Dedé júdhcat weemdhíh wiican caá”, niijní pah jwí jumcan niit. ⁵ Bitadih oina, queétdih jwí tíicacan niit. Pánih oina, chah túinidih jwiítjeh bíbohath túut niijná, jwí bidcan niit. Pánih oina, ded pah jwiítidih baini yeejép i chājachah yuhna, waicanjeh jwí íjcan niit. Jwiítidih i yéej chājatjidih jwí quíib buudbipna caá. ⁶ Bitadih oina, yeejép i yapachah, yeejép i chājachahbut, jwí wéibipna caá. ⁷ Bitadih oina, i yéej chājat doonádh bitadih naóhcan, i túi chājíhatdih jenah joinit, Dios queétdih ā túut nuómát pínahdih jwí túi jenah joí cádahcan niit. Pánihna, ded pah jwí yapachah yuhna, jwí oi cádahcan niit.

⁸ “Ñi míc oyoó”, niij watnit, Dios “Páant bóojeh tigaá. Yeebdih buu oyat náahcan caá”, ā niijcán niit. Obohjeéhtih túttimah, Túini Espíritu ā wēpatjīh Dios naáwátidih naóh yapaat, mácah wéheatjīh naáwátbut, ded pah yapatdih, ded pah yapat pínahdih jéihyatbut dedé náahat ā wiican niit. ⁹ Nin baácbóó jum jwuhna, Túini Espíritu ā teo wáacachah yuhna, nihathdih túi jéih beedácan, nihát Dios naáwátidihbut túi yoobópdih jwí jéih naóh yapacan caá. ¹⁰ Obohjeéhtih, Jesucristo, túini yoobát jumni, ā jwúub dei júúwáchah, nihathdih jwí jéih beedábipna caá.

¹¹ Nin pah jwí jumna caá: Weém wébit jumna, wébit i jenah joyát, i wéheat pahbut, weembát jenah joinit, wá wéhenap jī. Obohjeéhtih, buu behe jumna, wébit i chājat pah wá chājcan caá. ¹² Nin pahbut ā jumna caá: Máa quenalih naajīh jwí túi míc encan caá. Pánihat dée Diosdih buu jwí jéih encan caá. Túttimah, jwiít chénaabó caandih jwí míc jwááh enbipna caá. Nin baácbóó jum jwuhna, Diosdih jwí jéih beedácan caá. Obohjeéhtih, ā pehbhoó jwibina, jwiítidih buu ā jéih beedáat pah, jwiítbut caandih jwí jéih beedábipna caá.*

¹³ Nin baácbóó jum jwuhna, jwiítidih nin pah chājat caá náahap: Diosdih túi jenah joí cádahcan, jwiítidih ā túi chājat pínahdih páantjeh náhnina, caandih, bitadihbut oi

* 12:28 Ef 4.11 * 13:2 Mt 17.20; 21.21; Mr 11.23 * 13:12 1jn 3.2

cádashat caá náahap. Obohjeéhtih, oyat caá jwiítidih chah náahap.

14

Mácah wéheat, Dios naáwátidih naóh yapaat

¹ Míc oyat jwiítidih chah á náahachah yuhna, Túini Espíritu á jéihyaatnadihbut jwiítidih bidat caá náahap. Dios naáwátidih naóh yapaat wēpatidih chah bidat caá náahap, míc wáac junínit, ñi jéih míc teo wáacat túat niijná. ² Mácah wéheatjĩh naóhniitboó cáacwáidih wéhecan, Diosdihjeh í wéhena caá. Túini Espíritu á wēpatjĩh, Dios á jéihyaatidih í naáwáchah yuhna, nihát cáacwá ípi beh joicán caá. ³ Obohjeéhtih, Túini Espíritu á wēpatjĩh Dios naáwátidih naóh yapanitboó cáacwáboodih í wéhena caá. Diosdih chah í túi jenah joyát pinah niijná; ded pah queétdih á chājat túatdih chah túi beh joinit, í jepahat pinah niijná; í jgahatdih, í úmatdihbat á yayát pinah niijná; páant í niij naóh yapana caá. ⁴ Mácah wéheni áih caoliidihjeh Túini Espíritu á teo wáacna caá. Obohjeéhtih, Dios naáwátidih naóh yapanitboó Dioihwá wáac junítdih á teo wáacna caá.

⁵ Yeéb nihát mácah wéheatjĩh ñi wéheatdih náah yacna yuhna, Dios naáwátidih naóh yapaatidih chah wá náah yacna caá. Naóh yapanitboó Dioihwáidih chah á teo wáacna caá. Obohjeéhtih, mácah wéheatjĩh naóhni, caandih jwáub túat nuamniijih biicdih naóhniit, Dios naáwátidih naóh yapani biic yooob áihwáidih í teo wáacna caá. ⁶ Wá údwá panihnitá, weém ñi pehbboó juibínit, mácah wéheatjĩh wá naáwáchah, yeebdih áta teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, ded pah Dios á jéihyaatidih naóh yapanit, ded pah jwi chājat pinahdih naóh bohénit, yeebdih wá túi teo wáacap jĩ.

⁷ Nin pah á jumna caá: Pelatdih, chío nahdih yooópdihi jwí póojah, joinitboó jwí póojatdih í beh joicán niit. Biitatdihbut yooópdihi jwí biitcāh, bitaboó jwíjeéh í jéih eocan niit. ⁸ Póojat nahdih yooópdihi jwí póojah, joinitboó beh joicán, míc mawatdih teo wáacadih í bejcan niit. ⁹ Pánihat dée, joinitih wéheatjĩh yooópdihi ñi naóhchah, í beh joicán niit. Ñi naáwáchah yuhna, queétdih dedé pinah nihcan niit. ¹⁰ Nin pahbut á jumna caá: Nin baácboó dawá wéheatna á jumna caá. Cáacwá íih wéheatjĩh wéhena, í míc beh joiná caá. ¹¹ Obohjeéhtih, weemdihi naóhniit wéheatdih beh joicán, jwí jéih míc wéhecan caá. ¹² Pánihat pah, joinitih wéheatjĩh naóhcan, í beh joicá, yeebbát queétdih ñi jéih teo wáaccan caá. Pánihna, Dioihwáidih teo

wáacat pinah niijná, Túini Espíritu á wāhni jéihyaatnadihi budi ñi bidii.

¹³ Dioihwáidih teo wáacat túat niijná, mácah wéheatjĩh naóhniitboodih jwáub túat nuamát pinahdihbut wáubát caá náahap. ¹⁴ Beh joicán yuhna, wíih caoliitboó mácah wéheatjĩh wá túi wáuhna caá. Páant wá wáubáchah, wíih caoliidih á teo wáacna caá. Wíih wéheatjĩh wá wáubáchah, wíih jenah joyátboodih á teo wáacna caá. ¹⁵ Pánihna, mácah wéheatjĩh wáuhnit, wíih wéheatjĩhbut wá wáuhbipna caá. Mácah wéheatjĩh eonit, wíih wéheatjĩhbut wá eobipna caá. ¹⁶ Míc wáac junínit, mácah wéheatjĩh jeh Diosdih ñi weñechah, jéih jawhcani ñi cáth jumna, ñi naáwátidih beh joicán, “Páant tigaá”, á jéih niijcán niit. ¹⁷ “Túina caá, Maá”, yooópdihi ñi niijchah yuhna, ñi niiját caán jáap junitboodih á teo wáaccan niit. ¹⁸ Mácah wéheatjĩh yeéb ñi wáubát chah weemboó pánihi wáuhna, weénit, “Túina caá, Paá”, Diosdih wápi niijná caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, pánihi wáuhna yuhna, Jesúhwá jwí míc wáac junínit, yeebdih á teo wáacat pinah niijná, daocanni jacnabitjeh íih wéheatjĩh naóhna, chah wáta wéi tagaá. Diez mil jacnadihi mácah wéheatjĩh wá naáwáchah yuhna, yeebdih á teo wáaccāh, wáta wéican taga.

²⁰ Wá údwá panihnitá, wébit í jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoo. Obohjeéhtih, yéej chājatdih jenah joicannit í jumat pah yeebbát biic yooob ñi jumá. Behnit í jenah joyát pah mácah wéheatna ded pah á jumat pinahdih túi jenah joinit yeebdih jumat caá náahap. ²¹ Yeébboó nin pah ípi níi jenah joiná caá: “Dios weemdihi túi wéniit, mácah wéheatdih át jéihyanap be”, ñi níi jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, Dios á wéi enat jéuat pinah nihcan caá. Dios naáwátidih naóh yapani Isaiás nin pah á níi daacátjidihi ñi túi jenah joyoo: “Dios nin pah á niijná caá: ‘Wíih judiowáidih peéh chājat túat niijná, í pebhna biih baácdihi moondih wá wahbipna caá. Jātih wá naáwátidih naóh yapanit judiowá íih wéheatjĩh í naáwáchah yuhna, í jepahcap jĩ. Būu peéh chājat túatna, judiowá í wéheatdih wéhecaniit í naáwáchah, páantjeh weemdihi í jepahcan niit’, jwí Maáh á niijná caá”, Isaiás át níi daacáp taji.* ²² Pánihna, mácah wéheatna Dios áihwáidih á wéi enat jéuat pinah nihcan caá. Ñi míc wáac juyáchah, caandih jepahcannitboó mácah wéheatnadihi joinit, Isaiás á daacátjidihi náhninit, Diosdih í jepahcatji jib á peéh chājat pinahdih í jenah joibipna caá. Obohjeéhtih, yeéb Jesúhwáboó Dios naáwátidih ñi naóh yapanachah joinit, yeebdih teo wáacniit, jepahcannitboodih á teo wáaccan niit. ²³ Míc wáac junínit, yeéb dawá mácah wéheatjĩh ñi naáwáchah, bita

* 14:21 Is 28.11-12

jéihcannit, Jesúsdih jephacannitboó waád jwinít, “Queét mách wéheatj̄h naóhnit jengah joicánnitjeh caá”, í níj jengah joibípna caá. ²⁴⁻²⁵ Obohjeéhtih, yeéb Dios naáwátdih ñi naóh yapanachah joinít, Jesúsdih jephah jw̄hchanni nin pah á níj jengah joibípna caá: “Weém yéejni caá. Dios ninboó jumnit, wá jengah joyátdih jéih beedáni jumna, nitdihbat át jéihyanap taga”, á níj jengah joibípna caá. Páant níj jengah joinít, bódicha caj yoh ñajnit, “Dios, meém nihat jéihni, táini caá”, níjnit, Jesúsdih á jephahbipna caá.

Wáac jwinít, táinijeh jumat

²⁶ Diosdih weñat túat níjina, míc wáac jwinít, táinijeh chájat caá náahap. Yeéb nihat ñi naáwáchah, á táina caá. Obohjeéhtih, nihat bícdih ñi níjca bojoó. Táini Espiritu biquínadih ewat á wúhuchah, Diosdih wéi ewat caá náahap. Bíhdih bohéátdih á wúhuchah, naáwát caá náahap. Bíhdih Táini Espiritu á jéihyanachah, caandihbat naáwát caá náahap. Bíhdih Táini Espiritu á wépatj̄h mách wéheatj̄h á naáwáchah, jwúub túat nuém naáwát caá náahap. Pánihna, Táini Espiritu ded pah á teo wáacachah, Jesúsdih chah túi jengah joyát túat níjina, yeebdih naáwát caá náahap. ²⁷ Mách wéheatj̄h naáwáhna, chénewá, bíic peihcannitjeh biquínajeh í naáwá naáh. Í naáwátdih jwúub túat nuémnitbat á naáwá naáh, yeéb nihat ñi beh joyát pínah níjina. ²⁸ Obohjeéhtih, mách wéheatdih jwúub túat nuémni pínah wilchah, wáac jwinítidih á naóhca bojo naáh. Caanjeh caolih diitboó Diosdih á uúbú naáh.

²⁹ Táini Espiritu á teo wáacachah, Dios naáwátdih biquína í naóh yapana naáh. Queét í naóh yapanachah, joinítboodih túi jengah joyát caá náahap, “¿Táini Espiritu á naáwát túatni níit?” níj jéihyat túat níjina. ³⁰ Páant á naáwáchahjeh, bíhdih Táini Espiritu á naáwát túatuchah, jwíh naóhnihoodih yayát caá náahap, bíh jwuh á naáwát pínah níjina. ³¹ Nihat bícdih naóh yapacan, biquínajeh nihat naóh yapaat caá náahap, nihat míc wáac jwinítboó í bohéát pínah, í weñat pínah, chah í túi jumat pínah níjina. ³² Táini Espiritu boó á naáwát túatuchah joiná, naóhni pínahboó “¿Débólh caá wá naóhbi, queétdih wá túi teo wáacat túat níjina?” níj jengah joyát caá náahap. ³³ Páant níj jengah joiná, Dios á náah yacat pah táinijeh ñi naóh yapabipna caá.

Diosboó nihat Jesúsdih wá míc wáacnitdih táinijeh á chájat túat pah, yeebdihbat bíic yoobó á náah yacna caá. ³⁴ Pánihna, míc wáacna, Dios á watatji pah í weha mánadih jephahna, ñi weha mána yaádih laihsanjeh í joí cháudu naáh. ³⁵ Úabh joíhna, íh muuná jwúub jwabínitjeh, í weha mánadih í uúbh

joyó naáh. Yaádhboó pánih wéhena, bita wáac jwinít í túi joí muunátdih í yéjanachah, á táican caá. ³⁶ Yeéb míc wáacnit, ded pah ñi túi jumat pínadih páant wá naáwátdih joíhcan, nindih ñi túi jengah joyoó: Jesúsdih táini doonádh yeebboó naóh waóhni nihcan caá. Yeebjéh caandih jephahnit nihcan caá. Pánih waóhni nihcan, nihat bíh tútchinadih moón Jesúsdih wá yeebdih í waáwáchah, ded pah ípí chájatdih náhninit, yeebbát bíic yoobó ñi chájaá.

³⁷ Ded “Weém Táini Espiritu á wépatj̄h Dios naáwátdih naóh yapani caá. Á wépatj̄h weemdih ápi jéihyana caá”, níj jengah joiniboó “Dios á watatdih ded pah jwí míc wáacatdih Pablo yoobópdi á naóh yapanap be”, á níjina naáh. ³⁸ Obohjeéhtih, wá naáwátdih á joyáh bojochah, bita caandihbat í joyáh bojo naáh.

³⁹ Pánihna, wá údwá panihnitá, Dios naáwátdih naóh yapaat túat níjina, Táini Espiritu á teo wáacat pínadih bádi ñi uúbú. “Mách wéheatj̄h ñi naóhca bojoó”, níjcat caá náahap. ⁴⁰ Ñi jengah joyát pahjeh chájcan, Dios á watat pah táinijeh chájat caá náahap.

15

Jesús á boo pud jwúwát

¹ Boo wá údwá panihnitá, Jesúsdih dooná yeebdih ded pah wá naáwátdih wá jwúub náhniabipna caá. Caán doonádh jwíh jephahnit, booobut jengah joinít ñi jumna caá. ² Caán doonádh ñi jephahachah, yeéb iiguípna bejnit déejidih Dios át túi úbup taga. Caán naáwátdih joí cádahcan, ájeéh jumat túat níjina, Dios pehbhoó ñi bejbipna caá. Obohjeéhtih, caandih cádahna, ñi jwíh jephahatji dedé pínah nihcan níit.

³ Weemdih jéihyani doonádh yeebdih wá jwúub naáwáp jí. Oboh jumni naáwátjeh nihcan caá. Dios á níjítji pah bíic yoobó Jesucristo jwí yéejat júb át wan wúhup wat jí.* ⁴ Páant á wunat túttimah, áih bácahdih í yohochah, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, Dios á níjítji pah, át jwúub boo pud jwúwáp wat jí.* ⁵ Pánih boo pud jwúwáp, Pedrodih át jígohop wat jí.* Túttimah, á bohénitjidihbat át jígohop wat jí.* ⁶ Túttimah, áihwá quiniertos chah í míc wáac juyúchah, queétdihbat át jwúub jígohop wat jí. Biquína queét enitjiboó í wanuchah yahna, nihat bitaboó páantjeh í báadh jwuhna caá. ⁷ Túttimah, á údw Santiago dih át jígohop wat jí. Pánih jíghonit, nihat á naáwát túatnitdihbat át jígohop wat jí.

⁸ Pánih jíghoniji jeáboó á púuh laab béjat túttimah, yeejép wá cháj jwuhuchah, wá jephahat pínah játhi, weemdihbat á jígohop jí.

* 15:3 Is 53.5-12 * 15:4 Sal 16.8-10; Mt 12.40; Hch 2.24-32

* 15:5 Lc 24.34

* 15:5 Mt 28.16-17; Mr 16.14; Lc

24.36; Jn 20.19 * 15:8 Hch 9.3-6

Páant ã jígohochahjeh, ã boo pud jüúwátidih tái jenah joinit, caandih wã jepahap jĩ.*
 9 Jesúh wádh tabit yeejép wã chãjachah yuhna, Jesús weemdh jígohnit, ãih doonádih ã naóh jibat tútup jĩ.* 10 Páant wã jumuchah yuhna, Dios weemdh oinit, át jígah enep taga. Pánih jígah en túat nuumnit, Jesúh táini doonádih ã bohé jibat tútup jĩ. Pánihna, weemdh ã teo wáacatjidih búdi wéinit, bita ã naáwát tútunit chah wã teona caá. Obohjeéhtih, wã wépatjijeh nihcan, Táiini Espírítu ã teo wáacachah, Diosdih wã tái teo wáuhna caá. 11 Weém, queét bita ã naáwát tútunitbut, jwiít nihat páant Jesúh doonádih jwí bohénachah, yeéboó ñi jepahap jĩ.

Wannit i jwúub boo pud jüúwát

12 Jesúh doonádih bohéna, ã jwúub boo pud jüúwátidihbut jwípí bohéna caá. Obohjeéhtih, páant jwí bohénachah joinit, nihat yeéb Jesúsdih jepahnit yuhna, ¿Dépanihna "jwí boo pud jüóhcan níit", biquína ñi níij jenah jói? 13 Obohjeéhtih, boo pud jüúwát ã wihcchah nihna, Jesúsboó áta boo pud jüóhcan tagaá. 14 Jesús ã boo pud jüóhcan nihna, ãih doonádih jwí bohéat, caandih ñi jepahatbut dedé pínah áta nihcan tagaá. 15 Páant ã boo pud jüóhcan nihna, Dioih doonádih yee naóhntijeh jwíta jum taga. "Dios Jesucristodih át boanap taga", jwípí níij bohéna caá. Obohjeéhtih, boo pud jüúwát ã wihcchah nihna, Jesúsdih Dios áta boanap tagaá. Caandih ã boacach nihna, yee naóhntijeh jwíta jum tagaá. 16 Boo pud jüúwát ã wihcchah nihna, Jesús áta boo pud jüóhcan tagaá. 17 ã boo pud jüóhcan nihna, caandih ñi jepahachah yuhna, dedé pínah áta nihcan tagaá. Yéejat jib páantjeh yeebdih áta jum tagaá. 18 Páant ã boo pud jüóhcan nihna, Jesúh wádh wannit, iigúipna míicjeh ita bej tagaá. 19 Pánihna, nin baáboó jum jwúhntit, Jesúsdih jwí jepahachah, ã teo wáacachah yuhna, jwí wunat túttimah páantjeh buadná, jwiítboó chah moh yéejnit jwíta jum taga.

20 Obohjeéhtih, Jesucristo yoobópdih át boo pud jüúwáp tají. Caán caá jwíih boo pud jüóhni. Caán boo pud jüóh waóhni ã jumuchah, jwiít ãihwábut jwí boo pud jüóhbpna caá. 21 Adán yéej chãj waóhna, át wun waáwáp tají. Obohjeéhtih, Jesucristoboó yéej chãjcani jumna, wanniji át boo pud jüóh waáwáp tají. 22 Adán yéej chãj waóhni, ã wanuchah, jwiít nihatbut yéej chãjnit, jwípí wunna caá. Obohjeéhtih, Jesúsboó ã boo pud jüóh waáwáchah, jwiít ãihwábut jwí boo pud jüóhbpna caá.* 23 Nin pah ã jumna caá: Jesucristo át jwíih boo pud jüúwáp tají. Túttimah, caán ã jwúub dei jüúwáchah, jwiít ãihwábut jwí boo pud jüóhbpna caá. 24 Túttimah, nihat baácdih

moón maáta i wépatdih, nihat nemépwã i wépatdihbut yap yoh beedánit, nin pah Jesús Diosdih ã níij naóhbpna caá: "Dáa buca, Paá, weemdh ma chãjat tútatdih buu wã péana caá. Buu meemjéh caá wutni", ã níijbpna caá. 25 Páant ã níiját pínah jãtih, Jesús páantjeh maáh ã jum jwúhat caá náahap, nihat Diosdih en jãihntidih ã míic mao yap yohat pínah níijná.* 26 Páant ã yap yohochah, jwí jwúub wuncan níit. 27 Dios naáwátidih naóh yapani David nin pah át níij daacáp tají: "Dios nin pah ã níijná caá: 'Wã wáuh Jesucristo nihatdih yap yohnit, maáh ã jumuchah, nihat caandih i jepahbpna caá. Obohjeéhtih, weémboó chah maáh jumna, wã wáuhdih wã jepahcan níit', Dios ã níijná caá", David át níij daacáp tají.*

28 Jesucristo nihatdih yap yoh péanit, ã lípdih "Dáa, buu nihat meemdh i jepahna caá. Weembát meemdh jepahni caá", Diosdih ã níijbpna caá. Pánihna, Dios chah maáh ã jumbpna caá.

29 Biquína yeéb Jesúsdih jepah jwúhcan, ñi oinit Jesúh wã i jumat peéh, i mawachah ennit, nin pah ñi níij jenah joyóp be: "Jesúh wã jumna, boo pud jüóhntit, Dios pehbóó i bejbpna caá", níij jenah joinit, queétdih jwúub enihna, túat nuumnit, níit daabáat tútup wat be. Obohjeéhtih, boo pud jüúwát ã wihcchah, páant níita chãjcan tagaá. 30 Jesúh doonádih jwí naáwát peéh, jwiítidihbut i mawat dée tobohna caá. Pánihna, "Wã boo pud jüóhcan níit", níij jenah joinit nihna, wáta naóh cádah tagaá. 31 Wã jéihna caá, yeó jáap jumat pah weemdh i mao yohat dée tobohna caá. Obohjeéhtih, wã naáwáchah joinit, yeéb ñi túat nuumátdih ennit, búdi wã wéina caá. Pánih wéinit, ã tobhochah yuhna, wã naóh cádahcan níit. 32 Nin Éfeso tútchidih dawá jiwá pah líjnit, Jesúh doonádih wã naáwát jib, weemdh i mawíhip yuh jĩ. Pánihna, boo pud jüúwát ã wihcchah, dedé pínah áta nihcan tagaá. Jwí boo pud jüóhcan, "Waicanjeh jwí wunat pínah jãtih, jwiítidih wéi babh jeémátjeh caá náahap",* ípí níiját pah yoobópdih áta jum taga. Obohjeéhtih jwí boo pud jüóhbpna caá.

33 Yee naóhntidih ñi joyáh bojóó. "Yeejép wádh pej jumnit, bíic yoobó yeejép ñi jumbpna caá", bita i níijátidih ñi tái náhninaá. 34 Yeebdih jwúub tái jenah joinit, yéej chãj cádahat caá náahap. Biquína níiejéh jumnit Diosdih tái jéihcan, jwiítidih ã boo pud jüúwát tútat pínahdihbut jenah jóicán, I yéej chãjna caá. Páant i chãjatdih yeebdih tíicat caá náahap.

Ded pah túttimah jwíih bácan ã jumat

* 15:9 Hch 8.3 * 15:22 Ro 5.12-18 * 15:25 Sal 110.1

* 15:27 Sal 8.6 * 15:32 Is 22.13

³⁵ Biquína yeeb “Jwí jwáub boo pud jüóhbirna caá”, jwí niijátidih páantjeh beh joicán, nin pah ñi niij úúbh joimí nacaá. ¿Ded pah wannit i jwáub boo pud jüóhbi? ¿Ded pah ñih bácah á jumbi? ñi niij úúbh joimí nacaá. ³⁶ Pániñ úúbh joiná, ñi túi jenah joicán caá. Momnidih ñi jenah joyoo. Jwí momochah, áih jih bóo chóo á wanuchahjeh, diítmant bóo apí chíih jüóhna caá. Á wuncah, áta chíih jüóhcan taga. ³⁷ Chíih jüóhbirna jwí momnidih biíc yoobó nihcan caá. Pániñat dée jwí jwáub boo pud jüúwúchah, jwíñih bácahbat mácah á jumbipna caá. ³⁸ Nihat jwí momni chíih jüóhniñ ded pah á jumat pínahdih Diosboó át chájap taga. Biññajñih jwí wid momochah, biíc pah jigohni múic á chíih jüóhcan niít.

³⁹ Páant á jumat dée nihat bácahnabat biíc yoobó nihcan caá. Cáacwá, nuñúpwá, jwébehwá, queejwá nihat ñih bácah mácah á jumna caá. ⁴⁰ Nihat jeáboó jumni, baácbóó jumñibat biíc yoobó nihcan caá. Jeáboó jumni á túyat mácah, baácbóó jumni á túyatbut mácah á jumna caá. ⁴¹ Nihat jeáboó jumñibat biíc yoobó á yeh iicán caá. Yeóboó mácah, widhboó mácah, cúiwábut mácah á yeh iigná caá.

⁴² Pániñna, momni mácah á chíih jüúwát pah, jwí wanuchah, i yohni bácah jwáub boo pud jüóhna, mácah á jumbipna caá. Jwí wanuchah, jwíñih bácah á moópbirna caá. Obohjeéhtih, jwí boo pud jüúwát túttimah, jwíñih jáap bácah á jwáub moópcan niít. ⁴³ Jwí wanuchah, jwíñih bácah á túi jigohcan caá. Obohjeéhtih, jwí boo pud jüúwúchah, táini á jumbipna caá. Jwí wanuchah, jwíñih bácah wēpcanni caá. Obohjeéhtih, jwí boo pud jüúwúchah, túi wēpni á jumbipna caá. ⁴⁴ Nin baácbóó jwí jum jwuhni bácah á wunbirna caá. Obohjeéhtih, Dios pebhboó jumni pínah bácah á jwáub boo pud jüóhbirna caá. Nin baácbóó jwí jumat pínah bácahdih Dios át wūhup wat jñ. Pániñ wáñna, biñh bácah ájeéh jumat pínahdihbat á wáñbirna caá.

⁴⁵ Dios naáwátidih daácní nin pah át niij daacáp tají: “Á jwíñih chájni newédih Dios áih bácahdih caolih jéyanachah, át caolih wáyap wat jñ. Caán newé Adán át wát jumup wat jñ”, át niij daacáp tají.* Obohjeéhtih Jesucristo, Péni Adán wát jumnidih boonanit, áih bácahdih Dios mácah át chájap wat jñ. Pániñ caandih boonanit, jwiítdihbat á booabipna caá, á pebhboó ájeéh jwí jumat pínah niijná. ⁴⁶ Nin baácbóó jwí jumat pínah bácahdih Dios át jwíñih chájap tají. Túttimah, jeáboó ájeéh jwí jumat pínah jáap bácahdihbat á cháj wáñbirna caá. ⁴⁷ Dios Adándih baácñih át chájap wat jñ. Obohjeéhtih, Jesucristoboodih

jeámant át wah deyanap wat jñ. ⁴⁸ Jwiít nihat Adán juimená jumna, áih bácah déedih jwí bíbohna caá. Jesucristoiñwá jumna, áih jáap bácah déedih jwiítbut jwí bíbohbirna caá. ⁴⁹ Bññ nin baácbóó jum jwuhna, baácñih chájni Adán pah jigohnit jwí jumna caá. Túttimah, jeáboó jumna, Jesús pah jigohnit jwí jumbipna caá. ⁵⁰ Wá úudwá panihñitá, páant wá naáwátidih jenah joinit, nindih ñi túi náhninaá: Nin baácbóó jwí jum jwuhni bácah, yéejni jumna, Dios pebhboó yéejat wihcapna á jéih jumcan niít. Moópni pínah jumna, Dios pebhboó moopát wihcapnabat á jéih jumcan niít.

⁵¹ Játih Dios á jéihya jwuhca naáhdih bññ yeebdih wá naóhna caá. Nin wá naáwátidih ñi túi jenah joyoo: Jesucristo á jwáub dei jüúwát pínah játih, nihat jwiít áñhwá jwí wuncan niít. Obohjeéhtih, jwí wunat túttimah, jwí wun jwuhcah, biíc yoobó jwiít nihatdih á tútt nuumbipna caá. ⁵² Biíc láa quíib pínah bojat pah jwí tútt nuumát á jumbipna caá. Péni póojat nah á yáanachah, jwiít nihat áñhwáhdih Dios á tútt nuumbipna caá. Á yáanachahjeh, nihat áñhwá wannitji jáap bácah jumñit i jwáub boo pud jüóhbirna caá. Áñhwá báadñitdihbat á tútt nuumbipna caá.* ⁵³ Bññ jumni bácah wunna, á moópbirna caá. Obohjeéhtih, jwiítidih á tútt nuumát túttimah, jwíñih jáap bácah jwáub wuncan, á moópcan niít. ⁵⁴ Páant á yapachah, Dios naáwátidih naóh yapani Isaiás nin pah á niij daacátji biíc yoobó á yapbirna caá: “Dios nihatdih át yap yohop tagaá. Páant á yap yohochah, áñhwá i jwáub wuncan niít”, át niij daacáp tají.* ⁵⁵ Dios naáwátidih naóh yapani Oseas nin pah á niij daacátjidihbat biíc yoobó á yapbirna caá: “iWunat á jwáub wihcan niít! Pániñna, bññ jwí yéejat peéh wunatdih jwí úumcan caá”,* á niij daacátji pah jwiít áñhwá wēnit, jwí niijbirna caá. ⁵⁶ Moisésji á wutadidih jéihna yahna, jwiít nihat jwíñi túi jepahcan caá. Pániñ jepahcan, “Weém yéejni caá”, jwí niij jéihna caá. Páant jwí jumatdih jéihnit, jwí wunat túttimah, dedé yéejat peéh chájatdih úumna, wunatdihbat jwíñi úumna caá. ⁵⁷ Obohjeéhtih, Jesucristo wun wáñnit, á jwáub boo pud jüúwúchah, jwiít áñhwá iiguipna bejni déeji jwáub boo pud jüóhñit, Diosjeéh jumat tútt niijná, á pebhboó jwí bejbipna caá. Páant jwí jumat pínahdih jéihna, Diosdih búdi wēnit, “Táina caá”, jwíñi niijná caá.

⁵⁸ Wá úudwá panihñitá, yeebdih búdi oinit, nin pah wá naóhna caá: Jesúsdiñ ñi jepah cádahca bojoó. Bitabó yeebdih yeenit, mácah i bohénachah yahna, joyáh bojnit, yoobópdiñ Jesúsdiñ doonádh ñi túi je-

* 15:45 Gn 2.7 * 15:52 1Ts 4.15-17 * 15:54 Is 25.8

* 15:55 Os 13.14

nah joyoó. Pánih cenah joinit, “Diosdih jwí teo wáhat bũũdní pínah nihcan caá”, niij jéihnit, ded pah ã chájat tútatdih túi wēinit, ñi chjáaá.

16

Ded pah dinerodih wáhat

¹ Bũũ biih naawát dih yeebdih wá naóhbična caá. Jerusalén tútchidih moón Jesúhwádih teo wáacat pínah dinerodih ded pah ñi chájat pínahdih wá naóhbična caá. Galacia baácdih moón Jesúhwá míc wáacnitdih nin pah wá chájat tútat pah biic yoobó ñi chjáaá.* ² Chooát yeó jáap jumat pah débóo dinero ñi wáhat pínahdih yeéb nihát ñi jwejepboó ñi ámo hoó. Det í tewat jib búdí bíbohñit, búdí í ámo ho naáh. Det bainí bíbohñit, bainí í ámo ho naáh. Pánih ámo hna, ñi pebhna wá juibínachah, queét moh yéejnitdih ñi wahni pínah dinerodih ñi bíbohbična caá. ³ Wá juibiát pínah játi h, dinerodih wá bejnit pínah neonádihbut ñi ñiwí. Páant ñi ñiwichah, juibínit, Jerusaléndih moón Jesúhwá queétdih í túi jéihyat pínah niijná, wá daác wá hbična caá. ⁴ Weemdíhbut Dios á wahachah, queét biicdih wá bejbipna caá. Obohjeéhtih, wá jéih jwahcan caá.

Pablo á jib bejat pínah

⁵ Nin pah wá jib bejat pínahdih wá niij jenah joiná caá: “Ninmant bejnit, Macedonia baácdih jumni tútchinadih jib bej péanit, Corinto tútchidih moón Jesúhwá pebhna wá juibipna caá”, wá niij jenah joiná caá.* ⁶ “Maatápdih íjeéh chão jwá hñit, mah noój á yapat túttimah, biih tútchina wá bejbipna caá. Pánih chãonji wá yap bejat tút chájachah, weemdíh íjéih teo wáacbična caá”, wá niij jenah joiná caá. ⁷ Páni hna, ñijeéh maatápdih jumí hna, Macedonia baácdih wá jib bejat túttimah ñi pebhboó wá juibipna caá. Butéh bejna, maatcanjeh wáta jéih jum tagaá. Dios á náahachah, túi maatápdih ñijeéh wá chão jwá hbična caá. ⁸ Obohjeéhtih, butéh nin Éfeso tútchiboó Pentecostés yeó jáapnadih páantjeh wá jum jwá hbična caá.* ⁹ Ninboó dawá wá bohéatdih íjnit, í bohéat tútcah yuhna, Dios á teo wáacatjil búdí wá bohénachah, dawá joiná caá í chájap. Páni hna, weemdíh íjeéh jumat caá náahap. Pánih jumñiji Pentecostés túttimah, ñi pebhna wá bejbipna caá.*

¹⁰ Timoteo ñi pebhna á juibínachah, á náhni dahwacat pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Jwí Maáhdih teo wá hni wá jumat pah, caanbát Jesúsdih teo wá hni caá. Páant á jumuchah, caandih ñi túi en dawá.* ¹¹ Caandih

yap yohcanjeh, yeéb nihát dih túi joyát caá náahap. Caandih túi wēinit, wá jumapna á jwá ub jũúwát pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Caán, biih Jesúhwá biicdih í jwá ub juyát pínahdih wá bidna caá.

¹² Apolosdih “Bitá Jesúhwá biicdih Corinto tútchidih moón Jesúhwádih meembút enedih ma bejeé”, wá wēp niijjip yuh be. Obohjeéhtih, bũũ á jéih bej jwahcan caá. Túttimah, débóli h á bejihna, á bejmi dée caá.

Pablo á péé túyat tútat

¹³ Bitá í yéjeaat déedih yap yohat tút niijná, túi jenah joinit jumat caá náahap. Nemépwábut í yéjeaat déedih úmcanjeh, yap yohat tút niijná, Jesúsdih ñi túi jenah jói cádahca bojóo. ¹⁴ Páni hna, oinit, bitadih túi chájat caá náahap.

¹⁵ Wá úudwá panihnitá, nihát Acaya baácdih moón Jesúsdih í jepahat pínah játi h, Estéfanawá í jepahatjidi h ñi jéihna caá. Queét Jesúhwádih búdí ípí teo wáacna caá.*

¹⁶ Pánih teo wáacnit jumna, í naawá chah, ñi túi jepahaá. Bitá queét panihnit maáta, bitá Jesúsdih teo wá hñitdihbut túi jepahat caá náahap.

¹⁷ Yeéb Corintodih moondih búdí bidna wá chájap be. Páni hna, ñi wahnit Estéfanas, Fortunato, Acaicojil ninna í juyá chah, búdí wá weñep be. ¹⁸ Yeéb biicdih jumna, yeebdih í weñanap tagaá. Biic yoobó ninna joinit, weemdíhbut í weñanap be. Pánih teo wáacnitdih “Ñi túi chájap be”, yeebdih niiját caá náahap.

¹⁹ Asia baácdih moón Jesúhwá míc wáacnit yeebdih í túyat tútna caá. Aquila, Priscilajil il mũũboó míc wáacnit Jesúhwábut búdí í túyat tútna caá. “Jwí Maáh Jesúsjeéh í túi jumna naáh”, niijnit, í túyat tútna caá.* ²⁰ Nihat nin Éfeso tútchidih moón Jesúhwábut yeebdih í túyat tútna caá. Yeebbát Jesús á oyatjil ñi túi míc úubú.

²¹ Bũũ nin péenibitdih weemjéh wá daácna caá. Weembát yeebdih búdí wá túyat tútna caá.

²² Ded jwí Maáhdih túi oicannidih Dios á peéh chája naáh. Jwí Maáh Jesús waicanjeh á jwá ub dei jũúwú naáh.

²³ Jwí Maáh Jesús yeebdih búdí oinit, á teo wáaca naáh. ²⁴ Jesucristo á oyatjil biicdih moon pah yeéb nihát dih búdí wá oina caá.

Páant boojeh tiguaá wá naawát.

Pablo

* 16:1 Ro 15.25-26; 2Co 8-9 * 16:5 Hch 19.21 * 16:8 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11 * 16:9 Hch 19.8-10 * 16:10

1Co 4.17 * 16:15 1Co 1.16 * 16:19 Hch 18.2

2 CORINTIOS

Pablo queédih á týat túat

¹ Weém, Pablo, bíhdih daacát túatnit, yeeb Corinto tútchidih moón Jesúhwádhíh wá wahna caá.* Dios á náahat pah, Jesucristoíh doonádhíh á naáwát túatni wá jumna caá. Nin náodih wahna, jwí úd panihni Timoteojíh yeebdíh búdí jwí týat túatna caá. Bitá Acaya baácđih moón Jesúhwábút nin wá daác wahnidih í joyó naáh. ² Jwí íp, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh búdí oinit, í teo wáca naáh, bícdih ñi túi jumat pínah níijná.

Ded pah yeejé yapat

³ Jwiítđih en jġgahnit, Dios ápi teo wáacna caá. Páant á teo wáacachah, caán, jwí Maáh Jesucristo á ípdih búdí wēinit, “Jwiítđih búdí oinit, ma teo wáacat túina caá, Paá”, ni-iját caá jwiítđih náahap. ⁴ Yeejép jwí yapachah, jwiítđih caanjéh ápi túi teo wáacna caá, bita yeejép í yapachah, queédihbut jwí teo wáacat pínah níijná. ⁵ Nin baáboó Jesucristo jum láa, tabit yeejép át yapap wut jġ. Áih túini doonádhíh bohéna, caán Jesús á yapatji pah muntih jwiítbut dawá láa tabit yeejép jwí yapna caá. Jesucristoíh jumna, páant yeejép jwí yapachah, Dios jwiítđih búdí ápi teo wáacna caá. ⁶ Pánih yeejép yapna, yeebdíh jwí jéih teo wáacna caá, Dios-díh chah ñi túi jenah joyát pínah níijná. Yeejép yapna, Dios jwiítđih á teo wáacachah, jwiítbut yeebdíh jwí jéih teo wáacna caá, ñi jġgahat á yayát pínah níijná. Jwí yeejép yapat pahjeh muntih, yeebbát yeejép ñi yapachah, “Dios á túi teo wáacbipna caá”, níj jenah joinít, caandíh ñi cádahcan níit. ⁷ Pánihna, “Weém yeejép wá yapat pahjeh muntih, queébtut yeejép í yapna caá. Dios weemdíh búdí á teo wáacat pah, queédihbut búdí á teo wáacachah, caandíh í túi jenah jói cádahcan níit”, wá níj jéihna caá.

⁸ Búu wá údwá panihnitá, nindih ñi túi náhninaá: Weém Asia baáboó jum láa, tabit yeejép wá yapap jġ. “Wá jéih bújácán níit. Wá wunbipna caá.* ⁹ Weemdíh í mao yohbipna caá”, wá níj jenah joyóp yuh jġ. Obohjeéhtih, Diosboó páant át yapat túatup tají, “Weemjéh wá jenah joyátjġh wá jéih chájna caá”, wá níj jenah joicát pínah níijná. Caán, chah wēpni jumna, wunah bejnndih jwáub booani jumna, weemdíh á teo wáacat pínahboodíh bidat caá náahap. ¹⁰ “Wá jibipboó búdí tobohát á jumuchah yuhna, Dios á teo wáacachah, wá túi yapap jġ. Túttimahbut, bíic yooob muntih á túi teo wáacatjġh wá túi yapbipna caá”, wá níj jéih caá. ¹¹ Yeéb ñi úbúchah, jwiítđih oinit,

Diosboó á túi teo wáacbipna caá. Páant á teo wáacat doonádhíh joinít, dawá úbhñit, “Túina caá, Paá. Pablowádhíh mat túi teo wáacap wut be”, wēinit, í níjbpna caá.

Pablo Corinto tútchiboó á jwáub bejłhat

¹² Biquína ñijeéh jumnit weemdíh yeena caá ít chájap. Obohjeéhtih, tíccanjeh, wēinit, “Dios á teo wáacatjġh á náahat pahjeh queédih, bitadihbut túinijeh wá pej jum bohénap jġ”, wá níj jéihna caá. Weém yeeccanjeh, yeebdíh yooobpdih wá naáwáp jġ. Wá jenah joyátjġh nihcan, Dios weemdíh oinit, á teo wáacatjġh, ñijeéh wá túi jumap jġ.

¹³⁻¹⁴ Yeebdíh naóh daácna, buocannijeh wápi daácna caá, ded pah wá bohéatđih ñi túi jéihyat pínah níijná. Obohjeéhtih, búu wá naáwátđih ñi túi beh jói jwáchah yuhna, túttimah, ñi túi beh joyát pínahđih yeebdíh búdí wá náah yacna caá. Pánih beh joiná, jwí Maáh Jesús á jwáub dei jwúwúchah, “Pablo jwiítđih á túi bohénap jġ”, weemdíh wēinit, caandíh ñi níjbpna caá. Bíic yooob yeebdíh wēinit, “Wá naóhñiji túini doonádhíh queét í túi jepahap jġ”, weembát Jesúdhíh wá níjbpna caá.

¹⁵⁻¹⁶ Páant ñi weñat pínahđih jéihñit, Éfeso tútchiboó jum jwáuhna, “Queét Corinto tútchidih moón Jesúhwádhíh juibí bohénit, Macedonia baácna bohénadíh wá bejbipna caá. Macedonia baáboó jumñiji Judea baácna jwáub bejat túat, queét Corintodíh moondíh chéneji teo wáacat túat níijná, queédih wá en yap bejbipna caá. Í pebh jumni Judea baáboó wá jwáub bejat pínahđih jéihñit, queéboó weemdíh í túi teo wáacbipna caá”, wá níj jenah joyóp yuh jġ. Obohjeéhtih, pánih jenah joiná yuhna, wá jéih bejcap jġ.* ¹⁷ Ñi pebhna wá bejat pínah doonádhíh joinít, wá juibíchah enna, “Pablo nih yáaniabeh tagaá”, çñi níj jenah jói níit? ¹⁸ Páant ñi níj jenah joicá bojó. Dios á níjájti pahjeh bíic yooob á chájat pah, weembát yeeni nihcan caá.

¹⁹⁻²⁰ Weém, Silas, Timoteojġhbut Dios wáuh Jesucristo ded pah á chájatjġdh yeebdíh jwí bohénap jġ.* Jesucristo nin baáboó á cáac jumat pínah játih, Diosboó á wáuh ded pah á chájat pínahđih át naáwáp wut jġ. Pánihna, Jesucristo á íp á naáwátji bíic yooob át chájap wut jġ. “Jújuh Paá, ma chájat túatđih wá chájbpna caá”, át níj jepahap wut jġ. “Páant wá chájcan níit”, át níjcap wut jġ. Pánihna, “Jesucristo chah Maáh caá”, jwí níj jéihna caá. Pánih caandíh túi jenah joinít, á naáwátđih jepahna, Diosđih wēinit, “Yooobpdih tigaá á níjáj”, jwípi níijná caá. ²¹⁻²² Jesucristodíh jwí túi jenah jói cádahcan pínah níijná, Dios jwiítđih, yeebdíhbut á túi

* 1:1 Hch 18.1 * 1:8 1Co 15.32 * 1:15-16 Hch 19.21

* 1:19-20 Hch 18.5

teo wáacna caá. Áihwā jwī jumat pínah ni-ijná, jwiítidih át níwip wut jī. Pánih níonit, jwiítidih bádí teo wáacat náahna, áih Túini Espíritudih át wahap taji, jwíih caolihboó ā jumat pínah niijná. “Dios pehbhoó ſi jumuchah, yeebdih chah bádí ā tui chājbipna caá”, Túini Espiritu jwiítidih ā niijichah, jwī tui jéihna caá.*

²³ Bui jwuhna, wā jenah joyátjidih wā jwáub túat nuumátidih yeebdih yooópdiw wā naóhbična caá. Wā yeenachah, Dios wíih jenah joyátidih jéih beedáni, ā peéh chājbipna caá. Yeebdih enedih bádí wā bejihna yuhna, “Weemdih ennit, queét ī tūicbična caá”, niij jenah joinit, ſi pehbhoó bejcanjeh, nin Macedonia baácna wā jwíih juyáp jī. ²⁴ Diosdih jepahnit ſi jumuchah, yeebdih tabit watni dée ſijeéh wā jumíhcan caá. Obohjeéhtih, ſijeéh túinijeh jumna, yeebdih bádí wā teo wáaquihna caá, Diosdih tui jenah joi cádahcanjeh, chah ſi weñat pínah niijná.

2

¹ Con láa yeebdih enedih bejna nihna, ſi yéej chājat peéh jāihna, yeebdih bádí wāta jīgaha tagaá. Pánihna, Éfeso tútchiboó jumna, jib bejtidih jenah joinit, “Queétdih jwáub jīgahaihcan, ī pebhna wā bej jwuhcan niit”, wā niij jenah joyóp jī. ² Yeéb ſi jīgahachah ennit, weembút bádí wāta jīgah tagaá. Pánih míc jīgahanit, jwíta míc jéih jwáub weñacan tagaá. ³⁻⁴ Pánihna, ſi pebhna bej jwuhcanjeh, ſi yéej chājatidih ſi cádahat pínah niijná, wā daác wahap jī. ſi míc ámohat pínah jātih bejna nihna, bádí wāta jīgahap taga. Pánih bádí jīgahna, jāinít, yeebdih tūicaihcan, yeebdih bádí wā oyatidih ſi jéihyat pínah niijná, páant wā daác wahap jī. Jwī jwáub míc enna, túat nuumnit, túinijeh ſi jumuchah enna, wā tui wēibipna caá. Yeebbút ſi tui wēibipna caá. “Queétdih tui jepahnit, túinijeh ī jambipna caá”, wā niij jenah joiná caá.

Yéej chājnijidih ī jwáub waadát túat

⁵ ſijeéh jumni tabit yéej chājni weemdih ā jīgahanap jī. Yeebdih bácah chah át jīgahanap taga. ⁶ Jáantjeh yeéb míc wáacnit, ā yéej chājat peéh, caandih bacanit, ſit jwáub waadát túatcap wut jī. Páant ſi peéh chājatidih náhninit, ā yéejatidih jīgahna, át túat nuumáp wut jī. ⁷ Bui, ā yéejatidih quih buúdnit, caandih ſi míc wáacapoó ſi jwáub waadát túat. Á jīgahat yayáchah, jwī Maáhdih ā cádahcat pínah niijná, caandih ſi tui teo wáacá. ⁸ Caandih túinijeh ſi jwáub pej jumúú, “Weemdih ī tui oina caá”, wēinit, ā niij jenah joyát pínah niijná. ⁹ Jātih yeebdih daác wahna, “¿Wā wutuchah, ī tui jepahni

niit?” niij jéihnit, wā daác wahap jī. Bui ſi jepahatidih jéihna, wā wēina caá. ¹⁰ Bui caán ā yéej chājatidih ſit jenah joi cádahap wut be. Weembút wā jenah joi cádahna caá. Caán weemdih ā yéej chājcah yuhna, yeebdih teo wáacat túat niijná, Cristo ā enechah, ā yéejatidih wā jwáub jenah joicán niit. Páant wā jenah joicátidih ennit, yeebbút ſi jenah joi cádahbična caá. ¹¹ Páant caán ā yéejatidih jwiítidih jwáub jenah joicát caá náahap, ā tūicat yayáchah, nemépwa ī maáh, Satanás, ā náahat pah ā chājcat pínah niijná. Á yéejatidih páantjeh jenah joiná, Satanásdih jwíta jepah tagaá. Satanás ded pah jwiit nihatidih ā yéej chājihatidih jéihcannit jwī nihcan caá.

Titodih jwáahcan, Pablo ā náhni dahwaat

¹² Éfeso tútchimant bejni Troas tútchina juiúnit, Cristoih túini doonádih wā naáwáchah, dawá ī tui joyóp jī. “Dios ā teo wáacachah, caandih jepahnit dawá ī jumna caá”, wā niij wēi jenah joyóp jī. ¹³ Páant wā jenah joiná yuhna, wā áud panihni Tito, ſi pebhna wā wahnidih jwáahcan, weémboó bádí wā náhni dahwanap jī. Pánih náhni dahwanit, caanjih moondih “Wā bejna caá”, niijnit, nin Macedonia baácboó caandih bididih wā jéuwáp be.*

Cristo jwiítidih eníhcanidih ā yap yohat

¹⁴ Páant wā náhni dahwana yuhna, Cristoihwā jwī jumatdih jenah joinit, Diosdih bádí wā wēina caá. Cristo Satanásdih yap yohni ā jumuchah, Satanás jwiítidih ā yéej chājat tútuchah yuhna, Cristoihwā jumna, jwiitbat caandih yap yohnit jwī jumna caá. Dios nihatidih Cristoih doonádih jwiítidih ā naáwát túatcap be, Satanásdih Cristo ā yap yohatjidih ī jéihyat pínah niijná. Pánihna, Cristodih jéihnit, bádí wēinit, nihah caandih ī tui jenah joiná caá. ¹⁵ Cristoih doonádih jwī naóh peét bejchah enna, Dios bádí wēinit, “Wā wáih Cristo panihnit ī jumna caá”, ā niij jenah joiná nacaá. Biquína jwī naóhni túini doonádih joinit, tui jepahnit jumna, iiguipna bejat déejidih Dios ā tui abnit ī jumna caá. Obohjeéhtih, bitaboó, joiná yuhna, ī jepahcat peéh iiguipna bejni pínah ī jumna caá. ¹⁶ Nin pah jwípi niij naóh bohéna caá: “Cristodih ſi jepahcatji peéh iiguipna bejni, tabit yeejép ſi tubaat ā yaicán niit. Obohjeéhtih, Cristodih tui jepahnit, Dioih túini pehbhoó ſi bejchah, bádí ſi weñat ā yaicán niit”, jwípi niij naóh bohéna caá. Páant, jwī niij naáwáchah joinit, ijnit, biquína ī joihcah yuhna, bitaboó ī tui wēi joiná caá. Obohjeéhtih, jwī Maáh Cristo jwiítidih ā teo wáacchah, áih túini doonádih yooópdiw jwī naóhcah, beh joicán, nihah ita wēi joicán taga. ¹⁷ Dios naáwátidih bita

* 1:21-22 Ef 1.14

* 2:13 Hch 20.1

bohé jibnitboó, jíib náahna, yoobópdih í bohécán caá. Obohjeéhtih, páant í bohéát pah jwiítboó jwí yee bohécán caá. Dios á naáwát túutnit jumna, caán á enechah jéihnit, yoobópdih jwípi bohéna caá.

3

Pablowá Jesúhwādh teo wāhnit í jumat

1 Bitá í niiját pah, “Dedé jéihcat pínah weemdhíh wihcan caá”, weemboó wā niijcán caá. Yeéb weemdhíh túi jéihna, “Pablowá yoobópdih ípi bohéna caá”, niij jenah joinit, páant bitá í niij daác wahatdhíh ní náahcan caá. Yeebbút bitadhíh páant ní niij daác wahatdhíh wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadhíh jéihcan, páant daác wahatdhíh níta náah taga. 2 Yeebdih jwí bohéniji túini doonádhíh joinit, ní túat nuumáchah ennit, “Dios á teo wáacátjīh Pablowá queétdih í naáwáchah joinit, í jenah joyátdih ít túi túat nuumáp taga”, bitá í niij jéihna caá. Páant niij jéihnit, Dios á bohéát túutnit jwí jumatdihbut í jéihna caá. 3 Pánihna, jwí túi bohénachah, ní túat nuumátji doonádhíh joinit, Cristo jwiítidih á bohéát túatjidih níhat í jéihna caá. Dios báadhni áih Túini Espiritu á teo wáacátjīh, yeebdih jwí naáwáchah, ní túi jephap jī. Cristoih doonádhíh jwí bohénachah joinit, ní jwíih túat nuumátji doonádhíh bitá í joyóchah, yeebboó queétdih jwí daác wahat panihnit ní jumna caá.* 4 “Cristo jwiítidih á wun wúhatjīh Dios á túi teo wáacna caá”, ní niij jenah joyóchah jéihna, jwiítboó “Túini Espiritu búdí á teo wáacátjīh Dios naáwátdih queétdih jwí túi bohénap jī”, jwí niij wéi jenah joiná caá. 5 Pánih wéinit, “Weém wā jenah joyátdih nindih wā jéih chájna caá”, niijcán, “Dios á teo wáacátjīh wā buájána caá”, wā niij jéihna caá. 6 Páant á teo wáacátjīh áih jáap naáwát, túini doonádhíh wā túi naóhna caá. Jon játih Dios jeé naanádhíh á daacátjidih jwí nuowádhíh át jephahat túatup wut jī. Obohjeéhtih, caán máa watatdhíh í túi jephahat pínah wépat queétdih wā wihcap wut jī. Nin jáap naáwátboodih jwí jephahat pínah niijná, Túini Espiritu jwiítidih á teo wáacna caá, Diosjeéh jwí túi jumat pínah niijná.*

7-9 Dios á watatdhíh jeé naanádhíh daácnit, Moisésdih á wáhuchah, Dios á wépatjīh Moiséh mót búdí át yeh iiguip wut jī. Moisés jeemánt á jwáub dei jwáwáchah, áih mót yeh iigát á baáj jwáub bejehah yuhna, quíib ihana, queét Israel jumenáji caandih ít jéih encap wut jī.* Jon játih Dios á daácnit watatdhíh á wáhuchah, ájeéh í túi jumat pínah niijná, caandih túi jephahat át náahap wut jī. Obohjeéhtih, í túi jephahatjī peéh iiguipna ít bejep wut jī. Páant í jephachah yuhna, Moisés á naóhni watat túini á jumatdih

jéutna, Dios búdí á yeh iigát át jígohop wut jī. Buu láa jáap naáwát, túini doonádhíh Dios á naáwát túutuchah, Túini Espiritu jwí jephahat pínahdih á teo wáacachah, chah túini jumna, chah yeh iigát panihni á jumna caá. Caán jeé naanádhíh á daácnit watatdhíh jwí túi jephahatjī peéh iiguipna jwíta bej taga. Caán watatdhíh jephachah, ájeéh jwí jéih jumcah yuhna, caán watatdhíh á wáhuchah, Dios á túi yeh iigát át jígohop wut jī. Obohjeéhtih, buu láa Jesucristoih túini doonádhíh jwí jephachah, iiguipna jwí bejat deejidih, Túini Espiritu á teo wáacátjīh Diosjeéh jwí túi jumna caá. Pánihna, jáap dooná chah túini caá á jumap. 10 Buu láa Jesucristoih dooná jwiítidih búdí yeh iigni dée á jumna caá. Obohjeéhtih, Moisésdih Dios á daác wáhni watat jwiítidih yeh iigcánni dée á jumna caá. 11 Caán watatdhíh á wáhuchah, búdí yeh iigát maátcanjeh át jum jwuhap wut jī. Pánihat pah, caán watat túini jumna yuhna, buudni pínah át jumap tajī. Obohjeéhtih, Jesucristoih túini doonáboó á buudcán niit. Búdí yeh iigát á jumuchah yuhna, máa watatjī buudni pínah át jumap tajī. Pánihna, buudcánni pínah jáap doonádhíh á wáhuchah, chah búdí yeh iigát dée á jumna caá.

12-13 Moisés áih mót yeh iigát á baáj jwáub bejehah, yégueh chóojīh át jáhap wut jī, queét Israel jumená í encat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwiítboó nin buudcánni dooná chah iigni dée á jumuchah jéihna, tíiccanjeh, yoobópdih jwí naóhna caá.* 14 Queét Diosdih joíhcan, íih jenah joyátdih jáhat dée á jumuchah, Moisés á daacátjidih ít beh joicáp wut jī. Buu páantjeh caán daacátjidih í en naáwáchah joiná yuhna, biic yoobó í jéih beh joicán caá. Cristodih jwí jephachahjeh, caán jáhat deédih á yohna caá. 15 Yeebdih wā jwáub naóhna caá. Buubat queét Israel jumená jwí Maáh Cristodih jephachah, Moisés á daacátjidih páantjeh í beh joicán caá. 16 Obohjeéhtih, det jwí Maáhdih jephahatdih caán daacátjidih Jesúsboó á túi beh joyána caá. 17 Jwí Maáhdih jephahatdih Túini Espiritu á jumna caá. Pánihna, jwiít Túini Espiritu jumnitdih Diosboó wéi ennit, “Queét yéejat peéh chájat wihcan caá”, á niijíchah joinit, “Moisés á watatjidih jwí túi jephahatjī peéh jwiítidih á wihcan niit”, jwí niij jéihna caá. Pánih jumna, jáhat dée wihcah, Diosdih túi jéihnit, jwí éum wáhcan caá. 18 Jwiít Cristoihwá mót jáhat dée wihcan, “Caánboó chah túini caá”, jwípi niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinit, á weñat pínahdihjeh chájna, caán á jumat pah-jeh jumat túat niijná, yéó jáap jumat pah túi túat nuumná caá jwí chájap. Jwiítidih Túini Espiritu á teo wáacachah, jwí túi túat nuumná

* 3:3 Ex 24.12; Jer 31.33; Ez 11.19; 36.26

* 3:6 Jer 31.31

* 3:7-9 Ex 34.29

* 3:12-13 Ex 34.33

caá. Pánih táinidih jwí túut nuumáchah ennit, “Queét chah táí jengah joiná caá í chājap”, bitabó jwiítdih í nií jengah joibipna caá.*

4

Jesúh doonádih naóhni ded pah í jumat

¹ Túini Espíritu teo wáacni jumna, Dios weemdih oinit, áih jáap túini doonádih á bohé jibat túutap jī. Pánih bohéna, bita weemdih yeejép í chājachah, jīgahna yuhna, wā bohé cádahcan caá. ² Ded pah wā bohéátdih níhat í jéihyat pínah niijná, wāpī bih bohécán caá. Nihat joinít í túi beh joyát pínah niijná, yecanjeh, áih táini doonádih yoobópdih wāpī bohéna caá. Dios weemdih wēi ennit, “Pablo á túi bohéna caá”, á niijná caá. Bitabat wā bohénachah joinít, biíc yoobó ípī niijná caá. ³ Obohjeéhtih, bita iiguipna bejnit pínah jumna, jáhat dée á jumachah, wā bohéátdih í beh joicán caá. ⁴ “Cristo chah táini Maáh á jumna caá”, jwí nií jengah bohénachah, Diosdih jéihcannit í maáh, Satanás queétdih á beh joyát túatcan caá. Áih yeh iigátdih jáhat dée pah caá queétdih á chājap. Dios ded pah á jumatdih Cristo-jeh cáacwádih á túi beh joyána caá. Caán Cristo Dios yoobát caá. ⁵ Pánih bohéna, “Weemdih ní weñeé”, niijcánjeh, “Jwí Maáh Jesucristoboodih ní weñeé”, wāpī nií naóh bohéna caá. Jwiít Jesúsdi h oina, ní maáh dée nihcan, yeebdih teo wáacnitjeh caá jwí jumap. ⁶ Jon játih Dios nihátdih chājna, “Dupánapboó yeh iigát á jumna naáh”, á niijj wat jī. Caanjéh jwíh caolihdih yeh iigát dée á jumat túatna caá. Pánihna, Cristo, chah táini á jumatdih jéihna, Dios biíc yoobó táini á jumatdihbut jwí jéihna caá.*

Jesúhwā áih wēpatjīh ded pah í chājat

⁷ Weéamboó wēpcanni, oboh jumni wáam dah dée wā jumachah yuhna, Jesucristoi h táini doonádih wā bohé jibat pínah niijná, Dios weemdih á níwip jī. Oboh jumni wáam dah diítboó chah táinidih jwípī yac ámohat dée wā bíbohna caá. Caán táini doonádih wā naáwáchah joinít, cáacwāboó í túut nuumná caá. “Oboh jumni, wēpcanni wā jumachah yuhna, Diosboó chah wēpni jumna, búdí á teo wáacachah, í túi túut nuumúp be”, wā nií jéihna caá. Bitabat, wēpcanni wā jumatdih jéihna, “Dios á wēpatjīh í túut nuumúp be”, biíc yoobó í nií jéihna caá.

⁸ Biquí láana weemdih túbit í jaihhūchah yuhna, Jesúh táini doonádih wā naóh cádahcan caá. Biíh láa ded pah Dios á weñat pínahdih jéihcanjeh, “¿ded pah wā chājbi?” niijnít, búdí wā jengah joiná caá. Pánih búdí jengah joiná yuhna, weemdih á teo wáacachah, caandih wā túi jengah joí cádahcan caá. ⁹ Biíh láa bita weemdih enihcan, Jesúh

túini doonádih wā naáwát peéh, yeejép í chājna caá. Páant yeejép í chājachah yuhna, weemdih cádahcanjeh, Dios ápī teo wáacna caá. Biíh láa í wun mao jwejni yuhna, á teo wáacachah, booni páantjeh wā jumna caá. ¹⁰⁻¹¹ Nin baáboó Jesús á jum jwuhūchah, cáacwā caandih ít mao yohop wat jī. Pánihna, weembút nin baáboó jum jwuhūchah, Jesúsdi h í mao yohatji pahjeh, áih táini doonádih wā naóh jibat peéh, weemdihbut í mao yohihna caá. Obohjeéhtih, Jesucristo weemdih á túi wapachah, wā báadh jwuhūchah caá. Páant weemdih á teo wáacachah enna, “Jesúsboó báadhni, chah wēpni á jumna caá. Caanjéh tigaá Pablodih wapni”, níhat cáacwā í nií jéihna caá. ¹² Weemdih í mawíhichah yuhna, yeéboó wā naóhni doonádih joinít, Jesucristodih jephahna, Diosjééh páantjeh ní túi jambipna caá. ¹³ Tubit yeejép yapna yuhna, Jesucristodih wā túi jengah joí cádahcan níit. Jon játih Davidbut yeejép á yapachah, nin pah áh nií daacáp tajī: “Diosdih túi jengah joinít, ded pah á naáwátdih wā naóh yapanap be”, áh nií daacáp tajī.* Á túi jengah joyát pah muntih weembút jwí Maáhdih túi jengah joinít, áih táini doonádih wāpī naóh yapana caá. ¹⁴ Pánihna, Jesúh táini doonádih wā naáwát peéh bita weemdih í mao yohochah yuhna, caandih wā túi jengah joí cádahcan níit. “Jesucristoi h jumna, caandih jwéub boaniboó weemdihbut á jwéub boobipna caá. Pánih boonanít, weemdih níjeéh á jumapboó á waadát túutbipna caá”, wā nií jéihna caá. ¹⁵ Páant á chājat pínahdih jéihnit, yeebdih teo wáacat túut niijná, yeejép yapna yuhna, wāpī bohéna caá. Wā bohéátdih dawá ní joyóchah, yeebdih oinit, Dios dawá iiguipna bejnit déejidih á túi ubna caá. Pánihna, dawá caandih “Túina caá, Paá”, í nií wēi naóhbipna caá.

¹⁶ Páant jwiítdih á chājat pínahdih náhninit, búdí wēina, Jesúh táini doonádih wā yabh naóhcan caá. Yeó jáap jumat pah wíh bácah á wēpa jéúwúchah yuhna, caandih chah táí jengah joiná caá wā chājap. ¹⁷ Nin baáboó jwí jum jwuhūchah, yeejép jwí yapatdih búdí wā jengah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios pehbhoó jwí juibínachah, yeejép yapat wihcah, chah túi wéinit jwí jumat pínahdih wā túi jengah joiná caá. ¹⁸ Nin baáboó jum jwuhūchah, dedé jwí enni buudní pínahjeh caá. Obohjeéhtih, Dios pehbhoó jumnidih buu jwí jéih encah yuhna, á buudcán níit. Pánihna, nin baáboó jwí ennidih búdí jengah joicánjeh, Dios pehbhoó ded pah jwí jumat pínahdih wā túi wēi jengah joiná caá.

5

¹ Nihat nin baáboó jumni buudní pínah

* 3:18 Ro 8.29; Gá 4.19; Fil 3.10 * 4:6 Gn 1.3 * 4:13 Sal 116.10

ã jumatdih jéihna, “Jwíih bácahbut buədni pínah ã jumna caá”, jwí niij jéihna caá. Jwí wunuchah, jwíih bácah ã moópipna caá. Obohjeéhtih, jwí wunat tättimah, Dios jáap bácah jwiítidih ã jwúb wühbipna caá. Caán bácahjñh jwí jwúb wuncan niit. “Pániñ jumna, jáap bácahjñh Dios pehbhoó jwí jumbipna caá”, jwí niij wēi jenah joiná caá. ² Nin baáboó jum jwuhna, tabit yeejép yapna, biquí láana Dios pehbhoó bádi wá jumíhna caá. ³ Yégueh chóodih jwí dawihat pahjeh ã wühni pínah jáap bácahboodih bádi wá páina caá. ⁴ Bwú nin bácahdih yohíhcan yuhna, jáap bácahboodih wá páina caá. Nin baáboó jum jwuhna, wíih bácah ã moopát pinahdih jéihna, Diosjeéh páantjeh jumat túut niijná, jáap bácah pínahdih bádi wá bidna caá. ⁵ Dios jwiítidih jáap bácah ã wühát pínahdih játih át jenah joiijp taga. Pánihna, áih Túini Espiritudih jwiítidih ã wühuchah, caánboó “Yoobópdih jáap bácahdih meemdih ã wühbipna caá”, jwiítidih ã niij jenah joyát túutna caá.

⁶ Páant ã chájat pínahdih jéihnit, úmcan, wá jgahcan caá. Bwú nin bácahjñh jum jwuhna, Dios pehbhoó wá bej jwuhcan caá. ⁷ Pániñ jumna, ded pah jwí yapat pínahdih jéih encan yuhna, Jesucristodih túi jenah joinit, “Á niijátjeh pahjeh wá túi yapbipna caá”, wá niij jéihna caá. ⁸ Nin baáboó jum jwuhna, wá wunat pínahdih úmcanjeh, wéi jenah joinit, jáap bácahjñh jwí Maáh Jesucristojeéh bádi wá jumíhna caá. ⁹ Pánihna, Dios pehbhoó bejna, wá bej jwuhcanbut, biíc yoobó jwí Maáh ã weñat pinahdihjeh wá chájihna caá. ¹⁰ Japboó juibínit, jwiít niñat jwí Maáh Jesucristo pebhna jwí juibi ñuhbipna caá. Páant jwí juibi ñuhuchah, nin baáboó jumna, ded pah jwí chájatjidih enniji jwí maáh ã ñíobipna caá. Páant ã ñiwichah, jwí jéih jweican niit. Pánihna, biíc jwí Maáh ã weñat pínahdih ã túi chájatjeh jib, ã túi wēi naóhbipna caá. Obohjeéhtih, biihboó ã túi chájatjeh jib, caandih ã wēican niit. Páant jwí yapat pínahdih jéihna, jwiítidih túi chájat caá náahap.*

Dios jwiítidih ã wēi enat

¹¹ Dios ninboó ded pah jwí chájatdih enna, caán ã weñat pínahdih jwí chájatjeh jib ã peéh chájipna caá. Páant ã peéh chájat pínahdih úm yacna, bádi teo wáaquíhna, cáacwádh wá wēp bohéna caá. Pániñ bohéna, bádi oinit, wá teo wáaquíhatdih Dios ã túi jéihna caá. Pánihna, biíc yoobó ñi jéihyat pínahdih yeebdihbut wá náah yacna caá. ¹² Páant niijnit, “Dedé jéihcat pínah weemdih wihcan caá”, wá niijcán caá. Obohjeéhtih, bitaboó ï yee naáwáchah joinit, “Niñcan caá. Pablo túi oinit, yoobópdih jwiítidih ã bohéna caá”,

ñi niiját pínah niijná, páant wá niij naáwáp be. Queét ï túi jgohatdihjeh wēi jenah joinit ï jumna caá. “Niñat jwiít judíowá ded pah jwí chájatdih Pabloboó joyáh bojna, ã bohéat táican caá”, ï niij naóhna yeh caá. Páant niijnit, bita queétdih ï wēi enat pinahdihjeh ï jenah joyát ã táican caá. Obohjeéhtih, ded pah ïih caolih ã jumatdih caá jenah joyát náahap. ¹³ Biquíhna weemdih jaiñnitboó “Pablo tabit yójah bohé jibna, jenah joiicáni caá”, ï niij jaiñna caá. Obohjeéhtih, Diosdih bádi weñatna, páant wá bohé jibna caá. Bitaboó weemdih enihcannit, “Pablo ã jenah joyátjñh ã yee bohé jibna caá”, ï niijná yeh caá. Obohjeéhtih, yeebdih teo wáacat túut niijná, túi jenah joinit, yoobópdih wá bohéna caá. ¹⁴ Cristo jwiítidih bádi ã oyoachah jenah joinit, caandih jepahna, wá túi bohéna caá. Pániñ oina, caán Cristo biícjeh jwí yéejat jib buudáatdih ã jib cháj beedá wühát túut niijná, jwiítidih át wun wühap wut jñ. Caandih jenah joinit, “Wíih pínah caá át wun wühjip taga”, niij jenah joinit, jwiít niñat jwí yéejat jib ájeéh wunnit panihnit caá jwí jumap. Jwí yéejat jib buudáatdih jib cháj péanit panihnit jwí jumna caá. ¹⁵ Pánihna, Cristo niñat cáacwá jwí yéejat jib át wun wühap wut jñ, caandih jepahnit, jwí náahat pah chájnitjeh túut nuumnit, ã weñat pínahboodih jwí chájat pínah niijná. Caán ã wunuchah yuhna, Dios át jwúb boonap tajñ.

¹⁶ Jwí Maáhdih jwí jepahachah, ded pah jwí jenah joyátidih ã túut nuumáp be. Játiñ nin baácdih bóodih jenah joinit, ded pah cáacwá ï jgohatdihjeh ennit, “Túinit caá. Yeejép wá caá”, jwí niij en jwuhap be. Obohjeéhtih, bwú páant jwí niij jenah joiicán caá, buca. Játiñ Cristodihbut pániñ jenah joinit, “Caánboó cáacjeh caá”, wá niij jenah joyóp yeh jñ. Bwú caandihbut páant wá niij jenah joyátjidih wá túut nuumáp be. ¹⁷ Ded Jesucristodih jepahni, áih jumna, jenah joyát túut nuumní ã jumna caá. Ded pah ã jenah joyát túut nuumná, ded pah ã chájatbut túut nuumní ã jumna caá. Játiñ ã weñat pínahdihjeh chájni ã jumap be. Bwú, túut nuumná, Túini Espiritu ã teo wáacachah, Dios ded pah ã weñat pínahboodih chájni ã jumna caá, buca.* ¹⁸ Jwiítjeh páant jwí jéih chájcah, Dios jwiítidih át túut nuumáp taga. Játiñ, Diosdih enihcannit jum jwuhna, ájeéh jwí túi jum jwuhap jñ. Cristo ã wun wühatjñh jwí enihcatdih Dios át cádahat túutap taga, ájeéh jwí túi jumat pínah niijná. Pániñ chájnit, jwiítidih bitadidih át naáwát túutap be, queétdih caandih ï enihcatdih cádahnit, ájeéh ï túi jumat pínah niijná. ¹⁹ Nin pah caá ã niij naáwát túutap: “Niñat yéejnit jumna, Diosdih enihcannit jwí jumna caá. Jwiítidih bádi bidnit, Jesucristo jwí yéejat jib ã wun

* 5:10 Ro 14.10 * 5:17 Jn 3.3-7; Gá 6.15

wáhatdih jwí túi jenah joyóchah, áihwá chájnit, jwiítidih á túi pej jumna caá”, á niij naawát tútup jī. ²⁰ Pánihna, Jesúih jumna, cáacwáidih nin pah wāpī niij naóh yapana caá: “Yeebbát Jesucristodih jepahna, tútup nūmniit, Diosjeéh níi túi jumná”, wá niijná caá. ²¹ Jwí Maáh Cristoboó bíicjeh yéejat wihcanni át jumup wut jī. Obohjeéhtih, á yéej chájcah yuhna, Diosboó caandih jwí yéejat jīb át wun wáhat tútup wut jī. Jwí yéejat jīb budaáatdih Cristoboó át jīb cháj beedá wáhp wut jī. Pánt á jīb cháj beedá wáhatdih enna, Diosboó jwiit Cristoihwáidih ennit, “Queétdih dedé yéejat peéh á wihcan caá. Wá wáhdih wēi enat pahjeh muntih, queétdihbut wá wēi enna caá, buca”, á niijná caá. Pánihna, Cristoihwá jwí jumachah, Dios túini á jumat pahjeh muntih jwiitdihbut á túi jumat tútupna caá.

6

¹ Dios yeebdih bádí oinit, teo wáacna, níi yéejat peéh át yoh wáhp taga. Jwiit, yeebbát Diosdih teo wáhnit jumna, nindih yeebdih wá naóhna caá: Áihwá jumna, yeebdih wá bohéatjdih níi túi jepahaá. “Wá jepahna caá”, niijná yuhna, á náahat pah chájcan, dedé pínah áta nihcan tagaá. Dios á oyatdih yap yohnitjeh níta jum tagaá. ² Jon játih Dios naawátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Wá náahni yeó jáap yeebdih bádí oina, níi ubátdih jepahnit, wá teo wáacp jī. Pánih teo wáacnit, yeebdih wá túi ubup jī”, Dios á niijná caá”, át niij daacáp tajī. (Is 49.8)

Buu caá á náahni yeó jáap á jumup. Buu yeebdih á túi ubat pínah niijná, caandih jepahat caá náahap.

Ded pah Pablo á jumat

³ “Bitá wá bohéatdih í jepahcan níit”, niijná, dedé yeejép chájcan, yeejép wāpī wéhecan caá. ⁴ Túinijeh wāpī jumna caá, “Pablo Dios á weñat pínahdihjeh chájna, caandih túi teo wáhní á jumna caá”, cáacwá weemdih í niiját pínah niijná. Dawá láa bita weemdih yeejép í chájachah yuhna, weémboó íjcanjeh wá jumna caá. Dawá láa moh yéejna yuhna, wá bohé cádahcan caá. ⁵ Nin pah caá yeejép wá yapap: Cáacwá weemdih í mawachah; nemat nuúboó í nemechah; dawá íjnit, míc wáac jwinít, í mao yohat tútuchah, yeejép wá yapap jī. Weém bádí teona; quíib chei tubachah yuhna, ūoca daa júóhna; nuugúp wanna, yeejép wá yapap jī.* ⁶ Í náah chájatdih jenah joicán, wá túi jumna caá. Yeebdih teo wáacqihna, jwí maáih túini doonáidih túi jenah joinit, íjcanjeh, wá túi bohénap jī, níi túi beh joyát pínah niijná. Yeebdih túi

oinit, wá bohénachah, Túini Espiritu yeebdih á teo wáacatjīh níi túi jepahap jī. ⁷ Áih túini doonáidih naóhna, yeeceanjeh, Dios á wēpatjīh wá bohénachah enna, caandih teo wáhní wá jumatdih níi túi jéihna caá. Yoobópdih Dios á weñat pínahdih chájna, “Pablo yeejép chájni caá”, cáacwá weemdih í jéih niijcán caá. “Dios á náahat pah, túinijeh níi jumáú”, bitadih wá niijchah, wá túi jumatdih enna, “Pablo yee bohéna caá á chájap”, í jéih niijcán caá. ⁸ Biquína weemdih í túi wēi enechah, bita í wēi encah yuhna, biquína í wēi naawáchah, bita yeejép í naawáchah yuhna, wá joyáh bojna caá. Yoobópdih wá bohénachah yuhna, biquína “Pablo yee bohéni caá”, í niij naóh yacna caá. ⁹ Nihat cáacwá í enepboó wá bohénachah, weemdih jéihna yuhna, biquína weemdih enah bojnit, “Oboh jumnijeh caá”, í niijná caá. Bitá weemdih í mawachah yuhna, wá báadh jwahna caá. Í mao yohat tútuchah yuhna, páantjeh wá jum jwahna caá. ¹⁰ Biquí láana jīgahna yuhna, Cristoih jumna, páantjeh wá wéina caá. Moh yéejni jumna yuhna, bitadih túini doonáidih bohéna, queétdih bádí jīb jumni wáhat dée pah caá wá bohénap. Bíih pah bóonadih bíbohcan yuhna, Cristoih jumna, bádí bíbohni dée pah wá wéina caá.

¹¹ Yeéb Corinto tátdidih moondih bádí oina, ūumcan, túiccanjeh, ded pah yeebdih bádí wá náah yacatdih wá túi naóh daac beedánap be. ¹²⁻¹³ Yeéb wá weh panihnit níi jumachah, oinit, yeebdih wá naóhna caá. Yeebdih wá oi cádahcan caá. Obohjeéhtih, yeebboó weemdih níi oi cádahap jī. Pánihna, yeebdih bádí wá oyat bíic yoobó weemdihbut níi jwáub oyoó.

Jesucristoih nihcannitdih á pej jumat tútupcat

¹⁴ Yeéb Jesucristoihwá áihwá nihcannitboodih níi pej jumca bojoó. Túi pej jumnit pínah nihcan caá. Nindih níi túi jenah joyoó: Ded Jesúsdih jepahni, túinidih ápi chájihna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jepahcanniboó, yeejépdih ápi chájna caá. Pánih jumna, bíicdih í jéih jumcan caá. Yeejép chájni túi chájihniiboódh á yéjabipna caá. Túi chájihni yeejépdih á jéih yap yohcan níit. Ded Jesúih jumna, á naawátidih ápi túi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Jesúih nihcanniboó nemépwá í maáh á naawáchah joinit, ded pah Dios á jumatdih á jéihcan caá. Queét chénat pah í jenah joyát mácah á jumna caá. Pánih jumna, í jéih míc pej jumcan caá. ¹⁵ Jesucristo Satanásjīh mácah míc í jenah joyát á jumachah, í jéih míc pej jumcan caá. Bíic yoobó Jesúihwá Satanáihwájihbut mácah míc í jenah joyát á jumachah, bíicdih í jéih jumcan caá. ¹⁶ Dios páantjeh jumni caá. Jwiit áihwá jumna, caandihjeh wēiniit,

* 6:5 Hch 16.23

jwí jepahna caá. Biíhdih wēinit, jepahna, āta tūican tagaá. Jwiít Jesúhwā āihwā nihcannitdih pej jumna, ī wēi jepahnidih jwiítbut jwí wēi jepahat dée ā tobohna caá. Pánih jumna, yéeb Jesúhwā, Jesúhwā nihcannitdih űi pej jumca bojóo. Dios báadhní jumna, jwiít Jesúhwā biícđih, āih muu pánihnit jwí jumna caá.* Jon jātih ā naáwátđih naóh yapanit nin pah ít niij daacáp tají:

“ Weémbóo queétdih túi pej jumna, ī maáh wā jumbipna caá. Queétoó wíihwā jumna, weemđihjeh ī wēibipna caá’, Dios ā niijná caá”, ít niij daacáp tají. (Lv 26.12; Jer 32.38; Ez 37.27)

¹⁷ Bita naóh yapanitbut nin pah ít jwáub niij daacáp tají:

“ Wíihwā nihcannitdih űi cádaahaá. Queétdih űi pej jumca bojóo. Í náah ī chājat déedih yéebóo űi chājca bojóo. Páant űi cádahachah, weémbóo yeebđih wā wēi enbipna caá. (Is 52.11)

¹⁸ Pánih wēi ennit, űi íp wā jumbipna caá. Yeebóo wā weh űi jumbipna caá’, Chah Wēpni Maáh ā niijná caá”, ít niij daacáp tají. (2S 7.14; 1Cr 17.13; Is 43.6; Jer 31.9)

7

¹ Pánihna, wā oinitá, nindih űi túi jenah joyóo: “űi yéej chājatđih űi cádahachah, yeebđih wēi ennit, wā túi pej jumbipna caá”, Dios ā niijchah joinít, nihát jwí yéejatđih jwí cádah jíh. Dios ā jġgahat pínahđih chājhcan, yeejép jwí jenah joyátđih cádahat caá náahap. Pánih túat nuumnít, túi jenah joiná, ā weñat pínahboóđih jwí chāj jíh.

Corinto tútchidih moón ī túat nuumát

² Weemđih űi jwáub oi jenah joyóo, páant muntih. űijeéh jumna, dedđih wā yéej chājcap jġ. Bohéna, yeebđih wā yéej chājat túatcan, yeebđih wā yee dúuc wáicap jġ.

³ Páant niijnít, “Pablodih jwí túi oicatjġ jġib jwiítđih peéh chājat ā jumna caá”, yeebđih niij jenah joyát túatcan, “Pablo túi chājni jġi”, wā niij jenah joyát túatna caá. Wā jwíih niijátjġi pahjeh muntih, wā jwáub niijná caá: Yeebđih búdí wā oina caá. Pánihna, ded pah yapna, wunna yuhna, biíc yooó yeebđih jenah joinít, wā oi cádahcan niít. ⁴ “Queét Corintodih moón túi chājnit jumna, wā naáwátđih ī túi jepahbipna caá”, niij jenah joinít, búdí wā wēina caá. Pánihna, yeejép yapna yuhna, yeebđih páantjeh wā wēi jenah joiná caá.

⁵ Nin Macedonia baáboó wā juyáchah, weemđih chooát ā wihcap be. Páantjeh yeejép wā yapap be. Dawá jāihnitboó “Ma túi chājcan caá”, weemđih ī niij jāihñup be.

“ġQueét Corintodih moón wā oinitboó ī túi jum niít?” niij jenah joinít, páantjeh yeebđih búdí wā náhni dahwanap be.* ⁶ Obohjeéhtih, Dios jġgahat yayániboó weemđih teo wáacnit, Tito wā pebh ā juyáchah, weemđih búdí ā weñanap be. ⁷ “Queét ī jwáub túi jumatđih enna, búdí wā weñep be”, weemđih Tito ā niij naáwáp be. Páant ā niij naáwáchah joiná, weembát búdí wā weñep be. “Queét Corintodih moón Jesúhwā meemđih búdí ī bidna beé. ‘Yéej chājnit, Pablodih búdí jwít jġgahanap taga’, niij jenah joinít, queétbody búdí ít jġgahap wat be. Pánih jġgahnit, ma daác wahnidih ennit, ít túi jepahap tabe”, Tito weemđih ā niij naáwáchah joinít, chah búdí wā weñep be.

⁸ Wā jwíih daácnijidih wah péanit, “Nin wā wēp naóh daacátjġidih ennit, búdí ī jġgahbipna caá. Páant wā wēp naóh daáccan, āta túi taga”, niij jenah joinít, búdí wā jġgah jwuhup jġ. Obohjeéhtih, muu űi jġgahat yayát doonáđih joinít, weembát wā jġgahcan caá. ⁹ Muu búdí wā wēina caá. űi jġgahat doonáđih joinít, wēina wā chājcan caá. Obohjeéhtih, jġgahnit, túiniboođih űi túat nuumát doonáđih joinít, búdí wā wēina caá. Dios caá yeebđih át jġgahat túatup taga, űi jenah joyátđih űi túat nuumát pínah niijná. Pánihna, wā daác wahniboó yéejacan, yeebđih át túi teo wáacap taga. ¹⁰ Dios ā náah yacat pahjeh jwí yéejatđih jġgahna, yéej chājatđih jwí cádahbipna caá. Pánih jġgahna, jwí jenah joyátđih túat nuumnít, túiniboođih jwí chājipna caá. Páant jwí túat nuumúchah enna, iiguipna jwí bejat déejidih Diosboó ā túi ubbipna caá. Maátcanjeh jwí jġgahna yuhna, túi túat nuumnít, búdí jwí wēibipna caá, buca. Obohjeéhtih, bitaboó ī yéej chājat jġib queétdih Dios ā peéh chājat pínahđih jġgahna yuhna, túat nuumíhcan, iiguipna ī bejbipna caá. ¹¹ Yeeé Dios ā náah yacat pahjeh jġgahnit, ít túi túat nuumép taga. ġűi jenah joyóo! Nin pah caá űi túat nuumát: Muu jwuhna, ded yéej chājni ā yéejatđih enah bojcanjeh, yooópdih űi túat nuumát túatna caá. űi yeejép jenah joyátjġidih cádahnit, túat nuumnít, muu űi túi jenah joyátđih wā jéihyat pínahđih weemđih űi náah yacna caá. Pánihna, weemđih űi wēi jenah joi jwáhcatjġidih búdí űit jġgahap wat be. űi yéejat jġib Dios ā peéh chājat pínahđih búdí úmna, túi túat nuumnít, weemđih jwáub eníhna, búdí űit bidip wat be. Dios ā weñat pínahđihjeh űit chājap wat be. Det yéej chājnitđih űit peéh chājap wat be. “Mu, queét yooópdih chājnit caá. Dedé yéej chājat peéh queétdih ā wihcan caá, buca”, wā niij jenah joiná caá. ¹² Yeebđih daác wahná, yéej chājnidih űi peéh chājat pínahđih, ā yéej chājatjġidihbut jenah joicánjeh wā daác

* 6:16 1Co 3.16; 6.19 * 7:5 2Co 2.13

wahap jī. Obohjeéhtih, Dios yeebdíh enna, “Queét Pablodih yooópodih oinit caá”, ā niij jenah joyátidih ñi túi jéihyat pínah niijná, wā daác wahap jī. ¹³ Páant ñi túnt nuumátdih jéihnit, búdí wā wēina caá.

Tito ninboó jwáub jainit, weemdíh nin pah ā niij wēi naáwáp be: “Queét Corintodih moón ī túi túnt nuumátdih ennit, wā jġahatji ā yayáh bejep jī. Pánihna, búdí wā wēina caá”, ā niijp be. Páant ā niijátdih joinit, weembát chah yeebdíh wā wēina caá. ¹⁴ Tito ñi pehbhoó ā bejat túnt chājachah, nin pah caandíh wā niijp jī: “Queét Corintodih moón Jesúhwā nin wā daác wahnidih ennit, ī túi jepahbipna caá”, wā niijp jī. Pánihna, ñi túi jepahatjidih jéihnit, Titodih jwáub ennit, wā tíccap be. Titodih wā niijátji biíc yooó āt yapap wat be. ¹⁵ Tito ñi pebhna ā jaibínachah, caandíh túi wēi jwááhnit, wā daác wahatdih ñi túi jepahatdih náhninit, yeebdíh chah ā oi jenah joiná caá. ¹⁶ Bui túi jepahnit, Dios ā weñat pínahdihjeh ñi túi chājatdih jéihna, túttimah biíc yooó ñi jepahat pínahdihbut wā túi jéihna caá. Pánih jéihnit, búdí wā wēina caá.

8

Jesúhwā dinero wahnit, moh yéejnitdih ī teo wáacat

¹ Bui wā úudwā panihnitá, biih naáwát ā jumna caá. Nin Macedonia baácdih jumni tútchinadih moón Jesúhwā múic wáacnit ded pah ī túi chājatjidih yeebdíh wā naóhbiipna caá. Dios queétdih oinit, búdí āt teo wáacap taga. ² Queét tabit yeejép yapna yuhna, jwí Maáhdih túi jenah joí cádahcan, búdí ī wēina caá. Pánih túi jenah joiná, tabit moh yéejnit jumna yuhna, ñih dinerodih oicanjeh, bita chah moh yéejnitdih búdí ī wāh wáacap jī. ³ Weém ennijjeh tigaá yeebdíh wā naáwáp. Queét moh yéejnit yuhna, ī bíbohah pah bóo ī wāhup jī. Niñcan caá. Búdí pohba ī wāhup jī. Ī náahatdih jīb chājat pínahdihbut ī wāhup jī. Weémboó páant wā wāhat túatcah yuhna, queétjeh jenah joinit, páant bóo búdí weemdíh ī wāhup jī. ⁴ “Judea baácdih moón Jesúhwā moh yéejnitdih búdí teo wáaculhna, nin pah bóo meemdíh jwí wāhndih queétdih ma wāhúú”, weemdíh ī niijp be.* ⁵ Pánih wāhna, wā jenah joyát chah ī wāhup be. Īih dinerodih ī wāhat pínah jātih, “Paá, ded pah ma weñat pínahdihjeh yooópodih meemdíh wā chāj wāhbiipna caá”, Diosdih ĩt niijp wat be. Páant ī niiját túttimah, “Dios ā wutachah joinit, yeéb Jesúh doonádh bohé jibnitboodih ded pah ñi náahatdih jwí túi teo wáacbiipna caá. Ded pah ñi wutachah, jwí jepahbipna caá”, jwiitdih ī niijp be. ⁶ Nit Macedonia baácdih moón ñih dinerodih

ī wāhatdih jenah joinit, yeéb Corintodih moonndihbut wā jenah joyóp be. “Ninjih moón búdí ī wāhat pah queétdih ī wāhat pínahdih ī ámoh páña naáh”, wā niij jenah joyóp be. Páant niij jenah joinit, Titodih nin pah wā niijp be: “Meém ñih dinerodih queétdih mat wāh wáac jwíihah túatup wat jī. Pánih jwíihnit, nihah ī wāh wáacni dinerodih ma jwáub ámohah túatut túnt niijná, ī pebhna ma jwáub bej páñaá”, Titodih wā niijp be. ⁷ Yeéb túi chājnit jumna, jwí Maáh Cristodih ñi túi jenah joiná caá. Ā naáwátdih túi jéihnit, ñi túi naóh yapana caá. Caán ā weñat pínahdihjeh búdí chājihna, yeebdih jwí bohéat pah túi oinit, bitadih ñi teo wáacna caá. Pánih túi chājnit jumna, ñih dinerodih oicanjeh, moh yéejnit Jesúhwádh teo wáaculhna, biíc yooó yeebdíh túi wāhat caá náahap.

⁸ Páant niijná, yeebdíh wāhna wā chājcan caá. Obohjeéhtih, nit Macedonia baácdih moón ded pah jġah ennit, moh yéejnitdih búdí ī teo wáacatdih yeebdíh wā naáwáp be, “Jwiitbut búdí jġah ennit, queétdih chah jwí wahbipna caá”, ñi niij jenah joyát pínah niijná. Páant ñi wāhuchah enna, “Queét Corintodih moón bitadih túi jġah en teo wáacnit ī jumna caá”, wā jéih niijbipna caá.

⁹ Jwí Maáh Jesucristo jwiitdih búdí oina, ā teo wáacatdih jwiitdih túi jenah joyát caá náahap. Nin baácbóo ā dei jūúwát pínah jātih, Diosjeéh jumna, nihah maáh ā jumachah, caandih dedé judhdah āt wihjican tagaá. Obohjeéhtih, nin baácbóo dei jūóhnit, ā maáh wēpatdih cádahna, jwiitdih teo wáacat túnt niijná, moh yéejni āt jumap wat jī. Pánih teo wáacna, jwiitboó moh yéejnit jumna yuhna, ájeéh jwí jumachah, jwiitdihbut dedé judhdah ā wihcan niit. Pánih jġah ennit, ā teo wáacatdih jenah joinit, jwiitdihbut biíc yooó bitadih jġah ennit, teo wáacat caá náahap.

¹⁰ Nin pah wā niij jenah joiná caá: Ñi jwíih jenah joyátji bui biíc jópchi ā yapna caá. Con jópchi, nin Macedonia baácdih moón ī jenah joyát pínah jātih, yeéb Judea baácdih moón Jesúhwā moh yéejnitdih jwíih teo wáaculh jenah joinit ñit jumap wat jī. Pánih teo wáaculh jenah joinit, con jópchidih ñi wāhat pínah dinerodih ñit ámoh jwíhip wat yuh jī. ¹¹ Pánihna, jātih túi wēinit ñi teo wáac jwíihah pah, buubut biíc yooó wēinit, ñi wāhat pínahdih wāh péaat caá náahap. Ded búdí dinerodih bíbohni chah ā wāhú naáh. Obohjeéhtih, ded nump bíbohni baini ā wāhú naáh. ¹² Túi biíc yooó wēinit, ñih dinerodih oicanjeh, wāhat caá náahap. Pánih wēi wāhndih Dios biíc yooó ā wēi enbipna caá. Obohjeéhtih, bií dée wihcanniboodih “Dinerodih ma wāhúú”, Dios ā niijcán caá.

* 8:4 Ro 15:26

¹³ Judea baácdih moón Jesúhwādh yeebdih wāhat tūttna, “Queét Corintodih moón moh yéejnit ī jama naáh”, wā niŷ jenah joicán caá. Obohjeéhtih, yeéb, queébtut biíc yoobó űi túi jumat pínah niŷná, páant wā wāhat tūttna caá. ¹⁴ Bua yeéb búdi bíbohniŷt jama, queét bíbohcanitboodih űi jéih teo wáacna caá. Biŷh láa, yeéb moh yéejnit űi jumachah, queéboó búdi bíbohniŷt, yeebdihbut ī jéih teo wáacipna caá. Pániŷ mūic teo wáacniŷt, niŷat Jesúhwā túi biíc yoobó jwī túi jumipna caá. ¹⁵ Jon jātiŷ Moisés nin pah āt niŷ daacáp tajī: “Chah búdi jeémát ojdih jūi yacniŷboó ā ubni yeó jāap ā jeémát pínahdihjeh ā bíbohohoh be. Bainjeh ubniŷt caán yeó jāap ā jeémát pínahdihjeh ā bíbohohoh be”, āt niŷ daacáp tajī.*

Titowā Corintona ī bejat

¹⁶ Yeebdih wā oi teo wáaquihāt pah muntih, Dios Titodihbut biíc yoobó oi teo wáaquihāt āt wāhup taga. Páant ā túi oi teo wáaquihāt diŷ enniŷt, “Túina caá, Paá”, wā niŷná caá. ¹⁷ “Corinto tūtchidih moondiŷ jwāub enediŷ ma bejeé”, wā niŷjichah jointiŷ, “Júu, wā bejmi caá”, ā niŷ jwī jepahap be. Caandiŷ wā naáwát pínah jātiŷ, yeebdihbúdi teo wáaquihna, caanjéh űi pebhna tub bejŷhni ā jumup be.

¹⁸ Caandiŷ pej jumni pínah biŷh Jesúsdih jéihniŷdihbut űi pebhna wā bejat tūttna caá. Ā pej jumni pínahdih niŷat nin Macedonia baácdih jumni tūtchinadiŷ moón Jesúhwā búdi ī wēi naóhna caá. “Caánboó Jesúh doonádiŷ túi bohéni caá”, ī niŷ wēi naóhna caá. ¹⁹ Pániŷ wēi naóhniŷt, Judea baácboó wā bejchah, weemdiŷ pej jum bejni pínahdihbut caandiŷ ī űiŷip be. Niŷat yeéb Jesúdh űi wāh wáacniŷt dinerodiŷ jwī jwibí wāhachah enna, “Queét biŷh baácdih moón Jesúhwā jwiitdiŷ oiniŷt, dinerodiŷ ī wahachah, búdi ma teo wáacna caá, Paá”, Diosdiŷ ī niŷ wēi naóhniŷt caá. ²⁰ űi wāhniŷt dinerodiŷ jwī túi en daóbipna caá. “Pablowā jwī diŷ dinerodiŷ yee dáuc wáina caá īt chājap taga”, űi niŷ jenah joicát pínah niŷná, caán niŷat túi wēi enniŷdih Titojééh wā wahna caá. ²¹ Pániŷna, jwī Maáh ā enechah, bitabut ī enechah, yoobópdih túi chājŷhna, biŷhdihbut Titojééh wā wahna caá.*

²² Titowā űi pebhna ī bejchah, biŷhdihbut jééh wā wahna caá. Caanbút jwī Maáhdih jepahni, túi teo wāhni caá. Dawá láa bitadiŷ túi oiniŷt, ā teo wáacachah, wā enep be. Yeebdih túi jenah jointiŷ, “Queét Corintodih moón Jesúhwā űiŷ dinerodiŷ ī túi wāh wáacipna caá”, wā niŷ wēi naáwáchah jointiŷ, caanbút yeebdih teo wáacadiŷ búdi ā bejŷhna caá. ²³ Nit caá űi pebhna wā wāhniŷt: Titodiŷ űi túi jéihna caá. Caán wā chéen

caá. Jesúhwādh wā teo wáacachah, caán wājééh teoni caá. Bitā chénewāboó űi pebhna ājééh bejniŷt diŷ űi túi jéih jwāhcan caá. Queét chénat pah jwī Maáhdih túi teo wāhna, caandiŷ túi weŷaniŷt caá. Páant ī jumachah enna, Jesúhwā queédiŷ ī űiŷo wahap be. ²⁴ Pániŷna, űi pebhna ī jwibinachah, queédiŷ űi túi oi pej jumú. Páant űi oi pej jumachah enna, űi oyatdiŷ wā naáwátjī biíc yoobó ā jumatdiŷ bitā Jesúhwā ī jéihbipna caá.

9

¹ Judea baácdih moón Jesúhwā moh yéejniŷt diŷ teo wáacat tūttna niŷná, dinerodiŷ wāhat pínahdih yeéb jātiŷ űitát jéih tagaá. Pániŷ jéihniŷt űi jumachah, bainjeh wā jwāub naóh daác wahna caá. ² Yeéb bitadiŷ búdi űi teo wáaquihāt diŷ jéihniŷt, niŷat Macedonia baácdih moón Jesúhwādh búdi niŷ wēi naóhna beé wā chājap be. “Queét Acaya baácdih Corinto tūtchidih moón Jesúhwāboó con jópchi Judea baácdih moondiŷ búdi teo wáaquihāt ī jenah joí jwīhip jī”, wā niŷjip be. Páant wā wēi naáwáchah jointiŷ, queébtut Jesúhwā moh yéejniŷt diŷ búdi teo wáaquihāt ī jenah joíná caá. ³ Dinerodiŷ űi ámohochah, ī teo wáacat pínah niŷná, nit biíc peihcaniŷt jwī áudwā panihniŷt diŷ buu űi pebhna wā wahna caá. Páant ī teo wáacachah, weémboó űi pebhna wā jwibinachah, űi wāh wáac páiniŷt dinerodiŷ enniŷt, yeebdih wā naáwátjī biíc yoobó ā jumatdiŷ niŷat ī jéihbipna caá. ⁴ Biquína nin Macedonia baácdih moón wājééh űi pebhna ī jwibinachah, űi wāhat pínah dinerodiŷ űi bíboh páicah, wā naáwátjī biíc yoobó űi chājcat diŷ enna, búdi wāta tíic tagaá. Yeebbút búdi űitā tíic tagaá. ⁵ Yeebdih ī teo wáacat pínah niŷná, Titowādh űi pebhna wā bej pániŷat tūttna caá. “Moh yéejniŷt diŷ jwī teo wáacat tūttna niŷná, nin pah bóo jwī wāh wáacipna caá”, űi niŷjŷiŷt dinerodiŷ űi túi bíboh pániŷat pínah niŷná, ī jéih teo wáacipna caá. Páant űi wāh wáac pániŷchah, űi pebhna wā jwibinachah, yeebdih jwāub wāhat tūttna ā wiŷcan niŷt. Pániŷna, űi wēi wāhat pínahdih űi túi bíboh pániŷat.

Búdi wāhat caá náahap

⁶ Nindiŷ űi túi náhniŷat: Ded daocánniŷtjeh ā momochah, daocánnijeh ā ubbipna caá. Obohjeéhtih, dawá momniŷboó dawá ā ubbipna caá. Páant ā chājāt dée pah, moh yéejniŷt diŷ teo wáacna, jwī diŷ dinerodiŷ oiniŷt, bainjeh jwī wāhachah, Diosboó jwiitdiŷ bainjeh ā wāhbiŷpna caá. Obohjeéhtih, túi weŷniŷt, búdi jwī wāhachah, Dios jwiitdiŷbut chah búdi ā wāhbiŷpna caá. ⁷ Yeéb űiŷ dinerodiŷ űi wāh wáacachah, túi jenah joí, “Nin pah bóo caá weemdiŷ jwī Maáh ā wāhat tūttna”, niŷ jenah jointiŷ, űiŷ dinerodiŷ oicanjeh, wēi wāhat caá

náahap. “Bita weemdih í wáhat túutachah, páant bóojeh caá wá wúhup”, niijcánjeh wáhat caá náahap. Bita í niiját pínahdih jenah joicánjeh wáhat caá náahap. Páant, ñi túi wēi wáwhachah, Diosboó yeebdih ā wēi enbipna caá.* ⁸ Ñi náahat chah Dios yeebdih ā wáwhipna caá, ñi bíbohátjīh bitadīh ñi túi teo wáacat pínah niijná. Páant ā wáwhachah, chah dawádih ñi jéih teo wáacipna caá. ⁹ Jon jātīh David nin pah át niij daacáp tajī:

“Ded táiniiboó moh yéejnitdih ā túi wēi wáwha caá. Páant ā wáwhachah, Dios caandīh ā jwáub wáwhipna caá, páantjeh bitadīh ā jwáub túi teo wáacat pínah niijná”, át niij daacáp tajī. (Sal 112.9)

¹⁰⁻¹¹ Dios jwī momat pínah, jwī jeémát pínahdihbut wáwhni,* bitadīh ñi wáhat pínahdihbut yeebdih búdí ā wáwhipna caá. Páant ā wáwhachah, bitadīh chah ñi jéih teo wáacipna caá. Dios yeebdih chah ā wáwhachah, yeéboó túi wēinit, queét Judea baacdih moón moh yéejnitdih ñi wáwhnidih jwiitdih ñi wáwh yapaat tútina caá. Páant ñi wēi wáwhachah enna, queét nihat Diosdih wēinit, “Queét jwiitdih í teo wáacat túina caá, Paá”, í niij wēi naóhbiipna caá. ¹² Túi wēi wáwhni, Jesúhwádhíh búdí ñi teo wáacna caá. Páant ñi teo wáacachah, dawá Diosdih búdí í wēi naóhbiipna caá. ¹³ Páant ñi túi wēi wáwhachah enna, yeéw Jesúhwá ñi jumatdih nihat cáacwá í jéihbiipna caá. Bita Jesúhwá ñi túi chājatjīdih ennit, “Paá, queétoó Jesúh túini doonádhíh naóhniitjeh niican, téi jepahnit caá. Pánih jumna, jwiitdih, bita míhwádhíhbut teo wáacat tút niijná, jwiitdih téi wēinit íih dinerodih ít wahap taga. Páant í jumatdih meemdih búdí jwī wēina caá”, í niij wēi naóhbiipna caá. ¹⁴ Queét Judea baacdih moón yeebdih jenah joinit, búdí oina, nin pah í niij wēi naóhbiipna caá: “Paá, queétdih búdí oinit, ma túi teo wáacachah, queét jwah jwiitdihbut búdí oinit, í túi teo wáacap be. Pánihna, jwiit nihatdih búdí oinit, ma teo wáacatdih túina caá”, í niijbiipna caá. ¹⁵ Dios búdí oinit, teo wáacat tút niijná, jwiitdih wán wáwhni, ā túi ubat pínah niijná, ā wáwh Jesúsdih át wah deyajip taga. Pánih wahna, chah túini ā chājatjīdih jenah joinit, “Búdí ma teo wáacatdih túina caá, Paá”, caandīh jwī wēi niij jīih.

10

Pablo Jesús ā naáwát tútini ā jumat

¹ Bua nindih ñi náhninaá. Weém, Pablo, yeebdih jwiih bohénijeh tigaá. Obohjeéhtih, yeéw weemdih nin pah ñi niij yeena caá: “Pablo ninboó jwíjeeh jumna, cáacwádhíh úmna, jéih naóhcanni pah ā jumna caá.

Obohjeéhtih, bíaboó jumna, úmcanjeh jwiitdih jūih naóh daác wahni caá”, ñit niij yeenap wat be. Cristo cáacwádhíh oinit, teo wáacwádhíh, íjcan táiniijeh naóhni át jumap wat jī. Páant táiniijeh ā naáwátjī pah mantih weembát íjcan táiniijeh yeebdih wá naóh daác wahna caá. ² Pánih íjcan táiniijeh naáwádhíhna yuhna, yee naóhniitdih wá wēp naóhna caá. Ñi pebhna wá jwibínachah, ñi túi chāja chaáh, páant bóojeh, ñi yeeadidh ñi cádahá, “Pablo jwiitdih jūihna”, niijná. Ñi cátih jumnit, weemdih nin pah í niij yeena caá: “Diosdih jepahcannit í jenah joyát biic yoobó Pablobat ā jenah joiná caá. Pánih jenah jói bohéna, Cristodih weñaihan, ā weñat pínahdihjeh ā bidna caá. Pánihna, Cristo ā naáwát tútini niican caá”, queét ít niij yeenap wat be. Páant niijnitdih búdí wá jūihbiipna caá. ³ Diosdih jepahcannit míc naóhna, queét í jenah joyátjīhjen chah ípī niijná caá. Obohjeéhtih, weembát cáacjeh jumna yuhna, queét í chājat jwī wáwhni wá chājan caá. Weemdih yeejéw naóhniitdih Dios ā wēpatjīh caá chah wáwī niijip. ⁴ Pánihna, Diosdih yap yohnitdih weém túi yoobópdih wá wēp naóhna caá, í yap yohatdih í cádahat pínah niijná. Pánih wēp naóhna yuhna, wá jenah joyátjīhjen wá jéih cádahat tútina caá. Obohjeéhtih, Dios ā wēpatjīh í yap yohatdih wáwī cádahat tútina caá. Caandīh yap yohnit, í jenah joyát yeejéw ā jumatdih Dios ā wēpatjīh nihat cáacwádhíh wá jéihyana caá, yeejéw í jenah jói cádahat pínah niijná. ⁵ “Nin pah caá Dios ā jumat”, niij yee naóhniitdih ā wēpatjīh wá cádahat tútina caá. Cáacwá Diosdih í jéihyat déedih jāhat panihnidih ā wēpatjīhjen wá jéih yohna caá. “Maá Jesús, weemdih ma túi teo wáacá, meemdih yap yohcanjeh, yeejéw wá jwáub jenah joicát pínah niijná”, jwiit nihatdih niiját caá náahap.* ⁶ Ñi pebhna wá jwibínachah, yeejéw jenah joicánjeh, caandīh ñi túi jepahatdih enna, det jwī Maádhíh yap yohna, páantjeh yeejéw jenah joinitboodih búdí wá peéh chājbiipna caá.

⁷ Yeéw wíih bácahdihjen ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, wá jenah joyátboodih ñi jéihcan caá. “Weem caá Cristo ā naáwátidih naóh yapaat tútini”, ded niijnidih nin pahbut niij jenah joyát caá náahap: “Pablobat bíic yoobó ā naáwátidih naóh yapaat tútini caá”, ā niij jenah joyó naáh. ⁸ Obohjeéhtih, yeéw nin pah ñi niijná caá: “Pablo nin pah ā niijná caá: ‘Corintodih moondih Dios weemdih bohénadhíh ā bejat tútup be’, niijnit, jwiitdih maáh dée ā jumna caá”, ñit niijip wat yuh be. Obohjeéhtih, ā bohéat tútini jumna, wá tíccan caá. Dios beé ñi pebhna weemdih ā bejat tútup be, áih túini doonádhíh naóhna, yeebdih wá teo wáacat pínah niijná. Páant ā

* 9:7 Lc 6.38 * 9:10-11 Is 55.10 * 10:5 Ef 6.11-17

naawát túatni jumna, yeebdíh yéejáhcan, ñi túi jumát pínah niijná, áih wépatjéh yeebdíh wá bohénap jī. ⁹ Pánihna, wēp naóh daác wahna yuhna, yeebdíh úumaihcan, ñi túi túat nuumát pínah niijná, yeebdíh wá daác wahap be. ¹⁰ Biquína ñijeéh jumnit nin pah it niijíp wut yuh be: “Pablo naóh daác wahna, úum náah jumni maáh dée pah táb wēpép á wutna caá. Obohjeéhtih, ninboó jéohna, oboh jumniyeh á jumna caá. Pánihna, á bohéni doonábut oboh naawátjeh caá”, it niijíp wut be. ¹¹ Páant í niijíchah yuhna, í niiját pah wá nihcan caá. Wá wēp naóh daác wahat pahjeh muntih, ñi pebhna juibínit, ñi túi túat nuumát pínah niijná, biíc yoobó wēp naóhni wá jumnipna caá.

¹² Biquína ñijeéh jumnit, túi jéihcan yuhna, “Bita í jéihyat chah jwítboó jéihnit caá. Bita Diosdih í teo wáhat chah teo wáhnit jwí jumna caá”, it niij míc weñep wut yuh be. Obohjeéhtih, páant niij wéina yuhna, túi jeh nah joicánnit, Diosdih túi teo wáhnit nihcan caá. Queét í jehah joyát pah weémboó wá jehah joicán caá. ¹³⁻¹⁴ Weém cáacwá í maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesucristo á wutatdih jepahnit, caandíh teo wáhnijeh caá. Yeebdíh bohénadih á jib bejat túutuchah, wá jepahap jī. Wá jehah joyátjeh nihcan, Diosboó weemdíh á wahachah, yap yohcanjeh, á wutatdih wá jepahap jī. Páant á wutatdih jepahnit, Jesúh túini doonádh yeebdíh jwíh bohéni wá jumap jī. Pánih jwíh bohéni jumna, weemdíh wēp naawát caá náahap. Ded pah wá bohéat pinahdih jwí Maáh weemdíh á naawáchahjeh joinit, wápi bohéna caá. Wá jehah joyátjehjeh wá bohécan caá. ¹⁵ Yeebdíh yee bohénitji í wéi niiját pah, weémboó wá wéi niijcán caá. Bita í bohénitjidih ennit “Queétdih weémboó wá túi bohénachah, Cristodih it jepahap taga”, wá niij wéican caá. Wá tewatdihjeh wá wéi naóhna caá. Yeebdíh jwíh bohéni jumna, Cristodih chah ñi jehah joyát pinahdih wá náah yacna caá. Pánih náah yacna, ñi pebhna jwáub bohénadih wá bejihna caá. ¹⁶ Pánih bohénit, jwí Maáh á weñat pinahdih ñi túi chájachah ennit, biéh tútchinadih moonádbut bohénadih wá bejipna caá. Pánihna, ñiéh baác yehboó bejnit, bita bohé jwahcannitboodíh wá naóhhipna caá. Jesúh doonádh joi jwáhcannitdihjeh naóhna, bita í bohénitjidih “Wá túi bohéatji jib queét jwí Maáhdih í túi péna caá”, wá niijcán niit. ¹⁷ Páant niijnit, jon játih Dios naawátidih naóh yapani nin pah áti niij daacáp tajī: “Weemdíh dedé jadhdát wihcan caá, í niijcá bojo naáh. Obohjeéhtih, Jwí Maáh Dios, nihát jéihni, weemdíh á túi teo wáacáp be’, í niijí naáh”, áti niij daacáp tajī.* ¹⁸ Det queétdih “Jwiit caá túi bohénit”,

niij jehah joinitdih Dios á wéi encan caá. Obohjeéhtih, “Caán caá túi bohéni”, jwí Maáh Cristo á niijniboodíh Dios á túi wéi enna caá.

11

Yeenit í bohéat á tobohat

¹ Ded á túi chájatjidih bitadih á wéi naawáchah, ápi táican caá. Páant naawát á táicah yuhna, ded pah wá chájatdih bita yeebdíh í yeeatdih wá naóh yoobáhipna caá. ² Weém jī Jesúh túini doonádh yeebdíh wá jwíh bohénap jī. Dios yeebdíh búdí á oyat biíc yoobó weembát yeebdíh wá oina caá. Pánih oinit, Cristodih jepah cádahcan, ájeéh biícidih ñi jumatdih yeebdíh búdí wá náah yacna caá. ³ Obohjeéhtih, bita yeejép í bohéatdih yeéb ñi joyát pinahdih búdí wá úum yacna caá. Jon játih mai pah jígohni Satanás Evadih búdí áti yee naawáp wut jī. Páant á yee naawátidih jepahnit, Eva Dios biícidih mi jumatdih mit cádahap wut jī. Páant á yeeatdih mi jepahatji dée pah muntih, bitaboó í yee bohéatidih yeebbát jepahnit, Cristodih ñi cádahíhatdih búdí wá úum yacna caá.* ⁴ Det wá bohéatji pah bohécan, “Jesús nin pah jumni caá”, niij yee bohénadih ñi pebhboó í juibínachah, ñit wéi jwááhji tagaá. Yeebdíh wá bohéatji biíc yoobó í bohécan yuhna, ¿Dépanihna jehah joicánjeh, queétdih ñi jepah? “Nin pah caá Túini Espiritu á chájap”, í niij yee bohénachah, ñit joijí tagaá. Caandíh wá naawátji biíc yoobó í naóhcah yuhna, ¿Dépanihna queét yee bohénitboodíh yeéb ñi jepah? Jesúh túini doonádh wá naawát túttimah, ¿Dépanihna yeéb yee naóhnitboodíh ñi túi joi? Páant ñi chájachah enna, Cristodih ñi péé cádahat pinahdih wá úum yacna caá. ⁵ Queét yee bohénit “Jwiitboó Dios á bohéat túatnit bita á wahnit chah jéihnit jwí jumna caá”, í niijíchah yuhna, “Weém Dios á bohéat túatni wá jumuchah, weemdíh chah jéihnit nihcan caá”, wá niij jehah joiná caá. ⁶ Túi wéheni nihcan yuhna, Dios naawátidih túi beh joini caá wá jumap. Á naawátidih wá bohénachah joinit, páant wá jumatdih yeéb ñi túi jéihna caá.

⁷ Nindih ñi túi jehah joyoó: Yeebdíh Jesúh túini doonádh bohéna, wápi jib wábhcap jī. Páant wá bohéat jib wábhcanjeh, moh yéejni dée wá jumap jī. Pánih jumna yuhna, yeebboó moh yéecanjeh, ñi túi jumát pínah niijná, yeebdíh wá túi teo wáacáp jī. Pánih teo wáacna, ¿yeebdíh wá túi chájacannit beé? ¿Weembát yeebdíh jib wá niij jīh, queét bita bohénitdih ñi wéi enat pah, weemádbut ñi jwáub wéi enat pínah niijná? ⁸ Obohjeéhtih, yeebdíh wá bohénachah, biéh tútchinadih moón dawá Jesúh wá ñijeéh wá jumát pínah niijná, íh dinerodih weemdíh í wáhp jī.

* 10:17 Jer 9:24 * 11:3 Gn 3.1-5; 13

Yeebdih teo wáacat túat niijná, i wáhni dinerodih nuumát dée wá chájap be. ⁹ Nijeéh jumna, bií dée bibohcan yuhna, yeebdih dinerodih wápi úbhcáp jī. Jwī úudwá panihnit Macedonia baácdih moón Jesúh wá ñi pebh wá jumuchah, nihát wá náahatdih i ub juibinap jī. Páant i ub juibinachah, yeebdih dinerodih wá úbh tac buugácáp jī. Túttimahbut, yeebdih wá úbh tac buugácán niit.* ¹⁰ Cristo yoobópdih á naawát pah, weembát áih jumna, yoobópdih nindih wá naóhna caá: Jesúh túini doonádih jīb wihcanjeh yeebdih wá bohéatdih búdi wá wēi naóhna caá. Biíc yoobó jīb wihcanjeh wá bohéat pinahdihbut nihát ñih baácdih moondih jéihnit, páant wá wēi naawát dih joinit, “Caán dée ápi chájcan caá”, i niijcán niit. ¹¹ Yeebdih dinerodih wá úbhcatjidih jenah joinit, ¿ded pah tigaá ñita niij jenah joi? “Pablo jwiít dih jīb úbhcan, jwiít dih á oican niit”, ¿ñi niij jenah joi niit? Nihcan caá. Yeebdih búdi wá oina caá. Páant wá oyatdih Dios á jéihna caá. ¹² Jīb wihcanjeh páantjeh yeebdih wá bohébična caá, queét yee bohénitboó “Pablo ded pah yeebdih á bohéat biíc yoobó caá jwiítbut jwípi bohéna caá”, i yee niijchah joinit, queétdih ñi joyáh bojat pinah niijná. Queét yee bohénit i bohéatjí jīb yeebdih ípi úbhna caá. Obohjeéhtih, weemboó wápi jīb úbhcan caá. Pánihatdih túi jenah joinit, mácah jwī jumatdih ñi túi jéihbična caá.

¹³ Pánih chájnit yoobópdih Jesús á bohéat túttnit nihcan, queét yeenitjeh caá. “Jwiít caá Jesús á bohéat túttnit”, niij naóhna yuhna, á wahnit nihcan caá. Páant niijná, wá jumát dée pah i jumáhip yuh caá. ¹⁴ Pánihna, yeenit jumna, páant i chájat pinahdih wáát jéihyep be. Yeejépwá i maáh Satanásbut biíc yoobó ápi chájna caá. Dawá láa caanbút yeena, túini ángel, Dios á wahnit pah á miíc jigohana caá. ¹⁵ Satanás á chájatdih jéihna, caandih teo wáhnitbut “Jesús á wahnit caá”, niij yeenit, Diosdih teo wáhnit pah i jumáhatdih wáát jéihyep be. Túi chájcanit jumna yuhna, túi chájnit dée pah i jumáhipna caá. Pánihna, Diosboó nihát i yeeatjí jīb queétdih búdi á peéh chájbična caá.

Pablo yeejép á yapatjí

¹⁶ Bui jwuhna, ded pah wá jumátjidih wá wēi naóhbična caá. “Pablo á túi chájatjidih tub wēi naóhniabeh caá”, weemdih ñi niij jenah joicáh, á túimi nacaá. Obohjeéhtih, weemdih páant niij jenah joiná yuhna, ded pah wá yapatjidih wá wēi naawáchah, bainíbit ñi joi jwáhu. ¹⁷ Yeebdih pánih naóhna, jwī Maáh Jesús weemdih “Ma yapatjidih ma naawá queétdih”, á niijcáh yuhna, ded pah wá yapatdih wá naóhbična caá. ¹⁸ Dawá bitaboó ded pah i túi chájatjidih wēi naóhna,

weembát ded pah wá yapatjidih wá wēi naóhbična caá. ¹⁹ Yeeboó “Chah túi jéihnit jwī jumna caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, yee naóhnitboó i naawáchah yuhna, ñi túi wēi joiná caá. ²⁰ Queét ñi maáta dée, yeebdih búdi i wutuchah, ñi túi wēi joiná caá. Dawá láa ñih dinerodih i yee dúuc wáina caá. “Jwiít nihát jéihnit jwī jumuchah, jwiít dih ñi túi weñeé”, ípi niijná yuh caá. Biíh láa yeebdih íjnit, i mao tícana caá. Páant yeejép yeebdih i chájachah yuhna, ¿Dépanihna páantjeh queétdih ñi túi jepah? ²¹ Nijeéh jumna, “cáacwádh úmni”, ñi niijni, queét i chájat pah weemboó wá chájap be. Páant wá chájat pinahdih wá úmatjidih naóhna, wá tícana caá. Queét i chájat pah chájcan yuhna, Jesús á wahnit wá jumát dih ñi túi jéihyat pinah niijná, weembát ded pah wá yapatjidih wá wēi naóhbična caá.

²² Queétdih bita chah jéihnit jumáhipna, “Jwiít judiowá jwī jumuchah, jwiít dih ñi weñeé”, yeebdih ípi niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembát judio mun tigaá. Queétdih “Jwiít Israel á juméná, Dios á ñionitjí jwī jumna caá”, yeebdih ípi niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembát Israel á juméná, “Yeebdih wá túi cháj wáhbipna caá”, Dios á niijnitjí caá”, yeebdih ípi niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembát Abraham á juméná, “Yeebdih wá túi cháj wáhbipna caá”, Dios á niijnitjí caá”, yeebdih ípi niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembát Abraham á juméná mun tigaá. ²³ Queétdih “Cristodih teo wáhnit jwī jumna caá”, yeebdih ípi niijíp wut be. Páant i niijchah joinit, nin pah yeebdih wá niijná caá: “Weembát Cristodih teo wáhnit mun tigaá. Weém caá bácah queét i tewat chah búdi teoni”, yeebdih wá niij naóhna caá. Páant niij naóhna, páantjeh jenah joicánnit i wéheat pah naóhna yuhna, wá tícana caá. Queét i teo wáhat chah Cristodih wápi teo wáhp be. Jesúh túini doonádih wá bohéatjí peéh dawá láa nemat muúboó weemdih i nemep jī. Dawá láa weemdih i puñap jī. Dawá láa cáacwá weemdih i mao yohíhip jī. Páant i mao yohíhichah, weém yeejép wápi yapap jī.* ²⁴ Cinco láa jwiít judiowá jwī maáta weemdih it tewat túutup tajī. Weemdih i tewat jumát pah, tubit yéj chájnitdih momo jwī chóo coóh jumni tópnajih i puñat biíc yoobó treinta y nueve láa weemdih i puñap jī.* ²⁵ Biíc peihcanni láa Romanowá weemdih teonit, máa doóbnajih i puñap jī.* Biíc láa weemdih mawáhipna, jeejih i yohop jī.* Biíc peihcanni láa búdi jáaj chóojih jīb bejna, jwī daabáp jī. Biíc láa daabnit, máa naadh teonit, búdi muj tacdih pah daa júoh, caán yeó jáap pah táah bej, jwáub pah táo bejat dée wá jumuchah, i ubap jī. Pánihna, caán

* 11:9 Fil 4.15-18 * 11:23 Hch 16.23 * 11:24 Dt 25.3 * 11:25 Hch 16.22 * 11:25 Hch 14.19

lāa, wā wunīhip jī. ²⁶ Dawā lāa Jesúh tání doonádih bohénit, yuúp wā jib bejep jī. Pánih bohé jibnit, búdí yeejép wā yapap jī. Biñh lāa tobohni mujnadih wā bejep jī. Biñh lāa namáboo jib bejehchah, bií déedih chewe mao dúuc wáyat dée ā tobohoh jī. Biñh lāa wā déewājeh weemdíh ī yéejahip jī.* Biñh lāa judíowā nihcannitbut weemdíh ī mawīhip jī.* Tútchinaboó, tútchi wihcapboó, búdí mujboobút wā jumuchah, wunat dée ā tobohoh jī. Biñh lāa “Jwiit Jesúhwā caá”, niij yeenit, ī mawat dée ā tobohoh jī. ²⁷ Jesúh tání doonádih bohéna, búdí wāpī tewep jī. Pánih teona, dawā lāa ūocanjeh wā bohé daa júuwúp jī. Dawā lāa jeémát wihcah, nuugúp tubuchah, tabit taca jootóchah, búdí yeejép wā yapap jī. Dawā lāa dúwát pínah yéguhbat wihcah, búdí cábhuchah, yeejép wāpī yapap jī.

²⁸ Pánih yeejép yapna, páant bóojeh āt nihcap jī. Yeó jáap jumat pah nihat Jesúhwā “caandih cádahná”, niijná, búdí wāpī náhni dahwana caá. ²⁹ Biic Jesúh ā tubáp chūúchah, weembút tubáp chūúhni pah wā jumna caá. Bitá Jesúhdi hī yéej chājat tútuchah enna, queét yeejép wāboodih búdí wā íjna caá. Pánihna, yeéé nihat Jesúhwā, wā weh dée ní jumuchah, yeebdih ūum yacna, yeejép wāpī yapna caá.

³⁰ Páant yeejép wā yapatjidih wēi naóhna, ded pah wā túi chājatdih yeebdih wā wēi naóhcan niit. Obohjeéhtih, wā wēpcatjidih yeebdih wā wēi naóhbična caá. ³¹ Páant wā naáwáchah joinit, “Yoobópdih caá páant ā niiját”, Dios ā niij jéihna caá. Caán caá jwī Maáh Jesucristo íp. Pánihna, yeó jáap jumat pah “Paá, meemjéh nihat jéihni, chah wēpni caá”, túi wēi niiját caá náahap. ³² Weém Jesucristodih wā jwíh jepahat túttimahbitjeh, Damasco tútchiboó wā jumuchah, caán tútchidih moón ī maáh, Aretas namp jumni, weemdíh āt tewat tútup wut jī. Pánihna, nihat Damasco tútchi wáihyat júdu jécnadih áih soldadowādih āt páñat tút wut jī, wā bac bejehchah ī tewat pínah niijná. ³³ Páant ī páñachah enna, wā chéenwā búdí wuhdih weemdíh waadát túttnit, wáihyat júdudih jumni muú enat jécmant ī cádah deyanap jī. Pánih cádah deyanit, ī teo wáacachah, moh yeejni wā jweyép jī.*

12

Pablo oo jumat dée ā enat

¹ Būu weemdíh ded pah biñh ā yapatjidih wā jwáub naóhbična caá. Queét yee bohénitboó “Jwiitjeh caá oo jumat dée jígohatdih enna, chah jéihnit jwī jumap”, ī niij naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, jwī Maáh

weemdíhbut oo máh enat dée pah ā jígohop jī. Páant ā jígohatjidih yeebdih wā naóhbična caá. Ded pah weemdíh ā jéihyaatdihbut wā naóhbična caá. ²⁻³ Catorce jópchi játi h Dios weemdíh japboó ā ūb púuh laab béjep jī. Ded pah ā ūb púuh laab béjatjidih wā jéihcan caá. Wíih bácahdih, wíih caolihdihjeh ā ūb bej déeji oo jumat pah enatjidih, wā jéihcan caá. Diosjeh caá ā jéihyep. ⁴ Á pebhboó, Paraíso wát jumapna juibnit, ā naáwáchah wā joyóp jī. Jwiit cáacwájeh jwī jéih naóh buujácat déedih wā joyóp jī. Páant caandih wā joyóchah yuhna, weemdíh ā jwáub naóh yapaat tútup jī. ⁵⁻⁶ Páant weemdíh ded pah ā yapatdih wēi naáwíhna yuhna, weemjéh ded pah wā jumatdih wā wēi naóhcan niit. Obohjeéhtih, yoobópdih ā jumuchah, wā jwáub naáwáchah niñna, āta túi taga. “Pablo táini oo jumat dée pah enna, Jesús ā wahní nacaá”, ní niij weñatdih yeebdih wā náah yacna caá. Obohjeéhtih, ded pah wā chājatjidih, ded pah wā bohéatjidihbut jenah joinit, “Pablo jwī Maáh ā bohé jibat túttni caá”, ní niij jéihyatdih wā náah yacna caá. Weemjéh wēpcanni wā jumatdih ní jéihyat pínah niijná, bū ded pah biñh wā yapatjidihbut yeebdih wā naóhbična caá. ⁷ Chah táini oo jumat déedih enna, “Weém caá bácah chah jéihni”, wā niij jenah joyát weemdíh ā tobohna caá. Páant ā tobohah pínahdih jéihna, Dios Satanásdih weemdíh yeejép āt yapat tútup taga, “Weemjéh wēpcanni caá”, wā niij jenah joyát pínah niijná. ⁸ Pánih jumna, biic peihcanni lāa jwī Maáh Jesúsdih caán yeejép yapatdih ā yohat pínahdih wā ūbúp yuh be. ⁹ Obohjeéhtih, weemdíh nin pah ā niij jepahap be: **“Caandih wā yohcan niit. Obohjeéhtih, caandih yohcan yuhna, meemdíh búdí oinit, wā túi teo wáacbična caá. Pánih wēpcannijeh jumna, wā oi teo wáacat pínahdih chah ma bidbična caá. Pánihna, meemdíh búdí wā teo wáacachah ennit, wā wēpatboodih nihat cáacwā ī jéihbična caá”,** Jesús weemdíh ā niij jepahap be. Páant ā niijichah joinit, wā wēpcatdih wā wēi naóhbična caá, ā wēpatjñh weemdíh búdí ā teo wáacat pínah niijná. ¹⁰ Páant tigaá Jesúh wā jumat jib yeejép yapna, búdí wā wēina caá. Bitá weemdíh yeejép ī wéhenachah, yeejép ī chājachah, ī jígahanachah, dedé biñh weemdíh yeejép ā yapachah yuhna, wāpī túi jumna caá. Pánih wēpcanni wā jumuchah, Jesús ā wēpatdih chah búdí bidnit, “Weém jéihcanni wā jumna yuhna, ā teo wáacatjñh wā túi būjábipna caá”, wā niij jéihna caá.

Corinto tútchidih moondih búdí ā jígahat

* 11:26 Hch 9.23 * 11:26 Hch 14.5 * 11:33 Hch 9.23-25

¹¹ Bita weemdíh yeejép i naáwáchah joinít, yeebboó queétdih ñi naóh bóod chuñuchah, áta túi tagaá. Obohjeéhtih, páant ñi ni-ijcáh, weemjéh yeebdíh wá míic wēi naóhna caá. Weém oboh jumni dée wá jumuchah yuhna, queét yee bohénit “Jwiit caá bácah Dios á bohéat táutnit”, niijnítboó wá chah i jumcan caá. ¹² Ñijeéh wá jumuchah, Dios á naáwát táutni wá jumatdih jéutlhna, á wēpatjéh weemdíh búdí ápi teo wáacáp jī. Páant á teo wáacachah, dawá láa wannitdih booanít, nemépwádhíbut wá yohop jī. Pánih chājnit, jwiit cáacwá jwí jéih chájca naáhdih á wēpatjéh wá chāj jéutap jī. Weemdíh enihcannit i yéejahhichah yuhna, wá chuuná yuhna, wá teo cádhacáp jī. ¹³ “Pablo jwíjeéh jumna, biíh táthchidih moondíh á túi chājat pah jwiitdih á túi chájcap jī”, zyeéb ñi niij jenah jói níit? Nihat táthchidih moondíh biíc yoobó wápi túi chájna caá. Obohjeéhtih, yeebdíhjih wíih pínah dinerodih wá úbh tac buugácap jī. ¿Pánih úbh tac buugácap, yeebdíh wá yéej chājnit jī? Caán yeejép á jumuchah, wá jīgahna caá. Caán yéejatdih weemdíh ñi yohoo.

Ī pebhna á jwúub jib bejat pínah

¹⁴ Nin wá naáwát pínahdih ñi túi joyoo: Chéne láa juibíniji buu ñi pebhna jwúub bejat túut caá wá chájap, páant mantih. Ñi pebhna juibínit, yeebdíh wíih dinero pínahdih con láa wá úbhcatji pah, buu láabut wá úbh tac buugácap níit. Níih dinerodih náahcan, Jesúsdihtú joinít ñi jumat caá yeebdíh wá náah yacap. Wébit i mána i náahatdih wühnit pínah nihan caá. Obohjeéhtih i mána caá queét wébitoodíh i náahatdih ipi wühap. Páant i chájat pah yeéb wá weh paníhmit ñi jumuchah, wá náahatdih yeebdíh wá úbhcan níit. ¹⁵ Ñi íip paníhni jumna, yeebdíh búdí oinit, nihat wá bíbohathdih wēi wühnit, yeebdíh wá teo wáaquíhna caá. Pánih teo wáaquíhna, búdí chuuná yuhna, wá teo cádhacáp níit. Páant yeebdíh chah wá oyochah yuhna, zyeéb weemdíh nump ñi oi níit?

¹⁶ “Pablo jwíjeéh jumnit, áih pínah dinerodih ápi úbh tac buugácap jī”, ñi niij jéihna caá. Obohjeéhtih, biquína ñijeéh jumnit weemdíh nin pah it niij jenah jói tagaá: “Jwiíh dinerodih moh yéejnitdih á wá wáacat táutnit, jwiitdih jéihcha dáuc wáiniabeh tagaá”, i niij jenah joiná caá. ¹⁷ Páant i niiját pahjeh chájni jumna, zded pah tígá caandíh wáta nih cháj? ¿Ñi pebhna wá wahnitdih nit beé yeebdíh wá jéihcha numát táutap? Páant wá chájcap jī. ¹⁸ Játih Titodih ñi pebhna bejat táutnit, biíh Jesúsdihtú ájeéh wá pej jam bejat táutap jī. Páant ñi pebhboó juibínit, zTito yeebdíh

á jéihcha numnít jī? “Numcánni caá”, ñi niij jéihna caá. Jwiit chénat pah biíc yoobó jwí maáh á weñat pínahdih chájnit caá. Pánih jumnit, yeebdíh oinit, táinjeh á chájat pah, weembát biíc yoobó yeebdíh táinjeh wápi chájna caá.

¹⁹ Páant wá jáh niijichah joinít, zded pah ñita niij jenah jói? “Caandíh jwí wēi niiját pínahdihjeh caá á bidip”, zñi niij jenah jói níit? Obohjeéhtih, weém Cristoíh jumna, Dios weemdíh ennit, “Ma túi chájna beé”, á wēi niiját pínahdihjeh caá wá náahap. Yeebdíh teo wáaquíhna, ded pah wá chájatjidihtú wá naóh beedánap be, jwí Maáhdíh chah ñi túi jepahat pínah niijná. ²⁰ Ñi pebhboó wá juibínachah, wá náah yacap pah ñi chájcah, búdí yeebdíh wá úm yacna caá. Páant ñi túi chájcah, caanna juibínit, weembát yeéb ñi náah yacap pah wáta chájcan tagaá. Pánihna, yeebdíh búdí wá jenah joiná caá. ¿Páantjeh ñi míic jūh níit? ¿Páantjeh bitáih bíú déedih ñi en ñinah íj níit? ¿Búdí ñi míic íja níit? ¿Bíquina páantjeh íih pínahdihjeh bid níit? ¿Buu but páantjeh bitadih ñi yee naóh níit? ¿Yeejép dooná ñi jumatdih ñi cádh jwuhcan níit? ¿“Weém nihat jéihni caá”, páantjeh ñi míic wēi niij níit? ¿Tubit ñi míic en naóh cádh jwuhcan níit? ¿Yeéb biquína ñi jenah joyátdihjeh níit ñi chájap? Yeéb páant ñi chájatdih wá úm yacna caá. ²¹ Pánihna, ñi pebhna juibínit, ñi túut numcátdih wá enechah, Dios weemdíh áta tícat túut tagaá. Jon játih yéej chájnitji dawá páantjeh i yéej chájatdih cádhacah enna, búdí wáta jīgah taga. Íi náah chájat, yeejép chájilhat jenah joyát, i náahat pahjeh chájatdihbut i cádhacah enna, búdí wáta jīgah taga. Páant ñi chájatdih páant bóojeh ñi cádhahá, caanna juibínit, wá juíhcat pínah niijná.

13

Pablo á pée naáwát

¹ Jon yeebdíh chéneji juibí enniiji buu bejna, biíc peihcanni láa bejat túut caá wá chájap. Pánihna, ñi yéej cháj cádhahna, táiniboodíh túut numnít, weemdíh ñi túi pánaá. Ñijeéh jumnitdih i yéej chájatdih cádhah táutnit, Moisés nin pah á niij naóh daacátjidihtú ñi túi náhinaá: “Deddíh ñi peéh chájat pínah játih, caán á yéej chájachah ennit, chénewá, biíc peihcannit i enatji pahjeh i naáwá naáh. Páant moonjéh i naáwát túttimah, ñi peéh chájachah, á túibipna caá”, Moisés át niij daacáp tají.*

² Ñi pebhna wá jwúub juibí láa yéej chájnitdih nin pah wá niij naáwáp jī: “Ñi yéej chájatdih cádhahnit, táiniboodíh ñi túut numú. Ñi cádhacah, jwúub juibína, wá peéh chájipna

* 13:1 Dt 17.6; 19.15

caá”, wā niijp jī. Páant wā niijátji pah, buu ñijeéh jumcan yuhna, queét páantjeh yéej chājnitiidih, yeéb nihatdihbut, wā jwáub naóhna caá. Páant bóojeh, ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodihjeh ñi túut nuumú. Ñi pebhna juibínit, ñi cádahcatdih enna, búdí wā peéh chājbiipna caá. Yuúp wā jumachah, “ ‘Wā peéh chājbiipna caá’, niijná yuhna, ā peéh chājcan niit”, ñi niij jenah joicá bojóo. ³ Cristo ā naawátidih naóh yapani wā jumatiidih ā júutat pínahdih bidna, páant wépép weemdíh ā peéh chājat túutuchah enna, ñi jéihbiipna caá. ¿Búdí ā wēpatjīh yeebdih ā teo wáacatiidih ñi náhnican niit? Yeéb yéej chājnitiidih ā peéh chājat pínahbut biíc yoobó wépép ā jumbiipna caá. ⁴ Jwiit cáacwā jwī wēpcat pah Cristo wēpcanni jumna, cruzboó át wan wuhup wāt jī. Pánih wannna yuhna, Dios ā wēpatjīh boó pud jūóhniiji, buu páantjeh báadhni ā jumna caá. Cruzboó ñuhna, wēpcanni ā jumat pah weembát wēpcanni wā jumna caá. Wā jenah joyátjīh yeebdih wāta jéih teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, Cristo wájeéh jumna, Dios ā wēpatjīh yeebdih teo wáacadih wā juibíbiipna caá.

⁵ Yeéb míicjeh nin pah ñi míic niij úubh joyoó: “¿Ded pah wā chājatji? ¿Yoobópdih Jesúsdiw wā jenah joí niit? ¿Caán ā náah yacatiidih wā túi jepah niit?” ñi míic niij úubh joyoó. Caandih yoobópdih jenah joiná, ā náah yacatiidih ñi túi jepahachah, Jesús ñíih caolihboó ā jumna caá. Obohjeéhtih, yoobópdih caandih jenah joicán, ā náah yacatiidih jepahcan, áihwā ñi niican caá. ⁶ Weémboó caandih túi jenah joiní, ā náah yacatiidih jepahni wā jumatiidih wā jéihna caá. “Weém Jesúsdiw caá”, niij yeeni wā niican caá. Páant wā jumatiidih yeebdihbut wā jéihyaíhna caá. ⁷ Ñi yéej chājcat pínahdih náah yacna, Dios yeebdih ā túi teo wáacat pínah niijná, búdí wā úubhna caá. Ñi pebhna juibínit, páant ñi yéej chājcatdih wā enechah, weemdíh Dios yeebdih ā peéh chājat túutcan niit. Páant ā peéh chājat túutcah, wā wēibiipna caá. Obohjeéhtih wā peéh chājcatdih ennit, “Pablo Dios ā wēpatjīh queétdih peéh chājcan, Dios ā wahni niican nacaá”, ñi niij jenah joyóchah yuhna, wā túi wēibiipna caá. Dios weemdíh ā bohé jibat túutatjidiidih ñi jéihyat pínahdih wā náah yacna yuhna, yeéb ñi túi chājat pínahdih chah wā náah yacna caá. ⁸ Ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodih ñi túut nuumátidih enna yuhna, yeebdih wā peéh chājachah, yoobópdih áta niican tagaá. Pánihna, yoobópdih chājíhna, yeebdih wā bohébiipna caá, Dios naawátidih túi beh joinit, chah ñi jepahat pínah niijná. ⁹ Yeéb Cristodih ñi túi jenah joyóchah, Dios ā wēpatjīh yeebdih peéh chājat ā náahcah, búdí wā wēibiipna caá. Pánihna, Diosdih búdí wā

úubhna caá, ā weñat pínahdihjeh ñi túi chājat pínah niijná. ¹⁰ Dios ā wēpatjīh yeebdih peéh chājíhcan, ñi pebhna wā bejat pínah jātíh wā daác wahna caá, yéej chājatdih cádahnit, ñi túut nuum páñat pínah niijná. Dios ā wēpatjīh yeebdih jīgahaihcan, wājpí tái bohéna caá, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo ā pée túyat túutat

¹¹ Buu wā úudwā panihnitá, yeebdih wā túyat túutna caá. Cristodih chah jenah joinit, túinijeh ñi nuumú. Nin wā naóh daacátdih ñi túi jepahaá. Cristodih chah jenah joyát pínahdih ñi míic teo wáacá, biícdih túi jumat túut niijná. Páant ñi túi jumachah ennit, Dios ñijeéh ā jumbiipna caá. Caán jwiitdih búdí oinit, míic oyat túutna, jwiit biícdih ā túi jumat túutna caá. ¹² Jesúsdiwá jumna, ñi túi wēi úubá. ¹³ Nihat ninjīh moón Jesúsdiwhābut yeebdih búdí í túyat túutna caá. ¹⁴ Yeebdih búdí wā úubhna caá, jwī Maáh Jesucristo yeebdih oinit, ā túi teo wáacat pínah niijná. Dios búdí ā oyatiidih ñi jéihyat pínah, Túini Espíritu ñijeéh ā jumat pínah, yeéb biícdih ñi túi jumat pínahdihbut wā úubhna caá. Pánih úubhniit, yeebdih búdí wā túyat túutna caá.

Páant bóojeh tiguaá wā naawát.

Pablo

GÁLATAS

Pablo queétdih á túyat túttnit

1-2 Weém, Pablo, biíhdih daacát túttnit, yeeb Galacia baácdih jumni tútchinadih moón Jesúhwádhíh wá wahna caá. Nihat wájeéh jumnit Jesúhwábut yeebdíh í túyat túttna caá. Weém, Pablodih jíí Jesucristo á níwip jíí, áih túini doonádhíh wá naóh jib bohéat pínah níijná. Cáacwá weemdíh í naáwát tútcap jíí. Obohjeéhtih, Jesucristo, Dios jíí íp caán wánníjdih boonaníbut weemdíh í níwip jíí. Páant í naáwát túttni jumna, nin núodih yeebdíh wá daác wahna caá. ³ Dios jíí íp, jíí Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, í túi teo wáaca naáh, ní túi jumat pínah níijná. ⁴ Dios jíí íp á náahat pahjeh, caán Jesucristoboó jíí yeejat jíib, át wun wúhup wut jíí,* á teo wáacatjíh yeejépwá í jumat pah nihcan, yéej chájatdih jíí yap yohat pínah níijná. ⁵ Páant á chájatdih jéihna, “Paá, meém nihatdih jéih beedáni jumna, cáacwádhíh jígah ennit, mapí túi teo wáaca caá”, jíí lípdih yeó jáap jumat pah búdí jíí níj wéi naáwát dée caá. Páant tí jíí níj wéi naáwáp.

Dios cáacwádhíh ded pah á túi ubat

⁶ Yeebboó ded pah ní chájat doonádhíh jointí, weém búdí wá náhni dahwana caá. Dios yeebdíh búdí oina, át níwip taga, Jesúdhíh jepahnit, áihwá ní jumat pínah níijná. Obohjeéhtih, páant yeebdíh búdí á oyochah yuhna, waícanjeh bíih bohéatdih jointí, Jesucristoboodíh cádahna caá ní chájat. Páant ní cádahat doonádhíh jointí, “¿Dépanih tígáa waícanjeh í tút nuúm?” níj jenah jointí, wá wáhi bejep be. ⁷ Biquína ní pebh jumnit, yeebdíh tac buugána, mácah bohénit, Jesúhíh túini doonádhíh í yéejana caá. Páant yeebdíh naóhna, nin pah í níj yee bohéna caá: “Túí ubnit jumat tút níijná, Jesucristodihjeh ní túi jepahaá”, Pablo níj naóh bohéna, yeebdíh á nih yána caá. Diosjééh túi jumat tút níijná, jíí nuowá í naáwátjdihbut túi jepahat caá náahap”, í níj yee naáwáp wut be. Obohjeéhtih, “Nin túini dooná caá”, í níj naóhnioboó túini dooná yooab níhcan caá. ⁸ Jwiít, Dioíh ángel japmant jáóhni, yeebdíh jíí jwíih bohéatjdih mácah jíí bohénachah, jwiítidih Dios búdí peéh chájna, iiguíjna á waha naáh. ⁹ Wá naáwátjí pah wá jwáub naóhbična caá, páant mantih: Yeebdíh jíí jwíih bohéatdih ní túi jepahachah yuhna, det yeebdíh mácah í bohénachah, Dios queétdih búdí peéh chájna, iiguíjna á waha naáh.

¹⁰ Páant níijná, “Caánboo tígáa túi bohéni á jumap”, weemdíh cáacwá í níjádih wá bidcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó weemdíh “Meém ma túi bohéna jíí”, á níjádihjeh caá wá náahap.* Cáacwádhíh weíahíhni bohéna, Cristoboodíh wáta weñacan tagaá. Pánih weñacan, caandíh teo wáhni wáta jumcan taga.

Cristo Pablodih ded pah á tút nuumátjí

¹¹ Wá déewá paníhniitá, nindih ní jéihyat pínah yeebdíh wá náah yacna caá: Wápi bohéni túini dooná cáacwá í jenah joyátjíhéh níhcan beé. ¹² Ded cáacdih wá joiníj doonábut níhcan beé. Bita weemdíh í bohécan beé. Obohjeéhtih, Diosjeh weemdíh ded pah á wáuh á jumatdih á bohénap jíí.

¹³ Jesucristodih wá jepahat pínah játi, jwiít judiowá jíí nuowá í naáwátjdih wá túi jói waadánap jíí. Pánih túi jói waadáni wá jumachah, ded pah wá chájatjí doonádhíh yeeb níit joiníj tagaá. Pánih jumnit, Jesúhwá Diosdih yap yohnit í jumatdih jenah jointí, eníhcan, búdí yeejépwá chájna, queétdih wá túi mao beedá bojíhip yuh jíí.* ¹⁴ Jwí nuowá í naáwátjdih túi jepahíhna, weém bíic yooab behnit chah wá túi bohénap jíí.*

¹⁵⁻¹⁶ Obohjeéhtih, wá cáac jumat pínah játi, Dios weemdíh búdí oina, átát níojip taga, áih túini doonádhíh wá bohéat pínah níijná. Pánihna, yéejni wá jumachah yuhna, á náahni yeó jáapdhíh Jesús á wahníj á jumatdih weemdíh á jéihyanap jíí. Pánih jéihyanit, judiowá níhcanit pebhboó á wahap jíí, áih túini doonádhíh queétdih wá naáwát pínah níijná. Páant á wahachah, “¿Ded pah tígáa weemdíh níj bohéat náah?” cáacwádhíh wá níj wáuh jói encap jíí.* ¹⁷ Jesús áih túini doonádhíh naáwát túttnit maáta, wá játi á níonit í jumachah yuhna, Jerusalén tútchina queétdihbut míic wéhenadih wá bejcap jíí. Caanná bej jwuhcanjeh, Dios ded pah weemdíh á náah yacatdih jéihíhna, Arabia baác cáac wíhcapboó caandíh wá búdíh wá bejep jíí. Caánboo jumníj Damasco tútchina wá jwáub jwábinap jíí, páant mantih.

¹⁸ Bíic peíhcani jópchi túttimah, Jerusalén tútchina Pedrodiéh enedih wá bejep jíí buca.* Caanná chéne semanabitjeh wá jumap jíí. ¹⁹ Jesús áih doonádhíh á naáwát túttnit bita maátadih wá jwááhcap jíí. Obohjeéhtih, Santiago jíí Maáh wáddih pohba wá jwááap jíí. ²⁰ Páant wá daacáchah, wá naáwát yooópdiéh á jumatdih Dios á jéihna caá.

²¹ Túttimah, Siria baác, Cilicia baác nabut naóh jibidih wá bejep jíí. ²² Caanná wá jib bejchah, Judea baácboó jumnit Jesúhwá

* 1:4 Mt 20.28; Mr 10.45; 1Ti 2.6; Tit 2.14

* 1:10 1Ts 2.4

* 1:13 Hch 8.3; 22.4-5; 26.9-11

* 1:14 Hch 22.3

* 1:15-16 Hch 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18

* 1:18 Hch 9.26-30

weemdih ī jwááh jwuhcap jī. ²³ Ded pah wā chājat doonádhijeh ítāt joyóp tajī. “Játiḥ jwiít Jesúhíwādhijeh yeejép chājina, túini doonádhijeh jwiítidih cádahat tútntniji bũũ caán doonádhijeh jwáúb naóhna caá ā chājap, cáacwā Jesúsdih ī jephahat pínah niijná”, ít niij míc wéhenap wut jī. ²⁴ Páant wā túut nũũmát doonádhijeh joinit, “Paá, caandih mat tái teo wáacap taga”, Diosdih búdí ít niij wēi naáwáp wut jī.

2

Cristo ā naáwát tútntnit maáta Pablodih ī wēi jwááát

¹⁻² Catorce jópchi túttimah, Diosboó weemdiḥ Jerusalén tútchina ā bejat tútuchah, Bernabéjīh caanná wā jwáúb bejep jī. Pánih bejna, Titodihbut jwī nũũmah bejep jī.* Caánboó judío nihcanni, jwī nũowā ī wutah pah bóodcanni ā jumap jī. Caanná juibína, caánboó jumnit Jesúhíwā ī maátajeh ī míc wáacachah, judíowā nihcannitdih túini doonádhijeh ded pah wā bohéatdih queétdih wā naáwáp jī. Pánih naóhni, ded pah wāpī bohéatdih queét ī túi jéihyatdih wā náah yacap jī. Pánih jéihcan, wā bohéatdih ī wēicah, wā tewat bũũdní áta jum taga. Obohjeéhtih, ded pah wā bohéatdih jéihnit, ī túi weñep jī. ³ Páant wā naáwáchah wēi joiná, Tito bóodcanni ā jumuchah yuhna, “Meembút ma bóodat tútú”, caandih ī niijcáp jī. ⁴ Queét maáta bíicdih jwī míc wéhe láa, jwiít Jesúhíwā nihah bíicdih jwī míc wáacachah, biguina “Jesúsdih jephahat jwī jumna caá”, niij yeenitbut ít waadáp jī. Pánih waadnit, judíowā nihcannitdihbut ī bóodat tútup yuh jī. Obohjeéhtih, bũũ Jesúhíwā jumna, jwī nũowā ī naáwátjidiḥ jephahcan, Jesúsdihijeh jwī túi jenah joiná caá. “Páant jwī chājachah, jwī ípboó jwiítidih ā túi enna caá”, jwī niij jéihna caá. Páant niij jéihnit jwī jumuchah enna, jwiítidih jūihñat túut niijná, ded pah jwī chājatdih jéihñah, queét jwījééh ít waadáp tajī. Pánih waadnit, jwī nũowā ī naáwátjidiḥ bíic yooob jwiítidih ī jephah beedáát tútup yuh jī, páant muntih. ⁵ Páant ī wutuchah yuhna, túini doonádhijeh ní jéihyat pínah niijná, jwiítboó queétdih jwī jephahcap jī.

⁶ Pánihna, Jesúhíwā ī maáta túini doonádhijeh ded pah wā bohéatdih joinit, “Ma bohéat pahjeh tih judíowā nihcannitdih ma bohénaá”, niij naóhni, weemdiḥ bíih wutadtidih ī bohéat tútup jī. Queét Jesúhíwā ī maátadih “Queétdih chah jéihnit caá”, biguina ī niij jenah joyóchah yuhna, dedé pínah weemdiḥ nihcan caá. Diosboó nihatdih bíic yooob ā jenah joiná caá.* ⁷ Queét ded pah wā bohéatdih túi wēinit,

“Pedrodih jwiít judíowādhijeh ā bohéat pínah niijná, Dios át níojip taga. Pánihah pah, Pablodihbut judíowā nihcannitboodih át bohé jibat tútup taga”, ī míc niijip jī. ⁸ Judíowādhijeh Pedro ā bohénachah, Dios búdí át teo wáacap wut jī. Weembát judíowā nihcannitdih wā bohénachah, Dios bíic yooob ā teo wáacachah, queétdih ī túi jephahap jī.

⁹ Pánihna, Santiago, Pedro, Juanjīh, Jesúhíwā ī maáta yooobát, Dios weemdiḥ búdí ā teo wáacatjidiḥ jéihnit, “Dios yooobópdih át níio wahap taga, jwī déewā nihcannitdih ā naáwát pínah niijná”, ī míc niijip jī. Páant niijnit, weemdiḥ Bernabédihbut búdí wēinit, “Jwī túi míc teo wáac jūih”, niijná, jwī míc māj tewep jī. Pánih māj teonit, “Yéeb jwī déewā nihcannitdih ní bohéatjidiḥ pah ní túi naáwā. Jwiítboó jwī déewādhijeh jwī naóhbiḥna caá”, Santiagowā jwiítidih ī niijip jī. “Páant tíi ā jumá nah”, jwī míc niijip jī. ¹⁰ Páant niijná, Jesúhíwā moh yéejnitdih jwiítidih ī teo wáacat tútup jī. Weembát moh yéejnitdih búdí jīgah ennit, wāpī teo wáacna caá. Páant niij míc wéhe péanit, jwiít Antioquía tútchina jwī jwáúb bejep jī.

Pablo Pedrodih ā jūihñat

¹¹ Túttimah, Pedrobut Antioquia tútchiboó ā juibínah jī. Obohjeéhtih, jwī pebhna juibíniji, yooobópdih ā chājat peéh caandih wā jūihñap jī. ¹² Nin pah ā chājap jī: Jwī nũowā “Jwiít judíowā bóodcannit bíicdih jwī jeéméchah ā táican caá”, ī niijátjidiḥ ā jumuchah yuhna, Pedroboó jwī pebh jwīih juibína, jwī déewā nihcannit bíicdih ā túi míc wēp jwahap jī.* Obohjeéhtih, biguina jwī déewā, Santiago ā chéenwáboó ī juibínachah ennit, jwī déewā nihcannitdih cádahnit, Pedroboó “Bũũ joinit bóodat tútntnit weemdiḥ jūihñá”, niijná, jééh ā jwáúb míc wēpcap jī. ¹³ Páant ā yee bũũgúchah ennit, bita jwī déewábut caandih míc jéih ennit, queétdih bíic yooobó ī cádahap jī. Bernabé yuh buca túi jéihni jumna yuhna, queét ī chājat bíic yooob caanbát ā cádahap jī. ¹⁴ Pánih cádahnit, “Nihat Jesúsdihijeh jephahnitdih Dios bíic yooobó ā wēi enna caá”, ípī niij bohéat pah queét ī cádahap jī. Páant ī cádahachah ennit, nihah Jesúhíwā ī joyóchah, nin pah Pedrodih wā niij jūihñap jī: “Meém judío jumna yuhna, Jesucristodih jephahna, jwī nũowā ī naáwátjidiḥ ma túi jenah jói cádahap jī. Pánih cádahnit, judíowā nihcannit ī chājat pah queét bíicdih ma túi jeémp jwahap be. Obohjeéhtih, bũũ queétdih cádahnit, jwī nũowā ī naáwátjidiḥ ma jwáúb jephahachah ennit, queét jwī déewā nihcannit nin pah ī niij jenah joiná nacaá: Pedro páant ā jwáúb jenah joyóchah, queét judíowā ī nũowā ī

* 2:1-2 Hch 11.30; 15.2 * 2:6 Dt 10.17 * 2:12 Hch 11.2-17

naawátjidih jwiítidibut jepahat caá náahap', í níij jengah joiná nacaá. Páant ma chájat á táican caá', Pedrodidh wá níijjíp jī.

Jesúsdihi tui jengah joinitidih Dios á wēi enat
¹⁵ Jwī nuowā judiowājeh itát jumup tajī. Pánihna, jwiítbut í juimená judiowājeh muntih jwī jumna caá. Pánih jumnit, Dios á wutatdih jéihnit jwī jumna caá. Obohjeéhtih, queét judiowā nihcannit Diosdih í jéihcan caá. ¹⁶ Pánihna judiowā jumna yuhna, caán wutatdih jwī jéih jepah beedácatdih jwī jéihna caá. Caandih jepahcat jīb “Queét táinit caá”, jwiítidih Dios á níij encatdidibut jwī jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjeh tui jengah joinit jwī jepahat jīb, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih á níij enna caá. Pánih jéihnit, jwiít judiowā yuhna, Jesucristodihjeh tui jengah joinit, jwī jepahap jī, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih á níij enat pínah níijná. Jwiít cáacwā Moisés á wutatjidih jéih jepah beedácanit míc jwī jumna caá. Pánihna, caandih jwī jepahcat jīb, “Queét táinit caá”, Dios á níij encan níit. Caandih jéihnit, “Caán wutatdih joí waadánachah, Dios jwiítidih á tui wēi enna caá”, jwī níij jengah joicán caá.*

¹⁷ Pánihna, Cristodih jepahnit, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih á níij enat pínah níijná, caán wutatdih cádahna caá jwī chájap. Obohjeéhtih, páant jwī cádahachah ennit, bita jwī déewā caán wutatdih tui jepahat táutnitboó “Queét jwī déewā nihcannit pah yéej chájni í jumna caá”, jwiítidih í níij jengah joiná caá. Páant í níij jengah joyát pah jwiítbut jengah joinit, “Moisés á wutatjidih cádahat táutnit, Cristo jwiítidih á yéej chájat táutna caá”, jwīta níij jengah joi tagáa. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Pánihna, “Jesucristodih jepahna, Moisés á wutatjidih jwī cádahat jīb, yéejnit jwī jumna caá”, jwī níij jengah joicán caá. ¹⁸ Cáacwādidh nin pah wāpī níij naóh bohéna caá: “Diosjeéh tui jumíhna, jwī nuowā í naawátjidih jengah joicán, Jesucristoboodihjeh tui jengah joinit, jepahat caá náahap”, wá níijná caá. Obohjeéhtih, páant níij bohéniji jwúb tūt nūmnit, “Diosjeéh tui jumát tūt níijná, jwī nuowā í naawátjidih tui jepahat caá náahap”, níij naóh bohéna, yéej chájni yooab wāta jum tagáa. ¹⁹ Moisés á wutatjidih weémboó tui jepahcanni jumna, caandih yap yohni wá jumna caá. Pánih yap yohni wá jummatdih jéihna, “Caandih wá jepahcat jīb, Dios weemdih á wēi encan caá”, wá níij jengah joiná caá. Páant níij jengah joinit, Dios bíicdih tui jumát tūt níijná, caán wutatdih jengah joí cádahnit, Jesucristoboodihjeh tui jengah joinit, wá jepahna caá. ²⁰ Caánboó weemdih oinit, wá yap yohat peéh cruzboó á wan wáhachah, weembát ájeéh bíicdih wanni

pah wá jumna caá. Pánih wanni pah jumna, weém wá jengah joyátidihjeh cháj cádahnit, Cristoboodih tui jengah joinit, jepahna caá wá chájap.* ²¹ Pánihna, “Dios jwiítidih búdi á oyochah, Cristo á wan wáhat dedé pínah nihcan caá”, wá níijcán caá. Obohjeéhtih, Dios á wutatdih jepahat jībbeh ájeéh jwī tui jumuchah, Cristo á wan wáhat dedé pínah áta nihcan tagáa.

3

Jesucristodihjeh jepahat caá náahap

¹ Yéeb Galacia baácdih moón Jesúihwā jengah joicánit níi jumna caá! Jesucristo cruzboó á wan wáhat doonádh yooópdihi yeebdih wá naawáp jī. Páant wá naawátidih níi tui jepahachah yuhna, buu ¿Dépanih tígaá bitaboó yeebdih mácah í naawáchah joinit, níi jepah? ² Nindih wáat jengah joi en tígaá: ¿Moisés á wutatjidih níi jepahat jīb níit Túini Espiritu níjeéh át jwíh jum? Nihcan caá. Obohjeéhtih, túini doonádh joiná, Cristodih tui jengah joinit, níi jepahachah, níjeéh át jwíh jumup joi. ³ Túini Espiritu á teo wácatjīh Cristodih níi jwíh jepahna yuhna, ¿Dépanih tíbeé buu jwúb tūt nūmnit, níi jengah joyátjīh Moisés á wutatjidih jepahna caá níi chájap? Pánih chájna, jengah joicánit níi jumna caá. ⁴ Túini doonádh níi jepahatjī jīb dawá láa túini yeebdih át yapjip tagáa. ¿Páant yeebdih á tui yapatjidih níi quíib buudá níit? Oboh pohba páant yapna át chájjican tagáa. ⁵ ¿Ded pah níi chájatjī jīb tíbeé Dios yeebdih Túini Espiritudih át wáhji? níi jengah joyóchah. Moisés á wutatjidih níi jepahat jīb nihcan, áih túini doonádh joinit, Cristodih níi jepahat jīb, yeebdih Túini Espiritudih át wáhup taga. Páant á jumuchah, Jesucristodih níi tui jepahat jīb cáacwā í jéih chája naádh Dios á wēpatjīh yeebdih á cháj jéutat táutna caá.

Abraham Diosdih á tui jengah joyát

⁶ Buu, jwī nuo Abraham ded pah á chájatjidih jwī jengah joyát dée caá. Dios caandih á naawátidih át tui jengah joyóp wut jī. “Weemdih wá tui chájbipna caá”, Dios á níijchá, á tui jengah joyát jīb, “Caán Abraham túini caá”, Dios caandih át níij enep wut jī.* ⁷ Pánihna, caán Diosdih á tui jengah joyát pah, jwiítbut páant tui jengah joinit, Abraham á juimená panihnit jwī jumna caá.* ⁸ Judiowā nihcannitbut Diosdih í tui jengah joyóchah, “Queét táinit caá”, Dios á níij enna caá. Páant á níij enat pínahdh jéihna, Dios nin túini doonádh Abrahamdh jātih átát naawáp wut jī: “Weemdih ma tui jengah joyát jīb nihát nin baácdih moondih wá tui chájbipna caá”, át níijjíp wut jī.*

* 2:16 Sal 143.2; Ro 3.20,22 * 2:20 Fil 1.21 * 3:6 Gn 15.6; Ro 4.3 * 3:7 Ro 4.16 * 3:8 Gn 12.3

⁹ Pánihna, Abraham caandih ã túi jenah joyóchah enna, Dios caandih ã túi chãjatji pahjeh, buu láabut det Diosdih túi jenah joinítdih biic yoobó ã túi chãjbipna caá.

¹⁰ Obohjeéhtih, ded “Moisés ã wutatjidih jepahihna, Dioih wã jumbipna caá”, niij jenah joinítdih búdi peéh chãjat ã jumbipna caá. Nin pah Moisés ãt niij daacáp tají: “Ded wã wutatjidih túi jepah beedácanndih búdi peéh chãjat ã jumbipna caá”, ãt niij daacáp tají.* ¹¹ Biñ naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tají: “Diosdih túi jenah jói, jepahnitboodih ‘Queét táinit caá’, Dios ã niij enbipna caá. Pánih jepahna, páantjeh Dios-jeéh ã túi jumbipna caá”, ãt niij daacáp tají.* Páant ã niijátji yoobópdih ã jumachah jéihnit, nindihbut jwí túi jéihna caá: Ded Moisés ã wutatjidih ã jepahat júb “Caán táini caá”, Dios ã niij encan niit. ¹² “Ded Diosdih túi jenah joiní, ã jepahachah, ‘Caán táini caá’, Dios ã niij enbipna caá. Ded weemdih Dios ã wutat wutatjidih túi jepah beedánijeh Dios biicdih ã túi jumbipna caá”, Moisés ãt niij daacáp tají.*

¹³ Jwiit nihat caán wutatdih jwí túi jéih jepah beedácah, jwiitdih Dios ã peéh chãjbipna caá. Páant ã peéh chãjat jwiitdih ã jumachah ennit, Cristoboó caán ã peéh chãjat déedih júb chãjnit, jwiitdih ãt wun wuhup wat jí. Caandih cruzboó ã péoh dodh mawat pínahdih jenah joiní, jon jãtíh nin pah ãt niij daacáp tají: “Ded máa nahdih ã mao yaiñiboó búdi peéh chãjni ã jumbipna caá”, ãt niij daacáp tají.* ¹⁴ Páant ã niij daacáp tají pahjeh tih Cristo nin baáboó ã jumachah, caandih ãt yapap tají. Caandih páant ã yapatji júb, “Nin baácdih moondih wã túi chãjbipna caá”, Abrahamdih ã niijátji pahjeh tih jwí déewã nihcannitdih Dios ãt túi chãjat taga. Páant Cristo ã wun wuhuchah, caandih túi jenah joiní, túi jepahachah ennit, “Táini Espiritudih wíh cáacwãdih wã wuhbipna caá”, ã niijátji pah jwiitdih ãt wuhup jí.

Dedé pínah tigaá Moisés ã wutatji

¹⁵ Wã déewã panihnitá, Dios jwí nuo Abrahamdih ded pah ã chãjatjidih yeéb ñi beh joyát pínah niijná, ded pah jwiit cáacwã jwípí chãjatdih yeedih wã náhniabipna caá. Jwiit biíhdih nin pah jwípí niij naóhna caá: “Nin pah meemdih wã chãjbipna caá”, jwí niijná caá. Páant jwí niijátjidih biíhboó ã jéih jwíub túnt nuumcán niit. “Páant ã niijátji pah ã chãjcan niit”, bitaboó ã jéih niijcan niit. ¹⁶ Caán jwí niiját pahjeh muntih, Dios jwí nuo Abrahamdihbut nin pah ãt niij naawáp wat jí: “Weemdih ma túi jenah joyát júb, nihat baácdih moondih wã túi chãjbipna caá”,

caandih, ã jumadihbut ãt niijip wat jí. Páant niijná, nihat ã jumená yoobátdihjeh niijná ãt chãjcap wat jí. Biic ã juma, túttimah bóo láa jumni Cristodih niijná ãt chãjap wat jí.* ¹⁷ Buu yeedih wã túi jéihya naóhbiipna caá: Jwí nuo Abrahamjidih “Meemdih wã túi chãjbipna caá”, Dios ã niiját túttimah, cuatrocientos treinta jópchi yapat túttimahna Moisésjidih ãt wutat tútup wat jí, ãih cáacwã ã jepahat pínah niijná. Pánih watna yuhna, “Abrahamdih wã jwíh niijátji pah, túnt nuumcánjeh, biic yoobó wã péabipna caá”, Dios ãt niijip wat jí.* ¹⁸ Pánihna, Dios biicdih jwí túi jumat pínah Moisés ã wutatjidih jwí jepahat júb nihcan caá. Páant ã jumachah nihna, Diosdih Abraham ã túi jenah joyát pah, caandih jwí túi jenah joyát júb ãta nihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosdih Abraham ã túi jenah joyát pahjeh muntih, jwiitbut caandih jwí túi jenah joyóchah, “Yeéb táinit caá”, Dios jwiitdih ã niij enna caá.*

¹⁹ Páant ã jumachah, ¿dépanih tigaá Dios caán wutatdih ãt naóhji? Abrahamdih páant ã niijátji túttimah, caán wutatdih ãt naóhji taga, jwiit cáacwã yéej chãjnit jwí jumatdih jwí jéihyat pínah niijná. Abrahamdih Dios ã naawátji túttimah, caán wutat jwiitdih ãt jumap jí, páu Abrahamji ã juma Cristo cáac jumnit, ã wun wuh láana. Dios ã wutatdih ãh angelwãboodih Moisésjidih ãt naóh yapaat tútup wat jí. Queét Moisésdih cáacwãdih ãt jwéub naóh yapaat tútup wat jí.* ²⁰ Caán wutatdih Moisésdih ã naóh yapaat tútuchah, Dios caanjéh pohba cáacwãdih ãt naóhcap wat jí. Obohjeéhtih, “Meemdih túi chãjnit, ma jumajlh nihat cáacwãdihbut wã túi chãjbipna caá”, Abrahamboodih niij naóhna, caanjéh páant ãt niij naawáp wat jí.

Cristo nihat Moisés ã wutatjidih ã péaat

²¹ ¿Dios Moisésdih ã wutatjidih naóhna, Abrahamdih ã niijátjidih “Wã niijátji pah wã péacan niit”, niij niit ãt chãjap? Páant ãt niijjican tagaá. Abrahamdih ã niijátji pahjeh biic yoobó ã péabipna caá. Dios biicdih túi jumat túnt niijná, ã wutatdih jepahna, caán láa bácah, ã wutatjidih jwí túi jepah beedánachah, dedé peéh chãjat jwiitdih ãta wihcan tagaá. ²² Obohjeéhtih, jwiit nihat cáacwã yoobó yéej chãjnit Dios jumna, jwí yéejatdih jwí jéih cáahcatdih Dios naawátboó ã naóhna caá. Páant jwí jumachah, Diosdih Abraham ã túi jenah joyát pahjeh muntih, jwiitbut Jesucristodih jwí túi jenah joyóchah, jwiitdih Dios ã túi ubbipna caá.

²³⁻²⁴ Buu láa, Dios biicdih túi jumat túnt niijná, ã wahní Cristodih túi jenah joiní, jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, Cristo ã

* 3:10 Dt 27.26 * 3:11 Hab 2.4 * 3:12 Lv 18.5 * 3:13 Dt 21.23 * 3:16 Gn 12.7 * 3:17 Ex 12.40 * 3:18

jáuwát pínah játih, Moisés á wutatjidih túi jepahihna yuhna, yéej chájnít jumna, jwí jéih jepahcap jī. Páant jwí jepahcat jīb, Dios bádí á peéh chájnít pínah jwí jumap jī. Páant jwí jumatdih jéihnít, jwiítidih túi ubni pínahdih jwí bidip jī. Pánih bidnít, Cristoih táini doonádih joinít, caandih jwí jepahap jī, “Queét táinít caá”, Dios jwiítidih á niij enat pínah niijná. ²⁵ Pánihna, Dios biícidih túi jumát taut niijná, buu Cristodih jwí túi jenah joiná caá. Páant jwí jumuchah, caán wutatboó jwiítidih bohéni panihni á nihcan caá, buca. ²⁶ Jesucristodih jepahnit jumna, yeéb nihát Dios á weh ní jumna caá. ²⁷ Cristo á wépatjīh daabánít jumna, caán biícidih jwí jumuchah, “Wá wáúh á jumát pahjeh tih yeebbát ní jumna caá”, Dios jwiítidih á niij enna caá. ²⁸ Pánihna, Cristo biícidih jumna, chéne poómp jwí nihcan caá. Pánih biíc poómpjeh jumna, “Jwiít judíowá nihcannít, queét judíowádih mácah caá”, Dios á niij enna caá, ní niij jenah joicá bojó. Teo wáhnít, teo wáhnít nihcannítidihbut; neoná, yaáhdihbut “Nít mácah caá”, Dios á niij enca caá. Pánihna, yeéb nihát Cristoihwá jumna, biíc poómpjeh tigaa ní jumap. ²⁹ Cristoihwá jumna, Abraham jaimená panihnit ní jumna caá. Páant ní jumuchah, Diosdih Abrahamjí á túi jenah joyát jīb caandih á niijátjí pahjeh mantih, Jesúsdih ní túi jenah joyóchah, yeebdihbut á túi chájbipna caá.

4

Teo wáhnít nihcan, Dios á weh jwí jumát

¹⁻² Ded pah jwiít cáacwá biih jwípjī chájatidihbut yeebdih wá jwáub náhniabipna caá. Ded á íp á éemp wunat túttimah, áih bií déedih áih pínah á jumuchah yuhna, páantjeh wébit á jum jwuhuchah, caandih en daonít í jéih yapa jwuhcan caá. Pánih bíboh jwuhcah, caandih en daonít í niiját pah chájat caá náahap. Pánih jumna, teo wáhní pahjeh á jumna caá. Oboghjeéhtih, á íp á jenahatjí láa á juyúchah, áih pínahdih caanjéh á bíbohbiipna caá. ³ Pánihna, jwiít cáacwá Jesucristodih jwí jepahat pínah játih, caán wébit panihnit jwí jum jwuhap jī. Pánih jum jwuhnit, jwí nuowá ded pah í naáwátjidih yap yohatdih úmna, jwípjī jepahap jī.*

⁴⁻⁵ Páant jwí jumuchah yuhna, á jenahatjí láa á juyúchah, Dios á wáúhdih nin baácna áh wah bojip taga. Páant á wah bojni jwí wáúh panihniyeh áh cáac jumap wat jī. Judío wili caandih mi weh jumuchah, Moisés á wutatjidih caandihbut túi jepahat áh náahap wat jī. Jwiítboó caán wutatdih yap yohnit jwí jumuchah, á weh yoobát jwí jumát pínahdih

náah yacna, Dios á wáúhdih áh wán wáhat táutap wat jī, jwí yéejat peéh chájat déedih á jīb chájat pínah niijná. ⁶ Yeebbát á weh ní jumuchah, Dios wáúh Jesucristojeéh jumni Táini Espíritudih yeebdihbut áh wah bojop wat jī. Páant níjeéh jumna, á teo wáacachah, “Paá”, úmcanjeh Diosdih ní jéih niijná caá. ⁷ Pánihna, á weh jumna, buu teo wáhnít panihnit nihcan caá, buca. Páant á weh yoobát ní jumuchah, yeebdih bádí á túi chájbipna caá.*

Pablo Galacia baácidih moón Jesúh wádhí á úm yacat

⁸ Jon játih yeéb Diosdih jéih jwuhcannít jumna, ní pápninadih túi jenah joinít, “Nin pah wá chájachah, caán weemdih á túi chájbipna caá”, nípjī niij jenah joyóp yuh jī. Pánih chájnít, Dios yoobát á teo wáacat pínahdih bidcan, nemépwá í teo wáacat pínahdih bidna ní chájav jī. Pánih chájna, queétdih teo wáhnít panihnit ní jumap jī. ⁹ Pánih jumna yuhna, buu jwuh Dios yoobátidih ní jéihyechah, caanbút yeebdih á jéihna caá. Páant caandih jéihna yuhna, ¿Dépanihna buu cáacwá oboh í jenah joyátjījeh í naáwátidih ní jwáub jepah? Pánih jepahna, Diosdih weñáihna yuhna, ní bujácán niit. Páant ní bujácát pínahdih jéihna yuhna, ¿Dépanihna ní nuowá í naáwátidih yap yohatdih úmniit, teo wáhnít panihnit ní jwáub jum? ¹⁰ Buu Diosdih weñat táut niijná, nin pahbut ní chájna yuh caá: Jwiít judíowá jwí nuowá í naáwátjidih jepahnit, jwí wéi láa ded pah jwípjī chájat pah yeebbát biíc yoobó ní chájna caá. “Pánih chájna, jwí túi jumbiipna caá”, ní niij jenah joiná yuh caá. ¹¹ Páant ní niij jenah joyóchah, yeebdih bádí úm yacnit, “Weém queétdih táini doonádih bádí wá bohénachah yuhna, ¿buudní pínah niit áh jumap?” wápjī niij jenah joiná caá.

¹² Wá déewá panihnitá, níjeéh jumna, yeebdih bohé láa, weemdih yeejép ní chájav jī. Pánihna, buu biíc yoobó weemdih yeejép chávcán, nin wá naáwát pínahdih ní túi jepahá: Yeebdih bohénadih bejna, Moisés á wutatjidih jenah joicán, Cristodihjeh yeebdih wá jepahat táutap jī. Pánihna, buu Cristodihjeh wá túi jenah joyát pah, yeebbát biíc yoobó ní túi jenah joyó. ¹³ Nindih ní náhninaá: Tubit wánná, ní pehbhoó cháó jwáhnít, yeebdih táini doonádih wá jwíh naáwáp jī.* ¹⁴ Páant wánni wá jumuchah yuhna, “Pablo déde pínah nihcan caá”, niijcánjeh, yeéb weemdih ní bacat táutap jī. Pánih bacat táutcan, Dioih ángeldih, Jesucristodihbut ní weñat pah, weemdih ní túi wéi jwááap jī. ¹⁵ Pánih wéi jwááhnít, nin pah ní jumátjidih wá náhnina caá: Weemdih bádí teo wáaquihna, déde wá náhatdih

* 4:3 Col 2.8,20 * 4:7 Ro 8.15-17 * 4:9 Col 2.8,20

* 4:13 Hch 16.6

wáhna, ñíh quíbnadih ñita wáat wáh tagaá. Pánih wēnitiŋi yuhna, ¿dépanih tiguaá buu wá wihchah, ñi weñatŋi á bej? ¹⁶ Wá bohénitiŋi jumna yuhna, ¿buu yoobópdih yeebdíh wá naawátŋi jíb, weemdíh ñi en jüh níit? ¹⁷ Ñi pebhna juibínitboó “Búdí jwí teo wáacmi caá”, yeebdíh níjná yuhna, í jenah joyátboó mácah á jumna caá. Páant í níijíchah yuhna, wá bohéatjidih, jwiítidibut yeebdíh í cádahat táutna caá. Pánih cádahnit, íjeéh jumnit, í bohéatboodíh ñi jepahat pínahdih í náah yacna caá. ¹⁸ Jwiít cáacwá bita í túi bejat pínahdih yoobópdih náah yacachah, ápi táina caá. Obohjeéhtih, páant níjná yuhna, mácah jwí jenah joyóchah, ápi táicna caá. Níjeéh jumna, wápi túi teo wáacap jí, ñi túi jumat pínah níjná. Buu níjeéh wihcan yuhna, biíc yoobó ñi túi jumat pínahdih wá náah yacna caá. ¹⁹ Yeebdíh búdí wá oyochah, wá weh panihnit ñi jumna caá. Pánih oinit, yeebdíh búdí wá náhni dahwana caá. Pánih búdí mácah jenah joiná, yad wili mi weép jáaat pah tabani wá jumna caá. Pánih jumna, ded pah Cristo á jumatŋi pah yeebbút ñi jumat pínahdih búdí wá náah yacna caá.* ²⁰ Butéh níjeéh wá jumachah, áta túi tagaá. Pánih bíicdih jumna, jühcanjeh naóhni, yeebdíh wá jéih míic wéhenachah, chah áta túi tagaá. Obohjeéhtih, ninboó jumna, yeebdíh búdí mácah jenah joiná caá wá chájap.

Agar Sarajih ded pah í jumatŋi

²¹ Yeéb weemdíh ñi joi jwáhuú. Biquína Diosjeéh túi jumíhna, jwiít judíowá jwí nuowá í naawátjidih ñi jepahna yuh caá. Caandíh jepahíhna yuhna, ded pah í naóh daacátjidih ñi túi beh joicán caá. Pánih beh joicánit ñi jumachah, nin pah Moisés á daacátjidih wá naóhbiŋna caá, ñi túi beh joyát pínah níjná: ²² Abraham chénewá át weh jumap wat jí. Caandíh teo wáhnih Agar biíc mit wáuh jumap wat jí.* Á áa yoobát Sarabat biíc mit wáuh jumap wat jí.* ²³ Pánihna, caandíh teo wáhnihboó, jáap wili jumna, Ismael pínahdih mit weh jumap wat jí. Obohjeéhtih, “Majeéh bóli, Sara newé weépdih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih á níijátŋi pahjeh, Saraboó tub beh wili jumna yuhna, Isaac pínahdih mit weh jumap wat jí.

²⁴⁻²⁵ Queét chénewá yaáhdih ded pah á yapatŋi jwiítidih á túi naóhna caá. Teo wáhnih Agardiŋh jenah joinit, Arabia baácboó jumni Sinaí jeéboó Dios Moisésdih á watatjidih át wahap wat jí, jwí nuowá í túi jepahat pínah níjná. Caán watatdih jepahna, teo wáhnit pah ít jumap jí. Pánihna, Agar teo wáhnih mi jumat pah, jwiít cáacwá caán jeéboó á watatjidih

jepahíhni, jwiítbut teo wáhnit panihnit jwí jumna caá. Páant á jumachah, caán Sinaí jee pániŋni teo wáhnih Agar mit jumap jí. Pánihna, caánt teo wáhnih caán jee pániŋnih mi jumat pah, buu Jerusalén tátchidih moón caán watatdih jepahíhni, mi jumeená panihnit í jumna caá. Pánih jumnit, queébtbut biíc yoobó teo wáhnit panihnit jumna, Dios weh í nihcan caá.

²⁶ Obohjeéhtih, teo wáhcannih Sara-boodíh jenah joinit, “Majeéh bóli Sara newé weépdih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih á níijátjidih jwí náhna caá. Pánihna, Abraham Dios á níijátjidih á túi jenah joyátŋi pah, jwiítbut Cristodih túi jenah joinit jumna, Sara mi jumeená panihnit jwí jumna caá. Pánih jumnit, Dios pehbboó jumni jáap Jerusalén tátchidih moon pániŋnit jwí jumna caá. ²⁷ Dios naawátidih naóh yapani Isaiás jwí éet Sara ded pah mi yapatjidih jenah joinit, nin baácboó jumni Jerusaléndih, jeábóo jumni Jerusaléndihbut ded pah á yapat pínahdih Dios át jenah joyát táutap jí. Caandíh jenah joinit, nin pah át níij daacáp tají:

“Weh wihcannih, búdí ma wéi ñaacá. Weép jumna tubatdih jéihcannih jumna yuhna, ma weh jumbipna caá. Ma jumeená dawá jumnit, meemdíh teo wáhnih mi jumeená chah í jumbipna caá. Pánihna, ma túi weñeé”, át níij daacáp tají. (Is 54.1)

Páant níij daácnit, chah dawá mi jumeená í jumat pínahdih naóhna, jeábóo jumni Jerusalén tátchiboó dawá Jesucristodih jepahniŋi í jumat pínahdih níij naóhna át chájap tají. Agardiŋh Abraham á yohat pah nin baácboó jumni Jerusaléndih í yohat pínahdihbut níij naóhna át chájap tají.

²⁸ Pánihna, Dios á níijátŋi pahjeh Sara wáuh Isaac át cáac jumap wat jí. Pánihat pah, “Weemdíh ma túi jenah joyát jíb, nihat baácdiŋh moondíh wá túi chájipna caá”, Dios Abrahamdih á níijátŋi pah, Cristodih jepahnit ñi jumachah, yeebdíhbut át túi chájap taga. ²⁹ Queét chénewá á wehdíh ded pah á yapatjibut jwiítidih nin pah á bohéna caá: Dios á níijátŋi pahjeh Túini Espíritu á teo wáacachah, Isaacjé át cáac jumap wat jí. Páant á cáac jumachah ennit, á uud jeñé Ismaeljiboo caandíh enihcan, yeejép át chájap wat jí.* Buubut á chájatŋi pahjeh jwí nuowá í naawátjidih jepahíhniŋitboó jwiít Cristodih jepahniŋitdih yeejép ípi chájna caá. ³⁰ Páant yeejép í chájachah yuhna, Moisés nin pah á níij daacátjidih jwiítidih túi jenah joyát caá náahap: “Sara mi áa Abrahamjidih nin pah mi níijíchah, Dios át jepahat táutap wat jí: ‘Jwiítidih teo wáhnih wáuh, Ismael, míih bíi déedih á jéih bíbohcan níit. Jwí wáuh

* 4:19 Ro 8.29; 2Co 3.18; Fil 3.10

* 4:22 Gn 16.15

* 4:22 Gn 21.2

* 4:29 Gn 21.9

yoobát Isaacboó caandíh ā bíbohþipna caá. Pánihna, jwiítidih teo wáhnidih mi wáúhþih bíaboó ma bejat tútú, mit niijíp wat jí”, Moisés āt niij daacáp tají.* Páant ā niij daacátjidih jenah joinit, jwiit Isaac panihnit jwí jumuchah, Dios caandíh ā túi chájat pah, jwiitdihbut ā túi cháþipna caá. ³¹ Pánihna, wā déewā panihnitá, teo wáhnih Agar mi jumená panihcan, teo wáhcannih Saraboó mi jumená panihnit jwí jumna caá.

5

Teo wáhnit panihnit jwí jumatdih Cristo ā cádahat tútut

¹ Teo wáhnit panihnit jwí jumcat pínah niijná, Cristo jwiitdih āt wun wáþap wat jí.* Páant ā wun wáþuchah, “Caandíh túi jenah joiná, Dios bíicdih wā túi jumbipna caá”, niijnit, caandíh ñi jepahap jí. Pánih jepahnit, “Moisés ā wutatjidih wā túi jepahachah, Dios weemdíh ā túi enþipna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Jesúsdih cádahcanjeh, túi wēþ ñuhnit panihnit ñi jumú. Pánih jumnit, bita í wutatdih jepahcanjeh, teo wáhnit panihnit ñi jwáub waadca bojoó.

² Weém, Pablo, nindih wā naáwáchah, ñi túi jenah joyó: “Bóodnit jumna, Diosjeéh jwí túi jumbipna caá”, niij jenah joinit, ñi múic bóodat tútuchah, Cristo yeebdíh ā wun wáhatji dedé pínah āta nihcan tagaá. ³ Buutéh wā niiját pah, wā jwáub naóhþipna caá. Ded bóodat tútuhþoodíh nihāt Moisés ā wutatjidihbut jepah beedáat caá náahap. ⁴ Diosjeéh túi jumat tút niijná, caán wutatdih túi jepahíhnit jumna, yeebjéh Cristoboodíh ñi cádahna caá. Pánih jepahíhna, Dios yeebdíh oinit, ā teo wáacatdihbut múic jáhna caá ñi cháþap.

⁵ Obohjeéhtih, jwiitboó Túini Espírítu ā teo wáacatþih Cristodih jwí túi jenah joina caá. Páant jwí túi jenah joyóchah, “Queét túinit caá”, jwiitdih Dios ā niij enna caá. Páant niij ennit, ā pehbhoó jwí juibínachah, jwiitdih ā tút nuám péabipna caá. Páant ā tút nuám péanachah, túinit yoobát jwí jumat pínahdih jwí páina caá. ⁶ Pánihna, jwiit Jesucristoihwā bóodnit jumna, bóodcannitbut jwí jumuchah, Dios jwiitdih bíic yoobó ā enna caá. Cristodih túi jenah joiná, bitadih túi oinit, teo wáacnit jwí jumuchah ennit, Dios jwiitdih ā túi wēþipna caá.

⁷ Wā déewā panihnitá, yeéb Cristodih ñi túi jenah joyóp yuh jí. Obohjeéhtih, túini dooná yoobátidih ñi túi jenah joyóchah yuhna, ¿déhe tibeé yeebdíh cádahat tútutni? ⁸ Dios yeebdíh ñioniboó queétdih páant āt naáwát tútcan tagaá. ⁹ Nindih ñi náhninaá: Búdi pan pínahdih ā paa béjat pínah niijná, bainíbit paáat tútutnijeh ā náahna caá.

Pánihat pah, wā túttimah júohnit, yeebdíh mácah í bohénachah, daocánnit yuhna, dawá yeebdíh í tút nuámát tútutna caá.*

¹⁰ Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesúsdih wā túi jenah joyóchah, weemdih weñanit, nin pah ā niij jenah joyát tútutna caá: “Jwí Maáh queétdih ā túi teo wáacþipna caá, queétdih mácah í bohéatdih cádahnit, wā bohéatjidih yoobópdih í jwáub jenah joyát pínah niijná”, ā niijná caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh yéejaniboodíh Dios búdi ā peéh cháþipna caá.

¹¹ Wā déewā panihnitá, queét mácah naóhnit weemdih nin pah í niij yeena caá: “ ‘Bóodat tútutnit, Diosjeéh ñi túi jumbipna caá’, Pablo áþi niij naóh bohéna caá”, í niijná yuh caá. Páant wā bohénachah nihna, queét weemdih yeejép ita cháþcan tagaá. Obohjeéhtih, cruzboó Jesucristo ā wun wáhatjidih wā bohéat peéh weemdíh í juihna caá. ¹² Pánihna, bóodat tútutnitboó, yeebdíh yeejép í cháþat peéh, bíaboó í beje naáh.

Oina, wutatdihbut jwí jepahat

¹³ Wā déewā panihnitá, “Wā wutatdih jepahna, wájeéh í túi jumbipna caá”, Dios yeebdíh ñionit, āt niij jenah joicáp jí. Obohjeéhtih, watnit panihnit jumna, “Buú caán wutatdih jepahcan, ded pah yeejép wā jenah joyátidihjeh wā cháþipna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Páant niij jenah joicánjeh, búdi oinit, ñi túi múic teo wáacá.* ¹⁴ Moisésjiboó nin pah āt niij wutap jí: “Meém múicjeh ma múic oyat pah, bitadihbut oinit, ma túi teo wáacá”, āt niijíp jí.* Pánihna, bitadih túi oina, nihāt bíih ā wutatdihbut túi jepahna caá jwí cháþap.* ¹⁵ Nuáþpawā í múic cháacát pah, mácah bohénitdih joiná, yeebjéhbut tabit múic juihna caá ñi cháþap. Páant ñi cháþatdih cádahcan, yeebjéh ñi múic yéjea beedáþipna caá.

Túini Espírítu ded pah jwiitdih ā náah yacat

¹⁶ Nin pah yeebdíh wā niij wēþ naóhna caá: Túini Espírítu ā teo wáacatþih ded pah yeebdíh ā náah yacat pahjeh ñi túi jumú. Pánih jumna, yeejép ñi jenah joyát pah ñi cháþcan níit. ¹⁷ Ded pah jwiitjeh yeejép jwí náahatdih cháþna, Túini Espírítudih en juihnit dée pah jwí jumna caá. Caán ā náah yacatdih cháþna, jwí náahatboodíh jwí cháþcan níit. Páant ā jumuchah, ded pah yeejép jwí jenah joyátidihjeh cháþcan, Túini Espírítu ā náah yacatdih cháþat caá náahap.* ¹⁸ Túini Espírítu ded pah ā náah yacatdih cháþnit jumna, “Diosjeéh wā túi jumat tútut niijná, Moisés ā wutatjidih túi jepahat caá weemdíh náahap”, ñi niij jenah joicán caá.

* 4:30 Gn 21.10 * 5:1 Jn 8.32-36 * 5:9 1Co 5.6

* 5:13 Mt 20.26 * 5:14 Lv 19.18 * 5:14 Ro 13.8-10

* 5:17 Ro 7.15-23

¹⁹ Diosdih jepahcannitboó yeejép ī jenah joyátidihjeh chājnī, nin pah ī chājatdih jwiit nihāt jwī jéihna caá: Yéej chājnī, yéej chājatdih jenah joinī, tūc jenah joicánjeh ī náah chājnī ī jumna caá. ²⁰ “Nin weemdih teo wáacni caá”, Dios yoobát nihcannidih niij wēnī, jióhni, míc enīhcannī, míc jūihni, bita ī bíbohātīdih en īunahni, waicánjeh ījīni, bitadīdih teo wáacatdih jenah joicánjeh, queétjeh maáta pah jenah joinī ī jumna caá. Míc en jūihni, tátchi wahni, “Yeéb mácah moón caá”, niij en jūihni ī jumna caá. ²¹ Bitā ī túi jumachah en ījīni, máihni, máihfiātīdih yaádh metatdīdihbut bidni, bádi babhbat dooná jumat joinā wēnī ī bejna caá. Pānihāt caá yéej jenah joinī, īpī chājna caá. Jātih yeebdīh wā niijāt pahjeh, buubut wā jwáub niij naóhna caá: Det pānih chājnī Dios ā maáh jumapboó ī jéih jumcan caá.

²² Obohjeéhtih, Túini Espiritu ā teo wáacatjīh nin pah jwī jumna caá: Dios jwiitdih ā oyatdih jéihni, túi wēnī, jwiitbut bitadīdih jwī oina caá. Humcan, túinijeh jwī jumna caá. Yójhacan, ded pah bita ī chājachah yuhna, queétdih waicánjeh ījīcan, túinijeh jwī jumna caá. Bitadīdih túi teo wáacni, túi chājnī jwī jumna caá. Diosdih, cáacwādhīdihbut ded pah jwī niijātī biic yoobó péanī jwī jumna caá. ²³ “Weém chah jéihni wā jumna caá”, jwī niijcān caá. Ded pah yeejép chājat jenah joyát ā jūuwáchah yuhna, caandīh joyáh bojnit, jwī chājcan caá. Páant jwī chājachah enni, “Moisés ā wutatjīdih jepahcan, queé yeejép ī chājna caá”, det ī jéih niijcān caá. ²⁴ Jesucristoīhwā jumna, yeejép chājat jwī jenah joyátjīdih jwī jepah cádahap jī.* ²⁵ Pānih cádahni, Túini Espiritu ā náah yacatboodīh wēi jepahni, jwī chājat dée caá.

²⁶ Pānih chājnī, “Wā déewādhīdih chah wā jéihna caá”, niij jenah joicánjeh, jwiitjeh jwī míc ījīcan, jwī déewā ī túi jumachah enni, jwī en ījīca bojat dée caá.

6

Jesúhwā ī míc teo wáacat

¹ Wā déewā panihnitā, nī túi míc teo wáacā. Pānih míc teo wáacni, biic nījeéh jumni ā túi chājatdih enni, Túini Espiritu ā teo wáacatjīh caandīh nī túi míc wéhenaā, táut numnī, túinijeh ī jwáub chājat pīnah niijā. Pānih teo wáacni, yéeb mīcījehbut nī túi chāja chaáh, “Yeejēpdih chājnā”, niijā. ² Nījeéh jumnit yeejép ī yapachah enna, queétdih nī teo wáacā. Pānih míc teo wáacna, Cristo ded pah ā náah yacatdīh jepahna caá nī chājap.

³ “Bita chah túi chājni jumna, dedé teo wáacatdih wā náahcan caá”, ded niij jenah joinā, caanjéh míc yeena caá ā chājap. ⁴ Ded pah nī chājatdih jenah joinī, “Nin túini caá. Caán yeejép caá”, niij jéihyat caá náahap. Pānih jéihna, ded pah nī chājat túini ā jumachah, bitadīdih ded pah ā yapatdih jenah joicánjeh, nī túi wēibpna caá. ⁵ Jesús jwiitdih ded pah ā náah yacatdih jepahna, jwī jepahcābut jwiitjeh jwī nīwat pīnah ā jumna caá. Bitaboó jwiitdih ī jéih nīo wāhcan caá.

⁶ Det túini doonādīh bohēnitboó queétdih naóhndih ī túi teo wáaca náah, dedé ā náahatdīh ā bíbohāt pīnah niijā.

⁷ Ded pah jwī chājatdih jenah joinī, nindīh náhnīat caá náahap: Jwiit cáacwāboó dedédhī jwī momochah, caanjéh ā jwáub chíih jūuwáchah, caandīh jwī bíbohīpna caá. Túinīnadīh nīonī, jwī momochah, túini ā chíih jūóhīpna caá. Obohjeéhtih, yeejēpnadhī jwī momochah, túicanni āta chíih jūóh tagaá. Pānihāt pah, jwiit cáacwādhīdihbut biic yoobó ā jumna caá. Ded pah jwī chājachah, biic yoobó jeh muntīh jwiitdihbut ā yapbīpna caá. Nī túi náhnīaā, Dios nihāt jéihndih jwī jéih tíohcan caá. Pānihna, “Weém wā túi chājatdih Dios ā encan caá”, nī niij míc yeeca bojó.* ⁸ Ded ā weñāt pīnahdīh chājna, yeejép ā chājachah, ā yéej chājat jīb, īguīpna ā bejīpna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espiritu ā náah yacatboodīh jepahna, ā túi chājat jīb, páantjeh Diosjééh ā jumbīpna caá. ⁹ Dios ā jenahāt láa, túi chāj cádahcan, túinidih jwī bíbohīpna caá. Páant jwī bíbohāt pīnahdīh jéihni, túi chāj chuacán, jwī cádahca boj jīh.* ¹⁰ Dedé teo wáacatdih ī náahachah, jwī buujāāt pah bóo, nihāt cáacwādhī jwī túi chāj jīh. Jwī déewā panihni Jesúhwādhī bácah, chah jwī míc túi teo wáacat dée caá.

Pablo naóh péanī, ā túyat táutat

¹¹ Nin náodīh wā chéen ā daác wāhup be. Pānihna, nin péeni naawátidih dahwani wā daacátidih enni, “Pabloh jwiitdih āt daác wahap taga”, nī niij jéihīpna caá.

¹² Buu queét yeebdīh yee bohēnitdih wā jwáub naóhīpna caá. Queét yeebdīh bóodat táutatnitboó jwī déewā queétdih ī wēi enat pīnah niijā, páant ī bohéna caá. Jesús cruzboó ā wun wāhatjīdihjeh bohéna, queétdih jūihni, jwī déewā yeejép īta chāj tagaā. Páant yeejép yapatdīh náahcan, queét yeebdīh ī bóodat táutna caá. ¹³ Queét bóodat táutatnitboó Moisés ā wutatjīdih túi jepah beedācan yuhna, yeebdīh caandīh jepahāt táutni, ī bóodat táutna caá. Bitā jwī déewā “Queétdih Gálatasdhī moón Jesúhwādhī īt túi bóodat táutat tagaā”, queétdih ī niij

* 5:24 Ro 6.3-14; Gá 2.20; 6.14

* 6:7 Pr 22.8; Os 8.7

* 6:9 2Ts 3.13

wēi naáwát pínah niijná, páant ī bohéna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, cāacwā weemdíh ī tui wēi naáwát pínahdih weémboó wā bidcan caá. Pánih bidcan, jwī Maáh Jesucristo cruzboó ā wun wāhatjidihjeh cāacwā ī wēi naáwát pínahdih wā náah yacna caá. Weemdíh ā wun wāhuchah, nemép Dioih nihcannitdih yeejép ā chājat tūtuchah yuhna, weémboodíh ā buujácan niit. Páant yeejép ī chājachah yuhna, wā en yaccan niit. ¹⁵ Jwiit Jesucristoihwā jumna, Dios jwiitdih ā enechah, bóodnit, bóodcannitbut jwī jumuchah, biic yoobó dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, tuiiniboodíh jwī tūt nuumúchah ennit bácah, búdí yoobát ā wēi enna caá.*

¹⁶ Nin wā bohéatdih tui jepahnit, Dios-jeéh úumcanjeh ñi tui jumú. Dios yeebdíh jgah ennit, ā teo wáaca naáh. Biic yoobó ā teo wáacat pínahdih nihāt āihwādih wā náah yacna caá.*

¹⁷ Nin wā pée naáwátbit caá: Jwī Maáh Jesúsdih teo wāhni wā jumat jib, weemdíh ī puñat yahwítji páantjeh wíh bácahdih wā duoná caá. Páant yaoh duoni wā jumuchah ennit, “Pablo Jesúsíh tui doonádih Dios ā naáwát tūttni nihcan caá”, weemdíh ī jwúub niij tac buugáca bojo naáh.

¹⁸ Wā déewā panihnitá, jwī Maáh Jesucristo yeéb nihatdih búdí oinit, ā tui teo wáaca naáh. Pánih náah yacnit, yeebdíh búdí oinit, wā túyat tūttna caá.

Páant bóojeh tigaá wā daacát.

Pablo

* 6:15 Jn 3.3-7; 2Co 5.17

* 6:16 Sal 125.5; 128.6

EFESIOS

Pablo queédih ā táyat tútut

¹ Weém, Pablo, bíhdih daacát tútutna, yeéb Efeso tútchidih moón Jesúhwādh wā wahna caá. Dios ā náahat pah Jesucristo weemdih āih táini doonádh ā naawát tútutni caá. Yeéb Jesucristodih túi jenah jói cádahcannitdh wā daác wahna caá.* ² Jwí íip Dios, jwí Maáh Jesucristobut, yeebdih oinit, í túi teo wáaca naáh, caán bícdih ní túi jumat pínah niijná. Weembút yeebdih búdi wā táyat tútutna caá.

Jwiit Cristoíhwādh Dios ā túi chājat

³ Jwiit Cristoíhwā caán bícdih jwí jumuchah, Dios, jwí Maáh Jesucristo íip, jwíh caolihdh búdi ā túi chājna caá. Páant ā túi chājachah jéhnit, caandih búdi jwí wēi naóhna caá. ⁴ Jwiit áihwādh nin pah Dios āt chājap wat jí. Nin baácdih ā chājat pínah jātih, Jesucristo bícdih jwí jumat pínah, yéajat wihcannit ā enechah jwí jumat pínahbut niijná, jwiitdh átāt níojip taga. Pánihna, jwiit Jesúsdh jepahnitdh, “Ma yéajat jíib jumna caá”, jwiitdh ā níjcan níit. ⁵ Á náahat pahjeh jwiitdh oinit, jon jātih nin pah Dios āt níjip wat jí: “Wā wāuh Cristo ā chājatjīh queét wā weh í jumbipna caá”, āt níjip wat jí. ⁶ Pánih oinit, jwiit ā wāuh ā oiníhwā jwí jumuchah, Dios jwiitdh búdi pohba āt túi chāj wāhup taga. Páant ā chājatdh jenah joinit, caandih páantjeh búdi jwí wēi naawát caá náahap. ⁷⁻⁸ Cristo jwí yéajat jíib beedáát panihnidih jíib chājna, áih meépdih yohnit, āt wan wāhup wat jí.* Pánih wan wāhna, jwiit iiguípna jwí bejat déedih túi abnit, Satanás ā chéwat tōp panihnidih āt watap wat jí. Pánihna, Cristo jwí yéajat jíib ā wāhatdh jéhnit, Diosboó jwí yéajatdh āt yoh wāhup wat jí.* Jwiitdh búdi oi jīgah ennit, ā jéih beedáátjīh ā wāuhdh páant āt túi chājat tútut wat jí. ⁹⁻¹⁰ Jon jātih ā jenah joyátjīdh cáacwādh ā jéihya jwuhcan yahna, buu jwuhna Dios jwiit áihwābóodih āt beh joyánap taga. Nin pah caá ā jenah joyátji: Cristo nihat ā chājatjīh, nihat japboó jumnit, nin baácboó jumnit, nump bóo tólihboó jumnitdhbut Dios ā níoni yeó jáapdh Cristodih maáh ā waadábipna caá. Páant maáh ā jumuchah, nihat áih múic ā jumbipna caá. Dios páant ā chājat pínahdh āt watap wat jí.

¹¹⁻¹² Dios ā náahat pahjeh nihatdh chājnit, jwiit judíowā Cristodih jwíh jepah waóhntboó jwí túi chājat pínah niijná, bitabat Diosdh í wēi naawát pínah niijná,

jon jātih jwiitdh āt níwip wat jí. ¹³ Yéajat jíib iiguípna ní bejat déedih Jesús ā wan wāhatji doonádh joinit, yeebbút nítat jepahap taga. Pánih jepahnit, Jesúhwā ní jumuchah, Diosboó ā naóhni táini Espíritudih yeebdih āt wahap taga. Pánih wahnit, áihwā ní jumatdh ā jéutna caá.* ¹⁴ Nin baácboó jwí jum jwuhuchah, táini Espiritu jwiitdh Dios ā jwíh wāhni caá. Pánihna, ā pehbboó jwí jwíbinachah, jwiit nihatdh tútut nuúm péanit, ā bíboh pánidih ā wāh beedábipna caá, ā wāt chah yáaat pínah niijná.*

Pablo Jesúhwādh ā wābát

¹⁵ Páant ā chājatdh jéhnit, Jesúsdh ní túi jenah joyát doonádh joinit, nihat bita Jesúhwādh ní oyat doonádhbut joinit, ¹⁶ Diosdh wāuh cádahcan, “Queédih ma teo wáacat táina caá”, wāpí niijná caá. ¹⁷ Nin pahbut jwí Maáh Jesucristoíh Diosdh wāpí níj wāuhna caá: “Paá, meém chah wēpni jumna, queédih ded pah ma jumatdh ma jéihyanaá, meemdih chah í túi jéihyat pínah niijná”, wāpí niijná caá. ¹⁸ Nin pahbut wāpí níj wāuhna caá: “Queédih tútut nuúm jwíhna, ma pehbboó í jwíbinachah, ma tútut nuúm péaat pínahdh ma túi beh joyánaá. Jwiit míhwā caanna jwí jwíbinachah, chah búdi ma túi chājat pínahdhbut, ma jéihyanaá”, wāpí niijná caá. ¹⁹⁻²¹ Nin pahbut wāpí níj wāuhna caá: “Ded pah búdi ma wēpat ā jumatdh queédih ma jéihyanaá. Caán wēpatjīh Jesucristodih boonanit, ma jéihyemant bóo hawámant chéudat tútutnit, maáh mat waadánap taga.* Pánihna, caanjīh chéudna, nihat maátadh maáh ā jumna caá. Buu láa, túttimah bóo láabit páantjeh chah maáh ā jumbipna caá. Jwiit caandih túi jenah joinitdh caán wēpatjīh ma teo wáacatdh queédih ma túi beh joyánaá”, wāpí niijná caá. ²²⁻²³ Páant chah wēpni ā jumuchah, Diosboó nihatdh Jesúsdh āt watat tútut taga.* Pánih chājnit, Jesúsdh wao dāh panihni, áihwādh áih bácah panihnibut āt chājap taga.* Pánihna, jwiit áihwājéeh jumni nihat pehbboó ā jumuchah, áih bácah panihni jumna, ā wēpatdh jwiitbut jwí bíbohna caá.

2

Jíib náahcanjeh, Dios jwiitdh ā túi abut

¹ Yeebboó Jesúsdh ní jepahat pínah jātih, yeejép ní chāj jwuhuchah, Diosboó yeebdih wannit panihnit pah āt enep taga. ² Jātih nin pah níit jum jwuhup taga: Diosdh yap yohnit í túi chājcat pahjeh, bíic yoobó mantih yeebbút yeejép níit chāj jwuhup taga. Pánih chājna, nemépwā í maáhboó

* **1:1** Hch 18.19-21; 19.1   * **1:7-8** Mr 10.45; 14.24; He 9.12-14   * **1:7-8** Col 1.14   * **1:13** Lc 24.49; Jn 14.26; 16.13-15; Hch 1.4; 2.33   * **1:14** 2Co 1.22   * **1:19-21** Sal 110.1   * **1:22-23** Sal 8.6   * **1:22-23** Col 1.18

ã watatdih ñit jengah jwuhup taga. Caan nemépwã Ì maááh Dios ã watatdih yap yohni buu láa nin baácboó jumna, cáacwãdihbut Dios ã watatdih ã yap yohat túatna caá.*³ Jãtìh jwiít nihatbut caan páh jwí chãj jwuhup jì. Dedé jwí weñat pínahdih, jwí yéej jenah joyátdihjebhut jwí chãj jwuhup jì. Páant jwí chãjachah ennit, Diosboó jwiítidih ñit, nihat bita yap yohnit biícidih, átiñ peéh chãjap ta yah caá.*⁴ Obohjeéhtih, páant jwí jumachah yuhna, Diosboó jwiítidih búdí át oyop taga.⁵ Páñih oi ñgah ennit, boonit panihnit pah jwiítidih át chãjap taga. Yéej chãjnit, wánnit panihnit jum jwuhna, Jesúsdiñ jwí jengahachah, caan biícidih Diosboó jwiítidih át boonanap taga. Yeejépwã jwí jumachah yuhna, Dios búdí oi ñgah enni jumna, jwí yéejat jìb iigulpa jwí bejat déedih jwiítidih át túi ubup taga.*⁶ Cristodih boona, caan biícidih jwiítidihbut át boonap wut jì. Cristodih ã booaat túttimah, caandih ã pehbboó chúdat tútunit, jwiít áihwã caan biícidih jumna, ájeéh maata jwí jumat pínah niijná, jwiítidihbut ã pehbboó Dios át chúdat tútup wut jì.⁷ Páñih chãjna, jwiít Cristoiñwãdih ã oi teo wáacat, débóo búdí ã jumatdih nihatdih ã jéutbipna caá.⁸ Cristodih jwí túi jenah joyóchah, Dios búdí oi teo wáacni jumna, jwiítidih ã túi ubna caá. Nindih ñi túi náhninaá: Ded pah jwí túi chãjachah yuhna, jwiít miícjeh jwí jéih túi ubcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó jìb náahcanjeh jwiítidih át túi ubup taga.⁹ Dedé jwí túi chãjat jìb nihcan, jwiítidih át túi ubup taga. Páñihna, “Wã túi chãjat jìb weemdih át túi ubup taga”, ded ã jéih niijcán caá.¹⁰ Obohjeéhtih, jwí túi chãjatjì jìb túi ubcan yuhna, jwí túi chãjat pínah niijná, jwiítidih át túi ubup taga. Ded pah jwí túi chãjat pínahdih jãtìh átát jenah joiijp taga. Páñihna, Jesúsíhwã jwí jumachah, ded pah ã jenah joyátjì pah-jeh, túi chãjat caá náahap.

Jwiít Cristoiñwã jumna, biícidih jwí túi jumat

¹¹ Nindihbut ñi náhninaá: Jãtìh yeéb judiowã nihcannit, Dioiñwã ñit jum jwuhcap taga. Páant ñi jumachah, jwiít judiowã quehli nah yapat chóodih bóodnit, Dioiñwã jumna, yeéb bóodcannitdih jwí ñi en jwuhup jì. Obohjeéhtih, cáacwãjeh jwiítidih ñi bóodochah, Dioiñwã jwí jumatdih jéutat pínah ã jumachah yuhna, dawã wã déewã Diosdih Ì joyáh bojna caá.¹² Nindihbut ñi náhninaá: Jãtìh Dios ã wahni Cristodih ñit jéih jwuhcap tajì. Jwiít judiowã Dios ã ñionitdih mácah jumna, Dios jwiítidih ã naawátjidihbut ñit jéihcap tajì. “Weemjéh tiguaá ñi Maáh, Yeébbóo wíh cáacwã ñi jumna caá. Páñihna,

weém yeebdíh wã túi chãj wãhbiipna caá”, Dios jwiít judiowãdihjeh át niij naawáp tajì. Yeéb judiowã nihcannitbóodih át niij naóhcap tajì. Páñih jumna, ded pah ñi yéej chãjat peéh, yeebdíh túi ubni pínahbóodihbut ñit jéih jwuhcap tajì. Diosdihbut yuúp jumnit panihnit ñit jum jwuhup tajì.¹³ Obohjeéhtih, buu jwuhna, Cristodih jengahna, ã yoh wãhni meépñih yeéb yuúp jumnit panihnitjidih, pehbbit jumnit panihnit Dios át chãjap tajì.

¹⁴ Jesucristojeh jwiít chéne poómp jumnitjidih biíc poómp pah át chãjap taga. Jwiít judiowã, yeéb judiowã nihcannitbut jãtìh tabit miíc enihcannit jwí jumachah yuhna, Jesús wun wãhna, jwí miíc íjatjì jáhat panihnidih, át yoh wãhup tajì. Páant ã yohochah, jwiít áih bácah panihni jumna, biícidih jwí túi jumna caá, buca.*¹⁵⁻¹⁶ Jãtìh jwiít judiowã Diosjééh túi jumat túnt niijná, Moisés ã watatjidih jwí túi jehat beedáñip yah jì. Obohjeéhtih, caandih jwí jengah beedácatjì jìb búdí peéh chãjat jwiítidih ã jumup jì. Páñihna, buu Cristo jwiítidih ã wun wãhatdih túi jenah joiná, Diosjééh jwí túi jumna caá.* Páñih wun wãhñit, caan peéh chãjatdih át ubup wut jì. Jwiít chéne poómp jumnitjidih biíc poómpjeh, áih bácah panihni chãjna, biícidih Diosjééh jwí túi jumat pínah niijná, át wun wãhup tajì.*

¹⁷ Cristo nin baácboó dei jóóhñit, ded pah Diosjééh jwí túi jumat pínah doonádh át ub jóúwup tajì. Páñih dei jóóhñiji jwéub páuh laab béjna, yeéb judiowã nihcannit Diosdih yuúp jumnit panihnitdih, jwiít judiowã caandih pehbbit jumnit panihnitdihbut, caan doonádh át naawát tútup wut jì.*¹⁸ Á wun wãhatjìh jwiít chéne poómp jumnitjidih jwí íp Dios ded pah ã jumatdih át jéihyanap tajì. Páant ã jéihyanachah, Túni Espiritu jwiít nihatdih biíc yooob ã teo wáacatjìh úmcanjeh Diosdih jwí túi jéih wãbhna caá.¹⁹ Páñihna, yeéb judiowã nihcannit, jãtìh Diosdih jéih jwuhcan, jwí déewã nihcan yuhna, buu yeébbát Jesúsdiñ jepahnit, Dios ã weh ñi jumachah, jwiít nihat biíc weh pah jwí jumna caá.²⁰ Jwiít nihat biícidih Dios ã chãjni muu páñihni jwí jumna caá. Jesús áih túni doonádh naawát tútunit, Dios naawátidih naóh yapanit biícidih, Dios ã chãjni muú wép teo lajat panihnidih át jwiíh jwejep taga. Jesucristoboó choójboó wép teo lajni jenah enat jee dáñ panihni ã jumna caá.*²¹ Jwiít nihat Jesúsdiñ jepahnitdih Dios túi jenah ennit, ã duuj páp aabánit, caandih weñat pínah muu páñihnidih ã chãjna caá.²² Yeebdíhbut túi jenah ennit, biíc yooob jwíjééh ã duuj páp aabáát pah ã chãjna caá.

* 2:2 Ef 6.11-12; Col 1.13 * 2:3 Col 3.6 * 2:5 Col 2.13 * 2:14 Jn 14.27 * 2:15-16 Col 2.14 * 2:15-16 Col 1.20 * 2:17 Is 57.19 * 2:20 Is 28.16; Mt 21.42 * 2:22 1Co 3.16-17; 1P 2.4-5

Pánih chājna, jwiít nihát bíicdih Túini Espírítu ā jumat m̄u pánihni jwí jumna caá.*

3

Judiowā nihcannitdih Pablo túini doonádih naóhni ā jumat

¹ Páant Dios yeebdíh ā túi teo wáacachah jéihnit, weém, Pablo, yeeb judiowā nihcannitdih Diosdih bádí wā úbhna caá. Yeebdíh Jesúh túini doonádih wā bohéat jīb nemat m̄uúboó ī nemni wā jumna caá. ² Dios weemdih oi teo wáacnit, weemdih áih túini doonádih ā naáwát tútup be. Caandíh nítát joi tágaá.* ³⁻⁶ Jon játih ā jenah joyátji pah Dios yeeb judiowā nihcannitdih ā oi teo wáacat pínahdih cáacwā ī jéih jwuhcah yuhna, b̄u jwuhna weémboodíh Dios ā túi jéihyanap jī.* Caandíh yeebdíh wáat naóh daacáp jī. Páant wā daacátjidih ennit, “Pablodih Dios át túi jéihyanap taga”, ñi níj jéihbipna caá. Yeeb judiowā nihcannit, jwiít judiowábut bíic yoobó Jesucristodih jwí jepahachah, jwiít nihát bíicdih Dios áihwā pínah ā chājna caá. Páant ā chájat pínahdih nihát jwí nuowā ī jéihcah yuhna, b̄u jwuhna Túini Espírítubó Jesú áih túini doonádih naáwát tútunitdih, Dios n̄uáwátidih naóh yapanitdihbut át jéihyanap taga. Yeeb judiowā nihcannit, jwiít judiowā bíicdih, jwí yéejat jīb iiguípn̄a jwí bejat déedih, Jesucristodih jwí jepahat jīb, Dios jwiítidih át túi ub̄ap taga. Pánihna, jwiít nihát bíicdih áih bácah panihni jwí jumna caá. Páant jwí jumachah, áih cáacwádih ā naáwátji pahjeh jwiít nihát bíicdih ā túi chájipna caá.* ⁷ Dios weemdíh oi teo wáacnit, nin túini doonádih yeeb nihát judiowā nihcannitdih ā naáwát tútup jī. Pánih naáwát tútunit, Dios ā wēpatjīh weemdíh ā jéihyanap jī, wā túi naáwát pínah níjn̄a.

⁸ Nihat Jesúhwádih jenah joinit, oboh jumni wā jumachah yuhna, Diosboó weemdíh bádí ā oi teo wáacap jī, judiowā nihcannitdih Jesucristoih túi doonádih wā naáwát pínah níjn̄a. “Jesucristodih ñi jepahachah, Diosboó yeebdíh bádí ā túi chájipna caá”, wāpī níj naóh bohéna caá.* ⁹ Pánih túini doonádih bohéna, Dios nihátidih chājni, ded pah ā jenah joyátji ā jéihya jwuhca naáhdih b̄u nihát cáacwádih wā túi jéihyana caá. ¹⁰ Pánih chājna, ded panihat pínahji ta tigaa? Dios nihát cáacwā, bita poómpna jumna yuhna, Jesucristodih ī jepahachah, bíicdih áihwā pínah ā chájachah ennit, nihát áih ángelwā, nihát nemép̄wábut Dios chah ā túi jéih beedaátidih ī jéihyat pínah níjn̄a, páant át chájap wat jī. ¹¹ Dios bíihmah páant ā jenah joyátji bíic yoobó, jwí Maáh

Jesucristo ā w̄u wáhatjijīh át cháj beedánap wat jī. ¹² Pánihna, Jesucristodih jepahnit, áihwā jumna, úmcanjeh, “Weemdíh ā túi joiná nacaá”, níj jéihnit, Diosdih jwí túi jéih úbhna caá. ¹³ Pánih jumnit, yeeb judiowā nihcannitdih túini doonádih wā naáwát jīb weemdíh yeejép yapat doonádih joinit, ñi jīgahca bojóo. Yeebdíh jīgahaat pínah nihcan, Diosjeéh ñi túi jumat pínah caá. Pánihna, caandíh jenah joinit, ñi túi weñeé.

Jesucristo ded pah ā oyat

¹⁴ Yeeb judiowā nihcannit, jwiít judiowā bíicdih Jesucristoihwā jumna, jwí ípdih bódicha caj yoh ñajnit, yeebdíh bádí wā úbhna caá. ¹⁵ Dios ā pebh jumnitdih, nihát nin baácđih moondíhbut mácah poómp jwí jumachah yuhna, áihwádih bíic weh pah át chájap wat jī. Pánih chājna, jwiítidih áih wāt át búdhhdap wat jī. ¹⁶ Pánihna, nin pah yeebdíh jwí íp Diosdih wāpī níj úbhna caá: “Paá, meém chah wēpni jumna, Túini Espírítujīh queéđih bádí ma teo wáacá, ¹⁷ queéđ Cristodih ī túi jenah joyóchah, áih m̄u pánihni, íh caolihboó ā túi jumat pínah níjn̄a. Pánih jumna, túi oinit, ded pah chājna, ī chájna naáh. Máa náatna baác numah bejna, bujácā ā túi tewat dee pah, queéđbut túi oinit ī jumna naáh, táinjeh ī chájat pínah níjn̄a”, wāpī níjn̄a caá. ¹⁸ Nin pahbut wāpī níj úbhna caá. “Paá, Cristo ā oyat ded pah bádí ā jumatđih queéđih, nihát bita míhwádihbut, ma túi beh joyánaa. ¹⁹ Jwí jéih beh joi beedácah yuhna, ma teo wáacá, bádí ā oyatđih ī jéihyat pínah níjn̄a. Páant ī jéihyechah, ded pah ma túi jéih beedaátidih, ma oyatđihbut queéđih bádí ma jéihyanaa, ma náahat pah ī túi chájat pínah níjn̄a”, jwí ípdih wāpī níjn̄a caá.

²⁰⁻²¹ Ded pah Diosdih jwí úbátidih, jwí jenah joyátidihbut caán chah bádí ā jéih chājna caá. Páant caán chah wēpni jumna, jwíh caolih díitboó Túini Espírítu ā wēpatjīh jwiítidih bádí ā jéih teo wáacna caá. Páant ā chájachah, nihát cáacwā, b̄u láa moón, túttimah bóo láa moonbút caandíh bádí ī weñe naáh. Ded pah nihát áihwádih bádí ā teo wáacatđih ennit, ded pah Jesucristo ā túi cháj wáhatjijidihbut ennit, Diosdih páantjeh weñat caá náahap. Páant tíi ā jumna nah.

4

Jwiít Cristoihwā bíicdih ded pah jwí jumna

¹ Yeeb judiowā nihcannitdih wā bohéat jīb nemat m̄uúboó jumna, nin pah yeebdíh wā w̄utna caá. Yeeb Dios ā ñionit jumna, táinjeh jumna caá náahap. ² “Weém oboh jumni caá”, níj jenah joinit, bitadih jaihcannit ñi jumna. Bita yeebdíh yeejép ī chájachah yuhna, queéđidih iujanjeh oinit, ded pah ī

* 3:2 Col 1.25 * 3:3-6 Gá 1.12 * 3:3-6 Col 1.26-27

* 3:8 1Co 15.9 * 4:2 Col 3.12-13

châjatjidih ñi jwáub náhnica bojóó.* ³ Pánih jumnit, yeéb túi bícdih Túini Espiritu á châjatjidih ñi yéjacan niít. Túi bícdih jwí jumat pínahdih jwiít Dioíhwádhíh bádí bidat caá náahap. ⁴ Jwiít nihat bícdih Jesucristoíh bácah panihnjeh jwí jumna caá. Jwiít nihatdih Dios á wahní Túini Espiritu bícjeh tígaa. Jwiít nihat Dios á ñionit á pehbboó jwí bejat pínahdih bíc yoobó jwí páina caá. ⁵ Caán bíc Jesúsjeheh tígaa jwí Maáh. Caán Jesúsdiheh tígaa jwiít nihat jwí jepahap be. Jesúsdiheh jwí jepahat jumatna, bíc yoobó daabánit jwí jumap be. ⁶ Caán bíc Diosjeheh tígaa jwiít nihatdih jáap caolih dée át châjap taga. Pánih châj wáhna, jwiít nihat jwí íip jumna, jwí Maáh caá. Á maáh jumat nihat chah á wépná caá. Pánih jumna, jwiít nihatdih á teo wáacna caá, á weñat pínahdih jwí túi châjat pínah niijná. Jwiít nihat cátih á jumna caá. Páant á jumachah, bíc weh dée pah túi jumat caá jwiítidih náahap.

⁷ Obohjeéhtih, bíc weh dée jwí jumachah yuhna, á náahat pah mácah jéihyatnadih jwiít nihatdih Cristo át wáhup taga. ⁸ Pánihat pínahdih jenah joinit Davidjiboó nin pah át niij daacáp tají:

“Caandih eníhcannitdih yap yohnit, Dios pehbboó á jwáub páuh laáb juibiát túttimah, áihwádhíh táinidih át wáhup taga”, át niij daacáp tají. (Sal 68.18)

⁹ Pániha, “jwáub páuh laáb juibiát”, á niijíchah, “Nin baácboó jumnit, caandih eníhcannitdih á yap yohat túttimah, wánnitji í jumapboobát át dée bej jwahup wut jí”, jwí niij jéihna caá. ¹⁰ Pánih caanná deí bej jwahniji, nihatdih maáh jumat tútt niijná, Dios pehbboó át jwáub páuh laab béjep wut jí. ¹¹ Pánih páuh laab béjnit, áihwádhíh Túini Espiritudih wah deyana, mácah jéihyatnadih át wáhup taga. Biquínadih Jesúsíh táini doonádhíh naóh peetát pínah jéihyatdih át wáhup taga. Bitaboodíh Túini Espiritu á naawáchah joinit, naóh yapaat pínah jéihyatdih át wáhup taga. Bitaboodíh Jesúsíh táini doonádhíh jáap joinit í túi jepahat pínah niijná, wép naawát pínah jéihyatdih át wáhup taga. Bitaboodíh Dioíhwádhíh duó wáinit, á naawátidih í túi bohéat pínah jéihyatdih át wáhup taga. ¹² Pánihatdih Cristo jwiít áihwádhíh át túi wáhup taga, Dios á weñat pínahdih chájnit, jwí túi míc teo wáacat pínah niijná. Pánih míc teo wáacna, ded pah Dios á châjat tútuchah, jwí túi jéih chájna caá. Pánih jumna, jwiít nihat bícdih Diosdih jwí chah túi jenah joibípna caá. Jwiít Cristoíh bácah panihni jumna, wébit á behat dée pah, bícdih jwí túi behbípna caá. ¹³ Pániha, jwiít Dioíhwá túi behna, Jesús Dios wáuhdhíh chah jenah joinit, jwíjééh á jumatdihbut chah jéihnit, bícdih jwí túi jumbípna caá.

Pánihat túttimah, túi behnit dée pah jumna, Jesucristo á jumat pah mántih jwiítbut jwí jumbípna caá. ¹⁴ Pániha, Jesucristo á wáhní jéihyatnájih túi míc teo wáacna, wébit dée jwí jumcan niít. Wébitboó dede naawátidih joinit, ípí túi joiná caá. Pánih joiná, bita queétdih yeenit yeejép í châjat tútuchah, í jepahna caá. Bitá Dios naawátidih ded pah mácah í yee naawáchah, ípí túi joiná caá. Cáac wilcanni jááj chóo dée pah í jumna caá. Ím tac yoób pahachah, johlit nolihatbut caán chóodih á wénoh johochah, yoobópdih á bejcan caá. ¹⁵ Jwiítidih pánihat dée jumcat caá náahap. Dios yoobópdih naóhni á jéih yeecan caá. Páant á jumachah, á naawátidih joí cádahcan, ded yee naóhntidih joyáh bojnit, bitadih oinit, yoobópdih naawát caá náahap. Pánih jumna, Dios ded pah jwiítidih á châjat tútutadidih túi beh joinit, beh bejnit dée pah, yeó jáap jumat pah jwí Maáh Jesucristodih chah jwí túi jenah joibípna caá. Caán jwí Maáh jumna, wao dáh panihni caá. ¹⁶ Jwiítboó áih bácah panihni caá. Áih muj nah, áih téihya, áih jítcha, áih táah panihni jwí jumna caá. Cáaguíh bácah túi duuj náhna, ñeh tórna túi wépná, á túi jumna caá. Pánihat dée, jwiítboó túi bícdih míc oinit jumna, jwí túi jumna caá. Pánih míc oina, mácah jwí jéihyatnájih míc teo wáacna, beh bejnit dée pah, Dios á weñat pínahdih bícdih jwí túi jéih chájna caá.*

Jwiít Cristoíhwá jumna, táiniboodíh jwí tútt nuumát

¹⁷ Jwí Maáh á naawát tútatjti pah yeebdíh wá wép watna caá. Ni déewá Diosdih jéihcannit í châjat dée pah, yeébboó ñi châj cádaaha. Queétdih túi jenah joicánnit, tubit yeejép í chájna caá. ¹⁸ Ded pah Dios á jumatdih beh joicán, dupáat panihpboó jumnit, Diosdih yuúp pah í jumna caá. ¹⁹ Dios ded pah queétdih á watuchah yuhna, queétdih jéih joicánnit panihnit í jumna caá. Pánih joicán, tíc jenah joicánjeh, í yéj châjatdih cádahíhcan, chah í bidna caá.* ²⁰⁻²² Obohjeéhtih, Cristoíh táini doonádhíh bita yeebdíh í túi bohénachah joiná, bita yeejép chájnit pah jumcan, Jesús á jumat pah yeebdíh í jumat tútup tají. Máa yéguéhdih yohat dée pah, játih ñi yeejép châjatjidih cádahat pínah niijná, í bohénap tají. “Jwiít yeejép chájnit, bádí jwí wéibípna caá”, játih ñit niij jenah joyóp ta yah jí. Obohjeéhtih, wéican, chah yeejép châj bejna ñit châjap tají.* ²³ Pánih yeejép ñi jenah joyátidih cádahnit, táiniboodíh tútt nuumát, Dios á weñat pínahdihjenah jenah joyát caá náahap. ²⁴ Páant niij jenah joinit, táiniboodíh ñi chájbípna caá. Dios á jumat pah jwí jumat

* 4:16 Col 2.19 * 4:19 Ro 1.21-25 * 4:20-22 Col 3.9

* 4:24 Gn 1.26; Col 3.10

pínah niijná, jwiítidih jáap dée át chājap taga. Páant ā chājachah jéihnit, jwiítidih túi chājat caá náahap.*

²⁵ Ni yeeatdih ni cádaaha. Jwiít biíc bácah panihnit jumna, míc yeena, jwiít mícjeh jwí míc yéjéana caá. Pánihna, yeeecanjeh, yooópdih míc túi naáwát caá náahap.*

²⁶ Bitadih íjna yuhna, yeejép ni chājca bojoó. Caán yeó jáapjeh ni íj cádaaha.* ²⁷ Ni íjatdih quíib buúdcán, nemép ā náahatboodih níta chāj tagaá.

²⁸ Ded nuumní ā nuumátidih ā cádaaha naáh. Nuumcánjeh, ded moh yéjéidih teo wáacat túat niijná, túinidih ā tewe naáh.

²⁹ Í náah jumni naáwátidih ni míc naóhca bojoó. Túi míc teo wáacat túat niijná, túiniboodihjeh ni míc naáwá. ³⁰ Jwiít Dios pehbóo jwí bejat pínahdih jwí jéihyat pínah niijná, Dios Túini Espírítu jwiítidih át wahap taga. Pánihna, yeejép chājna, caandih ni jīgahaca bojoó.

³¹ Bita yeebdih í túi chājcatdih jwúub náhnican, ni quíib buúdu. Páant ni quíib buúdcáh, maiwá man pah ni íjat yeebdih ā yéjabipna caá. Pánih íj yapnit, ni míc jūih náacátidih ni cádaaha. Bitadih yeejép dooná ni naóhca bojoó. Dedé yeejép ípí míc chājatdih ni cádaaha. ³² Pánih cádahna, yeéb mícjeh oina, jīgah ennít, ni túi míc teo wáacá. Yeebjéh ni míc yéjé chājatjidih ni míc ámoohoó. Diosboó jwí yéjéatdih ā yohat pínah niijná, Cristo jwiítidih át wun wúhup wut jī. Páant ā yohat pah, yeebbát bitadih ni eníhcatdih yohat caá náahap.*

5

Dios weh jumna, ded pah jwí jumat

¹ Jwí weh jwiítidih ennít, biíc yooob í chājat dée pah, Dios weh ā oinit jumna, caandih jenah joinít, biíc yooob ni jumú. ² Pánih jumna, Jesucristo jwiítidih ā oyat pah, bitadihbut ni túi oyoó. Pánih búdí oinit, jwí yéjeat júb, caán jwiítidih át wun wúhup wut jī. Judíowá Dios ā weñat pínah niijná, caandih oveja wúhdih ípí mao cáo wúhup jī. Páant í mao cáo wáhat dée pah, Jesús jwiítidih át wun wúhup wut jī.*

³ Jesúhwá jumna, dedé í náah jumnidih ni chājca bojoó. Pánih chājatdihbut ni jenah joicá bojoó. Bitaih bií déedihbut ni en ínahca bojoó. Páant ni chājchah, yeebdih dooná ā wihcan níit. ⁴ Dedé í náah jumnidih míc niijcán, jenah joicánnit pahbut míc wéhecan, ni míc yeejép deoh naóhca bojoó. Dios túini ā jumuchah, áihwádhíh túinijeh míc wéhecat caá náahap. Pánih míc wéhena, “Jwiítidih ma túi chājna caá”, Diosdih niiját caá yeebdih náahap. ⁵ Nindih ni túi náhninaá: Ded í

náah chājni, ded í náah chājat jenah joiníbut Dios pehbóo ā waadcán níit. Ded dawá bií déedih en ínahnitbut ā waadcán níit. Pánih en ínahni bií déedihjeh wéinit, Diosboodih ā jéih wéican caá. Pánih chājni Jesucristo ā maáh nihcah, Dios maáh ā jumapboó ā juibícan níit. Pánihatdih yeéb ni túi jenah jyoóo.

⁶ “Páant ni chājachah, ā túina caá”, ded ā níj yee naáwáchah yuhna, yeéboó ni joyáh bojoó. Pánih yeejép chājnit Dios ā watatdih í yap yohatjī júb, búdí íjnit, queétdih ā peéh chājipna caá. ⁷ Pánih yeejép chājnitdih ni pej jumca bojoó. ⁸ Diosdih ni jepahat pínah játhih, túi chājcan, dupúát panihpóo níit jum jwuhup taga. Obohjeéhtih buu, Jesucristodih jepahna, baabát panihpóo ni jibna caá, buca. Pánih jumnit, túinijeh ni chājaa. ⁹ Baabát panihpóo jumna, túinijeh ni jumbipna caá. Yeeecanjeh, yooópdih ni naóhhipna caá. ¹⁰ Dios ded pah ā weñat pínahdih ni bidíi. ¹¹ Diosdih náahcannit dupúát panihpóo jumna, yeejép í chājat pah yeéboó ni chājca bojoó. Páant í túi chājcatdih ennít, Dios naáwátidih naóhna, “Páant ni chājachah, ā túican caá”, queétdih ni níjji. ¹² Cáacwá í encah, queét yeejép wá tabit yeejép í chājatdih bitadih míc wéhena, jwíta tíic tagaá. ¹³ Queét yeejép chājnitdih Dios naáwátidih naóhna, jiiátjéh jii bídat pah chājna, í chājat yeejép ā jumatdih queétdih jwí jéihyana caá. Páant í yéjé chājatdih jwí jéihyanachah, í túat nuumbipna caá. Pánih túat nuumnít, baabát panihpóo í jumbipna caá. ¹⁴ Pánihat pínah caá nin pah jwíjép níj ewep:

“Eoni panihni, ma jáa bojoó. Wunni panihnitbut, ma boo pud jéúwá. Meém yeejép chājni baabát panihpóo ma jumat pínah niijná, ma túi chājat pínahdih Jesucristo meemdih ā jéihyabipna caá”, jwí niijná caá.

¹⁵ Pánihna, jñi túi chāja chaáh! Jenah joicánnit pah jumecanjeh, túi jenah joinít ni jumú. ¹⁶ Buu láa cáacwá tabit yeejép í chājachah, yeéboó yeó jáap jumat pah Dios ā weñat pínahdih jenah joinít, túinijeh ni chājaa.* ¹⁷ Pánih jenah joicánnit jumcan, Dios ā weñat pínahdih ni túi beh joyoó. ¹⁸ Ni weñat pínahdih bidna, babh máihca bojoó. Máihnit, ni jenah joyátidih, níih bácahdihbut ni yéjéana caá. Yeejépdihbut ni chājna caá. Máihñat yeebdih yeejép wutni dée caá. Obohjeéhtih, Túini Espírítu ā túi teo wáacat pínahdih búdí ni bidíi. Caán ā wáhni weñat pínahdihjeh ni bidichah, caánboó yooópdih weñat ā wúhhipna caá. Caán túiniboodihjeh wutni caá. ¹⁹ Míic wéhenit, Diosdih ni weñé. Pánih wéhina, David ā daacátjidih,

* 4:25 Zac 8.16; Ro 12.5

* 4:26 Sal 4.4; Stg 1.19-20

* 4:32 Col 3.13

* 5:2 Ex 29.18; Sal 40.6

* 5:16 Col 4.5

bita i daacátjidihbut eonit, Túini Espiritu ded pah á jéhiyanachah, caandihbut ñi ewee. Caolih diitboobát caandih wēinit, ñi ewee. ²⁰ Pānih jumnit, yeéb Cristoíhwā ded pah á yapachah, biíc yoobó “Ma túi chājna caá, Paá”, Diosdih niijnit ñi jumúá.*

Jesúhwā áa jumnit ded pah i jumat

²¹ Cristojeéh túi jumat túat niijná, bita Jesúhwā i jenah joyátdih i naáwáchah, wēi jointi ñi míc túi jepahaá.

²² Jwí Maáh Jesúsdih ñi jepahat dée pah, yeéb yaádhboó ñi weha mánadh ñi túi jepahaá.* ²³ Nin pah á jumna caá: Newé wao dáh panihni á jumuchah, ájeéh bóli áih bácah panihni mi jumna caá. Pānihna, mi áaboó mi maáh panihni caá. Pānihat pah, Cristo maáh jumna, wao dáh panihni á jumuchah, jwiit áihwāboó áih bácah panihni jwí jumna caá. Caanjéh jwiitdih túi ubni á jumna caá. ²⁴ Pānihna, Cristoíhwā jumna, caandih jwí túi jepahat pah yadboó mijeéh bóodih jepahat caá náahap.

²⁵ Bui yeéb neoná áa jumnitdih jwuh wā jwúb naóhna caá. Cristo jwiit áihwādh biíd oina, jwiitdih át wan wūhup wut jī. Pānihna, jwiitdih á oyat pah, yeebbát ñi weha mána yaádhdih ñi túi oyoó.* ²⁶ Jwiit áihwā jwí jumat pínah niijná, Cristo jwiitdih wan wūdhdih át dei jūwúp tajī. Pānihna, áih túini doonádh jointi, jwí jepahachah, yéguedih jwí choc yohat pah, jwí yéejatdih át yoh wūhup taga. Áihwā jwí jumat jutat pínah niijná, jwí daabánap jī. ²⁷ Pānih yéejatdih yoh wūhna, jwiit nihat áihwādh Dios pehbóo Jesús á ub bejehchah, túini yoobát yéejat wihcannit, quei wihcannit, wiguihat wihcannit, túi jigohnit jwí jumbipna caá.* ²⁸ Cristo áihwā áih bácah déedih ápi túi en daoná caá. Pānihat pah, yeéb neoná ñih bácahdih ñipī míc túi en dawát pah, ñi weha mána yaádhdih túi en dawát caá náahap. Queéboó ñih bácah dée jumna, queédih túi en daonít, ñih bácahdihbut túi en daoná caá ñi chājap. ²⁹⁻³⁰ Jwiit nihat jwíh bácahdih yéejalhan, caandih jwipī túi chājna caá. Pānihat pah, jwiit Cristoíhwā áih bácah dée jwí jumuchah, caanbút jwiitdih ápi túi chājna caá. Páant á túi chājat pah, jwí weha mána yaádhdih túi chājat caá jwiitdihbut náahap. ³¹ Nin pah Moisés át niij daacáp tajī: “Páant tigaá ded newé yad pínadhdih ubna, á mánadh pahnit, ájeéh bólijeéhjeh á jumbipna caá. Pānihna, queét chénewā jumna yuhna, biíc bácah dée pah i jumbipna caá”, át niij daacáp tajī.*

³² Páant á niijátdih beh joyát á buona caá. Obohjeéhtih, buona yuhna, yoobópdih á jumna caá. Nin pah niij naóhna caá

át chājap: Jwiit nihat Cristoíhwā áih bácah panihni jumnit, ájeéh biíc pah jwí jumna caá. ³³ Pānihat dée, yeéb neoná ñi weha mána yaádhjeéh biíc pah ñi jumna caá. Pānih jumnit, ñi weha mána yaádhdih túi oyat caá náahap. Yaádhbut ñi weha mánadh túi joyát caá náahap.

6

Í mána i wehjih ded pah i jumat

¹ Bui yeéb wébidih jwuh wā jwúb naóhna caá. Jwí Maáh Jesúsdih jepahnit jumna, ñi mána i wutuchah, jipónih niicánjeh, ñi jepahaá. Páant chājatdih yeebdih Dios á náah yacna caá.* ²⁻³ Jon jātih Moisés nin pah át niij daacáp tajī: “Ñi mánadh ñi túi chājaá. Pānih chājna, búdi wēinit, nin baácboó maatápdih ñi túi jumbipna caá”, át niij daacáp tajī.* Páant niij wutna, jwíh láa nin pahbut át niijp wut jī: “Páant ñi chājachah, wā niijáti pah yeebdih wā túi chājipna caá”, át niijp wut jī.

⁴ Bui yeéb i mánadh jwuh wā jwúb naóhna caá. Ñi wehdih tēbit jāihnit, ñi ijaca bojoó. Obohjeéhtih, oinit, ñi túi wái behanaá. Dios á weñat pínadhdih ded pah i chājat pínadhdih ñi bohénaá. Dios naáwátdih i joyáh bojochah, ñi túi joyát tútú.*

Teo wūhnit, i maátatub ded pah i jumat

⁵ Bui yeéb teo wūhnitdih jwuh wā jwúb naóhna caá. Yeebdih wūhnit i peéh chājat pínadhdih áumna, queédih ñi túi jepahaá. Cristodih ñi jepahat pah, queédihbut wēinit ñi jepahaá. Yabhcanjeh, queédih ñi túi teo wūhúá. ⁶ Yeebdih wūhnit i enechahjeh túi teona yuhna, i enach teocannit ñi jumca bojoó. Obohjeéhtih, Cristodih teo wūhnit jumna, Dios yeebdih á náah yacat pah túi wēi chājnit ñi jumúá. ⁷ Pānihna, ded pah teo wūhna, cáacdihjeh teo wūhcan, wēinit, jwí Maáhboodihjeh ñi teo wūhúá. ⁸ Pānih chājnit, nindih ñi túi náhninaá: Ded pah túini ñi chājachah, Diosbut túinidih yeebdih á chāj jwúbabipna caá. Ñi teo wūhchah, cáacwá yeebdih jīb wūhna, i wūhchahbut, biíc yoobó Dios túinidih á chāj jwúbabipna caá.*

⁹ Bui yeéb queét i maátatub jwuh wā jwúb naóhna caá. Yeebdih teo wūhnitdih túinidih ñi chājaá. “Wá watatdih ma jepahchah, búdi wā peéh chājipna caá”, ñi niij jūhca bojoó. Nindih ñi túi náhninaá: Jwí Maáh Jesucristo, Dios pehbóo jumni queédihbut i Maáh caá.* Pānihna, yeéb maata ded pah ñi chājatdih jéihnit, yeebdih teo wūhnit i chājatdihbut jéihnit, biíc yoobó ñi chājat jīb á túi wūhbiipna caá.*

* 5:20 Col 3.16-17 * 5:22 Col 3.18; 1P 3.1 * 5:25 Col 3.19; 1P 3.7 * 5:27 2Co 11.2; Ap 21.2,9 * 5:31 Gn 2.24

* 6:1 Col 3.20 * 6:2-3 Ex 20.12; Dt 5.16 * 6:4 Col 3.21 * 6:8 Col 3.22-25 * 6:9 Col 4.1 * 6:9 Dt 10.17;

Jwiit Cristóhwā ded pah nemépwādh jwī jéih yap yohat

¹⁰ Bua yeebdih péeni watatdih wā naáwihna caá. Jwī Maáh Jesús nihadnih jéih beedáni ā jumuchah, jwiit caán bícdih jumna, caandih túi jenah jointit, nemépwādh yap yohnit jumat caá náahap. ¹¹ Romadnih moón soldadowā ī maáh nihad ā wāhni míc maona ī jāhat chóodih ĩpī duoná caá. Pánihat dée pah yeebbát jwī Maáh Dios nihad ā wāhni jāhat pínahdih ĩi ubuú, nemép ā yeeatdih túi yap yohat túut niijná. ¹² Cáacwādhijeh pohba nihcan caá jwiitdih míc mawat panihni ā jumap. Obohjeéhtih, wēpép nemépwādh jwī míc maona caá. Queét nihad jwiit cáacwādh yeejép ī watna caá. Jwiit Jesúhwādh chah enihcan, Dios ā watatdih ī yap yohat túutna caá. ¹³ Pánihna, ĩtah chóo panihni, nihad Dios ā wāhni jāhat pínahdih ĩi ubuú, nemép yeebdih yeejép ā chājat túutuchah yahna, ĩi túi yap yohat túut niijná. Pánih chājna, míc mao péanachah, ĩáo jweicánjeh, wēp ĩuhnit panihnit ĩi jumbipna caá.

¹⁴ Túi yap yohnit pínah jumihna, nin panihnit ĩi jumuu: Soldado āih juyáat tōpjih āpī jui wái chéona caá, āih yégeh chóodih ā túi tewat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbát yoobópdih naóhnit ĩi jumuu. Soldado āih tacadihbut ĩtah chóo āpī duoná caá, caandih enihcannit āih caolihdih ī ĩúup chūúacat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbát Dios ā wēpatjih túi yoobópdih chājat caá náahap, neméppoó ĩiħ caolihdih ā jéih yéejacat pínah niijná.* ¹⁵ Soldado āih jítchadnih túi wēpép zapatosdih āpī duoná caá, ā túi bejat túut niijná. Pánihat dée, yeebbát Dios túini doonádh ĩi túi joí cádahca bojoó, jwī maáhjeéh túi jumnit, bitadnih naáwádh ĩi túi bejat túut niijná.* ¹⁶ Soldado āih bácahdih jāhat naadh āpī ubna caá, caandih enihcannit ĩiħ ĩúupacat doóhndih cáo dodhnit, ĩ ĩúupuchah ennit, caán naajih ā túi míc jāhat túut niijná. Pánihat dée, yeebbát Dios túi jenah joí cádahca bojoó, neméppoó chah yeejép ā yee watuchah yahna, ĩi joyáh bojat túut niijná.* ¹⁷ Soldado ĩtah waochá páhadih āpī páahna caá, āih wao dáhdih ā túi wapad pínah niijná. Pánihat dée, Dios yeebdih ā túi ubatjidih ĩi túi náhninaá, nemép ĩi jenah joyádh ā yéejacat pínah niijná.* Soldado ĩbat naadh āpī ubna caá, caandih enihcannitdih ā túi míc mawat túut niijná. Pánihat dée, Túini Espiritu ā teo wáacatjih ded yeebdih yéejahndih Dios naáwádh ĩi naáwá,* caandih ĩi túi yap yohat túut niijná.* ¹⁸ Pánih jumnit, ded pah ā yapachah, Túini

Espiritu ā teo wáacatjih Diosdih ĩi túi ubh cádahca bojoó. Pánih ubhna, ĩiħ pínahdih ubhnit, bitaħ pínahdihbut ĩi ubuú. Sonit panihnit jumcanjeh, jānit panihnit túi jenah jointit ĩi jumuu. Nihad Jesúhwādhbut ĩi ubh cádahca bojoó. ¹⁹ Pánih ubhnit, weemdhbut búdi ĩi ubuú, umcanjeh Jesúh túini doonádh yoobópdih wā túi naáwát pínah niijná. ²⁰ Caán doonádh wā naáwát júb nemat muúboó ĩtah tōpjih chéoni wā jumna caá. Pánihna, caán túini doonádh naóhnit, umcanjeh wā túi wēp naáwát pínah niijná, weemdh ĩi ubuú. Weemdh páant naáwát caá náahap.*

Pablo ā pée túyat túatna

²¹ Ded pah wā jumadnih ĩi jéihyat pínah niijná, yeeb péhna Tíquicodih wā wahna caá.* Caánboó Jesúsdh túi jéihni, jwī oini caá. Jesúh túini doonádh wā naóh jibichah, weemdh búdi āpī teo wáaca beé. Pánihna, ĩi pehna juibinit, nihadnih yeebdih ā naóhbična caá. ²² Páant ā naáwáchah, wā túi jumadnih jéihnit, ĩi jĳgahat ā yayát pínah niijná, ĩi pehna caandih wā wahna caá.

²³ Jwī ĩp Dios, jwī Maáh Jesucristo bícdih yeeb Jesúhwā ĩi túi jumuu. Pánih jumna, Jesucristodih túi jenah joí cádahcan, chah míc oini ĩi jumuu. Páant ĩi jumat pínahdih Dios ā teo wáaca naáh. ²⁴ Yeeb nihad jwī Maáh Jesucristodih oi cádahcannitdih Dios ā oyatjih ā túi chāja naáh. Yeebdih búdi wā túyat túatna caá.

Páant bóojeh tigaa.

Pablo

* 6:14 Is 11.5; 59.17 * 6:15 Is 52.7 * 6:16 Sal 7.13

1Ts 5.8 * 6:20 Col 4.2-4 * 6:21 Hch 20.4; 2Ti 4.12

* 6:17 Is 59.17 * 6:17 He 4.12 * 6:17 Ro 13.12-14;

FILIPENSES

Pablo queédih á túyat túutát

¹ Weém Pablo, Timoteojih Jesucristodih teo wáhnit jumna, nihat yeéb Filipos tátchidih moón Jesúhwa, ñi maáta, yeéb nihatdih teo wáacnitdihbut túyat túatna, biíhdih daacát tútmit, nin núodih yeebdih wá wahna caá.* ² Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, í teo wáaca naáh, ñi túi jumat pinah niijná.

Pablo queédih á wúbát

³⁻⁴ Yeebdih náhnina, wá wúbát jumat pah búdi wéinit, “Túina caá, Paá”, jwí ípdih wápi niijná caá. ⁵ Túini doonádih wá bohé jibichah, Jesúsdiñ ñi jwíih jepahni yeó jáapmant, buubut páantjeh weemdiñ teo wáacat tút niijná, wúbhñit, dinerodihbut ñipi wahna caá. Páant ñi túi teo wáacatdih náhninit, búdi wápi wéi wúbhna caá. ⁶ Jesucristodih jepahni ñi jumuchah, jwí íip Dios yeebdih táiniboodih tút nuumná caá á chájap. Jesucristo nin baácbó á jwúb dei júwúchah, yeebdih á tút nuúm jwíhat pahjeh mantih, yéejat wihcannit yobát ñi jumat pinah niijná, á tút nuúm péabipna caá. Páant á chájat pinahdih wá túi jéihna caá.* ⁷ Yeebdih búdi oinit, páant wá wéi jenah joyóchah, á túina caá. Dios weemdiñ oinit, Jesúh túini dooná ded pah á jumadnih bitadnih wá bohé jibichah, nemat muúboó wá jumuchah, ápi túi teo wáacna caá. Weemdiñ ñi teo wáacat pinah niijná, yeebdihbut oinit, biíc yooó ápi teo wáacna caá. ⁸ Jesucristo á oyatjih yeebdih búdi wá bidatdih Dios á jéihna caá. ⁹ Yeebdih nin pah wápi niij wúbhna caá: “Paá, queédih búdi ma teo wáaca, túi oinit jumna, ma naáwátidih chah jéihnit, túi jenah joinít í jumat pinah niijná. ¹⁰ Pániñ jumna, ded pah í túi chájat pinahdih í jéihbipna caá. Pániñ jéihna, Cristo nin baácbó á jwúb dei júwúchah, túi chájnit í jumuchah, í yéejatji jib queédih á peéh chájcan niít. ¹¹ Páant í túi chájachah, Jesucristo queédih á teo wáacatjidih nihat cáacwá í jéihbipna caá. Pániñ jéihnit, ‘Dios túini, wépi á jumna caá’, meemdiñ í niij wéi naóhbipna caá”, Diosdih wápi niijná caá.

Pablo Cristo á weñat pinahdihjeh á chájat

¹² Wá déewá panihnitá, nindih ñi túi jéihyat pinahdih yeebdih wá náah yacna caá: Buu nemat muúboó wá jumuchah yuhna, túini doonádih dawá cáacwá joiná caá í chájap. ¹³ Cristoih doonádih wá bohéatji jib nemat muúboó wá jumadnih nihat maátáih muúboó jumnit soldadowá í jéihna caá. Ni-hat bita ninjih jumnitbut caandih í jéihna

caá.* ¹⁴ “Pablo nemat muúboó jumna yuhna, Dios á teo wáacachah, Jesúh doonádih á naóh cádahcan caá. Pániñna, jwiítidihbut yeejé í chájachah yuhna, biíc yooó á teo wáacatjih jwí naóh cádahca bojat dée caá”, niijnít, úmcanjeh, chah dawá ninjih moón Jesúhwa áih túini doonádih bitadnih wépi naóhna caá í chájap.

¹⁵ Biguína weemdiñ jepchá tubnit, “Jwiít Cristoih doonádih jwí bohénachah, cáacwá búdi wéinit, jwiítbóodih í túi péebipna caá”, niij jenah joinít, áih doonádih í bohéna yuh caá. Obohjeéhtih, bitaboó páant jenah joicán, cáacwá Cristodih í túi jepahat pinah niijná, táinijeh caandih í bohéna caá. ¹⁶ Queét weemdiñ, Cristodihbut oinit, áih doonádih í bohéna caá. Cristoih doonádih bitadnihbut wá túi bohéat pinah niijná, Dios weemdiñ nemat muúboó á wahatdih jéihnit, queébut caán doonádih í túi bohéna caá. ¹⁷ Obohjeéhtih, queét jepchá tubnit weemdiñ enihcan, Cristodih yooópdih oican, cáacwá queébtóodih í en weñatdihjeh náahna, áih doonádih í bohéna yuh caá. Pániñ bohéna, nemat muúboó wá jumuchah, weemdiñ í jgahat tútina caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, páant í chájachah yuhna, Cristoih doonádih bohé tiguaá í chájap. Queét Cristodih yooópdih oican yuhna, áih túini doonádih í naáwáchah, cáacwáboó caandih í jepahna caá. Bitaboó túi oinit, í bohéna caá. Pániñna, queét nihat í bohénachah, dawá cáacwá joiná caá í chájap. Páant í joyát doonádih joinít, búdi wá wéina caá.

Nindihbut jenah joinít, wá wéina caá: ¹⁹ Diosdih ñi wúbáchah, Túini Espiritu á teo wáacatjih weemdiñ nemat muumánt í bacabipna caá. ²⁰ Obohjeéhtih, páant í bacanachah, í mawachah yuhna, weemdiñ dedé pinah niican caá. Ded pah Cristo weemdiñ á teo wáacatjidih náhninit, cáacwá caandih í weñat pinahdihjeh caá wá náah yacap. Pániñna, úmcanjeh, áih doonádih páantjeh yooópdih bohéna, wá tíccan niít. ²¹ Wá jum wuhna, Cristo á náah yacat pah wá chájipna caá. Obohjeéhtih, wána, ájéeh wá jumuchah, chah áta túi tagaá.* ²² Páant niijná yuhna, wá jum jwuhíhna caá, Cristoih doonádih wá naáwáchah, chah dawá caandih í jepahat pinah niijná. Páant niijná yuhna, á pehbóó bejat tút niijná, wunatdihbut wáta náah tagaá. Pániñna, ded pah chah wá náahatbóodih wá jéihcan caá. ²³ Cristo biícidih búdi jumíhna, á pehbna wá bejihna caá. Nin baácbó jumat chah túini con baác á jumna nacaá. ²⁴ Obohjeéhtih, chah túini á jumuchah yuhna, yeebdih teo wáacat pinah niijná, jum jwuhat caá weemdiñ náahap. ²⁵ Pániñna, caandih jéihna, ñijéeh wá jum jwuhat pinahdih wá jéihna caá.

* 1:1 Hch 16.12 * 1:6 Sal 138.8 * 1:13 Hch 28.30

* 1:21 Gá 2.20; Col 3.4

Pánih jum jwahna, yeebdih páantjeh wā teo wāacbiḡna caá, Cristodih túi jenah joinít, chah ñi weñat pínah níijná. ²⁶ Ñi pebhna wā juibínachah, Jesús weemdih ā bacaatjidih jéihnit, “Jesucristo át túi teo wāac tagaá”, caandih ñi níij wēibipna caá.

Cristoihwā ded pah ī jumat

²⁷ Nindih yeebdih wā naóhbiḡna caá: Cristoih táini doonádih jepahnit jumna, ā jumat táutat pahjeh túi wēpnit panihnit ñi jumnuá. Ñi pebhna juibína, wā juibícahbut, áih doonádih bitadih ñi bohéatdih wā náah yacna caá. Pánihna, túi bícdih jenah joinít, táini doonádih chah wēpnit naóhnit ñi jumnuá. Páant ñi jumat doonádih wā jóihna caá. ²⁸ Yeebdih eníhcannitdih ñi úmca bojóo. Ñi úmcatdih ennit, Dioihwā ñi jummatdih bita ī jéihbiḡna caá. Pánih jéihnit, Dios yeebdih ā túi ubat pínahdihbut ī jéihbiḡna caá. Queét iigúipna ī bejat pínahdihbut ī jéihbiḡna caá. Páant tígaa Dios ā chājbiḡ. ²⁹ Cristodih ñi túi jenah joyát pínahdih Dios yeebdih át náah yacap taga. Pánih náah yacnit, áihwā ñi jumat júb míc yáihnit jumna yuhna, caandih cádhacannit pínahbut át náah yacap taga. ³⁰ Con láa ñijeéh wā jumachah, weemdih yeejép ī chājatdih ñi enep jī. Buubut weemdih páant ī chājat doonádih ñi joiná nacaá. Cristoihwā jwī jumat júb, bita yeebdih yeejép chājnit, weemdihbut yeejép ī chājachah, jwiít nihatdih biíc yoobó buwat ā jumna caá.*

2

Cristoihwā túi bícdih ī jumat

¹ Yeeb Cristoihwā ñi jumachah, ā oyatjīh yeebdih ā túi weñana caá. Túini Espírítu ñijeéh ā jumachah, bitadih oinit, jīgah en teo wāacnit ñi jumna caá. ² Páant ñi jumachah jéihnit, wā túi wēina caá. Pánihna, biíc yoobó jenah joinít, míc oinit, táinijeh ñi jumat doonádih joinít, chah wā wēibipna caá. ³ “Weém nihatdih jéihni caá”, ñi níij jenah joicá bojóo. Bita yeebdih ī wēi enat pínahdihbut ñi bidca bojóo. Obohjeéhtih, bitadih túi wēinit, “Caánboó chah táini ā jumna caá”, ñi níij jenah joyoó. ⁴ Yeeb ñi weñat pínahdih bidcanjeh, bitadih ñi túi teo wāacá.

Cristo oboh jumni panihnijidih Dios Maáh yoobát caandih ā jwáub waadáát

⁵ Jesucristo ded pah ā jenah joyát pahjeh muntih, yeebbát biíc yoobó ñi jenah joyoó. ⁶ Caánboó Dios yoobát jumna yuhna, “Wā íp biíc yoobó wā jumatdih wā cádhacan níit”, át níij jenah joicáp wat jī.*

⁷ Pánih Dios biíc yoobó ā jumatdih cádhacnit, ñin baácboó teo wáhni pah át cáac jumap wat jī.

⁸ Pánih chājna, jwiít cáacwā jwī jumat pah oboh jumni át jumap wat jī. Pánih jumnit, ā ípdih túi jepahna, ā náahat pah át wan wúhup wat jī. Yeejépwádih ípí mawat pah, caandih cruzboó ít péoh dodh mawap wat jī.*

⁹ Páant ā jumachah, jwī íp caandih chah maáh át waadánap wat jī, nihát cáacwā caandih ī weñat pínah níijná.*

¹⁰ Pánihna, Jesús ā maáh jumatdih jéihna, jeámant moón, ñin baácđih moón, iigúipboó jumnitbut bóđicha caj yoh ñajnit, caandih ī wēi naóhbiḡna caá.

¹¹ “Jesucristo Maáh yoobát ā jumna caá”, nihát ī níij naóhbiḡna caá. Páant tígaa Dios queéđđih ā naáwát táutbiḡna caá, caandihbut ī weñat pínah níijná.*

Cristoihwā yeh iignít panihnit jwī jumat

¹² Pánihna, wā oinitá, ñijeéh wā jumachah, wā naáwátđđih ñi túi jepahatjī pahjeh muntih, buu yuáp wā jumachah yuhna, chah ñi jepahá. Pánih jepahnit, Cristo ā túi ubnit jumna, Dios maáh ā jumatdih jenah joinít, ā weñat pínahdihjeh ñi chājaa. ¹³ Diosjeh ápi túi teo wāacna caá, ā náah yacatđđih jenah joinít, jwī túi chājat pínah níijná.

¹⁴ Ded pah ñi chājat pínahdih wēinit, yeejép wéhecanjeh, bitadih míc jálhcan, táinijeh ñi chājaa. ¹⁵ Pánih chājnit, Dios ā weh yéejat wihcannit ñi jumbiḡna caá. Páant caá yeebdih jumat náahap, yeejépwājeéh jumna yuhna, ī chājat pah ñi chājcat táut níijná. Pánih chājcan, yeh iigní cáiwā panihnit jumna, queéđđih teo wāacnit, táini doonádih bohéat caá náahap.* ¹⁶ Pánih chājna, Dios naáwátđđih cádhacanjeh, bitadih ñi túi bohénaá, queéđđat ájeéh ī túi jumat pínah níijná. Páant ñi bohénachah, Cristo ñin baácboó ā jwáub dei juáwúchah, yeebdih búdí wēinit, “Oboh caá queéđđih wát bohéjip taga”, wā níijcán níit. ¹⁷ Cristoih doonádih yeebdih wā naáwátjī júb, bita weemdih ī mao yohína caá. Obohjeéhtih, weemdih ī mao yohochah nihna, páantjeh wāta wēi tagaá. Pánihna, yeéb caán doonádih ñi jepahatjī júb, bita yeebdihbut yeejép ī chājachah yuhna, caandih cádhacan, Diosdih páantjeh ñi teo wáhna caá. Pánih teo wáhna, ñi túi weñechah, weembát ñijeéh wā wēina caá.

¹⁸ Páant weemdih ī mao yohochah, Cristo pehbboó wā jumat pínahdih jenah joinít, wājeéh yeebbát ñi weñé.

Timoteo ded pah ā jumat

* 1:30 Hch 16.19-40 * 2:6 Jn 1.1-3; Col 1.15 * 2:8 Mt 26.39; Jn 10.18; He 5.8 * 2:9 He 2.9; 12.2 * 2:11 Is 45.23 * 2:15 Dt 32.5 * 2:19 Hch 16.1-3

19 Jwí Maáh Jesús ã náahachah, waícanjeh Timoteodih ñi pebhna wã wahbipna caá, jwáub jwinít, ñíih doonádih ã naáwáchah joinít, wã weñat pínah niijná.* 20 Caanjéh yeebdíh oimít, ñi túi jumat pínahdih búdí ã jenah joiná caá. Bíih caan pánihi ã wíhcan caá. 21 Bitá ì weñat pínahdihjenah joiná, Jesucristo ã náahatboodíh ì jenah joicán caá. 22 Obohjeéhtih, Timoteoboó túi chájnit, wã wááh panihni wájeéh táini doonádih ápi bohéatdih yeéb ñi jéihna caá. 23 Pánihna, ninjñh moón maáta weemdíh ded pah ì chájat pínahdih jéihna, Timoteodih ñi pebhboó wã wahbipna caá, yeebdíhbut wíih doonádih ã naáwát pínah niijná. 24 Jwí Maáh Jesús ã teo wáacachah, waícanjeh weembút ñi pebhna wã bejbipna caá.

Epafrodito ded pah ã jumat

25-26 Ñi wahniji Epafroditodihbut Timoteo bíicdih ñi pebhna wã jwáub wahbipna caá. Weemdíh ñi teo wáacat túutachah joinít, caán wã úd panihni wájeéh teona, bita caandih yeejép ì chájachah yuhna, Dios naáwátidih ã túi naóhna caá. Obohjeéhtih, caán yeebdíh búdí ã náhnina caá. Á tubáp cháúat doonádih ñi joyátjidih jéihna, búdí ã jígah jenah joiná caá. Pánihna, búdí ã jenah joyátidih jéihnit, “Caandíh ì pebhboó jwáubaat caá náahap”, wã niñ jenah joiná caá. 27 Yoobópdih tigaá caán búdí ã tubáp cháúap be. Wunatbit ã yapap be. Páant búdí tubáp cháúúchah yuhna, Dios caandih jígah ennit, weemdíhbut jígah ennit, caandíh ã boonanap be. Caán wã chéén ã buudáchah nihna, weémboó búdí wáta jígah tagaá. 28 Pánihna, buu bácah waícanjeh caandíh ñi pebhboó wã wahbipna caá, caandíh ennit, ñi weñat pínah niijná. Páant ñi weñat pínahdih jéihnit, weembút wã wéibipna caá. 29-30 Jwí maáih ã jumuchah, caandíh ñi túi wéi jwááá. Yeéboó weemdíh ñi jéih teo wáacadih jüóhcan, caandíh ñi wahachah, weemdíh ã túi teo wáacap be. Pánih teo wáacnit, Cristo ã náahat pah chájna, ã wuníhip yuh be. Pánihna, caandíh, bita caan pánihitdihbut búdí ñi wéi naáwá.

3

Cristodihjeh túi jenah joyát

1 Buu bácah, wã déewá panihnitá, nindih wã naóhbiipna caá: Jwí maáih jumna, búdí ñi weñeé. Páant wã naáwát pah naóh chüucánjeh, bíic yoobó wã jwáub naóhna caá, bita yeebdíh ì yee bohénachah, ñi joyáh bojat pínah niijná. 2 ¡Ñi túi chája chaáh! Yeebdíh mácah bohénitboó yeejép chájnit, Diosdih enihcannit ì jumna caá. Yeéb Dioíhwá ñi jumat pínah niijná, queét yeebdíh quehli

nah yapat chóodih bóodat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ì wutat dedé pínah nihcah, queétdih ñi joyáh bojoó. 3 Queét bóodnit jumna yuhna, ã náahat pah ì chájach, “Wíihwá caá”, Dios ã niijnán nacaá. “Dios yeebdíh ã túi wéi enat pínah niijná, bóodnit ñi jumauú”, ì niñ yee bohéatdih ñi joyáh bojoó. Táini Espiritu ã teo wáacachah, Jesucristodihjeh wéinit, jwí jepahachah, “Wíihwá caá”, Dios jwiitboodíh ã niijná nacaá. Pánihna, “Jwí nuowá ì naáwátji pahjeh wã chájachah, Dios weemdíh ã wéi enbipna caá”, ñi niñ jenah joicá bojoó.* 4 Buu caandíh wã jenah joicáh yuhna, bitaboó páantjeh jenah joinít, jwí nuowá ì wutatjidih ì túi jepahíhna yuh caá. Játih weembút bíic yoobó wã chájap yuh jì. Pánihna, “Pablo ã túi chájat chah weémboó wã túi chájna caá”, ded ã jéih niijnán caá. 5 Nin pah chájni wã jumap yuh jì: Dios ã wutatji pah, ocho yeó jáap wã cáac jumat túttimah, weemdíh quehli nah yapat chóodih ìt bóodop wut jì. Israel wááh Benjamin ã juimená poómpdih bóo wã jumna caá.* Wã mána judíowá ì jumuchah, weembút judío yoobát wát cáac jumap tajì. Fariseo poómpdih bóo jumnit, Moisés ã wutatji pah wã túi chájap jì.* 6 Páant wã chájatdih ennit, “Moisés ã wutatjidih Pablo ã yap yohop be”, det ì jéih niijnán caá. Dios ã náahat pah búdí chájíhni jumna, “Jesucristo Dios nihcan caá”, niñ jenah joinít, Jesúhwáboodíh yeejép wã cháj jwuhap jì.* 7 “Páant wã chájachah, Dios weemdíh ‘Caán táini caá’, ã niñ enbipna caá”, wã niñ jenah joyóp yuh jì. Obohjeéhtih, buu Jesucristodíh jepahni jumna, “Caandíh túi péeat túut niijná, páant wã chájatji dedé pínah ãt nihjican tagaá”, wã niñ jéihna caá. 8 “Caán táini caá”, cáacwá ì niijníhdihbut “Caán dedé pínah nihcan caá”, wã niñ jenah joiná caá. Páant ã jumuchah, wã Maáh Jesucristo bíicdih wã jumuchah bácah, táini ã jumna caá. Cristodíh chah jéihyat túut niijná, wã túi chájatjidih “Caán yeejépji tagaá”, wã niñ jenah joiná caá, buca. 9 Pánihna, Cristodíh jéihna, ájeéh túi bíicdih wã jumat pínahdih chah wã bidna caá. Moisés ã wutatji pah wã chájachah, “Caán táini caá”, niñ encan, Cristodíh wã túi jenah joyóchahjeh, “Caán táini caá”, Dios weemdíh ã niñ enna caá. Cristodíh jwí jepahachah ennit, “Yéejat jíib wíhcannit ì jumna caá”, Dios jwiitdih ã niijná caá. 10 Cristodíh túi jéihyat túut niijná, játih ded pah wã jenah joyátjidih wã cádahap jì. Ñ náahat pah túi chájat túut niijná, Dios Jesucristodíh ã boo pud júúwát túutni wépatdih weembút wã náahna caá. Jesús yeejép yapnit, ã wunat pah muntih, caandíh

* 3:3 Jer 4.4; Ro 2.28-29; Gá 6.14-15; Col 2.11-13   * 3:5 Ro 11.1   * 3:5 Hch 23.6; 26.5   * 3:6 Hch 8.3; 9.1-2; 22.4; 26.9-11   * 3:10 Ro 6.11-13; 8.29; 2Co 3.18; Gá 4.19

wā jepahat jīb, weemdihbut yeejép chājnit ī mao yohbipna nacaá.* ¹¹ Pánihna, Jesús wunniji ā boo pud jūwát pahjeh muntih, weembát wunniji wā jwáub boo pud jūwát pínahdih wā jéihna caá.

Chah wēp nāoni pah Jesúsdi h bádí jwí bidat

¹² “Jesúsdi h túi jéih beedána, caan pah yeejat wi hcani caá”, wā niijcán caá. Páant niijcán, Jesucristodih chah jéihyat túut ni-ijná, yeó jáap jumat pah caandih bádí wā bidna caá. Pánih bidna, ded pah Cristo weemdih ā náah yacatjidih chēj péanit, ā pehbhoó juibína, yeejat wi hcani yoobát wā jumbipna caá. ¹³ Wā déewā panihnitá, “Wā túi jéih beedána caá”, wā niij jeha joicán caá. Páant niij jeha joicán, jātih wā chājatjidih náhnicanjeh, ded pah wā chājat pínahboodih wā jeha joiná caá. ¹⁴ Wēp nāoni ā nāwat jīb pínahdih ā bidat pah muntih, weembát wā túi chājat jīb Jesucristo weemdih ā wāhat pínahdih wā bidna caá. Pánihna, wā túi chājatdih ennit, Dios weemdih “Wā pehbna ma jūwá”, ā niijbipna caá.

¹⁵ Jesucristodih túi jéihnit jumna, ded pah wā jeha joyát pah yeebbát biic yoobó ni jeha joyó. Obohjeéhtih, máchā ni jeha joyóchah, Dios yeebdih ā teo wáacipna caá, yoobópdih ni jeha joyát pínah niijná. ¹⁶ Pánihna, Dios jwiitdih ā jéihyaatji pah túi chājat caá náahap.

¹⁷ Wā déewā panihnitá, ded pah wā chājatdih náhninit, yeebbát biic yoobó ni chājaá. Páant jwí chājat pah muntih, bita ī chājatdihbut ni túi en yacaá.* ¹⁸ Bita “Weém Jesús caá”, niijná yuhna, yeejép chājnitdih dawá láa yeebdih wā naáwāp jī. Būubut bádí náhni dahwana, queétdih wā jwáub naóhna caá, páant muntih. Queét Cristo cruzboó ā wān wāhatji doonádh joíhcan, páantjeh ī yéj chājna caá. ¹⁹ Pánih joíhcan, queét iiguipna bejnit pínah caá. Yéj chājatdih nínahnit, ī weñat pínahdihjeh ī bidna caá. Pánih bidna, tíccanjeh, “Caán túini caá”, queét ī niijná yah caá. Nin baácdih bóodihjeh ī jeha joiná caá. ²⁰ Obohjeéhtih, jwiitboó jeáboó jumnit pínah caá. Páant jwí jumachah, caanmánt jwí Maáh Jesucristo jwiitdih wábdih ā jūwát pínahdih páina caá jwí chājap. ²¹ Pánih jūóhna, jwí moh yéjēni bácahjidih ā wēpatjīh túut nūmmnit, jáap bácah ā chājipna caá. Caán ā wēpatjīh nihatdih ā náahat pah ā jéih yapat tútna caá. Pánih jéihna, ā boo pud jūwát túttimah, ded pah áih bácah ā jumat pah muntih jwiitdihbut túini bácah yoobát ā jéih wāhbi pna caá.

4

Jwí Maáhdih páantjeh weñat

¹ Wā déewā panihnitá, yeebdih bádí wā oina caá. Jesúsdi h doonádh yeebdih wā bohénachah, ni túi jepahatjidih náhninit, bádí wā wēina caá. Pánih wēinit, yeebdih bádí wā jeha joiná caá. Pánihna, wā oinitá, jwí Maáhdih ni jwíh jepahatji pah, caandih ni túi péenaá.

² Evodiadih Síntiquedihbut nin pah wā wēp wātna caá: Jesúsdi h wā yaádh jumna, múic ij cádahnit, túinijeh ī jumá naáh. ³ Pánihna, wā túi pej jumniá, queét yaádhdi h ma teo wáacá, múic ámohnit, túi bíicdih ī jwáub jumat pínah niijná. Queét yaádh, Clemente, bitabat weém bíicdih yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h doonádh jwí bohénap jī. Queét yaádhbut Jesúsdi h wā ī jumachah, Dios áih papélah tólih panihnidih ī wāt nadihbut át daacáp wāt jī. Caán tólihboó páantjeh ájeéh jumnit cáacwá ī wātna daácnī ā jumna caá.

⁴ Jwí maáihwā jumna, yeó jáap jumat pah ni weñé. Wā jwáub naóhna caá: Bádí ni weñé.* ⁵ “Caán túini caá”, nihāt ī niiját pínah niijná, bitadih túi chājnit ni jumá. Jwí Maáh ā jwáub dei jūwát pínah bahnijeh ā judhna caá.*

⁶ Ded pah ni yapna yuhna, ni náhni dahwaca bojó. Náhni dahwacanjeh, Diosdi h nihatdih naóhna, ā teo wáacat pínahdih ni wáub. Ni wáubátjidih ā jepahachah enna, “Túina caá, Paá”, caandih ni niijí.* ⁷ Páant ni chājachah, yeebdih Dios bádí ā teo wáacipna caá, ded pah yeejép yapna yuhna, jīgahcanjeh, ni túi jumat pínah niijná. Bitaboó yeeb ni jīgahcatdih ī beh encan níit.

Túinidihjeh jeha joyát

⁸ Wā déewā panihnitá, nin wā péé naáwát caá. Nin pah jeha joyát caá náahap: Túi yoobópdih jumnidih, Dios ā wēi ennidih, cáacwá “Caán túini caá”, ī niij jeha joinidihbut ni jeha joyó. Túinidihjeh ni jeha joyó. Cáacwá ī wēi ennidih, yeebbát ni wēi jeha joyó.

⁹ Yeebdih wā bohéatjidih, ded pah wā chājatjidihbut náhninit, biic yoobó ni chājaá. Páant ni chājachah, Dios jwiitdih túi jumat túatni nījeéh ā jumbipna caá.

Caandih ī wahatjidih Pablo ā wēi naáwát

¹⁰ Būu jwuhna, weemdih jwáub náhninit, ni teo wáacatdih wā wēina caá. Pánih wēinit, jwí Maáhdih “Túina caá”, wā niijná caá. “Weemdih it quíib būud tágaá”, wā niij jeha joicán beé. Jātih weemdih teo wáacuíhna yuhna, níit jéih teo wáaccap taga. ¹¹ Weemdih ni teo wáacatjidih wēi naóhna, “Bi h weemdih ā judhna caá”, wā niijcán caá. “Wā bíbohātjīh wā túi jumna caá”, wāpī niijná caá. ¹² Dawá bíi déedih bíbohna, wā túi jumna caá. Bíi dée bíbohcan yuhna, biic yoobó wā túi jumna

caá. Jeémát bíbohna, bíbohcan yuhna, wã táí jumna caá. Pánihna, ded pah jumna, dedboó jumna, bíc yoobó wēinit, wã táí jumna caá. ¹³ Ded pah weemdih ā yapachah yuhna, Cristo ā teo wáacatjih, wã jéih buujána caá. ¹⁴ Pánihni wã jumuchah yuhna, buwat weemdih ā jūwúchah jéihnit, ñi teo wáacat ā táina beé.

¹⁵ Táini doonádih bohé jwíhnit, ñíh baác Macedoniamant wã bejechah, yeéb Filipos tátchidih moón Jesúhwājah weemdih dinero wahnit, ñi teo wáacap jí. Bíh tátchidih moón weemdih í teo wáaccan jí. Caandih ñi jéihna caá. ¹⁶ Tesalónica tátchidih wã jum jwahuchah,* weemdih teo wáacna, dawá láa ñi wahap jí.* ¹⁷ Páant niijná, dinerodih yeebdih wábhna wã chājan caá. Yeéb bitadih ñi teo wáacat jíh Dios yeebdih ā táí chājat pínahboodih caá wã náah yacap. Pánih jenah joinit, búdí wã wēina caá. ¹⁸ Epafroditojih weemdih ñi wahachah, dedé weemdih ā judhcan caá. Wã náahat chah ñit wahap tabe. Dioih muúboó chej jumnidih í cáo wáhatjidih Dios ā weñat pah, weemdih ñi wáhatjidihbut ā táí wēina caá.* ¹⁹ Yeéb Jesucristoihwā ñi jumuchah, dedé ñi náahatdih jwí íp yeebdih ā wáhbipna caá. Caán nihatdih bíbohni jumna, yeebdih ā jéih táí teo wáacna caá. ²⁰ Yeó jáap jumant pah jwí íp Diosdih jwí weñat dée caá. Páant tíí ā jum nah.

Pablo ā péé túyat tútat

²¹ Nihat caánboó jumnit Jesucristoihwā í túya náah. Wájeéh jumnit jwí déewā panihnitbut yeebdih í túyat tútina caá. ²² Nihat ninjih moón Jesúhwābut, Roma tátchidih moón í maáh ā pebh moon yúh buca, búdí í túyat tútina caá.

²³ Jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, búdí ā teo wáaca náah.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* 4:16 Hch 17.1 * 4:16 2Co 11.9 * 4:18 Ex 29.18

COLOSENSES

Pablo queétdih ā táyat tútat

1-2 Weém, Pablo, jwí úud panihni Timoteojih yeebdih táyat túatna, bílhdi daacát túatnit, nin néodih wā wahna caá. Jesúh túni doonádih naóhni pínah niijná, Dios weemdih ā níwip jī. Yeéb Colosas tútchidih moón Jesúsdih cádahcannidih wā daác wahna caá. Jwí íp Dios yeebdih oinit, ā teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo Jesúhwādhī ā úúbat

3-4 Yeéb Jesucristodih túi jenah joinít, bita áihwādhībut ñi túi oina caá. Caán doonádih joiná, wēinit, Dios, jwí Maáh Jesucristo ípdih yeebdih úúbhna, “Queétdih ma teo wáacat táina caá, Paá”, jwípi niijná caá. 5 Yoobópdih jumni naawát Jesúh túni doonádih jwíh joinít, páantjeh jeáboó ájeéh yeebdih ā jumat tútat pínahdih ñit joyóp taga. Páant ā chājat pínahdih túi páina, Jesúsdih túi jenah joinít, bita áihwādhībut ñi túi oina caá. 6 Caán túni doonádih yeéb Colosadih moón ñi jwíh joi láa, “Dios jwiútdih búdi oinit, ā túi teo wáacna caá. Páant ā teo wáacat pínah dooná yoobópdih tigaá”, ñit niij jéihyep taga. Pánih jéihnit, túi túat nuumná caá ñi chājav. Bíic yoobó chah dawá tútchinadih moonbút caán túni doonádih joinít, túat nuum béjna caá í chājav. 7 Épafra yeebdih caán túni doonádih át jwíh bohénap wut jī.* Caán búdi jwí oini, weem páh Cristoih doonádih naóh cádahcanni ā jumna caá. Pánih bohénit, yeebdih át túi teo wáacap taga, ñi túat nuumát pínah niijná. 8 Pánihna, jwí pebhna juínit, ñi túi túat nuumátidih Épafra jwiútdih ā niij naawáp be. “Túni Espiritu ā teo wáacatjīh Diosdih, nihat Jesúhwādhībut queét í túi oina caá”, ā niijp be.

9 Páant ñi túi chājav doonádih joinít, yeó jáap jumat pah yeebdih jwípi úúbh cádahcan caá. “Ded pah yoobópdih bohéat, yoobópdih nihcannidihbut Túni Espiritu ā teo wáacatjīh queétdih ma túi jéihyanaá, ded pah queétdih ma náah yacatdih í jéihyat pínah niijná”, jwípi niij úúbhna caá. 10 Dios yeebdih ā teo wáacat pínahdih jwípi úúbhna caá, áihwā jumna, jwí Maáhdih chah jéihnit, ā náahat pah ñi túi chājav pínah niijná. 11 Nin pahbut yeebdih jwípi niij úúbhna caá: “Paá, búdi ma wēpatjīh queétdih ma teo wáacá, bita queétdih yeejép í chājavah yuhna, oi cádahcan, bíic yoobó wēinit, í túi jumat pínah niijná. 12 Meém queétdih míhwā pínah mat chājav taga. Pánih chājna, ma pebh yeh iiguipna í juibínachah, nihat míhwā í

bíbohat pínahdih queétdihbut ma wáhbipna caá. Pánihna, nihat ma teo wáacatdih jéihnit, meemdih ‘Búdi táina caá, Paá’, í niij náah”, jwípi niij úúbhna caá.

Ded pah jwiútdih Jesús ā teo wáacat

13-14 Diosjeh jwiútdih iiguipna bejnit déejidih át túi ubup wut jī. Játih nemépwa í maáh jwiútdih ā wutachah, dupúát panihpboó jumnit, yéejatdih jwí jéih cádahcap jī. Obohjeéhtih, yéejnit jwí jumachah yuhna, Diosboó ā wáuh, ā oinidih át wun wáhat túatup wut jī, jwí yéejatdih ā yohat pínah niijná. Pánih chājna, jwiútdih dupúát panihpmanant ub bacanit, ā wáuh, ā oini ā maáh jumapna át waadát túatup wut jī.*

15 Cristo ā íp Diosdih bíic yoobó ā jumna caá. Pánihna, nin baácđih í chājav pínah játih jumna, nihat í chājavjídih maáh ā jumna caá. Obohjeéhtih, jwiútdih cáacwā Diosdih jwí jéih encah yuhna, ā wáuhboó ā íp ded pah ā jumatdih jwiútdih ā jéihyana caá. 16 Dios ā wutachah, Cristo nihat buu jumni pínahdih át jigohanap wut jī. Jeáboó jumntidih, nin baácđih jumntidih, jwí ennidih, jwí enca naáhdihbut át chājav wut jī. Nihat ángelwádhī, nin baácđih moón, nihat í maátadhībut át chājav wut jī. Pánihna, Cristo ā wut chah yáacat pínah niijná, nihatdih át chājav túatup wut jī.* 17 Cristojeh, nihatdih í chājav pínah játih jumna, waóhni ā jumna caá. Á wēpatjīh nihatdih páantjeh ā túi jumat túatna caá.*

18 Nihat jwiútdih áihwā áih bácah panihni jwí jumachah, caánboó jwíh wao dáh panihni ā jumna caá. Caán wanní, jwíh waóh boo pud juóhni, nihatdih maáh yoobát ā jumna caá.* 19 Cristo jwí íp bíicdih bíic bácah panihni jumna, nihat Dios ā wēpat Cristodihbut ā jumna caá. Páant ā jumatdih jwí íp át náah yacap wut jī. 20 Nihat cáacwā jwí ípdih eníhcan, jwí yéej chājav wut jī. Páant eníhcannit jwí jumachah, jwí íp Cristodih cruzboó át wun wáhat túatup wut jī, áih meepjīh nihat cáacwā jwí yéejat jīb buadátidih ā jīb chājav pínah, ájeéh jwí túi jumat pínahbut niijná. Pánih chājnit, nihat jeáboó jumnit, nihat nin baácboó jumntidihbut caán bíicdih át túi jumat túatup wut jī.*

Cristo jwiútdih ā túi ubuchah, ded pah jwí jumat

21 Yeebbát bíic yoobó Diosdih eníhcannit, yéejnit jumna, caán bíicdih ñit jéih jumcap jī. 22 Obohjeéhtih, caandih ñi eníhcadidih cádahat túatnit, buu ájeéh bíicdih Dios át jwúub jumat túatup wut jī. Cristo ā wun wáhatjīh páant át chājav wut jī. Pánih chājna, ā pehbboó yeebdih jumat túatnit, “Queét yéejat wihcah,

* 1:7 Col 4.12; Flm 23

* 1:13-14 Ef 1.7; 6.12

* 1:16 Ef 6.12

* 1:17 Jn 1.1-3,18; He 1.2-3

* 1:18 Hch 26.23;

Ef 1.22-23; 4.15; Ap 1.5

* 1:20 Ef 2.16

peéh chājat queétdih ā wihcannit”, ā ni-
ijbipna caá. ²³ Jesúh doonádih túi jenah
joinit, behnit panihnit jumna. “Á niijátji pah,
ā pehbhoó wā juibínachah, Dios weemdih
táinidih ā wühbipna caá”, ñi niij jenah joi
cádahcah, páant yeebdih ā wühbipna caá.
Caán túini doonádih nihát tátchinadilh moón
it joyóp wat yah jī. Weém Pablobut caán
doonádihjih tígaa wāpī naáwáp.

Jesúhwādih Pablo ā teo wáacat

²⁴ Jwī yéjatdih yohat túut niijná, Cristo
búdi át yéj cháúup wat jī. Biic yoobó
weembát yeebdih teo wáacat túut niijná, wā
yéj cháúhna yuhna, búdi wā wēina caá.
Jwiit nihát Cristodih teo wáhnit jumna, biic
yoobó jwī yéj cháúhbiipna caá. Cristoih
túini doonádih bohéat túut niijná, yeejép
ā yapat pínah weemdih páantjeh ā judh
jwuhna caá. Pániha, yeeb áihwā, áih bácah
panihni ñi jumachah, yeebdih teo wáacat
túut niijná, weemdih yeejép ā yapachah
yuhna, búdi wā wēina caá. ²⁵ Jesúhwādih teo
wáhni wā jumat pínah niijná, Dios weemdih
ā níwip jī. Páant ā níwatdih jéihna, nihát
yeéb wā déewā nihcannitdih wā túi naóh
bohé jibna caá. Yeebbát buwdcánnit ñi jumat
pínah doonádih ñi túi jéihyat pínah niijná,
Dios weemdih páant ā naóh jibat túutup jī.*

²⁶ Caán doonádih jon jātih Dios cáacwādih
át naáwát túut jwuhcap wat jī. Oboghjeéhtih,
būu áihwādih át túi naóh beedáat túutup
be, búca. ²⁷ Caán doonádih í jéih jwuhcah
yuhna, “Judíowā nihcannitdihbut búdi wā
túi chájbipna caá”, niij jenah joinit, būu áih
cáacwādih caandih át jéihya naáwáp taga.
Nin pah caá ā jéihya naáwát: Cristo yeéb
áihwájéeh ā jumachah, jeáboó chah táyupna
ñi juibíipna caá. Caán doonádih jéihnit, yeéb
wā déewā nihcannitbut ñi túi wēi páina caá.

²⁸ Caán Cristoih doonádihjih tígaa nihát-
dih jwī bohénap. Pánih bohéna, “Yeó jáap
jumat pah Cristodih túi péenit, caandih ñi
cádhca bojóó”, queétdih jwípī niij naóhna
caá. Dios pebhna juibínit, “Nit ma wáuhdih
jepahnit, caandih túi péenitji caá”, Dios-
dih jwī niij naáwát túut niijná, ā jéihyaatjīh
queétdih jwī túi bohéna caá. ²⁹ Pániha,
cháuná yuhna, Dios weemdih búdi ā teo
wáacatjīh wāpī teo cádahcan.

2

¹ Yeéb Colosas tátchidih moón, Laodicea
tátchidih moónih pínahdihbut búdi wā teona
caá. Nihat bita weemdih jéih jwuhcannitih
pínahdihbut búdi wā teona caá. Páant wā
tewatdih ñi jéihyatdih yeebdih wā náah
yacna caá.* ² Nin panihat pínahdih wā teona
caá: Weémit, múc oinit, túi biicdih ñi jumat
pínah, “Dios jwiitdih búdi ā túi chájbipna caá”,

ñi niij jéihyat pínahdih wā náah yacna caá.
Dios jon jātih ā jéihya jwuhca naáhjidih ñi túi
jéihyat pínahdihbut wā náah yacna caá. Caán
ā jéihya jwuh canaáhi nin pah caá: Yeéb
judíowā nihcannitbut Cristodih jepahnit,
Diosjéeh ñi túi jumbipna caá. ³ Caán Cristo
nihatdih ā jéih beedána caá. Pánih jéihni
ā jumachah, ā teo wáacatjīhjih túi jenah
joinit yeéb ñi jumbipna caá. ⁴ Pánih túi
jenah joinit jumna, bita yeebdih túi naóhnit
pah í niij yeenachah yuhna, queétdih ñi
joyáh bojipna caá. ⁵ Weém ñijeéh wihcan
yuhna, ñijeéh jumni pah wā jenah joiná caá.
Pániha, Cristodih túi péenit, túi biicdih ñi
jumat doonádih joinit, búdi wā wēina caá.

Jwiit Cristoihwādih ā túut nuumát túutat

⁶⁻⁷ Épafra Cristoih túini doonádih yeebdih
ā jwiit bohénachah, túi jepahnit, “Wā Maáh
ma jumúú”, Cristodih ñit niij naáwáp wat
jī. Ñi jwíh jepahatji biic yoobó páantjeh
yeó jáap jumat pah caandih ñi túi péenaá.
Pánih péenit, yeó jáap jumat pah caandih
chah jenah joiná, caandih wēinit, “Búdi ma
teo wáacat túina caá, Paá”, Diosdih niijnit ñi
jumúú.

⁸ Jñi túi chája chaáh! Cáacwā í yee bo-
héatdih ñi joyáh bojóo. Queét jon jātih moón
í jenah joyátidjih í bohéna caá. Páant í
bohéat dedé pínah nihcan caá. Diosdih
jéihcannitboó í wutatdihjih í bohéna caá.
Cristoihboodih í bohécan caá.*

⁹ Nin pah Cristoih dooná ā jumna caá:
Caán jwī íp biic yoobó jumni, Diosjeh tígaa
ā jumup. Páant ā jumachah yuhna, nin
baácbóo jwī nihát pah át cáac jumup wat
jī. Cáac yooabát ā jumachah yuhna, ā íp ā
wēpat, ā oyat, ā táyatbat caandih ā jumna
caá. ¹⁰ Yeéb Cristoihwā jumna, Dios ā wēpat,
ā oyat, ā táyatbut yeebdihbut ā jumna caá.
Pániha, ñiíh caolihdih dedé ā judhcan caá.
Caán Cristo nihát maátidih chah maáh ā
jumna caá. ¹¹ Wā déewā Dios ā wutatjidih
jepahat túut niijná, quehli nah yapat
chóodih ípí bóod yohna caá. Oboghjeéhtih,
yeebboó páant ñi chájah yuhna, Cristoihwā
jumna, bóod yohnit panihnit tígaa ñi jumup.
Í bóod yohat pah ñi yéj chájlhat jenah
joyátidih Cristoboó yeebdih át yohop taga.
¹² Caandih ñi jepachah, daabánit ñit
jumup taga. Pánih daabánit, jwáub pah
júóhna, Jesúsdih í yohat, ā jwáub boó pud
júáwát pah ā jumna caá. Páant ā chájat
déé pah chájnít, ájeéh biicdih ñi jumna
caá. Pániha, “Dios ā wēpatjīh Cristodih
ā boanachah, weemdihbut ā wēpatjīh
táiniboodih ā túut nuumbíipna caá”, ñit niij
jenah joyóp taga.*

¹³ Yeéb jātih wánnit panihnit jumna,
ñi yéjat jīb iiguipna bejnit pínah ñit jum

* 1:25 Ef.3.2 * 2:1 Ap.3.14-22 * 2:8 Gá.4.3,9 * 2:12 Ro.6.4

juwuhap taga. Obohjeéhtih, buu Cristo ã wun wuhatjñh jwí ñp yeebdíh ájeéh jumnit pínah át chãjap taga. Jwiít nihat jwí yéejatdih át yohop taga.* 14 Moisés ã wutatjidih jwí jepahcah, jwiítidih peéh chãjat át jumap wut jñ. Obohjeéhtih, Cristo cruzboó ñuhnit, jwiítidih ã wun wuhatjñh caán wutatjidih jwí jepahcat jñib buudáátidih Dios át yohop wut jñ.* 15 Cristo pánih wanna, nemépwã ñ naóh yacat wëpatdih dúuc wáinit, át yohop wut jñ. Pánih yohnit, nemépwã ñ maáh bícdih Dios ã yap yohochah, oboh jumnit ñ jumna caá. Cristo cruzboó ã wanatjñh queétdih ã yap yohatdih nihatdih jéihyana, Dios queétdih át tícanap wut jñ.

Cristoihwã jumna, jwí ñuwã ñ wutatjidih jwí jepahcat

16 Ñi jeémátdih, ñi babhbatdihbut enna, jöpchi jumat pah, widh jumat pah, semana jumat pah, “Buu Diosdih chah jwí weñat pínah yeó jáapna caá”, niij jenah joicán, ñi míc wáaccap enna, “Queétdih peéh chãjat caá náahap”, bita yeebdíh ñi ita en tagaá. Páant ñi niijichah joiná yuhna, páantjeh queétdih ñi joyáh bojóo.* 17 Dios jon jätih moondih páant ñ chãjat pínahdih át watjip taga, túttimah ded pah Cristo ã wun wuhat pínahdih jwiítidih jéihyaat tútt niijná. Obohjeéhtih, buu láa Cristo jwiítidih wun wuhnit, ã jwáub boo pud juúwátidih jwí túi jéihna caá. 18 Bitaboó nin pah ñp chãjna caá: “Weém oboh jumni Diosdih wã jéih wábhcan caá”, niij jenah joinit, ángelwádh ñp wábhna caá, ñ wábdtdih queét Diosdih ñ jwáub naóh yapaat pínah niijná. Bitabut “Oo jumat pah jigohatdih wã enep be. Pánih ennit, weém chah jéihni caá”, ñp niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Pánih jumnit, “Ded pah jwí chãjat bíic yoobó, yeéb ñi chãjcat jñib, yeebdíh Dios ã peéh chãja naáh”, yeebdíh ñi niijichah yuhna, queétdih ñi joyáh bojóo. 19 Páant niijnitboó Cristo ã wutat pah chãjcan, ájeéh ñ jumcan caá. Obohjeéhtih, jwiítboó áihwã ájeéh jumnit, áih bácah panihni jwí jumna caá. Caánboó wao dáh panihni jumna, jwiítidih ã wutna caá. Caandih jwí jepahchah, Diosboó jwiítidih ñp teo wáacna caá, caandih chah jwí jéihyat pínah niijná.*

20 Cristo yeebdíh át wun wuhap taga, yéej chãj cádahnit, túiniboodíh ñi tútt nuumát pínah niijná. Pánih tútt nuumná, Diosdih jepahcannitboó ñ wutuchah, ñi joyáh bojóo.* 21 Queét ñi jenah joyátjñh nin pah yeebdíh ñp niij wutna caá: “Caán jeémátdih babhbatdihbut jeémpan, babhcan, ñi teoca bojóo”,

ñp niij wutna caá. 22 Obohjeéhtih dedédh jwí jeéméchah, waicanjeh ñp buudná caá. Pánihna, buudní pínahdih cáacwã ñ jenah joyátjñh ñ wutuchah, Dios ã wutat pah nihcan, ñ wutat dedé pínah nihcan caá. 23 Nin pahbut yeebdíh ñ niij wutna caá: “ Weém oboh jumni caá”, ñi niij jenah joyoó”, ñ niijná caá. ñih bácahdih yeejéj chãjnit, yeebdíhbut bíic yoobó ñ chãjat túutna yuh caá. Páant ñ wutuchah, jéih beedánit ñ jenah joyát pah ñ chãjat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, ñ wutat ã túican caá. Páant cáacwãjeh ñ wutat dée nihna, jwí yéej chãjatdih jwí cádahihichah yuhna, jwiítidih ã teo wáaccan caá.

3

1 Cristo waóh boo pud jüöhni ã jumuchah, yeéb áihwábut ájeéh boo pud jüöhnit panihnit jumna, ã weñat pínahdih ñi túi jenah joyoó. Caán jeáboó jwí ñp jéihyepmant bóo buwámant chúudnit, nihatdih wutni caá.* 2-3 Cristoihwã jumna, ñi yéej chãjatdih ñi cádahachah, Diosboó yeebdíh ã wapna caá, páantjeh ájeéh ñi túi jumat pínah niijná. Jeáboó jwí juábinachah, Dios ã wáhni pínahdih túi jenah joinit, nin baácdih bóo yeejépdih ñi bidca bojóo.* 4 Pánihna, Cristo páantjeh jumat túutni, jeámant ã jwáub dei juúwáchah, nihat caandih ñi wéi naáwáchah, yeéb ájeéh jumnitdihbut ñi wéi naóhbipna caá.*

Yeéb Cristoihwã ded pah ñi jumat

5 Cristoihwã jumna, jätih ñi yéej chãjatdih ñi cádahaá: Ñi weha mána nihcannitjñh ñi yéej chãj cádahaá. Nihat ñi yéej chãjñhat jenah joyátidihbut ñi cádahaá. Bíi déedih ñi en ñinahca bojóo. Bíi déedih búdi bidna, Diosboodíh ñi jenah joicán caá. 6 Bitá pánih yéej chãjna, caandih ñ yap yohochah ennit, queétdih ñi jna, Dios búdi ã peéh chãjbipna caá.* 7 Pánih yéej chãjnit ñit jum juwuhji tagaá. 8 Obohjeéhtih, buu caán yéej chãjatdih ñi cádahaá. Nin pah ñi chãjatidihbut ñi cádahaá: Ñi ñj jenah joyátidih, tabit ñjnit, ñi táoh jüihñatdih, bitadih yeejéj ñi jenah joyátidih, bitadih yeejéj dooná ñi naáwátidih, yeejéj ñi wéheatdih, nihat páant ñi chãjatidih ñi cádahaá. 9-10 Pánihna, yeéboó Jesúihwã jumna, yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodíh tútt nuumnit ñit jumap be.* Dios yeebdíh páant át tútt nuumát túutap taga, caandih chah ñi túi jéihyat pínah, caán ã jumat pah ñi jumat pínahbut niijná.* Pánihnit jumna, ñi míc yeeca bojóo.* 11 Cristo nihat áihwájeéh ã jumuchah, Dios jwiít nihatdih bíic yoobó ã enna caá. Pánihna, judiowã, judiowã nihcannitbut, bóodnit, bóodcannitbut, jwíñh

* 2:13 Ef 2.1-5 * 2:14 Ef 2.15 * 2:16 Ro 14.1-6 * 2:19 Ef 1.22; 4.15-16 * 2:20 Ro 6.6-11; Gá 2.19-20; 4.3,9
 * 3:1 Sal 110.1; Mt 22.44; He 1.3 * 3:2-3 Ro 6.4-11; Col 2.12 * 3:4 Gá 2.20; Fil 1.21 * 3:6 Ef 2.3 * 3:9-10 Ef 4.22 * 3:9-10 Gn 1.26; Ef 2.10 * 3:9-10 Ef 4.24

wéhatdih wéhenit, wéhécannitbut, bohénit, bohécannitbut, teo wáhnit, maáta déebut jwí jumuchah, dedé pínah nihcan caá. Jwiít nihat mácah jwí jumuchah yuhna, Jesucristo nihat áihwájeéh biíc yoobó á jumna caá. Caán oboh jumni nihcan, caandihjeh chah jenah joyát caá jwiít nihatdih náahap.

¹² Pánihna, Dioíhwá, á rífonit, á oinit jumna, nin pah ñi chājaá: Bitadilh ñi jġgah en teo wáacá. “Chah jéihni wá jumna caá”, ñi niij jenah joicá bojó. Bitadilh jūihcan, ded pah ĩ chājachah yuhna, ĩjcan, táinijeh ñi chājaá. ¹³ Nijeéh jumnit ñi náahat pah ĩ chājach yuhna, ĩjcanjeh, páantjeh ñi jumah bojó. Nijeéh jumnit yeebdih ĩ tūi chājach enna, mīc ĩjnit, waicanjeh ñi mīc yoobánaá. Jwí Maáh ñi yéj chājatdih át yohop taga. Páant á yohat pah yeebbát ñi ĩjatdih ñi mīc ámohoó.* ¹⁴ Páant wá watat chah yeebdih nin pah wá watna caá: Bitadilh ñi mīc oyoó. Pánih mīc oina, nihat biih wá watatdihbut ñi jepahbipna caá. Pánih mīc oina, biíc weh pah ñi jumbipna caá. ¹⁵ Biíc bácah panihni jumna, mīc jūihcanjeh, bita Jesúihwá biícidih jwí tūi jumat pínahdih Dios jwiítidih á náah yacna caá. Páant á náah yacat pah, yeeb biícidih ñi tūi jumú. Pánihna, ded pah ñi chājat pínahdih jenah jointit, “Nin pah chājna, ¿bita Jesúihwá biícidih páantjeh wá tūi jumni niit?” niij jenah joyát caá náahap. Pánih tūi biícidih jumnit, “Ma teo wáacat táina caá, Paá”, Diosdih ñi niijj.

¹⁶ Cristoih táini doonádih ñi tūi náhninaá. Búdi á teo wáacatjġh á naawátidih ñi tūi mīc bohénaá. Pánihna, mīc teo wáacat tūit niijná, “Ma tūi jenah joyó chaáh! Páant ma chājachah, meemjéh ma mīc yéjabipna caá”, ñi niij naawá. Jwí Maáhdih chah jéihyat tūit niijná, Salmosjġh, wēi ewatnajġh, Táini Espírítu á wáhni ewatnajġhbut biícidih ñi eweé. Caandih búdi wēinit, “Táina caá, Paá”, Diosdih ñi niij wēi eweé. ¹⁷ Jwí Maáh Jesúsdih ñi weñaat tūit niijná, ded pah chājna, ded pah naóhna, táinijeh chājnit ñi jumú. Cristo á teo wáacatjġh jwí ĩp Diosdih wáhbhniit, “Táina caá, Paá”, caandih ñi niijj.*

Ded pah Jesúihwá biícwá ĩ jumat

¹⁸ Yeéb áa jumnit yaádh, ñi weha mánadilh ñi tūi jepahaá. Páant tígaa chājat náahap jwí Maáh Cristoíhwá yaáhdih.* ¹⁹ Yeéb áa jumnit neonáboo ñi weha mána yaáhdih ñi tūi oyoó. Pánih oinit, jūihcanjeh, tái waóhniit, queétdih táinijeh ñi jumú.*

²⁰ Yeéb ĩ wehbut ñi mánadilh yap yohcannit mīcjej ñi jumú. Páant ñi jumuchah ennit, jwí maáh yeebdih á wēibipna caá.* ²¹ Yeéb ĩ mánabut ñi wehdih páantjeh ñi jūihca bojó.

Pánih jūihnit, ĩjanit, queétdih búdi ñita jġgaha tagaá. “Ī enechah, weemboó wá tūi chājcan nacaá”, ĩta niij jenah joi tágaa.*

²² Yeéb teo wáhnit ñi maátadilh ñi tūi jepahaá. “Caán á enechahjeh, wá tūi teobipna caá, weemdih á wēi enat pínah niijná”, ñi niij jenah joicá bojó. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesúsdih weñáihna, ñi maátadilh yeecanjeh, ñi tūi jepahaá. ²³ Yoobópdih yeéb Cristoíhwá jumna, caandih tūi jepahnit ñi jumú. Nin baácdih moón ñi maátadilh jepahna, Cristodihbut jepahnit ñi jumú. Ded pah ñi maáta ĩ watat pah yabhcanjeh, ñi tūi tewee. ²⁴ Páant ñi jepahat jūib Cristoboó yeebdih á tūi chājbipna caá. “Wá wehbhoó ñi jayúchah, yeebdih táinidih wá wehbipna caá”, jwí Maáh á niijátjġi pah á wáhbipna caá. Caandih yeéb ñi tūi jéihna caá. Jwí Maáh Cristodih yeéb teo wáhnit ñi jumna caá. ²⁵ Obohjeéhtih, det tūi chājcannitdih biíc jedhdhat wihcan, jwí Maáh á peéh chājbipna caá.*

4

¹ Yeéb maátaboó, ñi pebh moondih ñi tūi wáyaá. Yeebdihbut Dios ñi Maáh ded pah ñi chājachah, ápi enna caá. Páant á enatdih táí náhninit, á náah yacat pah yoobópdih ñi pebh moondih ñi tūi chājaá.*

Nihat queét Jesúihwá ded pah ĩ jumat

² Tūi jenah jointit, yeó jáap jumat pah Diosdih ñi tūi wábu. Pánih wáhbhniit, á jepahat pínahdih jéihnit, “Weemdih mapí tūi chājna caá, Paá”, caandih ñi niijj. ³⁻⁴ Jwiítidihbut ñi wábu. Cristoih táini dooná, cáacwá ĩ jéih juhca naáhdih bohéna, queétdih jwí tūi jéihyaat pínah niijná, jwí ĩpdih búdi ñi wábu. Páant wá bohéat jūib buu nemat muáboó wá jumna caá. Pánihna, det weemdih enedih jūinidih Dios naawátidih wá tūi naawát pínah niijná, ñi wábu pínahdih wá náahna caá. Páant naawát tígaa Cristo weemdih á watap.*

⁵ Jesúsdih jepahcannitjééh jumna, áih táini doonádih queétdih ñi naawáchah, ĩ joyát pínah niijná, yéj chājcanjeh, Dios á náahat pah ñi chājaá.* ⁶ Bitadilh mīc wéhena, táinijeh ñi naawá. Páant ñi naawáchah, táí wēi jointit, jéihlína, yeebdih ĩ wáhb joibipna caá. Páant ĩ wáhb joyóchah, queétdih ñi tūi jéih jepahbipna caá.

Pablo á péé táyat tūat

⁷ Jwí wádh panihni, jwí oini Tíquico, Cristoih táini doonádih bohéna, jwiít biícidih teo cádhacanni á jumna caá. Nin wá daácnidih wá bejna, ñi pebhna jūibnit, nihat wáih doonádih yeebdih á naóhbipna caá.* ⁸ Ded

* 3:13 Ef 4.2,32 * 3:17 Ef 5.19-20 * 3:18 Ef 5.22; 1P 3.1 * 3:19 Ef 5.25; 1P 3.7 * 3:20 Ef 6.1 * 3:21 Ef 6.4 * 3:25 Dt 10.17; Ef 6.5-9 * 4:1 Ef 6.9 * 4:3-4 Ef 6.18-20; Fil 4.6 * 4:5 Ef 5.16 * 4:7 Hch 20.4; 2Ti 4.12

pah wā jumatdih yeebdíh naóhnit, ñi jġahatdih ā yayaát pínah niijná, ñi pebhna caandíh wā wahna caá.*⁹ Tíquicodih pej jum bejni pínah wā oini, wā úud panihni Onésimodihbut wā wahna caá. Caán ñíih tútchidih bóo, Cristodih cádahcanni ā jumna caá. Pánihna, queét chénat pah jwiit ninjġh ded pah jwġ yapatdih yeebdíh ĩ naóhbipna caá.*

¹⁰ Aristarco, nemat muúboó wājeéh jumni, yeebdíh ā túyat túutna caá. Bernabé baih Marcosbut ā túyat túutna caá. Āih doonádih jātġh wáát wahap jġ. Pánihna, ñi pebhna ā juibínachah, caandíh ñi túi wēi jwāáá.*

¹¹ Jesús “Justo”, ĩ niijníbut yeebdíh ā túyat túutna caá. Nit bíic peihcannitjeh caá wā déewā yoobát pohba weém bíicdih Dios naáwátđih ĩ bohéna caá, Cristodih cáacwā ĩ jepahat pínah niijná. Queét weemdíh túi teo wáacnit ĩ jumna caá. ¹² Épafra, ñijeéh jumniġi, yeebdíh ā túyat túutna caá. Caán Cristodih teo wāhni mun tigaá. Pánih jumnit, Diosdih úúbhna, yeebdíh búdí āpġ úúbhna caá, “Ded pah ā niijátġi pah Dios weemdíh ā túi chājbipna caá”, niġj jéihna, Diosdih túi péenit, ā náahat pah ñi chājat pínah niijná.*

¹³ Yeebdíh yoobópđih wā naóhna caá. Caán yeebdíh āpġ úúbh cádahcan caá. Laodicea tútchidih moondíh, Hierápolis tútchidih moondíhbut búdí āpġ úúbhna caá. ¹⁴ Jwġ oini Lucas, cohni cáacbut yeebdíh ā túyat túutna caá. Demas yuh buca ā túyat túutna caá.*

¹⁵ Jwġ déewā Laodicea tútchidih moón búdí ĩ túyū naáh. Ninfabut mi túyū naáh. Jesúh wā miġh muúboó múic wáacnitbut ĩ túyū naáh.

¹⁶ Nin wā wahni náodih ñi múic bohé péanit, Laodicea tútchidih moondíhbut ñi wahaá, queétbut ĩ múic bohéát pínah niijná. Queétdih wā wahni náodihbut, yeebbút ñi múic bohénaá.* ¹⁷ Arquipodih nin pah ñi niġj naáwá: “Jwġ Maáh Jesús meemdíh ā wutatġi pah ma péanaá”, ñi niġj.*

¹⁸ Weém Pablo, wġih téihyājġh jeh nin túyat túutatđih wā daácna caá. Yeebdíh búdí wā túyat túutna caá. Nemat muúboó wā jumatdih náhninit, weemdíh búdí ñi úúbá. Dios yeebdíh oinit, búdí ā teo wáaca naáh.

Pánt bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

* 4:8 Ef 6.21-22 * 4:9 Flm 10-12 * 4:10 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; 19.29; 27.2; Flm 24 * 4:12 Col 1.7; Flm 23 * 4:14 2Ti 4.10,11; Flm 24 * 4:16 Ap 3.14-22 * 4:17 Flm 2

1 TESALONICENSES

Pablowā queédih ī tūyat tūtat

¹ Weém Pablo, yeeb Tesalónica tútchidih moón jwī īp Dioihwā, jwī Maáh Jesucristoihwābat űi jumachah, nin náodih biíhdih daacát tūtnit, yeebdih wā wahna caá. Weém, Silvano, Timoteojih, jwiit biíc peihcannit yeebdih búdí jwī tūyat tūtna caá. Jwī īp Dios yeebdih oinit, ā teo wāaca naáh, űi tūi jumat pínah niijná.*

Tesalónicadih moón ī tūat nuumát

² Diosdih úbhna, “Míih Tesalónicadih moón ī tūat nuumátji ā túina caá, Paá”, jwīpī niijná caá. ³ Yeebdih náhnit, Diosdih nin pah jwī niij úbhna caá: “Paá, míih Tesalónicadih moón meemdih tūi jenah joinit, ma weñat pínahdih īpī chājna caá. Meemdih oinit, bitadihbat oina, queédih īpī tūi teo wāaca caá. Jesucristo ā jwūab dei jūáwát pínahdih tūi wēi pānit, meemdih ī cádahcan caá”, jwī niijná caá. Páant űi jumatdih búdí wēinit, Diosdih “Túina caá, Paá”, jwīpī niijná caá. ⁴⁻⁵ Jwī déwá panihnitá, Jesucristoih túini doonádh yeebdih naóhna, oboh jumni naáwát nihcan jīi. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ā wēpatjīh yeebdih jwī naáwáp jī. Páant jwī naáwáchah, Túini Espiritu yeebdih ā teo wāacac jī, jwī naáwátidih joinit, űi jepahat pínah niijná. Páant űi jepahachah, Dios yeebdih oinit, áihwā pínah ā űiwatdih jwī jéihna caá. űijeéh jumnit, yeebdih jwī tūi teo wāacatjidih yeebbút űi jéihna caá.

⁶ űijeéh jumna, ded pah jwī chājatjidih ennit, jwī Maáh Jesucristo ded pah ā jumatji doonádhbat jéhnit, yeebbát biíc yooob űi chājna caá. Jesúih túini doonádh joíhcan ijna, bita yeebdih yeejép ī chājachah yuhna, Túini Espiritu yeebdih ā teo wāacachah, yeebboó wēinit, Diosdih űi tūi joyóp jī.*

⁷ Páant űi jumat doonádh joinit, nihát űiíh baác Macedonia baácđih moón, nin baác Acaya baácđih moón Jesúihwā űi jumat pah muntih tūat nuumná caá ī chājap. ⁸ Pánihna, jwī Maáh Jesúih doonádh jepahnit, űi tūi tūat nuumátji doonádh joinit, bitabat jwī Maáhdih it jepahap wut jī. űiíh baácđih moón, Acaya baácđih moonjéhubt nihcan, nihát baácđih moón Diosdih űi tūi jepahat doonádh it joyóp wut jī. űi wut yána caá. Jwiitboó űiíh doonádh queédih jwī naóh jwuhcchah, queét jātih itāt joyóp tabe. ⁹ Pánihna, űi tūat nuumát doonádh jwī naáwát déedih, yeeb jwiitdih wēi jwááhnit, űi tūi joyátjidih īpī jwááh

naáwáp jī. űi pāpninadh úbh cádahnit, Dios yoobátidihjeh wēi úbhñit, ā wwatdih űi tūi jepahatjidihbat īpī naáwáp jī. ¹⁰ Dios wūáh jeámant ā jwūab dei jūáwát pínahdih űi tūi pānatidihbat īpī naáwáp jī. Caán Jesús wannijidih yuhna, Dios āt boonanap tajī. Caan tígáá Dios yeejép yoobát ā peéh chājat déedih jwiitdih ā tūi ubna caá.

2

Tesalónicadih jumna, ded pah Pablo ā jumatji

¹ űijeéh jumna, yeebdih jwī bohénachah, tūi wēi joinit, űi jepahap jī. Páant űi jepahachah, jwī tewat oboh jumni nihcatdih űi jéihna caá. ² “Pablowā jwiitdih enedih ī jūáwát pínah jātih, Filipos tútchiboó ī bohénachah, ijnit, caán tútchidih moón queédih yeejép ī chājap jī”, yeebboó űi niij náhnina nacaá. Obohjeéhtih, Filiposdih moón jwiitdih yeejép ī chājachah yuhna, úmcanjeh, Jesúih doonádh yeebdihbat naáwádh jwī juibínap jī. Biquína űiíh tútchidih moón maata jwiitdih ī naóh cádahat tūatuchah yuhna, Dios ā teo wāacatjīh Jesúih doonádh yeebdih jwī tūi naáwáp jī.* ³ “Pablowā yooópđih ī naóhcan caá. Yeebdih pánih bohéna, queédih űi weñat pínahdihjeh ī bidna caá”, biquína ī niij yeena caá. ⁴ Obohjeéhtih, Dios jwī jenah joyátidih jéihni nin pah ā niij naáwáp jī: “Jesúih túini doonádh ī naáwát pínah niijná, Pablowádh wā wahbipna caá”, ā niijjap jī. Pánihna, caandih naóhna, “Pablowā tūi chājnit caá”, bita ī niij jenah joyát pínahdih jwī bidcan caá. Diosboó “Ī tūi chājna caá”, ā niiját pínahdihjeh bidnit, Jesúih doonádh jwī naáwáp jī.* ⁵ Pánihna, yeebdih naóhna, túini niiját pah niijcán, űiíh bií déedih náahcan, ded pah jwī bohéatjidih űi jéihna caá. Diosbat páant jwī chājatjidih ā jéihna caá. ⁶ “Pablowā chah jéihnit caá”, yeeb, bitabat űi niij jenah joicát pínah niijná, yeebdih jwī bohénap jī. ⁷ Jesucristoih túini doonádh yeebdih naáwát tūtna, Dios ā wahnit jumna, yeebdih búdí jwīta jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih watan, búdí oinit, cháhjeh bohéna, yeebdih jwī yójahcap jī. Nomanih mi wáúhdih túinijeh mi en dawát pah yeebdih jwī bohénap jī. ⁸ Yeebdih búdí oinit, wéina, nihát yeó jāap jumat pah túini doonádh jwī naáwáp jī. Bita jwiitdih ī mao yohíhatdih jéihna yuhna, yeebdih jwī teo wāac cádahcap jī. ⁹ “Jwíjeéh ī jum láa, űiíh bácah ā chuúnachah yuhna, búdí ī tewep jī”, űi niij náhnina nacaá. “Baáb jéenat pínah jātih teo jwiíhnit, púú nihát yeó jāap teo táah bejnit, chei tac yooob póhba īpī teo cádahap jī. Pánihna, Dioíh túini doonádh naóhnit,

* 1:1 Hch 17.1 * 1:6 Hch 17.5-9 * 2:2 Hch 16.19-24; 17.1-9 * 2:4 Gá 1.10 * 2:9 Hch 18.3; 2Ts 3.8

jwiít dih tac buugáihcan, í jeémát pínahdih jíb chájat tút níijná, búdí í tewep jí”, ñi níij jéihna caá.*

¹⁰ “Jwíjeéh jumna, Dios á weñat pínahdihjeh chájnit, í tái jumap jí”, ñi níij jéihna caá. Diosbut caandih á jéihna caá. Pánihna, bita “Pablowá yeejép í jumap jí”, í jéih níijcán caá. ¹¹⁻¹² “Jwiít nihatdih táinijeh í bohénachah, jwí tái joyóp jí. Biquínadibut jwiít dih í naáwáp jí. Ded á wehdih á tái bohéat pah jwiít dih í tái naáwáp jí. Dios á weñat pínahdih ded pah jwí chájat pínah níijná, búdí í bohénap jí”, ñi níij jéihna caá. Dios yeebdih át níiwip wat jí, áihwá jumnit, ájeéh á maáh jumapboó ñi jumap pínah níijná. Páant yeebdih jwí bohéatjidibut ñi quíib buudcán nacaá.

¹³ Pánihna, yeebdih jwí naáwát dih ñi tái jepahachah náhninit, búdí wéinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwípí níijná caá. Á naáwát dih yeebdih jwí bohénachah, nin pah ñi níij jenah joyóp jí: “Í jenah joyátílhjeh naónha í chájcan caá. Dios naáwát yooabát jwiít dih bohéna caá í chájap”, ñi níij jenah joyóp jí. Pánih jenah joiná, caán naáwát dih joinit, Jesús dih jepahna, táiniboodih tút numná caá ñi chájap. ¹⁴ Judea baác dih moón Dioíhwá í jumap pah yeebút biic yooobó ñi jumna caá. Dios á wahni Jesucristodih queét í jepahat jíb, íih baác dih moón judíowá, queétdih yeejép í chájap jí. Pánihat pah mantih, yeebút Jesús dih ñi jepahat jíb, íih baác dih moonjéh yeebdih yeejép í chájap taga.* ¹⁵ Queét judíowá jon játih Dios naáwát dih naóh yapanitjidih yehna níijnit, ít mao yohop tají. Tútímah, jwí Maáh Jesucristodihbut ít mao yohop tají. Tútímah, Dios naáwát dih ñi joicát pínah níijná, jwiítboodih íih táchtimant í bacanap jí. Pánih chájna, Diosdih búdí íjanit, nihát cáacwáidibut í eníhcan caá.* ¹⁶ Judíowá nihcannit iiguípná í bejat déedih náahcan, Jesús íh dooná dih naáwát dih jwí bejehachah, judíowá jwí naáwát dih í jáhíhip yuh jí. Pánihna, Diosdih yehna í níiját jíb, íjanit, Dios queétdih búdí á peéh chájipna caá.

Pablo Tesalónicadih moondih á jwúub eníhat

¹⁷ Yeebdih wá cádah júúwúchah, wíih caolih níjeéh á páñap be. Maátcanjeh níjeéh wihcan yuhna, yeebdih búdí jwí bidip be. ¹⁸ Pánihna, búdí oina, yeebdih enedih jwí jwúub bejíhip yuh be. Weemjéh dawá láa yeebdih búdí enedih wá bejíchah yuhna, Satanás jwí jib bejatih á jáhap jí. ¹⁹ Yeebdih Jesús íh dooná dih jwí naáwá chah, ñi tái joyátjidih náhninit, búdí jwí wéina caá. Jwí Maáh Jesús á jwúub dei júúwúchah, ñi

jepahatjidih jenah joinit, búdí wéina, “Jwí naóhniji táini dooná dih í tái jepahap jí”, Jesús dih jwí níij naóhhipna caá. ²⁰ Pánihna, yeebdih jwí naáwá chah, ñi jepahatj jíb, jwí Maáh jwiít dih á wéi naáwát dih jéihnit, jwiítbut búdí jwí wéina caá.

3

Timoteodih á wahat

¹⁻² Pánihna, yeebdih búdí náhni dahwanit, yeebdih á enat pínah níijná, Timoteodih ñi pebhna jwí wah bojop be. Caán jwí uud panihni, weemdíh pej jumni, Cristo íh táini dooná dih ápi naáwáp jí. Diosjeh caandih á wahachah, weemdíh búdí á teo wáacap jí. Pánihna, yeebdih á bohéat pínah níijná, ñi pebhna caandih wahniiji, Atenas táchtiboó bíicjeh wá páñap jí.* ³ Jesús dih ñi jepahatj jíb bita yeebdih yeejép í chájachah yuhna, Diosdih ñi cádahcat pínah níijná, yeebdih wá bohéat tútup jí. “Jesucristodih jwí jepahachah, jwí tútup nummátdih íjanit, áihwá nihcannitboó jwiít dih yeejép í chájipna caá”, jwí níij jéihna caá. ⁴ Níjeéh jumna, páant jwí yapat pínahdih dawá láa yeebdih jwí naáwáp jí. Buu jwí naáwátj pah á yapatdih ñi jéihna caá. ⁵ Pánihna, ded pah ñi jumatih búdí jéihíhna, Timoteodih wá wahap jí. “Nemép wá í maáh queétdih á yee naáwá chah, ¿queétdih caandih yehna í níijná níit? Yehna í níijcán, nihát conboó jwí bohéat búdí jwí tewatj buudni á jumbipna caá”, wá níij jenah joyóp jí.

⁶ Buu Timoteo, ñi pebhboó juibíniji, á jwúub juyáp jí. Jwúub junit, “Nihat Tesalónica táchtidih moón meemdíh búdí í túyat tútup be. Queét Dios naáwát dih tái joiná beé í chájap be. Tái joinit, Diosdih búdí oinit, í míc tái oina beé. Yeebdih náhninit, búdí wéinit, yeebdih í bidna beé. Yeéb queétdih bidnit, búdí enedih ñi bejíhat pah mantih, queétdih yeebdih í bidna caá”, weemdíh á níij naáwáp jí.* ⁷ Páant á níij naáwá chah, yeebdih jwí náhni dahwaat á yayáh bejep jí. Yeéb Dios naáwát dih jepahnit, ñi tái jumap dooná dih joinit, bita jwiít dih yeejép í chájachah yuhna, búdí jwí wéina caá. ⁸ Yeéb jwí Maáh Jesús dih ñi tái péenachah, jwíih caolih búdí á wéina caá. ⁹ Pánihna, “Paá, ma teo wáacatíh queét Jesús dih í tái péeatdih jéihna, búdí wá wéina caá. Páant weemdíh ma weñat á túina caá”, Diosdih wá níijná caá. ¹⁰ Pánih wéinit, yeó jáap, cheibut Diosdih búdí jwí uúhna caá, yeebdih enat tútupna, jwiít dih á wahat pínah níijná. Yeéb Jesús íh ded pah ñi tái chájat pínahdih beh joyát yeebdih páantjeh á judhduchah, ñi pebhna jwúub bohénadih jwí bejíchah caá.

* 2:14 Hch 17.5

* 2:15 Hch 9.23,29; 13.45,50; 14.2,5,19; 17.5,13; 18.12

* 3:1-2 Hch 17.15

* 3:6 Hch 18.5

¹¹ Yeebdih jwúb enedih jwí bejat pínah niijná, Satanás á jáhat panihatdih í yohat pínahdih jwí íp Diosdih, jwí Maáh Jesucristodihbut búdí jwí úbhna caá. ¹² Pánih úbhna, jwí Maáh yeebdih á teo wáacat pínahdih jwí úbhna caá, chah mic oinit, nihatdihbut ní oyat pínah niijná. Pánihna, yeebdih búdí jwí oyat pah muntih, yeebbút biíc yoobó ní oyat pínahdih wá náah yacna caá. ¹³ “Paá, queédih ma túi teo wáacá, ma weñat pínahdihjeh í chājat pínah niijná”, jwí niij úbhna caá. Páant á teo wáacachah, jwí Maáh Jesucristo nihát áihwájeh jwúb dei jóohni, Jesús jwí íp Diosdih nin pah á niij naóhbična caá: “Queét táini í jumuchah, queédih dedé peéh chājat pínah á wihcan caá”, á niijbična caá.

4

Dios á weñat pínahdih ded pah í chājat

¹ Búu biih bohéatdih yeebdih jwí naáwát túut caá. Nijeéh jwí jum láa, Dios á weñat pínahdih ded pah ní chājat pínahdih jwí bohénap jī. Páant jwí bohéatjidih níit quíib búudcáp taga. Páant ní chājat chah ní túi jepahatdih yeebdih búdí jwí náah yacna caá.

² Jwí Maáh Jesucristo ded pah á wutatjidihjeh yeebdih jwí naóh yapaatdih ní túi jéihna caá. ³ Nin pah ní jumát pínahdih Dios á náah yacna caá: Diosdih jepahcannit í jumát pah yeebbút ní jumca bojoó. Ní áa nihcannitjeh yeejép ní chājca bojoó. ⁴ Dios á enechah, cáacwábut í enechah, ní túi áa jumú. Pánih áa jumnit, mijeéh ní túi jumú. ⁵ Diosdih jéihcannit í áa nihcannitjeh íp metna caá. Obohjeéhtih, yeéb Diosdih jéihnitboó páant ní chājca bojoó. Ní wehá mána yaádhjeh táinijeh ní jumú. ⁶ Mijeéh bóojeéh jumnihdih ní dúuc wái metca bojoó. Dios nihát ní chājatdih jéihnit, páant ní chājat jīb búdí á peéh chājbična caá. Jon ní pebh juibínitjeh caandih búdí jwí bohénap jī. ⁷ Dios jwiítidih í náah chājatdih wutcan, táinijeh jwí jumát pínahdih át wutap wut jī. ⁸ Butéh wá naáwátidih weemjéh wá wutat nihcan beé. Dios yeebdih páant á wutatdih wá naóh yapanap be. Pánihna, ded caandih yehna niijná, weemdíh nihcan, Diosboodih á yap yohna caá. Caán caá Táini Espiritudih yeebdih wáhni.

⁹⁻¹⁰ Búu mic oyatdih yeebdih bainí wá naáwát túut caá. “Ní mic oyoó”, Dios á niij wutatdih jointjeh caandih túi jepahna caá ní chājap. Pánih jepahna, nihát níih baác Macedoniadih moón Jesúhwádh yeeb ní túi oina caá. Pánih mic oinit, chah mic teo wáacnit ní jumú. ¹¹⁻¹² Pánih mic oina, biícidih táinijeh ní jumú. Mic jaihcanjeh, bitadih yeejép táoh naóhcan, bita í tewatdih

túbit ní en naóhca bojoó. Yabhcanejeh, ní túi teweeé. Pánih teonit, bitaih bií déedih, níh jeémátdihbut túbit ní úbh tac búugáca bojoó. Pánih wutatdih jáantjeh yeebdih jwí naáwáp jī. Caandih ní jepahachah, Diosdih jéihcannitboó yeebdih ennit, “Queét túi chājnit caá”, í niijbična caá.

Jesucristo á jwúb dei jóúwúchah, ded pah á yapat pínah

¹³⁻¹⁴ Búu, jwí déewá panihnitá, Jesúhwá í wunachah, ded pah í yapat pínahdih yeebdih jwí naáwát túut caá, túbit ní jīgahcat pínah niijná. Jesucristo á wunat túttimah, Dios caandih át jwúb boanap tajī. Caan pah muntih jwiít áihwá jwí wunat túttimah, jwiítidihbut á jwúb boanachah, Jesús á jumupboó ájeh jwí túi jumbična caá. Páant jwí yapat pínahdih ní túi náhninaá. Pánih náhninit, Jesúhwá, ní oinit í wunat túttimah, ní bidna yuhna, túbit ní jīgahca bojoó. Bita Jesúsdih jepahcannit, Jesúsjeéh í wihcan níit. Pánihna, í oinit í wunat túttimah, í jwúb mic encat pínahdih jéihna, búdí jīgahnit, í moh yéejna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jepahcannit í jīgahat pah yeéb ní jīgahca bojoó.

¹⁵ Nin pah Jesússeh á naáwátjidih yeebdih jwí naóh yapana caá: **“Queét wíhwá wannitjeh í boo pud jóúwát pínah jātih, wuncannit í waóh páuh laab béj páican níit”**, Jesús át niijip wat jī. ¹⁶⁻¹⁷ Nin pah á yapbična caá: **“Ní páuh laab jóúwá”**, Jesús á niij ejatdih, ángelwá í maáh búdí á ejatdihbut jwí joibična caá. Dios á wáhni póojat nahjīh ángelwá í maáh á póojochah, jwí joibična caá. Páant á yáanachahjeh, jwí Maáh Jesucristo á jwúb dei jóúwát pínah caá. Páant á dei jóúwúchah, áihwá wannitjeh, Jesús á boo pud jóúwátjeh pah muntih, í boo pud jóóhbična caá. Queét í boo pud jóúwúchah, jwiít áihwá wuncannit, jjeéh wáac juibínit, wépép páuh laab béjnit, mah tólihna nihát biícidih jwí Maáh Jesúsdih jwí jóúwáhbična caá. Pánihna, jwiít nihát biícidih Jesúsjeéh páantjeh jwí jumbična caá.* ¹⁸ Pánihat pínahdih jéihnit, yeéb bitadihbut jwúb naóh yapanaá, Jesúhwá wannitdih túbit í jīgahcat pínah niijná.

5

¹⁻² Búu, wá déewá panihnitá, Jesúhwá wannit ded pah í yapat pínahdih ní jéihna caá, buca. Obohjeéhtih, débólih Jesucristo á jwúb dei jóóhni yeó jáap pínahdih jwiít cáacwá jwí jéihcan caá. “Náhnicaah, nuumní á juyát pah jwí Maáh Jesucristo á jwúb dei jóóhbična caá”, yeebjéh ní niij jéihna caá. Páant ní jéihyechah, wá jwúb naóhcan níit.* ³ Diosdih jepahcannit nin pah í niijbična caá: “Búu táini láa caá. Cáacwá

* 4:16-17 Mt 24.30-31; Mr 13.26-27; 1Co 15.51-52

* 5:1-2 Mt 24.43; Lc 12.39; 2P 3.10

ī míc maocah, úamcanjeh, jwī tái jumna caá. Yeejép yapat jwiitdih ā wihcan niit”, ī táoh niijhípna caá. Páant ī niijchahjeh, caandih ī jepahcatji jīb, Jesús peéh chājadh ā jwúb dei jūóhípna caá. Yaadh ī weép jáaat dée pah ā jumbipna caá. Wudu jumnih mi weép jáanachah, caán tabatdih mi jéih jweicán caá. Pánihat pah Jesucristo ā jwúb dei jūáwáchah, caandih jepahcannitji ī yéejat jīb ī jéih jweicán niit.* 4-5 Obohjeéhtih, wā déewā panihnítá, yeebboó dupúnap panihípboó jumcan, baabáp panihípboó ñi jumna caá. Jesúsdih jepahcannit, bita ī encat pínah niijná, dupúnarpoó yeejép ípí chájna caá. Obohjeéhtih, yeebboó páant ñi chájcan caá. Pánihna, náhnichah nuumní ā waad juyát pah, Jesús ā jwúb dei jūáwáchah, ñi wáhi bejcan niit. Yeebdih peéh chājadh jūóhna ā chájcan niit. 6 Jwiit Jesúshwá jumna, caandih jéihcannit ī chájat pah jwiitdih chájcat caá náahap. Úonit panihnít jumna, ded pah nin baáboó ā yapatdih queét ī jéihcan caá. Obohjeéhtih, jáanit panihnít, “¿Dios ā weñat pínahdih chájat túut niijná, ded pah wā chájbi?” niij jenah joyát caá jwiitdih náahap. “Waicanjeh Jesucristo ā jwúb dei jūóhípna caá”, niij náhninit, tái chájat caá náahap. 7 Jesúsdih jepahcannit, dupúat panihípboó jumna, úonit panihnít caandih ī joicán caá. “Jesús ā jwúb dei jūóhcan niit”, niij jenah joinit, ī weñat pínahdihjeh chájnit, ípí babh máihna caá. 8 Obohjeéhtih, jwiit baabáp panihípboó jumnitdih Dios naáwát dih tái jenah joyát caá náahap. Á weñat pínahdih jenah joinit, yeejép chájcat caá náahap. Soldado míc mawadidh bejna, ítah wao chá páha páahnit, áih bácahdih jáhat pínah niijná, ítah chóodihbut áih tacamant ápi deoná caá. Pánihna, soldado ā míc jáhat pah, jwiit Jesúshwádihbut míc jáhat caá náahap. Obohjeéhtih, jwiit bácahdihjeh pohba jáhatdih niijná wā chájcan caá. Jwiit caolihdih jáhatdih niijná caá wā chájap. Nin caá jwiit caolihdih jwī jáhat pínah: Jesucristodih tái jenah joinit, Diosdih cáacwádihbut tái oyat caá caolihdih jáhat ā jumap. “Jesús wā yéejatdih yohnit, weemdih ájeéh ā ub bejbipna caá”, niij jenah joyátbut caolih jáhat ā jumna caá. Pánih jáhnit panihnít jumna, Satanás jwiitdih ā yéejat túutachah, caandih jwī jéih yap yohna caá.* 9-10 Jesucristodih jepahcannit bícdih Dios jwiitboodih át peéh chájihcap wat jī. Obohjeéhtih, áihwā jwī jumat pínah niijná, jwī yéejat jīb, jwī Maáh Jesucristo jwiitdih át wan wúhap wat jī. Pánihna, jwiit áihwā jumnit, nin baáboó páantjeh jumna, wánnah yuhna, niihat bícdih ájeéh jwī tái jumbipna caá. 11 Caandih náhninit, Jesúsdih ñi tái jenah joyát pínah, ñi jepahat

pínahdihbut páantjeh ñi míc teo wáacá.

Pablo queétdih biih ā watat

12-13 Bua yeebdih baini wā jwúb naáwát túut caá, páant mantih. Ñijeéh jumnit Dios naáwát dih yeebdih ī bohénachah, ñi tái joyoó. Yeebdih bohéat pínah niijná, Diosboó queétdih ā wutachah, yeebdih bohéni, bádí ī teona caá. Pánihna, queétdih oinit, ñi tái jepahaá. Yeebbút míc oinit, bícdih ñi tái jumú.

14 Yabhnitdih ñi tewat túutú. Úamnitdih, jgahnitdihbut ñi weñanaá. WÉpcannitdih ñi tái teo wáacá. Bitadih yójhacan, jjeéh ñi tái jumú.

15 Yeebdih yeejép chájnitdih ñi yéej cháj jwúbaca bojoó. Niहतdih tái chájnit, bícdih ñi tái jumú.

16 Ded pah yeejép yapna yuhna, Diosdih tái jenah joinit, páantjeh ñi weñeé.*

17 Caandih ñi úúbh cádahca bojoó. 18 Yeó jáap jumat pah “Túina caá, Paá”, Diosdih niijnit ñi jumú. Tái yapna, yeejép yapna yuhna, bíic yoobó “Túina caá, Paá”, niijnit ñi jumú. Pánihatdih Dios yeeb Jesúshwádih ā náah yacna caá.*

19 Túini Espiritudih tái jepahnit, ded pah ā teo wáacatdih ñi jáhca bojoó. 20 Detdih Túini Espiritu ā naáwáchah, queét ī naóh yapáihichah, yeebboó joíhcannit pah ñi jumca bojoó. 21 Pánihna, niहत naáwát dih tái jenah joinit, ded túini, ded túicanni ā jumatdih ñi jéihyeé. Pánih jéihna, túinidih jepahnit, ñi náhninaá. 22 Obohjeéhtih, túicanniboodih, ñi joyáh bojoó.

23 Jwiit yeebdih Dios ā túyatdih bádí jwī náah yacna caá. Pánihna, yeebdih úúbhna, “Paá, queét míhwádih bádí ma teo wáacá, yéej chájatdih ī yap yohat pínah niijná. Meemdih ī tái jenah joyát pínahdihbut teo wáacnit, queétdih ma tái wapaá”, bádí jwī niij úúbhna caá. Páant ā teo wáacachah, jwī Maáh Jesucristo ā jwúb dei jūóhni yeó jáapdih yeeb áihwā túinit ñi jumbipna caá. 24 Diosjeh yeebdih úúonit, ā niijátji pah yeebdih ā túut nuám péabipna caá.

Pablo ā péé túyat túutat

25 Wā déewā panihnítá, jwiitdihbut bádí ñi úúbhá.

26 Dios ā oyatjih niहत Jesúshwā ñi tái míc úúbhá.

27 Jwī Maáh Jesús ā enechah, nin pah yeebdih wā naóhna caá: Nin náodih ñi pehna ī ub juibínachah, niहत caánboó jumnit Jesúshwádih ñi tái en naáwá.

28 Jwī Maáh Jesucristo yeebdih oinit, ā tái teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tiguaá wā naáwát.

Pablo

2

2 TESALONICENSES

Queétdih á túyat tútat

¹ Weém Pablo, Silvano, Timoteojih túyat tútunit, yeeb Tesalónica tútchidih moón jwí lip Dioihwā, jwí Maáh Jesucristoihwābut ñi jumachah, nin náodih bíhdih daacát tútunit, yeebdih wā jwáub wahna caá.* ² Jwí lip Dios, jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, í teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Queétdih “Túina caá, Paá”, á niiját

³ Wā déewā panihnitá, yeebdih úbhñit, “Jesúsdih चाह í túi jenah joyátdih, चाह í múic oyatdihbut á túina caá, Paá”, yeó jáap jumat pah jwí niiját dée caá. ⁴ Jesúsdih ñi péeat jib, bita yeebdih yeejép í chājachah yuhna, caandih ñi cádahcan caá. Páant ñi cádahcatdih jéihna, bita Dioihwādhbut jwí túi wēi naóhna caá.

Cristo á jwáub dei jwáuwáchah, Dios yeejépwádh á peéh chājat

⁵ Yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ñi cádahcan enna, Dios á maáh jumapna yeebdih á bejat tútbitpina caá. Páant á chājachah, á jenah joyát yoobópdih á jumatdih nihah cáacwā í jéihbipna caá. ⁶ Pánihna, Dios yoobópdih jenah joini jumna, yeebdih yeejép chāñitboodih á peéh chājipna caá. ⁷ Jwí Maáh Jesús jeámant jwáub dei jóhna, búdi tuu iigát cātih, áih wēpnit ángelwā bícdih, yeeb yeejép yapnitjidih á túi jumat tútbitpina caá. Jwítdihbut bíic yoobó á chājipna caá. ⁸ Pánih jóhna, Diosdih, jwí Maáh Jesúh túini doonádhbut jepahcannitdih á peéh chājipna caá. ⁹ Dios queétdih á peéh chājachah, páantjeh iiguipboó yeejép í yapbipna caá. Jwí Maáh Jesús pebh jéih jumcan, búdi á wēpatdihbut í jéihcan niit. ¹⁰ Jesús á jwáub dei jóhni yeó jáapdih áihwā caandih wēnit, “Jesús túini, चाह wēpni caá”, í niijbipna caá. Yeéb áih doonádh jwí naáwáchah joinitbut queét bícdih caandih búdi ñi wēbipna caá.

Queétdih á wábat

¹¹ Yeebdih Diosdih jwípí úbhna caá, á náahat pahjeh ñi chājat pínah niijná. Nihat áihwádh páant chājat caá náahap. Pánihna, yeó jáap jumat pah yeebdih búdi jwí úbhna caá, Diosdih túi jenah joinit, á teo wáacatjih ded pah ñi chājihatdih ñi bujjáat pínah niijná. ¹² Páant ñi túi chājachah, jwí Maáh Jesucristoihwā ñi jumatdih jéihnit, bita caandih, yeebdihbut í túi wēi naóhhipna caá. Páant ñi jumat pínah niijná, jwí lip Dios, jwí Maáh Jesucristobut yeebdih oinit, í teo wáacipna caá.

Jesucristo ded pah á jwáub dei jwáuwát

¹ Buu jwuh jwí Maáh Jesucristo nin baáčboó á jwáub dei jwáuwáchah, miic wáac juibnit, caandih jwí jwááat pínahdih wā naóhhipna caá.* ² Bita yeebdih yeena, “Jwí Maáh áttát jwáub dei jóh tagaá”, í niijchah yuhna, ñi úmca bojóó. Biquína “Dios weemdh páant á niijp jí”, niij, bita “Pablo páant átt daác wahap jí”, it niij yee tagaá. ³ Pánihna, bita páant yeebdih í yeenachah, ñi joyáh bojóó. Caán á jwáub dei jwáuwát pínah jātih, Diosdih dawá í yap yohbipna caá. Páant í yap yohochah, चाह yeejép watni á jíghbipna caá. Caandih Dios peéh chāna, iiguipna á wahbipna caá. ⁴ “Caán nihah maáh caá”, cáacwádh niij jenah joyát tútunit, Diosboodih á weñat tútcan niit. “Weém caá Dios”, niij yeenit, Dioih muáboó á waadbipna caá, nihah caandih ennit, í wēi naáwát pínah niijná.*

⁵ ¿Ñijeéh jumna, páant yapat pínahdih wā naáwátjidih ñi náhnican niit? ⁶ Buu caán yeejép watni pínahdih jáhni páantjeh jwí cātih á jum jwuhna caá. Obohjeéthih, Dios á ñioni yeó jáapdih yeejép watni á jíghbipna caá. ⁷ Buu caandih ñi jéih encah yuhna, nemépwā í maáhboó Dios á wutatdih cáacwádh á yap yohat túttna caá. Obohjeéthih, páant á chājachah yuhna, yeejép watnidih jáhni á bejat pínah jātih caán tubit yeejép á jéih wut jwuhcan caá. ⁸ Á bejat túttimah bácah, tubit yeejép watni á jíghbipna caá. Páant á jíghat túttimah, jwí Maáh Jesucristo á yeh iigátjih nin baáčboó jwáub dei jóhna, á naáwátjih póoj yohat pah, caandih á buádbipna caá.* ⁹ Caán yeejép watni boó nemép á wēpatjih, cáacwā í jéih chājca naádh dahwá láa á chāj jéutbipna caá, queét caandih í wēi enat pínah niijná.* ¹⁰ Búdi yeejép á chājachah yuhna, iiguipna bejnit pínahboó “Caán túi chājni caá”, niijnit, caandih í jepahbipna caá. Queét Jesúh doonádh, yoobópdih á jumachah yuhna, it joihcap tagaá. Páant í joihcat jib, queét iiguipna bejnitdih Dios á ubcan niit. ¹¹ Túini doonádh í náahcat jib, Dios queétdih máihnit pah á chājipna caá, yee naáwátjih í túi joyát pínah niijná. ¹² “Caán naáwát yoobópdih nihcan caá”, niijnit, yeejép í wēi chājatjí jib, Dios queétdih á peéh chājipna caá.

Dios áihwádh á ñíwat

¹³ Yeéb jwí déewā panihnitá, jwí Maáh Jesús á oinit ñi jumna caá. Nin baáčdh á chājat pínah jātih yeéb iiguipna bejnit déejidih Dios á ñíwap wat jí, áihwā ñi jumat pínah niijná. Túini doonádh “Yoobópdih tígáá”, yeéb ñi niij jenah joyóchah, Túini

* 1:1 Hch 17:1; 1Ts 1.1

* 2:1 1Ts 4.15-17

* 2:4 Dn 11.36; Ez 28.2

* 2:8 Is 11.4

* 2:9 Mt 24.24

Espíritu yeebdíh át teo wáacap tagaá, táinit ñi jumat pínah niijná. Pánihna, ā ñionit ñi jumuchah, Diosdih wēinit “Táina caá, Paá”, jwí niiját dée caá. ¹⁴ Táini doonádih jwí naawáchah, Dios yeebdíh át ñiwip taga, jwí Maáh Jesucristo jeáboo maáh ā jumuchah, yeebbút caán biícidih maáta ñi jumat pínah niijná.

¹⁵ Pánihna, Jesucristodih túi péenit ñi jumuu. Pánih péena, jwí naóh bohéátjidih jwí daác wahnidihbut túi náhninit, ñi yap yohca bojoó. ¹⁶⁻¹⁷ Jwí Maáh Jesucristodih, jwí íp Diosdihbut yeebdíh búdí jwí uúbhna caá, í náah yacat pah ñi chájat pínah niijná. Jwiitdih oina, iiguipna bejnit déejdih Dios ā túi ubatdih náhninit, yeó jáap jumat pah búdí jwí wēina caá. Jesucristo, jwí íp biícidih yeebdíh í teo wáaca naáh, wēp ñahnit panihnit jumna, túi chājnit, túi múic wéhenit páantjeh ñi jumat pínah niijná.

3

“Jwiitdihbut ñi uúbú”, ā niiját

¹ Bhu jwí déewā panihnitá, jwiitdihbut ñi uúbú, jwí Maáh Jesúh doonádih dawá cáacwádih jwí túi bohéat pínah niijná. Yeéb caán doonádih ñi wēi jepahat pahjeh muntih bitadih jwí bohénachah, í túi wēi jepahat pínahdihbut ñi uúbú. Pánih jepahnit, bitadihbut í naawáchah, caán dooná waicanjeh ā bej peét bejbipna caá. ² Jesúh doonádih dawá jepahcan, yéej chājnit jumna, jwiitdih í yeejép chājihichah, Dios jwiitdih ā wapat pínahdihbut ñi uúbú. ³ Jwí Maáh Jesús ā niijátj pahjeh chājni ā jumna caá. Pánih jumna, nemépwā í maáh yeebdíh ā yéej chájat túutuchah yuhna, yeebdíh ā teo wáacipna caá, Jesúsdih túi jenah joinit, nemépwáboodíh ñi jepahcat pínah niijná. ⁴ Páant Dios yeebdíh ā teo wáacatjñh, ded pah jwí wutuchah, ñi jepahatdih jwí túi jéihna caá. Páant ñi chāj cádahcatdihbut jwí jéihna caá. ⁵ Dios búdí ā oyatdih yeebdíh ā túi jéihyana naáh, caandíh oinit, bitadihbut ñi oyat pínah niijná. Jwí Maáh Jesús yeejép yapna yuhna, Diosdih át cádahcap wat jñ. Páant ā jumat pah muntih, yeebbút yeejép yapna yuhna, ñi cádahcat pínahdih wā uúbhna caá.

Ā tewat tútat

⁶ Jwí Maáh Jesucristo ā wēpatjñh, nin pah yeebdíh wā watna caá: Det Jesúhwā jwí bohéátjidih jepahcan, tewihcannitdih ñi pej jumca bojoó. ⁷ Ñijeéh jumnit, búdí jwí tewechah, ñi enep jñ. Pánihna, jwí tewatj pahjeh muntih yeebdíhbut tewat ā náahatdih ñi jéihna caá. ⁸ Ñíih jeémátidih jíib wihcanni jwipi jeémpcap jñ. Obohjeéhtih, yeebdíh uúbh tac buugácat túat niijná, yeó jáap jumat pah,

chei jumat pahbut búdí jwí tewep jñ. ⁹ Jwí bohéátjñ jíib yeebdíh jwíta jíib waadá tagaá. Obohjeéhtih, jíib náahcanjeh, búdí jwí tewep jñ, yeebboó jwiitdih ñi en yacat pínah niijná.

¹⁰ Ñijeéh jumnit, nin pah yeebdíh jwí niij bohénap jñ: “Teocannit í jeempca bojo naáh”, jwí niijip jñ. ¹¹ Obohjeéhtih, yeéb biquína ñit tewihcap wat be. Pánih tewihcan, bitadih ñit tac buugánap wat be. ¹² Pánih tewihcannitdih jwí Maáh Jesucristo ā wēpatjñh nin pah jwí niij watna caá: “Bitadih tac buugacánjeh, ñi tewee, ñíih jeémát pínah jíib”, jwí niijná caá.

¹³ Obohjeéhtih, yeéb jwí déewā panihnitá, túi chājna, ñi chucá bojoó. ¹⁴ Biquína caanjñh moón jwí tewat tútatdih í yap yohochah enna, queétdih ñi pej jumca bojoó, tíicnit, í túat numát pínah niijná. ¹⁵ Obohjeéhtih, Jesúsdih cádahnitdih ñi en jūihñat pah, queétdih ñi en jñhca bojoó. Queét ñi déewā, Jesúhwā í jumuchah, í yap yohatdih queétdih táinjeh ñi naawá, í túi tewat pínah niijná.

Ā pée túyat tútat

¹⁶ Jwí Maáh Jesús jwiitdih túi jumat túatni, yeó jáap jumat pah yeebdíh ā túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Jwí Maáh ñijeéh ā túi jumna naáh.

¹⁷ Weém Pablo, nin péeni naawátbitdih wíih téihyajñh wā daácna caá. Nihat wā daác wahnidih wíih téihyajñh wāpí daác péena caá. Páant péeni naawátbitdih múic wā daacátidih enna, wā naawát yooabát ā jumadidih ñi jéihbipna caá. ¹⁸ Jwí Maáh Jesucristo yeéb nihadidih oinit, búdí ā teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naawát.

Pablo

1 TIMOTEO

Timoteodih ā tūyat tūtat

¹ Weém, Pablo, meém Timoteodih* nin núodih wā daac wahna caá. Jwí íp Dios jwiítidih táí ubni, Jesúsíh áih túini doonádih í naáwát tūatni wā jumna caá. Jwiítidih Jesús á pehbóo ā ub bejat pínahdih jéihna, jwí wéi páina caá. ² Timoteo, meemdíh Jesúh doonádih weemjéh wā bohénachah joinít, Jesúsdih ma jwíih jepahachah, wā wúáh panihni ma jumna caá. Dios jwí íp, jwí Maáh Jesucristobut oi jígah ennít, í teo wáaca naáh, ma táí jumat pínah niijná.

Bitā īyee bohéatdih Timoteodih ā yoobáat tūtat

³ Macedonia baáčboó jwí bej láa Éfeso tútchiboó juibínit, biquína Jesúh doonádih yee bohénitdih jwí joyóp jī. Páant í bohéatdih joinít, meemdíh caán tútchidih wā cádahap jī, í yee naáwátidih ma cádahat tūtat pínah niijná. ⁴ Í nuowā jon jātih moón í jenah joyátjidih páantjeh í bohénap jī. Ded pah í naáwátjī, í wátnadihbat í bohénap jī. Queét pánih bohéna, múic íjanit, Dios jwiítidih ā wutat pah í chājcap jī. Í jéihyatjīhjih bohéna, Diosboodih í táí jenah joicáp jī.

⁵ Páant í jumuchah ennijī, meemdíh chah wā wēp bohéat tūtat jī, Jesúhwā bitadidih í oyat pínah, Diosdih í táí jenah joyát pínah, dedé yéejat wihcan, yéejat peéh chājatdih í úmcat pínahbut niijná. ⁶ Páant wā bohéatdih yohnit, oboh jumniboodih í múic wéhena caá. ⁷ Moisés ā wutatjidih bohénit jumíhna yuhna, ded pah í bohéatdih queétjeh í beh joicán caá.

⁸ Páant Moisés ā wutatjidih yoobópdih jwí bohénachah, túini wutat á jumatdih jwí jéihna caá. ⁹⁻¹⁰ “Caán wutatdih jepahnitdih jwúub bohéat caá náahap”, jwí niij jenah joicán caá. Obohjeéhtih, nin panih chājnitboodih bohéat caá náahap: Dios ā wutatdih yap yohnit, yeejép chājnit, í mánadih mao yohnit, bitadidihbat mao yohnit í jumna caá. Yéej chājnit, neoná múicjeh, yaádh múicjehbut yéej chājnit í jumna caá. Cáacwádhíh ubnit, bitadidih teo wúhat pínah niijná, queétdih jīb chāj wúhnit í jumna caá. Yee naóhnit, túini bohéatdih yap yohnitbut í jumna caá. Pánih chājnitdih caá Dios naáwátidih bohéat náahap, í tūat nuumát pínah niijná. ¹¹ Caán bohéat caá Jesúh doonádih Dios weemdíh ā bohéat tūtat jī.

Dios Pablodih ā oi jīgah enat

¹² Weém yeejép wā chājachah yuhna, “Pablo wā naáwátidih á táí bohéipna caá”, niij jenah joinít, jwí Maáh Jesús weemdíh ā

ñíwip jī. Páant ā ñíwichah jéihna, “Túina caá”, caandih wā niijná caá. Páant ā ñíoni jumna, áih doonádih wā bohénachah, ā wēpatjīh weemdíh ā teo wáacna caá. ¹³ Páant ā ñíwat pínah jātih, Jesúsdih jéih jwúhcan, caandih yeejép wā wéhénachah, áih cáacwádhíhbut yeejép wā chājachah yuhna,* caánboó weemdíh ā ñíwip jī. Yeejép chāj jwúhna, “Yeejép chājna caá wā chājap”, wā niij jenah joicáp jī. Páant wā jéih jwúhcan enna, peéh chājcanjeh, weemdíh át oi jīgah enep jī. ¹⁴ Pánihna, jwí Maáh Jesucristo weemdíh búdí oinit, á táí chājatdih jéihna, caandih wā jepahap jī. Pánih jepahní jumna, ā oyatjīh bitadidihbat búdí wā oina caá.

¹⁵ Yeejép wā jwí jumuchah jéihnit, iiguípna jwí bejat déedih táí ubat tūat niijná, Jesucristo nin baáčboó át dei jūúwáp tajī. Páant jwí naáwát yoobópdih ā jumatdih nihát í táí jéihye naáh. Weémboó bita chah yeejép wā jumap jī. ¹⁶ Obohjeéhtih, páant yeejép chājni wā jumuchah yuhna, Jesucristo weemdíh peéh chājcan, át jīgah enep jī. Pánih jīgah enna, weemdíh ā táí chājatdih jéihnit, bitabut caandih í jepahbipna caá. Pánih jepahnit, Diosjéh ā pehbóo páantjeh í jumbipna caá.

¹⁷ Dios páantjeh jumni nihát cáacwádhíh chah maáh caá. Caán jwíjéh ā jumuchah yuhna, caandih jwí en juicán caá. Caanjéh caá Dios. Bíih wihcan caá. Páant á jumuchah jéihnit, jwiítidih yeó jáap jumat pah caandih wéi naáwát caá náahap. Páant tíí ā jumú nah.

¹⁸ Timoteo, wā wúáh panihni ma jumuchah, nindih meemdíh wā wátna caá: Jwíit Jesúhwā waóhnitboó meemdíh jwí teo jáha wúbh láa, Túini Espírítu ā jéihyanachah, meemdíh jwí naóh yapanap jī. Páant jwí naóh yapaatjidih túi náhnit, Jesúh doonádih wēp naóh bohéni ma jumú. Bitā meemdíh joicánjeh yeejép í chājachah yuhna, caandih ma bohé cádahca bojóo. ¹⁹ Jesúsdih táí jenah joí cádahcan, yeó jáap jumat pah caandih ma túi wúbh. “Dedé yéej chājat jīb weemdíh ā wihcan níit”, niij jenah joyát tūat niijná, mapí jumat pah, túinijeh ma jumú. Biquína pánih jumcan, Jesúsdih ítát cádahap tajī. ²⁰ Queét cádahnit poómpjeéh Himeneo, Alejandrojīh í jumna caá. Pánihna, jáantjeh nemépwā í maáhdih wáat wúhup jī, ded pah ā náahat pah queétdih á chājat pínah niijná. Queét yeejép í bohéatjidih cádahnit, í jwúub tūat nuumát pínah niijná, caandih wā wúhup jī.

2

Jesúhwā múic wáacnit, ded pah í wúbhát

¹ Búu nin pah meemdíhjih wā jwíih naóhna caá, bitadidihbat ma bohéat pínah niijná: Yeéb Jesúhwā múic wáacnit, nihát cáacwádhíh ñi wúbh, queétdih Jesúsdih í

* 1:1 Hch 16.1-3

* 1:13 Hch 8.3; 9.4-5

jepahat pínah niijná. Pánih uábhna, “Túina caá, Paá”, caandih niijátbut á náahna caá. ² Nihat maátadihbut uábát náahap, míc mawat wiican, Dios á náahat pah chájnit, íih cáacwá í túi jumat pínah niijná. ³⁻⁴ Nihat cáacwá iiguúpna bejnit déedih túi ubat túut niijná, á wáúih túini doonádih joinít í jepahatdih Dios á náah yacna caá. Páant bitadilh jwí uábúchah, bádí á wéina caá. ⁵⁻⁶ Bíicjeh tígáá Dios. Obohjeéhtih, jwiítboó yéejnit jumna, caán bíicdih jwí jéih jumcan caá. Páant jwí jumuchah, nihat cáacwá úd jeñé Jesucristojeh jwí yéej chájat jíb át wan wáhp jí, Diosjeéh jwí túi jumat pínah niijná. Jesús á wan wáhatji doonádih Dios á nío láa cáacwádih át jéihya jwíhip jí.* ⁷ Jesús páant á jumatdih wá naawát pínah, judíowá nihcannitdih túini doonádih wá bohéat pínahbut niijná, weemdih á níwip jí. Yoobópdih meemdih wá naóhna caá. Wá yeecan caá.*

Neoná, yaádh ded pah í chájat

⁸ Queét Jesúhwá munná jumat yoobó míc wáacnit, bíicdih uábhna, neoná yéejat cádahnit jumna, téihya aabánit, í uábú naáh. Íjican, míc jühñat wiicanjeh uábh waawát caá náahap. ⁹ Yaádhboó túinijeh yéueh í dawú naáh, bita í en ñinahcat pínah niijná. Tubit mácah jígoñi íih waó yoocnadih í chájca bojo naáh. Bitá í wéi naawát pínahdih bidcanjeh, bádí jíb jumna iigní tórna, yéueh chóonadihbut í duocá bojo naáh.* ¹⁰ Queét yaádh í túi chájca naáh. Pánih chájca, bitaboó queétdih jenah joiná, í túi jígohtdih jenah joicán, ded pah í túi chájatboodih í jenah joibípna caá. Páant tígáá Dioíhwá yaádhdih náahap. ¹¹ Míc wáacna, laiicanjeh, wéinit, bohéatdih í túi joyó naáh. ¹²⁻¹⁴ Míc wáacnit, yaádh neonádih bohécan, í wutca bojo naáh. Laiican, túinijeh jói cháudnit yaádh í jumna naáh.* Adándih Dios jwíih chájnit, caán táttimah, Evadih át chájap wut jí, caandih teo wáacnih mí jumat pínah niijná.* Caánt Adándih wutnih pínah mí nihcap wut jí. Nemép á yeenachah joiní Adán nihcah, Evaboó mí joyóp wut jí. Páant á yeenachah joiná, Diosdih mí yap yoh jwíhip wut jí.* ¹⁵ Obohjeéhtih, yad wili Diosdih mí yap yoh jwíhichah yuhna, yaádh í wehdih túi en daonít, Diosdih túi jenah jói cádahcan, ájeéh í túi jumbípna caá. Diosdih cáacwádihbut oinit, í túi chájachah, queétdih á wéi enbípna caá.

3

Jesúhwá í maáta ded pah í chájat

* 2:5-6 Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; Tit 2.14 * 2:7 2Ti 1.11

Gn 2.7,21-22 * 2:12-14 Gn 3.1-6 * 3:7 Tit 1.6-9

¹ Buu, Jesúhwá í maátadih ded pah í níwat pínahdih wá naóhípna caá. Ded queétdih waóhni jumíhni túini tewatdih á bidna caá. Caán yoobópdih tígáá. ² Jesúhwádih waóhni pínahdih ñiona, yeejép dooná á wihcat pínah niijná, nin pah jumnitdih í níwi naáh: Det bíic wilidihjeh bíbohnitdih, túi jenah joinít, túinijeh munná wáad jūáwát túutnit, túi naóh bohénitdih níwat caá náahap. ³ Det máihcannitdih, míc maocannit, míc jühcannit, dinero bádí bidcannit, cáacwádih túinijeh chájnitdih níwat caá náahap. ⁴ Pánih ñionit, í weha mána yaádhdih, í wehdihbut yeejép niicjanjeh túi wutnit í jumna naáh. ⁵ Queétdih túi wutcan, Jesúhwádihbut íta túi wutcan tagaá. ⁶ Jesúsdih jáap jepahni Jesúhwádih waóhni á jumca bojo naáh. Jáap jepahnidih í waadánachah, “Weém chah jéihni caá”, áta níj jenah jói tágáá. Páant á níj jenah joyóchah, Satanásdih á peéh chájat pah muntih Dios caandihbut áta peéh cháj tagaá. Satanás páant á níj jenah joyátji jíb, Dios át peéh chájap wut jí. ⁷ “Caán túi chájni caá”, Jesúsdih jepahcannitboó í niijnádih maáh í waadána naáh. Pánih túi chájni jumna, nemép á náahat pah á chájcah, caandih dedé yeejép dooná á wihcan níit.*

Jesúhwádih teo wáacnit ded pah í chájat

⁸ Jesúhwádih teo wáacnitjeéh waadát túutnitdih ñiona, nin pah jumnitdih í níwi naáh: Túi jenah joinitdih, í niiját pah chájnit, máihcannit, jéihcha dinerodih uábhccannitdihbut níwat caá náahap. ⁹ Dedé peéh chájat wihcan, Dios naawátidih túi jepahnitdihbut níwat caá náahap. ¹⁰ Queét waádihnit ded pah í chájatdih í jwíih túi ene naáh. Pánih enat táttimah, yeejép chájcanit jumna, Jesúhwádih teo wáacnitjeéh í jumna naáh. ¹¹ Í weha mána yaádhbut nin pah í jumna naáh: Túinijeh jumnit, obohjeh dooná naóhcannit, túi jenah joinít, máihcannit, ded pah í niiját pah chájnit yaádh í jumna naáh. ¹² Jesúhwádih teo wáacnit pínahdih ñiona, nin pah jumnitdih í níwi naáh: Det bíic wilidihjeh bíbohnitdih, í weha mána yaádh, í weh, queétdih teo wáahnitdihbut túi wutnitdih í níwi naáh. ¹³ Páant í ñionitboó Jesúhwádih í túi teo wáacachah, bita queétdih í túi wéi naóhípna caá. Pánihna, túini doonádih, Jesucristodih í jepahatdihbut áumcanjeh bitadilh í naóhípna caá.

Dios naawát ded pah á jumat

¹⁴⁻¹⁵ Butéjhjeh ma pehbóó bejhna caá wá chájap yuh caá. Obohjeéhtih, “Butéjhjeh weém wáta bej jwuhcan caá”, niijnit, nin náodih meemdih wá daác wahna caá, queét Jesúhwá míc wáacnit, ded pah í jumat

* 2:9 1P 3.3 * 2:12-14 1Co 11.2-6; 14.34-35 * 2:12-14

pínahdih ma jéihyat pínah niijná. Jwiit Jesúhwa Dios páantjeh jumnihwa jwí jumna caá. Áihwá jumna, á naáwát yoobópdih jumnidih jéihna, caandih jwípí bohéna caá. ¹⁶ Jon játih Jesucristoih túini doonádih jwí jéih jwahcap jī. Páant jwí jéihcannidih buu Dios jwiitdih á jéihyanap be. Nin pah caá á jéihyaat:

Jwiit pahjeh Jesucristo át cāac jumap wat jī. Túini Espiritu caandih búdi teo wāacnit, yéejat wihcanni á jumatdih át júutap wat jī. Ángelwābut caandih it enep wat jī. Á bohéat túttnitboó nihat baácdih moondih áih túini doonádih jwí bohénap jī. Páant jwí bohénachah, caán doonádih joinit, dawá caandih í jepahap jī. “Nihat baácdih moondih űi bohénaá”, á niiját túttimah, jeáboó Dios caandih át ab pūeh laab béjep wat jī.

Caán naáwátidih jwiit nihat Jesúhwa jwí túi jéihna caá.

4

Ded pah yee bohéat á jumát

¹ Túini Espiritu nin pah jwiitdih á jéihyana caá: Jesús á jwáub dei jáúwát pínah játih, biquína áih túini doonádih joinitji caandih cádahnit, nemépwá í yeeatdih í joibípna caá. ² Pánih joinit, bitadih í yee naáwáchah, queébut í jepahbipna caá. Pánih yee naóhnit, yeejép chájna yuhna, “Weemdih yéejat wihcan caá”, í niij jenah joibípna yuh caá. ³ Nin pah í niij bohébiipna caá: “űi áa jumca bojoó. Jwí jeémát tútccanni jeémátidih űi jeémca bojoó”, í niij wutbipna caá. Queét páant í jeémát tútcah yuhna, Diosboó jwí jeémát pínahdih wáhna, nihatdih á jeémát túttna caá. Jeémátidih bíbohna, caandih “Túina caá, Paá”, niiját caá náahap.

⁴ Nihat Dios á chájni túini caá.* Pánihna, á wáhni jeémátidih ubna, caandih “Túina caá, Paá”, niijná, yohcanjeh, túi wēi jeémát caá náahap. Bitá í jeémát tútcah, queétdih űi joyáh bojoó. ⁵ “Nihat wá wáhni jeémát á túina caá”, Dios á niijátidih náhninit, “Nin jeémát ma wáhat túina caá, Paá”, niijnit, á wáhni jeémátidih wēi jeémát caá náahap.

Jesúhwađih teo wāacnit ded pah í jumát

⁶ Páant wá naáwátidih Jesúhwađih bohéna, meém, Timoteo, caandih túi teo wáhni ma jumbipna caá. Jesucristoih doonádih túi joinitji jumna, Dios naáwátidihbut túi jepahni ma jumna caá.

⁷ Diosdih jéihcannit í jenah joyátjijeh í bohénachah joyáh bojnit, Dios á weñat pínahboodihjeh chájat caá náahap. ⁸ Ded áih bácahdih á wēpanachah, á túina caá. Obohjeéhtih, áih bácahdihjeh niican, áih caolihdih á wēpanachah, चाह á túina caá.

Pánih caolihdih wēpana, nin baáboó túi jum, á wānat túttimah, jwáub boo pud jáóhnit, Dios pehbhoobát á túi jumbipna caá. ⁹ Caán yoobópdih tigaá. Pánihna, nihat cáacwádih caán naáwátidih jepahat caá náahap. ¹⁰ Yeejép yapna yuhna, búdi jwí teona caá, nihat Diosdih í jepahat pínah niijná. Caán páantjeh jumni, nihat iiguípna bejnit déedih túi ubni jumna, caandih jepahnitdihjeh á túi ubbipna caá. Páant á túi ubat pínahdih jéihnit, jwí wēi páina caá.

¹¹ Páant wá niijátidih bohéna, Jesúhwađih ma túi wutwá. ¹² Obohjeéhtih, jáap ma jumuchah ennit, biquína meemdih ita joyáh boj tagaá. Páant í joyáh bojcat pínah niijná, nin pah queétdih ma cháj júutú: Bitadih oina, túinijeh naóhnit, túi chájnit, Jesúsdih ma túi jenah joí cádahca bojoó. Páant ma chájachah ennit, jáap ma jumuchah yuhna, meemdih í joyáh bojcan niit. Páant ma túi jumuchah, queét meemdih í en yacbiipna caá. ¹³ Pánihna, ma pebhna wá juibiát pínah játih, Dios naáwátidih en naóhnit, Jesúhwađih ma túi beh joyánaá. ¹⁴ Jesúhwa í maata meemdih teo jáha wábhnit, Túini Espiritu á niijátidih í naóh yapaatjidih ma túi náhninaá. Páant í teo jáha wábuchah, Dios meemdih áih wēpat á wáhatjidih náhninit, úmcanjeh ma túi wēp bohénaá.

¹⁵ Páant wá niijátidih ma túi náhninaá, yeó jáap jumát pah Dios naáwátidih chah ma túi bohéatdih nihat í enat pínah niijná. ¹⁶ Meemjéh ma túi enee, ded pah ma chájatidih, ded pah ma bohéatdihbut. Yeó jáap jumát pah páant míc ma chájaá. Pánih chájna, meemjéh, ma bohénitdihbut iiguípna bejnit déejidih ma túi ubbipna caá.

5

Bitá Jesúhwađih ded pah teo wāacat

¹ Būu baini meemdih wá jwáub naáwíhna caá, ded pah Jesúhwađih ma teo wāacat pínah niijná. Behnitboó í yéej chájachah, juihcan túinijeh naáwát caá náahap. Ma lipdih ma naáwát pah, behnitdihbut túinijeh ma naáwá, í tút nuumát pínah niijná. Ma údwádih ma naáwát pah japatadihbut túinijeh ma naáwá, queébut í tút nuumát pínah niijná. ² Ma índih ma naáwát pah, behnit yaáhdihbut túinijeh ma naáwá. Ma déewá yaáhdihbut túinijeh ma naáwát pah, juihcan, japata yaáhdihbut túinijeh ma naáwá, í tút nuumát pínah niijná.

³ Būu éemp wannit yaáhdihbut ded pah ma teo wāacat pínahdih wá naóhbiipna caá. Dedh déewá wihcannih éemp wannidih teo wāacat caá náahap. ⁴ Obohjeéhtih, éemp wannih mi weh jumna, mi juimená jumna, queétdihbut caántidih í teo wāaca naáh. Pánih teo wāacna, Dios á wutát pah í chájna caá.

* 4:4 Gn 1.31

Queétdih mi en dawátji pah, queétdih mi en dawátji pah, queétdih mi en dawátji pah, queétdih mi en dawátji pah, queétdih mi en dawátji pah. Páant i chājachah enna, Dios a túi wēina caá. ⁵ Biñ wili éemp wunnih, déewā wihcannih jumna, Dios a teo wáacatdih mi páina caá. Pánih jumna, yeó jáap jumat pah Diosdih mi wábhna caá. Páant mi jumatdih ennit, caántdih ñi teo wáaca. ⁶ Obohjeéhtih, biñ wili éemp wunnihboó mi weñat pínahdihjeh jannah joint, Jesúsdih jephacah, iiguipna mi bejbipna caá. Páant mi jumuchah ennit, caántdih ñi teo wáacca bojoó. ⁷ Nin buté wā watatdih Jesúshwādhuhbut ma jwáub naoh yapanaá, i túi chājat pínah niijná. Páant i chājachah ennit, “I túi chājca caá”, bita queétdih i jéih niijcán niit. ⁸ Ded a déewādh túi en daocánni, a wehdih i lindhuhbut en daocánni “Weem Jesúh caá”, niijná yuhna, a naawátdih a yap yohna caá. Pánih jumna, Jesúsdih jephacannitdih chah yeejép a chājna caá.

⁹ Dedh éemp wunnih Jesúshwādh teo wáacnitjeéh mi waádihichah, sesenta jópchi chah bíbohni, bícdihjeh áa jumnihjidih ñi waadánaa. ¹⁰ “Caánt táinijeh chājni caá”, i niijnihdih, mi wehdih túi behanih, miñ muúboó bitadih túi waád júwát tútñih, Jesúshwādh teo wáacnih, yeejép yapnitdihbut teo wáacnih, táinijeh chājnihdih ñi waadánaa. Queétdih teo wáacnit pínah yaáhdhdiñi pánit, ñi wátnadih ñi daacá.

¹¹⁻¹² Obohjeéhtih, éemp wunnit yaádh jáapwā yaádh buúg i jumuchah, ñi wátnadih ma daacá bojoó. “Míhwādh teo wáacnih pínahjeh wā jumbipna caá”, Cristodih niijnih yaádh jumna yuhna, túttimah newédh jwáub bidna, ita jwáub áa jum tagaá. Pánih chājnit, i naawátji bíic yoobó i péacah, queétdih yaádh pée chājat ita jum tagaá. ¹³ Pánih chājna, nin pahbut ita chāj tagaá. Teocannit yaádh, muúná yoobó táoh yee naóhñit, bita i tewatdih en naóhñit, yeejép wéhenitbut ita jum tagaá. ¹⁴ Pániha, queétdih yaádh jwáub áa jumnit, i weh jumna naáh. I weha mána, i wehdihbut i túi en dawá naáh. Páant i chājachah, jwiit Jesúshwādh enihcannit “Queétdih yaádh yeejép chājna caá”, i jéih niijcán niit. ¹⁵ Buú biquína éemp wunnit yaádh Jesucristodih cádhñit, Satanás a náahatboódh i chājna caá. Pániha, bita yaádh páant i chājcat pínah niijná, meemdh wā naóhna caá.

¹⁶ Det Jesúshwā i dée wili éemp wunnih mi jumuchah, queétdih caántdih i teo wáaca naáh. Páant i teo wáacachah, bita éemp wunnit, déewā wihcannit yaádhboódh Jesúshwā i jéih teo wáacna caá.

¹⁷ Buú Jesúshwā i maátadih ded pah i chājat pínahdih meemdh wā naóhbiha caá. I maáta queétdih i túi en dawát jíb, wéñit i jíb

chāja naáh. Biquína i maáta, Dios naawátdih bohénitbut i jumuchah, bita maátadih i jíb chājat chah, queétdih bohénitboódh i jíb chāja naáh. ¹⁸ Dios naawátdih daócni nin pah a niij daacátjidih náhñit caá náahap: “Momo jiwíwá trigodih i caóh chūñuchah, queétdih ñi jac chéoca bojoó, i túi jeemát pínah niijná”, at niij daacáp tají. Páant a daacátji pah muntih, biñboó “Teonidih a tewatji jíb, jíb chājat caá náahap”, at niij daacáp tají. Páant i niijátjidih náhñit, Jesúshwā i maátadih wéñit, queétdih i túi jíb chāja naáh.

¹⁹ Jesúshwā maátadih bíicjeh yeejép dooná naóhñidih jóyah bojat caá náahap. Obohjeéhtih, chénewá, bíic peihcannit bíic yoobó i niijchah, caandih i naoh yacat yoobópdih a jumna caá. ²⁰ Pániha, a yéej chājatdih a cádahíchah ennit, ñi múic wáacapoó caandih ñi jühñuu. Páant ñi jühñuchah joint, bitabut bíic yoobó yeejép i chājan niit.

²¹ Dios, Jesucristo, a ñonit ángelwábut i enechah, nin pah meemdh wā wutna caá: Butéh wā naawát pah ma túi chājaá. Pánih chājni jumna, bíicdih chah teo wáacnit, bíidih nump ma teo wáacca bojoó. Nihat Jesúshwādh bíic yoobó ma chājaá.

²² Det Jesúshwā i maáh waádihñitdih ma teo jáha wábat pínah játhi, jóyahcanjeh, ded pah i chājatdih ma túi en ñuu jwáuhuu. Páant túi en jwuhcanjeh ma ñiwichah, queétdih yeejép chājnit ita jum tagaá. Páant yeejép i chājachah ennit, maátajeéh queétdih ma waadáca bojoó. Yeejép chājnitdih waadána nihna, “Queétdih túi chājnit caá”, niijná pah mata jum tagaá. Meémbó yeejat wihcannit ma jumuu.

²³ Buú meemdh jwuh baini wā naóhbiha caá. Mahdihjeh ma babhna caá. Pánih babhna, wudah tubat, biñ wunatbut meemdh dawá láa a jumna caá. Pániha, jiwá igúh macdihbut bainit babhbat caá meemdh náahap, míh báhah a túi jumat pínah niijná.

²⁴ Maátadih ñi bidatdih jwáub jenah joint, nin pah wā niij naóhna caá: Biquí láana det i yéej chājachah, nihat jwí jéihna caá. Dios queétdih a pée chājat pínahdihbut jwí jéihna caá. Pániññit maáta i jumíhichah yuhna, queétdih ñi waadáca bojoó. Obohjeéhtih, bitaboó i yéej chājatdih jwí jéih jwuhcan caá. Pánih jéih jwuhcan yuhna, túi en ñuññit, yeejép i chājachah, jwí jéihbiha caá. ²⁵ Caan pah muntih biquína i túi chājachah, nihat jwí jéihna caá. Bitaboó i túi chājatdih jéih jwuhcan yuhna, túttimah jwí jéihbiha caá. Táiniboódh ded pah jwí jéih bihcan caá.

6

¹ Buú teo wáhñit jwuh ded pah i chājat pínahdih wā naóhbiha caá. Queétdih Jesúshwā

jumna, i maátadih i túi teo wáhu naáh. Páant i chájachah ennit, Jesúsdih jepahnit i jumuchah jéihna, bitaboó Diosdih, jwí bohéatdihbut ded pah i jéih yeejép naóhcan níit. ² I maáta Jesúhwa i jumuchah, queét teo wáhnitbut Jesúhwa jumna, i maátadih ita túi wéi jepahcan tagaa. Obohjeéhtih, páant i chájachah, á tuícan caá. Queétdih i túi teo wáhu naáh. Pánih teo wáhu, i déewa panihnitdih teo wáacna caá i chájap. I maátadih oina, Jesúsdih jéihcannitdih i teo wáhat chah, i túi wéi jepaha naáh. Páant wá watatdih queétdih ma jwáub naoh yapanaá.

Ded pah Diosjeéh túi jumat

³ Buu jwí bohéatdih mácah naóhntidih ded pah ni chájat pínahdih wá naóhbpna caá. Det mácah bohéna, jwí Maáh Jesucristoih túini doonádih náahcan, Dios naáwátidihbut i túi bohécan caá. ⁴ “Weém jéih beedáni caá”, níinjá yuhna, i túi jéihcan caá. Ijnit pah múc wéhena, múc júlhtat tútntit, i múc eníhcan caá. Bitadih yeejép dooná i níjájti jib, queétdih i wéi encan caá. ⁵ Yeejép jenah joiná, bitajeéh jéih jumcan, múc jéihnitjeh i jumna caá. “Dios naáwátidih bohéna, bádí dinerodih jwí bíbohbpna caá”, i níj jenah joiná yuh caá. ⁶ Obohjeéhtih, baini bíbohátjéh wéhena, Diosdih jepahna, túi jumat caá náahap. ⁷ Jwí jwíh cáac jumna, dedé bíi déedih jwít ub jáohcap jl. Buudná, bíi déedih jwí jéih ub bejcan níit. Pánihna, jwí bíbohát pah bóojeh weñat caá náahap. ⁸ Jwí jeémátidih, jwíh yéghndihbut jwáub chah náahcanjeh, weñat caá náahap. ⁹ Dawá bíi déedih bidna, neméppoó á yéj chájat tútuchah, nihát yeejépdih chájnit caá ita jumap. Queét dawá láa jenah joicánjeh, yeejép chájatdih cádahcan, queétjeh tigaá yeejép i yapbipna caá. Pánih cádahcan, iiguipna i bejbipna caá. ¹⁰ Det dinerodih bádí bidna, dedé yeejép i chájna caá. Biquína pánih bidnitboó Jesúsdih cádahnit, bádí jgahna, tabit i moh yéejna caá.*

Timoteodihjeh á naáwát

¹¹ Obohjeéhtih, meémboó Dioih jumna, yeejép i chájatdih ennit, “Bic yoobó weembút wá chájcan níit”, níjnit, bíaboó ma jwei béjeé. Túiniboodihjeh ma chájaá. Ded pah Dios meemdíh á watuchah, caandihjeh ma jepahaá. Jesúsdih ma túi jenah joyoó. Bitadih ma oyoó. Yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ma cádahca bojoó. Bitadih túinijeh ma namah jumá. ¹² Jeáboó ájeéh jumni pínahdih Dios meemdíh á níwip jl. Meemdíh i daabánachah, Jesúsdih ma jepahatdih dawá cáacwádh ma túi naáwáp jl. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandih ma jepah cádahca

bojoó, jeáboó jwabnit, páantjeh ma jumat túit níinjá. ¹³ Diosboó nihatdih á chájap wat jl. Jesucristoboó Poncio Pilatodih ded pah á jumatdih túi yoobópdih á naáwáp wat jl.* Dios, Jesucristojih i enechah, nin pah meemdíh wá wép naóhna caá: ¹⁴ Páant meemdíh wá watatdih ma túi jepahaá. Jwí Maáh Jesucristo á jwáub dei jwáwat pínah játi, á watat pahjeh ma chájaá, cáacwá meemdíh i naóh yaccat pínah níinjá. ¹⁵ Á náahni yeó jáapdiéh Dios á wáwhdih á jwáub wah deyabipna caá. Dios túini, caanjéh tigaá nihát cáacwá i maáh. Nihat cáacwá i maáta chah maáh caá á jumap. ¹⁶ Caanjéh tigaá páantjeh jumni, yeh iigátjéh á jumna caá. Páant á jumuchah, jwít cáacwá á yeh iiguipna jéih bejcan, caandih jwít en juicáp jl.* Buu láabut caandih jwí en juicán caá. Caanboodih jwí weñat dée caá. “Meém chah wépmi caá”, caandih jwí níj jl. Páant tíi á jumá nah.

¹⁷ Dawá bíi dée bíbohntidih nin pah ma wutuú: “Weemdíh dedé judhat wihcan caá”, i níj jenah joicá bojo naáh. Iih bíi déedih buudni pínahjeh á jumuchah, caandih i túi jenah joicá bojo naáh. Dios nihát jwí náahatdih á wáwhachah jéihnit, caanboodihjeh i túi jenah joyó naáh. ¹⁸ Pánihna, túinidih chájnit, bitadih iih bíi déedih wáhu, túi teo wáacnit i jumá naáh. ¹⁹ Páant i chájachah enna, Dios pebhna i jwabínachah, queétdihbut á túi cháj jwabúbanachah, caanboó páantjeh i túi jumbipna caá.

Pablo Timoteodih á pé naáwát

²⁰ Timoteo, Dios meemdíh á naáwát túitnidih ma túi bohénaá. Ma quib buudcá bojoó. Biquínaboó Diosdih jéihcannit, jenah joicánnit pah i wéhena caá. Bitaboó yee naóhna, “Wá bohéat túi jéihnit i bohéat caá”, i níinjá yuh caá. Páant i níj naáwáchah, ma joyáh bojoó. ²¹ Biquína páant i níj naáwáchah joinit, Jesúsdih it cádahap wat jl.

Dios meemdíh bádí oinit, á teo wáacna naáh.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

* 6:7 Job 1.21; Sal 49.17; Ec 5.15 * 6:10 He 13.5 * 6:13 Jn 18.37 * 6:16 Sal 104.2

2 TIMOTEO

Timoteodih ā tūyat tūat

¹ Weém, Pablo, Jesucristoih doonádh Dios ā naáwát tūatni jumna, nin núodih meém Timoteodih wā jwúb daac wahna caá. “Nihat Jesucristodih jepahnit wājeéh ī tūi jumbipna caá”, ā niijátjidih bitadih Dios weemdh ā naóh bohéat tūatp jī. ² Timoteo, wā wūh panihni ma jumuchah, meemdh budi wā oina caá.* Dios jwī ip, jwī Maáh Jesucristo biicdh meemdh oinit, ī jġah en teo wáaca naáh, ma tūi jumat pínah niijná.

Pablo Diosdh “Túina caá”, ā niiját

³ Diosdh úbhna, yeó jáap, chei jumat pahbat meemdh wā úbhna caá. Pánih úbhniit, “Timoteodih budi ma teo wáacatdh túina caá, Paá”, wāpī niijná caá. Caán Diosdh tigaá jwī nūowā wēnit, Īpī jepahat pahjeh muntih, weembút caandih wēnit, wā jepahna caá. Pánih jepahnit, dedé yeejép chājat peéh weemdh ā wihcatdh wā jéihna caá. ⁴ Con láa meemdh wā cádah bejchah, ma juñátjidih náhninit, majeéh jumnit, tūi weñat tūat niijná, meemdh wā jwúb enihna caá. ⁵ Meém Jesúsdih ma tūi jenah joyátdih wā náhnina caá. Ma éet Loida, ma ín Eunicebat Jesúsdih ĩt jwīih jepahap tajī. Pánihna, queétdih en yacnit, meembút caandih ma tūi jenah joiná caá.*

⁶ Meemdh wā teo jāha úbúchah, Dios meemdh ā wēpatdh budi āt wūhup jī, ā wutat pah bitadih ma tūi teo wáacat pínah niijná. Páant ā chājatjidih náhninit, úmcanjeh, ā wēpatjīh bitadih chah ma teo wáaca. ⁷ Dios jwiitdh Túini Espiritudih āt wūhup be, jwījeéh ā jumat pínah niijná. Pánih jwījeéh jumni Túini Espiritu jwiitdh budi ā teo wáaca caá, cáacwā ded pah ī jenah joyátdih jwī úmcat pínah niijná. Páant ā teo wáacachah, cáacwādh oinit, ā wēpatjīh queétdih jwī jéih teo wáaca caá. Caán Túini Espiritujeh jwiitdh ā tūi jenah joyát tūatna caá. ⁸ Pánihna, jwī maáih doonádh bitadih naóhna, ma tūic jenah joicá bojoó. Weém áih doonádh wā bohéat jīb nemat muúboó wā jumuchah, wā chéen ma jumatdihbut ma tūicca bojoó. Obohjeéhtih, túini doonádh ma bohéat jīb meemdhbut yeejép ā yapachah, “Á túimi nacaá”, ma niijí. Páant ā yapachah, Dios meemdh ā teo wáacipna caá, caandih ma cádahcat pínah niijná. ⁹ Jwiit iiguipna bejnit déejidih Diosjeh jwiitdh āt tūi ubup wut jī. Pánih tūi ubnit, jwiitdh āt níwip wut jī, áihwā jumnit, jwī tūi chājat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwī tūi chājat jīb āt níocap wut

jī. Nin baácdih ā chājat pínah jātih ā jenah joyátjī pah jwiitdh oina, āt níwip wut jī. Pánih oina, jwiitdh tūi ubni pínah Jesucristodih ā wah deyaat pínahdh āt jenah joyóp wut jī. ¹⁰ Pánih jenah joinjī caandih wah deyani, ā oyatdh jwiitdh ā tūi jéihyana caá. Páant ā wah deyani Jesús jwiit áihwādh iiguipna jwī bejat déejidih āt tūi ubup wut jī. Caán Jesúsdih jepahna, páantjeh Diosjeéh jwī tūi jumat pínah doonádh jwiitdh naáwádh āt dei jūwúp wut jī.

¹¹ Weemdh níonit, Dios ā wahap jī, caán túini doonádh wā naáwát pínah niijná.* ¹² Páant ā wutatdh wā jepahatjī jīb buu nin nemat muúboó jumnit, yeejép wā yapna caá. Obohjeéhtih, pánih yeejép yapna yahna, wā tūic jenah joicán caá. “Wā jepahni Jesús tūi wēpni jumna, áih doonádh naáwát tūatnit, weemdh ā tūi teo wáacipna caá. Páant ā teo wáacachah, púú ā jwúb dei jūwúchahna, caandih tūi jenah joí cádahcan, páantjeh áih doonádh wā naóhbiipna caá”, wā niij jenah joiná caá.

¹³ Meémoó Jesucristodih tūi jenah joiná, caandih oinit, meemdh yoobópdih wā bohéatjī pah ma chāj cádahca bojoó. ¹⁴ Jwījeéh jumni Túini Espiritu ā teo wáacatjīh Dios meemdh ā naáwát tūatnidih yoobópdih ma bohénaá. Caandih tūi náhninit, mácah ma bohéca bojoó.

¹⁵ Nihat Asia baácdih moón Jesúsíhwā weemdh cádah tigaá ĩt chājat. Pánih tigaá ĩ jwúb jġohcap. Jjeéh Figelo, Hermógenes wūt jumnitbut ĩ cádahatdh ma jéihna caá. ¹⁶⁻¹⁷ Páant queéet nihat weemdh ĩ cádahachah yahna, Onesiforoó dawá láa weemdh enedih junit, ā tūi weñanap be. Nemat muúboó wā jumuchah yahna, Roma tutchiboó junit, wā chéen ā jumatdh tūic jenah joicánjeh, weemdh maatápdih bidniji weemdh ā bid juyúp jī. Páant weemdh ā tūi teo wáacat jīb, ā déewādh jwī Maáh ā jġah en teo wáaca naáh. ¹⁸ Éfeso tutchiboó jwī jumuchah, weemdh budi ā teo wáacatjidihbut ma tūi jéihna caá. Pánihna, jwī Maáh Jesúsdih budi wā úbhna caá, nin baácbó jwúb dei jūóhniit, caandih budi ā jġah en teo wáacat pínah niijná.

2

Jesúh túini soldado panihni

¹ Meémoó, wā wūh panihni, Jesucristo meemdh oinit, ā teo wáacachah, caandih ma tūi péenaá. ² Dawá wā bohéatdh joinjī meem jwúh bitadih ma bohénaá. Páant queétdih ma bohénachah, Dios ā náhat pah tūi chājnit, bitadih bohé jéihnitbut ĩ jumna naáh.

* 1:2 Hch 16.1; 1Ti 1.2 * 1:5 Hch 16.1 * 1:11 1Ti 2.7

³ Soldadodih bawat ā jumuchah yuhna, ā cādahcat pah muntih, meemdihtbut biic yoobó ā yapachah, Jesúsdi h ma cādahca bojó. Jwiit ni hat Jesúsdi h wādi h biic yoobó ā yapna caá. ⁴ Ded soldado ā maādh di h weñahna, ā wutat pahjeh caá ā chājap. Soldado ni hcanni ā chājat pínahdi h páantjeh chājna, ā maāh ā wutat pah āta jéih chājcan tagaá. Páni hna, soldado ā chājat pah muntih, meembát Dios ā weñat pínahdi h jeh nah jointi, ā wutat pah ma túi chājaá. ⁵ Páni hat dée, ded ñáoni maáta ī wutat pah túi chājnjeh, ā wēp ñáwat jībdi h ā jéih bíbohna caá. Páni hna, ñáoni ā túi chājat pahjeh muntih, Jesucristo ā wutat pah ma túi chāj cādahcat jīb, ā pebhna ma juibínachah, meemdi h táinidih ā wāhbipna caá. ⁶ Páni hat dée muntih, wāpchi túi teoniboó ā tewat jīb jeémátdih jwíh bíbohah caá náahap. Páni hna, Dios meemdi h ā wutat pah ma túi chājat jīb, ā pehbóo ma juibínachah, meemdi h wēnit, ā túi chājbi pna caá. ⁷ Wā ni jātjidi h ma túi náhninaá. Páant ma náhninachah, jwí Maāh meemdi h ā túi jéihyabipna caá.

⁸ Ded pah Jesucristo ā jumatjidi h ma quíib huáca bojó. Caán maāh David juima āt jumap wat jī. Wāna yuhna, ā jwáub boo pud jéuwátji túini doonádi h wāpí bohénah jī. ⁹ Páni h caandí h wā bohéat jīb, yeejép chājnitdi h ī nemat pah, weemdi h itah tōpjíh chéonit, nemat muáboó ī nemechah, wā moh yéjina caá. Páni h jumna yuhna, Dios naáwátdih wā bohé cādahcan niit. ¹⁰ Dios ā ñonitdi h bohéna, yeejép wāpí yapna caá, queébtut Jesucristoí h wā ī jumat pínah ni ijná. Áihwā iiguípna bejnit déejidi h ā túi ubnit pínah ī jumuchah, queét Diosjeé h ī túi jumbipna caá.

¹¹ Nin naáwát yoobópdih caá:

Cristo jwí yéjeh jīb ā wan wāhat pah muntih, jwiitbut ájeéh wannit panihni t, yéjehdi h cādahnit jwí jumna caá. Páni h cādahnit, ájeéh jwáub boo pud jáohtit panihnit, ájeéh páantjeh jwí jumbipna caá.

¹² Áihwā jwí jumat jīb yeejép yapna yuhna, ā náahat pah jwí chāj cādahcan, ā maāh jumapboó caán biicdi h jwiitbut maáta jwí jumbipna caá.* Obohjeéhtih, “Jesucristodih wā jéihcan caá”, jwí ni jíchah, caanbút jwiitdi h biic yoobó ā ni jbi pna caá.*

¹³ Jwiit jwí ni jātji pah jwí chājchah yuhna, caánboó ā ni jātji pahjeh ā chājbi pna caá. Yeecanni jumna, ā ni jāt pahjeh chājni ā jumna caá.

Diosdi h túi teo wāhni ded pah ā jumat

¹⁴ Majeéh jumnit Jesúsdi h wādi h huatéh wā naáwátdih ma túi náhninaá. Dios ā enechah,

queétdih ma míc jái hcat táutá. Í jeh nah joyátjijeh ī míc jái hñuchah, dedé pínah ni hcac caá. Páni h jái hna, teo wáaccan, míc yéjehna caá ī chājap. Í míc jái hñatdi h jointi, ī huwa jeh nah jointi caá. ¹⁵ Dios naáwátdih túi jéihnit, caán meemdi h ā wutat pah, bitadi h áih túini doonádi h yoobópdih ma bohénaá. Páant ma chājachah ennit, “Ma túi chājna caá”, Dios ā ni jíchah jointi, ma túccan niit.

¹⁶ Diosdi h jéihcannitboó ī jeh nah joyátjijeh ī míc wéhenachah, ma joyáh bojó. Páant ī míc wéheat dedé pínah ni hcac, chah ī yéj chājbi pna caá. ¹⁷ Páant ī yee bohéat, yahwít ā moóp aabát pah, bitadi h ī yéjehna caá. Páant tígáa Himeneo, Fileto wát jumnitbut it chājap. ¹⁸ Páant ī yee bohéatdi h jointi, Dios naáwát yoobátdih it cādahap wat jī. Páni h cādahnit, “Jesúí h wā jái hntjeh itát púah laab béjep be”, queét it ni j yee bohénah wat jī. Páni h mách bohénit, biquína Jesúsdi h wādi h ī yéjehnachah, caandí h it cādahap wat jī. ¹⁹ Obohjeéhtih, páant ī yee naóh bohénachah yuhna, Dios naáwátboó yoobópdih ā jumna caá. Caán ā túit nuumcán niit. Páantjeh biic yoobó ā jumbipna caá. Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani āt ni j daacáp tajj: “Jwí Maāh áihwādi h ā jéihna caá”, āt ni j daacáp tajj.* “Jesús wā Maāh caá”, ni i jnitboó, yeejép ī chājatdi h ī cādaha naāh”, biíhboó āt ni j daacáp tajj.

²⁰ Jwiit Jesúsdi h wā nin pah caá jwí jumap: Bádi muáboó dawá pamapna ā jumna caá. Biquína oro, platajī h chājni jī jum, biquína máa naá, wáam déepjī h ī chājni jibut ā jumna caá. Páni hna, caán muú mínah cáacwādi h numah jeémpnit, áih oro, platajī h chājni jī pamapnadi h wē ennit, ī jeémát pínahdi h cáagna caá. Obohjeéhtih, máa naá, wáam déepjī h ī chājni jibóo yeó jáap jumat pah jeémát cáagat pínah, ī yohnidih ī yacat pínahbut ā jumna caá. ²¹ Páni hat pah, ded yeejép ā chājatdi h cādahnit, oro, platajī h chājni jī pamapnadi h panihni jumna, jwí Maāh ā weñat pínahdi h ā jéih chājbi pna caá. Páant ā chājachah, jwí Maāh caandí h ā wēi enbi pna caá.

²² Meémboó jáap jumna, japata ī yéj chāj ñinahatdi h enna, iinit, biáboó ma bejee. Páni h iinit, túiniboodí h jeh chājna, jwí Maāh Jesúsdi h chah jeh nah jointi, bitadi h ma túi oyoó. Páni h oinit, míc jái hcanjeh, íjeéh ma túi jumá. Nihat Jesúsdi h túi wáhbni tbut biic yoobó ī chāja naāh. ²³ Jeh nah joicánnit ī míc jái hñuchah, ma joyáh bojó. Beh joicánjeh, míc wáhb jointi, queétjeh chah ī míc jái hna caá. ²⁴ Obohjeéhtih, Dios naáwátdih bohéniboodí h míc jái hcat caá náahap. Páni h jái hcan, ni hatdi h túi chājnit, túi bohénit, biicmantjeh íjcan táinijeh jumat

caá náahap. ²⁵ Á naawátdih joílhcan, máchah niijnítdih ijcanejeh túi bohéat caá náahap. Páant túinijeh ní bohénachah joinít, Dios á teo wáacatjñh í yap yohatdih cádahna, túini bohéatboodíh “Caán yoobópdih caá”, í niij jenah joibípna caá. ²⁶ Pánihna, yoobópdih bohéatdih joinít, queét nemépwá í maáh á náahat pah chājnitji caandih í cádahbipna caá. Pánih cádahnit, á jwáub yéej chājat tēutachah yuhna, yoobópdih bohéatdih jepahnit, á wutatboodih í jepahcan niit, buca.

3

Péni yeó jáapdih ded pah cáacwā í jumat pínah

¹ Buu, Timoteo, nindihbut ma túi náhninaá: Jesús á jwáub dei jūúwát pínah jātih, cáacwādhíh búdí bawát á jumbipna caá. ² Caán láa, cáacwā bitadih teo wáacat pínahdih jenah joicán, í weñat pínahdihjeh í jenah joibípna caá. Pánih jenah joinít, dawá bíí déedih í bidbipna caá. “Nihatdih jéihna, bitadih chah wá jumna caá”, niij jenah joinít í jumbipna caá. Cáacwādhíh, Diosdihbut yeejép wehenit, í mánadihbut yap yohnit í jumbipna caá. Bitá queétdih í túi chājachah yuhna, “Túina caá”, niijcánnit í jumbipna caá. Diosdih wéicanjeh, búdí yeejép chājnit í jumbipna caá. ³ Cáacwādhíh oican, í jgah en teo wáaccan niit. Yeejép doonádhíh naóhnit í jumbipna caá. Í jenah joyátjñh yeejépdih í jéih chāj cádahcan niit. Cáacwādhíh tubit yeejép chājnit, túiniboodíh í en iibipna caá. ⁴ Í chéenwādhíh yuh buca yeejép í chājipna caá. Jenah joicánjeh chājnit, “Jéih beedáni caá”, niij jenah joinít í jumbipna caá. Queét í weñat pínahdihjeh chājnit jumna, Diosboodíh náahcannit í jumbipna caá. ⁵ Cáacwā í enechah, Diosdih túi wéinit pah jígohnit jumna yuhna, í jenah joyátidih á túut nuumát pínahdih í náahcan niit. Pánihndih ma pej jumca bojó.

⁶ Biquína pánih chājnit bitáih munnádhíh waadnit, “Dios naawátdih yeebdih bohénadhíh wá jūúwáp be”, caanjñh jumnit yaádhdhíh ípí niij yeena caá. Páant í niij yeenachah yuhna, queét yaádh túi jenah joicánnit, yeejép chājnit jumna, í yee bohéatdih í wéi joiná caá. Queét yaádh búdí í yéej chājihna caá. ⁷ Pánihna, dedé máchah yee bohéatdih joílhna, Dioíh yoobópdih bohéatboodíh í náahcan caá. ⁸ Jon jātih Egiptodih moón jóhñitji, Janes, Jambres wāt jumnit, Moisésdih í yap yohíhip wut yuh jñ.* Páant í yap yohíhat pah muntih queét yaádhdhíh yee bohénitboó túini bohéatdih í en iiná caá. Queét yeejépdihjeh jenah joinít í jumna caá. Pánih jumna, Jesúsíh túi jenah joicán, áihwá yoobát í nihcan caá. ⁹ Queét

í yee bohé jibichah yuhna, daocánnitjeh queétdih í jepahbipna caá. Í yee bohéatdih “Caán yeejép bohéat caá”, cáacwā í niij jéihbipna caá. Janes, Jambresíh í yeeatjidih jon jātih moón í jéihyat pah muntih, Jesús á jwáub dei jūúwát pínah jātih jumnitbut í yeeatdih í jéihbipna caá.

Timoteodih á jwáub wutat

¹⁰ Obohjeéhtih, ded pah wá bohéat, wá jumat, wá jenah joyátidihbut meemjéh ma túi jéihna caá. Jesúsíh wá túi jenah joyátidih, íjjat wihcanjeh cáacwādhíh oina wá teo wáacat, yeejép yapna yuhna wá cádahcatdihbut ma jéihna caá. ¹¹ Weemdih yeejép í chājachah, búdí wá yéej chūúátjidihbut ma jéihna caá. Antioquia, Iconio, Litra tútchinaboó Jesúsíh doonádhíh wá jib bohéat jib, weemdih yeejép í chājatjidihbut ma jéihna caá. Obohjeéhtih, í mawíhichah yuhna, jwí Maáh Jesúsboó weemdih á wapachah, í jéih maocap jñ.* ¹² Páant weemdih í chājat pah, nihat Jesucristodihwá caandih í túi péeat jib, bita queétdihbut yeejép í chājat pínahdihbut jwí jéihna caá. ¹³ Yeejépwá, yeenitbut chah yeejép chājnit í jumbipna caá. Bitadih yeena, queétjehbut í yeeatdih joiná, chah yeejép í jumbipna caá.

¹⁴ Obohjeéhtih, ma éet, ma ín, weembát meemdih jwí bohénachah joiná, meémboó mat túi jepahap wut jñ. “Weemdih bohénit yeenit nihcan caá”, niij jéihnit, yoobópdih jwí bohéatjidih túi náhnit, ma péé cádahca bojó. ¹⁵ Meém wébít jum láa, Dios naawátdih mat jéih jwíhip wut jñ. Pánih jéihnit, Jesucristodih túi jepahnit, iiguírna bejni déejidih Dios á túi ubni ma jumna caá. ¹⁶ Dios naawátdih nihat daácnitdih “Nin pah ma niij daacá”, Diosjeh át niij daacát túut wut jñ. Pánihna, í daacátjidih jwíítdih bohéat caá náahap, yoobópdih naawátdih jwí túi jéihyat túut niijná. Pánih jéihnit, “Caán yeejép wá chājatdih cádahat caá náahap”, jwí niij jéihna caá. Caandih bohéna, túiniboodíh jwí jéih túut nuumná caá. Pánihna, yeó jáap jumat pah túi chājat túut niijná, á naawátdih bohéat caá náahap. ¹⁷ Ded Dios naawátdih túi míc bohéna, nihat túinidih á jéih chājipna caá.

4

¹ Jesucristo, nihat cáacwā í Maáh jwáub dei jóhna, báadhnit, wunnitbut ded pah í chājatji jib á naóhbipna caá. Pánihna, caán, á íp Diosbut í enechah, meemdih nin pah wá wép naóhna caá: ² Yeó jáap jumat pah cáacwā í joíhichah, í joíhchah yuhna, Dios naawátdih páantjeh ma bohénaá. Pánih bohéna, cáacwā í yéej chājatdih jéihyanit, “Jwáub yéej chājcanjeh, túiniboodíh ní túut nuumá”, ma niij naawá. Pánih naóhnit, chūucánjeh, queétdih ma túi bohé cádahca

* 3:8 Ex 7.11 * 3:11 Hch 13.14-52; 14.1-20

bojoó. ³⁻⁴ Túttimah bóo láa, cāacwā túini bohéátdih ī joíhcan niit. Pánih joíhcan, ī náahatdihjeh chājíhna, ī weñat pínah bohéátdihjeh joíhñit, mácah bohénitboodih búdí ī bidbipna caá. Páant ī bidichah, dawá queétdih ī yee bohébiipna caá. Túini bohéátdih cádahñit, mácah bohénit ī jenah joyátjñihjeh ī bohéátboodih ī joibipna caá. Pánihna, waícanjeh páant ā yapat pínahdih jéihñit, meémboó Dios naáwát, yoobópdiñ jumñidih, ma bohé cádahca bojoó. ⁵ Pániñ bohénit, queét yeenit pah chājcat túut niijná, túi jenah joini ma jumúú. Yeejép yapna yuhna, biic yoobó chājñit, túini doonádiñ ma bohé cádahca bojoó. Pániñ cádahcan, Dios meemdiñ ā wutat pah ma túi chāj péanaá.

⁶ Weém Dios ā wutat pah, ā naáwátdih wā jib bohéátji jib weemdiñ ī mao yohat pínah bahñijeh caá ā juhdup. ⁷ Wā wunat pínah jātih nin pah meemdiñ wā naóhna caá: Jesúh túini doonádiñ Dios weemdiñ ā bohéat túutuchah, wā túi bohénap be. Nihat ā wutat pah wā chāj péanap be. Pániñ chājñit, yeejép yapna yuhna, caandih wā túi jenah joí cádahcap be. ⁸ Pánihna, wā túi chājātji jib jwí Maáh jeáboó ā bíboh páina nacaá. Nihat cāacwā ded pah ī chājātjih jéih beedána, yoobópdiñ jib wáñni jumna, ā wutatdih wā túi jepahatji jib, ā jwáub dei jüóhni yeó jāpdih weemdiñ ā túi chājbiipna caá. Bitá caandih oinítbut ā jwáub dei jüúwát pínahdih túi páñit ī jumuchah, jwí Maáh Jesús biic yoobó queétdih ā túi chājbiipna caá.

Timoteo ded pah ā chājat pínah

⁹ Waícanjeh wā pebhna ma jüúwá. ¹⁰ Demas wāt jumni chah dawá bíi déedih náahna, weemdiñ cádahñit, Tesalónica tátchina ā jwáub bejep be.* Crescente wāt jumni Galacia baácna ā bejehchah, Tito wāt jumñibut Dalmacia baácna ā bejep be.* ¹¹ Páant ī yoh bejat túttimah, Lucasjeh caá wājeéh ā chāwáp.* Pánihna, bita teo wáacnitdih náahñit, meemdiñ wā jüúwát túutna caá. Pániñ jüóhñit, Marcosdihbut ma numah jüúwá.* Cristoíh doonádiñ wā bohénachah, weemdiñ túi teo wáacni pínah caán ā jumbipna caá. ¹² Tíquicodih Éfeso tátchina wā wahap be.* ¹³ Ninna jüóhna, Troas tátchiboó* Carpo wāt jumniñ maudih wā jwej jüóhni cúbah jweyát chóodih, wíih papélah tólihnadihbut ma ub jüúwá. Wíih papélah néonadiñ bácah búdí wā náahna caá. Pánihna, caandihbut ma ub jüúwá.

¹⁴ Alejandro wāt jumni ítahdih teoni weemdiñ búdí yeejép ā chājap be.* Páant

ā chājātji jib Dios caandih ā peéh chājbiipna caá.* ¹⁵ Caán Alejandro jwí bohéátdih búdí ā yap yohna caá. Pánihna, caandih ma túi chāja chaáh, meemdiñ yeejép ā chājcat pínah niijná.

¹⁶ Roma tútchidih moón ī maáta weemdiñ ī jwíih úúbh joyóchah, wā chājatdih wā bohéátdihbut queétdih wā naáwáchah, det weemdiñ teo wáacnit pínah ī wihcap be. Ūmñit, nihat weemdiñ ī cádah bejep be. Obohjeéhtih, páant weemdiñ ī cádahachah yuhna, Dios queétdih ā peéh chājca bojo naáh. ¹⁷ Weemdiñ páant ī cádahachah yuhna, jwí Maáh Jesúsboó ā teo wáacap be, áih doonádiñ wā naóh beedáat pínah niijná, nihát judiówā nihcannit ī joyát pínah niijná. Jiowá panihñit weemdiñ ī mao yohat déedih ā túi wapap be. ¹⁸ Nihat weemdiñ yeejép chājñitdih yap yohñit, jwí Maáh weemdiñ ā wapbipna caá. Pániñ wapñit, jeáboó maáh ā jumupna weemdiñ ā túi bejat túutbipna caá. Pánihna, yeó jāap jumat pah “Caán chah túini, chah wéñni Maáh caá”, jwí niij jüñ. Páant tíi ā jumú nah.

Á pée túyat túutat

¹⁹ Prisca, Aquila,* Onesíforo* ā pebh moonbát ī túya naáh. ²⁰ Erasto* Corinto tátchiboó ā chāwáp jī. Tróximo* Mileto tátchiboó tubáp chāññit, ā chāwáp jī. ²¹ Meémboó mah noój láa jātih waícanjeh ma jüúwá. Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, nihát bita Jesúhwbát meemdiñ ī túyat túutna caá.

²² Jwí Maáh Jesucristo majeéh ā jumú naáh. Dios yeéb nihatdih oinít, ā túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Pablo

* 4:10 Col 4.14; Flm 24 * 4:10 2Co 8.23; Gá 2.3; Tit 1.4

* 4:11 Col 4.14; Flm 24

* 4:11 Hch 12.12,25; 13.13;

15.37-39; Col 4.10; Flm 24

* 4:12 Hch 20.4; Ef 6.21-22; Col 4.7-8

* 4:13 Hch 20.6

* 4:14 1Ti 1.20

* 4:14 Sal

62.12; Ro 2.6

* 4:19 Hch 18.2,18

* 4:19 2Ti 1.16-17

* 4:20 Hch 19.22; Ro 16.23

* 4:20 Hch 20.4; 21.29

TITO

Titodih ā táyat tūtut

¹ Weém, Pablo, Diosdih teo wáhni wá jumuchah, Jesucristoih doonádh weemdh ā naáwát tūtutp jī, ā ñionitboó Jesúsdih jepahnit, jwī bohéat pahjeh ī tui chājat pínah niijná. ² Dios yeecanni nin baácdih ā chājat pínah jātih “Wíihwā jeáboó wájeéh páantjeh ī jumbipna caá”, āt niijíp wut jī. Pánihna, caán táini doonádh jepahnit páantjeh jeáboó ī jumat pínahdih ī jéihna caá. ³ Ā ñioni yeó jáapdih páant ā niijátjidih cācwādh weemdh ā naáwát tūtutp jī. Weemdh páant wutni iiguipna jwī bejat déejidih tui ubni caá. ⁴ Pánihna, Jesúsdih doonádh wá bohénachah joinit, Tito, meém Jesúsdih ma tui jepahap jī.* Meemdh bohéni wá jumuchah, wá wáúh yoobat panihni caá ma jumap. Páant ma jumuchah, nin nūodih meemdh wá daác wahna caá. Dios jwī íp, Jesucristo jwiútdih tui ubni bíicdih meemdh oinit, ī teo wáaca naáh, ma tui jumat pínah niijná.

Tito Creta quewadih moondih ā teo wáacat

⁵ Creta quewaboó bíicdih jwī jum láa, caanjih moón Jesúsdih wá ī tui chājat pínahdih bohé beedáat ā judh jwuhup jī. Páant ā judh jwuhuchah jéihnit, meemdh ī pebh wá chāwát tūtutp jī, queétdih ma tui bohéat pínah niijná. Pánih bohénit, íih tútchina jumat yooó Jesúsdih wá ī maáta pínahdih meemdh wá níwat tūtutp jī. ⁶ Queét ma ñionit maáta pínahdih nin pah jumat caá náahap: “Caán yooópdih chājni caá”, cācwā ī niijnitdh, bíic wíliidihjeh bibohnitdh ma níwí. Páant ma ñionit ī wehbat Jesúsdih jepahnit, tui chājnit, yap yohcannit ī jumá naáh. ⁷ Jesúsdih cācwādh en daonit, ā naáwátidih bohénit pínahdih ñiona, tui chājnit, “Weém nihāt jéihni caá”, nij jenah joicánnit, bíicmantjeh íjicannit, máihcannit, múc maocannit, bíí déedihbat túbít bíicannitdh ma níwí. ⁸ Pánih ñiona, íih maúdh bitadih wéi waadát tūtutnit, tui jenah joí bitadih teo wáacnit, yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, tui yooópdih chājnit, Dios naáwátidih tui jepahnitdh ma níwí. ⁹ Jwī tui bohéatidih jepah cádahcannit ī jumá naáh, bita ī bohéatidih joinit, ī weñat pínah niijná. Caán bohéatidih yap yohnitboó ī yeatdih jéihnit, ī tūtut nuumbipna caá. Pánihna, Jesúsdih wá ī maáta pínahdih ded pah ī chājatidih tui ennit, ma níwí.*

¹⁰ Dewé ā maátadih yap yohnit, tui jenah joí wéhécannit, yeenit caá ī jumap. Pánih

yeejép chājnitjééh jumnit, dawá Jesúsdih jepahna yuhna, judiowádh Dios ā watatji pah quehli nah yapat chóodih judiowá nihcannitdihbat bóodat tūtutnit ī jumna caá. Pánihna, ded pah ī chājat yooópdih nihcah, queétdih jéihyaat caá náahap, ī tūtut nuumát pínah niijná. ¹¹ Dinerodihjeh bidnit, queét mácah ī bohéna caá. Páant ī chājachah, tui náah ā jumna caá. Páant ī yee bohénachah joinit, dawá neoná, ī weha mána, ī weh bíicdih, queétdih jepahnit, táini doonádh ī cádahna caá. Páant queétdih ma bohéat tūtutca bojóó.

¹² Queét Cretadih moón ded pah ī jumadidih nihāt cācwā ī tui jéihna caá. Jon jātih naóhniiboóbát, íjeéh jumniyi yuhna, nin pah āt níj naáwáp wut jī: “Creta quewadih moón túbít yeenit, yeejép tac behna múc maonit, bádí jeémíhnit, ī weñat pínahdihjeh chājna, ípí tewíhcan caá”, āt niijíp wut jī. ¹³ Páant ā niijátji yooópdih tigua. Páant ī jumadidih jéihnit, queét Jesúsdih wádh ma wép naáwá, mácah bohéatidih cádahnit, Jesúsboodih ī jwáub jepahat pínah niijná. ¹⁴ Pánih tūtut nuumnit, jwiit judiowá jwī nuowá ī jenah joyátidih ī naáwátidih, táini bohéatidih yap yohnit ī watatdihbat ī joyádh bojipna caá.

¹⁵ Dedé jeemátidih, “Caán yeejép caá”, mácah bohénit ī niijichah yuhna, Jesúsdih tui jenah joinitboó “Caandih wá jeéméchah, ā táina caá”, ī níj jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdih jepahcannitboó yeejép chājna, yeej chājatidihjeh ī jenah joiná caá. Pánih jumna, yeejép chājna yuhna, “Ā táina caá”, ī níj jenah joiná caá. ¹⁶ “Diosdih wá tui jéihna caá”, niijná yuhna, yeejép ī chājna caá. Páant ī chājachah ennit, Diosdih íjehcatdih jwiitboó jwī jéihna caá. Túbít yeejép chājna, Dios naáwátidih yap yohnit, queét táiniboodih ī jéih chājcan caá.

2

Titodih tui yooópdih ā bohéat tūtut

¹ Páant yeejép ī jumuchah jéihnit, meémboó queétdih yooópdih ma bohéna. ² Pánih bohénit, behnit neonádh nin pah ma níj naáwá: “Táinijeh jenah joinit, íi tui chājna, ‘Caán táini caá’, cācwā yeebdih ī niiját pínah niijná. Yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, Jesúsdih tui jenah joinit, áihwádh oinit, yeejép yapna yuhna, caandih íi cádahca bojóó”, ma níj. ³ Behnit yaádhidihbat bíic yooó ma bohéna, Jesúsdih jepahna, tui chājnit yaádh ī jumat pínah niijná. Yeejép doonádh naóhcannit, máihcannit yaádh ī jumá naáh. Pánih jumnit, queétdih bita yaádhidih táini doonádh ī bohéna naáh. ⁴ Pánih bohénit, queét behnit yaádhboó japata yaádh nuúgdih nin pah ma bohéat tūtut:

* 1:4 2Co 8:23; Gá 2:3; 2Ti 4:10   * 1:9 1Ti 3:2-7

“Ñi weha mánadih, ñi wehdihbut ñi oyoó.
⁵Túi jenah joinit, yéej chājcannit, ñih maúdíh
 jumnitdih ñi túi en dawáá. Bitadih túi
 teo wáacnit, ñi weha mánadih túi jepahnit
 yaádhbut ñi jamúú, bita yeebdih ennit, Dios
 naáwátidih yeejép í naóhcat pínah níijná”, í
 níj naáwá naáh.

⁶Japatadihbut nin pah ma níj bohénaá:
 “Yeejép chājat jenah joyátdih páantjeh jumah
 bojnít, túi jenah joinit ñi jamúú”, ma ni-
 jí. ⁷Meémoó táinijeh ma chājaá, meemdih
 í en yacat pínah níijná. Yeeacan, táinijeh
 ma bohénaá. ⁸Pánih bohéna, ma túi jenah
 joyóó, bita meemdih í naóh yacat pínah ni-
 ijná. Páant yoobópdih ma bohénachah ennit,
 jwiútdih enihcannit í naóh yaquíhna yahna, í
 tícbipna caá.

⁹Teo wáhnitdih jwuh nin pah ma níj
 bohénaá: “Ñi maátadih wéi jepahnit, yeejép
 níjcánjeh, ñi túi teo wáhuú, queét í weñat
 pínah níijná. ¹⁰Ñi maátáñ bí déedih ñi
 ñuúmcá bojóó, ‘Caánboó yoobópdih jumni
 caá’, queét yeebdih í níj jenah joyát pínah
 níijná. Páant ñi túi chājachah ennit, Dios
 jwiútdih túi ubníh bohéatdih bita í wéi
 joíbpna caá”, ma níj.

¹¹Dios nihát cáacwádhíh oi teo wáacna,
 iiguípná bejnit déejidih á túi ub beedáíhatdih
 nihát jwiútdih cáacwádhíh át jéhiyanap taga.
¹²Caandih enihcannitboó yeejép chājatdih í
 ñinahatdih Dios jwiútdih á cáadahat túatna caá.
 Pánih cádahnit, yeejép chājat jenah joyátdih
 páantjeh jumah bojnít, táiniboodih á chājat
 túatna caá. ¹³Pánihna, Jesucristo, jwiútdih túi
 ubní, Dios wépní bádí á yeh iigátjéh á jwúub
 dei jūúwáchah, jwí enat pínah yeó jáapdih
 wéi páina caá jwí chājap.* ¹⁴Caán Jesu-
 cristo jwí yeejat jíib buudáatdih jíib chājna,
 át wun wáhp tagá,* nihát jwí yéej chājatdih
 cádahnit,* áihwá jwí jumát pínah níijná.*
 Pánih yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih wéi
 chājnit jwí jumbipna caá.

¹⁵Páant wá níjádih queétdih ma bohé
 beedáat pínahdih caá meemdih wá náah yac-
 ap. Pánih bohéna, Jesús á wēpatjéh queétdih
 ma túi naáwá. Í yéej chājachah ennit,
 queétdih ma túat ñuúmat tútú. Páant ma
 bohénachah, “Caán á bohéat dedé pínah nih-
 can caá”, í níjca bojóó naáh.

3

Jesúhwá ded pah í túi chājat

¹Nin pahbut queét Jesúhwádhíh ma níj
 bohénaá: “Ñih baácdih moón maátadih
 jepahnit, táinidihjéh ñi chājaá. ²Bitadih
 yeejép doonádhíh naóhcan, míic jūihcan,
 bitadih túi teo wáacnit ñi jamúú. ‘Weém

nihat jéih beedáni caá’, ñi níj jenah joicá
 bojóó”, ma níj.

³Jon jātíh jwiútdih jenah joicánnit, yap
 yohnit, yeeatdih joinit, yeejép chājatdih
 ñinahnit, jéih cádahcannit jwí jumap jí.
 Bitadih en jūihnit, en ñinah íjnit, bita jwiútdih
 í en jūihñachah jwiútdih queétdih en jūih
 jwúubanit jwí jum jwuhap jí. ⁴⁻⁵Obohjeéhtih,
 páant jwí jumuchah yahna, Diosboó jwiútdih
 oinit, Jesucristodih át wah deyanap wat jí,
 iiguípná jwí bejat déejidih á túi ubat pínah
 níijná. Jwiútdih jwí túi chājat jíib át ubcap taga.
 Obohjeéhtih, jwiútdih jígah ennit,* Túini
 Espiritudih jwíjééh á jumát túatup jí. Pánih
 jwíjééh jumnit, jwiútdih bádí á teo wáacna
 caá, jwí yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih
 jwí chājat pínah níijná.* Pánih chājnit, Dios á
 weh jwiútdih át jumát túatup tagá. ⁶Jesucristo
 jwiútdih wun wáhnit, boó pud jóhna, á
 páuh laab béjehchah, Dios Túini Espiritudih
 át wahap tagá, á wēpatjéh jwiútdih á túi teo
 wáacat pínah níijná. ⁷Pánih teo wáacnit,
 jwiútdih oina, “Caán táini caá”, Dios á níj
 enat jíib, ájééh páantjeh jwí jumbipna caá.
 Pánihna, ájééh jwí jumát pínahdih jéihna,
 Jesucristo á jwúub dei jūúwát pínahdih jwí
 wéi páina caá.

⁸Páant wá níját yoobópdih caá. Pánihna,
 caandih cáacwádhíh ma wēp bohénaá,
 Diosdih jepahnit, táini í chājat pínah níijná.
 Wá daacát túini, oboh jumni naáwát nihcah,
 nihát caandih í túi joyó naáh. ⁹Pánih
 joinit, oboh í jenah joyátjéh í míic jūihca
 bojo naáh. Í nuowá í wátnadih, Moisés á
 wútatjidihbut míic wéhenit, í míic jūihñat
 dedé pínah nihcan caá. Páant í míic
 jūihñatdih ma joyáh bojóó.

¹⁰Ded yeéb Jesúhwádhíh á íjanachah enna,
 “Páant ma chājca bojóó”, caandih ma níj.
 Chéne láajeh caandih páant ma níj naáwá.
 Táttimah, á jwúub yap yohochah enna,
 caandih Jesúhwá í pej jumca bojo naáh.
¹¹Pánih íjani táini bohéatdih yap yohna,
 yeejép chājni á jumna caá. Pánih yeejép
 chājnit, caanjéh tigaá yeejép á jumát
 bitadih á jéhiyanap.

Pablo á péé naáwát

¹²Artemas á bejíhichah, ñi pebhna wá
 wahbipna caá. Obohjeéhtih, caán á jéih
 bejchah, Tíquicodih wá wahbipna caá.*
 Pánihna, caanná á jwíbinachah, meémoó
 ñahwat jwúub jóhñit, Nicópolis tútchiboó
 weemdih ma jwááap. Caán tútchiboó mah
 noój láa wá jumíhna caá. ¹³Zenas, áih
 cáacwá í wútatdih jéihnidih, Apolosdihbut
 ma túi teo wáacá.* Pánih teo wáacnit,
 Jesúh doonádhíh naóh jibidih í bejat pínah

* 2:13 2P 1.1 * 2:14 Mt 20:28; Mr 10:45; Gá 1:4; 1Ti 2.6
 7:6; 14:2; 1P 2.9 * 3:4-5 Dn 9.18 * 3:4-5 Ef 5.26 *

* 2:14 Sal 130:8; Mt 20:28 * 2:14 Ex 19:5; Dt 4:20;
 3:12 Hch 20:4; Ef 6.21-22; Col 4:7-8; 2Ti 4.12 * 3:13 Hch
 18:24; 1Co 16.12

jātih, dedé ī náahatdih queétdih ma wāhūá.

¹⁴ Jwījeéh jumnit Jesúhwā ded pah ī tūi chājat pínahdih ī jéihye naáh, yabhcanjeh, bitadih ī teo wáacat tūut niijná.

Pablo ā pé tūyat tūtat

¹⁵ Nihat wājeéh jumnit meemdih ī tūyat tūutna caá. Caanjih jumnit jwiitdih oinit Jesúhwā ī tūyu naáh. Dios yeebdih búdí oinit, ā tūi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pablo

FILEMÓN

Filemónidh ã túyat túutat

¹ Weém, Pablo, Jesucristoíh doonádih wã naáwát jíib nemat muáboó jumni, jwí úud Timoteojíh meém Filemónidh jwí túyat túutna caá. Meém jwí oini, jwí naáwát pah Jesucristoíh doonádih naóhni ma jumuchah, nin náodih meemdíh wã daác wahna caá. ² Míh muúdíh míc wáacnit Jesúh wádh, jwí dée wili panihnih Apia, Arquipodihbut wã túyat túutna caá.* Arquipo yeejép yapna yuhna, weém wã chájat pah Cristoíh doonádih naóhni ã jumna caá. ³ Jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, í túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Filemón ded pah ã jumat

⁴⁻⁵ Wã dée panihni Filemón, Jesucristodih túi jenah joinít, nihát áihwádh ma oyat doonádih wãpí joiná caá. Pánih joinít, meemdíh uábhna, “Táina caá, Paá”, Diosdih wãpí niijná caá. ⁶ Jwiit Jesúsdih túi jenah joinít, bíic yoobó áihwá jwí jumna caá. Pánih jumnit, Cristodih oina, ã teo wáacatjíh jwí túi jumbipna caá. “Paá, ma teo wáacatjíh jwí túi jumat pínahdih Filemónidh ma jéihyanaá”, wãpí níj uábhna caá. ⁷ Bitá Jesúh wádh oinit, mat túi teo wáacap wut jí, í túi weñat pínah niijná. Páant ma chájat doonádih joinít, weembát búdí wã wéina caá.

Filemónidh Onésimodih ã wéi jwááat túutat

⁸⁻¹⁰ Nihat Jesúh wádh oina, ma túi teo wáacatdih jéihnit, buu Onésimo, meemdíh teo wáhnij, ma pebhna ã jwáub juibínachah, bíic yoobó ma túi chájat pínahdih meemdíh wã náah yacna caá. Weém, Pablo, behe wã jumuchah, Cristoíh doonádih wã bohéat jíib nin nemat muáboó í nemep jí. Ninna weemdíh Onésimo* ã en jibichah, caandíh Cristoíh túini doonádih wã naáwáp jí. Páant wã naáwáchah joinít, caandíh ã jepahap jí. Pánihna, buu caanbút Jesúh jumna, wã wáúh panihni ã jumna caá. Weemdíh Cristo naáwát túutna, ã ñioni jumna, ded pah Onésimodih ma chájat pínahdih wáta jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih jéih watna yuhna, túi míc oinit jwí jumuchah, ded pah caandíh ma chájat pínahdih wutcanjeh, meemdíh wã naóhna caá.

¹¹ Caán Onésimo, Cristodih ã jepahat pínah játh, meemdíh teo wáhnij jumna yuhna, át túi teo wáaccap wut jí. Obohjeéhtih, buu Cristoíh jumna, túut nuamnit, oboh jumni ã nihcan caá, buca. Weemdíh túi teo wáacni jumna, meemdíhbut túi teo wáacni

ã jumbipna caá. ¹² Pánihna, buu caandíh búdí oina yuhna, meemdíh wã jwáub wahna caá. ¹³ Obohjeéhtih, nemat muáboó wã jumat pónih, wájeéh wáta cháwát túut tagaá, weemdíh ã teo wáacat pínah niijná. Páant wájeéh ã jumuchah nihna, meém weemdíh ma jéih teo wáacadih jáohchah, caánboó meém páh áta jéih teo wáac tagaá. ¹⁴ “Pablodih teo wáacat túut niijná, ájeéh ma chão jwáhuú”, caandíh ma niijchah, wájeéh caandíh wáta chão jwáhat túut taga. Obohjeéhtih, meemdíh pánih wáthican, weemdíh túi teo wáacni ã jumuchah yuhna, caandíh ma pebhna wã jwáub bejat túutna caá. ¹⁵ Nin pah wã jenah joiná caá: Onésimo meemdíh ã jweyéchah yuhna, Dios ã náahat pah-jeh, bahni át cádah jwáhap tagaá, majeéh táinijeh ã jwáub jumat pínah niijná. Ma pebh jwáub juibí jumna, ã jwáub jweicán níit, páant muntih. ¹⁶ Pánihna, buu teo wáhnijeh nihcan, ma úud panihni Jesúh ã jumna caá. Páant ã jumuchah, caandíh búdí wã oyochah yuhna, wã oyat chah meémboó caandíh ma oibipna caá.

¹⁷ “Dios naáwátdih Pabljíh túi bíicdih bohéni jwí jumna caá”, níj jenah joinít, ma pebhna wã bejchah, weemdíh búdí mata wéi jwááh taga. Páant weemdíh ma wéi jwááat pah muntih, Onésimodihbut bíic yoobó ma túi wéi jwááá. ¹⁸ Meemdíh ã yéj chájachah, ã jíib buudánachah nihna, weémboó caandíh wã jíib chájipna caá. ¹⁹ Páant wã chájat pínahdih wíih téihyájhjeh daácna caá wã chájap. Obohjeéhtih, weémboó Jesúh túini doonádih meemdíh wã naóhchah, Diosjééh mata jumcan tagaá. Pánihna, meémboó weemdíh búdí jíib buudáni ma jumna caá. Obohjeéhtih, páant jíib buudáni ma jumuchah yuhna, Onésimo ã jíib buudátdih meemdíh wã jíib chájipna caá. ²⁰ Pánihna, wã dée, wã oini, jwí Maáh Cristoíh jumna, Onésimodih ma túi chájáa. Páant ma chájat doonádih joinít, búdí wã wéibipna caá. ²¹ Páant wã naáwátdih ma túi jepahat pínahdih wã jéihna caá. Chah ma chájat pínahdihbut wã jéihna caá. Pánih jéihnit, meemdíh wã daác wahna caá.

²² Nindíhbut meemdíh wã naóhhipna caá: Ñi pebhna wã bejat pínahdih jwí Maáhdih ñi uábdtdih wã jéihna caá. Páant ñi uábdtdih ã jepahachah, ñi pebhna juibína wã áwat tólih pínahdih ma ámoh pánaá.

Á pée túyat túutat

²³ Épafra* meemdíh ã túyat túutna caá. Caánboó Cristoíh ã jumat jíib wájeéh nemat muáboó ã jumna caá. ²⁴ Marcos,* Aristarco,* Demas,* Lucas* yuh buca meemdíh í túyat túutna caá.

* 1:2 Col 4.17 * 1:8-10 Col 4.9 * 1:23 Col 1.7; 4.12

* 1:24 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10 * 1:24

Hch 19.29; 27.2; Col 4.10 * 1:24 Col 4.14; 2Ti 4.10 * 1:24 Col 4.14; 2Ti 4.11

Cristoih doonádih wā bohénachah, queétboó
weemdih tái teo wáacnit ĩ jumna caá.

²⁵ Jwĩ Maáh Jesucristo yeebdih oinit, bádí
ã teo wáaca naáh.

Páant bójeh tigaá wā naáwát.

Pablo

HEBREOS

Dios ã wũúhdih cãacwãdih ã naáwát tútat

¹ Jon jãtĩh ã naáwãtdih naóh yapanitjidih dawá láa Dios ãt naáwãp wut jĩ. Biqui láana i oo júmatjĩh, biĩh láa oo júmat pah jĩgohatjĩh queétdih ãt naáwãp wut jĩ. Biĩh láa ángelwãdih ãt naáwát tútat wut jĩ. Biĩh láa ã wéheatdihjeh ãt joyóp wut jĩ. Pãant queétdih ã naáwãchah, jwĩ nuowãjidih ãt jwũub naóh yapanap wut jĩ. ² Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapnadih ã wũúhhoodih ãih doonãdih ãt naáwát tútat wut jĩ. ã ãip ã wutuchah, nin baãcdih jeãdihbut ã wũúh ãt chãjap wut jĩ. Pãnihna, péeni yeó jáapdih nihãt ãih pĩnah ã jumãchah, ã ãipboó nihãt caandih ã wũhbiãna caá. ³ Caán ã ãip biic yoobó jumna, táini yoobát ã jumãtdih jwiitdih ã júatna caá. ã wũúh ã wépatjĩh ã wutuchah, nin baãc, jeãbut páantjeh ã jumna caá. Jwiitdih wun wũhni jwĩ yéejãtdih ã yoh péãat túttimah, jeãboó pũuh laab bêjnit, ã ãip ã jéihyepmant bóo buwãmãnt ãt chũudãp wut jĩ.*

Dios wũúh ángelwã chah ã túyat

⁴ Pãnih jumna, ã wũúhboó ángelwã chah ã táina caá. Dios caandih ã wũhni wépatbut ã wépat chah ã jumna caá. ⁵ Pãant ã jumãchah, ángelwãdih nihãan, ã wũúhdihjeh nin pah Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Meém wã wũúh caá. Pãant ma jumãchah, buu nihãt cãacwã ã enechah, meemdih maáh wã waadãna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 2.7)

Pãnihna, ángeldih naóhãan, ã wũúhdihjeh nin pahbut ãt niijíp wut jĩ:

“Weém ã ãip caá. Caán wã wũúh ã jumna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (2S 7.14; 1Cr 17.13)

⁶ ã wũúh ã cãac jumãchah, nin pahbut caandih ãt niijíp wut jĩ:

“Nihãt wũũh ángelwã bóidichã caj yoh ñãjnit, wã wũúhdih ã wẽ naáwã naáh”, ãt niijíp wut jĩ. (Dt 32.43; Sal 97.7)

⁷ ãih ángelwãboodih nin pah Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Wũũh ángelwãdih johlit wépep ã bejat pah wépep bejnit wã chãjna caá. Queét weemdih teo wãhãnitdih búdi iigãt pah wépnit wã jumãt tútatna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 104.4)

⁸ Queétdih páant niijnã yãhna, ã wũúhhoodih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

“Meém Dios jumnit, nihãt cãacwãdih yoobópdih wũtãni ma maáh jumãt ã buudcãn niit.

⁹ Túi chãjatdih búdi wéinit, yéej chãjatboodih ma iinã caá. Pãant ma jumãchah, meemdih wẽi ennit, majeéh jumnit ã weãt chah, weém, ma ãip Dios, meemdih wã weãna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 45.6-7)

¹⁰ ã wũúhdih nin pahbut Dios ãt niijíp wut jĩ: “Maá, biĩhmãhãh nin baãcdih, jeãdihbut ma chãjap jĩ.

¹¹⁻¹² Pãant ma chãjni ã buudãh bejbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó páantjeh ma jumbipna caá. Cãacwã moópni yégehãdih yohnit, jáap choo ã túat nuumãt pah, jeá, baãcdihbut yohnit, jáap jeá, jáap baãcdihbut ma chãjbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó wãncãan, ma jumãt pahãhãh ma jumbipna caá”, ã wũúhdih ãt niijíp wut jĩ. (Sal 102.25-27)

¹³ Ángeldih niijnã, ã wũúhhoodih Dios nin pah ãt niijíp wut jĩ:

“Chãh Maáh jumna, wã jéihyepmant bóo buwãmãnt ma chũudã. Pãant ma chũudãchah, meemdih enihcãnitdih wã yap yohãt túttimah, queétdihbut chãh maáh jumnit, nihãtdih ma wutbipna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 110.1)

¹⁴ Nihãt ángelwã Diosdih teo wũhãnit caá ã jumãp. Pãnihna, ã wũúh ã túi abnitdih ã teo wãacãt pĩnah niijnã, jwĩ ãip ãih ángelwãdih ãpĩ wahna caá.*

2

Cristo ã naáwãtdih jwĩ joyãh bojãt

¹ Pãnihna, Dios wũúh chah wépnĩ, jwiitdih naóhni ã jumãchah jéihnit, caandih cádahcãt túat niijnã, jwĩ joinitjidih túi náhãnit, jepahãt caá náahãp. ² Dios ã wutãdih ángelwã ã naóh yapanãchãh, cãacwãboó ã yap yohãt jũib Dios queétdih ãt peéh chãjap wut jĩ. ã naóh yapani wutãtdih cãacwãdih jepahãt ãtĩh náahãp wut yãh jĩ. ³ Obohjeéhtih, jwĩ Maáhboó ángelwã chah wépnĩ ã jumãtdih jéihnit, jwiitdih ã túi ubãt pĩnah doonãdih jepahãt caá chãh náahãp. Cãacwãdih ã túi ubãt pĩnah doonãdih caanjéh ãt jwũũh naáwãp wut jĩ. Pãant ã naáwãchãh joinitjiboó jwiitdih ã jwũũb naóh yapanãchãh, yoobópdih ã jumãtdih jwĩ túi jéihãna caá. Pãnihna, ãih táini doonãdih joyãh bojãna, Dios jwiitdih búdi ã peéh chãjat pĩnahdih jwĩ jéih jweicãn niit.

⁴ Jesũhã caán doonãdih bohénit, cãacwã ã jéih chãjãna naãhdih Dios ã wépatjĩh dawá láa ãt chãj jũutãp wut jĩ. Pãant ã chãjat pĩnahdih Túini Espirituboó ã náahãt pahãhãh queétdih wépat ãt wãhãp wut jĩ. Pãnihna, ã wépatjĩh ã chãj jũutãchãh, ã bohéãt yoobópdih ã jumãtdih Dios queét joinitdih ãt jéihyanãp wut jĩ.

* 1:3 Jn 1.1-3; Col 1.15-17 * 1:14 Mt 4.11; Lc 1.19

Jesucristo jwiit pah ā cāac jumāt

⁵ Péeni yeó jáapdih Dios ā jáap chājni baáčdih moondih ángelwā maáta ī jumcan niit. ⁶ Obohjeéhtih, jwiitboodih maáta ā waadábipna caá. Dios naáwátđih biíc naóh yapaniĵi nin pah ā niĵ daacáp tajĵi:

“Cāacwā oboh jumnit ī jumuchah yuhna, queétdih búdi oina, túi náhninit, mapĵi túi en daoná caá.

⁷ Maátcanjeh ángelwā ī wēpat nump cāacwāđih mat jum jwúhat tútup taga. Pánih jumāt tútutna yuhna, buu queétdih wēpat wáhnit, maáta mat waadánap taga.

⁸ Páant maáta ma waadánachah, nihat nin baáčdih jumnit chah caá ī jumap”, āt niĵ daacáp tajĵi. (Sal 8.4-6)

Pánih maáta waadánit, nihatđih wutnit pínah jumna yuhna, buu jwĵi wut jwúhcan caá. ⁹ Obohjeéhtih, Jesúsboó nin baáčboó ā jumuchah, ángelwā nump jum jwúhnit, nihat cāacwāđih búdi oina, āt wun wáhpur wut ĵi. Búdi yeejéj yapna, jwiitđih ā wun wáhpuchah ennit, ā wēpatđih wáhna, Dios Jesúsđih maáh āt waadánap wut ĵi. Pánihna, buu chah maáh, túini yoobát ā jumātđihbut jwĵi jéihna caá.*

¹⁰ Dios ā náhat pah nihatđih chājni ā jumna caá. Ā náhat pah mantih jwiit ā wehđih jeáboó ub bejat tút niĵná, ā wáúhđih āt wun wúhat tútup wut ĵi. Jesús yeejéj yapna, ā wun wáhtajĵih jwiit cāacwāđih yoobópdih túi ubni caandih Dios āt chájap wut ĵi. ¹¹ Det ī yéejatđih yohnit, queétdih túi ubniĵut Dios weh ī jumna caá. Pánihna, Dios jwĵi ĵip ā jumuchah, Jesús jwiit áihwāđih “**Queéť wā úudwā caá**”, ticcanjeh, ā niĵná caá. ¹² Jesús ā ĵipđih nin pah ā niĵátđih Dios naáwátđih naóh yapani āt niĵ daacáp tajĵi:

“**Dios, ded pah ma jumātđih wā úudwāđih wā naóhbiptna caá. Nihat wáihwā ī míic wáac juyáchah, meemđih wēi eonit, “Chah wēpni ma jumna caá”, wā niĵbíptna caá**, ā niĵĵip ĵi”, āt niĵ daacáp tajĵi. (Sal 22.22)

¹³ Nin pahbat biĵh āt niĵ daacáp tajĵi:

“**Meém chah wēpni jumna, weemđih ma túi teo wáacbiptna caá**, ā ĵipđih ā niĵĵip ĵi”, āt niĵ daacáp tajĵi. (Is 8.17)

Nin ā niĵátđihbut āt niĵ daacáp tajĵi:

“**Dios ā wehđih weemđih ā wáhpuchah, queéť biícđih niĵĵih wā jumna caá**, ā wáúh ā niĵĵip ĵi”, āt niĵ daacáp tajĵi. (Is 8.18)

¹⁴ Pánihna, “**Ā weh**”, ā niĵnit jwĵi jumuchah, Cristo jwiit pah āt cāac jumap wut ĵi. Pánih cāac jumnit, cruzboó wun wáhna, nemépwā ī maáh cāacwāđih wunat tútutniđih āt yap yohop wut ĵi. ¹⁵ Jātih jwiitboó jwĵi wunat pínahđih úumnit,

chéonit panihnit jwĵi jumap ĵi. Pánihna, nemépwā ī maáhđih yap yohna, jwiit chéonit panihnitđih Cristo āt watap taga.

¹⁶ Ángelwāđih teo wáaccan, jwiit Abraham juméná, Dioihwā pínahboodih āt teo wáacap wut ĵi. Caandih jwĵi jéihna caá. ¹⁷ Pánihna, jwiit ā úudwā panihnitjeh cāac jumāt caandihbut āt náhap wut ĵi. Páant ā cāac jumuchah, jwĵi yéejatđih yohat tútut niĵná, ā ĵip caandih āt wun wúhat tútup wut ĵi. Páant ā wutatđih túi jephahna, jwiitđih ĵĵah en teo wáacnit, sacerdotewā ī chájat pah āt chájap wut ĵi. Pánih chājna, sacerdotewā ī chah maáh ā jumna caá. ¹⁸ Jwiit panihni ā jumuchah, caandih búdi yeejéj āt yapap wut ĵi. Obohjeéhtih, nemépwā ī maáh ā yéej chájat tútutachah yuhna, caandih āt yap yohop wut ĵi. Pánih yap yohni jumna, jwiitđihbut nemépwā ī maáh ā yéejáihchah, ā jéih teo wáacna caá.

3*Cristo Moisés chah ā túyap*

¹ Wā déewā. Jesúsíhwā, Dios pehbboó bejnit pínah ā ĵionit ĵi jumna caá. Pánih jumna, Jesucristo Dios ā naáwát tútutni ā jumātđih, sacerdotewā ī chah maáh ā jumātđihbut ĵi túi náhninaá. Páant ā naáwát tútutni jumna, Dios jwiit cāacwāđih ā túi ubat pínahđih āt bohénap wut ĵi. Sacerdotewā ī chah maáh jumna, jwiitđih āt wun wáhpur wut ĵi, Dios-jeéh jwĵi túi jumāt pínah niĵná. Páant ā jumāt doonáđih jwĵipĵi naóhna caá. ² Dios ā chájat tútat pahjeh Jesús āt chájap wut ĵi. Moisésjibut Dios caandih ā wutat pahjeh, áih cāacwāđih āt túi teo wáacap wut ĵi.* ³ Cāacwā muudih ī wēi enat chah, caán chājniĵoodih ĵipĵi wēi enna caá. Pánihat pah, Dioih cāacwāđih teo wáacni Moisésjidiĵi ī weñat chah, queétdih chājni Jesúsboodih weñat caá náhap. ⁴ Muú chājni ā wihchah, muú āta wihcan tagaá. Pánihat pah, jwiitđih chājni wihchah, jwiitbut jwĵita wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó nihatđih chājni ā jumna caá. ⁵ Moisés Diosđih teo wáhni jumna, ā wutat pah áih cāacwāđih āt túi bohénap wut ĵi. Pánih bohéna, Dios túttimā ā naáwát pínahđihbut āt jéihyanap wut ĵi. ⁶ Obohjeéhtih, Cristoboó Dios wáúh jumna, ā ĵip ā wutat pahjeh jwiitđih en daoní ā jumna caá. Pánihna, úumcanjeh caandih cádahcan, ā pehbna jwĵi bejat pínahđih wēi páina, áihwā yoobát jwĵi jumna caá.

Dioihwā ájeéh ī chooát

⁷ Túini Espiritu Dios naáwátđih naóh yapaniđih nin pah āt niĵ daacát tútup tajĵi:

“**Buu, Dios ā naáwáchah joiná, ĵi nuowā caandih ī yap yohatĵi pah ĵi yap yohca bojóo.**

* 2:9 Fil 2.6-11; He 12.2 * 3:2 Nm 12.7

8-9 Ñi nuowā tətchi wihcapboó jumna, weemdih ī yap yohop jī. Pánih yap yohnit, “¿Yoobópdih Dios jwiít dih ā en daomí niít?” ī niijp jī. Cuarenta jópchi caánboó jibnit, queétdih wā túi chājatdih ī enep yuh jī. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, ī jephacp jī. Páant ī yap yohatji pah yeebbát biíc yoobó ñi yap yohca bojóo.

10 Weemdih ī yap yohatji jīb queétdih búdi wā íjip jī. Pánih íjnit, “Queétdih yoobópdih wā túi waáwáchah yuhna, weemdih ípī jepháhcan caá.

11 Pánihna, queétdih wā chooát tútut pínah pehbboó wā waadát tútcan niít”, wā niijp jī, Dios ā niij naóhna caá”, āt niij daacáp tajī. (Sal 95.7-11)

12 Wā déewā panihnitá, ñi túi chāja chaáh! Yéej chājatdih jwáub bidnit, Dios, páantjeh jumnidih túi jenah joyátdih ñita cádah tagaá.

13 Nin baácboó jum jwahna, yéej chājcat tútut niijná, yeó jáap jumat pah ñi túi míc teo wáacá. Míc teo wáaccan, yéej chājna, “Páant wā chājchah, ā túina caá”, ñita niij jenah joí tágaá. Pánih yeeatdih jephahna, Diosdih búdi ñita yap yoh tagaá. 14 Pánihna, Cristodih jwī jwíih jepahat pah, caandih jwī túi jenah joí cádahcan, ájeéh jwī túi jum bipna caá.

15 Á naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

“Buu, Dios ā naáwáchah joiná, ñi nuowā caandih ī yap yohatji pah ñi yap yohca bojóo”, āt niij daacáp tajī. (Sal 95.7-8)

16 ¿Det tigaá Dios ā naáwáchah joiná yuhna, yap yohnit it jumji? Egipto baácdih jumnitji Moisés ā numah bac jéohnit it jumap wut jī. 17 Pánihna, queét yap yohnitdih cuarenta jópchi Dios ā íjichah, tətchi wihcapboó it wan beedép wut jī. 18 “Wā chooát tútut pínah pehbboó yeebdih wā waadát tútcan niít”, queétdih āt niijp wut jī.* 19 Diosdih ī túi jenah joicát jīb ī chooát déejiboó ī waacátjidih jwī jéihna caá.

4

1 Jon jātih moondih “Wā pehb yeebdih wā túi chooát tút bipna caá”, Dios āt niijp wut yuh jī. Pánih naóhna, jwiít dihbut biíc yoobó niijná āt chājap wut jī. Pánihna, ájeéh túi chooát tút niijná, Diosdih túi jepahat caá náahap. 2 Jon jātih moón Dios naáwátdih ī joyátji pahjeh muntih, jwiítbut áih táini doonádh jwī joyóp jī. Obohjeéhtih, queét joí waóhntboó joiná yuhna, “Dios ā niiját pahjeh ā chāj bipna caá”, it niij jenah joicáp wut jī. Pánihna, ī joiníji dedé pínah queétdih āt nihcap wut jī. 3-4 Jwiítboó caandih túi jenah joinít, Diosjééh jwī jumachah, jwiít dih ā túi chooát tút bipna caá. Obohjeéhtih, Dios

naáwátdih naóh yapaniji ā daacát pahjeh tigaá caandih jephacannit nin pah ī yapbip:

“ ‘Queétdih búdi íjnit, nin pah wā niijp jī: “Í chooát pínah pehbboó waadcán, wájeéh ī jumcan niít”, wā niijp jī, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (Sal 95.11)

Obohjeéhtih, Diosjeh nin baácdih chāj péanit, nihāt áih tewatdih āt teo péanap wut jī. Á naáwátdih biih naóh yapani nin pahbut āt niij daacáp tajī:

“Seis yeó jáap nin baácdih, jeádihbut chāj péanit, teo cádah jwuhnit, Dios āt choonáp wut jī”, āt niij daacáp tajī. (Gn 2.2)

5 Caandih túi jenah joicánnitjidih nin pahbut ā naáwátdih naóh yapani āt jwáub niij daacáp tajī:

“ ‘Queét ī chooát déejiboó waadcán, wájeéh ī jumcan niít’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (Sal 95.11)

6 Jwī nuowā Diosdih doonádh jwíih joinítjiboó caandih ī yap yohat peéh, áihwā nihcan, ī chooát déejiboó it waacáp wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó caandih túi jepahnit, áihwā jumna, ájeéh ī túi choobipna caá.

7 Cáacwádh ā túi ubat pínah yeó jáapnadh Dios āt jwáub níwip wut jī. Páant ā ñioni yeó jáapna buu láa ā jumna caá. Dawá jópchina jwī nuowā ī joyát túttimah, caán ā ñioni yeó jáapnadh Davidjidih Dios ā naáwát tútut chah, nin pah āt niij daacáp tajī:

“ ‘Buu yeebdih wā naáwáchah joinít, yap yohcanjeh, weemdih ñi túi jepahá’, Dios ā niijná caá”, āt niij daacáp tajī. (Sal 95.7-8)

8 Josuéjiboó Dios ā wáhni baácdih jwī nuowádh āt numah juibínap wut yuh jī. Obohjeéhtih, “Wájeéh ñi túi choobipna caá”, niijná, caán baácdih ī chooát pínadh Dios niijná āt chājcap wut jī. Caán baácdihjeh chooát tútutna nihna, biih ī chooát pínah yeó jáapdh āta naóhcan taga.* 9 Seis yeó jáap ā tewat túttimah, Dios ā chooátji pah muntih, jwiít áihwábut ájeéh jwī túi choobipna caá.

10 Dios ā tewatdih ā cádahat pahjeh muntih, ájeéh chooná, jwī wái náah jumni tewatdih jwī cádah bipna caá.* 11 Pánihna, ájeéh túi chooát tút niijná, jwiít áihwáboó caandih túi jenah joinít, ā naáwátdihbut jwī túi jepah jīh. Jon jātih moón jwī déewā Diosdih ī yap yohatji jīb ájeéh túi jumcan, it jéih choocáp wut jī. Pánihna, queét ī chājatji pah jwiítboó jwī chājca boj jīh.

12 Dios naáwát oboh jumni nihcan, báadhni panihni ā jumna caá. Pánih jumna, chénaboó jaco wáini eeép naajih iidip duuj lájapdih jwī bóodat pah, ā naáwátdih jwī jenah joyóchah, jwiít dih ā túi chūáhna caá.

* 3:18 Nm 14.1-35 * 4:8 Dt 31.7; Jos 22.4 * 4:10 Gn 2.2 * 4:12 Is 49.2; Ef 6.17

Pánih cháúhna, ded pah jwí túut nuumnát pínahdih jwiítidih á jéihyana caá.* ¹³ Ded pah jwí jenah joyátidih Diosdih jwí jéih bihcan caá. Nihat á chájnidih caánboó á enna caá. Pánihna, á pebhna jwibínit, ded pah jwí chájatjidih caandih naáwát á náahbipna caá.

Jesús sacerdotewá í chah maáh á jumat

¹⁴ Dios wáúh, Jesús, á íp pebhna waadnit, chah maáh á jumna caá. Pánih wépni jumna, sacerdotewá í chah maáh caá. Sacerdotewá í maáh Dioih cáacwáidih á wúbát pah, Jesúsbut jwiítidih wúbhni á jumna caá. Páant á jumuchah jéihnit, jwiítboó caandih jwí túi jenah joí cádahca boj jíih. ¹⁵ Jesús cáac jumna, ded pah jwí yapat pínahdih á túi jéihna caá. Pánih jéihnit, yeejép jwí yapachah enna, jwiítidih jíghah ennit, á jéih teo wáacna caá. Nemépwá í maáh caandih á yéej chájat túutuchah yuhna, Jesús yéej chájcanni á jumat wut jí. Pánih jumna, jwiítidihbut á yéej chájat túutuchah, Jesús á jéih teo wáacna caá, jwí yéej chájcat pínah níijná. ¹⁶ Pánihna, Dios jwiítidih á oyatdih jéihna, áumcanjeh, caandih jwí wúbát dée caá. Páant caandih jwí wúbáchah, jwiítidih oinit, jíghah enna, á túi teo wáacbipna caá.

5

¹ Nihat sacerdotewá maáta í chah maáta pínahdih Dios cáacwá cáthi á níiona caá, queétidih í teo wáacat pínah níijná. Pánihna, Diosdih teo wáhnit jumna, cáacwá í yéej chájatji peéh nuúpwáidih mao cáo wáhnit, bíihdihbut caandih ípi wáhna caá, Dios á enechah, cáacwá í túi jumat pínah níijná. ² Bitá yéejnit í jumat pah muntih, sacerdotewá í chah maátabut yéejnit í jumna caá. Pánih yéej chájnit jumna, yéej chájnitdih jíghah ennit, í túi jéih teo wáacna caá. ³ Pánih yéejnit í jumuchah, queét sacerdotewá í maátadihbut yéej chájat peéh á jumna caá. Páant á jumuchah, queétjeh í yéej chájat peéh, cáacwá í yéej chájat peéhbut nuúpdih mao cáo wáhat caá náahap, Dios á enechah, í túi jumat pínah níijná.* ⁴ Sacerdotewá í chah maáta jumihna, queétjeh í jéih waadán caá. Diosboó queétidih níionit, á waadána caá. Jon játih Aarónjidih Dios á níwat pahjeh muntih, búbub sacerdotewá í chah maáta pínahdihbut á níiona caá.* ⁵ Páant queétjeh í waadátji pahjeh muntih, Cristobut sacerdotewá í chah maáh pínah caanjéh maáh á waadáp wut jí. Diosboó caandih maáh waadána, nin pah á jwí wut jí: “Meém wá wáúh ma jumna caá. Páant ma jumuchah, búbub nihat cáacwá í enechah, meemdih maáh wá waadána caá”, Dios á jwí wut jí. (Sal 2.7)

* ^{5:3} Lv 9.7 * ^{5:4} Ex 28.1 * ^{5:7} Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Lc 22.39-46 * ^{5:8} Mt 26.39; Jn 10.18; Fil 2.8 * ^{5:13} 1Co 3.2

⁶ Bíih láa nin pah á jwí wut jí:

“Melquisedec sacerdote á jumatji pahjeh, bíic yoob meembát páantjeh sacerdoté ma jumbipna caá”, á wáúhdih á jwí wut jí. (Sal 110.4)

⁷ Cristo nin baáboó jumna, jáinít, á ípdih búdí á wúbáp wut jí. “**Ma náahna, ma teo wáacá, wá wuncat pínah níijná. Obohjeéhtih, páant wá wuníhcah yuhna, ma náahat pahjeh ma chájáá**”, á jwí wut jí.* Páant á níj wúbáchah, á íp á jwí wut jí. Pánihna, á íp á náahat pahjeh á chájhichah enna, á wúbátidih joiná, caán wunnijidih á jwí wut jí. ⁸ Cristo Dios wáúh jumna yuhna, búdí yeejép á yapap wut jí. Pánih yapna yuhna, á ípdih á jwí wut jí. Pánih jumna, ded pah túi jepahatdih á jwí wut jí.* ⁹ Pánih yeejép yapna yuhna, yoobópdih jepahni cruzboó wunna, nihat caandih jepahnitdih túi wúbá á jumna caá. ¹⁰ Páant á wun wáuhcah, Melquisedec panihni sacerdotewá í chah maáh Diosboó caandih maáh á jwí wut jí.

Cristoih doonádh jwí jepah cádahachah, búdí á tobohát

¹¹ Cristo sacerdotewá í chah maáh á jumatdih yeebdih chah wá bohéihna yuh caá. Obohjeéhtih, páant wá jwí wub naáwíhcah yuhna, yeebboó níta túi beh joicán tagaá. Pánih beh joicánnit ní jumuchah, yeebdih wá túi jéih bohécan caá. ¹² Maatápdih Cristoihwá ní jumna yuh caá. Pánih jumnit, bitaboodih ní bohénachah, áta túi tagaá. Obohjeéhtih, túi beh joicánnit ní jumuchah, bitaboo yeebdih í jwí wub bohéat caá náahap. Dios naáwát buocannidihjeh ní beh joiná caá. Wébit jóoh macdihjeh í nomat pah yeebbut buocannidihjeh ní túi joiná caá. Jáap bohé jwíhnit í jumat pah ní jumna caá. ¹³ Det jóoh macdih nomnit, wébit í jum jwáhna caá. Queét í nihat pahjeh tígáá yeeb ní jumap. Pánihna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, yeebdih í níj bohénachah yuhna, páantjeh ní beh joicán caá.* ¹⁴ Jeémátdih jeémpnitboó behnit í jumna caá. Queét panihnit caá Dios naáwátidih túi míc bohénit í jumap. Pánih bohéna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, queétboó í níj jéihna caá.

6

¹⁻² Pánihna, Dios naáwátidih chah jéihna, túi behnit panihnit jwí jum jíih. Cristoih doonádh jwíh bohéna, nin pah jwí jéihyep jí: Jwíit cáacwá jwí jenah joyátjijeh jwí chájachah, ded pínah nihcap jí. Pánih chájna, Diosdih jwí weñacap jí. Páant jwí chájatjidih cádahnit, Cristodih jepahna, túiniboodih túut nuumnít, caandih jwí túi jenah joí

jwihip jī. Páant jwī jwíih jepahachah, nin pah jwiítidih ī jwíih bohénap jī: Ded pah Jesúihwādih daabáátdih, jwiít áihwādih ī teo jáhaatdihbut ī bohénap jī. Wunnitji ī jwáub boo pud jūáwát pínahdih, péeni yo jáapdih caandih jepahcannitdih Dios ā peéh chājachah, búdí yeejép ī yapat pínah ā péacatdihbut ī jwíih bohénap jī. Páant ī jwíih bohéátjidih tūi jéihna, chah jwī bohé jīh. ³ Diosdih, ā naáwátidihbut chah jwī jéih jīh. Dios ā náahachah, jwiít nihát biícđih páant jwī chājbična caá.

⁴ Obohjeéhtih, det pánih chājcan, Diosdih ī cádahbična caá. Pánih cádahnit, jwáub yéej chájna, ī jéih jwáub túut nuumcán niít. Queét Cristodih jwíih jepahnit, “Áih dooná yoobópdih caá ā jumap”, it niij jenah joyóp yuh jī. Pánih jenah joinít, Dios queétdih ā túi ubatdih, Túini Espiritu Ijeéh ā jumatdihbut it jéihyep wut yuh jī. ⁵ Dios naáwátidih joiná, túini naáwát ā jumatdih it jéihyep wut yuh jī. Nin péeni yeó jáapna Dios ā maáh jumapboó ā wépatjīh ā teo wáacatdihbut it jéihyep wut yuh jī. ⁶ Pánih jéihna yuhna, caandih cádahna, Dios wáúhdih cruzóó ī jwáub mao yohat pah caá ī chájap. Páant ī chājachah enna, bita Cristodih ī deohbična caá. Páant ī cádahachah, det queétdih ī jéih jwáub túut nuumát túatcan niít. ⁷ Nin pah caá ā jumap: Túini baácdih mah ā jūwúchah, wápchi mínah caanjīh ā momni túi chíih jóhñit, ā quehechah, ā jeémát pínahdih ā bíbohna caá. Caán baácdih Dios ā túi chájna caá. Pánihat pah Diosdih cádahcan, ā naáwátidih chah bohénitdih ā túi teo wáacbična caá. ⁸ Obohjeéhtih, ded baácdih óot jumni pihna, yeejép yilipbut ā chíihchah, dedé pínah nihcan caá. Pánihi baácdih túi chájcan, Dios ā cáo yohbična caá. Páant ā cáo yohat pah caandih cádahnitdihbut ā cáo yohbična caá.*

Cristodih cádahcannitdih Dios ā túi ubat

⁹ Wā oinitáa, yeebdih páant niij naóhna yuhna, “Cristodih cádahnit caá”, yeébbóđih wā niij jenah joicán caá. Cristo ā túi ubnit ñi jumuchah, túini ñi chájatdih wā jéihna caá. ¹⁰ Jwiít nihát jwī túi chájatji jīb jwī íp jwiítidih ápi túi chájna caá. Caandih oina, búdí teonit, áihwādih ñipí túi teo wáacna caá. Páant ñi chájachah enna, ā quíib nuumcán niít. ¹¹ Pánihi, ñi jumap yoobó ñi jumap pah bóo bitadih túi oinit, ñi teo wáacat pínahdih yeebdih jwī náah yacna caá. Páant ñi cháj cádahcat jīb jwī íp ā pehbhoó yeebdih ā túi chájat pínahdih ñi túi jéihbična caá. ¹² Yeéb yabh teonit ñi jumatdih jwī náah yaccan caá. Bita Cristoihwā yeejép yapna yuhna, “Jesús weemđih ā túi teo wáacbična caá”, niij jenah joinít, caandih ī cádahcan caá. Páant ī jumuchah ennit, “Wā pehbhoó yeebdih wā

túi chājbična caá”, jwī íp ā niijátji pah ā chājbična caá. Pánihi, queét ī chájat pah, yeebbát ñi chájaa.

¹³⁻¹⁴ Jon jātih Abrahamdih Dios ā wépatjīh nin pah āt niijíp wut jī: “Meemđih búdí wā túi chājbična caá. Pánih túi chájna, ma juimenáđih dawá wā cáac pooat túutbična caá”, āt niijíp wut jī. Biíh caan pah wépní wihcah, caán ā wépatjīhjeéh āt naáwáp wut jī.* ¹⁵ Páant ā niijátjidih náhnit, Abrahamboó ā túi páñachah enna, ā niijátji pahjeéh Dios caandih āt túi chájap wut jī. ¹⁶ “Dios ā enechah, yoobópdih niijná caá wā chájap”, jwiít cáacwáboó jwípi niijná caá. Pánihi, chah jumni ā wépatjīh niijnit, yoobópdih jwī niiját ā jumatdih jwī júatna caá. Páant jwī niijchah joinít, jwíjeéh míc júhñiboó “Á niiját yoobópdih tigaá”, niij jéihnit, ā jáih cádahna caá. ¹⁷ Obohjeéhtih, Dios Abrahamdih “Meemđih wā túi chājbična caá”, ā niiját yoobópdih ā jumatdih júatat túut niijná, ā wépatjīhjeéh āt naáwáp wut jī. Páant ā naáwátidih jéihnit, “Á naáwát yoobópdih ā jumuchah, caandih ā túut nuumcán niít”, Abraham, ā juimenábut it niij jéihjip taga. Jwiít nihát áihwábut caandih jwī jéihna caá. ¹⁸ Dios ā jéih yeecan caá. Pánih yeecanni jumna, chéne naáwátjīh ā niiját yoobópdih ā jumatdih jwiítidih ā jéihyana caá. Á niijátidih joiná, ā wépatjīhjeéh ā niijátidihbut joiná, caandih ā túut nuumcát pínahdih jwī jéihna caá. Páant ā jumatdih jéihna, ā pebhna jwiítidih ā ub bejat pínahdih úumcanjeh jwī wéi páina caá. ¹⁹⁻²⁰ Pánih wéi páina, caandih jwī túi jenah joí cádahcan niít. Sacerdotewā ī chah maáta cáacwáđih wábh wáhat túut niijná, Dios ā jumni tólihna waadnit, wáupni yégueh jáh yafñi chóodih ípi yap waadáp wut jī.* Páant ī chájat pah, jwíih pínahdih Diosdih wábt túut niijná, Jesúsbut Dios pebhna āt waad béjep wut jī. Pánihi, Jesús páantjeh sacerdotewā ī chah maáh Melquisedec panihni jumna, Dios ā jumapboó jwiít áihwádih ā waoh waadáchah, jwiítbut jwī jéih waadbična caá.*

7

Melquisedec panihni sacerdotewā ī chah maáh Jesús ā jumap

¹ Melquisedecboó* Salem wút jumni tútchidih moón ī maáh, caanjéh muntih sacerdotebut jumna, Dios wépnidih wábhni āt jumap wut jī. Maátadih Abrahamwā míc mao yap yohnit, ī jwáub jūwúchah, Melquisedec caandih jwááđih āt juibinap wut jī. Pánih jwááh juibinít, “Nin Abrahamdih búdí ma túi chájaa”, Diosdih āt niij wábh wut jī. ² Páant ā jwááat pínah

* 6:8 Gn 3.17-18

* 6:13-14 Gn 22.16-17

* 6:19-20 Lv 16.2

* 6:19-20 Sal 110.4

* 7:1 He 5.6

jätih, Abrahamoó caandíh eníhcannitdih míc mao yap yohnitji, maátaih bíí déedih át ub júáwúp wut jī. Páant ā ub jóöhnidih chénat pah téihya poómpdih jenah ennit, bííc poómpdih Melquisedecdih át wáhp wut jī. “Melquisedec”, niijná, “Tái chājni maáh”, niijná it chājap wut jī. “Salem”, niijná, “Tái jumni”, niijná it chājap wut jī. Pánihna, caán Salem táтчidih moón ī maáh jumna, “Chah maáh tái jummat táutni”, caandíh it niijíp wut jī.* ³ Melquisedec ā mánadih, ā nuowádihbut ī daacát ā wiħcan caá. Ā cāac jumatdih, ā wanatdihbut ī daacát ā wiħcan caá. Pánih jumna, páantjeh ā jumna caá. Páant ā jumatdih jéihna, ded pah Dios wááh Cristobut páantjeh sacerdote ā jumatdih jwī jéihna caá. Pánihna, Cristo sacerdote ā jumat pah Melquisedecbut sacerdote ā jumna caá.

⁴ Melquisedec oboh jumni ā nihcatdih nī tái náhninaá. Chah maáh jumna, Diosdih Abraham ā túyat pínahdih át wáhp wut jī. Abrahamoó jwī nuowāji ī maáh yobát jumna yuhna, Melquisedec chah maáh ā jumatdih jéihna, ā ub jóöhni bííc poómpdih caánboodih át wáhp wut jī. ⁵ Moisésji nihat judíowádih páant āt wáhat táutup wut jī. Pánih wutna, Leví ā juimená sacerdotewā ī jumachah, ī déewā ī wáhat pínahdih át ubat táutup wut jī. Ī déewā Abraham ā juimená it jumap wut jī. Leví Abraham juima ā jumachah, ā juimenábut Abraham juimená it jumap wut jī. Nihat Abraham juimená jumna yuhna, Leví juimená sacerdotewā jumnit, ī déewā ī wáhatdih ípī ubap wut jī.*

⁶ Obohjeéhtih, Melquisedecboó Leví juima nihcan yuhna, Abraham ā wáhatdih át ubap wut jī. “Meemdíh wā tái chājbipna caá”, Dios ā niijni Abraham ā jumachah yuhna, Melquisedecboó caandíh Dios ā tái chājat pínahdih át wáhp wut jī. ⁷ Nindih jwiít nihat jwī jéihna caá: Chah jumniboó namp jumnidih tái chājat pínahdih āpī wábhna caá. Pánih jéihnit, Melquisedecboó pánih wábhni ā jumachah, Abraham chah ā jumatdih jwī tái jéihna caá. ⁸ Jwiít cāacwā jwī wáhatdih ubnit sacerdotewā, cāacwājeh jumna, wunnit pínah ī jumna caá. Obohjeéhtih, Melquisedecboó Abraham ā wáhnidih ubniji báadhni ā jumna caá. Dios naáwátidih naóh yapanit dáacna, ā wanatjidih naóhcan, “Páantjeh báadhni caá”, niijná it chājap wut jī. ⁹ Buu moón Leví juimená jumnit sacerdotewā, Dios ā wáhat táutatdih ī ubna caá. Páant ī ubachah yuhna, Abraham Melquisedecdih wáhna, nihat Leví juimená ī wáhat pínah panihnidihbut Melquisedecdih wáhna át chājap wut jī.

¹⁰ Melquisedecdih Abraham wáh láa, ā juima Levíboó át cāac jum jwuhcap wut jī. Pánihna, Melquisedec Abrahamdih

jwááhna, Leví pínahdihbut át jwááap wut jī. Leví, ā juimenábut Melquisedecdih wáhnit panihnit jumna, caán namp it jumap wut jī.

¹¹ Moisésji wutnit, Leví ā déewádihbut sacerdotewā át jumat táutup wut jī. Ā wutat pahjeh queét sacerdotewā nuáhpwádh mao cāo wáhnit, cāacwádh it wáhh wáhp wut jī, Dios ā enechah, túinit ī jumat pínah niijná. Páant ī chājachah, tái yooópdih jumna nihna, bíih sacerdotediħ jwíta náahcan tagaá. Obohjeéhtih, pánih jumcan, bíih sacerdote Melquisedec panihnidih buu jwī náahna caá. Pánihna, Leví juima Aarónji ā juimená poómpdih moón sacerdotewádh buu jwī náahcan caá. ¹² Sacerdotewádh Dios táiut nuumnit, jwiítidih ā wutatdihbut táiut nuumát caá náahap. ¹³ Dios Moisésjidiħ wutat táiutnit, Leví juima Aarón ā juimená poómpdihjeh sacerdotewā át waadaát táiutup wut yuh jī. Páant ā wutuchah yuhna, jwī Maáh Jesús Leví juima nihcan caá. ¹⁴ Judá juimená poómpdih bóo ā jumatdih jwī tái jéihna caá. Obohjeéhtih, Moisés sacerdotewā waadánit, Judáih poómpdih moondíh át waadacap wut jī. ¹⁵ Caandih jéihna, nindihbut jwī tái jéihna caá: Buu Dios jáap ā waadániħ sacerdote Cristo Melquisedec panihni ā jumna caá.

¹⁶ Jon jätih jumnit sacerdotewā pínah Dios ā wutat pahjeh Levíh poómpdih moonjéh it waadáp wut jī. Obohjeéhtih, Leví juima nihcah yuhna, páantjeh jumna, Cristo sacerdote át waadáp wut jī. ¹⁷ Nin pah Dios át niijíp wut jī:

“Meém páantjeh sacerdote ma jumnipna caá. Melquisedec sacerdote ā jumat pahjeh muntih meembút sacerdote ma jumnipna caá”, Dios ā wááhdih át niijíp wut jī. (Sal 110.4)

¹⁸⁻¹⁹ Moisésji ā wutatdih jepahíhna yuhna, jwiít cāacwā yooópdiħ jwī jéih jumcan caá. Pánihna, caán ā jwiíh wutaji yooópdiħ jwī jumat pínahdih ā teo wáaccach, Dios caandíh át cádahap wut jī. Pánih cádahnit, jwī Maáh ā wan wáhatdih jwī tái jenah joyát jíib Dios jwiítidih ā tái ubna caá, ájééh jwī tái jumat pínah niijná. Páant ā chājachah, caandíh tái jéih wábhnit, ā pehbhoó yooópdiħ jwī jumat pínahdih jwī wéi páina caá.

²⁰ Cristodih sacerdote waadána, ā wépatjīh naóhnit, Dios caandíh át waadánap wut jī. Obohjeéhtih, ā wépatjīh naóhcanjeh, bita sacerdotewádh át waadánap wut jī. ²¹ Cristoboodíh sacerdote waadánit, Dios caandíh nin pah át niijíp wut jī:

“Weém, ma Maáh, wā wépatjīh meemdíh yooópdiħ wā naóhna caá. Pánih wép naóhna, meemdíh wā jenah joyátidih wā táiut nuumánit níit. Páantjeh

* 7:2 Gn 14.17-20 * 7:5 Nm 18.21

sacerdote ma jumbipna caá”, Dios Cristodih át niijíp wut jī. (Sal 110.4)
 22 Pánih wēp naóhna, Jesús jwiít dih ā túi ubat pínahdih niijná, át chājap wut jī. “Cāacwādih wā túi ubbipna caá”, niijná, Dios Jesús dih át wah deyanap wut jī. Pánihna, Jesús ā wun wāhatdih túi jenah joinit, Dios ā niijátji yoobópdih ā jumatdih jwī jéihna caá. 23 Jwíih jumnit sacerdotewā ī wunuchah, bita ĩpī túut nuúm waadáp wut jī. Pánihna, dawá sacerdotewā ĩt jumap wut jī. 24 Obohjeéhtih, Jesúsboó páantjeh ā jumuchah, caandih túut nuumni sacerdotewā pínahdih jwī náahcan caá. 25 Jesús páantjeh jumna, āih cāacwādih ā wūbh cádahcan caá. Pánih wūbhna, nihat caandih jepahnitdih ā túi ubna caá, Dios pehbboó ājeéh jwī túi jumat pínah niijná. Pánihna, Jesússeh yoobópdih jwiít dih túi ubni ā jumna caá.

26 Cāacwā jwī chājat pah yeejép chājni nihcan, Jesús dih yéej chājat peéh ā wihcan caá. Yeejép wā cātīh jumniidih jeáboó ub bejnit, nihat cāacwā chah maáh Dios át waadánap wut jī. Pánih jumna, Jesús sacerdotewā ī chah maáhbut jumna, jwiít dih túi teo wáacni ā jumna caá. 27 Bita sacerdotewā ĩ jumat pah nihcan caá. Queétboó yeó jáap jumat pah nuñúpwādih mao cáo wāhna, queétjeh ī yéej chājat jīb jwíih wāhni, túttimah, cāacwā ī yéej chājat jībbut ĩpī wūhup wut jī. Dawá láa páant ĩt chājap wut jī, cāacwādih Dios ā túi enat pínah niijná. Obohjeéhtih, Jesúsboó biíc láajeh wun wāhna, caanjeh āih bácahdih míic wāhni, cāacwādih ī yéej chājat peéh át jīb chājap wut jī.* 28 Moisésji ā wutat pah sacerdotewā ī maáta pínahdih cāacwādih ī waadát túutuchah, yéejat wihcannit ĩt nihcap wut jī. Obohjeéhtih, caán túttimah, Dios wēp naóhna, ā wūbh páantjeh yéejat wihcanniboodih sacerdotewā ī chah maáh át waadánap wut jī.

8

Jesús sacerdotewā ĩ chah maáh jwiít dih ā túi teo wáacat

1 Caán nihatdih naóhna, nindih bácah yeebdih naóhna caá wā chājap: Sacerdotewā ī chah maáh panihni Jesús jwiít dih teo wáacni, jeáboó Dios ā jéihyepmant bóo buwámant ā chúdna caá.* 2 Pánih chúdnit, jwiít āihwādih āpī wūbhna caá. Nin baáboó jumni, cāacwā ī chājniji Dioih muúboó sacerdotewā Dioih cāacwādih ĩpī wūbhna caá. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó Dios ā chājni muú yoobát díitboó jumna, jwiít āihwādih āpī wūbhna caá.

3 Nihat nin baácdih moón sacerdotewā ī maáta nuñúpwādih ĩpī mao cáo wāhna caá. Páant queétdih Dios át wutap wut jī,

cāacwā ī yéej chājat peéh ĩ jīb chājat pínah niijná. Jwiít dih teo wáacni sacerdotedihbut mao cáo wāhat panihnidih Dios át wāhat túutap wut jī, jwī yéejat peéh ā jīb chājat pínah niijná. Páant ĩ wāhat pahjeh muntih, Cristo jwī yéejat jīb caanjéh át míic wūhup wut jī, Dios jwiít dih ā wēi enat pínah niijná. 4 Nin baáboó sacerdotewā wāát jumna caá. Pánihna, Jesúsboó nin baáboó páantjeh jumna nihna, sacerdotewā āta jéih jumcan tagaá. 5 Nin baáboó jumnit sacerdotewā nin baácdih jumni Dioih muúdhjeh ī teo wāhna caá. Cāacwā caán muúdhjeh chājna, jeáboó jumni muú panihni ĩt chājap wut jī. Páant ā jumuchah, jeejboó Moisés dih Dios āih muú pínahdih chājat túutnit, “Meemdih wā naawát pahjeh muntih wíih muúdhjeh, nihat caán díitboó jumnidihbut túi yoobópdih ma chājat túutap”, át niijíp wut jī.*

6 Obohjeéhtih, jeáboó jumni Dioih muú nin baáboó jumni muú chah túini ā jumna caá. Pánihna, Jesús sacerdotewā, ā tewatboó nin baácdih jumni sacerdotewā ĩ tewat chah caá ā jumap. Dios Moisés wādih “Yeebdih wā wutatdih jepahni, wājeéh ĩi túi jumbipna caá”, át niij naawáp wut yah jī. Obohjeéhtih, jwiít dih “Jesús yeebdih ā wun wāhatboodih túi jenah joinit, wājeéh ĩi túi jumbipna caá”, át niij naawáp wut jī. Queétdih ā naawátji chah jwiít dih ā naawát ā jumna caá. Pánihna, Jesúsboó jwiít dih túi ubni jumna, nin baáboó jumnit sacerdotewā chah wēpni ā jumna caá.

7 Ā jwíih wutatjidih yoobópdih jéih jepahcan, cāacwā ājeéh ĩt jéih jumcap wut jī. Ā wutatjidih jwī jéih jepahachah nihna, biíh naawát dih Dios āta naóhcan tagaá. 8 Obohjeéhtih, ā wutatjidih ĩ túi jepahcatdih enna, āih cāacwādih jūihna, nin pah át niijíp wut jī:

“Nin wā niiját dih ĩi túi joyoó: Túttimah, nihat wíih cāacwā, Israel juimenádih, Judá juimenádihbut jáap naawát dih wā naóhbiipna caá.

9 ĩ nuowā Egipto baáboó jumnitjidih bacaniit, ded pah wājeéh ĩ túi jumat pínahdih queétdih wā naawáp yah jī. Obohjeéhtih, páant wā naawát dih ĩ joí cádahap jī. Páant ĩ cádahatdih ennit, weembát queétdih wā cádahap jī. Páant queétdih wā naawátji pah jwūub naóhcan, mácah wā naóhbiipna caá.

10 Túttimah nihat Israel juimenádih nin pah wā naóhbiipna caá: Wā wutatdih yeebdih wā túi náhniabipna caá. Páant wā náhniachah, ĩi túi wēi jepahbiipna caá. Weém ĩi Maáh jumna, yeebdih wā en daobipna caá. Yeeb wíihwā jumna, weemdihjeh ĩi wūbhbiipna caá.

* 7:27 Lv 9.7 * 8:1 Sal 110.1 * 8:5 Ex 25.40

11 Pániha, caán láa teo wáhnit dée, maáta déebat nihat weemdih túi jéihnit múicjeh í jumbipna caá. Pánih jéihnit jumna, det í déewádih nin pah í múic níij bohécán níit: ‘Ded pah jwí Maáh Dios á jumatdih ma jéihyee’, í níijcán níit.

12 Pániha, í yéej chájatjidih yohnit, queétdih peéh chájcan, caandih chéneji wá jwáub náhnican níit”, Dios át níijíp wut jí. (Jer 31.31-34)

13 Pániha, jáap naáwát dih naóhna, á jwíih naáwátji át cádahat tútup wut jí. Caán máa naáwátjidih jáap naáwátboó jwáub tútup wut jí á jumna caá.

9

Dioh muú nin baácboó jumni, jeáboó jumni

1 Dios Moisésjidih jwíih watna, ded pah cáacwá caandih í weñat pínahdih át naáwáp wut jí. Nin baác dih moón caandih í weñat pínah muú dih ded pah í chájat pínahdihbut át naáwáp wut jí. 2 Caán muú dih nuñupwá chóojih í wáapap wut jí.* Caán muú diitboó chéne tólih í chájap wut jí. Í jwíih waád juibíni tólih “Dioh tólih”, í níijíp wut jí. Caán tólihboó í jíi cáagat nahna át jumap wut jí.* Cáagat naabát át jumap wut jí. Caán cáagat naajih sacerdotewá Diosdih í wáhni pan naaná át jumap wut jí.* 3 Wáupni yégueh chóojih í jáh yaihni táahmant bih tólih át jumap wut jí. Caán “Dios á jumat tólih”, í níijíp wut jí.* 4 Caán tólihboó chej jumnidih cáagnit í cáwat naá át jumap wut jí. Caán naá orojih í chájni wut jí.* Orojih í chájni paihbat caanjih át jumap wut jí.* Caan páih diitna orojih í chájni pamap át jumap wut jí. Caan pámap diitna “maná”, í níijni át jumap wut jí.* Caan páih diitna Aarónih íoh cajat nahbat chíih yabacni jum,* Dios á wutatdih á daác búhdniji chéne jeé naanábat át jumap wut jí.* 5 Caan páih wáap lajni naajih chéne ángelwá orojih í páp dodhnit í jwááh ñuhap wut jí. Queét ángelwá Dios caanjih á jumatdih júutna í chájap wut jí. Pániha, caanjih jumna, Dios cáacwá í yéejatdih ápi yohop wut jí.* Caán muú dih bóodih páant bóojeh tígaa wá naóh jwuhup.

6 Caán muú dih í túi ámohat túttimah, sacerdotewá yeó jáap jumap pah jwíih waád juibíni tólihdih waadnit, Dios á wutat pah ípi chájap wut jí.* 7 Sacerdotewá í chah maáhjeh bih tólihboó jópchi jumap pah biíc láa á waadát yeó jáapdihjeh ápi waadáp wut jí. Pánih waadnit, í maoni nuñup í

wáhni pínah meépdih caanjih jumni paih wáapát dih ápi chíanap wut jí, caán meépdih ennit, Dios cáacwá í yéejatdih á yohat pínah níijná. Meépdih ub bejcan, ápi jéih waadáp wut jí. Diosdih uábat túat níijná, caanjeh á yéej chájatji, nihata bita juíowá í jéihca naáh yéej chájatji jíibbut meépdih át ub waad béjep wut jí.* 8 Páant Dios á chájatjidih Túini Espiritu nin pah jwíitdih á jéihyana caá: Moisésdih á chájat túatni muú Dios á jumap tólihboó cáacwá í jéih waadáp wut jí. Sacerdotewá í chah maáhjeh caanná át jéih waadáp wut jí. Pániha, Moisésdih á chájat túatni muú páantjeh á jumachah nihna, jwíit cáacwájeh Diosdih jwíta jéih uúbhcan tagaa. 9 Diosdih í weñat muú ded pah á jumatji, caán diitboó ded pah í chájatjidihbut naóhna, jwíit buu moondih mindih Dios bohéna caá á chájap: Cáacwá Diosdih weñat túat níijná, nuñupwádih mao cáo wáhna yuhna, Dios á náah yacat pah túinit ít nihcap wut jí. Pánih chájna yuhna, íih caolih páantjeh yéejni jumna, Diosjeéh ít jéih jumcap wut jí. 10 Nin pah ípi chájap wut jí: Nuñupdih mao cáo wáh, jeémp, babh, íih bácahnadih chocna, Moisés á wutatji pah Diosdih ípi weñep wut yuh jí. Obohjeéhtih, caán wutat pah chájna yuhna, í túat muumát déedih queétdih át teo wáaccap wut jí. Pániha, Dios jáap bohéát dih á naáwát túttimah, jon játih bóo wutatboó dedé pínah nihcan caá.

11 Obohjeéhtih, jwíitdih túi chájat túat níijná, Cristoboó sacerdotewá í chah maáh yoobát jumnit, átát juúwáp wut jí. Pánih maáh jumna, jeáboó jumni Diosdih weñat muú yoobát dih át waadáp wut jí. Caán jeáboó jumni muú nin baácboó cáacwá í chájni muú chah túini á jumna caá. 12 Cristo Dios á jumapboó cabra meépdih, jwiwi meépdih Diosdih wáhat túat níijná, át ub waadáp wut jí. Obohjeéhtih, biíc láajeh jwíitdih wan wáhna, áih meépp panihnidihjeh át ub waadáp wut jí. Pánih ub waadnit, jwíi yéejatdih á yohochah, jwíitboó páantjeh Diosjeéh jwíi jumbipna caá. 13 Dios Moisésdih á wutatjiboó “Wannitdih níi chuuúchah, níih bácahdih quei pánihi á naácna caá”, át níijíp wut jí. Pániha, íih bácah quei pánihidih chocat túat níijná, cabra meépp, jwiwi meépp,* jwiwidih í cáwatji jóóhjhbut* sacerdotewá queétdih ípi choj jáhanap wut jí. 14 Páant í chájachah yuhna, queétdih át túi teo wáaccap wut jí. Obohjeéhtih, Cristo wanna, áih meéppboó dih á yoh wáhuchah, jwíitdih búdí á teo wáacna caá. Caán yéejat wihcanni jumna, cruzboó wanna, Túini Espiritu páantjeh jumni á teo

* 9:2 Ex 26.1-30 * 9:2 Ex 25.31-40 * 9:2 Ex 25.23-30 * 9:3 Ex 26.31-33 * 9:4 Ex 30.1-6 * 9:4 Ex 25.10-16 * 9:4 Ex 16.33 * 9:4 Nm 17.8-10 * 9:4 Ex 25.16; Dt 10.3-5 * 9:5 Ex 25.18-22 * 9:6 Nm 18.2-6 * 9:7 Lv 16.2-34 * 9:13 Lv 16.15-16 * 9:13 Nm 19.9,17-19

wáacatjñh, caanjéh áih bácahdih Diosdih át wáhap wut jñ. Pánih chájna, jwí yéejatdih yohnit, iiguipna jwí bejat déejidih át túi ubap wut jñ. Páant á túi ubnit jumna, “Yéejat peéh weemdih wihcan caá”, jwí niñ jéihna caá. Pánih jumna, Dios, páantjeh jumni á náhat pahjeh chájnit jwí jumna caá.

Jáap naáwát

¹⁵ Moisés á wutatjidih jepahna yuhna, í yéejat peéh queétdih páantjeh á jumachah, cáacwá Diosjeéh í jéih jumcap wut jñ. Páant í jumachah, nin jáap naáwátdih naóhñit, “Cristoboó á wun wuhatjñhjih cáacwádh wájeéh wá túi jumat táutbipna caá”, Dios át niñjip wut jñ. Páant á niñjájti pah, í yéejatdih yohnit, á ñionitdih túi ubat túut niñjñá. Cristo át wun wáhap jñ. Páant á túi ubuchah, páantjeh ájeéh jwiít áihwá jwí túi jumbipna caá. Pánih jumna, áihwádh Dios á wáhat pinahdih jwí bibohbipna caá.

¹⁶⁻¹⁷ Cáac á wunat pinah jätih, á déewádh á wáhat pinahdih ápi daác jwejna caá. Obohjeéhtih, á buud jwáhcach, áih bií déedih á déewá í jéih ub jwáhcach caá. Á wunat pinah jätih á daác jwejni núo dedé pinah nihcach caá. Obohjeéhtih, á wunat táttimah, á daacátji pahjeh áih bií déejidih í ubbipna caá. ¹⁸ Páant á wunach, caán núo dedé pinah á nihcat pahjeh muntih, nuñúpdih í maocah, Dios Moisésdih á niñjätibut dedé pinah áta nihcach tagaá.

¹⁹ Dios á wutatdih Moisésji nihát áih cáacwádh át naóh beedánap wut jñ. Pánih naóh péanit, jwi meép, cabra meépdih mahjñh át widip wut jñ. Táttimah, oveja yoócdih í duuani, hisopo wut jumni ylip biicdih nah chéonit, át taj báahanap wut jñ. Pánih taj báahanit, Dios á wutatdih á daacni tólihdih, nihát cáacwádhbut át choj jáhanap wut jñ. ²⁰ Pánih choj jáhanit, nin pah Moisés queétdih át niñjip wut jñ: “Dios nin á wutatjidih jwiitdih á jepahat táutap jñ, ájeéh jwí túi jumat pinah niñjñá. Pánihna, caán meépdih enna, á naáwát yoobópdih á jumatdih jwí jéihna caá”, át niñjip wut jñ.* ²¹ Táttimah, caán tólihdih cáacwádhbut á choj jáhaat pahjeh muntih, Diosdih í weñat pinah muudih, nihát caán diitboó jumnidihbut át choj jáhanap wut jñ.* ²² Páant tigaá, Dios á wutat pah, meépdih yoh wáhat caá náahap, cáacwá í yéejatdih á yohat pinah niñjñá. Biquí láanajeh cáacdh quei pánihni á jumachah, meépdih yoh wáhcach, mahjñhjih chocat pinahdih Dios át wutap wut jñ. Meép panihniñh chocannidih, Dios cáacwádh yéejatdih á quib buudcán niit.* ²³ Pánihna, nin baáboó jumni Diosdih í weñat muú, nihát caán diitboó jumniñbut quei wíhcanni panihni á jumat pinah niñjñá, nuñúp meépdih

yoh wáhat ápi náahap wut jñ. Moiséswá caán muudih jeáboó jumni muú pánihni í chájap wut jñ. Jeáboó jumni muú Dioíh muú yoobát á jumachah, chah túini meép panihnidih yohat caá náahap.

Cristo biic láajeh á wun wáhat

²⁴ Nin baácdih bóo Diosdih í weñat muú cáacwá í chájnidih Cristo át waadcáp wut jñ. Caán muudih waadcánjeh, yoobópdih jeáboó át bejep wut jñ, Dios á jumapboó jwiitdih ubát túut niñjñá. ²⁵ Nin baácdih moón sacerdotewá í maáta jópchi jumat pah Diosdih weñat túut niñjñá, á jumni tólihoó nuñúp meépdih ípi ub waadáp wut jñ. Obohjeéhtih, Cristo biic láajeh wunna, áih meép panihnidih Dios á jumat tólih yoobátboó át ub waadáp wut jñ. ²⁶ Cristo dawá láa waadná nihna, nin baácdih Dios á chájat táttimah, nihát cáacwá jwí yéej chájatji jñib, dawá láa caandih wun wáhat áta náah tagaá. Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapna jwí yéejatdih yohat túut niñjñá, nin baáboó biic láajeh cáac jumnit, át wun wáhap wut jñ. ²⁷ Nihat cáacwá biic láajeh jwí wunna caá. Páant jwí wunat táttimah, tánitdih, yeejépwádhbut Dios á ñiobipna caá, yeejépwádh peéh chájat túut niñjñá. ²⁸ Biic láajeh jwí wunat pah, dawá cáacwá jwí yéejatdih yohat túut niñjñá, Cristobut biic láajeh át wun wáhap wut jñ. Táttimah, á jwáub dei jéohbipna caá, páant muntih. Pánih jwáub dei jéohñit, jwí yéejatdih yohat túut niñjñá, á jwáub wun wáhcach niit. Obohjeéhtih, jwiit caandih wéi pánitdih ubadh í jéohbipna caá, páantjeh á pehbboó Diosjeéh jwí jumat pinah niñjñá.*

10

Máa naáwát á teo wáaccat

¹ Cristoíh dooná túini yoobát á jumna caá. Obohjeéhtih, Moisés á wutatji túini pah jumna yuhna, biic yoobó nihcach caá. Caán wutatdih jepahñit, yeó jáap jumat pah, nihát jópchina nuñúpwádh mao cáo wáhna, Diosdih ípi weñep wut yuh jñ. Obohjeéhtih, pánih chájna yuhna, cáacwá í yéejatdih í jéih yoh beedácan caá. ² Í jéih yoh beedána nihna, biic láajeh Diosdih pánih wáhnit, “Buú yéejat peéh jwiitdih á wihcan caá”, íta niñ jenah joi tagaá. Pánih jenah joiná, nuñúpwádh mao cáo wáhatdih íta cádah tagaá. ³ Obohjeéhtih, jópchi jumat pah nuñúpwádh mao cáo wáhna, cáacwá í yéejatdih í jéih quib buudcán caá. ⁴ Pánihna, jwí meépdih, cabra meépdihjeh Diosdih jwí wáhcach yuhna, jwí yéej chájatdih áta yoh beedácan tagaá.

Cristo á wun wáhat

* 9:20 Ex 24.6-8; Zac 9.11; Mt 26.28

* 9:21 Lv 8.15

* 9:22 Lv 17.11

* 9:28 Is 53.12

⁵ Páant yoobópdih ã jumachah, Cristo nin baáboó ã cáac jumat pínah jãtihbit nin pah Diosdih ãt niijíp wut jĩ:

“Cãacwã nuñúpwãdih mao cáo wũhna, trigo ojdiñbut ã wũhatdih ma náahcan caá. Pãnih náahcan, con baáboó ma cáac jumat tũtuchah, ma chãjni bácah meemdih weñani pínah ã jumbipna caá.

⁶ **Cãacwã ã yéejatdih ma yohat pínah niijná, nuñúpwãdih ã mao cáo wũhuchah, ma wẽi encan caá.**

⁷ **Páant ma wẽi encatdih jéihnit, ninboó jumna, ma náahat pah chãjadih wã bejbipna caá. Páant ma naawátidih naóh yapani ã niij daacáp jĩ**”, Cristo ã ãipdih ãt niijíp wut jĩ. (Sal 40.6-8)

⁸ **“Cãacwã nuñúpdih ã mao cáo wũhat pínah, trigo ojdiñbut ã wũhat pínahdih queétdih ma náahcap jĩ. Páant ã wũhuchah yuhna, ma wẽi encap jĩ**”, Cristo ãt jwũih niij naawáp wut jĩ. Moisés páant queétdih ã chãjat tũtuchah yuhna, caandih Dios ãt wẽi encap wut jĩ. ⁹ Páant niij péanit, nin pah ãt jwũub niijíp wut jĩ: **“Meém ma náahat pah chãjadih wã bejbipna caá**”, ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijichah, nin pah jwĩ jéihna caá: Jon jãtih nuñúpwãdih ã mao cáo wũhatjidih cádahat tũtũnit, biñ bohéátboodih Dios naóhna ãt chãjap wut jĩ. ¹⁰ Pãnihna, Jesucristo ã ãip ã náahat pah wun wũhnit, jwiit cáacwã jwĩ yéejatdih ãt yoh wũhup wut jĩ. Biic láajeh wanna, ãih bácahdih ãt wũhup wut jĩ, jwiit ãihwã Dios-jéeh páantjeh jwĩ jumat pínah niijná.

¹¹ Nihat sacerdotewã yeó jáap jumat pah Diosdih weñat maúboó teonit, nuñúpwãdih ãpĩ mao cáo wũhna caá. Obohjeéhtih, páant ã mao cáo wũhna yuhna, cáacwã ã yéejatdih ã jéih yoh beedácan caá.* ¹² Obohjeéhtih, jwĩ yéejatj jib Cristoboó biic láajeh wun wũhna, jwĩ yéejatdih ãt túi yoh beedánap wut jĩ. Pãnih yoh beedá péanit, ã ãip pebhna pũh laab béjnit, ã jéihyepmant bóo buwãmant, ãt chũdup wut jĩ. ¹³ Caanná chũdnit, caandih enihcannitdih ã ãip ã yap yohat pínahdih ã páina caá.* ¹⁴ Pãnihna, biic láajeh wun wũhnit, Dioihwã ã yéejatdih ãt yohop wut jĩ, yéejat wihcannitjeh páantjeh ã jumat pínah niijná.

¹⁵ Caán yoobópdih ã jumatdih naóhna, Dios naawátidih naóh yapanidih Túini Espirituboó nin pah ãt niij daacát tũtup tajĩ:

¹⁶ “Nin pah Dios ã niijip be: **Táttimah bóo láa nihat cáacwãdih nin pah wã niij naóhbipna caá: “Wã wutatdih yeebdih wã náhnianachah, wẽinit ãi jepahbipna caá.**

¹⁷ **Ñi yéej chãjatdih wã jwũub náhnican niit**”, wã niijbipna caá; Dios ã niijná caá”, ãt niij daacát tũtup tajĩ. (Jer 31.33-34)

¹⁸ Pãnihna, jwĩ yéej chãjatdih ã yohochah, jwĩ yéejat jib sacerdotewã nuñúpdih ã jwũub mao cáo wũhatdih jwĩ náahcan caá.

Humcanjeh, Diosdih jwĩ jéih uúbat

¹⁹ Wã déewã panihnitá, Jesúsboó wun wũhna, ãih meépdih ã yohochah, jwiitboó úmcanjeh, Dios pebhna waadnit pah, caandih jwĩ jéih uúbhna caá. ²⁰ Pãnihna, nin baácđih moón sacerdotewã ã maáta ãpĩ chãjatj buu láa jwiitdih dedé pínah niican caá. Cristoboó jwĩ yéej chãjatj jib ã wun wũhuchah, caán tólihdih jãh yañni chóodih ã yeo dei bejehah,* jáap namá panihnidih ãt chãjap wut jĩ, Dios ã jumapna jwĩ túi waadát pínah niijná.* ²¹ Pãnihna, jwiitboó Dioih mau panihnit jwĩ jumachah, jeáboó jumna, jwiitdih uúbh wãhni Cristo chah wẽpni sacerdoté ã jumna caá. ²² Páant ã jumatdih jéihna, úmcanjeh, caandih túi jenah joiná, Dios pebhna waadnit, caandih jwĩ uúbat dée caá. “Cristo weemdih wun wũhna, wã yéejatdih ã yohochah, buu yéejat jib weemdih wihcan caá”, jwĩ niij jéihna caá. Pãnih jenah joi cádahcan, mahjĩ jwĩ chocat pah, quei wicannit panihnit jwĩ jumat dée caá.* ²³ “Yeebdih wã túi úbbipna caá”, ã niijátj pah ã chãjbipna caá. Páant ã chãjat pínahdih túi jéihnit, bitadiñbut caandih jwĩpĩ naóhna caá. Caandih jwĩ túi náhnat dée caá. ²⁴ Pãnih náhnit, jwĩjéeh jumnitdih oina, teo wáacnit, nihat biicđih jwĩ túi jumat dée caá. ²⁵ Diosdih weñat tũt niijná, jwĩ miic wáacat dée caá. Bitá ã miic wáacatđih cádahna caá ã chãjap. Páant ã cádahach yuhna, jwiitboó jwĩ cádahca boj jĩh. Nin baáboó jwĩ Maáh ã jwũub dei júuwát pínah bahnijeh ã judhna caá. Caandih jéihna, jwiit ãihwã búdí jwĩ miic weña jĩh.

²⁶ Yoobópdih jumni naawátidih jwĩ jéihna yuhna, “Wã náahat pah wã chãjbipna caá”, jwũub niij jenah joinit, jwĩ yéej chãjachah, Dios jwĩ yéejatdih ã yohcan niit. ²⁷ Páant jwĩ chãjachah, ã tobohna caá. Nihat Diosdih enihcannitdih peéh chãjnit, iiguúpa ã bejat tũtbiipna caá. Pãnihna, caandih cádahnit, jwũub yéej chãjnitdiñbut biic yoobó ã peéh chãjbipna caá. Páant ã peéh chãjat pínah búdí úm náah jumni caá.* ²⁸ Moisés ã wutatjidih ded ã yap yohochah, judiowã ã maáta caán yap yohnidih ãpĩ peéh chãjap wut jĩ. ã yéej chãjachah ennitj, biic peihcannit caandih ã naóh yacachah, ã naawát yoobópdih ã jumatdih ãt jéihyep wut jĩ. Pãnih jéihnit, jĩgah encanjeh, caandih ãpĩ mao yohop wut jĩ. Biic peihcannit wihcah, chénewã caandih

* 10:11 Ex 29.38 * 10:13 Sal 110.1 * 10:20 Mt 27.51; Mr 15.38; Lc 23.45 * 10:20 Jn 14.6 * 10:22 Lv 8.30; Ez 36.25 * 10:27 Is 26.11 * 10:28 Dt 17.6; 19.15

Ī naóh yacachah, Īpĭ peéh chājap wut ĵĭ.*
 29 Páant Ī peéh chājat chah, Dios ā wāúhdih enihcannitboodíh ā peéh chājbipna caá. Cristo wun wāhna, āih meépdih ā yoh wāhuchah, Dios ĵwĭ yéejatdih ā yohna caá. Páant ā yohat pínahdih ĵwĭtđih āt naáwáp wut ĵĭ. Obohjeéhtih, det yéejatdih yohnit ĵumna yuhna, táttimah caandíh yap yohna, ĵwáub yéej chājnit, “Jesúíh meép oboh ĵumni ā ĵumna caá”, Ī níj jengah joiná caá. Páant níj jengah joinít, queétdih oini Túini Espíritudih yeejép naóhna caá Ī chājap. Páant Ī chājachah ennit, Dios queétdih búdí ā peéh chājbipna caá.*
 30 “Det Ī yéej chājatĭ ĵiib weém caá wā peéh chājbip. Wĭíhwā ĵumna yuhna, yeejép Ī chājachah, queétdih wā peéh chājbipna caá”, āt níjĵip wut ĵĭ.* “Yoobópdih tigaá Dios páant níj naóhni ā ĵumap”, ĵwĭ níj jéihna caá.
 31 Pánihna, Dios chah wepni ā ĵumuchah, yéej chājnitdih ā peéh chājat pínah úm náah ĵumni caá.

32 Játih ded pah ĩi ĵumatjidih ĩi túi náhninaá. Túini doonadíh joiná, ĵwĭih jepahnit, dawá láa búdí yeejép yapna yuhna, Jesúsdiĥ ĩit cádahcap tajĭ. 33 Biquí láana cáacwā Ī enechah, bita yeebdíh yeejép naóhnit, yeejép ĩt chājap tajĭ. Biíh láa bita Jesúíhwādih yeejép Ī chājachah enna, yeejép yapnitdih ĩit ĵġah en teo wáacap tajĭ. 34 Bitadiĥ nemat muúboó Ī nemechah ennit, yeebút ĩit ĵġahap tajĭ. Níih bií déedih Ī déuc wáyachah yuhna, ĵġahcanjeh, “Ā túina caá”, ĩit níjĵip tajĭ. “Nin baácdih bóo chah túini jeáboó wā bíbohāt pínah páantjeh ā ĵumna caá”, níj jéihna, Ī déuc wáyachah yuhna, ĩit weŋep tajĭ. 35 Pánihna, úmcanjeh, Diosdiĥ ĩi túi jengah joí cádahca bojóo. Páant ĩi cádahcat ĵiib, yeebdíh ā túi chājbipna caá. 36 Yeejép yapna yuhna, Dios ā náahat pah ĩi chāj cádahca bojóo. Páant ĩi chāj cádahcaĥ, “Wĭíhwādih wā pehbboó wā túi ĵumat tútbitpna caá”, Dios ā níjĵatĭ pah, yeebdíh ā túi chājbipna caá. 37 Nin pah Dios naáwátđih naóh yapani āt níj daacáp tajĭ: “Wā wahni ā ĵuibát pínah bahnitbitjeh ā ĵudhna caá.

38 Pánihna, wĭíhwā, wā náahat pah chājnit, wā wahnidih túi jengah joinít, Ī túi ĵumbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh Ī cádahachah, queétdih wā wēi encan níit’, Dios ā níjĵná caá”, āt níj daacáp tajĭ. (Hab 2.3-4)

39 Obohjeéhtih, ĵwĭtboó Diosdiĥ cádahcan, ĵiigupna bejnit pínah niĥcan caá. Caandíh túi jengah joinít ĵumna, páantjeh ājeéh ĵwĭ ĵumbipna caá.

11

Diosdiĥ túi jengah joyát

1 Nin pah Diosdiĥ túi jengah joyát ā ĵumna caá: Diosdiĥ túi jengah joiná, ĵwĭtđih ā túi chājat pínahdih ĵwĭ túi jéihna caá. Ā níjĵatĭ pahjeh ā chāj ĵwuhcaĥ yuhna, “Ā níjĵatĭ pah yoobópdih ā chājbipna caá”, ĵwĭ níj jéihna caá. Páant ā chājat pínahdih encan yuhna, “Yoobópdih páant ā chājbipna caá”, ĵwĭ níj jengah joiná caá. 2 Páant Ī túi jengah joyóchah ennit, Dios jon játih moonđih āt túi wēi enep wut ĵĭ.

3 Diosdiĥ túi jengah joinít, nin pah ĵwĭ jéihna caá: Dios ā naáwát wēpatĭh niĥatđih āt chājap tajĭ. Pánihna, ĵwĭ enca naáhjidiĥ niĥat baa ĵwĭ enni pínahdih āt ĵġohanap wut ĵĭ.*

4 Abelĵiboó Diosdiĥ túi jengah joiní ĵumna, ovejadiĥ mao cáo wāhnit, caandíh āt weŋep wut ĵĭ. Obohjeéhtih, ā úud jeŋé Caín ā mo-matĭj quehedidihjeh Diosdiĥ āt wāhup wut ĵĭ. Pánihna, Dios Abel ā wāhniĥoodíh chah āt wēi enep wut ĵĭ. Pánih wēi enna, “Weemđih túi jengah joinít, Abel túini ā ĵumna caá”, āt níjĵip wut ĵĭ. Caán ā wanat táttimah yuhna, ā túi jengah joyátjidiĥ bohénit, ded pah ĵwĭtboó ĵwĭ túi jengah joyát pínahdih ĵwĭ jéihna caá.*

5 Enochboó Diosdiĥ túi jengah joiní ā ĵumuchah, Dios caandíh āt wēi enep wut ĵĭ. Pánih wēi ennit, ā wancat pínah níjĵná, niĥat bácaĥjeh Dios jeáboó caandíh āt ub bejep wut ĵĭ. Páant ā ub bejat táttimah, cáacwā caandíh ĩt jéih bid ĵuicáp wut ĵĭ.*

6 Páant ā yapatjidiĥ jengah joinít, “Diosdiĥ túi jengah joicán, caandíh ĵwĭ jéih weŋacan caá”, ĵwĭ níj jéihna caá. Ded caandíh bidniĥboó “Dios ā ĵumna caá. Pánihna, caandíh wā túi bidichah, weemđih ā túi chājbipna caá”, níj jengah joyát caá náahap.

7 Noéĵiboó Diosdiĥ túi jengah joiní ĵumna, ded pah ā chājat pínahdih ā naáwáchah, āt túi jepahap wut ĵĭ. Pánih jepahnit, ājeéh bóli, ā weh, ā weh áana yaádh biicdiĥ poboyitdih túi yapat túut níjĵná, búdí ĵááĥ chóodih āt chājap wut ĵĭ. Pánih túi jengah joiná, niĥat bita yeejép Ī chājachah enna, queétdih āt peĵ ĵumcap wut ĵĭ. Pánihna, Diosdiĥ ā túi jengah joyóchah, “Caán túini ā ĵumna caá”, Dios āt níjĵ enep wut ĵĭ.*

8 Abrahamĵiboó Diosdiĥ túi jengah joiní ĵumna, Dios ā wāhni pínah baácbóo ā bejat túutachah joinít, āt jepahap wut ĵĭ. Caandíh jepahnit, ā ĵumni baácmant bejna, ā jéihca náah baácna āt ĵuibínap wut ĵĭ.* 9 Páant ā ĵuibínachah, “Nin baácdih yeebdíh wā wāhbiĥna caá”, Dios ā níjĵichah joinít, caán baácdih āt chāwáp wut ĵĭ. Caandíh, ā wāúh Isaacdiĥ, ā ĵuima Jacobdiĥbūt “Nin baácdih yeebdíh wā wāhbiĥna caá”, Dios

* 10:29 Ex 24.8; He 13.20 * 10:30 Dt 32.35-36; Ro 12.19 * 11:3 Gn 1.1; Sal 33.6,9; Jn 1.3 * 11:4 Gn 4.3-10
 * 11:5 Gn 5.21-24 * 11:7 Gn 6.13-22 * 11:8 Gn 12.1-5

āt niŋ naáwáp wut jĭ. Queét caán baácdih moón niŋcan yuhna, Diosdih táí jengah joinít jumna, nuáŋáp chóonadih yáuh taj cáagni muunádih chájnit, caánboó ĩt jumap wut jĭ.*
 10 Pánih jumna yuhna, caanjĭh ā jum jwuhat pínahdihjeh Abraham āt jéihyep wut jĭ. Jeáboó jumni tútchina ā bejat pínahboodih wēi páina āt chājap wut jĭ. Caán tútchi Diosboó ā jengah joyát pah chájni ā jumachah, buádcán, páantjeh ā jumbipna caá.*

11 Abraham behe, ájeéh bóli Sarabut beh wili, weh wihcannit ĩt jumap wut jĭ. Queét chénat pah behnit jumna yuhna, Abraham Diosdih táí jengah joinít jumna, Dios ā teo wáacatjĭh ĩt weh jumap wut jĭ. “Dios ā niŋjátji pah ā chájipna caá”, Abraham ā niŋ jengah joyát jĭib, Sara mit weh jumap wut jĭ. Pánihna, Abraham behe jumna yuhna, ā wáuhdih āt enep wut jĭ.*
 12 Abrahamji wunni dée ā jumachah yuhna, ā jumená dawá ĩt cáac poonap wut jĭ. Cáiwádih, óondihbut jwĭ jéih jengah encat pah ā jumenádhbut jwĭ jéih jengah en buájácan caá.*

13 Queét nihat Diosdih táí jengah joinít, ĩt buádcáp wut jĭ. “Yeebdih caán baácdih wā wáhbipna caá”, Dios queétdih ā niŋnjí baácdih juibícanjeh, ĩt wunap wut jĭ. Caán baácdih queétjeh bíbohcan yuhna, Dios ā niŋjátji pah, túttimah ĩ jumená ĩ bíbohat pínahdih ĩt jéihyep wut jĭ. Pánih jéihnit, ĩt weŋep wut jĭ. Pánihna, “Nin baácdih jĭbnitjeh jwĭ jumna caá”, ĩt niŋjĭp wut jĭ.*
 14 Páant niŋná, bíh baácdih ĩ bidatjidih jwĭ jéihna caá.
 15 Pánih bidnit, ĩ jwĭih jumni baácan jwáub bejihna nihna, ĩta jéih jwáub bej tagaá. Pánihna, “Bíh baácdih jwĭ bidna caá”, niŋná, jon játih ĩ cádahni baácdih niŋná ĩt chájcap wut jĭ.
 16 Oboghjeéhtih, chah táini baácbodih bidna ĩt chájap wut jĭ. Caán ĩ bidni baác jeáboó caá ā jumap. Caánboó ĩh tútchi pínahdih Dios átat ámoh péanap wut jĭ. Pánihna, “Dios jwĭ Maáh caá”, ĩ niŋjíchah joinít, āt túccap wut jĭ.

17-18 Túttimah, Dios Abrahamdih ā wáuh Isaacdih át mao cáo wáhat tútup wut jĭ. “¿Yoobópdih niŋt weemdih ā táí jengah jói?” niŋná, páant āt wutup wut jĭ. Pánihna, Abraham Diosdih táí jengah joinít jumna, ā niŋját pah āt chájap wut jĭ. “Ma wáuh Isaacjĭh ma jumenádh wā cáac poaabipna caá”,* Dios ā niŋjátjidih náhnna yuhna, Abraham caandihjeh mawat tútat āt chájap wut jĭ.*
 19 “Wā wáuh Isaacdih wā mao wáuhachah, Dios caandih ā jéih boobipna caá”, Abra-

ham āt niŋ jengah joyóp wut jĭ. Páant ā mawat tútat chájachahjeh, Dios caandih āt cádahat tútup wut jĭ. Páant ā mawíhni jwáub báadhni pah caandih ā enechah, ā wáuh ájeéh āt jwáub jumap wut jĭ.*

20 Pánihat túttimah, Isaacboó Diosdih táí jengah joinít jumna, ā weh Jacob, Esaúdhbut “Túttimah, Dios meemdih búdí ā táí chája naáh”, āt niŋjĭp wut jĭ.*

21 Pánihat túttimah, Jacobboó, Diosdih táí jengah joinít jumna, ā wunat pínah játihbit áih wáuat nahjĭh too caj ŋuhnit, Diosdih āt weŋep wut jĭ. Pánih wéinit, ā wáuh José ā weh chénat pahdih “Meemdih Dios búdí ā táí chájipna caá”, āt niŋjĭp wut jĭ.*

22 Túttimah, Joséboó, Diosdih táí jengah joinít jumna, ā wunat pínah játih judiowá Egipto baácbóo jumnitji ĩ bejat pínahdih āt naáwáp wut jĭ. Pánih naóhnit, ā jumená pínah áih bácahjidih ĩ ub bejat pínahdih āt wutup wut jĭ.*

23 Túttimah, Moisés mánaabó Diosdih táí jengah joinít jumna, ā cáac jumachah, caandih bíuc peihcanni widh ĩt bih bíbohóp wut jĭ. Táinibit ā jumachah ennit, caandih ĩt bihip wut jĭ.* Caán baácdih moón ĩ maáhdih áumcanjeh, judiowá ĩ wehdih ā mawat tútatuchah, ĩt jepahcap wut jĭ.*

24 Túttimah, Egipto baácdih moón ĩ maáh nuúm Moisésdih mit behanap wut jĭ. Páant mijeéh behna yuhna, Diosdih táí jengah joinít jumna, “Caánt mi wáuh caá”, ĩ niŋjátidih āt náahcap wut jĭ.*
 25 Caandih behanah mi déewáboó wéinit, yeejép ĩ chájachah enna yuhna, āt chájihcap wut jĭ. Pánih chájcan, Dioihwá bícdih yeejép āt yapat wut jĭ.
 26 Dios ā wahni pínah Cristodih cáacwá yeejép ĩ chájat pínah pah Moiséswádhbut Egiptodih moón yeejép ĩt chájap wut jĭ. Pánihna, nihat Egiptodih moón búdí jĭib jumnidih ĩ bíbohadtih náahcanjeh, Dioihwá bícdih ā jumat jĭib bita yeejép ĩ dehwat pínahdih āt níwip wut jĭ. Túttimah, ā táí chájat jĭib, Dios caandih ā táí chájat pínahdih jengah jói waáwána, yeejép ā yapat pínahdih āt níwip wut jĭ.

27 Diosdih táí jengah joinít jumna, Egipto baácdih moón ĩ maáh ā ĩjíchah yuhna, caandih áumcanjeh, caán baácmant āt bejep wut jĭ. Dios jíghcanni ā jumachah yuhna, jíghnidih ā enat pah ā wutatdih Moisés āt jepah cádahcap wut jĭ.*
 28 Moisés caandih táí jengah joinít jumna, judiowádih Dios ā táí ubat pínahdih āt jéihyep wut jĭ. Pánih jéihna, Dios ā wutat pahjeh queét judiowádih ĩh jĕcnadih

* 11:9 Gn 35.27 * 11:10 He 13.14 * 11:11 Gn 17.19; 18.11-14; 21.2; Ro 4.17-22 * 11:12 Gn 15.5; 22.17; 32.12
 * 11:13 Gn 23.4; 1Cr 29.15; Sal 39.12 * 11:17-18 Gn 21.12 * 11:17-18 Gn 22.1-14 * 11:19 Gn 22.13 * 11:20
 Gn 27.27-29,39-40 * 11:21 Gn 47.31-48.20 * 11:22 Gn 50.24-25; Ex 13.19 * 11:23 Ex 2.2 * 11:23 Ex 1.22
 * 11:24 Ex 2.10-12 * 11:27 Ex 2.15

oveja wáuh meépjh át ñáñat túatup wat jī. Páant ī ñáñatdih ennit, Dios nihāt ī jwíih túuhnitdih ā mawat túatni ángelboó judíowā ī jwíih túuhnitboodih át maocap wat jī. Caán oveja wáuhdih mao péanit, Moisés ā wutat pahjeh, ī jumat yoobó īt jeémép wat jī. Caán jeémát, Pascua ī niijni, bíicdih ī jwíih jeémep láa át jumap wat jī.*

29 Túttimah, Diosdih túi jenah joinit jumna, “Muj Mac Dæuni”, ī niijni mujdih, mah wihcanni namádih judíowā īt chúuh bejep wat jī. Obohjeéhtih, Egiptodih moón queétdih ñuun béjnit, muj ā jwáub dæuj yóh lajachah, īt chíic wan beedép wat jī.*

30 Pánihat túttimah, Diosdih túi jenah joinit jumna, judíowā Jericó tútchidih bóo búdi wáihyat júdu yehmant īt páud bejep wat jī. Siete yeó jáap pohba caán tútchidih īt páudup wat jī. Páant bói yeó jáap ī páudat túttimah, caán wáihyat júdu át boto jéen bejep wat jī.*

31 Diosdih túi jenah joinih jumna, Jericó tútchidih bóli deoh nah jumnih, Rahab wát jumnih, judíowā en waóhntdih wēi jwááhnit, mit teo wáacap wat jī. Páant mi teo wáacatji jīb, caán tútchidih moón Diosdih yap yohnitdih maonit, judíowā caántboodih īt maocap wat jī.*

32 Bita Diosdih túi jenah joinitdih naáwihna yuhna, queét dawá ī jumachah, wā jéih naóh daác beedácan caá. Gedeón,* Barac,* Sansón,* Jefe,* David,* Samuel,* Dios naáwátidih naóh yapanitbut, nihāt íih doonádih wā naáwihna yuh caá. Obohjeéhtih, queétdih wā naóh daáccan nit. 33 Diosdih túi jenah joinit jumna, biquína bíih baácđih moondih míic maona, īt yap yohop wat jī. Bitá íih cáacwádih táinijeh īt wutup wat jī. Páant Diosdih ī túi jenah joyóchah, “Yeebdih wā teo wáacipna caá”, ā niijátji pah queétdih át teo wáacap wat jī. Bitá túi jenah joinit jumna, jiwā queétdih ī jeémíhichah yuhna, Dios íih jacnadih át nemep wat jī.* 34 Bitá túi jenah joinit jumna, búdi iigátboó jumna yuhna, īt iigcáp wat jī.* Bitá túi jenah joinit jumna, queétdih ī mao yohíhichah yuhna, īt jwei béjep wat jī. Bitá wēpccaniti jumna yuhna, Diosdih túi jenah joiná, wēpépwā īt jumap wat jī. Pánih jumnit, bíih baácmant jüóhnit queétdih enihcannit soldadowádih míic maonit, īt yap yohop wat jī. 35 Biquína yaáđh Diosdih ī túi jenah joyát jīb, ī déewā wanah bejnitjidih Dios át booa wáuhap wat jī.*

Obohjeéhtih, bita Dioíhwā ī jumat jīb, queétdih teonit, búdi yeejép īt chājap wat jī. “Diosdih ma cádahachah, jwí watbipna caá”, queétdih īt niijjap wat yah jī. Obohjeéhtih, páant ī niijíchah yuhna, jeáboó chah táini pehbóo ī bejat pinahdih náahna, īt jepahcap wat jī. Páant ī jepahcat jīb, queétdih yeejép ī chājachah, īt wanup wat jī. 36 Bitá Diosdih túi jenah joinitdih yeejép deohnit, búdi īt pañup wat jī.* Bitadih chéonit, nemat muáboó īt nemep wat jī.* 37 Bitadih jeeíh yohnit, īt mawap wat jī.* Bitadih íih báacđih tac yoób īt bóodop wat jī. Bitadih íibat naajih īt mawap wat jī.* Bitá moh yéejnit jumna, oveja chóo, cabra chóodihjeh īt dawáp wat jī. Queétdih ñuunnit, bita búdi yeejép īt chājap wat jī. 38 Queét chah táini jumna, nin baácđih moón yeejépwā bíicđih jumnit pinah īt nihcap wat jī. Queét Diosdih túi jenah joinitboodih cáacwā ī náahcah, muú wihcapboó, jeéboobát ípí jib bejep wat jī. Pánih jīb bejnit, jeé íitboó, baácboó jumni íitboobát ípí áwap wat jī.

39 Queét nihāt caandih túi jenah joinitdih Dios búdi át wēi enep wat jī. Pánih túi jenah joinit jumna yuhna, “Yeebdih chah táini baácđih wā wáhbipna caá”, Dios ā niijnji baácđih īt juibí jwahcap wat jī. 40 Páant niij naóhna, nin pah Dios niij jenah joiná át chājap wat jī: “Queét wíihwā, túttimah jumnit wíihwábat wā pebhna ī juyáchah, queét nihāt bíicđih táini yoobát wā jumat túatbipna caá”, át niij jenah joyóp wat jī. Pánih jenah joiná, játiā ā chājatji chah táini jwiitdih ā chājbipna caá.

12

Jesúsđih túi jenah joí cádahca boj jíih

1 Queét wā naóhnit dawá Diosdih túi jenah joí cádahcannit ī jumatjidih jéihnit, yeej chāj cádahnit, jwiitbut Jesúsđih jwí túi jenah joí cádahca bojat dée caá. Nin pah caá jumat náahap: Náoni ā túi ñáwíhichah yuhna, chodópđih duo béjna, ā jéih wēp náocan caá. Yégueh wáupnidih dæoná, ā túi jéih náocan caá. Páant ā jumat pah Diosdih jwí túi jepahíhna yuhna, jwí weñat pinahdihjeh chájna, caandih jwí túi jéih jepahcan caá. Pánihna, jwí yeej chājatdih cádahat caá náahap. Chah wēp náonibóo ā túi péaat pahjeh, jwiitbut Dios ā náah yacat pah jwí chāj cádahca bojat dée caá. 2 Jesúsđihjeh jwí túi náhni jíih. Caanjéh Diosdih túi jenah joí waóhni jumna, jwiitdih túi jenah joyát túatnibut ā jumna caá. Pánihna, caandih jwí

* 11:28 Ex 12.21-30 * 11:29 Ex 14.21-31 * 11:30 Jos 6.12-21 * 11:31 Jos 2.1-21; 6.22-25 * 11:32 Jue 6.11-8.32 * 11:32 Jue 4.6-5.31 * 11:32 Jue 13.2-16.31 * 11:32 Jue 11.1-12.7 * 11:32 1S 16.1-1R 2.11 * 11:32 1S 1.1-25.1 * 11:33 Dn 6 * 11:34 Dn 3 * 11:35 1R 17.17-24; 2R 4.25-37 * 11:36 Jer 20.2; 37.15 * 11:36 1R 22.26-27; 2Cr 18.25-26; Jer 20.2; 37.15; 38.6 * 11:37 2Cr 24.21 * 11:37 Jer 26.23

túi jenah joí cádahcat pínah niijná, jwiútdih á teo wáacna caá. Cruzboó wunna yuhna, á ípdih át túi jenah joí cádahcap wut jí. Cruzboó wunat tíc náah jumni á jumuchah yuhna, á íp á jumapboó á weñat pínahdih jéihna, tícjanjeh, cruzboó át wunup wut jí. Pánihna, wun chah maáh jumna, Dios á jéihyepmant bóo bawámant á cháudna caá.*

³ Jesúsdi h eníhcannit caandih búdí yeejép í chájachah yuhna, Dios á náah yacat pah át cádahcap wut jí. Páant á cádahcatjidih ní túi náhninaá, yeebdíhbut yeejép í chájachah yuhna, bíic yoobó cádahcat túut niijná. ⁴ Bita yeebdih tabit yeejép chájna yuhna, it mao yohcap taga. Obohjeéhtih, Jesúsboodih it mao yohop wut jí. Páant yeejép á yapatjidih náhninit, yeebdih yeejép í chájachah yuhna, caandih ní cádahca bojóo. ⁵ Dios yeéb á wehdih á naawátjidih çñi quib búúd niit? Yeejép ní yapat pínahdih á naawátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají:

“ Wáuhú, yeejép yapna yuhna, ma íjca bojóo. Páant yeejép ma yapachah, weém, ma Maáh, meemdi h bohéna caá wá chájap. Pánih bohénit, wá túut nuumát túutuchah, ma joyáh bojca bojóo. Páant wá wutuchah, jígahcanjeh, ma túi jepahaá.

⁶ Nihat wá oinit, “Meém wá wáuh caá”, níj ennitdih wápi bohéna caá, í yap yohcat pínah niijná. Pánihna, í yap yohochah ennit, queétdih wá peéh chájipna caá’, Dios á niijná caá”, át níj daacáp tají. (Job 5.17; Pr 3.11-12)

⁷ Pánihna, yeejép yapna yuhna, Diosí namádi h ní cádahca bojóo. Páant ní yapatjíh, Dios á weh ní jumuchah, yeebdih bohéna caá á chájap, chah ní túi chájat pínah niijná. Det mána í wehdih í wutuchah, í jepahcah, ípi peéh chájna caá, í túut nuumát pínah niijná. Páant í chájat pah, Diosbut jwiit á weh jwí jepahcah, jwiitdih á peéh chájipna caá. ⁸ Ní túi chájatdih ennit, yeebdih á naóhcah nihna, á weh níta nihcan tagaá. Páant á naóhcah, mána wihcannit pah níta jum tagaá. “Dios wá íp caá”, níta jéih níjcan tagaá. ⁹ Jwí mána jwiitdih ded pah í bohéatjidih ní jenah joyoó. Queétdih jwiitdih í peéh chájachah, queétdih jwípi jepahap jí. Pánih jepahnit, jwí íp Dios á túut nuumát túutuchah, chah jepahat caá náahap. Pánih jepahna, páantjeh ájééh jwí túi jumbipna caá. ¹⁰ Wébít jwí jum jwuhuchah, jwí mána jwiitdih peéh chájnit, “Nin pah wá chájachah, wá wáuh á túi jumbipna caá”, ípi níj jenah joyóp wut jí. Obohjeéhtih, Diosboó peéh chájna, jwiitdih teo wáacna caá á chájap, caán túini á jumat pah jwiitbut túinit jwí jumat pínah niijná. ¹¹ Dedé peéh chájatdih

“Caán táina caá”, jwípi níj jenah joicán caá. Búdí jwípi jígahna caá. Obohjeéhtih, jwíh jígahna yuhna, túttimah caandih jwí jenah joyóchah, jwiitdih á teo wáacna caá, yéej chájcanjeh, jwí túi jumat pínah niijná.*

¹² Pánihna, búdí yeejép yapnit jumna yuhna, Dios yeebdih á bohéatdih jéihna, ní jígah cádahaá. Caandih chah túi jenah jointit, úumcanjeh, ní túi weñeé.* ¹³ Pánih jumnit, Jesúsíh namádi h bejnit, táinijeh ní chájaa. Páant yeejép ní yapachah yuhna, Jesúsdi h cádahcanjeh, wépnit panihnit ní jumbipna caá. Yeéb páant ní jumuchah ennit, bita Jesúsíhwá wépcannit panihnitboobát caandih chah í túi jenah joibipna caá.

Dios á wutatdih jepahcah, á tobohat

¹⁴ Míic jái hcanjeh, nihat bíicdih ní túi jumúú. Pánih jumna, jwí Maáhdih túi jepahnit, ní yéej chájca bojóo. Det yéej chájcanjitjeh jwí Maáhdih í enbipna caá.

¹⁵ ¡Ní túi chájca chaáh! Dios yeebdih oinit á teo wáacachah, ní túi jepahaá. Jepah cádahna, ní jwáuh yéej chájat pínah á tobohna caá. Caandih cádahna nihna, momatdih yeejép yilip á jáwat panihni yeebjéh níta míic yéeja tagaá. Jesúsíh namádi h ní cádahachah ennit, bita áihwábut bíic yoobó ita cádah tagaá.*

¹⁶ Ní weha mána nihcannitjíh yeejép ní chájca bojóo. Diosdi h náhcannitbut ní jumca bojóo. Esaúboó ded pah á jumatjidih ní túi náhninaá. Diosdi h, á wáhni pínahdihbut náhcanni át jumup wut jí. Weép jeñé jumna, á íp á wunat túttimah á ípíh bíi déedih bíbohni pínah át jumup wut yuh jí. Dios á ípdi h á níjníjidi hbut bíbohni pínah át jumup wut yuh jí. Obohjeéhtih, bíic yeó jáap búdí nuugúp wunna, bíic láa á jeémát jíjbjeh á bíbohát déejidi h oboh jumni pah jenah jointit, á úudboodih át wáuhup wut jí. Pánih chájna, Dios á wáhat pínahdih át náahcap wut jí. Pánih náhcanni á jumat pah yeéboó ní jumca bojóo.* ¹⁷ Á úuddih áih pínahdih á wáhat túttimah, Esaú ded pah á yapatdih ní jéihna caá. Á íp caandih á wáhat pínahdih Esaú búdí át náahap wut yuh jí. Obohjeéhtih, páant á náahachah yuhna, weép jeñédi h á wáhat pínahdih á úuddih wáh péanit, Esaúboodih á íp át wáuhcap wut jí. Caandih á jái wábhachah yuhna, túut nuumcánjeh, caandih át wáuhcap wut jí.*

¹⁸ Dios Moisésjidi h á wutat túutuchah, jwí déewá judiowá Dios á jumni jeená í jui bínap wut jí. Obohjeéhtih, caanná í jui bíat pah yeéboó ní jui bícan caá. Nin pah queétoó it yapap wut jí. Dios á jumni jeé, Sinaí wut jumni jeená í jui bínachah, búdí iigát át jumup wut jí. Dupáat, baác méméat,

* 12:2 Fil 2.6-11; He 2.9 * 12:11 Dt 8.5; 1S 7.14; 1Co 11.31-32 * 12:12 Is 35.3 * 12:15 Dt 29.18 * 12:16 Gn 25.29-34 * 12:17 Gn 27.30-40

búdí johlitbat át jumap wut jī. ¹⁹⁻²⁰ Caanná juibínit, póojat nah, Dios á wéheatbat búdí á yáanachah ít joyóp wut jī. Páant á wéhenachah joiná, búdí úmmit, queét ít jóihcap wut jī. Dios nin pah queétdih át niij wutap wut jī: “Det nin jeedih cháinittidih jeejih yoh mawat caá náahap. Nindih nuéup á chuñuchah, caandihbat jeejih ñi yoh mawaá”, át niijíp wut jī. Páant á niijíchah joinít, túbít úm náah jumni wutat á jumuchah, “Jwiútdih ma jwúub naóhca bojóó”, ít niijíp wut jī.* ²¹ Páant á yapatdih ennít, nihat í úmúchah, “Búdí úmmit, méména caá wá chájap”, Moisés yah buca át niijíp wut jī.*

²² Páant Diosjeéh ít jwíh jumap wut jī. Oboghéhtih, yeéboodih pánihcán caá. Dios bíicdih jumát túat niijná, Sión wát jumni jee pánihipna ñi juibína caá. Caán jeáboó jumni, Dios báadhniih, Jerusalén tútchi caá. Yeébbát dawá ángelwá bíicdih wéi naáwát túat niijná, í míic wáacapna ñi juibína caá. ²³ Yeéb caán tútchidih moón pínah jumna, Dios weh jwíh juibínit bíicdih ñi míic wáac juibína caá. Nihat í wátnadih á daacni núobut jeáboó á jumna caá. Nihat cáacwáidih ñioni á jumapna ñi juibína caá. Bitá túi chájniti Dioihwájih míic wáacnit yeébbát ñi jumna caá. Dios queétdih yéejat wihcannit átát chájap wut jī. ²⁴ Pánihna, Jesús pebhna ñi juibína caá. Jon Moisés á watutjidih jwúub túat nuummit, “Jesúsboó wúnna, áih meépdih á yoh wáuhachah, yeébdih wá túi ubbidna caá”, Dios jwiútdih át niijíp wut jī. Abelji áih meépdih á yohochah enna, Dios caandih maonidih át peéh chájap wut jī.* Oboghéhtih, Jesúsodih áih meépdih á yoh wáuhachah enna, Dios jwiútdih át túi ubap wut jī. Pánihna, áih meép oboh jumni nihcan caá.

²⁵ ¡Ñi! túi chája chaáh! Dios yeébdih á naáwáchah, ñi túi jepahaá. Jon játih nin baáboó jumni Moisés Dios naáwátdih á naóh yapanachah, caandih í jóihcatji jīb, Dios cáacwáidih át peéh chájap wut jī. Pánihna, buu jeáboó jumni Cristo jwiútdih á naóh yapanachah jwí jóihchah, queétdih á peéh chájat chah, jwiútdih Dios á peéh chájbipna caá.* ²⁶ Moisésji jum láa Dios á wéhenachah, baác át méménap wut jī.* Oboghéhtih, bíih á naáwátdih naóh yapaniboó Dios túttimah á niiját pínahdih nin pah át niij daacáp tajī: “Nin baácdih, jeáidihbat bíic láa pohba wá cádah méméabipna caá”, Dios á niijná caá, át niij daacáp tajī. * ²⁷ “Bíic láa pohba wá cádah méméabipna caá”, niijná, nihat á chájnijidih á yohat pínahdih naóhna át chájap wut jī. Oboghéhtih, Dios

á maáh jumapboó jéih yohca naáh jumna, páantjeh á jumnipna caá. ²⁸ Pánihna, á maáh jumapna bejnít pínah jumna, caandih á yohcat pínahdih jéihnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwí niij jīih. Páant niijnít, á náahat pah caandih búdí jwí wéi jīih. ²⁹ Dios wépní túini yoobát jumna, jwí tuu cáwat pah, det caandih jepahcannittidih á yoh beedábipna caá.

13

Dios á weñat pínahdih ded pah chájat

¹ Bitá Jesúhwáidih ñi míic oi cádahca bojóó. ² Ñi jéihca naáhwáidihbat ñi túi wéi jwááa. Pánih wéi jwááhna, biqúina Jesúhwá, jéihcan yahna, ángelwáidih ít wéi jwááap wut jī.* ³ Nemat muáboó jumnitdih ñi jīgah en teo wáacá. Yeéb íjeéh jumna nihna, ded pah ñi náahatdih jenah joinít, queétdihbat ñi túi chájáa. Bitá yeeyép í yapachah ennít, yeéb bíic yoobó yapna nihna, ded pah ñi náahat pah, queétdihbat ñi túi teo wáacá.*

⁴ Ñi téihya chéwechah, á túina caá. Pánih téihya chéonit, ñi míic cádahca bojóó. Ñi weha mána nihcannitjeh yeeyép ñi chája bojóó. Pánih yeeyép chájnittidih Dios á peéh chájbipna caá.

⁵ Bíi déedih túbít ñi bidca bojóó.* Nin pah Dios át niijíp wut jī: “Yeébdih cádahcanjeh, wéi túi teo wáacipna caá”, át niijíp wut jī.* Páant á niijátidih jéihnit, ñi bíbohni bíi déedihjeh wéinít, chah ñi jwúub bidca bojóó. ⁶ Pánihna, úmcanjeh, nin pah jwí niij jenah joiná caá: “Wá Maáh Dios weemdíh teo wáacni caá.

Páant á jumatdih jéihna, cáacwá weemdíh yeeyép í chájat pínahdih wá úmcan nit”, jwí niijná caá. (Sal 56.3-4, 9-11; 118.6)

⁷ Yeébdih waóhñit, Dios naáwátdih bohénitjidih, í túi cháj cádahcatjidihbat ñi túi náhninaa. Pánih náhninit, Diosdih í túi jenah joyátji pahjeh mantih, yeébbát bíic yoobó ñi túi jenah joyoó.

⁸ Jesucristo páantjeh bíic yoobó jumni caá. Jon játih ded pah á jumatji pah buubut á jumna caá. Túttimahbat bíic yoobó á jumnipna caá. ⁹ Jesúh namádh cádahnit, bíáboó bejcat túat niijná, dawá mách í bohéatdih ñi joicá bojóó. “Nindih ñi jeémé. Caandih ñi jeémca bojóó”, biqúina í niij bohéna caá. Páant í niij bohéatdih jwí jepahachah yahna, Diosdih chah jwí túi jenah joyát pínahdih á teo wáacannít. Oboghéhtih, Diosboó jwiútdih oinít, ápi teo wáacna caá, Jesúsdi chah jwí túi jenah joyát pínah niijná. Pánihna, á teo wáacatjeh caandih túi jenah joinít ñi jumú.

* 12:19-20 Ex 19.12-13,16-22; 20.18-21; Dt 4.11-12; 5.22-27
 * 12:26 Ex 19.18; Jue 5.5; Sal 68.7-8 * 12:26 Hag 2.6
 25.35-46 * 13:5 1Ti 6.6-10 * 13:5 Dt 31.6,8; Jos 1.5; Fil 4.11-13

* 12:21 Dt 9.19 * 12:24 Gn 4.10 * 12:25 Ex 20.22
 * 13:2 Gn 18.1-8; 19.1-3; Ro 12.13; 1P 4.9 * 13:3 Mt

¹⁰ Jesús cruzboó ã wun wãhatjidihjeh jwĩ túi jenah joyóchah, jwĩ yéejatdih Dios ã yohna caá, ãjeéh jwĩ túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, sacerdotewãboó nañúpwãdih i mao cáo wãhna yãhna, cáacwã i yéejatdih it jéih yoh beedácap wat jĩ. ¹¹ Queét sacerdotewã i maáta jópchi jumat pah nañúpw meépdih Dios ã jumni tólihboó ipĩ ub waad béjep wat jĩ, cáacwã i yéej chãjatdih Dios ã yohat pínah niijná. Pãant i chãjat túttimah, i maoniji nañúpdih cáacwã i jumap yehboó ipĩ cáo yoh beedánap wat jĩ.* ¹² Jesúsbut tútchi yehboó cruzboó wun wãhñit, ãih meépdih át yohop wat jĩ, jwĩ yéejatdih ã yohochah, Dioihwã jwĩ jumat pínah niijná. ¹³ Tútchi yehboó túc náah jumni ã wunatdih enna, judiowã i maáta caandih it enihcap wat jĩ. Pãnihna, cruzboó ã wun wãhatjidih jwĩ túi jenah jói jũh. Pãant jwĩ jumachah enna, cáacwã jwiítidihbut i enihcan niit. ¹⁴ Nin baácboó páantjeh jwĩ jumat pínah yobát ã wihcan caá. Obohjeéhtih, jeáboó jwĩ yoób jumat pínah tútchidih páina caá jwĩ chãjap. ¹⁵ Pãnihna, Jesús ã teo wáacatjĩh Diosdih jwĩ wēi naáwãchah, caandih mao cáo wãhat panihni ã jumna caá. Caandih jwĩ túi weñat dée caá.*

¹⁶ Ñijeéh jumnitdih túi chãjnit, ñi teo wáacá. Pãant ñi chãjat pínahdih ñi túi náhninaá. Pãnih chãjna, Diosdih cáo wãhat panihnidih wãhñit, caandih túi wēina caá ñi chãjap. Pãant ñi chãjachah ennit, Dios ã túi wēibipna caá.

¹⁷ Yeebdih waóhñitdih túi jepahna, i watat pah wēinit ñi chãjaá. Dios queétdih bohéat túttnit, yeebdih ã túi en dawát tútup tagaá, caandih ñi yap yohcat pínah niijná. Pãnih watnit i jumachah, yeebdih ded pah i en dawátjidih Diosdih naáwát ã náahbipna caá. Pãnihna, queétdih ñi túi jepahachah ennit, i túi wēibipna caá. Obohjeéhtih, ñi jepahcah ennit, búdi ita jĩgah tagaá. Pãnih jepahcan, ñita túi jumcan tagaá.

¹⁸ Jwiítidih ñi wãbh cádahca bojóo, Diosdih páantjeh jwĩ túi jepahat pínah niijná. Yeó jáap jumat pah túi chãjĩhna, “Yejeépdih chãjna caá wã chãjap”, jwĩ niij jenah joicán caá. ¹⁹ Weemdihbut búdi ñi wãbú, ñi pebhna waicanjeh Dios weemdih ã jwãub wahat pínah niijná.

Queétdih ã pée wãbát

²⁰ Jwĩ Maáh Jesús jwĩ yéejat jũb wun wãhñit, ãih meépdih át yohop wat jĩ. Pãant ã chãjachah, “Ñi yéejatdih wã yohbipna caá, páantjeh wãjeéh ñi túi jumat pínah niijná”, Dios jwiítidih át niij naáwáp wat jĩ.* Pãant niijná jwĩ Maáh Jesúsdiñ át jwãub boonap wat jĩ. Pãnihna, Jesúsboó jwiítidih túi wñni,

chah wēpni, ovejawãdih en daoní panihni jumna, jwiit ãih ovejawã panihnitdih ã túi en daoná caá.* ²¹ Dios caandih booniji jumna, yeebdih ã túi teo wáaca naáh, ã weñat pínahdihjeh ñi chãjat pínah niijná. Pãnih teo wáacnit, jwiit nihatdih ã túi tút naumú naáh, ã náahat pah jwĩ jumat pínah niijná. Jesucristodih yeó jáap jumat pah búdi jwĩ wēi jũh. Pãant túi ã jumna nah.

Ã pée túyat tútat

²² Wã déewã panihnitá, yeebdih nin wã daacátji búdi pohba nihcan caá. Pãnihna, niijnih yeebdih wã naóh bohéatdih iijcanjeh, ñi túi joyoó. Pãnih bohéna, yeebdih weñat tút niijná, páant wã daacáp be.

²³ Nindihbut yeebdih wã jéihyana caá: Jwĩ úd panihni Timoteo nemat maúboó jumnijidih it bacanap wat be. Waicanjeh niijnih ã joyúchah, yeebdih enedih bejna, caandihbut wã namah bejbipna caá.

²⁴ Ñi maáta, nihát bita caanjih jumnit Jesúihwãbut i túy naáh. Nin Italia baácdiñ moón Jesúihwã yeebdih i túyat túttna caá.

²⁵ Weembát yeéb nihatdih wã túyat túttna caá. Dios yeebdih búdi oinit, ã teo wáaca naáh.

Pãant bóojeh tiguaá wã naáwát.

* **13:11** Lv 16.27 * **13:15** Lv 7.12; Sal 50.14,23; Os 14.2
15.4-5; Jn 10.1-16

* **13:20** Ex 24.8; He 10.29 * **13:20** Is 40.11; Ez 34; Lc

SANTIAGO

Queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Santiago, * jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristodihbat teo wáhní wá jumna caá. Yeéb wá déewá, doce jwí nuowá í juimená poómpdih moón, Jesúihwá biih baácnaboó jumnitdih * túyat tútatnit, nin nuódih wá daác wahna caá.

Dios jwiítidih ã jéihyaat

² Wá déewáá, dawá láa yeejép yapna yuhna, ñi túi wéi jenah joyoó. ³ Pánih yeejép yapna, yooópdih Jesúsdiñ jepahnit jumna, chah túi jenah joinit, caandíh ñi cádahcan niit. Chah ñi túi jenah joyát pínahdih jéihnit, ñi weñeé. ⁴ Jesúsdiñ cádahcan, túi jenah joinit jumat túat niijná, biic yooó túi chájniit ñi jumna.

⁵ “¿Ded pah wá chájni?” niij jéihni Diosdih ã uúbú naáh. Páant ã uúbúchah, Dios caandíh ã jéihyabipna caá. Caán niñat caandíh uúhñitdih jüihcanjeh, búdí ãpí teo wáacna caá, í jéihyah pínah niijná.* ⁶ Pánih uúbhna, Diosdih túi jenah joinit, ã uúbú naáh. “Wá uúbúchah yuhna, Dios weemdíh áta teo wáacna tagaá”, niij jenah joini ã jumca bojo naáh. Páant niij jenah joiniboó johlit dedboó ã johochah, búdí muj nolihat ãpí túat nuumát pah ã jumna caá. Páant niij jenah joini, yeó jáap jumat pah biic yooó ãpí chájcan caá. Diosdih túi jenah joini nihcan caá.* ⁷⁻⁸ Buu nindih jenah joiná yuhna, cheibit mácah ã jenah joibípna caá. Páant túi jenah joicán ã uúbúchah, jwí Maáh caandíh ã jepahcan niit.

⁹ Ded Jesúsdiñ oboh jumniñidih Diosboó maáh panihni ã waadáipna caá. Páant ã chájat pínahdih jéihnit, ã weñe naáh.* ¹⁰ Ded Jesúsdiñ dawá bií dée bíbohñidih bita í déuc wáyachah yuhna, ã weñe naáh. Cháa ã moopát pah tigaá caán bií dée ã buudáh bejbipna caá. Pánih jéihnit, caanbút ã weñe naáh. ¹¹ Yeó aab jüóhna, túbit ã cháhachah, cháa díib téh bejnit, ã yúugna caá. Páant ã yúuguchah, ã túi jíghat ã beedná caá. Pániñat pah búdí bií déedih wéiniñat áih bií dée biicdih ã buudbípna caá.*

Yeejép chájat jenah joyátidih jepahcat

¹² Ded yeejép yapna yuhna, Jesúsdiñ cádahcanni túi wéini ã jumbipna caá. Páant ã cádahcatji jüib, páantjeh jeáboó Dios ájeéh jumat tútatnit, caandíh ã túi chájbipna caá. “Weemdíh túi oinidih wájeéh wá túi jumat túatbipna caá”, ã niijátji pah ã chájbipna caá. ¹³ Yeejép chájat jenah joyát ã jüuwáchah,

“Dios caá weemdíh páant ã chájat tútat”, ñi niij jenah joicá bojoó. Dios yeejép chájat jenah joicán, cáacwádhbat páant ã jenah joyát túatcan caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, cáacwájuh túbit yeejép í ñinahat pah ípí jenah joiná caá. ¹⁵ Pánih jenah joinit, yeejép ípí chájna caá. Páant í chájatji jüib Dios queédih iiguipna ã bejat túatbipna caá.

¹⁶ Wá déewá, wá oinitá, “Dios weemdíh ã wutuchah, yeejép wá chájat jüi”, ñi niij jenah joicá bojoó. Páant jenah joyát yooópdih niñcan caá. ¹⁷ Jwí ípí Dios jeáboó jumni jwiítidih teo wáacat túat niijná, táinidihjeh bitadih ã wáhat túatna caá. Caanjeh tigaá yeó, widh, cáiwádhbat chájni. Pániñna, í jíghat ã túat nuumáchah yuhna, Diosboó páantjeh biic yooó ã jumna caá.* ¹⁸ Á náahat pah áih túini doonádh jwí jepahachah, ã weh jwí jumat pínah niijná, jwiítidih jáap cáac jumnit panihnit át jumat túatjip taga. Pánih jumnit, niñat ã chájniit cátiñ jwiítidih ã túi ubuchah, ã jwiíh túat nuumñit jwí jumna caá.*

Diosdih yooópdih jepahcat

¹⁹ Wá déewá, wá oinitá, Dios naawátidih ñi túi wéi joyoó. Pánih caandíh túi joinit, túi jenah joicáñit í wéheat pah wéhecan, waicanjeh iijñit ñi jumca bojoó. ²⁰ Det iijñit Dios ã náahat pah í túi chájcan caá. ²¹ Niñat ñi yéj chájatdih, yeejép ñi en ñinahatdihbat ñi cádahá. Pánih cádahnit, Dios naawátidih í bohénachah, túi wéi jepahnit ñi jumna. Páant í bohéatdih ñi joyóchah, iiguipna bejnit déejidih túi ubnit, Dios yeebdíh ã túat nuum péabipna caá.

²² Á naawátidih joiná yuhna, jepahcan, ñi miic yeena caá. “Wá jepahcah, ã túimi nacaá”, niij jenah joiná, yeeatdih jenah joiná caá ñi chájap. Pániñna, ã naawátidih túi joinit, ã bohéat pah ñi chájaá. ²³ Ded caán naawátidih joiná yuhna, jepahcanniñboó nin pah chájni ã jumna caá: Áih móotdih quenalihñih ã miic enna caá. ²⁴ Pánih miic en péa bejnit, ded pah ã jíghatdih waicanjeh ã quíib buudná caá. ²⁵ Obohjeéhtih, biñboó ã enatjidih ã quíib buudcát pah Dios naawátidih joiná, túi náhnit, jepahna, chéoni panihni niñcan, túi chájna, búdí ã wéibipna caá. Pániñna, caán bohéatdih jepah cádahcannidih wéi ennit, Dios ã túi teo wáacbipna caá.

²⁶ Ded jenah joicánjeh wéheni jumna, yooópdih Diosdih ã wéican caá. “Diosdih wá túi wéina caá”, niij jenah joiná yuhna, yeeatdih ã jenah joiná caá. Pánih jenah joiná, Diosdih ã wéi naawát dedé pínah niñcan caá. ²⁷ Dios jwí ípí ã náahat pah caandíh jwí weñat túat niijná, nin pah caá

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3; Hch 15.13; Gá 1.19

* 1:1 1P 1.1

* 1:5 1R 3.7-12; Pr 1.1-9.18; Stg 3.13-17

* 1:6 Mt 7.7-11;

Jn 16.23-24

* 1:9 Jer 9.24

* 1:11 Is 40.6-7

* 1:17

Nm 23.19; Mal 3.6

* 1:18 1P 1.23

jwiítidh chājat náahap: Mána wihcannitdih, éemp wannitdihbut yeejép ĩ yapachah enna, queétdih teo wáacat caá náahap. Diosdih náahcannit yeejép ĩ chājat pah jwiítidh chājcat caá náahap.

2

Cāacwādiḥ biíc yoobó túi chājat

¹ Wā déewāá, jwí Maáh chah túini Jesu-cristodih jepahnit jumna, cāacwādiḥ biíc yoobó túi chājat caá náahap. ²⁻³ Orojīh ĩ chājniji téihya yacat júduna, búdí jíib jumni yéguehdihbut duoní yeéb Jesúhwa ní míc wáacapna ā waád juibínachah enna, caandih níta wēi jwāáh tagaá. “Nin túyupboó ma chūúdá”, níta níij tagaá. Páant níijná yuhna, caanná yeejép yégueh duoní moh yéejni ā waád juibínachah enna, caánboodih níta wēi jwāáhcan tagaá. “Con buwáboó ma níhuú. Baácdihjeh ma chūúdá”, caandih níta níij tagaá. ⁴ Pánih chājna, cāacwādiḥ yeejép jengah joinít, túi jigohnitdihjeh níta wēi en tagaá. Obohjeéhtih moh yéejnitdih níta wēi encan tagaá. Páant níij jengah joyát ā táican caá.

⁵ Wā déewā, wā oinitá, weemdih ní joyoó. Dawá moh yéejnitdih Diosdih túi jengah joinít, ā maáh jumapboó jumnit pínah níijná, Dios át níwip wut jí. “Wājeéh páantjeh ní jumbipna caá”, Dios caandih oinitdih át níijíp wut jí. ⁶ Obohjeéhtih, queétdih ā níwichah yuhna, yeéboó queétdih nípí tícana caá. Pánih queétdih tícant, dawá bií dée bíbohntidihjeh ní wēi enna caá. Nindih ní túi náhninaá: Dawá bií dée bíbohntiboó yeebdih yeejép ĩpí chājna caá. Queétdjeh yeebdih naóh yacat túut níijná, cāacwādiḥ peéh chājat túutnit pebhna ĩpí teo wái bejna caá. ⁷ Queétdjeh Cristodih yeejép ĩpí wéhena caá. Obohjeéhtih, yeéboó “Jwiít Cristoiḥwá caá”, níijnit jumna yuhna, caandih yeejép wéhenitboodih ní wēi enna caá. Páant níi chājat ā táican caá.

⁸ Dios naáwátidh daácniboó nin chah wēpni watatdih ā daacátjidih ní túi náhninaá: “Meemjéh ma míc oyat pah, bitadidibut biíc yoobó ma oyoó”, át níij daacáp tají.* Caán watatdih jepahna, níi túi chājna caá. ⁹ Obohjeéhtih, maáta panihnitdih túi wēi enna yuhna, moh yéejnitboodih enah bojnit, teo wáaccan, yeejép chājna caá níi chājap. Pánih chājna, Dios ā watatdih níi yap yohna caá. ¹⁰ Ded Dios ā watatdih jepahna yuhna, biíc watatbitdihjeh yap yohna, níhatdih ā yap yohna caá. Páant ā yap yohochah, caandih peéh chājat ā jumbipna caá. ¹¹ “Níi weha mána nihcannitjeh yeejép níi chājca bojoó”, Diosjeh át níij wutap wut jí.* Caanjéh muntih, “Cāacwādiḥ mao yohca bojoó”, át níijíp wut jí.* Pánihna, det ĩ weha mána

nihcannitjeh yeejép chājcan yuhna, cāacdiḥ mao yohna, Dios ā watatdih yap yohnit ĩ jumna caá. ¹² Cristo jwiítidh búdí oina, jwí túi jumat pínah níijná, bitadidih ā oyat túutna caá. Páant ā watatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbut níonit, ded pah ĩ chājatji jíibdiḥ ā naóhbiḥna caá. Páant ā jumachah, ā wutat pah jwí túi chājat dée caá. Á náahat pahbut jwí wéhe jíih. ¹³ Bitadidih jwí jígah encah, Dios cāacwādiḥ ā níio láa jwiítidibut jígah encanjeh, ā peéh chājbiḥna caá. Obohjeéhtih, bitadidih jwí jígah enechah, jwiítidibut jígah ennit, ā peéh chājcan níit.

Jesúsdih túi jengah joinít, bitadidih teo wáacat

¹⁴ Wā déewāá, nindih níi túi joyoó: “Weém Cristodih wā túi jengah joiná caá”, ded níijná yuhna, bitadidih ā túi teo wáaccan, ā níijátji dedé pínah níhcan caá. Páant ā níijíchah yuhna, Dios caandih ā túi ubcan níit. ¹⁵⁻¹⁶ Ded Jesúh, Jesúh wili ĩ jeémát pínah wihcah ennit, yeejép yéguehdihjeh ĩ duwáchah ennit, jwiít Jesúhwa queétdih túi teo wáacat caá náahap. “Túini yégueh duonít, túini jeémátidih jeémpnit, níi túi jumáú”, níijná yuhna, ĩ náahatdih níi wúhcah, níi níiját dedé pínah níhcan caá. ¹⁷ Pánihna, “Cristodih wā túi jengah joiná caá”, níijná yuhna, níi túi chājcah, Cristodih níi jengah joyát dedé pínah níhcan caá.

¹⁸ Níjeéh jumni nin wā bohéatdih jóihcanni nin pah áta níij tagaá: “Weém wāpí túi chājna caá. Meémboó bitadidih teo wáaccan yuhna, ‘Cristodih wā túi jengah joiná caá’, mapí níijná caá. Jwiít chénat pahdih Dios ā túi ubbiḥna caá”, áta níij tagaá. Obohjeéhtih, Cristodih túi jengah joiníboó bitadidih ā túi chājchah, caandih túi jengah joiní ā jumatdih cāacwā ĩ jéihbiḥna caá. ¹⁹ “Dios bíicjeh caá”, níi níij jengah joiná caá. Páant níi níij jengah joyóchah, ā túina caá. Obohjeéhtih, páant níi níij jengah joiná yuhna, Diosdih níi jepahcah, caandih níi jéihyat dedé pínah níhcan caá. Nemépwābut níi jengah joyát pahjeh mun tigaá ĩ jengah joyóp. Pánih jengah joinít, Dios bíicjeh ā jumatdih jéihna, ā wēpatdih éummit, queétdih ĩ méména caá. ²⁰ “Cristodih túi jengah joiní wā jumna caá”, ded níij jengah joiná yuhna, bitadidih teo wáaccan, yoobópdih ā túi jengah joicán caá. Pánihna, Cristodih jepahna yuhna, bitadidih teo wáaccanniboó yoobópdih ā jepahcan caá. ²¹ Caán yoobópdih ā jumatdih níi jéihyat pínah níijná, jwí nuo Abraham ded pah ā chājatjidih wā naóhbiḥna caá. Caán ā wáúh Isaac wut jumnidih Diosdih át mao cáo wáhiḥip wut yuh jí. Pánihna, jee dáhnajīh ā cáag aabáni poómpjih ā cáagni tuujih caandih át chéó cáagap wut jí. Pánih chéó cáagna, Dios ā níijátji pahjeh caandih wéinit, ā wáúhdih

* 2:8 Lv 19.18 * 2:11 Ex 20.14; Dt 5.18 * 2:11 Ex 20.13; Dt 5.17 * 2:21 Gn 22.1-4

mawat taut ātih chājap wat yah jī. Páant ā jephachah ennit, “Yoobópdih túini caá”, Dios caandih āt niij enep wat jī.* ²² Páant ā niijátjidih náhninit, nindih ũi jenah joyoó: Abraham Diosdih túi jenah joini jumna, ā wutatdih āt jephap wat jī. Pánih jephahna, Diosdih ā túi jenah joyátdih āt jéutap wat jī. ²³ Dios naáwátdih naóh yapani ā niij daacátji pahjeh āt yapap wat jī. “Abraham Diosdih túi jenah joinit, āt jephap wat jī. Páant ā jephachah enna, “Caán túini caá”, Dios caandih āt niij enep wat jī”, āt niij daacáp taji.* Páant ā niij enatdih jéihna, “Abraham Dios ā chéen caá”, cāacwā caandih it niijíp wat jī.*

²⁴ Pánihna, ded pah Abraham ā yapatjidih jenah joinit, nindih ũi jéihbipna caá: “Diosdih wā túi jenah joiná caá”, niijná yahna, caandih ā jephachah enna, “Caán túini caá”, Dios caandih ā niij encan caá. Obohjeéhtih, Diosdih túi jenah joinit, ā túi chājatdih enna, “Caán túini caá”, caánboodih Dios ā niij enna caá. ²⁵ Páant tiguaá Rahab wāt jumnih deoh nah jumnihjidihbut “Caán túini caá”, Dios āt niij enep wat jī. Josué ā wah bonitji miih tátchina ī jwibínachah, queétdih jwááhnit, “Wíih meúboó ũi ũo jwahép”, mit niijíp wat jī. Cheibit Josuéwā ī jumna queéit ī jwáub bejehah, bíih namáboó mit jéutap wat jī, “Queétdih enihcannit maoná”, niijná. Páant queétdih mi teo wáacatdih enna, “Caánt túini caá”, Dios āt niij enep wat jī.* ²⁶ Jwíih bácahdih caolih ā wihechah, jwíta báadhcan tagaá. Pánihna, caolih ā wihechah, jwíih bácahboó dedé pínah āta nihcan tagaá. Pánihat pah “Diosdih wā túi jenah joiná caá”, niijná yahna, bitadih teo wáaccan, yoobópdih caandih jwí túi jenah joicán caá. Pánihna, jwí teo wáaccan, caandih jwí túi jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Caolih wihechah bácah pah ā jumna caá.

3

Ded pah caá jwí wéheat

¹ Wā déewāá, ded Dios naáwátdih cāacwādh bohéna, caán ā bohéatdih caanjéhub ā túi jepaha naáh. Pánih bohéna yahna, ā túi chājatdih enna, caánboodih Dios chah ā peéh chājat pínahdih ũi jéihna caá. Pánihna, ũijeéh jumnit Dios ā ũionitjeh ī bohéna naáh. ² Dawá láa nihet cāacwā yeejép jwípi chājna caá. Ded yeejép niijíhat ā jéuwáchah yahna, niijcán, túi yoobópdih jumna, yeejép chājíhatdihbut āta jéih yap yoh tagaá. ³ Nin pah ā jumna caá: Caballohí jaccdh ítah naabitdih yacnit, áih yapatnaobó tópnadhi jwípi chéona caá. Caandih páuh laáb cháudnit, caan tópnadhi wáinit, ded

jwí bejíhipboó caballdih jwí jéih bejat táutna caá. Baini naabit ā jumachah yahna, caandih jwí wáyachah, caballo jwíitdih ā túi jephahna caá. ⁴ Nin pahbat ā jumna caá: Búdi jāáj chóo ā jumachah yahna, caán chóodih íoh tewat naáboó bainjeh ā jumna caá. Pánihna, búdi johlit ā ub joh bojochah yahna, caandih íoh teoniboó caán baini naajthjeh ded ā bejíhipboó ā jéih íoh teo bejna caá. ⁵ Pánihat pah tiguaá jwíih nuéc baini ā jumachah yahna, caanjíh niijná, bitadih búdi jwí yéejana caá. Nin pahbat ā jumna caá: Baini tūu cúut jumna yahna, iig náhna, dawá máa nahnadhi ā iigná caá. Pánihat pah jwíih nuécjíl niijná, búdi yeejép jwí jéih chājna caá. ⁶ Pánihna, jwíih nuéc tūu cúut panihni ā jumna caá. Jwíih nuécjíl niijná, jwí jéih nuéc yéejana caá. Tūu cúut búdi ā iigát pah yeejép pohba jwí chājna caá. Pánih yeejép niijná, nemépwā ī wutat pah jwí chājna caá.* ⁷ Nihat jiadhi moón nuáhpwā, jijnit, maiwā, dóbohwa, queejwádhbut cāacwā ī wutap wat jī. ⁸ Obohjeéhtih, jwíih nuécjíl yeejép niijná, jwí jéih cádahat táutcan caá. Maiboó cácdih chāáca, ā yéejat pah jwíitbut jwíih nuécjíl yeejép niijná, bitadih búdi jwí yéejana caá. ⁹ Jwíih nuécjíl Diosdih wéi naóhna yahna, caán ā jumat pah jwíit cāacwádh ā chājnit jumna yahna, yeejép pohba bitadhi jwí niijná caá.* ¹⁰ Pánihna, caan jácmanthjeh wéi naáwát, yeejép niijátbut ā bacna caá. Wā déewāá, páant jwí niijíchah, ā táican caá. ¹¹ Bíic meo waócáhmantjeh túini mah, núumni mah bíicdh ápi nooj báccan caá. ¹² Wā déewāá, higuera nah olivo tíbnadhi ápi quehcan caá. Iguíh nahboó higeradhi ápi quehcan caá. Meo waócáhmant núumni mah ā nooj báccachah, túini mah ā nooj báccan níit. Pánihat pah jwíitdih túini naáwát, yeejép niijátidihbut niijcát caá náahap.*

Túi jenah joyát

¹³ ũijeéh jumnit biquína túi jenah joinit ī jum níit? Pánih jumíhna, “Bíta chah wā jéihna caá”, ī niij jenah joicá bojo naáh. Páant niij jenah joicánjeh, táinijeh jumnit, ī túi chājna naáh. Páant ī chājachah enna, “Queéboó túi jenah joinit yooát ī jumna caá”, ũi niij jéihbipna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, det bíi déedih búdi en ũinahna, ī wéíat pínahdihjeh jenah joiná yahna, “Weéboó túi jéihni wā jumna caá”, ī niijcá bojo naáh. Páant niijnit, túbít yeenit ī jumna caá. ¹⁵ Páant jenah joinit, Diosdih náhcannit ī jenah joyát pah, jenah joiná caá ī chājap. Páant Dios queétdih ā jenah joyát táutcan caá. Nemépwā caá páant ī jenah joyát táutap. ¹⁶ Bitadhi jepchá tūbnit, queétdih teo wáaquihcan, búdi

* 2:23 Gn 15.6

* 2:23 2Cr 20.7; Is 41.8

* 2:25 Jos 2.1-21

* 3:6 Pr 16.27

* 3:9 Gn 1.26

* 3:12 Pr 18.21

múic jùihñatbut ã jamna caá. Pánih múic jùihñit jamna, búdí yeejépdihbut í chájna caá. ¹⁷ Obohjeéhtih, caandíh jéihñitdih Dios ã túi jenah joyát túttna caá. Páant ã jenah joyát tútutuchah, ípí túi chájna caá. Pánih túi chájna, múic jùihñan, bitadíh yap yohcan, íjééh túi bíicdih jamnit, queét nihadidih bíic yoobó oinit, bitadíh í jgah en teo wáacna caá. Pánih chájna, yeeceanjeh, ípí túi jamna caá.* ¹⁸ Pánih múic jùihñan, “Túinijeh ñi jamúú”, bitadidihbut ípí níj náohna caá.

4

Nin baácdih bóodih bidcat

¹ ¿Dépanih tigaá múic jùihñit, ñi múic mao? Túi chájíhna yuhna, yeejép ñi jenah joyát pah chájna, ñi múic maona caá. ² “Caandíh búdí wá náahna caá”, níj en ñinahna yuhna, ñi jéih bíbohcan caá. Pánih náahna, caandíh bíbohñidih jùihñit, múic maonit, ñi mao yohna caá. Obohjeéhtih, Diosboodíh úbhcan, ñi náahatdih ñi bíbohcan caá. ³ Úbhna yuhna, ñi weñat pínahdihjeh ñipí úbhna caá. Páant ñi úbhchah, Dios yeebdíh ã jepahcan caá. ⁴ Diosdih jéihcannit í náahat pah yeebbút náahna, Diosdih eníhcannit ñi jamna caá. ¿Caandíh ñi jéihcan níit? Pánihna, queét ded pah í chájatdih wéi enna, bíic yoobó chájnit, Diosdih náahcannit ñi jamna caá.* ⁵ Dios naáwátidih daácniji nin pah ãt níj daacáp tají: “Dios jwíjééh ã jumát túttni Túini Espíritu jwiítidih búdí oinit, jwí yéej chájíhchah, tabít ã jgahna caá”, ãt níj daacáp tají. Páant ã níj daacátji oboh jamni nihcan, yoobópdih tigaá ã jumap.* ⁶ Pánih oina, Dios jwiítidih búdí ã teo wáacna caá, caandíh jwí túi jepahat pñah níjná. Nindihbut Dios naáwátidih bíih daácní ãt níj daacáp tají: “ ‘Weém báach bitadidih chah wá jéihna caá’, níjníndih Dios ã eníhcan caá. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jamni caá’, níjniboodíh Dios búdí oinit, ã teo wáacna caá”, ãt níj daacáp tají.* ⁷ Pánihna, Diosdih túi jepahñit ñi jamúú. Caandíh jepahñit, nemép ã yéej chájat tútutuchah yuhna, caánboodíh ñi yap yohoó. Páant ñi yap yohatdih enna, ã jweibipna caá. ⁸ Diosdih búdí bidnit, ájééh túi bíicdih ñi jamúú. Páant ñi jamuchah, caánbút ñijeéh jamnit, yeebdíh búdí ã teo wáacnipna caá. Yéej chájíhatdih jenah jói cádahñit, ñi jwúub chájca bojóo. Pánih cádahñit, túiniboodíhjenah jenah joinit, ñi túi chájaá. ⁹ Ñi yéej chájatdih búdí jgahñit, ñi jamúú. Yeejép ñi wéi chájatjidih cádahñit, caandíh túicnit ñi jamúú. ¹⁰ “Yéej chájni, oboh jamni wá jamna caá”, Diosdih ñi níj. Páant ñi níjíchah, caánboó ñi yéejatdih yohnit, nin baácbóo ñi jam jwahuchah, ã

túi teo wáacnipna caá. Túttimah, ã pebhna ñi jwíbnachah, yeebdíh maáta ã waadábipna caá.*

Bitá Jesúhwádh yeejép níjcat

¹¹ Wá déewáá, yeejép doonádh yeéb múicjenh ñi níjca bojóo. “Caán túicanni caá”, níjná, “Caandíh peéh chájat caá náahap”, níjná caá ñi chájap. Páant níjnít, “Jwí múic oyat pínahdih Cristo ã watat ã túican caá”, ñi níjná caá. Páant níjná, caandíh jepahcan, “Túí chájat pínahdih weemjééh caá wá jéih níwip”, níjná caá ñi chájap. Páant níjnít, yeebhjééh múic watna caá ñi chájap. ¹² Obohjeéhtih, Diosjeh cáacwádh wutni, queétdih níoni ã jamna caá. Cáacwá iiguípna bejnit déejidih caanjééh ã jéih túi ubna caá. Caanjééh queétdih iiguípna ã jéih bejat túttna caá. Pánihna, “Caán yeejép caá”, jwiitboó cáacwádh jwí jéih níjcaán caá.

Cheibit ded pah ã yapat pínahdih jwí jéihcat

¹³ Búu, nindihbut ñi túi joyoó: Nin pah biquína ñi níj jenah joiná yuh caá: “Búu, cheibit bíih tútchina jibidíh wá bejbipna caá. Caanná jwíbnit, bíic jópchi jam, bíi déedih jíb chájnit, búdí dinerodíh wá bíbohñipna caá”, ñi níj jenah joiná yuh caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, cheibit ded pah ñi yapat pínahdih ñi jéihcan caá. Túu jeí maátcanjeh jamnit, bíicmantjeh ã buudáh bejna caá. Pánihat pah jwiitbut maátcanjeh jam jwahñit, jwí buudbípna caá.* ¹⁵ Obohjeéhtih, “Dios ã náahachah, páantjeh báadh jwahñit, nin pah wá chájipna caá”, níj jenah joyát caá náahap. ¹⁶ Pánihna, “Weemjééh túi jéihni jamna, nin pah wá chájipna caá”, ñi níj jenah joyát yeejép caá. Diosdih ñi túi jenah joicán caá. ¹⁷ Ded ã túi chájat pínahdih jéihna yuhna, caandíh chájcan, ã yéej chájna caá.

5

Dawá bíi dée bíbohñitdih ã wéep naáwát

¹ Yeéb dawá bíi dée bíbohñitboó weemdh ñi túi joyoó. Búu nihát ñi náahatdih ñi bíbohna yuhna, túttimah búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá. Páant yeejép ñi yapat pínahdih jéihñit, búdí ñi ñaac juñúú. ² Níih bíi dée ã moóp beedáh bejbipna caá. Níih yéeguehdih jóoh macwá í jeémp beedábipna caá. ³ Búdí oro, platadidihbut ñi ámohochah yuhna, moópni jamna, dedé pínah nihcan níit. Yeéb dinerodíh oinit, búdí ñi ámohochah, Dios ã enna caá. Páant ã enechah, dinerodíh yeéb ñi oyatji jíb, péeni yeó jápdih yeejép ñi yapbipna caá. Iiguípboó jamnit, búdí ñi moh yéejbipna caá.* ⁴ Yeebdíh teo wáñitdih yeenit, í tewat júbdih yoobópdih ñi jíb chájap be.

* 3:17 Pr 1:1-9:18; Stg 1:5 * 4:4 Is 1:21; Jer 3:6-10; Os 2:2; Mt 6:24; Lc 16:13 * 4:5 Ex 20:5; Dt 4:24; Zac 8:2 * 4:6 Pr 3:34; 1P 5:5 * 4:10 Mt 23:12; 1P 5:6 * 4:14 Pr 27:1 * 5:3 Mt 6:19

Pánih jíb chājcan, ñih dinerodih páantjeh ma bíbohohchah, Dios ā enna caá. Yeebdíh teo wáhnitboó í tewat jíbdih náahna, búdí í ñaacna caá. Páant í ñaacáchah, jwí Maáh Dios queétdih ā joiná caá.* ⁵ Nin baácboó jum jwáhnit, dawá bíí déedih ñi bíbohohchah, dedé yeebdíh ā judhcan caá. Pánih jumnit, ded pah ñi weñat pínahdihjeh ñipí chájna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh Dios ā peéh chájat pínahdih ñi jéihcan caá. Jwíit cāacwā jwíih momo jiwíwādih búdí jeémát jwípi wáhna caá, búdí í débehat pínah niijná. Pánihat tättimah, túi débehnit í jumuchah ennit, queétdih jeémát túut niijná, jwípi maona caá. Obohjeéhtih, queét jiwíwā í wēi jeémpna yuhna, queétdih jwí mao jeémát pínahdih í jéihcan caá. Yeéboó queét wēi jeémpnit jiwíwā paníhnit caá ñi jumap. ⁶ Nin pahbút ñipí chájna caá: Túi chájnit yeebdíh í yap yohcah yuhna, nemat muúboó nemat túutnit, queétdih ñipí mawat túutna caá. Páant ñi chájat júbút Dios yeebdíh búdí ā peéh chájipna caá.

Cristo ā jwáub dei júúwát pínahdih túi páñat

⁷ Wā déewāá, jwí Maáh nin baácboó ā jwáub dei júúwát pínahdih ñi túi páñaa. Wáphi mínah “Wā momnidih mah ā júúwá naáh, túi chíihnit, ā túi quehat pínah niijná”, niijnit, ā túi páina caá. Páant ā páñat pah muntih, yeebbát ñi túi páñaa. ⁸ Jwí Maáh ā jwáub dei júúwát pínah bahnijeh ā judhdadnih jéihnit, yeejép yapna yuhna, túi páñit, caandíh ñi jenah joí cádahca bojoó.

⁹ Wā déewāá, yeéb mícjeh yeejép ñi múic niijcá bojoó, Dios yeebdíh ā peéh chájcat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: Á peéh chájat pínah yeó jáap bahnijeh ā judhna caá. ¹⁰ Wā déewāá, Dios naáwátdih naóh yapanitjiboó búdí yeejép yapna yuhna, Dios queétdih ā naáwát túúatdih ít naóh cádahcap wut jí. Pániha, queét í cádahcat pahjeh muntih, yeebbát bíic yoobó Jesús ā jwáub dei júúwát pínahdih ñi pái cádahca bojoó. ¹¹ “Det yeejép yapna yuhna, Diosdih cádahcannit túi wēinit í jumna caá”, jwí niij jenah joyátdih ñi túi jéihna caá. Jon játiuh bóo Job wát jumniih doonádih ñit joiijí tagaa.* Caán búdí yeejép yapna yuhna, Diosdih át túi jenah joí cádahcap wut jí. Pánih yeejép ā yapat tättimah, Dios jwí Maáh túi jígah enni jumna,* caandíh búdí át teo wáacap wut jí.

¹² Wā déewāá, ded pah ñi wéheat pínahdih jenah joint, nindih chah ñi túi náhninaá: Cāacwā í naáwátdih bita í túi joyát pínahdih náahna, nin pah ípi niijná caá: “Jeá túini ā jumuchah, yoobópdi caá wā niijíp”, ípi niijná caá. Páant í niiját pah, yeéb ñi niijcá

bojoó. Bitadih naóhna, túi yoobópdiñeh ñi naáwá. Páant ñi túi naóhcah, Dios yeebdíh ā peéh chájipna caá.*

Uúbat

¹³ Nijeéh jumni yeejép yapna, Diosdih ā uúbu naáh. Bíih wēini jumna, Diosdih ā wēi ewe naáh. ¹⁴ Bíih wanni jumna, Jesúhwa í maátadih ā bid bojo naáh, yijíh ñáinit, jwí Maáh Jesús ā wēpatíh caandíh í uúbat pínah niijná.* ¹⁵ Pánih teo jáha uúbhnit, “Jwí uúbat pah Dios ā chájipna caá”, í niij jenah joyóchah, wannidih Dios ā booaipna caá. Á yeej chájatji jíb wanni ā jumuchah, í uúbúchah, ā yeej chájatjidihbut Dios ā yohbipna caá. ¹⁶ Pániha, yeéb ñi yeej chájatdih ñi múic naáwá. Pánih múic naóhnit, yeéb mícjeh Diosdih ñi uúbu, dedé wunat ā jumuchah, caandíh ā booaat pínah niijná. Túi chájnit ñi uúbúchah, Dios ā túi jepahbipna caá. Páant ñi uúbat oboh jumni nihcan, wēpni ā jumna caá. ¹⁷ Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji jwíit pah át jumap wut jí. “Mah ā buégcá bojo naáh”, Diosdih ā niij uúbúchah, bíic peihcanni jórphi bíih jórphi tac yoób mah át buégcáp wut jí.* ¹⁸ Tättimah, ā jwáub uúbúchah, mah át jwáub buégúp wut jí. Baácdi mah ā jwáub buégúchah, momni chíihnit, át jwáub quehep wut jí, páant muntih. Pániha, Diosdih jwí uúbat oboh jumni nihcan caá.*

Yeej chájni ā túut numát

¹⁹⁻²⁰ Wā déewāá, ñijeéh jumni Dios naáwátdih ā cádahchah ennit, caandíh jwáub túut numát túúat caá náahap. Pánih jwáub túut numát túutnit, caandíh ñi túi teo wáacna caá. Páant ñi teo wáacachah, ā jwáub túut numúchah, búdí ā yeej chájachah yuhna, Diosboó ā yeejatdih yohnit, caán iiguipna bejni déejidih ā túi ubbipna caá.* Caandíh túi náhnit, ñi túi múic teo wáacá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Santiago

* 5:4 Dt 24.14-15 * 5:11 Job 1.21-22; 2.10 * 5:11 Sal 103.8; 111.4 * 5:12 Mt 5.34-37 * 5:14 Mr 6.13; Lc 10.34 * 5:17 1R 17.1; 18.1; Lc 4.25 * 5:18 1R 18.42-45 * 5:19-20 Pr 10.12; 1P 4.8

1 PEDRO

Pedro queétdih á túyat tútat

¹ Weém, Pedro, Jesucristo áih doonádih naáwát túatni jumna, yeéb Jesúhwhā biih baácna jweí peétnitdih wā daác wahna caá. Ponto baácna, Galacia baácna, Capadocia baácna, Asia baácna, Bitinia baácna jwei béjnitji ní jumna caá.* ² Jon játih áihwā ní jumat pínah niijná, jwí íip Dios á náahat pahjeh yeebdíh át níojip taga. Páant á níonit ní jumachah, Túini Espiritu á teo wáacatjìh túiniboodih túat nuumná caá ní chājap. Jesucristodih ní túi jepahat pínah, áih meépjìh ní yéejatdih chocnit pah ní jumat pínahbut niijná, Dios yeebdíh át níojip taga. Dios bádí oinit, yeebdíh á teo wáaca naáh, ní túi jumat pínah niijná.

Túi wēi pāniti jwí jumat

³ Jwí Maáh Jesucristo ípdih bádí jwí wēi naóh jíih. Caanjéh tiguaá jwiútdih jgah en teo wáacnit, Jesucristo wunnijidih át jwúub boonanap tají, jáap cāac jumnit panihnit jwí jumat pínah niijná. Pánih jumnit, jwíih bácah á wanuchah yuhna, jwíih caolih Dios-jeéh á pehbóo páantjeh á jumbipna caá. Pánihatdih jéihnit, jwí wēi páina caá.* ⁴ Caán túyupboó jumna, jwí jwúub wuncan níit, buca. Dios túini yooabát á jumatdih ennit, caandih baini jwí wēican níit. Caanná jwí juibínachah, túini á wúhat pínahdih á bíboh páina caá. ⁵ Caán péeni yeó jáapdihjeh Dios jwiútdih á túat nuum péabipna caá. Páant á túat nuum péaat túat niijná, caandih jwí túi jenah joyóchah, á wépatjìh iiguipna jwí bejat déejidih á túi wapna caá.

⁶ Páant á wapatdih jéihnit, daocánni yeó jáapna yeejép yapna yuhna, ní túi wēina caá. ⁷ Oro yooabát á jumatdih jéihhna, cáacwā caandih í puúb enna caá. Obohjeéhtih, oro bádí jíb jumna yuhna, á buudbípna caá. Jesúsdih jwí túi jenah joyátboó oro á jíb jumat chah á jíb jumna caá. Yoobópdih Jesucristodih túi jenah joiná, dedé yeejép yapna yuhna, caandih jwí cádahcan níit. Jwí túi jenah jói cádahcah, Jesucristo jwúub dei jóhnit, bádí wēina, “Ma túi chájna beé”, jwiútdih á niijbípna caá.

⁸ Caán Jesucristo nin baácboó á jum jwuhuchah, yeéb caandih encannitji yuhna, ní oina caá. Buubut caandih encan yuhna, túi jenah joinít, baini ní wēican caá.* ⁹ Pánih túi jenah joinít ní jumachah, iiguipna ní bejat déejidih Dios yeebdíh á túi ubna caá.

¹⁰ Dios cáacwādih oinit, í yéejat jíb iiguipna bejat déedih á túi ubat pínahdih jon játih Dios naáwátidih naóh yapanitji í daacáp

wut yuh jí. Pánih daácna yuhna, queétdjeh caandih ít beh joicáp wut jí. Pánih beh joicán, bádí jéihhna, queétdjeh ít míc wúbh joyóp wut jí. ¹¹ Cristo yeejép á yapat pínah, boo pud jóhnit, á maáh waadát pínahdihbut Túini Espiritu queétdih át jéihyanap wut jí. Páant á jéihyanachah, “¿Débólih tiguaá Cristo á jóohbi? ¿Páant á jóuwáchah, ded panihat tiguaá á jumbi? ¿Ded pah tiguaá caandih jwí beh enbi?” Ípí níj míc wúbh joyóp wut jí. ¹² Pánihna, Túini Espiritu queétdih naóhna, íih pínah nihcan, buu láa moónih pínah á jumatdih át jéihyanap wut jí. Páant í joinitji túini doonádihjih Túini Espiritu á wépatjìh yeebdíh bita ít naáwáp wut jí. Caán doonádih Dioih ángelwábut bádí í jéihhna caá.

Ded pah jwiútdih Jesúhwhā jwí jumat

¹³ Dios jwiútdih nihát á túi chájtadh náhnit, túi jenah joinít ní jumúú. Yeejép chájat jenah joyátidih páantjeh jumah bojnit, Jesucristo á jwúub dei jóhnit, jwiútdih ájeéh á ub bejat pínahdih ní túi wēi páina. ¹⁴ Jesúh doonádih jói jwúhcan, ní náahat pahjeh níit chājap taga. Obohjeéhtih, buu caandih jéihna, ní jwíih jumatji pah ní chājca bojóo. Dios weh jumna, caandih túi jepahnit ní jumúú. ¹⁵ Pánih jumna, yeebdih níoni Dios túini yooabát á jumat pah, yeebbát ní túi chája. ¹⁶ Jon játih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tají: “Weém caá yéejat wihcanni. Páant wā jumat pah, yeebbát yéejat wihcannit ní jumúú”, Dios á niijná caá, át níj daacáp tají.*

¹⁷ Diosdih wúbhna, “Paá”, ní niijní, nihát cáacwā ded pah í chájtadh í enna caá. Páant á enatdih jéihnit, nin baácboó táoh jibnit dée ní jum jwuhuchah, tíic jenah joinít, á peéh chájtadh úmna, yéej chájcat caá náahap. ¹⁸ Ní nuowā í wutatji dedé pínah nihcan caá. Queé í wutatdih jepahnit ní jumachah, Cristo ní yéejat jíb buudáat panihmidih át jíb chājap taga. Pánih jíb chájna, platajìh, orojìh yeebdíh át jíb chájcan taga. Plata, orobat á buudáh bejbipna caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, Cristoboó túini yooabát oveja wúh panihni jumna, wan wúhnit áih meépjìh ní yéejat jíb buudáatdih át jíb chājap taga. Caandih ní túi jéihna caá. ²⁰ Nin baácdih á chájat pínah játih, Diosboó Cristo ded pah á yapat pínahdih átát jenah joyóp wut jí. Páant á jenah joinitji Cristodih á wahachah, yeebdih teo wáacat túat niijná, buu át cáac jumap tají. ²¹ Pánihna, Cristo á teo wáacatjìh Diosdih jepahnit ní jumna caá. Cristo wunnijidih jwúub boonanit, á pehbóo ub puuh laab béjnit, ájeéh bíicdih wutni pínah Dios maáh át waadánap taga. Pánihatdih jéihnit, Diosdih túi jenah joinít, jwúub boonanit, á pehbna

* 1:1 Stg 1.1 * 1:3 Jn 3:3-7; Ro 6:4-13; 1P 1:22 * 1:8 Jn 20:29 * 1:16 Lv 11:44-45; 19:2

yeebdíhbat ã ub bejat pínahdih ñi jéihna caá. Caandih jéihnit, ñi wéi páina caá.

²² Jesucristoíh táini doonádih jepahnit, yéej chájatdih ñit cádahjip taga. Pánih cádahnit, bíic weh pah Jesúíhwádih ñi táí míc oina caá. Pánihna, “Meemdíh wá oina caá”, niijnít, queétdih ñi táí teo wáacá. ²³ Yeéb jáap cáac jumnit panihnit Dios weh ñi jumna caá. Jwí mána í cáac jumat táttimah, ípí wunna caá. Obohjeéhtih, Dios weh jwí jumuchah, caan pánihcac caá. Dios naáwát báadhni panihni jumna, caandih jepahnitdih ã táí túat nuumná caá. Caán naáwát páantjeh ã jumbipna caá.* ²⁴ Jon játih Dios naáwát dih naoh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Yílip ã diib téh wunat pah muntih, cáacwábut ípí wunna caá. Ded cháa, táini jumna yuhna, maátcanjeh jum jwuhnit, ã yúug jéenna caá. Caan pánihi cáacwá wépnit jumna yuhna, maátcanjeh jum jwuhnit, ípí wunna caá.

²⁵ Obohjeéhtih, Dios naáwátboó ã buudcán niit”, át niij daacáp tají. (Is 40.6-8) Caanjéh tigaá yeebdíh í naóhni táini dooná.

2

¹ Pánihna, buu Dios weh jumnit, nihat ñi yéej chájatdih ñi cádah beedánaá. Ñi yeeatdih, “Weém chah táini caá”, ñi niij jengah joyátdih, bíi déedih en ñinahnit ñi íjatdih, bitadih oboh ñi dooná jumatdihbut ñi cádahaá. ² Pánih cádahnit, Dios naáwát dih jéihhna, caandih búdí ñi bidíí. Túuh jwuhni wébit jóoh mac búdí ípí bidna caá. Pánih táí nomnit, ã táí behna caá. Caan pánihat pah jwiítbut Dios naáwát dih búdí bidnit, táí jengah jointit, ã táí behat pah jwiítbut jwí táí behna caá. ³ Pánihna, yeebdih wá naóhna caá: Dios ã oyatdih jéihnit jumna, ã naáwát dih táí náhninit, ñi táí jepahaá.*

Cristo choójoó wép teoni jee dáh panihni ã jumat

⁴ Cristo choójoó wép teoni jee dáh panihni ã jumna caá. Muú teonit caán jee dáhdih í náahcat pah, cáacwá caandih í náahcac yuhna, Diosboó caandih wéi ennit, át ñíwip wut jí. Pánihi ã jumuchah, caandih ñi táí jengah joyóo. ⁵ Yeebbát muudih í chájat pínah jee dáhna panihnit ñi jumna caá. Páant ñi jumuchah, Dios yeebjíh duuj páp aabánit, áih muu pánihi ã chájna caá, Táini Espiritu ã jumat pínah niijná. Yeéb Dioih muúboó teonit áih sacerdotewá panihnitbut ñi jumna caá. Pánih jumnit, Jesucristo ã teo wáacatjeh cáacwádih úbhnit pínah, Diosdih wéi náóhni pínahbut ñi jumna caá. Páant ñi chájachah ennit, “Ñi táí chájna caá”, Dios ã

niijná caá. ⁶ Jon játih Dios naáwát dih naoh yapani nin pah át niij daacáp tají:

“Weém Jerusalén táтчiboó muu pánihi wá chájna caá. Yoobópdih jumni jeé, muú choójoó wép teoni panihnidih ñionit, wá jwejna caá. Caandih búdí wá wéi enna caá. Ded caandih táí jengah jointit ã jepahatdih ã jíghacan niit”, Dios ã niijná caá”, át niij daacáp tají. (Is 28.16)

⁷ Yeéb Cristodih táí jengah jointit, caandih ñi wéi enna caá. Obohjeéhtih, jepahcannitboó caandih í náahcan caá. Páant í náahcannidih nin pah Davidji át niij naoh daacáp tají:

“Muú chájniitboó í yohni jee dáhdihjeh wíih muu pánihiidih chájna, choójoó wép teoni panihnidih wá ñíwip be’, Dios ã niijná caá”, át niij daacáp tají. (Sal 118.22)

⁸ Isaíasjibut nin pah át niij daacáp tají: “Caán cáacwá í tóoc buugát jee dáh panihni ã jumbipna caá”, át niij daacáp tají. (Is 8.14)

Páant í daacátji pah, Dios naáwát dih jepahcan, Cristodih cáacwá í náahcat jíib, tóoc buugnit panihnit í jumna caá. Jon játih Dios “Páant ã yabipna caá”, ã niij jengah joyátdi bíic yoobó, Cristodih í náahcap be.

⁹ Obohjeéhtih, yeéboó Dios ã ñíonit jumna, áihwájuh ñi jumna caá.* Pánih jumna, maáhdih teo wáhnit sacerdotewá panihnit bitadih úbhnit caá. Diosdihjeh teo wáhnit yéejat cádahnit ñi jumna caá. Pánihat pínahdih yeebdíh át ñíwip wut jí, ã táí chájatdih ñi wéi naáwát pínah niijná.* Pánihna, “Dios weemdíh dupáat panihpimant ub bacanit, baabát panihpiboó ã jwejep be”,* ñi niij wéi naóhna caá. ¹⁰ Jon játih oboh jumnit ñit jumjip taga. Buu áihwá ñi jumna caá. Jon játih Dios yeebdíh át jíghac en teo wáaquhichah yuhna, ñit jéihcap tají. Obohjeéhtih, buu ã jíghac en teo wáacatdih jéihnit, caandih ñit jepahap taga.*

Túí chájat

¹¹ Wá oinitá, nin baácboó táoh jibnit dée jwí jum jwuhna caá. Dios pehbhoó caá jwí yoób jumat pínah yoobát pohba. Páant jwí jumuchah, nin pah yeebdíh wá wutna caá: Yeejép ñi chájat jengah joyátdih ñi chájna bojóo. Pánih jengah jointit, ñíih caolihdih ñita yéjea tagaá.* ¹² Yeéb Diosdih jéihcannit cátih jumna, táinijuh ñi jummuú. Páant ñi jumuchah ennit, “Queét yeejép chájniit caá”, buu niijnítji yuhna, Jesús ã jwáub dei jóohni yeó jáapdih Diosdih í wéi naóhnpina caá.

Maátadih jepahat

* 1:23 Jn 3.3-7; Stg 1.18; 1P 1.3 * 2:3 Sal 34.8 * 2:9 Ex 19.5-6; Dt 4.20; 7.6; 14.2; Is 43.20; Tit 2.14 * 2:9 Is 43.21 * 2:9 Is 9.2 * 2:10 Os 2.23; Ro 9.25 * 2:11 Sal 119.19

3

13-14 Jwí Maáh Jesús ā jepahat pah, ñih baácdih moón í maátadih túi jepahnit ñi jumúú. Chah jumni maáhdih, caán namp jumnit maátadihbut ñi jepahaá. Yeejép chājnitdih peéh chājat pínah niijná, túi chājnitdih wēi naáwát pinahdihbut niijná, queétdih í Maáh át wahap taga. Pánihna, Jesúhwa jumna yuhna, queétdih ñi jepahcah, bita yeebdih ennit, jwí maáh Jesúsdih yeejép í niijbípna caá. ¹⁵ Túi chājnit, ñi maátadih ñi jepahachah, túi jenah joicánnitboó “Queét yeejép chājnit caá”, niijhna yuhna, í jéih niijcán niit. Páant ñi chājatdih Dios yeebdih ā náah yacna caá.

¹⁶ Obohjeéhtih, biquína jwí cátiñ jumnit “Weemdih wutni wihcan caá”, niij jenah jointi, yeejép ita chājih taga. Yeebboó Diosdih teo wahnit jumna, ā náahat pah ñi túi chājaá. ¹⁷ Pánih áhwhā jumna, bitadih “Caanbút Dios ā chājni mun tigaá”, niij jenah jointi, queétdih ñi túi chājaá. Bita Jesúhwađihbut túi oinit, Diosdih éumnit, caandih ñi túi jepahaá. Ñih baácdih moón í maáhdihbut ñi túi jepahaá.

Teo wahnit ded pah í jumat

¹⁸ Buu yeeb teo wahnitdih baini wā naáwát túut caá. Ñi maáta túi chājnitdih, jūihnitdihbut biic yoobó ñi túi jepahaá. ¹⁹ Yeeb yeejép ñi chājach yuhna, ñi maáh ā peéh chājachah, Dios ñijeéh ā jumatdih jenah jointi, íjcah, Dios yeebdih ā wēi enbipna caá. ²⁰ Obohjeéhtih, yeeb yeejép ñi chājat jīb ñi maáh ā puñchah, ñi íjcah yuhna, Dios yeebdih ā wēi naóhcan niit. Ma yéejat jībjech caá. Obohjeéhtih, ñi túi chājachah yuhna, yeebdih ā puñchah, ñi íjcah, Dios yeebdih ā wēi naóhbiipna caá. ²¹ Pánihnit pinahdih Dios yeebdih át níwip taga. Cristoboó yéej chājan yuhna, yeejép yapnit, jwiitdih ā wun wūhap jī. Páant yeejép ā yapatjidih náhninit, yeebbút yeejép yapna yuhna, ñi íjca bojoó. ²² “Caán Cristo yeejép chājan, ā yeecap jī”, Isaías át niij daacáp tajī. ²³ Cáacwā caandih í jūihñuchah yuhna, ā jūih jwúabacap jī. Ā tubana yuhna, “Yeejép í yapa naáh”, át niijcáp wat jī. Obohjeéhtih, “Wā íip yoobópdih chājni weemdih, queétdihbut ā náahat pah ā chāja naáh”, át niij jenah joyóp tajī. ²⁴ Caanjéh jwí yéejat jīb cruzboó ā wun wūhap jī, jwí yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih jwí chājat pínah niijná. Āih yawhwtjñh jwiitdih át boonanap tajī. ²⁵ Déhenit ovejawá panihnit yeób iiguipna bejna ñi chājav yah be. Obohjeéhtih, buu Cristo ovejawáđih en daoní panihnidih ñit jwúab jóah tagaá, yeebdih ā túi wapat pínah niijná.*

Áa jumnit ded pah í jumat

¹⁻² Buu áa jumnit yaadá, yeebdihbut baini wā naáwát túut caá. Ñi weha mána yeebdih í wutuchah, jíponih niijcánjeh, ñi túi jepahaá.* Biquína ñi weha mána Jesucristodih jepah jwuhcannit, áih doonáđih ñi naáwáchah, joíhcanjeh, molít í nem teona caá. Páant í nem tewechar ennit, yeebboó jwúab naóhcanjeh, táinijeh queétdih ñi jepahaá. Táinijeh ñi jumuchah ennit, ñi jwúab naóhcah yuhna, queétdih Jesucristodih ita jepah tagaá. ³ Chah ñi túi jígohat pínah niijná, bádí ñi mic jenah joicá bojoó. “¿Ded pah wā túi jígohbi? ¿Ded pah waó yoócdihbut wā túi yugh ámoh tajbi? ¿Bádí jīb jumni túi iigni tópnadih, bádí jīb jumni yéuehdihbut ded pah wā dwoibi?” ñi niij jenah joicá bojoó.*

⁴ Obohjeéhtih, Dios ā weh yatá jumna, ñih caolih ā túi jumat pinahdih ñi túi jenah joyoó. Jūihcan, tabit wutcan, táinijeh ñi jumúú. Páant ñi jumuchah, Dios yeebdih bádí ā wēi enbipna caá. ⁵ Jon jātih moón yaádh Diosdih túi jenah jointi, í weha manadih jepahnit, túi jígohnit panihnit ít jumap wat jī. ⁶ Jwí éet Saraji miyéeh bóo Abrahamdih “Maá”, niijnit, caandih mipí túi jepahap wat jī. Pánihna, yeebbút túi chājnit, éumcanjeh, mi weh yatá panihnit ñi jumna caá.*

⁷ Buu áa jumnit neonáđih jwah baini wā naáwát túut caá. Yeebboó ñi weha mána yaádhdih bádí oina, táinijeh ñi chājaá, í túi jumat pínah niijná. Queét yaádhboó namp wēpnit í jumuchah jéihnit, queétdih ñi túi en dawaa. Queét yaádhbut jenah jointi í jumuchah jéihnit, ded pah ñi chājat pinahdih ñi mic wéhenaá. Dios yeeb chénat pahdih oinit, át níojip taga, áhwhā ñi jumat pínah niijná. Pánih jumnit, Diosdih ñi wúabchah, jāhat panihat wihcah, ā túi jepahbipna caá.*

Jesúhwa ded pah í jumat

⁸ Buu yeeb nihatdih baini wā naáwát túut caá. Biicdih túi jumnit, ded jígahnidih ennit, biic yoobó jígahnit, caandih ñi teo wáacá. Yeeb biic weh panihnit jumna, mic oinit, ñi mic túi chājaá. Oboh jumni pah ñi jumúú. ⁹ Ded yeebdih yeejép ā chājachah yuhna, yeejép ñi chāj jwúabaca bojoó. Ded yeebdih yeejép ā niijchah yuhna, biic yoobó niij jwúabacanjeh, “Dios meemdih ā túi chāja naáh”, caandih ñi niijí. Páant ñi chājat pinahdih Dios yeebdih át níwip taga, yeebdihbut ā túi chājat pínah niijná. ¹⁰ Jon jātih Dios naáwátđih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Ded túi wēi jumihni, yeejép wéhacan, ā yee naóhca bojo naáh.

* 2:22 Is 53.9 * 2:23 Is 53.7 * 2:24 Is 53.5 * 2:25 Is 53.6 * 3:1-2 Ef 5.22; Col 3.18 * 3:3 1Ti 2.9 * 3:6

11 Yeejép chājatdih cádahnit, túiniboodíh ā chāja naáh. Bitajeéh biícidih túi jumíhna, jāihcanjeh, queétdih ā túi oyo naáh.

12 Pánih chājnitdih Dios wēi enna, ī uúbuchah, ā túi jepahna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitdih ā eníhcan caá”, āt niij daacáp tajī. (Sal 34.12-16)

13 Páant nī túi chājihchah, bita yeebdíh yeejép ī chājcan niit. 14 Obohjeéhtih, nī túi chājat jīb, biquí láana yeebdíh yeejép ī chāj bipna caá. Páant ī chājatdih ennit, Diosboó yeebdíh ā túi chāj bipna caá. Pánihna, det yeebdíh yeejép chājnitdih búdí jenah joicánjeh, nī umca bojóo.* 15 “Cristo wā Maáh caá”, niij jenah joinit, caandíhjih nī weñeé. Bitaboó “¿Ded pah chāj tigaá Dios pehbhoó wā bejbi?” yeebdíh ī niij uúbh joyát pínah jātih, queétdih túi jepahat túnt niijná, Dios naawátidih túi míc bohé páinit nī jumuu.* 16 Páant ī uúbh joyóchah, queétdih oinit, túinijeh nī jepahaá. Pánih jepahna, nī naawát pahjeh biíc yoobó nī túi chājaá. Páant nī chājachah yuhna, bitaboó yeebdíh oboh yeenit, “Cristoihwā ī túi chājachah yuhna, yeejép wā wehenap be”, niij jenah joinit, ī tiicbipna caá.

17 Nī túi chājat jīb, yeejép yapna yuhna, “Dios páant ā náahachah, ā túimi nacaá”, nī niij jenah joyoó. Obohjeéhtih, yeejép nī chājatjī jīb yeejép nī yapachah, “Wā yeejat jībjuh tigaá”, niij jenah joyát caá náahap. 18 Jwī túi chājachah yuhna, yeejép jwī yapachah, Cristo biíc yoobó ā yapatjidih jenah joyát caá náahap. Caánboó dedé ā yeej chājcap jī. Pánih yeej chājcan yuhna, jwī yeejat jīb biíc láajeh ā wun wūhup jī, Diosjeéh jwī túi jumat pínah niijná. Cáacwā caandíh ī mao yohochah yuhna, Túini Espirituboó caandíh āt boonanap tajī. 19-20 Cristoíh bácah ī yohopji iitboó ā laj jwuhuchah, āih caolihboó Noéji jum láa chíic wannitjī iih caolih chéonit panihnit ī jumupna āt juibínap wut jī. Caanná juibínit, ded pah ā chājatjidih queétdih āt naawáp wut jī. Ī báadh jwuhuchah, Noéjiboó ī yeej chājatdih queétdih ātih cádahat túntup wut yuh jī. Noéwā búdí jāáj chóodih Ī chājat pónih, ā naóhnitjī ī jepahat pínahdih Diosboó maatápdih páina ātih chājap wut yuh jī. Obohjeéhtih, Ī jepahcap wut jī. Pánihna, poboyit ā jūuwáchah, Noéwā Ī chíic wuncat pínah niijná, Dios queétdihjih jāáj chóona āt waadát túntup wut jī. Queét ocho cáacwābitidihjih āt túi ubup wut jī.* 21 Caandih náhninit, Jesucristodih túi jenah joinit, jwī daabáátdihbut jwī jenah joiná caá. Noéwā Ī chíic wanat déejidih Dios caán jāáj chóojih queétdih āt túi ubup wut jī. Pánihat dée pah, jwiit

iiguipna jwī bejat déejidih Dios Jesucristo ā wun wūhatjīh jwiitdih ā túi ubna caá. Jwiitdih Ī daabánachah, jwīih bácahdih queé chocat panihni, jwī yeejatdih cádahatdih jwī júatna caá. Jesucristo jwáub boo pud júóhna, jwīih caolihdih āt boonanap wut jī, jwī túi jumat pínah niijná. 22 Caán Jesucristo ā boo pud júuwát túttimah, ā lip pehbhoó páuh laáb juibínit, Dios ā jéihyepmant bóo bwámant chúdnit, nihāt ángelwádh, nihāt nemépwádh, nihāt nin baácidih moón maatadihbut ā wutna caá.

4

1 Cristo nin baácboó jum láa, yeejép yapna yuhna, ā lipdih páantjeh āt jepahap wut jī. Pánihna, yeebbát biíc yoobó jenah joinit, wēp nuhnit panihnit nī jumuu. Pánih jenah joiniboó yeejép yapna, ā yeej chājatdih ā cádahna caá. 2 Nin baácboó jum jwuhna, Diosdih jéihcannit ī yeej chājatdih ī finahat pah finahcan, Dios ā weñat pínahdihjih ā chāj bipna caá. 3 Cristodih nī jepahat pínah jātih, Diosdih jéihcannit ī chājat biíc yoobó nīit chāj jwuhup taga. Dedé yeejép chājihna, nīit chāj jwuhup taga. Babb máihna, míc jūih náacnit, búdí Ī náah nīit chāj jwuhup taga. Diosdih yap yohna, nī pāpniboodíh wēnit, yeejép nīit chāj jwuhup taga. Buu Cristoíhwā jumna, páant maatápdih nī chājatjidih nī cádahaa. 4 Nijeéh yeejép chāj pej jumnitjiboó buu ijeéh nī jwáub yeejép chājcat enna, “¿Dépanih tigaá jwiíjeéh ī jwáub pej jumcan?” Ī niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinit, ijeéh nī jwáub pej jumcatdih enna, yeebdíh yeejép ī wéhena caá. 5 Dios báadhnitdih wannitdihbut níonit, ded pah ā peéh chājat pínahdih ā naóh bina caá. Páant ā naóhni yeó jāap queét yeejép chājnitdih “¿Dépanih tibeé wā wehdih yeejép ma chāj?” Dios ā niij jūihñuchah, queétdih Ī jéih jepahcan niit. 6 Cáacwā Ī wunat pínah jātih Dioh túini doonádh Īt joijp taga. Pánih joinitjī biquína Ī jepahcah, bitaboó Īt túi jepahap tajī. Pánihna, jepahnitjiboó Īih bácah ā wanuchah yuhna, Īih caolih Diosjeéh ā túi jumna caá.

Bitadih ded pah teo wáacat

7 Péeni yeó jāap ā toáh jūuwátidih náhnina, túi jenah joinit, yeej chājat jenah joyát ā jūuwáchah, nī jumah bojóo. Pánih jumnit, Dios ā náahat pah nī jéih uúhb bina caá. 8 Bitadih nī túi míc oyat pínahdih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Pánih míc oinit, jwiitdih bita Ī yeejép chājatdih Ījcan, quíib buúdnit, jwī míc teo wáac bina caá.* 9 Pánih míc oinit, bita Jesúíhwā nīih muuná Ī juibínachah, yeejép jenah joicánjeh, queétdih nī wēi jwááa.* 10 Dios yeéb biquínadih ded

* 3:14 Mt 5.10

* 3:15 Is 8.12-13

* 3:19-20 Gn 6.1-7.24

* 4:8 Pr 10.12; 1Co 13.7

* 4:9 Ro 12.13

pah ñi chãjat pínahdih át jéihyanap taga. Páant á jéihyanachah, á wãhni wêpatjîh bita Jesúhwãdih ñi túi teo wáacá. ¹¹ Ded Dios naáwãtdih naóhni Dios á naáwãt tútat pahjeh á naáwã naáh. Ded bitadih teo wáacni Dios á wãhni wêpatjîh á teo wáaca naáh. Páant ñi chãjachah ennit, bitaboó “Queét Jesucristoihwã á wêpatjîh í míic túi teo wáacna caá”, níj naóhni, Diosdih í wêi naóhni caá. “Meém caá chah Maáh. Ma wêpat á buúdcán níit”, Diosdih páantjeh jwí níj wêi naóh jîh. Páant tíí á jumã nah.

Jesúhwã yeejép í yapat

¹² Wã oinítá, yeeb Jesúhwã tabit yeejép yapna, “¿Dépanihna weemdíhkeh yeejép ápi yap?” ñi níj jenah joicá bojoó. Yoobópdih Jesúsdi ñi túi jenah joyãtdih jútat túut níjñá, “Páant á yapa naáh”, Dios á níjñá caá. ¹³ Obohjeéhtih, yeejép yapna yuhna, búdí ñi weñeé. “Cristobat tabit yeejép át yapjip taga”, níj jenah joinít, yeebbát yeejép yapna, ñi jéih wêibipna caá. Pánih wéinit, Cristo á yeh iigátjîh á jwáub dei jóúwãtdih nihãt cáacwã í enechah, bainí ñi wéican níit.* ¹⁴ Yeeb Cristoihwã ñi jumat jîb bitaboó yeejép í deoh naáwãchah yuhna, Diosboó áih Túini Espíritujîh yeebdih á teo wáacchah, ñi weñeé. ¹⁵ Cáacwãdih mao yohnit, ñuamníit, yeejép chãjnit, bitaih tewatdih en naóhniitbát í jumat jîb yeejép ípi yapna caá. Yeebboó páant ñi chãjca bojoó. ¹⁶ Obohjeéhtih Cristoihwã ñi jumat jîb yeejép yapna, túiccanjeh, áihwã ñi jumatdih wéina, “Túina caá, Paá”, Diosdih ñi níj weñeé.

¹⁷ Dios jwiít áihwãdih peéh chãjna, yeejép á yapat tútãna caá, jwí túat ñuamát pínah níjñá. Jwiútdih jwíh peéh chãjna, áihwã jwí jumachah yuhna, ¿ded pah áih doonãdih jepahcannit í yapbi? Queétdih chah yeejép á peéh chãjipna caá. ¹⁸ Dios naáwãtdih naóh yapaniji nin pah át níj naóh daacáp tajî: “Túí chãjnit yeejép í yapachah yuhna, Dios queétdih á túí ábbipna caá. Obohjeéhtih, Diosdih náahcan, yeejép chãjnitdih búdí á peéh chãjachah, chah yeejép í yapbipna caá”, át níj daacáp tajî.* ¹⁹ Pánihatdih jéihnit, Dios á náahat pah yeejép yapna yuhna, bitadih túi chãjatdih ñi cádahca bojoó. Dios nihãt chãjni, á níjãtjîh pah péani á jumachah, caán á teo wáacãtdih ñi jenah joí cádahca bojoó.

5

Jesúhwãdih waóhniit ded pah í chãjat

¹ Bũ yeeb Jesúhwãdih waóhniitdih bainí wã naóh daacát túat caá. Weembát yeeb páh muntih Jesúhwãdih waóhni wã jumna caá. Cristo yeejép á yapachah, enniiji wã jumna caá. Pánihna, yeh iigátjîh á jwáub

dei jóúwãchah, á wêpatdih ennit, búdí jwí wêibipna caá. ² Dioihwã ovejawã panihnit í jumachah, queétdih ñi túi en daó bohénaá. “Queétdih wã bohéihcah yuhna, í wutachah, wã bohéipna caá”, níj jenah joicán, “Queétdih wã bohéat jîb weemdi búdí í jîb chãjipna caá”, ñi níj jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Dios á náahat pah, wéinit, ñi bohénaá.* ³ Nihat jéihnit pah nihcan, jãihcan, túinijeh ñi bohénaá. Pánih bohéna, ñi bohéat pah yeebbát biic yoobó ñi chãjaá, queét yeebdih í en yacat pínah níjñá. ⁴ Páant ñi chãjachah, Cristo, ovejawãdih en daonít í Maáh jwáub dei jóóhniit, “Meémboó wíhãwãdih ma túi bohénap be”, á níjíchah joinít, búdí jwí wêibipna caá. Ájeéh jwí jumachah, jwí weñãt á yaicán níit.*

Jesúhwã ded pah í chãjat

⁵ Yeeb japata Jesúhwã, yeebdih waóhniitdih ñi túi jepahaá. Yeeb nihãtbat “Weém nihãt jéihni caá”, níj jenah joicãnjeh, ñi míic túi teo wáacá. Dios naáwãtdih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajî:

“Weemdi dedé judhdãt wihcan caá”, níjñãdih Dios á jãhna caá, í buújãcat pínah níjñá. Obohjeéhtih, páant níj jenah joicãnnitboodih wêi ennit, á túi teo wáacna caá”,* át níj daacáp tajî. (Pr 3.34)

⁶ Pánihna, “Dios chah wêpni, nihãt jéihnitbát á jumachah, weém oboh jumni caá”, níj jenah joinít, ded pah Dios á wutachah, ñi túi jepahaá. Páant ñi jumachah, Dios á níjini yeó jáapdih yeebdih maãta pah á waadãbipna caá.* ⁷ Humcanjeh “¿Dedé weemdi á yapbi?” ñi níj jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Diosdih túi jenah joinít, ñi humãtdih caandih ñi naáwã. Caánboó yeebdih oinít, á túi teo wáacãbipna caá.*

⁸ Túi jenah joinít ñi jumãú. Jíó ñuãpãdih jeémihna, á ñuú ñuún péeat pah, yeebdih enihcanni nemépwã í maáh Cristodih ñi cádahãt pínah níjñá, á yee naáwãtdih ápi jepahãt tútãna caá. ⁹ Pánihna, nihãt baácdih moón Cristoihwã yeeb páh yeejép í yapãtdih jéihna, nemépwã í maáh á yeenachãh yuhna, Cristodih túi jenah joinít, caandih ñi cádahca bojoó. ¹⁰ Maãtãnjeh yeejép ñi yapat túttimãh, Diosboó túi oinít, yeebdih á teo wáacãbipna caá. Caandih ñi túi jenah joí cádahãt pínah, bita yeebdih yeejép í chãjachah yuhna, ñi túi yap yohãt pínãhbat níjñá, yeebdih á teo wáacãbipna caá. Yeeb Cristoihwã biic weh pah jumna, ájeéh páantjeh ñi jumat pínah níjñá, Dios yeebdih át níjjoip taga. ¹¹ “Meém caá chah Maáh. Ma wêpat á buúdcán níit”, páantjeh caandih jwí níj wêi naóh jîh. Páant tíí á jumã nah.

* 4:13 Ro 8.17; 1P 4.1

* 4:18 Pr 11.31

* 5:2 Jn 21.15-17

* 5:4 He 13.20

* 5:5 Stg 4.6

* 5:6 Mt 23.12;

Lc 14.11; 18.14; Stg 4.10

* 5:7 Sal 55.22; Mt 6.25-34

Pedro ã péé túyat túutat

¹² Weém, Pedro, caán yeebdíh wã naáwátdih Silvanodih wã daacát túutatp be.* Caán Jesucristodih túi jenah joiní jumna, wã úud panihni caá. Páant níj naóh daác wahnit, yeebdíh wã weñáihna caá. Dios yeebdíh búdí ã oina caá. Pánihna, yeejép yapna yahna, caandíh ñi cádahca bojóó.

¹³ Nin Babilonia tútchidih moón Jesúihwã yeebdíh í túyat túutna caá. Yeebdíh Dios ã níwatji pah muntih, queétdihbat át ñioji tagaá. Wã wúúh panihni Marcosbat yeebdíh ã túyat túutna caá.* ¹⁴ Jesúihwãdih bíic weh pah jumna, ã oyatjìh ñi uúbú. Yeéb nihát Cristoihwã bíicdih ñi túi jumuu.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pedro

* **5:12** Hch 15.22,40   * **5:13** Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10; Flm 24

2 PEDRO

Pedro queétdih ā túyat tútat

¹ Weém, Pedro, Jesucristo ā naáwát túatni, caandih teo wáhnibut jumna, yeebdih wá jwáub daác wahna caá. Jesucristo jwiítidih túi ubni, Dios ā jumna caá. Caán yoobópdih chājni jumna,* jwiít nihadnih oinit, ā teo wáacachah, biíc yoobó caandih jepahnit jwí jumna caá. Pánih jepahnit, jwiít nihad biíc yoobó áihwá jumna, caandih búdí jwí wéina caá. ² Diosdih, jwí Maáh Jesúsdihtut ní túi jéihyechah, yeebdih búdí oinit, ī teo wáaca naáh, ní túi jumat pínah níijná.

Nin pah Cristoíhwá ī jumat

³⁻⁴ Dios táini, nihad jéihni jumna, jwiítidih át níwip wut jī, áihwá jwí jumat pínah níijná. Páant ā níwadnih jéihna, caandih jwí túi jepahna caá. Páant jwí jepahachah, ā wépatjīh jwiítidih búdí ā teo wáacabina caá, caandih jéihnit, túi chājnit jwí jumat pínah níijná. Dawá táini naáwátnadnih jwiítidih át naóhjp tagaá, ā jumat pah jwiítbut jwí jumat pínah níijná. Páant ā naáwátjidih ní túi joyóchah, ā wépatjīh Diosdih jéihcannit yeejépdih ī en nínahat pah chājcan, yeebboó ā náahat pahjeh túi chājnit ní jumbipna caá. ⁵ Pánihna, Cristodih túi jenah joinít jumna, túi chājnitbut ní jumáú. Pánih jumna, Dios naáwátidih ní túi múic bohénaá, ded pah yeebdih ā náah yacat pínahdih ní jéihyat pínah níijná. ⁶ Dedé yeejép chājīhadnih yap yohnit, Dios ā náahatboodih chājnit ní jumáú. Pánih jumna, dedé yeejép yeebdih ā yapachah yuhna, biíc yoobó túi chājnit, Diosdih wéina, ā náahat pah chājnit ní jumáú. ⁷ Pánih jumna, biíc weh pah oinit, túi múic teo wáacnit, nihad bitadidihbut túi oinit ní jumáú.

⁸ Det pánih jumna, yeó jáap jumat pah Cristo ā weñat pínahdih túi chājnit, caandih chah ī túi jenah jolbipna caá. Pánihna, Cristodih ī túi jenah joyát, bitadidih ī teo wáacatbut oboh jumni nihcan níit. ⁹ Obohjeéhtih, det pánih chājcan, túi jéih encannit panihnit, Dios naáwátidih túi jéihnit nihcan caá. Cristo ī yéejatdih ā yohatjidih quíib buúdnit ī jumna caá. ¹⁰ Wá déewá panihnitá, áihwá ní jumat pínahdih Dios yeebdih ā níwíchah, níit túi jepahap taga. Pánih jepahnit jumna, caandih túi jenah joí cádahcan, ā náahat pah ní túi chājaá. Pánih chāj cádahcan, yoobópdih ā níonit jumna, páantjeh Diosjeéh ní jumat pínahdih ní túi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yeejép chājnit nihcan, ¹¹ jwiítidih túi ubni jwí Maáh Jesucristo ā jumapna ní túi juiblipna caá. Pánihna, áihwá yoobát ní jumachah, yeebdih

ā wéi jwááhbiipna caá, páantjeh ā maáh jumapboó ájeéh ní jumat pínah níijná.

Ā bohéatjidih ā náhniat tútat

¹² Yeebdih wá bohéatjidih túi jéihnit, nihad Dioih doonádih ní joyátjī pahjeh ní túi chājna caá. Páant ní chājachah yuhna, caandih wá jwáub náhniabipna caá. ¹³⁻¹⁴ Wá wunat pínah bahnijeh ā judhdatdih jwí Maáh Jesucristo weemdih ā jéihyanap be. Páant ā jéihyanachah, wá báadh jwuhna, wá bohéatjidih yeebdih wá jwáub náhniachah, ā túina caá. ¹⁵ Pánihna, nin núodih yeebdih wá daác wahna caá, wá buudát túttimah nihad wá naáwátjidih ní túi náhniat pínah níijná.

Cristo ā wépat

¹⁶ Cristo ā wépatdih, ā jwáub dei jáúwát pinahdihbut yeebdih naóhna, cáacwá ī jenah joiní naáwátnajeh naóhna jwí chājcap be. Obohjeéhtih, jwiít ā bohénitjibóó wépnī ā jumadnih jwiítjeh jwí enep jī. ¹⁷ Jwí íip Diosboó Jesucristo chah wépnī ā jumadnih jwiítidih ā jáutuchah, búdí yeh iigát cātīh ā níhup jī. Páant ā níhuchah, Dios nin pah áī wépn níijp jī: “Nin wá wáúh, wá oini caá. Caandih búdí wá wéina caá”, áí níijp jī. ¹⁸ Dios ā jumni jeejibóó jwiít Jesúsjeéh jumnit, jeámant páant ā níj yáanachah, jwiítjeh jwí joyóp jī.*

¹⁹ Pánih caandih enniti jumna, Dios naáwátidih naóh yapanitjī ī daacát yoobópdih ā jumadnih jwí túi jéihna caá. Páant ī daacátjidih múic bohénit, ní túi jepahaá. Nin baácdih moón Diosdih jéihcannit dupáat panihipboó ī jumna caá. Nin dupánapboó jum jwuhnit, jon jātīh ī daacátjidih ní túi bohénachah, jíat panihni yeebdih ā túi jéihyabipna caá. Cristo jwáub dei júóhna, ā íp ded pah ā jumadnih ā túi jéihya beedábipna caá. ²⁰⁻²¹ Nin wá naáwát pínahdih ní túi beh joyoó: Dios naáwátidih naóh yapanitjī ī jenah joyátjīhjih it daájcjan tagaá. Obohjeéhtih, Túini Espírituboó queétdih ā naáwát tútat pahjeh it naóh daácjip taga. Pánihna, ī daacátjidih jwiítboó jwí jenah joyátjīhjih bohéna, “Nin pah níijná caá ā chājar”, jwí jéih níijcán caá. Túini Espiritu ā teo wáacatjīhjih jwí jéih beh joiná caá.

2

Yee bohénit ded pah ī jumat

¹ Jon jātīh jwí déewá judiowá yuhna, biquína “Dios naáwátidih naóh yapanit caá”, níj yeenit it jumap wut jī. Páant ī jumatjī pahjeh muntih, buubut níjeéh jumnit biíc yoobó yeenit ī jumbipna caá. Queét yoobópdih bohénit pah jumna yuhna, ī yee bohéipna caá. Pánih bohéna, Cristoih túini doonádih ī yéejabipna caá. “Cristo ā túi ubnit jwí jumna caá”, níijná yuhna,

* 1:1 Tit 2.13 * 1:18 Mt 17.1-5; Mr 9.2-7; Lc 9.28-35

“Caán jwí Maáh caá”, niij jengah joicán, ā watatdih ī jepahcan niit. Páant ī yee bohéat jīb, waicanjeh Dios queétdih peéh chājnit, iiguipna ā wahbipna caá. ² Páant ī yee bohénachah joinit, yeejép ī chājat pah muntih, dawá Jesúhwā biic yoobó yeejép ī chājnipna caá. Páant yeejép ī chājachah ennit, bitaboó táini doonádih yeejép ī wéhebpna caá.* ³ Dawá bií déedih náahna, ī bohéat jīb búdi jīb waadánit, ī jengah joyátjīhjah yeebdih ī yee bohébpna caá. Páant ī yee bohéatjī jīb Dios jon jātih queétdih peéh chājat pínahdih ā jengah joyát pahjeh, iiguipna ā wahbipna caá.

⁴ Jon jātih Dios yeejépwádih ā peéh chājatjīdih nī tūi náhninaá. Caandih jepahcannit ángelwā ī jepahcatjī jīb, iiguipna yohnit, dapáni tólihboó queétdih āt nemep wat jī. Pánihna, péeni yeó jāapdih queétdih búdi ā peéh chājbpna caá.* ⁵ Pánihat pah muntih, Noéji jum láa Diosdih náahcannitdih peéh chājna, nihát queét yeejépwádih pobytjīh āt mawap wat jī. Queét ī tūt nūmát pínah niijná, Noé queétdih ātih bohénap wat yuh jī. Obohjeéhtih, ī jepahcatjī jīb Dios queétdih āt peéh chājap wat jī. Pánihna, Noéwádihjeh Dios ā tūi ubachah, queét ocho cáacwabítjeh it tūi yapap wat jī.* ⁶ Pánihat pah muntih, Sodoma tútchidih moón Gomorra tútchidih moondihbut peéh chājnit, iigátjīh āt cáo beedánap wat jī. Pánih peéh chājna, tátimāh jumnit yeejépwádihbut ā peéh chājat pínahdih jéhiyana āt chājap wat jī.* ⁷ Obohjeéhtih, Lotdihjeh āt tūi ubap wat jī. Lot táini jumna, Sodoma tútchidih moón Dios ā watatdih yap yohnit, tubit yeejép ī chājachah enna, búdi āt jīgahap wat jī.* ⁸ Caán táini Lot queét táicannitjééh jumnit, yeó jāap jumap pah yeejép ī chājachah ennit, yeejép ī wéhenachah joinitbut, búdi āt jīgahap wat jī. ⁹ Pánihna, Noéji, Lotjīdihbut Dios ā tūi ubatjīdih náhnina, buu láabut biic yoobó ā tūi ubat pínahdih jwí jéihna caá. Áihwā yeejép ī yapachah ennit, jwí Maáh queétdih ā tūi teo waácipna caá. Yeejépwáboodih nemat tólih panihpboó nemnit, peéh chājna caá ā chājap. Péeni yeó jāapdih, queét ā nemnitjīdih iiguipna ā yoob yohbipna caá. ¹⁰ Bita yeejépwā ī en nīnahat pahjeh chājnit, Diosdih yap yohnitdih chah ā peéh chājbpna caá. Páant yeejép chājnit, nījééh jumnit yeebdih yee bohénit ī jumna caá. Pánih jumnit, úmcan, tíccan, “Bita chah wā jéihna caá”, niij jengah joinit caá. Pánih jumna, ángelwádih yeejép īpī náohna caá.* ¹¹ Obohjeéhtih, ángelwáboó queét yee bohénit chah wēpnit jumna yuhna, Dios ā

pebh nūhnit, táicannit ángelwádih īpī náoh yaccan caá.*

¹² Queét yee bohénitboó nuñupwā dée pah jengah joicannit ī jumna caá. Jiaboó jwípī bid jwí maonit panihnit ī jumna caá. Jenah joicán, ī náahat pahjeh ī chājna caá. Ī jéihcannitdih deohnit, yeejép ī wéhena caá. Páant ī jumachah, nuñupwádih jwí mawat pahjeh muntih, Dios queétdih iiguipna ā yohbipna caá.* ¹³ Queét bitadih yeejép ī chājatjī jīb Dios queétdih ā peéh chājbpna caá. Yeó jāapdih cáacwā queétdih ī enachah yuhna, tíccanjeh, búdi yeejép īpī wēi chājna caá. Yeejéh nī tūi wēi jeéméchah, queét yeejépwābut waadnit, īpī chājat pah tūic náah jumndih chājna, nī wēi jeémátdih ī yéejana caá.*

¹⁴ Yaáhdhieh en nīnahnit, īpī yeejép chājīhna caá. Páant ī chājatdih ī jéih cádahcan caá. Pánih chājnit, Dios naawátidih tūi jéihcannitdihbut yeejép ī chājat tūitna caá. Bií déedih tubit bidnit ī jumna caá. Páant ī jumap jīb, Dios queétdih búdi ā peéh chājbpna caá. ¹⁵ Pánih táini namádih cádahnit, déhenit panihnit biáboó bejna caá ī chājap. Balaam ā chājatjī pah queétdih ī chājna caá. Balaam, Beor wūh āt jumap wat jī. Búdi jīb náahnit, yéej chājadh āt bejep wat yuh jī. ¹⁶ Páant ā yéej chājīhlichah ennit, āih burro caandih āt jūihñup wat jī. Caán wéhecanni ā jumachah yuhna, Dios caandih āt wéheat tūitup wat jī, ā mínahdih ā jūihñat pínah niijná. Páant ā jūihñuchah joiná, Balaam yéej chājadh ā bejatdih āt cádahap wat jī.*

¹⁷ Queét yeenitboó meo waócáh mac wihcanni panihni ī jumna caá. Meo mac wihcanni pah jumnit, dedé pínah niican caá. Pánihat pah muntih, mah tólihdih johlit ā ub joh bojochah, mah ā buugcát pah, queét yee bohénitbut cáacwádih teo waácan, dedé pínah niican caá. Pánihna, queétdih peéh chājnit, tubit dapánapboó Dios ā bejat tūitbipna caá.* ¹⁸ Queét jéihnit pah cáacwádih ī bohénachah yuhna, ī bohéat dedé pínah niican caá. Nin pah ī niij bohéna yuh caá: “Jwí náahat pah jwí chājachah, ā táina caá”, ī niij bohéna caá. Páant niijná, Jesúsdih jāap jepahnit, ī yéejatdih cádahnitboodih ī jwáub yeejép chājat tūitlīhna caá. ¹⁹ Queétdih nin pah ī niij yee bohéna caá: “Dedé watatdih jepahat jwiitdih ā náahcan caá. Jwí weñat pínahdihjeh jwí chājachah, ā táina caá”, ī niij yee bohéna yuh caá. Páant niij bohénit, yeejép chājatdih cádahnican, caandih ī jéih cádahcan caá. Pánih yeejép chājna, queétjeh ī mūic yéejana caá. Pánihna, ī yéejat ī maáh panihni ā jumna

* 2:2 Jud 4 * 2:4 Jud 6 * 2:5 Gn 6.1-7.24; 8.18; 2P 3.6
Jud 8 * 2:11 Jud 9 * 2:12 Jud 10 * 2:13 Jud 12
12-13 * 2:19 Jn 8.34; Ro 6.6,16

* 2:6 Gn 19.24; Jud 7 * 2:7 Gn 19.1-16,29 * 2:10
* 2:16 Nm 22.4-35; 31.16; Jud 11; Ap 2.14 * 2:17 Jud

caá.* ²⁰ Queét yee bohénitboó jwí Maáh Jesucristo jwiítidih túi ubnidih jepahnit, nin baácdih moón yeejép í chājatidih ít cádahjip ta yuh caá. Obohjeéhtih, páant í cádahat túttimah, jwúb yeejép chājna, Cristodih í jepahat pínah jātih í jumati j chah yeejép pohba í chājna caá.* ²¹ Pánih chājnit, túini namádih í waadcah, chah queétdih āta túi tagaá. Caán namádih waadát túttimah, tac páud bíaboó bejat pah, Jesúsdih í cádahachah, chah á túican caá. Pánihna, Dios túini ā wutatdih jepahna yuhna, caandih cádahnit, jwúb yeejép í chājachah, chah yeejép caá. ²² Pánih túnt nuumná yuhna, jwúb yeej chājna, jwiít cáacwá nin jwí niiját pahjeh tigaá queét yee bohénit í chājap: “Mujjío ā éegnijidih āpí jwúb jeémpna caá. Muudih í chocat túttimah, yeejép bepédih āpí jwúb tápúna caá, páant muntih”, jwípí niijná caá.*

3

Cristo nin baáboó ā jwúb dei jūúwát pínah

¹ Wā oinitá, jātih yeebdih bíic núo wāát daác wahap jí. Pánihna, nin nuódih yeebdih buu wā jwúb daác wahna caá, páant muntih. Con láa wā daacátji pahjeh, buu láabut bíic yooó yeebdih wā náhnat túntna caá, yee bohéatdih joicán, yooópdih ní jéihyat pínah niijná. ² Dios naáwátidih naóh yapanit í naóh daacátjidih, jwí Maáh Jesucristo jwiítidih túi ubni ā wutatjidihbut ní túi náhninaá. Á wutatdih jwiít ā naáwát túntnit yeebdih jwí bohénap jí.

³ Nindih ní túi náhninaá: Péeni yeó jáapna dawá yeejépdih ñinahnit, Jesúh doonádih tūbit deoh naóhnit í jumbipna caá.* ⁴ Nin pah í niij deoh naóhbična caá: “Wā jwúb dei jūóhbična caá”, Jesús ā niijáchah yuhna, ¿dépanih tigaá ā jíoghcan? Á jwúb dei jūóhcan níit. Nin baác ā jwíh jumat túttimah, jwí nuowāji í wunat túttimah, nihat bíic yooó páantjeh á jumna caá”, í niijbipna caá.* ⁵ Páant niij deohna, nindih í náhnican caá: Dios ā wutatjñh nin baácdih, jeádihbut át chājap wut jí. Nin baác mahjeh ā jumuchah, caandih át wáac juyát túntup wut jí, baác ā jíoghac pínah niijná.* ⁶ Pánihat túttimah, pobytjñh nin baácdih moondih át yoh beedánap wut jí.* ⁷ Pánih chājna, iigátjñh ā yoh beedáat pínah jātih, ā wutatjñh muntih Dios jeádih, nin baácdihbut ā wap jwuhna caá. Péeni yeó jáapdih, caandih náhcannitdih peéh chājnit, jeádih, nin baácdihbut iigátjñh ā yoh beedábipna caá. Pánih peéh chājna, queétdih iiguípna ā yohbipna caá.

⁸ Wā oinitá, nindihbut ní túi náhninaá: “Mil jópchi maatápdih caá”, jwiít jwí niij jengah joyóchah yuhna, Diosboó ā enechah, bíic yeó jáap pahjeh caá. “Bíic yeó jáap bahnjeh caá”, jwí niij jengah joyóchah yuhna, Dios ā enechah, mil jópchi pah á jumna caá.* ⁹ Jwí Maáhdih biguína nin pah í niij jengah joiná yuh caá: “Dios ā niijátji pah chājat túnt ni-ijná, maatápdih ā páina caá”, í niijná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cáacwádih túi ubihna, caandih í jepahat pínahdih pái jwuhna caá ā chājap. Bíic cáacdh iiguípna ā yohíhcan caá. Nihat cáacwá í yeejatdih jīgahnit, túiniboodih í túnt nuumát pínahdih ā náah yacna caá.*

¹⁰ Obohjeéhtih, nuumní cáac muú mínah ā náhnican, nuumádih ā waadát pahjeh, jwiítboó jwí náhnican, Cristo nin baáboó ā jwúb dei jūóhbična caá. Páant á jūúwáchah, búdí yáanit, jeáboó á buudáh bejbipna caá. Caánboó jumnit cáiwá, widh, yeobát í iig beedáh bejbipna caá. Nin baác, nihat ninboó jumni, cáacwábut í iig beedáh bejbipna caá.*

¹¹ Pánihna, “Nihat ā beedáh bejbipna caá”, Dios ā niijáchah joinit, yeejatdih cádahnit, Dios ā náahat pahjeh chājat caá jwiítidih náahap. ¹² Jwí Maáh nin baáboó waicanjeh ā jwúb dei jūúwát pínahdih wéi páinit, túinijeh ní chājaá. Caán yeó jáapdih jeáboó jumni á iig beedáh bejbipna caá. ¹³ Obohjeéhtih, Dios ā niijátji pahjeh nihatdih á túnt nuumát pínahdih jwí wéi páina caá. Nihat á iig beedát túttimah, jáap jeá, jáap baácdihbut Dios ā chājbična caá. Caán jáap baáboó túi chājnitjeh í jumbipna caá.*

¹⁴ Pánihna, wā oinitá, Diosjeéh túi jumát túnt niijná, jwí Maáh ā jwúb dei jūúwát pínahdih wéi páinit, ní túi chājaá.* ¹⁵ Maatápdih á jíoghcah ennit, nindih ní náhninaá: Dawá caandih jepahnitdih á túi ubat pínah ā judh jwuhachah, queétdih ā pái jwuhna caá. Bíic yooó jwí dée jwí oini Pablodih Dios á jéihyanachah, yeebdih át daác wahap tají. ¹⁶ Páant múic caá Pablo Cristo ā jwúb dei jūúwát pínahdih naóhna, āpí daác wahap. Biquí láana jwí beh joica naáhdih á daác wahna caá. Pánihna, Dios naáwátidih bita túi jéhcannit, jengah joicánnit, yee naóhna, Pablo ā daacátidih í túnt nuumjéhna caá. Á daacát yooópdih ā jumuchah yuhna, máach í jwúb naóhna caá. Dios naáwátidih í daácni nuonajidihbut páantjeh mun tigaá í chājap. Páant í chājat jíib, Dios queétdih peéh chājnit, iiguípna ā yohbipna caá.

* 2:20 Mt 12.45; Lc 11.26 * 2:22 Pr 26.11 * 3:3 2Tí 3.1-5; Jud 18 * 3:4 Ex 12.22 * 3:5 Gn 1.6-9; Sal 24.2 * 3:6 Gn 7.11 * 3:8 Sal 90.4 * 3:9 Ez 18.23; 33.11 * 3:10 Mt 24.43; Lc 12.39; 1Ts 5.2; Ap 16.15 * 3:13 Is 65.17; 66.22; Ap 21.1 * 3:14 Jud 24.25

Ā pée naáwát

¹⁷ Pánihna, wā oinitá, nihatdih páant ā yapat pínahdih yeebdíh wā naáwáchah jéihna, ñi túi chājaá. Yeejépwā yeebdíh mácah ī bohénachah yuhna, Cristoíh doonádih cádahcat túat niijná, queétdih ñi joicá bojoó.

¹⁸ Jwī Maáh Jesucristo jwiít dih túi abnidih chah ñi túi jenah joyoó. “Weemdih búdi oinit, ā túi teo wáacipna caá”, ñi niij náhninaá. Yeó jáap jummat pah “Meém táini, chah wēpni caá ma jumap”, jwī niij wēi naóh jīh. Páant tíi ā jumap nah.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pedro

1 JUAN

Jesucristo ded pah ā jumat

¹ Ded pah Jesucristo ā jumatjidih yeebdih wā naóh daácsna caá. Jesucristo biíhmah jumni,* ded pah Dios ā jumatdih naóhni, cáacwā Diosjeéh páantjeh jumat tútnibut át jumap wut jī. Dios cáacwādid ded pah ā naáwátdih Jesúsboó naóh yapani ā jumap jī. Á naáwáchah joinit, jwiítjeh caandih jwī enep jī. Jwiítidih ā duó wáyachah, caandih jwī pej jumap jī. ² Jesucristo cáacwādid páantjeh jumat tútni, nin baáčboó ā jūúwát pínah jātih ā íp Diosjeéh jumni nin baáčboó át cáac jumap tajī. Caandih ennitji buu āih doonādih yeebdih wā naóhna caá.* ³ Jwī íp Diosjeéh, ā wāúh Jesucristojeéhhut jwī túi jumna caá. Pánihna, yeé jwījeéh, jwī ípjeéh, ā wāúhjeéhhut ní túi jumat pínah niijná, jwī ennijidih, jwī joinijidihbut yeebdih wā naóhna caá. ⁴ Bíicdih wēinit jwī jumat pínah niijná, nindih yeebdih wā daácsna caá.

Baabát panihpboó jwī jumat

⁵ Dios wāúh jwiítidih ā naóhni bohéátdih buu yeebdih wā naóhna caá. Dios túini yobát jumna, baabát panihni caá. Dedé yéejat wihcal, dupúát caandih ā wihcan caá. ⁶ Jwiít yeejép chājnit, dupúát panihpboó jumna yuhna, “Diosjeéh wā túi jumna caá”, niijnit, yeena caá jwī chājap. Dios ā náahat pah jwī chājcan caá. ⁷ Obohjeéhtih, túi chājnit, baabát panihpboó Dios ā jumat pah muntih jwiítbut jumna, ájeéh jwī túi jumna caá. Áihwájeéhhut jwī túi jumna caá. Caandih jwī jepahat jíib, Dios ā enechah, ā wāúh Jesucristo cruzboó wun wāhnit, áih meépjīh jwiítidih yéejat wihcannit pah ā chājna caá.

⁸ “Weém bácah yéej chājni nihcan caá”, níj jenah joinit, yeeatdihjeh jwī jenah joiná caá. Páant níj jenah joiná, Dios naáwátdih jwī túi jenah joicán caá. ⁹ Obohjeéhtih, jwī yéej chājatdih Diosdih jwī naáwáchah, caandih ā quíib buudbípna caá. “Dios yooobpdih jumni ā niiját pah ā chājbična caá”, jwī níj jéihna caá. ¹⁰ “Weém yéej chājni nihcan caá”, níj jenah joiná, “Dios yeeni caá”, niijnit, ā naáwátdih jwī náahcan caá.*

2

Jesucristo jwiítidih ded pah ā teo wáacat

¹ Wā weh panihnitá, yeé yeejép ní chājcat pínah niijná, nindih yeebdih wā daác wahna caá.* Obohjeéhtih, jwī yéej chājachah, Jesucristo, yéejat wihcanni, ā ípidih jwiítidih ā

naóh teo wáacbipna caá. ² Jwiít yéejnit jwī jumachah, jwī yéejat Diosdih ā jáhna caá. Dios bíicdih jwī túi jumat pínah niijná, Jesucristo jwiítidih ā wun wāhup jī.* Jwiítidihjeh nihcan, nihat baáčdih moón jwī yéejatdih yohat túut niijná, ā wun wāhup jī.

³ Dios ā wutat pah chājna, “Ájeéh wā túi jumna caá”, jwī níj jéihna caá.* ⁴ Obohjeéhtih, bita “Diosjeéh wā túi jumna caá”, niijná yuhna, ā wutat pah chājcan, yeeni caá. Pánih yeeni, Dios naáwátdih í jéihcan caá. ⁵ Obohjeéhtih, biíhboó ā wutat pah chājni Diosdih ā túi oina caá. Diosjeéh jwī túi jumatdih nin pah jwī jéihbipna caá: ⁶ Ded Diosjeéh túi jumni Jesucristo ā chājatji pah muntih caanbát ā túi chājbična caá.

Jáap wutat

⁷ Wā oinitá, yeebdih buu wā daácsni jáap wutat nihcan caá. Jon jātih ní jéihni wutatjeh tigaá. Yeebdih Jesúh doonādih jwī naáwáchah, nin wutatdihbut ní joyóp jī.* ⁸ Obohjeéhtih, máa wutat yuhna, jáap wutatbut ā jumna caá.* Cristo nin wutatdih jepahnit, jwiít cáacwādidbut ā oyat túatap jī. Dupúát panihpboó ní jumachah, Cristo nin baácsna jūóhnit, caán dupúátdih ā baabánap jī. Pánihna, ā baabát panihpboó jumnit, Cristo ā oyat túatdih ní jepahna caá.

⁹ “Weém baabápboó jumni Dios ā wutatdih jepahni caá”, niijná yuhna, ā dée panihni Jesúhdih enihcan, Dios ā wutatdih jepahcan, dupúnapboó jumni caá. ¹⁰ Ded ā dée panihnidih oini baabápboó ā jumna caá. Pánih oina, caandih dedé buugát panihni ā wihcan caá.* ¹¹ Obohjeéhtih, ded ā dée panihnidih enihcan, dupúnapboó ā bejna caá. Pánih bejna, jéih encanni panihni ded pah ā chājatdih ā jéihcan caá.

Cristodih túi jenah joyát ded pah ā jumat

¹² Wébítá, Cristo ā wun wāhatjīh ní yéej chājatdih át yohop taga. Pánih yéejat yohnit ní jumachah, yeebdih wā naóh daácsna caá. ¹³ Behnitá, yeé biíhmahjeh jumni Cristodih ní túi jéihna caá. Caandih túi jéihnit ní jumachah, yeebdih wā naóh daácsna caá. Japatá, yeé nemépwā í maáhdih níit yap yohop taga. Pánih yap yohnit ní jumachah, yeebdih wā naóh daácsna caá.

¹⁴ Wébítá, jwī ípdih ní túi jéihna caá. Caandih túi jéihnit ní jumachah, yeebdih wā naóh daácsna caá. Behnitá, biíhmahjeh jumni Cristodih ní túi jéihna caá. Caandih túi jéihnit ní jumachah, yeebdih wā naóh daácsna caá. Japatá, Dios naáwátdih túi jepahnit, wēp űuhnit panihnit ní jumna caá. Pánih jumnit, nemépwā í maáhdih níit yap yohop

* 1:1 Jn 1.1,4; 6.68; 1Jn 2.13-14   * 1:2 Jn 1.14,18   * 1:10 Pr 20.9   * 2:1 Ro 6.11-14   * 2:2 1Jn 4.10   * 2:3 Jn 14.15,21,23   * 2:7 2Jn 5-6   * 2:8 Jn 13.34; 15.12   * 2:10 Ro 13.12-14

taga. Páant ñi jumuchah, yeebdíh wā naóh daácna caá.

¹⁵ Diosdih jáhcannit ded pah í en ñinahatdih ñi en ñinahca bojoó. Ded queét panihni jwí ípdih á oican caá.* ¹⁶ Diosdih jáhcannit nin pah í jumna caá: Yeejép chájatdih í en ñinahca caá. Bií déedih wēi ennit, í bíbohíh jenah joiná caá. Dawá bií déedih bíbohna, “Weém bita chah túini wā jumna caá”, í niúj jenah joiná caá. Jwí ípboó páant á jenah joyát tútcan caá. ¹⁷ Nin baác á buudúchah, ded pah cáacwā yeejép í náah jenah joyátbut á buudbípna caá. Obohjeéhtih, Dios á náahat pah chájnitboó páantjeh ájeéh í jumbipna caá.

Yoobópdih naáwát, yee naáwát

¹⁸ Wehá, nin yeó jáapna buudát pínah tóah jéohna caá á chájap. “Cristodih túbit en jéihni á jumbipna caá”, í niújjichah, ñiát joiná jí. Pánihna, buú dawá í jéúwátidih jéihnit, “Péeni yeó jáap bahniyeh á judhna caá”, jwí niúj jéihna caá. ¹⁹ Queét Cristodih en jéihnit jwí cátił jumna yahna, jwiítidih í éemp yoh bacap jí. Páant í bacatdih ennit, Jesúhwā yoobát í nihcatdih jwí jéihna caá. Queét áihwā nihna, jwíjééh íta cháa tágaá. Jwíjééh páantjeh í jumuchah nihna, Cristodih en jéihnit í jumatdih jwíta jéihcan tagaá.

²⁰ Obohjeéhtih, yeebdíh Túini Espiritu á jumuchah, yeeb nihah Cristoiñ dooná yoobópdih á jumatdih ñi túi jéihna caá.*

²¹ Yeebdíh naóhna, “Queét í túi jéihcan caá”, wā niúj jenah joicán caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit ñi jumuchah, yeebdíh wā naóh daácna caá. Caán dooná dedé yeeat á whicatdih ñi túi jéihna caá. ²² Nin pah caá yeeni á niújjip: “Jesús Dios á wahni nihcan caá”, á niújjná caá. Ded “Jesús Dios wáuh nihcan caá”, niúj naóhni Jesucristodih, jwí íp Diosdihbut en jéihni caá. ²³ “Dios wáuh Jesús nihcan caá”, niújjí jwí íp Diosjééh á túi jumcan caá. Obohjeéhtih, “Jesús Dios wáuh caá”, niújjíboó jwí ípjeeéh á túi jumna caá.

²⁴ Yeéb Jesúsdih jwíih jepahnit, ded pah á jumat doonádh ñi joyóp jí. Páant ñi joyátjidih ñi túi náhninaá. Pánih náhninit, Jesúsdih, á ípdihbut ñi túi pej jumbipna caá. ²⁵ Nin pah Jesús jwiít áihwádh á niúj naáwáp jí: “Yeéb wájeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá”, á niújjip jí.

²⁶ Yeebdíh yeenitdih ñi joyáh bojat pínah niújjná, wā naóh daácna caá. ²⁷ Jesucristo yeebdíh Túini Espiritudih át wáhap taga. Níjeéh jumnit, yeebdíh á túi bohéna caá. Yoobópdih bohéna, yeeatdih á naóhcan caá. Páant á bohénachah, biíh bohénidih ñi náahcan caá. Pánihna, á bohéatdih jói cádahcan, Cristojeéh páantjeh ñi túi jumnaá.

²⁸ Páant tígaa, wehá, Cristojeéh páantjeh ñi túi jumnaá. Pánih jumnit, á jwáub dei jéúwáchah, áumcan, ñi túiccan niít. ²⁹ Jesucristo túini á jumatdih yeeb ñi jéihna caá. Pánih jéihnit, nihah túi chájnit Dios weh í jumatdihbut ñi jéihna caá.

3

Dios weh jwí jumat

¹ Jwiítidih bainí oican, “Yeébboó wā weh caá”, Dios á niújjná caá. Á oinit jumna, jwiít á weh caá. Pánihna, yéj chájnitboó Diosdih jéihcan, jwiít á wehdihbut í jéihcan caá.* ² Wā oinitá, buú Dios weh jwí jumna caá. Obohjeéhtih, ded pah jwí jumna pínahdih jwí túi jéih jwuhcan caá. Jesucristo á jígohochah, caandíh ennit, ded pah á jumatdih jwí túi jéihbípna caá. Pánih jéihnit, caán á jumat pah muntih, jwiítbut jwí jumat pínahdih jwí jéihna caá. ³ Det Jesucristo á jwáub dei jéúwát pínahdih páinitboó yéj cháj cádahnit, á túi chájat pah muntih í túit nuumná caá.

⁴ Nihat yéj chájnit Dios á wutatdih yap yohnit caá. Dedé yéj chájat Dios á wutatdih yap yohat á jumna caá. ⁵ Cáacwā í yéj chájatdih yohni pínah Cristo á cáac jumatdih ñi jéihna caá. Caánboodíh yéjehat whican caá.*

⁶ Ded Cristo bícdih jumni páantjeh á yéj chájca bojo naáh. Obohjeéhtih, ded yéj cháj cádahcan, Cristodih jéihcan, áih nihcan caá. ⁷ Wā oinitá, yeebdíh yeenitdih ñi joyáh bojoó. Nihat túi chájnit Dios Jesucristo yoobópdih á jumat pah muntih, queébut yoobópdih í jumna caá. ⁸ Obohjeéhtih, yéj chájnitboó nemépwā í maáih á jumna caá. Nemépwā í maáh báach, biíhmahjeh yeejép chájni caá. Páant á chájatdih yoh beedáni pínah Dios wáuh nin baácboó át cáac jumap tají.*

⁹ Det Dios weh jumna, jwí íp Dios á jenah joyát pah queétdihbut át jenah joyát tútup taga. Pánih jenah joinit, á wépat íjeéh á jumuchah, páantjeh í yéj chájcan niít. ¹⁰ Nin pah Dios weh, nemépwā í maáh wehbut í jumatdih ñi jéihbípna caá: Túi chájcanit, í déewádh oicannit Dios weh nihcan caá. Nemépwā í maáh weh í jumna caá.

Jesúhwā í míc oyat

¹¹ Yeéb Jesucristodih jwíih jepahnit, “Míc oyat caá náahap”, jwí niúj bohéatdih ñi joyóp jí.* ¹² Caín á jumatjí pah ñi jumca bojoó. Caán nemépwā í maáih jumna, á éuddih át mao yohop wát jí. ¿Dépanih tígaa á éuddih át mao yohjí? ñi jenah joyóchah. Caandíh yeebdíh wā naóhbípna caá. Caín yéj chájni jumna, á éudboó túi chájni á jumatdih íjnit, caandíh át mao yohop wát jí.*

* 2:15 Stg 1.27 * 2:20 1Co 2.10-16 * 3:1 Jn 1.12 * 3:5 Jn 1.29 * 3:8 He 2.14-15 * 3:11 Jn 13.34; 15.12
* 3:12 Gn 4.8

13 Páant tigaá yéej chájnitoobó yeebdih í enihcan caá. Pánihna, í en jüihñuchah, “¿Dépanih tigaá weemdih í en jüih?” ñi niij jenah joicá bojó. 14 Yeejép chájnít, iiguipna bejni pínah jwí jumap yah jí. Obohjeéhtih, buu jeáboó bejni pínah jumna, tóiniboodih táut nuumná caá jwí chájap. Jesúhñwádh oina, jwiitdh á táut nuumátdih jwí jéihna caá. Ded cáacwádh oicanni iiguipna bejni pínah á jumna caá.* 15 Ded á déedih enihcan, mao yohíhat jenah joyát caá caandih á jumap. Pánih jumna, Dios á enechah, cáacdh mao yohni bíic yoobó á jumna caá. “Ded mao yohni Diosjeéh pántjeh á jumcan níit”, ñi niij jéihna caá. 16 Ded pah oyat á jumatdh nin pah jwí jéihna caá: Jwiitdh bádi oina, Diosjeéh páantjeh jwí jumap pínah niijná, Jesucristo jwiitdh á wun wuhup jí. Páant á wun wuhatdh náhninit, “Caán oyat yoobát caá”, jwí niij jéihna caá. Pánihna, jwiitbut wanna yahna, jwí déewádh túi oinit, teo wáacat caá náhap.* 17 Dawá bíi dée bíbohni, á dée paníhni moh yéejnidih enna yahna, caandih jígah en teo wáacan, Diosdh á oican caá. 18 Pánihna, wá weh panihnitá, “Bitadh wá oina caá”, niijná, jacjeh pohba niijcát caá náhap.

Humcanjeh, Diosjeéh jwí jumap

19 Cáacwádh túi oina, Dioihwá jwí jumatdh jwí jéihna caá. Pánihna, á peéh chájat pínahdh humcanjeh, ájeéh jwí túi jumna caá. 20 “Yéejat jib weemdih á jumna nacaá”, jwí niij jenah joyóchah yahna, Dios nihatdh jéihni jumna, jwí jenah joyátdihbut á túi jéihna caá. Pánih jéihna, áihwá jwí jumatdh jwí túi jenah joyát pínah niijná, jwiitdh á teo wáacbična caá. 21 Wá oinitá, “Dios wá yéejatdh át yoh tagaá”, niij jenah joinit, humcanjeh, Diosjeéh jwí túi jumna caá. 22 Pánih jumnit, Dios á watatdh jepahna, á weñat pínahdh jwí chájachah, caandih dedé jwí wábatdh jwiitdh á wuhbična caá. 23 Nin pah jwiitdh á wutna caá: “Wá wáuh Jesucristodih túi jenah joinit, bita áihwádhbut ñi oyoó”, át niijip wat jí.* 24 Dios á watatdh túi jepahnitboó ájeéh í túi jumna caá. Dios jjeébut á túi jumna caá. “¿Dios wájeéh á jum níit?” jwí niij jéihñichah, Dios jwiitdh á wáhni Túini Espiritu “Jájuh, Dios majeéh á jumna caá”, á niij jéihyana caá.

4

Cristodih enihcannitdh ded pah jwí jéihyat

1 Wá oinitá, “Túini Espiritu weemdih nin pah á niij naáwát táutna caá”, niij yeenit, dawá í jumna caá. Pánihna, Dios á naáwát táutni á jumatdh jéihyat táut niijná, ded pah

á naáwátdih ñi túi joyoó. Dios naáwát bíic yoobó á naóhcah, ñi joyáh bojó. 2 Yoobópdih Túini Espiritu á naáwát táutni nin pah á niij naóhbična caá: “Jesucristo jwiit panihni cáac jumna yahna, Diosjeh át jumap wat jí”, á niijbípna caá. Páant niijní Dios á wáhni á jumna caá. 3 Obohjeéhtih, nemépwá í maáh á wahniboó, “Jesús Dios nihcan caá”, á niijbípna caá. Páant niijní Dios á wáhni nihcan, Cristodih en jüihñiñ caá. Cristodih en jüihñiñwá dawá í jumap pínah doonádh ñitát joi tagaá. Buu nin baácbóo dawá í jumna caá.*

4 Obohjeéhtih, yeebboó, wá oinitá, Dioihwá ñi jumuchah, Túini Espiritu ñijeéh á jumna caá. Jesudih jepahcannit, nemépwá í maáh á wēpat chah, Túini Espirituboó á wēpna caá. Pánihna, yeebdih í yee naáwáchah yahna, caán á wēpatjñh queétdih yap yohnit ñi jumna caá. 5 Queétdioó Dioihwá nihcah, í bohéatbut Dioih nihcan caá. Bitá Dioih nihcannit, í bohéatdh í túi wēi joiná caá.* 6 Obohjeéhtih, Dioihwá jumna, á naáwátdih jwí bohénachah, áihwáboó jwiitdh í túi wēi joiná caá. Diosdh jéihcannitboó, jwí naáwáchah, í joihcan caá. Pánihna, Dios naáwátdih ded yoobópdih bohéni, ded yee bohéni á jumatdh ñi jéihbična caá.*

Dios oini caá

7 Wá oinitá, oyat wēpat Dios jwiitdh á wuhuchah, bita áihwádh jwí oi jüñ. Det bitadh túi oinit Dios weh í jumna caá. Pánih jumnitjeh Diosdh jéihnit, ájeéh í túi jumna caá. 8 Dios oini á jumuchah, bitadh oicannit, Diosdh jéihcan, ájeéh í jumcan caá. 9 Dios á wáuh bíic jummidih nin baácbóo át wah deyanap tají, á wēpatjñh Diosjeéh wēnit, páantjeh jwí jumap pínah niijná. Pánih chájna, ded pah á oyatdh jwiitdh át jéihyanap tají.* 10 Oyat yoobát nin pah caá á jumap: Diosdh jwí oyat pah nihcan, jwiitdh Diosboó á oyat pah caá oyat yoobát á jumap. Jwiitdh bádi oinit, jwí yéejat jib iiguipna bejat déejidih túi ubat táut niijná, Dios á wáuhdh át wun wuhat táutap wat jí.

11 Wá oinitá, Dios jwiitdh oian páh bádi á oyochah, jwiitbut túi míic oyat caá náhap. 12 Nihat Diosdh encannit jwí jumna caá. Obohjeéhtih, jwí míic oyochah, Diosjeh jwíjeéh á jumna caá. Páant á jumuchah, á náah yacat pah á oyatjñh bitadh jwí túi teo wáacna caá.* 13 Dios jwiitdh áih Túini Espiritudih át wuhup taga. Páant jwíjeéh á jumuchah, “Dios bíicdh wá jumna caá. Wájeéh caanbát á jumna caá”, jwí niij jéihna caá.* 14 Jwí lip á wáuhdh nin baácbóo át cáac jumap táutap tají, cáacwádh á túi ubat

* 3:14 Jn 5.24 * 3:16 Jn 15.13 * 3:23 Jn 13.34; 15.12,17 * 4:3 Mt 7.15; 2Jn 7 * 4:5 Jn 15.19 * 4:6 Jn 8.47 * 4:9 Jn 3.16 * 4:12 Jn 1.18 * 4:13 Ro 8.9; 1Jn 3.24 * 4:14 Jn 3.17

pínah niijná. Páant ã cãac jumat téatnijidih jwiítjeh jwí enep jí. Pánih ennitjí, bitadíh jwí jéih naóhna caá.* ¹⁵ “Jesús Dios wáúh caá”, niijníneh Diosjeéh ã túi jumna caá. Diosbut ájeéh ã túi jumna caá.

¹⁶ Dios jwiítidih ã oyatidih jwí jéihna caá. Pánih jéihnit, caandíh jwí túi jenah joiná caá. Dios nihat cãacwãdih búdí ã oina caá. Pánihna, ded bitadíh oini Dios biícidih ã jumna caá. Diosbut ájeéh ã jumna caá. ¹⁷ Pánih Dios biícidih jumna, caandíh, bitadíhbut jwí túi oina caá. Pánih oina, cãacwã í yéejat jíib peéh chãjat yeó jáapdih úmcanjeh, jwí túi jumbipna caá. Cristo ã íip Dios biícidih ã jumachah, jwiítbut nin baácboó jum jwuhna, biíc yeobó caán biícidih jwí jumna caá. Pánih jumnit, ã jwáub dei jéúwáchah, jwí úmcan niít. ¹⁸ Ded Diosdih oini ã oyatidíhbut jéihna, caandíh ã úmcan niít. Pánih túi oina, jwí oinidih jwí úmcan caá. Obohjeéhtih, biíhdih úmna, caán ã peéh chãjat pínahdih jwí úm jenah joiná caá. Pánihna, jwí úmnnidih jwí oican caá.

¹⁹ Dios jwiítidih ã oi waáwáchah, jwiítbut caandíh, bitadíhbut jwí jéih oina caá. ²⁰ Ded ã dée panihnidih eníhcan, “Weém Diosdih wá oina caá”, niijná yuhna, ã yeena caá. Biíhdih enna yuhna, ã oican, Dios ã enca naáhdih ã jéih oican caá. ²¹ Pánihna, nin pah jwiítidih Jesucristo ã niij wutap jí: **“Ded Diosdih oina, ã dée panihnidíhbut oyat caá náahap”**, ã niijp jí.*

5

Dios weh yéejatdih í yap yohat

¹ Det Jesúsdi “Dios ã wahni Cristo caá”, niijnít, Dios weh í jumna caá. Det jwí íip Diosdih túi oinit, ã wehdíhbut í oina caá. ² Diosdih oina, ã wutatdih jepahnit, ã wehdíhbut jwí oyat yeobópdih ã jumatdih jwí jéihna caá. ³ Á wutatdih jepahnajeh, Diosdih jwí túi oina caá.* Caandíh oina, jwiítidih ã wutat wái náah jumni nihcan caá.* ⁴ Det Dios weh jumna, yéej chãjatdih í jéih yap yohna caá. Jesucristo ã wépatdih túi jenah joiná, Diosdih jéihcannit í jenah joyát pah, jwí jenah joicán niít. ⁵ “Jesús Dios wáúh caá”, niij jenah joiníneh yéejatdih náahcan, ã yap yohna caá.

Dios wáúh ded pah ã jumat

⁶ Jesucristo nin baácboó át cãac jumap tají. Á tewat pínah játih, Juan Daabánidih ã daabáát túutap jí. Túttimah, cruzboó wan wáuhna, áih meépdih ã yohop jí. Pánihna, mahjíh ã daabáátidih, cruzboó áih meép ã yohatidíhbut náhninit, Dios wáúh ã jumatdih jwí jéihna caá. Túini Espíritubut “Nin Dios

wáúh tígaa”, jwiítidih ã niij jéihyana caá. Caán Túini Espiritu yeecan, yeobópdih naóhni caá. ⁷⁻⁸ Pánihna, Jesús Dios wáúh ã jumatdih nit biíc peihcannit jéihyanit í jumna caá: Túini Espiritu jwiítidih ã jéihyanachah, mahjíh ã daabáátidih, áih meép ã yohatidíhbut jenah joinít, Jesús Dios wáúh ã jumatdih jwí jéihna caá. ⁹ Cãacwãjeh í naáwáchah joiná, “Caán yeobópdih tígaa”, jwí niijná caá. Páant niijnítdih jwí joiná yuhna, jwí íip ã wáúhdih naóhna, cãacwã í naáwát chah ã jumachah, caánboodíh túi joyát caá náahap.* ¹⁰ Dios wáúhdih ded túi jenah joiní “Jesús Dios wáúh ã jumat dooná yeobópdih tígaa”, ã niij jéihna caá. Obohjeéhtih, Dios ded pah ã wáúhdih ã naáwátidih joyáh bojni “Dios yeeni caá”, ã niijná caá. ¹¹ Nin pah Dios jwiítidih ã niij jéihyana caá: “Wá wáúhdih túi jenah joinít, páantjeh wájeéh ní jumbipna caá”, ã niijp jí. ¹² Dios wáúh Jesúsdi ded túi jenah joiní, Diosjeéh páantjeh ã jumna caá. Obohjeéhtih, ded Jesúsdi jepahcanni, Diosjeéh ã jumcan niít.*

Juan ã pée naáwát

¹³ Yeéb Dios wáúhdih túi jenah joinítidih naóh daáca caá wá chãjap, páantjeh Diosjeéh ní jumat pínahdih ní jéihyat pínah niijná.*

¹⁴ Dios ã náahat pah caandíh jwí úbúchah, jwiítidih ã joyátidih jwí túi jéihna caá. Pánih jéihna, úmcanjeh caandíh jwí úbúhna caá. ¹⁵ Páant ã joyátidih jéihna, “Wá úbúatdih át wáh tagaa”, jwí niij jéihna caá.*

¹⁶⁻¹⁷ Yeéb ní dée panihni ã yéej chãjajach ennit, Diosdih ní úbú, ã yéejat jíib caandíh iiguipna ã wahcat pínah niijná. Páant ní úbúchah, Dios caandíh ã téat nuumbipna caá, ájeéh páantjeh ã jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, ded Cristodih páantjeh náahcan, yap yohnit, áihwáidíhbut eníhcan, iiguipna ã bejbipna caá. Pánihniiboodíh ní úbúat pínahdih wá wutcan caá. Nihat yéej chãjat Diosdih yap yohat miíc caá. Obohjeéhtih, biíh yéej chãjat iiguipna ã bejat túutcan caá. Pánih chãjnitdih caá úbúat náahap, í téat nuumát pínah niijná.

¹⁸ Dios wáúh Jesús áihwáidih ã túi en daoná caá, nemépwá í maáh queétdih ã yéejat pínah niijná. Pánihna, “Dios weh páantjeh í yéej chãjcan caá”, jwí niij jéihna caá. ¹⁹ “Jwiítboó Dioíh wá jwí jumna caá. Obohjeéhtih, nihat Diosdih náahcannitdih Satanás caá ã wutap”, jwí niij jéihna caá. ²⁰ “Dios wáúh nin baácboó cãac jumnit, Dios yeobátidih jwí jéihyat pínah niijná, jwiítidih ã jéihyanap jí”, jwí niij jéihna caá. Pánihna, Diosjeéh túi jumnit, ã wáúh Jesucristojeéhbut jwí túi jumna caá.

* 4:21 Mt 5.44-45; Mr 12.29-31 * 5:3 Jn 14.15; 2Jn 6 * 5:3 Dt 30.11; Mt 11.30 * 5:9 Jn 5.32-37; 8.18 * 5:12 Jn 3.36 * 5:13 Jn 20.31 * 5:15 Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1Jn 3.21-22 * 5:20 Jn 17.3

Jesucristo Dios yoobát jumna, páantjeh

Diosjeéh jwiít dih ã túi jumat túutna caá.*

²¹ Wã weh panihnitá, ñi túi chãja chaáh!

Pãpnidih ñi wëi uúbhca bojoó.

Páant bójeh tigaá wã naáwát.

Juan

2 JUAN

Queétdih ā túyat tútat

¹ Weém Juan, Jesúihwādh waóhni, meém Dios ā ñíonihdih ma weh panihnitdihbut wā daác wahna caá. Yoobópdih yeebdíh wā oina caá. Weém bíicjeh pohba nihcan, nihát táini doonádih jéihnitbut yeebdíh ī oina caá. ² Jwiít nihát caán táini doonádih jepahnit jumna, caandíh jwī tái jenah joí cádahcan níit. Pánih jumna, yeebdíh búdí jwī oina caá. ³ Dios jwī íip, Jesucristo ā wāáhbut búdí oinit, yeebdíh ī jīgah en teo wáaca naáh, ñi tái jumát pínah níijná.

Míc oyat tútat

⁴ Jwī íip jwiít nihát dih ā wútat pah, Jesús ā bohéatdih biquína ma weh panihnit ī tái jepahat doonádih joint, búdí wā wēina caá.* ⁵ Némá, buu meemdíh wā naáwát jáap wútat nihcan caá. Jesúsdih jwíih jepahnit jwī jumuchah, nin pah jwiít dih ā níj wútap jī. “**Ñi míc oyoó**”, ā níijp jī. Pánihna, jwíjeéh jumnitdih jwī oyat dée caá.* ⁶ Diosdih yoobópdih oinit, ā wútat pah jwī tái chājbipna caá. Pánihna, jwíih jepahnit ñi joyátji pah buubut nin pah yeebdíh wā wútna caá: Bitadih oinit, ñi tái teo wáaca.*

Dawá yeenit ī jumát

⁷ Páant níijná, nin pahbut yeebdíh wā naóhna caá: “Jesucristo nin baácboó ā cāac jumát dooná yoobópdih nihcan caá”, níijnít, dawá ī yee bohéna caá. Det páant yee bohénit Yeeni Yoobát, Cristodih En Jáihni pah ī jumna caá.* ⁸ Queétdih ñi tái chāja chaáh! Cristodih ñi teo wáhat jíib ñi buudcát pínah níijná, ī yee bohéatdih ñi jepahca bojoó. Yeeb yoobópdih Jesúsdih ñi pée cádahcatdih ennit, Dios yeebdíh chah táini ā chājbipna caá.

⁹ Det Cristoíh bohéatdih cádahnit, “Wā jenah joyát caá chah ā túyap”, níj jenah joint, jwī íipíhwā nihcan caá. Obohjeéhtih, det caandíh cádahcannit, Dios jwī íipíh, ā wāáhjihbut tái bíicdih ī jumna caá.*

¹⁰ Pánihna, “Cristoíh naáwát dih chah caá wā bohénap”, níijná yuhna, mácah bohéatdih naóhni ñi pebhna ā juibínachah, caandíh wēi jwāáchanjeh, níih muudíh ñi waadát tútca bojoó. ¹¹ Páant mácah bohéatdih naóhna, Cristoíh bohéatdih náahcan, yeejép chājni caá. Pánihna, caandíh wēi jwāáhniboó yeejép chājnidih teo wáacna caá ā chājap. Páant ñi chājca bojoó.

Ā pée naáwát

* 1:4 3jn 3   * 1:5 Jn 13.34; 15.12,17   * 1:6 Jn 14.15,23-24; 1jn 5.3   * 1:7 Mt 7.15; 1jn 2.18; 4.1-3   * 1:9 1jn 2.22-23; 4.15   * 1:12 3jn 13-14

¹² Yeebdíh chah naáwíhna yuhna, caandíh wā daáquihcan caá. Obohjeéhtih, yeeb bíicdih míc wéheat tút níijná, yeebdíh enedih wā bejihna caá. Pánih míc wéhenit, jwiít nihát bíicdih jwī tái wēibipna caá.*

¹³ Ninjīh bóli, ma jwan panihnih, Dios ā ñíonih, mi weh meemdíh ī túyat tútca caá.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Juan

3 JUAN

Gayodih át túyat tútat

¹ Weém Juan, Jesúhwādh waóhni, meém Gayo, búdí wā oinidih nin náodih wā daác wahna caá.*

² Wā dée panihni, wā oini, Dios bícdih ma túi jumatdih wā jéihna caá. Caán bícdih ma túi jumat pah, ma túi yapat pínah, múih bácabbut ā túi jumat pínahdihbut meemdih wā úubhna caá. ³ Biquína Jesúhwā wā pebhna juinít, ded pah ma jumat doonádih jwiít dih í naáwáp be. “Cristo ā náahat pah-jeh Gayo yoobópdih āpí chājna caá”, í níj naáwáp be. Páant í níjíchah joinít, búdí wā weñep be.* ⁴ Det wā bohénit, wā weh panihnit, Dios ā náahat pahjeh í túi chājat doonádih joinít, búdí wāpí wéina caá.

⁵ Wā chéen, wā oini, Jesúh doonádih bohé jibnitdih ma jéihca naáhwā í jumuchah yuhna, ma teo wáacachah, ā túina caá. Pánih teo wáacna, jwí Maáh Jesúsdi h yoobópdi h jepahni ma jumna caá. ⁶ Biquína queét bohé jibnit jwí pebhna juinít, jwiít Jesúhwā jwí múic wáacachah, “Gayo jwiít Jesúhwādh ā túi oina caá”, jwiít dih í níjíp jí. Pánihna, ma pebhna í jwáub juibínachah, queétdih búdí ma teo wáacá, bohé péanit, í túi jwáub jib bejat pínah níjina. Páant múic teo wáacatdih Dios áihwādh ā náah yacna caá. ⁷ Queét Jesúh táini doonádih bohé jib bejna, Diosdih jéihcannitboó í teo wáacat pínahdih ípí náahca caá. ⁸ Pánihna, jwiít Jesúhwāboó queétdih wéi jwááhnit, jwí teo wáacat dée caá. Pánih teo wáacna, queét bícdih jwiítbut Dios yoobópdi h ā naáwátdih bitadih jwí jéihyana caá.

Diótrefes yeejép ā chājat

⁹ Caanjíh moón Jesúhwādh wā daác wahap yuh be. Obohjeéhtih, páant wā daacáchah yuhna, Diótrefes wāt jumni, caanjéh wutni jumíhna, weemdih át jepahcap wat be. ¹⁰ Pánihna, ní pebhna wā juibínachah, ded pah ā chājatjidih yeéb Jesúhwādh wā naóh beedábipna caá. Weemdih yeejép āpí naóh yacna caá. Chah yeejépbat āpí chājna caá. Jesúhwā áih táini doonádih naóh jibnitdih wéi jwááhca, áih muúdh āpí waadát túatca caá. Bita caanjíh moón Jesúhwāboó bohé jibnitdih í wéi jwááachah ennít, caánboó “Queét bohé jibnitdih ní wéi jwááhca bojóó”, āpí níj wutna caá. “Queétdih ní wéi jwááat jib jwiít Jesúhwā jwí múic wáacapboó ní jwáub waadca bojóó”, āpí níjina caá.

¹¹ Wā oini, det yeejép wā í chājat pah chājcanjeh, túi chājnitboódh ma en yacaá. Túi

chājnit Dioíhwā í jumna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitboó Diosdih jéihcannit í jumna caá.*

Demetrio ā túi chājat

¹² Demetrio wāt jumníboódh nihāt cáacwā í túi wéhena caá. Dios ā náahat pah ā túi chājatdih enna, táini ā jumatdih ní jéihna caá. Weembát caandih páant tigaá wā níjíp. Páant wā níját yoobópdi h ā jumatdih ní jéihna caá.

Á naóh péaat

¹³ Meemdih chah naáwíhna yuhna, caandih wā daáquíhca caá. ¹⁴ Waicanjeh meemdih enedih wā bejíhna caá. Caanná juibínit, meemdih wā múic wéhehipna caá.*

¹⁵ Dios meemdih ā teo wáaca naáh, ma túi jumat pínah níjina. Nínjil jumnit jwí chéenwābut meemdih í túyat túatna caá. Caanjíh moón jwí chéenwā nihāt í túyú naáh. Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Juan

* 1:1 Hch 19.29; Ro 16.23; 1Co 1.14 * 1:3 2Jn 4 * 1:11 1Jn 2.29; 3.6,9-10 * 1:14 2Jn 12

JUDAS

Queédih ā táyat tútat

1 Weém, Judas* Santiago úud, Jesucristodih teo wáhni, yeéb Jesúhwádih nin núodih wā daác wahna caá. Jwī íp Dios yeebdih oinit, át níwip tagaá, áihwā ní jumat pínah níjné. Jesucristo yeebdih ā túi wapna caá, caandih ní túi jenah jói cádahcat pínah níjné. ² Dios yeebdih búdi oi ígah ennit, ā teo wáaca naáh, ájeéh ní túi jumat pínah níjné.

Yee bohénit ded pah í jumat

³ Wā oinitá, Dios jwiítidih iiguípna jwī bejat déejidih ā túi ubatdih búdi daác wahíhna yuhna, mácah daacát caá weemdíh náahap, bita yeebdih í yee bohéatdih ní yap yohat pínah níjné. Pánih yap yohna, Jesucristoíh bohéatboodih ní cádahca bojóo. Caandih joiná, Jesucristodih níit túi jepahap tagaá. Caán bohéat páantjeh biíc yoobó ā jumna caá. Á túat numcán níit. ⁴ Yeéb ní jéihcah yuhna, biquína yeejépwā Diosdih náahcannit, ní pebhna íit jaiúináp tagaá. Níjeéh jumnit, nin pah yeebdih í níj yee bohéna yuh caá: “Dioíhwā ní jumachah, yeéb bita yaádhjīh ní yéj chājachah enna yuhna, yeebdih oina, ā peéh chājan níit”, í níj bohéna yuh caá. Jwī Maáh Jesucristo biícjeh jummidih yap yohna, “Caandih jepahat ā náahcan caá”, í níj bohéna yuh caá. Páant bohénitdih Dios ā peéh chājat pínahdih jon jātih ā naawátidih naoh yapanit íit daacáp tají.*

Dios queédih ā peéh chājat pínah

⁵ Buh nindih ní túi jéihyechah yuhna, yeebdih wā jwáub náhniana caá. Dios judíowā Egipto baáboó jumnitdih ā baccat táttimah, íjeéh jumnit caandih jepahcannitdih át mawap wut jī.* ⁶ Biquína ángelwádih ā chājatjidihbut ní náhninaá. Queét Dios ā wutatdih íit jepahcap wut jī. Nump maáta Dios queédih ā waadánachah yuhna, queéboó chah maáta íit jumíhip wut jī. Pánihna, Dios ā jumat tútatjidih í cádahat jīb dupánapboó yohnit, ítah tōp panihnijīh Dios queédih át chéó jwejep wut jī. Péeni yeó jáapdih queét ā chéó jwejnitdih ā peéh chājipna caá.* ⁷ Sodoma tétchidih moón, Gomorra táchidih moón, pehbhit jumni tétchinadih moonbút ded pah í yapatjidih ní náhninaá. Yaáhdih yeejép chājnit, neoná múcjhébut búdi yeejép íit chājap wut jī. Páant í chājatjí peéh Dios queédih át cáo yohop

wut jī. Páant ā cáo yohochah, iiguípboó jumnit, yeejép í yapat ā bmuđcán níit. Pánihna, iiguípboó Dios queédih ā peéh chājatdih náhninit, caandih níhat cáacwádih túi jepahat caá náahap.*

⁸ Páant yeejép í chājatjí pahjeh muntih, yeebdih yee bohénitboó biíc yoobó ípí chājna caá. Pánih chājnit, “Oo jumat jígohat déedih wā enechah, Dios nin pah ā chājat túatup be”, níj yeenit, queétjeh íih bácahdih ípí yéejana caá. Jwī Maáh Jesucristodih jepahcan, áih cáacwā í maátadihbut ípí jepahcan caá. Ángelwádih “Queét táicannit, dedé pínah níhcan caá”, ípí níjné caá.* ⁹ Obohjeéhtih, jon jātih Moiséih bácahdih ub bejīhna, ángelwā í maáh Miguel* nemépwā í maáh Satanásjīh íit múc jūihñup wut jī. Pánih múc jūihñit, Satanás “Caán Moiséjí cáacwádih ā mawachah, áih bácah wíih pínah ā jumna caá”, át níj yeejip taga. Obohjeéhtih, páant ā yee naawáchah joiná yuhna, Miguelboó, Satanásdih naoh yaccan, “Wā Maáh meemdíh ā peéh chāja naáh”, át níjjéjhip taga.* ¹⁰ Obohjeéhtih, yeebdih yee bohénitboó ded pah ángelwā í jumat, Jesucristo ā wēpatdihbut jéihcan, “Queét dedé pínah níhcan caá”, níjnit, ípí yeejép naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, ded pah yeejép chājat pínahdih í túi jéihna caá. Nuñúpwā jenah joicánjeh ípí chājat pah, queéboó yeejép ípí chājna caá. Páant yeejép í chājat jīb, Dios queédih búdi ā peéh chājipna caá.*

¹¹ Cain ded pah yeejép ā chājatjí pahjeh muntih queébut ípí chājna caá.* Balam* dinerodih búdi bidnit, ā yee bohéatjí pahjeh muntih, queébut dinerodih bidnit, yeebdih í yee bohéna caá. Coré* Diosdih ā yap yohat peéh Dios caandih ā mao yohatjí pahjeh muntih, yeebdih yee bohénit caandih í yap yohochah, queédihbut ā mao yohbipna caá. Pánihna, Dios queédih ā peéh chājachah, queét búdi yeejép í yapbipna caá. ¹² Yeéb Jesúhwáboó ā oyatdih wéi jenah joinit, biícidih ní jeémécah, queét yeenit jumna yuhna, tíccanjeh, níjeéh ípí jeémpna caá. Pánih jeémpnit, í weíat pínahdihjeh jenah joinit, biícidih ní túi jumatdih í yéejana caá. Nin pah queét í jumna caá: Mah tólihndih johlit ā joh yapanachah, mah ā bmuđcát pah, “Bohénit jwí jumna caá”, níjné yuhna, túi jenah joicannit jumna, bitadih ípí teo wáacan caá. Nin pahbut í jumna caá: Quehe wihcanni nahna wunni pah ā jumachah enna, ā mínah caandih ápi dug yohna caá. Pánihat pah, cáacwádih yee bohénitboó wunni pah í jumachah, Dios

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3 * 1:4 2P 2.1-2 * 1:5 Ex 12.51; Nm 14.29-30 * 1:6 2P 2.4 * 1:7 Gn 19.1-24; 2P 2.6

* 1:8 2P 2.10 * 1:9 Dt 34.6; Dn 10.13,21; 12.1; Ap 12.7 * 1:9 Zac 3.2; 2P 2.11 * 1:10 2P 2.12 * 1:11 Gn

4.3-9; He 11.4; 1Jn 3.12 * 1:11 Nm 22.1-35; 31.16; 2P 2.15-16; Ap 2.14 * 1:11 Nm 16.1-35 * 1:12 2P 2.17

iiguipna queédih ā bejat tautbipna caá.*
 13 Nin pahbut ī jumna caá: Búdí mujdih jumni búdí nolihatna muj jwéejdih moópni búdí wíjnidih āpī yohna caá. Pánihat pah tigaá, queét yeejépwā Dios ā wutatdih jepahcannit, cāacwādih īpī yeejép chājap. Nin pahbut ī jumna caá: Dios ā bejat tautni namá panihnidih cúiwā ī bejcat pah, Dios queédih ā bohéat tautat pah ī bohécac caá. Páant ī yee bohénachah, Dios queédih peéh chājnit, páantjeh tabit dupánapboó ā jumat tautbipna caá.

14-15 Adán ā juima Enochoó,* Dios naáwát dih naóh yapaniji nin pah āt niij naóh yapajip taga: “Nihat cāacwādih ūwat taut niijná, jwī Maáh dawā āih táunit ángelwā biíc dih ā dei jūóhbipna caá. Pánih ūionit, Diosdih náahcannitboó yeejép ī chājatji jīb ā peéh chājbipna caá. Queét yeejépwā Diosdih yeejép ī naáwátji jībbut ā peéh chājbipna caá”, āt niijjip taga. Pánih naóhna, yeebdih yee bohénitdihbut naóhna āt chājip tagaá.
 16 Queédih ded pah ā yapachah, Diosdih, bitadibbut yeejép īpī wéhena caá. Yeejép jenah joinit, ī náahat pahjeh īpī chājna caá. “Yeéb túi joinit ūi jumachah, weém wā túi jéih bohéna caá”, īpī niijná yuh caá, bita queédih wēinit, ī túi jepahat pínah niijná.

Yeebdih nin pah jumat caá náahap

17 Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, Jesús ā naáwát tautnitboó ded pah ī niij bohéatjidih ūi túi náhninaá. 18 Nin pah yeebdih īt niij bohénap wat jī: “Péeni yeó jáapna Dios naáwát dih, āih cāacwādihbut tabit deohnit, ī náahat pahjeh cāacwā yeejép ī chājbipna caá”, īt niijjip wat jī.* 19 Páant ī niijnitjiboó yeéb biíc dih ūi jumatdih ī yéejana caá. Queét Jesúsdih jepahcannit ī jumachah, Túini Espírítu Ijeéh ā wihcah, ī weñat pínahdihjeh īpī chājna caá.

20 Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, yeó jáap jumat pah Túini Espírítu ā wēpatjīh wábhnit, Jesucristodih chah ūi túi jenah joyoó. 21 Pánih chājnit, yeebdih búdí ā oyatdih náhninit, ā oyat chah jéihyat taut niijná, ā náahat pah ūi túi chājaá. Pánihna, jwī Maáh Jesucristo yeebdih búdí oi teo wáacnit, páantjeh ájeéh ā jumat tautat pínahdih ūi wēi páñaá.

22 Biquína Jesucristodih tac yoób túi jenah joinitdih ūi jīgah en teo wáacá, Jesúsdih yoóbóp dih ī jepahat pínah niijná. 23 Bitaboó yee bohéatdih jepah jwíhndih Jesúsdih táini dooná dih ūi wēp naáwá, caandih jepahnit, iiguipna ī bejcat pínah niijná. Bitaboó yee bohénit yeejép ī chājat pahjeh mantih chājnitdih ūi jīgah en teo wáacá. Obohjeéhtih, pánih teo wáacat pónih, jīni túi chāja chaáh! ī yéej chājat pah mantih yeebbát biíc

yoobó ūi chājcat taut niijná. Ī yéej chājatdih búdí īi enat caá náahap.

Diosdih ā pée wēi naáwát

24-25 Jwī Maáh Jesucristodih wun wūhat tautna, jwíit iiguipna bejnitjidih Dios āt túi wáup taga. Pánih túi wáupni jumna, yeebdih ā jéih wapna caá, caandih ūi cádahcat pínah niijná. Pánih wapna, chah Maáh jumnit, ā pehbhoó yeebdih ā ūhat tautachah, yéejat wihcannit jumna, búdí ūi wēibipna caá.* Caanjéh Dios ā jumachah, caandih wēi naóhnit, “Meém chah táini, nihatdih Maáh jumna, chah wēpni, nihatdih jéihnitbut ma jumna caá”, jwī niij jīh. Caán biíh mahjeh jumni, bēubut jumni, páantjeh ā jumbipna caá. Páant ā jumachah, nihat cāacwā caandih búdí ī wēi naáwá naáh. Páant tíi ā jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Judas

* 1:14-15 Gn 5.18,21-24

* 1:18 2Ti 3.1-5; 2P 3.3

* 1:24-25 2P 3.14

APOCALIPSIS

Dios Juandih ã daacát tútat

¹ Weém, Juan, Jesucristo weemdíh ã jéihyaatjidih nin núodih wã daac wahna caá. Jwí ípboó caandíh ã naawát tútuchah, Jesucristoboó, weemdíh naawát náahna, áih ángeldih át wahap be, áihwã jwí jéihyat pínah niijná. Bahnijeh júdhna caá, páant ã yapat pínah. ² Weém nihat wã enatji, jwí íp ã naawáchah, Jesucristo ã jwáub naóh yapanachah, wã joyátjidihbut wã daac wahna caá.

³ Ded pah ã yapat pínah bahnijeh ã júdhduchah, det nin núodih ennit, bita í en naawáchah joinítbut, wã naawátidih tú jepahnit, túi wéinit í jumbipna caá.

Siete tátchidih moón Jesúhwádih Juan ã daac wahat

⁴ Weém, Juan, yeéb Asia baácboó jumni siete tátchidih moón, Jesúhwádih wã daac wahna caá. Dios yeebdih oinit, bádí ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Caán jon játih jumni, buubut jumni, táttimah, ã jwáub júóhbirna caá.* Caán ã chúdup pebh Túini Espiritubut nihat jéihni ã oyatjíh yeebdih ã teo wáaca naáh.* ⁵ Jesucristo ã oyatjíhbut ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. Dios ded pah ã jumatdih, cáacwádih ã náah yacatdihbut yoobópdih naóhni caá.* Æ wanat táttimah, waóh boo pud júóhni ã jwáub wancan níit, páant mũntih.* Pánihna, nin baácboó jumnit maáta í chah Maáh caá.* Jwiítidih oina, áih meépdih yohnit, jwí yéejat jíib peéh chájat déejidih át yohop tají. ⁶ Pánih yohnit, jwiítidih áihwã chájna, caandih úbhñit, wéi naóhñit pínahdihbut át chájap wut jí, ã ípdih jwí teo wáhat pínah niijná.* Pánihna, “Chah wépní, nihat jwí Maáh ma jumna caá”, Jesucristodih páantjeh jwí níj wéi naóh jíih. Páant tí ã jumna nah.

⁷ jãaj! Cristo mah tóhjíh ã jwáub dei júóhbirna caá.* Páant ã jwáub dei júúwáchah, nihat cáacwã í enbirna caá. Caandih péoh dodh mao yohnitji, jwáagnitjibut í enbirna caá. Æ jwáub dei júúwáchah, nihat nin baácđih moón í yéej chájatjidih jéihñit, bádí í jáibirna caá.* Páant ã yapbirna caá. Páant tí ã jumna nah.

⁸ Jwí Maáh Dios, chah wépní, nin pah ã niijná caá: “Weém bíhmah jumni caá. Nihat wã chájnidih Maáh jumna, caandih wã jwáub

yohat táttimah páantjeh wã jumbipna caá. Jon játih wáát jumap jí. Buubut wã jumna caá. Táttimah, wã jwáub júóhbirna caá”, ã niijná caá.*

Jesucristodih Juan ã enat

⁹ Weém, Juan, Jesúh jumna, ñi weép jeñé panihni caá. Yeéb yeejép ñi yapat pah, weembát Jesúh túini doonádih wã naawát jíib yeejép wá yapna caá. Ñi cádahcat pah, weemdíhbut í yéej chájachah yahna, Jesús ã teo wáacatjíh caandih wã cádahcan caá. Caán Jesús jwiít nihat jwí Maáh ã jumna caá. Dios naawátidih Jesucristo ã naóh yapaatjidih wã bohéat jíib Patmos wát jumni quewaboó í yohni wã jumna caá. ¹⁰ Ninjíh jumna, bíc chooát yeó jáapđih Túini Espíritu ã wépat weemdíh bádí ã jumachah, ãoni pah wã jumap be. Páant oo jámat panihatdih wã enat pónih, wã táahmant Jesucristo wéwép áí wéhenap be. Bádí póoat nah yáaat pah bóo áí yáanap be. ¹¹ Nin pah weemdíh áí niijíp be: **“Buu ma enat pínahdih ma daacá. Pánih daac péanít, Asia baácboó jumni siete tátchinadih moón wíhíhwádih ma wahaá. Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatura, Sardis, Filadelfia, Laodicea tátchidih moondih yah buca ma daac wahaá”**, ã niijíp be.

¹² Páant ã niijíchah joinít, weemdíh wéhenidih enat túat niijná, wã tac púud ñuhup be. Pánih tac púud ñuhñit, orojíh í chájñiji siete jíi cáagat nahñajih í jíi cáagni páhanadih wã enep be. ¹³ Caan náhna cátiñ ñuhñi cáac pah jíghni Jesucristodih wã enep be. Áih jícha páha bíic yoobó buug ñájni yégueh chóodih ã dawúp be. Orojíh í chájñiji tópdih jóoh poómp yoób júi wái chéoni ã jumap be.* ¹⁴ Áih waó yoóc túi baabni ã jumap be. Áih quíbnabut tuu óopát tópna pah ã iiguíp be.* ¹⁵ Áih jíchanabut túi itíni quenalíh naa pánih yeh iigní ã jumap be. Æ wéheat bádí dóo yáaat pah ã yáanap be.* ¹⁶ Áih jéihyepmant bóo téihyamant siete cáiwádih ã bibohop be. Íbat naá chénaabó jaco jumni eéep naadih ã cháac tewep be. Yeó iigát pah áih móot ã yeh iiguíp be.

¹⁷ Caandih ennit, áih jícha pebh wanni pah wã buugúp be. Páant wã buugúchah ennit, caán áih jéihyepmant bóo téihyáñih weemdíh teo jáhanit, nin pah ã niijíp be: **“Ma úmca bojóo. Weém bíhmah jumni caá. Nihat wã chájnidih Maáh jumna, caandih wã jwáub yohat táttimah páantjeh wã jumbipna caá.”** ¹⁸ Weém báadhñijeh caá. Wanni wáih jumap yah jí. **Jwáub boo pud júóhni wã jwáub wancan**

* 1:4 Ex 3.14 * 1:4 Is 11.2; Ap 4.5 * 1:5 Is 55.4 * 1:5 Hch 26.23; Col 1.18 * 1:5 Sal 89.27 * 1:6 Ex 19.6; Ap 5.10; 20.6 * 1:7 Dn 7.13; Mt 24.30; Mr 13.26; Lc 21.27; 1Ts 4.17 * 1:7 Zac 12.10; Jn 19.34,37 * 1:8 Ex 3.14; Is 41.4; 44.6; Ap 1.17; 22.13 * 1:13 Dn 7.13; 10.5 * 1:14 Dn 7.9 * 1:15 Ez 1.24; 43.2; Dn 10.6 * 1:17 Is 41.4; 44.6-8; 48.12; Ap 1.8; 2.8; 22.13

niit, páant muntih. Jwáub booni jumna, cáacwáhdihbut wá jéih jwáub boot táutna caá. Cáacwá iiguipna í bejat déedih weemjéh táí ubni caá. ¹⁹ Buutéh ma enatjidih ma daacá. Búu ded pah á jumadidih, túttimah ded pah á yapat pínahdihbut ma daacá. ²⁰ Nin siete cúiwá wá jéihyepmant bóo téihyamant wá bíbohndih ma táí beh joicáh, búu meemdih wá naóhbipna caá. Orojih í chájni siete jíí cáagat nahnajih í jíí cáagni páhanadidihbut wá naóhbipna caá. Caán siete cúiwá siete tútchinadidih moón wíhwá í maáta panihni í jumna caá. Queét wá naáwátdih naóh yapanit í jumna caá. Orojih í chájni siete jíí cáagat nahnajih í jíí cáagni páhana siete tútchinadidih moón wíhwá í jumna caá. Queét wá naáwátdih joinit í jumna caá”, Jesucristo á niijp be.

2

Éfeso tútchididih moón Jesúhwádhí á daác wahat tútat

¹ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdih á jwáub níj naáwáp be, páant muntih: “Éfeso tútchididih moón wíhwá, queétdih waóhndidihbut nin pah ma níj daác wahaá:

“Wá jéihyepmant bóo téihyamant siete cúiwádhí bíbohni caá wá jumap. Orojih í chájni siete jíí cáagat nahnajih í jíí cáagni páhana cátih jibni caá, ded pah á iigát jumadidih jéihyat túat niijná. Pánih chájna, yeéb wíhwádhí en bejna caá wá chájap. Pánih en bejna, yeebdih nin pah wá níj naóhna caá: ² Nihat ní chájatdih wá jéih beedána caá. Wíih túini doonádhí bitadidih ní naáwátdih, weemdih ní táí jenah jói cádahcatdihbut wá táí jéihna caá. Yeejép chájnitdih ní iiatdihbut wá jéihna caá. “Jesúh túini doonádhí naáwát náahna, jwiit á wahnit caá”, bita í niijchah yuhna, queétdih joinit, yee naóhnt í jumadidih ní jéihyep be. ³ Wíih túini doonádhí ní naáwát jíib yeéb Éfeso tútchididih moón yeejép yapna yuhna, queét yeenitboodih ní yap yohop be. Pánih yap yohnit, weemdih ní cádahcan caá. Páant ní chájachah ennit, yeebdih wá wéina caá.

⁴ ‘Obohjeéhtih túinit ní jamachah yuhna, nin pah weemdih ní yap yohna caá. Weemdih ní jwíih táí oyatji pah búu bíic yoobó ní oican caá. Ní jwíih táí míic oyatji pahbut búu bíic yoobó ní míic oican caá. ⁵ Pánihna, jwíih oina, ded pah ní chájatjidih náhninit, ní jwáub túat neumá. Ní yéej chájatdih

náhni dahwanit, ní cádahaá. Pánih cádahnit, wíih túini doonádhí jwíih jepahnit, ní táí oyatji pah bíic yoobó ní jwáub oyoó. Obohjeéhtih, ní yéej chájatdih ní cádahcah, níih jíiat panihni wá jwejniidih waicanjeh jwáub dáuc wáyadhí wá bejbipna caá. Páant niijnít, nin pah wá níj naóhna caá: Yeéb Éfeso tútchididih moón ní jwíih oyatjididih cádahnit, weemdih cádahna caá ní chájap. Páant ní yeejatdih ní cádahcat jíib, páant bóojeh, ní buudbípna caá. ⁶ Obohjeéhtih, weemdih ní táí oican yuhna, nindih ní táí chájna caá: Nicolaítas wút jumnit í yéej chájatdih ní en iiná caá. Weembút í yéej chájatdih wá en iiná caá.

⁷ ‘Det molít jumna, Túini Espíritu wíhwádhí á naáwáchah, í joyoó naáh! Det weemdih táí jenah jói cádahcannitdih wá íp á jumapboó jumni nah quehedih wá jeémát táutbipna caá.* Caan náh quehedih jeémpnitboó í jwáub wuncan niit’, ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdih á niijp be.

Esmirna tútchididih moón Jesúhwádhí á daác wahat tútat

⁸ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdih á jwáub níj naáwáp be: “Esmirna tútchididih moón wíhwá, queétdih waóhndidihbut nin pah ma níj daác wahaá:

“Weém bíhmah jumni caá. Nihat wá chájnidih Maáh jumna, caandih wá jwáub yohat túttimah páantjeh wá jumbipna caá.* Wanni wáih jumap yuh jí. Jwáub boo pud jóhni wá jwáub wuncan niit, páant muntih. Pánih jumna, yeebdih nin pah wá níj naóhna caá: ⁹ Wíhwá ní jumap jíib, yeejép ní yapatjididih wá jéihna caá. Moh yeejnit ní jumadidihbut wá jéihna caá. Pánih jumna yuhna, Dios á wépatdih bíbohnt, yeéb moh yeejnit nihcan caá. Bitaboó “Jwiit judiówá Diosdih jwí táí jepahna caá”, niijná yuhna, yeebdih yeejép í yee naáwátjididihbut wá jéihna caá. Queét Dioíhwá nihcan, nemépihwá caá. ¹⁰ Búu yeéb chah yeejép ní yapat pínahdihbut ní áumca bojoó. Ní joyoó. Nemép biquina níjeéh jumnitdih nemat muáboó á nemat táutbipna caá, weemdih ní cádahat pínah niijná. Obohjeéhtih, maátcanjeh yeejép ní yapbipna caá. Páant yeejép í chájachah, í mao yohochah yuhna, weemdih ní cádahca bojoó. Yeéb weemdih ní cádahcat jíib, yeebdih wá

* 2:7 Gn 2.9; Ez 28.13; 31.8; Ap 22.2

* 2:8 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.17; 22.13

pehbboó páantjeh wã jumat tútubipna caá.

¹¹ ‘¡Det molít jumna, wíh wãdih Túini Espírítu ã naáwáchah, ¡ joyoó naáh! Det weemdíh táí jenah joí cádahcannit í wcanat túttimah, iguúina bejcan, wã pehbboó páantjeh í jumbipna caá’,^{*} **ma niij daác wahaá**”, Jesucristo weemdíh ã niijíp be.

Pérgamo tútchidih moón Jesúhwãdih ã daác wahat tútat

¹² Páant niij naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwáub niij naáwáp be: “Pérgamo tútchidih moón wíh wã, queétdih waóhndihbut nin pah ma niij daác wahaá:

‘Weém íbat naá chénaaboó jaco jumni eéep naadíh bíbohni wã jumna caá. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wã niij naóhna caá: ¹³ Yeeb ñi chãjatdih, ñíih tútchidih moón í chãjatdihbut wã jéihna caá. Caanjíh moón í maáh Satanás caá. Caán tútchidih moón Satanásdih jepahnit, Antipas wát jumni wíh doonádh táí naóhniidih í mao yohop be. Caandíh páant í mao yohochah enna yuhna, weemdíh ñi táí jenah joí cádahcap be.

¹⁴ ‘Obohjeéhtih, pánih táí jenah joí cádahcan yuhna, baini weemdíh ñi yap yohop be. Biquína ñijeéh moón, Balaam wát jumni ã bohéatdih í joiná caá. Jon játih Balaam Balac wát jumni maáhjidih nin pah át niij bohénap wut jí: “Judíowãdih ma yéejaat pínah ni-ijná, nin pah ma chãjaá: ‘Dios caá’, wéi niijnít, ñi wãhni jeémátdih queétdih ma jeémát tútú. Í weha mána nihcannitjìh queétdih yeejéep ma chãjat tútú”, át niij bohénap wut jí. Jon játih judíowã caandíh joinit, í yéej chãjatjí pah bíic yooó man tigaá bau biquína ñijeéh jumnitbut í yéej chãjna caá.’^{*} ¹⁵ Queét í chãjat pah bita ñijeéh moón Nicolaítas wát jumnit yeejéep í chãjat tútatboodíhbut í jepahna caá. ¹⁶ Páant ñi yéej chãjatdih ñi cádahaá. Ñi cádahcah, waícanjeh ñi pehbna bejnit, pánih yeejéep chãjnitdih wã chãác teoni íbat naajíh wã peéh chãjbipna caá.

¹⁷ ‘¡Det molít jumna, Túini Espírítu wíh wãdih ã naáwáchah, ¡ joyoó naáh! Det weemdíh táí jenah joí cádahcannitdih jeámant jumni maná wát jumni jeémátdih wã wãhbiipna caá.’^{*} Baabní jeé naanádhbut queétdih wã wãhbiipna caá. Caán jeé naanádh íh jáap wát wã daácni ã jumbipna

caá.’^{*} **Bitá caán wãtdih í jéihcan niit. Caán jeé naadíh ãbnijeh áih wãtdih ã jéihbiipna caá’,** **ma niij daác wahaá**”, Jesucristo weemdíh ã niijíp be.

Tiatira tútchidih moón Jesúhwãdih ã daác wahat tútat

¹⁸ Páant niij naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwáub niij naáwáp be: “**Tiatira tútchidih moón wíh wã, queétdih waóhndihbut nin pah ma niij daác wahaá:**

‘**Weém Dios wáuh caá. Quíb tau ópát tópa panih iigni, jícha táí itini quenalih naa pánih yeh iigni wã jumna caá. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wã niij naóhna caá: ¹⁹ Ñi táí chãjatdih wã jéihna caá. Weemdíh bitadidihbut ñi oyatdih wã táí jéihna caá. Weemdíh ñi táí jenah joyátdihbut wã jéihna caá. Bitadíh ñi teo wáacatdihbut wã jéihna caá. Yeejéep yapna yuhna, weemdíh ñi cádahcatdihbut wã jéihna caá. Jwíh túat nuumnit, ñi táí jepahat chah bau ñi táí chãjatdihbut wã jéihna caá.**

²⁰ ‘Obohjeéhtih, pánih táí chãjnit jumna yuhna, nin pah weemdíh ñi yap yohna caá: Caánt yeejéep wili, Jezabel wát jumni,’^{*} “Dios naáwãtdih naóh yapanih caá”, niij yeenih mi jumuchah yuhna, mi naáwáchah joiná, caántdih bíaboó ñi wahcan beé. Yee bohénit, í weha mána nihcannitjìh wíh wãdih yeejéep mi chãjat tútúna caá. “Jwíh dios caá”, í niij wéi wãhni jeémátdih queétdih mi jeémát tútúna caá. ²¹ Mi yéejatdih mi cádahat pínahdih maatápdih wã pánachah yuhna, páant yeejéep chãjatdih mi cádahican caá.

²² Páant mi cádahícat jíib caántdih wã tubáp chãúábipna caá. Míjeéh yeejéep chãjnitdihbut wã tubáp chãúábipna caá. Í yeejéep chãjatdih túat nuuncán, queétdih chah wã peéh chãjbipna caá. ²³ Mi naáwãtdih í jepahat peéh, mi weh panihnitdih wã mao yohbiipna caá. Páant wã peéh chãjatdih ennit, jéih beedáni wã jumatdih nihat wíh wã í jéihbiipna caá. Ded pah í jenah joyátdihbut wã táí jéihna caá.’^{*} Pánihna, det yéej chãjnitdih í yéej chãjat jíib wã peéh chãjbipna caá. Det táí chãjnitboodíh í táí chãjat jíibbut wã táí chãjbipna caá.’^{*}

²⁴ ‘Obohjeéhtih, biquína yeebboó caánt yeejéep wili mi bohéatdih ñi náahcap be. Satanás ã bohéatdihbut ñi joyáh bojop be. Pánihna,

^{*} 2:11 Ap 20.14; 21.8   ^{*} 2:14 Nm 22.5,7; 25.1-3; 31.16; Dt 23.4   ^{*} 2:17 Ex 16.14-15,33-34; Jn 6.48-50   ^{*} 2:17 Is 62.2; 65.15   ^{*} 2:20 1R 16.31; 2R 9.22,30   ^{*} 2:23 Sal 7.9; Jer 17.10   ^{*} 2:23 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27

yeebboodih chah wã jwáub wutcan niit. ²⁵ Nindihjeh yeebdih wã jwáub chãjat tãutbipna caá: Ñi pebhboó wã jwáub dei jubiát pínahdih páinit, wã bohéatdih ñi cádahca bojoó. ²⁶⁻²⁷ Det yéejatdih yap yohnit, wã wutatdih jepah cádahcannitdih maáta wã waadábipna caá. Wã íip weemdih maáh ã waadaát pah, yeebdihbut maáta wã waadábipna caá. Pánih maáta jumna, nihát baácdih moondih ñi wêp wutbipna caá, Dios ã weñat pínahdih í tui chãjat pínah niijná. Í jepahcah, búdi ñi peéh chãjachah, queét í budáh bejbipna caá.* ²⁸ Yeebdih baáb aáb jwáwáchah jumni cáidih wáhnit, ñijeéh weemboó wã jumbipna caá. ²⁹ ‘ÍDet molít jumna, Túini Espiritu wíhhwádh ã naáwáchah, í joyoó naáh!’ ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdih ã níjíp be.

3

Sardis tútchidih moón Jesúhwádh ã daác wahat tútat

¹ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdih ã jwáub níj naáwáp be: “Sardis tútchidih moón wíhwá, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém Túini Espiritu nihát ã wêpatdih bíbohni caá. Siete cáiwádhbut bíbohni wã jumna caá. Pánih jumna, yeebdih nin pah wã níj naóhna caá: Ñi chãjatdih wã tui jéihna caá. Bitá yeebdih nin pah í níj jenah joyóp yah caá: “Queét Jesúh túini doonádih tui jepahnit caá”, í níj jenah joiná caá.

‘Obohjeéhtih, páant í níj jenah joyóchah yuhna, bainjeh weemdih jepahna, wannit panihnit ñi jumna caá. ² Pánih jumna, íÑi tui chãja chaáh! Ñi tui chãjcat enna, Dios ã wéican caá. Jáanit panihnit, tui chãjnit ñi jumna. ³ Wã naáwátdih ñi jwáuh joyátjidi ñi tui jwáub náhninaá. Pánih náhninit, wã weñat pínahdih ñi tui chãjaá. Túut nuumnit, ñi yéej chãjatdih cádahna, túinihooódh ñi chãjaá. Weém wã níjátjip pah ñi chãjcah, ñi náhnica, nuumni cáac nuumádih ã jubiát pah, yeebdih peéh chãjadih wã bejbipna caá.*

⁴ ‘Obohjeéhtih, biquína yeebboó yeejép chãjnit nihcan, quei wíhcanni yégueh duonít panihnit ñi jumna caá. Pánih jumna, tui baabni yégueh duonít, wãjééh ní jibbipna caá. ⁵ Det wã naáwátdih cádahcannit, queét

pah tui baabni yégueh duonít í jumbipna caá. Weemdih jepahnitdih wátnadih wã bíbohni papélah tólihdih íih wátnadih daácna, wã jwáub wio yohcan niit.* Wãjééh páantjeh í jumbipna caá. Wã íip ã enechah, ángelwábut í enechah, “Nin wíih caá”, wã níj naóhbiipna caá.*

⁶ ‘ÍDet molít jumna, wíhhwádh Túini Espiritu ã naáwáchah, í joyoó naáh!’ ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdih ã níjíp be.

Filadelfia tútchidih moón Jesúhwádh ã daác wahat tútat

⁷ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdih ã jwáub níj naáwáp be: “Filadelfia tútchidih moón wíhwá, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém yéejat wíhcanni, tui yoobópdih naóhni wã jumna caá. Jon játih maáh Davidji cáacwádh ã wutat pah weembút wã wutbipna caá. Pánih jumna, jéc panihnidih weém wã wátachah, bitaboó í jéih nemcan niit. Wã nemechah, bita í jéih wátcán niit.* ⁸ Nihat yeéb ñi chãjatdih wã jéihna caá. Ñi pebh jéc panihnidih wã wátat túttimah, bitaboó yeebdih í jéih nemcan niit. Baini tui jenah joiná yuhna, wã naáwátdih, weemdihbut ñi cádahcap be.

⁹ ‘Obohjeéhtih, bita ñi pebh jumnit Satanáhwá caá. “Jwiit judiowá, Dioíhwá caá”, níijná yuhna, wíhwá níhcan caá. Pánihna, queétdih ñi pebh bódicah caj yoh ñajat tãutnit, “Yeebdih Dios yoobópdih át oi tagaá”, wã níjít tãutbipna caá.* ¹⁰ Wíih túini doonádih yeebdih wã cádahcat tãutachah joinit, ñi tui jepahap be. Páant ñi cádahcat ennit, nin baácdih jumnit nihát cáacwá yeejép í yapachah, yeebdih wã wapbipna caá. Caán láa queétdih tabit yeejép yapat tãutnit, ded pah í jumatdih wã jéihyabipna caá. ¹¹ Ñi pebhna wã jwáub dei bejat pínah bahnjeh ã judhna caá. Pánihna, wíih túini doonádih ñi joyátjidi ñi quíib baudcá bojoó. Pánih quíib baudcán, weemdih páantjeh ñi jepahachah, ñi tui chãjatjip pínahdih bitaboó í jéih dáuc wáican niit.

¹² ‘Wíih túini doonádih cádahcannitdih wã íip pebhboó wã jumat tãutbipna caá. Jagáp nahna pah tui wêp ñuhnit panihnit jumna, ã pebhboó páantjeh í

* 2:26-27 Sal 2.8-9   * 3:3 Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 16.15   * 3:5 Ex 32.32-33; Sal 69.28; Ap 20.12   * 3:5 Mt 10.32; Lc 12.8   * 3:7 Is 22.22; Job 12.14   * 3:9 Is 43.4; 49.23; 60.14

jumbipna caá. Á pehbóo í jamachah, wá ípíh wútdih, áih jáap tútchi wútdihbat queétdih wá daácipna caá, “Nin Dioíh caá”, á níiját pínah níijná. Áih jáap tútchi Jáap Jerusalén wát jumni tútchi á jumbipna caá. Caán tútchi Dios á jumupmant á dei jóóhbiipna caá. Caán láa weembát jáap wát bíbohna, caán wútdihbat queétdih wá daácipna caá.*

¹³ ‘**Det molít jumna, Túini Espíritu wíihwádhíh á naáwáchah, í joyoó naáh!**’ **ma níij daác wahaá**”, Jesucristo weemdíh á níijíp be.

Laodicea tútchidih moón Jesúhwádhíh á daác wahat tútat

¹⁴ Páant níij naóh péanit, nin pah weemdíh á jwáub níij naáwap be: “**Laodicea tútchidih moón wíihwá, queétdih waóhndihbat nin pah ma níij daác wahaá:**

‘Weém yeecanni, wá íp ded pah á jumatdih yoobópdih naóhni caá. Nihat á chájatjidih Maáh wá jumna caá.*

¹⁵ **Ded pah níi jumatdih wá táí jéihna caá. Weemdíh jenah joinít jumna yuhna, bainíjeh níi jenah joiná caá. Nin pah caá yeéb níi jumap: Maatápdih mah chúud jwejni panihni caá. Túí cámahni nihcan, táí cháhniibat nihcan caá. Pánihni mahdíh níi wéicat pah, táí jenah joicá buagnít níi jamachah, weembát yeebdíh wá wéican caá. Weemdíh níi táí jenah joyóchah níhna, chah áta táí tagaá. Níi táí jenah joicáh, nump yeejép áta jum tagaá. Obohjeéhtih, tac yoobjéh níi jepahachah, chah yeejép caá. ¹⁶ Pánihnit níi jumachah enna, búdí wá íiná caá. Yeejép mahdíh wá éeg yohat pah yeéb weemdíh tac yoobjéh jepahnitdihbat wá yohbiipna caá. ¹⁷ Nín pah níi níij jenah joiná yuh caá: “Weém dawá bíi dée bíbohni caá. Dedé jedhdát wihcan caá”, níi níij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant níijná yuhna, Dios á enechah, moh yeejnit, yégueh wíhcannit, jéih encannit panihnit níi jumatdih níi jéihcan caá. ¹⁸ Pánihnit níi jumachah ennit, nin pah yeebdíh wá níij naóhna caá: Orodíh níi jíb chájat pah, níi yéej chájatdih wá yohat pínahdíh níi úúbú. Yégueh wíhcannit níi tíicat pah, Dios á enechah, níi yéej chájatdih tíicat caá náahap. Pánihna, weemdíh jepahnit, táí baabní yégueh panihni wá táyatdih wá wáhachah, níi úúbú. Túini yégueh**

duonít í tíicat pah, níi yéejatdih cádahnit, Dios á enechah, yeebbát níi tíican níit. Quíib cohatdih níi jíb chájat pah, wá teo wáacat pínahdíh níi úúbú, jéih ennit panihnit Diosdih táí jenah joyát tútat níijná. ¹⁹ Nihat wá oinitdih wá tútat nuumát tútuna caá.* Pánihna, wá oinitá, níi yéejatdih cádahnit, táiniboodíh yoobópdih níi tútat nuumá. ²⁰ Weemdíh níi joyoó. Níjeéh jumíhna, níih jéc nemni panihnidih ej níhna caá wá chájap. Páant wá ezechah joinít, ‘Ma waád júúwá’, weemdíh níi níijí. Páant níi waadát táutachah, bíicdih numah jeemát pah níjeéh wá jumbipna caá. ²¹ Wá boo pud júúwát túttimah, wá íp bíicdih weembát wá watna caá. Pánihat pah yeebbát yéejatdih níi yap yohat túttimah, wá pehbóo wájeéh bíicdih wá watat táutbipna caá.*

²² ‘**Det molít jumna, Túini Espíritu wíihwádhíh á naáwáchah, í joyoó naáh!**’ **ma níij daác wahaá**”, Jesucristo weemdíh á níijíp be.

4

Jéamant moón Diosdih bódicha caj yoh níajnit, í weñat

¹ Pánihat túttimah, jeáboó jéc watni panihnidih wá enep be. Póojat nah búdí á yáaat pah bóo wá joyóchah, weemdíh wíih wéheni áí wéhenap be, páant muntih: “**Ninna ma púuh laáb júúwá. Túttimah bóo láa ded pah á yapat pínahdíh meemdíh wá jéutbipna caá. Wá níiját pahjeh tígaá páant á yapbipna caá**”, á níijíp be.

² Páant á níijíchah joinít, Túini Espíritu á wépat weemdíh búdí á jumachah, caanná wá púuh laáb juibinap be. Caanná púuh laáb juibina, Maáh chúudnidih wá enep be. ³ Túí duu jélep yeh íigní, jaih jélepni júdu tac yoób á chúudap be.* ⁴ Á chúudap pehb veinticuatro maata chúud púda bojnitdihbat wá enep be. Túí baabní yégueh chónadih duonít, maata í dawát oro júudanadíh í dawáp be. ⁵ Wá jwíih enni á chúudapmant úum náah jumni wedóat, énoh bíicdihbat páantjeh yána á chájap be. Á en boj chúudapdih siete jiiát dahna Túini Espíritu búdí á wépatdih júatni á jumap be.* ⁶ Á en chúudap pehb búdí maj pah jíghni táí jélepni á jumap be.

Á chúudap pehb chéneña míic ángelwá yuhna, mácah jíghnit, níhat íih bácahna dawá quíibna jumnit í jumap be.* ⁷ Jwíih jumni jíó duuni pah á jíghop be. Caán túttimah, momo jiwí pah á jíghop be. Caán túttimah, cáaquíh móot pah jumni á jumap

* 3:12 Is 62.2; 65.15; Ap 21.2

* 3:14 Pr 8.22-31; Jn 1.3; Col 1.15,18

* 3:19 Pr 3.12; He 12.6

* 3:21 Jn 16.33; Ap

5.5 * 4:3 Ez 1.26-28; 10.1

* 4:5 Ez 1.13; Ex 19.16; Zac 4.2; Ap 1.4; 8.5; 11.19; 16.18

* 4:6 Ez 1.22

* 4:7 Ez

1.5-10; 10.14

be. Caán túttimah, jiijni jao pah ā jígohop be.*⁸ Queét chéna míc dawá quíibna jumnit, seis muj wápanabut bíbohniť jímup be. Īih muj wápana chahmant, namantbut dawá quíibna ā jímup be.* Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut páantjeh Diosdih bádí wēi naóhna ĩ chājap be. Nin pah ĩ niijíp be:

“Túini, túini, túini, Dios jwī Maáh chah wēpni caá ā jímup.* Caán jon jātih átāt jímup ĩ. Buubut ā jumna caá. Túttimah, ā jwáub jóohbipna caá”, ĩ niijíp be.

⁹ Páant niij wēina, páantjeh jumnidih “Túina caá”, niijná ĩ chājap be. ¹⁰ Páant ĩ weñat pah mantih, veinticuatro maátabut Maáh ā chúdup pebh juibi bódicha caj yoh ĩanjit, caán páantjeh jumnidih ĩ weñep be. Pánih wēina, ĩ maáta jumna dawat júdanadih ā chúdup pebh ĩ cádah jwep be. Pánih cádah jwejniť, nin pah ĩ niijíp be:

¹¹ “Meemdih bádí jwī wēini caá. Jwī Maáh chah wēpni, chah túini caá. Ma náahat pahjeh nihadih chājni ma jumna caá. Pánihna, meemdih bádí weñat caá náahap”, Diosdih ĩ niij wēi naawáp be.

5

Daác pinni quít, Oveja Wáuhbut

¹ Túttimah, jwáub enna, Dios ā jéihyepmant bóo téihyamant chéna bóo daác pinni quítđih ā bíboh chúduchah, wā enep be.* Siete láa wíadahatĭh ā néeh teoni quít ā jímup be. ² Wēpni ángeldihbut wā enechah, nin pah ĩ wēp niij naawáp be: “¿Ded tigaá con quítđih ā néeh tewatjidiť watni pínah? Yéejat wihcannijeh con quítđih ā jéih watbipna caá”, ā niijíp be.

³ Páant ā niijchah yuhna, caán quítđih watni pínah, yéejat wihcannidih ĩ jéih bid juicáp be. Japboó jumnit, nin baácboó jumnitbut, báadhniť, wannitbut caán quítđih ĩ jéih watcap be. Caán quítđih en naóhni pínah ā wihcap be. ⁴ Caán quítđih wat en naóhni pínahđih ĩ bid juicáh enniť, weém bádí wā juńp be. ⁵ Páant wā juńchah enniť, biic veinticuatrojéeh jumni nin pah weemdih ā niijíp be: “Ma juicá bojoó. Con quítđih ā néeh tewatjidiť watni pínah Judá ā jumeená poómpđih bóo caá. Caán chah wēpni jumna, “Jió duni”, ĩ niijni, maáh Davidji juma ā jumna caá. Caandih enihcannidih yap yohni jumna, con quítđih siete ā néeh tewatjidiť watni pínah ā jumna caá”, ā niijíp be.*

⁶ Páant ā niijchah joiná, Maáh ā chúdup pebh Oveja Wáuhđih wā enep be. Chéna míc dawá quíibna jumnit, veinticuatro

maátabut ĩ cātíh ā ĩuhup be. Caán ĩ maoniji pah ā jígohop be. Siete mona jumni, siete quíibnabut ā jímup be. Āih siete mona wēpat bádí bíbohni ā jumadiť jéutna ā chājap be. Āih siete quíibna nihat nin baácboó Túini Espiritudih Dios ā wahachah, ā túi en beedaáđđih jéutna ā chājap be.*⁷ Caán Oveja Wáuh Maáh pebh juibiniť, Dios ā jéihyepmant bóo téihyamant ā bíbohni quítđih ā ubup be. ⁸ Páant ā ubuchah enniť, chéna míc dawá quíibna jumnit, veinticuatro maátabut Oveja Wáuh pebh bódicha caj yoh ĩanjit, caandih ĩ weñep be. Queét nihat maáta biitat dahna árpas ĩ niijndih bíbohniť, oro pamapnadiťbut ĩ bíbohop be. Caán oro pamapna diitđih túi chej jumni cáwat pínah ā jímup be. Caán túi chej jumni cáwat pínah Dioihwá caandih ĩ wábat panihni ā jímup be.*⁹ Pánih Oveja Wáuhđih wēina, nin jáap ewatĭh ĩ niij ewep be:*

“Meém ĩ mao yohniji jumna, míh meépĭh cáacwā ĩ yéejatđih ma yoh wáuhop be, Diosjéeh ĩ túi jumat pínah niijná. Nihat cáacwā poómp jumat pah, nihat mácah wéheniť, nihat baácđih moón meemdih jepahnitđihjeh míh meépđih yohniť, ĩ yéejatđih ma yohop be.

¹⁰ Dioihwá ĩ jumat pínah, caandih wēi wáuh wáuhniť pínahbut niijná, queéđđih ĩonit, nihat baácđih moón maáta pínah queéđđih ma waadánap be.* Pánih chājni jumna, con ā daacni quítđih ā néeh tewatjidiť ma jéih watna caá”, ĩ niijíp be.

¹¹ Páant ĩ niij eo péanachah, jwáub enna, dawá yooab ángelwā ĩ ewatđih wá joyóp be, páant mantih. Maáh chúdnidih, chéna míc dawá quíib jumnitđih, veinticuatro maátadiťbut ángelwā ĩ túi júud ĩuh púda bojop be. Queét ángelwā tabit ĩ wēp ewechah, wā joyóp be.*¹² Nin pah queét ĩ niij wēi ewep be:

“Meém Oveja Wáuh, ĩ mao yohniji nihat cáacwáđđih watni, nihatđih jéih beedáni, chah wēpni caá. Cáacwā ĩ yéejat júb ĩ mao yohniji ma jumachah enna, meemdih jwī wēina caá. ‘Chah túini caá’, meemdih niij weñat caá náahap”, ĩ niijíp be.*

¹³ Túttimah, bitabut ĩ wēi ewechah, wā joyóp be. Nihat Dios ā chājnitĭ japmant moón, nin baácđih moón, bádí mujđih moonbút, báadhniť, wannitbut, nihat biicđih nin pah ĩ niij wēi ewep be:

“Meém jwī Maáhđih, Oveja Wáuhđihbut yeéb chénewáđđih jwī túi wēi eona caá.

* 4:8 Ez 1.18; 10.12 * 4:8 Is 6.2-3 * 5:1 Is 29.11; Ez 2.9-10; Zac 5.1 * 5:5 Gn 49.9; Is 11.1,10; Jn 16.33; Ap 3.21 * 5:6 Is 53.7; Zac 4.10 * 5:8 Sal 141.2; Ap 8.3 * 5:9 Sal 33.3; 98.1; Is 42.10 * 5:10 Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6 * 5:11 Dn 7.10 * 5:12 Jn 1.29; 1Co 5.7

‘Túinit yoobát caá. Chah wēpnit caá’,
jwī niijná caá. Yeebdíh páantjeh niij
wēi naáwát caá náahap”, i niijíp be.

¹⁴ Páant i niij wēi ewechah joiná, queét
chéna míc dawá quíibna jumnit “Páant tíi, i
niij wēi ewe naáh”, i niijíp be. Queét veintic-
uatro maátaoó bódicha caj yoh ñajnit, Dios-
dih, Oveja Wúúhdihbut búdí i wēñep be.

6

*Daác pinni quiútdih Oveja Wúúh ã jwíih
watat*

¹ Túttimah, caán daác pinni quiútdih Dios
ã jwíih néeh tewatjidih Oveja Wúúh ã watap
be. Páant ã watat túttimah, biíc dawá quíibna
jumnioboó, búdí énoh yáaat pah bóo “Ma
jáúwú”, ã niij ejep be. ² Páant ã niij ejat
túttimah, táí baabní cabalodih wã enep
be.* Caán caballoyih chéudni ñúapat tuu
bibohndih maáta i dawát júdudih Dios ã
wúhup be. Páant ã wúhat túttimah, caánboó
caandih en jáiñitdih míc mao yap yohodih
ã bejep be.

Segundo ã néeh tewatjidih ã watat

³ Túttimah, Oveja Wúúh biih néeh
tewatjidih ã jwáub watap be, páant muntih.
Páant ã watat túttimah, biih dawá quíibna
jumni “Ma jáúwú”, ã niij ejep be. ⁴ Páant
ã niij ejat túttimah, biih caballo táí dūni
ã jáúwúchah, wã enep be.* Caán dūni
caballoyih chéudnidih nin baácdih moondih
míc mawat tútat pínah wēpatdih, búdí íbat
naadíhbut Dios ã wúhup be.

Tercero ã néeh tewatjidih ã watat

⁵ Túttimah, chénedih wat péaniji biíhdih
ã jwáub watap be, páant muntih. Páant
ã watachah, biih dawá quíibna jumni “Ma
jáúwú”, ã niij ejep be. Páant ã niij ejat
túttimah, biih caballo einidih wã enep be.*
Caán einijih chéudni chodat i jenah enat-
dih ã bíbohup be. ⁶ Caandih wã enechah,
dawá quíibna jumnit cátih chéudnioboó nin
pah ã niijíp be: “Núgúp láa biíc yeó jáap i
tewat jiiíh biíc kilobitjeh trigodih, tres kilo-
sbitjeh cebadadih i jéih jiih chájbipna caá.
Obohjeéhtih, chénat pahdíh i jéih jiih cháj
bújácán niit. Trigo, cebadabat baini jiih
jumni yuhna, búdí ã jiih jumbiipna caá. Obo-
hjeéhtih, jeémát chájat yí, jiwá iguñ mac
biícdih páantjeh ã jumna naáh”, ã niijíp be.

Cuarto ã néeh tewatjidih ã watat

⁷ Túttimah, biíc peihcannidih wat péaniji
biíhdih ã jwáub watap be, páant muntih.
Páant ã watachah, péeni dawá quíibna jumni,
“Ma jáúwú”, ã niij ejep be. ⁸ Páant ã niij
ejat túttimah, biih caballo wannitih báach

pah jíghnidih wã enep be. Caanjih chéudni
“Wunat túttni”, wüt jumni ã jumap be. Caán
túttimah jáóhni “liguípna bejat túttni”, ã wüt
jumap be. Pánihna, queétdih nin baácdih
moondih mao yohat wēpat pínahdih Dios ã
wúhup be. Míc mawat túttnit, núgúpjiih
wanat túttnit, jiadih moón núárpwádh tac
behanit, táí daocá búgnitjeh cáacwádh
Dios ã mao yohat túttnit be.*

Quinto ã néeh tewatjidih ã watat

⁹ Túttimah, chéna míc ã néeh tewatjidih
wat péaniji biih biíhdih ã watap be, páant
muntih. Páant ã watachah, Diosdih cáo wá
cáagat naa númp Jesúúhwádh i maonit caoli-
hjidih wã enep be. Dios naáwátdih naóhna,
“Weém Jesúúh caá”, i niijátjii jiih queétdih ít
mawap táí. ¹⁰ Diosdih nin pah queéti i niij
ejep be: “Maá, yéejat wihcanni, yeeatbut
wihcanni, ma niiját pah yoobópdih chájni
caá. ¿Nin baácdih moón jwiútdih maonitjidih
débólih tígaa ma peéh chájbi?” i niijíp be.
¹¹ Páant i niijíchah joinit, Dios queétdih táí
baabní yégueh chóodih wúhniit, nin pah ã
niij jepahap be: “Ñi choo jwáhuú. Bitá
ñi déwá panihnit Jesúúhwá, i mao yohnit
pínah, yeéb túini donádh ñi naawátjii pah
queébtu bohé jwahna caá i chájap. Yeebdih
i mawatjii pah queétdihbut i mao beedáat
pínah ã judh jwahna caá. Pánihna, queétdih
i mawat pínah játiñ, baini ñi choo jwáhuú”, ã
niijíp be.

Sexto ã néeh tewatjidih ã watat

¹² Túttimah, biícjiih bóo téihya ã néeh
tewatjidih wat péaniji, biíhdih ã watap be,
páant muntih. Caandih ã watachah, búdí
baác méméat ã jumap be.* Pánihichah, yeó ã
dapúáh bejep be.* Widhbut meép panihni ã
dūnah bejep be.* ¹³ Máa cáca máa quehedih
ã boloh yoh jéena bojat pah cúiwábut i yúg
jéen bejep be. ¹⁴ Pánihichah, jeábut ã búdadh
bejep be.* Nin baácboobát niñat jeená, niñat
quewanabat ã túat númáp be.* ¹⁵ Páant ã
yapachah ennit, nin baácdih moón i maáta
jeé íit diítna i jweí waadáp be. Soldadowá
i maáta, búdí bií dée bíbohniit, wēpnit, ni-
hat queétdih teo wúhniit, teo wúhniit niñ-
cannitbut caanná míc i jweí waadáp yuh
be. Bitabat jeé cátiñ i jweyép be.* ¹⁶ Pániñ
jweiniit, jap bóo jeenádh, jee dáhnadihbut
nin pah i niijíp be: “Jwiútdih ma jáh jáúwú.*
Con Maáh chéudnidih, Oveja Wúúhdihbut
búdí jwí úmna caá. Pánihna, jwiútdih ma
jáhaá, Oveja Wúúhdih jwí yap yohatjii jiih ã
peéh chájcat pínah niijná. ¹⁷ Caandih yap
yohnitdih ã peéh chájat pínah yeó jáap wáat

* 6:2 Zac 1.8; 6.3,6 * 6:4 Zac 1.8; 6.2 * 6:5 Zac 6.2,6

* 6:12 Is 13.10; Jl 2.10,31; 3.15; Mt 24.29; Mr 13.24-25; Lc 21.25 * 6:12 Jl 2.31 * 6:14 Is 34.4 * 6:14 Ap 16.20

* 6:15 Is 2.19,21 * 6:16 Os 10.8; Lc 23.30

jumna caá. Caán ã peéh chājat pínahdih ded pah jwí jéih jweicán niít”, ì niijíp be.*

7

144 mil Dioíhwã ã wüt búadhnit

¹ Pánihat túttimah, chéneña míc ángelwãdih wã enep be. Queét nihat pehbhoó ì bejep be. Jwíih waóh bejni chóop yapatboó bej, caán túttimah bejni bíih chóop yapatboó bej, caán túttimah bejni yeó aáb juúwápboó bej, caán péeni yeó dei bejepboó ã bejep be. Pánih bejnit, ì bejepmant juóhni johlitnadíh ì jähap be. Pánihna, nin baácboó, búdí mujdihbut johlit ã johcap be. Dedé bíic máa nahdih ã joh jähacap be.* ² Pánihat túttimah, bíih ángel yeó aáb juúwápman ã juúwáchah, wã jwáub enep be. Dios páantjeh jumniíh wüt áilhwãdih búadhdudíh juóhna ã chājat be. Pánih juóhni, bita chéneña míc bejnitboó, nin baácdi, búdí mujdihbut Dios ã yéjeaat túttnit pínah ángelwãdih wépép ã ejep be. ³ “Judh jwáhna caá. Dioíhwãdih íih móot juúhndíh ã wütdíh wã búadh jwáhah tút caá. Pánih wüt búadhdudat pínah jätíh nin baácdi, búdí mujdih, máanadihbut ñi yéjea jwáhca bojoó”, queét chéneña míc ángelwãdih ã niij ejep be.*

⁴ Pánihna, Dioíh wütjíh íih móot juúhdíh búadhnit “Ciento cuarenta y cuatro mil Israel ã juimená ì jumna caá”, caán ángel ã niijchah, wã joyóp be. ⁵ Doce mil Judá juimená jumnit ã wüt búadhnit ì jumap be. Bita doce mil Rubén juimená, bita doce mil Gad juimená ã wüt búadhnit ì jumap be. ⁶ Bita doce mil Aser juimená, bita doce mil Neftalí juimená, bita doce mil Manasés juimená ã wüt búadhnit ì jumap be. ⁷ Bita doce mil Simeón juimená, bita doce mil Leví juimená, bita doce mil Isacar juimená ã wüt búadhnit ì jumap be. ⁸ Bita doce mil Zabulón juimená, bita doce mil José juimená, bita doce mil Benjamín juimená ã wüt búadhnit ì jumap be. Páant moonjéh nihat ciento cuarenta y cuatro mil ã wüt búadhnit ì jumap be.

Dawá baabní yégueh dñonít

⁹ Pánihat túttimah, dawá cáacwãdih wã enep be. Nihat baácdi moón, nihat cáacwã poóm macha wéhenit Cristodih jepahnitji caanjíh míc wáac íñhndíh wã enep be. Dawá cáacwã, jenah enna, buujáca naáh, Maáh ã chúadup, Oveja Wúúh pehbüt ì ñuhap be. Túi baabní yégueh dñonít, táam néonadihbut ì bíbohóp be. ¹⁰ Queét nihat nin pah ì niij wéi ejep be:

“Dios nihatdih Maáh caá. Caán, Oveja Wúúhbut jwiitdih tái ubnit caá”, ì niijíp be.

¹¹ Queét dawá ángelwã Maáh ã chúadupdih, veinticuatro maátadih, chéneña míc dawá quíibna jumnitdihbut ì ñuh páuda bojop be. Pánih íñhni, cáacwã ì wéi naáwáchah joinit, páah yoh ñajnit, caandih queébtat nin pah ì wéi naáwáp be:

¹² “Páant tígá. Meém chah táini, nihat jéihni, chah wépni caá. Ma wépatjíh nihatdih chājni caá. Pánihni ma jumchah, ‘Táina caá’, páantjeh niiját caá náahap. Meemdíh búdí jwí wéina caá”, ì niijíp be.

¹³ Túttimah, bíic maáh nin pah weemdíh ã niij wábh joyóp be: “¿Nit túi baabní yégueh dñonít det tígá? ¿Dedmant tígáá ìt juóh?” ã niijíp be. ¹⁴ “Weém wã jéihcan caá. Meémboó queétdih ma jéihna nacaá”, caandih wã niij jepahap be. “Nihat cáacwã tabit yeejép yap láa, Diosdih ì cáahcat jíb ì mao yohnitji caá.* Íih yéguehdih ì chocat pah, Oveja Wúúh áih meépdih yohna, ì yéjeatdih ã yohnit ì jumna caá. Pánihna, yégueh túi baabní chóodih ì dñoná caá.*

¹⁵ “Pánih dñonít jumna, Dios ã chúadup pebh yeó jáap jumap pah, chei jumap pahbut caandih páantjeh ì wéi naóhna caá. Dios íjéh jumna, queétdih ã wapbipna caá.

¹⁶ Chéneji nuugúp ì jwáub wuncan niít. Taca jootátbut ã jwáub wihcan niít. Yeó ã wihchah, tabit chāhat ã wihcan niít.*

¹⁷ Maáh pebh íñhni Oveja Wúúh ovejawãdih táni en daoní ã en dawát pah, queétdih ã en daobípna caá.* Ovejawãdih en daoní ã waáwát pah, meo waócáhna queétdih ã numah bejbipna caá, báadhdudat túttni mahdih ì babhbat pínah niijná.* Pánihna, queét páantjeh wéina, chéneji ì jüicán niít”,* weemdíh ã niijíp be.

8

Seis ã néeh tewatjidih wat péanit, péenidih ã watat

¹ Seis ã néeh tewatjidih wat péaniji péenidih ã yoób watap be. Páant ã watachah, tac yoób hora dée wéheat laihcan, nihat ì yayáh bejep be. ² Túttimah, Dios pebh íñhni siete ángelwãdih wã enep be. Bíih queétdih siete póojat nahnadíh ã wáhpup be. ³ Bíih ángelbut orojíh ì chājni pamapdih bíbohni Diosdih cáo wáhna ì cáagat naa pébh ã juí ñuhup be.* Búdí chej jumni cáwat

* **6:17** Is 13:6; Ez 30:2-3; Jl 1.15; 2.11; Am 5.18-20; 8.9-14; Sof 1.14-18; Mal 3.2 * **7:1** Jer 49.36; Dn 7.2; Zac 6.5 * **7:3** Ez 9.4,6 * **7:14** Dn 12.1; Mt 24.21; Mr 13.19 * **7:14** Jn 1.29; 1Jn 1.7 * **7:16** Sal 121.6; Is 49.10 * **7:17** Sal 23.1; Ez 34.23; Jn 10.1-16 * **7:17** Sal 23.2; Is 49.10; Jn 4.10; 7.37 * **7:17** Is 25.8; Ap 21.4 * **8:3** Am 9.1 * **8:3** Ex 30.1,3; Sal 141.2; Ap 5.8

pínahdih caandih í wáhp be, nihát Dioíhwā í úbát bíicdih widnit, Dios ā cháúdap pebh jumni oro naajih ā cáo wáhat pínah níijná.*
 4 Páant ā cáo wáhachah, caán chej jumni jeí, Dioíhwā í úbát bíicdih Dios pebh ā chao ñah bejpe be. 5 Páant ā cáo wáhat túttimah, caán naadíh bóo tau táóhdih caan pámapna náo yac péanit, baáboó ā puoh jéena bojop be.*
 Páant ā puoh jéenanachah, úum náah jumni wedóat énoh bíicdih tabit ā yeéj yáanachah, baác ā méménap be.*

6 Túttimah, queét siete ángelwā í bíbohni póojat nahnadih póojat túat í chájap be.

Jwíh cuatro póojat nahna

7 Bíic ángel ā jwíh póoj waáwáchah, mah cámahni dahna, iigní tau táóhna bíicdih, meép wid jumni, baáboó ā yúug jéenep be. Páant ā yúug jéenechah, tacdíh yoób dée búwájeh baác ā iiguíp be. Tacdíh yoób déejeh máa, yilipbat, ā iigáh bejpe be.*

8 Caán túttimah, bíih ángel jwuh ā bíbohni nahdih í póojop be. Páant ā póojochah, búdí jee páh bóo, iigní dah, jeámant búug jéen bejnit, búdí mujna ā búug báahap be. Páant ā búug báahachah, búdí muj tacdíh yoób dée meépjeh ā túat numúp be.* 9 Caán ā búug báahapboó búdí mujdih moón queejwā í wunup be. Caánboó pahni dahwani jáajnábut ā daabáh bejpe be.

10 Caán túttimah, bíih ángel jwuh ā póojop be. Páant ā póojochah, búdí yayú iigát pah bóo iigní cáí, jeámant búug jéen bejnit, bíquí mujna búug báahnit, meo waóacáhnadibut ā cháúup be.* 11 Páant ā búug báahachah, nihát ā cháúhni óoni mujna ā túat numúp be. Páant ā óonachah, dawá cāacwā caán mahdih babhna, í wunup be. Caán cáí “Óoni”, ā wūt jumup be.*

12 Bíic peihcannit ángelwā í póojat túttimah, bíih ángel jwuh ā póojop be. Páant ā póojochah, yeó, widh, cáiwábut tacdíh yoób déejeh í yeh iigát ā buadáh bejpe be. Pánihna, chéna míc hora pohba yeó ā cháhap be. Cheibut chéna míc hora pohba widh, cáiwā í yeh iigáp be.*

13 Queét chéna míc í póojat túttimah, jwáub enna, búdí jao jíijnidih wā enep be. Caán ā níj ñaacáchah, wā joyóp be. “íYeejép pohba! íYeejép pohba! íYeejép pohba! Wēpép ángelwā buu jwuh póojat túat caá í chájap. Páant í póojochah, chah yeejép yoobát nin baácđih jumnit í yapbipna caá”, ā níj ñaacáp be.

* 8:5 Lv 16.12; Ez 10.2 * 8:5 Ex 19.16; Ap 11.19; 16.18

Is 14.12 * 8:11 Jer 9.15; 23.15 * 8:12 Ex 10.21-23; Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15 * 9:2 Gn 19.28 * 9:3 Ex 10.12-15 * 9:4 Ez 9.4 * 9:6 Job 3.21; Jer 8.3 * 9:7 Jl 2.4 * 9:8 Jl 1.6 * 9:9 Jl 2.5 * 9:13 Ex 30.1-3

9

Quinto póojat nah

1 Queét chéna míc ángelwā í póojat túttimah, bíih ángel jwuh ā bíbohni nahdih ā póojop be. Páant ā póojochah, cáí pah iigní ángel japmant ā búug jéen júúwáchah, wā enep be. Numah bóo lítna dei bejnit, ā wátat pínah níijná, Dios llavedih caandih ā wáhp be. 2 Caanná dei jubínit, ā wátachah, búdí tau jeí ā bac júúwáp be. Caán jeí ñahna, yeodih, jeádihbut ā jáhachah, nihát ā dupúáh bejpe be.* 3 Caán jeí cátfh jumnit díguipwā pah jíghnit baáboó í bej peít bejpe be. Déo ā tuábát panihnidih bíbohni, cāacwāđih tuábhna, búdí tubanit pínah í jumup be.*

4 Páant cāacwāđih yeejép í chájachah yuhna, yilipdih, máadih, bíih í momnidihbut Dios ā yéjaat túatcap be. Caán ā wūt búudhca naáhwāđihjeh ā yéjaat túatup be.* 5 Pánih yéjaat túatna yuhna, ā mao yohat túatcap be. Cinco widh pohba yeejép ā tuábát túatup be. 6 Páant í tuábúchah, tabit tubanit, cāacwā í wunat pínahdih búdí í bidbipna caá. Páant í bidichah yuhna, queédih Dios ā wunat túatcan níit.*

7 Queét díguipwā míc maonit pínah cabal-lowá pah í jíghop be. Maáta í duwát oro júdnadnih í dawúp be. Íih móot cāaquíh móotna pah ā jíghop be.* 8 Íih yoócnaabut yaáđih waó yoóc pah bóo maátni í dawúp be. Íih maobát jíóih maoná pah ā jíghop be.* 9 Íih tacadih ítah chíóna í dawúp be, íih bácađih jáhat pínah níijná. Íih muj jwápana ā yáaat, dawá caballowá pútáni chíónadnih wáinit, míc mawadih bejna, í ñawat pah ā yáanap be.* 10 Íih doomántbut tuábát doóbhna ā jumup be. Pánihna, cinco widh pohba í tuábúchah, cāacwā búdí í tubanap be. 11 Numup bóo túlhidih moón í maáh ángel queét díguipwāđihbut wutni ā jumup be. Hebreo wéheatíh caán Abadón ā wūt jumup be. Griego wéheatíh Apolión ā wūt jumup be. Páant níijná, “Yéjea Beedáni”, níijná í chájap be.

12 Díguipwā cāacwāđih yeejép í tubúp cháúat túttimah, í jwíh yeejép yapatjí ā péanap be. Caán túttimah, chéne láa cāacwā yeejép í jwáub yapbipna caá, páant muntih.

Sexto póojat nah

13 Bíicíh bóo téihya ángelwā í póojat túttimah, bíih ángel jwuh ā bíbohni nahdih ā póojop be. Páant ā póojochah, Dios pebh jumni oro naá yapatna jumni mona cátfh, wéheat ā yá bacap be.* 14 Pánih wéhena,

* 8:7 Ex 9.23-25; Ez 38.22 * 8:8 Ex 7.17-21 * 8:10

caán póojni ángeldih nin pah ã niij naawáp be: “Éufrates wút jumni muj jwéejboó queét chéneña míic chéonitji ángelwádhí ma wataá”, ã niijíp be. ¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, caán ángel queét chéneña míic ã watat túutnitdih ã watap be. dawá cáacwádhí í mawat pínah niijná. Queét ángelwá Dios ã chájat túutni hora, yeó jáap, widh, jópchidihjeh páina í chájap be. Pánihna, í páini hora ã juyáchah, nihát cáacwádhí tac yoób déejeh mawat túut caá í chájap. ¹⁶ Íih soldadowádhí jenah ennit, “Dos cientos millones caballowádhí chádudnit soldadowá í jumna caá”, í niijíchah, wá joyóp be.

¹⁷ Caballowádhí, queétjih chádudnitdihbut wá enechah, nin pah í jígohop be. Queétjih chádudnitíh bácah jáhat ítah chóona, chod dũni, jeá jaihni, bóo jumni chóona dũonítidih wá enep be. Caballowádhí waó, jóo waoná pah ã jígohop be. Íih jacmant tuu iigát, ítah chej jum wíjni, tuu jeí bíicdih ã bacap be. ¹⁸ Pánihna, caballowádhí jacmant bacniijíh tacdih yoób dée cáacwádhí í mawap be. ¹⁹ Queét caballowádhí íh jacmant, íih píjmantbut cáacwádhí í mawap be. Íih píj maí pah jígohi jumna, caanjíh cáacwádhí í chháacáp be.

²⁰ Obohjeéhtih, dawá í mao judhnutboó bádí yeejép í yapachah enna yuhna, í yéej chájatdih í cádahcap be. Nemépdih í wéi cádahcap be. Orojíh, platajíh, bronze wút jumni ítahjíh, jeejíh, máajíh í chájnidih “Dios caá”, í niij jenah joyátidih í wéi cádahcap be. Caán í pápni jéih encan, jéih joicán, jéih jibcanni ã jumuchah yuhna, caandíh í wéi cádahcap be.* ²¹ Biíh í yéej chájatdihbut í cádahcap be. Cáacwádhí í mawat, í weha máha nihcannitíh í yéej chájat, í nuumát, í jiwátidihbut í cádahcap be. Pánih cádahcan, í túut nuumcáp be.*

10

Bainí papélah quítbitdih ángel ã ub jüúwát

¹ Túttimah, biíh wépép ángel mah tólih díitna ñuhni japmant ã dei jüúwáchah, wá enep be. Áih wao cháh maí pahni júdu ã jumup be. Áih móot yeó ã yeh iigát pah ã yeh iiguíp be. Áih wiona máa iigni pah ã jígohop be. ² Bainí papélah quítidih watni ã tewep be. Áih jéihyepmant bóo wio nah bádí mujna cháí ñuh, wáyámant bóo nah jiaboó ã cháí ñuhup be. ³ Pánih ñuhnit, bádí úum náah jumni ã wép ejep be. Páant ã ejat túttimah, si-ete láa énoh ã ñuún puñat pah bóo jepahatdih wá joyóp be. ⁴ Páant ã jepahachah joinít, wá daác jwihip yuh be. Obohjeéhtih, páant wá daacát túut chájachah, jeámant weemdíh nin

pah ái niijíp be. “Siete énoh yáaat pah bóo ã niijátjidih ma daácca bojóo”, ã niijíp be.

⁵ Páant ã niiját túttimah, bádí mujdih, jiadihbut cháí ñuhni ángel áih jéihyepmant bóo muj nahjíh ã júut ñahanap be. ⁶ Pánih júut ñahanit, nin pah ã niijíp be: “Dios ã enechah, túi yoobópdih wá naóhna caá. Caánboó páantjeh jumni, nihatdih chájni ã jumna caá. Japmant moondíh, nin baácdih, nin baácdih moondíhbut, bádí mujdih, bádí mujdih moondíhbut chájni caá. Bũũ páant bóojeh tigaá ã páñat. ⁷ Péeni ángel áih póojat nahdih ã póojochah, ‘Nin pah wá chájbična caá’, Dios ã niijátji pah ã yapbična caá. Jon játih cáacwádhí naóhcan yuhna, ã naawátidih naóh yapanitboodíh át túi naóh beedánap wut jí. Páant ã niij naawátjidih bũũ jwuh ã chájbična caá”, caán ángel ã niijíp be.*

⁸ Páant ã niiját túttimah, weemdíh daacát túutcanniji ã jwúub naawáp be, páant muntih. Nin pah ái niijíp be: “Bádí mujdih jiaboó cháí ñuhni ángel pebhna ma bejeé. Caanná juibíni, ã bibohni papélah quítbitdih ma ubuú”, ã niijíp be. ⁹ Páant ã niijíchah joiná, ã pebhna bejnit, caán quítbitdih wá úubáp be. Páant wá úubáchah joinít, nin pah weemdíh ã niij jepahap be: “¡Dáa! Ma jeémé. Ma jwíih jeéméchah, belo mac pah ã túi núum jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, ma watat túttimah, nema bijat panihat meemdíh ã jüóhbična caá”, ã niijíp be.

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, caán quítbitdih ubnit, wá jeémép be. Páant ã niijátji biic yoobó, belo mac pah ã túi núum jwuhup be. Obohjeéhtih, wá jeemát túttimah, nema bijat panihat ã jüúwáp be.* ¹¹ Caandíh wá jeémp péanachah, jeámant nin pah weemdíh ái jwúub niijíp be, páant muntih: “Nihat baácdih moón, mácah wéhenit, í maátabut, túttimah ded pah í yapat pínahdih ma naóh yapanaá”, ã niijíp be.

11

Dios naawátidih chénewá naóh yapanit

¹ Túttimah, jenah enat pínah díi doóbdih ángel weemdíh ã wuhup be. Caán doóbdih ã wuhuchahjeh, nin pah Dios ái niijíp be: “Wíih muudíh ma jenah enbi jwuhú. Caán muudíh juibí jenah ennit, weemdíh í cáo wuhat naadíh, weemdíh wéinidihbut ma jenah eneé.* ² Obohjeéhtih, caán muú jóocmant bóo jüúdhíh ma jenah enca bojóo. Caán juúh judíowá nihcannitidih wáhni caá. Queét cuarenta y dos widh pohba wíih tútchidih, caán tútchidih moondíhbut tabit yeejép í chájbična caá.* ³ Wíih doonádhí í naóh yapaat pínah niijná, chénewá wíihwádhí wá wahbipna caá. Páant wá wahachah,

* 9:20 Sal 115.4-7; 135.15-17; Dn 5.23   * 9:21 Ex 8.15,19   * 10:7 Ex 20.11; Dt 32.40; Dn 12.7; Am 3.7   * 10:10 Ez 2.8-3.3   * 11:1 Ez 40.3; Zac 2.1-2   * 11:2 Dn 7.25; 12.7; Lc 21.24

jáina dawát chóonadih duonít, mil doscientos sesenta yeó jáapjeh í naóhbiḡna caá”, ā niijíp be.

⁴ Queét naóh yapanit chéne olivo wūt jumni nahna panihnit, chéne jíi cáagat nahna panihnitbut í jumna caá. Dios nihat Maáh pebh queét í ñahna caá.* ⁵ Det queétdih en jáihnit í yéej chájlhichah, íih jacmant bóo tau iigát panihatjíl queétdih í maobipna caá. ⁶ Queét chénewā í naóh yapaat pah bóo mah ā buugcát pínah wēpat í bíbohbiḡna caá.* Mujdih meép mujnajeh túut nuumát pínah wēpatbut í bíbohbiḡna caá.* Nin baácdih moondih judhcabit wunatna í wāhat pínah wēpatdihbut í bíbohbiḡna caá. Pánihna, í náahat pah bóo í chájbipna caá.*

⁷ Pánt í naóh yapa péanachah, nump bóo tólihboó jumni Namó bac jáóhnit,* naóh yapanitjíl míic maonit, queétdih ā mao yohbiḡna caá.* ⁸ Pánt ā mawat túttimah, Jesúsdih í péoh dodh mao yohniji búdí tútchidih bóo namáboó íih bácahnaji ā ñajbiḡna caá. Caán tútchidih moón tubit yeejéḡwā caá. Sodoma tútchidih moón, Egipto baácdih moonbút í nihat pah í jumna caá.* ⁹ Pánihna, bíic peihcanni yeó jáap túl ñaj, bíih yeó jáap tac yoób íih bácahnaji ā ñajbiḡna caá. Pánt bóí yeó jáap ā ñajachah, nihat baácdih moón í wēi enat pínah niijná, íih bácahnajidih í yohat túutcan niit. ¹⁰ Queét chénewā, cáacwādiḡ moh yéejanitji í wunachah ennít, nihat baácdih moón búdí í wēibipna caá. Pánih wēina, queét míicjeh bíí déedih í míic wāhbiḡna caá.

¹¹ Íih bácahnaji bíic peihcanni yeó jáap túl ñaj, bíih yeó jáap tac yoób Diosboó queétdih ā jwáub boobipna caá. Pánt í boó pud jáúwáchah ennít, nihat cáacwā queétdih í en wáhi bejbipna caá.* ¹² Pánihat túttimah, jeámant wéheat búdí ā yáanachah, í joibipna caá. Queét chénewādiḡ nin pah ā niijbipna caá: “Ninboó ñi púuh laáb jáúwá”, ā niijbipna caá. Pánt ā niijjichah joinít, queétdih jáihnitji í enechah, mah tólihjíl í púuh laab béjbipna caá.* ¹³ Pánt í púuh laab béjehchah, baác búdí ā mémébiḡna caá. Pánt ā méménachah, caán tútchidih bóo dawá muuná ā buugúchah, siete mil cáacwā í wunbiḡna caá. Bitá wuncannitboó en wáhi bejna, “Dios chah wēpni caá”, í niijbipna caá.*

¹⁴ Pánih yeejéḡ yapna, chéneji cáacwā yeejéḡ í yapap be. Pánt í yapat túttimahitjeh, bíic láa yeejéḡ í jwáub yapbiḡna caá, páant muntih.

Péeni nahdih ā póojat

* 11:4 Zac 4.3,11-14 * 11:6 1R 17.1 * 11:6 Ex 7.17-19 * 11:6 1S 4.8 * 11:7 Dn 7.7; Ap 13.5-7; 17.8 * 11:7 Dn 7.21 * 11:8 Is 1.9-10 * 11:11 Ez 37.5,10 * 11:12 2R 2.11 * 11:13 Ap 6.12; 16.18 * 11:15 Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14,27 * 11:18 Sal 2.5; 110.5 * 11:18 Sal 115.13 * 11:19 Ap 8.5; 16.18-21 * 12:2 Mí 4.10 * 12:3 Dn 7.7

¹⁵ Túttimah, péeni ángel jwuh ā bíbohni nahdih ā póojop be. Pánt ā póojochah, jeámant í wēp wéhenachah, wā joyóp be. Nin pah í niij wēi naáwáp be:

“Jwí íp Dios, ā wáuh Cristo bíicdih nin baácdih moondih í wutuchah, buu jwuh nihatdih í jepahat túutna caá. Dios ā maáh jumat ā buudcán niit”, í niijíp be.*

¹⁶ Pánt í niijichah joinít, Dios pebh chéudnit veinticuatro maátabut, páah yoh ñajnit, caandih í weñep be.

¹⁷ “Maá, meém caá chah wēpni. Jon játih meém matát jumap tají. Buubut ma jumna caá. Buu jwuh nihatdih ma wutuchah, ma wēpatjíl ma jepahat túutbiḡna caá. Pánt ma chájachah ennít, ‘Táina caá’, meemdih jwí niijná caá.

¹⁸ Nin baácdih moón meemdih jepahcannitboó, í íjip yuh jí. Pánt í jepahcatji jíib, buu meémboó queétdih búdí íjnit, peéh chájat túut caá ma chájar.* Wunnitjidih ma peéh chájbipna caá. Obohjeéhtih, míihwā í túi chájatji jíib, queétoodih ma túi chájbipna caá. Ma naáwátdih naóh yapanitji bita míihwā bíicdih majeéh jumnit, í túi wēibipna caá. Maátadiḡ, moh yéejnitdihbut míihwā í jumachah, ma túi chájbipna caá.* Nin baácdih moondih yéejanitdih buu yohat túut caá ma chájar”, í niijíp be.

¹⁹ Pánt í niiját túttimah, jeáboó jumni Dioih mué jéc paa lajnidiḡ wā enep be. Pánih enna, caán mué ditna, Dios cáacwādiḡ teo wáacat túut niijná, ā naóh daádni naaná ā ñihat paihdihbut wā enep be. Caandih wā enechah, búdí úum náah jumni wedóat énoh ā yáanachah, baác méméat bíicdih, mah cámahni dahnabut ā joh buugáp be.*

12

Yad wili, Maí Duunibut

¹ Pánt úum náah jumni ā yapat túttimah, nin baácbóo ded pah ā yapat pínahdih Dios jeáboó ā jáutap be. Pánih jáutni oboh jumni niḡcan be. Jeáboó yad wili mi jumachah, wā jwíih enep be. Míih yégueh yeo páh ā yeh iiguip be. Caánt widhdih mi cháí ñuhup be. Maáta í dawát júdu dée, doce cáiwā jumni júduḡdih mi dawáp be. ² Caánt mi weép jáaana, tubit mi ñaacáp be.*

³ Túttimah, jeáboó jwáub ennít, búdí maí duunidiḡ wā enep be. Caán siete waó jumni ā jumap be. Waó jumat pah maáta í dawát

júdnadih ã dawúp be. Diez mona jumni ã jumup be.* ⁴ Æih pñijih cáiwáidih tacdih yoób dée ã ub pái yoh jéenanap be. Pániha, yad wili weép jáanachah ennít, mi wáúhdih joó jeémát tút niijná, mi pebh caán maí ã páñap be.* ⁵ Páant ã páñachah, newé weépdih mi túuhup be.* Caán wébit nihát baácđih moón í maáh pínah ã jumup be. Páant Maáh chah wēpni ã jumuchah, cáacwā caandih í jéih yap yohcan niít. Páant ã cáac jumuchahjeh, Dios ã pebhna caanbítđih ã ub ñah bejep be.* ⁶ Páant mi wáúhdih ã ub bejat túttimah, cáac wihcapboó, Dios ã ámoh jwejepjina beh wili mi jwei béjep be. Caanná mi jumuchah, mil doscientos sesenta yeó jáap Dios caántđih ã en dawúp be.

⁷ Páant mi jweyát túttimah, jeáboó í míc mawachah, wā enep be. Miguel ãih ángelwā bícdih júóhñit, Maí Duuni ãihwā bícdih í jumupna míc mawadih í juibínap be.* ⁸ Pánih míc maonit, Miguelwāboó Maí Duuniwáidih yap yohñit, jeáboó í jwáub jumát tútcap be. ⁹ Pánih yap yohna, caán Maí Duuni, nemépwā í maáh, Satanás wát jumnidih, ãihwā bícdih nin baácna ã yohop be. Nihat baácđih moonđih yeeni caá ã jumup.* ¹⁰ Túttimah, jeámant nin pah biñh ã wēp naáwáchah, wā joyóp be:

“Buu jwuh jwí íp cáacwáidih ã túi ubna caá, buca. Jwí íp ã wutatđih yap yohñit í wihcan caá. Á wahni Cristodihbat det yap yohñit í wihcan caá. Nemépwā í maáh jeáboó jumnijidih baácboó ã yoh jéenanap be. Caán nemépwā í maáh yeó jáap jumát pah, chei jumát pahbat jwí déewá panihñit Jesúhíwáidih ‘Nít yeejépwā caá’, jwí ípdih niij naóh yacna ã chāj jwuhup jī.*

¹¹ Queét Jesúhíwā Oveja Wáuh meépdih túi jenah joinit, nemépwā í maáhdih í yap yohop be. ‘Jesucristo wan wáhna, jwí yéejatđih ã yoh wáuhup jī’, niijnít, nemépwā í maáhdih yap yohñit í jumna caá. Páant túini doonáđih í naáwát peéh, bita queétdih í mawíhichah yuhna, Cristoiñ doonáđih í naóh cádahcap be.

¹² Nemépwā í maáh baácboó yoh jéenani ã jumuchah ennít, yeéb jeáboó jumñit ñi weñeé. Obohjeéhtih, yeéb con baácboó jumñit, búdí mujboó jumñitbat moh yéejnit ñi jumnipna caá. Pániha, caandih peéh chájat pínah tóah júsáwáchah jéihna, nemépwā í maáh búdí ã líjna caá.

Pánih íjñit, ñi pébhna juibína, yeebđih ã moh yéejabipna caá”, áí niijp be.

¹³ Miguel caandih ã yohatđih jéihñit, Maí Duuni wébit índih ã ñuun béjep be. ¹⁴ Obohjeéhtih, Dios caántđih búdí jawih muj jwápa pah bóo ã wáuhup be, cáac wihcapboó mi júj jwei béjat pínah niijná. Caanná mi juibíát túttimah, bíic peihcanni jópchi túi beéd, biñh jópchi tac yoób Dios caántđih ã en daobíjna caá, Maí Duuni caántđih ã yéejat pínah niijná.* ¹⁵ Caanná mi bejechah, caántđih daabáát tút niijná, búdí muj pah bóo Maí Duuni ã éeguep be. ¹⁶ Páant ã éeguechah ennít, caántđih wapát tút niijná, baácboó ã dúac bejep be, ã éegniji mah caán íitboó ã nooj yác bejat pínah niijná. ¹⁷ Páant ã nooj yác bejechah ennít, caántđih jéih maocan, Maí Duuni búdí ã íjip be. Pánih íjñit, caántđih buujácan, mi juimená, Dios ã wutatđih jepahñit, Jesúhí túini doonáđih jepahñitđih míc mawadih ã bejep be. ¹⁸ Pániha, Maí Duuni búdí muj jwéejđih bóo óondih ã juibí ñuhup be.

13

Búdí mujmant aab júóhni Namó

¹ Páant caán óondih Maí Duuni ã juí ñuhuchah, caán búdí mujmant Namó jwuh, pah juínit, ã aab júúwáchah, wā enep be.* Caán Namó queét chénewá Dios naáwátđih naóh yapanitjidiñ maonijeh muntih ã jumup be. Caán siete waó jumni, diez mona jumni ã jumup be. Æih mona jumát pah maáta í dawwát júdnadih ã dawúp be. Æih waonáđihbut wát daácni ã jumup be. Caán wátna “WEÉM CHAH WĒPNI CAÁ”, ã niij daacátđih enna, Dios búdí ã líjna caá.* ² Caán Namó jíó daaca, wēpép bejni, tac behni pah ã jumup be. Búdí jícha jumni, búdí téih chóabat jumni, wēpép ã jumup be. Æih jac búdí jíó jac pah bóo ã jumup be.* Maí Duuniiboó Namó ã wutat pínah wēpatđih ã wáuhup be. Pánih wáhna, queét chénat pah nihát cáacwáđih wutat tút niijná, caandih maáh ã waadánap be. ³ Caán Namodih mao yohíhna, bíic wao dáhdih í búuh baacátji jwáub ñuumñi ã jumup be. Pániha, caán ã jwáub ñuumátjidiñ ennít, nihát cáacwā en wáhi bejñit, Namó queétdih ã wutuchah, í jepahap be. Nihat ãihwā í jumup be. ⁴ Namó ã wutat wēpat pínahđih Maí Duuni ã wáuhuchah enna, cáacwáboó bóđicha caj yoh ñajñit, caandih í weñep be. Namodihbut í weñep be. Pánih wēina, nin pah Namodih í niij weñep be: “Biñh meém ma wēpat panihñit ã wihcan caá. Det meemđih míc maona, í jéih yap yohcan niít”, í niijp be.

* 12:4 Dn 8.10 * 12:5 Is 66.7 * 12:5 Sal 2.9 * 12:7 Dn 10.13,21; 12.1; Jud 9 * 12:9 Gn 3.1; Lc 10.18
 * 12:10 Job 1.6-12; Zac 3.1 * 12:14 Dn 7.25; 12.7 * 13:1 Dn 7.3 * 13:1 Ap 17.3-12 * 13:2 Dn 7.4-6

⁵ “Chah wēpni caá”, Namodih niijnit, Diosdih yeejép í wéhenachah yuhna, Diosboó joyáh bojnit, cuarenta y dos widhjuh maáh ā jumát tútup be. ⁶ Caán Namó Diosdih, āih wātdih, ā jumapdih, jeáboó jumnitdihbut yeejép ā wéhenap be.* ⁷ Dioíhwādh míc maonit, queétdih ā yap yohop be. Páant ā yap yohochah yuhna, Dios ā enah bojop be. Páant caandih Dios ā wutcah, āta jéih yap yohcan tagaá. Pánihna, nihát cáacwā poómp jumát pah, nihát mácah wéhenit, nihát baácdih moondih Namó maáh ā jum jwahup be.* ⁸ Nihat Diosdih jepahcannit mícjeh Namó pebh jwáib bódiha caj yoh űajnit, caandih í weñep be. Dios nin baácdih ā chājat pínah jātih, āihwā pínah í wūtnadidh ātāt daacáp wat jī. Caán ā daácní tóliih Oveja Wáúh í maoníih tóliih caá. Pánihna, caán tólihdih í wātdih daácca naáhwādh mícjeh Namodih í weñep be.*

⁹ ¡Det molít jumna, í joyoó naáh!

¹⁰ Det nemat maáboó nemnit pínahdih í nempipna caá. Det jwāag maonit pínahdihbut í jwāag maobipna caá. Pánihatdih jéihna, jwíit Dioíhwā yeejép yapna yuhna, caandih túi jenah jói cádahcat caá náahap.*

Baac díltmant jéohni Namó

¹¹ Túttimah, bíih Namó baácmant ā bac jéúwáchah, wā enep be. Oveja wáúh chéne jáap mona jéóhñibit pah jígohni úum náah ā wihcap yuh be. Obohjeéhtih, ā wéheat úum náah jumni ā yáanap be. ¹² Pánihna, mujmant jéóhni Namóboó, baácmant jéóhñidih maáh ā waadánap be. Páant ā maáh waadániboó, nihát baácdih moondih mujmant jéóhni Namó, búuh baácnijidih ā weñat tútup be. ¹³ Baácmant jéóhni Namó ā wēpatdih jéutnit, búdí iigát déedih jeámant ā buúg jéen jéúwát tútup be, cáacwā caandih en wáhi bejnit, í jepahat pínah niijná. ¹⁴ Mujmant jéóhni ā wutuchah, baácmant jéóhñiboó ā wēpatjīh cáacwādh í yeenap be. Pánih yeena, jwíih jumni pah jígohnidih ā pápat tútup be. Caán jwíih jumni íibat naajīh í búuh baác yohniji yuhna, ā jwáub boonap be. Páant í chājachah enna yuhna, Dios páantjeh ā enah boj jwahup be.* ¹⁵ Baácmant jéóhni Namóboó mujmant jéóhni pah jígohni í pápnijidih caolih ā jéyanachah, ā wéhenap be. Det caán pápnidih í wéicat enna, ā mao yohat tútup be. Diosboó caandih páantjeh ā chā jwahat tútup be. ¹⁶ Caán baácmant jéóhni Namó nihát cáacwādh biquína íih jéihyepmant bóo téihya páhanadidh, bitadidh íih móot juáhnadidh ā daacát tútup be. Oboh jumnit, maáta, dawá bíí dée bíbohñit, moh

yéejnit, teo wáhnit, teo wáhcannitdih, nihát bíic yoobó ā daacát tútup be. ¹⁷ Caán jwíih jumni Namó biquínadidh āih wātdih, bitadidh āih númerodh daácca naáhwādh ā jīb chājat tútup be.

¹⁸ Caán daacátidh túi jéihyat caá náahap. Dios ā teo wáacatjīh jéihñit jumna, Namóih daacátidh ní túi beh enbipna caá. Caán número newéih wāt ā jumna caá. Áih número seiscientos sesenta y seis caá.

14

Oveja Wáúh, ā űlonitbut

¹ Túttimah, jeáboó jumni Sión wāt jumni jeejīh űuhní Oveja Wáúhdih wā enep be. Ájeéh dawá, 144 mil cáacwā í jumap be. Queéť āih wātdih, ā íph wātdihbut íih móot juáhnadidh daácnit í jumap be.* ² Queétdih wā joyóchah, jeámant āi yáanap be. Búdí dóo ā yáat pah, búdí énoh ā yáat pahbut āi yáanap be. Árpas í niijní bíiat dahna ā yáat pahbut āi yáanap be. ³ Caanjīh maáh ā chúdup pebh, chéneha míc dawá quíubna jumnit ángelwā, veinticuatro maáta pebhbat, queéť 144 mil cáacwā í űuhap be. Caanjīh űuhní, jáap ewatdih eona í chājap be. Nin baácdih jumnitji yéejat yohnit, ā túi űbnit jumna, queéťjeh caán jáap ewatdih í jéihyep be. ⁴ Queéť í weha mána yaádh nihcannitjīh yéej chājcannit jumna, Oveja Wáúhdihjeh túi péenit í jumap be. Yeejép wájeéh jumnitjidih Diosboó āihwā pínah ā űbup be. Queéťboó āihwā pínah, Oveja Wáúh pínahbut, túi jepahnit í jumap be.* ⁵ Pánihna, yeeccannitjeh jumna, yéejat wihcannit míc í jumap be.*

Bíic peihcannit ángelwā í naóh jéenaat

⁶ Túttimah, jeáboó yeó nump bíih ángel ā jījichah, wā enep be. Dioíh túini dooná páantjeh jumnidih nihát cáacwā poómp jumát pah, nihát mácah wéhenit, nihát baácdih moondih naóhni ā jumap be. ⁷ Caán ángel wēp naóhna, nin pah ā níj jéenanap be: “Diosdih ní úumá. Búu jwah cáacwādh peéh chājat tút caá ā chājap. Pánihna, caandih ní wēi naáwá. Caánboó nihát jeáboó jumnididh, nihát con baácboó jumnididhbut chājni caá. Pánih wēpni ā jumuchah jéihna, caandih bódiha caj yoh űajnit, ní weñéé”, ā niijíp be.

⁸ Páant ā niiját túttimah, bíih ángel jwah nin pah ā níj jéenanap be: “¡Ní joyoó! Babilonia wāt jumni búdí tátdidih móon wēpnit í jumuchah yuhna, queétdih Dios jáantjeh ā yoh beedána caá.* Queéť páant ā yohnit nihát bitadidh í yéej chājat tútup be. Máihñit, bitadidh í wáwhachah, queéťbut bíic yoobó tabit yeejép í chājap be. Pánih chájna, ‘Dios

* 13:6 Dn 7.8,25; 11.36 * 13:7 Dn 7.21 * 13:8 Sal 69.28; Ap 3.5 * 13:10 Jer 15.2; 43.11 * 13:14 Mt 24.24; 2Ts 2.9-10 * 14:1 Ez 9.4; Ap 7.3 * 14:4 Ex 23.19; Stg 1.18 * 14:5 Sof 3.13 * 14:8 Is 21.9; Jer 51.8; Ap 18.2

caá', i niij pāpnidih i weñechah, queébtat i en yacap be", ā niijp be.

⁹⁻¹⁰ Queét chéne ángelwā i niiját túttimah, biih ángel jwuh, nin pah ā niij jéenanap be: "Det Namodih, ā pāpat tútnidihbut wēnit, iih móotdih, téhiyadih āih wāt daácnitdih Dios ā peéh chājbiḡna caá. Dios queétdih búdi iijnit, iiguipna ā wahbipna caá. Caán dābcanni iiguipboó jumna, queét tabit tabana, moh yéej náah jumnit, tabit i nááčbipna caá. Āih ángelwā, Oveja Wūáhbat i enechah, yeejép i yapbipna caá.* ¹¹ Caán iigát tau jeí ā yaicán niit.* Queét tabit jīgah náah jumnit páantjeh i jumbipna caá. Nihat cāacwā Namodih bódiča caj yoh űaj wēnitdih, yeejép tabat páantjeh ā jumḡipna caá. Yeó jāap jumat pah, cheí jumat pah biíc yoobó i tababipna caá. Ā pāpat tútnidih wēnit, āih wāt daácnitdihbut páant yeejép i yapbipna caá", ā niijp be.

¹² Páant yeejép i yapachah ennit, jwíit Dioihwāboó ā wutatdih jepahnit, Jesúsdič cādahcat caá náahap.

¹³ Túttimah, jeámant ā jwáub wéhenachah, wā joyóp be. "Nindih ma daacá: 'Det Jesúhwā caandih cādahcannit jumna, i wanat túttimah, búdi i wēibipna caá' ", āi niijp be.

Páant ā niiját túttimah, Túini Espiritu jwuh nin pah ā niijp be: "Páant ta tigaá. Yoobópdič tigaá. Queét búdi i tewatdih péanit, i choobipna caá. Dios pehbóo i pūuh laáb juibinachah, i túi chājatjidič jéihnit, queétdih ā túi chājbiḡna caá. Pānihna, queét caannā juibínit, búdi i wēibipna caá", ā niijp be.

Dios cāacwādič ā űíwat

¹⁴ Túttimah, túi baabni mah tólihdih wā enep be. Caán mah tólihdih nihat cāacwā úud jeñé ā chūudap be.* Caán chūudni maáta i dawát oro júduđih ā dawáp be. Biíc íbat túi eeép, pácahidih i bóodat naá déedič ā bíbohóp be. ¹⁵ Túttimah, biih ángel Dios ā jumupmant ā bac jūúwáp be. Pānih bac jūóhñit, mah tólihdih chūudnidih ā wēp ejej be: "Būuh jwuh Dios ā jenahat láa ā juiḡna caá. Pānihna, miih pácahi panihni ā túi baabáchah, ma bíbohni íbat naajih miih cāacwādič ma ub beedá bojoo", ā niijp be.* ¹⁶ Páant ā niijáchah joinit, mah tólihdih chūudni ā bíbohni íbat naajih nin baácđih bóo pácahi panihnidih ā bóod jwíihip be.

¹⁷ Túttimah, biih ángel jwuh Dios ā jumupmant ā bac jūúwáp be. Caanbút mah tólihdih chūudni ā bíbohni dée íbat naa múntih ā bíbohóp be. ¹⁸ Túttimah, biih ángel jwuh Diosdič cáo wāhat naa pébh jumni ā

bac jūúwáp be. Caánboó caán naadih bóo tau iigátđih en daoni jumna, nin baácboó iig beedáat pínah wēpat bíbohni be. Pānih bac jūóhna, eeép íbat naá bíbohni ángeldih ā wēp ejej be: "Con baácđih bóo jumni jiwá iguiha panihni ā túi ei beedná caá. Pānihna, ma bíbohni íbat naajih caandih ma bóod ub beedánaá", ā niijp be. ¹⁹ Páant ā niijáchah joinit, caán ángel nin baácđih bóo iguih pihanadič ā bóod ub beedánap be. Páant ā bóod ub beedánit, caán iguih pihanadič i búuh chuñat júáboó ā yoh yacap be. Páant ā yoh yacat pahjeh tigaá, caandih náahcannitdih Dios búdi iijnit, queétdih peéh chājna, ā yohbipna caá. ²⁰ Pānih yohna, caán tútchi jwēejdič i búuh chuñat júadič iguih pihanadič i búuh chuñat dée pah yeejép cāacwādič i mao yohat tútup be.* Caanjih i mao yohochah, iih meép ā nooj bac bejep be. Caán meép muj pah ā jumup be. Tres cientos kilómetros ā nooj béjep be. Pānih nooj béjna, chéne metros dée ā namahap be.

15

Cāacwā yeejép i yapat pínahdič siete ángelwā i bíbohāt

¹ Túttimah, jeáboó enna, úum náah jumnidih wā en wáhi bejep be. Nin baácboó ded pah ā yapat pínahdič weemđih ā júutup be. Caán oboh jumni nihcan be. Nin pah jígohatdih wā enep be: Siete ángelwā i jumup be. Cāacwā i yéejatdih Dios búdi iijna, queét siete ángelwāboó yeejépwādič ā pée peéh chājat tútnit pínah be. Pānihna, siete láa pohba cāacwādič i péeh chājat pínah niijná, queétdih wahat túat ā chājap be.

² Queét ángelwādič wā enat túttimah, búdi mujdič wā enep be. Caan muj túi jélepni tau iigátjih widni ā jumup be. Namodih, ā pāpat tútnidih, āih númerođih ā daacát tútatdihbut jepahcannitji caán muj jwēejdič i űuhuchah, wā enep be. Caanjih űuhnit, Dios ā wāhni árpas i niijni biitat dahnadih i bíbohóp be. ³ Dios ā yap yohatjidič jenah joinit, Diosdič teo wāhni Moisés ā chājatjidič eona,* Oveja Wūáh ā chājatjidičbut wēi eona, nin pah i niij ewep be:

"Maá, meém chah wēpni caá. Ma chājatdih enna, jwí en wáhi bejna caá. Chah túini caá ma chājat. Meém nihat baácđih moón i maáta chah maáh caá. Yoobópdič chājni caá.

⁴ Nihat cāacwā meemđih úumnit, 'Chah wēpni caá', i niijbipna caá.* Meemjéh yéejat wihcanni caá. Nihat baácđih moón yoobópdič ma chājatdih enna, ma pebh juibínit, bódiča caj yoh

* **14:9-10** Gn 19.24; Sal 11.6; Is 51.17; Jer 25.15; Ez 38.22; Ap 16.19 * **14:11** Is 34.10 * **14:14** Dn 7.13 * **14:15** Jl 3.13 * **14:20** Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 19.15 * **15:3** Ex 15.1-18 * **15:4** Jer 10.7 * **15:4** Sal 86.9

ñajnit, meemdíh í wëibipna caá”, í niijíp be.*

⁵ Túttimah, jeáboó jwáuh ennit, Dioíh muú jêc pãa lajnidih wã enep be. Pánih enna, caán muú díitna, Dios cáacwãdih teo wáacat túut niijná, á naóh daácsi naaná á ñuhah paihdih á ñajat tólihdihbut wã enep be.* ⁶ Caán muúdíh wã enechah, queét siete ángelwãboó yeejépwãdih á pée peéh chãjat túutnit pínah caán muú díitna jumnit, í yoób bac jüúwáp be, buca. Túi baabni yeh iigni yégueh chóona ðuonít, oro tópjih jóoh poomp yoób juí wái chéonit míic í jumap be. ⁷ Páant í bac jüúwáchah, biíc dawá quíibna jumni ángelboó queét siete ángelwãdih í yoobó oro pamapnadih á wãhup be. Caan pámap díitdih cáacwã í yéejatdih Dios páantjeh jumni, búdí íjna, á peéh chãjat pínah túi yáoni á jumap be. ⁸ Páant á wãhuchahjeh, Dioíh muú díitna á yeh iigát, á wëpatbat jumna, tuu jeí á jum peét bejep be. Pánihna, Dios á wëpat búdí jumna, queét siete ángelwã í peéh chãjat pónih, tuu jeí muujéh á jumuchah, ded biíc á jéih waadçáp be.*

16

Dios cáacwãdih á peéh chãjat jumni siete pamapna

¹ Túttimah, Dios áih muumánt á wëp naóh bacanachah, wã joyóp be. Queét siete ángelwãdih nin pah áí niij naawáp be: “Wã niijátji pahjeh, buu baácđih moondih peéh chãjat túut caá wã chãjap. Pánihna, ñi bíbohni pamapna díitboó jumnidih ub bejnit, baácboó ñi puoh jéenabií”, á niijíp be.

² Páant á niijíchah jointi, biíc ángel á bíbohni pamapdih ub bejnit, caán díitboó jumnidih baácboó á puoh jéena bojop be. Páant á puoh jéenanachah, Namoih cáacwã yeejép yaohna jumnit í jumap be. Queét áih wüt ðuonít míicjeh, caan páh jíghonidih í pãpnidih wëimit í jumap be. Páant í chãjatji jíb, queétdih á peéh chãjachah, nihat íih báahnadih dawá yahwítna á jumuchah, queét tabit yeejép í tubanap be.*

³ Páant á puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh á bíbohni pamap díitboó jumnidih búdí mujboó á puoh báaha bojop be. Páant á puoh báahanachah, caan múj meéjpeh á jumah bejep be. Wunniíh meép pah á jíghop be. Páant yeejép meép á jumuchah, caan mújboó jumnit nihat queejwã í túi wan beedáh bejep be.

⁴ Chénewã í puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh á bíbohni pamap díitboó jumnidih nihat mujnaboó, meo waócáhnadihbut á puoh báahani á chüúp be. Páant á chãúúchah, meép mujna míicjeh á túut nuúm

beedáh bejep be.* ⁵ Páant á túut nuúmúchah ennit, biíh ángel mujnadih en daoní, nin pah áí niijíp be:

“Dios, meém yéejat wihcanni caá. Jon jãtíh, buubut ma jumna caá. Pánihna, cáacwã yeejép í chãjachah enna, queétdih peéh chãjna, meép mujna chãjat yoobópdih tigaá.

⁶ Namoihwãboó míihwãdih maona, meép í yohop be. Páant í mawatji jíb, queétdih meépdihjeh ma babhbat tútat yoobópdih caá. Páant ma chãjatdih tibéé queét í náahap be”, á niijíp be.

⁷ Páant á niiját túttimah, Diosdih cáo wãhat naajéh á wëhenachah, wã joyóp be. “Páant tigaá. Maá, meém chah wëpni caá. Yeeat wihcanni, yoobópdih tigaá ma peéh chãjap be”, áí niijíp be.

⁸ Biíc peihcannit í puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh á bíbohni pamap díitboó jumnidih yeodih á puoh jáhanap be. Páant á puoh jáhanachah, cáacwãdih á tehaat pínah niijná, Dios yeodih tabit á chãhaat túutap be. ⁹ Pánihna, cáacwã tabit wan tehna, Dios queétdih á peéh chãjatdih jéihnit, caandih yeejép í jãihñup be. Yeejép yapna yuhna, í yéejatdih jíghacan, í noón cádahcap be. “Dios táini caá”, í niij wëi naóhcap be.

¹⁰ Chénena míic í puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh á bíbohni pamap díitboó jumnidih Namoih cáacwãpboó á puoh jéenanap be. Páant á puoh jéenaat túttimah, á maáh jumapboó á dupúh bejep be.* Pánihna, queét yaoh jumnit, tabit tubana, íih nuúcdih í néeh chãacáp be. ¹¹ Dios queétdih á yaoh chãjachah jéihna, caandih yeejép í jãihñup be. Queét tabit tubana yuhna, yeejép yahwítna ðuoná yuhna, í yeejép chãjatdih jíghacan, í noón cádahcap be.

¹² Biícjeh bóo téihya ángelwã í puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh á bíbohni pamap díitboó jumnidih Éufrates wüt jumni mujna á puoh báahanap be. Páant á puoh báahanachah, caan múj á jôpah bejep be, yeó aáb jüúwápmant moón maata íih cáacwã biícđih í chëuhah pínah niijná.*

¹³ Túttimah, biíc peihcannit nemépwã bubúwã pah jíghonidih wã enep be. Biíc Maí Duuniih jacmant á bac jüúwáp be. Biíh mujmant jüóhni Namoih jacmant á bac jüúwáp be. Biíh, “Dios naawátđih naóh yapani caá”, niij yeeni baácmant jüóhni Namoih jacmant á bac jüúwáp be. ¹⁴ Queét biíc peihcannit nemépwã cáacwã í jéih chãjca naáhdih chãj jéutnit pínah í jumap be. Nihat baácđih moón í maata íih cáacwãdihbut í míic mawat túutap be. Páant í míic mawat pínah yeó jáap Dios chah

* 15:5 Ex 38.21 * 15:8 Ex 40.34; 1R 8.10-11; 2Cr 5.13-14; Is 6.4 * 16:2 Ex 9.10; Dt 28.35 * 16:4 Ex 7.17-21; Sal 78.44 * 16:10 Ex 10.21 * 16:12 Is 11.15

wēpni nihat cāacwādhī watni jumna, pée míc mawat yeó jáap ā jumuchah, caandih eníhcannitdih Dios ā yap yohbipna caá.

¹⁵ Caandih wā enat pónih, nin pah Jesús jwuh āi níj naáwáp be: “**¡Ñi joyoó! Neumni cáac ñi náhnich, neumúdh ā jubíat pah, weembát ñi náhnich, wā dei bejbipna caá.** * Pánihna, yéguh duonít í tíccat pah, táinidih chájnit, wā jwúb dei jubínachah, ñi tíccan níit. Páant wā dei jubíat pínahdih táí páinit, búdí ñi wēibipna caá”, ā níijíp be.

¹⁶ Queét bíic peihcannit nemépwā nihat baácdih moón í maátadih míc mawat túut níijná, í yoób míc wáacat túutap be. Hebreo wéheatjīh “Armagedón”, wūt jumapboó í míc wáacap be.*

¹⁷ Seis ángelwā í puoh jénaat túttimah, caán péeni jwuh ā bíbohni pamap díitboó jumnidih johlit jumapboó ā puoh dihop be. Páant ā puhwachahjeh, áih neumánt Dios wépép ái níijíp be: “¡Páant bóojeh tigaá, bucal!” ā níijíp be. ¹⁸ Páant ā níijichahjeh, úm náah jumni yoobát énoh wedóat bíicdih pái, baác búdí ā méménap be.* Jon játih páant bóo pohba baác ápi mémécan jíi. Búu caá chah baác méméat ā yoób jumap. ¹⁹ Páant ā baác méménachah, caán búdí táitchi, dáuc peét bejna, bíic peihcanni tútchina pah ā chāwáp be. Nihat bíih tútchinabut ā boto jéen beedáh bejep be. Caán búdí táitchi, Babilonia wūt jumni tútchidih moón tubit yeejép í chájatjidih náhnina, búdí íjnit, Dios queétdih búdí ā peéh chājap be.* ²⁰ Pánih baác méména, nihat quewana boto daab béj, jeenábut ā boto jéen beedáh bejep be. Pánihna, dedé jeé, quewabat ā noón wihcap be.* ²¹ Dahwani cámahni maí dahna cáacwādhī ā búug lájap be.* Caán cincuenta kilos pah bóo chodni dahna ā jumap be. Pánihna, queétdih ā búug lájachah, cáacwādhī tubit ā peéh chājachah ennit, Diosdih yeejép í júihñup be.

17

Tubit yeejép chājat túatnih

¹ Túttimah, siete pamapnadhí bíbohni ángelwājééh jumni wā pebh juiñit, nin pah weemdhí ā níj naáwáp be: “Ma en júúwá. Dawá mujna chah chúudnih dawá cáacwādhí tubit yeejép mi chājat tútat peéh, Dios ā peéh chājat pínahdih meemdhí wā júutbipna caá.* ² Nihat baácdih moón í maátadih mi watna caá. Queét maáta caántdih jepahnit, mijeéh í yéj chājap be.

Páant í chājachah, nihat cáacwābut bíic yoobó í yéj chājap be”, ā níijíp be.*

³ Páant ā níiját túttimah, Túini Espíritu ā wēpat weemdhí búdí ā jumuchah, cáac wihcapboó ángel weemdhí ā ub bejep be. Á ub jubínachah, duuni Namojih yad wili mi chúuduchah, wā enep be. Caán Namó wā jwíih ennijeh mantih ā jumap be. Caán siete wáó jumni, diez mona jumni ā jumap be. Áih waonádih dawá wūt yee daácní ā jumuchah ennit, Dios búdí ā íjna caá.* ⁴ Caanjih chúudnihboó maáta í duwát choodih mi duwáp be. Caán chóona chod duuni, ñunúp mac pah chítah jumni, dawá oro, búdí jíib jumni jeé tíbna, perlas wūt jumni tíbna bíicdih í wid búudhni ā jumap be. Oro pamapdhíbut mi bíbohoh be.* Caán pámap táí jígozni jumna yuhna, caán díitboó búdí yeejép mi chājat ā jumap be. ⁵ Caánt yeejép wili míih móot juhhdih mi wūt daácní ā jumap be. Caan wátdih bita í táí jéihcan caá. Nin caá mi wūt: “**BÚDÍ TÉTCHI BABILONIA WÉT JUMNI TÉTCHI PAH CAÁ. Nihat yéj chājatdih ñinahat téttnih, Diosdih náahat téttcannih caá**”, níj daác búudhni mi jumap be. ⁶ Dawá Jesúhwhdih míc maonit, íih meép í yohochah enna, máihnih pah búdí mi weñep be. Jesúdhí í cádahcat jíib caánt queétdih mi mawap be.

Caántdih ennit, weemboó wā en wáhi bejep be. ⁷ Páant wā en wáhi bejehca ennit, ángel weemdhí nin pah ā níijíp be: “¿Dépanih tigaá ma en wáhi bej? Ma jéihca naáh yad wíldih mi chúudni Namó siete wáó jumni, diez mona jumnidihbut wā jéihyabipna caá. ⁸ Caán Namó játih jumni ā jumap be. Obohjeéhtih, búu ā wíh jwuhcan caá. Túttimah, caán neumah bóo ítmant jumni ā bac júohbipna yuh caá.* Páant ā bac júúwát túttimah, úguípna ā bejbipna caá. Nin baác ā jumap pínah játih Dios áihwá pínah í wátdih áih papélah tólihdih ā daacáp jíi.* Pánihna, ā daácca naáhwáboó caán Namó ā jwúb jígohochah, í en wáhi bejbipna caá.

⁹ “Búu wā naáwátdih jéihlína, ñi táí joyoó. Namóih siete waoná, siete jeená panihni ā jumna caá. Caán siete jeenájih caánt mi chúudup be. Caán siete jeená siete maátadih mi wutnit ā jumna caá. ¹⁰ Cinco maáta í maáh jumati jántjeh ā búudáh bejep be. Bíih queét túttimah, búu maáh ā jumna caá. Bíihboó caán túttimah maáh waadnit, bahnijeh ā jumipna caá. ¹¹ Namoboó játih jumni, búu wihcanni, queét siete maáta túttimah, jwúb jumna, maáh ā

* **16:15** Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 3.3

* **16:16** Jue 5.19; 2R 9.27; 23.29; 2Cr 35.22; Zac 12.11

* **16:18** Ap 8.5;

11.13.19 * **16:19** Is 51.17; Jer 25.15; Ap 14.10

* **16:20** Ap 6.14

* **16:21** Ex 9.23; Ap 11.19

* **17:1** Jer 51.13

* **17:2** Is 23.17; Jer 51.7

* **17:3** Ap 13.1

* **17:4** Jer 51.7

* **17:8** Dn 7.7; Ap 11.7

* **17:8** Sal 69.28; Ap 3.5;

13.8 * **17:12-13** Dn 7.24

waadbipna caá. Caán siete maátajeéh jumni caá. Tálttimah, iiguipna ā bejbipna caá.

12-13 “Namoih mona, diez maáta panihnit ī jumna caá.* Dawá cāacwā ī chah maáta pínah ī jumna caá. Obohjeéhtih, queétoó maáta ī waad jwáhcán caá. Queéto diez maáta biíc yooó jenah joinit, Namoihwā ī jumbipna caá. Pánihna, iih baácdih moón ī chah maáh Namodih ī waadábipna caá. 14 Queéto diez maáta Namoi biíc dih bejnit, Oveja Wáuh ā ñionit, caandih cádahcannit biíc dih ī jumapna, míc mawadih ī juibíipna caá. Páant ī míc mawachah yuhna, Oveja Wáuh áihwā biíc dih queétoó dih ī yap yohbipna caá. Caán Oveja Wáuh nihát cāacwā ī maáta chah Maáh caá ā jumap. Pánih chah wēpni jumna, queétoó dih ā yap yohbipna caá”, ángel ā niijíp be.*

15 Caanjéh muntih nin pah ā jwáub niijíp be: “Buu caánt yeejép chājnih dawá mājna chah cháudnih ded pah mi jumadnih wā naóhbipna caá. Caan májna nin baácdih moón, dawá cāacwā ī jumát pah caá. 16 Caán Namoboó, diez maátajih yeejép chājnihdih ī enihcán niít. Pánihna, queétoó miéh bií déedih, miéh táini yéguéhndihbat dáuc wái beedánachah, tíc náah jumnih mi cháobipna caá. Miéh déepdihbat ī jeémpbipna caá. Páant ī jeémp judhndihbat ī cāo yoh beedábipna caá. 17 Dios yeejép chājnihdih yohat túut niijná, queéto diez maátadih biíc yooó ā jenah joyát túutap be, Namodih iih baácdih moón chah maáh ā jumát pínah niijná. Jon jātih Dios ā niijátj pah ā yap beedéchahjeh, Namoboodihbat ā yohbipna caá. 18 Caánt ma ennihji nin panihni mi jumna caá: Caánt Babilonia wát jumni búdí tútchi panihni caá. Caán tútchidih moón nihát baácdih moondih yeejép watnit ī jumna caá”, ángel ā niijíp be.

18

Babilonia tútchi yohni ā jumát

1 Tálttimah, biih ángel, Dios pebh jumni ā dei jwáwáchah, wā enep be. Búdí wēpni jumna, ā yeh iigát nihát baáchoó ā túi baabáp be. 2 Pánih dei joinit, caán ángel tabit ā wēp niijíp be:

“¡Yohni caá buca! Wēpép Babilonia tútchidih moondih Dios jāantjeh ā yoh beedánap be.* Buu dawá nemépwā, yeejép jwébehwā, cāacwā ī en iinit mícjeh ī jumna caá.*

3 Nihat baácdih moón, ī maáta biíc dih, caán tútchidih moón yeejép ī chājachah, ī en yacap be. Páant yeejép ī chājatdih en yacnit, Namodih wēnit, ī jepahap be. Queéto nihát dawá bií déedihbat ī

en ñinahap be. Páant yeejép ī chājatj júb Diosboó caán tútchidih moondih ā yoh beedánap be”, ā niijíp be.*

4 Tálttimah, jeámant Diosboó nin pah á niijíp be:

“Wiihwāá, caán tútchidih moón biíc dih yéej chājcat túut niijná, ñi bac bejeé.* Ñi bac bejcah, queétoó dih wā peéh chājachah, yeebdihbat ā chūáhbipna caá.

5 Ī yéej chājat caánt yeejép chājnih mi yéej chājatj pah, búdí yooóó ā jumna caá.* Pánihna, weémbó mi yéej chājatj dih wā quíib buudcán caá.

6 Pánih quíib buudcán, caántdih búdí wā peéh chājat túutbipna caá. Cáacwá dih yeejép mi chājat tútatj pah, caántdih yeejép yooóó wā peéh chājat túutbipna caá.*

7 Caántboó ‘Weém maáh wili, táinih caá. Éemp wannih ī moh yéejat panihcán caá. Dedé yeejép yapat weem dih ā wihcán niít’, mi niij jenah joyóó yuh be. Páant niij jenah joiná, búdí júb jumnidih mi bíbohó be. Páant búdí júb jumnidih mi bíbohó pah muntih, yeejép mi yapa naáh.

8 Páant mi niij jenah joyóóchah yuhna, náhnica hje caántdih peéh chājat pínah ā jumbipna caá. Caánt tubáp cháuh, wan joinit, nuugápj hje mi wanbipna caá. Páant mi wanuchah, caántdih ī cāo yohbipna caá. Weém ñi Maáh Dios chah wēpni jumna, caántdih wā niiját pah yooóó pdih wā peéh chājat túutbipna caá”, jeámant á niijíp be.*

9 Pánihna, Dios caántdih peéh chājna, ā cāo yohochah, caán jeidih ennit, nin baácdih moón ī maáta búdí ī juibíipna caá. Queéto mijééh yeejép chājnitj, caán tútchiboó táini bií déedih júb chājadih ipi juibínap yuh be.

10 Páant búdí ā iiguíach enna, queéto maáta iih tútchimant jumna, biíc yooóó peéh chājat pínah dih umnit, ī en wáhi bejbipna caá. Caandih en wáhi bejnit, nin pah ī niijbipna caá:

“Moh yeejni tútchi caá, Babilonia. Con búdí tútchi, chah wēpni tútchi ā jumap yuh be. Obohjeéhtih, náhnica h, con tútchidih Dios ā peéh chājna caá”, ī niijbipna caá.*

11 Nihat baácdih moón bií dée júb chāj jibnitboó, caán tútchi ā buudéchah enna, bií déedih jwáub júb chāj wáhat pínah wihcat jéihnit, búdí ī jgahbipna caá.* 12 Oro, plata, búdí júb jumni jeé túbna, perlas wát jumni

* 17:14 Dt 10.17; Ap 19.16 * 18:2 Is 21.9; Jer 51.8; Ap 14.8 * 18:2 Is 13.21; Jer 50.39 * 18:3 Is 23.17; Jer 51.7
 * 18:4 Is 48.20; Jer 50.8; 51.6,45 * 18:5 Gn 18.20-21; Jer 51.9 * 18:6 Sal 28.4; 137.8; Jer 50.29 * 18:8 Is 47.7-9
 * 18:10 Ez 26.16-17 * 18:11 Ez 27.31,36

tíbnadihbat ī jéih jīb chāj wāhcan niit. Biih ī ub jāóhni táini yéguéhna, maáta ī dawat jaihni yéguéh chóona, seda wāt jumni táini itini chóona, dūmni yéguéh chóonadihbat jīb chājnit ī wihcan caá. Biih ī ub jāóhni chej jumni máa nahna, marfil wāt jumniijh ī chājnidih, búdí jīb jumni máajih ī chājnidih, bronze wāt jumniijh ī chājnidih, itahjih ī chājnidih, mármol wāt jumni jeejih ī chājnidihbat jīb chājnit ī wihcan caá. ¹³ Biih ī ub jāóhni ī jeemát dih ī nuñaat pínah canela wāt jumni, biih ī jeemát dih ī nuñaat pínahbat, chej jumni ī cáwat pínah, mirra wāt jumni chej jumni dahnadihbat jīb chājnit ī wihcan caá. Biih ī ub jāóhni ī jeemát pínah jiwá iguuh mac, jeemát chājat yi, trigo oj, caán tíbnadihbat jīb chājnit ī wihcan caá. Bita jiwawā, ovejawā, caballowā ī wáini patáni chóona bíicdihbat jīb chājnit ī wihcan caá. Queédih teo wūhniit pínahdih ī ub jéuwáchah yahna, queédih jīb chājnit pínah ī wihcan caá. Pánihna, jīb chājnit pínah ī wihcah enna, queét ub jāóhniitiboó búdí ī jīgahbipna caá.* ¹⁴ Caán tutchidih moonjidih jāiná, nin pah ī niijbípna caá:

“¡Adé! Ī moh yéejna caá. Nihat ī oiniji ā buudáh bejep be. Nihat táini ī bíbohniijibat ā buudáh bejep be. Chéneji ā jwáub wihcan niit”, ī niijbípna caá.

¹⁵ Queét caán tutchidih moondíh bií dée jīb chāj wāhna, búdí ī jīb tewep yah be. Pánihna, caán tutchidih yuúp mah ī en boj behbipna caá, “Jwiitidihbat peéh chājná”, niijná. Páant niij en űahna, caán tutchidih búdí ī jīgahbipna caá.* ¹⁶ Búdí jīgahniit, nin pah ī niijbípna caá:

“Moh yéejnit caá con búdí tutchidih moonjí. Queét caánt yeejép chājnih mi nihat pah táinidih ī bíbohoh yah be. Caántboó táini jaihni, táini dūmni yéguéh chóona, maáta ī dawat chóonadih mi dawúp yah be. Oro, búdí jīb jumni jee tíbna, perlas wāt jumni tíbnadihbat buudhni yéguéh chóonadih mi dawúp yah be. Páant mi nihat pah con tutchidih moón ī jumap yah be.

¹⁷ Obohjeéhtih, náhnica hje h con tutchi ā buudáh bejep be”, ī niijbípna caá.

Nihat dahwani jāáj chóonadih moón, ī maáta, queédih teo wūhniit, bita búdí mujboó teo jibnitbat, caán tutchidih yuúp ī enbipna caá.* ¹⁸ Caanjih enna, caán tutchi ā iiguichah ennit, nin pah ī niij űaáčbipna caá: “Con tutchi nihat pah, biih tutchina ā wihcan caá”, ī niijbípna caá.* ¹⁹ Pánih búdí jīgah jāinít, nin pah ī niijbípna caá:

“¡Adé! Con tutchidih moonjí moh yéejnit caá. Táini tutchi yah jii. Nihat jwiit dahwani jāáj chóona bíbohniit, búdí mujna jibnit, con tutchidih bóo bií déejih jwí jīb tewep yah be. Obohjeéhtih, bíicmantjeh con tutchi ā buud beedáh bejep be”, ī niijbípna caá.*

²⁰ Caán tutchidih Dios ā yohochah ennit, yeéb nihat, ángelwā, Jesúh wā, áih táini doonádih naóh jibnit, naóh yapanit bíicdih, búdí űi weñeé.* Caán tutchidih moón yéedih búdí yeejép ī chājat túutup be. Páant yeejép ī chājatji jīb Dios ā peéh chājna caá, buca”, ī niijbípna caá.

²¹ Túttimah, biih wépép ángel búdí jee dáhdih ub űaha bojnit, búdí mujna ā yoh báahanap be. Pánih yoh báahana, nin pah ā niijíp be:

“Nin jee dáh ā buúg báahat pah búdí Babilonia tutchi páantjeh buudní ā jumna caá.* Páant ā buudát túttimah, caán tutchidih chéneji ī encan niit.*

²² Caán tutchidih ī ewatji ā jwáub wihcan niit. Árpas dih ī bitatji, chío nahnadih ī póojatji, biih póojat nahnadihbat ī póojatjibat ā wihcan niit.* Caán tutchidih teonitji ī jwáub teocan niit. Jeemát chājna, jee júdujih ī únant yáaatbat ā laihcan niit.

²³ Caán tutchi ā jwáub yeh iigcán niit. Téihya chéonit, ī wéi wéheatjibat ā jwáub laihcan niit.* Caán tutchidih moón bií déedih jīb chāj jibnit biih tutchinadih moondíh ī en űinahat túutup be. Pánih en űinahat túutnit, Diosdih ī náahcat pínah niijná, queédih ī yéejanap be”, ángel ā niijíp be.

²⁴ Caán tutchidih moón Dios naawát dih naóh yapanitdih, bita áihwá dihbat yeejép it mao yohop tají. Nihat biih tutchidih moonbút Jesúh wá dih ī mao yohatdih it en yacap tají. Páant búdí meép ī yohatji jīb, Babilonia tutchidih moondíh Dios búdí ā peéh chājap be.*

19

¹ Babilonia tutchi ded pah ā yapat pínahdih wā enat túttimah, jeámant dawá nin pah űi niij wéi űaáčáchah wā joyóp be:

¡Aleluya! Diosdih búdí jwí wéi naóh jiih. Dios jwiitdih táini ubni caá. Nihat cáacwá dih wutni, chah wépni caá. Pánihna, caandih búdí wéi naawát caá náahap.

² Yeecan, yoobóp dih peéh chājni caá. Yeejép chājnihdih en yacnit, nin baáč dih moón yeejép ī chājap be. Pánihna,

* **18:13** Ez 27.12-13.22 * **18:15** Ez 27.31.36 * **18:17** Is 23.14; Ez 27.26-30 * **18:18** Ez 27.32 * **18:19** Ez 27.30-34 * **18:20** Dt 32.43; Jer 51.48 * **18:21** Jer 51.63-64 * **18:21** Ez 26.21 * **18:22** Is 24.8; Ez 26.13 * **18:23** Jer 7.34; 25.10 * **18:24** Jer 51.49

caantboodih Dios bádí ā peéh chājap be. Āihwādh mi mao yohat jībbat, bádí ā peéh chājap be”, ĩ niijíp be.*

³ Túttimah, nin pah ĩ jwáub niij wēi ñaacáchah, wā joyóp be:

“¡Aleluya! Diosdih jwí tui wēi naóh jīh. Caán yeejép bádí tātchi iig beedni jumna, chéneji ā jwáub jígohcan niit”, ĩ niijíp be.*

⁴ Queét veinticuatro maáta, chéneha míc dawá quibna jumnit ángelwā biicdih bódicha caj yoh ñajnit, nin pah jwí Maáh Diosdih ĩ niij wēi ñaacáp be: “¡Páant tigua! ¡Aleluya!” ĩ niijíp be. ⁵ Túttimah, Maáh pebh ñahni nin pah ā niijíp be:

“Jwí Maáh Diosdih ñi weñeé. Nihat caandih teo wāhni, oboh jumnit, maátabat, nihat yeéb āihwā ñi tui weñeé”, ā niijíp be.*

Oveja Wáuh téihya chéona, ā numah jeémát

⁶ Túttimah, dawá cáacwā ĩ wēi naáwáchah, wā joyóp be. Búdí dóo, énoh ā yáaat pah bóo āi yáanap be.*

“¡Aleluya! Diosdih bádí jwí wēi naóh jīh. BHH jwí Maáh yoobát caá ā jumap. Pánihna, jwí Maáh chah wēpnidih jwí wēi naóh jīh.*

⁷ BHH Oveja Wáuh téihya chéwat túut caá ā chājap. Ā téihya chéonih pínah wili, tui míc ámoh péanah mi páina caá.

⁸ Tui baabni yégueh quei wihcanni chóodih Dios caantdi ā wūhup be. Caán tui baabni yégueh Dioihwā ĩ tui chājatdih ā jútta caá. Pánihna, ĩ téihya chéwat yeó jáap ā jumachah, jwiit jwí wēi jīh”, ĩ niijíp be.*

⁹ Páant ĩ niij wēi naáwát túttimah, caán ángel nin pah weemdi ā jwáub niijíp be: “Nindih ma daacá: ‘Oveja Wáuh téihya chéona, ā numah jeémát’* Dios ā did bojnitoó, tui wēnit caá’, ma niij daacá”, ā niijíp be. Páant niijnákeh tih, nin pah ā jwáub ñaún niijíp be: “Tui yoobópdih tibeé wā naáwát. Dios weemdi ā naáwát túutap be”, ā niijíp be.

¹⁰ Páant ā niijichah joinit, caan pébh bódicha caj yoh ñajnit, caandih weñat túut wā chājap yah be. Obohjeéhtih, páant wā chājachah ennit, weemdi nin pah ā niijíp be: “Páant ma chājca bojóo. Meém ma nihat pah weembát Diosdih teo wāhni man tigua. Ma déewā Jesúihwā, nihat āih tui doonádh cádahcannit ĩ nihat pah weembát Diosdih teo wāhni man tigua. Diosdihjed bódicha caj yoh ñajnit, weñat caá náahap”,

ā niijíp be. Nihat Dios naáwát dih naóh yapanitboó Túini Espiritu ā wēpatjth Jesúih tui doonádh jwí naóhna caá. Pánihna, jwiit nihat caandih teo wāhni mícjeh caá.

Baabni caballojih cháudni

¹¹ Túttimah, Dios ā jumapboó jéc pāa lajni pah ā jumachah, wā enep be.* Caánboó baabni cabalodih wā enep be. Caanjih cháudni “Yeecanni, yoobópdih chājni”, ā wāt jumap be. Caandih enihcannitdih míc maonit, yoobópdih peéh chājni caá.* ¹² Āih quibna tuu óopat panih jígohni be.* Āih wao dáhdih maáta ĩ duwát júdnadih dawá ā duwáp be. Biñ wātbat ā duwáp be. Caán wátdih caanjéh ā jéihyep be. Bitā ĩ jéihcap be. ¹³ Āih yégueh, bádí meép cháuhni chóodih ā duwáp be. Caanjéh yahna, biñ wāt jumna, “Dios ā jenah joyátdih naóhni”, ā wāt jumap be.* ¹⁴ Āih soldadowā jeámant moón caandih ĩ péenap be. Baabni cabal-lowājih cháudnit, tui quei wihcanni baabni yégueh chóonadh duonit míc ĩ jumap be. ¹⁵ Chénobo jaco jumni íbat naadh ā cháác tewep be. Caán naá nin baácdih moondih ā yap yohat pínah naá ā jumap be. Ā wēpatjth ā wutachah, biic caandih ā jéih yap yohcan niit.* Dios chah wēpni nin baácdih moón tabit ĩ yéj chājatjdh bádí ā ĩjna caá. Páant ā ĩjichah, caballojih cháudniboó queétdih bádí ā peéh chājbipna caá.* ¹⁶ Āih yégueh chóo májijh āih biñ wāt daádni ā jumap be, nihat ĩ jéih enat pínah niijná. “NIHAT CÁACWĀ ĩ MAÁTA CHAH WĒPNI MAÁH CAÁ”, ā niij daádni ā jumap be.*

Namodih ā yapyohat

¹⁷ Túttimah, yeojih ñahni ángeldih wā enep be. Nihat jóopwádh nin pah ā niij ej wáacap be: “Míc wáacnit, Dios ā wāhni jeémát dih ñi jeémp júúwú. ¹⁸ Nihat baácdih moón Diosdih yap yohnitjth bácahdih jeémát túut niijná, ñi míc wáac júúwú. ĩ maáta, soldadowā ĩ maáta, chah wēpni, caballowā, queétdih cháudnit, nihat bita, queétdih teo wāhni, teo wāhcanit, oboh jumnitbat, queétdih nihat bácahdih jeémát túut niijná, ñi pái júúwú”, jóopwádh ángel ā niijíp be.*

¹⁹ Túttimah, Namodih, nin baácdih moón chah maáta, ĩh soldadowā biicdih míc wáacnit, míc mawadh ĩ bejehah, wā enep be. Pánihna, baabni caballojih cháudni, āih soldadowā biicdih ĩ jumapna Namowā míc mawadh ĩ jwabínap be. ²⁰ Páant ĩ míc mawachah, baabni caballojih cháudniboó Namodih yap yohnit, ā tewep be. Biñ

* 19:2 Dt 32.43; 2R 9.7 * 19:3 Is 34.10 * 19:5 Sal 115.13 * 19:6 Ez 1.24 * 19:6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 * 19:8 Ef 5.23-32; Ap 7.14 * 19:9 Mt 22.2-3 * 19:11 Ez 1.1 * 19:11 Sal 96.13; Is 11.4 * 19:12 Dn 10.6 * 19:13 Jn 1.1,14 * 19:15 Sal 2.9 * 19:15 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 14.20 * 19:16 Dt 10.17; Ap 17.14 * 19:18 Ez 39.17-20

Namo, “Dios naawátidih naóh yapani caá”, niij yeenidihbut yap yohnit, á tewep be. Caán yeeniboó jwíih jüóhni Namodih nihát cáacwá í táí jenah joyát pínah niijná, cáacwá í jéih chájca naáhdih dawá cháj jéutni á jumup be. Caán á jústatjñh Namodih wát duonítidih, áih pāpnidih wēinitidihbut á yeenap be.* Queét chénewādh yap yohnit á chéwat túttimah, queét báadhnitdihjeh iiguipna á yohop be. Caán iiguipboó búdí muj pah bóo, tubit yeejép chej jumni, iig dābcapboó á jumup be. ²¹ Bitá íjééh jumnitjidih baabni caballojih chúdniboó á cháác teoni íbat naajñh á mawap be. Páant á mawat túttimah, queét jóopwāboó íih bácahjidih jeémpnit, búdí í wud jumup be.

20

Mil jōpchi Jesucristo áihwājééh á maáh jumat

¹ Túttimah, biñh ángel jeámant á dei júáwúchah, wā enep be. Numah bóo ítdih bóo llavedih, búdí ítah tōpdihbut á bibohop be. ² Pánih dei juinít, Maí Duunidih á tewep be. Caán Maí Duuni jon játhi bóo maí chóo duoníji, nemépwā í maáh, Satanás wát jumni á jumup be.* Caandih teonit, mil jōpchi pohba yeejép á chájcat pínah niijná, á wā dei jüóhni ítah tōpjñh á chéwep be. ³ Pánih chéó péanit, á bac jüóhniji íitboojéh muntih yohnit, á nemep be, baácdih moondíh mil jōpchi pohba á yeeecat pínah niijná. Mil jōpchi túttimah, caandih á jwáub bacabipna caá, daocánni yeó jáap á jum jwuhát pínah niijná.

⁴ Túttimah, dawá maáta chúdnitdih wā enep be. Cáacwá í yéejatji jñib, í peéh chájat pínah wēpatdih queét maátadh Cristoboó átát wāhup tabe.* Bitadihbut wā enep be. Queétboó Jesúh túini doonádh, Dios naawátidihbut í naawátji jñib waó bóod yohnitji jwáub boonit í jumup be.* Namodih, áih pāpnidihbut, bóhdicha caj yoh ñaj wēicannit, íih móot juáhdih íih téihyanadidihbut, áih wútdih í daacát túatcap be.* Bitá queétdih í mao yohat túttimah, í jwáub boo pud júáwup be, páant muntih. Pánih jwáub boo pud júáwát túttimah, queét mil jōpchi Cristo híicdih maáta á jumat túatup be. ⁵ Cristoihwā í maonitji, wānnitjibut, í jwíih boo pud júáwup be. Obohjeéhtih, bita wānnitjiboó í boo pud júóhhipna caá. ⁶ Pánihna, á jwíih boonanitboó yéejat wihcannit búdí wēinit í jumup be. Queét iiguipna bejan, í jwáub wāncan

niít. Diosdih, Cristodihbut wēi wábh wāhnit jumna, ájééh í wutbipna caá.*

Cristo nemépwā í maáhdih ā yap yohat

⁷ Mil jōpchi túttimah, Satanásdih, numah bóo íitboó Dios á chéó yohat túatniji jwáub wātni á jumbipna caá. ⁸ Pánih bacniji nin baácdih moondíh á jwáub yeebipna caá. Gog wát jumnitdih, Magog wát jumnitdihbut á yeebipna caá.* Pánihna, queét á yeeatdih joinit, míc mawadh bejat túat niijná, íih soldadowādh í míc wáacbipna caá. Queét soldadowā óon á dawát pah í jumbipna caá.

⁹ Nin baácdih bej peétnit, Dioíhwā á oinit í jumupna í ñuh páud bejbipna caá. Páant í ñuh páud bejchah, Dios jeámant iigát wāhñit, queétdih á cáo beedábipna caá. ¹⁰ Páant á cáwat túttimah, queétdih yeeni nemépwā í maáhdih iiguipna á yohbipna caá. Namodih, “Dios naawátidih naóh yapani caá”, niij yeenidihbut á yohopjiboo muntih í maáh Satanásdihbut á yohbipna caá. Caán iigát búdí muj pah bóo, tubit yeejép chej jumni, iig dābcapboó á jumup be. Caanjñh páantjeh yeejép í tababipna caá.

Dios caandih jepahcannitjidih á yoóh peéh chájat

¹¹ Túttimah, táí baabni búdí chúdatdih Dios á chúdachah, wā enep be. Nin baác, jeábut buúdná, á jígochap be, buca. ¹²⁻¹³ Oboh jumnitji, í maátabut wānnitji jwáub boonit, Maáh pebh í ñuhuchah, wā enep be. Búdí mujboó buúdnitji, baácboó buúdnitjibut boo pud júóhñit queét wāhnit í jumup be. Caanjñh í ñuhuchah, caán Maáhboó á daácniji papélah tólihnadih á watap be. Caán tólihna cáacwá ded pah í chájatjidih átát daácji taga. Túttimah, biñh tólihdihbut á watap be. Caán tólihbóo Jesúsdih jepahnitjñih wātnadih á daácní á jumup be.* Pánihna, caán tólihnamant en péanit, ded pah í chájatji jñib á peéh chájap be.* ¹⁴⁻¹⁵ Pánihna, Dios áihwādh á wát daácní tólihbóo det íih wát wihcannitdih peéh chájñit, iiguipna á yohop be. Páant iiguipna á yohnitboó jwáub wānnit panihñit í jumup be. Pánihat túttimah, chéneji jwáub wānat á wihcan niít, buca.*

21

Jáap jeá, jáap baácbut

¹ Túttimah, jáap jeá, jáap baácdihbut wā enep be.* Jwíih jumni jeá, baác, búdí mujbut átát buúdháh bejper be. Páant á buúdháchah, nihát yéejatbut átát buúdháh bejper be.

* 19:20 Ap 13.1-18 * 20:2 Gn 3.1 * 20:4 Dn 7.9,22,27; Mt 19.28; Lc 22.30 * 20:4 Ap 6.9 * 20:4 Ap 13.16-17; 14.9 * 20:6 Ap 1.6; 5.10 * 20:8 Ez 38.2,9,15 * 20:12-13 Sal 69.28; Ap 3.5 * 20:12-13 Dn 7.9-10 * 20:14-15 Mt 25.41; Ap 2.11; 21.8 * 21:1 Is 65.17; 66.22; 2P 3.13 * 21:2 Is 52.1; Gá 4.26; Ap 3.12

² Weém, Juan, Jáap Jerusalén Dios pebh-mant á dei júúwáchah, wá enep be.* Téihya chéonih pínah túini yéguéh duonít, mi áa pínahdih jwááádih júúwát dée pah túi jígohni á jumup be.* ³ Caandih wá enechah, Maáh á cháudupmant nin pah ái niij wép naáwáp be: “Ñi eneeé. Bua jwuh caá Dios cáacwájeeh jumna caá á chájap, buca. Íjeéh jumna, áihwá yoobát í jumuchah, caanjéh í Maáh á jumbipna caá.* ⁴ Queétdih á weñanachah, jígahatbat á wihcan niít. Yéejat wihcah, tubatbat wihcah, í jwúb wuncan niít. Taba juñát wihcah, wan juñátbat á wihcan niít. Nihat jon jätih yeejép á jumatjí á buádah bejep be”, á niijíp be.*

⁵ Túttimah, caán cháudni nin pah á jwúb niijíp be: “Ñi eneeé. Nihatdih jáap mícjeh wá chájna caá”, á niijíp be. Páant niijnít, nin pah weemdih á jwúb niijíp be: “Bueetéh wá niiját téi yoobópdih jumna, wá niijátjí pahjeh bíic yoobó á yapbipna caá. Páant wá niijátjidih joínit, ma daacá”, á niijíp be.

⁶ Túttimah, nin pah á jwúb niijíp be, páant muntih: “Páant bóojeh tigaá. Weém bíimhah jumni caá. Nihat wá chájnidih Maáh jumna, caandih wá jwúb yohat túttimah páantjeh wá jumbipna caá. Det taca joótnit, mahdih í babhbíhichah, túini mahdih jíib náahcanjeh, queétdih wá wáhibpna caá. Caán mahdih babhniitboó jwúb wuncan, páantjeh wájeeh í jumbipna caá.* ⁷ Det yeejépdih yap yohnitdih nin pah wá túi chájbipna caá: Jáap baácboó jumna, búdí í wéibipna caá. Pánihna, weém íih Dios yoobát wá jumuchah, queétoó wá weh í jumbipna caá.* ⁸ Obohjeéhtih, det úumna, weemdih cádahnit, weemdih náahcannit, yeejép chájnit, cáacwádih mao yohnit, í weha mána nihcannitjéh yéej chájnit, jíóhnit, í pápnidih wéinit, nihat yeenit yuh buca iiguipna í bejbipna caá. Caán iiguipboó búdí muj pah bóo, tubit yeejép chej jumni, úg dubcapboó caá. Caanáa bejna, jwúb wunat pah í bejna caá”, á niijíp be.*

Jáap Jerusalén

⁹ Túttimah, bíic ángel, siete pamapna bíbohni á peéh chájat táutnit ángelwájeeh jumni, wá pebh á juyúp be.* Pánih juínit, nin pah weemdih á niijíp be: “Ma en júúwá. Oveja Wúéh á jáap áa jumnihdih meemdih wá jútbiipna caá”, á niijíp be. ¹⁰ Pánihna, Túini Espíritu jap bóo jeejína weemdih á numah púuh laab béjep be. Páant á numah púuh laab juibínachah, japmant Dioih tútchi, Jáap Jerusalén, á dei júúwáchah, weemdih

á jútup be.* Nin pah caán tútchi á jígohop be: ¹¹ Dios á yeh iigátjéh túi yeh iigni tútchi á jumup be. Búdí jíib jumni jeé túi jélepni, ítah naadih jwí túi en yabaca bojat pah, caán tútchi á jumup be. ¹² Caán tútchi yehmant wáihyat júdu, búdí wáupni jap bóo yoobát á jumup be. Caán wáihyat júdudih doce jécna á jumup be. Caan jécna jumat pah biquína ángelwá í wapap be. Caan jécna jumat pah Israel juimená doce poómp íih wátna daáni á jumup be. ¹³ Yeó aáb júúwápman bíic peih-canni jécna á jumup be. Yeó dei bejepboobát bíic peihcanni jécna á jumup be. Nin chóop yapatboobát bíic peihcanni jécna á jumup be. Bíih chóop yapatboobát bíic peihcanni jécna á jumup be.* ¹⁴ Caán wáihyat júdu, doce jee dáhnajih á lajap be. Caán jeé jumat pah Oveja Wúéh jwíit doce á naawát táutnitjí, jwíih wátna daáni á jumup be.*

¹⁵ Weemdih naóhni ángel á jenah enat pínah oro nahdih á bíbohop be. Caán tútchidih, wáihyat júdu, jécnadihbat jenah enat táut á chájap be.* ¹⁶ Pánihna, caán tútchi áih maatát, áih japat, áih buwábat, nihat bíic yoobó múic á jumup be. Caán ángel á bíbohni jenah enat nahjéh caán tútchidih á jenah enechah, doce estadio í niijní, dos mil doscientos kilómetros maátni á jumup be. ¹⁷ Caandih jenah en péanit, caán wáihyat júdu á wáupatdih á jenah enep be. Ciento cuarenta y cuatro codos í niijní, sesenta y cinco metros wáupni júdu á jumup be. Jwíit cáacwá jwí jenah enat pah, caán ángel jenah enna á chájap be.

¹⁸ Caán wáihyat júdu túi jélepni jeejih á chájni júdu á jumup be. Caán tútchiboó, orojh á chájni tútchi á jumup be. Caán oro quei wihcanni túi en yabacaat á jumup be. ¹⁹ Caán wáihyat júdu lajni doce jee dáhna nihat mácah chítah jumni búdí jíib jumni á jumup be. Jwíih jumni jaspe wát jumni jeé á jumup be. Caán túttimah zafiro, ágata wát jumni jeé á jumup be. Caán bíic peihcanni jeé túttimah, esmeralda, ²⁰ ónice, cornalina wát jumni jeé á jumup be. Caán seis jeé túttimah, crisólito, berilo, topacio wát jumni jeé á jumup be. Caán nueve jeé túttimah, crisoprosa, jacinto, amatista wát jumni jeé á jumup be. ²¹ Caán doce jécna perla wát jumni jécna á jumup be. Caan jécna yoobó bíic perla dahjeh á jumup be. Caán tútchidih bóo búdí namá quei wihcanni túi en yabacaat oro namájuh á jumup be.*

²² Caán tútchidih Dioih meudih wá en bidip yap be. Obohjeéhtih, á wihcan be. Caán tútchidih nihat pebhboó jwí Maáh Dios chah wépní, Oveja Wúéhbat í jumup

* 21:2 Is 61.10; Ap 19.7-8   * 21:3 Lv 26.11,12; Ez 37.27

* 21:4 Is 25.8; 35.10; 65.19; Ap 7.17

* 21:6 Is 55.1; Jn

4.10,14; 7.37   * 21:7 2S 7.14; Sal 89.26-27

* 21:8 Mt 25.41; Ap 2.11; 20.14

* 21:9 Ap 16.1

* 21:10 Ez 40.2

* 21:13 Ez 48.30-35

* 21:14 Ef 2.20

* 21:15 Ez 40.3

* 21:21 Is 54.11-12

be. Pánihna, nihát caán tútchi Dioih muú yoobát be. ²³ Dios, Oveja Wúúh bíicdih í yeh iigátjìh caán tútchi á túi baabáp be. Pánihna, yeodih widhdihbut á náahcap be.* ²⁴ Nihat nin baácđih moonjí Dios á yeh baabátna jumna, yoobópđih í túi jéihbipna caá.* Nihat baácđih moón í maáta caán tútchina juibínit, nin pah Diosđih í niij wēi naóhbipna caá: “Jáantjeh wíih cáacwá weemdih búdí í weñep be. Pánihna, buu meemdih jwah wá numah wēibipna caá”, í niijbipna caá. ²⁵ Caán tútchidih bóo jēcna pāa lajni á jumbipna caá. Caanna dupúát wihcan, caan jēcnadih nemat á wihcan niit. ²⁶ Nihat cáacwá Diosđih nin pah í niij wēi naóhbipna caá: “Meém chah túini, chah wēpni ma jumachah, meemdih nihát weñat caá náahap”, í niijbipna caá.* ²⁷ Yeejépbodđih caán tútchina í ub bejan niit.* Ded yéej chājnit, yeenitbut, caán tútchina í jéih waadcán niit. Oveja Wúúh á bibohni papélah tólihboó í wātnadih daácnitjeh caán tútchina í waadbipna caá.

22

¹ Túttimah, báadhani mujđih caán ángel weemdih á jéutap be. Caan muj túi muj mac baabni,* Dios, Oveja Wúúhbut í chāudupmant noój jāáj jēohni á jumap be. ² Caán tútchidih bóo búdí namá tac yooó á noój jāajánap be. Caan muj jwēejđih chénat pah buwá báadhdat túatni máa nahna á lajap be.* Caan náhna widh jumát pah quehna, bíic jópchidih doce láa á quehep be. Caan náh néonabut cáacwá í booat pinah á jumap be. ³ Caán tútchiboó “Caán á táican caá”, Dios á niijni á wihcan niit.* Caán tútchidih Dios, Oveja Wúúh bíicdih í chāudat á jumbipna caá. Pánihna, nihát caán tútchidih moón queét pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí í wēibipna caá. ⁴ Queét Diosđih í múic jwāáh enbipna caá.* Íih móot jumáhnadih áih wūt daácni í jumbipna caá. ⁵ Caanna dupúát á wihcah, jiiátđih í náahcan niit. Jwí Maáh Dios á yeh iigátjeh á jumachah, yeó á yeh iigátđihbut í náahcan niit.* Caán tútchidih moón páantjeh maáta í jumbipna caá.*

Jesucristo nin baácboó á jwáub dei jwáub wá pinah bahnijeh á judhdat

⁶ Túttimah, caán ángel weemdih nin pah á niij naawáp be páant muntih: “Dios nihát nin á naawát yoobópđih caá. Á niijátji bíic yooó á yapbipna caá. Jwí Maáh Dios á naawátđih naóh yapanitđih jéihyani caá.

Pánihna, caánboó buu láa áih ángeldih á wahap be, caandíh teo wāhniđih túttimah ded pah yapat pínahđih á jéihyaat pínah niijná”, á niijíp be.

⁷ Túttimah, Jesús jwuh nin pah á niijíchah, wá joyóp be: “**¡Ñi joyoo! Wá jwáub dei bejat pinah bahnijeh á judhna caá. Det nin tólihboó á daacáđih túi jenah joi jepahnit, wēinit í jumbipna caá**”, á niijíp be.

⁸ Weém, Juan, nin nihát wá daácniđih ennit, wá joyóp be. Caandih joiwít, wá enat túttimah, weemdih jéutni ángel pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh weñat túut wá chājap yuh be. ⁹ Páant wá chājachah enna, nin pah weemdih á niijíp be: “Páant ma chájca bojóo. Meém ma nihát pah, weembát Diosđih teo wāhni mun tigaá. Ma déewá Dios naawátđih naóh yapanit, nihát cáacwá nin tólihđih bóo wutadđih jepahnitbut í jumát pah weembát bíic yooó Diosđih teo wāhni caá. Pánihna, Dios pebh bódicha caj yoh ñajnit, caánboodđih caá weñat náahap”, á niijíp be.

¹⁰ Páant niij péanit, nin pah á jwáub niij naawáp be: “Ma daácni tólih ded pah á yapat pínahđih Dios á naawáp be. Páant á yapat pínah bahni á judhdachah, caán tólih á naawátđih ma jweeéca bojóo. ¹¹ Caán láa wá naawátji pah á yapachah, det yéejnit páantjeh í yéej chāj dáhwa naáh. Obohjeéhtih, det Dioihwá túi chājnit, í túi chāj cádahca bojo naáh”, á niijíp be.*

¹² Páant á niiját túttimah, Jesúsboó nin pah á jwáub niijíp be: “**¡Ñi joyoo! Wá jwáub dei bejat pinah bahnijeh á judhna caá. Nihat cáacwáđih ded pah í chājatji jib wá wáhat pinahđih ub dei bejat túut caá wá chājap. Pánihna, wíhwá, téinidih ñi chājatji jib, yeebđih wá túi chājipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcannitjđih wá peéh chājipna caá.**” ¹³ Weém bíihmah jumni caá. Nihat wá chājnidih Maáh jumna, caandíh wá jwáub yohat túttimah páantjeh wá jumbipna caá”,* Jesús á niijíp be.

¹⁴ Det quei wíhcanni yégueh duonít panihnit yéej chājatđih cádahnit, ma enni tútchina í jéih waadbipna caá. Caán tútchidih bóo báadhdat túatni máa nah quehedih í jeempbipna caá. Pánih jumnit, búdí í wēibipna caá.* ¹⁵ Obohjeéhtih, det yeejépwá, jiohni, í weha mána nihcannitjeh yéej chājnit, cáacwáđih mao yohnit, pápnidih wēinit, yeenit yuh buca, caán tútchina í waadcán niit.

¹⁶ “**Weém, Jesús, yeéb wíhwáđih á naawát pinah niijná wíih ángeldih wá**

* **21:23** Is 60.19-20; Jn 8.12   * **21:24** Is 60.3   * **21:26** Is 60.11   * **21:27** Is 52.1; Ez 44.9   * **22:1** Ez 47.1,12; Zac 14.8   * **22:2** Gn 2.9   * **22:3** Gn 3.17   * **22:4** Sal 17.15; Mt 5.8; 1Jn 3.2   * **22:5** Is 60.19; Ap 21.23   * **22:5** Dn 7.18   * **22:11** Dn 12.10   * **22:12** Jer 17.10   * **22:13** Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.8,17; 2.8   * **22:14** Gn 2.9; 3.22
* **22:16** Is 11.1,10

wahap be. Weém maáh David juma, daaat cáí panihñibut wā jumna caá”, Jesús ā niijíp be.*

¹⁷ Túini Espíritu “Ma jwúub dei júúwá”, Jesúsdiñ ā niijná caá. Jesúsdiñwā ā téihya chéonih panihñitbut, “Ma jwúub dei júúwá”, ĩ niijná caá. Nihat nin wā daacátđih joinítbut “Ma jwúub dei júúwá”, Jesúsdiñ ĩ niiji naáh. Taca joótnit, mahđih ĩ babhbat pah, Jesúsdiñ ĩ jepaha naáh. Caán mah, báadhdat túutni mah ā jumna caá. Pániñna, Jesúsdiñ jepahnitđih jib náahcanjeh, jeáboó ájeéh páantjeh ā jumat túutbipna caá.*

¹⁸ Weém, Juan, nin tólihboó wā daacátđih joinítđih nin pah wā wēp naóhna caá: Det nin bohéátđih biñ bohéátjñ wid naóhna, Diosdiñ ĩ yap yohna caá. Páant ĩ yap yohochah ennit, nihat nin tóliñđih ā niiját

pahjeh muntih queétđihbut ā peéh chājipna caá. ¹⁹ Nin tólihboó daacátđih biquína naáwátđih náahcan, ĩ wio yohat pah, Diosdiñ ĩ yap yohna caá. Páant ĩ yap yohochah enna, báadhdat túutni máa nah quehedih jeémát túutcan, áñh túini tátchñabat ā waadát túutcan niít. Caan náñđih, caán tátchđihbut nin tóliñđih wā daacáp be.*

²⁰ Nihat nin tóliñđih bóo naóhni, Jesús, nin pah ā niijná caá: **“Páant tigaá. Wā jwúub dei bejat pínah bahñjeh caá ā jadhđup”,** ā niijná caá.

Páant tíi ā jumna nah. Maá Jesús, ma jwúub dei júúwá.

²¹ Jwí Maáh Jesús yeebđih oinit, ā teo wáaca naáh, yeéb áñhwā ñi túi jumat pínah niijná. Páant tíi ā jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wā daacát.

Juan

* 22:17 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37 * 22:19 Dt 4.2; 12.32